။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဒီဃနိကာယေ

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ

သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ ရတနတ္တယဝန္ဒနာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ ပဘဝနိဿယဝိသုဒ္ဓိပဋိဝေဒနတ္ထံ, တံ ပန ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာသု ဝိညူနံ ဗဟုမာနုပ္ပာဒနတ္ထံ, တံ သမ္မဒေဝ တေသံ ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏာဒိက္ကမလဒ္ဓဗ္ဗာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတ္ထံ။ အထ ဝါ မင်္ဂလဘာဝတော, သဗ္ဗကိရိယာသု ပုဗ္ဗကိစ္စဘာဝတော, ပဏ္ဍိတေဟိ သမ္မာစရိတဘာဝတော, အာယတိံ ပရေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနတော စ သံဝဏ္ဏနာယံ ရတနတ္တယပဏာမကိရိယာ။ အထ ဝါ ရတနတ္တယပဏာမကရဏံ ပူဇနီယပူဇာပုညဝိသေသနိဗ္ဗတ္တနတ္ထံ, တံ အတ္တနော ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိနိမိတ္တကဿ ကမ္မဿ ဗလာနုပ္ပာဒနတ္ထံ, အန္တရာ စ တဿ အသင်္ကောစနတ္ထံ, တဒုဘယံ အနန္တရာယေန အဋ္ဌကထာယ ပရိသမာပနတ္ထံ။ ဣဒမေဝ စ ပယောဇနံ အာစရိယေန ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – “ဣတိ မေ ပသန္နမတိနော။ပေ.။ တဿာနုဘာဝေနာ”တိ။ ဝတ္ထုတ္တယပူဇာ ဟိ နိရတိသယပုညက္ခေတ္တသမ္ဗုဒ္ဓိယာ အပရိမေယ္ယပ္ပဘာဝေါ ပုညာတိသယောတိ ဗဟုဝိဓန္တရာယေပိ လောကသန္နိပါတေ အန္တရာယနိဗန္ဓနသကလသံကိလေသဝိဒ္ဓံသနာယ ပဟောတိ, ဘယာဒိဥပဒ္ဒဝဉ္စ နိဝါရေတိ။ ယထာဟ –

“ပူဇာရဟေ ပူဇယတော, ဗုဒ္ဓေ ယဒိ ဝ သာဝကေ”တိအာဒိ (ဓ. ပ. ၁.၁၉၅; အပ. ၁.၁၀.၁), တထာ –

“ယေ ဘိက္ခဝေ ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ။ အဂ္ဂေ ခော ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂော ဝိပါကော ဟောတီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀)။

“ဗုဒ္ဓေါတိ ကိတ္တယန္တဿ၊ ကာယေ ဘဝတိ ယာ ပီတိ။
ဝရမေဝ ဟိ သာ ပီတိ၊ ကသိဏေနပိ ဇမ္ဗုဒီပဿ။
ဓမ္မောတိ။ပေ.။ သင်္ဃောတိ။ပေ.။ ဒီပဿာ”တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၆)။

တထာ –

“ယသ္မိံ, မဟာနာမ, သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒောသ။ပေ.။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၆.၁၀; ၁၁.၁၁),

“အရညေ ရုက္ခမူလေ ဝါ။ပေ.။
ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ၊
လောမဟံသော န ဟေဿတီ”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၄၉) စ

တတ္ထ ယဿ ဝတ္ထုတ္တယဿ ဝန္ဒနံ ကတ္တုကာမော, တဿ ဂုဏာတိသယယောဂသန္ဒဿနတ္ထံ **“ကရုဏာသီတလဟဒယ”**န္တိအာဒိနာ ဂါထတ္တယမာဟ။ ဂုဏာတိသယယောဂေန ဟိ ဝန္ဒနာရဟဘာဝေါ, ဝန္ဒနာရဟေ စ ကတာ ဝန္ဒနာ ယထာဓိပ္ပေတပ္ပယောဇနံ သာဓေတီတိ။ တတ္ထ ယဿာ ဒေသနာယ သံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, သာ န ဝိနယဒေသနာ ဝိယ ကရုဏာပ္ပဓာနာ, နာပိ အဘိဓမ္မဒေသနာ ဝိယ ပညာပ္ပဓာနာ, အထ ခော ကရုဏာပညာပ္ပဓာနာတိ တဒု

ဘယပ္ပဓာနမေဝ တာဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ထောမနံ ကာတုံ တံမူလကတ္တာ သေသရတနာနံ "ကရုဏာသီတလဟဒယ"န္တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ကိရတီတိ ကရုဏာ, ပရဒုက္ခံ ဝိက္ခိပတိ, အပနေတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ကိဏာတီတိ ကရုဏာ, ပရဒုက္ခေ သတိ ကာရုဏိကံ ဟိံသတိ, ဝိဗာဓတီတိ အတ္ထော, ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ကမ္ပနံ ဟဒယခေဒံ ကရောတီတိ ဝါ ကရုဏာ။ အထ ဝါ ကမိတိ သုခံ, တံ ရုန္ဓတီတိ ကရုဏာ။ ဧသာ ဟိ ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာလက္ခဏာ, အတ္တသုခနိရပေက္ခတာယ ကာရုဏိကာနံ သုခံ ရုန္ဓတိ ဝိဗန္ဓတီတိ။ ကရုဏာယ သီတလံ ကရုဏာသီတလံ, ကရုဏာသီတလံ ဟဒယံ အဿာတိ ကရုဏာသီတလဟဒယော, တံ **ကရုဏာသီတလဟဒယံ**။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပရေသံ ဟိတောပသံဟာရသုခာဒိအပရိဟာနိစ္ဆနသဘာဝတာယ, ဗျာပာဒအရတီနံ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာယ စ သတ္တသန္တာနဂတသန္တာပဝိစ္ဆေဒနာကာရပ္ပဝတ္တိယာ မေတ္တာမုဒိတာနမ္ပိ စိတ္တသီတလဘာဝကာရဏတာ ဥပလဗ္ဘတိ, တထာပိ ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိယာ ပရူပတာပါသဟနရသာ အဝိဟိံသာဘူတာ ကရုဏာ ဝိသေသေန ဘဂဝတော စိတ္တဿ စိတ္တပဿဒ္ဓိ ဝိယ သီတိဘာဝနိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ **"ကရုဏာသီတလဟဒယ"**န္တိ။ ကရုဏာမုခေန ဝါ မေတ္တာမုဒိတာနမ္ပိ ဟဒယသီတလဘာဝကာရဏတာ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အထ ဝါ အသာဓာရဏဉာဏဝိသေသနိဗန္ဓနဘူတာ သာတိသယံ နိရဝသေသဉ္စ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ဝိယ သဝိသယဗျာပိတာယ မဟာကရုဏာဘာဝံ ဥပဂတာ ကရုဏာဝ ဘဂဝတော အတိသယေန ဟဒယသီတလဘာဝဟေတူတိ အာဟ **"ကရုဏာသီတလဟဒယ"**န္တိ။ အထ ဝါ သတိပိ မေတ္တာမုဒိတာနံ သာတိသယေ ဟဒယသီတီဘာဝနိဗန္ဓနတ္တေ သကလဗုဒ္ဓဂုဏဝိသေသကာရဏတာယ တာသမ္ပိ ကာရဏန္တိ ကရုဏာဝ ဘဂဝတော ဟဒယသီတလဘာဝကာရဏံ ဝုတ္တာ။ ကရုဏာနိဒါနာ ဟိ သဗ္ဗေပိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ။ ကရုဏာနုဘာဝနိဗ္ဗာပိယမာနသံသာရဒုက္ခသန္တာပဿ ဟိ ဘဂဝတော ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာယ အနေကာနိပိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပာနံ အကိလန္တရူပဿေဝ နိရဝသေသဗုဒ္ဓကရဓမ္မသမ္ဘရဏနိရတဿ သမဓိဂတဓမ္မာဓိပတေယျဿ စ သန္နိဟိတေသုပိ သတ္တသင်္ခါရသမုပနီတဟဒယူပတာပနိမိတ္တေသု န ဤသကမ္ပိ စိတ္တသီတီဘာဝဿညထတ္တမဟောသီတိ။ ဧတသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ တီသုပိ အဝတ္ထာသု ဘဂဝတော ကရုဏာ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဇာနာတီတိ ပညာ, ယထာသဘာဝံ ပကာရေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ ပညာဝ ဉေယျာဝရဏပ္ပဟာနတော ပကာရေဟိ ဓမ္မသဘာဝဇောတနဋ္ဌေန ပဇ္ဇောတောတိ ပညာပဇ္ဇောတော, သဝါသနပ္ပဟာနတော ဝိသေသေန ဟတံ သမုဂ္ဃာတိတံ ဝိဟတံ, ပညာပဇ္ဇောတေန ဝိဟတံ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတံ။ မုယှန္တိ တေန, သယံ ဝါ မုယှတိ, မောဟနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ မောဟော, အဝိဇ္ဇာ, သွေဝ ဝိသယသဘာဝပဋိစ္ဆာဒနတော အန္ဓကာရသရိက္ခတာယ တမော ဝိယာတိ တမော, ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတော မောဟတမော တေဿာတိ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမော, တံ **ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမံ** ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဟိ ခီဏာသဝါနံ သတိပိ ပညာပဇ္ဇောတေန အဝိဇ္ဇာန္ဓကာရဿ ဝိဟတဘာဝေ သဒ္ဓါဓိမုတ္တေဟိ ဝိယ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာနံ သာဝကေဟိ, ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓေဟိ စ သဝါသနပ္ပဟာနေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ကိလေသပ္ပဟာနဿ ဝိသေသော ဝိဇ္ဇတီတိ သာတိသယေန အဝိဇ္ဇာပ္ပဟာနေန ဘဂဝန္တံ ထောမေန္တော အာဟ **"ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ"**န္တိ။

အထ ဝါ အန္တရေန ပရောပဒေသံ အတ္တနော သန္တာနေ အစ္စန္တံ အဝိဇ္ဇာန္ဓကာရဝိဂမဿ နိဗ္ဗတ္တိတတ္တာ, တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတာယ, ဗလေသု စ ဝသီဘာဝဿ သမဓိဂတတ္တာ, ပရသန္တတိယဉ္စ ဓမ္မဒေသနာတိသယာနုဘာဝေန သမ္မဒေဝ တဿ ပဝတ္တိတတ္တာ ဘဂဝါဝ ဝိသေသတော မောဟတမဝိဂမေန ထောမေတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ"**န္တိ။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ **"ပညာပဇ္ဇောတော"** တိ ပဒေန ဘဂဝတော ပဋိဝေဓပညာ ဝိယ ဒေသနာပညာပိ သာမညနိဒ္ဒေသေန ဧကသေသနယေန ဝါ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အထ ဝါ ဘဂဝတော ဉာဏဿ ဉေယျပရိယန္တိကတ္တာ သကလဉေယျဓမ္မသဘာဝဗောဓနသမတ္ထေန အနာဝရဏဉာဏသင်္ခါတေန ပညာပဇ္ဇောတေန သဗ္ဗဉေယျဓမ္မသဘာဝစ္ဆာဒကဿ မောဟန္ဓကာရဿ ဝိဓမိတတ္တာ အနညသာဓာရဏော ဘဂဝတော မောဟတမဝိနာသောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ"** န္တိ။ ဧတ္ထ စ မောဟတမဝိဓမနန္တေ အဓိဂတတ္တာ အနာဝရဏဉာဏံ ကာရဏူပစာရေန သကသန္တာနေ မောဟတမဝိဓမနံ ဒဋ္ဌဗ္

ဗံ။ အဘိနီဟာရသမ္ပတ္တိယာ သဝါသနပ္ပဟာနမေဝ ဟိ ကိလေသာနံ “ဉေယျာဝရဏပ္ပဟာန”န္တိ, ပရသန္တာနေ ပန မောဟတမဝိဓမနဿ ကာရဏဘာဝတော အနာဝရဏဉာဏံ “မောဟတမဝိဓမန”န္တိ ဝုစ္စတီတိ။

ကိံ ပန ကာရဏံ အဝိဇ္ဇာဝိဃာတောယေဝေကော ပဟာနသမ္ပတ္တိဝသေန ဘဂဝတော ထောမနာနိမိတ္တံ ဂယှတိ, န ပန သာတိသယနိရဝသေသကိလေသပ္ပဟာနန္တိ? တပ္ပဟာနဝစနေနေဝ တဒေကဋ္ဌတာယ သကလသံကိလေသဂဏသမုဂ္ဃာတဇောတိတဘာဝတော။ န ဟိ သော တာဒိသော ကိလေသော အတ္ထိ, ယော နိရဝသေသအဝိဇ္ဇာပ္ပဟာနေန န ပဟီယတီတိ။ အထ ဝါ ဝိဇ္ဇာ ဝိယ သကလကုသလဓမ္မသမုပ္ပတ္တိယာ နိရဝသေသာကုသလဓမ္မနိဗ္ဗတ္တိယာ, သံသာရပ္ပဝတ္တိယာ စ အဝိဇ္ဇာ ပဓာနကာရဏန္တိ တဗ္ဗိဃာတဝစနေန သကလသံကိလေသဂဏသမုဂ္ဃာတော ဝုတ္တောယေဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ”** န္တိ။

နရာ စ အမရာ စ နရာမရာ, သဟ နရာမရေဟီတိ သနရာမရော, သနရာမရော စ သော လောကော စာတိ သနရာမရလောကော, တဿ ဂရူတိ သနရာမရလောကဂရု, တံ **သနရာမရလောကဂရုံ**။ ဧတေန ဒေဝမနုဿာနံ ဝိယ တဒဝသိဋ္ဌသတ္တာနမ္ပိ ယထာရဟံ ဂုဏဝိသေသာဝဟတော ဘဂဝတော ဥပကာရိတံ ဒဿေတိ။ န စေတ္ထ ပဓာနာပဓာနဘာဝေါ စောဒေတဗ္ဗော။ အညော ဟိ သဒ္ဒက္ကမော, အညော အတ္ထက္ကမော။ ဧဒိသေသု ဟိ သမာသပဒေသု ပဓာနမ္ပိ အပ္ပဓာနံ ဝိယ နိဒ္ဒိသီယတိ ယထာ – “သရာဇိကာယ ပရိသာယာ”တိ (အပ. အဋ္ဌ. ၁.၈၂)။ ကာမဉ္စေတ္ထ သတ္တသင်္ခါရဘာဇနဝသေန တိဝိဓော လောကော, ဂရုဘာဝဿ ပန အဓိပ္ပေတတ္တာ ဂရုကရဏသမတ္ထဿေဝ ယုဇ္ဇနတော သတ္တလောကဿဝသေန အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ သော ဟိ လောကီယန္တိ ဧတ္ထ ပုညပါပါနိ တဗ္ဗိပါကော စာတိ “လောကော”တိ ဝုစ္စတိ။ အမရဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဥပပတ္တိဒေဝါ အဓိပ္ပေတာ။

အထ ဝါ သမူဟတ္ထော လောက-သဒ္ဒော သမုဒါယဝသေန လောကီယတိ ပညာပီယတီတိ။ သဟ နရေဟီတိ သနရာ, သနရာ စ တေ အမရာ စေတိ သနရာမရာ, တေသံ လောကောတိ သနရာမရလောကောတိ ပုရိမနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အမရ-သဒ္ဒေန စေတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါပိ သင်္ဂယှန္တိ။ တေ ဟိ မရဏာဘာဝတော ပရမတ္ထတော အမရာ။ နရာမရာနံ ယေဝ စ ဂဟဏံ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန, ယထာ – “သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန”န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၇)။ တထာ ဟိ သဗ္ဗာနတ္ထပရိဟရဏပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ, အပရိမိတနိရုပမပ္ပဘာဝဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိတာယ စ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော ဘဂဝါ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဥတ္တမံ ဂါရဝဋ္ဌာနံ, တေန ဝုတ္တံ – **“သနရာမရလောကဂရု”**န္တိ။

သောဘနံ ဂတံ ဂမနံ ဧတဿာတိ **သုဂတော**။ ဘဂဝတော ဟိ ဝေနေယျဇနုပသင်္ကမနံ ဧကန္တေန တေသံ ဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတော သောဘနံ, တထာ လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇန (ဒီ. နိ. ၂.၃၃; ၃.၁၉၈-၂၀၀; မ. နိ. ၂.၃၈၅, ၃၈၆) ပဋိမဏ္ဍိတရူပကာယတာယ ဒုတဝိလမ္ဗိတ- ခလိတာနုကဍ္ဎနနိပ္ပီဠနုက္ကုဋိကကုဋိလာကုလတာဒိဒောသရဟိတံ ဝိလာသိတရာဇဟံသဝသဘဝါရဏမိဂရာဇဂမနံ ကာယဂမနံ ဉာဏဂမနဉ္စ ဝိပုလနိမ္မလကရုဏာသတိဝီရိယာဒိဂုဏဝိသေသသဟိတမဘိနီဟာရတော ယာဝ မဟာဗောဓိ အနဝဇ္ဇတာယ သောဘနမေဝါတိ။

အထ ဝါ သယမ္ဘုဉာဏေန သကလမ္ပိ လောကံ ပရိညာဘိသမယဝသေန ပရိဇာနန္တော ဉာဏေန သမ္မာ ဂတော အဝဂတောတိ **သုဂတော**။ တထာ လောကသမုဒယံ ပဟာနာဘိသမယဝသေန ပဇဟန္တော အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အာပါဒေန္တော သမ္မာ ဂတော အတီတောတိ **သုဂတော**။ လောကနိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော အဓိဂတောတိ **သုဂတော**။ လောကနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒံ ဘာဝနာဘိသမယဝသေန သမ္မာ ဂတော ပဋိပန္နောတိ **သုဂတော**။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ န ပုနေတိ, န ပစ္စေတိ, န ပစ္စာဂစ္ဆတီတိ **သုဂတော**တိအာဒိနာ နယေန အယမတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော ။ အထ ဝါ သုန္ဒရံ ဌာနံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ နိဗ္ဗာနမေဝ ဝါ ဂတော အဓိဂတောတိ **သုဂတော**။ ယသ္မာ ဝါ ဘူတံ တစ္ဆံ အတ္ထသဉှိတံ ဝိနေယျာနံ ယထာရဟံ ကာလယုတ္တမေဝ စ ဓမ္မံ ဘာသတိ, တသ္မာ သမ္မာ ဂဒတီတိ **သုဂတော,** ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ။ ဣတိ သောဘနဂမနတာဒီဟိ သုဂတော, တံ **သုဂတံ**။

ပုညပာပကမ္မေဟိ ဥပပဇ္ဇနဝသေန ဂန္တဗ္ဗတော ဂတိယော, ဥပပတ္တိဘဝဝိသေသာ။ တာ ပန နိရယာဒိဝသေန ပဉ္စဝိဓာ, တာဟိ သကလဿာပိ ဘဝကမိကမ္မဿ အရိယမဂ္ဂဓိဂမေန အဝိပာကာရဟဘာဝကရဏေန နိဝတ္တိတတ္တာ ဘဂဝတ ပဉ္စဟိပိ ဂတီဟိ သုဋ္ဌု မုတ္တော ဝိသံယုတ္တောတိ အာဟ – **"ဂတိဝိမုတ္တ"**န္တိ။ တေန ဘဂဝတော ကတ္ထစိပိ ဂတိယာ အပရိယာပန္နတံ ဒဿေတိ, ယတော ဘဂဝတ "ဒေဝါတိဒေဝေ"တိ ဝုစ္စတိ, တေနေတဟ –

"ယေန ဒေဝူပပတျဿ၊ ဂန္ဓဗ္ဗော ဝါ ဝိဟင်္ဂမော။
ယက္ခတ္တံ ယေန ဂစ္ဆေယ္ယံ၊ မနုဿတ္တဉ္စ အဗ္ဗဇေ။
တေ မယှံ အာသဝါ ခီဏာ၊ ဝိဒ္ဓဿ္တာ ဝိနဠီကတာ"တိ။ (အ. နိ. ၄.၃၆)။

တံတံဂတိသံဝတ္တနကာနဉ္စ ကမ္မကိလေသာနံ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ဗောဓိမူလေယေဝ သုပ္ပဟီနတ္တာ နတ္ထိ ဘဂဝတော ဂတိပရိယာပန္နတာတိ အစ္စန္တမေဝ ဘဂဝါ သဗ္ဗဘဝယောနိဂတိဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသသတ္တနိကာယေဟိ သုပရိမုတ္တော, တံ **ဂတိဝိမုတ္တံ။ ဝန္ဒေ** တိ နမာမိ, ထောမေမီတိ ဝါ အတ္ထော။

အထ ဝါ **ဂတိဝိမုတ္တ**န္တိ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုပ္ပတ္တိယာ ဘဂဝန္တံ ထောမေတိ။ ဧတ္ထ ဟိ ဒွီဟာကာရေဟိ ဘဂဝတော ထောမနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိတော, ပရဟိတပဋိပတ္တိတော စ။ တေသု အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ အနာဝရဏဉာဏာဓိဂမတော, သဝါသနာနံ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ အစ္စန္တပ္ပဟာနတော, အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိတော စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပရဟိတပဋိပတ္တိ လာဘသက္ကာရာဒိနိရပေက္ခစိတ္တဿ သဗ္ဗဒုက္ခနိယျာနိကဓမ္မဒေသနာတော, ဝိရုဒ္ဓေသုပိ နိစ္စံ ဟိတဇ္ဈာသယတော, ဉာဏပရိပါကကာလာဂမနတော စ။ သာ ပနေတ္ထ အာသယတော ပယောဂတော စ ဒုဝိဓာ ပရဟိတပဋိပတ္တိ, တိဝိဓာ စ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ပကာသိတာ ဟောတိ။ ကထံ? "ကရုဏာသီတလဟဒယ"န္တိ ဧတေန အာသယတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ, သမ္မာ ဂဒနတ္ထေန သုဂတ-သဒ္ဒေန ပယောဂတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ, "ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမံ ဂတိဝိမုတ္တ"န္တိ ဧတေဟိ စတုသစ္စပဋိဝေဓတ္ထေန စ သုဂတ-သဒ္ဒေန တိဝိဓာပိ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ, အဝသိဋ္ဌေန, "ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ"န္တိ ဧတေန စ သဗ္ဗာပိ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိပရဟိတပဋိပတ္တိ ပကာသိတာ ဟောတီတိ။

အထ ဝါ တီဟာကာရေဟိ ဘဂဝတော ထောမနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဟေတုတော, ဖလတော, ဥပကာရတော စ။ တတ္ထ **ဟေတု** မဟာကရုဏာ, သာ ပဌမပဒေန နိဒဿိတာ။ **ဖလံ** စတုဗ္ဗိဓံ – ဉာဏသမ္ပဒါ, ပဟာနသမ္ပဒါ, အာနုဘာဝသမ္ပဒါ, ရူပကာယသမ္ပဒါ စာတိ။ တာသု ဉာဏပ္ပဟာနသမ္ပဒါ ဒုတိယပဒေန သစ္စပ္ပဋိဝေဓတ္ထေန စ သုဂတ-သဒ္ဒေန ပကာသိတာ ဟောန္တိ။ အာနုဘာဝသမ္ပဒါ တတိယပဒေန, ရူပကာယသမ္ပဒါ ယထာဝုတ္တကာယဂမနသောဘနတ္ထေန သုဂတ-သဒ္ဒေန, လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပာရိပူရိယာ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃; ၃.၁၉၈-၂၀၀; မ. နိ. ၂.၃၈၅-၃၈၆) ဝိနာ တဒဘာဝတော။ **ဥပကာရော** အန္တရံ အဗာဟိရံ ကရိတွာ တိဝိဓယာနမုခေန ဝိမုတ္တိဓမ္မဒေသနာ, သော သမ္မာ ဂဒနတ္ထေန သုဂတ-သဒ္ဒေန ပကာသိတော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ "ကရုဏာသီတလဟဒယ"န္တိ ဧတေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ မူလံ ဒဿေတိ။ မဟာကရုဏာသဉ္စောဒိတမာနသော ဟိ ဘဂဝါ သံသာရပင်္ကတော သတ္တာနံ သမုဒ္ဓရဏတ္ထံ ကတာဘိနီဟာရော အနုပုဗ္ဗေန ပါရမိယော ပူရေတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဓိဂတောတိ ကရုဏာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ မူလံ။ "ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ"န္တိ ဧတေန သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ဒဿေတိ။ အနာဝရဏဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္ဟိ မဂ္ဂဉာဏံ, မဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ အနာဝရဏဉာဏံ "သမ္မာသမ္ဗောဓီ"တိ ဝုစ္စတီတိ။ သမ္မာ ဂဒနတ္ထေန သုဂတ-သဒ္ဒေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ, လီနုဒ္ဓစ္စပတိဋ္ဌာနာယူဟနကာမသုခလ္လိကတ္တကိလမထာနုယောဂ- သဿတုစ္ဆေဒာဘိနိဝေသာဒိအန္တဒွယရဟိတာယ ကရုဏာပညာပရိဂ္ဂဟိတာယ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ ပကာသနတော သုဂတ-သဒ္ဒဿ။ ဣတရေဟိ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပဓာနာပ္ပဓာနဘေဒံ ပယောဇနံ ဒဿေတိ။ သံသာရမဟောဃတော သတ္တသန္တာရဏဉ္စေတ္ထ ပဓာနံ ပယောဇနံ, တဒညမပ္ပဓာနံ။ တေသု ပဓာနေန ပရဟိတပ္ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ, ဣတရေန အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိံ, တဒုဘယေန အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နာဒီသု (ပု. ပ. ၂၄, ၁၇၃) စတူသု ပုဂ္ဂလေသု ဘဂဝတော စတုတ္ထပုဂ္ဂလဘာဝံ ဒဿေတိ။ တေန စ အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျဘာဝံ ဥတ္တမဝန္ဒနီယဘာဝံ, အတ္တနော စ ဝန္ဒနကိရိယာယ ခေတ္တင်္ဂတဘာဝံ ဒဿေတိ။

ဧတ္ထ စ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန လောကိယေသု မဟာဂ္ဂတဘာဝပ္ပတ္တာသာဓာရဏဂုဏာဒီပနတော ဘဂဝတော သဗ္ဗလောကိယဂုဏသမ္ပတ္တိ ဒဿိတာ ဟောတိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနမဂ္ဂညာဏဒီပနတော သဗ္ဗလောကုတ္တရဂုဏသမ္ပတ္တိ။ တဒုဘယဂ္ဂဟဏသိဒ္ဓော ဟိ အတ္ထော ''သနရာမရလောကဂရု''န္တိအာဒိနာ ဝိပဉ္စိယတီတိ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန စ ဥပဂမနံ နိရုပက္ကိလေသံ ဒဿေတိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန အပဂမနံ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန လောကသမညာနုရူပံ ဘဂဝတော ပဝတ္တိံ ဒဿေတိ, လောကဝောဟာရဝိသယတ္တာ ကရုဏာယ, ပညာဂ္ဂဟဏေန သမညာယ အနတိဓာဝနံ။ သဘာဝါနဝဗောဓေန ဟိ ဓမ္မာနံ သမညံ အတိဓာဝိတွာ သတ္တာဒိပရာမသနံ ဟောတီတိ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဝိဟာရံ ဒဿေတိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏံ, စတုသစ္စဉာဏံ, စတုပ္ပဋိသမ္ဘိဒာဉာဏံ, စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏံ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏဿ ဂဟိတတ္တာ သေသာသာဓာရဏဉာဏာနိ, ဆ အဘိညာ, အဋ္ဌသု ပရိသာသု (မ. နိ. ၁.၁၅၁) အကမ္ပနဉာဏာနိ, ဒသ ဗလာနိ, စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ, သောဠသ ဉာဏစရိယာ, အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ, (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၀၅; ဝိဘ. မူလ. ၁၆. ဂန္ထာရမ္ဘဝဏ္ဏနာယ) စတုစတ္တာရီသ ဉာဏဝတ္ထူနိ, (သံ. နိ. ၂.၃၄) သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနီတိ (သံ. နိ. ၂.၃၄) ဧဝမာဒီနံ အနေကေသံ ပညာပ္ပဘေဒာနံ ဝသေန ဉာဏစာရံ ဒဿေတိ။

တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန စရဏသမ္ပတ္တိံ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ဝိဇ္ဇာသမ္ပတ္တိံ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန သတ္တာဓိပတိတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ဓမ္မာဓိပတိတာ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန လောကနာထဘာဝေ, ပညာဂ္ဂဟဏေန အတ္တနာထဘာဝေ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန ပုဗ္ဗကာရိဘာဝေ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ကတညုတာ ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန အပရန္တပတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန အနတ္တန္တပတာ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန ဝါ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မသိဒ္ဓိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ဗုဒ္ဓဘာဝသိဒ္ဓိ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန ပရေသံ တာရဏံ, ပညာဂ္ဂဟဏေန သယံ တာရဏံ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗသတ္တေသု အနုဂ္ဂဟစိတ္တတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိရတ္တစိတ္တတာ ဒဿိတာ ဟောတိ။ သဗ္ဗေသဉ္စ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ကရုဏာ အာဒိ, တန္နိဒာနဘာဝတော။ ပညာ ပရိယောသာနံ, တတော ဥတ္တရိကရဏီယာဘာဝတော။ ဣတိ အာဒိပရိယောသာနဒဿနေန သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန သီလက္ခန္ဓပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဓိက္ခန္ဓော ဒဿိတော ဟောတိ။ ကရုဏာနိဒာနဉှိ သီလံ, တတော ပါဏာတိပါတာဒိဝိရတိပ္ပဝတ္တိတော, သာ စ ဈာနတ္တယသမ္ပယောဂိနီတိ။ ပညာဝစနေန ပညာက္ခန္ဓော။ သီလဉ္စ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနမာဒိ, သမာဓိ မဇ္ဈေ, ပညာ ပရိယောသာနန္တိ။ ဧဝမ္ပိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏာ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ, နယတော ဒဿိတတ္တာ။ ဧသော ဟိ နိရဝသေသတော ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ဒဿနုပါယော, ယဒိဒံ နယဂ္ဂါဟဏံ။ အညထာ ကော နာမ သမတ္ထော ဘဂဝတော ဂုဏေ အနုပဒံ နိရဝသေသတော ဒဿေတုံ။ တေနေဝါဟ –

> ''ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊
> ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
> ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊
> ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀၄; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၄၁; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၄၂၅၊ ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၅၃; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၄.၄; စရိယာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာယံ၊ ပကိဏ္ဏကကထာယံ; အပ. အဋ္ဌ. ၂.၆.၂၀)။

တေနေဝ စ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေနာပိ ဗုဒ္ဓဂုဏပရိစ္ဆေဒနံ ပတိ အနုယုတ္တေန ''နော ဟေတံ ဘန္တေ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၅) ပဋိက္ခိပိတွာ, ''အပိ စ မေ ဘန္တေ ဓမ္မန္ဝယော ဝိဒိတော''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၆) ဝုတ္တံ။

ဧဝံ သင်္ခေပေန သကလသဗ္ဗညုဂုဏေဟိ ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝိတွာ ဣဒါနိ သဒ္ဓမ္မံ ထောမေတုံ **''ဗုဒ္ဓေါပီ''**တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဗုဒ္ဓေါ**တိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ **ဗုဒ္ဓဘာဝ**န္တိ ကမ္မနိဒ္ဒေသော။ **ဘာဝေတွာ, သစ္ဆိကတွာ** တိ စ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသော။ **ယ**န္တိ အနိယမတော ကမ္မနိဒ္ဒေသော။ **ဥပဂတော**တိ အပရကာလကိရိယာနိဒ္ဒေသော။ **ဝန္ဒေ**တိ ကိရိယာနိဒ္ဒေသော, **တ**န္တိ နိယမနံ။ **ဓမ္မ**န္တိ ဝန္ဒနကိရိယာယ ကမ္မနိဒ္ဒေသော။ **ဂတမလံ, အနုတ္တရ** န္တိ စ တဗ္ဗိသေသနံ။

တတ္ထ ဗုဒ္ဓ-သဒ္ဒဿ တာဝ “ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ, ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ”တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁၉၂;
စူဠနိ. ၉၅-၉၇; ပဋိ. မ. ၁.၁၆၂) နိဒ္ဒေသနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ ဝါ သဝါသနာယ အညာဏနိဒ္ဒာယ အစ္စန္
တဝိဂမတော, ဗုဒ္ဓိယာ ဝါ ဝိကသိတဘာဝတော ဗုဒ္ဓဝါတိ **ဗုဒ္ဓေါ,** ဇာဂရဏဝိကာသနတ္ထဝသေန။ အထ ဝါ ကဿစိပိ ဉေယျ
ယဓမ္မဿ အနဝဗုဒ္ဓဿ အဘာဝေန ဉေယျဝိသေသဿ ကမ္မဘာဝေန အဂ္ဂဟဏတော ကမ္မဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝေ
န အဝဂမနတ္ထဝသေနေဝ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော လဗ္ဘတီတိ ဗုဒ္ဓဝါတိ ဗုဒ္ဓေါ, ယထာ “ဒိက္ခိတော န ဒဒါတီ”တိ, အတ္ထ
တော ပန ပါရမိတာပရိဘာဝိတော သယမ္ဘုဉာဏေန သဟ ဝါသနာယ ဝိဟတဝိဒ္ဓံသိတနိရဝသေသကိလေသော မဟာ
ကရုဏာသဗ္ဗညုတညာဏာဒိအပရိမေယျ ဂုဏဂဏာဓာရော ခန္ဓသန္တာနော ဗုဒ္ဓေါ။ ယထာဟ –

“ဗုဒ္ဓေါတိ ယော သော ဘဂဝါ သယမ္ဘူ အနာစရိယကော ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု ဓမ္မေသု သာမံ သစ္စာနိ
အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ, တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော, ဗလေသု စ ဝသီဘာဝ”န္တိ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ၉၅-၉၇; ပဋိ. မ.
၁.၁၆၂)။

အပိ-သဒ္ဒေါ သမ္ဘာဝနေ, တေန “ဧဝံ ဂုဏဝိသေသယုတ္တော သောပိ နာမ ဘဂဝါ”တိ ဝက္ခမာနဂုဏေ ဓမ္မေ သမ္ဘာ
ဝနံ ဒီပေတိ။ **ဗုဒ္ဓဘာဝ**န္တိ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ။ **ဘာဝေတွာ**တိ ဥပ္ပာဒေတွာ, ဝဍ္ဎေတွာ စ။ **သစ္ဆိကတွာ** တိ ပစ္စက္ခံ က
တွာ။ **ဥပဂတော**တိ ပတ္တော, အဓိဂတောတိ အတ္ထော, ဧတဿ “ဗုဒ္ဓဘာဝ”န္တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **ဂတမလ**န္တိ ဝိ
ဂတမလံ, နိဒ္ဒောသန္တိ အတ္ထော။ **ဝန္ဒေ** တိ ပဏမာမိ, ထောမေမိ ဝါ။ **အနုတ္တရ** န္တိ ဥတ္တရရဟိတံ, လောကုတ္တရန္တိ
အတ္ထော။ **ဓမ္မ**န္တိ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပါယတော စ, သံသာရတော စ အပတမာနေ ကတွာ ဓာရယတီတိ ဓမ္
မော။

အယဉ္ဟေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ဧဝံ ဝိဝိဓဂုဏသမန္နာဂတော ဗုဒ္ဓေါပိ ဘဂဝါ ယံ အရိယသင်္ခါတံ ဓမ္မံ ဘာဝေ
တွာ, ဖလနိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ ပန သစ္ဆိကတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဓိဂတော, တမေတံ ဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ဗုဒ္ဓဘာဝဟေ
တုဘူတံ သဗ္ဗဒေါသမလရဟိတံ အတ္တနော ဥတ္တရိတရာဘာဝေန အနုတ္တရံ ပဋိဝေဓသဒ္ဓမ္မံ နမာမီတိ။ ပရိယတ္တိသဒ္
ဓမ္မဿာပိ တပ္ပကာသနတ္တာ ဣဓ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ ဝါ “အဘိဓမ္မနယသမုဒ္ဒံ ဘာဝေတွာ အဓိဂစ္ဆိ,
တီဏိ ပိဋကာနိ သမ္မသီ”တိ စ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တတ္တာ ပရိယတ္တိဓမ္မဿာပိ သစ္ဆိကိရိယာသမ္မသနပရိယာယော
လဗ္ဘတီတိ သောပိ ဣဓ ဝုတ္တော ယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ “ယံ ဓမ္မံ ဘာဝေတွာ, သစ္ဆိကတွာ”တိ စ ဝုတ္တ
တ္တာ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မဘူတာဟိ ပါရမိတာဟိ သဟ ပုဗ္ဗဘာဂေ အဓိသီလသိက္ခာဒယောပိ ဣဓ ဓမ္မ-သဒ္ဒေန သင်္ဂဟိတာတိ ဝေဒိ
တဗ္ဗာ။ တာပိ ဟိ ဝိဂတပဋိပက္ခတာယ ဝိဂတမလာ, အနညသာဓာရဏတာယ အနုတ္တရာ စာတိ။ တထာ ဟိ သတ္တာနံ သ
ကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏာယ ကတမဟာဘိနီဟာရော မဟာကရုဏာဓိဝါသပေသလဇ္ဈာသယော ပညာဝိသေသပရိယောဒါ
တနိမ္မလာနံ အနဒမသညမာဒီနံ ဥတ္တမဓမ္မာနံ သတသဟဿာဓိကာနိ ကပ္ပာနံ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ သက္ကစ္စံ
နိရန္တရံ နိရဝသေသံ ဘာဝနာပစ္စက္ခကရဏေဟိ ကမ္မာဒီသု အဓိဂတဝသီဘာဝေါ, အစ္ဆရိယာစိန္တေယျမဟာနုဘာ
ဝေါ, အဓိသီလအဓိစိတ္တာနံ ပရမုက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တော ဘဂဝါ ပစ္စယာကာရေ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿမုခေ
န မဟာဝဇိရဉာဏံ ပေသေတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ။

ဧတ္ထ စ “ဘာဝေတွာ”တိ ဧတေန ဝိဇ္ဇာသမ္ပဒါယ ဓမ္မံ ထောမေတိ, ‘သစ္ဆိကတွာ’တိ ဧတေန ဝိမုတ္တိသမ္ပဒါ
ယ။ တထာ ပဌမေန ဈာနသမ္ပဒါယ, ဒုတိယေန ဝိမောက္ခသမ္ပဒါယ။ ပဌမေန ဝါ သမာဓိသမ္ပဒါယ, ဒုတိယေန သမာပ
တ္တိသမ္ပဒါယ။ အထ ဝါ ပဌမေန ခယဉာဏဘာဝေန, ဒုတိယေန အနုပ္ပါဒဉာဏဘာဝေန။ ပုရိမေန ဝါ ဝိဇ္ဇူပမတာယ, ဒု
တိယေန ဝဇိရူပမတာယ။ ပုရိမေန ဝါ ဝိရာဂသမ္ပတ္တိယာ, ဒုတိယေန နိရောဓသမ္ပတ္တိယာ။ တထာ ပဌမေန နိယျာနဘာဝေန, ဒု
တိယေန နိဿရဏဘာဝေန။ ပဌမေန ဝါ ဟေတုဘာဝေန, ဒုတိယေန အသင်္ခတဘာဝေန။ ပဌမေန ဝါ ဒဿနဘာဝေန, ဒု
တိယေန ဝိဝေကဘာဝေန။ ပဌမေန ဝါ အဓိပတိဘာဝေန, ဒုတိယေန အမတဘာဝေန ဓမ္မံ ထောမေတိ။ အထ ဝါ “ယံ ဓမ္မံ
ဘာဝေတွာ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ဥပဂတော”တိ ဧတေန သွာက္ခာတတာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ, “သစ္ဆိကတွာ”တိ ဧတေန သန္ဒိဋ္ဌိ
ကတာယ။ တထာ ပုရိမေန အကာလိကတာယ, ပစ္ဆိမေန ဧဟိပဿိကတာယ။ ပုရိမေန ဝါ ဩပနေယျိကတာယ, ပစ္
ဆိမေန ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗတာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ။

“ဂတမလ”န္တိ ဣမိနာ သံကိလေသာဘာဝဒီပနေန ဓမ္မသ္သ ပရိသုဒ္ဓတံ ဒသ္သေတိ, “အနုတ္တရ”န္တိ ဧတေန
အညသ္သ ဝိသိဋ္ဌသ္သ အဘာဝဒီပနေန ဝိပုလပရိပုဏ္ဏတံ။ ပဌမေန ဝါ ပဟာနသမ္ပဒံ ဓမ္မသ္သ ဒသ္သေတိ, ဒုတိယေန
ပဘာဝသမ္ပဒံ။ ဘာဝေတဗ္ဗတာယ ဝါ ဓမ္မသ္သ ဂတမလဘာဝေ ယောဇေတဗ္ဗော ။ ဘာဝနာဂုဏေန ဟိ သော အေသာနံ
သမုဂ္ဃာတကော ဟောတီတိ။ သစ္ဆိကာတဗ္ဗဘာဝေန အနုတ္တရဘာဝေ ယောဇေတဗ္ဗော။ သစ္ဆိကိရိယာနိဗ္ဗတ္တိ
တော ဟိ တဒုတ္တရိကရဏီယာဘာဝတော အနညသာဓာရဏတာယ အနုတ္တရောတိ။ တထာ “ဘာဝေတ္ဝတ”တိ ဧတေန
သဟ ပုဗ္ဗဘာဂသီလာဒီဟိ သေက္ခာ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓာ ဒသ္သိတာ ဟောန္တိ, “သစ္ဆိကတ္ဝတ”တိ ဧတေန သဟ
အသင္ခတာယ ဓာတုယာ အသေက္ခာ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓာ ဒသ္သိတာ ဟောန္တီတိ။

ဧဝံ သင္ခေပေနေဝ သဗ္ဗဓမ္မဂုဏေဟိ သဒ္ဓမ္မံ အဘိတ္ထဝိတ္ဝတ, ဣဒာနိ အရိယသင်္ဃံ ထောမေတုံ **“သုဂတသ္
သာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သုဂတသ္သာ** တိ သမ္ဗန္ဓနိဒ္ဒေသော, တသ္သ “ပုတ္တာန”န္တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **ဩရသာ
န**န္တိ ပုတ္တဝိသေသနံ။ **မာရသေနမထနာန**န္တိ ဩရသပုတ္တဘာဝေ ကာရဏနိဒ္ဒေသော, တေန ကိလေသပ္ပဟာနမေဝ
ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တဘာဝကာရဏံ အနုဇာနာတီတိ ဒသ္သေတိ။ **အဋ္ဌန္န** န္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒနိဒ္ဒေသော, တေန စ
သတိပိ တေသံ သတ္တဝိသေသဘာဝေန အနေကသတသဟသ္သသင်္ခာဘာဝေ ဣမံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒံ နာတိဝတ္တန္တီတိ
ဒသ္သေတိ, မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌဘာဝါတိဝတ္တနတော။ **သမူဟ**န္တိ သမုဒါယနိဒ္ဒေသော။ **အရိယသင်္ဃ** န္တိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသ
င်္ဃာတဘာဝနိဒ္ဒေသော, တေန အသတိပိ အရိယပုဂ္ဂလာနံ ကာယသာမဂ္ဂိယံ အရိယသင်္ဃဘာဝံ ဒသ္သေတိ, ဒိဋ္ဌိသီလ
သာမညေန သံဟတဘာဝတော။ တတ္ထ ဥရသိ ဘဝ ဇာတာ, သံဝဒ္ဓါ စ ဩရသာ။ ယထာ ဟိ သတ္တာနံ ဩရသပုတ္တာ
အတ္တဇာတတာယ ပိတုသန္တကသ္သ အဿဖ္ဟသ္သ ဝိသေသေန ဘာဂိနော ဟောန္တိ, ဧဝမေတေပိ အရိယပုဂ္ဂလာ သမ္မာ
သမ္ဗုဒ္ဓသ္သ သဝနန္တေ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတတာယ ဘဂဝတော သန္တကသ္သ ဝိမုတ္တိသုခသ္သ, အရိယဓမ္မရတန
သ္သ စ ဧကန္တဘာဂိနောတိ ဩရသာ ဝိယ **ဩရသာ။** အထ ဝါ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာနုဘာဝေန အရိယဘူမိံ ဩက္ကမမာ
နာ, ဩက္ကန္တာ စ အရိယသာဝကာ ဘဂဝတော ဥရောတယာမဇနိတာဘိဇာတတာယ နိပ္ပရိယာယေန “ဩရသပုတ္
တာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ။ သာဝကေဟိ ပဝတ္တိယမာနာပိ ဟိ ဓမ္မဒေသနာ ဘဂဝတော “ဓမ္မဒေသနာ” ဣစ္စေဝ ဝုစ္
စတိ, တံမူလကတ္တာ, လက္ခဏာဒိဝိသေသာဘာဝတော စ။

ယဒိပိ အရိယသာဝကာနံ အရိယမဂ္ဂါဓိဂမသမယေ ဘဂဝတော ဝိယ တဒန္တရာယကရဏတ္ထံ ဒေဝပုတ္တမာရော ,
မာရတဟိနီ ဝါ န ဧကန္တေန အပသာဒေတိ, တေဟိ ပန အပသာဒေတဗ္ဗတာယ ကာရဏေ ဝိမထိတေ တေပိ ဝိမထိတာ ဧဝ
နာမ ဟောန္တီတိ အာဟ – **“မာရသေနမထနာန”**န္တိ။ ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ ‘မာရမာရသေနမထနာန’န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “မာ
ရသေနမထနာန”န္တိ ဧကဒေသသရူပေကသေသော ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ ဝါ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရမာရာနံ ဝိယ ဒေဝပုတ္
တမာရသ္သာပိ ဂုဏမာရဏေ သဟာယဘာဝူပဂမနတော ကိလေသဗလကာယော “သေနာ”တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ – “ကာ
မာ တေ ပဌမာ သေနာ”တိအာဒိ (သု. နိ. ၄၃၈; မဟာနိ. ၂၈, ၆၈; စူဠနိ. ၄၇)။ သာ စ တေဟိ ဒိယမုသဟသ္သဘေဒာ, အနန္တ
ဘေဒာ ဝါ ကိလေသတဟိနီ သတိဓမ္မဝိစယဝီရိယသမထာဒိဂုဏပဟရဏေဟိ ဩဓိသော ဝိမထိတာ, ဝိဟတာ, ဝိဒ္ဓတ္တာ
စာတိ **မာရသေနမထနာ,** အရိယသာဝကာ။ ဧတေန တေသံ ဘဂဝတော အနုဇာတပုတ္တတံ ဒသ္သေတိ။

အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ, အနယေ န ဣရိယနတော, အယေ စ ဣရိယနတော အရိယာ, နိရုတ္တိနယေန။ အထ ဝါ
သဒေဝကေန လောကေန “သရဏ”န္တိ အရဏီယတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော, ဥပဂတာနဉ္စ တဒတ္ထသိဒ္ဓိတော အရိယာ,
အရိယာနံ သင်္ဃောတိ အရိယသင်္ဃော, အရိယော စ သော, သင်္ဃော စာတိ ဝါ အရိယသင်္ဃော, တံ **အရိယသင်္ဃံ။** ဘဂ
ဝတော အပရဘာဂေ ဗုဒ္ဓဓမ္မရတနာနမ္ပိ သမဓိဂမော သင်္ဃရတနာဓီနောတိ အသ္သ အရိယသင်္ဃသ္သ ဗဟူပကာရတံ ဒ
သ္သေတုံ ဣဓေဝ **“သိရသာ ဝန္ဒေ”** တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧတ္တ စ “သုဂတသ္သ ဩရသာနံ ပုတ္တာန”န္တိ ဧတေန အရိယသင်္ဃသ္သ ပဘဝသမ္ပဒံ ဒသ္သေတိ, “မာရသေ
နမထနာန”န္တိ ဧတေန ပဟာနသမ္ပဒံ, သကလသံကိလေသပ္ပဟာနဒီပနတော။ “အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟ”န္တိ ဧတေန ဉာဏ
သမ္ပဒံ, မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌဘာဝဒီပနတော။ “အရိယသင်္ဃ”န္တိ ဧတေန ပဘာဝသမ္ပဒံ ဒသ္သေတိ, သဗ္ဗသင်္ဃာနံ အဂ္ဂ
ဘာဝဒီပနတော။ အထ ဝါ “သုဂတသ္သ ဩရသာနံ ပုတ္တာန”န္တိ အရိယသင်္ဃသ္သ ဝိသုဒ္ဓနိသ္သယဘာဝဒီပနံ, “မာရ
သေနမထနာန”န္တိ သမ္မာဥဇုဉာယသာမီစိပ္ပဋိပန္နဘာဝဒီပနံ, “အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟ”န္တိ အာဟုနေယ္ယာဒိဘာဝဒီပနံ,
“အရိယသင်္ဃ”န္တိ အနုတ္တရပုညက္ခေတ္တဘာဝဒီပနံ။ တထာ “သုဂတသ္သ ဩရသာနံ ပုတ္တာန”န္တိ ဧတေန အရိယ

သင်္ဃဿ လောကုတ္တရသရဏဂမနသဗ္ဘာဝံ ဒီပေတိ။ လောကုတ္တရသရဏဂမနေန ဟိ တေ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တာ ဇာတာ။ “မာရသေနမထနာန”န္တိ ဧတေန အဘိနီဟာရသမ္ပဒါသိဒ္ဓံ ပုဗ္ဗဘာဂေ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ။ ကတာဘိနီဟာရာ ဟိ သမ္မာ ပဋိပန္နာ မာရံ, မာရပရိသံ ဝါ အဘိဝိဇိနန္တိ။ “အဋ္ဌန္နမ္ပိ သမူဟ”န္တိ ဧတေန ဝိဒ္ဓဿ္တဝိပက္ခေ သေက္ခာသေက္ခဓမ္မေ ဒဿေတိ, ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန မဂ္ဂဖလဓမ္မာနံ ပကာသိတတ္တာ။ “အရိယသင်္ဃ”န္တိ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျဘာဝံ ဒဿေတိ။ သရဏဂမနဉ္စ သာဝကာနံ သဗ္ဗဂုဏာနမာဒိ, သပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပဒါ သေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒယော မဇ္ဈေ, အသေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒယော ပရိယောသာနန္တိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏာ သင်္ခေပတော သဗ္ဗေ အရိယသင်္ဃဂုဏာ ပကာသိတာ ဟောန္တိ။

ဧဝံ ဂါထာတ္တယေန သင်္ခေပတော သကလဂုဏသင်္ကိတ္တနမုခေန ရတနတ္တယဿ ပဏာမံ ကတွာ, ဣဒါနိ တံ နိပစ္စကာရံ ယထာဓိပ္ပေတေ ပယောဇနေ ပရိဏာမေန္တော **“ဣတိ မေ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ရတိဇနနဋ္ဌေန **ရတနံ,** ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃာ။ တေသဉှိ “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ”တိအာဒိနာ ယထာဘူတဂုဏေ အာဝဇ္ဇေန္တဿ အမတာဓိဂမဟေတုဘူတံ အနပ္ပကံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယထာဟ –

“ယသ္မိံ, မဟာနာမ, သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒေါသပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, ဥဇုဂတမေဝဿ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဟောတိ တထာဂတံ အာရဗ္ဘ။ ဥဇုဂတစိတ္တော ခေါ ပန, မဟာနာမ, အရိယသာဝကော လဘတိ အတ္ထဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မဝေဒံ, လဘတိ ဓမ္မူပသံဟိတံ ပါမောဇ္ဇံ, ပမုဒိတဿ ပီတိ ဇာယတီ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၆.၁၀; အ. နိ. ၁၁.၁၁)။

စိတ္တီကတာဒိဘာဝေန ဝါ ရတနဉ္ဇော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃဉ္စ၊ အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ။
အနောမသတ္တပရိဘောဂံ၊ ရတနံ တေန ဝုစ္စတီ”တိ။ (ခု. ပါ. အဋ္ဌ. ၆.၃; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၃; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၂၆; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၅၀)။

စိတ္တီကတဘာဝါဒယော စ အနညသာဓာရဏာ ဗုဒ္ဓါဒီသု ဧဝ လဗ္ဘန္တီတိ။ ဝန္ဒနာဝ **ဝန္ဒနာမယံ,** ယထာ “ဒါနမယံ, သီလမယ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅; ဣတိဝု. ၆၀; နေတ္တိ. ၃၄)။ ဝန္ဒနာ စေတ္ထ ကာယဝါစာစိတ္တေဟိ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဂုဏနိန္နတာ, ထောမနာ ဝါ။ ပုဇ္ဇဘဝဖလနိဗ္ဗတ္တနတော **ပုညံ,** အတ္တနော သန္တာနံ ပုနာတီတိ ဝါ။ **သုဝိဟတန္တရာယော**တိ သုဋ္ဌု ဝိဟတန္တရာယော, ဧတေန အတ္တနော ပသာဒသမ္ပတ္တိယာ, ရတနတ္တယဿ စ ခေတ္တဘာဝသမ္ပတ္တိယာ တံ ပုညံ အတ္တပ္ပကာသနဿ ဥပဃာတကဥပဒ္ဒဝါနံ ဝိဟနနေ သမတ္ထန္တိ ဒဿေတိ။ **ဟုတွာ**တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ, တဿ “အတ္ထံ ပကာသယိဿာမီ”တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **တဿာ**တိ ယံ ရတနတ္တယဝန္ဒနာမယံ ပုညံ, တဿ။ **အာနုဘာဝေနာ**တိ ဗလေန။

ဧဝံ ရတနတ္တယဿ နိပစ္စကာရကရဏေ ပယောဇနံ ဒဿေတွာ, ဣဒါနိ ယဿာ ဓမ္မဒေသနာယ အတ္ထံ သံဝဏ္ဏေတုကာမော, တဿာ တာဝ ဂုဏာဘိတ္ထဝနဝသေန ဥပညာပနတ္ထံ **“ဒီဃဿာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဒီဃသုတ္တင်္ကိတဿာ**တိ ဒီဃပ္ပမာဏသုတ္တလက္ခိတဿ, ဧတေန “ဒီဃော”တိ အယံ ဣမဿ အာဂမဿ အတ္ထာနုဂတာ သမညာတိ ဒဿေတိ။ နနု စ သုတ္တာနိယေဝ အာဂမော, ကဿ ပန သုတ္တေဟိ အင်္ကနန္တိ? သစ္စမေတံ ပရမတ္ထတော, သုတ္တာနိ ပန ဥပါဒါယ ပညတ္တော အာဂမော။ ယထာ ဟိ အတ္ထဗျဉ္ဇနသမုဒါယေ “သုတ္တ”န္တိ ဝေါဟာရော, ဧဝံ သုတ္တသမုဒါယေ “အာဂမော”တိ ဝေါဟာရော။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါဒိနိပုဏတ္ထသဗ္ဘာဝတော **နိပုဏဿ။** အာဂမိဿန္တိ ဧတ္ထ, ဧတေန, ဧတသ္မာ ဝါ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒယောတိ အာဂမော, အာဂမော စ သော ဝရော စာတိ **အာဂမဝရော,** အာဂမသမ္မတေဟိ ဝါ ဝရောတိ **အာဂမဝရော,** တဿ။ ဗုဒ္ဓါနံ အနုဗုဒ္ဓါ **ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါ,** ဗုဒ္ဓါနံ သစ္စပဋိဝေဓံ အနုဂမ္မ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စာ အဂ္ဂသာဝကာဒယော အရိယာ။ တေဟိ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဝသေန, ဂုဏသံဝဏ္ဏနာဝသေန စ သံဝဏ္ဏိတဿ။ အထ ဝါ ဗုဒ္ဓါ စ အနုဗုဒ္ဓါ စ **ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓါ**တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနေဝ ဟိ တိဏ္ဏမ္ပိ ပိဋကာ

နံ အတ္ထဝဏ္ဏနာက္ကမော ဘာသိတော, ယာ “ပကိဏ္ဏကဒေသနာ”တိ ဝုစ္စတိ, တတော သင်္ဂါယနာဒိဝသေန သာဝ ကေဟိတိ အာစရိယာ ဝဒန္တိ။

သဒ္ဓါဝဟဂုဏသ္သာ တိ ဗုဒ္ဓါဒီသု ပသာဒါဝဟသမ္ပတ္တိကဿ။ အယဉ္ဟိ အာဂမော ဗြဟ္မဇာလာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၅-၇, ၂၆-၂၈) သီလဒိဋ္ဌာဒီနံ အနဝသေသနိဒ္ဒေသာဒိဝသေန, မဟာပဒါနာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃-၅) ပုရိမဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ဂုဏနိဒ္ဒေ သာဒိဝသေန, ပာထိကသုတ္တာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃,၄) တိတ္ထိယေ နိမဒ္ဒိတွာ အပ္ပဋိဝတ္တိယသီဟနာဒ နဒနာဒိဝသေန, အနုတ္တရိယသုတ္တာဒီသု (အ. နိ. ၆.၈) စ ဝိသေသတော ဗုဒ္ဓဂုဏဝိဘာဝနေန ရတနတ္တယေ သာတိသယပ္ပသာဒံ အာဝဟတိ။ သံဝဏ္ဏနာသု စာယံ အာစရိယဿ ပကတိ, ယာ တံတံသံဝဏ္ဏနာသု အာဒိတော တဿ တဿ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ ဝိသေသဂုဏကိတ္တနေန ထောမနာ။ တထာ ဟိ **ပပဉ္စသူဒနီသာရတ္ထပ္ပကာသိနီမနောရထပူရဏီသု အဋ္ဌသာလိနီ**အာဒီသု စ ယထာက္ကမံ “ပရတဒမထနဿ ဉာဏပ္ပဘေဒဇနနဿ ဓမ္မကထိကပုင်္ဂဝါနံ ဝိစိတ္တပ္ပဋိဘာနဇနနဿ တဿ ဂမ္ဘီရဉာဏေဟိ ဩဂါဠှဿ အဘိဏှသော နာနာနယဝိစိတ္တဿ အဘိဓမ္မဿာ”တိအာဒိနာ ထောမနာ ကတာ။

အတ္ထော ကထီယတိ ဧတာယာတိ အတ္ထကထာ, သာ ဧဝ **အဋ္ဌကထာ,** တ္ထ-ကာရဿ ဋ္ဌ-ကာရံ ကတွာ, ယထာ “ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော”တိ (ပဋိ. မ. ၂.၈)။ **အာဒိတော** တိအာဒိမှိ ပဌမသင်္ဂီတိယံ။ ဆဠဘိညာတာယ ပရမေန စိတ္တဝသီ ဘာဝေန သမန္နာဂတတ္တာ, ဈာနာဒီသု ပဉ္စဝိဓဝသိတာသဗ္ဘာဝတော **စ ဝသိနော,** ထေရာ မဟာကဿပါဒယော။ တေ သံ **သတေဟိ ပဉ္စဟိ**။ **ယာ**တိ ယာ အဋ္ဌကထာ။ **သင်္ဂီတာ** တိ အတ္ထံ ပကာသေတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ “အယံ ဧတဿ အတ္ထော, အယံ ဧတဿ အတ္ထော”တိ သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တာ။ **အနုသင်္ဂီတာ** စ ယသတ္ထေရာဒီဟိ **ပစ္ဆာပိ** ဒုတိယ တတိယသင်္ဂီတီသု, ဣမိနာ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ အာဂမနသုဒ္ဓိံ ဒဿေတိ။

သီဟဿ လာနတော ဂဟဏတော **သီဟဠော,** သီဟကုမာရော။ တံဝံသဇာတတာယ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ ခတ္တိယာနံ, တေသံ နိဝါသတာယ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပဿ စ သီဟဠဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာဘတာ**တိ ဇမ္ဗုဒီပတော အာနီတာ။ **အထ** တိ ပစ္ဆာ။ အပရဘာဂေ ဟိ အသင်္ကရတ္ထံ သီဟဠဘာသာယ အဋ္ဌကထာ ဌပိတာတိ။ တေနဿ မူလဋ္ဌကထာ သဗ္ဗသာ ဓာရဏာ န ဟောတီတိ ဣဒံ အတ္ထပ္ပကာသနံ ဧကန္တေန ကရဏီယန္တိ ဒဿေတိ။ တေနေတဟ – **“ဒီပတသီနမတ္ထာယာ”**တိ။ တတ္ထ **ဒီပတသီနန္တိ** ဇမ္ဗုဒီပတသီနံ။ **ဒီပတသီနန္တိ** တ သီဟဠဒီပတသီနံ အတ္ထာယ သီဟဠဘာသာယ ဌပိတာတိ ယောဇနာ။

အပနေတွာတနာတိ ကဉ္စုကသဒိသံ သီဟဠဘာသံ အပနေတွာ။ **တတော**တိ အဋ္ဌကထာတော။ **အဟန္တိ** အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **မနောရမံ ဘာသန္တိ** မာဂဓဘာသံ။ သာ ဟိ သဘာဝနိရုတ္တိဘူတာ ပဏ္ဍိတာနံ မနံ ရမယတီတိ။ တေနေတဟ – **“တန္တိနယာနုစ္ဆဝိက”** န္တိ, ပာဠိဂတိယာ အနုလောမိကံ ပာဠိဘာသာယာနုဝိဓာယိန္တိ အတ္ထော။ **ဝိဂတဒောသန္တိ** အသဘာဝနိရုတ္တိဘာသန္တရရဟိတံ။

သမယံ အဝိလောမေန္တော တိ သိဒ္ဓန္တံ အဝိရောဓေန္တော, ဧတေန အတ္ထဒောသာဘာဝမာဟ။ အဝိရုဒ္ဓတ္တာ ဧဝ ဟိ ထေရဝါဒါပိ ဣဓ ပကာသိယိဿန္တိ။ **ထေရဝံသပဒီပါနန္တိ** ထိရေဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ထေ ရာ, မဟာကဿပါဒယော။ တေဟိ အာဂတာ အာစရိယပရမ္ပရာ ထေရဝံသော, တပ္ပရိယာပန္နာ ဟုတွာ အာဂမာဓိဂမသ မ္ပန္နတ္တာ ပညာပဇ္ဇောတေန တဿ သမုဇ္ဇလနတော **ထေရဝံသပဒီပါ,** မဟာဝိဟာရဝါသိနော ထေရာ, တေသံ။ ဝိဝိ ဓေဟိ အာကာရေဟိ နိစ္ဆိယတီတိ ဝိနိစ္ဆယော, ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနေသု ခီလမဒ္ဒနာကာရေန ပဝတ္တာ ဝိမတိစ္ဆေဒကထာ။ သု ဋ္ဌု နိပုဏော သဏှော ဝိနိစ္ဆယော ဧတေသန္တိ **သုနိပုဏဝိနိစ္ဆယာ**။ အထ တ ဝိနိစ္ဆိနောတီတိ ဝိနိစ္ဆယော, ယထာ ဝုတ္တဝိသယံ ဉာဏံ။ သုဋ္ဌု နိပုဏော ဆေကော ဝိနိစ္ဆယော ဧတေသန္တိ **သုနိပုဏဝိနိစ္ဆယာ,** ဧတေန မဟာကဿပါဒိ ထေရပရမ္ပရာဘတော, တတောယေဝ စ အဝိပရီတော သဏှသုခုမော မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဝိနိစ္ဆယောတိ တဿ ပမာဏဘူတတံ ဒဿေတိ။

သုဇနဿ စာ တိ **စ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, တေန န ကေဝလံ ဇမ္ဗုဒီပတသီနမေဝ အတ္ထာယ, အထ ခော သာဓုဇနတောသနတ္ထဉ္စာတိ ဒဿေတိ, တေန စ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပတသီနမ္ပိ အတ္ထာယာတိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ

ဟောတိ, ဥဂ္ဂဟဏာဒိသုကရတာယ တေသမ္ပိ ဗဟုပကာရတ္တာ။ **စိရဋ္ဌိတတ္ထ** န္တိ စိရဋ္ဌိတိအတ္ထံ , စိရကာလဋ္ဌိတိ ယာတိ အတ္ထော။ ဣဒဉှိ အတ္ထပ္ပကာသနံ အဝိပရီတဗ္ယဉ္ဇနသုနိက္ခေပဿ အတ္ထသုနယဿ စ ဥပာယဘာဝ တော သဒ္ဓမ္မဿ စိရဋ္ဌိတိယာ သံဝတ္တတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

> ''ဒွေဝမေ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မဿ ဌိတိယာ အသမ္မောသာယ အနန္တရဓာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေ ဒွေ? သုနိက္ခိတ္တဉ္စ ပဒဗ္ယဉ္ဇနံ, အတ္ထော စ သုနီတော''တိ (အ. နိ. ၂.၂၁)။

ယံ အတ္ထဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, တဿာ မဟတ္တံ ပရိဟရိတုံ **''သီလကထာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ – **''န တံ ဣဓ ဝိစာရယိဿာမိ''** တိ။ အထ တ ယံ အဋ္ဌကထံ ကတ္တုကာမော, တဒေကဒေသဘာဝေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ စ ဂဟေတဗ္ဗောတိ ကထိကာနံ ဥပဒေသံ ကရောန္တော တတ္ထ ဝိစာရိတဓမ္မေ ဥဒ္ဒေသဝသေန ဒဿေတိ **''သီလကထာ''** တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **သီလကထာ**တိ စာရိတ္တဝါရိတ္တာဒိဝသေန သီလဝိတ္ထာရကထာ။ **ဓုတဓမ္မာ** တိ ပိဏ္ဍပါတိကင်္ဂါဒယော (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၂; ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၂.၈၄၅, ၈၄၉) တေရသ ကိလေသဓုနနကဓမ္မာ။ **ကမ္မဋ္ဌာနာနိ သဗ္ဗာနီ** တိ ပာဠိယံ အာဂတာနိ အဋ္ဌတိံသ, အဋ္ဌကထာယံ ဒွေတိ နိရဝသေသာနိ ယောဂကမ္မဿ ဘာဝနာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနာနိ။ **စရိယာဝိဓာနသဟိတော**တိ ရာဂစရိတာဒီနံ သဘာဝါဒိဝိဓာနေန သဟိတော။ **ဈာနာနိ** စတ္တာရိ ရူပာဝစရဇ္ဈာနာနိ, **သမာပတ္တိယော** စ တဿော အရူပသမာပတ္တိယော။ အဋ္ဌပိ ဝါ ပဋိလဒ္ဓမတ္တာနိ **ဈာနာနိ,** သမာပဇ္ဇနဝသီဘာဝပ္ပတ္တိယာ **သမာပတ္တိယော။ ဈာနာနိ** ဝါ ရူပာရူပဇ္ဈာနာနိ **, သမာပတ္တိယော** ဖလသမာပတ္တိနိရောဓသမာပတ္တိယော။

လောကိယလောကုတ္တရဘေဒာ ဆ အဘိညာယော **သဗ္ဗာ အဘိညာယော။** ဉာဏဝိဘင်္ဂါဒီသု အာဂတနယေန ဧကဝိဓာဒိနာ ပညာယ သင်္ကလေတွာ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ နိစ္ဆယော **ပညာသင်္ကလနနိစ္ဆယော။**

ပစ္စယဓမ္မာနံ ဟေတာဒီနံ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယာဒိဘာဝေ ပစ္စယာကာရော, တဿ ဒေသနာ **ပစ္စယာကာရဒေသနာ,** ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကထာတိ အတ္ထော။ သာ ပန ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဿ သုဒုက္ကရတာယ သဏှသုခုမာ, နိကာယန္တရလဒ္ဓိသင်္ကရရဟိတာ, ဧကတ္တနယာဒိသဟိတာ စ တတ္ထ ဝိစာရိတာတိ အာဟ – **''သုပရိသုဒ္ဓနိပုဏနယာ''**တိ။ ပဋိသမ္ဘိဒါဒီသု အာဂတနယံ အဝိဿဇ္ဇေတွာဝ ဝိစာရိတတ္တာ **အဝိမုတ္တတန္တိ မဂ္ဂါ။**

ဣတိ ပန သဗ္ဗန္တိ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ပရိသမာပနေ, **ပန**-သဒ္ဒော ဝစနာလင်္ကာရေ, ဧတံ သဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **ဣဓာ** တိ ဣမိဿာ အဋ္ဌကထာယံ။ **န ဝိစာရယိဿာမိ,** ပုနရုတ္တိဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

ဣဒါနိ တဿေဝ အဝိစာရဏဿ ဧကန္တကာရဏံ နိဒ္ဒိသန္တော **''မဇ္ဈေ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **''မဇ္ဈေ ဌတွာ''** တိ ဧတေန မဇ္ဈေဘာဝဒီပနေန ဝိသေသတော စတုန္နံ အာဂမာနံ သာဓာရဏဋ္ဌကထာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ, န သုမင်္ဂလဝိလာသိနီအာဒယော ဝိယ အသာဓာရဏဋ္ဌကထာတိ ဒဿေတိ။ ''ဝိသေသတော''တိ ဣဒံ ဝိနယာဘိဓမ္မ မာနမ္ပိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ယထာရဟံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဟောတိ ယေတတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။

ဣစ္စေဝ တိ ဣတိ ဧဝ။ **တမ္ပိ** တိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမ္ပိ။ **ဧတာယာ**တိ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ။ တွေ စ ''သီဟဠဒီပံ အာဘတာ''တိအာဒိနာ အတ္ထပ္ပကာသနဿ နိမိတ္တံ ဒဿေတိ, ''ဒီပတာသီနမတ္ထာယ, သုဇနဿ စ တုဋ္ဌတ္ထံ, စိရဋ္ဌဋ္ဌိတတ္ထဉ္စ ဓမ္မဿာ''တိ ဧတေန ပယောဇနံ, အဝသိဋ္ဌေန ကရဏပ္ပကာရံ။ သီလကထာဒီနံ အဝိစာရဏမ္ပိ ဟိ ဣဓ ကရဏပ္ပကာရော ဧဝါတိ။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဒါနကထာဝဏ္ဏနာ

ဝိဘာဂဝန္တာနံ သဘာဝဝိဘာဝနံ ဝိဘာဂဒဿနဝသေနေဝ ဟောတီတိ ပဌမံ တာဝ ဝဂ္ဂသုတ္တဝသေန ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **''တတ္ထ ဒီဃာဂမော နာမာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ ''ဒီဃဿ အာဂမဝရဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမီ''တိ ယဒိဒံ ဝုတ္တံ, တသ္မိံ ဝစနေ။ ယဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမီတိ ပဋိညာတံ, သော **ဒီဃာဂမော နာမ** ဝဂ္ဂ

ဂသုတ္တဝသေန ဇဝံ ဝိဘာဂေတိ အတ္ထော။ အထ တ **တတ္ထာ** တိ ''ဒီဃာဂမနိဿိတမတ္ထ''န္တိ ဧတဿိံ ဝစနေ။ ယော ဒီဃာဂမော ဝုတ္တော, သော ဝဂ္ဂါဒိဝသေန ဒေဒိသောတိ အတ္ထော။ အတ္တနော သံဝဏ္ဏနာယ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိယံ နိက္ခိတ္တာနုက္ကမေနေဝ ပဝတ္တဘာဝဒဿနတ္ထံ **''တဿ ဝဂ္ဂေသု။ပေ။ ဝုတ္တံ နိဒာနမာဒိ''** တိ အာဟ။ ကသ္မာ ပန စတူသု အာဂမေသု ဒီဃာဂမော ပဌမံ သင်္ဂီတော, တတ္ထ စ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂေ အာဒိတော နိက္ခိတ္တော, တသ္မိံဝ ဗ္ရဟ္မဇာလန္တိ? နာယမနုယောဂေ ကတ္ထစိပိ န ပဝတ္တတိ, အပိ စ သဒ္ဓာဝဟဂုဏတော ဒီဃနိကာယော ပဌမံ သင်္ဂီတော။ သဒ္ဓာ ဟိ ကုသလဓမ္မာနံ ဗီဇံ။ ယထာဟ – ''သဒ္ဓာ ဗီဇံ တပော ဝုဋ္ဌိ''တိ, (သံ. နိ. ၁.၁၉၇; သု. နိ. ၇၇) သဒ္ဓာဝဟဂုဏတာ စဿ ဒဿိတာယေဝ။ ကိဉ္စ ကတိပယသုတ္တသင်္ဂဟတော, အပ္ပပရိမာဏတော စ ဂဟဏဓာရဏာဒိသုခတော။ တထာဟေသ စတုတ္တိံသသုတ္တသင်္ဂဟော စတုသဋ္ဌိဘာဏဝာရပရိမာဏော စ။ သီလကထာဗာဟုလ္လတော ပန သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂေ ပဌမံ နိက္ခိတ္တော။ သီလဉ္ဟိ သာသနဿ အာဒိ, သီလပတိဋ္ဌာနတ္တာ သဗ္ဗဂုဏာနံ။ တေနေတဟ – ''တသ္မာ တိဟ, တွံ ဘိက္ခု, အာဒိမေဝ ဝိသောဓေဟိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ? သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓ''န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၅.၃၆၅)။ ဧတေန စဿ ဝဂ္ဂဿ အန္ဝတ္ထသညတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနက ထာဘာဝတော ပန သုတ္တန္တပိဋကဿ နိရဝသေသဒိဋ္ဌိဝိဘဇနံ ဗ္ရဟ္မဇာလံ ပဌမံ နိက္ခိတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေပိဋကေ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနေ ဗ္ရဟ္မဇာလသဒိသံ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ နိဂ္ဂုမ္ဗံ နိဇ္ဇဋံ ကတွာ ဝိဘတ္တသုတ္တံ နတ္ထီတိ။

ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ

ယဿာ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိယံ နိက္ခိတ္တာနုက္ကမေန သံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, တံ, တဿာ စ တန္တိအာရုဠှာယ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **''ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ''** တိ အာဟ။ တတ္ထ ယထာပစ္စယံ တတ္ထ တတ္ထ ဒေသိတတ္တာ , ပညတ္တတ္တာ စ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာနံ ဓမ္မဝိနယာနံ သင်္ဂဟေတွာ ကထနံ သင်္ဂီတိ, ဧတေန တံတံသိက္ခာပဒါနံ သုတ္တာနဉ္စ အာဒိပရိယောသာနေသု, အန္တရန္တရာ စ သမ္ဗန္ဓဝသေန ဌပိတံ သင်္ဂီတိကာရဝစနံ သင်္ဂဟိတံ ဟောတိ။ မဟာဝိသယတ္တာ, ပူဇနီယတ္တာ စ မဟတီ သင်္ဂီတိ မဟာသင်္ဂီတိ, ပဌမာ မဟာသင်္ဂီတိ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိ, တဿာ ပဝတ္တိကာလော ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလော, တသ္မိံ **ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ။ နိဒါန** န္တိ စ ဒေသနံ ဒေသကာလာဒိဝသေန အဝိဒိတံ ဝိဒိတံ ကတွာ နိဒဿေတီတိ နိဒါနံ။ သတ္ထာနံ ဒဿနာနုတ္တရိယသရဏာဒိ ပဋိလာဘဟေတုဘူတာသု ဝိဇ္ဇမာနာသုပိ အညာသု ဘဂဝတော ကိရိယာသု ''ဗုဒ္ဓော ဗောဓေယျ''န္တိ (ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ရတနစင်္ကမနကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ; စရိယာ. ဥဒ္ဒါနကထာဝဏ္ဏနာ) ပဋိညာယ အနုလောမတော ဝေနေယျာနံ မဂ္ဂဖလပ္ပတ္တိနံ ဟေတုဘူတာ ကိရိယာ နိပ္ပရိယာယေန ဗုဒ္ဓကိစ္စန္တိ အာဟ – **''ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနဉ္ဟိ အာဒိံ ကတွာ''** တိ။ တတ္ထ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိဓမ္မောယေဝ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ **ဓမ္မစက္ကံ**။ အထ တ စက္ကန္တိ အာဏာ, ဓမ္မတော အနပေတ တ္တာ ဓမ္မဉ္စ တံ စက္ကဉ္စာတိ **ဓမ္မစက္ကံ,** ဓမ္မေန ဉာယေန စက္ကန္တိပိ **ဓမ္မစက္ကံ**။ ယထာဟ –

> ''ဓမ္မဉ္စ ပဝတ္တေတိ စက္ကဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, စက္ကဉ္စ ပဝတ္တေတိ ဓမ္မဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မေန ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မစရိယာယ ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္က''န္တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၂, ၃၉, ၄၁)။

''ကတဗုဒ္ဓကိစ္စေ'' တိ ဧတေန ဗုဒ္ဓကတ္တဗ္ဗဿ ကဿစိပိ အသေသိတဘာဝံ ဒဿေတိ။ နနု စ သာဝကေဟိ ဝိနီတာပိ ဝိနေယျာ ဘဂဝတာယေဝ ဝိနီတာ ဟောန္တိ, ယတော သာဝကဘာသိတံ သုတ္တံ ''ဗုဒ္ဓဝစန''န္တိ ဝုစ္စတိ, သာဝက ဝိနေယျာ စ န တာဝ ဝိနီတာတိ? နာယံ ဒေသော တေသံ ဝိနယနုပာယဿ သာဝကေသု ဌပိတတ္တာ။ တေနေတဟ –

> ''န တာတဟံ, ပာပိမ, ပရိနိဗ္ဗာယိဿာမိ, ယာဝ မေ ဘိက္ခူ န သာဝကာ ဘဝိဿန္တိ ဝိယတ္တာ ဝိနီတာ ဝိသာရဒါ ဗဟုဿုတာ ဓမ္မဓရာ။ပေ။ ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟ ဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ သပ္ပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသေဿ''န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၆၈; သံ. နိ. ၅.၈၂၂; ဥဒါ. ၅၁)။

''ကုသိနာရာယ''န္တိအာဒိ ဘဂဝတော ပရိနိဗ္ဗုတဒေသကာလဝိသေသဒဿနံ ''အပရိနိဗ္ဗုတော ဘဂဝါ''တိ ကဟဿ မိစ္ဆာဘာဝဒဿနတ္ထံ, လောကေ ဇာတသံဝဒ္ဓဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စ ။ တထာ ဟိ မနုဿဘာဝဿ သုပာကဋ္ဌ ကရဏတ္ထံ မဟာဗောဓိသတ္တာ စရိမဘဝေ အာရပရိဂ္ဂဟာဒီနိပိ ကရောန္တီတိ။ ဥပာဒီယတေ ကမ္မကိလေသေဟီတိ ဥပာဒိ, ဝိပာကက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာ စ ရူပံ။ သော ပန ဥပါဒိ ကိလေသာဘိသင်္ခါရမာရနိမ္မထနေန နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယံ အနောသ

သင္ဘော, ဣဓ ခန္ဓမစ္ဆုမာရနိမ္မထနေန ဩသ္သင္ဘော နိသ္သေသိတောတိ အယံ **အနုပာဒိသေသာ,** နိဗ္ဗာနဓာတု။ **နိဗ္ဗာနဓာတူ**တိ စေတ္ထ နိဗ္ဗုတိမတ္တံ အဓိပ္ပေတံ, ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ စာယံ ကရဏနိဒ္ဒေသော။ **"ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ"**တိ ဣဒံ န "သန္နိပတိတာန"န္တိ ဧတဿ ဝိသေသနံ, ဥဿာဟဇနနဿ ပန ဝိသေသနံ, "ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသီ"တိ။ ဓာတုဘာဇနဒိဝသတော ဟိ ပုရိမပုရိမတရဒိဝသေသု ဘိက္ခူ သမာဂတာတိ။ အထ တ ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ **သန္နိပတိတာနံ** ကာယသာမဂ္ဂိဝသေန သဟိတာနန္တိ အတ္ထော။ သင္ဃဿ ထေရော **သင္ဃတ္ထေရော,** သော ပန သင္ဃော ကိံ ပရိမာဏာနန္တိ အာဟ – **"သတ္တန္နံ ဘိက္ခုသတသဟဿာန"**န္တိ။ နိစ္စသာပေက္ခတာယ ဟိ ဧဒိသေသု သမာသော ဟောတိယေဝ, ယထာ – "ဒေဝဒတ္တဿ ဂရုကုလ"န္တိ။

အာယသ္မာ မဟာကဿပော ပုန ဒုလ္လဘာဘာဝံ မညမာနော ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသီတိ သမ္ဗန္ဓော။ "ဓာတုဘာဇနဒိဝသေ သန္နိပတိတာန"န္တိ ဣဒံ "ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟံ ဇနေသီ"တိ ဧတ္ထ "ဘိက္ခူန"န္တိ ဣမိနာပိ ပဒေန သမ္ဗန္ဓနီယံ။ သုဘဒ္ဒေန ဝုဗ္ဗပဗ္ဗဇိတေန ဝုတ္တဝစနမနုဿရန္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **အနုဿရန္တော** ဓမ္မသံဝေဂဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ "သဒ္ဓမ္မံ အန္တရဓာပေယျုံ သင်္ဂါယေယျံ။ပေ.။ စိရဋ္ဌိတိကံ တဿ ကိမညံ အာဏဏျံ ဘဝိဿတီ"တိ ဧတေသံ ပဒာနံ "ဣတိ စိန္တယန္တော"တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ တထာ "ယဉ္စာဟ"န္တိ ဧတဿ "အနုဂ္ဂဟိတော ပသံသိတော"တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **ယံ ဟပဘိက္ခူ** တိ ဧတ္ထ **ယ**န္တိ နိပာတမတ္တံ, ကာရဏနိဒ္ဒေသော တ, ယေန ကာရဏေန အန္တရဓာပေယျုံ, တဒေတံ ကာရဏံ ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော, **အဒ္ဓနိယ** န္တိ အဒ္ဓါနမဂ္ဂကမိ, အဒ္ဓါနက္ခမန္တိ အတ္ထော။

ယဉ္စာဟ န္တိ ဧတ္ထ **ယ**န္တိ ယသ္မာ, ယေန ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ကိရိယာပရာမသနံ တ ဧတံ, ဧတေန "အနုဂ္ဂဟိတော ပသံသိတော"တိ ဧတ္ထ အနုဂ္ဂဏှဟနံ ပသံသနဉ္စ ပရာမသတိ။ **"စီဝရေ သာဓာရဏပရိဘောဂေနာ"**တိ ဧတ္ထ "အတ္တနာ သမသမဋ္ဌပနေနာ"တိ ဣဓ အတ္တနာ-သဒ္ဒံ အာနေတွာ စီဝရေ အတ္တနာ သာဓာရဏပရိဘောဂေနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ယဿ ယေန ဟိ သမ္ဗန္ဓော ဒူရဋ္ဌမ္ပိ စ တဿ တန္တိ အထ တ ဘဂဝတာ စီဝရေ သာဓာရဏပရိဘောဂေန ဘဂဝတာ အနုဂ္ဂဟိတောတိ ယောဇနီယံ, ဧတဿာပိ ဟိ ကရဏနိဒ္ဒေသဿ သဟယောဂကတ္တုတ္ထဇောတကတ္တသမ္ဘဝတော။ **ယာဝဒေ**တိ ယာဝဒေဝ, ယတ္တကံ ကာလံ, ယတ္တကေ တ သမာပတ္တိဝိဟာရေ, အဘိညာဝိဟာရေ တ အာကင်္ခန္တော ဝိဟရာမိ စေဝ တေဟရာမိ စ, တထာ ကဿပေပီတိ အတ္ထော။ ဣဒဉ္စ နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရဆဠဘိညာဘာဝသာမညေန ထုတိမတ္တံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ အာယသ္မာ မဟာကဿပော ဘဂဝတ ဝိယ ဒေဝသိကံ စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသင်္ချာ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇတိ, ယမကပာဋိဟာရိယာဒိဝသေန တ အဘိညာယော ဝဠဥ္ဇေတီတိ။ တေနေတဟ – "နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရဆဠဘိညာပ္ပဘေဒေ"တိ ။ **တဿ ကိမညံ အာဏဏျံ ဘဝိဿတီ,** အညတ္ရ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂါယနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **"နနု မံ ဘဂဝ"**တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဥပမာဝသေန ဝိဘာဝေတိ။

တတော ပရန္တိ တတော ဘိက္ခူနံ ဥဿာဟဇနနတော ပရတော။ **ပုရေ အဓမ္မော ဒိပ္ပတီ** တိ အပိနာမ ဒိဗ္ဗတိ, ယာဝ အဓမ္မော ဓမ္မံ ပဋိဗာဟိတုံ သမတ္ထော ဟောတိ, တတော ပုရေတရမေဝတိ အတ္ထော။ အာသန္နေ အနိစ္ဆိတေ ဟိ အယံ ပုရေ-သဒ္ဒေ။ **ဒိပ္ပတီ** တိ စ ဒိပ္ပိဿတိ။ ပုရေသဒ္ဒသန္နိယောဂေန ဟိ အနာဂတတ္ထေ အယံ ဝတ္တမာနပ္ပယောဂေ, ယထာ – "ပုရာ ဝဿတိ ဒေဝေ"တိ။

"သကလနဝင်္ဂသတ္ထုသာသနပရိယတ္တိဓရေ။ပေ.။ ဏေူနပဉ္စသတေ ပရိဂ္ဂဟေသီ" တိ ဧတေန သုက္ခဝိပဿကခီဏာသဝပရိယန္တာနံ ယထာဝုတ္တပုဂ္ဂလာနံ သတိပိ အာဂမာဓိဂမသမ္ဘာဝေ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ ပန တေဝိဇ္ဇာဒိဂုဏယုတ္တာနံ အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိယာ ဥက္ကံသဂတတ္တာ သင်္ဂီတိယာ ဗဟုပကာရတံ ဒဿေတိ။ **ဣဒံ ဝုတ္တံ** သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကေ, (ဟရာ. ၄၃၇) **အပစ္စက္ခံ နာမ နတ္ထိ** ပဂုဏပ္ပဝတ္တိဘာဝတော, သမန္တပာသာဒိကာယံ ပန "အသမ္ပုဿ ပဋိဂ္ဂဟိတံ နာမ နတ္ထီ"တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ) ဝုတ္တံ, တံ "ဒေဝ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော"တိ ဝုတ္တမ္ပိ ဘဂဝတော သန္တိကေ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **စတုရာသီတိသဟဿာနီ** တိ ဓမ္မက္ခန္ဓေ သန္ဓာယာဟ။ **ပဝတ္တိနော**တိ ပဂုဏာနိ။ အာနန္ဒတ္ထေရဿ နဝပ္ပာယာယ ပရိသာယ ဝိဗ္ဗမနေန မဟာကဿပတ္ထေရော ဧဝမာဟ – **"န တယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီ"**တိ။ တတ္ထ **မတ္တ**န္တိ ပမာဏံ။ ဆန္ဒာ အာဂမနံ ဝိယာတိ ပဒဝိဘာဂေ။ **"ကိဉ္စာပိ သေက္ခော"** တိ ဣဒံ န သေက္ခာနံ အဂတိဂမနသဗ္ဘာဝေန ဝုတ္တံ, အသေက္ခာနမေဝ ပန ဥစ္စိနိတတ္တာတိ

ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ။ ပဌမမဂ္ဂေနေဝ ဟိ စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနိ ပဟီယန္တီတိ။ **"အဘဗ္ဗော ဆန္ဒာ။ပေ။ အဂတိံ ဂန္တု"**န္တိ စ ဓမ္မသင်္ဂီတိယာ တဿ ယောဂ္ယဘာဝဒဿနေန ဝိဇ္ဇမာနဂုဏကထနံ။ **ပရိယတ္တော** တိ အဓိဂတော။

ကတေ စရန္တိ တ္တောတိ ကေစရော, ကေစရော ဝိယ **ကေစရော,** ဘိက္ခာစရဏဋ္ဌာနံ။ **ဝိသဘာဂပုဂ္ဂလော** သုဘဒ္ဒသဒိသော။ **သတ္တိပဉ္စရ** န္တိ သတ္တိခဂ္ဂါဒိဟတ္ထေဟိ ပုရိသေဟိ မလ္လရာဇူနံ ဘဂဝတော ဓာတုအာရက္ခကရဏံ သန္ဓာယာဟ။ **တံ ပလိဗောဓံ ဆိန္ဒိတွာ တံ ကရဏီယံ ကရောတူ** တိ သင်္ဂဟကေန ဆိန္ဒိတဗ္ဗံ ဆိန္ဒိတွာ ကေန္တကရဏီယံ ကရောတူတိ အတ္ထော။ **မဟာဇနန္တိ** ဗဟုဇနံ။ **ဂန္ဓကုဋိံ ဝန္ဒိတွာ** ပရိဘောဂစေတိယဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ယထာတန္တိ** ယထာ အညောပိ ယထာဝုတ္တသဘာဝေ, ဝေန္တိ အတ္ထော။ **သံဝေဇေသီ**တိ "နနု ဘဂဝတာ ပဋိကစ္စေဝ အက္ခာတံ – 'သဗ္ဗေဟေဝ ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေ ဝိနာဘာဝေ'"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၃; သံ. နိ. ၅.၃၇၉; အ. နိ. ၁၀.၄၈; စူဠဝ. ၄၃၇) သံဝေဂံ ဇနေသိ။ **ဥဿန္နဓာတုက** န္တိ ဥပစိတဒေါသံ။ **ဘေသဇ္ဇမတ္တာ** တိ အပ္ပကံ ဘေသဇ္ဇံ။ အပ္ပတ္ထော ဟိ အယံ မတ္တာ-သဒ္ဒေါ, "မတ္တာသုခပရိစ္စာဂေ"တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၂၉၀) ဝိယ။ **ဒုတိယဒိဝသေ**တိ ဒေဝတာယ သံဝေဇိတဒိဝသတော, ဇေတဝနဝိဟာရံ ပဝိဋ္ဌဒိဝသတော ဝါ ဒုတိယဒိဝသေ။ အာဏာဝ စက္ကံ **အာဏာစက္ကံ။**

တေဒဂ္ဂ န္တိ ဧသော အဂ္ဂေါ။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဟိ အယံ နိဒ္ဒေသော။ **ယဒိဒ**န္တိ စ ယော အယံ, ယဒိဒံ ခန္ဓပဉ္စကန္တိ တ ယောဇေတဗ္ဗံ။ "ပဌမံ အာဝုသော ဥပါလိ ပါရာဇိကံ ကတ္ထ ပညတ္တ"န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု တဿ သင်္ဂီတိယာ ပုရိမကာလေ ပဌမဘာဝေါ န ယုတ္တောတိ? နော န ယုတ္တော, ဘဂဝတာ ပညတ္တာနုက္ကမေန ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသာနုက္ကမေန စ ပဌမဘာဝဿ သိဒ္ဓတ္တာ။ ယေဘုယျေန ဟိ တီဏိ ပိဋကာနိ ဘဂဝတော ဓရမာနကာလေ ဌိတာနုက္ကမေနေဝ သင်္ဂီတာနိ, ဝိသေသတော ဝိနယာဘိဓမ္မပိဋကာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"ဝတ္ထုမ္ပိ ပုစ္ဆိ"** တိအာဒိ 'ကတ္ထ ပညတ္တ'န္တိအာဒိနာ ဒဿိတေန သဟ တဒဝသိဋ္ဌမ္ပိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ **ပဌမပါရာဇိကေ**တိ ပဌမပါရာဇိကပါဠိယံ (ပါရာ. ၂၄), တေနေတဟ – **"န ဟိ တထာဂတာ ဧကဗျဉ္ဇနမ္ပိ နိရတ္ထကံ ဝဒန္တိ"** တိ။

ဇာတကာဒိကေ ခုဒ္ဒကနိကာယပရိယာပန္နေ, ယေဘုယျေန စ ဓမ္မနိဒ္ဒေသဘူတေ တာဒိသေ အဘိဓမ္မပိဋကေ သင်္ဂဏှိတုံ ယုတ္တံ, န ပန ဒီဃနိကာယာဒိပ္ပကာရေ သုတ္တန္တပိဋကေ, နာပိ ပညတ္တိနိဒ္ဒေသဘူတေ ဝိနယပိဋကေတိ ဒီဃဘာဏကာ "ဇာတကာဒီနံ အဘိဓမ္မပိဋကေ သင်္ဂဟော"တိ ဝဒန္တိ။ စရိယာပိဋကဗုဒ္ဓဝံသာနဉ္စေတ္ထ အဂ္ဂဟဏံ, ဇာတကဂတိကတ္တာ။ မဇ္ဈိမဘာဏကာ ပန "အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဝသေန ဒေသိတာနံ ဇာတကာဒီနံ ယထာနုလောမဒေသနာဘာဝတော တာဒိသေ သုတ္တန္တပိဋကေ သင်္ဂဟော ယုတ္တော, န ပန သဘာဝဓမ္မနိဒ္ဒေသဘူတေ ယထာဓမ္မသာသနေ အဘိဓမ္မပိဋကေ"တိ ဇာတကာဒီနံ သုတ္တန္တပိဋကပရိယာပန္နတံ ကထယန္တိ။ တတ္ထ စ ယုတ္တံ ဝိစာရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဧဝံ နိမိတ္တပယောဇနကာလဒေသကာရကကရဏပ္ပကာရေဟိ ပဌမံ သင်္ဂီတိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတ္ထ ဝဝတ္ထာပိတသိဒ္ဓေသု ဓမ္မဝိနယေသု နာနပ္ပကာရကောသလ္လတ္ထံ ကေဝိဓာဒိဘေဒေ ဒဿေတုံ **"ဧဝမေတ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဝိမုတ္တိရသ**န္တိ ဝိမုတ္တိဂုဏံ, ဝိမုတ္တိသမ္ပတ္တိကံ ဝါ, အဂ္ဂဖလနိပ္ဖာဒနတော, ဝိမုတ္တိကိစ္စံ ဝါ, ကိလေသာနံ အစ္စန္တဝိမုတ္တိသမ္ပာဒနတော။ ကေစိ ပန "ဝိမုတ္တိအဿာဒ"န္တိ ဝဒန္တိ။

ကိဉ္စာပိ အဝိသေသေန သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ကိလေသဝိနယနေန ဝိနယော, ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပာယပတနာဒိတော ဓာရဏေန ဓမ္မော, ဣဓာဓိပ္ပေတေ ပန ဓမ္မဝိနယေ နိဒ္ဒာရေတုံ **"တတ္ထ ဝိနယပိဋက"** န္တိအာဒိမာဟ။ **အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မော,** ခန္ဓာဒိဝသေန သဘာဝဓမ္မဒေသနာဗာဟုလ္လတော။ အထ ဝါ ယဒိပိ ဓမ္မောယေဝ ဝိနယောပိ, ပရိယတ္တိယာဒိဘာဝတော, ဝိနယသဒ္ဒသန္နိဓာနေ ပန ဘိန္နာဓိကရဏဘာဝေန ပယုတ္တော ဓမ္မ-သဒ္ဒေါ ဝိနယတန္တိဝိရဟိတံ တန္တိံ ဒီပေတိ ယထာ "ပုညဉာဏသမ္ဘာရာ, ဂောဗလိဗဒ္ဒ"န္တိ စ။

"အနေကဇာတိသံသာရ"န္တိ အယံ ဂါထာ ဘဂဝတာ အတ္တနော သဗ္ဗညုတဉာဏပဒဋ္ဌာနံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခန္တေန ဧကူနဝီသတိမဿ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿ အနန္တရံ ဘာသိတာ။ တေနာဟ **"ဣဒံ ပဌမဗုဒ္ဓဝစန"**န္တိ။ ဣဒံ ကိရ သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ အဝိဇဟိတံ ဥဒါနံ။ အယမဿ သင်္ခေပတ္ထော – အဟံ ဣမဿ အတ္တဘာဝဂေဟဿ ကာရကံ တဏှာဝဍ္ဎကိံ **ဂဝေသန္တော** ယေန ဉာဏေန တံ ဒဋ္ဌုံ သက္ကာ, တဿ ဗောဓိဉာဏဿတ္ထာယ ဒီပင်္ကရပါဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရော ဧတ္တကံ ကာလံ **အနေကဇာတိသံသာရံ** အနေကဇာတိသတသဟဿသင်္ချံ သံသာရဝဋ္ဋံ **အ**

နိဗ္ဗိသံ တံ ဉာဏံ အဝိန္ဒန္တော အလဘန္တောယေဝ **သန္ဓာဝိဿံ** သံသရိံ။ ယသ္မာ ဇရာဓမ္မာခိမရဏမိဿတာယ
ဇာတိ နာမေသာ ပုနပ္ပုနံ ဥပဂန္တုံ **ဒုက္ခာ,** န စ သာ တသ္မိံ အဒိဋ္ဌေ နိဝတ္တတိ, တသ္မာ တံ ဂဝေသန္တော သန္ဓာဝိသ္
သန္တိ အတ္ထော။ **ဒိဋ္ဌောသိ** တိ က္ခအနိ မယာ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တေန ဒိဋ္ဌော အသိ။ **ပုန ဂေဟန္တိ** ပုန က္ခမံ
အတ္တဘာဝသင်္ခာတံ မမ ဂေဟံ။ **န ကာဟသိ** န ကရိဿသိ။ တဝ **သဗ္ဗာ** အဝသေသာကိလေသ**ဖာသုကာ** မယာ **ဘဂ္ဂါ။**
က္ခမဿ တယာ ကတဿ အတ္တဘာဝဂေဟဿ **ကူဋံ** အဝိဇ္ဇာသင်္ခာတံ ကဏ္ဏိကမဏ္ဍလံ **ဝိသင်္ခတံ** ဝိဒ္ဓံသိတံ။ **ဝိသ
င်္ခါရံ** နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန **ဂတံ** အနုပဝိဋ္ဌံ က္ခအနိ မမ စိတ္တံ, အဟဉ္စ တဏှက္ခယာနံ ခယသင်္ခာတံ အရဟတ္
တမဂ္ဂံ **အဇ္ဈဂါ** အဓိဂတော ပတ္တောသ္မီတိ။ အယံ မနသာ ပဝတ္တိတဓမ္မာနမာဒိ။ **"ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မ
မာ"**တိ (ဥဒါ. ၁, ၂, ၃) အယံ ပန တစာယ ပဝတ္တိတဓမ္မာနံ အာဒီတိ ဝဒန္တိ။ အန္တောဇပ္ပနဝသေန ကိရ ဘဂဝတ "အနေက
ဇာတိသံသာရ"န္တိအာဒိမာဟ (ဓ. ပ. ၁၅၃)။ **"ဟဋ္ဌိပဒဒိဝသေ"**တိ က္ခဒံ "သဗ္ဗညုဘာဝပ္ပတ္တဿာ"တိ န တေန သမ္ဗ
န္ဓိတဗ္ဗံ, "ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပန္နာ"တိ တေန ပန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယမေဝ ဟိ ဘဂဝတ ပစ္စူသ
သမယေ သဗ္ဗညုတံ ပတ္တောတိ။

ဝယဓမ္မာ တိ အနိစ္စလက္ခဏမုခေန ဒုက္ခာနတ္တလက္ခဏမ္ပိ သင်္ခါရာနံ ဝိဘာဝေတိ "ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ, ယံ ဒုက္
ခံ တဒနတ္တာ"တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅; ပဋိ. မ. ၂.၁၀) ဝစနတော။ လက္ခဏတ္တယဝိဘာဝနနယေနေဝ စ တအာရမ္မဏံ ဝိပဿ
နံ ဒဿေန္တော သဗ္ဗတိတ္ထိယာနံ အဝိသယဘူတံ ဗုဒ္ဓါဝေဏိကံ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနံ အဝိပရီတံ နိဗ္ဗာနကမိနိပ္ပ
ဋိပဒံ ပကာသေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ က္ခအနိ တတ္ထ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ နိယောဇေတိ **"အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာ"** တိ။ အထ
တ **"ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ"** တိ တေန သဝေ္ဂပေန သံဝေဇေတ္တ **"အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာ"** တိ သဝေ္ဂပေနေဝ နိရဝ
သေသံ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ။ အပ္ပမာဒပဒဉှိ သိက္ခာတ္တယသင်္ဂဟိတံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ သာသနံ ပရိယာဒိယိ
တ္တတ တိဋ္ဌတီတိ။

ပဌမသင်္ဂီတိယံ အသင်္ဂီတံ သင်္ဂီတိက္ခန္ဓကကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏာဒိ။ ကေစိ ပန "သုဘသုတ္တမ္ပိ (ဒီ. နိ.
၁.၄၄၄) ပဌမသင်္ဂီတိယံ အသင်္ဂီတ"န္တိ ဝဒန္တိ, တံ ပန န ယုဇ္ဇတိ။ ပဌမသင်္ဂီတိတော ပုရေတရမေဝ ဟိ အာယသ္မ
တာ အာနန္ဒေန ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တေန သုဘဿ မာဏဝဿ ဘာသိတန္တိ။

ဒဋ္ဌပ္ပဟိကမ္မသိထိလီကရဏပ္ပယောဇနာ ယထာက္ကမံ ပကတိသာဝဇ္ဇပဏ္ဏတ္တိသာဝဇ္ဇေသု သိက္ခာပဒေသု။ **တေ
နာ**တိ ဝိဝိဓနယတ္တာဒိနာ။ **တေန္တိ** ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာတိ ကထာဝစနံ။ **တေဿာ** တိ ဝိနယဿ။

အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ တိ ယော တံ သုတ္တံ သဇ္ဈာယတိ, သုဏာတိ, တစေတိ, စိန္တေတိ, ဒေသေတိ စ,
သုတ္တေန သင်္ဂဟိတော သီလာဒိအတ္ထော တဿာပိ ဟောတိ, တေန ပရဿ သာဓေတဗ္ဗတော ပရဿာပိ ဟောတီ
တိ, တဒုဘယံ တံ သုတ္တံ **သူစေတိ** ဒီပေတိ။ တထာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကံ လောကိယလောကုတ္တရဉ္စာတိ ဧဝမာဒိ
ဘေဒေ အတ္ထေ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သင်္ဂဏှာတိ။ **အတ္ထ** -သဒ္ဒော စာယံ ဟိတပရိယာယဝစနံ, န ဘာသိတတ္ထဝစနံ,
ယဒိ သိယာ, သုတ္တံ အတ္တနောပိ ဘာသိတတ္ထံ သူစေတိ, ပရဿာပီတိ အယမတ္ထော ဝုတ္တော သိယာ။ သုတ္တေန စ
ယော အတ္ထော ပကာသိတော သော တဿေဝ ဟောတီတိ, န တေန ပရတ္ထော သူစိတော ဟောတိ, တေန သူစေတဗ္ဗ
ဿ ပရတ္ထဿ နိဝတ္တေတဗ္ဗဿ အဘာဝတ အတ္ထဂဟဏဉ္စ န ကတ္တဗ္ဗံ။ အတ္တတ္ထပရတ္ထဝိနိမ္မုတ္တ
ဿ ဘာသိတတ္ထဿ အဘာဝတ အာဒိဂ္ဂဟဏဉ္စ န ကတ္တဗ္ဗံ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တဿ ဟိတပရိယာယဿ အ
တ္ထဿ သုတ္တေ အသမ္ဘဝတော သုတ္တဓာရဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝသေန အတ္တတ္ထပရတ္ထာ ဝုတ္တာ။

အထ တ သုတ္တံ အနပေက္ခိတ္တတ ယေ အတ္တတ္ထာဒယော အတ္ထပ္ပဘေဒာ ဝုတ္တာ "န ဟညဒတ္ထတ္ထိပသံ
သလာဘာ"တိ တေဿ ပဒဿ နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၆၃; စူဠနိ. ၈၅) "အတ္တတ္ထော, ပရတ္ထော, ဥဘယတ္ထော, ဒိဋ္ဌ
ဓမ္မိကော အတ္ထော, သမ္ပရာယိကော အတ္ထော, ဥတ္တာနော အတ္ထော, ဂမ္ဘီရော အတ္ထော, ဂူဠှော အတ္ထော,
ပဋိစ္ဆန္နော အတ္ထော, နေယျော အတ္ထော, နီတော အတ္ထော, အနဝဇ္ဇော အတ္ထော, နိက္ကိလေသော အတ္
ထော, ဝေါဒါနော အတ္ထော, ပရမတ္ထော"တိ တေ သုတ္တံ သူစေတီတိ အတ္ထော။ က္ခမသ္မိံ အတ္ထဝိကပ္ပေ **အတ္
ထ**-သဒ္ဒော ဘာသိတတ္ထပရိယာယောပိ ဟောတိ။ တွေ ဟိ ပုရိမကာ ပဉ္စ အတ္ထပ္ပဘေဒာ ဟိတပရိယာယာ, တတော
ပရေ ဆ ဘာသိတတ္ထဘေဒာ, ပစ္ဆိမကာ ပန ဥဘယသဘာဝ။ တတ္ထ ဒုရဓိဂမတာယ ဝိဘာဝနေ အလဒ္ဓဂါဓော **ဂမ္ဘီ**

ရော။ န ဝိဝဋ္ဋော **ဂူဠ္ဟော**။ မူလုဒကာဒယော ဝိယ ပံသုနာ အက္ခရသန္နိဝေသာဒိနာ တိရောဟိတော **ပဋိစ္ဆန္နော**။ နိဒ္ဒါ ရေတဗ္ဗတာ ဉာပေတဗ္ဗော **နေယျော**။ ယထာရုတဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော **နီတော**။ **အနဝဇ္ဇနိက္ကိလေသတောအနာ** ပရိယာ ယဝသေန ဝုတ္တာ, ကုသလဝိပာကကိရိယာဓမ္မဝသေန တ။ **ပရမတ္ထော** နိဗ္ဗာနံ, ဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာဝတော ဧဝ တ။ အထ တ ''အတ္တနာ စ အပ္ပိစ္ဆော ဟောတီ''တိ အတ္တတ္ထံ, ''အပ္ပိစ္ဆာကထဉ္စ ပရေသံ ကတ္တာ ဟောတီ''တိ ပရတ္ထံ သူစေတိ။ ဧဝံ ''အတ္တနာ စ ဟဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတီ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၉၉, ၂၆၅) သုတ္တာနိ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ ဝိနယာဘိဓမ္မေဟိ စ ဝိသေသေတ္ဝာ သုတ္တ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော။ တသ္မာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသပ္ပဝတ္တာယ ဒေသနာယ အတ္တဟိတပရဟိတတာဒီနိ သာတိသယံ ပကာသိတာနိ ဟောတိ တပ္ပရဘာဝတော, န အာဏာဓမ္မသဘာဝဝသပ္ပဝတ္တာယာတိ ဣဒမေဝ စ **''အတ္တာနံ သူစနတော သုတ္တ''** န္တိ ဝုတ္တံ။

သုတ္တေ စ အာဏာဓမ္မသဘာဝ စ ဝေနေယျဇ္ဈာသယံ အနုဝတ္တန္တိ, န ဝိနယာဘိဓမ္မေသု ဝိယ ဝေနေယျဇ္ဈာသယော အာဏာဓမ္မသဘာဝေ။ တသ္မာ ဝေနေယျာနံ ဧကန္တဟိတပဋိလာဘသံဝတ္တနိကာ သုတ္တန္တဒေသနာ ဟောတီတိ **''သုဝုတ္တာ စေတ္ထာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပသဝတီ**တိ ဖလတိ။ **''သုတ္တာဏာ''** တိ ဧတ္ထ အတ္ထံ ပကာသေတုံ **''သုဋ္ဌု စ နေ တာယတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ အတ္တတ္ထာဒိဝိဓာနေသု စ သုတ္တဿ ပမာဏဘာဝတော, အတ္တတ္ထာဒီနဉ္စ သင်္ဂါဟကတ္တံ ယောဇေတဗ္ဗံ တဒတ္ထပ္ပကာသနပဓာနတ္တာ သုတ္တဿ။ ဝိနယာဘိဓမ္မေဟိ ဝိသေသနဉ္စ ယောဇေ တဗ္ဗံ။ **တေနေ**တိ ''အတ္ထာနံ သူစနတော''တိအာဒိကံ အတ္ထဝစနံ။ **တေဿာ** တိ သုတ္တဿ။

အဘိက္ကမန္တီ တိ ဧတ္ထ **အဘိ**-သဒ္ဒေါ ကမနကိရိယာယ ဝုဒ္ဓိဘာဝံ အတိရေကတံ ဒီပေတိ, **အဘိညာတာ အဘိလက္ခိတာ**တိ ဧတ္ထ ဉာဏလက္ခဏကိရိယာနံ သုဟကင္ဂတာဝိသေသံ, **အဘိက္ကန္တေနာ** တိ ဧတ္ထ ကန္တိယာ အဓိကတ္တံ ဝိသိဋ္ဌတန္တိ ယုတ္တံ ကိရိယာဝိသေသကတ္တာ ဥပသဂ္ဂဿ။ **အဘိရာဇ အဘိဝိနယေ**တိ ပန ပူဇိတပရိစ္ဆိန္နေသု ရာဇဝိနယေသု **အဘိ**-သဒ္ဒေါ ပဝတ္တတီတိ ကထမေတံ ယုဇ္ဇေယျာတိ ? ပူဇနပရိစ္ဆေဒနကိရိယာဒီပနတော, တာဟိ စ ကိရိယာဟိ ရာဇဝိနယာနံ ယုတ္တတ္တာ။ ဧတ္ထ ဟိ အတိမာလာဒီသု အတိ-သဒ္ဒေါ ဝိယ, အဘိ-သဒ္ဒေါ ယထာ သဟ သာဓနေန ကိရိယံ ဝဒတီတိ အဘိရာဇအဘိဝိနယ-သဒ္ဒါ သိဒ္ဓါ, ဧဝံ အဘိဓမ္မသဒ္ဒေ အဘိ-သဒ္ဒေါ သဟ သာဓနေန ဝုဓိ ယာဒိကိရိယံ ဒီပေတီတိ အယမတ္ထော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဘာဝနာဖရဏဝုဓီဟိ **ဝုဓိမန္တောပိ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ**။ **အာရမ္မဏာဒီဟီ** တိ အာရမ္မဏသမ္ပယုတ္တကမ္မဒွါရပဋိ ပဒာဒီဟိ။ **အဝိသိဋ္ဌာ** န္တိ အညမညဝိသိဋ္ဌေသု ဝိနယသုတ္တာဘိဓမ္မေသု အဝိသိဋ္ဌံ သမာနံ။ တံ ပိဋကသဒ္ဒန္တိ အတ္ထော။ **ယထာဝုတ္တေနာ** တိ ''ဧဝံ ဒုဝိဓတ္ထေနာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။

ကထေတဗ္ဗာနံ အတ္ထာနံ ဒေသကာယတ္တေန အာဏာဒိဝိဓိနာ အတိသဇ္ဇနံ ပဗောဓနံ **ဒေသနာ**။ သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂလဂတေန ယထာပရာဓာဒိသာသိတဗ္ဗဘာဝေန အနုသာသနံ ဝိနယနံ **သာသနံ**။ ကထေတဗ္ဗဿ သံဝရာသံဝရာဒိနော အတ္ထဿ ကထနံ ဝစနပဋိဗဒ္ဓတာကရဏံ **ကထာ**။ ကထီယတီတိ ဝ ဧတ္ထာတိ **ကထာ**။ သံဝရာသံဝရဿ ကထာ **သံဝရာသံဝရကထာ**။ သေ နယော ဣတရေသုပိ။ **ဘေဒ**-သဒ္ဒေါ ဝိသုံ ဝိသုံ ယောဇေတဗ္ဗော ''ဒေသနာဘေဒံ သာသနဘေဒံ ကထာ ဘေဒဉ္စ ယထာရဟံ ပရိဒီပယေ''တိ။ **ဘေဒ**န္တိ စ နာနတ္တန္တိ အတ္ထော။ သိက္ခာ စ ပဟာနာနိ စ ဂမ္ဘီရဘာဝေ စ **သိက္ခာပ္ပဟာနဂမ္ဘီရဘာဝံ,** တဉ္စ ပရိဒီပယေ။ ဧတ္ထ **ယထာ**တိ ဥပာရမ္ဘနိဿရဏဓမ္မကောသရက္ခဏဟေတုပရိယာ ပုဏနံ သုပ္ပဋိပတ္တိ ဒုပ္ပဋိပတ္တီတိ ဧတေဟိ ပကာရေဟိ။ အာဏံ ပဏေတုံ အရဟတီတိ **အာဏာရဟော** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ။ တေဟာရပရမတ္ထာနမ္ပိ သဗ္ဗာဝတော အာဟ **အာဏာဗာဟုလ္လတော** တိ။ ဣတော ပရေသုပိ သေဝ နယော။ **ပစု ရာပရာဓာ** သေယျသကာဒယော။ **အဇ္ဈာသယော** အာသယောဝ အတ္ထတော ဒိဋ္ဌိ, ဉာဏဉ္စ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ –

''သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စ၊ ခန္တိ စေတနုလောမိကေ။
ယထာဘူတဉ္စ ယံ ဉာဏံ၊ တေံ အာသယသဒ္ဒိတ''န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၁၃၆)။

အနုသယာ ကာမရာဂဘဝရာဂဒိဋ္ဌိပဋိဃဝိစိကိစ္ဆာမာနာဝိဇ္ဇာဝသေန သတ္တ အနာဂတာ ကိလေသာ, အတီတာ ပစ္စုပ္ပန္နာ စ တထေဝ ဝုစ္စန္တိ။ န ဟိ ကာလဘေဒေန ဓမ္မာနံ သဘာဝဘေဒေါ အတ္ထီတိ။ **စရိယာ**တိ ဆ မူလစရိယာ, အန္တရ ဘေဒေန အနေကဝိဓာ, သံသဂ္ဂဝသေန တေသဋ္ဌိ ဟောန္တိ။ တေ ပန အမှေဟိ **အသမ္မောဟန္တရဓာနသုတ္တဋီကာ**

ယံ ဝိဘာဂတော ဒဿိတာ, အတ္ထိကေဟိ တတော ဂဟေတဗ္ဗာ။ အထ ဝါ **စရိယာ**တိ စရိတံ, တံ သုစရိတဒုစ္စရိတဝသေန ဒုဝိဓံ။ **အဓိမုတ္တိ** နာမ သတ္တာနံ ပုဗ္ဗပရိစယဝသေန အဘိရုစိ, သာ ဒုဝိဓာ ဟီနပဏီတဘေဒေန။ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂါဘာဝတော ဒိဋ္ဌိမာနတဏှာဂါဟဝသေန **“အဟံ မမာ”တိ သညိနော**။ မဟန္တော သံဝရော **အသံဝရော**။ ဗုဒ္ဓိအတ္ထော ဟိ အယ'မကာရော ယထာ “အသေက္ခာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. ၁၁)။

တီသုပိ စေတေသု ဧတေ ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓာတိ ဧတ္ထ တန္တိအတ္ထော တန္တိဒေသနာ တန္တိအတ္ထပဋိဝေဓော စ တန္တိဝိသယာ ဟောန္တီတိ ဝိနယပိဋကာဒီနံ အတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာဓာရဘာဝေါ ယုတ္တော, ပိဋကာနိ ပန တန္တိ ယေဝါတိ တေသံ ဓမ္မာဓာရဘာဝေါ ကထံ ယုဇ္ဇေယျာတိ? တန္တိသမုဒါယဿ အဝယဝတန္တိယာ အာဓာရဘာဝတော။ အဝယဝဿ ဟိ သမုဒါယော အာဓာရဘာဝေန ဝုစ္စတိ, ယထာ – “ရုက္ခေ သာခါ”တိ။ ဓမ္မာဒီနဉ္စ ဒုက္ခောဂါဟဘာဝတော တေဟိ ဝိနယာဒယော ဂမ္ဘီရာတိ ဝိနယာဒီနဉ္စ စတုဗ္ဗိဓော ဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝုတ္တော။ တသ္မာ ဓမ္မာဒယော ဧဝ ဒုက္ခောဂါဟတ္တာ ဂမ္ဘီရာ, န ဝိနယာဒယောတိ န စောဒေတဗ္ဗမေတံ သမုဒါယေန, ဝိသယဝိသယီမုခေန စ ဝိနယာဒီနံယေဝ ဂမ္ဘီရဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ။ ဓမ္မော ဟိ ဝိနယာဒယော, တေသံ ဝိသယော အတ္ထော, ဓမ္မတ္ထဝိသယာ စ ဒေသနာပဋိဝေဓာတိ။ တတ္ထ ပဋိဝေဓဿ ဒုက္ကရဘာဝတော ဓမ္မတ္ထာနံ, ဒေသနာဉာဏဿ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒေသနာယ စ ဒုက္ခောဂါဟဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော, ပဋိဝေဓဿ ပန ဥပ္ပာဒေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ, တဗ္ဗိသယဉာဏုပ္ပတ္တိယာ စ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒုက္ခောဂါဟတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

“ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ” တိ ဧတေန ဝစနေန ဓမ္မဿ ဟေတုဘာဝေါ ကထံ ဉာတဗ္ဗောတိ? **“ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ”**တိ ဧတဿ သမာသပဒဿ အဝယဝပဒတ္ထံ ဒဿေန္တေန **“ဟေတုမှိ ဉာဏ”**န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ “ဓမ္မေ ပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ ဧတ္ထ ဟိ “ဓမ္မေ”တိ ဧတဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန “ဟေတုမှီ”တိ ဝုတ္တံ, “ပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ ဧတဿ စ အတ္ထံ ဒဿေန္တေန “ဉာဏ”န္တိ။ တသ္မာ ဟေတုဓမ္မ-သဒ္ဒါ ဧကတ္ထာ, ဉာဏပဋိသမ္ဘိဒါ-သဒ္ဒါ စာတိ ဣမမတ္ထံ ဝဒန္တေန သာဓိတော ဓမ္မဿ ဟေတုဘာဝေါ, အတ္ထဿ ဟေတုဖလဘာဝေါ စ ဧဝမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ယထာဓမ္မန္တိ ဧတ္ထ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော ဟေတုံ ဟေတုဖလဉ္စ သဗ္ဗံ သင်္ဂဏှာတိ။ သဘာဝဝါစကော ဟေသ, န ပရိယတ္တိဟေတုဘာဝဝါစကော, တသ္မာ **ယထာဓမ္မန္တိ** ယေ ယေ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဓမ္မာ, တသ္မိံ တသ္မိန္တိ အတ္ထော။ ဓမ္မာနုရူပံ ဝါ **ယထာဓမ္မံ**။ ဒေသနာပိ ဟိ ပဋိဝေဓော ဝိယ အဝိပရီတသဝိသယဝိဘာဝနတော ဓမ္မာနုရူပံ ပဝတ္တတီတိ, ယတော 'အဝိပရီတာဘိလာပေါ'တိ ဝုစ္စတိ။ **ဓမ္မာဘိလာပေါ**တိ အတ္ထဗျဉ္ဇနကော အဝိပရီတာဘိလာပေါ, ဧတေန “တတြ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေ ဉာဏံ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါ”တိ (ဝိဘ. ၇၁၈) ဧတ္ထ ဝုတ္တံ သဘာဝဓမ္မနိရုတ္တိံ ဒဿေတိ, သဒ္ဒသဘာဝတ္တာ ဒေသနာယ။ တထာ ဟိ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါယ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝေါ **ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂပါဠိယံ** (ဝိဘ. ၇၄၉) ဝုတ္တော။ အဋ္ဌကထာယဉ္စ “တံ သဘာဝနိရုတ္တိံ သဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတွာ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၆၄၂) သဒ္ဒါရမ္မဏတာ ဒဿိတာ။ “ဣမဿ အတ္ထဿ အယံ သဒ္ဒော ဝါစကော”တိ ဝစနဝစနီယေ ဝဝတ္ထပေတွာ တံတံဝစနီယဝိဘာဝနဝသေန ပဝတ္တိတော ဟိ သဒ္ဒော ဒေသနာတိ။ **“အနုလောမာဒိဝသေန ဝါ ကထန”**န္တိ ဧတေန တဿာ ဓမ္မနိရုတ္တိယာ အဘိလာပံ ကထနံ တဿ ဝစနဿ ပဝတ္တနံ ဒဿေတိ။ **“အဓိပ္ပာယော”** တိ ဧတေန “ဒေသနာတိ ပညတ္တီ”တိ ဧတံ ဝစနံ ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န တဗ္ဗိနိမုတ္တံ ပညတ္တိံ သန္ဓာယာတိ ဒဿေတိ။

နနု စ “ဓမ္မော တန္တီ”တိ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ ဓမ္မဿ သဒ္ဒသဘာဝတ္တာ ဓမ္မဒေသနာနံ ဝိသေသော န သိယာတိ? န, တေသံ တေသံ အတ္ထာနံ ဗောဓကဘာဝေန ဉာတော, ဥဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန စ ပုဗ္ဗေ ဝဝတ္ထာပိတော သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓော ဓမ္မော, ပစ္ဆာ ပရေသံ အဝဗောဓနတ္ထံ ပဝတ္တိတော တဒတ္ထပ္ပကာသကော သဒ္ဒော ဒေသနာတိ။ အထ ဝါ ယထာဝုတ္တသဒ္ဒသမုဋ္ဌာပကော စိတ္တုပ္ပာဒော ဒေသနာ, မုသာဝါဒာဒယော ဝိယ။ “ဝစနဿ ပဝတ္တန”န္တိ စ ယထာဝုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒဝသေန ယုဇ္ဇတိ။ သော ဟိ ဝစနံ ပဝတ္တေတိ, တဉ္စ ဧတေန ပဝတ္တီယတိ ဒေသီယတိ။ “သော စ လောကိယလောကုတ္တရော”တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ အဘိသမယံ ယေန ပကာရေန အဘိသမေတိ, ယံ အဘိသမေတိ, ယော စ တဿ သဘာဝေါ, တေဟိ ပါကဋံ ကာတုံ **“ဝိသယတော အသမ္မောဟတော စ အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသူ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဟိ ဝိသယတော အတ္ထာဒိအနုရူပံ ဓမ္မာဒီသု အဝဗောဓော အဝိဇ္ဇာဒိဓမ္မသင်္ခါရာဒိအတ္ထတဒုဘယပညာပနာရမ္မဏော **လော**

ကိယော အဘိသမယော, အသမ္မောဟတော အတ္ထာဒိအနုရူပံ ဓမ္မာဒီသု အဝဗောဓော နိဗ္ဗာနာရမ္မဏော မဂ္ဂသမ္ပယု တ္တော ယထာဝုတ္တဓမ္မတ္ထပညတ္တိသု သမ္မောဟဝိဒ္ဓံသနော **လောကုတ္တရော အဘိသမယော** တိ။ အဘိသမယ တော အညမ္ပိ ပဋိဝေဓတ္တံ ဒဿေတုံ **"တေသံ တေသံ ဝါ"**တိအာဒိမာဟ။ 'ပဋိဝေဓနံ ပဋိဝေဓော'တိ ဣမိနာ ဟိ ဝစနတ္ထေန အဘိသမယော, 'ပဋိဝိဇ္ဈီယတီတိ ပဋိဝေဓော'တိ ဣမိနာ တံတံရူပာဒိဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာဝေါ စ "ပဋိဝေ ဓော"တိ ဝုစ္စတီတိ။

ယထာဝုတ္တေဟိ ဓမ္မာဒီဟိ ပိဋကာနံ ဂမ္ဘီရဘာဝံ ဒဿေတုံ **"ဣဒါနိ ယသ္မာ ဧတေသု ပိဋကေသု"** တိအာဒိမာ ဟ။ **ယော စေတ္ထာ** တိ ဧတေသု တံတံပိဋကဂတေသု ဓမ္မာဒီသု ယော ပဋိဝေဓော, ဧတေသု စ ပိဋကေသု တေသံ တေသံ ဓ မ္မာနံ ယော အဝိပရီတသဘာဝေါတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဒုက္ခောဂါဟတာ စ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒီနံ ဓမ္မတ္ထာနံ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈ တာယ, တေသံ ပညာပနဿ ဒုက္ကရဘာဝတော တံဒေသနာယ, ပဋိဝေဓနသင်္ခါတဿ ပဋိဝေဓဿ ဥပ္ပာဒနဝိသယိ ကရဏာနံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ, အဝိပရီတသဘာဝသင်္ခါတဿ ပဋိဝေဓဿ ဒုဝိညေယျတာယ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ ဗာ။

ယန္တိ ယံ ပရိယတ္တိဒုဂ္ဂဟဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အတ္ထ** န္တိ ဘာသိတတ္ထံ, ပယောဇနတ္ထဉ္စ။ **န ဥပပရိက္ခန္တီ** တိ န ဝိစာရေန္တိ။ **န နိဇ္ဈာနံ ခမန္တီ** တိ နိဇ္ဈာနပညံ နက္ခမန္တိ, နိဇ္ဈာယိတွာ ပညာယ ဒိသွာ ရောစေတွာ ဂဟေတဗ္ ဗာ န ဟောန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ တောယ ပရိယတ္တိယာ။ **တဒပွမောက္ခာနိသံသာ** အတ္တနော ဥပရိ ပရေဟိ အာရောပိတဝါဒဿ နိဂ္ဂဟဿ ပမောက္ခပ္ပယောဇနာ ဟုတွာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ, **တဒပွမောက္ခာ** တ နိန္ဒာပ မောက္ခာ။ **ယဿ စတ္ထာယ** တိ ယဿ စ သီလာဒိပူရဏဿ အနုပါဒါဝိမောက္ခဿ ဝါ အတ္ထာယ **ဓမ္မံ ပရိယာ ပုဏန္တိ** ဉာယေန ပရိယာပုဏန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဿာ** တိ အဿ ဓမ္မဿ။ **နာနုဘောန္တီ** တိ န ဝိန္ဒန္တိ။ တေ သံ တေ ဓမ္မာ ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ ဥပါရမ္ဘမာနဒပ္ပမက္ခပလာသာဒိဟေတုဘာဝေန **ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ။** ဘဏ္ဍာဂါရေ နိယုတ္တော ဘဏ္ဍာဂါရိကော, ဘဏ္ဍာဂါရိကော ဝိယ ဘဏ္ဍာဂါရိကော, ဓမ္မရတနာနုပါ လကော။ အညတ္ထံ အနပေက္ခိတွာ ဘဏ္ဍာဂါရိကဿေဝ သတော ပရိယတ္တိ **ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ။**

"တာသံယေဝ"တိ အဝဓာရဏံ ဟာပုဏိတဗ္ဗာနံ ဆဠဘိညာစတုပ္ပဋိသမ္ဘိဒါဒီနံ ဝိနယေ ပဘေဒဝစနာဘာဝံ သန္ဓာ ယ ဝုတ္တံ။ **ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍေ** (ပါရာ. ၁၂) ဟိ တိဿော ဝိဇ္ဇာဝ ဝိဘတ္တာ။ ဒုတိယေ ပန **"တာသံယေဝ"**တိ အဝဓာရဏံ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ အပေက္ခိတွာ ကတံ, န တိဿော ဝိဇ္ဇာ။ တာ ဟိ ဆသု အဘိညာသု အန္တောဂဓာတိ သုတ္တ ေတ ဝိဘတ္တာ ယေဝါတိ။

ဒုဂ္ဂဟိတံ ဂဏှာတိ, "တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ, ယထာ တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံ သရတိ အနည"န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၃၉၆)။ **ဓမ္မစိတ္တ** န္တိ ဓမ္မသဘာဝဝိစာရဏံ, "စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေနေဝ အနံ ဟောတိ, သယမေဝ စိတ္တံ အတ္တနော အာရမ္မဏံ ဟောတိ, သဗ္ဗံ စိတ္တံ အသဘာဝဓမ္မာရမ္မဏ"န္တိ စ ဧဝမာဒိ။ **တေသန္တိ** တေသံ ပိဋကာနံ။

တေန္တိ တံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ အတ္ထာနုလောမတော **အနုလောမိကော။** အနုလောမိကတံယေဝ ဝိဘာဝေတုံ **"ကသ္မာ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကေနိကာယမ္ပီ** တိ ကေသမူဟမ္ပိ ။ ဟောဏိကာ စိက္ခလ္လိကာ စ ခတ္တိယာ, တေသံ နိဝါသော **ဟောဏိကနိကာယော စိက္ခလ္လိကနိကာယော** စ။

နဝပ္ပဘေဒ န္တိ တွေ ကထံ နဝပ္ပဘေဒံ? သဂါထကဉှိ သုတ္တံ ဂေယျံ, နိဂ္ဂါထကဉ္စ သုတ္တံ ဝေယျာက ရဏံ, တဒုဘယဝိနိမုတ္တဉ္စ သုတ္တံ ဥဒါနာဒိဝိသေသသညာရဟိတံ နတ္ထိ, ယံ သုတ္တင်္ဂံ သိယာ, မင်္ဂလသုတ္တာဒီနဉ္စ (ခု. ပါ. ၅.၂; သု. နိ. ၂၆၅) သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော န သိယာ, ဂါထာဘာဝတော, ဓမ္မပဒါဒီနံ ဝိယ, ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော ဝါ သိယာ, သဂါထကတ္တာ, သဂါထဝဂ္ဂဿ ဝိယ, တထာ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု သဂါထကပ္ပဒေသာနန္တိ? ဝုစ္စတေ –

> "သုတ္တန္တိ သာမညဝိဓိ၊ ဝိသေသဝိဓယော ပရေ၊
> သနိမိတ္တာ နိရုဠှတ္တာ သဟတာညေန နာညတော"။ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ)။

သဗ္ဗသ္သာပိ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနသ္သ **သုတ္တန္တိ** အယံ **သာမညဝိဓိ**။ တေနေတဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာနော နေတ္တိယံ – ''နဝဝိဓသုတ္တန္တပရိယေဋ္ဌိ''တိ (နေတ္တိ. သင်္ဂဟဝါရ)။ ''ဧတ္တကံ တဿ ဘဂဝတော သုတ္တာဂတံ သုတ္တပရိယာပန္နံ (ပါစိ. ၂၅၅, ၁၂၄၂), သကဝါဒေ ပဉ္စသုတ္တသတာနီ''တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ; ကထာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ) ဧဝမာဒိ စ ဧတဿ အတ္ထဿ သာဓကံ။

ဝိသေသဝိဓယော ပရေ သနိမိတ္တာ တဒေကဒေသေသု ဂေယျာဒယော ဝိသေသဝိဓယော တေန တေန နိမိတ္တေန ပတိဋ္ဌိတာ။ တထာ ဟိ ဂေယျဿ သဂါထကတ္တံ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တံ။ လောကေပိ ဟိ သသိလောကံ သဂါထကံ (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၁၃) စုဏ္ဏိယဂန္ထံ 'ဂေယျ'န္တိ ဝဒန္တိ။ ဂါထာဝိရဟေ ပန သတိ ပုစ္ဆံ ကတွာ ဝိဿဇ္ဇနဘာဝေ ဝေယျာကရဏဿ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တံ။ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဉှိ 'ဗျာကရဏ'န္တိ ဝုစ္စတိ, ဗျာကရဏမေဝ ဝေယျာကရဏံ။ ဧဝံ သန္တေ သဂါထကာဒီနမ္ပိ ပုစ္ဆံ ကတွာ ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တာနံ ဝေယျာကရဏဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, ဂေယျာဒိသညာနံ အနောကာသဘာဝတော, 'ဂါထာဝိရဟေ သတီ'တိ ဝိသေသိတတ္တာ စ။ တထာ ဟိ ဓမ္မပဒါဒီသု ကေဝလံ ဂါထာဗန္ဓေသု, သဂါထကတ္တေပိ သောမနဿဉာဏမယိကဂါထာယုတ္တေသု, 'ဝုတ္တဉှေတ'န္တိအာဒိဝစနသမ္ဗန္ဓေသု, အဗ္ဘုတဓမ္မပဋိသံယုတ္တေသု စ သုတ္တဝိသေသေသု ယထာက္ကမံ ဂါထာဥဒါနဣတိဝုတ္တကအဗ္ဘုတဓမ္မသညာ ပတိဋ္ဌိတာ, တထာ သတိပိ ဂါထာဗန္ဓဘာဝေ ဘဂဝတော အတီတာသု ဇာတီသု စရိယာနုဘာဝပ္ပကာသကေသု ဇာတကသညာ, သတိပိ ပဉှာဝိဿဇ္ဇနဘာဝေ, သဂါထကတ္တေ စ ကေသုစိ သုတ္တန္တေသု ဝေဒဿ လဘာပနတော ဝေဒလ္လသညာ ပတိဋ္ဌိတာတိ ဧဝံ တေန တေန သဂါထကတ္တာဒိနာ နိမိတ္တေန တေသု တေသု သုတ္တဝိသေသေသု ဂေယျာဒိသညာ ပတိဋ္ဌိတာတိ ဝိသေသဝိဓယော သုတ္တင်္ဂတော ပရေ ဂေယျာဒယော။ ယံ ပနေတ္ထ ဂေယျင်္ဂာဒိနိမိတ္တရဟိတံ, တံ သုတ္တင်္ဂံ ဝိသေသသညာပရိဟာရေန သာမညသညာယ ပဝတ္တနတောတိ။ နနု စ သဂါထကံ သုတ္တံ ဂေယျံ, နိဂ္ဂါထကံ သုတ္တံ ဝေယျာကရဏန္တိ သုတ္တင်္ဂံ န သမ္ဘဝတီတိ စောဒနာ တဒဝတ္ထာ ဧဝါတိ? န တဒဝတ္ထာ, သောဓိတတ္တာ။ သောဓိတဉှိ ပုဗ္ဗေ ဂါထာဝိရဟေ သတိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဘာဝေ ဝေယျာကရဏဿ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တန္တိ။

ယဉ္စ ဝုတ္တံ – ''ဂါထာဘာဝတော မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ (ခု. ပါ. ၅.၁, ၂, ၃) သုတ္တင်္ဂသင်္ဂဟော န သိယာ''တိ, တံ န, **နိရုဠ္ဟတ္တာ**။ နိရုဠှော ဟိ မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ သုတ္တဘာဝေါ။ န ဟိ တာနိ ဓမ္မပဒဗုဒ္ဓဝံသာဒယော ဝိယ ဂါထာဘာဝေန ပညာတာနိ, အထ ခေါ သုတ္တဘာဝေနေဝ။ တေနေဝ ဟိ အဋ္ဌကထာယံ ''သုတ္တနာမက''န္တိ နာမဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ ယဉ္စ ပန ဝုတ္တံ – ''သဂါထကတ္တာ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော သိယာ''တိ, တဒပိ နတ္ထိ, ယသ္မာ **သဟဘာဝေါ ဂါထာဟိ**။ သဟ ဂါထာဟီတိ ဟိ သဂါထကံ။ သဟဘာဝေါ စ နာမ အတ္ထတော အညေန ဟောတိ, န စ မင်္ဂလသုတ္တာဒီသု ဂါထာဝိနိမုတ္တော ကောစိ သုတ္တပဒေသော အတ္ထိ, ယော 'သဟ ဂါထာဟီ'တိ ဝုစ္စေယျ, န စ သမုဒါယော နာမ ကောစိ အတ္ထိ, ယဒပိ ဝုတ္တံ – ''ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု သဂါထကပ္ပဒေသာနံ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော သိယာ''တိ တဒပိ န, အညတော။ အညာ ဧဝ ဟိ တာ ဂါထာ ဇာတကာဒိပရိယာပန္နတ္တာ။ အတော န တာဟိ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီနံ ဂေယျင်္ဂဘာဝေါတိ။ ဧဝံ သုတ္တာဒီနံ အင်္ဂါနံ အညမညသင်္ကရာဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

''အယံ ဓမ္မော။ပေ.။ အယံ ဝိနယော, ဣမာနိ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီ''တိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဓမ္မဝိနယာဒိဘေဒေန ဝဝတ္ထပေတွာ သင်္ဂါယန္တေန မဟာကဿပပမုခေန ဝသိဂဏေန အနေကစ္ဆရိယပာတုဘာဝပဋိမဏ္ဍိတာယ သင်္ဂီတိယာ ဣမဿ ဒီဃာဂမဿ ပဌမမဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစနာဒိဘာဝေါ ဝဝတ္ထာပိတောတိ ဒဿေတိ, **''ဧဝမေတံ အဘေဒတော''**တိအာဒိနာ။

နိဒါနကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. ဗြဟ္မဇာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ပရိဗ္ဗာဇကကထာဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိံ ဒဿေတွာ ယဒတ္ထံ သာ ဣဓ ဒဿိတာ, ဣဒါနိ တံ နိဂမနဝသေန ဒဿေတုံ **“ဣမိဿာ”**တိအာဒိမာဟ။

၁. ဧတ္တာဝတာ စ ဗြဟ္မဇာလဿ သာဓာရဏတော ဗာဟိရနိဒါနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အဗ္ဘန္တရနိဒါနံ သံဝဏ္ဏေတုံ **“တတ္ထ ဧဝ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ ဆဟိ အာကာရေဟိ သံဝဏ္ဏနာ ကာတဗ္ဗာ သမ္ဗန္ဓတော ပဒတော ပဒဝိဘာဂတော ပဒတ္ထတော အနုယောဂတော ပရိဟာရတော စာတိ။ တတ္ထ **သမ္ဗန္ဓော** နာမ ဒေသနာသမ္ဗန္ဓော။ ယံ လောကိယာ “ဥမ္မုဂ္ဃာတော”တိ ဝဒန္တိ။ သော ပန ဟဋ္ဌိယာ နိဒါနဟဋ္ဌိဝသေန, နိဒါနဟဋ္ဌိယာ ပန သင်္ဂီတိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဌမမဟာသင်္ဂီတိံ ဒဿေန္တေန နိဒါနဟဋ္ဌိယာ သမ္ဗန္ဓဿ ဒဿိတတ္တာ ပဒါဒိဝသေန သံဝဏ္ဏနံ ကရောန္တော **“ဧဝန္တိ နိပါတပဒ”** န္တိအာဒိမာဟ။ **“မေတိအာဒီနိ”**တိ ဧတ္ထ အန္တရာ-သဒ္ဒ-စ-သဒ္ဒါနံ နိပါတပဒဘာဝေ, ဝတ္တဗ္ဗော, န ဝါ ဝတ္တဗ္ဗော တေသံ နယဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ, တဒဝသိဋ္ဌာနံ အာပဋ္ဌိ-သဒ္ဒါနံ အာဒိ-သဒ္ဒေန သင်္ဂဏှနတော။ **“ပဒဝိဘာဂေါ”**တိ ပဒါနံ ဝိသေသော, န ပန ပဒဝိဂ္ဂဟော။ အထ ဝါ ပဒါနိ စ ပဒဝိဘာဂေါ စ **ပဒဝိဘာဂေါ,** ပဒဝိဂ္ဂဟော စ ပဒဝိဘာဂေါ စ **ပဒဝိဘာဂေါ**တိ ဝါ ဧကသေသဝသေန ပဒပဒဝိဂ္ဂဟာပိ ပဒဝိဘာဂ သဒ္ဒေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ပဒဝိဂ္ဂဟော “ဘိက္ခူနံ သင်္ဃော”တိအာဒိဘေဒေသု ပဒေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အတ္ထတောတိ ပဒတ္ထတော။ တံ ပန ပဒတ္ထံ အတ္ထုဒ္ဓာရက္ကမေန ပဌမံ ဧဝံ-သဒ္ဒဿ ဒဿေန္တော **“ဧဝံ သဒ္ဒော တာဝ”**တိအာဒိမာဟ။ **အဝဓာရဏာဒီ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဣဒမတ္ထပုစ္ဆာပရိမာဏာဒိအတ္ထာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ ဟိ “ဧဝံဂတာနိ, ဧဝံဝိဓော, ဧဝမာကာရော”တိအာဒီသု ဣဒံ-သဒ္ဒဿ အတ္ထေ ဧဝံ-သဒ္ဒော။ ဂတ-သဒ္ဒော ဟိ ပကာရပရိယာယော, တထာ ဝိဓာကာရ-သဒ္ဒါ စ။ တထာ ဟိ ဝိဓယုတ္တဂတ-သဒ္ဒေ လောကိယာ ပကာရတ္ထေ ဝဒန္တိ။ “ဧဝံ နု ခော, န နု ခော, ကိံ နု ခော, ကထံ နု ခော”တိ, “ဧဝံ သု တေ သုနှာတာ သုဝိလိတ္တာ ကပ္ပိတကေသမဿု, အာမုတ္တမာလာဘရဏာ ဩဒါတဝတ္ထဝသနာ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာ သမင်္ဂီဘူတာ ပရိစာရေန္တိ, သေယျထာပိ တွံ ဧတရဟိ သာစရိယကောတိ? နော ဟိဒံ ဘော ဂောတမာ”တိ စ အာဒီသု ပုစ္ဆာယံ။ “ဧဝံ လဟုပရိဝတ္တံ, ဧဝံ အာယုပရိယန္တော”တိ စ အာဒီသု ပရိမာဏေ။ နနု စ “ဧဝံ နု ခော, ဧဝံ သု တေ, ဧဝံ အာယုပရိယန္တော”တိ ဧတ္ထ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ပုစ္ဆနာကာရပရိမာဏာကာရာနံ ဝုတ္တတ္တာ အာကာရတ္ထော ဧဝ ဧဝံ-သဒ္ဒော တိ? န, ဝိသေသသဗ္ဘာဝတော။ အာကာရမတ္တဝါစကော ဟေတ္ထ အာကာရတ္ထောတိ အဓိပ္ပေတော, ယထာ “ဧဝံ ဗျာခေါ”တိအာဒီသု။ န ပန အာကာရဝိသေသဝါစကော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေန”တိအာဒီနိ ဥပမာဒီသု ဥဒါဟရဏာနိ ဥပပန္နာနိ ဟောန္တိ။ တထာ ဟိ “ယထာပိ။ပေ။ ဗဟု”န္တိ ဧတ္ထ ပုပ္ဖရာသိဋ္ဌာနိယတော မနုဿုပပတ္တိသပ္ပုရိသူပနိဿယသဒ္ဓမ္မဿဝနယောနိသောမနသိကာရဘောဂသမ္ပတ္တိအာဒိဒါနာဒိပုညကိရိယာဟေတုသမုဒယတော သောဘာသုဂန္ဓတာဒိဂုဏယောဂတော မာလာဂုဏသဒိသိယော ပဟူတာ ပုညကိရိယာ မရိတဗ္ဗသဘာဝတာယ မစ္စေန သတ္တေန ကတ္တဗ္ဗာတိ ဇောတိတတ္တာ ပုပ္ဖရာသိမာလာဂုဏာဝ ဥပမာ, တေသံ ဥပမာကာရော ယထာ-သဒ္ဒေန အနိယမတော ဝုတ္တောတိ ဧဝံ-သဒ္ဒော ဥပမာကာရနိဂမနတ္ထောတိ ဝတ္တုံ ယုတ္တံ။ သော ပန ဥပမာကာရော နိယမိယမာနော အတ္ထတော ဥပမာဝ ဟောတီတိ အာဟ **“ဥပမာယံ အာဂတော”**တိ။

တထာ **ဧဝံ** ဣမိနာ အာကာရေန **“အဘိက္ကမိတဗ္ဗ”** န္တိအာဒိနာ ဥပဒိသိယမာနာယ သမဏသာရုပ္ပာယ အာကပ္ပသမ္ပတ္တိယာ ယော တတ္ထ ဥပဒိသနာကာရော, သော အတ္ထတော ဥပဒေသောယေဝါတိ ဝုတ္တံ **“ဧဝံ တေ။ပေ။ ဥပဒေသေ”**တိ။ တထာ **ဧဝမေတံ ဘဂဝါ, ဧဝမေတံ သုဂတာ**တိ ဧတ္ထ စ ဘဂဝတာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ အဝိပရီတတော ဇာနန္တေဟိ ကတံ တတ္ထ သံဝိဇ္ဇမာနဂုဏာနံ ပကာရေဟိ ဟံသနံ ဥဒဂ္ဂတာကရဏံ **သမ္ပဟံသနံ,** ယော တတ္ထ သမ္ပဟံသနာကာရောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဧဝမေဝံ ပနာယ**န္တိ ဧတ္ထ ဂရဟဏာကာရောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သော စ ဂရဟဏာကာရော “ဝသလီ”တိအာဒိ ခုံသနသဒ္ဒသန္နိဓာနတော ဣဓ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ပကာသိတောတိ ဝိညာယတိ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ဥပမာကာရာဒယောပိ ဥပမာဒိဝသေန ဝုတ္တာနံ ပုပ္ဖရာသိအာဒိသဒ္ဒါနံ သန္နိဓာနတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဧဝဉ္စ ဝဒေဟီ**တိ “ယ

ထာဟံ ဝဒာမိ, ဧဝံ သမဏံ အာနန္ဒံ ဝဒေဟီ''တိ ဝဒနာကာရော ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗော ဧဝံ-သဒ္ဒေန နိဒဿိယတီတိ နိဒဿ
နတ္ထော ဝုတ္တော။ **ဧဝံ နော**တိ ဧတ္ထာပိ ဧတသံ ယထာဝုတ္တဓမ္မာနံ အဟိတဒုက္ခာဝဟဘာဝေ သန္နိဋ္ဌာနဇနနတ္ထံ
အနုမတိဂ္ဂဟဏဝသေန ''သံဝတ္တန္တိ, နော ဝါ, ကထံ ဝါ ဧတ္ထ ဟောတီ''တိ ပုစ္ဆာယ ကတာယ ''ဧဝံ နော ဧတ္ထ
ဟောတီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ တဒာကာရသန္နိဋ္ဌာနံ ဧဝံ-သဒ္ဒေန ဝိဘာဝိတန္တိ ဝိညာယတိ, သော ပန ဧတသံ ဓမ္မာနံ အဟိ
တာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တနာကာရော နိယမိယမာနော အဝဓာရဏတ္ထော ဟောတီတိ အာဟ **''ဧဝံ နော ဧတ္ထ ဟောတီ
တိ အာဒီသု အဝဓာရဏေ''**တိ။ **ဧဝံ ဘန္တေ** တိ ပန ဓမ္မဿ သာဓုကံ သဝနမနသိကာရေ သန္နိယောဇိတေဟိ ဘိက္ခူဟိ
အတ္တနော တတ္ထ ဌိတဘာဝဿ ပဋိဇာနနဝသေန ဝုတ္တတ္တာ ဧတ္ထ ဧဝံ-သဒ္ဒော ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနတ္ထော ဝုတ္တော, တေန ဧဝံ ဘန္တေ, သာဓု ဘန္တေ, သုဋ္ဌု ဘန္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

နာနာနယနိပုဏန္တိ ဧကတ္တနာနတ္တအဗျာပာရဧဝံဓမ္မတာသင်္ခာတာ, နန္ဒိယာဝဋ္ဋ တိပုက္ခလသီဟဝိက္ကီဠိတ
အင်္ကုသဒိသာလောစနသင်္ခာတာ ဝါ အာဓာရာဒိဘေဒဝသေန နာနာဝိဓာ နယာ နာနာနယာ, နယာ ဝါ ပါဠိဂတိယော, တာ စ
ပညတ္တိအနုပညတ္တိအာဒိဝသေန သံကိလေသဘာဂိယာဒိလောကိယာဒိတဒုဘယဝေါမိဿတာဒိဝသေန ကုသလာဒိဝသေ
န ခန္ဓာဒိဝသေန သင်္ဂဟာဒိဝသေန သမယဝိမုတ္တာဒိဝသေန ဌပနာဒိဝသေန ကုသလမူလာဒိဝသေန တိကပဋ္ဌာနာဒိဝသေန
စ နာနပ္ပကာရာတိ နာနာနယာ, တေဟိ နိပုဏံ သဏှံ သုခုမန္တိ နာနာနယနိပုဏံ။ အာသယောဝ အဇ္ဈာသယော, တေ စ သ
ဿတာဒိဘေဒေန, တတ္ထ စ အပ္ပရဇက္ခတာဒိဝသေန အနေကာ, အတ္တဇ္ဈာသယာဒယော ဝါ ဧဝ တ သမုဋ္ဌာနံ ဥပ္ပတ္
တိဟေတု ဧတဿာတိ **အနေကဇ္ဈာသယသမုဋ္ဌာနံ။ အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပန္န** န္တိ အတ္ထဗျဉ္ဇနပရိပုဏ္ဏံ ဥပနေ
တဗ္ဗာဘာဝတော, သင်္ကာသနပကာသနဝိဝရဏဝိဘဇနဥတ္တာနီကရဏပညတ္တိဝသေန ဆဟိ အတ္ထပဒေဟိ, အက္ခရ
ပဒဗျဉ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသဝသေန ဆဟိ ဗျဉ္ဇနပဒေဟိ စ သမန္နာဂတန္တိ ဝါ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဝိဝိဓပါဋိဟာရိယန္တိ ဧတ္ထ ပါဋိဟာရိယပဒဿ ဝစနတ္ထံ ''ပဋိပက္ခဟရဏတော ရာဂါဒိကိလေသာပနယနတော
ပါဋိဟာရိယ''န္တိ ဝဒန္တိ။ ဘဂဝတော ပန ပဋိပက္ခာ ရာဂါဒယော န သန္တိ, ယေ ဟရိတဗ္ဗာ။ ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဝိဂတူပက္
ကိလေသေ အဋ္ဌဂုဏသမန္နာဂတေ စိတ္တေ ဟတပဋိပက္ခေ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပဝတ္တတိ, တသ္မာ တတ္ထ ပဝတ္တဝေါဟာ
ရေန စ န သက္ကာ ဣဓ ''ပါဋိဟာရိယ''န္တိ ဝတ္တုံ။ သစေ ပန မဟာကာရုဏိကဿ ဘဂဝတော ဝေနေယျဂတာ စ
ကိလေသာ ပဋိပက္ခာ, တေသံ ဟရဏတော ''ပါဋိဟာရိယ''န္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ သတိ ယုတ္တမေတံ။ အထ ဝါ ဘဂဝတော စ
သာသနဿ စ ပဋိပက္ခာ တိတ္ထိယာ, တေသံ ဟရဏတော **ပါဋိဟာရိယံ။** တေ ဟိ ဒိဋ္ဌိဟရဏဝသေန, ဒိဋ္ဌိပ္ပကာသနေ
အသမတ္ထဘာဝေန စ ဣဒ္ဓိအာဒေသနာနုသာသနီဟိ ဟရိတာ အပနီတာ ဟောန္တီတိ။ **''ပဋီ''**တိ ဝါ အယံ သဒ္ဒော ''ပစ္
ဆာ''တိ ဧတဿ အတ္ထံ ဗောဓေတိ ''တသ္မိံ ပဋိပဝိဋ္ဌမှိ, အညော အာဂစ္ဆိ ဗြာဟ္မဏော''တိအာဒီသု ဝိယ, တသ္
မာ သမာဟိတေ စိတ္တေ, ဝိဂတူပက္ကိလေသေ စ ကတကိစ္စေန ပစ္ဆာ ဟရိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ပါဋိဟာရိယံ,
အတ္တနော ဝါ ဥပက္ကိလေသေသု စတုတ္ထဇ္ဈာနမဂ္ဂေဟိ ဟရိတေသု ပစ္ဆာ ဟရဏံ ပါဋိဟာရိယံ။ ဣဒ္ဓိအာဒေသနာနု
သာသနိယော စ ဝိဂတူပက္ကိလေသေန, ကတကိစ္စေန စ သတ္တဟိတတ္ထံ ပုန ပဝတ္တေတဗ္ဗာ, ဟရိတေသု စ အတ္တနော
ဥပက္ကိလေသေသု ပရသတ္တာနံ ဥပက္ကိလေသဟရဏာနိ ဟောန္တီတိ ပါဋိဟာရိယာနိ ဘဝန္တိ။ ပါဋိဟာရိယမေဝ **ပါဋိ
ဟာရိယံ။** ပါဋိဟာရိယေ ဝါ ဣဒ္ဓိအာဒေသနာနုသာသနီသမုဒါယေ ဘဝံ ဧကေကံ **''ပါဋိဟာရိယ''**န္တိ ဝုစ္စတိ။ ပါဋိဟာရိယံ
ဝါ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ မဂ္ဂေါ စ ပဋိပက္ခဟရဏတော, တတ္ထ ဇာတံ, တသ္မိံ ဝါ နိမိတ္တဘူတေ, တတော ဝါ အာဂတန္တိ
ပါဋိဟာရိယံ။ တဿ ပန ဣဒ္ဓိအာဒိဘေဒေန ဝိသယဘေဒေန စ ဗဟုဝိဓဿ ဘဂဝတော ဒေသနာယ လဗ္ဘမာနတ္တာ
အာဟ ''ဝိဝိဓပါဋိဟာရိယ''န္တိ။

န အညထာတိ ဘဂဝတော သမ္မုခါ သုတာကာရတော န အညထာတိ အတ္ထော, န ပန ဘဂဝတော ဒေသိတာကာရ
တော။ အစိန္တေယျာနုဘာဝါ ဟိ ဘဂဝတော ဒေသနာ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ''သဗ္ဗပ္ပကာရေန ကော သမတ္ထော ဝိညာ
တုံ''န္တိ ဣဒံ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ဓာရဏဗလဒဿနဉ္စ န ဝိရုဇ္ဈတိ သုတာကာရာဝိရုဇ္ဈနဿ အဓိပ္ပေတတ္
တာ။ န ဟေတ္ထ အတ္ထန္တရတာပရိဟာရော ဒွိန္နမ္ပိ အတ္ထာနံ ဧကဝိသယတ္တာ, ဣတရထာ ထေရော ဘဂဝတော
ဒေသနာယ သဗ္ဗထာ ပဋိဂ္ဂဟဏေ သမတ္ထော အသမတ္ထော စာတိ အာပဇ္ဇေယျာတိ။

''ယော ပရော န ဟောတိ, သော အတ္တာ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တာယ နိယကဇ္ဈတ္တသင်္ခာတာယ သသန္တတိယံ ဝတ္တန
တော တိဝိဓောပိ မေ-သဒ္ဒော ကိဉ္စာပိ ဧကသ္မိံယေဝ အတ္ထေ ဒိဿတိ, ကရဏသမ္ပဒါနသာမိနိဒ္ဒေသဝသေန ပန ဝိဇ္ဇ

ဇမာနဘောဒံ သန္ဓာယာဟ **“မေ-သဒ္ဒော တီသု အတ္ထေသု ဒိဿတီ”** တိ။

ကိဉ္စာပိ ဉပသဂ္ဂေါ ကိရိယံ ဝိသေသေတိ, ဇောတကဘာဝတော ပန သတိပိ တသ္မိံ သုတ-သဒ္ဒော ဧဝ တံ တမတ္ထံ
အနုဝဒတီတိ အနုပသဂ္ဂဿ သုတ-သဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓါရေ သဉပသဂ္ဂဿ ဂဟဏံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ ဒဿေန္တော
“သဉပသဂ္ဂေါ စ အနုပသဂ္ဂေါ စာ” တိ အာဟ။ **အဿာ** တိ သုတ-သဒ္ဒဿ။ ကမ္မဘာဝသာဓနာနိ ဣဓ သုတ-သဒ္ဒေ
သမ္ဘဝန္တီတိ ဝုတ္တံ **“ဉပဓာရိတန္တိ ဝါ ဉပဓာရဏန္တိ ဝါ အတ္ထော”** တိ။ **မယာတိ အတ္ထေ သတီ** တိ ယဒာ မေသဒ္ဒ
ဒဿ ကတ္တုဝသေန ကရဏနိဒ္ဒေသော, တဒါတိ အတ္ထော။ **မမာတိ အတ္ထေ သတီ** တိ ယဒာ သမ္ဗန္ဓဝသေန သာမိနိဒ္ဒ
ဒေသော, တဒါ။

သုတသဒ္ဒသန္နိဓာနေ ပယုတ္တေန ဧဝံသဒ္ဒေန သဝနကိရိယာဇောတကေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ **“ဧဝန္တိ
သောတဝိညာဏာဒိဝိညာဏကိစ္စနိဒဿန”**န္တိ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီနံ ပဉ္စဒွါရိကဝိညာဏာနံ တဒဘိနိဟဋာ
နဉ္စ မနောဒွါရိကဝိညာဏာနံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ တဗ္ဗာနံ ဧကာရတ္ထသဟိတတ္တာ **“သုတ”**န္တိ ဧ
တဿ သုတံ ဧတတိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပတော”** တိ, ဧတေန အဝဓာရဏေန
နိရာကတံ ဒဿေတိ။ ယထာ စ သုတံ သုတံ ဧတတိ နိယမေတဗ္ဗံ, တံ သမ္မာ သုတံ ဟောတီတိ အာဟ **“အနူနာဓိကာဝိပရီ
တဂ္ဂဟဏနိဒဿန”**န္တိ။ အထ ဝါ “သဒ္ဒန္တရတ္ထာပေဟနဝသေန သဒ္ဒော အတ္ထံ ဝဒတီ”တိ **သုတ**န္တိ အသုတံ
န ဟောတီတိ အယမေတဿ အတ္ထောတိ ဝုတ္တံ **“အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပတော”** တိ, ဣမိနာ ဒိဋ္ဌာဒိဝိနိဝတ္တနံ
ကရောတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ န ဣဒံ မယာ ဒိဋ္ဌံ, န သယမ္ဘုဉာဏေန သစ္ဆိကတံ, အထ ခေါ သုတံ, တဉ္စ ခေါ သမ္
မဒေတတိ။ တေနေတဟ “အနူနာဓိကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒဿန”န္တိ။ အဝဓာရဏတ္ထေ ဝါ ဧဝံ-သဒ္ဒေ အယံ အတ္ထ
ယောဇနာ ကရီယတီတိ တဒပေက္ခဿ သုတ-သဒ္ဒဿ အယမတ္ထော ဝုတ္တော **“အဿဝနဘာဝပဋိက္ခေပ
တော”**တိ။ တေနေဝ အာဟ “အနူနာဓိကာဝိပရီတဂ္ဂဟဏနိဒဿန”န္တိ။ သဝနသဒ္ဒော စေတ္ထ ကမ္မတ္ထော ဝေဒိတ
ဗ္ဗော သုယ္ယတီတိ။

ဧဝံ သဝနဟေတုသုဏန္တပုဂ္ဂလသဝနဝိသေသဝသေန ပဒတ္တယဿ ဧကေန ပကာရေန အတ္ထယောဇနံ ဒသ
သေတွာ ဣဒါနိ ပကာရန္တရေဟိပိ တံ ဒဿေတုံ **“တထာ ဧဝ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တဿာ** တိ ယာ သာ ဘဂဝ
တော သမ္မုခါ ဓမ္မဿဝနာကာရေန ပဝတ္တာ မနောဒွါရဝိညာဏဝီထိ, တဿာ။ သာ ဟိ နာနပ္ပကာရေန အာရမ္မ
ဏေ ပဝတ္တိတုံ သမတ္ထာ။ တထာ စ ဝုတ္တံ **“သောတဒွါရာနုသာရေနာ”**တိ။ **နာနပ္ပကာရေနာ** တိ ဝက္ခမာနာနံ အနေ
ကဝိဟိတာနံ ဗျဉ္ဇနတ္ထဂ္ဂဟဏာနာနာကာရေန, ဧတေန ဣမိဿာ ယောဇနာယ အာကာရတ္ထော ဧဝံ-သဒ္ဒော ဂဟိ
တောတိ ဒီပေတိ။ **ပဝတ္တိဘာဝပ္ပကာသန** န္တိ ပဝတ္တိယာ အတ္ထိဘာဝပ္ပကာသနံ။ **“သုတန္တိ ဓမ္မပ္ပကာသန”** န္တိ ယ
သ္မိံ အာရမ္မဏေ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဝိညာဏဝီထိ နာနပ္ပကာရေန ပဝတ္တာ, တဿ ဓမ္မတ္တာ ဝုတ္တံ, န သုတသဒ္ဒဿ
သ ဓမ္မတ္ထတ္တာ။ ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ပာကဋီကရဏံ **“အယဉ္ဟေတ္ထာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဝိညာဏဝီထိယာ**
တိ ကရဏတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ **မယာ**တိ ကတ္တုအတ္ထေ။

“ဧဝန္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗပ္ပကာသန” န္တိ နိဒဿနတ္ထံ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ နိဒဿေတဗ္ဗဿ နိဒ္ဒိသိ
တဗ္ဗတ္တာဘာဝတဘာဝတော, တေန ဧဝံ-သဒ္ဒေန သကလမ္ပိ သုတ္တံ ပစ္စာမဋ္ဌန္တိ ဒဿေတိ။ သုတ-သဒ္ဒဿ
ကိရိယာသဒ္ဒတ္တာ, သဝနကိရိယာယ စ သာဓာရဏဝိညာဏပ္ပဗန္ဓပဋိဗဒ္ဓတ္တာ တတ္ထ စ ပုဂ္ဂလဝေဟာရောတိ ဝုတ္
တံ **“သုတန္တိ ပုဂ္ဂလကိစ္စပ္ပကာသန”** န္တိ။ န ဟိ ပုဂ္ဂလဝေဟာရရဟိတေ ဓမ္မပ္ပဗန္ဓေ သဝနကိရိယာ လဗ္ဘတီ
တိ။

“ယဿ စိတ္တသန္တာနဿာ” တိအာဒိပိ အာကာရတ္ထမေဝ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ပုရိမယောဇနာယ အညထာ အ
တ္ထယောဇနံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အာကာရပညတ္တီ** တိ ဉပဟာပညတ္တိ ဧဝ, ဓမ္မာနံ ပဝတ္တိအာကာရုပဟာနဝ
သေန တထာ ဝုတ္တာ။ **“သုတန္တိ ဝိသယနိဒ္ဒေသော”** တိ သောတဗ္ဗဘူတော ဓမ္မော သဝနကိရိယာကတ္တုပုဂ္ဂလသ္
သ သဝနကိရိယာဝသေန ပဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ စိတ္တသန္တာနဝိနိမုတ္တဿ ပရမတ္ထတော ကဿစိ က
တ္တု အဘာဝေပိ သဒ္ဒဝေဟာရေန ဗုဒ္ဓိပရိကပ္ပိတဘေဒဝစနိစ္ဆာယ စိတ္တသန္တာနတော အညံ ဝိယ တံသမင်္ဂိ ကတွာ ဝု
တ္တံ **“စိတ္တသန္တာနေန တံသမင်္ဂိနော”** တိ။ သဝနကိရိယာဝိသယောပိ သောတဗ္ဗဓမ္မော သဝနကိရိယာဝသေန ပဝတ္တ

စိတ္တသန္တာနသ္မႃ ကၡဓ ပရမတ္ထတော ကတ္တုဘာဝတော, သဝနဝသေန စိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ ဧဝ တ သဝနကိရိယာဘာဝတော တံကိရိယာကတ္တု စ ဝိသယော ဟောတီတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ **"တံသမင်္ဂိနော ကတ္တု ဝိသယေ"** တိ။ သုတာကာရသ္မႃ သ စ ထေရသ္မႃ သမ္မာနိစ္ဆိတဘာဝတော အာဟ **"ဂဟဏသန္နိဋ္ဌာန"** န္တိ, ဧတေန တ အဝဓာရဏတ္ထံ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတ္ဝာ အယံ အတ္ထယောဇနာ ကတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပုဗ္ဗေ သုတာနံ နာနာဝိဟိတာနံ သုတ္တသင်္ခာတာနံ အတ္ထဗ္ယဉ္ဇနာနံ ဥပဓာရိတရူပသ္မႃ အာကာရသ္မႃ နိဒဿနသ္မႃ အဝဓာရဏသ္မႃ တ ပကာသနသဘာဝတော ဧဝံ-သဒ္ဒေါတိ တဒာကာရာဒိဥပဓာရဏသ္မႃ ပုဂ္ဂလပညတ္တိယာ ဥပဟာ အနဘူတမမ္မပ္ပဗန္ဓဗ္ယာပာရတာယ ဝုတ္တံ **"ဧဝန္တိ ပုဂ္ဂလကိစ္စနိဒ္ဒေသော"** တိ။ သဝနကိရိယာ ပန ပုဂ္ဂလတဒိနောပိ ဝိညာဏနိရပေက္ခာ နတ္ထီတိ ဝိသေသတော ဝိညာဏဗ္ယာပာရောတိ အာဟ **"သုတန္တိ ဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒေသော"** တိ။ မေတိ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိယာ ဧကန္တေနေဝ သတ္တဝိသယတ္တာ, ဝိညာဏကိစ္စသ္မႃ စ တတ္ထေဝ သမောဒဟိတဗ္ဗတော **"မေတိ ဥဘယကိစ္စယုတ္တပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသော"** တိ ဝုတ္တံ။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိသဘာဝတ ယထာက္ကမံ ဧဝံ-သဒ္ဒ သုတ-သဒ္ဒာနံ အတ္ထာတိ တေ တထာရူပပညတ္တိဥပဟအနဗ္ယာပာရဘာဝေန ဒဿေန္တော အာဟ **"ဧဝန္တိ ပုဂ္ဂလကိစ္စနိဒ္ဒေသော။ သုတန္တိ ဝိညာဏကိစ္စနိဒ္ဒေသော"**တိ။ ဧတ္ထ စ ကရဏကိရိယာကတ္တုကမ္မဝိသေသပ္ပကာသနဝသေန ပုဂ္ဂလဗ္ယာပာဝိသယပုဂ္ဂလဗ္ယာပာရနိဒဿနဝသေန ဂဟဏာကာရကဟကတဗ္ဗိသယဝိသေသနိဒ္ဒေသဝသေန ကတ္တုကရဏ ဗ္ယာပာရကတ္တုနိဒ္ဒေသဝသေန စ ဒုတိယာဒယော စတဿော အတ္ထယောဇနာ ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သဗ္ဗဿာပိ သဒ္ဒါဓိဂမနီယဿ အတ္ထဿ ပညတ္တိမုခေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ, သဗ္ဗပညတ္တီနဉ္စ ဝိဇ္ဇမာနာဒိဝသေန ဆသု ပညတ္တိဘေဒေသု အန္တောဂဓတ္တာ တေသု "ဧဝ"န္တိအာဒီနံ ပညတ္တီနံ သရူပံ နိဒ္ဒာရေန္တော အာဟ **"ဧဝန္တိ စ မေတိ စာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ ဧဝန္တိ စ မေတိ စ ဝုစ္စမာနဿ အတ္ထဿ အာကာရာဒိနော, ဓမ္မာနဉ္စ အသလ္လက္ခဏဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိဘာဝတောတိ အာဟ **"သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တီ"**တိ။ တတ္ထ **သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထဝသေနာ** တိ ဘူတတ္ထဥတ္တမတ္ထဝသေန။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိယော မာယာမရီစိအာဒယော ဝိယ အဘူတတ္ထော, အနုဿဝါဒီဟိ ဂဟေတဗ္ဗော ဝိယ အနုတ္တမတ္ထော စ န ဟောတိ, သော ရူပသဒ္ဒါဒိသဘာဝေ ရုပ္ပနာနုဘဝနာဒိသဘာဝေ တ အတ္ထော "သစ္စိကဋ္ဌော, ပရမတ္ထော စာ"တိ ဝုစ္စတိ, န တထာ ဧဝံ မေတိ ပဒာနမတ္ထောတိ, ဧတမေဝတ္ထံ ဟာကဋ္ဌတရံ ကာတုံ **"ကိဉ္ဟေတ္ထ တ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သုတန္တိ** ပန သဒ္ဒါယတနံ သန္ဓာယာဟ **"ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တီ"** တိ။ တေနေဝ ဟိ **"ယဉ္ဟိ တမေတ္ထ သောတေန ဥပလဒ္ဓ"** န္တိ ဝုတ္တံ, "သောတဒ္ဝါရာနုသာရေန ဥပလဒ္ဓ"န္တိ ပန ဝုတ္တေ အတ္ထဗ္ယဉ္ဇနာဒိသဗ္ဗံ လဗ္ဘတိ။ **တံ တံ ဥပာဒါယ ဝတ္တဗ္ဗတော**တိ သောတပထံ အာဂတေ ဓမ္မေ ဥပာဒါယ တေသံ ဥပဓာရိတာကာရာဒိနော ပစ္စာမသနဝသေန "ဧဝ"န္တိ, သသန္တတိပရိယာပန္နေ ခန္ဓေ ဥပာဒါယ "မေ"တိ ဝတ္တဗ္ဗတ္တာတိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌာဒိသဘာဝရဟိတေ သဒ္ဒါယတနေ ပဝတ္တမာနောပိ သုတတေဟာရော "ဒုတိယံ တတိယ"န္တိအာဒိကော ဝိယ ပဌမာဒီနိ ဒိဋ္ဌမုတဝိညာတေ အပေက္ခိတ္ဝာ ပဝတ္တောတိ အာဟ **"ဒိဋ္ဌာဒီနိ ဥပနိဓာယ ဝတ္တဗ္ဗတော"** တိ။ အသုတံ န ဟောတီတိ ဟိ "သုတ"န္တိ ပကာသိတော ယမတ္ထောတိ။

အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓာ သုတ္တဿ ပကာရဝိသေသာ "ဧဝ"န္တိ ထေရေန ပစ္စာမဋ္ဌာတိ အာဟ **"အသမ္မောဟံ ဒီပေတီ"**တိ။ **"နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓသမတ္ထော ဟောတီ"** တိ ဧတေန ဝက္ခမာနဿ သုတ္တဿ နာနပ္ပကာရတံ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတဉ္စ ဒဿေတိ။ **"သုတဿ အသမ္မောသံ ဒီပေတီ"** တိ သုတာကာရဿ ယာထာဝတော ဒဿိယမာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ **အသမ္မောဟေနာ** တိ သမ္မောဟာဘာဝေန, ပညာယ ဧဝ တ သဝနကာလသမ္ဘူတာယ တဒုတ္တရကာလပညာသိဒ္ဓိ, ဧဝံ **အသမ္မောသေနာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဗ္ယဉ္ဇနာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော အာကာရော နာတိဂမ္ဘီရော, ယထာသုတဓာရဏမေဝ တတ္ထ ကရဏီယန္တိ သတိယာ ဗ္ယာပာရော အဓိကော, ပညာ တတ္ထ ဂုဏီဘူတာတိ ဝုတ္တံ **"ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယာ"**တိအာဒိ ပညာယ ပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ ကတ္ဝာ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ စေတ္ထ ပဓာနဘာဝေ "မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ"တိအာဒီသု ဝိယ, ပုဗ္ဗင်္ဂမတာယ တ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု အာဝဇ္ဇနာဒီနံ ဝိယ အပ္ပဓာနတ္တေ ပညာ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဧတိဿာတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ, ဧဝံ **"သတိပုဗ္ဗင်္ဂမာယာ"** တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ယထာသမ္ဘဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အတ္ထဗ္ယဉ္ဇနသမ္ပန္နဿာ** တိ အတ္ထဗ္ယဉ္ဇနပရိပုဏ္ဏဿ, သင်္ကာသနပကာသနဝိဝရဏဝိဘဇနဥတ္တာ

နိကရဏပညတ္တိဝသေန ဆဟိ အတ္ထပဒေဟိ, အက္ခရပဒဗျဥ္ဇနာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသဝသေန ဆဟိ ဗျဥ္ဇနပဒေဟိ စ သမန္နာဂတတ္တာတိ တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ယောနိသောမနသိကာရံ ဒီပေတီတိ ဧံ-သဒ္ဒေန ဝုစ္စမာနာနံ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏတ္ထာနံ အဝိပရီတသဒ္ဓမ္မဝိသယတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **“အဝိက္ခေပံ ဒီပေတီ”** တိ “ဗှုပ္ပဓာလံ ကတ္တ ဘာသိတ”န္တိအာဒိ ပုစ္ဆာဝသေန ပကရဏပ္ပတ္တဿ ဝက္ခမာနဿ သုတ္တဿ သဝနံ သမာဓာနမန္တရေန န သမ္ဘဝတီတိ ကတ္ွတ ဝုတ္တံ။ **“ဝိက္ခိတ္တစိတ္တဿာ”**တိအာဒိ တဿေဝတ္ထဿ သမတ္ထနဝသေန ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ**တိ အတ္ထဗျဥ္ဇနဒေသကပယောဇနာဒိသမ္ပတ္တိယာ။ အဝိပရီတသဒ္ဓမ္မဝိသယေဟိ ဝိယ အာကာရနိဒဿနာဝဓာရဏတ္ထေဟိ ယောနိသောမနသိကာရဿ, သဒ္ဓမ္မဿဝနေန ဝိယ စ အဝိက္ခေပဿ ယထာ ယောနိသောမနသိကာရေန ဖလဘူတေန အတ္တသမ္မာပဏိဓိပုဗ္ဗေကတပုညတာနံ သိဒ္ဓိ ဝုတ္တာ တဒဝိနာဘာဝတော, ဧံ အဝိက္ခေပေန ဖလဘူတေန ကာရဏဘူတာနံ သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပနိဿယာနံ သိဒ္ဓိ ဒဿေတဗ္ဗာ သိယာ အဿုတဝတော, သပ္ပုရိသူပနိဿယရဟိတဿ စ တဒဘာဝတော။

“န ဟိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော” တိအာဒိနာ သမတ္ထနဝစနေန ပန အဝိက္ခေပေန ကာရဏဘူတေန သပ္ပုရိသူပနိဿယေန စ ဖလဘူတဿ သဒ္ဓမ္မဿဝနဿ သိဒ္ဓိ ဒဿိတာ။ အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယော ယုတ္တော သိယာ သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပနိဿယာ န ဧကန္တေန အဝိက္ခေပဿ ကာရဏံ ဗာဟိရင်္ဂတ္တာ, အဝိက္ခေပော ပန သပ္ပုရိသူပနိဿယော ဝိယ သဒ္ဓမ္မဿဝနဿ ဧကန္တကာရဏန္တိ။ ဧဝမ္ပိ အဝိက္ခေပေန သပ္ပုရိသူပနိဿယသိဒ္ဓိဇောတနာ န သမတ္ထိတာဝ, နော န သမတ္ထိတာ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာနံ သပ္ပုရိသပယိရုပါသနာဘာဝဿ အတ္ထသိဒ္ဓတ္တာ။ ဧတ္ထ စ ပုရိမံ ဖလေန ကာရဏဿ သိဒ္ဓိဒဿနံ နဒီပူရေန ဝိယ ဥပရိ ဝုဋ္ဌိသဗ္ဘာဝဿ, ဒုတိယံ ကာရဏေန ဖလဿ သိဒ္ဓိဒဿနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဧကန္တေန ဝဿိနာ ဝိယ မေဃဝုဋ္ဌာနေန ဝုဋ္ဌိပ္ပဝတ္တိယာ။

ဘဂဝတော ဝစနဿ အတ္ထဗျဥ္ဇနပဘေဒပရိစ္ဆေဒဝသေန သကလသာသနသမ္ပတ္တိဩဂါဟနာကာရော နိရဝသေသပရဟိတပါရိပူရိကာရဏန္တိ ဝုတ္တံ **“ဧံ ဘဒ္ဒကော အာကာရော”** တိ။ ယသ္မာ န ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ပစ္ဆိမစက္ကဒွယသမ္ပတ္တိ**န္တိ အတ္တသမ္မာပဏိဓိပုဗ္ဗေကတပုညတာသင်္ခါတံ ဂုဏဒွယံ။ အပရာပရံ ဝုတ္တိယာ စေတ္ထ စက္ကဘာဝေါ, စရန္တိ ဧတေဟိ သတ္တာ သမ္ပတ္တိဘဝေသူတိ ဝါ။ ယေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ “စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ စက္ကာနိ, ယေဟိ သမန္နာဂတာနံ ဒေဝမနုဿာနံ စတုစက္ကံ ဝတ္တတီ”တိအာဒိ ။ ပုရိမပစ္ဆိမဘာဝေါ စေတ္ထ ဒေသနာက္ကမဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပစ္ဆိမစက္ကဒွယသိဒ္ဓိယာ** တိ ပစ္ဆိမစက္ကဒွယဿ အတ္ထိတာယ။ သမ္မာပဏိဟိတတ္တော ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညော သုဒ္ဓါသယော ဟောတိ တဒသုဒ္ဓိဟေတူနံ ကိလေသာနံ ဒူရီဘာဝတောတိ အာဟ **“အာသယသုဒ္ဓိ သိဒ္ဓါ ဟောတီ”**တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ “သမ္မာပဏိဟိတံ စိတ္တံ, သေယျသော နံ တတော ကရေ”တိ, “ကတပုညောသိ တွံ အာနန္ဒ, ပဓာနံ အနုယုဉ္ဇ ခိပ္ပံ ဟောဟိသိ အနာသဝေါ”တိ စ။ တေနေဝါဟ **“အာသယသုဒ္ဓိယာ အဓိဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ”** တိ။ **ပယောဂသုဒ္ဓိယာ** တိ ယောနိသောမနသိကာရပုဗ္ဗင်္ဂမဿ ဓမ္မဿဝနပယောဂဿ ဝိသဒဘာဝေန။ တထာ စာဟ **“အာဂမဗျတ္တိသိဒ္ဓိ”** တိ။ သဗ္ဗဿ ဝါ ကာယဝစီပယောဂဿ နိဒ္ဒောသဘာဝေန။ ပရိသုဒ္ဓကာယဝစီပယောဂေါ ဟိ ဝိပ္ပဋိသာရာဘာဝတော အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ပရိယတ္တိယံ ဝိသာရဒေါ ဟောတီတိ။

“နာနပ္ပကာရပဋိဝေဓဒီပကေနာ” တိအာဒိနာ အတ္ထဗျဥ္ဇနေသု ထေရဿ ဧံ-သဒ္ဒ သုတ-သဒ္ဒာနံ အသမ္မောဟာသမ္မောသဒီပနတော စတုပဋိသမ္ဘိဒါဝသေန အတ္ထယောဇနံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **“သောတဗ္ဗပ္ပဘေဒပဋိဝေဓ ဒီပကေနာ”**တိ ဧတေန အယံ သုတ-သဒ္ဒော ဧံ-သဒ္ဒသန္နိဓာနတော, ဝက္ခမာနာပေက္ခာယ တ သာမညေနေဝ သောတဗ္ဗဓမ္မဝိသေသံ အာမသတီတိ ဒဿေတိ။ မနောဒိဋ္ဌိကရဏာပရိယတ္တိဓမ္မာနံ အနုပေက္ခနသုပ္ပဋိဝေဓာ ဝိသေသတော မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓါတိ တေ ဝုတ္တနယေန ယောနိသောမနသိကာရဒီပကေန ဧံ-သဒ္ဒေန ယောဇေတွာ, သဝနဓာရဏဝစီပရိစယာ ပရိယတ္တိဓမ္မာနံ ဝိသေသေန သောတာဝဓာနပဋိဗဒ္ဓါတိ တေ အဝိက္ခေပဒီပကေန သုတ-သဒ္ဒေန ယောဇေတွာ ဒဿေန္တော သာသနသမ္ပတ္တိယာ ဓမ္မဿဝနေ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။ တတ္ထ ဓမ္မာတိ ပရိယတ္တိဓမ္မာ။ **မနသာနုပေက္ခိတာ**တိ “ဣဓ သီလံ ကထိတံ, ဣဓ သမာဓိ, ဣဓ ပညာ, ဧတ္တကာ ဧတ္ထ အနုသန္ဓိယော”တိအာဒိနာ နယေန မနသာ အနုပေက္ခိတာ။ **ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ** တိ နိဇ္ဈာနက္ခန္တိဘူတာယ, ဉာတပရိညာသင်္ခါတာယ ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တရူပါရူပဓမ္မေ “ဣတိ ရူပံ, ဧတ္တကံ ရူပ”န္တိအာဒိနာ သုဋ္ဌု ဝဝတ္ထပေတွာ ပဋိဝိဒ္ဓါ။

“သကလေန ဝစနေနာ”တိ ပုဗ္ဗေ တီဟိ ပဒေဟိ ဝိသုံ ဝိသုံ ယောဇိတတ္တာ ဝုတ္တံ။ **အသပ္ပုရိသဘူမိန္တိ** အကတညုတံ “ဣဓေကစ္စော ပါပဘိက္ခု တထာဂတပ္ပဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ ပရိယာပုဏိတွာ အတ္တနော ဒဟတီ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ အနရိယဝေါဟာရာဝတ္ထံ။ သာ ဧဝ အနရိယဝေါဟာရာဝတ္ထာ **အသဒ္ဓမ္မော။** နနု စ အာနန္ဒတ္ထေရဿ “မမေဒံ ဝစန”န္တိ အဓိမာနဿ, မဟာကဿပတ္ထေရာဒီနဉ္စ တဒါသင်္ကာယ အဘာဝတော အသပ္ပုရိသဘူမိသမတိက္ကမာဒိဝစနံ နိရတ္ထကံ တိ? နယိဒံ ဧဝံ “ဧဝံ မေ သုတ”န္တိ ဝဒန္တေန အယမ္ပိ အတ္ထော ဝိဘာဝိတောတိ ဒဿနတော။ ကေစိ ပန “ဒေဝတာနံ ပရိဝိတက္ကာပေက္ခံ တထာဝစနန္တိ ဧဒိသီ စောဒနာ အနဝကာသာ”တိ ဝဒန္တိ။ တသ္မိံ ကိရ ခဏေ ကေစ္စာနံ ဒေဝတာနံ ဧဝံ စေတသော ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ “တထာဂတော စ ပရိနိဗ္ဗုတော, အယဉ္စ အာယသ္မာ ဒေသနာကုသလော, ဣဒါနိ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, သက္ယကုလပ္ပသုတော တထာဂတဿ ဘာတာ စူဠပိတုပုတ္တော, ကိံ နု ခော သယံ သစ္ဆိကတံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ဥဒါဟု ဘဂဝတောယေဝ ဝစနံ ယထာသုတ”န္တိ။ ဧဝံ တဒါသင်္ကိတပ္ပကာရတော အသပ္ပုရိသဘူမိသမောက္ကမာဒိတော အတိက္ကမာဒိ ဝိဘာဝိတန္တိ။ **အတ္တနော အဒဟန္တော** တိ “မမေတ”န္တိ အတ္တနိ အဋ္ဌပေန္တော။ **အပ္ပေတီ** တိ နိဒဿေတိ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေသု ယထာရဟံ သတ္တေ နေတီတိ နေတ္တိ, ဓမ္မောယေဝ နေတ္တိ **ဓမ္မနေတ္တိ။**

ဒဠှတရနိဝိဋ္ဌာ ဝိစိကိစ္ဆာ **ကင်္ခါ။** နာတိသံသပ္ပနံ မတိဘေဒမတ္တံ **ဝိမတိ။ အဿဒ္ဓိယံ ဝိနာသေတီ**တိ ဘဂဝတော ဒေသိတတ္တာ, သမ္မုခါ စဿ ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ, ခလိတဒုရုတ္တာဒိဂ္ဂဟဏဒောသာဘာဝတော စ။ ဧတ္ထ စ ပဌမာဒယော တိဿော အတ္ထယောဇနာ အာကာရာဒိအတ္ထေသု အဂ္ဂဟိတဝိသေသမေဝ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ဒဿိတာ, တတော ပရာ တိဿော အာကာရတ္ထမေဝ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ဝိဘာဝိတာ။ ပစ္ဆိမာ ပန တိဿော ယထာက္ကမံ အာကာရတ္ထံ နိဒဿနတ္ထံ အဝဓာရဏတ္ထဉ္စ ဧဝံ-သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ ယောဇိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧက-သဒ္ဒော အညသေဋ္ဌာသဟာယသင်္ချာဒီသု ဒိဿတိ။ တထာဟေသ “သဿတော အတ္တာ စ လောကော စ, ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တီ”တိအာဒီသု အညတ္ထေ ဒိဿတိ, “စေတသော ဧကောဒိဘာဝ”န္တိအာဒီသု သေဋ္ဌေ, “ဧကော ဝူပကဋ္ဌော”တိအာဒီသု အသဟာယေ, “ဧကောဝ ခော ဘိက္ခဝေ ခဏော စ သမယော စ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယာ”တိအာဒီသု သင်္ချာယံ, ဣဓာပိ သင်္ချာယန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဧကန္တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒနိဒ္ဒေသော”**တိ။ **ကာလဉ္စ သမယဉ္စာ** တိ ယုတ္တကာလဉ္စ ပစ္စယသာမဂ္ဂိဉ္စ။ **ခဏော**တိ ဩကာသော။ တထာဂတုပ္ပာဒါဒိကော ဟိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဿ ဩကာသော တပ္ပစ္စယပဋိလာဘဟေတုတ္တာ။ ခဏော ဧဝ စ **သမယော။** ယော “ခဏော”တိ စ “သမယော”တိ စ ဝုစ္စတိ, သော ဧကော ဝါတိ ဟိ အတ္ထော။ **မဟာသမယော**တိ မဟာသမူဟော။ **သမယောပိ ခော**တိ သိက္ခာပဒပူရဏဿ ဟေတုပိ။ **သမယပ္ပဝါဒကေ** တိ ဒိဋ္ဌိပ္ပဝါဒကေ။ တတ္ထ ဟိ နိသိန္နာ တိတ္ထိယာ အတ္တနော အတ္တနော သမယံ ပဝဒန္တီတိ။ **အတ္ထာဘိသမယာ** တိ ဟိတပဋိလာဘာ။ အဘိသမေတဗ္ဗောတိ အဘိသမယော, အဘိသမယော အတ္ထောတိ **အဘိသမယဋ္ဌော** တိ ပီဠနာဒီနိ အဘိသမေတဗ္ဗဘာဝေန ဧကီဘာဝံ ဥပနေတွာ ဝုတ္တာနိ။ အဘိသမယဿ ဝါ ပဋိဝေဓဿ ဝိသယဘူတဘာဝေါ **အဘိသမယဋ္ဌော** တိ တာနေဝ တထာ ဧကတ္တေန ဝုတ္တာနိ။ တတ္ထ **ပီဠနံ** ဒုက္ခသစ္စဿ တံ သမင်္ဂိနော ဟိံသနံ အဝိပ္ဖာရိကတာကရဏံ။ **သန္တာပော** ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဝသေန သန္တာပနံ ပရိဒဟနံ။

တတ္ထ သဟကာရီကာရဏံ သန္နိဇ္ဈံ သမေတိ သမဝေတီတိ **သမယော,** သမဝါယော။ သမေတိ သမာဂစ္ဆတိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယမေတ္ထ တဒါဓာရပုဂ္ဂလေဟီတိ **သမယော,** ခဏော။ သမေတိ ဧတ္ထ, ဧတေန ဝါ သံဂစ္ဆတိ သတ္တော, သဘာဝဓမ္မော ဝါ သဟဇာတာဒီဟိ, ဥပ္ပါဒါဒီဟိ ဝါတိ **သမယော,** ကာလော။ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တတာယ အတ္ထတော အဘူတောပိ ဟိ ကာလော ဓမ္မပ္ပဝတ္တိယာ အဓိကရဏံ, ကရဏံ ဝိယ စ ကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေန ရူပေန ဝေါဟရီယတီတိ။ သမံ, သဟ ဝါ အဝယဝါနံ အယနံ ပဝတ္တိ အဝဋ္ဌာနန္တိ **သမယော,** သမူဟော, ယထာ “သမုဒါယော”တိ။ အဝယဝသဟာဝဋ္ဌာနမေဝ ဟိ သမူဟောတိ။ အဝသေသပစ္စယာနံ သမာဂမေ ဧတိ ဖလံ ဧတသ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဝတ္တတိ စာတိ **သမယော,** ဟေတု ယထာ “သမုဒယော”တိ။ သမေတိ သံယောဇနဘာဝတော သမ္ဗန္ဓော ဧတိ အတ္တနော ဝိသယေ ပဝတ္တတိ, ဒဠှဂ္ဂဟဏဘာဝတော ဝါ သံယုတ္တာ အယန္တိ ပဝတ္တန္တိ သတ္တာ ယထာဘိနိဝေသံ ဧတေနာတိ **သမယော,** ဒိဋ္ဌိ။ ဒိဋ္ဌိသံယောဇနေန ဟိ သတ္တာ အတိဝိယ ဗဇ္ဈန္တီတိ။ သမိတိ သင်္ဂတိ သမောဓာနန္တိ **သမယော,** ပဋိလာဘော။ သမဿ ယာနံ, သမ္မာ ဝါ ယာနံ အပဂမောတိ **သမယော,** ပဟာနံ။ အဘိမုခံ ဉာဏေန သမေတဗ္ဗော အဘိသမေတဗ္ဗောတိ အဘိသမယော, ဓမ္မာနံ အဝိပရီတော သဘာဝေါ။ အဘိမုခဘာဝေန သမ္မာ ဧတိ ဂစ္ဆတိ ဗုဇ္ဈတီတိ အဘိသမယော, ဓမ္မာနံ ယထာဘူတသ

ဘာတဝဗောဓော။ ဇဝံ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ သမယ-သဒ္ဒဿ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သမယ-သဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓာရေ အဘိသမယ-သဒ္ဒဿ ဥဒာဟရဏံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဿာ** တိ သမယ-သဒ္ဒဿ။ **ကာလော အတ္ထော** သမဝာယာဒီနံ အတ္ထာနံ ဣဓ အသမ္ဘဝတော ဒေသဒေသကပရိသာနံ ဝိယ သုတ္တဿ နိဒာနဘာဝေန ကာလဿ အပ ဒိသိတဗ္ဗတော စ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ အနိယာမိတဝသေနေဝ ကာလော နိဒ္ဒိဋ္ဌော, န ဥတုသံဝစ္ဆရာဒိဝသေန နိယမေတွာတိ အာဟ **"တတ္ထ ကိဉ္စာပိ"** တိအာဒိ။ ဥတုသံဝစ္ဆရာဒိဝသေန နိယမံ အကတွာ သမယ-သဒ္ဒဿ ဝစနေ အယမ္ပိ ဂုဏော လဒ္ဓော ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **"ယေ တ ဣမေ"**တိအာဒိမာဟ။ သာမညဇောတနာ ဟိ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတီတိ။ တတ္ထ **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရသမယော** ဒေဝသိကံ ဈာနသမာပတ္တီဟိ ဝီတိနာမနကာလော, ဝိသေသတော သတ္တသတ္တာဟာနိ။ **ပကာသာ**တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ ပကမ္ပနသြဘာသပာတုဘာဝာဒီဟိ ပာကဋာ။ ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒေသု ယေဝ သမယေသု ဧကဒေသံ ပကာရန္တရေဟိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတုံ **"ယော စာယ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တထာ ဟိ ဉာဏကိစ္စသမယော အတ္တဟိတပဋိပတ္တိသမယော စ **အဘိသမ္ဗောဓိသမယော။** အရိယတုဏှီဘာဝသမယော **ဒိဋ္ဌဓမ္မ သုခဝိဟာရသမယော။** ကရုဏာကိစ္စပရဟိတပဋိပတ္တိဓမ္မိကထာသမယော **ဒေသနာသမယောဝ။**

ကရဏဝစနေန နိဒ္ဒေသော ကတော ယထာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တတ္ထာ** တိ အဘိဓမ္မဝိနယေသု။ **တထာ**တိ ဘုမ္မကရ ဏေဟိ။ **အဓိကရဏတ္ထ** အာဓာရတ္ထော။ ဘာဝေါ နာမ ကိရိယာ, ကိရိယာယ ကိရိယန္တရလက္ခဏံ **ဘာဝေနဘာဝလက္ခ ဏံ။** တတ္ထ ယထာ ကာလော သဘာဝဓမ္မပရိစ္ဆိန္နော သယံ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနောပိ အာဓာရဘာဝေန ပညာ တော တင်္ခဏပ္ပဝတ္တာနံ တတော ပုဗ္ဗေ ပရတော စ အဘာဝတော ''ပုဗ္ဗဏှေ ဇာတော, သာယန္ဟေ ဂစ္ဆတီ''တိ, စ အာဒီသု, သမူဟော စ အဝယဝဝိနိမုတ္တော အဝိဇ္ဇမာနောပိ ကပ္ပနာမတ္တသိဒ္ဓေါ အဝယဝါနံ အာဓာရဘာဝေန ပညာပီ ယတိ ''ရုက္ခေ သာခါ, ယဝရာသိယံ သမ္ဘူတော''တိအာဒီသု, ဇဝံ ဣတရာပီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"အဓိကရဏဉ္ဟိ။ ပေ.။ ဓမ္မာန"**န္တိ။ ယသ္မိံ ကာလေ, ဓမ္မပုဉ္ဇေ တ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံယေဝ ကာလေ, ဓမ္မပုဉ္ဇေ စ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ အယဉ္ဟိ တတ္ထ အတ္ထော။ ယထာ စ ကဝီသု ဒုယှမာနာသု ဂတော, ဒုဒ္ဓါ သု အာဂတောတိ ဒေါဟနကိရိယာယ ဂမနကိရိယာ လက္ခီယတိ, ဇဝံ ဣဓာပိ ''ယသ္မိံ သမယေ, တသ္မိံ သမယေ''တိ စ ဝု တ္တေ သတီတိ အယမတ္ထော ဝိညာယမာနော ဧဝ ဟောတိ ပဒတ္ထဿ သတ္တာဝိရဟာဘာဝတောတိ သမယဿ သ တ္တာကိရိယာယ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒကိရိယာ, ဖဿာဒီနံ ဘဝနကိရိယာ စ လက္ခီယတိ။ **ယသ္မိံ သမယေ** တိ ယသ္မိံ နဝ မေ ခဏေ, ယောနိသောမနသိကာရာဒိဟေတုမှိ, ပစ္စယသမဝါယေ တ သတိ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟော တိ, တသ္မိံယေဝ ခဏေ, ဟေတုမှိ, ပစ္စယသမဝါယေ စ သတိ ဖဿာဒယောပိ ဟောန္တီတိ ဥဘယတ္ထ သမယ-သဒ္ ဒေ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော ကတော လက္ခဏဘူတဘာဝယုတ္တောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ခဏ။ပေ.။ လက္ခီယတီ"** တိ။

ဟေတုအတ္ထော ကရဏတ္ထော စ သမ္ဘဝတိ ''အန္နေန ဝသတိ, အဇ္ဈေနေန ဝသတိ, ဖရသုနာ ဆိန္ဒတိ, ကုဒါ လေန ခဏတီ''တိအာဒီသု ဝိယ။ ဝီတိက္ကမဉ္ဟိ သုတွာ ဘဂ္ဂါသင်္ဃံ သန္နိပါတာပေတွာ ဩတိဏ္ဏဝတ္ထုကံ ပုဂ္ဂလံ ပ ဋိပုစ္ဆိတွာ, ဝိဂရဟိတွာ စ တံ တံ ဝတ္ထုံ ဩတိဏ္ဏကာလံ အနတိက္ကမိတွာ တေနေဝ ကာလေန သိက္ခာပဒါနိ ပည ပေန္တော ဘဂဝါ ဝိဟရတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတုဉ္စ အပေက္ခမာနော တတိယပါရာဇိကာဒီသု ဝိယာတိ။

အစ္စန္တမေဝ အာရမ္ဘတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒေသနာနိဋ္ဌာနံ ပရဟိတပဋိပတ္တိသင်္ခါတေန **ကရုဏာဝိဟာရေန။** **တဒတ္ထဇောတနတ္ထ**န္တိ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထဇောတနတ္ထံ။ **ဥပယောဂဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော** ယထာ ''မာသံ အဇ္ဈေတီ''တိ။

ဟောရာဏာတိ အဋ္ဌကထာစရိယာ။ **အဘိလာပမတ္တဘေဒေါ**တိ ဝစနမတ္တေန ဝိသေသော။ တေန သုတ္တဝိနယေသု ဝိ ဘတ္တိဗျတယော ကတောတိ ဒဿေတိ။

သေဋ္ဌ န္တိ သေဋ္ဌဝါစကံ ဝစနံ သေဋ္ဌန္တိ ဝုတ္တံ သေဋ္ဌဂုဏသဟစရဏတော။ တထာ **ဥတ္တမ**န္တိ ဧတ္ထာပိ။ **က ရဝယုတ္တော**တိ ဂရုဘာဝယုတ္တော ဂရုဂုဏယောဂတော, ဂရုကရဏာရဟတာယ တ **ကရဝယုတ္တော။**

ဝုတ္တောယေဝ န ပန က္ကမ ဝတ္တဗ္ဗော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသ္သ က္ကမိသ္သာ အင္ဂကထာယ ဧကဒေသဘာဝတောတိ အဓိပ္ပ ဟာယော။

အပိစ ဘဂေ ဝနိ, ဝမီတိ တ ဘဂဝတ, ဘဂေ သီလာဒိဂုဏေ ဝနိ ဘဇိ သေဝိ, တေ တ ဝိနေယ္ယသန္တာနေသု ''ကထံ နု ခေါ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယု''န္တိ ဝနိ ယာစိ ပတ္ထယီတိ ဘဂဝတ, ဘဂံ တ သိရိံ, က္ကသ္သရိယံ, ယသဥ္စ ဝမိ ခေလပိဏ္ဍံ ဝိယ ဆဍ္ဍ ယီတိ ဘဂဝတ။ တထာ ဟိ ဘဂဝတ ဟတ္ထဂတံ သိရိံ, စတုဒ္ဒီပိသ္သရိယံ, စက္ကဝတ္တိသမ္ပတ္တိသန္နိသ္သယဥ္စ သတ္တရတန သမုဇ္ဇလံ ယသံ အနပေက္ခော ပရိစ္စဇီတိ။ အထ တ ဘာနိ နာမ နက္ခတ္တာနိ, တေဟိ သမံ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ဘာက, သိနေရုယုဂန္ဓရာဒိဂတာ ဘာဇနလောကသောဘာ။ တေ ဘဂဝတ ဝမိ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ပဇဟတီတိ ဧဝမ္ပိ ဘဂေ ဝမီတိ ဘဂဝတ။

''ဓမ္မသရီရံ ပစ္စက္ခံ ကရောတီ'' တိ ''ယော တေ အာနန္ဒ မယာ ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္တော, သော တေ မမစ္စယေန သတ္ထာ''တိ ဝစနတော ဓမ္မသ္သ သတ္ထုဘာဝပရိယာယော ဝိဇ္ဇတီတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။

ဝဇိရသင္ဃာတသမာနကာယော ပရေဟိ အဘေဇ္ဇသရီရတ္တာ။ န ဟိ ဘဂဝတော ရူပကာယေ ကေနစိ အန္တရာ ယော သက္ကာ ကာတုန္တိ။ **ဒေသနာသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ** ဝက္ခမာနသ္သ သကလသုတ္တသ္သ ''ဧဝ''န္တိ နိဒ္ဒိသန တော။ **သာဝကသမ္ပတ္တိံ** နိဒ္ဒိသတိ ပဋိသမ္ဘိဒာပ္ပတ္တေန ပဉ္စသု ဌာနေသု ဘဂဝတာ ဧတဒဂ္ဂေ ဌပိတေန မယာ မဟာ သာဝကေန သုတံ, တဉ္စ ခေါ မယာဝ သုတံ, န အနုသ္သဝိတံ, န ပရမ္ပရာဘတန္တိ က္ကမသ္သတ္ထသ္သ ဒီပနတော။ **ကာလသမ္ပတ္တိံ** နိဒ္ဒိသတိ ''ဘဂဝတ''တိ ပဒသ္သ သန္နိဓာနေ ပယုတ္တသ္သ သမယ-သဒ္ဒသ္သ ကာလသ္သ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒ ပဋိမဏ္ဍိတဘာဝဒီပနတော။ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒပရမာ ဟိ ကာလသမ္ပဒါ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

> ''ကပ္ပကသာယေ ကလိယုဂေ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒော အဟော မဟစ္ဆရိယံ။
> ဟုတာဝဟမဇ္ဈေ ဇာတံ၊ သမုဒိတမကရန္ဒမရဝိန္ဒ''န္တိ။

ဘဂဝတိ ဒေသကသမ္ပတ္တိံ နိဒ္ဒိသတိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမဂရုဂါရဝါဓိဝစနတော။

ဝိဇ္ဇန္တရိကာယာ တိ ဝိဇ္ဇုနိစ္ဆရဏက္ခဏေ။ **အန္တရတော** တိ ဟဒယေ။ **အန္တရာ** တိ အာရဗ္ဘ နိပ္ဖတ္တိနံ ဝေမ ဇ္ဈေ။ **အန္တရိကာယာ** တိ အန္တရာဠေ။ တတ္ထ စ ''တဒန္တရံ ကော ဇာနေယ္ယ, ဧတေသံ အန္တရာ ကပ္ပာ, ဂဏနာတော အသင်္ခိယာ, အန္တရန္တရာ ကထံ ဩပာတေတီ''တိ စ အာဒီသု ဝိယ ကာရဏဝေမဇ္ဈေသု ဝတ္တမာနော အန္တရာ-သဒ္ဒေါ ဥအာဟရိတဗ္ဗာ သိယုံ, န ပန စိတ္တခဏဝိဝရေသု ဝတ္တမာနာ အန္တရန္တရိကာ-သဒ္ဒါ။ အန္တရာ-သဒ္ဒသ္သ ဟိ အယံ အတ္ထုဒ္ဓါရောတိ။ အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယော သိယာ – ယေသု အတ္ထေသု အန္တရာ-သဒ္ဒေါ ဝတ္တတိ, တေသု အန္တရသဒ္ဒေါပိ ဝတ္တတီတိ သမာနတ္တတ္တာ အန္တရာ-သဒ္ဒတ္ထေ ဝတ္တမာနော အန္တရ-သဒ္ဒေါ ဥအာ ဟဋော, အန္တရာ-သဒ္ဒေါ ဧဝ တ ''ယသ္သန္တရတော''တိ ဧတ္ထ ကထာသုခတ္ထံ ရဿံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အန္တရာ-သဒ္ဒေါ ဧဝ ပန က္ကက-သဒ္ဒေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ''အန္တရိကာ''တိ ဝုတ္တောတိ ဧဝမေတ္ထ ဥအာဟရဏော အာဟရိတဗ္ဗာနံ ဝိရောဓာဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အယောဇိယမာနေ ဥပယောဂဝစနံ န ဟပုဏာတိ** သာမိဝစနသ္သ ပသင်္ဂေ အန္တရာ-သဒ္ဒယောဂေန ဥပယောဂဝစနသ္သ က္ကစ္ဆိတတ္တာ။ တေနေတဟ **''အန္တရာသဒ္ဒေန ယုတ္တတ္တာ ဥ ပယောဂဝစနံ ကတ''**န္တိ။

''နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော, အဋ္ဌာနမေတံ ဘိက္ခဝေ အနဝကာသော, ယံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော သဉ္စိစ္စ ပဏံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေယ္ယ, ''နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ'' တိအာဒိဝစနတော ဒိဋ္ဌိသီလာနံ နိယတသဘာဝတ္တာ သောတာ ပန္နာပိ အညမညံ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတာ, ပဂေဝ သကအာကမိအာဒယော။ ''တထာရူပာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိသာမညဂ တော ဝိဟရတိ, တထာရူပေသု သီလေသု သီလသာမညဂတော ဝိဟရတီ''တိ ဝစနတော ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေ န သံဟတဘာဝေါ လဗ္ဘတိယေဝ။

သုပ္ပိယောပိ ခေါ တိ တတ္ထ **ခေါ**-သဒ္ဒေါ အဝဓာရဏတ္ထော ''အသ္သောသိ ခေါ''တိအာဒီသု ဝိယ။ တေန အဒ္ဓာ နမဂ္ဂပဋိပန္နော အဟောသိယေဝ, နာသ္သ မဂ္ဂပဋိပတ္တိယာ ကောစိ အန္တရာယော အဟောသီတိ အယမတ္ထော ဒီပိ

တော ဟောတိ။ **တတ္ထာ** တိ တ ကာလဿ ပဋိနိဒ္ဒေသော။ သောပိ ဟိ “ဧကံ သမယ”န္တိ ပုဗ္ဗေ အဓိကတော။ ယဉ္ဟိ သမယံ ဘဂဝါ အန္တရာ ရာဇဂဟဉ္စ နာဠန္ဒဉ္စ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပဋိပန္နော, တသ္မိံယေဝ သမယေ သုပ္ပိယောပိ တံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နော အဝဏ္ဏံ ဘာသတိ, ဗြဟ္မဒတ္တော စ ဝဏ္ဏံ ဘာသတီတိ။ ပရိယာယတိ ပရိဝတ္တတီတိ **ပရိယာယော,** တရော။ ပရိယာယေတိ ဒေသေတဗ္ဗမတ္ထံ ပဋိဟာဒေတီတိ **ပရိယာယော,** ဒေသနာ။ ပရိယာယတိ အတ္တနော ဖလံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပဝတ္တတီတိ **ပရိယာယော,** ကာရဏန္တိ ဧဝံ ပရိယာယ-သဒ္ဒဿ တရာဒီသု ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ကာရဏေနာ**တိ ကာရဏပတိရူပကေန။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “အကာရဏမေဝ ကာရဏန္တိ ဝတွာ”တိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ “အဝဏ္ဏံ ဘာသတီ”တိ, “ဝဏ္ဏံ ဘာသတီ”တိ စ ဝတ္တမာနကာလနိဒ္ဒေသော ကတော, နနု သင်္ဂီတိကာလတော သော အဝဏ္ဏဝဏ္ဏာနံ ဘာသိတကာလော အတီတောတိ? သစ္စမေတံ, “အဒ္ဓာနမဂ္ဂပဋိပန္နော ဟောတီ”တိ ဧတ္ထ ဟောတိ-သဒ္ဒော ဝိယ အတီတကာလတ္ထော ဘာသတိ-သဒ္ဒော စ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ ဝါ ယသ္မိံ ကာလေ တေဟိ အဝဏ္ဏော ဝဏ္ဏော စ ဘာသီယတိ, တံ အပေက္ခိတွာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “တတြာတိ ကာလဿ ပဋိနိဒ္ဒေသော”တိ ဣဒဉ္စ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။

အကာရဏန္တိ အယုတ္တိံ, အနုပပတ္တိန္တိ အတ္ထော။ န ဟိ အရသရူပတာဒယော ဒေါသာ ဘဂဝတိ သံဝိဇ္ဇန္တိ, ဓမ္မဿ စ ဒုရက္ခာတဒုပ္ပဋိပန္နတာဒယောတိ။ **အကာရဏန္တိ** တ ယုတ္တကာရဏရဟိတံ, ပဋိညာမတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော ။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထေ **ကာရဏန္တိ ဝတွာ** တိ ကာရဏံ တတိ ဝတွာတိ အတ္ထော။ အရသရူပတာဒီနဉ္စေတ္ထ ဇာတိဝုဍ္ဎေသု အဘိဝါဒနာဒိသာမီစိကမ္မာကရဏံ **ကာရဏံ,** တထာ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာလမရိယဉာဏဒဿနာဘာဝဿ သုန္ဒရိကာမဂုဏာဒိနဝဗောဓော, သံသာရဿ အာဒိကောဋိယာ အပညာယနပဋိညာ, အဗျာကတဝတ္ထုဗျာကရဏန္တိ ဧဝမာဒယော, တထာ အသဗ္ဗညုတာဒီနံ ကမာဝဗောဓာဒယော ယထာရဟံ နိဒ္ဓာရေတဗ္ဗာ။ **တထာ တထာ**တိ ဇာတိဝုဍ္ဎာနံ အနဘိဝါဒနာဒိအာကာရေန။

အဝဏ္ဏံ ဘာသမာနော တိ အဝဏ္ဏံဘာသနဟေတု။ ဟေတုအတ္ထော ဟိ အယံ မာန-သဒ္ဒော။ **အနယဗျသနံ ပာပုဏိဿတိ** ဧကန္တမဟာသာဝဇ္ဇတ္တာ ရတနတ္တယောပဝါဒဿ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

“ယော နိန္ဒိယံ ပသံသတိ၊
တံ ဝါ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော။
ဝိစိနာတိ မုခေန သော ကလိံ၊
ကလိနာ တေန သုခံ န ဝိန္ဒတီ”တိ။

“အမ္ဗဟာကံ အာစရိယော”တိအာဒိနာ ဗြဟ္မဒတ္တဿ သံဝေဂုပ္ပတ္တိံ, အတ္တနော အာစရိယေ ကာရုညုပ္ပတ္တိဉ္စ ဒဿေတွာ ကိဉ္စာပိ အန္တေဝါသိနာ အာစရိယဿ အနုကူလေန ဘဝိတဗ္ဗံ, အယံ ပန ပဏ္ဍိတဇာတိကတ္တာ န ဒေါသေသု တံ အနုဝတ္တတီတိ, ဣမာနိ တဿ ကမ္မဿကတညာဏပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေန္တော **“အာစရိယေ ခေါ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ဝဏ္ဏံ ဘာသိတုံ အာရဒ္ဓော** “အပိနာမာယံ ဧတ္တကေနာပိ ရတနတ္တယာဝဏ္ဏတော ဝိရမေယျာ”တိ။ ဝဏ္ဏီယတီတိ **ဝဏ္ဏော,** ဂုဏော။ ဝဏ္ဏနံ ဂုဏသင်္ကိတ္တနန္တိ **ဝဏ္ဏော,** ပသံသာ။ **သံဒူဟဋ္ဌဿဟာ**တိ ဂဏ္ဌိတာ, နိဗဒ္ဓိတာတိ အတ္ထော။ အတိတ္တေန ပက္ခန္ဒော ဓမ္မကထိကောတိ န ဝတ္တဗ္ဗော အပရိမာဏဂုဏတ္တာ ဗုဒ္ဓါဒီနံ , နိရဝသေသာနဉ္စ တေသံ ဣမဓ ပကာသနံ ဟဋ္ဌိသံဝဏ္ဏနာယေဝ သမ္ဘဝတီတိ။ **အနုဿတဒီ** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာကာရပရိဝိတက္ကဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယော သင်္ဂဏှာတိ။ **အတ္တနော ထာမေန ဝဏ္ဏံ အဘာသိ,** န ပန ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဂုဏာနုရူပန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အသင်္ချေယျာပရိမိတပ္ပဘေဒါ ဟိ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ဂုဏာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

“ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊
ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပေါ စိရဒီဃမန္တရေ၊
ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ”တိ။

ဣဓာပိ ဝက္ခတိ “အပ္ပမတ္တကံ ခေါ ပနေတ”န္တိအာဒိ။

ဣတိ ဟ တေတိ ဧတ္ထ **ဣတီ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ **ဟ**-ကာရော နိပာတမတ္တန္တိ အာဟ **“ဧဝံ တေ”**တိ။

ကိရိယာပထာနုဗန္ဓနေန အနုဗန္ဓာ ဟောန္တိ, န ပန သမ္မာပဋိပတ္တိအနုဗန္ဓနေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တသ္မိံ ကာလေ**တိ ယသ္မိံ သံဝစ္ဆရေ ဥတုမ္ဟိ မာသေ ပက္ခေ တ ဘဂဝတ တံ အဒ္ဓာနမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော, တသ္မိံ ကာလေ။ တေနေဝ ဟိ ကိရိယာဝိစ္ဆေဒဒဿနဝသေန “ရာဇဂဟေ ပိဏ္ဍာယ စရတီ”တိ ဝတ္တမာနကာလနိဒ္ဒေသော ကတော။ **သောတိ** ဧဝံ ရာဇဂဟေ ဝသမာနော ဘဂဝတ။ **တံ ဒိဝသန္တိ** ယံ ဒိဝသံ အဒ္ဓာနမဂ္ဂပဋိပန္နော, တံ ဒိဝသံ။ **တံ အဒ္ဓာနံ ပဋိပန္နော** နာဋ္ဌနာယံ ဝေနေယျာနံ ဝိဝိဓ ဟိတသုခနိပ္ဖတ္တိံ အာကင်္ခမာနော ဣမိဿာ စ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ တိဝိဓသီလာလင်္ကတံ နာနာဝိဓကုဟနလပနာဒိမိစ္ဆာဇီဝဝိဒ္ဓံသနံ ဒ္ဒတသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဇာလဝိနိဝေဌနံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုပကမ္ပနံ ဗြဟ္မဇာလ သုတ္တန္တံ ဒေသေဿာမီတိ။ ဧတ္တာဝတာ “ကသ္မာ ပန ဘဂဝတ တံ အဒ္ဓာနံ ပဋိပန္နော”တိ စောဒနာ ဝိသောဓိတာ ဟောတိ။ “ကသ္မာ စ သုပ္ပိယော အနုဗန္ဓော”တိ အယံ ပန စောဒနာ “ဘဂဝတော တံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နဘာဝံ အဇာနန္တော”တိ ဧတေန ဝိသောဓိတာ ဟောတိ။ န ဟိ သော ဘဂဝန္တံ ဒဋ္ဌုမေဝ ဣစ္ဆတီတိ။ တေနေတဟ **“သစေ ပန ဇာနေယျ, နာနုဗန္ဓေယျာ”**တိ။

နီလပီတလောဟိတောဒာတမဉ္ဇိဋ္ဌပဘဿရဝသေန **“ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော။ “သမန္တာ အသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏော”**တိ တာသံ ရသ္မီနံ ပကတိယာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တံ။ **“တသ္မိံ ကိရ သမယေ”** တိ စ တသ္မိံ အဒ္ဓာနဂမန သမယေ ဗုဒ္ဓသိရိယာ အနိဂူဟိတဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ န ဟိ တအာ တဿာ နိဂူဟနေ ပက္ကုသာတိအာဂမနာဒီသု ဝိယ ကိဉ္စိ ကာရဏံ အတ္ထီတိ။ **ရတနာဝေဠံ** ရတနဝဠံသကံ။ **စီနပိဋ္ဌစုဏ္ဏံ** သိန္ဓုစုဏ္ဏံ။

ဗ္ဗာမပ္ပဘာပရိက္ခေပဝိလာသိနီ စ **အဿ** ဘဂဝတော **လက္ခဏမာလာ** တိ မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ အညမညပဋိဗဒ္ဓတ္တာ ဧဝမာဟ။ ဒ္ဓဝတ္တိံသာယ စန္ဒမဏ္ဍလာနံ မာလာ ကေနစိ ဂန္ထေတွာ ဌပိတာ ယဒိ သိယာတိ ပရိကပ္ပနဝသေနာဟ **“ဂန္ထေတွာ ဌပိတဒ္ဝတ္တိံသစန္ဒမာလာယာ”** တိ။ သိရိံ အဘိဘဝန္တီ ဣတတိ သမ္ဗန္ဓော။ သေ နယော **သူရိယမာလာယာ**တိအာဒီသုပိ။ **မဟာထေရာ**တိ မဟာသာဝကေ သန္ဓာယာဟ။ ဧဝံ ဂစ္ဆန္တံ ဘဂဝန္တံ ဘိက္ခူ စ ဒိသွာတ အထ အတ္တနော ပရိသံ အဝလောကေသီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **“ယသ္မာ ပနေသာ”** တိအာဒိနာ “ကသ္မာ စ သော ရတနတ္တယဿ အဝဏ္ဏံ ဘာသတီ”တိ စောဒနံ ဝိသောဓေတိ။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ, ဝုတ္တပ္ပကာရေနာတိ အတ္ထော။ **ဣမေဟိ ဒ္ဝီဟီ**တိ လာဘ ပရိတရဟာနိ နိဂမနဝသေန ဒဿေတိ။ ဘဂဝတော ဝိရောဓာနုနယာဘာဝဝိဘာဝနတ္ထံ ဧတေ အဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏဉ္စ ဘာသန္တီတိ အပရေ။ “မာရေန အန္ဝာဝိဋ္ဌော ဧဝံ ကရောန္တီ”တိ စ ဝဒန္တိ။

၂. အမ္ဗလဋ္ဌိကာယ အဝိဒူရေ ဘဝတ္တာ ဥယျာနံ **အမ္ဗလဋ္ဌိကာ** ယထာ “ဝရုဏာနဂရံ, ကေအာကမော”တိ။ ကေစိ ပန **“အမ္ဗလဋ္ဌိကာ** တိ ယထာဝုတ္တနယေနေဝ ကေကမော”တိ ဝဒန္တိ ။ တေသံ မတေ **အမ္ဗလဋ္ဌိကာယ** န္တိ သမီပ ဧတ္တ ဘုမ္မဝစနံ။ **ရာဇာကရကံ** ဝေဿဝဏမဟာရာဇဒေဝတယတနန္တိ ဧကေ။ **ဗဟုပရိဿယော** တိ ဗဟုပဒ္ဒဝော။ **“သဒ္ဓိံ အန္တေဝာသိနာ ဗြဟ္မဒတ္တေန မာဏဝေနာ”တိ ဝုတ္တံ** သီဟဋ္ဌဌကထာယံ။ တဉ္စ ခေ ဟဋ္ဌိ အာရုဠ္ဟဝသေနေဝ, န ပန တအာ သုပ္ပိယဿ ပရိသာယ အဘာဝတော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဗြဟ္မဒတ္တောယေဝ ဟဋ္ဌိ အာရုဠ္ဟော, န သုပ္ပိယဿ ပရိသာတိ? ပယောဇနာဘာဝတော။ ယထာ စေတံ, ဧဝံ အညမ္ပိ ဒေသံ ပယောဇနာဘာဝတော သင်္ဂီတိကာရေဟိ န သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေစိ ပန **“ဝုတ္တ** န္တိ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တ”န္တိ ဝဒန္တိ, တံ န ယုဇ္ဇတိ ဟဋ္ဌိအာရုဠ္ဟဝသေန ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တန္တိ အာပဇ္ဇနတော။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တနယေနေဝေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ ပရိတရေတွာ နိသိန္နော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၃. **ကထာဓမ္မော** တိ ကထာသဘာဝေ, **ကထာဓမ္မော** ဥပပရိက္ခာဝိဓီတိ ကေစိ။ နီယတီတိ နယော, အတ္ထော။ သဒ္ဒ သတ္ထံ အနုဂတော နယော **သဒ္ဒနယော။** တတ္ထ ဟိ အနဘိဏှဟဝုတ္တိကေ အစ္ဆရိယ-သဒ္ဒော ဣစ္ဆိတော။ တေနေတဟ **“အန္ဓဿ ပဗ္ဗတာရောဟဏံ ဝိယာ”** တိ။ **အစ္ဆရာယောဂ္ဂန္တိ** **အစ္ဆရိယ** န္တိ နိရုတ္တိနယော , သော ပန ယသ္မာ ပောရာဏဋ္ဌကထာယံ အာဂတော, တသ္မာ အာဟ **“အဋ္ဌကထာနယော**တိ။ ယာဝဉ္စိဒံ သုပ္ပဋိဝိဒိတာတိ သမ္ဗန္ဓော, တဿ ယတ္တကံ သုဋ္ဌု ပဋိဝိဒိတာ, တံ ဧတ္တကန္တိ န သက္ကာ အမ္ဗေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ, အက္ခာတုံ တတိ အတ္ထော။ တေနေတဟ **“တေန သုပ္ပဋိဝိဒိတတာယ အပ္ပမေယျတံ ဒဿေတီ”** တိ။

ပကတတ္တပဋိနိဒ္ဒေသော တံ-သဒ္ဒေါတိ တဿ ‘‘ဘဂဝတာ’’တိအာဒီဟိ ပဒေဟိ သမာနာဓိကရဏဘာဝေန ဝုတ္တဿ ယေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝေန ဘဂဝတ ပကတော သုပာကဋော စ ဟောတိ, တံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝံ သဒ္ဓိံ အာဂမနပဋိပဒါယ အတ္ထဘာဝေန ဒဿေန္တော **‘‘ယော သော။ပေ။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ’’** တိ အာဟ။ သတိပိ ဉာဏဒဿန-သဒ္ဒာနံ ဣဓ ပညာဝေဝစနဘာဝေ တေန တေန ဝိသေသေန နေသံ သဝိသယဝိသေသပ္ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ အသာဓာရဏဉာဏဝိသေသဝသေန ဝိဇ္ဇတ္တယဝသေန ဝိဇ္ဇာဘိညာနာဝရဏဝသေန သဗ္ဗညုတညာဏမံသစက္ခုဝသေန ပဋိဝေဓဒေသနာဉာဏဝသေန စ တဒတ္ထံ ယောဇေတွာ ဒဿေန္တော **‘‘တေသံ တေသ’’**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အာသယာနုသယံ ဇာနတာ** အာသယာနုသယဉာဏေန။ **သဗ္ဗဉေယျဓမ္မံ ပဿတာ** သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏေဟိ။

ပုဗ္ဗေနိတသာဒီဟိ တိ ပုဗ္ဗေနိတသာသဝက္ခယဉာဏေဟိ။ **ပဋိဝေဓပညာယာ**တိ အရိယမဂ္ဂပညာယ။ **အရီနန္တိ** ကိလေသာရီနံ, ပဉ္စဝိဓမာရာနံ တ, သာသနပစ္စတ္ထိကာနံ တ အညတိတ္ထိယာနံ, တေသံ ဟနနံ ဟဋိဟာရိယေဟိ အဘိဘဝနံ, အပ္ပဋိဘာနတာကရဏံ, အဇ္ဈုပေက္ခနဉ္စ။ ကေသိဝိနယသုတ္တဉ္စေတ္ထ နိဒဿနံ။

တထာ ဌာနာဌာနာဒီနိ **ဇာနတာ,** ယထာကမ္မူပဂေ သတ္တေ **ပဿတာ,** သတသနာနံ အာသတနံ ခီဏတ္တာ **အရဟတာ,** အဘိညေယျာဒိဘေဒေ ဓမ္မေ အဘိညေယျာဒိတော အဝိပရီတာဝဗောဓတော **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန** ။ အထ တ တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏတာယ **ဇာနတာ,** တိဏ္ဏမ္ပိ ကမ္မာနံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိတော နိသမ္မကာရိတာယ **ပဿတာ,** ဒတဒီနမ္ပိ အဘာဝသာဓိကာယ ပဟာနသမ္ပဒါယ **အရဟတာ,** ဆန္ဒာဒီနံ အဟာနိဟေတုဘူတာယ အပရိက္ခယပဋိဘာနသာဓိကာယ သဗ္ဗညုတာယ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနာ** တိ ဧဝံ ဒသဗလဋ္ဌာရသာဝေဏိကဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိပိ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယဒိပိ ဟီနကလ္ယာဏဘေဒေန ဒုဝိဓာဝ အဓိမုတ္တိ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တာ, ပဝတ္တိအာကာရဝသေန ပန အနေကဘေဒဘိန္နာတိ အာဟ **‘‘နာနာဓိမုတ္တိကတာ’’** တိ။ သာ ပန အဓိမုတ္တိ အဇ္ဈာသယဓာတု, တဒပိ တထာ တထာ ဒဿနံ ခမနံ ရောစနဉ္စာတိ အာဟ **‘‘နာနာဇ္ဈာသယတာ။ပေ။ ရုစိတာ’’** တိ။ **နာနာဓိမုတ္တိကတာဉာဏေနာ** တိ စေတ္ထ သဗ္ဗညုတဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ, န ဒသဗလဉာဏန္တိ အာဟ **‘‘သဗ္ဗညုတဉာဏေနာ’’**တိ။ **ဣတိ ဟ မေတိ** ဧတ္ထ ဧဝံ-သဒ္ဒတ္ထော **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ, **ဟ**-ကာရော နိပါတမတ္တံ သရလောပေ စ ကတောတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ **‘‘ဧဝံ ဣမေ’’**တိ။

၄. အရဟတ္တမဂ္ဂေန သမုဂ္ဃာတံ ကတံ, ယတော ‘‘နတ္ထိ အဗ္ဘာဝဋ္ဌမနော’’တိ ဗုဒ္ဓဓမ္မေသု ဝုစ္စတိ။ **ဝီတိနာမေတွာ** ဖလသမာပတ္တီဟိ။ **နိတသေတွာ** ဝိဟာရနိတသနပရိဝတ္တနဝသေန။ **‘‘ကအာစိ ကေကော’’**တိအာဒိ တေသံ တေသံ ဝိနေယျာနံ ဝိနယနာနုကူလံ ဘဂဝတော ဥပသင်္ကမဒဿနံ။ ဟဒနိက္ခေပသမယေ ဘူမိယာ သမဘာဝပတ္တိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဟဒတာယ နိဿန္ဒဖလံ, န ဣဒ္ဓိနိမ္မာနံ။ **‘‘ဌပိတမတ္တေ ဒက္ခိဏဟဒေ’’** တိ ဗုဒ္ဓာနံ သဗ္ဗဒက္ခိဏတာယ ဝုတ္တံ။ **အရဟတ္တေ** ပတိဋ္ဌဟန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဒုလ္လဘာ သမ္ပတ္တီ တိ သတိပိ မနုဿတ္တပဋိလာဘေ ပတိရူပဒေသတသဣန္ဒြိယာဝေကလ္လသဒ္ဓါပဋိလာဘာဒယော ဂုဏာ ဒုလ္လဘာတိ အတ္ထော။ **စာတုမဟာရာဇိကဘဝနန္တိ** စာတုမဟာရာဇိကဒေဝလောကေ သုညဝိမာနာနိ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ ဧသ နယော **တာဝတိံသဘဝနာဒီသုပိ။ ကာလယုတ္တ** န္တိ ဣမိဿာ ဝေလာယ ဣမဿ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ တံတံကာလာနုရူပံ။ **သမယယုတ္တ** န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိအနုရူပံ တ။ အထ တ **သမယယုတ္တန္တိ** ဟေတုအာဟရဏသဟိတံ။ ကာလေန သာပဒေသဉ္ဟိ ဘဂဝတ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ **ဥတုံ ဂဏှာပေတိ,** န ပန မလံ ပက္ခာလေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ န ဟိ ဘဂဝတော ကာယေ ရဇောဇလ္လံ ဥပလိမ္ပတီတိ။

ကိလာသုဘာဝေ ကိလမထော။ သီဟသေယျံ ကပ္ပေတီတိ သရီရဿ ကိလာသုဘာဝမောစနတ္ထန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **‘‘ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ တေလောကေတီ’’**တိ ဣဒံ ပစ္ဆိမယာမေ ဘဂဝတော ဗဟုလအာစိဏ္ဏဝသေန ဝုတ္တံ။ အပ္ပေကအာ အဝသိဋ္ဌဗလဉာဏေဟိ သဗ္ဗညုတဉာဏေန စ ဘဂဝတ တမတ္ထံ သာဓေတီတိ။ ‘‘ဣမေ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ’’တိအာဒိဒေသနာ **သီဟနာဒေါ**။ တေသံ ‘‘ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ’’ တိအာဒိနာ **ပစ္စယာကာရံ သမောဓာနေတွာ။ ‘‘သိနေရုံ ဥက္ခိပန္တော ဝိယ နဘံ ပဟာရန္တော ဝိယ စာ’’**တိ ဣဒံ ဗြဟ္မဇာလဒေသနာယ အနညသာဓာရဏတ္တာ သုဒုက္ကရတာဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ **တေန္တိ** ‘‘ယေန, တေနာ’’တိ ဧတံ ပဒဒွယံ။ **ယေနာ**တိ တ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနံ, **ယေန** ကာရဏေန **သော** မဏ္ဍလ

မာဋ္ဌော ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော, **တေန** ကာရဏေန ဥပသင်္ကမီတိ အတ္ထော, ကာရဏံ ပန "ဣမေ ဘိက္ခူ"တိအာဒိနာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံဝ။ **ကဋ္ဌ** န္တိ နိသီဒနယောဂ္ဂံ အရက္ခန္ခံ။

ပုရိမောတိ "ကတမာယ နု ဘဝထာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တော အတ္ထော။ **ကာ စ ပန တေ**တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒော ဗျတိရေကေ။ တေန ယထာပုစ္ဆိတာယ ကထာယ ဝက္ခမာနံ ဝိပ္ပကတဘာဝံ ဇောတေတိ။ **ပန**-သဒ္ဒော ဝစနာလင်္ကာရော။ ယာယ ဟိ ကထာယ တေ ဘိက္ခူ သန္နိသိန္နာ, သာ ဧဝ အန္တရာကထာဘူတာ ဝိပ္ပကတာ ဝိသေသေန ပုန ပုစ္ဆီယတီတိ။ **အညာ**တိ အန္တရာသဒ္ဒဿ အတ္ထမာဟ။ အညတ္ထေ ဟိ အယံ အန္တရာ-သဒ္ဒော "ဘူမန္တရံ သမယန္တရ"န္တိ အာဒီသု ဝိယ။ **အန္တရာ** တိ ဝါ ဝေမဇ္ဈေတိ အတ္ထော။ နနု စ တေဟိ ဘိက္ခူဟိ သာ ကထာ ယထာဓိပ္ပာယံ "ဣတိ ဟ မေ"တိအာဒိနာ နိဋ္ဌာပိတာ ဝေတတိ? န နိဋ္ဌာပိတာ ဘဂဝတော ဥပသင်္ကမနေန ဥပစ္ဆိန္နတ္တာ။ ယဒိ ဟိ ဘဂဝါ တသ္မိံ ခဏေ န ဥပသင်္ကမေယျ ဘိယျောပိ တပ္ပဋိဗဒ္ဓါယေဝ ကထာ ပဝတ္တေယျုံ, ဘဂဝတော ဥပသင်္ကမနေန ပန န ပဝတ္တေသုံ။ တေနေတဟ **အယံ ခော။ပေ။ အနုပ္ပတ္တော"** တိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဓမ္မဝိနယသင်္ဂဟေ ကရိယမာနေ နိဒါနဝစနံ, နနု ဘဂဝတော ဝစနမေဝ သင်္ဂဟေတဗ္ဗန္တိ? ဝုစ္စတေ ဒေသနာယ ဌိတိအသမ္မောသသဒ္ဒေယျဘာဝသမ္ပာဒနတ္ထံ။ ကာလဒေသဒေသကဝတ္ထုဓမ္မပဋိဂ္ဂဟကပဋိဗဒ္ဓါ ဟိ ဒေသနာ စိရဋ္ဌိတိကာ ဟောတိ, အသမ္မောသဓမ္မာ သဒ္ဒေယျာ စ။ ဒေသကာလကတ္တုသောတုနိမိတ္တေဟိ ဥပနိဗန္ဓော ဝိယ ဝေါဟာရဝိနိစ္ဆယော, တေနေဝ စာယသ္မတာ မဟာကဿပေန "ဗြဟ္မဇာလံ အာဝုသော အာနန္ဒ ကတ္ထ ဘာသိတ"န္တိအာဒိနာ ဒေသာဒိပုစ္ဆာသု ကတာသု တာသံ ဝိဿဇ္ဇနံ ကရောန္တေန ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကေန နိဒါနံ ဘာသိတန္တိ တယိဒမာဟ **"ကာလ။ပေ။ နိဒါနံ ဘာသိတ"**န္တိ။

အပိစ သတ္ထုသိဒ္ဓိယာ နိဒါနဝစနံ။ တထာဂတဿ ဟိ ဘဂဝတော ပုဗ္ဗရစနာနုမာနာဂမတက္ကာဘာဝတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတ္တသိဒ္ဓိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝေန ဟိဿ ပုဗ္ဗရစနာဒီနံ အဘာဝေ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရတာယ, ဧကပ္ပမာဏတ္တာ စ ဉေယျဓမ္မေသု။ တထာ အာစရိယမုဋ္ဌိဓမ္မမစ္ဆရိယသတ္ထုသာဝကာနုရောဓာဘာဝတော ခီဏာသဝတ္တသိဒ္ဓိ။ ခီဏာ သဝတာယ ဟိဿ အာစရိယမုဋ္ဌိအာဒီနံ အဘာဝေ, ဝိသုဒ္ဓါ စ ပရာနုဂ္ဂဟပ္ပဝတ္တိ။ ဣတိ ဒေသကဒေါသဘူတာနံ ဒိဋ္ဌိစာရိတ္တသမ္ပတ္တိဒူသကာနံ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ အဘာဝသူစကေဟိ, ဉာဏပ္ပဟာနသမ္ပဒါဘိဗျဉ္ဇနကေဟိ စ သမ္ဗုဒ္ဓဝိသုဒ္ဓဘာဝေဟိ ပုရိမဝေသာရဇ္ဇဒွယသိဒ္ဓိ, တတော ဧဝ စ အန္တရာယိကနိယျာနိကဓမ္မေသု သမ္မောဟာဘာဝသိဒ္ဓိတော ပစ္ဆိမဝေသာရဇ္ဇဒွယသိဒ္ဓီတိ ဘဂဝတော စတုဝေသာရဇ္ဇသမန္နာဂမော , အတ္တဟိတပရဟိတပဋိပတ္တိ စ ပကာသိတာ ဟောတိ နိဒါနဝစနေန သမ္ပတ္တပရိသာယ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာနေန ဓမ္မဒေသနာဒီပနတော, "ဇာနတာ ပဿတာ"တိအာဒိ ဝစနတော စ။ တေန ဝုတ္တံ "သတ္ထုသိဒ္ဓိယာ နိဒါနဝစန"န္တိ။

တထာ သတ္ထုသိဒ္ဓိယာ နိဒါနဝစနံ။ ဉာဏကရုဏာပရိဂ္ဂဟိတသဗ္ဗကိရိယဿ ဟိ ဘဂဝတော နတ္ထိ နိရတ္ထိကာ ပဝတ္တိ, အတ္တဟိတတ္ထာ ဝါ, တသ္မာ ပရေသံယေဝ အတ္ထာယ ပဝတ္တသဗ္ဗကိရိယဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သကလမ္ပိ ကာယဝစီမနောကမ္မံ သတ္ထုဘူတံ, န ကဗ္ယရစနာဒိသာသနဘူတံ။ တေန ဝုတ္တံ "သတ္ထုသိဒ္ဓိယာ နိဒါနဝစန"န္တိ။ အပိစ သတ္ထုနော ပမာဏဘူတတာဝိဘာဝနေန သာသနဿ ပမာဏဘာဝသိဒ္ဓိယာ နိဒါနဝစနံ။ "ဘဂဝတာ"တိ ဟိ ဣမိနာ တထာဂတဿ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသတ္တုတ္တမာဒိဘာဝဒီပနေန, "ဇာနတာ"တိအာဒိနာ အာသယာနုသယဉာဏာဒိပယောဂဒီပနေန စ အယမတ္ထော သာဓိတော ဟောတိ။ ဣဒမေတ္ထ နိဒါနဝစနပယောဇနဿ မုခမတ္တဒဿနံ။ ကော ဟိ သမတ္ထော ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓေန ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကေန ဘာသိတဿ နိဒါနဿ ပယောဇနာနိ နိရဝသေသတော ဝိဘာဝေတုန္တိ။

နိဒါနဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. နိက္ခိတ္တဿာ တိ ဒေသိတဿ။ ဒေသနာပိ ဟိ ဒေသေတဗ္ဗဿ သီလာဒိအတ္ထဿ ဝိနေယျသန္တာနေသု နိက္ခိပနတော "နိက္ခေပေါ"တိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ယထာ အနေကသတအနေကသဟဿဘေဒါနိပိ သုတ္တန္တာနိ သံကိလေသဘာဂိယာဒိသာသနပဋ္ဌာနနယေန သောဠသဝိဓတံ နာတိဝတ္တန္တိ, ဧဝံ အတ္တဇ္ဈာသယာဒိသုတ္တနိက္ခေပဝသေန စတုဗ္ဗိဓဘာဝန္တိ အာဟ **"စတ္တာရော သုတ္တနိက္ခေပါ"** တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ အတ္တဇ္ဈာသယဿ, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ စ ပရဇ္ဈာသယပုစ္ဆာဟိ သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂဘေဒေါ သမ္ဘဝတိ အဇ္ဈာသယပုစ္ဆာနုသန္ဓိသဗ္ဘာဝတော, အတ္တဇ္ဈာသယအဋ္ဌုပ္ပတ္တီနံ ပန အညမညံ သံသဂ္ဂေါ နတ္ထီတိ နယိဓ နိရဝသေသော ဝိတ္ထာရနယော သမ္ဘဝတိ, တသ္မာ "စတ္တာရော သုတ္တနိက္ခေပါ"တိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝါ ယဒိပိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ အဇ္ဈာသယေန သိယာ သံသဂ္ဂဘေဒေါ,

တဒန္တောဂဓတ္တာ ပန သေသနိက္ခေပါနံ မူလနိက္ခေပဝသေန စတ္တာရောဝ ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သော ပနာယံ သုတ္တနိက္ခေပေ သာမညဘာဝတော ပဌမံ ဝိစာရေတဗ္ဗော, တသ္မိံ ဝိစာရိတေ ယဿာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ ဣဒံ သုတ္တံ နိက္ခိတ္တံ, တဿာ ဝိဘာဂဝသေန "မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၅, ၆), "အပ္ပမတ္တကံ ခေါ ပနေတ"န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၇), "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၈) စ ပဝတ္တာနံ သုတ္တာနံ သုတ္တပဒေသာနံ ဝဏ္ဏနာ ဝုစ္စမာနာ တံတံအနုသန္ဓိဒဿနသုခတာယ သုဝိညေယျာ ဟောတီတိ အာဟ **"သုတ္တနိက္ခေပံ ဝိစာရေတွာ ဝုစ္စမာနာ ပါကဋာ ဟောတီ"**တိ။

"သုတ္တနိက္ခေပေါ" တိအာဒီသု နိက္ခိပနံ နိက္ခေပေါ, သုတ္တဿ နိက္ခေပေါ သုတ္တဿ ကထနံ **သုတ္တနိက္ခေပေါ,** သုတ္တဒေသနာတိ အတ္ထော။ နိက္ခိပီယတီတိ ဝါ နိက္ခေပေါ, သုတ္တံယေဝ နိက္ခေပေါ **သုတ္တနိက္ခေပေါ။** အတ္တနော အဇ္ဈာသယော အတ္တဇ္ဈာသယော, သော အဿ အတ္ထိ သုတ္တဒေသနာကာရဏဘူတောတိ **အတ္တဇ္ဈာသယော။** အတ္တနော အဇ္ဈာသယော ဧတဿာတိ ဝါ **အတ္တဇ္ဈာသယော။ ပရဇ္ဈာသယော** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ပုစ္ဆာယ ဝသော ပုစ္ဆာဝသော, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ပုစ္ဆာဝသိကော။** အရဏီယတော အတ္ထော, သုတ္တဒေသနာယ ဝတ္ထု။ အတ္ထဿ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထုပ္ပတ္တိ, အတ္ထုပ္ပတ္တိယေဝ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိ, သာ ဧတဿ အတ္ထီတိ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော။** အထ ဝါ နိက္ခိပီယတိ သုတ္တံ ဧတေနာတိ **သုတ္တနိက္ခေပေါ,** အတ္တဇ္ဈာသယာဒိ ဧဝ။ ဧတသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ အတ္တနော အဇ္ဈာသယော **အတ္တဇ္ဈာသယော,** ပရေသံ အဇ္ဈာသယော **ပရဇ္ဈာသယော,** ပုစ္ဆီယတီတိ ပုစ္ဆာ, ပုစ္ဆိတဗ္ဗော အတ္ထော။ သောတဗ္ဗဝသပ္ပဝတ္တံ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဝစနံ ပုစ္ဆာဝသိကာ, တဒေဝ နိက္ခေပေါ သဒ္ဒါပေက္ခာယ ပုလ္လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ **"ပုစ္ဆာဝသိကော"**တိ။ တထာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယေဝ **"အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော"** တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတ္ထ စ ပရေသံ ဣန္ဒြိယပရိပါကာဒိကာရဏနိရပေက္ခတ္တာ အတ္တဇ္ဈာသယဿ ဝိသုံ နိက္ခေပဘာဝေါ ယုတ္တော။ တေနေတမာဟ **"ကေဝလံ အတ္တနော အဇ္ဈာသယေနေဝ ကထေတီ"** တိ။ ပရဇ္ဈာသယပုစ္ဆာဝသိကာနံ ပန ပရေသံ အဇ္ဈာသယပုစ္ဆာနံ ဒေသနာနိမိတ္တဘူတာနံ ဥပ္ပတ္တိယံ ပဝတ္တိတာနံ ကထံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ အနဝရောဓော, ပုစ္ဆာဝသိကအဋ္ဌုပ္ပတ္တိကာနံ ဝါ ပရဇ္ဈာသယာနုရောဓေန ပဝတ္တိတဒေသနတ္တာ ကထံ ပရဇ္ဈာသယေ အနဝရောဓောတိ န စောဒေတဗ္ဗမေတံ။ ပရေသညှိ အဘိနီဟာရပရိပုစ္ဆာဒိဝိနိမုတ္တဿေဝ သုတ္တဒေသနာကာရဏုပ္ပါဒဿ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ ပရဇ္ဈာသယပုစ္ဆာဝသိကာနံ ဝိသုံ ဂဟဏံ။ တထာ ဟိ ဓမ္မဒါယာဒသုတ္တာဒီနံ (မ. နိ. ၁.၂၉) အာမိသုပ္ပါဒါဒိ ဒေသနာနိမိတ္တံ "အဋ္ဌုပ္ပတ္တီ"တိ ဝုစ္စတိ။ ပရေသံ ပုစ္ဆံ ဝိနာ အဇ္ဈာသယမေဝ နိမိတ္တံ ကတွာ ဒေသိတော ပရဇ္ဈာသယော, ပုစ္ဆာဝသေန ဒေသိတော ပုစ္ဆာဝသိကောတိ ပါကဋောယမတ္ထောတိ။ **အတ္တနော အဇ္ဈာသယေနေဝ ကထေသိ** ဓမ္မတန္တိဋ္ဌပနတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သမ္မပ္ပဓာနသုတ္တန္တဟာရကော** တိ အနုပုဗ္ဗေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ သံယုတ္တကေ သမ္မပ္ပဓာနပဋိသံယုတ္တာနံ သုတ္တာနံ အာဝဠိ, တထာ **ဣဒ္ဓိပါဒဟာရကာဒိ။ ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယာ ဓမ္မာ** သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒယော။ **အဘိနီဟာရန္တိ** ပဏိဓာနံ။

ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏေ တိ ဧတ္ထ "အစ္ဆရိယံ အာဝုသော"တိအာဒိနာ ဘိက္ခုသင်္ဃေန ဝုတ္တော ဝဏ္ဏောပိ သင်္ဂဟိတော, တံ ပန အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေ စ ဓမ္မာ"တိအာဒိနာ ဥပရိ ဒေသနံ အာရဘိဿတီတိ။ "မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ ပရေ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျု"န္တိ ဣမိဿာ ဒေသနာယ ဗြဟ္မဒတ္တေန ဝုတ္တဝဏ္ဏော အဋ္ဌုပ္ပတ္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"အန္တေဝါသီ ဝဏ္ဏံ။ ဣတိ ဣမံ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ကတွာ"** တိ။ **ဝါ-သဒ္ဒေါ** ဥပမာနသမုစ္စယသံသယဝဝဿဂ္ဂပဒပူရဏဝိကပ္ပါဒီသု ဗဟူသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ "ပဏ္ဍိတော ဝါပိ တေန သော"တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၆၃) ဥပမာနေ ဒိဿတိ, သဒိသဘာဝေတိ အတ္ထော။ "တံ ဝါပိ ဓီရာ မုနိ ဝေဒယန္တီ"တိ အာဒီသု (သု. နိ. ၂၀၃) သမုစ္စယေ, "ကေ ဝါ ဣမေ, ကဿ ဝါ"တိအာဒီသု (ပါရာ. ၂၉၆) သံသယေ, "အယံ ဝါ ဣမေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သဗ္ဗဗာလော သဗ္ဗမူဠှော"တိအာဒီသု ဝဝဿဂ္ဂေ, "န ဝါယံ ကုမာရကော မတ္တမညာသီ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁၅၄) ပဒပူရဏေ, "ယေ ဟိ ကေစိ ဘိက္ခဝေ သမဏာ ဝါ ဗြာဟ္မဏာ ဝါ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၇၀) ဝိကပ္ပေ, ဣဓာယံ ဝိကပ္ပေယေဝါတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဝါ-သဒ္ဒေါ ဝိကပ္ပနတ္ထော"** တိ။ **ပရ-သဒ္ဒေါ** အတ္ထေဝ အညတ္ထေ "အဟဉ္စေဝ ခေါ ပန ဓမ္မံ ဒေသေယျံ, ပရေ စ မေ န အာဇာနေယျု"န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၆၄, ၆၅; မ. နိ. ၁.၂၈၁; မ. နိ. ၂.၂၂၃; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇, ၈) အတ္ထိ အဓိကေ "ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏ"န္တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. မာတိကာ ၆၈, ၁.၁၁၁) အတ္ထိ ပစ္ဆာဘာဂေ "ပရတော အာဂမိဿတီ"တိအာဒီသု။ အတ္ထိ ပစ္စနီကဘာဝေ

‘‘ဥပ္ပန္နံ ပရပ္ပဝါဒံ သဟ ဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၆၈)။ ဣဓာပိ ပစ္စနီကဘာဝေတိ ဒ ဿေန္တော အာဟ **‘‘ပရေတိ ပဋိဝိရုဒ္ဓာ’’** တိ။

ဤဒိသေသုပီတိ ဧတ္ထ ပိ-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနေ, တေန ရတနတ္တယနိမိတ္တမ္ပိ အကုသလစိတ္တုပ္ပတ္တိ န ကာတဗ္ ဗာ, ပဂေဝ ဝဏ္ဏမိသလောကာမိသနိမိတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ သဘာဝဓမ္မတော အညဿ ကတ္တုအဘာဝဒီပေါတနတ္ထံ အာဟနတီတိ ကတ္တုအတ္ထေ အာဃာတသဒ္ဒံ ဒဿေတိ, တတ္ထ **အာဟနတီ**တိ ဟိံသတိ ဝိဗာဓတိ, ဥပတာပေတီ ဓာ တိ အတ္ထော။ အာဟနတိ ဧတေန, အာဟနနမတ္တံ တ **အာဃာတော**တိ ကရဏဘာဝတ္ထာပိ သမ္ဘဝန္တိယေဝ။ ဧဝံ အဝယဝဘေဒနေန အာဃာတ-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝတွာ ဣဒါနိ တတ္ထ ပရိယာယေနပိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **‘‘ကော ပဿေတံ အဓိဝစန’’**န္တိ အာဟ။ အယဥ္စ နယော **‘‘အပ္ပစ္စယော အနဘိရဒ္ဓီ’’** တိအာဒီသုပိ ယထာသမ္ဘဝံ ဝတ္တဗ္ ဗော။ **အပ္ပတီတာ ဟောန္တိ တေနာ** တိ ဟာကဋ္ဌပရိယာယေန အပ္ပစ္စယ-သဒ္ဒဿ အတ္ထဒဿနံ, တံမုခေန ပန န ပစ္စေ တိ တေနာတိ **အပ္ပစ္စယော** တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဘိရာဓယတီ**တိ သာဓယတိ။ **ဒုဝိဟီ**တိ အာဃာတအနဘိရဒ္ဓိပဒေဟိ။ **ဧကေနာ** တိ အပ္ပစ္စယပဒေန။ **သေသာန**န္တိ သညာဝိညာဏက္ခန္ဓာနံ, သညာဝိညာဏအဝသိဋ္ဌသင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ခါတာနံ တ။ **ကရဏ**န္တိ ဥပ္ပါဒနံ။ အာဃာတာဒီနဥ္ဟိ ပဝတ္တိယာ ပစ္စယသမတယနံ ဣဓ ‘‘ကရဏ’’န္တိ ဝုတ္တံ, တံ ပန အတ္ထတော ဥ ပ္ပါဒနမေဝ။ အနုပ္ပါဒနဥ္ဟိ သန္ဓာယ ဘဂဝတာ ‘‘န ကရဏီယာ’’တိ ဝုတ္တန္တိ။ **ပဋိက္ခိတ္တမေဝ** ကေပ္ပါဒေကဝတ္ထု ကေကာရမ္မဏေကနိရောဓဘာဝတော။

တတ္ထာ တိ တသ္မိံ မနောပဒောသေ။ **တုမ္ဟ**န္တိ ‘‘တုမ္ဟာက’’န္တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထော ဧကော သဒ္ဒော ‘‘ယထာ အမ္ဟာက’’န္တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထော ‘‘အမ္ဟ’’န္တိ အယံ သဒ္ဒော။ ယထာဟ, ‘‘တသ္မာ ဟိ အမ္ဟံ ဒဟရာ န မိယ္ယရေ’’တိ (ဇာ. ၁.၉.၉၃, ၉၇)။ **‘‘အန္တရာယော’’** တိ ဣဒံ မနောပဒောသဿ အကရဏီယတာယ ကာရဏဝစနံ။ ယသ္မာ တုမ္ဟာကံယေဝ စ ဘဝေယ္ယ တေန ကောပာဒိနာ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ အန္တရာယော, တသ္မာ တေ ကောပာဒိပရိယာယေ န ဝုတ္တာ အာဃာတာဒယော န ကရဏီယာတိ အတ္ထော။ တေန နာဟံ ‘‘သဗ္ဗညူ’’တိ ဣဿရဘာဝေန တုမ္ဟေဟ တ တော နိတရေမိ, အထ ခေါ ဣမိနာ နာမ ကာရဏေနာတိ ဒဿေတိ။ တံ ပန ကာရဏဝစနံ ယသ္မာ အာဒီနဝဝိဘာဝနံ ဟော တိ, တသ္မာ အာဟ **‘‘အာဒီနဝံ ဒဿေန္တော’’** တိ။ **‘‘အပိ နု တုမ္ဟေ’’**တိအာဒိနာ မနောပဒောသော န ကာလန္တရဘာဝိ နောယေဝ ဟိတသုခဿ အန္တရာယကရော, အထ ခေါ တင်္ခဏပ္ပဝတ္တိရဟဿပိ ဟိတသုခဿ အန္တရာယကရော တိ မနောပဒေသေ အာဒီနဝံ ဒဋ္ဌပ္ပတရံ ကတွာ ဒဿေတိ။ **ယေသံ ကေသဉ္စိ** ‘‘ပရေ’’တိအာဒီသု ဝိယ န ပဋိဝိရုဒ္ဓာနံ ယေတတိ အတ္ထော။ တေနေတဟ **‘‘ကုပိတော’’**တိအာဒိ။

အန္ဓတမန္တိ အန္ဓဘာဝကရတမံ။ **ယ**န္တိ ယတ္ထ။ ဘုမ္မတ္ထေ ဟိ ဧတံ ပစ္စတ္တဝစနံ။ ယသ္မိံ ကာလေ ကောဓော သဟတေ နရံ, အန္ဓတမံ တဒါ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ယ**န္တိ တ ကာရဏဝစနံ, ယသ္မာ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇမာနော နရံ အဘိဘဝတိ, တသ္မာ အန္ဓတမံ တဒါ ဟောတိ, ယဒါ ကောဓောတိ အတ္ထော ယံတံသဒ္ဒာနံ ဧကန္တသမ္ဗန္ဓိဘာဝတော။ အထ တ **ယ**န္တိ ကိရိယာယ ပရာမသနံ။ **ကောဓော သဟတေ**တိ ယဒေတံ ကောဓဿ သဟနံ အဘိဘဝနံ, ဧတံ အန္ဓကာရ တမဘာဝနန္တိ အတ္ထော။ အထ တ ယံ နရံ ကောဓော သဟတေ အဘိဘဝတိ, တဿ အန္ဓတမံ တဒါ ဟောတိ, တတော စ ကုဒ္ဓော အတ္ထံ န ဇာနာတိ, ကုဒ္ဓော ဓမ္မံ န ပဿတီတိ။ **အန္တရတော** တိ အဗ္ဘန္တရတော, စိတ္တတော တ။

‘‘ဣဒဥ္စိဒဥ္စ ကာရဏ’’ န္တိ ဣမိနာ သဗ္ဗညူ ဧဝ အမ္ဟာကံ သတ္ထာ အဝိပရီတဓမ္မဒေသနတ္တာ, သွာက္ခါတော ဓမ္မော ဧကန္တနိယျာနိကတ္တာ, သုပ္ပဋိပန္နော သင်္ဃော သံကိလေသရဟိတတ္တာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ **‘‘ဣဒဥ္စိဒ ဥ္စ ကာရဏ’’**န္တိ ဧတေန စ ‘‘န သဗ္ဗညူ’’တိအာဒိဝစနံ အဘူတံ အတစ္ဆန္တိ နိဗ္ဗေဌိတံ ဟောတိ။ **ဒုတိယံ ပဒ**န္တိ ‘‘အ တစ္ဆ’’န္တိ ပဒံ။ **ပဌမဿာ** တိ ‘‘အဘူတ’’န္တိ ပဒဿ။ **စတုတ္ထဥ္စာ** တိ ‘‘န စ ပနေတံ အမ္ဟေသု သံဝိဇ္ဇတီ’’တိ ပဒံ။ **တတိယဿာ** တိ ‘‘နတ္ထိ စေတံ အမ္ဟေသူ’’တိ ပဒဿ။ **အဝဏ္ဏေယေဝ** တိ ကာရဏပတိရူပကံ ဝတွာ အဒေသပတိဋ္ဌ ဌာပနဝသေန နိန္ဒနေ ဧဝ။ **န သဗ္ဗတ္ထာ** တိ ကေဝလံ အက္ကောသနခုံသနဝမ္ဘနာဒီသု န ဧကန္တေန နိဗ္ဗေဌနံ ကာတဗ္ဗ န္တိ အတ္ထော။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ **‘‘ယဒိ ဟီ’’**တိအာဒိနာ ဟာကဋ္ဌံ ကတွာ ဒဿေတိ။

၆. **အာနန္ဒ**န္တိ ပမောဒန္တိ **ဧတေန** ဓမ္မေန တံသမင်္ဂိနော သတ္တာတိ အာနန္ဒ-သဒ္ဒဿ ကရဏတ္ထတံ ဒဿ သေတိ ။ သောဘနံ မနော အဿာတိ သုမနော, သောဘနံ တ မနော သုမနော, တဿ ဘာဝေ သောမနဿန္တိ တဒည

ဓမ္မာနမ္ပိ သမ္ပယုတ္တာနံ သောမနဿဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ ရုဠှိသဒ္ဒတ္တာ ယထာ “ပင်္ကဇ”န္တိ ဒဿေန္တော **“စေတသိကသုခဿေတံ အဓိဝစန”**န္တိ အာဟ။ ဥဗ္ဗိလယတီတိ ဥဗ္ဗိလံ, ဘိန္ဒတိ ပုရိမာဝတ္ထာယ ဝိသေသံ အာပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဥဗ္ဗိလမေဝ ဥဗ္ဗိလာဝိတံ, တဿ ဘာဝေါ **ဥဗ္ဗိလာဝိတတ္တံ**။ ယာယ ဥပ္ပန္နာယ ကာယစိတ္တံ တတပူရိတဘသ္တာ ဝိယ ဥဒ္ဓုမာယနာကာရပ္ပတ္တံ ဟောတိ, တဿာ ဂေဟဿိတာယ ဩဒဂ္ဂိယပီတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တေနေဝါဟ **“ဥဒ္ဓစ္စာဝဟာယာ”**တိအာဒိ။ ဣဓာပိ “ကိဉ္စာပိ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဥဗ္ဗိလာဝိတမေဝ နတ္ထိ, အထ ခေါ အာယတိံ ကုလပုတ္တာနံ ဧဒိသေသုပိ ဌာနေသု အကုသလုပ္ပတ္တိံ ပဋိသေဓေန္တော ဓမ္မနေတ္တိံ ဌပေတီ”တိ, **“ဒွီဟိ ပဒေဟိ သင်္ခါရက္ခန္ဓော, ဧကေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဝုတ္တော”**တိ ဧတ္ထ “တေသံ ဝသေန သေသာနမ္ပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ကရဏံ ပဋိက္ခိတ္တမေဝ”တိ စ အဋ္ဌကထာယံ, **“ပိ-သဒ္ဒေါ သမ္ဘာဝနေ”**တိအာဒိနာ ဣဓ စ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ယထာသမ္ဘဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **“တုမှံ ယေဝဿ တေန အန္တရာယော”**တိ ဧတ္ထာပိ “အန္တရာယောတိ ဣဒ”န္တိအာဒိနာ ဟေဋ္ဌာ အဝဏ္ဏပက္ခေ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကသ္မာ ပနေတန္တိ စ ဝဏ္ဏမာနံယေဝ အတ္ထံ မနသိ ကတွာ စောဒေတိ။ အာစရိယော **“သစ္စံ ဝဏ္ဏိတ”**န္တိ တမတ္ထံ ပဋိဇာနိတွာ **“တံ ပန နေက္ခမ္မနိဿိတ”**န္တိအာဒိနာ ပရိဟရတိ။ တတ္ထ **တေ**န္တိ အာနန္ဒာဒီနံ အကရဏီယတာဝစနံ။ နနု ဘဂဝတာ ဝဏ္ဏိတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ကသိဏေနာ**တိ ကသိဏတာယ သကလဘာဝေန။ ကေစိ ပန **“ဇမ္ဗုဒီပဿာ**တိ ကရဏေ သာမိဝစန”န္တိ ဝဒန္တိ, တေသံ မတေန ကသိဏဇမ္ဗုဒီပ-သဒ္ဒာနံ သမာနာဓိကရဏဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ ဂေဟဿိတပီတိသောမနဿံ ဈာနာဒီနံ အန္တရာယကရံ, တသ္မာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ “သောမနဿံ ပါဟံ ဒေဝါနံ ဣန္ဒ ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၅၉)။ **“အယဉှိ”**တိအာဒိ ယေန သမ္ပယုတ္တာ ပီတိ အန္တရာယကရီ, တံ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ “ဣဒဉှိ လောဘသဟဂတံ ပီတိသောမနဿ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, ပီတိဂ္ဂဟဏေန ပန သောမနဿမ္ပိ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ သောမနဿရဟိတာယ ပီတိယာ အဘာဝတောတိ ပီတိယေဝ ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ ဝါ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗဝိဘာဂဝစနတော သောမနဿဿ ပါကဋော အန္တရာယကရဘာဝေါ, န တထာ ပီတိယာတိ ပီတိယေဝ လောဘသဟဂတတ္တေန ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တာ။ **“လုဒ္ဓော အတ္ထ”**န္တိအာဒိကထာနံ “ကုဒ္ဓော အတ္ထ”န္တိအာဒိ ကထာသု ဝိယ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

“မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ ပရေ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ, ဓမ္မဿ ဝါ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ, သံဃဿ ဝါ ဝဏ္ဏံ ဘာသေယျုံ, တတြ စေ တုမှေ အဿထ အာနန္ဒိနော သုမနာ ဥဗ္ဗိလာဝိတာ, အပိ နု တုမှေ ပရေသံ သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတံ အာဇာနေယျာထာတိ။ နော ဟေတံ ဘန္တေ”တိ အယံ **တတိယဝါရော,** သော ဒေသနာကာလေ နီဟရိတွာ ဒေသေတဗ္ဗပုဂ္ဂလာဘာဝတော ဒေသနာယ အနာဂတောပိ တဒတ္ထသမ္ဘဝတော အတ္ထတော အာဂတောယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော ယထာ တံ ကထာဝတ္ထုပကရဏံ ဝိတ္ထာရဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **“အတ္ထတော အာဂတော ယေဝါ”**တိ ဧတေန သံဝဏ္ဏနာကာလေ တထာ ဗုဇ္ဈနကသတ္တာနံ ဝသေန သော ဝါရော အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ။ **“ယထေဝ ဟီ”**တိအာဒိနာ တမေဝတ္ထသမ္ဘဝံ ဝိဘာဝေတိ။ **ဝုတ္တနယေနာ**တိ “တတြ တုမှေဟီတိ တသ္မိံ ဝဏ္ဏေ တုမှေဟီ”တိအာဒိနာ, “ဒုတိယံ ပဒံ ပဌမဿ ပဒဿ, စတုတ္ထဉ္စ တတိယဿ ဝေဝစန”န္တိအာဒိနာ စ ဝုတ္တနယေန။

စူဠသီလဝဏ္ဏနာ

၇. **နိဝတ္တော** အမူလကတ္တာ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗတာဘာဝတော။ **အနုဝတ္တတိယေဝ** ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗတာယ အဓိကတဘာဝတော။ **အနုသန္ဓိံ ဒဿေန္တော**တိ “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိနာ။ ဩရန္တိ ဝါ အပရဘာဂေ “ဩရတော ဘောဂံ, ဩရံ ဟာရ”န္တိအာဒီသု ဝိယ။ အထ ဝါ ဟေဋ္ဌာအတ္ထော **ဩရ**-သဒ္ဒေါ “ဩရံ အာဂမနာယ ယေ ပစ္စယာ, တေ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနီ”တိအာဒီသု ဝိယ။ သီလဉှိ သမာဓိပညာယော အပေက္ခိတွာ အပရဘာဂေ, ဟေဋ္ဌာဘူတဉ္စ ဟောတီတိ။ **သီလမတ္တက**န္တိ ဧတ္ထ **မတ္တ**-သဒ္ဒေါ အပ္ပကတ္ထော ဝါ “ဘေသဇ္ဇမတ္တာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၇) ဝိယ။ ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော ဝါ “အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ ဓမ္မာ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၆), မနောမတ္တာ ဓာတု မနောဓာတူ”တိ စ အာဒီသု ဝိယ။ “အပ္ပမတ္တကံ, ဩရမတ္တက”န္တိ ပဒဒွယေန သာမညတော ဝုတ္တောယေဝ ဟိ အတ္ထော သီလမတ္တကန္တိ ဝိသေသဝသေန ဝုတ္တော။ အထ ဝါ သီလေနပိ တဒေကဒေသဿေဝ သင်္ဂဟဏတ္ထံ အပ္ပကတ္ထဝါစကော, ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော ဧဝ ဝါ “သီလမတ္တက”န္တိ ဧတ္ထ **မတ္တ**-သဒ္ဒေါ ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရပစ္စယသန္နိဿိတသီလာနိ ဣဓ ဒေသနံ အနာရုဠှာနိ။ န ဟိ တာနိ ပါတိမောက္ခအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလာနိ

ဝိယ သဗ္ဗပုထုဇ္ဇနေသု ဟာကဋ္ဌာနီတိ။ **“ဥဿာဟံ ကတွာ”** တိ ဧတေန **“ဝဒမာနော”**တိ ဧတ္ထ သတ္တိအတ္ထံ မာန-သဒ္ဒံ ဒဿေတိ။

အလင်္ကရဏံ ဝိဘူသနံ **အလင်္ကာရော,** ကုဏ္ဍလာဒိပသာဓနံ တ။ ဦနဋ္ဌာနပူရဏံ **မဏ္ဍနံ။ မဏ္ဍနေ** တိ မဏ္ဍနဟေတု။ အထ တ မဏ္ဍတီတိ မဏ္ဍနော, မဏ္ဍနဇာတိကော ပုရိသော။ ဗဟုဝစနတ္တေ စ က္လာဒံ ကောဝစနံ, မဏ္ဍနသီလေသူတိ အတ္ထော။ **ပရိပူရကာရီ**တိ ဧတ္ထ **ကာရီ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော တ, တေန သကလမ္ပိ သီလထောမနံ သုတ္တံ ဒဿေတိ။ **စန္ဒန** န္တိ စန္ဒနသဟစရဏတော စန္ဒနဂန္ဓော, တထာ **တဂရာဒီ**သုပိ။ **သတဉ္စ ဂန္ဓော** တိ ဧတ္ထ ဂန္ဓော ဝိယာတိ ဂန္ဓောတိ ဝုတ္တော သီလနိဗန္ဓနော ထုတိဃောသော။ သီလဥ္ဟိ ကိတ္တိယာ နိမိတ္တံ။ ယထာဟ “သီလဝ တော သီလသမ္ပန္နဿ ကလျာဏော ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၅၀; အ. နိ. ၅.၂၁၃; မဟာဝ. ၂၈၅)။ **ပတာယတီ**တိ ပကာသတိ။ ဂန္ဓာဝ **ဂန္ဓဇာတာ။**

“အပ္ပကံ ဗဟုက”န္တိ က္လာဒံ ဟရာဟရံ ဝိယ အညမညံ ဥပနိဓာယ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဥပရိဂုဏေ ဥပနိဓာယာ”**တိ။ **သီလဥ္ဟီ**တိ ဧတ္ထ **ဟိ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော, တေန က္လာဒံ ဒဿေတိ “ယသ္မာ သီလံ ကိဉ္စာပိ ပတိဋ္ဌာဘာဝေန သမာဓိဿ ဗဟုကာရံ, ပဘာတဒိဂုဏဝိသေသေ ပနဿ ဥပနိဓာယ ကလမ္ပိ န ဥပေတိ, တထာ သမာဓိ စ ပညာယာ”တိ။ တေနေတဟ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ။ က္လာအနိ “ကထ”န္တိ ပုစ္ဆိတ္ွာ သမာဓိဿ အာနုဘာဝံ ဝိတ္ထာရတော ဝိဘာဝေတိ။ **“အဘိ။ ပေ.။ မူလေ”**တိ က္လာဒံ ယမကပာဋိဟာရိယဿ သုပာကဋဘာဝဒဿနတ္ထံ, အညေဟိ ဗောဓိမူလဉာတိသမာဂမာဒီသု က တပာဋိဟာရိယေဟိ ဝိသေသနတ္ထဉ္စ ဝုတ္တံ။ ယမကပာဋိဟာရိယကရဏတ္ထာယ ဟိ ဘဂဝတော စိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ တ ဒနုစ္ဆဝိကံ ဌာနံ က္လာစိတဗ္ဗန္တိ ရတနမဏ္ဍပာဒိ သက္ကဿ ဒေဝရညော အာဏာယ ဝိဿကမ္မုနာ နိမ္မိတန္တိ ဝဒန္တိ, ဘဂဝတာဝ နိမ္မိတန္တိ အပရေ။ “ယော ကောစိ ဧဝရူပံ ပာဋိဟာရိယံ ကာတုံ သမတ္ထော အတ္ထိ စေ, အာဂစ္ဆတူ”တိ ဓောဒနာသဒိသတ္တာ ဝုတ္တံ **“အတ္တာအနုပရိဒီပန”** န္တိ။ တတ္ထ **အတ္တာအနံ** အနုယောဂေ, တိတ္ထိယာနံ တထာ ကာတုံ အသမတ္ထတ္တာ, “ကရိဿာမာ”တိ ပုဗ္ဗေ ဥဋ္ဌိတတ္တာ **တိတ္ထိယပရိမဒ္ဒနံ။**

ဥပရိမကာယတောတိအာဒိ ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂေ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၆)။

တတ္ထာယံ ပာဠိသေသော –

“ဟေဋ္ဌိမကာယတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, ဥပရိမကာယတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတိ။ ပုရတ္ထိမကာယတော အဂ္ဂိ, ပစ္ဆိမကာယတော ဥဒကံ။ ပစ္ဆိမကာယတော အဂ္ဂိ, ပုရတ္ထိမကာယတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏအက္ခိတော အဂ္ဂိ, ဝါမအက္ခိတော ဥဒကံ။ ဝါမအက္ခိတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏအက္ခိတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတတော အဂ္ဂိ, ဝါမကဏ္ဏသောတတော ဥဒကံ။ ဝါမကဏ္ဏသောတတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏကဏ္ဏသောတတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏနာသိကာသောတတော အဂ္ဂိ, ဝါမနာသိကာသောတတော ဥဒကံ။ ဝါမနာသိကာသောတတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏနာသိကာသောတတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏအံသကူဋတော အဂ္ဂိ, ဝါမအံသကူဋတော ဥဒကံ။ ဝါမအံသကူဋတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏအံသကူဋတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏဟတ္ထတော အဂ္ဂိ, ဝါမဟတ္ထတော ဥဒကံ။ ဝါမဟတ္ထတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏဟတ္ထတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏပဿတော အဂ္ဂိ, ဝါမပဿတော ဥဒကံ။ ဝါမပဿတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏပဿတော ဥဒကံ။ ဒက္ခိဏပါဒတော အဂ္ဂိ , ဝါမပါဒတော ဥဒကံ။ ဝါမပါဒတော အဂ္ဂိ, ဒက္ခိဏပါဒတော ဥဒကံ။ အင်္ဂုလင်္ဂုလေဟိ အဂ္ဂိ, အင်္ဂုလန္တရိကာဟိ ဥဒကံ ။ အင်္ဂုလန္တရိကာဟိ အဂ္ဂိ, အင်္ဂုလင်္ဂုလေဟိ ဥဒကံ။ ဧကေကလောမတော အဂ္ဂိ, ဧကေကလောမတော ဥဒကံ။ လောမကူပတော လောမကူပတော အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, လောမကူပတော လောမကူပတော ဥဒကဓာရာ ပဝတ္တတီ”တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၆)။

အဋ္ဌကထာယံ ပန “ဧကေကလောမကူပတော”တိ အာဂတံ။

“ဆန္နံ ဝဏ္ဏာနန္တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တ” န္တိ ဧတ္ထာပိ နီလာနံ ပီတကာနံ လောဟိတကာနံ ဩဒာတာနံ မဉ္ဇိဋ္ဌာနံ ပဘဿရာနန္တိ အယံ ပါဠိသေသော။ **“သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ ရသ္မိယော”** တိ က္လာဒံ တာသံ ယေဘုယျတာယ ဝုတ္တံ။ **ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗ**န္တိ ဧတ္ထာပိ “သတ္တာ တိဋ္ဌတိ, နိမ္မိတော စင်္ကမတိ ဝါ နိသီဒတိ ဝါ သေယျံ ဝါ ကပ္ပေတီ”တိအာဒိ

နာ စတူသု ဣရိယာပထေသု ဧကေကမူလကာ သတ္တုဝသေန စတ္တာရော, နိမ္မိတဝသေန စတ္တာရောတိ သဗ္ဗေဝ အဋ္ဌ တရေ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

မဝုပဟယာသန္တိ မဝုသိတ္တံ ဟယာသံ။ အတ္တာ မိတ္တော မဇ္ဈတ္တော ဝေရီတိ စတူသု သီမသမ္ဘေဒဝသေန **စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာနံ။** "စတုရင်္ဂသမန္နာဂတ"န္တိ ဣဒံ ပန "ဝီရိယာဓိဋ္ဌာန"န္တိ ဧတေနာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ "ကာမံ တစော စ နှာရု စာ"တိအာဒိဟဋ္ဌိ (မ. နိ. ၂.၁၈၄; သံ. နိ. ၂.၂၂; အ. နိ. ၂.၅; အ. နိ. ၈.၁၃; မဟာနိ. ၁၉၆) ဝသေန စတုရင်္ဂသမန္နာဂတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ "ကိစ္ဆံ ဝတာယံ လောကော အာပန္နော"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၅၇; သံ. နိ. ၂.၄) ဇရာမရဏာမုခေန **ပစ္စယာကာရေ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ။ အာနာပာနစတုတ္ထဇ္ဈာန**န္တိ တွောပိ "သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ အာစိဏ္ဏာ"န္တိ ပဒံ ဝိဘတ္တိဝိပရိဏာမံ ကတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တမ္ပိ ဟိ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ အာစိဏ္ဏမေဝာတိ ဝဒန္တိ။ ဆတ္တိံသကောဋိသတသဟဿမုခေန မဟာဝဇိရဉာဏဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေန္တော **ဝိပဿနံ ဝဍ္ဍေတွာ။** ဒွတ္တိံသ အဓဏဂဏှာပနပ္ပမာဏံ ကုဏ္ဍံ **ကောလမ္ဗော။** ဒရိဘာဂေ **ကန္ဒရော။** စက္ကတဋ္ဌဟဒေသု မဟာသမုဒ္ဒော **စက္ကတဋ္ဌ မဟာသမုဒ္ဒော။**

"ဒုဝေ ပုထုဇ္ဇနာ" တိအာဒိ ပုထုဇ္ဇနေ လဗ္ဘမာနဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ, န မူလပရိယာယဝဏ္ဏနာဒီသု ဝိယ ပုထုဇ္ဇနဝိသေသနိဒ္ဒာရဏတ္ထံ။ သဗ္ဗောပိ ဟိ ပုထုဇ္ဇနော ဘဂဝတော ဥပရိ ဂုဏေ ဝိဘာဝေတုံ န သက္ကောတိ, တိဋ္ဌတု ပုထုဇ္ဇနော, သာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓာနမ္ပိ အဝိသယာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "သောတာပန္နာ"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၈)။ တစုင်္ဂတကရဏံ **ဥဂ္ဂဟော။** အတ္ထပရိပုစ္ဆနံ **ပရိပုစ္ဆာ။** အဋ္ဌကထာဝသေန အတ္ထဿ သဝနံ **သဝနံ။** ဗုဒ္ဓဝစနတ္ထာနံ သုနိက္ခေပသုဒဿနေန ဓမ္မဿ ပရိဟရဏံ **ဓာရဏံ။** ဓံ သုတဓာတပရိစိတာနံ မနသာနုပေက္ခနံ **ပစ္စဝေက္ခဏံ။** ဗဟူနံ နာနပ္ပကာရာနံ ကိလေသာနံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ စ အဝိဟတတ္တာ တာ ဇနေန္တိ, တာဟိ တ ဇနိတာတိ **ပုထုဇ္ဇနာ။** အဝိဃာတမေဝ တ **ဇန**-သဒ္ဒော ဝဒတိ။ **ပုထု သတ္ထာရာနံ မုခုလ္လောကိကာ** တိ တွေ ပုထူ ဇနာ သတ္တုပဋိညာ ဧတေသန္တိ **ပုထုဇ္ဇနာ** တိ ဝစနတ္တော။ **ပုထု။ပေ။ အဝုဋ္ဌိတာ** တိ တွေ ဇနေတဗ္ဗာ, ဇာယန္တိ တ တွောတိ ဇနာ, ဂတိယော။ ပုထူ ဇနာ ဧတေသန္တိ **ပုထုဇ္ဇနာ။** ဣတော ပရေ ဇာယန္တိ ဧတေဟီတိ ဇနာ, အဘိသင်္ခါရာဒယော။ တေ ဧတေသံ ပုထူ ဝိဇ္ဇန္တီတိ **ပုထုဇ္ဇနာ။** အဘိသင်္ခရဏာဒိ အတ္ထော ဇေဝ တ **ဇန**-သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကာမရာဂဘဝရာဂဒိဋ္ဌိအဝိဇ္ဇာ **ဩဃာ။** ရာဂဂ္ဂိအာဒယော **သန္တာပာ။** တေယေဝ, သဗ္ဗေပိ တ ကိလေသာ **ပရိဠာဟာ။ ပုထု ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ရတ္တာ**တိ တွေ ဇာယတီတိ ဇနော, ရာဂေ ဂေဓောတိ ဓံ အာဒိကော။ ပုထု ဇနော ဧတေသန္တိ **ပုထုဇ္ဇနာ,** ပုထူသု တ ဇနာ ဇာတာ ရတ္တာတိ ဓံ ရာဂါဒိအတ္ထော ဇေဝ တ **ဇန**-သဒ္ဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပလိဗုဒ္ဓာ**တိ သမ္ဗုဒ္ဓါ, ဥပဒ္ဒုတာ တ။ **"ပုထူနံ ဂဏနပထမတီတာန"**န္တိအာဒိနာ ပုထူ ဇနာ **ပုထုဇ္ဇနာ** တိ ဒဿေတိ။

ယေဟိ ဂုဏဝိသေသေဟိ နိမိတ္တဘူတေဟိ ဘဂဝတိ **တထာဂတ**-သဒ္ဒော ပဝတ္တော, တံဒဿနတ္ထံ **"အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝာ တထာဂတော"**တိအာဒိမာဟ။ ဂုဏနေမိတ္တကာနေဝ ဟိ ဘဂဝတော သဗ္ဗာနိ နာမာနိ။ ယထာဟ –

"အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ၊ သဂုဏေန မဟေသိနော။
ဂုဏေန နာမမုဒ္ဓေယျံ၊ အပိ နာမသဟဿတော"တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၃၁၃; ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၅၃; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၇၆)။

တထာ အာဂတောတိ တွေ အာကာရနိယမနဝသေန ဩပမ္မသမ္ပဋိပာဒနတ္တော **တထာ**-သဒ္ဒော။ သာမညဇောတနာယ ဝိသေသာဝဋ္ဌာနတော ပဋိပဒာဂမနတ္တော **အာဂတ**-သဒ္ဒော, န ဉာဏဂမနတ္တော "တထလက္ခဏံ အာဂတော"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၂; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၇၈; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၇၀; ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၁၈; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃၇; ထေရဂ. အဋ္ဌ. ၁.၃; ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၃၈; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၁၄) ဝိယ, နာပိ ကာယဂမနာဒိအတ္ထော "အာဂတော ခော မဟာသမဏော, မာဂဓာနံ ဂိရိဗ္ဗဇ"န္တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၆၂) ဝိယ။ တတ္ထ ယအာကာရနိယမနဝသေန ဩပမ္မသမ္ပဋိပာဒနတ္တော တထာ-သဒ္ဒော, တံ ကရုဏာပဓာနတ္တာ မဟာကရုဏာမုခေန ပုရိမဗုဒ္ဓာနံ အာဂမနပဋိပဒံ ဥဒာဟရဏဝသေန သာမညတော ဒဿေန္တော ယံတံသဒ္ဒာနံ ဧကန္တသမ္ဗန္ဓဘာဝတော **"ယထာ သဗ္ဗလောက။ပေ။ အာဂတာ"**တိ အာဟ။ တံ ပန ပဋိပဒံ မဟာပဒာနသုတ္တာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၄) သမ္ဗဟုလနိဒ္ဒေသေန သုပာကဋာနံ အာသန္နာနဉ္စ ဝိပဿီအာဒီနံ ဆန္နံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာနံ ဝသေန နိဒဿေန္တော **"ယထာ ဝိပဿီ ဘဂဝါ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယေန**

အဘိနီဟာရေနာတိ မနုဿတ္တလိင်္ဂသမ္ပတ္တိဟေတုသတ္တာရဒဿနပဗ္ဗဇ္ဇာအဘိညာဒိဂုဏသမ္ပတ္တိအဓိကာရဆန္ဒာနံ ဝသေန အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေန ကာယပဏိဓာနမဟာပဏိဓာနေန ။ သဗ္ဗေသဉှိ ဗုဒ္ဓာနံ ကာယပဏိဓာနံ ဣမိနာဝ အဘိနီဟာရေန သမိဇ္ဈတိတိ။ ဧဝံ မဟာဘိနီဟာရဝသေန "တထာဂတော"တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဟာရမီပူရဏဝသေန ဒဿေတုံ **"ယထာ ဝိပဿီ ဘဂဝါ။ပေ။ ကဿပေါ ဘဂဝါ အနုဟာရမီ ပူရေတွာ"** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ စ သုတ္တန္တိကာနံ မဟာဗောဓိယာနပဋိပဒာယ ကောသလ္လဇနနတ္ထံ ဟာရမီသု အယံ ဝိတ္ထာရကထာ – ကာ ပနေတာ ဟာရမိယော? ကေနဋ္ဌေန ဟာရမိယော? ကတိဝိဓာ စေတာ? ကော တာသံ ကမော? ကာနိ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာန ပဒဋ္ဌာနာနိ? ကော ပစ္စယော? ကော သံကိလေသော? ကိံ ဝေါဒါနံ? ကော ပဋိပက္ခော? ကာ ပဋိပတ္တိ? ကော ဝိဘာဂေါ? ကော သင်္ဂဟော? ကော သမ္ပာဒနူပါယော? ကိတ္တကေန ကာလေန သမ္ပာဒနံ? ကော အာနိသံသော? ကိံ စေတာသံ ဖလန္တိ?

တတ္ရိဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ – **ကာ ပနေတာ ဟာရမိယော**တိ။ တဏှာမာနာဒီဟိ အနုပဟတာ ကရုဏူပါယကောသလ္လပရိ ဂ္ဂဟိတာ အနာဒယော ဂုဏာ ဟာရမိယော။

ကေနဋ္ဌေန ဟာရမိယော တိ အနသီလာဒိဂုဏဝိသေသယောဂေန သတ္တုတ္တမတာယ ပရမာ မဟာသတ္တာ ဗောဓိ သတ္တာ, တေသံ ဘာဝေါ, ကမ္မံ ဝါ ဟာရမီ, အနာဒိကိရိယာ။ အထ ဝါ ပရတီတိ ပရမော, အနာဒိဂုဏာနံ ပူရကော ပါလ ကော စ ဗောဓိသတ္တော။ ပရမဿ အယံ, ပရမဿ ဝါ ဘာဝေါ, ကမ္မံ ဝါ ဟာရမီ, အနာဒိကိရိယာဝ။ အထ ဝါ ပရံ သတ္တံ အတ္တနိ မဝတိ ဗန္ဓတိ ဂုဏဝိသေသယောဂေန, ပရံ ဝါ အဓိကတရံ မဇ္ဇတိ သုဇ္ဈတိ သံကိလေသမလတော, ပရံ ဝါ သေ ဋ္ဌံ နိဗ္ဗာနံ ဝိသေသေန မယတိ ဂစ္ဆတိ, ပရံ ဝါ လောကံ ပမာဏဘူတေန ဉာဏဝိသေသေန ဣဓလောကံ ဝိယ မုနာတိ ပရိစ္ဆိန္ဒတိ, ပရံ ဝါ အတိဝိယ သီလာဒိဂုဏဂဏံ အတ္တသန္တာနေ မိနောတိ ပက္ခိပတိ, ပရံ ဝါ အတ္တဘူတတော ဓမ္မကာယ တော အညံ, ပဋိပက္ခံ ဝါ တဒနတ္ထကရံ ကိလေသစောရဂဏံ မိနာတိ ဟိံသတီတိ ပရမော, မဟာသတ္တော။ "ပရမဿ အယ"န္တိအာဒိ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဟာရေ ဝါ နိဗ္ဗာနေ မဇ္ဇတိ သုဇ္ဈတိ သတ္တေ စ သောဓေတိ, တတ္ထ ဝါ သတ္တေ မဝတိ ဗန္ဓတိ ယောဇေတိ, တံ ဝါ မယတိ ဂစ္ဆတိ ဂမေတိ စ, မုနာတိ ဝါ တံ ယာထာဝတော, တတ္ထ ဝါ သ တ္တေ မိနောတိ ပက္ခိပတိ, ကိလေသာရိံ ဝါ သတ္တာနံ တတ္ထ မိနာတိ ဟိံသတီတိ ဟာရမီ, မဟာပုရိသော။ တဿ ဘာ ဝေါ, ကမ္မံ ဝါ ဟာရမိတာ, အနာဒိကိရိယာဝ။ ဣမိနာ နယေန ဟာရမီနံ သဒ္ဒတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကတိဝိဓာတိ သင်္ခေပတော ဒသဝိဓာ, တာ ပန **ဟဠိယံ** သရူပတော အာဂတာယေဝ။ ယထာဟ –

"ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ, ပဌမံ အနုဟာရမိ"န္တိအာဒိ (ဗု. ဝံ. ၁၁၆)။

ယထာ စာဟ –

"ကတိ နု ခော ဘန္တေ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာ? ဒသ ခော သာရိပုတ္တ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာ။ ကတမေ ဒသ? အနံ ခော သာရိပုတ္တ ဗုဒ္ဓကာရကော ဓမ္မော, သီလံ နေက္ခမ္မံ ပညာ ဝီရိယံ ခန္တိ သစ္စမဓိဋ္ဌာနံ မေတ္တာ ဥပေက္ခာ ဗုဒ္ဓ ကာရကော ဓမ္မော, ဣမေ ခော သာရိပုတ္တ ဒသ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာတိ။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ, ဣဒံ ဝတွာန သုဂ တော အထာပရံ ဧတဒဝေါစ သတ္ထာ –

'အနံ သီလဉ္စ နေက္ခမ္မံ, ပညာ ဝီရိယေန ပဉ္စမံ။
ခန္တိ သစ္စံ အဓိဋ္ဌာနံ, မေတ္တုပေက္ခာတိ တေ ဒသာ'တိ"။

ကေစိ ပန "ဆဗ္ဗိဓာ"တိ ဝဒန္တိ, တံ တာသံ သင်္ဂဟဝသေန ဝုတ္တံ။ သော ပန သင်္ဂဟော ပရတော အာဝိဘဝိဿ သတိ။

ကော တာသံ ကမောတိ တတ္ထ **ကမော** နာမ ဒေသနာက္ကမော, သော စ ပဌမသမာအနဟေတုကော, သမာအနံ ပဝိစ ယဟေတုကံ, ဣတိ ယထာ အာဒိမ္ဟိ ပဝိစိတာ သမာဒိန္နာ စ, တထာ ဒေသိတာ။ တတ္ထ စ အနံ သီလဿ ဗဟူပကာရံ သု

ကရုဏ္ဍာတိ တံ အာဒိမ္ပဟိ ဝုတ္တံ။ အနံ့ သီလပရိဂ္ဂဟိတံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိသံသန္တိ အနာနန္တရံ သီလံ ဝုတ္တံ။ သီလံ နေက္ခမ္မပရိဂ္ဂဟိတံ, နေက္ခမ္မံ ပညာပရိဂ္ဂဟိတံ, ပညာ ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတာ, ဝီရိယံ ခန္တိပရိဂ္ဂဟိတံ, ခန္တိ သစ္စပရိဂ္ဂဟိတာ, သစ္စံ အဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတံ, အဓိဋ္ဌာနံ မေတ္တာပရိဂ္ဂဟိတံ, မေတ္တာ ဥပေက္ခာပရိဂ္ဂဟိတာ မဟပ္ဖလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာတိ မေတ္တာနန္တရံ ဥပေက္ခာ ဝုတ္တာ။ ဥပေက္ခာ ပန ကရုဏာပရိဂ္ဂဟိတာ, ကရုဏာ စ ဥပေက္ခာပရိဂ္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ ပန မဟာကာရုဏိကာ ဗောဓိသတ္တာ သတ္တေသု ဥပေက္ခကာ ဟောန္တီတိ? ဥပေက္ခိတဗ္ဗယုတ္တေသု ကဒ္စိ ကာလံ ဥပေက္ခကာ ဟောန္တိ, န ပန သဗ္ဗတ္ထ, သဗ္ဗဒာ စာတိ ကေစိ။ အပရေ ပန န သတ္တေသု ဥပေက္ခကာ, သတ္တကတေသု ပန ဝိပ္ပကာရေသု ဥပေက္ခကာ ဟောန္တီတိ။

အပရော နယော – ပစုရဇနေသုပိ ပဝတ္တိယာ သဗ္ဗသတ္တသာဓာရဏတ္တာ, အပ္ပဖလတ္တာ, သုကရတ္တာ စ အာဒိမ္ပဟိ **အနံ** ဝုတ္တံ။ သီလေနအယကပဋိဂ္ဂဟကသုဒ္ဓိတော, ပရာနုဂ္ဂဟံ ဝတွာ ပရပီဠာနိဝတ္တိဝစနတော, ကိရိယဓမ္မံ ဝတွာ အကိရိယဓမ္မဝစနတော, ဘောဂသမ္ပတ္တိဟေတုံ ဝတွာ ဘဝသမ္ပတ္တိဟေတုဝစနတော စ အနသ္သ အနန္တရံ **သီလံ** ဝုတ္တံ။ နေက္ခမ္မေန သီလသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိတော, ကာယဝစီသုစရိတံ ဝတွာ မနောသုစရိတဝစနတော, ဝိသုဒ္ဓသီလသ္သ သုခေနေဝ ဈာနသမိဇ္ဈနတော, ကမ္မာပရာဓပ္ပဟာနေန ပယောဂသုဒ္ဓိံ ဝတွာ ကိလေသာပရာဓပ္ပဟာနေန အာသယသုဒ္ဓိဝစနတော, ဝီတိက္ကမပ္ပဟာနေန စိတ္တသ္သ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနဝစနတော စ သီလသ္သ အနန္တရံ **နေက္ခမ္မံ** ဝုတ္တံ။ ပညာယ နေက္ခမ္မသ္သ သိဒ္ဓိပရိသုဒ္ဓိတော, ဈာနာဘာဝေ ပညာဘာဝဝစနတော။ သမာဓိပဒဋ္ဌာနာ ဟိ ပညာ, ပညာပစ္စုပဋ္ဌာနော စ သမာဓိ။ သမထနိမိတ္တံ ဝတွာ ဥပေက္ခာနိမိတ္တဝစနတော, ပရဟိတဇ္ဈာနေန ပရဟိတကရဏူပါယကောသလ္လဝစနတော စ နေက္ခမ္မသ္သ အနန္တရံ **ပညာ** ဝုတ္တာ။ ဝီရိယာရမ္ဘေန ပညာကိစ္စသိဒ္ဓိတော, သတ္တသုညတာဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိံ ဝတွာ သတ္တဟိတာယ အာရမ္ဘသ္သ အစ္ဆရိယတာဝစနတော, ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ ဝတွာ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တဝစနတော, နိသမ္မကာရိတံ ဝတွာ ဥဋ္ဌာနဝစနတော စ။ နိသမ္မကာရိနော ဟိ ဥဋ္ဌာနံ ဖလဝိသေသမာဝဟတီတိ ပညာယ အနန္တရံ **ဝီရိယံ** ဝုတ္တံ။

ဝီရိယေန တိတိက္ခာသိဒ္ဓိတော။ ဝီရိယဝါ ဟိ အာရဒ္ဓဝီရိယတ္တာ သတ္တသင်္ခာရေဟိ ဥပနီတံ ဒုက္ခံ အဘိဘုယ္ယ ဝိဟရတိ ဝီရိယသ္သ တိတိက္ခာလင်္ကာရဘာဝတော။ ဝီရိယဝတော ဟိ တိတိက္ခာ သောဘတိ။ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဝတွာ သမထနိမိတ္တဝစနတော, အစ္စာရမ္ဘေန ဥဒ္ဓစ္စဒောသပ္ပဟာနဝစနတော။ ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ ဟိ ဥဒ္ဓစ္စဒောသော ပဟီယတိ။ ဝီရိယဝတော သာတစ္စကရဏဝစနတော။ ခန္တိဗဟုလော ဟိ အနုဒ္ဓတော သာတစ္စကာရီ ဟောတိ။ အပ္ပမာဒဝတော ပရဟိတကိရိယာရမ္ဘေ ပစ္စုပကာရတဏှာဟာဘာဝဝစနတော။ ယာထာဝတော ဓမ္မနိဇ္ဈာနေ ဟိ သတိ တဏှာ န ဟောတိ။ ပရဟိတာရမ္ဘေ ပရမေပိ ပရကတဒုက္ခသဟနဘာဝဝစနတော စ ဝီရိယသ္သ အနန္တရံ **ခန္တိ** ဝုတ္တာ ။ သစ္စေန ခန္တိယာ စိရာဓိဋ္ဌာနတော, အပကာရိနော အပကာရခန္တိံ ဝတွာ တဒုပကာရကရဏေ အဝိသံဝါဒဝစနတော, ခန္တိယာ အပဝါဒတာဝိကမ္ပနေန ဘူတဝါဒိတာယ အဝိဇဟနဝစနတော, သတ္တသုညတာဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိံ ဝတွာ တဒုပဗ္ရူဟိတဉာဏသစ္စဝစနတော စ ခန္တိယာ အနန္တရံ **သစ္စံ** ဝုတ္တံ။ အဓိဋ္ဌာနေန သစ္စသိဒ္ဓိတော။ အစလာဓိဋ္ဌာနသ္သ ဟိ ဝိရတိ သိဇ္ဈတိ။ အဝိသံဝါဒိတံ ဝတွာ တတ္ထ အစလဘာဝဝစနတော။ သစ္စသန္ဓော ဟိ အနာဒီသု ပဋိညာနုရူပံ နိစ္စလော ဝ ပဝတ္တတိ။ ဉာဏသစ္စံ ဝတွာ သမ္ဘာရေသု ပဝတ္တိနိဋ္ဌာပနဝစနတော။ ယထာဘူတဉာဏဝါ ဟိ ဗောဓိသမ္ဘာရေသု အဓိတိဋ္ဌတိ, တေ စ နိဋ္ဌာပေတိ ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပိယဘာဝတောတိ သစ္စသ္သ အနန္တရံ **အဓိဋ္ဌာနံ** ဝုတ္တံ။ မေတ္တာယ ပရဟိတကရဏသမာဒာနာဓိဋ္ဌာနသိဒ္ဓိတော, အဓိဋ္ဌာနံ ဝတွာ ဟိတူပသံဟာရဝစနတော။ ဗောဓိသမ္ဘာရေ ဟိ အဓိတိဋ္ဌမာနော မေတ္တာဝိဟာရီ ဟောတိ။ အစလာဓိဋ္ဌာနသ္သ သမာဒာနာဝိကောပနတော, သမာဒာနသမ္ဘဝတော စ အဓိဋ္ဌာနသ္သ အနန္တရံ **မေတ္တာ** ဝုတ္တာ။ ဥပေက္ခာယ မေတ္တာဝိသုဒ္ဓိတော, သတ္တေသု ဟိတူပသံဟာရံ ဝတွာ တဒပရာဓေသု ဥဒာသီနတာဝစနတော, မေတ္တာဘာဝနံ ဝတွာ တန္နိသ္သန္ဒဘာဝနာဝစနတော, “ဟိတကာမသတ္တေပိ ဥပေက္ခကော”တိ အစ္ဆရိယဂုဏဘာဝဝစနတော စ မေတ္တာယ အနန္တရံ **ဥပေက္ခာ** ဝုတ္တာတိ ဧဝမေတာသံ ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကာနိ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနီ တိ? ဧတ္ထ အဝိသေသေန တာဝ သဗ္ဗာပိ ပါရမိယော ပရာနုဂ္ဂဟလက္ခဏာ, ပရေသံ ဥပကာရကရဏရသာ, အဝိကမ္ပနရသာ ဝါ, ဟိတေသိတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဗုဒ္ဓတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ, မဟာကရုဏာပဒဋ္ဌာနာ, ကရုဏူပါယကောသလ္လပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။

ဝိသေသေန ပန ယသ္မာ ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာ အတ္တုပကရဏပရိစ္စာဂစေတနာ **အနပာရမိတာ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတံ ကာယဝစီသုစရိတံ အတ္ထတော အကတ္တဗ္ဗဝိရတိ, ကတ္တဗ္ဗကရဏစေတနာဒယော စ **သီလပာရမိတာ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမော ကာမဘဝေဟိ နိက္ခမနစိတ္တုပ္ပာဒော **နေက္ခမ္မပာရမိတာ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော ဓမ္မာနံ သာမညဝိသေသလက္ခဏာဝဗောဓော **ပညာပာရမိတာ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော ကာယစိတ္တေဟိ ပရဟိတာရမ္ဘော **ဝီရိယပာရမိတာ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတံ သတ္တသင်္ခာရာပရာဓသဟနံ အဒေါသပ္ပဓာနော တဒာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒော **ခန္တိပာရမိတာ** ။ ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတံ ဝိရတိစေတနာဒိဘေဒံ အဝိသံဝါဒနံ **သစ္စပာရမိတာ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတံ အစလသမာဒာနာဓိဋ္ဌာနံ တဒာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒော **အဓိဋ္ဌာနပာရမိတာ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတော လောကဿ ဟိတူပသံဟာရော အတ္ထတော အဗျာပါဒော **မေတ္တာပာရမိတာ။** ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတာ အနုနယပဋိဃဝိဒ္ဓံသိနီ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု သတ္တသင်္ခာရေသု သမပ္ပဝတ္တိ **ဥပေက္ခာပာရမိတာ။**

တသ္မာ ပရိစ္စာဂလက္ခဏံ **ဒာနံ,** ဒေယျဓမ္မေ လောဘဝိဒ္ဓံသနရသံ, အနာသတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဘဝဝိဘဝသမ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝါ, ပရိစ္စဇိတဗ္ဗဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။ သီလနလက္ခဏံ **သီလံ,** သမာဓာနလက္ခဏံ, ပတိဋ္ဌာနလက္ခဏဉ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနရသံ, အနဝဇ္ဇရသံ ဝါ, သောစေယျပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဟိရောတ္တပ္ပပဒဋ္ဌာနံ။ ကာမတော ဘဝတော စ နိက္ခမနလက္ခဏံ **နေက္ခမ္မံ,** တဒါဒီနဝဝိဘာဝနရသံ , တတော ဧဝ ဝိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ, သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ ။ ယထာသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ **ပညာ,** အက္ခလိတပဋိဝေဓလက္ခဏာ ဝါ ကုသလိဿာသခိတ္တဥသုပဋိဝေဓော ဝိယ, ဝိသယောဘာသနရသာ ပဒီပေါ ဝိယ, အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ အရညဂတသုဒေသကော ဝိယ, သမာဓိပဒဋ္ဌာနာ, စတုသစ္စပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။ ဥဿာဟလက္ခဏံ **ဝီရိယံ,** ဥပတ္ထမ္ဘနရသံ, အသံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထု (အ. နိ. ၈.၈၀) ပဒဋ္ဌာနံ, သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။ ခမနလက္ခဏာ **ခန္တိ,** ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌသဟနရသာ, အဓိဝါသနပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အဝိရောဓပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ, ယထာဘူတဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ အဝိသံဝါဒနလက္ခဏံ **သစ္စံ,** ယာထာဝဝိဘာဝနရသံ [ယထာသဘာဝဝိဘာဝနရသံ (စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာယ)], သာဓုတာပစ္စုပဋ္ဌာနံ, သောရစ္စပဒဋ္ဌာနံ။ ဗောဓိသမ္ဘာရေသု အဓိဋ္ဌာနလက္ခဏံ **အဓိဋ္ဌာနံ,** တေသံ ပဋိပက္ခာဘိဘဝနရသံ, တတ္ထ အစလတာပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဗောဓိသမ္ဘာရပဒဋ္ဌာနံ။ ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ **မေတ္တာ,** ဟိတူပသံဟာရရသာ, အာဃာတဝိနယနရသာ ဝါ, သောမ္မဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သတ္တာနံ မနာပဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ **ဥပေက္ခာ,** သမဘာဝဒဿနရသာ, ပဋိဃာနုနယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ကမ္မဿကတာပစ္စဝေက္ခဏပဒဋ္ဌာနာ။ ဧတ္ထ စ ကရုဏူပာယကောသလ္လပရိဂ္ဂဟိတတာ အနာဒီနံ ပရိစ္စာဂါဒိလက္ခဏဿ ဝိသေသနဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗာ, ယတော တာနိ ပါရမီသင်္ခံ လဘန္တီတိ။

ကော ပစ္စယော တိ အဘိနီဟာရော ပစ္စယော။ ယော ဟိ အယံ ''မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ''တိအာဒိ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၉) အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနသမ္ဘာဒိတော ''တိဏ္ဏော တာရေယျံ, မုတ္တော မောစေယျံ, ဗုဒ္ဓေါ ဗောဓေယျံ, သုဒ္ဓေါ သောဓေယျံ, ဒန္တော ဒမေယျံ, သန္တော သမေယျံ, အဿတ္ထော အဿာသေယျံ, ပရိနိဗ္ဗုတော ပရိနိဗ္ဗာပေယျ''န္တိအာဒိနာ (စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာယ) ပဝတ္တော အဘိနီဟာရော, သော အဝိသေသေန သဗ္ဗပာရမီနံ ပစ္စယော။ တပ္ပဝတ္တိယာ ဟိ ဥဒ္ဓံ ပါရမီနံ ပဝိစယုပဋ္ဌာနသမာဒာနာဓိဋ္ဌာနနိပ္ဖတ္တိယော မဟာပုရိသာနံ သမ္ဘဝန္တိ။

ယထာ စ အဘိနီဟာရော, ဧဝံ မဟာကရုဏာ, ဥပါယကောသလ္လဉ္စ။ တတ္ထ **ဥပါယကောသလ္လံ** နာမ ဒါနာဒီနံ ဗောဓိသမ္ဘာရဘာဝဿ နိမိတ္တဘူတာ ပညာ, ယာဟိ ကရုဏူပာယကောသလ္လတာဟိ မဟာပုရိသာနံ အတ္တသုခနိရပေက္ခတာ, နိရန္တရံ ပရဟိတကရဏပသုတတာ, သုဒုက္ကရေဟိပိ မဟာဗောဓိသတ္တစရိတေဟိ ဝိသာဒါဘာဝေါ, ပသာဒသမ္ဗုဒ္ဓိဒဿနသဝနာနုဿရဏာဝတ္ထာသုပိ သတ္တာနံ ဟိတသုခပဋိလာဘဟေတုဘာဝေါ စ သမ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ ဟိ ပညာယ ဗုဒ္ဓဘာဝသိဒ္ဓိ, ကရုဏာယ ဗုဒ္ဓကမ္မသိဒ္ဓိ။ ပညာယ သယံ တရတိ, ကရုဏာယ ပရေ တာရေတိ။ ပညာယ ပရဒုက္ခံ ပရိဇာနာတိ, ကရုဏာယ ပရဒုက္ခပဋိကာရံ အာရဘတိ။ ပညာယ စ ဒုက္ခေ နိဗ္ဗိန္ဒတိ, ကရုဏာယ ဒုက္ခံ သမ္ပဋိစ္ဆတိ။ တထာ ပညာယ ပရိနိဗ္ဗာနာဘိမုခေါ ဟောတိ, ကရုဏာယ တံ န ပါပုဏာတိ။ တထာ ကရုဏာယ သံသာရာဘိမုခေါ ဟောတိ , ပညာယ တတ္ရ နာဘိရမတိ။ ပညာယ စ သဗ္ဗတ္ထ ဝိရဇ္ဇတိ, ကရုဏာနုဂတတ္တာ န စ န သဗ္ဗေသံ အနုဂ္ဂဟာယ ပဝတ္တော, ကရုဏာယ သဗ္ဗေပိ အနုကမ္ပတိ, ပညာနုဂတတ္တာ န စ န သဗ္ဗတ္ထ ဝိရတ္တစိတ္တော။ ပညာယ စ အဟံကာရမမံကာ

ရာဘာတေ, ကရုဏာယ အာလသိယဒီနတာဘာတော။ တထာ ပညာကရုဏာဟိ ယထာက္ကမံ အတ္တပရနာထတာ, ဓီရဝီရဘာတေ, အနတ္တန္တပအပရန္တပတာ, အတ္တဟိတပရဟိတနိပ္ဖတ္တိ, နိဗ္ဘယာဘီသနကဘာတေ, ဓမ္မာဓိပတိလောကာဓိပတိတာ, ကတညုပုဗ္ဗကာရိဘာတေ, မောဟတဏှာဟာဝိဂမော, ဝိဇ္ဇာစရဏာသိဒ္ဓိ, ဗလဝေသာရဇ္ဇနိပ္ဖတ္တီတိ သဗ္ဗဿာပိ ပာရမိတာဖလဿ ဝိသေသေန ဥပာယဘာဝတော ပညာကရုဏာ ပာရမီနံ ပစ္စယော။ ဣဒဉ္စ ဒွယံ ပာရမီနံ ဝိယ ပဏိဓာနဿာပိ ပစ္စယော။

တထာ ဥဿာဟဥမ္မင်္ဂအဝတ္ထာနဟိတစရိယာ စ ပာရမီနံ ပစ္စယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ယာ ဗုဒ္ဓဘာဝဿ ဥပ္ပတ္တိဌာနတာယ **“ဗုဒ္ဓဘူမိယော”**တိ ပဝုစ္စန္တိ။ ယထာဟ –

“ကတိ ပန ဘန္တေ ဗုဒ္ဓဘူမိယော? စတဿော ခေါ သာရိပုတ္တ ဗုဒ္ဓဘူမိယော။ ကတမာ စတဿော? ဥဿာဟော စ ဟောတိ ဝီရိယံ, ဥမင်္ဂော စ ဟောတိ ပညာဘာဝနာ, အဝတ္ထာနဉ္စ ဟောတိ အဓိဋ္ဌာနံ, မေတ္တာဘာဝနာ စ ဟောတိ ဟိတစရိယာ။ ဣမာ ခေါ သာရိပုတ္တ စတဿော ဗုဒ္ဓဘူမိယော”တိ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဝဏ္ဏနာယမ္ပိ)။

တထာ နေက္ခမ္မပဝိဝေကအလောဘာဒောသာမောဟနိဿရဏပ္ပဘေဒာ ဆ အဇ္ဈာသယာ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“နေက္ခမ္မဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ ကာမေ ဒောသဒဿာဝိနော, ပဝိဝေက။ပေ.။ သင်္ဂဏိကာယ, အလောဘ။ပေ.။ လောဘေ, အဒောသ။ပေ.။ ဒောသေ, အမောဟ။ပေ.။ မောဟေ, နိဿရဏဇ္ဈာသယာ စ ဗောဓိသတ္တာ သဗ္ဗဘဝေသု ဒောသဒဿာဝိနော”တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. အဋ္ဌ. ၁.၄၉ တဂ္ဂုဏေန္တေပိ)။

တသ္မာ ဧတေ ဗောဓိသတ္တာနံ ဆ အဇ္ဈာသယာ ဒါနာဒီနံ ပစ္စယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ဟိ လောဘာဒီသု အာဒီနဝဒဿနေန, အလောဘာဒိအဓိကဘာဝေန စ ဝိနာ ဒါနာဒိပာရမိယော သမ္ဘဝန္တိ။ အလောဘာဒီနဉှိ အဓိကဘာဝေန ပရိစ္စာဂါဒိနိန္နစိတ္တတာ အလောဘဇ္ဈာသယာဒိတာတိ။ ယထာ စေတေ, ဧဝံ အနဇ္ဈာသယတာဒယောပိ။ ယထာဟ –

“ကတိ ပန ဘန္တေ ဗောဓာယ စရန္တာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ အဇ္ဈာသယာ? ဒသ ခေါ သာရိပုတ္တ ဗောဓာယ စရန္တာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ အဇ္ဈာသယာ။ ကတမေ ဒသ? အနဇ္ဈာသယာ သာရိပုတ္တ ဗောဓိသတ္တာ မစ္ဆေရေ ဒောသဒဿာဝိနော, သီလ။ပေ.။ ဥပေက္ခဇ္ဈာသယာ သာရိပုတ္တ ဗောဓိသတ္တာ သုခဒုက္ခေသု ဒောသဒဿာဝိနော”တိ။

ဧတေသု ဟိ မစ္ဆေရအသံဝရကာမဝိစိကိစ္ဆာကောသဇ္ဇအက္ခန္တိဝိသံဝါဒအနဓိဋ္ဌာနဗျာပာဒ- သုခဒုက္ခသတ္တာတေသု အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမာ အနာဒိနိန္နစိတ္တတာသင်္ခါတာ အနဇ္ဈာသယတာဒယော အနာဒိပာရမီနံ နိဗ္ဗတ္တိယာ ကာရဏန္တိ။ တထာ အပရိစ္စာဂပရိစ္စာဂါဒီသု ယထာက္ကမံ အာဒီနဝါနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာ အနာဒိပာရမီနံ ပစ္စယော။

တတ္ထာယံ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိဓိ – ခေတ္တဝတ္ထုဟိရညသုဝဏ္ဏဂေါမဟိံသဒာသိဒာသပုတ္တဒါရာဒိပရိဂ္ဂဟဗျာသတ္တစိတ္တာနံ သတ္တာနံ ခေတ္တာဒီနံ ဝတ္ထုကာမဘာဝေန ဗဟုပတ္ထနီယဘာဝတော, ရာဇစောရာဒိသာဓာရဏဘာဝတော, ဝိဝါဒာဓိဋ္ဌာနတော, သပတ္တကရဏတော, နိဿာရတော, ပဋိလာဘပရိပါလနေသု ပရဝိဟေဌနဟေတုတော, ဝိနာသနိမိတ္တဉ္စ သောကာဒိအနေကဝိဟိတဗျသနာဝဟတော, တဒာသတ္တိနိဒါနဉ္စ မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တာနံ အပာယူပပတ္တိသမ္ဘဝတောတိ ဧဝံ ဝိဝိဓဝိပုလာနတ္ထာဝဟာ ဧတေ အတ္ထာ နာမ, တေသံ ပရိစ္စာဂေယေဝေကော သောတ္ထိဘာဝေတိ ပရိစ္စာဂေ အပ္ပမာဒော ကရဏီယော။

အပိစ “ယာစကော ယာစမာနော အတ္တနော ဂုယှဿ အာစိက္ခနတော မယှံ ဝိဿာသိကော”တိ စ “ပဟာယ ဂမနီယံ အတ္တနော သန္တကံ ဂဟေတွာ ပရလောကံ ယာဟီတိ မယှံ ဥပဒေသကော”တိ စ “အာဒိတ္တေ ဝိယ အဂါရေ မရဏဂ္ဂိနာ အာဒိတ္တေ လောကေ တတော မယှံ သန္တကဿ အပဝာဟကသဟာယော”တိ စ “အပဝာဟိတဿ စဿ နိဗ္ဗာယနိက္ခေပဋ္ဌာနဘူတော”တိ စ “အနသင်္ခါတေ ကလျာဏကမ္မသ္မိံ သဟာယဘာဝတော, သဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ

အဂ္ဂဘူတာယ ပရမဒုလ္လဘာယ ဗုဒ္ဓဘူမိယာ သမ္ပတ္တိဟေတုဘာဝတော စ ပရမော ကလျာဏမိတ္တော”တိ စ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။

တထာ “ဥဠာရေ ကမ္မနိ အနေနာဟံ သမ္ဘာဝိတော, တသ္မာ သာ သမ္ဘာဝနာ အဝိတထာ ကာတဗ္ဗာ”တိ စ “ဧကန္တဘေဒိတာယ ဇီဝိတဿ အယာစိတေနပိ မယာ ဒါတဗ္ဗံ, ပဂေဝ ယာစိတေနာ”တိ စ “ဥဠာရဇ္ဈာသယေဟိ ဂဝေသိတွာပိ ဒါတဗ္ဗော, သယမေဝါဂတော မမ ပုညေနာ”တိ စ “ယာစကဿ အနာပဒေသေန မယှမေဝါယမနုဂ္ဂဟော”တိ စ “အဟံ ဝိယ အယံ သဗ္ဗောပိ လောကော မယာ အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗော”တိ စ “အသတိ ယာစကေ ကထံ မယှံ ဒါနပါရမီ ပူရေယျာ”တိ စ “ယာစကာနမေဝတ္ထာယ မယာ သဗ္ဗော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော”တိ စ “အယာစိတွာ မမ သန္တကံ ယာစကာ သယမေဝ ကဒါ ဂဏှေယျု”န္တိ စ “ကထမဟံ ယာစကာနံ ပိယော စဿံ မနာပေါ”တိ စ “ကထံ တေ မယှံ ပိယာ စဿု မနာပါ”တိ စ “ကထံ တဟံ ဒဒမာနော, ဒတွာပိ စ အတ္တမနော အဿံ ပမုဒိတော ပီတိသောမနဿဇာတော”တိ စ “ကထံ တေ မေ ယာစကာ ဘဝေယျုံ, ဥဠာရော စ ဒါနဇ္ဈာသယော”တိ စ “ကထံ တဟမယာစိတောယေဝ ယာစကာနံ ဟဒယမညာယ ဒဒေယျ”န္တိ စ “သတိ ဓနေ ယာစကေ စ အပရိစ္စာဂေ မဟတီ မယှံ ဝဉ္စနာ”တိ စ “ကထံ တဟံ အတ္တနော အင်္ဂါနိ ဇီဝိတံ တပိ ယာစကာနံ ပရိစ္စဇေယျ”န္တိ စ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။

အပိစ “အတ္ထော နာမာယံ နိရပေက္ခံ ဒါယကံ အနုဂစ္ဆတိ ယထာ တံ နိရပေက္ခံ ခေပကံ ကိဋ္ဌကော”တိ အတ္ထေ နိရပေက္ခတာယ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗံ။ ယာစမာနော ပန ယဒိ ပိယပုဂ္ဂလော ဟောတိ, “ပိယော မံ ယာစတီ”တိ သောမနဿံ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗံ။ အထ ဥဒါသီနပုဂ္ဂလော ဟောတိ, “အယံ မံ ယာစမာနော အဒ္ဓာ ဣမိနာ ပရိစ္စာဂေန မိတ္တော ဟောတီ”တိ သောမနဿံ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗံ။ ဒဒန္တောပိ ဟိ ယာစကာနံ ပိယော ဟောတီတိ။ အထ ပန ဝေရီပုဂ္ဂလော ယာစတိ, “ပစ္စတ္ထိကော မံ ယာစတိ, အယံ မံ ယာစမာနော အဒ္ဓာ ဣမိနာ ပရိစ္စာဂေန ဝေရီပိ ပိယော မိတ္တော ဟောတီ”တိ ဝိသေသတော သောမနဿံ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပိယပုဂ္ဂလေ ဝိယ မဇ္ဈတ္တဝေရီပုဂ္ဂလေသုပိ မေတ္တာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကရုဏံ ဥပဋ္ဌပေတွာဝ ဒါတဗ္ဗံ။

သစေ ပနဿ စိရကာလပရိဘာဝိတတ္တာ လောဘဿ ဒေယျဓမ္မဝိသယာ လောဘဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တေန ဗောဓိသတ္တပဋိညေန ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခိတဗ္ဗံ “နနု တယာ သပ္ပုရိသ သမ္ဗောဓာယ အဘိနီဟာရံ ကရောန္တေန သဗ္ဗသတ္တာနံ ဥပကာရတ္ထာယ အယံ ကာယော နိဿဋ္ဌော, တပ္ပရိစ္စာဂမယဉ္စ ပုညံ, တတ္ထ နာမ တေ ဗာဟိရေပိ ဝတ္ထုသ္မိံ အဘိသင်္ဂပ္ပဝတ္တိ ဟတ္ထိသိနာနသဒိသီ ဟောတိ, တသ္မာ တယာ န ကတ္ထစိ သင်္ဂေါ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗော။ သေယျထာပိ နာမ မဟတော ဘေသဇ္ဇရုက္ခဿ တိဋ္ဌတော မူလံ မူလတ္ထိကာ ဟရန္တိ, ပပဋိကံ, တစံ, ခန္ဓံ, ဝိဋပံ, သာရံ, သာခံ, ပလာသံ, ပုပ္ဖံ, ဖလံ ဖလတ္ထိကာ ဟရန္တိ, န တဿ ရုက္ခဿ ‘မယှံ သန္တကံ ဧတေ ဟရန္တီ”တိ ဝိတက္ကသမုဒါစာရော ဟောတိ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗလောကဟိတာယ ဥဿုက္ကမာပဇ္ဇန္တေန မယာ မဟာဒုက္ခေ အကတညုကေ နိစ္စာသုစိမှိ ကာယေ ပရေသံ ဥပကာရာယ ဝိနိယုဇ္ဇမာနေ အဏုမတ္တောပိ မိစ္ဆာဝိတက္ကော န ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗော, ကော ဝါ ဧတ္ထ ဝိသေသော အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု မဟာဘူတေသု ဧကန္တဘေဒနဝိကိရဏဝိဒ္ဓံသနဓမ္မေသု, ကေဝလံ ပန သမ္မောဟဝိဇမ္ဘိတမေတံ, ယဒိဒံ ‘ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ’တိ အဘိနိဝေသော။ တသ္မာ ဗာဟိရေသု ဝိယ အဇ္ဈတ္တိကေသုပိ ကရစရဏနယနာဒီသု , မံသာဒီသု စ အနပေက္ခေန ဟုတွာ ‘တံတဒတ္ထိကာ ဟရန္တူ’တိ နိဿဋ္ဌစိတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ။ ဧဝံ ပဋိသဉ္စိက္ခတော စဿ ဗောဓာယ ပဟိတတ္တဿ ကာယဇီဝိတေသု နိရပေက္ခဿ အပ္ပကသိရေနေဝ ကာယဝစီမနောကမ္မာနိ သုဝိသုဒ္ဓါနိ ဟောန္တိ။ သော ဝိသုဒ္ဓကာယဝစီမနောကမ္မန္တော ဝိသုဒ္ဓါဇီဝေါ ဉာယပဋိပတ္တိယံ ဌိတော, အာယာပါယုပါယကောသလ္လသမန္နာဂမေန ဘိယျောသော မတ္တာယ ဒေယျဓမ္မပရိစ္စာဂေန, အဘယဒါနသဒ္ဓမ္မဒါနေဟိ စ သဗ္ဗသတ္တေ အနုဂ္ဂဏှိတုံ သမတ္ထော ဟောတီတိ။ အယံ တာဝ **ဒါနပါရမိယံ** ပစ္စဝေက္ခဏာနယော။

သီလပါရမိယံ ပန ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ – ဣဒဉှိ သီလံ နာမ ဂင်္ဂေါဒကာဒီဟိ ဝိသောဓေတုံ အသက္ကုဏေယျဿ ဒေါသမလဿ ဝိက္ခာလနဇလံ, ဟရိစန္ဒနာဒီဟိ ဝိနေတုံ အသက္ကုဏေယျရာဂါဒိပရိဠာဟဝိနယနံ, ဟာရမကုဋကုဏ္ဍလာဒီဟိ ပစုရဇနာလင်္ကာရေဟိ အသာဓာရဏော သာဓူနံ အလင်္ကာရဝိသေသော, သဗ္ဗဒိသာဝါယနတော အကိတ္တိမော, သဗ္ဗကာလာနုရူပေါ စ သုရဘိဂန္ဓော, ခတ္တိယမဟာသာလာဒီဟိ ဒေဝတာဟိ စ ဝန္ဒနီယာဒိဘာဝါဝဟနတော ပရမော ဝသီကရဏမန္တော, စာတုမဟာရာဇိကာဒိ ဒေဝလောကာရောဟနသောပါနပန္တိ, ဈာနာဘိညာနံ အဓိဂမုပါယော, နိဗ္ဗာန

မဟာနဂရဿ သမ္ဗာပကမဂ္ဂေ, သာဝကဗောဓိပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓီနံ ပတိဋ္ဌာနဘူမိ, ယံ ယံ တ ပန္နိဋ္ဌိတံ ပတ္ထိတံ, တဿ တဿ သမိဇ္ဈနူပာယဘာဝတော စိန္တာမဏိကပ္ပရုက္ခာဒိကေ စ အတိသေတိ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ ဘဂဝတာ “ဣဇ္ဈတိ ဘိက္ခဝေ သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ”တိ (အ. နိ. ၈.၃၅)။ အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ “အာကင်္ခေယျ စေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ အဿံ မနာပော စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာတိ, သီလေသွေဝဿ ပရိပူရကာရီ”တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၆၁), တထာ “အဝိပ္ပဋိသာရတ္ထာနိ ခော အာနန္ဒ ကုသလာနိ သီလာနီ”တိ (အ. နိ. ၁၀.၁; ၁၁.၁), “ပဉ္စိမေ ဂဟပတယော အာနိသံသာ သီလဝတော သီလသမ္ပဒာယာ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၅၀; ဥဒာ. ၇၆; မဟာဝ. ၁၈၅) သုတ္တာနဥ္စ ဝသေန သီလဿ ဂုဏာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ, တထာ အင်္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ္တာဒီနံ (အ. နိ. ၇.၇၂) ဝသေန သီလဝိရဟေ အာဒီနဝါ။

ပီတိသောမနဿနိမိတ္တတော, အတ္တာနုဝါဒပရာနုဝါဒဒဏ္ဍဒုဂ္ဂတိဘယာဘာဝတော, ဝိညူဟိ ပါသံသဘာဝတော, အဝိပ္ပဋိသာရဟေတုတော, သောတ္ထိဋ္ဌာနတော , အဘိဇနသာပတေယျာဓိပတေယျာယုရူပဋ္ဌာနဗန္ဓုမိတ္တသမ္ပတ္တီနံ အတိသယနတော စ သီလံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ သီလဝတော ဟိ အတ္တနော သီလသမ္ပဒာဟေတု မဟန္တံ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ “ကတံ ဝတ မယာ ကုသလံ, ကတံ ကလျာဏံ, ကတံ ဘီရုတ္တာဏ”န္တိ။ တထာ သီလဝတော အတ္တာ န ဥပဝဒတိ, န ပရေ ဝိညူ, ဒဏ္ဍဒုဂ္ဂတိဘယာနံ သမ္ဘဝေယေဝ နတ္ထိ, “သီလဝ ပုရိသပုဂ္ဂလော ကလျာဏဓမ္မော”တိ ဝိညူနံ ပါသံသော ဟောတိ။ တထာ သီလဝတော ယွတာယံ “ကတံ ဝတ မယာ ပါပံ, ကတံ လုဒ္ဒံ, ကတံ ကိဗ္ဗိသ”န္တိ ဒုဿီလဿ ဝိပ္ပဋိသာရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သော န ဟောတိ။ သီလဥ္စ နာမေတံ အပ္ပမာဒာဓိဋ္ဌာနတော, ဘောဂဗျသနာဒိပရိဟာရမုခေန မဟတော အတ္ထဿ သာဓနတော, မင်္ဂလဘာဝတော စ ပရမံ သောတ္ထိဋ္ဌာနံ, နိဟီနဇစ္စောပိ သီလဝ ခတ္တိယမဟာသာလာဒီနံ ပူဇနီယော ဟောတီတိ ကုလသမ္ပတ္တိံ အတိသေတိ သီလသမ္ပဒါ, “တံ ကိံ မညသိ မဟာရာဇ, ဣဓ တေ အဿ ပုရိသော ဒါသော ကမ္မကရော”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၈၃) ဝစနဉ္စေတ္ထ သာဓကံ။ စောရာဒီဟိ အသာဓာရဏတော, ပရလောကာနုဂမနတော, မဟပ္ဖလဘာဝတော, သမထာဒိဂုဏာဓိဋ္ဌာနတော စ ဗာဟိရဓနံ အတိသေတိ သီလံ, ပရမဿ စိတ္တိဿရိယဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ခတ္တိယာဒီနံ ဣဿရိယံ အတိသေတိ သီလံ။ သီလနိမိတ္တဉှိ တံတံသတ္တနိကာယေသု သတ္တာနံ ဣဿရိယံ ဝဿသတာဒိဃပ္ပမာဏတော ဇီဝိတတော ဧကာဟမ္ပိ သီလဝတော ဇီဝိတဿ ဝိသိဋ္ဌတာဝစနတော, သတိ စ ဇီဝိတေ သိက္ခာနိက္ခေပဿ မရဏတာဝစနတော သီလံ ဇီဝိတတော ဝိသိဋ္ဌတရံ။ ဝေရီနမ္ပိ မနုညဘာဝတဝဟနတော, ဇရာရောဂဝိပတ္တီဟိ အနဘိဘဝနီယတော စ ရူပသမ္ပတ္တိံ အတိသေတိ သီလံ။ ပါသာဒဟမ္မိယာဒိဋ္ဌာနဝိသေသေ, ရာဇယုဝရာဇသေနာပတိအာဒိဋ္ဌာနဝိသေသေ စ အတိသေတိ သီလံ သုခဝိသေသာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ။ သဘာဝသိနိဒ္ဓေ သန္တိကာဝစရေပိ ဗန္ဓုဇနေ မိတ္တဇနေ စ အတိသေတိ ဧကန္တဟိတသမ္ပာဒနတော, ပရလောကာနုဂမနတော စ။ “န တံ မာတာ ပိတာ ကယိရာ”တိအာဒိ (ဓ. ပ. ၄၃) ဝစနဉ္စေတ္ထ သာဓကံ။ တထာ ဟတ္ထိအဿရထာဒိဘေဒေဟိ, မန္တာဂဒသောတ္ထာနပ္ပယောဂေဟိ စ ဒုရာရက္ခံ အတ္တာနံ အာရက္ခာဘာဝေန သီလမေဝ ဝိသိဋ္ဌတရံ အတ္တာဓီနတော, အပရာဓီနတော, မဟာဝိသယတော စ။ တေနေတံ “ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ”န္တိအာဒိ (ဇာ. ၁.၉.၁၀၂)။ ဧဝမနေကဂုဏသမန္နာဂတံ သီလန္တိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ အပရိပုဏ္ဏာ စေဝ သီလသမ္ပဒါ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ အပရိသုဒ္ဓါ စ ပါရိသုဒ္ဓိံ။

သစေ ပနဿ ဒီဃရတ္တံ ပရိစယေန သီလပဋိပက္ခာ ဓမ္မာ အေသာဒယော အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တေန ဗောဓိသတ္တပဋိညေန ဧဝံ ပဋိသဉ္စိက္ခိတဗ္ဗံ “နနု တယာ သမ္ဗောဓာယ ပဏိဓာနံ ကတံ, သီလဝိကလေန စ န သက္ကာ လောကိယာပိ သမ္ပတ္တိယော ပါပုဏိတုံ, ပဂေဝ လောကုတ္တရာ, သဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ ပန အဂ္ဂဘူတာယ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ အဓိဋ္ဌာနဘူတေန သီလေန ပရမုက္ကံသဂတေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တသ္မာ ‘ကိကီဝ အဏ္ဍ’န္တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၉; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇) ဝုတ္တနယေန သမ္မာ သီလံ ပရိရက္ခန္တေန သုဋ္ဌု တယာ ပေသလေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ အပိ စ တယာ ဓမ္မဒေသနာယ ယာနတ္တယေ သတ္တာနံ အဝတာရဏပရိပါစနာနိ ကာတဗ္ဗာနိ, သီလဝိကလဿ စ ဝစနံ န ပစ္စေတဗ္ဗံ ဟောတိ အသပ္ပာယာဟာရဝိစာရဿ ဝိယ ဝေဇ္ဇဿ တိကိစ္ဆနံ, တသ္မာ ကထာဟံ သဒ္ဓေယျော ဟုတွာ သတ္တာနံ အဝတာရဏပရိပါစနာနိ ကရေယျ”န္တိ သဘာဝပရိသုဒ္ဓသီလေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ကိဉ္စ “ဈာနာဒိဂုဏဝိသေသယောဂေန မေ သတ္တာနံ ဥပကာရကရဏသမတ္ထတာ , ပညာပါရမီအာဒိပရိပူရဏဉ္စ, ဈာနာဒယော စ ဂုဏာ သီလပါရိသုဒ္ဓိံ ဝိနာ န သမ္ဘဝန္တီ”တိ သမ္မဒေဝ သီလံ ပရိသောဓေတဗ္ဗံ။

တထာ ''သမ္မာဏော ဃရာတသော ရဇောပထော''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၉၁; မ. နိ. ၁.၂၉၁; သံ. နိ. ၂.၁၅၄; မ. နိ. ၂.၁၀) ဃရာတသေ ''အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ ကာမာ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃၄; ပာစိ. ၄၁၇; မဟာနိ. ၃, ၆;), ''မာတာပိ ပုတ္တေန ဝိဝဒတိ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၆၈, ၁၇၈) စ ကာမေသု ''သေယျထာပိ ပုရိသော ဣဏံ အာဒာယ ကမ္မန္တေ ပယောဇေယျာ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၈) ကာမစ္ဆန္ဒာဒီသု အာဒီနဝဒဿနပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ''အပ္ပာဗာဓာကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁.၉၁; သံ. နိ. ၁.၁၅၄) ပဗ္ဗဇ္ဇာဒီသု အာနိသံသပဋိသင်္ခါဝသေန **နေက္ခမ္မပဟရမိယံ** ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပတော, ဝိတ္ထာရော ပန ဒုက္ခက္ခန္ဓ (မ. နိ. ၁.၁၆၃) ဝီမံသသုတ္တာဒိ (မ. နိ. ၁.၄၈၇) ဝသေန ဒုက္ခက္ခန္ဓအာသိဝိသောပမသုတ္တာဒိဝသေန (စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာယံ) ဝေဒိတဗ္ဗော။

တထာ ''ပညာယ ဝိနာ အနာဒယော ဓမ္မာ န ဝိသုဇ္ဈန္တိ, ယထာသကံ ဗျာပာရသမတ္ထာ စ န ဟောန္တီ''တိ ပညာဂုဏာ မနသိ ကာတဗ္ဗာ။ ယထေဝ ဟိ ဇီဝိတေန ဝိနာ သရီရယန္တံ န သောဘတိ, န စ အတ္တနော ကိရိယာသု ပဋိပတ္တိသမတ္ထံ ဟောတိ, ယထာ စ စက္ခာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဝိညာဏေန ဝိနာ ယထာသကံ ဝိသယေသု ကိစ္စံ ကာတုံ နပ္ပဟောန္တိ, ဧဝံ သဒ္ဓာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ပညာယ ဝိနာ သကိစ္စပဋိပတ္တိယံ အသမတ္ထာနီတိ ပရိစ္စာဂါဒိပဋိပတ္တိယံ ပညာ ပဓာနကာရဏံ။ ဥမ္မီလိတပညာစက္ခုကာ ဟိ မဟာသတ္တာ အတ္တနော အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနိပိ ဒတွာ အနတ္တုက္ကံသကာ, အပရဝမ္ဘကာ စ ဟောန္တိ, ဘေသဇ္ဇရုက္ခာ ဝိယ ဝိကပ္ပရဟိတာ ကာလတ္တယေပိ သောမနဿဇာတာ။ ပညာဝသေန ဥပာယကောသလ္လယောဂတော ပရိစ္စာဂေ ပရဟိတပ္ပဝတ္တိယာ အနပာရမိဘာဝံ ဥပေတိ။ အတ္တတ္ထဉ္ဟိ အနံ ဝုမိုသဒိသံ ဟောတိ။

တထာ ပညာယ အဘာဝေန တဏှာဒိသံကိလေသာဝိယောဂတော သီလဿ ဝိသုဒ္ဓိယေဝ န သမ္ဘဝတိ, ကုတော သဗ္ဗညုဂုဏာဓိဋ္ဌာနဘာဝေါ။ ပညဝါ ဧဝ စ ဃရာတသေ ကာမဂုဏေသု သံသာရေ စ အာဒီနဝံ, ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဈာနသမာပတ္တိယံ နိဗ္ဗာနေ စ အာနိသံသံ သုဋ္ဌု သလ္လက္ခေန္တော ပဗ္ဗဇိတွာ ဈာနသမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ နိဗ္ဗာနနိန္နော, ပရေ စ တတ္ထ ပတိဋ္ဌပေတီတိ။

ဝီရိယဉ္စ ပညာရဟိတံ ယဒိစ္ဆိတမတ္ထံ န သာဓေတိ ဒုရာရမ္ဘဘာဝတော။ ဝရမေဝ ဟိ အနာရမ္ဘော ဒုရာရမ္ဘတော, ပညာသဟိတေန ပန ဝီရိယေန န ကိဉ္စိ ဒုရဓိဂမံ ဥပာယပဋိပတ္တိတော။ တထာ ပညဝါ ဧဝ ပရာပကာရာဒိအဓိဝါသကဇာတိယော ဟောတိ, န ဒုပ္ပညော။ ပညာဝိရဟိတဿ စ ပရေဟိ ဥပနီတာ အပကာရာ ခန္တိယာ ပဋိပက္ခမေဝ အနုဗ္ရူဟေန္တိ, ပညဝတော ပန တေ ခန္တိသမ္ပတ္တိယာ ပရိဗြူဟနဝသေန အဿာ ထိရဘာဝာယ သံဝတ္တန္တိ။ ပညဝါ ဧဝ တီဏိ သစ္စာနိ တေသံ ကာရဏာနိ ပဋိပက္ခေ စ ယထာဘူတံ ဇာနိတွာ ပရေသံ အဝိသံဝါဒကော ဟောတိ။ တထာ ပညာဗလေန အတ္တာနံ ဥပတ္ထမ္ဘေတွာ ဓိတိသမ္ပဒာယ သဗ္ဗပာရမီသု အစလသမာဒာနာဓိဋ္ဌာနော ဟောတိ, ပညဝါ ဧဝ စ ပိယမဇ္ဈတ္တဝေရီဝိဘာဂံ အကတွာ သဗ္ဗတ္ထ ဟိတူပသံဟာရကုသလော ဟောတိ။ တထာ ပညာဝသေန လာဘာဒိလောကဓမ္မသန္နိပါတေ နိဗ္ဗိကာရတာယ မဇ္ဈတ္တော ဟောတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗာသံ ပါရမီနံ ပညာဝ ပါရိသုဒ္ဓိဟေတူတိ ပညာဂုဏာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

အပိစ ပညာယ ဝိနာ န ဒဿနသမ္ပတ္တိ, အန္တရေန စ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒံ န သီလသမ္ပဒါ, သီလဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါရဟိတဿ နသမာဓိသမ္ပဒါ, အသမာဟိတေန စ န သက္ကာ အတ္တဟိတမတ္တမ္ပိ သာဓေတုံ, ပဂေဝ ဥက္ကံသဂတံ ပရဟိတန္တိ ပရဟိတာယ ပဋိပန္နေန ''နနု တယာ သက္ကစ္စံ ပညာပါရိသုဒ္ဓိယံ အာယောဂေါ ကရဏီယော''တိ ဗောဓိသတ္တေန အတ္တာ ဩဝဒိတဗ္ဗော။ ပညာနုဘာဝေန ဟိ မဟာသတ္တော စတုရဓိဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌိတော စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၁၀, ၃၁၃; အ. နိ. ၁၀.၃၂) လောကံ အနုဂ္ဂဏှန္တော သတ္တေ နိယျာနိကမဂ္ဂေ အဝတာရေတိ, ဣန္ဒြိယာနိ စ နေသံ ပရိပါစေတိ။ တထာ ပညာဗလေန ခန္ဓာယတနာဒီသု ပဝိစယဗဟုလော ပဝတ္တိနိဝတ္တိယော ယာထာဝတော ပရိဇာနန္တော အနာဒယော ဂုဏေ ဝိသေသနိဗ္ဗေဓဘာဂိယဘာဝံ နယန္တော ဗောဓိသတ္တသိက္ခာယ ပရိပူရကာရီ ဟောတီတိ ဧဝမာဒိနာ အနေကာကာရတောကာရေ ပညာဂုဏေ ဝဝတ္ထပေတွာ ပညာပါရမီ အနုဗြူဟေတဗ္ဗာ။

တထာ ဒိဿမာနပါရာနိပိ လောကိယာနိ ကမ္မာနိ နိဟီနဝီရိယေန ပာပုဏိတုံ အသက္ကုဏေယျာနိ, အဂဏိတခေဒေန ပန အာရဒ္ဓဝီရိယေန ဒုရဓိဂမံ နာမ နတ္ထိ။ နိဟီနဝီရိယော ဟိ ''သံသာရမဟောဃတော သဗ္ဗသတ္တေ သန္တာရေဿ

သာမီ”တိ အာရဘိတုမေဝ န သက္ကုဏောတိ။ မဇ္ဈိမော အာရဘိတွာ အန္တရာဝေါသာနမာပဇ္ဇတိ။ ဥက္ကဋ္ဌဝီရိယော ပန အတ္တသုခနိရပေက္ခော အာရမ္ဘပါရံ အဓိဂစ္ဆတီတိ ဝီရိယသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ အပိစ “ယဿ အတ္တနောယေဝ သံသာရပင်္ကတော သမုဒ္ဓရဏတ္ထမာရမ္ဘော, တဿာပိ ဝီရိယဿ သိထိလဘာဝေန မနောရထာနံ မတ္ထကပ္ပတ္တိ န သက္ကာ သမ္ဘာဝေတုံ, ပဂေဝ သဒေဝကဿ လောကဿ သမုဒ္ဓရဏတ္ထံ ကတာဘိနီဟာရေနာ”တိ စ “ရာဂါဒီနံ ဒေါသဂဏာနံ မတ္တမဟာဂဇာနံ ဝိယ ဒုန္နိဝါရယဘာဝတော, တန္နိဒါနာနဉ္စ ကမ္မသမာဒါနာနံ ဥက္ခိတ္တာသိကဝဓကသဒိသဘာဝတော, တန္နိမိတ္တာနဉ္စ ဒုဂ္ဂတီနံ သဗ္ဗဒါ ဝိဝဋမုခဘာဝတော, တတ္ထ နိယောဇကာနဉ္စ ပါပမိတ္တာနံ သဒါ သန္နိဟိတဘာဝတော, တဒေါဝါဒကာရိတာယ စ ဗာလဿ ပုထုဇ္ဇနဘာဝဿ သတိ သမ္ဘဝေ ယုတ္တံ သယမေဝ သံသာရဒုက္ခတော နိဿရိတု”န္တိ စ “မိစ္ဆာဝိတက္ကာ ဝီရိယာနုဘာဝေန ဒူရီ ဘဝန္တီ”တိ စ “ယဒိ ပန သမ္ဗောဓိ အတ္တာဓိနေန ဝီရိယေန သက္ကာ သမဓိဂန္တုံ, ကိမေတ္ထ ဒုက္ကရ”န္တိ စ ဧဝမာဒိနာ နယေန ဝီရိယဿ ဂုဏာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

တထာ “ခန္တိ နာမာယံ နိရဝသေသဂုဏပဋိပက္ခဿ ကောဓဿ ဝိဓမနတော ဂုဏသမ္ပာဒနေ သာဓူနမပ္ပဋိဟတမာယုဓံ, ပရာဘိဘဝနေ သမတ္ထာနံ အလင်္ကာရော, သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဗလသမ္ပဒါ, ကောဓဂ္ဂိဝိနယနီ ဥဒကဓာရာ, ကလျာဏဿ ကိတ္တိသဒ္ဒဿ သဉ္ဇာတိဒေသော, ပါပပုဂ္ဂလာနံ ဝစီဝိသဝူပသမကရော မန္တာဂဒေါ, သံဝရေ ဌိတာနံ ပရမာ ဓီရပကတိ, ဂမ္ဘီရာသယတာယ သာဂရော, ဒေါသမဟာသာဂရဿ ဝေလာ, အပါယဒွါရဿ ပိဓာနကဝါဋံ, ဒေဝဗြဟ္မလောကာနံ အာရောဟဏသောပါနံ, သဗ္ဗဂုဏာနံ အဓိဝါသနဘူမိ, ဥတ္တမာ ကာယဝစီမနောဝိသုဒ္ဓီ”တိ မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ အပိ စ “ဧတေ သတ္တာ ခန္တိသမ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော ဣဓ စေဝ တပန္တိ, ပရလောကေ စ တပနီယဓမ္မာနုယောဂတော”တိ စ “ယဒိပိ ပရာပကာရနိမိတ္တံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ ပန ဒုက္ခဿ ခေတ္တဘူတော အတ္တဘာဝေါ, ဗီဇဘူတဉ္စ ကမ္မံ မယာဝ အဘိသင်္ခတ”န္တိ စ “တဿ ဒုက္ခဿ အာဏဏျကာရဏမေတ”န္တိ စ “အပကာရကေ အသတိ ကထံ မယ္ဟံ ခန္တိသမ္ပဒါ သမ္ဘဝတီ”တိ စ “ယဒိပါယံ ဧတရဟိ အပကာရကော, အယံ နာမ ပုဗ္ဗေ အနေန မယ္ဟံ ဥပကာရော ကတော”တိ စ “အပကာရော ဧဝ ဝါ ခန္တိနိမိတ္တတာယ ဥပကာရော”တိ စ “သဗ္ဗေပိမေ သတ္တာ မယ္ဟံ ပုတ္တသဒိသာ, ပုတ္တကတာပရာဓေသု စ ကော ကုဇ္ဈိဿတီ”တိ စ “ယေန ကောဓဘူတာဝေသေန အယံ မယ္ဟံ အပရဇ္ဈတိ, သော ကောဓဘူတာဝေသော မယာ ဝိနေတဗ္ဗော”တိ စ “ယေန အပကာရေန ဣဒံ မယ္ဟံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပန္နံ, တဿ အဟမ္ပိ နိမိတ္တ”န္တိ စ “ယေဟိ ဓမ္မေဟိ အပရာဓော ကတော, ယတ္ထ စ ကတော, သဗ္ဗေပိ တေ တသ္မိံယေဝ ခဏေ နိရုဒ္ဓါ, ကဿိဒါနိ ကေန ကောဓော ကာတဗ္ဗော”တိ စ “အနတ္တတာယ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ကော ကဿ အပရဇ္ဈတီ”တိ စ ပစ္စဝေက္ခန္တေန ခန္တိသမ္ပဒါ ဗြူဟေတဗ္ဗာ။

ယဒိ ပနဿ ဒီဃရတ္တံ ပရိစယေန ပရာပကာရနိမိတ္တကော ကောဓော စိတ္တံ ပရိယာဒါယ တိဋ္ဌေယျ, ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခိတဗ္ဗံ “ခန္တိ နာမေသာ ပရာပကာရဿ ပဋိပက္ခပဋိပတ္တီနံ ပစ္စုပကာရကာရဏ”န္တိ စ “အပကာရော စ မယ္ဟံ ဒုက္ခုပ္ပါဒနေန ဒုက္ခူပနိသာယ သဒ္ဓါယ, သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတိသညာယ စ ပစ္စယော”တိ စ “ဣန္ဒြိယပကတိရေသာ, ယဒိဒံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိသယသမာယောဂေ, တတ္ထ အနိဋ္ဌဝိသယသမာယောဂေ မယ္ဟံ န သိယာတိ တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ”တိ စ “ကောဓဝသိကော သတ္တော ကောဓေန ဥမ္မတ္တော ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော, တတ္ထ ကိံ ပစ္စပကာရေနာ”တိ စ “သဗ္ဗေ ပိမေ သတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဩရသပုတ္တာ ဝိယ ပရိပါလိတာ, တသ္မာ န တတ္ထ မယာ စိတ္တကောပေါပိ ကာတဗ္ဗော”တိ စ “အပရာဓကေ စ သတိ ဂုဏေ ဂုဏဝတိ မယာ န ကောပေါ ကာတဗ္ဗော”တိ စ “အသတိ ဂုဏေ ဝိသေသေန ကရုဏာယိတဗ္ဗော”တိ စ “ကောပေန စ မယ္ဟံ ဂုဏယသာ နိဟီယန္တီ”တိ စ “ကုဇ္ဈနေန မယ္ဟံ ဒုဗ္ဗဏ္ဏဒုက္ခသေယျာဒယော သပတ္တကန္တာ အာဂစ္ဆန္တီ”တိ စ “ကောဓော စ နာမာယံ သဗ္ဗာဟိတကာရကော သဗ္ဗဟိတဝိနာသကော ဗလဝါ ပစ္စတ္ထိကော”တိ စ “သတိ စ ခန္တိယာ န ကောစိ ပစ္စတ္ထိကော”တိ စ “အပရာဓကေန အပရာဓနိမိတ္တံ ယံ အာယတိံ လဒ္ဓဗ္ဗံ ဒုက္ခံ, သတိ စ ခန္တိယာ မယ္ဟံ တဒဘာဝတော”တိ စ “စိန္တနေန ကုဇ္ဈန္တေန စ မယာ ပစ္စတ္ထိကောယေဝ အနုဝတ္တိတော ဟောတီ”တိ စ “ကောဓေ စ မယာ ခန္တိယာ အဘိဘူတေ တဿ ဒါသဘူတော ပစ္စတ္ထိကော သမ္မဒေဝ အဘိဘူတော ဟောတီ”တိ စ “ကောဓနိမိတ္တံ ခန္တိဂုဏပရိစ္စာဂေ မယ္ဟံ န ယုတ္တော”တိ စ “သတိ စ ကောဓေ ဂုဏဝိရောဓိနိ (ဂုဏဝိရောဓပစ္စနီကဓမ္မေ စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာယံ) ကိံ မေ သီလာဒိဓမ္မာ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆေယျုံ, အသတိ စ တေသု ကထာဟံ သတ္တာနံ ဥပကာရဗဟုလော ပဋိညာနုရူပံ ဥတ္တမံ သမ္ပတ္တိံ ပါပုဏိဿာမီ”တိ စ “ခန္တိယာ စ သတိ ဗဟိဒ္ဓါ ဝိက္ခေပါဘာဝတော သမာဟိတဿ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တတော နိဗ္ဗာနဉ္စ အသင်္ခတာမတသန္တပဏီတာဒိဘာဝတော နိဇ္ဈာနံ ခမန္တိ

‘ဗုဒ္ဓဓမ္မာ စ အစိန္တေယျာပရိမေယျပဘာဝ’တိ’’, တတော စ ‘‘အနုလောမိယံ ခန္တိံ ဌိတော ‘ကေဝလာ က္လမေ စ အတ္တတ္တနိယဘာဝရဟိတာ ဓမ္မမတ္တာ ယထာသကံ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝယန္တိ, န ကုတောစိ အာဂစ္ဆန္တိ, န ကုဟိဉ္စိ ဂစ္ဆန္တိ, န စ ကတ္ထစိ ပတိဋ္ဌိတာ, န စေတ္ထ ကောစိ ကဿစိ ဗျာပာရော’တိ အဟံကာရမမံကာရာနဓိဋ္ဌာနတာ နိစ္ဆာနံ ခမတိ, ယေန ဗောဓိသတ္တော ဗောဓိယာ နိယတော အနာဝတ္တိဓမ္မော ဟောတိ’’တိ ဧဝမာဒိနာ ခန္တိဟရမိယံ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တထာ ‘‘သစ္စေန ဝိနာ သီလာဒီနံ အသမ္ဘဝတော, ပဋိညာနုရူပံ ပဋိပတ္တိယာ အဘာဝတော စ သစ္စဓမ္မာတိက္ကမေ စ သဗ္ဗပာပဓမ္မာနံ သမောသရဏတော, အသစ္စသန္ဓဿ အပ္ပစ္စယိကဘာဝတော, အာယတိဉ္စ အနာဒေယျဝစနတာဝဟနတော, သမ္ပန္နသစ္စဿ စ သဗ္ဗဂုဏာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, သစ္စာဓိဋ္ဌာနေန သဗ္ဗဗောဓိသမ္ဘာရာနံ ဟရိသုဒ္ဓိပရိပူရိသမတ္ထတာယတော, သဘာဝဓမ္မာဝိသံဝါဒနေန သဗ္ဗဗောဓိသမ္ဘာရကိစ္စကရဏတော, ဗောဓိသတ္တပဋိပတ္တိယာ စ ပရိနိပ္ဖတ္တိတော’’တိအာဒိနာ **သစ္စဟရမိယာ** သမ္ပတ္တိယော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

တထာ ‘‘အနာဒီသု ဒဠှသမာဒာနံ, တမ္ပဋိပက္ခသန္နိပာတေ စ နေသံ အစလာဝတ္ထာနံ, တတ္ထ စ ထိရဘာဝံ ဝိနာ န အနာဒိသမ္ဘာရာ သမ္ဘောဓိနိမိတ္တာ သမ္ဘဝန္တိ’’တိအာဒိနာ **အဓိဋ္ဌာနေ** ဂုဏာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

တထာ ‘‘အတ္တဟိတမတ္တေ အဝတိဋ္ဌန္တေနာပိ သတ္တေသု ဟိတစိတ္တတံ ဝိနာ န သက္ကာ က္လဓလောကပရလောကသမ္ပတ္တိယော ဟပုဏိတုံ, ပဂေဝ သဗ္ဗသတ္တေ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိယံ ပတိဋ္ဌာပေတုကာမေနာ’’တိ စ ‘‘ပစ္ဆာ သဗ္ဗသတ္တာနံ လောကုတ္တရသမ္ပတ္တိံ အာကင်္ခန္တေန က္လအနိ လောကိယသမ္ပတ္တိံ အာကင်္ခာ ယုတ္တရူပာ’’တိ စ ‘‘က္လအနိ အာသယမတ္တေန ပရေသံ ဟိတသုခူပသံဟာရံ ကာတုံ အသက္ကောန္တော ကဒာ ပယောဂေန တံ သာဓေဿာမီ’’တိ စ ‘‘က္လအနိ မယာ ဟိတသုခူပသံဟာရေန သံဝဍ္ဎိတာ ပစ္ဆာ ဓမ္မသံဝိဘာဂသဟာယာ မယှံ ဘဝိဿန္တီ’’တိ စ ‘‘တေဟိ ဝိနာ န မယှံ ဗောဓိသမ္ဘာရာ သမ္ဘဝန္တိ, တသ္မာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏဝိဘူတိနိပ္ဖတ္တိကာရဏတ္တာ မယှံ တေ ပရမံ ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရံ ကုသလာယတနံ ဥတ္တမံ ကရဝဋ္ဌာန’’န္တိ စ ‘‘သဝိသေသံ သတ္တေသု သဗ္ဗေသု ဟိတဇ္ဈာသယတာ ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗာ, ကိဉ္စ ကရုဏာဓိဋ္ဌာနတောပိ သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တာ အနုဗြူဟေတဗ္ဗာ။ ဝိမရိယာဒီကတေန ဟိ စေတသာ သတ္တေသု ဟိတသုခူပသံဟာရနိရတဿ တေသံ အဟိတဒုက္ခာပနယနကာမတာ ဗလဝတီ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒဠှမူလာ, ကရုဏာ စ သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မာနမာဒိ စရဏံ ပတိဋ္ဌာ မူလံ မုခံ ပမုခ’’န္တိ ဧဝမာဒိနာ **မေတ္တာယ** ဂုဏာ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။

တထာ ‘‘ဥပေက္ခာယ အဘာဝေ သတ္တေဟိ ကတာ ဝိပ္ပကာရာ စိတ္တဿ ဝိကာရံ ဥပ္ပာဒေယျုံ, သတိ စ စိတ္တဝိကာရေ အနာဒိသမ္ဘာရာနံ သမ္ဘဝေါ ဧဝ နတ္ထိ’’တိ စ ‘‘မေတ္တာသိနေဟေန သိနေဟိတေ စိတ္တေ ဥပေက္ခာယ ဝိနာ သမ္ဘာရာနံ ပရိသုဒ္ဓိ န ဟောတိ’’တိ စ ‘‘အနုပေက္ခကော သမ္ဘာရေသု ပုညသမ္ဘာရံ တဗ္ဗိပာကဉ္စ သတ္တဟိတတ္ထံ ပရိဏာမေတုံ န သက္ကောတိ’’တိ စ ‘‘ဥပေက္ခာယ အဘာဝေ ဒေယျပဋိဂ္ဂါဟကေသု ဝိဘာဂံ အကတွာ ပရိစ္စဇိတုံ န သက္ကောတိ’’တိ စ ‘‘ဥပေက္ခာရဟိတေန ဇီဝိတပရိက္ခာရာနံ ဇီဝိတဿ စ အန္တရာယံ အမနသိကရိတွာ သံဝရဝိသောဓနံ ကာတုံ န သက္ကာ’’တိ စ ‘‘ဥပေက္ခာဝသေန အရတိရတိသဟဿဝ နေက္ခမ္မဗလသိဒ္ဓိတော, ဥပပတ္တိတော က္လက္ခနဝသေနေဝ သဗ္ဗသမ္ဘာရကိစ္စနိပ္ဖတ္တိတော, အစ္စာရဒ္ဓဿ ဝီရိယဿ အနုပေက္ခနေ ပဓာနကိစ္စာကရဏတော, ဥပေက္ခတောယေဝ တိတိက္ခာနိဗ္ဗာနသမ္ဘဝတော, ဥပေက္ခာဝသေန သတ္တသင်္ခာရာနံ အဝိသံဝါဒနတော, လောကဓမ္မာနံ အဇ္ဈုပေက္ခနေန သမာဒိန္နဓမ္မေသု အစလာဓိဋ္ဌာနသိဒ္ဓိတော, ပရာပကာရာဒီသု အနာဘောဂဝသေနေဝ မေတ္တာဝိဟာရနိပ္ဖတ္တိတောတိ သဗ္ဗဗောဓိသမ္ဘာရာနံ သမာဒာနာဓိဋ္ဌာနဟရိပူရိနိပ္ဖတ္တိယော ဥပေက္ခာနုဘာဝေန သမ္ပဇ္ဇန္တီ’’တိ ဧဝံ အာဒိနာ နယေန **ဥပေက္ခာဟရမီ** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ အပရိစ္စာဂပရိစ္စာဂကာဒီသု ယထာက္ကမံ အာဒီနဝာနိသံသပစ္စဝေက္ခဏာ အနာဒိဟရမီနံ ပစ္စယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တထာ သပရိက္ခာရာ ပဉ္စဒသ စရဏဓမ္မာ ပဉ္စ စ အဘိညာယော။ တတ္ထ **စရဏဓမ္မာ** နာမ သီလသံဝရော, က္လန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွာရတာ, ဘောဇနေ မတ္တညုတာ, ဇာဂရိယာနုယောဂေ, သတ္တ သဒ္ဓမ္မာ, စတ္တာရိ ဈာနာနိ စ။ တေသု သီလာဒီနံ စတုန္နံ တေရသပိ ဓုတဓမ္မာ, အပ္ပိစ္ဆတာဒယော စ **ပရိက္ခာရော**။ သဒ္ဓမ္မေသု **သဒ္ဓာယ** ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃသီလစာဂဒေဝတူပသမာနုဿတိ- လူခပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနသိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလသေဝနပသာဒနီယ- ဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏာတဒဓိမုတ္တတာ ပ

ရိက္ခာရော, ဟိရောတ္တပ္ပာနံ အကုသလာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏအဟယာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏကုသလဓမ္မပြတ္တမ္ဘာနဘာဝပစ္စဝေက္ခဏဟိရောတ္တပ္ပ ရဟိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နပုဂ္ဂလသေဝနတဒဓိမုတ္တတာ, **ဗာဟုသစ္စဿ** ပုဗ္ဗယောဂပရိပုစ္ဆကဘာဝသဒ္ဓမ္မာဘိယောဂအနဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာဒိ- ပရိစယပရိပက္ကိန္ဒြိယတာကိလေသဒူရီဘာဝအပ္ပဿုတပရိဝဇ္ဇနဗဟုဿုတသေဝနတဒဓိမုတ္တတာ, **ဝီရိယဿ** အပာယဘယပစ္စဝေက္ခဏဂမနဝီထိပစ္စဝေက္ခဏဓမ္မမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏ- ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနကုသီတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနအာရဒ္ဓဝီရိယပုဂ္ဂလ- သေဝနသမ္မပ္ပဓာနပစ္စဝေက္ခဏတဒဓိမုတ္တတာ, **သတိယာ** သတိသမ္ပဇညမုဋ္ဌဿတိပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနဥပဋ္ဌိတဿတိပုဂ္ဂလသေဝနတဒဓိမုတ္တတာ, **ပညာယ** ပရိပုစ္ဆကဘာဝဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာက္ကိန္ဒြိယသမတ္တပဋိပာဒနဒုပ္ပည- ပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနဂမ္ဘီရဉာဏစရိယပစ္စ- ဝေက္ခဏတဒဓိမုတ္တတာ, စတုန္နံ ဈာနာနံ သီလာဒိစတုက္ကံ အဋ္ဌတိံသာယ အာရမ္မဏေသု ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာ, အာဝဇ္ဇနာဒိဝသီဘာဝကရဏဥ္စ **ပရိက္ခာရော**။ တတ္ထ သီလာဒီဟိ ပယောဂသုဒ္ဓိယာ သတ္တာနံ အဘယဒာနေ, အာသယသုဒ္ဓိယာ အာမိသဒာနေ, ဥဘယသုဒ္ဓိယာ စ ဓမ္မဒာနေ သမတ္ထော ဟောတီတိအာဒိနာ စရဏာဒီနံ အနာဒိသမ္ဘာရာနံ ပစ္စယဘာဝေါ ယထာရဟံ နိဒ္ဓါရေတဗ္ဗော, အတိဝိတ္ထာရဘယေန န နိဒ္ဓါရယိမှ။ ဧဝံ သမ္ပတ္တိစက္ကာဒယောပိ အနာဒီနံ ပစ္စယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကော သံကိလေသောတိ အဝိသေသေန တဏှာဟာဒီဟိ ပရာမဋ္ဌဘာဝေါ ဟာရမီနံ သံကိလေသော, ဝိသေသေန ဒေယ္ယပဋိဂ္ဂါဟကဝိကပ္ပာ အနဟာရမိယာ သံကိလေသော, သတ္တကာလဝိကပ္ပာ သီလဟာရမိယာ, ကာမဘဝတဒုပသမေသု အဘိရတိအနဘိရတိဝိကပ္ပာ နေက္ခမ္မဟာရမိယာ, "အဟံ မမာ"တိ ဝိကပ္ပာ ပညာဟာရမိယာ, လီနုဒ္ဓစ္စဝိကပ္ပာ ဝီရိယဟာရမိယာ, အတ္တပရဝိကပ္ပာ ခန္တိဟာရမိယာ, အဒိဋ္ဌာဒီသု ဒိဋ္ဌာဒိဝိကပ္ပာ သစ္စဟာရမိယာ, ဗောဓိသမ္ဘာရတဗ္ဗိပက္ခေသု ဒောသဂုဏဝိကပ္ပာ အဓိဋ္ဌာနဟာရမိယာ, ဟိတာဟိတဝိကပ္ပာ မေတ္တာဟာရမိယာ, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိကပ္ပာ ဥပေက္ခာဟာရမိယာ သံကိလေသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကိံ ဝေါဒါနန္တိ တဏှာဟာဒီဟိ အနုပဃာတော, ယထာဝုတ္တဝိကပ္ပဝိရဟော စ ဝေါဒါနံ ဝေါဒါနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနုပဟတာ ဟိ တဏှာဟာမာနဒိဋ္ဌိကောဓူပနာဟမက္ခပလာသဣဿာမစ္ဆရိယမာယာသာဌေယျထမ္ဘသာရမ္ဘ- မဒပမာဒာဒီဟိ ကိလေသေဟိ ဒေယျပဋိဂ္ဂါဟကဝိကပ္ပာဒိရဟိတာ စ အနာဒိဟာရမိယော ပရိသုဒ္ဓာ ပဘဿရာ ဘဝန္တီတိ။

ကော ပဋိပက္ခော တိ အဝိသေသေန သဗ္ဗေပိ ကိလေသာ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ ဝေါဒါနံ ပဋိပက္ခော, ဝိသေသေန ပန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာ မစ္ဆေရာဒယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပိစ ဒေယျပဋိဂ္ဂါဟကအနဖလေသု အလောဘာဒောသာမောဟဂုဏယောဂတော လောဘဒောသမောဟပဋိပက္ခံ အနံ, ကာယာဒိဒောသဝဇ္ဇာပဂမနတော လောဘာဒိပဋိပက္ခံ သီလံ , ကာမသုခပရူပဃာတအတ္တကိလမထပရိဝဇ္ဇနတော ဒောသတ္တယပဋိပက္ခံ နေက္ခမ္မံ, လောဘာဒီနံ အန္ဓီကရဏတော, ဉာဏဿ စ အနန္ဓီကရဏတော လောဘာဒိပဋိပက္ခာ ပညာ, အလီနာနုဒ္ဓတဉာယာရမ္ဘဝသေန လောဘာဒိပဋိပက္ခံ ဝီရိယံ, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌသုညတာနံ ခမနတော လောဘာဒိပဋိပက္ခာ ခန္တိ, သတိပိ ပရေသံ ဥပကာရေ အပကာရေ စ ယထာဘူတပ္ပဝတ္တိယာ လောဘာဒိပဋိပက္ခံ သစ္စံ, လောကဓမ္မေ အဘိဘုယျ ယထာသမာဒိန္နေသု သမ္ဘာရေသု အစလနတော လောဘာဒိပဋိပက္ခံ အဓိဋ္ဌာနံ, နီဝရဏဝိဝေကတော လောဘာဒိပဋိပက္ခာ မေတ္တာ, ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု အနုနယပဋိဃဝိဒ္ဓံသနတော, သမပ္ပဝတ္တိတော စ လောဘာဒိပဋိပက္ခာ ဥပေက္ခာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကာ ပဋိပတ္တိ တိ သုခူပကရဏသရီရဇီဝိတပရိစ္စာဂေန ဘယာပနူဒနေန ဓမ္မောပဒေသေန စ ဗဟုဓာ သတ္တာနံ အနုဂ္ဂဟကရဏံ အနေ ပဋိပတ္တိ။ တတ္ထာယံ ဝိတ္ထာရနယော – "ဣမိနာဟံ အနေန သတ္တာနံ အာယုဝဏ္ဏသုခဗလပဋိဘာနာဒိသမ္ပတ္တိံ ရမဏီယံ အဂ္ဂဖလသမ္ပတ္တိံ နိပ္ဖာဒေယျ"န္တိ အန္နအနံ ဒေတိ, တထာ သတ္တာနံ ကမ္မကိလေသပိပာသဝူပသမာယ ပါနံ ဒေတိ, တထာ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏတာယ, ဟိရောတ္တပ္ပာလင်္ကာရဿ စ နိပ္ဖတ္တိယာ ဝတ္ထာနိ ဒေတိ, တထာ ဣဒ္ဓိဝိဓဿ စေဝ နိဗ္ဗာနသုခဿ စ နိပ္ဖတ္တိယာ ယာနံ ဒေတိ, တထာ သီလဂန္ဓနိပ္ဖတ္တိယာ ဂန္ဓံ, ဗုဒ္ဓဂုဏသောဘာနိပ္ဖတ္တိယာ မာလာဝိလေပနံ, ဗောဓိမဏ္ဍာသနနိပ္ဖတ္တိယာ အာသနံ , တထာဂတသေယျာနိပ္ဖတ္တိယာ သေယျံ, သရဏဘာဝနိပ္ဖတ္တိယာ အာဝသထံ, ပဉ္စစက္ခုပဋိလာဘာယ ပဒီပေယျံ ဒေတိ။ ဗျာမပ္ပဘာနိပ္ဖတ္တိယာ ရူပအနံ, ဗြဟ္မဿရနိပ္ဖတ္တိယာ သဒ္ဒအနံ, သဗ္ဗလောကဿ ပိယဘာဝါယ ရသအနံ, ဗုဒ္ဓသုခုမာလဘာဝါယ ဖောဋ္ဌဗ္ဗအနံ, အဇရာမရဏဘာဝါယ ဘေသဇ္ဇအနံ, ကိလေသအာသဗ္ဗဝိမောစနတ္ထံ အာသာနံ ဘုဇိဿတာအနံ, သဒ္ဓမ္မာဘိရတိယာ အနဝဇ္ဇခိဍ္ဍာရတိဟေတုအနံ, သဗ္ဗေပိ သတ္တေ အရိယာယ ဇာတိယာ အတ္တနော ပုတ္တဘာဝူပနယနာယ ပုတ္တ

တအနံ့, သကလသ္သ လောကဿ ပတိဘာဂူပဂမနာယ အရအနံ့, သုဘလက္ခဏသမ္ပတ္တိယာ သုဝဏ္ဏမဏိမုတ္တာပတဋ္ဌာဒိအနံ့, အနုဗ္ယဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ နာနာဝိဓဝိဘူသနအနံ့, သဒ္ဓမ္မကောသာဓိဂမာယ ဝိတ္တကောသအနံ့, ဓမ္မရာဇဘာဝာယ ရဇ္ဇအနံ့, ဈာနာဒိသမ္ပတ္တိယာ အာရာမုယ္ယာနာဒိဝနအနံ့, စက္ကင်္ကိတေဟိ ဟဒေဟိ ဗောဓိမဏ္ဍူပသင်္ကမနာယ စရဏအနံ့, စတုရောဃနိတ္ထရဏာယ သတ္တာနံ သဒ္ဓမ္မဟတ္ထအနုတ္ထံ ဟတ္ထအနံ့, သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိပဋိလာဘာယ ကဏ္ဏနာသာဒိအနံ့, သမန္တစက္ခုပဋိလာဘာယ စက္ခုအနံ့, ''ဒဿနသဝနာနုဿရဏပာရိစရိယာဒီသု သဗ္ဗကာလံ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဟိတသုခာဝဟော, သဗ္ဗလောကေန စ ဥပဇီဝိတဗ္ဗော မေ ကာယော ဘဝေယျာ''တိ မံသလောဟိတာဒိအနံ့, ''သဗ္ဗလောကုတ္တမော ဘဝေယျ''န္တိ ဥတ္တမင်္ဂအနံ့ ဒေတိ။

ဇဝံ ဒဒန္တော စ န အနေသနာယ ဒေတိ, န ပရောပဃာတေန, န ဘယေန, န လဇ္ဇာယ, န ဒက္ခိဏေယျရောသနေန, န ပဏီတေ သတိ လူခံ, န အတ္တုက္ကံသနေန, န ပရဝမ္ဘနေန, န ဖလာဘိကင်္ခာယ, န ယာစကဇိဂုစ္ဆာယ, န အစိတ္တီကာရေန ဒေတိ, အထ ခော သက္ကစ္စံ ဒေတိ, သဟတ္ထေန ဒေတိ, ကာလေန ဒေတိ, စိတ္တိံ ကတွာ ဒေတိ, အဝိဘာဂေန ဒေတိ, တီသု ကာလေသု သောမနဿိတော ဒေတိ။ တတောယေဝ ဒတွာ န ပစ္ဆာနုတာပီ ဟောတိ, န ပဋိဂ္ဂါဟကဝသေန မာနာဝမာနံ ကရောတိ, ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ပိယသမုဒာစာရော ဟောတိ ဝဒညူ ယာစယောဂေ သပရိတရအာယီ။ တဥ္စ အနသမ္ပတ္တိံ သကလလောကဟိတသုခာယ ပရိဏာမေတိ, အတ္တနော စ အကုပ္ပာယ ဝိမုတ္တိယာ, အပရိက္ခယဿ ဆန္ဒဿ, အပရိက္ခယဿ ဝီရိယဿ, အပရိက္ခယဿ သမာဓာနဿ, အပရိက္ခယဿ ဉာဏဿ, အပရိက္ခယာယ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပရိဏာမေတိ။ ဣမဥ္စ အနဟာရမိံ ပဋိပဇ္ဇန္တေန မဟာသတ္တေန ဇီဝိတေ, ဘောဂေသု စ အနိစ္စသညာ ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗာ, သတ္တေသု စ မဟာကရုဏာ။ ဧဝဥ္ဟိ ဘောဂေ ဂဟေတဗ္ဗသာရံ ဂဏှန္တော အာဒိတ္တသ္မာ ဝိယ အကရသ္မာ သဗ္ဗံ သာပတေယျံ, အတ္တာနဥ္စ ဗဟိ နီဟရန္တော န ကိဉ္စိ သေသေတိ, နိရဝသေသတော နိဿဇ္ဇတိ ယေဝ။ အယံ တာဝ **အနဟာရမိယာ** ပဋိပတ္တိက္ကမော။

သီလပာရမိယာ ပန ယသ္မာ သဗ္ဗညုသီလာလင်္ကာရေဟိ သတ္တေ အလင်္ကရိတုကာမေန အတ္တနောယေဝ တာဝ သီလံ ဝိသောဓေတဗ္ဗံ, တသ္မာ သတ္တေသု တထာ ဒယာပန္နစိတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ယထာ သုပိနန္တေနပိ န အာဃာတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ ပရူပကာရနိရတတာယ ပရသန္တကော အလဂဒ္ဒော ဝိယ န ပရာမသိတဗ္ဗော။ အဗ္ရဟ္မစရိယတောပိ အာရာစာရီ, သတ္တဝိဓမေထုန သံယောဂဝိရတော, ပဂေဝ ပရအာရဂမနတော။ သစ္စံ ဟိတံ ပိယံ ပရိမိတမေဝ စ ကာလေန ဓမ္မိံကထံ ဘာသိတာ ဟောတိ, အနဘိဇ္ဈာလု အဗျာပန္နော အဝိပရီတဒဿနော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ နိဝိဋ္ဌသဒ္ဓော နိဝိဋ္ဌပေမော။ ဣတိ စတုရာပာယဝဋ္ဋဒုက္ခပထေဟိ အကုသလကမ္မပထေဟိ, အကုသလဓမ္မေဟိ စ ဩရမိတွာ သဂ္ဂမောက္ခပထေသု ကုသလကမ္မပထေသု ပတိဋ္ဌိတဿ သုဒ္ဓါသယပယောဂတာယ ယထာဘိပတ္ထိတာ သတ္တာနံ ဟိတသုခူပသဥ္ဟိတာ မနောရထာ သီဃံ အဘိနိပ္ဖဇ္ဇန္တိ။

တတ္ထ ဟိံသာနိဝတ္တိယာ သဗ္ဗသတ္တာနံ အဘယအနံ့ ဒေတိ, အပ္ပကသိရေနေဝ မေတ္တာဘာဝနံ သမ္မာဒေတိ, ဧကာဒသ မေတ္တာနိသံသေ အဓိဂစ္ဆတိ, အပ္ပာဗာဓော ဟောတိ အပ္ပာတင်္ကော ဒီဃာယုကော သုခဗဟုလော, လက္ခဏဝိသေသေ ဟာပုဏာတိ, ဒောသတသနဥ္စ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။ တထာ အဒိန္နာအာနနိဝတ္တိယာ စောရာဒိအသာဓာရဏေ ဥဋ္ဌာရေ ဘောဂေ အဓိဂစ္ဆတိ, အနာသင်္ကနီယော ပိယော မနာပေ ဝိဿသနီယော, ဝိဘဝသမ္ပတ္တီသု အလဂ္ဂစိတ္တော ပရိစ္စာဂသီလော , လောဘတသနဥ္စ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။ အဗ္ရဟ္မစရိယနိဝတ္တိယာ အလောဘော ဟောတိ သန္တကာယစိတ္တော, သတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေ အပရိသင်္ကနီယော, ကလျာဏော စဿ ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ, အလဂ္ဂစိတ္တော ဟောတိ မာတုကာမေသု အလုဒ္ဓါသယော, နေက္ခမ္မဗဟုလော, လက္ခဏဝိသေသေ အဓိဂစ္ဆတိ, လောဘတသနဥ္စ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။

မုသာဝါဒနိဝတ္တိယာ သတ္တာနံ ပမာဏဘူတော ဟောတိ ပစ္စယိကော ထေတော အာဒေယျဝစနော ဒေဝတာနံ ပိယော မနာပေ သုရဘိဂန္ဓမုခေ အာရက္ခိယကာယဝစီသမာစာရော , လက္ခဏဝိသေသေ စ အဓိဂစ္ဆတိ, ကိလေသတသနဥ္စ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။ ပေသုညနိဝတ္တိယာ ပရူပက္ကမေဟိ အဘေဇ္ဇကာယော ဟောတိ အဘေဇ္ဇပရိတရော, သဒ္ဓမ္မေ စ အဘိဇ္ဇနကသဒ္ဓေ, ဒဠှမိတ္တော ဘဝန္တရပရိစိတာနမ္ပိ သတ္တာနံ ဧကန္တပိယော, အသံကိလေသဗဟုလော။ ဖရုသဝါစာနိဝတ္တိယာ သတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေ သုခသီလော မဓုရဝစနော သမ္ဘာဝနီယော, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော စဿ သရော (မ. နိ. ၂.၃၈၇) နိဗ္ဗတ္တတိ။ သမ္ဖပ္ပလာပနိဝတ္တိယာ စ သတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ မနာပေ ဂရုဘာဝနီ

ယော စ အာဒေယျဝစနော စ ပရိမိတာလာဟေ, မဟေသက္ခော စ ဟောတိ မဟာနုဘာဝေ, ဌာနုပ္ပတ္တိကေန ပဋိဘာနေန ပဉ္ဉာနံ ဖ္ဖာကရဏကုသလော, ဗုဒ္ဓဘူမိယဍ္ဍ ကောယ ဧဝ တစာယ အနေကဘာသာနံ သတ္တာနံ အနေကေသံ ပဉ္ဉာနံ ဖ္ဖာကရဏသမတ္ထော ဟောတိ။

အနဘိဇ္ဈာလုတာယ ဣစ္ဆိတလာဘီ ဟောတိ, ဥဠာရေသု စ ဘောဂေသု ရုစိံ ပဋိလဘတိ, ခတ္တိယမဟာသာလာဒီနံ သမ္မတော ဟောတိ, ပစ္စတ္ထိကေဟိ အနဘိဘဝနီယော, ဣန္ဒြိယဝေကလ္လံ န ဟပုဏာတိ, အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော စ ဟောတိ။ အဗျာပာဒေန ပိယဒဿနော ဟောတိ သတ္တာနံ သမ္ဘာဝနီယော, ပရဟိတာဘိနန္ဒိတာယ စ သတ္တေ အပ္ပကသိရေနေဝ ပသာဒေတိ, အလူခသဘာဝေ စ ဟောတိ မေတ္တာဝိဟာရီ, မဟေသက္ခော စ ဟောတိ မဟာနုဘာဝေ။ မိစ္ဆာဒဿနာဘာဝေန ကလျာဏေ သဟာယေ ပဋိလဘတိ, သီသစ္ဆေဒမ္ပိ ဟပုဏန္တော ဟာပကမ္မံ န ကရောတိ, ကမ္မဿကတာဒဿနတော အကောတူဟလမင်္ဂလိကော စ ဟောတိ, သဒ္ဓမ္မေ စဿ သဒ္ဓာ ပတိဋ္ဌိတာ ဟောတိ မူလဇာတာ, သဒ္ဒဟတိ စ တထာဂတာနံ ဗောဓိံ, သမယန္တရေသု နာဘိရမတိ ဥက္ကာရဋ္ဌာနေ ဝိယ ရာဇဟံသော, လက္ခဏတ္တယပရိဇာနနကုသလော ဟောတိ, အန္တေ စ အနာဝရဏဉာဏလာဘီ, ယာဝ ဗောဓိံ န ဟပုဏာတိ, တာဝ တသ္မိံ တသ္မိံ သတ္တနိကာယေ ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌော စ ဟောတိ, ဥဠာရုဠာရသမ္ပတ္တိယော ဟပုဏာတိ။

“ဣတိ ဟိဒံ သီလံ နာမ သဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ အဓိဋ္ဌာနံ, သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ပဘဝဘူမိ, သဗ္ဗဗုဒ္ဓကရဓမ္မာနမာဒိ စရဏံ မုခံ ပမုခ”န္တိ ဗဟုမာနံ ဥပ္ပာဒေတွာ ကာယဝစီသံယမေ, ဣန္ဒြိယဒမနေ, အာဇီဝသုဒ္ဓိယံ, ပစ္စယပရိဘောဂေ စ သတိသမ္ပဇညဗလေန အပ္ပမတ္တေန လာဘသက္ကာရသိလောကံ မိတ္တမုခပစ္စတ္ထိကံ ဝိယ သလ္လက္ခေတွာ “ကိကီဝ အဏ္ဍံ”န္တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၉; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇) ဝုတ္တနယေန သက္ကစ္စံ သီလံ သမ္မာဒေတဗ္ဗံ ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၆) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထ္ထ ပနေတံ သီလံ န အတ္တနော ဒုဂ္ဂတိပရိကိလေသဝိမုတ္တိယာ, သုဂတိယမ္ပိ, န ရဇ္ဇသမ္ပတ္တိယာ, နစက္ကဝတ္တိ-နဒေဝ-နသက္က-နမာရ-နဗြဟ္မသမ္ပတ္တိယာ, နာပိ အတ္တနော တေဝိဇ္ဇတာဒိဟေတု, န ပစ္စေကဗောဓိယာ, အထ ခော သဗ္ဗညုဘာဝေန သဗ္ဗသတ္တာနံ အနုတ္တရသီလာလင်္ကာရသမ္မာဒနတ္ထမေဝတိ ပရိဏာမေတဗ္ဗံ။

တထာ သကလသံကိလေသနိတသဋ္ဌာနတာယ, ပုတ္တအရာဒီဟိ မဟာသမ္ဗာဓတာယ, ကသိဝဏိဇ္ဇာဒိနာနာဝိဓကမ္မန္တာဓိဋ္ဌာနဗျာကုလတာယ စ ဃရာဝါသဿ နေက္ခမ္မသုခာဒီနံ အနောကာသတံ, ကာမာနဥ္စ “သတ္ထဓာရာလဂ္ဂ မဓုဗိန္ဒု ဝိယ စ အဝလေယှမာနာ ပရိတ္တဿာဒာ ဝိပုလာနတ္ထာနုဗန္ဓာ”တိ စ “ဝိဇ္ဇုလတောဘာသေန ဂဟေတဗ္ဗံ နစ္စံ ဝိယ ပရိတ္တကာလောပလဗ္ဘာ, ဥမ္မတ္တကာလင်္ကာရော ဝိယ ဝိပရီတသညာယ အနုဘဝိတဗ္ဗာ , ကရီသာဝစ္ဆာဒန သုခံ ဝိယ ပဋိကာရဘူတာ, ဥဒကတေမိတင်္ဂုလိယာ ဥဿာဝကောဒကပာနံ ဝိယ အတိတ္တိကရာ, ဆာတဇ္ဈတ္တဘောဇနံ ဝိယ သာဗာဓာ, ဗလိသာမိသံ ဝိယ ဗျသနသန္နိပာတကာရဏာ, အဂ္ဂိသန္တာပေ ဝိယ ကာလတ္တယေပိ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိ ဟေတုဘူတာ, မက္ကဋာလေပေ ဝိယ ဗန္ဓနိမိတ္တာ ဃာတကာဝစ္ဆာဒနကိမိလယော ဝိယ အနတ္ထစ္ဆာဒနာ, သပတ္တ ကမတသော ဝိယ ဘယဋ္ဌာနဘူတာ, ပစ္စတ္ထိကဟေသကော ဝိယ ကိလေသမာရာဒီနံ အာမိသဘူတာ, ဆဏသမ္ပတ္တိယော ဝိယ ဝိပရိဏာမဒုက္ခာ, ကောဋရဂ္ဂိ ဝိယ အန္တောအဟကာ, ပုရာဏကူပာဝလမ္ဗဝီရဏမဓုပိဏ္ဍံ ဝိယ အနေကာဒီနဝ, လောဏူဒကပာနံ ဝိယ ပိပာသဟေတုဘူတာ, သုရာမေရယံ ဝိယ နီစဇနသေဝိတာ, အပ္ပဿာဒတာယ အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ”တိအာဒိနာ စ နယေန အာဒီနဝံ သလ္လက္ခေတွာ တဗ္ဗိပရိယာယေန နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ပဿန္တေန နေက္ခမ္မပဝိဝေကဥပသမသုခါဒီသု နိန္နပောဏပဗ္ဘာရစိတ္တေန နေက္ခမ္မပာရမီ ပူရေတဗ္ဗာ။

တထာ ယသ္မာ ပညာ အာလောကော ဝိယ အန္ဓကာရေန, မောဟေန သဟ န ဝတ္တတိ, တသ္မာ မောဟကာရဏာနိ တာဝ ဗောဓိသတ္တေန ပရိဝဇ္ဇိတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထိမာနိ မောဟကာရဏာနိ – အရတိ တန္ဒီ ဝိဇမ္ဘိတာ အာလသိယံ ဂဏာသင်္ဂဏိကာရာမတာ နိဒ္ဒာသီလတာ အနိစ္ဆယသီလတာ ဉာဏသ္မိံ အကုတူဟလတာ မိစ္ဆာဓိမာနော အပရိပုစ္ဆကတာ ကာယဿ န သမ္မာပရိဟာရော အသမာဟိတစိတ္တတာ ဒုပ္ပညာနံ ပုဂ္ဂလာနံ သေဝနာ ပညဝန္တာနံ အပယိရုပာသနာ အတ္တပရိဘဝေ မိစ္ဆာဝိကပ္ပော ဝိပရီတာဘိနိဝေသော ကာယဒဠှီဗဟုလတာ အသံဝေဂသီလတာ ပဉ္စ နီဝရဏာနိ။ သင်္ခေပတော ယေ ဝါ ပန ဓမ္မေ အာသေဝတော အနုပ္ပန္နာ ပညာ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နာ ပရိဟာယတိ, ဣတိ ဣမာနိ သမ္မောဟကာရဏာနိ ပရိဝဇ္ဇန္တေန ဗာဟုသစ္စေ ဈာနာဒီသု စ ယောဂေ ကရဏီယော။

တတ္ထာယံ ဗာဟုသစ္စဿ ဝိသယဝိဘာဂေါ – ပဉ္စ ခန္ဓာ ဒွါဒသာယတနာနိ, အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဗာဝီသတိန္ဒြိယာနိ ဒွါဒသပဒိကော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ, တထာ သတိပဋ္ဌာနာဒယော ကုသလာဒိဓမ္မပ္ပကာရဘေဒါ စ။ ယာနိ စ လောကေ အနဝဇ္ဇာနိ ဝိဇ္ဇဋ္ဌာနာနိ, ယော စ သတ္တာနံ ဟိတသုခဝိဓာနယောဂ္ယော ဗျာကရဏဝိသေသော။ ဣတိ ဧဝံ ပကာရံ သကလမေဝ သုတဝိသယံ ဥပါယကောသလ္လပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ပညာယ သတိဝီရိယုပတ္ထမ္ဘကာရဏာယ သာဓုကံ ဥဂ္ဂဟဏသဝနဓာရဏပရိစယပရိပုစ္ဆာဟိ ဩဂါဟေတွာ တတ္ထ စ ပရေသံ ပတိဋ္ဌာပနေန သုတမယာ ပညာ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗာ, တထာ ခန္ဓာဒီနံ သဘာဝဓမ္မာနံ အာကာရပရိဝိတက္ကနမုခေန တေ နိဇ္ဈာနံ ခမာပေန္တေန စိန္တာမယာ, ခန္ဓာဒီနံယေဝ ပန သလက္ခဏသာမညလက္ခဏပရိဂ္ဂဟဝသေန လောကိယံ ပရိညံ နိဗ္ဗတ္တေန္တေန ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာပညာ သမ္ပာဒေတဗ္ဗာ။ ဧဝဉှိ "နာမရူပမတ္တမိဒံ ယထာရဟံ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ နိရုဇ္ဈတိ စ, န ဧတ္ထ ကောစိ ကတ္တာ ဝါ ကာရေတာ ဝါ, ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စံ, ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခံ, အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန အနတ္တာ"တိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေ ဓမ္မေ နိဗ္ဗိသေသံ ပရိဇာနန္တော တတ္ထ အာသင်္ဂံ ပဇဟိတွာ, ပရေ စ တတ္ထ တံ ဇဟာပေတွာ ကေဝလံ ကရုဏာဝသေနေဝ ယာဝ န ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဟတ္ထတလံ အာဂစ္ဆန္တိ, တာဝ ယာနတ္တယေ သတ္တေ အဝတာရဏပရိပါစနေဟိ ပတိဋ္ဌာပေန္တော, ဈာနဝိမောက္ခသမာဓိသမာပတ္တီယော စ ဝသီဘာဝံ ပါပေန္တော ပညာယ အတိဝိယ မတ္ထကံ ပါပုဏာတီတိ။

တထာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ကတာဘိနီဟာရေန မဟာသတ္တေန "ကော နု အဇ္ဇ ပုညဉာဏသမ္ဘာရော ဥပစိတော, ကိဉ္စ မယာ ကတံ ပရဟိတ"န္တိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပစ္စဝေက္ခန္တေန သတ္တဟိတတ္ထံ ဥဿာဟော ကရဏီယော, သဗ္ဗေသမ္ပိ သတ္တာနံ ဥပကာရာယ အတ္တနော ကာယံ ဇီဝိတဉ္စ ဩဿဇ္ဇိတဗ္ဗံ, သဗ္ဗေပိ သတ္တာ အနောဓိသော မေတ္တာယ ကရုဏာယ စ ဖရိတဗ္ဗာ, ယာ ကာစိ သတ္တာနံ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိ, သဗ္ဗာ သာ အတ္တနိ ပါဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ, သဗ္ဗေသဉ္စ သတ္တာနံ ပုညံ အဗ္ဘာနုမောဒိတဗ္ဗံ, ဗုဒ္ဓမဟန္တတာ အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ, ယဉ္စ ကိဉ္စိ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါစာယ ဝါ, တံ သဗ္ဗံ ဗောဓိနိန္နစိတ္တပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကာတဗ္ဗံ။ ဣမိနာ ဟိ ဥပါယေန ဗောဓိသတ္တာနံ အပရိမေယျော ပုညဘာဂေါ ဥပစီယတိ။ အပိစ သတ္တာနံ ပရိဘောဂတ္ထံ ပရိပါလနတ္ထဉ္စ အတ္တနော သရီရံ ဇီဝိတဉ္စ ပရိစ္စဇိတွာ ခုပ္ပိပါသာသီတုဏှာတပါဒိဒုက္ခပဋိကာရော ပရိယေသိတဗ္ဗော။ ယဉ္စ ယထာဝုတ္တဒုက္ခပဋိကာရဇံ သုခံ အတ္တနာ ပဋိလဘတိ, တထာ ရမဏီယေသု အာရာမုယျာနပါသာဒတလာဒီသု, အရညာယတနေသု စ ကာယစိတ္တသန္တာပါဘာဝေန အဘိနိဗ္ဗုတတ္တာ သုခံ ဝိန္ဒတိ, ယဉ္စ သုဏာတိ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗောဓိသတ္တာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဘူတံ ဈာနသမာပတ္တိသုခံ, တံ သဗ္ဗံ သတ္တေသု အနောဓိသော ဥပသံဟရတိ။ အယံ တာဝ အသမာဟိတဘူမိယံ နယော။

သမာဟိတော ပန အတ္တနာ ယထာနုဘူတံ ဝိသေသာဓိဂမနိဗ္ဗတ္တံ ပီတိပဿဒ္ဓိသုခံ သဗ္ဗသတ္တေသု အဓိမုစ္စတိ, တထာ မဟတိ သံသာရဒုက္ခေ, တန္နိမိတ္တဘူတေ စ ကိလေသာဘိသင်္ခါရဒုက္ခေ နိမုဂ္ဂံ သတ္တနိကာယံ ဒိသွာ တတ္ထာပိ ဆေဒနဘေဒနဖာလနပိသနဂ္ဂိသန္တာပါဒိဇနိတာ ဒုက္ခာ တိဗ္ဗာ ခရာ ကဋုကာ ဝေဒနာ နိရန္တရံ စိရကာလံ ဝေဒိယန္တေ နာရကေ, အညမညံ ကုဇ္ဈနသန္တာသနဝိဟေဌနဟိံသနပရာဓီနတာဒီဟိ ဒုက္ခံ အနုဘဝန္တေ တိရစ္ဆာနေ, ဇောတိမာလာကုလသရီရေ ဥဒ္ဒဗာဟုဝိရဝန္တေ ဥက္ကာမုခေ ခုပ္ပိပါသာဒီဟိ ဍယှမာနေ စ ဝန္တခေဠာဒိအာဟာရေ စ မဟာဒုက္ခံ ဝေဒယမာနေ ပေတေ စ ပရိယေဋ္ဌိမူလကံ မဟန္တံ အနယဗျသနံ ပါပုဏန္တေ ဟတ္ထစ္ဆေဒါဒိကာရဏယောဂေန ဒုဗ္ဗဏ္ဏဒုဒ္ဒသိကဒလိဒ္ဒတာဒိဘာဝေန ခုပ္ပိပါသာဒိယောဂေန ဗလဝန္တေဟိ အဘိဘဝနီယတော, ပရေသံ ဝဟနတော, ပရာဓီနတော စ နာရကေ ပေတေ တိရစ္ဆာနေ စ အတိသယန္တေ အပါယဒုက္ခနိဗ္ဗိသေသံ ဒုက္ခံ အနုဘဝန္တေ မနုဿေ စ တထာ ဝိသယဝိသပရိဘောဂဝိက္ခိတ္တစိတ္တတာယ ရာဂါဒိပရိယုဋ္ဌာနေန ဍယှမာနေ ဝါယုဝေဂသမုဋ္ဌိတဇာလာသမိဒ္ဓသုက္ခကဋ္ဌသန္နိပါတေ အဂ္ဂိက္ခန္ဓေ ဝိယ အနုပသန္တပရိဠာဟဝုတ္တိကေ အနိဟတပရာဓီနေ ကာမာဝစရဒေဝေ စ မဟတာ ဝါယာမေန ဝိဒူရမာကာသံ ဝိဂါဟိတသကုန္တာ ဝိယ, ဗလဝတာ ခိတ္တသရာ ဝိယ စ "သတိပိ စိရပ္ပဝတ္တိယံ အနစ္စန္တိကတာယ ပါတပရိယောသာနာ အနတိက္ကန္တဇာတိဇရာမရဏာ တေ"တိ ရူပါဝစရာရူပါဝစရဒေဝေ စ ပဿန္တေန မေတ္တာယ ကရုဏာယ စ အနောဓိသော သတ္တာ ဖရိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ စ ဗောဓိသမ္ဘာရေ နိရန္တရံ ဥပစိနန္တေန ဥဿာဟော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။

အပိစ "အစိန္တေယျာပရိမိတဝိပုလောဠာရဝိမလနိရုပမနိရုပက္ကိလေသဂုဏနိစယနိဓာနဘူတဿ ဗုဒ္ဓဘာဝဿ ဥဿက္ကိတွာ သမ္ပဟံသနယောဂ္ယံ ဝီရိယံ နာမ အစိန္တေယျာနုဘာဝမေဝ။ ယံ န ပစုရဇနာ သောတုမ္ပိ သက္ကုဏန္တိ, ပဂေဝ ပဋိပဇ္ဇိတုံ။ တထာ ဟိ တိဝိဓာ အဘိနီဟာရစိတ္တုပ္ပတ္တိ, စတဿော ဗုဒ္ဓဘူမိယော, စတ္တာရိ သင်္ဂဟဝ

တ္ထူနိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၁၀, ၃၁၃; အ. နိ. ၄.၃၂), ကရုဏောကာသတာ, ဗုဒ္ဓဓမ္မေသု နိဇ္ဈာနက္ခန္တိ, သဗ္ဗဓမ္မေသု နိရုပလေပေါ, သဗ္ဗသတ္တေသု ပုတ္တသညာ, သံသာရဒုက္ခေဟိ အပရိခေဒေါ, သဗ္ဗဒေယျဓမ္မပရိစ္စာဂေ, တေန စ နိရတိမာနတာ, အဓိသီလသိက္ခာဒိအဓိဋ္ဌာနံ, တတ္ထ စ အစလတာ, ကုသလကိရိယာသု ပီတိပါမောဇ္ဇံ, ဝိဝေကနိန္နစိတ္တတာ, ဈာနာနုယောဂေ, အနဝဇ္ဇသုတေန အတိတ္တိ, ယထာသုတဿ ဓမ္မဿ ပရေသံ ဟိတဇ္ဈာသယေန ဒေသနာ, သတ္တာနံ ဉာယေ နိဝေသနံ, အာရမ္ဘဒဠှတာ, ဓီရဝီရဘာဝေ, ပရာပဝါဒပရာပကာရေသု ဝိကာရာဘာဝေ, သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, သမာပတ္တီသု ဝသီဘာဝေ, အဘိညာသု ဗလပ္ပတ္တိ, လက္ခဏတ္တယာဝဗောဓော, သတိပဋ္ဌာနာဒီသု အဘိယောဂေန လောကုတ္တရမဂ္ဂသမ္ဘာရသမ္ဘရဏံ, နဝလောကုတ္တရာဝက္ကန္တီ”တိ ဧဝမာဒိကာ သဗ္ဗာ ဗောဓိသမ္ဘာရပဋိပတ္တိ ဝီရိယာနုဘာဝေနေဝ သမိဇ္ဈတီတိ အဘိနီဟာရတော ယာဝ မဟာဗောဓိ အနောဿဇ္ဇန္တေန သက္ကစ္စံ နိရန္တရံ ဝီရိယံ သမ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ သမ္ပဇ္ဇမာနေ စ ဝီရိယေ ခန္တိအာဒယော ဒါနာဒယော စ သဗ္ဗေပိ ဗောဓိသမ္ဘာရာ တဒဓီနဝုတ္တိတာယ သမ္ပန္နာ ဧဝ ဟောန္တီတိ။ ခန္တိအာဒီသုပိ ဣမိနာ နယေန ပဋိပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣတိ သတ္တာနံ သုခူပကရဏပရိစ္စာဂေန ဗဟုဓာ အနုဂ္ဂဟကရဏံ ဒါနေန ပဋိပတ္တိ, သီလေန တေသံ ဇီဝိတသာပတေယျဒါရရက္ခအဘေဒပိယဟိတဝစနာဝိဟိံသာဒိကရဏာနိ, နေက္ခမ္မေန နေသံ အာမိသပဋိဂ္ဂဟဏဓမ္မဒါနာဒိနာ အနေကဓာ ဟိတစရိယာ, ပညာယ တေသံ ဟိတကရဏူပါယကောသလ္လံ, ဝီရိယေန တတ္ထ ဥဿာဟာရမ္ဘအသံဟီရာနိ, ခန္တိယာ တဒပရာဓသဟနံ, သစ္စေန တေသံ အဝဉ္စနတဒုပကာရကိရိယာသမာဒါနာဝိသံဝါဒနာဒိ, အဓိဋ္ဌာနေန တဒုပကာရကရဏေ အနတ္ထသမ္ပာတေပိ အစလနံ, မေတ္တာယ တေသံ ဟိတသုခါနုစိန္တနံ, ဥပေက္ခာယ တေသံ ဥပကာရာပကာရေသု ဝိကာရာနာပတ္တီတိ ဧဝံ အပရိမာဏေ သတ္တေ အာရဗ္ဘ အနုကမ္ပိတသဗ္ဗသတ္တဿ ဗောဓိသတ္တဿ ပုထုဇ္ဇနေဟိ အသာဓာရဏော အပရိမာဏော ပုညဉာဏသမ္ဘာရူပစယော ဧတ္ထ ပဋိပတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယော စေတာသံ ပစ္စယော ဝုတ္တော, တဿ စ သက္ကစ္စံ သမ္ပာဒနံ။

ကော ဝိဘာဂေတိ ဒသ ပါရမိယော, ဒသ ဥပပါရမိယော, ဒသ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ သမတ္တိံသ ပါရမိယော။ တတ္ထ ကတာဘိနီဟာရဿ ဗောဓိသတ္တဿ ပရဟိတကရဏာဘိနိန္နအာသယပ္ပယောဂဿ ကဏှဓမ္မဝေါကိဏ္ဏာ သုက္ကဓမ္မာ ပါရမိယော, တေဟိ အဝေါကိဏ္ဏာ သုက္ကာ ဓမ္မာ ဥပပါရမိယော, အကဏှာ အသုက္ကာ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ ကေစိ။ သမုဒါဂမနကာလေသု ပူရိယမာနာ ပါရမိယော, ဗောဓိသတ္တဘူမိယံ ပုဏ္ဏာ ဥပပါရမိယော, ဗုဒ္ဓဘူမိယံ သဗ္ဗာကာရပရိပုဏ္ဏာ ပရမတ္ထပါရမိယော။ ဗောဓိသတ္တဘူမိယံ ဝါ ပရဟိတကရဏတော ပါရမိယော, အတ္တဟိတကရဏတော ဥပပါရမိယော, ဗုဒ္ဓဘူမိယံ ဗလဝေသာရဇ္ဇသမဓိဂမေန ဥဘယဟိတပရိပူရဏတော ပရမတ္ထပါရမိယောတိ ဧဝံ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု ပဏိဓာနာရမ္ဘပရိနိဋ္ဌာနေသု တေသံ ဝိဘာဂေတိ အပရေ။ ဒေါသုပသမကရုဏာပကတိကာနံ ဘဝသုခဝိမုတ္တိသုခပရမသုခပ္ပတ္တာနံ ပုညူပစယဘေဒတော တဗ္ဗိဘာဂေတိ အညေ။

လဇ္ဇာသတိမာနာပဿယာနံ လောကုတ္တရဓမ္မာဓိပတီနံ သီလသမာဓိပညာဂရုကာနံ တာရိတတရိတတာရယိတူနံ အနုဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ပါရမီ, ဥပပါရမီ, ပရမတ္ထပါရမီတိ ဗောဓိတ္တယပ္ပတ္တိတော ယထာဝုတ္တဝိဘာဂေတိ ကေစိ။ စိတ္တပဏိဓိတော ယာဝ ဝစီပဏိဓိ, တာဝ ပဝတ္တာ သမ္ဘာရာ ပါရမိယော, ဝစီပဏိဓိတော ယာဝ ကာယပဏိဓိ, တာဝ ပဝတ္တာ ဥပပါရမိယော, ကာယပဏိဓိတော ပဘုတိ ပရမတ္ထပါရမိယောတိ အပရေ။ အညေ ပန “ပရပုညာနုမောဒနဝသေန ပဝတ္တာ သမ္ဘာရာ ပါရမိယော, ပရေသံ ကာရာပနဝသေန ပဝတ္တာ ဥပပါရမိယော, သယံ ကရဏဝသေန ပဝတ္တာ ပရမတ္ထပါရမိယော”တိ ဝဒန္တိ။ တထာ ဘဝသုခါဝဟော ပုညဉာဏသမ္ဘာရော ပါရမီ, အတ္တနော နိဗ္ဗာနသုခါဝဟော ဥပပါရမီ, ပရေသံ တဒုဘယသုခါဝဟော ပရမတ္ထပါရမီတိ ဧကေ။

ပုတ္တဒါရဓနာဒိဥပကရဏပရိစ္စာဂေ ပန ဒါနပါရမီ, အတ္တနော အင်္ဂပရိစ္စာဂေ ဒါနဥပပါရမီ, အတ္တနော ဇီဝိတပရိစ္စာဂေ ဒါနပရမတ္ထပါရမီ။ တထာ ပုတ္တဒါရာဒိကဿ တိဝိဓဿပိ ဟေတု အဝီတိက္ကမနဝသေန တိဿော သီလပါရမိယော, တေသု ဧဝ တိဝိဓေသု ဝတ္ထူသု အာလယံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ နိက္ခမနဝသေန တိဿော နေက္ခမ္မပါရမိယော, ဥပကရဏင်္ဂဇီဝိတတဏှံ သမူဟနိတွာ သတ္တာနံ ဟိတာဟိတဝိနိစ္ဆယကရဏဝသေန တိဿော ပညာပါရမိယော, ယထာဝုတ္တဘေဒါနံ ပရိစ္စာဂါဒီနံ ဝါယမနဝသေန တိဿော ဝီရိယပါရမိယော, ဥပကရဏင်္ဂဇီဝိတန္တရာယကရာနံ ခမနဝသေန တိဿော ခန္တိပါရမိယော, ဥပကရဏင်္ဂဇီဝိတဟေတု သစ္စာပရိစ္စာဂဝသေန တိဿော သစ္စပါရမိယော, ဒါနာဒိပါရမိယော အကုပ္ပါဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝ သမိဇ္ဈန္တီတိ ဥပကရဏာဒိဝိနာသေပိ အစလာဓိဋ္ဌာနဝသေန တိဿ

သော အဓိဋ္ဌာနပာရမိယော, ဥပကာရဏာဒိဥပဃာတကေသုပိ သတ္တေသု မေတ္တာယ အဝိဇဟနဝသေန တိဿော မေတ္တာပာရမိယော, ယထာဝုတ္တဝတ္ထုတ္တယဿ ဥပကာရာပကာရေသု သတ္တသင်္ခါရေသု မဇ္ဈတ္တတာပဋိလာဘဝသေန တိဿော ဥပေက္ခာပာရမိယောတိ ဧဝမာဒီနာ တောသံ ဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကော သင်္ဂဟော တိ ဧတ္ထ ပန ယထာ ဧတာ ဝိဘာဂတော တိံသဝိဓာပိ အနပာရမီအာဒိဘာဝတော ဒသဝိဓာ, ဧဝံ အနသီလခန္တိဝီရိယဈာနပညာသဘာဝေန ဆဗ္ဗိဓာ။ ဧတာသု ဟိ နေက္ခမ္မပာရမီ သီလပာရမိယာ သင်္ဂဟိတာ တဿာ ပဗ္ဗဇ္ဇာဘာဝေ, နီဝရဏဝိဝေကဘာဝေ ပန ဈာနပာရမိယာ, ကုသလဓမ္မဘာဝေ ဆဟိပိ သင်္ဂဟိတာ။ သစ္စပာရမီ သီလပာရမိယာ ဧကဒေသောယေဝ ဝစီသစ္စဝိရတိသစ္စပက္ခေ, ဉာဏသစ္စပက္ခေ ပန ပညာပာရမိယာ သင်္ဂဟိတာ။ မေတ္တာပာရမီ ဈာနပာရမိယာ ဧဝ, ဥပေက္ခာပာရမီ ဈာနပညာပာရမီဟိ, အဓိဋ္ဌာနပာရမီ သဗ္ဗာဟိပိ သင်္ဂဟိတာတိ။

ဧတေသဉ္စ အနာဒီနံ ဆန္နံ ဂုဏာနံ အညမညံ သမ္ဗန္ဓာနံ ပဉ္စဒသယုဂဠာဒီနိ ပဉ္စဒသယုဂဠာဒိသာဓကာနိ ဟောန္တိ – သေယျထိဒံ? အနသီလယုဂဠေန ပရဟိတာဟိတာနံ ကရဏာကရဏယုဂဠသိဒ္ဓိ, အနခန္တိယုဂဠေန အလောဘာဒောသယုဂဠသိဒ္ဓိ, အနဝီရိယယုဂဠေန စာဂသုတယုဂဠသိဒ္ဓိ, အနဈာနယုဂဠေန ကာမဒောသပ္ပဟာနယုဂဠသိဒ္ဓိ, အနပညာယုဂဠေန အရိယယာနဓုရယုဂဠသိဒ္ဓိ, သီလခန္တိဒ္ဒ၀ယေန ပယောဂာသယသုဒ္ဓိဒ္ဒ၀ယသိဒ္ဓိ, သီလဝီရိယဒ္ဒ၀ယေန ဘာဝနာဒ္ဒ၀ယသိဒ္ဓိ, သီလဈာနဒ္ဒ၀ယေန ဒုဿီလျပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနဒ္ဒ၀ယသိဒ္ဓိ, သီလပညာဒ္ဒ၀ယေန အနဒ္ဒ၀ယသိဒ္ဓိ, ခန္တိဝီရိယယုဂဠေန ခမာတေဇဒ္ဒ၀ယသိဒ္ဓိ, ခန္တိဈာနယုဂဠေန ဝိရောဓာနုရောဓပ္ပဟာနယုဂဠသိဒ္ဓိ , ခန္တိပညာယုဂဠေန သုညတာခန္တိပဋိဝေဓဒုကသိဒ္ဓိ, ဝီရိယဈာနဒုကေန ပဂ္ဂဟာဝိက္ခေပဒုကသိဒ္ဓိ, ဝီရိယပညာဒုကေန သရဏဒုကသိဒ္ဓိ, ဈာနပညာဒုကေန ယာနဒုကသိဒ္ဓိ။ အနသီလခန္တိတ္တိကေန လောဘဒောသမောဟပ္ပဟာနတ္တိကသိဒ္ဓိ, အနသီလဝီရိယတ္တိကေန ဘောဂဇီဝိတကာယသာရာအနတ္တိကသိဒ္ဓိ, အနသီလဈာနတ္တိကေန ပုညကိရိယဝတ္ထုတ္တိကသိဒ္ဓိ, အနသီလပညာတိကေန အာမိသာဘယဓမ္မအနတ္တိကသိဒ္ဓီတိ ဧဝံ ဣတရေဟိပိ တိကေဟိ စတုက္ကာဒီဟိ စ ယထာသမ္ဘဝံ တိကာနိ စတုက္ကာဒီနိ စ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။

ဧဝံ ဆဗ္ဗိဓာနမ္ပိ ပန ဣမာသံ ပာရမီနံ စတူဟိ အဓိဋ္ဌာနေဟိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဗ္ဗပာရမီနံ သမူဟသင်္ဂဟတော ဟိ စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ။ သေယျထိဒံ – သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, စာဂါဓိဋ္ဌာနံ, ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ, ပညာဓိဋ္ဌာနန္တိ။ တတ္ထ အဓိတိဋ္ဌတိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ အဓိတိဋ္ဌတိ, အဓိဋ္ဌာနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အဓိဋ္ဌာနံ။ သစ္စဉ္စ တံ အဓိဋ္ဌာနဉ္စ, သစ္စဿ ဝါ အဓိဋ္ဌာနံ, သစ္စံ အဓိဋ္ဌာနံ ဧတဿာတိ ဝါ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ တတ္ထ အဝိသေသတော တာဝ လောကုတ္တရဂုဏေ ကတာဘိနီဟာရဿ အနုကမ္ပိတသဗ္ဗသတ္တဿ မဟာသတ္တဿ ပဋိညာနုရူပံ သဗ္ဗပာရမိပရိဂ္ဂဟတော သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, တေသံ ပဋိပက္ခပရိစ္စာဂတော စာဂါဓိဋ္ဌာနံ, သဗ္ဗပာရမိတာဂုဏေဟိ ဥပသမတော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ , တေဟိယေဝ ပရဟိတောပာယကောသလ္လတော ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ ဝိသေသတော ပန ''အတ္ထိကဇနံ အဝိသံ‌ဝါဒေတွာ ဒဿာမီ''တိ ပဋိဇာနတော, ပဋိညံ အဝိသံဝါဒေတွာ အနတော, အနံ အဝိသံဝါဒေတွာ အနုမောဒနတော, မစ္ဆရိယာဒိပဋိပက္ခပရိစ္စာဂတော, ဒေယျပဋိဂ္ဂာဟကအနဒေယျဓမ္မက္ခယေသု လောဘဒောသမောဟဘယဝူပသမတော, ယထာရဟံ ယထာကာလံ ယထာဝိဓာနဉ္စ အနတော, ပညုတ္တရတော စ ကုသလဓမ္မာနံ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနံ အနံ။ တထာ သံဝရသမာဒာနဿ အဝီတိက္ကမတော, ဒုဿီလျပရိစ္စာဂတော, ဒုစ္စရိတဝူပသမတော, ပညုတ္တရတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနံ သီလံ။ ယထာပဋိညံ ခမနတော, ပရာပရာဓဝိကပ္ပပရိစ္စာဂတော, ကောဓပရိယုဋ္ဌာနဝူပသမတော, ပညုတ္တရတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာ ခန္တိ။ ပဋိညာနုရူပံ ပရဟိတကရဏတော, ဝိသာဒပရိစ္စာဂတော, အကုသလဓမ္မာနံ ဝူပသမတော, ပညုတ္တရတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနံ ဝီရိယံ။ ပဋိညာနုရူပံ လောကဟိတာနုစိန္တနတော, နီဝရဏပရိစ္စာဂတော, စိတ္တဝူပသမတော, ပညုတ္တရတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနံ ဈာနံ။ ယထာပဋိညံ ပရဟိတူပာယကောသလ္လတော, အနုပာယကိရိယာပရိစ္စာဂတော , မောဟဇပရိဠာဟဝူပသမတော, သဗ္ဗညုတာပဋိလာဘတော စ စတုရဓိဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာ ပညာ။

တတ္ထ ဉေယျပဋိညာနုဝိဓာနေဟိ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမပရိစ္စာဂေဟိ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ, ဒောသဒုက္ခဝူပသမေဟိ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ, အနုဗောဓပဋိဝေဓေဟိ ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ တိဝိဓသစ္စပရိဂ္ဂဟိတံ ဒောသတ္တယဝိရောဓိ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ, တိဝိဓစာဂပရိဂ္ဂဟိတံ ဒောသတ္တယဝိရောဓိ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ, တိဝိဓဝူပသမပရိဂ္ဂဟိတံ ဒောသတ္တယဝိရောဓိ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ, တိဝိဓဉာဏပရိဂ္ဂဟိတံ ဒောသတ္တယဝိရောဓိ ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ စာဂူပသမပညာဓိဋ္ဌာနာနိ

အဝိသံဝါဒနတော , ပဋိညာနုဝိဓာနတော စ။ စာဂါဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ သစ္စူပသမပညာဓိဋ္ဌာနာနိ ပဋိပက္ခပရိစ္စာဂတော, သဗ္ဗပရိစ္စာဂဖလတ္တာ စ။ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ သစ္စစာဂပညာဓိဋ္ဌာနာနိ ကိလေသပရိဠာဟူပသမတော, ကာမူပသမတော, ကာမပရိဠာဟူပသမတော စ။ ပညာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ သစ္စစာဂူပသမာဓိဋ္ဌာနာနိ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမတော, ဉာဏာနုပရိဝတ္တနတော စာတိ ဧဝံ သဗ္ဗာပိ ပါရမိယော သစ္စပ္ပဘာဝိတာ စာဂပရိဗျူဠှာ ဥပသမောပဗြူဟိတာ ပညာပရိသုဒ္ဓါ။ သစ္စဉ္ဟိ ဧတာသံ ဇနကဟေတု, စာဂေါ ပရိဂ္ဂါဟကဟေတု, ဥပသမော ပရိဝုဍ္ဎိဟေတု, ပညာ ပါရိသုဒ္ဓိဟေတု။ တထာ အာဒိမှိ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ သစ္စပဋိညတ္တာ, မဇ္ဈေ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ ကတပဏိဓာနဿ ပရဟိတာယ အတ္တပရိစ္စာဂတော, အန္တေ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ သဗ္ဗူပသမပရိယောသာနတ္တာ, အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု ပညာဓိဋ္ဌာနံ တသ္မိံ သတိ သမ္ဘဝတော, အသတိ အဘာဝတော, ယထာပဋိညဉ္စ ဘာဝတော။

တတ္ထ မဟာပုရိသာ အတ္တဟိတပရဟိတကရေဟိ ဂရုပိယဘာဝကရေဟိ သစ္စစာဂါဓိဋ္ဌာနေဟိ ဂိဟိဘူတာ အာမိသဒါနေန ပရေ အနုဂ္ဂဏှန္တိ။ တထာ အတ္တဟိတပရဟိတကရေဟိ ဂရုပိယဘာဝကရေဟိ ဥပသမပညာဓိဋ္ဌာနေဟိ စ ပဗ္ဗဇိတဘူတာ ဓမ္မဒါနေန ပရေ အနုဂ္ဂဏှန္တိ။

တတ္ထ အန္တိမဘဝေ ဗောဓိသတ္တဿ စတုရဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ။ ပရိပုဏ္ဏစတုရဓိဋ္ဌာနဿ ဟိ စရိမကဘဝူပပတ္တီတိ ဧကေ။ တတြ ဟိ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိဋ္ဌိတိအဘိနိက္ခမနေသု ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန သတော သမ္ပဇာနော သစ္စာဓိဋ္ဌာနပါရိပူရိယာ သမ္ပတိဇာတော ဥတ္တရာဘိမုခေါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂန္တွာ သဗ္ဗာ ဒိသာ ဩလောကေတွာ သစ္စာနုပရိဝတ္တိနာ ဝစသာ "အဂ္ဂေါဟမသ္မိ လောကဿ, ဇေဋ္ဌော။ပေ။ သေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကဿာ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၁; မ. နိ. ၃.၂၀၇) တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိ, ဥပသမာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန ဇိဏ္ဏာတုရမတပဗ္ဗဇိတဒဿာဝိနော စတုဓမ္မပဒေသကောဝိဒဿ ယောဗ္ဗနာရောဂျဇီဝိတသမ္ပတ္တိမဒါနံ ဥပသမော, စာဂါဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန မဟတော ဉာတိပရိဝဋ္ဋဿ ဟတ္ထဂတဿ စ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇဿ အနပေက္ခပရိစ္စာဂေါတိ။

ဒုတိယေ ဌာနေ အဘိသမ္ဗောဓိယံ စတုရဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏန္တိ ကေစိ။ တတ္ထ ဟိ ယထာပဋိညံ သစ္စာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အဘိသမယော, တတော ဟိ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ။ စာဂါဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန သဗ္ဗကိလေသောပက္ကိလေသပရိစ္စာဂေါ, တတော ဟိ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ။ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန ပရမူပသမသမ္ပတ္တိ, တတော ဟိ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ။ ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန အနာဝရဏဉာဏပဋိလာဘော, တတော ဟိ ပညာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏန္တိ, တံ အသိဒ္ဓံ အဘိသမ္ဗောဓိယာပိ ပရမတ္ထဘာဝတော။

တတိယေ ဌာနေ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) စတုရဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏန္တိ အညေ။ တတ္ထ ဟိ သစ္စာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ ဒွါဒသဟိ အာကာရေဟိ အရိယသစ္စဒေသနာယ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ, စာဂါဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ သဒ္ဓမ္မမဟာယာဂကရဏေန စာဂါဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ။ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ သယံ ဥပသန္တဿ ပရေသံ ဥပသမနေန ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ, ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ ဝိနေယျာနံ အာသယာဒိပရိဇာနနေန ပညာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏန္တိ, တဒပိ အသိဒ္ဓံ အပရိယောသိတတ္တာ ဗုဒ္ဓကိစ္စဿ။

စတုတ္ထေ ဌာနေ ပရိနိဗ္ဗာနေ စတုရဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏန္တိ အပရေ။ တတြ ဟိ ပရိနိဗ္ဗုတတ္တာ ပရမတ္ထသစ္စသမ္ပတ္တိယာ သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ, သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေန စာဂါဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ, သဗ္ဗသင်္ခါရူပသမေန ဥပသမာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ, ပညာပယောဇနပရိနိဋ္ဌာနေန ပညာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏန္တိ။

တတြ မဟာပုရိသဿ ဝိသေသေန မေတ္တာခေတ္တေ အဘိဇာတိယံ သစ္စာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏမဘိဗျတ္တံ, ဝိသေသေန ကရုဏာခေတ္တေ အဘိသမ္ဗောဓိယံ ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ ပညာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏမဘိဗျတ္တံ, ဝိသေသေန မုဒိတာခေတ္တေ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) စာဂါဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ စာဂါဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏမဘိဗျတ္တံ, ဝိသေသေန ဥပေက္ခာခေတ္တေ ပရိနိဗ္ဗာနေ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏမဘိဗျတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တတြာပိ   သစ္စာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ သံဝါသေန သီလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, စာဂါဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ သံဝေါဟာရေန သောစေယျံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဥပသမာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ အာပဒါသု ထာမော ဝေဒိတဗ္ဗော, ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတ

သ သာကစ္ဆာယ ပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဇဝံ သီလာဇီဝစိတ္တဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တထာ သစ္စာဓိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန အောသာ အဂတိံ န ဂစ္ဆတိ အဝိသံဝါဒနတော, စာဂါဓိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန လောဘာ အဂတိံ န ဂစ္ဆတိ အနဘိသင်္ဂတော, ဥပသမာဓိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန ဘယာ အဂတိံ န ဂစ္ဆတိ အနပရာဓတော, ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒာဂမေန မောဟာ အဂတိံ န ဂစ္ဆတိ ယထာဘူတာဝဗောဓတော။

တထာ ပဌမေန အဒုဋ္ဌော အဓိဝါသေတိ, ဒုတိယေန အလုဒ္ဓော ပဋိသေဝတိ, တတိယေန အဘီတော ပရိဝဇ္ဇေတိ, စတုတ္ထေန အသမ္မူဠှော ဝိနောဒေတိ။ ပဌမေန နေက္ခမ္မသုခပ္ပတ္တိ, ဣတရေဟိ ပဝိဝေကဥပသမသမ္ဗောဓိသုခပ္ပတ္တိယော ဟောန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တထာ ဝိဝေကဇပီတိသုခသမာဓိဇပီတိသုခအပ္ပီတိဇကာယသုခသတိပါရိသုဒ္ဓိဇဥပေက္ခာသုခပ္ပတ္တိယော စေတေဟိ စတူဟိ ယထာက္ကမံ ဟောန္တီတိ။ ဧဝမနေကဂုဏာနုဗန္ဓေဟိ စတူဟိ အဓိဋ္ဌာနေဟိ သဗ္ဗပါရမိသမူဟသင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စ စတူဟိ အဓိဋ္ဌာနေဟိ သဗ္ဗပါရမိသင်္ဂဟော, ဧဝံ ကရုဏာပညာဟိပီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဗ္ဗောပိ ဟိ ဗောဓိသမ္ဘာရော ကရုဏာပညာဟိ သင်္ဂဟိတော။ ကရုဏာပညာပရိဂ္ဂဟိတာ ဟိ အနာဒိဂုဏာ မဟာဗောဓိသမ္ဘာရာ ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓတ္တသိဒ္ဓိပရိယောသာနာတိ ဧဝမေတာသံ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကော သမ္ပာဒနူပါယော တိ သကလဿာပိ ပုညာဒိသမ္ဘာရဿ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ, ဥဒ္ဒိဿ **အနဝသေသသမ္ဘရဏံ** အဝေကလ္လကာရိတာယောဂေန, တတ္ထ စ **သက္ကစ္စကာရိတာ** အာဒရဗဟုမာနယောဂေန, **သာတစ္စကာရိတာ** နိရန္တရပယောဂေန, စိရကာလာဒိယောဂေါ စ အန္တရာ အဝေသာနာပဇ္ဇနေနာတိ စတုရင်္ဂယောဂေါ ဧတာသံ သမ္ပာဒနူပါယော။ အပိစ သမာသတော ကတာဘိနီဟာရဿ အတ္တနိ သိနေဟဿ ပရိယာဒါနံ, ပရေသု စ သိနေဟဿ ပရိဝဍ္ဎနံ ဧတာသံ သမ္ပာဒနူပါယော။ သမ္မာသမ္ဗောဓိသမဓိဂမာယ ဟိ ကတမဟာပဏိဓာနဿ မဟာသတ္တဿ ယာထာဝတော ပရိဇာနနေန သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အနုပလိတ္တဿ အတ္တနိ သိနေဟော ပရိက္ခယံ ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆတိ, မဟာကရုဏာသမာယောဂဝသေန ပန ပိယေ ပုတ္တေ ဝိယ သဗ္ဗသတ္တေ သမ္ပဿမာနဿ တေသု မေတ္တာသိနေဟော ပရိဝဍ္ဎတိ။ တတော စ တံတံအဝတ္ထာနုရူပမတ္တပရသန္တာနေသု လောဘာဒောသမောဟဝိဂမေန ဝိဒူရီကတမစ္ဆရိယာဒိဗောဓိသမ္ဘာရပဋိပက္ခော မဟာပုရိသော အနပိယဝစနအတ္ထစရိယာသမာနတ္တတာသင်္ခာတေဟိ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၁၀; အ. နိ. ၄.၃၂) စတုရဓိဋ္ဌာနာနုဂတေဟိ အစ္စန္တံ ဇနဿ သင်္ဂဟကရဏဝသေန ဥပရိ ယာနတ္တယေ အဝတာရဏံ ပရိပါစနဥ္စ ကရောတိ။ မဟာသတ္တာနဥ္ဟိ မဟာပညာ မဟာကရုဏာ စ အနေန အလင်္ကတာ; အနံ ပိယဝစနေန; ပိယဝစနံ အတ္ထစရိယာယ; အတ္ထစရိယာ သမာနတ္တတာယ အလင်္ကတာ သင်္ဂဟိတာ စ။ သဗ္ဗဘူတတ္တဘူတဿ ဟိ ဗောဓိသတ္တဿ သဗ္ဗတ္ထ သမာနသုခဒုက္ခတာယ သမာနတ္တတာသိဒ္ဓိ။ ဗုဒ္ဓဘူတော ပန တေဟေဝ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ စတုရဓိဋ္ဌာနပရိပူရိတာဘိဗုဒ္ဓေဟိ ဇနဿ အစ္စန္တိကသင်္ဂဟကရဏေန အဘိဝိနယနံ ကရောတိ။ အနဥ္ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ စာဂါဓိဋ္ဌာနေန ပရိပူရိတာဘိဗုဒ္ဓံ ; ပိယဝစနံ သစ္စာဓိဋ္ဌာနေန; အတ္ထစရိယာ ပညာဓိဋ္ဌာနေန; သမာနတ္တတာ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနေန ပရိပူရိတာဘိဗုဒ္ဓာ။ တထာဂတာနဥ္ဟိ သဗ္ဗသာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓေဟိ သမာနတ္တတာ ပရိနိဗ္ဗာနေ။ တတ္ထ ဟိ တေသံ အဝိသေသတော ဧကီဘာဝေါ။ တေနေတံ ဝုတ္တံ "နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ နာနတ္တ"န္တိ။

ဟောန္တိ စေတ္ထ –

"သစ္စော စာဂီ ဥပသန္တော၊ ပညဝါ အနုကမ္ပကော၊
သမ္ဘတသဗ္ဗသမ္ဘာရော၊ ကံ နာမတ္ထံ န သာဓယေ။

မဟာကာရုဏိကော သတ္ထာ၊ ဟိတေသီ စ ဥပေက္ခကော၊
နိရပေက္ခော စ သဗ္ဗတ္ထ၊ အဟော အစ္ဆရိယော ဇိနော။

ဝိရတ္တော သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ သတ္တေသု စ ဥပေက္ခကော၊
သဒာ သတ္တဟိတေ ယုတ္တော၊ အဟော အစ္ဆရိယော ဇိနော။

သဗ္ဗဒါ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ ဟိတာယ စ သုခါယ စ၊
ဥယျုတ္တော အကိလာသူ စ၊ အဟော အစ္ဆရိယော ဇိနော"တိ။ (စရိယာ. အဋ္ဌ. ၃၂၀ ပကိဏ္ဏကကထာ)။

ကိတ္တကေန ကာလေန သမ္မာဒန န္တိ ဟေဋ္ဌိမေန တာဝ ပရိစ္ဆေဒေန စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသ
တသဟဿဉ္စ, မဇ္ဈိမေန အဋ္ဌာသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ, ဥပရိမေန သောဠသာသင်္ချေယျာနိ
ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ, ဧတေ စ ဘေဒါ ယထာက္ကမံ ပညာဓိကသဒ္ဓာဓိကဝီရိယာဓိကဝသေန ဉာတဗ္ဗာ။ ပညာဓိကာန
ဉှိ သဒ္ဓာ မန္ဒာ ဟောတိ, ပညာ တိက္ခာ။ သဒ္ဓာဓိကာနံ ပညာ မဇ္ဈိမာ ဟောတိ, ဝီရိယာဓိကာနံ ပညာ မန္ဒာ။ ပညာနုဘာ
ဝေန စ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အဘိဂန္တဗ္ဗာတိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ အဝိသေသေန ပန ဝိမုတ္တိပရိပာစနီယာနံ ဓမ္မာနံ တိက္ခ
မဇ္ဈိမမုဒုဘာဝေန တယောပေတေ ဘေဒါ ယုတ္တာတိ ဝဒန္တိ။ တိဝိဓာ ဟိ ဗောဓိသတ္တာ အဘိနီဟာရက္ခဏေ ဘဝန္တိ ဥ
ဂ္ဃဋိတညူဝိပဉ္စိတညူနေယျဘေဒေန။ တေသု ဥဂ္ဃဋိတညူ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သမ္မုခါ စတုပ္ပဒိကံ ဂါထံ သုဏန္တော
တတိယပဒေ အပရိယောသိတေယေဝ ဆအဘိညာဟိ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ အရဟတ္တံ ပတ္တုံ သမတ္ထူပနိဿယော
ဟောတိ, ဒုတိယော သတ္ထု သမ္မုခါ စတုပ္ပဒိကံ ဂါထံ သုဏန္တော အပရိယောသိတေယေဝ စတုတ္ထပဒေ ဆဟိ အဘိညာ
ဟိ အရဟတ္တံ ပတ္တုံ သမတ္ထူပနိဿယော ဟောတိ, ဣတရော ဘဂဝတော သမ္မုခါ စတုပ္ပဒိကံ ဂါထံ သုတွာ ပရိ
ယောသိတာယ ဂါထာယ ဆဟိ အဘိညာဟိ အရဟတ္တံ ပတ္တုံ သမတ္ထူပနိဿယော ဘဝတိ။ တယောပေတေ ဝိနာ
ကာလဘေဒေန ကတာဘိနီဟာရလဒ္ဓဗျာကရဏာ ပါရမိယော ပူရေန္တာ ယထာက္ကမံ ယထာဝုတ္တဘေဒေန ကာလေန
သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပာပုဏန္တိ။ တေသု တေသု ပန ကာလဘေဒေသု အပရိပုဏ္ဏေသု တေ တေ မဟာသတ္တာ ဒိဝသေ ဒိဝ
သေ ဝေဿန္တရဒါနသဒိသံ ဒါနံ ဒေန္တာပိ တဒနုရူပေ သီလာဒိသဗ္ဗပါရမိဓမ္မေ အာစိနန္တာပိ အန္တရာ ဗုဒ္ဓါ ဘဝိဿ
န္တီတိ အကာရဏမေတံ။ ကသ္မာ? ဉာဏဿ အပရိပစ္စနတော။ ပရိစ္ဆိန္နကာလနိပ္ဖာဒိတံ ဝိယ ဟိ သဿံ ပရိစ္ဆိ
န္နကာလေ ပရိနိပ္ဖာဒိတာ သမ္မာသမ္ဗောဓိ။ တဒန္တရာ ပန သဗ္ဗုဿာဟေန ဝါယမန္တေနာပိ န သက္ကာ ပာပုဏိတုန္တိ
ပါရမိပါရိပူရီ ယထာဝုတ္တကာလဝိသေသံ ဝိနာ န သမ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကော အာနိသံသောတိ ယေ တေ ကတာဘိနီဟာရာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ –

“ဧဝံ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နာ၊ ဗောဓိယာ နိယတာ နရာ။
သံသရံ ဒီဃမဒ္ဓာနံ၊ ကပ္ပကောဋိသတေဟိပိ။
အဝီစိမှိ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တထာ လောကန္တရေသု စာ”တိ။ အာဒိနာ (အဘိ. အဋ္ဌ. ၁.နိဒါနကထာ; အပ. အဋ္ဌ.
၁.ဒူရေနိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.ဒူရေနိဒါနကထာ; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၂၇.ဒူရေနိဒါနကထာ; စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏ
ကကထာ) –

အဋ္ဌာရသ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနာနုပဂမနပ္ပကာရာ အာနိသံသာ သံဝဏ္ဏိတာ။ ယေ စ “သတော သမ္ပဇာနော အာနန္ဒ ဗောဓိသ
တ္တော တုသိတာကာယာ စဝိတွာ မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၁၉၉) သောဠသ အစ္ဆရိယဗ္ဘုတဓမ္မ
ပ္ပကာရာ, ယေ စ “သီတံ ဗျပဂတံ ဟောတိ, ဥဏှဉ္စ ဥပသမ္မတိ”တိအာဒိနာ (ဗု. ဝံ. ၈၃), “ဇာယမာနေ ခေါ သာရိပု
တ္တ ဗောဓိသတ္တေ အယံ ဒသသဟဿိလောကဓာတု သင်္ကမ္ပတိ သမ္ပကမ္ပတိ သမ္ပဝေဓတီ”တိအာဒိနာ စ ဒွတ္တ
ိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တပ္ပကာရာ, ယေ ဝါ ပနညေပိ “ဗောဓိသတ္တာနံ အဓိပ္ပာယသမိဇ္ဈနံ ကမ္မာဒီသု ဝသီဘာဝေါ”တိ ဧဝ
မာဒယော တတ္ထ တတ္ထ ဇာတကဗုဒ္ဓဝံသာဒီသု ဒဿိတပ္ပကာရာ အာနိသံသာ, တေ သဗ္ဗေပိ ဧတာသံ အာနိသံသာ,
တထာ ယထာနိဒဿိတဘေဒါ အလောဘာဒောသာဒိဂုဏယုဂဠာဒယော စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကိံ ဖလန္တိ သမာသတော တာဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝေါ ဧတာသံ ဖလံ, ဝိတ္ထာရတော ပန ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္
ခဏ- (ဒီ. နိ. ၂.၂၄ အာဒယော; ၃.၁၉၈ အာဒယော; မ. နိ. ၂.၃၈၅) အသီတိအနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာဒိအနေကဂုဏဂဏသ
မုဇ္ဇလရူပကာယသမ္ပတ္တိအဓိဋ္ဌာနာ ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇဆအသာဓာရဏဉာဏအဋ္ဌာရသာဝေဏိကဗုဒ္ဓဓမ္မ- (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ.
၃. ၃.၃၀၅; မူလဋီ. ၂.သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ) -ပဘုတိအနေကသတသဟဿဂုဏသမုဒယောပသောဘိနီ ဓမ္မကာယသိ
ရီ, ယာဝတာ ပန ဗုဒ္ဓဂုဏာ ယေ အနေကေဟိပိ ကပ္ပေဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနာပိ ဝါစာယ ပရိယောသာပေတုံ န သက္ကာ, ဣဒံ
ဧတာသံ ဖလန္တိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဗုဒ္ဓဝံသစရိယာပိဋကဇာတကမဟာပဒါနသုတ္တာဒီနံ ဝသေန
ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယထာဝုတ္တာယ ပဋိပဒါယ ယထာဝုတ္တဝိဘာဂါနံ ပါရမီနံ ပူရိတဘာဝံ သန္ဓာယာဟ **“သမတိံသ ပါရမိယော ပူရေ
တွာ”**တိ။ သတိပိ မဟာပရိစ္စာဂါနံ ဒါနပါရမိဘာဝေ ပရိစ္စာဂဝိသေသဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စေဝ သုဒုက္ကရဘာဝဒဿ

နတ္တဥ္စ **“ပဥ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ”** တိ ဝိသုံ ဂဟဏံ, တေတောယေဝ စ အင်္ဂပရိစ္စာဂတော ဝိသုံ နယနပရိစ္စာဂဂ္ဂဟဏံ, ပရိဂ္ဂဟပရိစ္စာဂဘာဝသာမညေပိ ဓနရဇ္ဇပရိစ္စာဂတော ပုတ္တဒါရပရိစ္စာဂဂ္ဂဟဏဉ္စ ကတံ။ ဂတပစ္စာဂတိကဝတ္တသင်္ခါတဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယ သဒ္ဓိံ အဘိညာသမာပတ္တိနိပ္ဖာဒနံ **ပုဗ္ဗယောဂေါ။** အနာဒီသုယေဝ သာတိသယပဋိပတ္တိနိပ္ဖာဒနံ **ပုဗ္ဗစရိယာ,** ယာ စရိယာပိဋကသင်္ဂဟိတာ။ အဘိနီဟာရော **ပုဗ္ဗယောဂေါ,** အနာဒိပဋိပတ္တိ, ကာယဝိဝေကဝသေန ဧကစရိယာ တ **ပုဗ္ဗစရိယာ**တိ ကေစိ။ အနာဒီနဥ္စေဝ အပ္ပိစ္ဆတာဒီနဥ္စ သံသာရနိဗ္ဗာနေသု အာဒီနဝါနိသံသာဒီနဥ္စ ဝိဘာဝနဝသေန သတ္တာနံ ဗောဓိတ္တယေ ပတိဋ္ဌာပနပရိပါစနဝသေန ပဝတ္တာ ကထာ **ဓမ္မက္ခာနံ။** ဉာတီနံ အတ္ထစရိယာ **ဉာတတ္ထစရိယာ,** သာပိ ကရုဏာယနဝသေနေဝ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန လောကတ္ထစရိယာဒယော သင်္ဂဏှာတိ။ ကမ္မဿကတာဉာဏဝသေန, အနဝဇ္ဇကမ္မာယတနဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနပရိစယဝသေန, ခန္ဓာယတနာဒိပရိစယဝသေန, လက္ခဏတ္တယတီရဏဝသေန စ ဉာဏစာရော **ဗုဒ္ဓိစရိယာ,** သာ ပန အတ္ထတော ပညာပာရမီယေဝ, ဉာဏသမ္ဘာရဒဿနတ္ထံ ဝိသုံ ဂဟဏံ။ **ကောဋိန္တိ** ပရိယန္တော, ဥက္ကံသောတိ အတ္ထော။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ဘာဝေတွာတ ဗျူဟေတွာတတိ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ **ဘာဝေတွာ**တိ ဥပ္ပာဒေတွာ။ **ဗျူဟေတွာ** တိ ဝဍ္ဎေတွာ။ သတိပဋ္ဌာနာဒိဂ္ဂဟဏေန အာဂမနပဋိပဒံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ဒဿေတိ, ဝိပဿနာသဟဂတာ ဧဝ တ သတိပဋ္ဌာနာဒယော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဧတ္ထ စ ‘‘ယေန အဘိနီဟာရေနာ’’တိအာဒိနာ အာဂမနပဋိပဒါယ အာဒိံ ဒဿေတိ, ‘‘အနပာရမီ’’တိအာဒိနာ မဇ္ဈံ, ‘‘စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ’’တိအာဒိနာ ပရိယောသာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သမ္ပတိဇာတော တိ ဟတ္ထတော မုစ္စိတွာ မုဟုတ္တဇာတော, န မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တမတ္တော။ နိက္ခန္တမတ္တဉှိ မဟာသတ္တံ ပဌမံ ဗြဟ္မာနော သုဝဏ္ဏဇာလေန ပဋိဂ္ဂဏှိံသု, တေသံ ဟတ္ထတော စတ္တာရော မဟာရာဇာနော အဇိနပ္ပဝေဏိယာ, တေသံ ဟတ္ထတော မနုဿာ ဒုကူလစုမ္ဗဋကေန ပဋိဂ္ဂဏှိံသု, မနုဿာနံ ဟတ္ထတော မုစ္စိတွာ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌိတောတိ **ယထာဟ** ဘဂဝါ မဟာပဒါနဒေသနာယံ။ **သေတမှိ ဆတ္တေ** တိ ဒိဗ္ဗသေတစ္ဆတ္တေ။ **အနုဟီရမာနေ**တိ ဓာရိယမာနေ။ ဧတ္ထ စ ဆတ္တဂ္ဂဟဏေနေဝ ခဂ္ဂါဒီနိ ပဥ္စ ကကုဓဘဏ္ဍာနိပိ (ဇာ. ၂.၁၉.၇၂) ဝုတ္တာနေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ခဂ္ဂတာလဝဏ္ဋမောရဟတ္ထကဝါဠဗီဇနီဥဏှီသပဋ္ဋာပိ ဟိ ဆတ္တေန သဟ တဒါ ဥပဋ္ဌိတာ အဟေသုံ။ ဆတ္တာဒီနိယေဝ စ တဒါ ပညာယိံသု, န ဆတ္တာဒိဂ္ဂါဟကာ။ **သဗ္ဗာ စ ဒိသာ** တိ ဒသပိ ဒိသာ။ နယိဒံ သဗ္ဗဒိသာဝိလောကနံ သတ္တပဒဝီတိဟာရုတ္တရကာလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မဟာသတ္တော ဟိ မနုဿာနံ ဟတ္ထတော မုစ္စိတွာ ပုရတ္ထိမဒိသံ ဩလောကေသိ, တတ္ထ ဒေဝမနုဿာ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇယမာနာ ‘‘မဟာပုရိသ ဣဓ တုမှေဟိ သဒိသောပိ နတ္ထိ, ကုတော ဥတ္တရိတရော’’တိ အာဟံသု။ ဧဝံ စတဿော ဒိသာ, စတဿော အနုဒိသာ, ဟေဋ္ဌာ, ဥပရီတိ သဗ္ဗာ ဒိသာ အနုဝိလောကေတွာ သဗ္ဗတ္ထ အတ္တနာ သဒိသံ အဒိသွာ ‘‘အယံ ဥတ္တရာ ဒိသာ’’တိ တတ္ထ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန အဂမာသိ။ **အာသဘိန္တိ** ဥတ္တမံ။ **အဂ္ဂေါ** တိ သဗ္ဗပဌမော။ **ဇေဋ္ဌော သေဋ္ဌော** တိ စ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **အယမန္တိမာ ဇာတိ, နတ္ထိ အနိ ပုနဗ္ဘဝေ**တိ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ပတ္တဗ္ဗံ အရဟတ္တံ ဗျာကာသိ။

“အနေကေသံ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေနာ” တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ **“ယဉှိ”**တိအာဒိနာ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ဧတ္ထ** တိ –

‘‘အနေကသာခဥ္စ သဟဿမဏ္ဍလံ၊
ဆတ္တံ မရူ ဓာရယုမန္တလိက္ခေ။
သုဝဏ္ဏဒဏ္ဍာ ဝီတိပတန္တိ စာမရာ၊
န ဒိဿရေ စာမရဆတ္တဂါဟကာ’’တိ။ (သု. နိ. ၆၉၃)။

ဣမိဿာ ကထာယ။ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတစာရတာယ အနာဝရဏဉာဏန္တိ အာဟ **“သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏပဋိလာဘဿာ”**တိ။ **“တထာ အယံ ဘဂဝါပိ ဂတော။ပေ။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေနာ”** တိ ဧတေန အဘိဇာတိယံ ဓမ္မတာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနဝိသေသာ သဗ္ဗဗောဓိသတ္တာနံ သာဓာရဏာတိ ဒဿေတိ။ ပာရမိတာနိဿန္ဒာ ဟိ တေတိ။

ဝိက္ကမီ တိ အဂမာသိ။ **မရူ**တိ ဒေဝါ။ **သမာ**တိ ဝိလောကနသမတာယ သမာ သဒိသိယော။ မဟာပုရိသော ဟိ ယထာ ဧကံ ဒိသံ ဝိလောကေသိ, ဧဝံ သေသာ ဒိသာပိ, န ကတ္ထစိ ဝိလောကနေ ဝိဗန္ဓော တဿ အဟောသီတိ။ **သမာ**တိ တ ဝိ

လောကေတုံ ယုတ္တာတိ အတ္ထော။ န ဟိ တအ ဇောမိသတ္တသ္သ ဝိရူပဗီဘစ္ဆဝိသမရူပာနိ ဝိလောကေတုံ အယုတ္တာနိ ဒိသာသု ဉပဌှာဟန္တီတိ။

“ဇဝံ တထာဂတော”တိ ကာယဂမနဋ္ဌေန ဂတ-သဒ္ဒေန တထာဂတ-သဒ္ဒံ နိဒ္ဒိသိတ္ဝာ ဣာအနိ ဉာဏဂမနဋ္ဌေန တံ ဒဿေတုံ **“အထ တ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **နေက္ခမ္မေနာ** တိ အလောဘပ္ပဓာနေန ကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေန။ ကုသလာ ဟိ ဓမ္မာ ဣဓ နေက္ခမ္မံ, န ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယော, “ပဌမဇ္ဈာနေနာ”တိ စ ဝဒန္တိ။ **ပဟာယာ**တိ ပဇဟိတ္ဝာ။ **ဂတော** အဓိဂတော, ပဋိပန္နော ဉတ္တရိဝိသေသန္တိ အတ္ထော။ **ပဟာယာ**တိ တ ပဟာနဟေတု, ပဟာနလက္ခဏံ တ။ ဟေတုလက္ခဏတ္ထော ဟိ အယံ ပဟာယ-သဒ္ဒေါ။ “ကာမစ္ဆန္ဒာဒိပ္ပဟာနဟေတုကံ ဂတော”တိ ဟေတ္ထ ဝုတ္တံ ဂမနံ အဝဗောဓော, ပဋိပတ္တိ ဧဝ တ။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိပ္ပဟာနေန စ တံ လက္ခီယတိ။ ဧသ နယော **“ပဒာလေတွာ”**တိအာဒီသုပိ။ **အဗျာပာဒေနာ** တိ မေတ္တာယ။ **အာလောကသညာယာ**တိ ဝိဘူတံ ကတွာ မနသိကရဏေန ဉပဋ္ဌိတအာလောကသဉ္ဇာနနေန ။ **အဝိက္ခေပေနာ** တိ သမာဓိနာ။ **ဓမ္မဝဝတ္ထာနေနာ** တိ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ ယာထာဝဝိနိစ္ဆယေန, “သပ္ပစ္စယနာမရူပဝဝတ္ထာနေနာ”တိပိ ဝဒန္တိ။

ဇဝံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနီဝရဏပ္ပဟာနေန “အဘိဇ္ဈံ လောကေ ပဟာယာ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၀၈) ဝုတ္တာယ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယ ဘဂဝတော တထာဂတဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣာအနိ သဟ ဉပာယေန အဋ္ဌဟိ သမာပတ္တီဟိ, အဋ္ဌာရသဟိ စ မဟာဝိပဿနာဟိ တံ ဒဿေတုံ **“ဉာဏေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ နာမရူပပရိဂ္ဂဟကင်္ခာဝိတရဏာနဉ္ဟိ ဝိဗန္ဓဘူတဿ မောဟဿ ဒူရီကရဏေန ဉာတပရိညာယံ ဌိတဿ အနိစ္စသညာဒယော သိဇ္ဈန္တိ, တထာ ဈာနသမာပတ္တီသု အဘိရတိနိမိတ္တေန ပာမောဇ္ဇေန, တတ္ထ အနဘိရတိယာ ဝိနောဒိတာယ ဈာနာဒိ သမဓိဂမောတိ သမာပတ္တိဝိပဿနာနံ အရတိဝိနောဒနအဝိဇ္ဇာပဒာလနာဒိ ဉပာယော, ဉပ္ပဋိပာဋိနိဒ္ဒေသော ပန နီဝရဏသဘာဝဿ အဝိဇ္ဇာယ ဟေဋ္ဌာ နီဝရဏေသုပိ သင်္ဂဟဒဿနတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သမာပတ္တိဝိဟာရပ္ပဝေသဝိဗန္ဓနေန နီဝရဏာနိ ကတဋ္ဌသဒိသာနီတိ အာဟ **“နီဝရဏကတဋ္ဌံ ဉဃ္ဃာဋေတွာ”** တိ။ “ရတ္တိံ ဝိတက္ကေတွာ ဝိစာရေတွာ ဒိဝါ ကမ္မန္တေ ပယောဇေတီ”တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဝိယ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဓူမာယနာတိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **“ဝိတက္ကဝိစာရဓူမ”**န္တိ။ ကိဉ္စာပိ ပဌမဇ္ဈာနူပစာရေယေဝ စ ဒုက္ခံ, စတုတ္ထဇ္ဈာနူပစာရေယေဝ သုခံ ပဟီယတိ, အတိသယပ္ပဟာနံ ပန သန္ဓာယာဟ **“စတုတ္ထဇ္ဈာနေန သုခဒုက္ခံ ပဟာယာ”**တိ။

အနိစ္စဿ, အနိစ္စန္တိ အနုပဿနာ **အနိစ္စာနုပဿနာ,** တေဘူမကဓမ္မာနံ အနိစ္စတံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တာယ ဝိပဿနာယေတံ နာမံ။ **နိစ္စသညန္တိ** သင်္ခတဓမ္မေ “နိစ္စာ, သဿတာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တမိစ္ဆာသညံ , သညာသီသေန ဒိဋ္ဌိဓိတ္တာနမ္ပိ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧသ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ **နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယာ** တိ သင်္ခါရေသု နိဗ္ဗိန္ဒနာကာရေန ပဝတ္တာယ အနုပဿနာယ။ **နန္ဒိ** န္တိ သပ္ပီတိကတဏှံ။ တထာ **ဝိရာဂါနုပဿနာယာ** တိ ဝိရဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တာယ အနုပဿနာယ။ **နိရောဓာနုပဿနာယာ** တိ သင်္ခါရာနံ နိရောဓဿ အနုပဿနာယ။ “တေ သင်္ခါရာ နိရုဇ္ဈန္တိယေဝ, အာယတိံ သမုဒယဝသေန န ဉပ္ပဇ္ဇန္တီ”တိ ဧဝံ တ အနုပဿနာ **နိရောဓာနုပဿနာ** ။ တေနေတဟ “နိရောဓာနုပဿနာယ နိရောဓေတိ, နော သမုဒေတီ”တိ။ မုဉ္စိတုကမျတာ ဟိ အယံ ဗလပ္ပတ္တာတိ။ ပဋိနိဿဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တာ အနုပဿနာ **ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ** ။ ပဋိသင်္ခာ သန္တိဋ္ဌနာ ဟိ အယံ။ **အာဒါနန္တိ** နိစ္စာဒိဝသေန ဂဟဏံ။ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏာနံ ဝသေန ဧကတ္တဂ္ဂဟဏံ **ဃနသညာ။ အာယူဟနံ** အဘိသင်္ခရဏံ။ အဝတ္ထာဝိသေသာပတ္တိ **ဝိပရိဏာမော။ ဓုဝသညန္တိ** ထိရဘာဝဂ္ဂဟဏံ။ **နိမိတ္တ** န္တိ သမူဟာဒိဃနဝသေန, သကိစ္စပရိစ္ဆေဒတာယ စ သင်္ခါရာနံ သဝိဂ္ဂဟဂ္ဂဟဏံ။ **ပဏိဓိန္တိ** ရာဂါဒိပဏိဓိံ, သာ ပနတ္ထတော တဏှာဟာနံ ဝသေန သင်္ခါရေသု နိန္နတာ။

အဘိနိဝေသန္တိ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ။ အနိစ္စဒုက္ခာဒိဝသေန သဗ္ဗဓမ္မတီရဏံ **အဓိပညာဓမ္မဝိပဿနာ။ သာရာဒါနာဘိနိဝေသန္တိ** အသာရေ သာရဂ္ဂဟဏဝိပလ္လာသံ။ “ဣဿရကုတ္တာဒိဝသေန လောကော သမုပ္ပန္နော”တိ အဘိနိဝေသော **သမ္မောဟာဘိနိဝေသော။** ကေစိ ပန “အဟောသိံ နု ခေါ အဟမတီတမဒ္ဓါနန္တိအာဒိနာ ပဝတ္တသံသယာပတ္တိ **သမ္မောဟာဘိနိဝေသော”** တိ ဝဒန္တိ။ သင်္ခါရေသု လေဏတာဏဘာဝဂ္ဂဟဏံ **အာလယာဘိနိဝေသော။** “အာလယရတာ အာလယသမုဒိတာ”တိ ဝစနတော အာလယော တဏှာ, သာယေဝ စက္ခာဒီသု ရူပာဒီသု စ အဘိနိဝိသနဝသေန ပဝတ္တိယာ **အာလယာဘိနိဝေသော**တိ ကေစိ။ “ဧဝံဝိဓာ သင်္ခါရာ ပဋိနိဿဇ္ဇီယန္တီ”တိ ပဝတ္တံ ဉာဏံ **ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ။** ဝဋ္ဋတော ဝိဂတတ္တာ ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာနံ, တတ္ထ အာရမ္မဏကရဏသင်္ခါတေန အနုပဿနေန ပဝတ္တိယာ **ဝိဝဋ္ဋာ**

နုပဿနာ ကေတ္ဝာ။ **သံယောဇနိယေသု**တိ သံယုဇ္ဇနဝသေန သင်္ခါရေသု အဘိနိဝိသနံ။ **ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌေ** တိ ဒိဋ္ဌိ
ယာ သဟဇာတေကဋ္ဌေ, ပဟာနေကဋ္ဌေ စ။ **“ဩဠာရိကေ”**တိ ဥပရိမဂ္ဂဝဇ္ဈေ ကိလေသေ အပေက္ခိတွာ ဝုတ္တံ, အ
ညထာ ဒဿနပဟာတဗ္ဗာပိ ဒုတိယမဂ္ဂဝဇ္ဈေဟိ ဩဠာရိကာတိ။ **အဏုသဟဂတေ**တိ အဏုဘူတေ, ကာမရာဂ ပဋိဃာ အဒိမဂ္ဂ
ဝဇ္ဈေ အပေက္ခိတွာ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗကိလေသေ**တိ အဝသိဋ္ဌသဗ္ဗကိလေသေ။ န ဟိ ပဌမာဒိမဂ္ဂေဟိ ပဟီနာ ကိလေသာ
ပုန ပဟီယန္တီတိ။

ကက္ခဠတ္တံ ကဌိနဘာဝေါ။ **ပဂ္ဃရဏံ** ဒြဝဘာဝေါ။ လောကိယတယုနာ ဘဿုသု ဝိယ ယေန တံတံကလာပ
ဿ ဥဒ္ဓုမာယနံ, ထမ္ဘဘာဝေ တ, တံ **ဝိတ္ထမ္ဘနံ။** ဝိဇ္ဇမာနေပိ ကလာပန္တရဘူတာနံ ကလာပန္တရဘူတေဟိ အသ
မ္ဖုဋ္ဌဘာဝေ, တံတံဘူတဝိဝိတ္တတာ ရူပပရိယန္တော အာကာသောတိ ယေသံ ယော ပရိစ္ဆေဒော, တေဟိ သော အသမ္
ဖုဋ္ဌော ဝ, အညထာ ဘူတာနံ ပရိစ္ဆေဒသဘာဝေ န သိယာ ဗျာပီဘာဝပတ္တိတော ။ အဗျာပိတာ ဟိ အသမ္ဖုဋ္ဌတာ
တိ။ ယသ္မိံ ကလာပေ ဘူတာနံ ပရိစ္ဆေဒော, တေဟိ အသမ္ဖုဋ္ဌဘာဝေ **အသမ္ဖုဋ္ဌလက္ခဏံ။** တေနာဟ ဘဂဝါ
အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသေ “အသမ္ဖုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟီ”တိ (ဓ. သ. ၆၃၇)။

ဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပာတေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ **ရုပ္ပနံ။** စေတနာပဓာနတ္တာ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာနံ စေတနာဝသေနေ
တံ ဝုတ္တံ **“သင်္ခါရာနံ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏ”** န္တိ။ တထာ ဟိ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ သင်္ခါရက္ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ “စက္ခု
သမ္ဖဿဇာ စေတနာ”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၉၂) စေတနာဝ ဝိဘတ္တာ, အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာ စ စေတနာ။ ယထာဟ “တ
တ္ထ ကတမော ပုညာဘိသင်္ခါရော? ကုသလာ စေတနာ ကာမာဝစရာ”တိအာဒိ (ဝိဘ. ၂၂၆)။ **ဖရဏံ** သဝိပ္ဖာရိကတာ။ **အ
ဿဒ္ဓိယေ**တိ အဿဒ္ဓိယဟေတု, နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မံ။ ဧသ နယော **“ကောသဇ္ဇေ”** တိအာဒီသု။ **ဝူပသမလက္ခဏ**
န္တိ ကာယစိတ္တပရိဠာဟူပသမလက္ခဏံ။ လီနုဒ္ဓစ္စရဟိတေ အဓိစိတ္တေ ပဝတ္တမာနေ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေ
သု အဗျာဝဋတာယ အဇ္ဈုပေက္ခနံ **ပဋိသင်္ခါနံ** ပက္ခဟတုပစ္ဆေဒတော။

မုသာဝါဒါဒီနံ ဝိသံဝါဒနာဒိကိစ္စတာယ လူခာနံ အပရိဂ္ဂါဟကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝတော ပရိဂ္ဂါဟိကာ သမ္မာဝါစာ သိနိ
ဒ္ဓဘာဝတော သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ, သမ္မာဝါစာပစ္စယသုဘာသိတာနံ သောတာရဉ္စ ပုဂ္ဂလံ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ သာ ပရိဂ္
ဂဟလက္ခဏာ သမ္မာဝါစာ။ ကာယိကကိရိယာ ကိဉ္စိ ကတ္တဗ္ဗံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ သယဉ္စ သမုဋ္ဌဟနံ ဃဋနံ ဟောတီတိ
သမ္မာကမ္မန္တသင်္ခါတာ ဝိရတိ သမုဋ္ဌာနလက္ခဏာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ တ ဥက္ခိပနံ သမုဋ္ဌာပနံ ကာယိက
ကိရိယာယ ဘာရုက္ခိပနံ ဝိယ။ ဇီဝမာနဿ သတ္တဿ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ တ ဇီဝိတိန္ဒြိယဝုတ္တိယာ, အာဇီဝဿ
ဝေ ဝ တ သုဒ္ဓိ **ဝေါဒါနံ။** သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ စိတ္တဿ သံကိလေသပက္ခေ ပတိတုံ အဒတွာ သမ္မဒေဝ ပဂ္ဂ
ဏှနံ **ပဂ္ဂဟော။**

“သင်္ခါရာ”တိ ဣဓ စေတနာ အဓိပ္ပေတာတိ ဝုတ္တံ **“သင်္ခါရာနံ စေတနာလက္ခဏ”** န္တိ။ **နမနံ** အာရမ္မဏာဘိမု
ခဘာဝေါ။ **အာယတနံ**ပဝတ္တနံ။ အာယတနာနံ ဝသေန ဟိ အာယသင်္ခါတာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ပဝတ္တိ။ **တဏှာယ
ဟေတုလက္ခဏ**န္တိ ဝဋ္ဋဿ ဇနကဟေတုဘာဝေ, မဂ္ဂဿ ပန နိဗ္ဗာနသမ္ပာပကတ္တန္တိ အယမေဝ တေသံ ဝိ
သေသော။

တထလက္ခဏံ အဝိပရီတသဘာဝေါ။ **ဧကရသော** အညမညာနတိဝတ္တနံ အနူနာဓိကဘာဝေါ။ **ယုဂနဒ္ဓာ** သမထဝိပ
ဿနာဝ, “သဒ္ဓါပညာ ပဂ္ဂဟာဝိက္ခေပာ”တိပိ ဝဒန္တိ။

ခိဏောတိ ကိလေသေတိ **ခယော,** မဂ္ဂေါ။ အနုပ္ပာဒပရိယောသာနတာယ **အနုပ္ပာဒော,** ဖလံ။ **ပဿဒ္ဓိ** ကိလေသဝူ
ပသမော။

ဆန္ဒဿ တိ ကတ္တုကမျတာဆန္ဒဿ။ **မူလလက္ခဏံ** ပတိဋ္ဌာဘာဝေါ။ **သမုဋ္ဌာပနလက္ခဏံ** အာရမ္မဏပ
ဋိပါဒကတာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိဟေတုတာ။ **သမောဓာနံ** ဝိသယာဒိသန္နိပါတေန ဂဟေတဗ္ဗာကာရော,
ယာ “သင်္ဂတီ”တိ ဝုစ္စတိ။ သမံ သဟ ဩဒဟန္တိ အနေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မာတိ တ **သမောဓာနံ,** ဖဿော။ သမောသရ
န္တိ သန္နိပတန္တိ ဧတ္ထာတိ **သမောသရဏံ။** ဝေဒနာယ ဝိနာ အပ္ပဝတ္တမာနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဝေဒနာနုဘဝနနိမိတ္
တံ သမောသဋာ ဝိယ ဟောန္တီတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဂေဟနသီနံ ကူဋံ ဝိယ သမ္ပယုတ္တာနံ ပာမောက္ခဘာဝေ **ပမုခလက္ခ**

ဏံ။ တတော, တေသံ တ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဥတ္တရိ ပဓာနန္တိ **တဒုတ္တရိ**။ ပညုတ္တရာ ဟိ ကုသလာ ဓမ္မာ။ **ဝိမုတ္တိယာ**တိ ဖလသ္သ။ တဉှိ သီလာဒိဂုဏသာရဿ ပရမုက္ကံသဘာဝေန သာရံ။ အယဉ္စ လက္ခဏဝိဘာဂေ ဆဓာတုပဉ္စဇ္ဈာနင်္ဂါဒိဝသေန တံတံသုတ္တပဒာနုသာရေန, ဟေရာဏဥ္ဇကထာယ အာဂတနယေန စ ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တောပိ ကောစိ ဓမ္မော ပရိယာယန္တရပ္ပကာသနတ္ထံ ပုန ဒဿိတော, တတော ဧဝ စ ''ဆန္ဒမူလကာ ကုသလာ ဓမ္မာ မနသိကာရသမုဋ္ဌာနာ, ဖဿသမောဓာနာ, ဝေဒနာသမောသရဏာ''တိ, ''ပညုတ္တရာ ကုသလာ ဓမ္မာ''တိ, ''ဝိမုတ္တိသာရမိဒံ ဗ္ရဟ္မစရိယ''န္တိ, ''နိဗ္ဗာနောဂဓဉှိ အာဝုသော ဗ္ရဟ္မစရိယံ နိဗ္ဗာနပရိယောသာန''န္တိ စ သုတ္တပဒာနံ ဝသေန **''ဆန္ဒသ္သ မူလလက္ခဏ''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တထဓမ္မာ နာမ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ အဝိပရီတသဘာဝတ္တာ။ **တထာနိ** တံသဘာဝတ္တာ။ **အဝိတထာနိ** အမုသာသဘာဝတ္တာ။ **အနညထာနိ** အညာကာရရဟိတတ္တာ။

ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော တိ ဇာတိပစ္စယာ သမ္ဘူတံ ဟုတ္ဝာ သဟိတသ္သ အတ္တနော ပစ္စယာနုရူပဿ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ အာဂတဘာဝေါ, အနုပဝတ္တဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ သမ္ဘူတဋ္ဌော စ သမုဒာဂတဋ္ဌော စ သမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော, န ဇာတိတော ဇရာမရဏံ န ဟောတိ, န စ ဇာတိံ ဝိနာ အညတော ဟောတီတိ ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတဋ္ဌော။ ဣတ္ထဉ္စ ဇာတိတော သမုဒာဂစ္ဆတီတိ ဇာတိပစ္စယသမုဒာဂတဋ္ဌော။ ယာ ယာ ဇာတိ ယထာ ယထာ ပစ္စယော ဟောတိ, တဒနုရူပံ ပာတုဘာဝေါတိ အတ္ထော။ **အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဋ္ဌော** တိ ဧတ္ထာပိ န အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော န ဟောတိ, န စ အဝိဇ္ဇံ ဝိနာ သင်္ခါရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ယာ ယာ အဝိဇ္ဇာ ယေသံ ယေသံ သင်္ခါရာနံ ယထာ ယထာ ပစ္စယော ဟောတိ, အယံ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဋ္ဌော, ပစ္စယဘာဝေါတိ အတ္ထော။

ဘဂဝါ တံ ဇာနာတိ ပဿတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တေနာ**တိ ဘဂဝတာ။ တံ ဝိဘဇ္ဇမာနန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တ**န္တိ ရူပာယတနံ။ **ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မဇ္ဈတ္တံ သင်္ဂဏှာတိ, တထာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နပရိတ္တအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာတဒုဘယာဒိဘေဒံ။ **လဗ္ဘမာနကပဒဝသေနာ** တိ ''ရူပာယတနံ ဒိဋ္ဌံ သဒ္ဒာယတနံ သုတံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ မုတံ, သဗ္ဗံ ရူပံ မနသာ ဝိညာတ''န္တိ (ဓ. သ. ၉၆၆) ဝစနတော ဒိဋ္ဌပဒဉ္စ ဝိညာတပဒဉ္စ ရူပာရမ္မဏေ လဗ္ဘတိ။ ''ရူပာရမ္မဏံ ဣဋ္ဌံ အနိဋ္ဌံ မဇ္ဈတ္တံ ပရိတ္တံ အတီတံ အနာဂတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓာ ဒိဋ္ဌံ ဝိညာတံ ရူပံ ရူပာယတနံ ရူပဓာတု ဝဏ္ဏနိဘာ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ နီလံ ပီတက''န္တိ ဧဝမာဒီဟိ **အနေကေဟိ နာမေဟိ**။ **''တေရသဟိ တရေဟီ''**တိ ရူပကဏ္ဍေ (ဓ. သ. ၆၁၄ အာဒယော) အာဂတေ တေရသ နိဒ္ဒေသတရေ သန္ဓာယာဟ။ ဧကေကသ္မိဉ္စ တရေ စတုန္နံ စတုန္နံ ဝဝတ္ထာပနနယာနံ ဝသေန **''ဒွိပညာသာယ နယေဟီ''**တိ အာဟ။ **တထမေဝ** အဝိပရီတဒဿိတာယ, အပ္ပဋိဝတ္တိယဒေသနတာယ စ။ **ဇာနာမိ အဗ္ဘညာသိ** န္တိ ဝတ္တမာနာတီတကာလေသု ဉာဏပ္ပဝတ္တိဒဿနေန အနာဂတေပိ ဉာဏပ္ပဝတ္တိ ဝုတ္တာယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝိဒိတ**-သဒ္ဒော အနာမဋ္ဌကာလဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော, ''ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတ''န္တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၉၆၆) ဝိယ။ **န ဥပဋ္ဌာသီ** တိ အတ္တတ္တနိယဝသေန န ဥပဂစ္ဆိ။ ယထာ ရူပာရမ္မဏာဒယော ဓမ္မာ ယံသဘာဝါ ယံပကာရာ စ, တထာ နေ ပဿတိ ဇာနာတိ ဂစ္ဆတီတိ **တထာဂတော**တိ ဧဝံ ပဒသမ္ဘဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေစိ ပန ''နိရုတ္တိနယေန ပိသောဒရာဒိပက္ခေပေန ဝါ ဒဿီ-သဒ္ဒဿ လောပံ, အာဂတ-သဒ္ဒဿ စာဂမံ ကတွာ **တထာဂတော**''တိ ဝဏ္ဏေန္တိ။

နိဒ္ဒေသတာယ **အနုပဝဇ္ဇံ**။ ပက္ခိပိတဗ္ဗာဘာဝေန **အနူနံ**။ အပနေတဗ္ဗာဘာဝေန **အနဓိကံ**။ အတ္ထဗျဉ္ဇနာဒိသမ္ပတ္တိယာ **သဗ္ဗာကာရပရိပုဏ္ဏံ**။ **နော အညထာ** တိ ''တထေဝ''တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဗျတိရေကေန သမ္ပာဒေတိ။ တေန ယဒတ္ထံ ဘာသိတံ, ဧကန္တေန တဒတ္ထနိပ္ဖာဒနတော ယထာ ဘာသိတံ ဘဂဝတာ, တထေဝါတိ အဝိပရီတဒေသနတံ ဒဿေတိ။ **''ဂဒတ္ထော''** တိ ဧတေန တထံ ဂဒတီတိ တထာဂတောတိ **ဒ**-ကာရဿ **တ**-ကာရော ကတော နိရုတ္တိနယေနာတိ ဒဿေတိ။

တထာ ဂတမဿာတိ **တထာဂတော,** ဂတန္တိ စ ကာယဿ ဝါစာယ ဝါ ပဝတ္တီတိ အတ္ထော။ **တထာ**တိ စ ဝုတ္တေ **ယံတံ**-သဒ္ဒာနံ အဗျဘိစာရိသမ္ဗန္ဓိတာယ ''ယထာ''တိ အယမတ္ထော ဥပဋ္ဌိတောယေဝ ဟောတိ။ ကာယဝစီကိရိယာနဉ္စ အညမညာနုလောမေန ဝစနိစ္ဆာယံ, ကာယဿ ဝါစာ, ဝါစာယ စ ကာယော သမ္ဗန္ဓီဘာဝေန ဥပတိဋ္ဌတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဘဂဝတော ဟီ''**တိအာဒိ။ ဣမသ္မိံ ပန အတ္ထေ တထာတဒိတာယ **တထာဂတော**

တိ အယမ္ပိ အတ္ထော သိဒ္ဓော ဟောတိ။ သော ပန ပုဗ္ဗေ ပကာရန္တရေန ဒဿိတောတိ အာဟ **“ဇဝံ တထာကာရိတာယ တထာဂတော”**တိ။

“တိရိယံ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသူ”တိ ဧတေန ယဒေကေ ‘‘တိရိယံ ဝိယ ဥပရိ အဓော စ သန္တိ လောကဓာတုယော’’တိ ဝဒန္တိ, တံ ပဋိသေဓေတိ။ ဒေသနာဝိလာသောယေဝ **ဒေသနာဝိလာသမယော** ယထာ ‘‘ပုညမယံ, အနမယ’’န္တိအာဒီသု။

ဥပသဂ္ဂနိပာတာနံ တစကသဒ္ဒသန္နိဓာနေ တဒတ္ထဇောတနဘာဝေန ပဝတ္တနတော ဂတ-သဒ္ဒောယေဝ အဝဂတတ္ထံ အတီတတ္ထဥ္စ ဝဒတီတိ အာဟ **“ဂတောတိ အဝဂတော အတီတော”**တိ။ အထ တ အဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သမ္ဗောဓိ, ဧတ္ထန္တရေ မဟာဗောဓိယာနပဋိပတ္တိယာ ဟာနဋ္ဌာနသံကိလေသနိဝတ္တီနံ အဘာဝတော ယထာ ပဏိဓာနံ, တထာ ဂတော အဘိနီဟာရာနုရူပံ ပဋိပန္နောတိ **တထာဂတော။** အထ တ မဟိဒ္ဓိကတာယ, ပဋိသမ္ဘိဒါနံ ဥက္ကံသာဓိဂမေန အနာဝရဏတာယ စ ကတ္ထစိ ပဋိဃာတာဘာဝတော ယထာ ရုစိ, တထာ ကာယဝစီစိတ္တာနံ ဂတာနိ ဂမနာနိ ပဝတ္တိယော ဧတဿာတိ **တထာဂတော။** ယသ္မာ စ လောကေ ဝိဓယုတ္တဂတပကာရ-သဒ္ဒာ သမာနတ္ထာ ဒိဿန္တိ, တသ္မာ ယထာ ဝိဓာ ဝိပဿီအာဒယော ဘဂဝန္တော, အယမ္ပိ ဘဂဝါ တထာ ဝိဓောတိ **တထာဂတော။** ယထာ ယုတ္တာ စ တေ ဘဂဝန္တော အယမ္ပိ ဘဂဝါ တထာ ယုတ္တောတိ **တထာဂတော။** အထ တ ယသ္မာ သစ္စံ တစ္ဆံ တထန္တိ ဉာဏဿေတံ အဓိဝစနံ, တသ္မာ တထေန ဉာဏေန အာဂတောတိ **တထာဂတော**တိ။ ဧဝမ္ပိ တထာဂတ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော –

‘‘ပဟာယ ကာမာဒိမလေ ယထာ ဂတာ၊
သမာဓိဉာဏေဟိ ဝိပဿိအာဒယော။
မဟေသိနော သက္ယမုနီ ဇုတိန္ဓရော၊
တထာဂတော တေန **တထာဂတော** မတော။

တထဉ္စ ဓာတာယတနာဒိလက္ခဏံ၊
သဘာဝသာမညဝိဘာဂဘေဒတော။
သယမ္ဘုဉာဏေန ဇိနော သမာဂတော၊
တထာဂတော ဝုစ္စတိ သက္ယပုင္ဂဝေါ။

တထာနိ သစ္စာနိ သမန္တစက္ခုနာ၊
တထာ ဣဒပ္ပစ္စယတာ စ သဗ္ဗသော။
အနညနေယ္ယေန ယတော ဝိဘာဝိတာ၊
ယာထာဝတော တေန ဇိနော **တထာဂတော။**

အနေကဘေဒာသုပိ လောကဓာတုသု၊
ဇိနဿ ရူပာယတနာဒိဂေါစရေ။
ဝိစိတ္တဘေဒံ တထမေဝ ဒဿနံ၊
တထာဂတော တေန သမန္တလောစနော။

ယတော စ ဓမ္မံ တထမေဝ ဘာသတိ၊
ကရောတိ ဝါစာယနုလောမ မတ္တနော။
ဂုဏေဟိ လောကံ အဘိဘုယျ ဣရိယတိ၊
တထာဂတော တေနပိ လောကနာယကော။

ယထာဘိနီဟာရမတော ယထာရုစိ၊
ပဝတ္တဝါစာတနုစိတ္တဘာဝတော။

ယထာဝိဓာ ယေန ပုရာ မဟေသိနော၊
တထာဝိဓော တေန ဇိနော **တထာဂတော**”တိ။ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၃၈)။

သင်္ဂဟကထာ မုခမတ္တမေဝ။ ကသ္မာ? အပ္ပမာဒပဒံ ဝိယ သကလဓမ္မပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ သင်္ဂါဟကတ္တာ။ တေ နေတဟ **“သဗ္ဗာကာရေနာ”** တိအာဒိ။

“တံ ကတမန္တိ ပုစ္ဆတီ” တိ ဧတေန ‘‘ကတမဥ္စ တံ ဘိက္ခဝေ’’တိအာဒိဝစနဿ သာမညတော ပုစ္ဆာဘာဝတေ ဒဿိတော အဝိသေသတော ဟိ တဿ ပုစ္ဆာဝိသေသဘာဝဉာပနတ္ထံ မဟာနိဒ္ဒေသေ အာဂတာ သတ္တာဝ ပုစ္ဆာ အတ္ထုဒ္ဓါရနယေန ဒဿေတိ **“တတ္ထ ပုစ္ဆာ နာမာ”** တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ ‘‘တံ ကတမန္တိ ပုစ္ဆတီ’’တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ သာမညတော ပုစ္ဆာဝစနံ, တသ္မိံ။

လက္ခဏ န္တိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတော ယော ကောစိ သဘာဝေါ။ **“အညာတ”**န္တိ ယေန ကေနစိ ဉာဏေန အညာတဘာဝံ မာဟ, **“အဒိဋ္ဌ”**န္တိ ဒဿနဘူတေန ဉာဏေန ပစ္စက္ခံ ဝိယ အဒိဋ္ဌတံ။ **“အတုလိတ”**န္တိ ‘‘ဧတ္တကမေတ’’န္တိ တုလနဘူတေန အတုလိတတံ, **“အတီရိတ”**န္တိ တီရဏဘူတေန အကတဉာဏကိရိယာသမာပနတံ, **“အဝိဘူတ”**န္တိ ဉာဏဿ အပာကဋဘာဝံ, **“အဝိဘာဝိတ”**န္တိ ဉာဏေန အပာကဋီကတဘာဝံ။ အဒိဋ္ဌံ ဇောတီယတိ ဧတာယာတိ **အဒိဋ္ဌဇောတနာ**။ ဒိဋ္ဌံ သံသန္ဒီယတိ ဧတာယာတိ **ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ,** သာကစ္ဆာဝသေန ဝိနိစ္ဆယကရဏံ။ ဝိမတိံ ဆိဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ **ဝိမတိစ္ဆေဒနာ**။ အနုမတိယာ ပုစ္ဆာ **အနုမတိပုစ္ဆာ**။ ‘‘တံ ကိံ မညထ ဘိက္ခဝေ’’တိအာဒိ ပုစ္ဆာယ ဟိ ‘‘ကာ တုမှာကံ အနုမတီ’’တိ အနုမတိ ပုစ္ဆိတာ ဟောတိ။ **ကထေတုကမျတာ** တိ ကထေတုကမျတာယ။

၈. သရသေနေဝ ပတနသဘာဝဿ အန္တရာ ဧဝ အတီဝ ဟတနံ **အတိပာတော,** သဏိကံ ပတိတုံ အဒတွာ သီဃံ ပာတနန္တိ အတ္ထော။ အတိက္ကမ္မ ဝ သတ္ထာဒီဟိ အဘိဘဝိတွာ ပာတနံ **အတိပါတော။ သတ္တော** တိ ခန္ဓသန္တာနော။ တတ္ထ ဟိ သတ္တပညတ္တိ။ **ဇီဝိတိန္ဒြိယ** န္တိ ရူပာရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယေ ဟိ ဝိကောပိတေ ဣတရမ္ပိ တံသမ္ဗန္ဓတာယ ဝိနဿတိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ‘‘ပါဏဿ အတိပါတော, ပါဏော‌တိ စေတ္ထ ဝေါဟာရတော သတ္တော’’တိ စ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော, နနု နိရဝသေသာနံ ပါဏာနံ အတိပါတတော ဝိရတိ ဣစ္ဆိတာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ‘‘သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီတိ သဗ္ဗေ ပါဏဘူတေ’’တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.စူဠသီလဝဏ္ဏနာ) ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသန္တိ? သစ္စမေတံ, ပါဏဘာဝသာမညဝသေန ပနေတ္ထ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော ကတော, သဗ္ဗသဒ္ဒသန္နိဓာနေန တတ္ထ ပုထုတ္တံ ဝိညာယမာနမေဝါတိ သာမညနိဒ္ဒေသံ အကတွာ ဘေဒဝစနိစ္ဆာဝသေန ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော ကတောတိ ။ ကိဉ္စ ဘိယျောသာမညတော သံဝရသမာဒါနံ, တဗ္ဗိသေသတော သံဝရဘေဒေါတိ ဣမဿ ဝိသေသဿ ဉာပနတ္ထံ အယံ ဝစနဘေဒေါ ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယာယ စေတနာယ ဝတ္တမာနဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ နိဿယဘူတေသု မဟာဘူတေသု ဥပက္ကမကရဏဟေတု တံ မဟာဘူတပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကမဟာဘူတာ နုပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ, သာ တာဒိသပ္ပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ ပါဏာတိပါတော။ လဒ္ဓုပက္ကမာနိ ဟိ ဘူတာနိ ဣတရဘူတာနိ ဝိယ န ဝိသဒါနီတိ သမာနဇာတိယာနံ ကာရဏံ န ဟောန္တီတိ။ **“ကာယဝစီဒွါရာန”**န္တိ ဧတေန မနောဒွါရေ ပဝတ္တာယ ဝဓကစေတနာယ ပါဏာတိပါတဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။

ပယောဂဝတ္ထုမဟန္တတာဒီဟိ မဟာသာဝဇ္ဇတာ တေဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ စေတနာယ ဗလဝဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာဓိပ္ပေတဿ ဟိ ပယောဂဿ သဟသာ နိပ္ဖာဒနဝသေန ကိစ္စသာဓိကာယ ဗဟုက္ခတ္တုံ ပဝတ္တဇဝနေဟိ လဒ္ဓာသေဝနာယ စ သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာယ ဝသေန ပယောဂဿ မဟန္တဘာဝေါ။ သတိပိ ကအာစိ ခုဒ္ဒကေ စေဝ မဟန္တေ စ ပါဏေ ပယောဂဿ သမဘာဝေ မဟန္တံ ဟနန္တဿ စေတနာ တိဗ္ဗတရာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝတ္ထုဿ မဟန္တဘာဝေါ။ ဣတိ ဥဘယံ ပေတံ စေတနာယ ဗလဝဘာဝေနေဝ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဟန္တဗ္ဗဿ မဟာဂုဏဘာဝေန တတ္ထ ပဝတ္တဉပကာရစေတနာ ဝိယ ခေတ္တဝိသေသနိဗ္ဗတ္တိယာ အပကာရစေတနာပိ ဗလဝတီ, တိဗ္ဗတရာ စ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ တဿာ မဟာသာဝဇ္ဇတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တသ္မာ ပယောဂဝတ္ထုအာဒိပစ္စယာနံ အမဟန္တေပိ မဟာဂုဏတာဒိပစ္စယေဟိ စေတနာယ ဗလဝဘာဝတဒိဝသေနေဝ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သမ္ဘရိယန္တိ ဧတေဟီတိ **သမ္ဘာရာ,** အင်္ဂါနိ။ တေသု ဟဏ္ဏသညိတာဝဇေစိတ္တာနိ ပုဗ္ဗဘာဂိယာနိပိ ဟောန္တိ။ ၃
ပက္ကမော ဝဇကေစေတနာသမုဋ္ဌာပိတော။ ပဥ္စသမ္ဘာရဝတီ ဟဏ္ဏာတိပာတစေတနာတိ သာ ပဥ္စသမ္ဘာရဝိနိမုတ္တာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။
ဝိဇ္ဇာမယော မန္တပရိဇပ္ပနပယောဂေ အာထဗ္ဗဏိကာဒီနံ ဝိယ။ **ဣဒ္ဓိမယော** ကမ္မဝိပာကဇိဒ္ဓိမယော အဌာကောဠကာဒီနံ ဝိယ။ **အတိဝိယ ပပဥ္စော** တိ အတိမဟာဝိတ္ထာရော။

ဧတ္ထာဟ – ခဏေ ခဏေ နိရုဇ္ဈနသဘာဝေသု သင်္ခါရေသု ကော ဟန္တိ, ကော ဝါ ဟညတိ, ယဒိ စိတ္တစေတသိကသန္တာနော, သော အရူပတာယ န ဆေဒနဘေဒနာဒိဝသေန ဝိကောပနသမတ္ထော, နာပိ ဝိကောပနီယော, အထ ရူပသန္တာနော, သော အစေတနတာယ ကဋ္ဌကလိင်္ဂရူပမောတိ န တတ္ထ ဆေဒနာဒိနာ ဟဏ္ဏာတိပာတော လဗ္ဘတိ ယထာ မတသရီရေ, ပယောဂေပိ ဟဏ္ဏာတိပာတဿ ပဟရဏပ္ပကာရာဒိ အတီတေသု ဝါ သင်္ခါရေသု ဘဝေယျ အနာဂတေသု ဝါ ပစ္စုပ္ပန္နေသု ဝါ, တတ္ထ န တာဝ အတီတာနာဂတေသု သမ္ဘဝတိ တေသံ အဘာဝတော, ပစ္စုပ္ပန္နေသု စ သင်္ခါရာနံ ခဏိကတ္တာ သရသေနေဝ နိရုဇ္ဈနသဘာဝတာယ ဝိနာသာဘိမုခေသု နိပ္ပယောဇနော ပယောဂေ သိယာ, ဝိနာသဿ စ ကာရဏရဟိတတ္တာ န ပဟရဏပ္ပကာရာဒိပယောဂဟေတုကံ မရဏံ, နိရီဟကတာယ စ သင်္ခါရာနံ ကဿ သော ပယောဂေ, ခဏိကတ္တာ ဝဓာဓိပ္ပာယသမကာလဘိဇ္ဇနကဿ ကိရိယာပရိယောသာနကာလာနဝဋ္ဌာနတော ကဿ ဝါ ဟဏ္ဏာတိပာတကမ္မဗဒ္ဓောတိ။

ဝုစ္စတေ – ယထာဝုတ္တဝဓကစေတနာသဟိတော သင်္ခါရာနံ ပုဉ္ဇော သတ္တသင်္ခါတော ဟန္တာ, တေန ပဝတ္တိတဝဓပယောဂနိမိတ္တံ အပဂတုသ္မာဝိညာဏဇီဝိတိန္ဒြိယော မတဝေါဟာရပ္ပဝတ္တိနိဗန္ဓော ယထာဝုတ္တဝဓပ္ပယောဂကရဏေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟော ရူပါရူပဓမ္မသမူဟော ဟညတိ, ကေဝလော ဝါ စိတ္တစေတသိကသန္တာနော။ ဝဓပ္ပယောဂဝိသယဘာဝေပိ တဿ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ရူပသန္တာနာဓီနဝုတ္တိတာယ ရူပသန္တာနေ ပရေန ပယောဇိတဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကပယောဂဝသေန တန္နိဗ္ဗတ္တိဝိဗန္ဓကဝိသဒိသရူပုပ္ပတ္တိယာ ဝိဟတေ ဝိစ္ဆေဒေါ ဟောတီတိ န ဟဏ္ဏာတိပာတဿ အသမ္ဘဝေါ, နာပိ အဟေတုကော ဟဏ္ဏာတိပာတော, န စ ပယောဂေ နိပ္ပယောဇနော ပစ္စုပ္ပန္နေသု သင်္ခါရေသု ကတပယောဂဝသေန တဒနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ သင်္ခါရကလာပဿ တထာ အနုပ္ပတ္တိတော, ခဏိကာနံ သင်္ခါရာနံ ခဏိကမရဏဿ ဣဓ မရဏဘာဝေန အနဓိပ္ပေတတ္တာ, သန္တတိမရဏဿ စ ယထာဝုတ္တနယေန သဟေတုကဘာဝတော န အဟေတုကံ မရဏံ, န စ ကတ္တုရဟိတော ဟဏ္ဏာတိပာတပ္ပယောဂေ နိရီဟကေသုပိ သင်္ခါရေသု သန္နိဟိတတာမတ္တေန ဥပကာရကေသု အတ္တနော အနုရူပဖလုပ္ပာဒနနိယတေသု ကာရဏေသု ကတ္တုဝေါဟာရသိဒ္ဓိတော ယထာ "ပဒီပေါ ပကာသေတိ နိသာကရော စန္ဒိမာ"တိ စ, န စ ကေဝလဿ ဝဓာဓိပ္ပာယသဟဘုနော စိတ္တစေတသိကကလာပဿ ဟဏ္ဏာတိပာတော ဣစ္ဆိတော သန္တာနဝသေန အဝဋ္ဌိတဿေဝ ပဋိဇာနနတော, သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနာနဉ္စ ပဒီပါဒီနံ အတ္ထကိရိယာသိဒ္ဓိ ဒိဿတီတိ အတ္ထေဝ ဟဏ္ဏာတိပာတေန ကမ္မဗဒ္ဓော။ အယဉ္စ ဝိစာရော အဒိန္နာဒါနာဒီသုပိ ယထာသမ္ဘဝံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

"ပဟီနကာလတော ပဋ္ဌာယ ဝိရတောတ" တိ ဧတေန ပဟာနဟေတုကာ ဣဓာဓိပ္ပေတာ သမုစ္ဆေဒဝိရတီတိ ဒဿေတိ။ ကမ္မက္ခယညာဏေန ဟိ ဟဏ္ဏာတိပာတဒုဿီလျဿ ပဟီနတ္တာ ဘဂဝါ အစ္စန္တမေဝ တတော ပဋိဝိရတောတိ ဝုစ္စတိ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟာနဝိရတီနံ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ကိဉ္စာပိ ပဟာနဝိရမဏာနံ ပုရိမပစ္ဆိမကာလတာ နတ္ထိ, မဂ္ဂဓမ္မာနံ ပန သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ သမ္မာဝါစာဒီနဉ္စ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေ အပေက္ခိတေ သဟဇာတာနမ္ပိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေန ဂဟဏံ ပုရိမပစ္ဆိမဘာဝေနေဝ ဟောတီတိ ဂဟဏပ္ပဝတ္တိအာကာရဝသေန ပစ္စယဘူတေသု သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီသု ပဟာယကဓမ္မေသု ပဟာနကိရိယာယ ပုရိမကာလတေဟာရော, ပစ္စယုပ္ပန္နာသု စ ဝိရတီသု ဝိရမဏကိရိယာယ အပရကာလတေဟာရော စ ဟောတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပဟာနံ ဝါ သမုစ္ဆေဒဝသေန, ဝိရတိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာ။ အထ ဝါ ဟဏေ အတိပာတီယတိ ဧတေနာတိ **ဟဏ္ဏာတိပာတော,** ဟဏ္ဏဃာတဟေတုဘူတော ဓမ္မသမူဟော။ ကော ပနေသော? အဟိရိကာနောတ္တပ္ပဒေါသမောဟဝိဟိံသာဒယော ကိလေသာ။ တေ ဟိ ဘဂဝါ အရိယမဂ္ဂေန ပဟာယ သမုစ္ဆေဒဝသေန ဟဏ္ဏာတိပာတဒုဿီလျတော အစ္စန္တမေဝ ပဋိဝိရတောတိ ဝုစ္စတိ ကိလေသေသု ပဟီနေသု ကိလေသနိမိတ္တဿ ကမ္မဿ အနုပ္ပဇ္ဇနတော။ "အဒိန္နာဒါနံ ပဟာယာ"တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဝိရတောတ**တိ အဝဓာရဏေန တဿာ ဝိရတိယာ ကာလာဒိဝသေန အပရိယန္တတံ ဒဿေတိ။ ယထာ ဟိ အညေ သမာဒိန္နဝိရတိကာပိ အနဝဋ္ဌိတစိတ္တတာယ လာဘဇီဝိတာဒိဟေတု သမာဒာနံ ဘိန္ဒန္တိ, န ဧဝံ ဘဂဝါ။ ဘဂဝါ ပန သဗ္ဗသော ပဟီနဟဏ္ဏာတိပာတတ္တာ အစ္စန္တဝိရတော ဧဝါတိ။ **ဝီတိက္ကမိဿာမီ** တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မေဟိ ဧတေကိစ္စ

ဏာ အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ ဒုဗ္ဗလာကုသလာ။ ယသ္မာ ပန ကာယဝစီပယောဂံ ဥပလဘိတွတ “ဣမသ္သ ကိလေသာ ဥပ္ပန္နာ”တိ ဝိညုနာ သက္ကာ ဉာတုံ, တသ္မာ တေ ဣမိနာ ပရိယာယေန **“စက္ခုသောတဝိညေယျာ”** တိ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ကာယိကာ**တိ ပါဏာတိပါတာဒိနိပ္ဖာဒကေ ဗလဝါကုသလေ သန္ဓာယာဟ။

ကေတ္တာဝတာ ဧတသ္သ လဒ္ဓေတေဟာရောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဒီပေတုံ ဝဋ္ဋတိ** ဗုဟ္မဒတ္တေန ဘာသိတဝဏ္ဏသ္သ အနုသန္ဓိဒသ္သနဝသေန ဣမိသ္သာ ဒေသနာယ အာရဒ္ဓတ္တာ။ တတ္ထာယံ ဒီပနာ – “ပါဏာတိပါတံ ပဟာယ ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော သမဏော ဂောတမော”တိအာဒိနာ ဧကာဒသဝိဓေန နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော”တိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ နနု စ ဓမ္မဿာပိ ဝဏ္ဏော ဗြဟ္မဒတ္တေန ဘာသိတော? သစ္စံ ဘာသိတော, သော ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပဘဝတ္တာ, အရိယသင်္ဃာဓာရတ္တာ စ ဓမ္မဿ ဓမ္မာနုဘာဝသိဒ္ဓတ္တာ စ တေသံ တဒုဘယဒီပနေနေဝ ဒီပိတော ဟောတီတိ ဝိသုံ န ဥဒ္ဓဋော။ သဒ္ဓမ္မာနုဘာဝေနေဝ ဟိ ဘဂဝတ ဘိက္ခုသင်္ဃော စ ပါဏာတိပါတာဒိပ္ပဟာနသမတ္ထော အဟောသိ, ဒေသနာ ပန အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဧဝံ အာဂတာတိ။

ဧတ္ထာယံ အဓိပ္ပာယော – “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေ စ ဓမ္မာ”တိအာဒိနာ အနညသာဓာရဏေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာရဗ္ဘ ဥပရိ ဒေသနံ ဝဍ္ဎေတုကာမော ဘဂဝါ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ “တထာဂတဿ ဝဏ္ဏံ ဝဒမာနော ဝဒေယျာ”တိအာဒိနာ ဗုဒ္ဓဂုဏဝသေနေဝ ဒေသနံ အာရဘိ, န ဘိက္ခုသင်္ဃဝသေနာတိ။ သော ဟိ ဘဂဝတော ဒေသနာယ ပကတိ, ယံ ဧကရသေနေဝ ဒေသနံ ဒဿေတုံ လဗ္ဘမာနဿာပိ ကဿစိ အင်္ဂဟာဏံ။ တထာ ဟိ ရူပကဏ္ဍေ ဒုကာဒီသု တန္နိဒ္ဒေသေသု စ ဟဒယဝတ္ထု န ဂဟိတံ။ ဣတရဝတ္ထူဟိ အသမာနဂတိကတ္တာ ဒေသနာဘေဒော ဟောတီတိ။ ယထာ ဟိ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ဧကန္တတော စက္ခာဒိနိဿယာနိ, န ဧဝံ မနောဝိညာဏံ ဧကန္တေန ဟဒယဝတ္ထုနိဿယံ, နိဿိတဝသေန စ ဝတ္ထုဒုကာဒိ ဒေသနာ ပဝတ္တာ “အတ္ထိ ရူပံ စက္ခုဝိညာဏဿ ဝတ္ထု, အတ္ထိ ရူပံ န စက္ခုဝိညာဏဿ ဝတ္ထူ”တိအာဒိနာ။ ယမ္ပိ ဧကန္တတော ဟဒယဝတ္ထုနိဿယံ, တဿ ဝသေန “အတ္ထိ ရူပံ မနောဝိညာဏဿ ဝတ္ထူ”တိအာဒိနာ ဒုကာဒီသု ဝုစ္စမာနေသုပိ န တဒနုရူပါ အာရမ္မဏဒုကာဒယော သမ္ဘဝန္တိ။ န ဟိ “အတ္ထိ ရူပံ မနောဝိညာဏဿ အာရမ္မဏံ, အတ္ထိ ရူပံ န မနောဝိညာဏဿ အာရမ္မဏ”န္တိ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ ဝတ္ထာရမ္မဏဒုကာ ဘိန္နဂတိကာ သိယုန္တိ န ဧကရသာ ဒေသနာ ဘဝေယျာတိ။ တထာ နိက္ခေပကဏ္ဍေ စိတ္တုပ္ပာဒဝိဘာဂေန အဝုစ္စမာနတ္တာ အဝိတက္ကအဝိစာရပဒဝိဿဇ္ဇနေ “ဝိစာရော စာ”တိ ဝတ္တုံ န သက္ကာတိ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တပဒဝိဿဇ္ဇနေ လဗ္ဘမာနောပိ ဝိတက္ကော န ဥဒ္ဓဋော, အညထာ “ဝိတက္ကော စာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။

ဒဏ္ဍနသင်္ခာတဿ ဒဏ္ဍဿ ပရဝိဟေဌနဿ ဝိဝဇ္ဇိတဘာဝဒီပနတ္ထံ ဒဏ္ဍသတ္ထာနံ နိက္ခေပဝစနန္တိ အာဟ **“ပရူပဃာတတ္ထာယာ”** တိအာဒိ။ **ဝိဟေဌနဘာဝတော**တိ ဝိဟိံသနဘာဝတော။ “ဘိက္ခုသင်္ဃဝသေနာပိ ဒီပေတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ တမ္ပိ ဧကဒေသေန ဒီပေန္တော **“ယံ ပန ဘိက္ခူ”** တိအာဒိမာဟ။

လဇ္ဇီတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တလဇ္ဇာယ ဩတ္တပ္ပမ္ပိ ဝုတ္တမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ ပါပဇိဂုစ္ဆနံ ပါပုတ္တာသနရဟိတံ, ပါပဘယံ ဝါ အလဇ္ဇနံ အတ္ထီတိ။ ဓမ္မဂရုတာယ ဝါ ဗုဒ္ဓါနံ, ဓမ္မဿ စ အတ္တာဓိနတ္တာ အတ္တာဓိပတိဘူတာ လဇ္ဇာဝ ဝုတ္တာ, န ပန လောကာဓိပတိ ဩတ္တပ္ပံ။ “ဒယံ မေတ္တစိတ္တတံ အာပန္နော”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ဒယာ-သဒ္ဒော “ဒယာပန္နော”တိအာဒီသု ကရုဏာယ ပဝတ္တတီတိ? သစ္စမေတံ, အယံ ပန ဒယာ-သဒ္ဒော အနုရက္ခဏမတ္ထံ အန္တောနီတံ ကတွာ ပဝတ္တမာနော မေတ္တာယ ကရုဏာယ စ ပဝတ္တတီတိ ဣဓ မေတ္တာယ ပဝတ္တမာနော ဝုတ္တော။ မိဒတိ သိနိယှတီတိ မေတ္တာ, မေတ္တာ ဧတဿ အတ္ထီတိ မေတ္တံ, မေတ္တံ စိတ္တံ ဧတဿာတိ မေတ္တစိတ္တော, တဿ ဘာဝေါ **မေတ္တစိတ္တတာ,** မေတ္တာ ဣစ္စေဝ အတ္ထော။ **“သဗ္ဗပါဏဘူတဟိတာနုကမ္ပီ”** တိ ဧတေန တဿ ဝိရတိယာ သတ္တဝသေန အပရိယန္တတံ ဒဿေတိ။ **ပါဏဘူတေ**တိ ပါဏဇာတေ။ **အနုကမ္ပကော** တိ ကရုဏာယန ကော။ ယသ္မာ ပန မေတ္တာ ကရုဏာယ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“တာယ ဧဝ ဒယာပန္နတာယာ”** တိ။ ဧဝံ ယေဟိ ဓမ္မေဟိ ပါဏာတိပါတာ ဝိရတိ သမ္ပဇ္ဇတိ, ဧတေဟိ လဇ္ဇာမေတ္တာကရုဏာဟိ သမင်္ဂိဘာဝေါ ဒဿိတော။ **ဝိဟရတီ**တိ ဧဝံဘူတော ဟုတွာ ဧကသ္မိံ ဣရိယာပထေ ဥပ္ပန္နံ ဒုက္ခံ အညေန ဣရိယာပထေန ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဟရတိ ပဝတ္တေတီတိ, အတ္တဘာဝံ ဝါ ယာပေတီတိ အတ္ထော။ တေနေတမာဟ **“ဣရိယတိ ယပေတိ ယာပေတိ ပါလေတီ”**တိ။

အာစာရသီလမတ္တကန္တိ သာဓုဇနာစာရသီလမတ္တကံ, တေန ဣန္ဒြိယသံဝရာဒိဂုဏေဟိပိ လောကိယပုထုဇ္ဇနော တထာဂတဿ ဝဏ္ဏံ ဝတ္တုံ န သက္ကောတီတိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရပစ္စယပရိဘောဂသီလာနိ ဣဓ သီလကထာယံ န ဝိဘတ္တာနိ။

ပရသံဟရဏန္တိ ပရဿ သန္တကဟရဏံ။ ထေနော ဝုစ္စတိ စောရော, တဿ ဘာဝေါ **ထေယျံ**။ ဣဓာပိ ခုဒ္ဒကေ ပရသန္တကေ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, မဟန္တေ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ ကသ္မာ? ပယောဂမဟန္တတာယ, ဝတ္ထုဂုဏာနံ ပန သမဘာဝေ သတိ ကိလေသာနံ ဥပက္ကမာနဉ္စ မုဒုတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, တိဗ္ဗတာယ မဟာသာဝဇ္ဇန္တိ အယမ္ပိ နယော ယောဇေတဗ္ဗော။

သာဟတ္ထိကာဒယောတိ ဧတ္ထ မန္တပရိဇပ္ပနေန ပရသန္တကဟရဏံ ဝိဇ္ဇာမယော, ဝိနာ မန္တေန ကာယဝစီပယောဂေန ပရသန္တကဿ အာကဍ္ဎနံ တာဒိသဣဒ္ဓါနုဘာဝေန ဣဒ္ဓိမယော ပယောဂေါ။

သေသန္တိ "ပဟာယ ပဋိဝိရတော"တိ ဧဝမာဒိကံ။ တဉှိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယံ။ ကိဉ္စာပိ နယိဓ သိက္ခာပဒတော ဟာရေန ဝိရတိ ဝုတ္တာ, ဣတော အညေသု ပန သုတ္တပဒေသေသု ဝိနယာဘိဓမ္မေသု စ ပဝတ္တတော ဟာရေန ဝိရတိယော စေတနာ စ အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, တေသု အညတရကောဋ္ဌာသဘာဝတော စ သိက္ခာပဒန္တိ အာဟ **"ပဉ္စမသိက္ခာပဒေ"**တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ "လဇ္ဇီ ဒယာပန္နော"တိ န ဝုတ္တံ, အဓိကာရဝသေန ပန အတ္ထတော တံ ဝုတ္တမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ ဟိ လဇ္ဇာဒယော ပါဏာတိပါတပ္ပဟာနဿ ဝိသေသပစ္စယော, ဧဝံ အဒိန္နာဒါနပ္ပဟာနဿာပီတိ, တသ္မာ သာပိ ပါဠိ အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဧသေဝ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ အထ ဝါ "သုစိဘူတေနာ"တိ ဧတေန ဟိရောတ္တပ္ပါဒီဟိ သမန္နာဂမော, အဟိရိကာဒီနဉ္စ ပဟာနံ ဝုတ္တမေဝါတိ "လဇ္ဇီ"တိအာဒိ န ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အသေဋ္ဌစရိယန္တိ အသေဋ္ဌာနံ ဟီနာနံ, အသေဋ္ဌံ ဝါ လာမကံ နိဟီနံ ဝုတ္တိံ, မေထုနန္တိ အတ္ထော။ **"ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ အာစရ"**န္တိ မေထုနဝိရတိမာဟ။ **"အာရာစာရီ မေထုနာ"**တိ ဧတေန "ဣဓ ဗြာဟ္မဏ ဧကစ္စော။ပေ။ န ဟေဝ ခော မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, အပိစ ခော မာတုဂါမဿ ဥစ္ဆာဒနပရိမဒ္ဒနနှာပနသမ္ဗာဟနံ သာဒိယတိ, သော တံ အဿာဒေတိ, တံ နိကာမေတိ, တေန စ ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတီ"တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၇.၅၀) ဝုတ္တာ သတ္တဝိဓမေထုနသံယောဂါပိ ပဋိဝိရတိ ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဣဓာပိ အသဒ္ဓမ္မသေဝနာဓိပ္ပာယေန ကာယဒွါရပ္ပဝတ္တာ မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ အဗြဟ္မစရိယံ, မိစ္ဆာစာရေ ပန အဂမနီယဋ္ဌာနဝီတိက္ကမစေတနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ အဂမနီယဋ္ဌာနံ နာမ ပုရိသာနံ မာတုရက္ခိတာဒယော ဒသ, ဓနက္ကီတာဒယော ဒသာတိ ဝီသတိ ဣတ္ထိယော။ ဣတ္ထီသု ပန ဒသန္နံ ဓနက္ကီတာဒီနံ သာရက္ခသပရိဒဏ္ဍာနဉ္စ ဝသေန ဒွါဒသန္နံ အညေ ပုရိသာ။ ဂုဏဝိရဟိတေ ဝိပ္ပဋိပတ္တိ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, မဟာဂုဏေ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ ဂုဏရဟိတေပိ စ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တိ မဟာသာဝဇ္ဇာ, ဥဘိန္နံ သမာနစ္ဆန္ဒဘာဝေပိ ကိလေသာနံ ဥပက္ကမာနဉ္စ မုဒုတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, တိဗ္ဗတာယ မဟာသာဝဇ္ဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တဿ ဒွေ သမ္ဘာရာ သေဝေတုကာမတာစိတ္တံ, မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တီတိ။ မိစ္ဆာစာရေ ပန အဂမနီယဋ္ဌာနတာ, သေဝနာစိတ္တံ မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိ, သာဒိယနဉ္စာတိ စတ္တာရော။ "အဘိဘဝိတွာ ဝီတိက္ကမနေ မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိအဓိဝါသနေ သတိပိ ပုရိမုပ္ပန္နသေဝနာဘိသန္ဓိပယောဂါဘာဝတော အဘိဘုယျမာနဿ မိစ္ဆာစာရော န ဟောတီ"တိ ဝဒန္တိ။ သေဝနာစိတ္တေ သတိ ပယောဂါဘာဝေ န ပမာဏံ ဣတ္ထိယာ သေဝနာပယောဂဿ ယေဘုယျေန အဘာဝတော, ဣတ္ထိယာ ပုရေတရံ ဥပဋ္ဌာပိတသေဝနာစိတ္တာယပိ မိစ္ဆာစာရော န သိယာတိ အာပဇ္ဇတိ ပယောဂါဘာဝတော။ တသ္မာ ပုရိသဿ ဝသေန ဥက္ကံသတော စတ္တာရော ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အညထာ ဣတ္ထိယာ ပုရိသကိစ္စကရဏကာလေ ပုရိသဿပိ သေဝနာပယောဂါဘာဝတော မိစ္ဆာစာရော န သိယာတိ။ ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ – အတ္တနော ရုစိယာ ပဝတ္တိတဿ တယော, ဗလက္ကာရေန ပဝတ္တိတဿ တယော, အနဝသေသဂ္ဂဟဏေန ပန စတ္တာရောတိ။ ဧကော ပယောဂေါ သာဟတ္ထိကောဝ။

၉. ကမ္မပထပ္ပတ္တံ ဒဿေတုံ **"အတ္ထဘဉ္ဇနကော"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝစီပယောဂေါ ကာယပယောဂေါ ဝါ**တိ **မုသာ**-သဒ္ဒဿ ကိရိယာပဓာနတံ ဒဿေတိ။ **ဝိသံဝါဒနာဓိပ္ပါယော** ပုဗ္ဗဘာဂက္ခဏေ တင်္ခဏေ စ။ ဝုတ္တဉှိ "ပုဗ္ဗေဝဿ ဟောတိ 'မုသာ ဘဏိဿ'န္တိ, ဘဏန္တဿ ဟောတိ 'မုသာ ဘဏာမီ'တိ" (ပါရာ. ၂၀၅)။ တေဉှိ ဒွယံ

အင်္ဂဘူတံ, ဣတရံ ပန ဟောတု တ မာ တ, အကာရဏမေတံ။ **အဿာ** တိ ဝိသံတဒကဿ ။ ယထာဝုတ္တံ ပယောဂဘူတံ မုသာ ဝဒတိ ဝိညာပေတိ, သမုဋ္ဌာပေတိ တ တောယာတိ **စေတနာ မုသာတအော။**

ပုရိမနယေ လက္ခဏဿ အဗ္ယာပိတတာယ, မုသာ-သဒ္ဒဿ စ ဝိသံဝဒိတဗ္ဗတ္ထတာစကတ္တသမ္ဘဝတော ပရိ ပုဏ္ဏံ ကတ္ွတ မုသာတဒလက္ခဏံ ဒဿေတုံ **"မုသာတိ အဘူတံ အတစ္ဆံ ဝတ္ထု"** တိအာဒိနာ ဒုတိယနယော အာရဒ္ဓော။ ဣမသ္မိဥ္စ နယေ မုသာ ဝဒီယတိ ဝုစ္စတိ တောယာတိ **စေတနာ မုသာတအော။ "ယမတ္ထံ ဘဉ္ဇတီ"** တိ ဝတ္ထုဝသေန မုသာတဒဿ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇတမာဟ။ ယဿ အတ္ထံ ဘဉ္ဇတိ, တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇောတိ အဒိန္နာအနေ ဝိယ ဂုဏဝသေနာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကိလေသာနံ မုဒုတိဗ္ဗတာဝ သေနာပိ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇတာ လဗ္ဘတိယေဝ။

အတ္တနော သန္တကံ အအာတုကာမတာယ, ပူရဏကထာနယေန စ ဝိသံတဒနပုရေက္ခာရဿေဝ မုသာတအော။ တတ္ထ ပန စေတနာ ဗလဝတီ န ဟောတီတိ အပ္ပသာဝဇ္ဇတာ ဝုတ္တာ။ အပ္ပတာယ ဦနဿ အတ္ထဿ ပူရဏဝသေန ပဝတ္တာ ကထာ **ပူရဏကထာ။**

တဇ္ဇော တိ တဿာရုပ္ပော, ဝိသံတဒနာနုရူပေါတိ အတ္ထော။ **"တယာမော"**တိ တယာမသီသေန ပယောဂမာဟ။ ဝိသံတဒနာဓိပ္ပာယေန ပယောဂေ ကတေပိ ပရေန တသ္မိံ အတ္ထေ အဝိညာတေ ဝိသံတဒနဿ အသိဇ္ဈနတော ပရဿ တဒတ္ထဝိဇာနနံ ဇကော သမ္ဘာရော ဝုတ္တော။ ကေစိ ပန "အဘူတဝစနံ ဝိသံတဒနစိတ္တံ ပရဿ တဒတ္ထဝိဇာနနန္တိ တယော သမ္ဘာရာ"တိ ဝဒန္တိ။ **ကိရိယာသမုဋ္ဌာပကစေတနာက္ခဏေယေဝ မုသာတဒကကမ္မုနာ ဗဇ္ဈတိ** သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာယ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ, သစေပိ ဒန္ဓတာယ ဝိစာရေတွာ ပရော တမတ္ထံ ဇာနာတီတိ အဓိပ္ပာယော။

"သစ္စတော ထေတတော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၉) ဝိယ **ထေတ**-သဒ္ဒော ထိရပရိယာယော, ထိရဘာတေ စ သစ္စ တဒိတာယ အဓိကတတ္တာ ကထာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **"ထိရကထောတိ အတ္ထော"** တိ။ **နထိရကထောတိ** ယထာ ဟလိဒ္ဒိရာကဒယော အနဝဋ္ဌိတသဘာဝတာယ န ထိရာ, ဇဝံ န ထိရာ ကထာ ယဿ သော န ထိရကထောတိ ဟလိ ဒ္ဒိရာကဒယော ယထာ ကထာယ ဥပမာ ဟောန္တိ, ဇဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သေ နယော **"ဟသာဏလေခာ ဝိယာ"**တိအာဒီသု ပိ။

သဒ္ဓါ အယတိ ပဝတ္တတိ ဗ္ဗောတိ သဒ္ဓါယော, သဒ္ဓါယော ဇဝ **သဒ္ဓါယိကော** ယထာ "ဝေနယိကော"တိ (အ. နိ. ၈.၁၁; ဟရာ. ၈)။ သဒ္ဓါယ တ အယိတဗ္ဗော **သဒ္ဓါယိကော,** သဒ္ဓေယ္ယောတိ အတ္ထော။ **ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပ ဇ္ဇတိ** ဝိသံတဒနတောတိ အဓိပ္ပာယော။

သုညဘာဝန္တိ ပီတိဝိရဟိတတာယ ရိတ္တတံ။ **သာ ပိသုဏတစာ**တိ ယာယံ ယထာဝုတ္တာ သဒ္ဒသဘာတ တစာ, သာ ပိယသုညကရဏတော ပိသုဏတစာတိ နိရုတ္တိနယေန အတ္ထမာဟ။ ပိသတီတိ တ ပိသုဏာ, သမဂ္ဂေ သတ္တေ အဝယဝဘူတေ ဝဂ္ဂေ ဘိန္ဒေ ကရောတီတိ အတ္ထော။

ဖရုသန္တိ သိနေဟာဘာဝေန လူခံ။ **သယမ္ပိ ဖရုသာ** တိ အေမနဿသမုဋ္ဌိတတ္တာ သဘာဝေနပိ ကက္ကသာ။ ဇ တ္ထ စ ဖရုသံ ကရောတီတိ ဖလူပစာရေန, ဖရုသယတီတိ တ တစာယ ဖရုသ-သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သယမ္ပိ ဖရုသာ** တိ ပရေသံ မမ္မစ္ဆေဒဝသေန ပဝတ္တိယာ ဇကန္တနိဋ္ဌုရတာယ သဘာဝေန, ကာရဏတေဟာရေန စ တစာယ ဖရုသ-သဒ္ဒပ္ပ ပဝတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တတောယေဝ စ **နေဝ ကဏ္ဏသုခါ။** အတ္ထဝိပန္နတာယ **န ဟဒယင်္ဂမာ** ။

ယေန သမ္ဖံ ပလပတီ တိ ယေန ပလာပသဒ္ဒါတေန နိရတ္ထကဝစနေန သုခံ ဟိတဥ္စ ဖလတိ ဝိဒရတိ ဝိနာသေတီတိ "သမ္ဖ"န္တိ လဒ္ဓနာမံ အတ္တနော ပရေသဥ္စ အနုပကာရကံ ယံ ကိဉ္စိ ပလပတိ။

သံကိလိဋ္ဌစိတ္တဿာ တိ လောဘေန ဒေါသေန တ ဝိဇာဓိတစိတ္တဿ, ဥပတာပိတစိတ္တဿ တ, ဒူသိတစိတ္တဿာတိ အတ္ထော။ **စေတနာ ပိသုဏတစာ** ပိသုဏံ ဝဒန္တိ တောယာတိ။ ယဿ ယတော ဘေဒံ ကရောတိ, တေသု အဘိန္နေသု အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, ဘိန္နေသု မဟာသာဝဇ္ဇံ, တထာ ကိလေသာနံ မုဒုတိဗ္ဗတာဝိသေသေသု။

ယသ္မ ပေသုညံ ဥပသံဟရတိ, သော ဘိဇ္ဇတု တ မာ တ, တဿ အတ္ထဿ ဝိညာပနမေဝ ပမာဏန္တိ အာဟ **"တဒတ္ထဝိဇာနန"** န္တိ, ကမ္မပထပ္ပတ္တိ ပန ဘိန္နေ ဧဝ။

အနုပ္ပအာတာ တိ အနုဗလပ္ပအာတာ, အနုဝတ္တနဝသေန တ ပအာတာ။ ကဿ ပန အနုဝတ္တနံ ပအာနဋ္ဌ? "သဟိတာန"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ "သန္ဓာနဿာ"တိ ဝိညာယတိ။ တေနေတဟ **"သန္ဓာနာနုပ္ပအာတာ"** တိ။ ယသ္မာ ပန အနုဝတ္တနဝသေန သန္ဓာနဿ ပအာနံ အာဓာနံ, ရက္ခဏံ တ ဒဠှီကရဏံ ဟောတိ, တေန ဝုတ္တံ **"ဒဠှီကမ္မံ ကတ္တာတိ အတ္ထော"**တိ။ အာရမန္တိ ဧတ္ထာတိ **အာရာမော,** ရမိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ ။ ယသ္မာ ပန အာကာရေန ဝိနာပိ အယမေဝတ္ထော လဗ္ဘတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"သမဂ္ဂရာမောတိပိ ပာဠိ, အယမေဝေတ္ထ အတ္ထော"** တိ။

မမ္မာနိ ဝိယ မမ္မာနိ, ယေသု ဖရုသတစာယ ဆုပိတမတ္တေသု ဒုဋ္ဌာရူသု ဝိယ ဃဋ္ဋိတေသု စိတ္တံ အဓိမတ္တံ ဒုက္ခပ္ပတ္တံ ဟောတိ။ ကာနိ ပန တာနိ? ဇာတိအာဒီနိ အက္ကောသဝတ္ထူနိ။ တာနိ ဆိဇ္ဇန္တိ, ဘိဇ္ဇန္တိ တ ယေန ကာယဝစီပယောဂေန, သော **မမ္မစ္ဆေဒကော။** ဧကန္တေန ဖရုသစေတနာ ဖရုသတစာ ဖရုသံ ဝဒတိ ဧတာယာတိ။ ကထံ ပန ဧကန္တဖရုသစေတနာ ဟောတိ? ဒုဋ္ဌစိတ္တတာယ။ **တဿာ** တိ ဧကန္တဖရုသစေတနာယ ဧဝ ဖရုသတစာဘာဝဿ။ **မမ္မစ္ဆေဒကော** သဝနဖရုသတာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **စိတ္တသဏ္ဍှဟတာယ ဖရုသတစာ န ဟောတိ** ကမ္မပထ'ပ္ပတ္တတ္တာ, ကမ္မဘာဝံ ပန န သက္ကာ တရေတုန္တိ။ ဧဝံ အန္ဒဝယဝသေန စေတနာဖရုသတာယ ဖရုသတစံ သာဓေတ္ဝာ ဣအာနိ တမေဝ ပဋိပက္ခနယေန သာဓေတုံ **"ဝစနသဏ္ဍှဟတာယာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သာ** ဖရုသတစာ ။ **ယန္တိ** ယံ ပုဂ္ဂလံ။ ဧတ္ထာပိ ကမ္မပထဘာဝံ အပ္ပတ္တာ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, ဣတရာ မဟာသာဝဇ္ဇာ, တထာ ကိလေသာနံ မုဒုတိဗ္ဗတာဘာဝေ။ ဧကစိ ပန "ယံ ဥဒ္ဒိဿ ဖရုသတစာ ပယုဇ္ဇန္တိ, တဿ သမ္မုခာဝ သီသံ ဧတိ"တိ, ဧကေ "ပရမ္မုခာပိ ဖရုသတစာ ဟောတိယေတ"တိ ဝဒန္တိ။ တတ္ထာယမဓိပ္ပာယော ယုတ္တော သိယာ – သမ္မုခာ ပယောဂေ အကရတာဒီနံ ဗလဝဘာဝတော သိယာ စေတနာ ဗလဝတီ, ပရဿ စ တဒတ္ထဇာနနံ, န တထာ အသမ္မုခာတိ။ ယထာ ပန အက္ကောသိတေ မတေ အာဋ္ဌဟနေ ကတာ ခမနာ ဥပတဒန္တရာယံ နိဝတ္တေတိ, ဧဝံ "ပရမ္မုခာ ပယုတ္တာပိ ဖရုသတစာ ဟောတိယေတ"တိ သက္ကာ ဝိညာတုန္တိ။ **ကုပိတစိတ္တ** န္တိ အက္ကောသာဓိပ္ပာယေနေဝ ကုပိတစိတ္တံ, န မရဏာဓိပ္ပာယေန။ မရဏာဓိပ္ပာယေန ဟိ စိတ္တကောပေ သတိ ဗ္ယာပာဒေယေဝ ဟောတီတိ။ **ဧတ္ထော** တိ –

"နေလင်္ဂေ သေတပစ္ဆာဒေ၊ ဧကာရေ ဝတ္တတီ ရထော။
အနီဃံ ပဿ အာယန္တံ၊ ဆိန္နသောတံ အဗန္ဓန"န္တိ။ (သံ. နိ. ၄.၃၄၇; ဥဒာ. ၆၅)။

ဣမိဿာ ဂထာယ။ သီလဋ္ဌပ္ပဟတ္တ "နေလင်္ဂ"န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ စိတ္တော ဂဟပတိ "နေလင်္ဂန္တိ ခော ဘန္တေ သီလာနမေတံ အဓိဝစန"န္တိ (သံ. နိ. ၄.၃၄၇)။ **သုကုမာရာ**တိ အဖရုသတာယ မုဒုကာ။ **ပုရဿာ** တိ ဧတ္ထ **ပုရ**-သဒ္ဒေ တန္နိတသီတစကော ဒဋ္ဌဗ္ဗော "ကမော အာဂတော"တိအာဒီသု ဝိယ။ တေနေတဟ **"နဂရတသီန"**န္တိ။ မနံ အပ္ပာယတိ ဝဓေတီတိ **မနာပာ။** တေန ဝုတ္တံ **"စိတ္တဝုမိုကရာ"** တိ။ **အာသေဝနံ** ဘာဝနံ ဗဟုလီကရဏံ။ ယံ ကဟယိတုံ ပဝတ္တိတော, တေန အဂ္ဂဟိတေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော ဂဟိတေ မဟာသာဝဇ္ဇောတိ, ဣဓာပိ ကိလေသာနံ မုဒုတိဗ္ဗတာဝသေနာပိ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇတာ လဗ္ဘတိယေဝ။

"ကာလတဒီ"တိအာဒိ သမ္ဖပ္ပလာပ ပဋိဝိရတဿ ပဋိပတ္တိဒဿနံ။ ယထာ ဟိ "ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော"တိအာဒိ ပာဏာတိပာတပ္ပဟာနပဋိပတ္တိဒဿနံ။ "ပာဏာတိပာတံ ပဟာယ ဝိဟရတီ"တိ ဟိ ဝုတ္တေ ကထံ ပာဏာတိပာတပ္ပဟာနံ ဟောတီတိ? အပေက္ခာသဗ္ဘာဝတော "ပာဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော ဟောတီ"တိ ဝုတ္တံ, သာ ပန ဝိရတိ ကထန္တိ အာဟ "နိဟိတဒဏ္ဍော နိဟိတသတ္ထော"တိ, တဒ္ဓ ဒဏ္ဍသတ္ထနိဓာနံ ကထန္တိ ဝုတ္တံ "လဇ္ဇီ"တိအာဒိ, ဧဝံ ဥတ္တရုတ္တရံ ပုရိမဿ ပုရိမဿ ဥပာယသန္ဒဿနံ, တထာ အဒိန္နာအနာဒီသု ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ "ကာလတဒီတိအာဒိ သမ္ဖပ္ပလာပ ပဋိဝိရတဿ ပဋိပတ္တိဒဿန"န္တိ။ အတ္ထသဥ္ဟိတာပိ ဟိ တစာ အယုတ္တကာလပ္ပယောဂေန အတ္ထာဝဟာ န သိယာတိ အနတ္ထဝိညာပနတစံ အနုလောမေတိ, တသ္မာ သမ္ဖပ္ပလာပံ ပဇဟန္တေန အကာလတဒိတာ ပရိဝဇ္ဇေတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ **"ကာလတဒီ"**တိ။ ကာလေန ဝဒန္တေနာပိ ဥဘယာနတ္ထသာဓနတော အဘူတံ ပရိဝဇ္ဇေတဗ္ဗန္တိ အာဟ **"ဘူတတဒီ"**တိ။ ဘူတဥ္စ ဝဒန္တေန ယံ ဣဓလောကပရလောကဟိတသမ္ပာဒကံ, တဒေဝ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ **"အတ္ထတဒီ"** တိ ဝုတ္တံ။ အတ္ထံ ဝဒန္တေနာပိ န လောကိယဓမ္မသန္နိဿိ

သိတမေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ, အထ ခော လောကုတ္တရဓမ္မသန္နိဿိတံ ပီတိ ဒဿေတုံ **"ဓမ္မတဒီ"** တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ စ အတ္ထော လောကုတ္တရဓမ္မသန္နိဿိတော ဟောတိ, တံ ဒဿနတ္ထံ **"ဝိနယတဒီ"**တိ ဝုတ္တံ။ ဟတိမောက္ခသံဝရော သတိသံဝရော ဉာဏသံဝရော ခန္တိသံဝရော ဝီရိယသံဝရောတိ ဟိ ပဉ္စန္နံ သံဝရာနံ, တဒင်္ဂဝိနယော ဝိက္ခမ္ဘနဝိနယော သမုစ္ဆေဒဝိနယော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိနယော နိဿရဏဝိနယောတိ ပဉ္စန္နံ ဝိနယာနဉ္စ ဝသေန ဝုစ္စမာနော အတ္ထော နိဗ္ဗာနာဓိဂမဟေတုဘာဝတော လောကုတ္တရဓမ္မသန္နိဿိတော ဟောတီတိ။

ဧဝံ ဂုဏဝိသေသယုတ္တော စ အတ္ထော ဝုစ္စမာနော ဒေသနာကောသလ္လေ သတိ သောဘတိ, ကိစ္စကရော စ ဟောတိ, နာညထာတိ ဒဿေတုံ **"နိဓာနဝတိံ တစံ ဘာသိတာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ဣအနိ တံ ဒေသနာကောသလ္လံ ဝိဘာဝေတုံ **"ကာလေနာ"**တိအာဒိမာဟ။ အဇ္ဈာသယဥပ္ပတ္တိနံ ပုစ္ဆာယ စ ဝသေန ဩတိဏ္ဏေ ဒေသနာဝိသယေ ဧကံသာဒိဗျာကရဏဝိဘာဂံ သလ္လက္ခေတွာ ဋ္ဌပနာဟေတုအာဟရဏသံသန္ဒနာနိ တံတံကာလာနုရူပံ ဝိဘာဝေန္တိယာ ပရိမိတပရိစ္ဆိန္နရူပာယ ဝိပုလတရဂမ္ဘီရအရပဟူတတ္ထဝိတ္ထာရသင်္ဂဟကာယ ဒေသနာယ ပရေ ယထာဇ္ဈာသယံ ပရမတ္ထသိဒ္ဓိယံ ပတိဋ္ဌာပေန္တော "ဒေသနာကုသလော"တိ ဝုစ္စတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၀. ဧဝံ ပဋိဟဋိယာ သတ္တ မူလသိက္ခာပဒါနိ ဝိဘဇိတွာ သတိပိ အဘိဇ္ဈာဒိပ္ပဟာနဿ သံဝရသီလသိက္ခာသင်္ဂဟေ ဥပရိဂုဏသင်္ဂဟတော, လောကိယပုထုဇ္ဇနာဝိသယတော စ ဥတ္တရဒေသနာယ သင်္ဂဏှိတုံ တံ ပရိဟရိတွာ ပစုရဇနပာကဋံ အာစာရသီလမေဝ ဝိဘဇန္တော ဘဂဝါ **"ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဂါမောတိ** သမူဟော။ နနု စ ရုက္ခာဒယော စိတ္တရဟိတတာယ န ဇီဝာ, စိတ္တရဟိတတာ စ ပရိပ္ဖန္ဒာဘာဝတော , ဆိန္နေ ဝိရုဟနတော, ဝိသဒိသဇာတိကဘာဝတော, စတုယောနိအပ္ပရိယာပန္နတော စ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ဝုဒ္ဓိ ပန ပဝါဠသိလာလဝဏာနမ္ပိ ဝိဇ္ဇတီတိ န တေသံ ဇီဝဘာဝေ ကာရဏံ, ဝိသယဂ္ဂဟဏဉ္စ ပရိကပ္ပနာမတ္တံ သုပနံ ဝိယ စိဉ္စာဒီနံ, တထာ ဒောဟဠာဒယော, တတ္ထ ကသ္မာ ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘာ ပဋိဝိရတိ ဣစ္ဆိတာတိ? သမဏသာရုပ္ပတော, သန္နိဿိတသတ္တာနုရက္ခဏတော စ။ တေနေဝါဟ "ဇီဝသညိနော ဟိ မောဃပုရိသာ မနုဿာ ရုက္ခသ္မိ"န္တိအာဒိ (ပါစိ. ၈၉)။ **နီလတိဏရုက္ခာဒိကဿာ**တိ အလ္လတိဏဿ စေဝ အလ္လရုက္ခာဒိကဿ စ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ဩသဓိဂစ္ဆလတာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧကံ ဘတ္တံ ဧကဘတ္တံ, တံ အဿ အတ္ထီတိ **ဧကဘတ္တိကော,** ဧကသ္မိံ ဒိဝသေ ဧကဝါရမေဝ ဘုဉ္ဇနကော။ တယိဒံ ရတ္တိဘောဇနေနာပိ သိယာတိ တန္နိဝတ္တနတ္ထမာဟ **"ရတ္တူပရတော"** တိ။ ဧဝမ္ပိ အပရဏှဘောဇီပိ သိယာ ဧကဘတ္တိကောတိ တအာသင်္ကာနိဝတ္တနတ္ထံ **"ဝိရတော ဝိကာလဘောဇနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ အရုဏုဂ္ဂမနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ မဇ္ဈန္ဟိကာ, အယံ ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏော ဘောဇနဿ ကာလော နာမ, တဒညော ဝိကာလော။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန ဒုတိယပဒေန ရတ္တိဘောဇနဿ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ အပရဏှော "ဝိကာလော"တိ ဝုတ္တော။

သင်္ခေပတော "သဗ္ဗပာပဿ အကရဏ"န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၃; နေတ္တိ. ၃၀, ၅၀, ၁၁၆, ၁၂၄) နယပ္ပဝတ္တံ ဘဂဝတော သာသနံ အစ္စန္တဆန္နရာဂပ္ပဝတ္တိတော နစ္စာဒီနံ ဒဿနံ န အနုလောမေတီတိ အာဟ **"သာသနဿ အနနုလောမတ္တာ"**တိ။ အတ္တနာ ပယောဇိယမာနံ, ပရေဟိ ပယောဇာပိယမာနဉ္စ နစ္စံ နစ္စဘာဝသာမညတော ပာဠိယံ ဧကေနေဝ နစ္စ-သဒ္ဒေန ဂဟိတံ, တထာ ဂီတဝာဒိတ-သဒ္ဒေန စာတိ အာဟ **"နစ္စနနစ္စာပနာဒိဝသေနာ"** တိ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ကယနကယာပနတဒနတအပနာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ ဒဿနေန စေတ္ထ သဝနမ္ပိ သင်္ဂဟိတံ ဝိရူပေကသေသနယေန။ အာလောစနသဘာဝတာယ တ ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏာနံ သဝနကိရိယာယပိ ဒဿနသင်္ခေပသဗ္ဘာဝတော **"ဒဿနာ"** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ အဝိသူကဘူတဿ ဂီတဿ သဝနံ ကအစိ ဝဋ္ဋတီတိ အာဟ **"ဝိသူကဘူတာ ဒဿနာ"** တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ပရမတ္ထဇောတိကာယ **ခုဒ္ဒကပာဌဋ္ဌကထာယ** (ခု. ပာ. အဋ္ဌ. ပစ္ဆိမပဉ္စသိက္ခာပဒဝဏ္ဏနာ) "ဓမ္မူပသံဟိတမ္ပိ စေတ္ထ ဂီတံ ဝဋ္ဋတိ, ဂီတူပသံဟိတော ဓမ္မော န ဝဋ္ဋတီ"တိ။

ဥစ္စာတိ ဥစ္စသဒ္ဒေန သမာနတ္ထံ ဧကံ သဒ္ဒန္တရံ, သေတိ ဧတ္ထာတိ **သယနံ**။ ဥစ္စာသယနံ မဟာသယနဉ္စ သမဏသာရုပ္ပရဟိတံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **"ပမာဏာတိက္ကန္တံ, အကပ္ပိယတ္ထရဏ"** န္တိ ။ အာသန္ဒာဒိအာသနဉ္စေတ္ထ သယနေန သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယသ္မာ ပန အာဓာရေ ပဋိက္ခိတ္တေ တအာဓာရကိရိယာ ပဋိက္ခိတ္တာဝ ဟောတိ, တသ္မာ "ဥစ္စာသယနမဟာသယနာ" ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ, အတ္ထတော ပန တဒုပဘောဂဘူတ နိသဇ္ဇာနိပဇ္ဇနေဟိ ဝိရတိ ဒဿ

သိတာတိ ဒဠ္ဟဗ္ဗာ။ ဥစ္စာသယနသယနမဟာသယနသယနာတိ တ တေသံ့ အတ္ထော ကေသေသနယေန အယံ နိဒ္ဒေသော ကတော ယထာ ''နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန''န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒါ. ၁)။ အာသနကိရိယာပုဗ္ဗကတ္တာ သယနကိရိယာယ သယနဂ္ဂဟဏေနေဝ အာသနံ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အညေဟိ ကဟာပနေ ဥပနိက္ခိတ္တသာဒိယနေ စ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **"န ဥဂ္ဂဏှာပေတိ, န ဥပနိက္ခိတ္တံ သာဒိယတီ"**တိ။ အထ တ တိဝိဓံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ကာယေန တစာယ မနသာ။ တတ္ထ ကာယေန ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဥဂ္ဂဏှဟနံ, တစာယ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဥဂ္ဂဟာပနံ, မနသာ ပဋိဂ္ဂဟဏံ သာဒိယနန္တိ တိဝိဓမ္ပိ ပဋိဂ္ဂဟဏံ သာမညနိဒ္ဒေသေန, ကေသေသနယေန တ ဂဟေတ္ဝာ ''ပဋိဂ္ဂဟဏာ''တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"နေဝ နံ ဥဂ္ဂဏှာတီ"** တိအာဒိ။ သေ နယော **"အာမကဓညပဋိဂ္ဂဟဏာ"** တိအာဒီသုပိ။ နီတရာဒိဥပဓညဿ သာလိယာဒိမူလဓညန္တောဂဓတ္တာ ဝုတ္တံ **"သတ္တဝိဓဿာ"** တိ။ ''အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ ဝသာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ အစ္ဆဝသံ မစ္ဆဝသံ သုသုကာဝသံ သူကရဝသံ ဂဒ္ရဘဝသ''န္တိ (မဟာဝ. ၂၆၂) ဝုတ္တတ္တာ ဣဒံ ဩဒိဿ အနုညာတံ နာမ, တဿ ပန ''ကာလေ ပဋိဂ္ဂဟိတ''န္တိ (မဟာဝ. ၂၆၂) ဝုတ္တတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဝဋ္ဋတီတိ အာဟ **"အညတြ ဩဒိဿ အနုညာတာ"** တိ။

အက္ကမတီ တိ နိပ္ပီဠေတိ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ အက္ကမတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဟဒယ**န္တိ နာဠိအာဒိမာနဘာဇနာနံ အဗ္ဘန္တရံ။ တိလာဒီနံ နာဠိအာဒီဟိ မိနနကာလေ ဥဿာပိတသိခာယေဝ **သိခာ,** တဿာ **ဘေဒော** ဟာပနံ။ **ကေစီ**တိ သာရသမာသာစရိယာ, ဥတ္တရဝိဟာရတာသိနော စ။

ဝဓောတိ မုဋ္ဌိပ္ပဟာရကသာတာဠနာဒီဟိ ဟိံသနံ, ဝိဟေဌနန္တိ အတ္ထော။ ဝိဟေဌနတ္ထောပိ ဟိ ဝဓသဒ္ဒော ဒိဿတိ ''အတ္တာနံ ဝဓိတ္ဝာ ဝဓိတ္ဝာ''တိအာဒီသု (ပာစိ. ၈၈၀)။ ယထာ ဟိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟဘာဝသာမညေ သတိပိ ပဗ္ဗဇိတေဟိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတဗ္ဗဝတ္ထုဝိသေသဘာဝသန္ဒဿနတ္ထံ ကုတ္တိကုမာရိအာဒိသာဒယော ဝိဘာဂေန ဝုတ္တာ , ဧဝံ ပရဿဟရဏဘာဝတော အဒိန္နာဒာနဘာဝသာမညေ သတိပိ တုလာကူဋာဒယော အဒိန္နာဒာနဝိသေသဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝိဘာဂေန ဝုတ္တာ, န ဧဝံ ဟဏာတိဟတပရိယာယဿ ဝဓဿ ပုနဂ္ဂဟဏေ ပယောဇနံ အတ္ထိ။ ''တတ္ထ သယင္ကာရော, ဣဓ ပရံကာရော''တိ စ န သက္ကာ ဝတ္တုံ ''ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ ဆပ္ပယောဂာ''တိ စ ဝုတ္တတ္တာ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တောယေဝ အတ္ထော သုန္ဒရတရော။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ''ဝဓောတိ မာရဏ''န္တိ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ ပောထနမေဝ သန္ဓာယာတိ စ သက္ကာ ဝိညာတုံ မာရဏ-သဒ္ဒဿ ဝိဟိံသနေပိ ဒိဿနတော။

ဧတ္တာဝတာ တိ ''ပဏာတိပာတံ ပဟာယာ''တိအာဒိနာ ''ဆေဒန။ပေ။ သဟသာကာရာ ပဋိဝိရတော''တိ ဧတပရိမာဏေန ပဒေန။ အန္တရာဘေဒံ အဂ္ဂဟေတ္ဝာ ပဒဌိယံ အာဂတနယေန ဆဗ္ဗီသတိသိက္ခာပဒသင်္ဂဟံ ယေဘုယ្យေန သိက္ခာပဒာနံ အဝိဘတ္တတ္တာ **စူဠသီလံ** နာမ။ ဒေသနာဝသေန ဟိ ဣဓ စူဠမဇ္ဈိမာဒိဘာတော အဓိပ္ပေတော, န ဓမ္မဝသေန။ တထာ ဟိ ဣဓ သင်္ခိတ္တေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံ သိက္ခာပဒာနံ အဝိဘတ္တာနံ ဝိဘဇနဝသေန မဇ္ဈိမသီလဒေသနာ ပဝတ္တာ။ တေနေတဟ **"မဇ္ဈိမသီလံ ဝိတ္ထာရေန္တော"** တိ။

စူဠသီလဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မဇ္ဈိမသီလဝဏ္ဏနာ

၁၁. တတ္ထ **ယထာ**တိ ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။ **တ**တိ ဝိကပ္ပနတ္ထေ။ **ပနာ**တိ ဝစနာလင်္ကာရေ။ **ဧကေ**တိ အညေ။ **ဘောန္တော** တိ သာဓူနံ ပိယသမုဒာဟာရော။ သာဓဝေ ဟိ ပရေ ''ဘောန္တော''တိ တ, ''ဒေဝနံ ပိယာ''တိ တ ''အာယသ္မန္တော''တိ တ သမာလပန္တိ။ ယံ ကိဉ္စိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတာ **သမဏာ။** ဇာတိမတ္တေန **ဗြာဟ္မဏာ။** ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဥဿာဟံ ကတ္ဝာ မမ ဝဏ္ဏံ ဝဒမာနောပိ ပုထုဇ္ဇနော ''ပဏာတိပာတံ ပဟာယ ပဏာတိပာတာ ပဋိဝိရတော''တိအာဒိနာ ပရာနုဒ္ဒေသိကနယေန တ ယထာ ပနေကေ ဘောန္တော သမဏဗြာဟ္မဏာဘာဝံ ပဋိဇာနမာနာ, ပရေဟိ စ တထာသမ္ဘာဝိယမာနာ တဒနုရူပပဋိပတ္တိံ အဇာနန္တော, အသမတ္ထတော စ န အဘိသမ္ဘုဏန္တိ, န ဧဝမယံ, အယံ ပန သမဏော ဂေတမော သဗ္ဗထာပိ သမဏသာရုပ္ပပဋိပဒံ ပူရေသိယေတတိ ဧဝံ အညုဒ္ဒေသိကနယေန တ သဗ္ဗထာပိ အာစာရသီလမတ္တမေဝ ဝဒေယျံ, န တဒုတ္တရိန္တိ။

ဗီဇကမဘူတကမသမာရမ္ဘပဒေ သဒ္ဒက္ကမေန အပ္ပဓာနဘူတောပိ ဗီဇကမဘူတကမော နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတာယ ပဓာန ဘာဝံ ပဋိလဘတိ။ အညော ဟိ သဒ္ဒက္ကမော အညော အတ္ထက္ကမောတိ အာဟ **"ကတမော သော ဗီဇကမဘူတက မော"**တိ။ တသ္မိဉှိ ဝိဘတ္တေ တဗ္ဗိသယတာယ သမာရမ္ဘောပိ ဝိဘတ္တော၀ ဟောတီတိ ။ တေနေတဟ ဘဂဝတ **"မူလဗီဇ"**န္တိအာဒိ။ မူလမေဝ ဗီဇံ **မူလဗီဇံ,** မူလံ ဗီဇံ ဧတဿာတိပိ **မူလဗီဇံ။** သေသေသုပိ ဧသေ၀ နယော။ **ဖဠုဗီဇန္တိ** ပ ဗ္ဗဗီဇံ။ ပစ္စယန္တရသမတယေ သဒိသဖလုပ္ပတ္တိယာ ဝိသေသကာရဏဘာဝတော ဝိရုဟဏသမတ္ထေ သာရဖလေ နိရု ဠ္ဟောဟာ **ဗီဇ**-သဒ္ဒော တဒတ္ထသံသိဒ္ဓိယာ မူလာဒီသုပိ ကေသုစိ ပဝတ္တတီတိ မူလာဒိတော နိဝတ္တနတ္ထံ ဧကေန ဗီဇ-သ ဒ္ဒေန ဝိသေသေတ္ဝာ ဝုတ္တံ **"ဗီဇဗီဇ"**န္တိ။ "ရူပရူပံ , ဒုက္ခဒုက္ခ"န္တိ (သံ. နိ. ၄.၃၂၇) စ ယထာ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဗီဇ ကမဘူတကမံ ပုစ္ဆိတွာ ဗီဇကမော ဧဝ ဝိဘတ္တောတိ? န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နနု အဝောစုမှာ "မူလမေဝ ဗီဇံ မူလဗီဇံ, မူလံ ဗီဇံ ဧတဿာတိပိ မူလဗီဇန္တိ"။ တတ္ထ ပုရိမေန ဗီဇကမော နိဒ္ဒိဋ္ဌော, ဒုတိယေန ဘူတကမော, ဒုဝိဓော ပေသ သာမညနိဒ္ဒေသေန, မူလဗီဇဉ္စ မူလဗီဇဉ္စ မူလဗီဇန္တိ ဧကသေသနယေန တ ဟဋ္ဌိယံ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနေတဟ **"သဗ္ဗဥ္ဆေဟတ"** န္တိအာဒိ။

၁၂. **"သန္နိဓိကတဿ"** တိ ဧတေန "သန္နိဓိကာရပရိဘောဂ"န္တိ ဧတ္ထ **ကာရ**-သဒ္ဒဿ ကမ္မတ္ထတံ ဒဿ သေတိ။ ယထာ တ "အာစယံဂမိနော"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အနုနာသိကလောပေန "အာစယဂမိနော"တိ (ဓ. သ. ၁၀) နိဒ္ဒေ သော ကတော, ဧဝံ "သန္နိဓိကာရံ ပရိဘောဂ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ အနုနာသိကလောပေန "သန္နိဓိကာရပရိဘောဂ"န္တိ ဝုတ္ တံ, သန္နိဓိံ ကတွာ ပရိဘောဂန္တိ အတ္ထော။

သမ္မာ ကိလေသေ လိခတီတိ **သလ္လေခော,** သုတ္တန္တနယေန ပဋိပတ္တိ။ ပရိယာယတိ ကပ္ပိယတီတိ **ပရိယာယော,** ကပ္ပိယတာနုသာရေန ပဋိပတ္တိ။ ကိလေသေဟိ အာမသိတဗ္ဗတော **အာမိသံ,** ယံ ကိဉ္စိ ဥပဘောဂရဟံ ဝတ္ထု။ တေနေတ ဟ **"အာမိသန္တိ ဝုတ္တာဝသေသ"** န္တိ။ နယဒဿနဉ္ဆေဟတံ သန္နိဓိဝတ္ထုနံ။ **ဥဒကကဒ္ဒမေ** တိ ဥဒကေ စ ကဒ္ဒမေ စ။ **အစ္ဆထာ** တိ နိသီဒထ။ **ဂီတယာမကန္တိ** ဂီဝံ အာယမိတွာ, ယထာ စ ဘုတ္တေ အတိဘုတ္တတာယ ဂီဝ အာယမိတဗ္ဗာ ဝ ဟောတိ, ဧဝန္တိ အတ္ထော။ **စတုဘာဂမတ္တန္တိ** ကုဍုဗမတ္တံ။ **"ကပ္ပိယကုဋိယ"**န္တိအာဒိ ဝိနယဝသေန ဝုတ္တံ။

၁၃. **ဧတ္တကမ္ပိ** တိ ဝိနိစ္ဆယဝိစာရဏာဝတ္ထုကိတ္တနမ္ပိ ။ **ပယောဇနမတ္တမေဝတ**တိ ပဒတ္ထယောဇနမတ္တမေဝ။ ယ ဿ ပန ပဒဿ ဝိတ္ထာရကထံ ဝိနာ န သက္ကာ အတ္ထော ဝိညာတုံ, တတ္ထ ဝိတ္ထာရကထာပိ ပဒတ္ထသင်္ဂဟမေဝ ဂစ္ ဆတိ။ ကုတူဟလဝသေန ပေက္ခိတဗ္ဗတော **ပေက္ခာ,** နဋ္ဋသတ္တဝိမိနာ နဋ္ဋနဋ္ဋ ပယောဂေ။ နဋ္ဋသမူဟေန ပန ဓနသမူ ဟေ ကရဏဝသေန **"နဋ္ဋသမဇ္ဇ"** န္တိ ဝုတ္တံ, သာရသမာသေ "ပေက္ခာ မဟ"န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဃနတာဠံ** နာမ ဒဏ္ဍမယ တာဠံ, သိလာသလာကတာဠံ တ။ **ဧကေ**တိ သာရသမာသာစရိယာ, ဥတ္တရဝိဟာရတသိနော စ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ဣတော ပရေသုပိ "ဧကေ"တိ အာဂတဋ္ဌာနေသု။ **စတုရဿအမ္ဗဏကတာဠံ** နာမ ရုက္ခသာရဒဏ္ဍာဒီသု ယေန ကေနစိ စတုရဿ အမ္ဗဏကံ ကတွာ စတူသု ပဿေသု စမ္မေန ဩနန္ဓိတွာ ကတတာဠိတံ။ **အဗ္ဘောက္ကိရဏံ** ရင်္ဂဗလိကရဏံ, ယာ "နန္ ဒီ"တိ ဝုစ္စတိ။ **သောဘနကရန္တိ** သောဘနကရဏံ, "သောဘနဃရက"န္တိ သာရသမာသေ ဝုတ္တံ။ စဏ္ဍာလာနမိဒန္တိ **စဏ္ဍာလံ။** သာဏေ ဥဒကေန တေမေတွာ အညမညံ အာကောဋ္ဋနကီဠာ **သာဏဓောဝနံ။ က္လန္တဇာလေနာ** တိ အဋ္ဌိဓောဝနမ က္တံ ပရိဇပ္ပိတွာ ယထာ ပရေ အဋ္ဌီနိယေဝ ပဿန္တိ, ဧဝံ တစာဒီနံ အန္တရဓာပနမာယာယ။ **သကဋ္ဌျုဟာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စက္ကပဒုမကဋိဗျုဟာဒိ သင်္ဂဏှာတိ။

၁၄. **ပအနီ**တိ သာရီနံ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌာနာနိ။ **ဒသပဒံ** နာမ ဒ္ဝီဟိ ပန္တီဟိ ဝီသတိယာ ပဒေဟိ ကီဠနဇူတံ။ **ဟသကံ** ဝုစ္ စတိ ဆသု ပဿေသု ဧကေကံ ယာဝ ဆက္ကံ ဒဿေတွာ ကတကီဠနကံ, တံ ဝမေတွာ ယထာလဒ္ဓံ ဧကကာဒိဝသေ န သာရိယော အပနေန္တော ဥပနေန္တော စ ကီဠန္တိ။ ဃဋ္ဌေန ကီဠာ **ဃဋိကာ**တိ ဧကေ။ ဗဟူသု သလာကာသု ဝိသေသရဟိတံ ဧကံ သလာကံ ဂဟေတွာ တာသု ပက္ခိပိတွာ ပုန တဿေဝ ဥဒ္ဓရဏံ **သလာကဟတ္ထ** န္တိ ဧကေ။ ပဏ္ဏေန ဝံသာ ကာရေန ကတာ **နာဠိကာ။** တေနေတဟ **"တံ ဓမန္တာ"** တိ။ "ပုစ္ဆန္တဿ မုခာဂတံ အက္ခရံ ဂဟေတွာ နဋ္ဌမုတ္တိ လာဘာလာဘာဒိဇာနနကီဠာ **အက္ခရိကာ"** တိပိ ဝဒန္တိ။ "တဒိတာနုရူပံ နစ္စနံ ကယနံ တ **ယထာဝဇ္ဇံ"** တိပိ ဝဒန္တိ။ "ဧဝံ ကတေ ဇယော ဘဝိဿတိ, အညထာ ပရာဇယော"တိ ဇယပရာဇယေ ပုရက္ခတွာ ပယောဂကရဏဝသေန ပရိဟာရပ ထာဒီနမ္ပိ **ဇူတပမာဒဋ္ဌာနဘာတေ** ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပင်္ဂစီရာဒီဟိပိ ဝံသာဒီဟိ ကာတဗ္ဗကိစ္စသိဒ္ဓိအသိဒ္ဓိဇယပရာဇယာ၀

ဟော ပယောကေ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"ယထာဝဇ္ဇံ"** န္တိ စ ကာဏာဒီဟိ သဒိသတာကာရဒဿနေဟိ ဇယပရာဇယဝ သေန ဇူတကီဠိတဘာဝေန ဝုတ္တံ။

၁၅. တဋ္ဌရူပဟာနီတိ အာဟရိမာနိ တဋ္ဌရူပဟာနိ။ "အကပ္ပိယမဋ္ဌော **ပလ္လင်္ကော"** တိ သာရသမာသေ။ **တနဝိစိတ္တ** န္တိ ဘိတ္တိစ္ဆအာဒိဝသေန တနေန ဝိစိတ္တံ။ ရုက္ခတူလလတာတူလပေဋ္ဌကီတူလာနံ ဝသေန **တိဏ္ဏံ တူလာနံ**။ ဥဒ္ဒလောမိ ယံ **ကေစီ**တိ သာရသမာသာစရိယာ, ဥတ္တရဝိဟာရတာသိနော စ။ တထာ ကေန္တလောမိယံ။ **ကောသေယ္ယကဋ္ဋိဿမယ** န္တိ ကောသေယ္ယကဿဋ္ဌမယံ။ **သုဒ္ဓကောသေယ္ယ** န္တိ ရတနပရိသိဗ္ဗနရဟိတံ။ **"ဌပေတွာ တူလိက"**န္တိ ဧတေန ရ တနပရိသိဗ္ဗနရဟိတာပိ တူလိကာ န ဝဋ္ဋတီတိ ဒီပေတိ။ **"ရတနပရိသိဗ္ဗိတာနီ"** တိ ဣမိနာ ယာနိ ရတနပရိသိဗ္ဗိတာနိ, တာနိ ဘူမတ္ထရဏဝသေန, ယထာနုရူပံ မဉ္စပီဌာဒီသု စ ဥပနေတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဒီပိတံ ဟောတိ။ **အဇိနစမ္မေဟိ** တိ အဇိနမိဂ စမ္မေဟိ။ တာနိ ကိရ စမ္မာနိ သုခုမာနိ, တသ္မာ ဒုပဋ္ဋတိပဋ္ဋာနိ ကတွာ သိဗ္ဗန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **"အဇိနပ္ပဝေဏီ"** တိ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ဝိနယေ ဝုတ္တနယေန။

၁၆. အလင်္ကာရဋ္ဌနမေဝ န ဘေသဇ္ဇံ မဏ္ဍနာနုယောဂဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ မာလာ-သဒ္ဒော သာသနေ သုဒ္ဓ ပုပ္ဖေသုပိ နိရုဠ္ဌောဟာတိ အာဟ **"ဗဒ္ဓမာလာ တ"** တိ။ **မတ္တိကကက္က** န္တိ ဩသဓေဟိ အဘိသင်္ခတံ ယောဂမတ္တိက ကက္ကံ။ **စလိတေ**တိ ကုပိတေ။ **လောဟိတေ သန္နိသိန္နေ** တိ ဒုဋ္ဌလောဟိတေ ခီဏေ။

၁၇. ဒုဂ္ဂတိတော သံသာရတော စ နိယ္ယာတိ ဧတေနာတိ နိယ္ယာနံ, သဂ္ဂမဂ္ဂေ မောက္ခမဂ္ဂေ စ။ တံ နိယ္ယာနံ အရဟတိ, နိယ္ယာနေ တ နိယုတ္တာ, နိယ္ယာနံ တ ဖလဘူတံ ဧတိဿာ အတ္ထီတိ နိယ္ယာနိကာ, ဝစီဒုစ္စရိတသံကိလေ သတော နိယ္ယာတီတိ တ ဤ-ကာရဿ ရဿတ္တံ, ယ-ကာရဿ စ က-ကာရံ ကတွာ နိယ္ယာနိကာ, စေတနာယ သ ဒ္ဓိံ သမ္ဖပ္ပလာပာ ဝေရမဏိ။ တပ္ပဋိပက္ခတော အနိယ္ယာနိကာ, တဿာ ဘာဝေ အနိယ္ယာနိကတ္တံ, တသ္မာ **အနိယ္ယာနိကတ္တာ။ တိရစ္ဆာနဘူတာ**တိ တိရောကရဏဘူတာ။ **ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝေ** တိ အနိစ္စတာပဋိသံယုတ္တစတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဘာဝေ။ သဟ အတ္ထေနာတိ **သာတ္ထကံ,** ဟိတပဋိသံယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ဝိသိခါ**တိ ဃရသန္နိဝေသော, ဝိသိခါ ဂဟဏေန စ တန္နိတသိနော ဂဟိတာ "ကမော အာဂတော"တိအာဒီသု ဝိယ။ တေနေတဟ "သူရာ သမတ္ထာ"တိ, "သဒ္ဓာ ပသန္နာ"တိ စ။ ကုမ္ဘဋ္ဌာနာပဒေသေန ကုမ္ဘဒာသိယော ဝုတ္တာတိ အာဟ **"ကုမ္ဘဒာသီကထာ တ"** တိ။ ဥပ္ပတ္တိ ဌိတိသမ္ဘာရာဒိဝသေန လောကံ အက္ခာယတီတိ **လောကက္ခာယိကာ။**

၁၈. သဟိတန္တိ ပုဗ္ဗာပရာဝိရုဒ္ဓံ။

၁၉. ဒူတဿ ကမ္မံ ဒူတေယ္ယံ, တဿ ကထာ **ဒူတေယ္ယကထာ။**

၂၀. တိဝိဓေနာတိ သာမန္တဇပ္ပနဣရိယာပထသန္နိဿိတပစ္စယပဋိသေဝနဘေဒတော တိပ္ပကာရေန။ **ဝိမှာပယ န္တီ**တိ "အဟော အစ္ဆရိယပုရိသော"တိ အတ္တနိ ပရေသံ ဝိမှာပယံ ဥပ္ပာဒေန္တိ။ **လပန္တီ** တိ အတ္တာနံ, အယကံ တ ဥက္ခိပိတွာ ယထာ သော ကိဉ္စိ ဒဒာတိ, ဧဝံ ဥက္ကာစေတွာ ကထေန္တိ။ နိမိတ္တေန စရန္တိ, နိမိတ္တံ တ ကရောန္တီတိ **နေမိတ္တိကာ** နိမိတ္တန္တိ စ ပရေသံ ပစ္စယ အနသညုပ္ပာဒကံ ကာယဝစီကမ္မံ ဝုစ္စတိ။ နိပ္ပိသန္တီတိ နိပ္ပေသာ, နိပ္ပေသာယေဝ **နိပ္ပေသိကာ,** နိပ္ပေသောတိ စ သဌပုရိသော ဝိယ လာဘသက္ကာရတ္ထံ အက္ကောသခုံသနုပ္ပဏ္ဍနပရပိဋ္ဌိမံ သိကတာဒိ။

မဇ္ဈိမသီလဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မဟာသီလဝဏ္ဏနာ

၂၁. အင်္ဂါနိ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ အင်္ဂသဟစရိတံ သတ္ထံ **"အင်္ဂ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **နိမိတ္တ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧ သေဝ နယော။ ကေစိ ပန **"အင်္ဂ** န္တိ အင်္ဂဝိကာရ"န္တိ ဝဒန္တိ, ပရေသံ အင်္ဂဝိကာရဒဿနေနာပိ လာဘာလာဘာဒိဝိဇာနနာ တိ။ **ပဏ္ဍုရာဇာ** တိ ဒက္ခိဏာမဓုရာဓိပတိ။ **"မဟန္တာန"** န္တိ ဧတေန အပ္ပကံ နိမိတ္တံ, မဟန္တံ နိမိတ္တံ ဥပ္ပာတောတိ ဒဿေတိ။ **ဣဒံ နာမ ပဿတီ** တိ ယော ဝသဘံ ကုဉ္ဇရံ ဟာသာဒံ ပဗ္ဗတံ တ အာရုဠှံ သုပိနေ အတ္တာနံ ပဿတိ, တ

သ္သ ကြာဒံ နာမ ဖလံ ဟောတီတိ။ **သုပိနကန္တိ** သုပိနသတ္တံ။ အင်္ဂသမ္ဗတ္တိဝိပတ္တိဒဿနမတ္တေန အာဒိသနံ ဝုတ္တံ **“အင်္ဂ”** န္တိ ကြမိနာ, **“လက္ခဏ”** န္တိ ကြမိနာ ပန မဟာနုဘာဝတာနိဗ္ဗာဒကအင်္ဂလက္ခဏဝိသေသဒဿနေနာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသောတိ။ **အဟတေတိ** နဝေ။ **ကြတော ပဉ္စာယာ** တိ ဒေဝရက္ခသမနုဿာဒိဘေဒေန ဝိဝိဓဝတ္ထဘာဂေ ကြတော တ ဇတ္တော တ သဉ္ဇိန္နေ ကြာဒံ နာမ ဘောကဒိ ဟောတီတိ။ **ဒဗ္ဗိဟောမဒီနိ** ဟောမဿုပကရဏာဒိဝိသေသေဟိ ဖလဝိသေသဒဿနဝသေန ပဝတ္တာနိ။ **အဂ္ဂိဟောမံ** ဝုတ္တာဝသေသသာဓနဝသေန ပဝတ္တံ ဟောမံ။ **အင်္ဂလဋ္ဌိန္တိ** သရီရံ။ အဗ္ဘိနော သတ္တံ **အဗ္ဘေဿယံ,** မာသုရက္ခေန ကတော ဂန္ထော **မာသုရက္ခော။ ဘူရိဝိဇ္ဇာ** သဿုဗုဒ္ဓိကရဏဝိဇ္ဇာတိ သာရသမာသေ။ **သပက္ခက။ပေ။ စတုပ္ပဒအန** န္တိ ပိင်္ဂလမက္ခိကာဒိသပက္ခက ဃရကေလိကာဒိအပက္ခက ဒေဝမနုဿကောဉ္စာဒိဒွိပဒကကဏ္ဍုကဇမ္ဗုကာဒိစတုပ္ပဒအန်။

၂၃. **“အသုကဒိဝသေ”**တိ “ပက္ခဿ ဒုတိယေ တတိယေ”တိအာဒိ တိထိဝသေန ဝုတ္တံ။ **အသုကနက္ခတ္တေနာ** တိ ရောဟိဏီအာဒိနက္ခတ္တယောဂဝသေန။

၂၄. **ဥက္ကာနံ ပတနန္တိ** ဥက္ကောဘာသာနံ ပတနံ။ တတသဏ္ဌာတေသု ဟိ ဝေဂေန အညမညံ သင်္ဃဋ္ဋေန္တေသု ဒီပကောဘာသော ဝိယ သြဘာသော ဥပ္ပဇ္ဇိတွတ အာကာသတော ပတတိ, တတ္ထာယံ ဥက္ကာဟတတေဟာရော။ **အဝိသုဒ္ဓတာ** အဗ္ဘမဟိကာဒီဟိ။

၂၅. **ဓာရာနုပဝေစ္ဆနံ** ဝဿနံ။ ဟတ္ထေန အဓိပ္ပေတဝိညာပနံ **ဟတ္ထမုဒ္ဒာ,** တံ ပန အင်္ဂုလိသင်္ကောစနေန ဂဏနာယေဝ။ ဟရသိက မိလက္ခကာဒယော ဝိယ နဝန္တဝသေန ဂဏနာ **အစ္ဆိဒ္ဒကဂဏနာ။ သင်္ချာဟာဒနာဒီ** တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန တေကလနဘာဂဟာရာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **စိန္တာဝသေနာ** တိ ဝတ္ထုံ အနုသန္ဓိဥ္စ သယမေဝ စိရေန စိန္တေတွတ ကရဏဝသေန **စိန္တာကဝိ** ဝေဒိတဗ္ဗော, ကိဉ္စိ သုတွတ သုတေန အဿုတံ အနုသန္ဓေတွတ ကရဏဝသေန **သုတကဝိ,** ကဥ္စိ အတ္ထံ ဥပဓာရေတွတ တဿ သင်္ခိပနဝိတ္ထာရဏာဒိဝသေန **အတ္ထကဝိ,** ယံ ကိဉ္စိ ပရေန ကတံ ကဗ္ဗံ နာဋကံ တ ဒိသွတ တံ သဒိသမေဝ အညံ အတ္တနော ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာနေန ကရဏဝသေန **ပဋိဘာနကဝိ** ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၆. ပရိဂ္ဂဟဘာဝေန အရိကာယ ဂဏှာပနံ **အာတဟနံ။** တထာ အပနံ **ဝိတဟနံ။** ဒေသန္တရေ ဒိဂုဏတိဂုဏာဒိဂဟဏဝသေန ဘဏ္ဍုပ္ပယောဇနံ **ပယောဂေ။** တတ္ထ တ အညတ္ထ တ ယထာကာလပရိစ္ဆေဒံ ဝမိုဂဟဏဝသေန ပယောဇနံ **ဥဒ္ဓာရော။** “ဘဏ္ဍမူလရဟိတာနံ တဏိဇ္ဇံ ကတွတ ဇတ္တကေနုဒယေန သဟ မူလံ ဒေထာတိ ဓနအနံ **ပယောဂေ,** တာဝကာလိကအနံ **ဥဒ္ဓာရော”** တိ စ ဝဒန္တိ။ **တီဟိ ကာရဏေဟီ**တိ ဇတ္ထ တတေန, ဟဏကေဟိ တ ဂဗ္ဘေ ဝိနဿန္တေ န ပုရိမကမ္မုနာ သြကာသော ကတော, တပ္ပစ္စယာ ကမ္မံ ဝိပစ္စတိ။ သယမေဝ ပန ကမ္မုနာ သြကာသေ ကတေ န ဇကန္တေန တတော ဟဏကာ တ အပေက္ခိတဗ္ဗာတိ ကမ္မဿ ဝိသုံ ကာရဏဘာတေ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နိဗ္ဗာပနီယ** န္တိ ဥပသမကရံ။ **ပဋိကမ္မန္တိ** ယထာ တေ န ခာဒန္တိ, တထာ ပဋိကရဏံ။ **ပရိဝတ္တနတ္ထ** န္တိ အာဝုဓာဒိနာ သဟ ဥက္ခိ တ္တဟတ္ထဿ ဥက္ခိပနဝသေန ပရိဝတ္တနတ္ထံ။ ကြစ္ဆိတတ္ထဿ ဒေဝတာယ ကဏ္ဏေ ကထနဝသေန ဇပ္ပနံ **ကဏ္ဏဇပ္ပန** န္တိ။ **အာဒိစ္စုပဟရိစရိယာ** တိ ကရဝီရမာလာဟိ ပူဇံ ကတွတ သကလဒိဝသံ အာဒိစ္စာဘိမုခာဝဋ္ဌာနေန အာဒိစ္စဿ ပရိစရဏံ။ “သိရဝှာယန”န္တိ ကေစိ ပဌန္တိ, တဿတ္တောမန္တံ ပရိဇပ္ပိတွတ သိရသာ ကြစ္ဆိတဿ အတ္ထဿ အဝှာယနန္တိ။

၂၇. **သမိဒ္ဓိကာလေ** တိ အာယာစိတဿ အတ္ထဿ သိဒ္ဓိကာလေ။ **သန္တိပဋိဿဝကမ္မ** န္တိ ဒေဝတာယာစနာယ ယာ သန္တိ ပဋိကတ္တဗ္ဗာ, တဿာ ပဋိညာပဋိဿဝကမ္မကရဏံ, သန္တိယာ အာယာစနပ္ပယောဂေတိ အတ္ထော။ **တသ္မိံ** န္တိ ပဋိဿဝဖလဘူတေ ယထာဘိပတ္ထိတကမ္မသ္မိံ, ယံ “သစေ မေ ကြာဒံ နာမ သမိဇ္ဈိဿတီ”တိ ဝုတ္တံ။ **တဿာ**တိ သန္တိပဋိဿဝဿ, ယော “ပဏိဓိ”တိ စ ဝုတ္တော။ ယထာပဋိဿဝဥ္စဟိ ဥပဟာရေ ကတေ ပဏိဓိ အာယာစနာ ကတာ နိယ္ယာတိတာ ဟောတီတိ။ **အစ္ဆန္ဒိကဘာဝမတ္တ** န္တိ ကြတ္တိယာ အကာမကဘာဝမတ္တံ။ **လိင်္ဂ** န္တိ ပုရိသလိင်္ဂံ။ **ဗလိကမ္မကရဏံ** ဥပဒ္ဒဝပဋိဗာဟနတ္ထဥ္စေဝ ဝမိုအာဝဟနတ္ထဥ္စ။ **အောသာနန္တိ** ပိတ္တာဒိအောသာနံ။ ဇတ္ထ စ **ဝမနန္တိ** ပစ္ဆင်္ဂနံ အဓိပ္ပေတံ။ **ဥဒ္ဓံဝိရေစန** န္တိ ဝမနံ “ဥဒ္ဓံ အောသာနံ နီဟရဏ”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ တထာ **ဝိရေစန** န္တိ ဝိရေစနမေဝ။ **အဓောဝိရေစနန္တိ** ပန သုဒ္ဓိဝတ္ထိကသာဝတ္ထိအာဒိ ဝတ္ထိကိရိယာပိ အဓိပ္ပေတာ “အဓော အောသာနံ နီဟရဏ”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ **သီသဝိရေစနံ** သေမ္ဟနီဟရဏာဒိ။ **ပဋလာနီ**တိ အက္ခိပဋလာနိ။ **သလာကဝေဇ္ဇကမ္မ**

န္တိ အကုိခ္ဝေဇ္ဇကမ္မံ, ဣဒံ ဝုတ္တံဝသေသသာလာကိယသင်္ဂဟဏတ္ထံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တပ္ပနာဒယောပိ ဟိ သာလာကိယာနေဝတတိ။ မူလာနိ ပဏ္ဏာနိ ရောဂူပသမေ သမတ္ထာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ **မူလဘေသဇ္ဇာနိ,** မူလာနံ ဝ ဗွာဓိ နံ ဘေသဇ္ဇာနိ **မူလဘေသဇ္ဇာနိ** ။ မူလာနုဗန္ဓဝသေန ဟိ ဒုဝိဓော ဗ္ယာဓိ။ မူလရောဂေ စ တိကိစ္ဆိတေ ယေဘုယ္ယေန ဣတရံ ဝူပသမတိတိ။ **“ကာယတိကိစ္ဆနံ ဒဿေတိ”** တိ ဣဒံ ကောမာရဘစ္စသလ္လကတ္တသာလာကိယာဒိကရဏ ဝိသေသဘူတတန္တိနံ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တတ္တာ ဟရိသေသဝသေန ဝုတ္တံ, တသ္မာ တဒဝသေသာယ တန္တိယာပိ ဣဓ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သဗ္ဗာနိ စေတာနိ အာဇီဝဟေတုကာနိယေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတာနိ “မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တိ”တိ ဝုတ္တတ္တာ ။ ယံ ပန တတ္ထ တတ္ထ ဟဋ္ဌိယံ **“ဣတိ ဝ”**တိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ **ဣတိ**တိ ပကာရတ္ထေ နိပါတော, **ဝ**-ဣတိ ဝိကပ္ပနတ္ထေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ဣမိနာ ပကာရေန, ဣတော အညေ န ဝါတိ။ တေန ယာနိ ဣတော ဗာဟိရကပဗ္ဗဇိတာ သိပ္ပာယတနဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာဒီနိ ဇီဝိကောပာယဘူတာနိ အာဇီဝပကတာ ဥပဇီဝန္တိ, တေသံ ပရိဂ္ဂဟော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

မဟာသီလဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကသဿတဝါဒဝဏ္ဏနာ

၂၈. ဘိက္ခုသင်္ဃေန ဝုတ္တဝဏ္ဏော နာမ “ယာဝဉ္စိဒံ တေန ဘဂဝတာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တဝဏ္ဏော။ တ္တောယံ သမ္ဗန္ဓော – န ဘိက္ခဝေ ဧတ္တကာ ဧဝ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, ယေ တုမှာကံ ပာကဋာ, အပာကဋာ ပန “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေ ဓမ္မာ”တိ ဝိတ္ထာရော။ တတ္ထ “ဣမေ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ ဧဝံ ဂဟိတာ”တိအာဒိနာ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာနံ ယထာဂဟိတာကာရ ရသုညတဘာဝပ္ပကာသနတော, “တဉ္စ ပဇာနနံ န ပရာမသတိ”တိ သီလာဒိနဉ္စ အပရာမာသနိယ္ယာနိကဘာဝဒီပနေန နိစ္စ သာရာဒိဝိရဟပ္ပကာသနတော, ယာသု ဝေဒနာသု အဝီတရာဂတာယ ဗာဟိရကာနံ တာနိ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒိတာနိ သမ္ဘဝန္တိ, တေသံ ပစ္စယဘူတာနဉ္စ သမ္မောဟာဒီနံ ဝေဒကကာရကသဘာဝတာဘာဝဒဿနမုခေန သဗ္ဗဓမ္မာနံ အတ္တတ္တနိယတာဝိ ရဟဒီပနတော, အနုပာဒာပရိနိဗ္ဗာနဒီပနတော စ အယံ ဒေသနာ သုညတာဝိဘာဝနပ္ပဓာနာတိ အာဟ **“သုညတာပကာသနံ အာရဘိ”**တိ။ **ပရိယတ္တီ** တိ ဝိနယာဒိဘေဒဘိန္နာ တန္တိ။ **ဒေသနာ**တိ တဿာ တန္တိယာ မနသာဝဝတ္ထာပိတာယ ဝိ ဘာဝနာ, ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပဘူတာ တ ပညာပနာ, အနုလောမာဒိဝသေန တ ကထနန္တိ ပရိယတ္တိဒေသနာနံ ဝိသေ သော ပုဗ္ဗေယေဝ ဝဝတ္ထာပိတောတိ အာဟ **“ဒေသနာယံ ပရိယတ္တိယ”** န္တိ။ **ဧဝံ အာဒီသူ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သစ္စသဘာဝသမာဓိပညာပကတိပုညအာပတ္တိဉေယျာဒယော သင်္ဂယှန္တိ။ တထာ ဟိ အယံ ဓမ္မ-သဒ္ဒော “စတုန္နံ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာနံ အနနုဗောဓာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၆; အ. နိ. ၄.၁) သစ္စေ ဝတ္တတိ, “ကုသလာ ဓမ္မာ အကုသလာ ဓမ္မာ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁) သဘာဝေ, “ဧဝံဓမ္မာ တေ ဘဂဝန္တော အဟေသုံ”န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၃၇၈) သမာဓိမှိ, “သစ္စံ ဓမ္မော ဓိတိ စာဂေ, သ ဝေ ပေစ္စ န သောစတိ”တိအာဒီသု (သု. နိ. ၁၉၀) ပညာယ, “ဇာတိဓမ္မာနံ ဘိက္ခဝေ သတ္တာနံ ဧဝံ ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၃၇၃; ပဋိ. မ. ၁.၃၃) ပကတိယံ, “ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝ ဟာတိ”တိအာဒီသု (သု. နိ. ၁၈၄; ထေရဂ. ၃၀၃; ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂) ပုညေ, “စတ္တာရော ပာရာဇိကာ ဓမ္မာ”တိအာဒီသု (ပာရာ. ၂၃၃) အာပတ္တိယံ, “သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သဗ္ဗာကာရေန ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏမုခေ အာပာထံ အာဂစ္ဆန္တိ”တိ အာဒီသု (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၆) ဉေယျေ ဝတ္တတိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.သုတ္တနိက္ခေပဝဏ္ဏနာ; အဘိ. အဋ္ဌ. ၄. ၁.တိကမာတိကာပဒဝဏ္ဏနာ; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ရတနစင်္ကမနကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ)။ **ဓမ္မာ ဟောန္တိ** တိ သုညာ ဓမ္မမတ္တာ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။

“ဒုဒ္ဒသာ” တိ ဧတေနေဝ တေသံ ဓမ္မာနံ ဒုက္ခောဂါဟတာ ပကာသိတာ ဟောတိ။ သစေ ပန ကောစိ အတ္တနော ပမာ ဏံ အဇာနန္တော ဉာဏေန တေ ဓမ္မေ ဩဂါဟိတုံ ဥဿာဟံ ကရေယျ, တဿ တံ ဉာဏံ အပ္ပတိဋ္ဌမေဝ မကသတုဏ္ဍ ဉ္စိယာ မဟာသမုဒ္ဒေတိ အာဟ **“အလဒ္ဓနေယ္ယပတိဋ္ဌာ”** တိ။ အလဒ္ဓနေယ္ယာ ပတိဋ္ဌာ ဧတ္ထာတိ အလဒ္ဓ နေယ္ယပတိဋ္ဌာတိ ပဒဝိဂ္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အလဒ္ဓနေယ္ယပတိဋ္ဌာနံ ဩဂါဟိတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတာယ “ဧ တ္တကာ ဧတေ ဤဒိသာ စာ”တိ ပဿိတုံ န သက္ကာတိ ဝုတ္တံ **“ဂမ္ဘီရတ္တာ ဧဝ ဒုဒ္ဒသာ”** တိ။ ယေ ပန ဒဋ္ဌုမေဝ န သက္ကာ, တေသံ ဩဂါဟိတွာ အနုဗုဇ္ဈနေ ကထာ ဧဝ နတ္ထီတိ အာဟ **“ဒုဒ္ဒသတ္တာ ဧဝ ဒုရနုဗောဓာ”** တိ။ သဗ္ဗပရိ ဋ္ဌာဟပဋိပ္ပဿဒ္ဓိမတ္တကေ သမုပ္ပန္နတ္တာ, နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပရိဠာဟသမာပတ္တိသမောကိဏ္ဏတ္တာ စ **နိဗ္ဗုတသဗ္ဗပ ရိဠာဟာ။ သန္တာရမ္မဏာနိ** မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိ အနုပသန္တသဘာဝတနံ ကိလေသာနံ သင်္ခါရာနဉ္စ အဘာဝတော။ အထ တ

သမူဟတဝိက္ခေပတာယ နိစ္စသမာဟိတသ္သ မနသိကာရသ္သ ဝသေန တအာရမ္မဏမ္ဟာနံ သန္တဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော
ကသိဏုက္ကုဋ္ဌိမာကာသတပ္ပိသယဝိညာဏာနံ အနန္တဘာဝေ ဝိယ။ အဝိရဇ္ဈိတ္ွတ နိမိတ္တပဋိဝေဓော ဝိယ ကုသ္သာသာနံ
အဝိရဇ္ဈိတ္ွတ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတသဘာဝဇာနနာ သာဒုရသော မဟာရသော စ ဟောတီတိ အာဟ **အတိတ္တိကရဏဋ္ဌေ
ဋ္ဌေနာ**တိ။ ပဋိဝေဓပ္ပတ္တာနံ, တေသု စ ဗုဒ္ဓါနံယေဝ သဗ္ဗာကာရေန ဝိသယဘာဝူပဂမနတော န တက္ကဗုဒ္ဓိယာ ဂေစရာတိ
အာဟ **"ဥတ္တမဉာဏဝိသယတ္တာ"** တိအာဒိ။ **"နိပုဏာ"**တိ ဥဋ္ဌေယ္ယသု တိက္ခဝိသဒဝုတ္တိယာ ဆေကာ။ ယသ္မာ ပန
သော ဆေကဘာဝေ အာရမ္မဏေ အပ္ပဋိဟတဝုတ္တိတာယ သုခုမဉေယ္ယဂဟဏသမတ္ထတာယ သုဟကဋ္ဌော ဟောတိ,
တေန ဝုတ္တံ **"သဏှဟသုခုမသဘာဝတ္တာ"** တိ။

အပရော နယော – ဝိနယပဏ္ဏတ္တိအာဒိဂမ္ဘီရနေယ္ယဝိဘာဝနတော **ဂမ္ဘီရာ။** ကအာစိ အသင္ဃေယ္ယမဟာ
ကပ္ပေ အတိက္ကမိတ္ွတပိ ဒုလ္လဘဒသ္သနတာယ **ဒုဒ္ဒသာ။** ဒသ္သနဠေတ္တ ပညာစက္ခုဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မန္ွ
ဝယသင္ခါတသ္သ အနုဗောဓဿ ကသ္သစိဒေဝ သမ္ဘဝတော **ဒုရနုဗောဓာ** ။ သန္တသဘာဝတော, ဝေနေယ္ယာနဥ္စ ဂု
ဏသမ္ပဒာနံ ပရိယောသာနတ္တာ **သန္တာ။** အတ္တနော စ ပစ္စယေဟိ ပဓာနဘာဝံ နီတတာယ **ပဏီတာ။** သမဓိဂတသစ္စလက္
ခဏတာယ အတက္ကေဟိ, အတက္ကေန တ ဉာဏေန အဝစရိတဗ္ဗတာယ **အတက္ကာဝစရာ။** နိပုဏံ, နိပုဏေ တ အတ္
ထေ သစ္စပ္ပစ္စယာကာရာဒိဝသေန ဝိဘာဝနတော **နိပုဏာ။** လောကေ အဂ္ဂပဏ္ဍိတေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဝေဒီယန္တိ ပကာ
သီယန္တီတိ **ပဏ္ဍိတဝေဒနီယာ။** အနာဝရဏဉာဏပဋိလာဘတော ဟိ ဘဂဝတ "သဗ္ဗဝိဒူ ဟံ အသ္မိ, (ဓ. ပ. ၃၅၃; မဟာဝ.
၁၁; ကထာ. ၄၀၅) ဒသဗလသမန္နာဂတော ဘိက္ခဝေ တထာဂတော"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၂၁) အတ္တနော သဗ္ဗညုတာဒိဂု
ဏေ ပကာသေတိ။ တေနေတဟ **"သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတ္ွတ ပဝေဒေတီ"** တိ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဖလနိဗ္ဗာနာနိ ဝိယ သစ္ဆိကာတဗ္ဗသဘာဝံ န ဟောတိ, အာသဝက္ခယဉာဏေ
ပန အဓိဂတေ အဓိဂတမေဝ ဟောတီတိ တသ္သ ပစ္စက္ခကရဏံ သစ္ဆိကိရိယာတိ အာဟ **"အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ပစ္စ
က္ခံ ကတ္ွတ"**တိ။ **အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေနာ** တိ စ ဟေတုအတ္ထေ ကရဏဝစနံ, အဘိဝိသိဋ္ဌဉာဏာဓိဂမဟေတူတိ အတ္
ထော။ **အဘိဝိသိဋ္ဌဉာဏ** န္တိ တ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေ အဓိပ္ပေတေ ကရဏဝစနမ္ပိ ယုဇ္ဇတိယေဝ။ ပဝေဒနဠေတ္တ
အညာဝိသယာနံ သစ္စာဒီနံ ဒေသနာကိစ္စသာဓနတော, "ဧကောမ္ှိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော"တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅)
ပဋိဇာနနတော စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝဒမာနာ**တိ ဧတ္ထ သတ္တိအတ္ထော **မာန**-သဒ္ဒော, ဝတ္တုံ ဥသ္သာဟံ ကရောန္တောတိ အ
တ္ထော။ ဧဝံဘူတာ စ ဝတ္တုကာမာ နာမ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ဝတ္တုံ ဝတ္တုကာမာ"** တိ။ သာဝသေသံ ဝဒန္တောပိ ဝိပရီ
တံ ဝဒန္တော ဝိယ "သမ္မာ ဝဒတီ"တိ န ဝတ္တဗ္ဗောတိ အာဟ **"အဟာပေတ္ွတ"**တိ, တေန အနဝသေသတ္ထော ကုမ
သမ္မာ-သဒ္ဒောတိ ဒသ္သေတိ။ **"ဝတ္တုံ သက္ကုဏေယ္ယုံ"** န္တိ ဣမိနာ "ဝဒေယ္ယုံ"န္တိ သကတ္ထဒီပနဘာဝမာဟ။ ဧ
တ္ထ စ ကိဉ္စာပိ ဘဂဝတော ဒသဗလာဒိဉာဏာနိပိ အနညသာဓာရဏာနိ, သပ္ပဒေသဝိသယတ္တာ ပန တေသံ ဉာဏာနံ န
တေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ အဟာပေတ္ွတ ဂဟိတာ နာမ ဟောန္တိ, နိပ္ပဒေသဝိသယတ္တာ ပန သဗ္ဗညုတညာဏဿ တသ္မိံ ဂဟိ
တေ သဗ္ဗေပိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဂဟိတာ ဧဝ နာမ ဟောန္တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒသ္သေတိ **"ယေဟိ။ပေ.။ ဝဒေယ္ယုံ"** န္တိ။ ပုထူနိ အာ
ရမ္မဏာနိ ဧတသ္သာတိ **ပုထုအာရမ္မဏံ,** သဗ္ဗာရမ္မဏတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ အထ တ ပုထုအာရမ္မဏာရမ္မဏတော
တိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ "ပုထုအာရမ္မဏတော"တိ ဝုတ္တံ, ဧကေသ္သ အာရမ္မဏ-သဒ္ဒသ္သ လောပံ ကတ္ွတ "ဩဋ္ဌမု
ခေါ ကာမာဝစရ"န္တိ အာဒီသု ဝိယ, တေနသ္သ ပုထုဉာဏကိစ္စသာဓကတံ ဒသ္သေတိ။ တထာ ဟေတံ တီသု ကာလေသု
အပ္ပဋိဟတဉာဏံ, စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ, ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ, ဆသု အသာဓာရဏဉာဏေသု သေသာသာဓာရဏ
ဉာဏာနိ, သတ္တအရိယပုဂ္ဂလဝိဘာဝကဉာဏံ, အဋ္ဌသုပိ ပရိသာသု အကမ္ပနဉာဏံ, နဝသတ္တာတသပရိဇာနနဉာဏံ, ဒသ
ဗလဉာဏန္တိ ဧဝမာဒီနံ အနေကသတသဟဿဘေဒာနံ ဉာဏာနံ ယထာသမ္ဘဝံ ကိစ္စံ သာဓေတီတိ။ **"ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္
တိဝသေနာ"**တိ ဧတေန သဗ္ဗညုတညာဏဿ ကမဝုတ္တိတံ ဒသ္သေတိ။ ကမေနာပိ ဟိ တံ ဝိသယေသု ပဝတ္တတိ, န သ
ကိံယေဝ ယထာ ဗာဟိရကာ ဝဒန္တိ "သကိံယေဝ သဗ္ဗညူ သဗ္ဗံ ဇာနာတိ, န ကမေနာ"တိ။

ယဒိ ဧဝံ အစိန္တေယ္ယာပရိမေယ္ယဘေဒဿ ဉေယ္ယသ္သ ပရိစ္ဆေဒဝတာ ဧကေန ဉာဏေန နိရဝသေသတော
ကထံ ပဋိဝေဓောတိ, ကော တ ဧဝမာဟ "ပရိစ္ဆေဒဝန္တံ ဗုဒ္ဓဉာဏ"န္တိ။ အနန္တဥ္ဟိ တံ ဉာဏံ ဉေယ္ယံ ဝိယ။ ဝုတ္တဥ္ဟေ
တံ "ယာဝတကံ ဉေယ္ယံ တာဝတကံ ဉာဏံ။ ယာဝတကံ ဉာဏံ, တာဝတကံ ဉေယ္ယ"န္တိ (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ.
မ. ၃.၅)။ ဧဝမ္ပိ ဇာတိဘူမိသဘာဝတဒိဝသေန ဒိသာဒေသကာလာဒိဝသေန စ အနေကဘေဒဘိန္နေ ဉေယ္ယေ ကမေန ဂယ္
ဟမာနေ အနဝသေသပဋိဝေဓော န သမ္ဘဝတိ ယေဝတိ, နယိဒမေဝံ။ ကသ္မာ? ယံ ကိဉ္စိ ဘဂဝတာ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတံ သ

ကလံ ဧကဒေသော တ။ တတ္ထ အပ္ပဋိဟတစာရတာယ ပစ္စက္ခတော ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, ဝိက္ခေပါဘာဝတော စ ဘဂဝါ သဗ္ဗကာလံ သမာဟိတောဝ ဉာတုံ, ဉာတဗ္ဗဿ ပစ္စက္ခဘာဝတော န သက္ကာ နိတရေတုံ "အာကင်္ခပဋိဗဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏ"န္တိအာဒိ (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဝစနတော, န စေတ္ထ ဒူရတော စိတ္တပဋံ ပသာရေန္တာနံ ဝိယ, "သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ"တိ ဝိပဿန္တာနံ ဝိယ စ အနေကဓမ္မာဝဗောဓကာလေ အနိရူပိတရူပေန ဘဂဝတော ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ဂဟေတဗ္ဗံ အစိန္တေယျာနုဘာဝတာယ ဗုဒ္ဓဉာဏဿ။ တေနေတံ "ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျော"တိ (အ. နိ. ၄.၇၇)။ ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံသဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓနသမတ္ထဿ အာကင်္ခပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိနော အနာဝရဏဉာဏဿ ပဋိလာဘေန ဘဂဝါ သန္တာနေန သဗ္ဗဓမ္မပဋိဝေဓသမတ္ထော အဟောသိ သဗ္ဗနေယျာဝရဏဿ ပဟာနတော, တသ္မာ သဗ္ဗညူ, န သကိံယေဝ သဗ္ဗဓမ္မာဝဗောဓတော , ယထာ သန္တာနေန သဗ္ဗဣန္ဓနဿ ဒဟနသမတ္ထတာယ ဟုတဝဟော "သဗ္ဗဘု"တိ ဝုစ္စတီတိ။

ဝဝတ္ထာပနဝစန န္တိ သန္နိဋ္ဌာပနဝစနံ, အဝဓာရဏဝစနန္တိ အတ္ထော။ **အညေ တ**တိ ဧတ္ထ အဝဓာရဏေန နိဝတ္တိတံ ဒဿေတိ **"န ဟဏာတိဟတာ ဝေရမဏိအာဒယော"**တိ, အယဥ္စ **ဓေ**-သဒ္ဒော အနိယတဒေသတာယ စ-သဒ္ဒော ဝိယ ယတ္ထ ဝုတ္တော, တတော အညတ္ထာပိ ဝစနိစ္ဆာဝသေန ဥပတိဋ္ဌတီတိ အာဟ **"ဂမ္ဘီရာ တ"** တိအာဒိ။ **သဗ္ဗပဒေဟီ**တိ ယာဝ "ပဏ္ဍိတဝေဒနီယာ"တိ ဣဒံ ပဒံ, တာဝ သဗ္ဗပဒေဟိ။ **သာဝကပါရမိဉာဏ**န္တိ သာဝကာနံ အနာဒိပါရမိပူရိယာ နိပ္ဖန္နံ ဝိဇ္ဇတ္တယဆဠဘိညာစတုပ္ပဋိသမ္ဘိဒါဒိဘေဒံ ဉာဏံ။ **တတော**တိ သာဝကပါရမိဉာဏတော။ **တတ္ထာ**တိ သာဝကပါရမိဉာဏေ။ **တတောပီ**တိ အနန္တရနိဒ္ဒိဋ္ဌတော ပစ္စေကဗုဒ္ဓဉာဏတောပိ, ကော ပန တဒေ သာဝကပါရမိဉာဏတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧတ္ထာယံ အတ္ထယောဇနာ – ကိဥ္စာပိ သာဝကပါရမိဉာဏံ ဟေဋ္ဌိမသေက္ခဉာဏံ ပုထုဇ္ဇနဉာဏဥ္စ ဥပာဒာယ ဂမ္ဘီရံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓဉာဏံ ဥပာဒာယ န တထာ ဂမ္ဘီရန္တိ "ဂမ္ဘီရမေဝ"တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တထာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဉာဏမ္ပိ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဥပာဒာယာတိ တတ္ထ ဝဝတ္ထာနံ န လဗ္ဘတိ, သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ ပန သာဝကပါရမိဉာဏာဒီနံ ဝိယ ကိဉ္စိ ဥပာဒာယ အဂမ္ဘီရဘာဝတဘာဝတော ဂမ္ဘီရာ တတိ။ ယထာ စေတ္ထ ဝဝတ္ထာနံ ဒဿိတံ,

ဧဝံ သာဝကပါရမိဉာဏံ ဒုဒ္ဒသံ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓဉာဏံ ပန တတော ဒုဒ္ဒသတရန္တိ တတ္ထ ဝဝတ္ထာနံ နတ္ထီတိအာဒိနာ ဝဝတ္ထာနသမ္ဘာတေ နေတဗ္ဗာ။ တေနေတံ **"တထာ ဒုဒ္ဒသာဝ။ပေ.။ ဝေဒိတဗ္ဗ"** န္တိ။

ကသ္မာ ပနေတံ ဧဝံ အာရဒ္ဓံ တိ ဧတ္ထာယံ အဓိပ္ပာယော – ဘဝတု တာဝ နိရဝသေသဗုဒ္ဓဂုဏဝိဘာဝနူပာယဘာဝတော သဗ္ဗညုတညာဏံ ကေမ္ပိ ပုထုနိဿယာရမ္မဏဉာဏကိစ္စသိဒ္ဓိယာ "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေဝ ဓမ္မာ"တိအာဒိနာ ဗဟုဝစနေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ, တဿ ပန ဝိဿဇ္ဇနံ သစ္စပစ္စယာကာရာဒိဝိသေသဝသေန အနညသာဓာရဏေန ဝိဘဇနနယေန အနာရဘိတွာ သနိဿယာနံ ဒိဋ္ဌိနံ ဝိဘဇနဝသေန ကသ္မာ အာရဒ္ဓန္တိ။ တတ္ထ ယထာ သစ္စပစ္စယာကာရာဒီနံ ဝိဘဇနံ အနညသာဓာရဏံ, သဗ္ဗညုတညာဏဿေဝ ဝိသယော, ဧဝံ နိရဝသေသေန ဒိဋ္ဌိဂတဝိဘဇနမ္ပီတိ ဒဿေတုံ **"ဗုဒ္ဓာနဥ္ဟိ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ဌာနာနီ**တိ ကာရဏာနိ။ **ဂဇ္ဇိတံ မဟန္တံ ဟောတီ** တိ ဒေသေတဗ္ဗဿ အတ္ထဿ အနေကဝိဓတာယ, ဒုဝိညေယျတာယ စ နာနာနယေဟိ ပဝတ္တမာနံ ဒေသနာဂဇ္ဇိတံ မဟန္တံ ဝိပုလံ, ဗဟုဘေဒဥ္စ ဟောတိ။ **ဉာဏံ အနုပဝိသတီ**တိ တတော ဧဝ စ ဒေသနာဉာဏံ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မေ ဝိဘာဂသော ကုရုမာနံ အနုပဝိသတိ, တေ အနုပဝိဿ ဌိတံ ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဗုဒ္ဓဉာဏဿ မဟန္တဘာဝေါ ပညာယတီ တိ ဧဝံဝိဓဿ နာမ ဓမ္မဿ ဒေသကံ ပဋိဝေဓဉာဏန္တိ ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနာဉာဏဿ ပဋိဝေဓဉာဏဿ စ ဥဠာရဘာဝေါ ပကာသော ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ "သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တီ"တိ (မဟာနိ. ၆၉; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅; နေတ္တိ. ၁၄) ဝစနတော သဗ္ဗာပိ ဘဂဝတော ဒေသနာ ဉာဏရဟိတာ နတ္ထိ, သီဟသမာနဝုတ္တိတာယ စ သဗ္ဗတ္ထ သမာနုဿာဟပ္ပဝတ္တိ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဝသေန ပန ဒေသနာ ဝိသေသတော ဉာဏေန အနုပဝိဋ္ဌာ ဂမ္ဘီရတရာ စ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကထံ ပန ဝိနယပဏ္ဏတ္တိံ ပတွာ ဒေသနာ တိလက္ခဏာဟတာ သုညတာပဋိသံယုတ္တာ ဟောတီတိ? တတ္ထာပိ စ သန္နိသိန္နပရိသာယ အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ပဝတ္တမာနာ ဒေသနာ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတာဒိဒီပနီ, သဗ္ဗဓမ္မာနံ အတ္တတ္တနိယတာဘာဝပ္ပကာသနီ စ ဟောတိ။ တေနေတံ **"အနေကပရိယာယေန ဓမ္မိံ ကထံ ကတွာ"** တိအာဒိ။

ဘူမန္တရ န္တိ ဓမ္မာနံ အဝတ္ထာဝိသေသဉ္စ ဌာနဝိသေသဉ္စ။ တတ္ထ **အဝတ္ထာဝိသေသော** သတိအာဒိဓမ္မာနံ သတိပဋ္ဌာနိန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂါဒိဘေဒော။ **ဌာနဝိသေသော** ကာမာဝစရာဒိဘေဒော။ **ပစ္စယာကာရ**ပဒဿ အ

တွော ဟေတွာ ဝုတ္တောယေဝ။ **သမယန္တရ** န္တိ ဒိဋ္ဌိဝိသေသာ, နာနာဝိဟိတာ ဒိဋ္ဌိယောတိ အတ္ထော, အညသမယံ တ။ **ဧဝံ ဩတိဏ္ဏော ဝတ္ထုသ္မိံ** န္တိ ဧဝံ လဟုကဂရုကာဒိဝသေန တဒနုရူပေ ဩတိဏ္ဏော ဝတ္ထုသ္မိံ **သိက္ခာပဒပညာပ နံ**။

ယဒိပိ ကာယာနုပဿနာဒိဝသေန သတိပဋ္ဌာနာဒယော သုတ္တန္တပိဋကေပိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၄; မ. နိ. ၁.၁၀၇) ဝိဘတ္တာ, သုတ္တန္တဘာဇနီယာဒိဝသေန ပန အဘိဓမ္မေယေဝ တေ သဝိသေသံ ဝိဘတ္တာတိ အာဟ **"ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ။ပေ.။ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဝိဘဇိတ္ဝာ"**တိ။ တတ္ထ **"သတ္တ ဖဿာ"** တိ သတ္တဝိညာဏဓာတုသမ္ပယောဂဝသေန ဝုတ္တံ။ တထာ **"သတ္တ ဝေဒနာ"**တိအာဒီသုပိ။ **လောကုတ္တရာ ဓမ္မာ နာမာ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော ဝါ, တေန ဝုတ္တာဝသေသံ အဘိဓမ္မေ အာဂတံ ဓမ္မာနံ ဝိဘဇိတဗ္ဗာကာရံ သင်္ဂဏှာတိ။ စတုဝီသတိ သမန္တပဋ္ဌာနာနိ ဧတ္ထာတိ **စတုဝီသတိသမန္တပဋ္ဌာနံ,** အဘိဓမ္မပိဋကံ။ ဧတ္ထ ပစ္စယနယံ အဂ္ဂဟေတွာ ဓမ္မဝသေနေဝ သမန္တပဋ္ဌာနဿ စတုဝီသတိဝိဓတာ ဝုတ္တာ။ ယထာဟ –

"တိကဉ္စ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ၊
ဒုကတိကဉ္စေဝ တိကဒုကဉ္စ။
တိကတိကဉ္စေဝ ဒုကဒုကဉ္စ၊
ဆ အနုလောမမှိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။ (ပဋ္ဌာ. ၁.ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ၄၁၊ ၄၄၊ ၄၈၊ ၅၂)။

တထာ –

တိကဉ္စ။ပေ.။ ဆ ပစ္စနီယမှိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။
တိကဉ္စ။ပေ.။ ဆ အနုလောမပစ္စနီယမှိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ။
တိကဉ္စ။ပေ.။ ပစ္စနီယာနုလောမမှိ နယာ သုဂမ္ဘီရာ"တိ။ (ပဋ္ဌာ. ၁.ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ၄၄၊ ၅၂)။

ဧဝံ ဓမ္မဝသေန စတုဝီသတိဘေဒေသု တိကပဋ္ဌာနာဒီသု ဧကေကံ ပစ္စယနယေန အနုလောမာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတီတိ ဆန္နဝုတိ သမန္တပဋ္ဌာနာနိ။ တတ္ထ ပန ဓမ္မာနုလောမေ တိကပဋ္ဌာနေ ကုသလတ္တိကေ ပဋိစ္စဝါရေ ပစ္စယာနုလောမေ ဟေတုမူလကေ ဟေတုပစ္စယဝသေန ဧကူနပညာသ ပုစ္ဆာနယာ သတ္တ ဝိဿဇ္ဇနနယာတိ အာဒိနာ ဒဿိယမာနာ အနန္တဘေဒာ နယာတိ အာဟ **"အနန္တနယ"**န္တိ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

"ပဋ္ဌာနံ နာမ ပစ္စေကံ ဓမ္မာနံ အနုလောမာဒိမှိ တိကဒုကာဒီသု ယာ ပစ္စယမူလဝိသိဋ္ဌာ စတုနယတော သတ္တဓာ ဂတီ"တိ။

နဝဟာကာရေဟီတိ ဥပ္ပာဒာဒီဟိ နဝဟိ ပစ္စယာကာရေဟိ။ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတသ္မာ ဖလန္တိ **ဥပ္ပာဒော,** ဥပ္ပတ္တိယာ ကာရဏဘာဝေါ။ သတိ စ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န အသတိ, တသ္မာ **အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပာဒော ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ။** တထာ အဝိဇ္ဇာယ သတိ သင်္ခါရာ ပဝတ္တန္တိ ဓရန္တိ, နိဝိသန္တိ စ, တေ အဝိဇ္ဇာယ သတိ ဖလံ ဘဝါဒီသု ခိပန္တိ, အာယူဟန္တိ ဖလုပ္ပတ္တိယာ ဃဋန္တိ, သံယုဇ္ဇန္တိ အတ္တနော ဖလေန, ယသ္မိံ သန္တာနေ သယံ ဥပ္ပန္နာ, တံ ပလိဗုန္ဓန္တိ, ပစ္စယန္တရသမဝါယေ ဥဒယန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဟိနောတိ စ သင်္ခါရာနံ ကာရဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, ပဋိစ္စ အဝိဇ္ဇံ သင်္ခါရာ အယန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ကာရဏဘာဝူပဂမနဝိသေသာ ဥပ္ပာဒာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ သင်္ခါရာဒီနံ ဝိညာဏာဒီသု။

ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတီ တိအာဒီသု စ တိဋ္ဌတိ ဧတေနာတိ ဌိတိ, ကာရဏံ။ ဥပ္ပာဒော ဧဝ ဌိတိ **ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိ။** ဧသ နယော သေသေသုပိ။ ယသ္မာ အယောနိသောမနသိကာရော, "အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော"တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၃) ဝစနတော အာသဝ စ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဥဘောပေတေ ဓမ္မာ ပစ္စယသမုပ္ပန္နာ"** တိ။ **ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ** တိ သင်္ခါရာနံ အဝိဇ္ဇာယ စ ဥပ္ပာဒာဒိကေ ပစ္စယာကာရေ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဂဟဏဝသေန ပဝတ္တာ ပညာ။ **ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ** န္တိ ဓမ္မာနံ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ပစ္စယဘာဝတော ဓမ္မဋ္ဌိတိသင်္ခါတေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ဉာဏံ။ ပစ္စယဓမ္မာ ဟိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ "ဒွာဒသ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒာ"တိ ဝစနတော ဒွာဒသ ပစ္စယာ။ အယဉ္စ နယော န ပစ္စုပ္ပန္နေ ဧဝ, အထ ခေါ အတီ

တာနာဂတကာလေပိ, န စ အဝိဇ္ဇာယ ဧဝ သင်္ခါရေသု, အထ ခေါ သင်္ခါရာဒီနမ္ပိ ဝိညာဏာဒီသု လဗ္ဘတီတိ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ပစ္စယာကာရဿ ဝိဘတ္တဘာဝံ ဒဿေတုံ **“အတီတမ္ပိ အဒ္ဓာနံ”** န္တိအာဒိ ဟဋ္ဌံ အာရဒ္ဓံ။ ပဋ္ဌာနေ (ပဋ္ဌာ. ၁.ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ၁) ဒဿိတာ ဟေတာဒိပစ္စယာ ဧတ္ထေဝ ဥပဟာအဒိပစ္စယာကာရေဟိ ဂဟိတာတိ တေ ယထာသမ္ဘဝံ နီဟရိတွာ ယောဇေတဗ္ဗာ, အတိဝိတ္ထာရဘာယေန ပန န ယောဇယိမှာ။

တဿ တဿ ဓမ္မဿာ တိ တဿ တဿ သင်္ခါရာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဿ။ **တထာ တထာ ပစ္စယဘာဝေနာ**တိ ဥပဟာအဒိဟေတာဒိပစ္စယဘာဝေန။ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတဝသေန တယော အဒ္ဓါ ကာလာ ဧတဿာတိ **တိယဒ္ဓံ**။ ဟေတုဖလဖလဟေတုဟေတုဖလဝသေန တယော သန္ဓီ ဧတဿာတိ **တိသန္ဓိ**။ သင်္ခိပ္ပန္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော ဝိညာဏာဒယော စာတိ သင်္ခေပေါ, ကမ္မံ ဝိပါကော စ။ သင်္ခိပ္ပန္တိ ဧတ္ထာတိ တ သင်္ခေပေါ, အဝိဇ္ဇာဒယော ဝိညာဏာဒယော စ။ ကောဋ္ဌာသပရိယာယော တ **သင်္ခေပ** -သဒ္ဒေါ။ အတီတေ ကမ္မသင်္ခေပါဒိဝသေန စတ္တာရော သင်္ခေပါ ဧတဿာတိ **စတုသင်္ခေပံ**။ သရူပတော အဝုတ္တာပိ တသ္မိံ တသ္မိံ သင်္ခေပေ အာကိရီယန္တိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာဒိဂ္ဂဟဏေဟိ ပကာသီယန္တီတိ အာကာရာ, အတီတေ ဟေတုအာဒီနံ တ ပကာရာ အာကာရာ, တေ သင်္ခေပေ ပဉ္စ ပဉ္စ ကတွာ ဝီသတိ အာကာရာ ဧတဿာတိ **ဝီသတာကာရံ**။

ခတ္တိယာဒိဘေဒေန အနေကဘေဒဘိန္နာပိ သဿတတာဒိနော ဇာတိသတသဟဿာနုဿရဏာဒိနော အဘိနိဝေသဟေတုနော ဝသေန စတ္တာရောဝ ဟောန္တိ, န တတော ဥဒ္ဓံ အဓောတိ သဿတတာဒီနံ ပရိမာဏပရိစ္ဆေဒဿ အနညဝိသယတံ ဒဿေတုံ **“စတ္တာရော ဇနာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စတ္တာရော ဇနာ** တိ စတ္တာရော ဇနသမူဟာ။ **ကြံ နိဿာယာ** တိ ကြံ ကြဒပ္ပစ္စယတာယ သမ္မာ အဂ္ဂဟဏံ, တတ္ထာပိ စ ဟေတုဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓာနံ သန္တတိဃနဿ အဘေဒိတတ္တာ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဘေဒနိဗန္ဓနံ နာနတ္တနယံ အနုပဓာရေတွာ ဂဟိတံ ဧကတ္တဂ္ဂဟဏံ နိဿာယ။ **ကြံ ဂဏှန္တီ** တိ ကြံ သဿတဂ္ဂဟဏံ အဘိနိဝိဿ တေဟရန္တိ, ကြမိနာ နယေန ဧကစ္စသဿတတာဒယောပေတ္ထ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတွာ ဝတ္တဗ္ဗာ။ **ဘိန္ဒိတွာ** တိ “အာတပ္ပမန္ဝာယာ”တိအာဒိနာ ဝိဘဇိတွာ “တယိဒံ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော ပဇာနာတီ”တိအာဒိနာ ဝိမဒ္ဒိတွာ **နိဇ္ဇဋံ နိဂုမ္ဗံ ကတွာ** ဒိဋ္ဌိဇဋာဝိဇဋနေန ဒိဋ္ဌိဂုမ္ဗဝိဝရဏေန စ။

“တသ္မာ” တိအာဒိနာ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာရဗ္ဘ ဒေသနာယ သမုဋ္ဌိတတ္တာ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဒေသနာကု သလော ဘဂဝါ သမယန္တရဝိဂ္ဂဟဏဝသေန သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ ဝိဿဇ္ဇေတီတိ ဒဿေတိ။ **“သန္တိ”** တိ ကြမိနာ တေသံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ဝိဇ္ဇမာနတာယ အဝိစ္ဆိန္နတံ, တတော စ နေသံ မိစ္ဆာဂဟတော သိထိလကရဏဝိဝေစနေဟိ အတ္တနော ဒေသနာယ ကိစ္စကာရိတံ, အဝိတထတဉ္စ ဒီပေတိ ဓမ္မရာဇာ။

၂၉. **အတ္ထိ** တိ “သံဝိဇ္ဇန္တီ”တိ ကြမိနာ သမာနတ္ထော ပုထုဝစနဝိသယော ဧကော နိပါတော “အတ္ထိ ကြမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀; မ. နိ. ၃.၁၅၄; သံ. နိ. ၄.၁၂၇; ခု. ပ. ၃.၁) ဝိယ။ သဿတာဒိဝ သေန ပုဗ္ဗန္တံ ကပ္ပေန္တီတိ **ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ**။ ယသ္မာ ပန တေ တံ ပုဗ္ဗန္တံ ပုရိမသိဒ္ဓေဟိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိကပ္ပေဟိ ကပ္ပေတွာ, အာသေဝနဗလဝတာယ ဝိစိတ္တဝုတ္တိတာယ စ ဝိကပ္ပေတွာ အပရာဘဂသိဒ္ဓေဟိ အဘိနိဝေသဘူတေဟိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟေဟိ ဂဏှန္တိ အဘိနိဝိသန္တိ ပရာမသန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ပုဗ္ဗန္တံ ကပ္ပေတွာ ဝိကပ္ပေတွာ ဂဏှန္တီ”**တိ။ တဏှာဟုဟအနုဝသေန တ ကပ္ပနဂ္ဂဟဏာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တဏှာဟာပစ္စယာ ဟိ ဥပာဒါနံ။ **ကောဋ္ဌာသေသူ** တိ ဧတ္ထ ကောဋ္ဌာသာဒီသူတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဒပူရဏသမီပဥမ္မဂ္ဂာဒီသုပိ ဟိ **အန္တ** -သဒ္ဒေါ ဒိဿတိ။ တထာ ဟိ “ကြင္ဃ တွံ သုတ္တန္တေ တ ကထာယော တ အဘိဓမ္မံ တ ပရိယာပုဏဿု (ဟာစိ. ၄၄၂), သုတ္တန္တေ ဩကာသံ ကာရာပေတွာ”တိ (ပာစိ. ၁၂၂၁) စ အာဒီသု ပဒပူရဏေ အန္တ-သဒ္ဒေါ ဝတ္တတိ, ကမန္တံ ဩသရေယျ, (ပာရာ. ၄၀၉; စူဠဝ. ၃၄၃) ကမန္တသေနာသန”န္တိအာဒီသု သမီပေ , “ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ ဧကော အန္တော, အတ္ထီတိ ခေါ ကစ္စာန အယမေကော အန္တော”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁၅; ၃.၉၀) ဥမ္မဂ္ဂေတိ။

ကပ္ပ-သဒ္ဒေါ မဟာကပ္ပသမန္တဘာဝကိလေသကာမဝိတက္ကကာလပညတ္တိသဒိသဘာဝာဒီသု ဝတ္တတီတိ အာဟ **“သမ္ဗဟုလေသု အတ္ထေသု ဝတ္တတီ”** တိ။ တထာ ဟေသ “စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ ကပ္ပဿ အသင်္ချေယျာနီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၅၆) မဟာကပ္ပေ ဝတ္တတိ, “ကေဝလကပ္ပံ ဝေဠုဝနံ ဩဘာသေတွာ”တိအာဒီသု (သံ.

နိ. ၁.၉၄) သမန္တဘာဝေ, ''သင်္ကပ္ပော ကာမော, ရာဂေ ကာမော, သင်္ကပ္ပရာဂေ ကာမော''တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၁; စူဠနိ. ၈) ကိလေသကာမေ, ''တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပော''တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၇) ဝိတက္ကေ, ''ယေန သုဒံ နိစ္စကပ္ပံ ဝိဟရာမိ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၈၇) ကာလေ, ''ကပ္ပတိ စ သမ္မာ ကပ္ပေါ''တိအာဒီသု (သု. နိ. ၁၀၉၀; စူဠနိ. ၁၁၃) ပညတ္တိယံ, ''သတ္ထုကပ္ပေန ဝတ ကိရ ဘော သာဝကေန သဒ္ဓိံ မန္တယမာနာ န ဇာနိမ္ဟာ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၆၀) သဒိသဘာဝေ ဝတ္တတီတိ။ **ဝုတ္တမ္ပိ စေတ** န္တိ မဟာနိဒ္ဒေသံ (မဟာနိ. ၂၈) သန္ဓာယာဟ။ **တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဝသေနာ** တိ ဒိဋ္ဌိယာ ဥပနိဿယဘူတာယ သဟဇာတာယ အဘိနန္ဒနဘူတာယ စ တဏှာယ, သဿတာဒိအာကာရေန အဘိနိဝိသန္တဿ မိစ္ဆာဂါဟဿ စ ဝသေန။ ပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထဓမ္မဝိသယာယ ကပ္ပနာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ အတီတကာလတစကော ကာလ ပုဗ္ဗ-သဒ္ဒော, ရူပါဒိခန္ဓဝိနိမုတ္တဿ ကပ္ပနာဝတ္ထုနော အဘာဝတော အန္တ-သဒ္ဒော စ ဘာဂဝတစကောတိ အာဟ **''အတီတံ ခန္ဓကောဋ္ဌာသ''** န္တိ။ **''ကပ္ပေတွာ''** တိ စ တသ္မိံ ပုဗ္ဗန္တေ တဏှာယနာဘိနိဝေသာနံ သမတ္ထနံ ပရိနိဋ္ဌာပနမာဟ။ **ဋ္ဌိတာ**တိ တဿာ လဒ္ဓိယာ အဝိဇဟနံ။ **အာရဗ္ဘာ** တိ အာလမ္ဗိတွာ။ ဝိသယော ဟိ တဿာ ဒိဋ္ဌိယာ ပုဗ္ဗန္တော။ ဝိသယဘာဝတော ဧဝ ဟိ သော တဿာ အာဂမနဋ္ဌာနံ, အာရမ္မဏပစ္စယော စာတိ ဝုတ္တံ **''အာဂမ္မ ပဋိစ္စ စာ''**တိ။

အဓိဝစနပဒါနီတိ ပညတ္တိပဒါနိ။ အသာဒီသု သိရိဝဍ္ဎကာဒိ-သဒ္ဒာ ဝိယ ဝစနမတ္တမေဝ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တိယာ အဓိဝစနံ ပညတ္တိ။ အထ ဝါ အဓိ-သဒ္ဒော ဥပရိဘာဝေ, ဝုစ္စတီတိ ဝစနံ, ဥပရိ ဝစနံ အဓိဝစနံ, ဥပာဒါဘူတရူပါဒီနံ ဥပရိ ပညာပိယမာနာ ဥပါဒါပညတ္တီတိ အတ္ထော , တသ္မာ ပညတ္တိဒီပကပဒါနီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပညတ္တိမတ္တဉ္စေဟတံ ဝုစ္စတိ, ယဒိဒံ ''အတ္တာ, လောကော''တိ စ, န ရူပဝေဒနာဒယော ဝိယ ပရမတ္ထော။ အဓိကဝုတ္တိတာယ ဝါ အဓိဝုတ္တိယောတိ ဒိဋ္ဌိယော ဝုစ္စန္တိ။ အဓိကဉ္ဟိ သဘာဝဓမ္မေသု သဿတာဒိံ ပကတိအာဒိဒဗ္ဗာဒိံ ဇီဝါဒိံ ကာယာဒိဉ္စ အဘူတမတ္ထံ အဇ္ဈာရောပေတွာ ဒိဋ္ဌိယော ပဝတ္တန္တီတိ။

၃၀. အဘိဝဒန္တိ တိ ''ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည''န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၇, ၂၀၃, ၄၂၇; မ. နိ. ၃.၂၇, ၂၉) အဘိနိဝိသိတွာ ဝဒန္တိ ''အယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော''တိအာဒိနာ ဝိဝဒန္တိ။ အဘိဝဒနကိရိယာယ အဇ္ဇာပိ အဝိစ္ဆေဒဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝတ္တမာနကာလဝစနံ။ ဒိဋ္ဌိ ဧဝ **ဒိဋ္ဌိဂတံ** ''ဂူထဂတံ, (မ. နိ. ၂.၁၁၉; အ. နိ. ၉.၁၁) သင်္ခါရဂတ''န္တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၄၁) ဝိယ။ ဂန္တဗ္ဗာဘာဝတော ဝါ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တံ, ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟဏမတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌိပ္ပကာရော ဝါ **ဒိဋ္ဌိဂတံ။** လောကိယာ ဟိ ဝိဓယုတ္တဂတပကာရ-သဒ္ဒေ သမာနတ္ထေ ဣစ္ဆန္တိ။ ဧကေကသ္မိဉ္စ ''အတ္တာ''တိ, ''လောကော''တိ စ ဂဟဏဝိသေသံ ဥပာဒါယ ပညာပနံ ဟောတီတိ အာဟ **''ရူပါဒီသု အညတရံ အတ္တာ စ လောကော စာတိ ဂဟေတွာ''**တိ။ **အမရံ နိစ္စံ ဓုဝ** န္တိ သဿတဝေဝစနာနိ။ မရဏာဘာဝေန ဝါ **အမရံ,** ဥပ္ပါဒါဘာဝေန သဗ္ဗဒာပိ အတ္ထိတာယ **နိစ္စံ,** ထိရဋ္ဌေန ဝိကာရာဘာဝေန **ဓုဝံ။** **''ယထာဟာ''**တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ နိဒ္ဒေသပဋိသမ္ဘိဒါပါဠီဟိ ဝိဘာဝေတိ။ အယဉ္စ အတ္ထော ''ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ, ဝေဒနံ, သညံ, သင်္ခါရေ, ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတီ''တိ ဣမိဿာ ပဉ္စဝိဓာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဝသေန ဝုတ္တော။ ''ရူပဝန္တံ အတ္တာန''န္တိအာဒိကာယ ပန ပဉ္စဒသဝိဓာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဝသေန စတ္တာရော စတ္တာရော ခန္ဓေ ''အတ္တာ''တိ ဂဟေတွာ တဒညံ ''လောကော''တိ ပညပေန္တီတိ အယမ္ပိ အတ္ထော လဗ္ဘတိ။ တထာ ဧကံ ခန္ဓံ ''အတ္တာ''တိ ဂဟေတွာ တဒညေ အတ္တနော ဥပဘောဂဘူတော လောကောတိ, သသန္တတိပတိတေ ဝါ ခန္ဓေ ''အတ္တာ''တိ ဂဟေတွာ တဒညေ ''လောကော''တိ ပညပေန္တီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧတ္ထာဟ – သဿတော ဝါဒော ဧတေသန္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု တေသံ အတ္တာ လောကော စ သဿတောတိ အဓိပ္ပေတော, န ဝါဒောတိ? သစ္စမေတံ, သဿတသဟစရိတတာယ ပန ''ဝါဒော သဿတော''တိ ဝုတ္တံ ယထာ ''ကုန္တာ ပစရန္တီ''တိ။ သဿတော ဣတိ ဝါဒော ဧတေသန္တိ ဝါ ဣတိ-သဒ္ဒလောပေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ ဝါ သဿတံ ဝဒန္တိ ''ဣဒမေဝ သစ္စ''န္တိ အဘိနိဝိဿ ဝောဟရန္တီတိ သဿတဝါဒါ, သဿတဒိဋ္ဌိနောတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၃၁. အာတာပန္တိ ကိလေသာနံ ဝိဗာဓနံ ပဟာနံ။ **ပဒဟနံ** ကောသဇ္ဇပက္ခေ ပတိတုံ အဒတွာ စိတ္တဿ ဥဿဟနံ။ **အနုယောဂေ** ယထာ သမာဓိ ဝိသေသဘာဂိယတံ ဟုပုဏာတိ, ဧဝံ ဝီရိယဿ ဗဟုလီကရဏံ။ ကာလဝ ဥပစာရပ္ပနာစိတ္တပရိဒမနဝီရိယာနံ အဓိပ္ပေတတ္တာ အာဟ **''တိပ္ပဘေဒံ ဝီရိယ''** န္တိ ။ နပ္ပမဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ **အပ္ပမာဒေ,** အသမ္မောသော။ သမ္မာ ဥပာယေန မနသိ ကရောတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဧတေနာတိ **သမ္မာမနသိကာရော** ဉာဏန္တိ အာဟ **''ဝီရိယဉ္စ သတိဉ္စ ဉာဏဉ္စာ''**တိ။ **ဧတ္ထာ** တိ ''အာတပ္ပ။ပေ.။ မနသိကာရံ အန္ဝာယာ''တိ ဣမသ္မိံ ပဒေ။ သီလဝိသုဒ္ဓိယာ သဒ္ဓိံ စတုန္နံ

နံ ရူပာဝစရဇ္ဈာနာနံ အဓိဂမနုပဋိပအာ ဝတ္တဗ္ဗာ, သာ ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တာတိ အာဟ **“သဗ္ဗေပတ္တော”**တိ။ **“တထာရူပ”**န္တိ စုဒ္ဒသဝိဓေဟိ စိတ္တဒမနေဟိ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနသ္သ ဒမိတတံ ဝဒတိ။

သမာဓာနာဒိအင္ဂဋ္ဌသမန္နာဂတရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနသ္သ ယောဂိနော သမာဓိဝိဇ္ဇမ္ဘနဘူတာ လောကိယာဘိညာ **ဈာနာနုဘာဝော။ “ဈာနာဒီန”**န္တိ ဣဒံ ဈာနလာဘိသ္သ ဝိသေသေန ဈာနဓမ္မာ အာဟာထံ အာဂစ္ဆန္တိ, တံမုခေန သေသဓမ္မာတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ဇနကဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။** သတိ ဟိ ဇနကဘာဝေ ရူပာဒိဓမ္မာနံ ဝိယ သုခာဒိဓမ္မာနံ ဝိယ, စ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာယ ဥပ္ပာဒဝန္တတာ ဝိညာယတိ, ဥပ္ပာဒေ စ သတိ အဝဿမ္ဘာဝီ နိရောဓောတိ အနဝကာသာဝ နိစ္စတာ သိယာတိ။ **ကူဋဋ္ဌ** -သဒ္ဒော တ လောကေ အစ္စန္တနိစ္စေ နိရုဠှော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **“ဧသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတော”**တိ ဧတေန ယထာ ဧသိကာ တတပ္ပဟာရာဒီဟိ န စလတိ, ဧဝံ န ကေနစိ ဝိကာရံ အာပဇ္ဇတီတိ ဝိကာရာဘာဝမာဟ, **“ကူဋဋ္ဌော”** တိ ဣမိနာ ပန အနိစ္စတာဘာဝံ။ ဝိကာရောပိ ဝိနာသောယေဝတိ အာဟ, **“ဥဘယေနပိ လောကဿ ဝိနာသာဘာဝံ ဒီပေတီ”**တိ။ **“ဝိဇ္ဇမာနမေဝ”** တိ ဧတေန ကာရဏေ ဖလဿ အတ္ထိဘာဝဒဿနေန အဘိဗျတ္တိတဒံ ဒီပေတိ။ **နိက္ခမတီ**တိ စ အဘိဗျတ္တိံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ ကထံ ပန ဝိဇ္ဇမာနောယေဝ ပုဗ္ဗေ အနဘိဗျတ္တော အဘိဗျတ္တိံ ဂစ္ဆတီတိ? ယထာ အန္ဓကာရေန ပဋိစ္ဆန္နော ဃဋော အာလောကေန အဘိဗျတ္တိံ ဂစ္ဆတိ။

ဣဒမေတ္ထ ဝိစာရေတဗ္ဗံ – ကိံ ကရောန္တော အာလောကော ဃဋံ့ ပကာသေတီတိ ဝုစ္စတိ, ယဒိ ဃဋဝိသယံ ဗုဒ္ဓိံ ကရောန္တော, ဗုဒ္ဓိယာ အနုပ္ပန္နာယ ဥပ္ပတ္တိဒီပနတော အဘိဗျတ္တိတအော ဟာယတိ။ အထ ဃဋဗုဒ္ဓိယာ အာဝရဏဘူတံ အန္ဓကာရံ ဝိဓမန္တော, ဧဝမ္ပိ အဘိဗျတ္တိတအော ဟာယတိယေဝ။ သတိ ဟိ ဃဋဗုဒ္ဓိယာ အန္ဓကာရော ကထံ တဿာ အာဝရဏံ ဟောတီတိ, ယထာ ဃဋဿ အဘိဗျတ္တိ န ယုဇ္ဇတိ, ဧဝံ အတ္တနောပိ။ တတ္ထာပိ ဟိ ယဒိ ဣန္ဒြိယဝိသယာဒိသန္နိပာတေန အနုပ္ပန္နာယ ဗုဒ္ဓိယာ ဥပ္ပတ္တိ, ဥပ္ပတ္တိဝစနေနေဝ အဘိဗျတ္တိတအော ဟာယတိ, တထာ သဿတတအော။ အထ ဗုဒ္ဓိပ္ပဝတ္တိယာ အာဝရဏဘူတဿ အန္ဓကာရဋ္ဌာနိယဿ မောဟဿ ဝိဓမနေန။ သတိ ဗုဒ္ဓိယာ ကထံ မောဟော အာဝရဏန္တိ, ကိဉ္စိ ဘေဒသမ္ဘဝတော။ န ဟိ အဘိဗျဉ္ဇနကာနံ စန္ဒသူရိယမဏိပဒီပာဒီနံ ဘေဒေန အဘိဗျဉ္ဇိတဗ္ဗာနံ ဃဋာဒီနံ ဘေအော ဟောတိ, ဟောတိ စ ဝိသယဘေဒေန ဗုဒ္ဓိဘေအောတိ ဘိယျောပိ အဘိဗျတ္တိ န ယုဇ္ဇတိယေဝ, န စေတ္ထ ဝုတ္တိကပ္ပနာ ယုတ္တာ ဝုတ္တိယာ ဝုတ္တိမတော စ အနညထာနုဇာနနတောတိ ။ **တေ စ သတ္တာ သန္ဓာဝန္တီ**တိ ယေ ဣဓ မနုဿဘာဝေန အဝဋ္ဌိတာ, တေယေဝ ဒေဝဘာဝါဒိဥပဂမနေန ဣတော အညတ္ထ ဂစ္ဆန္တိ, အညထာ ကတဿ ကမ္မဿ ဝိနာသော, အကတဿ စ အဗ္ဘာဂမော အာပဇ္ဇေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။

အပရာပရန္တိ အပရဿ ဘဝတ အပရံ ဘဝံ။ **ဧဝံ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ** တိ အတ္တနော နိစ္စသဘာဝတ္တာ န စုတူပပတ္တိယော, သဗ္ဗဗျာပိတာယ နာပိ သန္ဓာဝနသံသရဏာနိ, ဓမ္မာနံယေဝ ပန ပဝတ္တိဝိသေသေန ဧဝံ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ, ဧဝံ တေဟာရိယန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧတေန အဝဋ္ဌိတသဘာဝဿ အတ္တနော, ဓမ္မိနော စ ဓမ္မမတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ဝိနဿတိ စာတိ ဣမံ ဝိပရိဏာမတဒံ ဒဿေတိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော ဝက္ခာမ။ **အတ္တနော တဒံ ဘိန္ဒတီ** တိ သန္ဓာဝနာဒိဝစနသိဒ္ဓာယ အနိစ္စတာယ ပုဗ္ဗေ ပဋိညာတံ သဿတတဒံ ဘိန္ဒတိ, ဝိဒ္ဓံသေတီတိ အတ္ထော။ **သဿတိသမန္တိ** တ ဧတဿ သဿတံ ထာဝရံ နိစ္စကာလန္တိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဟေတုံ ဒဿေန္တော တိ ယေသံ “သဿတော”တိ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေတိ အယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော, တေသံ ဟေတုံ ဒဿေန္တောတိ အတ္ထော။ န ဟိ အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စက္ခကတမတ္ထံ အတ္တနောယေဝ သာဓေတိ, အတ္တနော ပန ပစ္စက္ခကတေန အတ္ထေန အတ္တနော အပ္ပစ္စက္ခဘူတမ္ပိ အတ္ထံ သာဓေတိ။ အတ္တနာ ဟိ ယထာနိစ္ဆိတံ ပရေဟိ ဝိညာပေတိ, န အနိစ္ဆိတံ။ **“ဟေတုံ ဒဿေန္တော”** တိ ဧတ္ထ ဣဒံ ဟေတုဒဿနံ – ဧတေသု အနေကေသု ဇာတိသတသဟဿေသု ကောတယံ မေ အတ္တာ, လောကော စ အနုဿရဏသမ္ဘဝတော။ ယော ဟိ ယမတ္ထံ အနုဘဝတိ, သော ဧဝ တံ အနုဿရတိ, န အညော။ န ဟိ အညေန အနုဘူတမတ္ထံ အညော အနုဿရိတုံ သက္ကောတိ ယထာ တံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတေန အနုဘူတံ ဓမ္မရက္ခိတော။ ယထာ စေတာသု, ဧဝံ ဣတော ပုရိမတရာသုပိ ဇာတီသူတိ။ ကသ္မာ သဿတော မေ အတ္တာ စ လောကော စ။ ယထာ စ မေ, ဧဝံ အညေသမ္ပိ သတ္တာနံ သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာတိ? သဿတဝသေန ဒိဋ္ဌိဂဟာနံ ပက္ခန္ဒော ဒိဋ္ဌိဂတိကော ပရေပိ တတ္ထ ပတိဋ္ဌပေတိ, ဟဋ္ဌိယံ ပန “အနေကဝိဟိတာနိ အဓိဝုတ္တိပအာနိ အဘိဝဒန္တိ။ သော ဧဝံ အာဟာ”တိ စ ဝစနတော ပရာနုမာနဝသေန ဣဓ ဟေတုဒဿနံ အဓိပ္ပေတန္တိ ဝိညာယတိ။ **ကာရဏန္တိ** တိဝိဓံ ကာရဏံ သမ္ပာပကံ နိဗ္ဗတ္တကံ ဉာပကန္တိ။ တတ္ထ အရိယမဂ္ဂေ နိဗ္

ဟာနဿ သမ္ပာပကံ ကာရဏံ, ဗီဇံ အင်္ကုရဿ နိဗ္ဗတ္တကံ ကာရဏံ, ပစ္စယုပ္ပန္နတာဒယော အနိစ္စတာဒီနံ ဉာပကံ ကာရဏံ, ဣဓာပိ ဉာပကကာရဏမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ ဉာပကော ဟိ ဉာပေတဗ္ဗတ္ထဝိသယဿ ဉာဏဿ ဟေတုဘာဝတော ကာရဏန္တိ။ တအာယတ္တဝုတ္တိတာယ တံ ဉာဏံ တိဋ္ဌတိ တတ္ထာတိ **“ဌာန”**န္တိ, ဝသတိ တတ္ထ ပဝတ္တတီတိ **“ဝတ္ထု”** တိ စ ဝုစ္စတိ။ တထာ ဟိ ဘဂဝတာ ဝတ္ထု-သဒ္ဒေန ဥဒ္ဒိသိတွာပိ ဌာနသဒ္ဒေန နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ။

၃၂-၃၃. ဒုတိယတတိယတအန္နံ ပဌမတဒတော နတ္ထိ ဝိသေသော ဌပေတွာ ကာလဝိသေသန္တိ အာဟ **“ဥပရိ တဒ္ဒွယေပိ ဧသေဝ နယော”**တိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ သဿတတအော စတုဓာ ဝိဘတ္တော, နနု အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကတအော ဝိယ ဒုဝိဓေနေဝ ဝိဘဇိတဗ္ဗော သိယာတိ အာဟ **“မန္ဒပညော ဟိ တိတ္ထိယော”** တိအာဒိ။

၃၄. **တက္ကယတီ**တိ ဦဟယတိ, သဿတာဒိအာကာရေန တသ္မိံ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဘိနိရောပေတီတိ အတ္ထော။ **တက္ကော** တိ အာကောဋနလက္ခဏော ဝိနိစ္ဆယလက္ခဏော တ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနဘူတော ဝိတက္ကော။ **ဝီမံသာ** နာမ ဝိစာရဏာ, သာ ပနေတ္ထ အတ္ထတော ပညာပတိရူပကော လောဘသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒော, မိစ္ဆာဘိနိဝေသော တ အယောနိသောမနသိကာရော, ပုဗ္ဗဘာဂေ တ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တေနေတဟ **“တုလနာ ရုစ္စနာ ခမနာ”** တိ။ ပရိယာဟနနံ ဝိတက္ကဿ အာရမ္မဏဦဟနံ တေတိ အာဟ **“တေန တေန ပကာရေန တက္ကေတွာ”** တိ။ **အနုဝိစရိတ**န္တိ ဝီမံသာယ အနုပဝတ္တိတံ, ဝီမံသာနုဂတေန တ ဝိစာရေန အနုမဇ္ဇိတံ။ ပဋိ ပဋိ ဘာတီတိ ပဋိဘာနံ, ယထာသမိဟိတာကာရဝိသေသဝိဘာဝကော စိတ္တုပ္ပာဒော။ ပဋိဘာနတော ဇာတံ ပဋိဘာနံ, သယံ အတ္တနော ပဋိဘာနံ **သယံ ပဋိဘာနံ။** တေနေတဟ **“အတ္တနော ပဋိဘာနမတ္တသဉ္ဇာတ”** န္တိ။ **မတ္တ**-သဒ္ဒေန ဝိသေသာဓိဂမာဒယော နိဝတ္တေတိ။

“အနာဂတေပိ ဧဝံ ဘဝိဿတီ” တိ ဣဒံ န ဣဓာဓိပ္ပေတတက္ကိဝသေနေဝ ဝုတ္တံ, လာဘီတက္ကိနော ဧဝမ္ပိ သမ္ဘဝတီတိ သမ္ဘဝဒဿနဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယံ ကိဉ္စိ အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓံ ရူပာဒိ သုခာဒိ စ ဣဓ လဗ္ဘတီတိ လာဘော, န ဈာနာဒိဝိသေသော။ **“ဧဝံ သတိ ဣဒံ ဟောတီ”**တိ အနိစ္စေသု ဘာဝေသု အညော ကရောတိ, အညော ပဋိသံဝေဒေတီတိ အာပဇ္ဇတိ, တထာ စ သတိ ကတဿ ဝိနာသော, အကတဿ စ အဗ္ဘာဂမော သိယာ။ နိစ္စေသု ပန ဘာဝေသု ယော ကရောတိ, သော ပဋိသံဝေဒေတီတိ န ဒောသော အာပဇ္ဇတီတိ တက္ကိကဿ ယုတ္တိဂဝေသနာကာရံ ဒဿေတိ။

တက္ကမတ္တေနေတ တိ အာဂမာဓိဂမာဒီနံ အနုဿုတဒီနဉ္စ အဘာဝတ သုဒ္ဓတက္ကေနေဝ။ နနု စ ဝိသေသလာဘိနောပိ သဿတတဒိနော အတ္တနော ဝိသေသာဓိဂမဟေတု အနေကေသု ဇာတိသတသဟဿေသု ဒသသု သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋေသု စတ္တာလီသာယ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋေသု ယထာနုဘူတံ အတ္တနော သန္တာနံ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဉ္စ “အတ္တာ, လောကော”တိ စ အနုဿရိတွာ တတော ပုရိမပုရိမတရာသုပိ ဇာတီသု တထာဘူတဿ အတ္ထိတာနုဝိတက္ကနမုခေန သဗ္ဗေသမ္ပိ သတ္တာနံ တထာဘာတနုဝိတက္ကနဝသေနေဝ သဿတာဘိနိဝေသိနော ဇာတာ, ဧဝဉ္စ သတိ သဗ္ဗောပိ သဿတတဒီ အနုဿုတိဇာ တိဿရတက္ကိကာ ဝိယ အတ္တနော ဥပလဒ္ဓဝတ္ထုနိဗန္ဓနေန တက္ကနေန ပဝတ္တတဒတ္တာ တက္ကီပက္ခေယေဝ တိဋ္ဌေယျ, အဝဿဉ္စ ဝုတ္တပ္ပကာရံ တက္ကနမိစ္ဆိတဗ္ဗံ, အညထာ ဝိသေသလာဘီ သဿတတဒီ ဧကစ္စသဿတိကပက္ခံ, အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကပက္ခံ တ ဘဇေယျာတိ ? န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ယသ္မာ ဝိသေသလာဘီနံ ခန္ဓသန္တာနဿ ဒီဃဒီဃတရဒီဃတမကာလာနုဿရဏံ သဿတဂ္ဂဟဿ အသာဓာရဏကာရဏံ။ တထာ ဟိ “အနေကဝိဟိတံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရာမိ။ ဣမိနာမဟမေတံ ဇာနာမိ”တိ အနုဿရဏမေဝ ပဓာနကာရဏဘာဝေန ဒဿိတံ။ ယံ ပန တဿ “ဣမိနာမဟမေတံ ဇာနာမိ”တိ ပဝတ္တံ တက္ကနံ, န တံ ဣဓ ပဓာနံ အနုဿရဏံ ပတိ တဿ အပ္ပဓာနဘူတတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ အနုဿုတဒီနမ္ပိ ပဓာနဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ စေ? န, တေသံ သစ္ဆိကိရိယာယ အဘာဝေန တက္ကပဓာနတ္တာ, ပဓာနကာရဏေန စ နိဒ္ဒေသော နိရုဠှော ယထာ လောကေ စ ယထာ “စက္ခုဝိညာဏံ, ယဝင်္ကုရော”တိ စ။

အထ တ ဝိသေသာဓိဂမနိဗန္ဓနရဟိတဿ တက္ကနဿ ဝိသုံ သဿတဂ္ဂဟေ ကာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝိသေသာဓိဂမော ဝိသုံ သဿတဂ္ဂဟကာရဏံ ဝုတ္တဗ္ဗော , သော စ မန္ဒမဇ္ဈတိက္ခပညာဝသေန တိဝိဓောတိ ဘဂဝတာ သဗ္ဗတက္ကိနော တက္ကီဘာဝသာမညေန ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ စတုဓာ ဝဝတ္ထာပိတော သဿတတအော။ ယဒိပိ အနုဿုတဒိဝသေန တက္ကိကာနံ ဝိယ မန္ဒပညာဒီနမ္ပိ ဟီနာဒိဝသေန အနေကဘေဒသမ္ဘဝတော ဝိသေသလာဘီနမ္ပိ ဗဟုဓာ ဘေဒေ သမ္ဘဝတိ, သဗ္ဗေ ပန ဝိသေသလာဘိနော မန္ဒပညာဒိဝသေန တယော ရာသီ ကတွာ တတ္ထ ဥက္ကဋ္ဌဝသေန

အနေကဇာတိသတသဟဿဒသသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋစတ္တာရီသသံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋာနုဿရဏေန အယံ ဝိဘာဂေ ဝုတ္တော။ တိ
သုပိ ရာသီသု ယေ ဟီနမဇ္ဈပညာ, တေ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒတော ဦနကမေဝ အနုဿရန္တိ။ ယေ ပန တတ္ထ ဥက္ကဋ္ဌပညာ,
တေ ဝုတ္တပရိစ္ဆေဒံ အတိက္ကမိတွာပိ နာနုဿရန္တီတိ ဇာံ ပနာယံ ဒေသနာ။ တသ္မာ အညတရဘေဒသင်္ဂဟဝသေ
နေဝ ဘဂဝတာ စတ္တာရိဋ္ဌာနာနိ ဝိဘတ္တာနီတိ ဝေဝတ္တိတာ သဿတတဒိနံ စတုဗ္ဗိဓတာ။ န ဟိ ဣတ္ထ သာဝသေသံ ဓမ္
မံ ဒေသေတိ ဓမ္မရာဇာ။

၃၅. **“အညတရေနာ”**တိ တေသု အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဧကေနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **တ**-သဒ္ဒေါ ပန အနိယမတ္ထတံ
ဒဿေတုံ **“ဒွီဟိ တ တီဟိ တ”**တိ ဝုတ္တံ။ တေန စတူသု ဌာနေသု ယထာရဟံ ဧကေစ္စံ ဧကစ္စဿ ပညာပနေ သဟ
ကာရီကာရဏန္တိ ဒဿေတိ။ ကိံ ပနေတာနိ ဝတ္ထူနိ အဘိနိဝေသဿ ဟေတု, ဥဒာဟု ပတိဋ္ဌာပနဿ။ ကိဉ္စေတ္ထ
ယဒိ တာဝ အဘိနိဝေသဿ, ကသ္မာ အနုဿရဏတက္ကနာနိယေဝ ဂဟိတာနိ, န သညာဝိပလ္လာသာဒယော။ တထာဟိ ဝိ
ပရီတသညာ အယောနိသောမနသိကာရအသပ္ပုရိသူပနိဿယအသဒ္ဓမ္မဿဝနာဒီနိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ပဝတ္တနဋ္ဌာနာနိ။
အထ ပတိဋ္ဌာပနဿ အဓိဂမယုတ္တိယော ဝိယ အာဂမောပိ ဝတ္တုဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗော, ဥဘယတ္ထာပိ “နတ္ထိ ဣတော ဗ
ဟိဒ္ဓာ”တိ ဝစနံ န ယုဇ္ဇတီတိ? န။ ကသ္မာ? အဘိနိဝေသပက္ခေ တာဝ အယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော အသပ္ပုရိသူပနိဿယအ
သဒ္ဓမ္မဿဝနေဟိ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇိတွာ ဝိပလ္လာသသညော ရူပာဒိဓမ္မာနံ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနသဘာဝဿ
အနဝဗောဓတော ဓမ္မယုတ္တိံ အတိဓာဝန္တော ဧကတ္တနယံ မိစ္ဆာ ဂဟေတွာ ယထာဝုတ္တာနုဿရဏတက္ကေဟိ ခန္ဓ
ေသု “သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၁) အဘိနိဝေသံ ဇနေသိ။ ဣတိ အာသန္နကာရဏတ္တာ,
ပဓာနကာရဏတ္တာ, တဂ္ဂဟဏေနေဝ စ ဣတရေသမ္ပိ ဂဟိတတ္တာ အနုဿရဏတက္ကနာနိယေဝ ဣဓ ဂဟိတာနိ။ ပ
တိဋ္ဌာပနပက္ခေ ပန အာဂမောပိ ယုတ္တိပက္ခေယေဝ ဌိတော ဝိသေသတော ဗာဟိရကာနံ တက္ကကဟိဘာဝတောတိ အနု
ဿရဏတက္ကနာနိယေဝ ဒိဋ္ဌိယာ ဝတ္ထုဘာဝေန ဂဟိတာနိ။ ကိဉ္စ ဘိယျော ဒုဝိဓံ လက္ခဏံ ပရမတ္ထဓမ္မာနံ သဘာဝ
လက္ခဏံ သာမညလက္ခဏဉ္စာတိ။ တတ္ထ သဘာဝလက္ခဏာဝဗောဓော ပစ္စက္ခဉာဏံ, သာမညလက္ခဏာဝဗောဓော
အနုမာနဉာဏံ, အာဂမော စ သုတမယာယ ပညာယ သာဓနတော အနုမာနဉာဏမေဝ အာဝဟတိ, သုတာနံ ပန ဓမ္မာနံ
အာကာရပရိဝိတက္ကနေန နိဇ္ဈာနက္ခန္တိယံ ဌိတော စိန္တာမယံ ပညံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အနုက္ကမေန ဘာဝနာယ ပစ္စက္ခဉာ
ဏံ အဓိဂစ္ဆတီတိ ဇာံ အာဂမောပိ တက္ကဝိသယံ နာတိက္ကမတီတိ တဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတောတတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော
အဋ္ဌကထာယံ အနုဿုတိတက္ကဂ္ဂဟဏေန ဝိဘာဝိတောတိ ယုတ္တံ ဇာံ “နတ္ထိ ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ”တိ။ “အနေကဝိဟိ
တာနိ အဓိဝုတ္တိပဒါနိ အဘိဝဒန္တိ, သဿတံ အတ္တာနဉ္စ လောကဉ္စ ပညပေန္တီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၀) စ ဝစနတော ပ
တိဋ္ဌာပနဝတ္ထူနိ ဣဓာဓိပ္ပေတာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၃၆. **ဒိဋ္ဌိယေဝ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ** ပရမဝဇ္ဇတာယ အနေကဝိဟိတာနံ အနတ္ထာနံ ဟေတုဘာဝတော။ ယထာဟ “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပ
ရမာဟံ ဘိက္ခဝေ ဝဇ္ဇံ ဝဒာမီ”တိ (အ. နိ. ၁.၃၁၀) **“ယထာဟာ”**တိအာဒိနာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂိယာ (ပဋိ. မ. ၁.၁၂၄) ဒိဋ္ဌိ
ယာ ဌာနဝိဘာဂံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ခန္ဓာပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ** အာရမ္မဏဋ္ဌေန “ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ”တိအာဒိ (သံ.
နိ. ၃.၈၁, ၃၄၅) ဝစနတော။ **အဝိဇ္ဇာပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ** ဥပနိဿယာဒိဘာဝေန ပဝတ္တနတော။ ယထာဟ “အဿုတဝါ ဘိက္
ခဝေ ပုထုဇ္ဇနော အရိယာနံ အဒဿာဝီ အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ”တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂; ပဋိ. မ. ၁.၁၃၀)။ **ဖဿော
ပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ။** ယထာ စာဟ “တဒပိ ဖဿပစ္စယာ, (ဒီ. နိ. ၁.၁၁၈ အာဒယော) ဖုဿ ဖုဿ ပဋိသံဝေဒေန္တီ”တိ (ဒီ. နိ.
၁.၁၄၄) စ ။ **သညာပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ။** ဝုတ္တဉ္စေတံ “သညာနိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ, (သု. နိ. ၈၈၀; မဟာနိ. ၁၀၉) ပထဝိတော
သညတွာ”တိ (မ. နိ. ၁.၂) စ အာဒိ။ **ဝိတက္ကောပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ။** ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “တက္ကဉ္စ ဒိဋ္ဌီသု ပကပ္ပယိတွာ,
သစ္စံ မုသာတိ ဒွယဓမ္မမာဟူ”တိ (သု. နိ. ၈၉၂) “တက္ကီ ဟောတိ ဝီမံသီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၄) စ အာဒိ။ **အယောနိသောမန
သိကာရောပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ။** တေနာဟ ဘဂဝါ “တဿ ဇာံ အယောနိသော မနသိ ကရောတော ဆန္နံ ဒိဋ္ဌီနံ အညတရာ ဒိဋ္ဌိ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ‘အတ္ထိ မေ အတ္တာ’တိ တ အဿ သစ္စတော ထေတတော ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၁၉)။ သမု
ဋ္ဌာတိ ဧတေနာတိ သမုဋ္ဌာနံ သမုဋ္ဌာနဘာဝေ **သမုဋ္ဌာနဋ္ဌော။ ပဝတ္တိတာ** တိ ပရသန္တာနေသု ဥပ္ပာဒိတာ။ **ပရိနိဋ္ဌာ
ပိတာ**တိ အဘိနိဝေသဿ ပရိယောသာနံ မတ္ထကံ ပာပိတာတိ အတ္ထော။ **“အာရမ္မဏဝသေနာ”** တိ အဋ္ဌသု ဒိဋ္ဌိဋ္
ဌာနေသု ခန္ဓေ သန္ဓာယာဟ။ **ပဝတ္တနဝသေနာ** တိ အဝိဇ္ဇာဒယော။ **အာသေဝနဝသေနာ**တိ ဟာပမိတ္တပရတောဃောသာ
ဒီနမ္ပိ သေဝနံ လဗ္ဘတိယေဝ။ အထ တ **ဇာံဂတိကာ**တိ ဇာံဂမနာ, ဇာံနိဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဣမေ
ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတာ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ ဇာံ ပရမတ္ထတော အသန္တံ အတ္တာနံ သဿတဘာဝဉ္စ အဇ္ဈာရောပေတွာ ဂဟိ
တာ, ပရာမဋ္ဌာ စ ဗာလလပနာ ယာဝ ပဏ္ဍိတာ န သမနုယုဉ္ဇန္တိ, တာဝ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ။ ပဏ္ဍိတေဟိ သမနုယုဉ္

ဖိယမာနာ ပန အနဝဇ္ဇိတဝတ္ထုကာ အဝိမဒ္ဒက္ခမာ သူရိယုဂ္ဂမနေ ဥဿာဝဗိန္ဒူ ဝိယ ခဇ္ဇောပနကာ ဝိယ စ ဘိဇ္ဇန္တိ ဝိ
နဿန္တိ စာတိ။

တတ္ထာယံ အနုယုဉ္ဇနေ သင်္ခေပကထာ – ယဒိ ဟိ ပရေန ပရိကပ္ပိတော အတ္တာ လောကော တ သဿတော သိ
ယာ, တဿ နိဗ္ဗိကာရတာယ ပုရိမရူပာဝိဇဟနတော ကဿစိ ဝိသေသာဓာနဿ ကာတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ
အဟိတတော နိဝတ္တနတ္ထံ, ဟိတေ စ ပဋိပတ္တိအတ္ထံ ဥပဒေသော ဧဝ နိပ္ပယောဇနော သိယာ သဿတတဒိနော,
ကထံ ဝါ သော ဥပဒေသော ပဝတ္တီယတိ ဝိကာရာဘာဝတော, ဧဝဉ္စ အတ္တနော အဇဋာကာသဿ ဝိယ အနာဒိကိရိယာ
ဟိံသာဒိကိရိယာ စ န သမ္ဘဝတိ။ တထာ သုခဿ ဒုက္ခဿ အနုဘဝနနိဗန္ဓော ဧဝ သဿတတဒိနော န ယုဇ္ဇတိ
ကမ္မဗန္ဓာဘာဝတော, ဇာတိအာဒီနဉ္စ အသမ္ဘဝတော ကုတော ဝိမောက္ခော, အထ ပန ဓမ္မမတ္တံ တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
စေဝ ဝိနဿတိ စ, ယဿ ဝသေနာယံ ကိရိယာဒိတေဟာရောတိ ဝဒေယျ, ဧဝမ္ပိ ပုရိမရူပာဝိဇဟနေန အဝဋ္ဌိတဿ
အတ္တနော ဓမ္မမတ္တန္တိ န သက္ကာ သမ္ဘာဝေတုံ, တေ ဝါ ပနဿ ဓမ္မာ အဝတ္ထာဘူတာ အညေ ဝါ သိယုံ အနညေ ဝါ။
ယဒိ အညေ, န တာဟိ တဿ ဥပ္ပန္နာဟိပိ ကောစိ ဝိသေသော အတ္ထိ။ ယာဟိ ကရောတိ ပဋိသံဝေဒေတိ စဝတိ ဥပပဇ္ဇ
တိ စာတိ ဣစ္ဆိတံ, တသ္မာ တဒဝတ္ထော ဧဝ ယထာဝုတ္တဒေါသော။ ကိဉ္စ ဓမ္မကပ္ပနာပိ နိရတ္ထိကာ သိယာ, အထာန
ညေ ဥပ္ပာဒဝိနာသဝန္တီဟိ အဝတ္ထာဟိ အနညဿ အတ္တနော တာသံ ဝိယ ဥပ္ပာဒဝိနာသသဗ္ဘာဝတော ကုတော နိစ္စ
တာဝကာသော, တာသမ္ပိ ဝါ အတ္တနော ဝိယ နိစ္စတာတိ ဗန္ဓဝိမောက္ခာနံ အသမ္ဘဝော ဧဝါတိ န ယုဇ္ဇတိယေဝ သဿ
တတဒော။ န စေတ္ထ ကောစိ တဒိ ဓမ္မာနံ သဿတဘာဝေ ပရိသုဒ္ဓံ ယုတ္တိံ ဝတ္တုံ သမတ္ထော, ယုတ္တိရဟိတဉ္စ ဝစ
နံ န ပဏ္ဍိတာနံ စိတ္တံ အာရာဓေတီတိ။ တေန ဝုတ္တံ “ယာဝ ပဏ္ဍိတာ န သမနုယုဉ္ဇန္တိ, တာဝ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္ တီ”တိ။ ကမ္မဝသေန အဘိမုခော သမ္ပရေတိ ဧတ္ထာတိ **အဘိသမ္ပရာယော,** ပရောလောကော။

“သဗ္ဗညုတညာဏဉ္စာ” တိ ဣဒံ ဣဓ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ဝိဘဇိယမာနတ္တာ ဝုတ္တံ, တသ္မိံ တ ဝုတ္တေ တဒဓိဋ္ဌ
ာနတော အာသယာနုသယညာဏံ, တဒဝိနာဘာဝတော သဗ္ဗမ္ပိ တ ဘဂဝတော ဒသဗလာဒိညာဏံ ဂဟိတမေဝ ဟောတီတိ က
တွာ။ **ပဇာနန္တောပိ** တိ ပိ-သဒ္ဒော သမ္ဘာဝနေ, တေန **“တဉ္စ”** တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ စ-သဒ္ဒတ္ထမာဟ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ
ဟောတိ – တံ ဒိဋ္ဌိဂတတော ဥတ္တရိတရံ သာရဘူတံ သီလာဒိဂုဏဝိသေသမ္ပိ တထာဂတော နာဘိနိဝိသတိ, ကော ပန တ
ဒော ဝဋ္ဋာမိသေတိ။ **“အဟ”**န္တိ ဒိဋ္ဌိဝသေန တ တံ ပရာမသနာကာရမာဟ။ **ပဇာနာမီ**တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ပကာရ
တ္ထော, တေန “မမ”န္တိ တဏှာဝသေန ပရာမသနာကာရံ ဒဿေတိ။ ဓမ္မသဘာဝံ အတိက္ကမိတွာ ပရတော အာမ
သနံ **ပရာမာသော။** န ဟိ တံ အတ္ထိ, ခန္ဓေသု ယံ “အဟ”န္တိ တ, “မမ”န္တိ တ ဂဟေတဗ္ဗံ သိယာ။ ယော ပန ပရာမာ
သော တဏှာဒယော၀, တေ စ ဘဂဝတော ဗောဓိမူလေယေဝ ပဟီနာတိ အာဟ **“ပရာမာသကိလေသာန”**န္တိအာဒိ။ **အပ
ရာမာသတော**တိ တ နိဗ္ဗုတိဝေဒနဿ ဟေတုဝစနံ, **“ဝိဒိတာ”**တိ ဣဒံ ပဒံ အပေက္ခိတွာ ကတ္တရိ သာမိဝစနံ, အပရာ
မသနဟေတု ပရာမာသရဟိတာယ ပဋိပတ္တိယာ တထာဂတေန သယမေဝ အသင်္ခတဓာတု အဓိဂတာတိ ဧဝံ တ ဧတ္ထ
အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

“ယာသု ဝေဒနာသူ”တိအာဒိနာ ဘဂဝတော ဒေသနာဝိလာသံ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ ခန္ဓာယတနာဒိဝသေန အနေကဝိ
ဓာသု စတုသစ္စဒေသနာသု သမ္ဘဝန္တီသုပိ အယံ တထာဂတာနံ ဒေသနာသု ပဋိပတ္တိ, ယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ
ယာ ဒိဋ္ဌိဂဟနံ ပက္ခန္ဒာတိ ဒဿနတ္ထံ ဝေဒနာယေဝ ပရိညာယ ဘူမိဒဿနတ္ထံ ဥဒ္ဓဋာ။ **ကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ စတုသစ္စ
ကမ္မဋ္ဌာနံ။ **ယထာဘူတံ ဝိဒိတွာ**တိ ဝိပဿနာပညာယ ဝေဒနာယ သမုဒယာဒီနိ အာရမ္မဏပဋိဝေဓဝသေန မဂ္ဂပညာယ
အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝသေန ဇာနိတွာ, ပဋိဝိဇ္ဈိတွာတိ အတ္ထော။ **ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေနာ** တိ “ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ
ဟောတိ, ဣမဿုပ္ပာဒာ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၀၄; သံ. နိ. ၂.၂၁; ဥဒါ. ၁) ဝုတ္တလက္ခဏေန အဝိဇ္ဇာဒီနံ
ပစ္စယာနံ ဥပ္ပာဒေန စေဝ မဂ္ဂေန အသမုဂ္ဃာတေန စ။ **နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ** န္တိ ဥပ္ပာဒလက္ခဏံ, ဇာတိန္တိ အတ္ထော။
ပဉ္စန္နံ လက္ခဏာန န္တိ ဧတ္ထ စတုန္နံ ပစ္စယာနမ္ပိ ဥပ္ပာဒလက္ခဏမေဝ ဂဟေတွာ ဝုတ္တန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ, ယသ္မာ
ပစ္စယလက္ခဏမ္ပိ လဗ္ဘတိယေဝ, တထာ စေဝ သံဝဏ္ဏိတံ။ **ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေနာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန
အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ယ**န္တိ ယသ္မာ, **ယံ** တ သုခံ သောမနဿံ။ **ပဋိစ္စာ** တိ အာရမ္မဏပစ္စယာဒိဘူတံ ဝေဒနံ လဘိ
တွာ။ **အယ**န္တိ သုခသောမနဿာနံ ပစ္စယဘာဝေ, သုခသောမနဿမေဝ တ, “အဿာဒော”တိ ပဒံ ပန အပေက္ခိတွာ
တ ပုလ္လိင်္ဂနိဒ္ဒေသော။ အယဉ္စေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ပုရိမုပ္ပန္နံ ဝေဒနံ အာရဗ္ဘ သောမနဿုပ္ပတ္တိယံ
ယော ပုရိမဝေဒနာယ အဿာဒေတဗ္ဗာကာရော သောမနဿဿာဒနာကာရော, အယံ အဿာဒောတိ။ ကထံ ပန ဝေဒ

နံ အာရဗ္ဘ သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ? စေတသိကသုခသ္သ အဓိပ္ပေတတ္တာ နာယံ အေသော။ ဝိသေသနံ ဟေတ္ထ သောမန
သ္သဂ္ဂဟဏံ သုခံ သောမနသ္သန္တိ “ရုက္ခော သိံသပါ”တိ ယထာ။

“အနိစ္စာ” တိ ဣမိနာ သင်္ခါရဒုက္ခတာဝသေန ဥပေက္ခာဝေဒနာယ, သဗ္ဗဝေဒနာသုယေဝ တ အာဒီနဝမာဟ, ဣတရေ
ဟိ ဣတရဒုက္ခတာဝသေန ယထာက္ကမံ ဒုက္ခသုခဝေဒနာနံ, အဝိသေသေန တ တီဏိပိ ပအနိ သဗ္ဗာသမ္ပိ ဝေဒနာနံ ဝသေန
ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ **အယန္တိ** ယော ဝေဒနာယ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စဘာဝေ, ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနဋ္ဌေန ဒုက္ခဘာ
ဝေ, ဇရာယ မရဏေန စာတိ ဒွေဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗဘာဝေ စ, အယံ ဝေဒနာယ အာဒီနဝေ, ယတော တ အာဒီနံ ပရ
မကာရုညံ တတိ ပဝတ္တတီတိ။ **ဝေဒနာယ နိဿရဏ** န္တိ ဧတ္ထ **ဝေဒနာယာ**တိ နိဿက္ကဝစနံ, ယာဝ ဝေဒနာပဋိဗဒ္ဓံ
ဆန္ဒရာဂံ န ပဇဟတိ, တာတယံ ပုရိသော ဝေဒနံ အလ္လီနောယေဝ ဟောတိ။ ယဒာ ပန တံ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတိ, တဒာယံ ပုရိ
သော ဝေဒနာယ နိဿဋော ဝိသံယုတ္တော ဟောတီတိ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနံ ဝေဒနာယ နိဿရဏံ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ ဝေဒနာ
ဂ္ဂဟဏေန ဝေဒနာယ သဟဇာတနိဿယာရမ္မဏဘူတာ စ ရူပာရူပဓမ္မာ ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ ပဉ္စန္နမ္ပိ ဥပာဒါန
က္ခန္ဓာနံ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝေဒနာသီသေန ပန ဒေသနာ အာဂတာ, တတ္ထ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ, လက္ခဏဟာရနယေန
တ အယမတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ တတ္ထ ဝေဒနာဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စံ, ဝေဒနာနံ သမုဒ
ယဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ အဝိဇ္ဇာဒယော သမုဒယသစ္စံ, အတ္ထင်္ဂမနိဿရဏပရိယာယေဟိ နိရောဓသစ္စံ, “ယထာဘူတံ
ဝိဒိတွာ”တိ ဧတေန မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝမေတ္ထ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ကာမုပာဒါနမူလကတ္တာ သေသုပါဒါနာ
နံ, ပဟီနေ စ ကာမုပါဒါနေ ဥပါဒါနသေသာဘာဝတော **“ဝိဂတဆန္ဒရာဂတာယ အနုပါဒါနော”**တိ ဝုတ္တံ။ **အနုပါဒါဝိမု
တ္တော**တိ အတ္တနော မဂ္ဂဖလပ္ပတ္တိ ဘဂဝတ ဒဿေတိ။ “ဝေဒနာန”န္တိအာဒိနာ ဟိ ယဿာ ဓမ္မဓာတုယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓ
တ္တာ ဣမံ ဒိဋ္ဌိဂတံ သကာရဏံ သဂတိကံ ပဘေဒတော ဝိဘဇိတုံ သမတ္ထော အဟောသိ, တဿ သဗ္ဗညုတညာဏဿ
သ သဒ္ဓိံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယ ဥပ္ပတ္တိဘူမိံ ဒဿေတိ ဓမ္မရာဇာ။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဧကစ္စသဿတဝါဒဝဏ္ဏနာ

၃၈. သတ္တေသု သင်္ခါရေသု စ ဧကစ္စံ သဿတံ ဧတဿာတိ ဧကစ္စသဿတော, ဧကစ္စသဿတဝါဒော။
သော ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ဧကစ္စသဿတိကာ** ။ တေ ပန ယသ္မာ ဧကစ္စသဿတော ဝါဒော ဒိဋ္ဌိ ဧတေသန္တိ ဧက
စ္စသဿတဝါဒါ နာမ ဟောန္တိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဧကစ္စသဿတဝါဒါ”** တိ။ ဣမိနာ န
ယေန **ဧကစ္စအသဿတိကာ** ဒီပဒဿပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ နနု စ “ဧကစ္စသဿတိကာ”တိ ဝုတ္တေ တဒည
ဿ ဧကစ္စဿ အသဿတတာသန္နိဋ္ဌာနံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတီတိ? သစ္စံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ အတ္ထတော, န ပန
သဒ္ဒတော။ တသ္မာ သုပါကဋံ ကတွာ ဒဿေတုံ “ဧကစ္စအသဿတိကာ”တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဣဓ သာဝသေသံ ကတွ
တ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဓမ္မဿာမီ။ **ဣဓာ**တိ “ဧကစ္စသဿတိကာ”တိ ဣမသ္မိံ ပဒေ။ **ဂဟိတာ**တိ ဝုတ္တာ, တထာ စေဝ
အတ္ထော ဒဿိတော။ **ဣဓာ**တိ တ ဣမိဿာ ဒေသနာယ။ တထာ ဟိ ပုရိမကာ တယော တအ သတ္တဝသေန, စတုတ္ထော
ထော သင်္ခါရဝသေန ဝိဘတ္တော။ **“သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာ”** တိ ဣဒံ တေဟိ သဿတဘာဝေန ဂယှမာနာနံ
ဓမ္မာနံ ယာထာဝသဘာဝဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ, န ပနေကစ္စသဿတိကမတဒဿနဝသေန။ တဿ ဟိ သဿတာ
ဘိမတံ အသင်္ခတမေဝါတိ လဒ္ဓိ။ တေနေဝါဟ “စိတ္တန္တိ ဝါ။ပေ.။ ဌဿတီ”တိ။ န ဟိ ယဿ ဘာဝဿ ပစ္စယေ
ဟိ အဘိသင်္ခတဘာဝံ ပဋိဇာနာတိ, တဿေဝ နိစ္စဓုဝတာဒိဘာဝေ အနုမ္မတ္တကော သက္ကာ ပဋိညာတုံ။ ဧတေန “ဥပ္ပါဒ
ဝယဓုဝတာယုတ္တဘာဝါ သိယာ နိစ္စာ, သိယာ အနိစ္စာ သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗာ”တိအာဒိနာ ပဝတ္တဿ သတ္တဘင်္ဂဝါဒ
ဿ အယုတ္တတာ ဝိဘာဝိတာ ဟောတိ။

တတ္ထာယံ အယုတ္တတာဝိဘာဝနာ – ယဒိ “ယေန သဘာဝေန ယော ဓမ္မော အတ္ထီတိ ဝုစ္စတိ, တေနေဝ သဘာ
ဝေန သော ဓမ္မော နတ္ထီ”တိအာဒိနာ ဝုစ္စေယျ, သိယာ အနေကန္တတာဒေါ။ အထ အညေန, သိယာ န အနေကန္တဝ
ာဒေါ။ န စေတ္ထ ဒေသန္တရာဒိသမ္ဗန္ဓဘာဝေ ယုတ္တော ဝတ္တုံ တဿ သဗ္ဗလောကသိဒ္ဓတ္တာ, ဝိဝါဒါဘာဝတော ။
ယေ ပန ဝဒန္တိ “ယထာ သုဝဏ္ဏဃဋေန မကုဋေ ကတေ ဃဋဘာဝေ နဿတိ, မကုဋဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သုဝဏ္ဏဘာ
ဝေ တိဋ္ဌတိယေဝ, ဧဝံ သဗ္ဗဘာဝါနံ ကောစိ ဓမ္မော နဿတိ, ကောစိ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သဘာဝေ ပန တိဋ္ဌတီ”တိ။

တေ ဝတ္တဗ္ဗာ “ကိံ တံ သုဝဏ္ဏံ, ယံ ဃဋ္ဋေ မကုဋ္ဋေ စ အဝဋ္ဌိတံ, ယဒိ ရူပာဒိ, သော သဒ္ဒော ဝိယ အနိစ္စော။ အထ ရူပာဒိ သမူဟော, သမူဟော နာမ သမ္မုတိမတ္တံ။ န တဿ အတ္ထိတာ နတ္ထိတာ နိစ္စတာ တ လဗ္ဘတီ”တိ အနေကန္တတအော န သိယာ။ ဓမ္မာနဉ္စ ဓမ္မိနော အညထာနညထာသု အေသော ဝုတ္တောယေဝ သဿတတာဒဝိစာရဏာယံ။ တသ္မာ သော တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပိစ နိစ္စာနိစ္စနဝတ္တဗ္ဗရူပေ အတ္တာ လောကော စ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနတာပဋိဇာနနတော ယထာ နိစ္စာဒီနံ အညတရံ ရူပံ, ယထာ တ ဒီပာဒယော။ န ဟိ ဒီပာဒီနံ ဥဒယဗ္ဗယသဘာဝတနံ နိစ္စာနိစ္စနဝတ္တဗ္ဗသဘာဝတာ သက္ကာ ဝိညာတုံ, ဇီဝဿ နိစ္စာဒီသု အညတရံ ရူပံ ဝိယာတိ ဧဝံ သတ္တဘင်္ဂဿ ဝိယ သေသဘင်္ဂာနမ္ပိ အသမ္ဘဝေယေဝတိ သတ္တဘင်္ဂတဒဿ အယုတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧတ္ထ စ “ကာ္လဿရော နိစ္စော, အညေ သတ္တာ အနိစ္စာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တတအ သတ္တေကစ္စသဿတိကာ သေယ္ယထာပိ ကာ္လဿရတအ။ “ပရမာဏူတေ နိစ္စာ ဓုဝ, အဏုကာဒယော အနိစ္စာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တတအ သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာ သေယ္ယထာပိ ကာဏာအ။ နနု “ဧကစ္စေ ဓမ္မာ သဿတာ, ဧကစ္စေ အသဿတာ”တိ ဧတသ္မိံ တဒေ စက္ခါဒီနံ အသဿတတာသန္နိဋ္ဌာနံ ယထာသဘာဝဝဗောဓော ဧဝ, တယိဒံ ကထံ မိစ္ဆာဒဿနန္တိ, ကော တ ဧဝမာဟ “စက္ခာဒီနံ အသဿတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနံ မိစ္ဆာဒဿန”န္တိ? အသဿတေသုယေဝ ပန ကေသဉ္စိ ဓမ္မာနံ သဿတတာဘိနိဝေသော ဣဓ မိစ္ဆာဒဿနံ။ တေန ပန ဧတရေ ပဝတ္တမာနေန စက္ခာဒီနံ အသဿတဘာဝဗောဓော ဝိဒူသိတော သံသဋ္ဌဘာဝတော ဝိသသံသဋ္ဌော ဝိယ သပ္ပိမဏ္ဍော သကိစ္စကရဏာသမတ္ထတာယ သမ္မာဒဿနပက္ခေ ဌပေတဗ္ဗတံ နာရဟတီတိ။ အသဿတဘာဝေန နိစ္ဆိတာပိ တ စက္ခုအာဒယော သမာရောပိတဇီဝသဘာဝ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ဂယ္ဟန္တီတိ တဒဝဗောဓဿ မိစ္ဆာဒဿနဘာဝေ န သက္ကာ နိဝါရေတုံ။ တေနေဝါဟ **“စက္ခုံ ကာ္လတိပိ။ပေ။ ကာယောဤ ကာ္လတိပိ အယံ မေ အတ္တာ”**တိအာဒိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ အသင်္ခတာယ သင်္ခတာယ စ ဓာတုယာ ဝသေန ယထာက္ကမံ “ဧကစ္စေ ဓမ္မာ သဿတာ, ဧကစ္စေ အသဿတာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တော ဝိဘဇ္ဇဝါဒေပိ ဧကစ္စသဿတအော အာပဇ္ဇတီတိ ဧဝံပကာရာ စောဒနာ အနဝကာသာ ဟောတိ အဝိပရီတဓမ္မသဘာဝသမ္ပဋိပတ္တိဘာဝတော။

ကာမဉ္စေတ္ထ ပုရိမတဒေပိ အသဿတာနံ ဓမ္မာနံ “သဿတာ”တိ ဂဟဏံ ဝိသေသတော မိစ္ဆာဒဿနံ, သဿတာနံ ပန “သဿတာ”တိ ကဟော န မိစ္ဆာဒဿနံ ယထာသဘာဝဂ္ဂဟဏဘာဝတော။ အသဿတေသုယေဝ ပန “ဧကစ်ဒေဝ ဓမ္မာ သဿတာ, ဧကစ္စေ အသဿတာ”တိ ဂဟေတဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိဘာဂပ္ပဝတ္တိယာ ကာ္လမဿ တဒဿ တဒန္တရတာ ဝုတ္တာ, န စေတ္ထ “သမုအာယန္တောဂဓတ္တာ ဧကဒေသဿ သပ္ပဒေသသဿတဂ္ဂဟော နိပ္ပဒေသသဿတဂ္ဂဟေ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတီ”တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ တဒီ တဗ္ဗိသယဝိသေသဝသေန တဒဒ္ဒဝယဿ ပဝတ္တတ္တာ။ အညေ ဧဝ ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ “သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သဿတာ”တိ အဘိနိဝိဋ္ဌာ, အညေ “ဧကစ္စသဿတာ”တိ။ သင်္ခါရာနံ အနဝသေသပရိယာအနံ, ဧကဒေသပရိဂ္ဂဟော စ တဒဒ္ဒဝယဿ ပရိဗျတ္တောယေဝ။ ကိဉ္စ ဘိယ္ယော အနေကဝိသေမုဿယေ ဧကဝိသေမုဿယေ စ ခန္ဓပဗန္ဓေ အဘိနိဝေသဘာဝတော။ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဟိ သဿတတာဒီ ဇာတိဝိသေသဝသေန နာနာဝိဓရူပကာယသန္နိဿယေ ဧဝ အရူပဓမ္မပုဉ္ဇေ သဿတာဘိနိဝေသီ ဇာတော အဘိညာဏေန အနုဿတီဟိ စ ရူပကာယဘေဒဂ္ဂဟဏတော။ တထာ စ ဝုတ္တံ “တတော စုတော အမုတြ ဥဒပါဒိ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၂) “စဝန္တိ ဥပပဇ္ဇန္တီ”တိ စ အာဒိ။ ဝိသေသလာဘီ ဧကစ္စသဿတိကော အနုပဓာရိတဘေဒသမုဿယေဝ ဓမ္မပဗန္ဓေ သဿတာကာရဂ္ဂဟဏေန အဘိနိဝိသနံ ဇနေသိ ဧကဘဝပရိယာပန္နခန္ဓသန္တာနဝိသယတ္တာ တဒဘိနိဝေသဿ။ တထာ စ တီသုပိ တဒေသု “တံ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတိ, တတော ပရံ နာနုဿရတီ”တိ ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ, တက္ကီနံ ပန သဿတေကစ္စသဿတတဒီနံ သဿတာဘိနိဝေသဝိသေသော ရူပာရူပဓမ္မဝိသယတာယ သုပာကဋောယေဝတိ။

၃၉. ဒီဃဿ ကာလဿ အတိက္ကမေနာ တိ ဝိဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီနံ အပဂမေန။ အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ **သံ-** သဒ္ဒေန ယုတ္တော **ဝဋ္ဋ** -သဒ္ဒော ဝိနာသတ္ထဝါစီတိ အာဟ **“ဝိနဿတီ”** တိ, သင်္ခယဝသေန ဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ဝိပတ္တိကရမဟာမေဃသမုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ဟိ ယာဝ အဏုသဟဂတောပိ သင်္ခါရော န ဟောတိ, တာဝ လောကော သံဝဋ္ဋတီတိ ဝုစ္စတိ။ **လောကောတိ** စေတ္ထ ပထဝီအာဒိဘာဇနလောကော အဓိပ္ပေတော။ **ဥပရိဗြဟ္မလောကေသူ** တိ ပရိတ္တာသုဘာဒီသု ရူပီဗြဟ္မလောကေသု။ အဂ္ဂိနာ ဟိ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနံ ကာ္လဓိပ္ပေတံ ဗဟုလံ ပဝတ္တနတော။ တေနေဝါဟ ဘဂဝါ “အာဘဿရသံဝတ္တနိကာ ဟောန္တီ”တိ။ **အရူပေသု ဝါတိ ဝါ-**သဒ္ဒေန သံဝဋ္ဋမာနလောကဓာတူဟိ အညလောကဓာတူသု ဝါတိ ဝိကပ္ပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ “သဗ္ဗေ အပာယသတ္တာ တဒါ ရူပာရူပဘဝေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ”တိ သ

က္ကာ ဝိညာတုံ အဟယေသု ဒီဃတမာယုကာနံ မနုဿလောကူပတ္တိယာ အသမ္ဘဝတော။ သတိပိ သဗ္ဗသတ္တာနံ အဘိသင်္ခါရမနသာ နိဗ္ဗတ္တဘာဝေ ဗာဟိရပစ္စယေဟိ ဝိနာ မနသာဝ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ‘‘မနောမယာ’’တိ ဝုစ္စန္တိ ရူပါဝစရသတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ ကာမဘဝေ ဩပပါတိကသတ္တာနမ္ပိ မနောမယဘာဝေါ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ အဓိစိတ္တဘူတေန အတိသယမနသာ နိဗ္ဗတ္တသတ္တေသု မနောမယဝေါဟာရတောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **‘‘ဈာနမနေန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ မနောမယာ’’**တိ။ ဧဝံ အရူပါဝစရသတ္တာနမ္ပိ မနောမယဘာဝေါ အာပဇ္ဇတီတိ စေ? န, တတ္ထ ဗာဟိရပစ္စယေဟိ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗတာသင်္ကာယ ဧဝ အဘာဝတော, ‘‘မနသာဝ နိဗ္ဗတ္တာ’’တိ အဝဓာရဏာသမ္ဘဝတော။ နိရုဠှော ဝါယံ လောကေ မနောမယဝေါဟာရော ရူပါဝစရသတ္တေသု။ တထာ ဟိ ‘‘အန္နမယော ပါဏမယော မနောမယော အာနန္ဒမယော ဝိညာဏမယော’’တိ ပဉ္စဓာ အတ္တာနံ ဝေဒဝါဒိနော ဝဒန္တိ။ ဥစ္ဆေဒဝါဒေပိ ဝက္ခတိ ‘‘ဒိဗ္ဗော ရူပီ မနောမယော’’တိ (ဒီ. နိ. ၁.၈၆)။ သောဘနာ ပဘာ ဧတေသု သန္တီတိ **သုဘာ**။ **‘‘ဥက္ကံသေနာ’’**တိ အာဘဿရဒေဝေ သန္ဓာယာဟ, ပရိတ္တာဘာ အပ္ပမာဏာဘာ ပန ဒွေဝ စတ္တာရော စ ကပ္ပေ တိဋ္ဌန္တိ။ **အဋ္ဌကပ္ပေ**တိ အဋ္ဌ မဟာကပ္ပေ။

၄၀. သဏ္ဌာတီတိ သမ္ပတ္တိကရမဟာမေဃသမုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ပထဝီသန္ဓာရကုဒကတံသန္ဓာရကဝါယုမဟာပထဝီအာဒီနံ သမုပ္ပတ္တိဝသေန ဌာတိ, ‘‘သမ္ဘဝတိ’’ ဣစ္စေဝ ဝါ အတ္ထော အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ။ **ပကတိယာ**တိ သဘာဝေန, တဿ ‘‘သုည’’န္တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **‘‘နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ နတ္ထိတာယာ’’**တိ, အနုပ္ပန္နတ္တာတိ အတ္ထော, တေန ယထာ ဧကစ္စာနိ ဝိမာနာနိ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ စုတတ္တာ သုညာနိ ဟောန္တိ, န ဧဝမိဒန္တိ ဒဿေတိ။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇဗြဟ္မပုရောဟိတမဟာဗြဟ္မာနော ဗြဟ္မကာယိကာ, တေသံ နိဝါသော ဘူမိပိ **‘‘ဗြဟ္မကာယိကာ’’**တိ ဝုတ္တာ။ ကမ္မံ ဥပနိဿယဝသေန ပစ္စယော ဧတိဿာတိ **ကမ္မပစ္စယာ**။ အထ ဝါ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ ဝိပစ္စနကကမ္မဿ သဟကာရီပစ္စယဘာဝတော, ကမ္မဿ ပစ္စယာတိ **ကမ္မပစ္စယာ**။ ဥတု သမုဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ **ဥတုသမုဋ္ဌာနာ**။ **‘‘ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနာ’’**တိ ဝါ ပါဌော, ကမ္မသဟာယော ပစ္စယော, ကမ္မဿ ဝါ သဟာယဘူတော ပစ္စယော ကမ္မပစ္စယော, သော ဧဝ ဥတု ကမ္မပစ္စယဥတု, သော သမုဋ္ဌာနံ ဧတိဿာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တတ္ထာ**တိ ‘‘ဗြဟ္မဝိမာန’’န္တိ ဝုတ္တာယ ဗြဟ္မကာယိကဘူမိယာ။ ကထံ ပဏီတာယ ဒုတိယဇ္ဈာနဘူမိယံ ဌိတာနံ ဟီနာယ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယာ ဥပပတ္တိ ဟောတီတိ အာဟ **‘‘အထ သတ္တာန’’**န္တိအာဒိ။ **ဩတရန္တီ**တိ ဥပပဇ္ဇနဝသေန ဟေဋ္ဌာဘူမိံ ဂစ္ဆန္တိ။

အပ္ပါယုကေတိ ယံ ဥဠာရံ ပုညကမ္မံ ကတံ, တဿ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဝိပါကပဗန္ဓတော အပ္ပပရိမာဏာယုကေ။ **အာယုပ္ပမာဏေနေဝါ**တိ ပရမာယုပ္ပမာဏေနေဝ။ ကိံ ပနေတံ ပရမာယု နာမ, ကထံ ဝါ တံ ပရိစ္ဆိန္နပ္ပမာဏန္တိ? ဝုစ္စတေ – ယော တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တသ္မိံ တသ္မိံ ဘဝဝိသေသေ ပုရိမသိဒ္ဓဘဝပတ္ထနူပနိဿယဝသေန သရီရာဝယဝဝဏ္ဏသဏ္ဌာနပ္ပမာဏာဒိဝိသေသော ဝိယ တံတံဂတိနိကာယာဒီသု ယေဘုယျေန နိယတပရိစ္ဆေဒေါ ဂဗ္ဘသေယျကကာမာဝစရဒေဝရူပါဝစရသတ္တာနံ သုက္ကသောဏိတဥတုဘောဇနာဒိ ဥတုအာဒိပစ္စယုပ္ပန္နပစ္စယူပတ္ထမ္ဘိတော ဝိပါကပဗန္ဓဿ ဌိတိကာလနိယမော, သော ယထာသကံ ခဏမတ္တာဝဋ္ဌာယီနမ္ပိ အတ္တနော သဟဇာတာနံ ရူပါရူပဓမ္မာနံ ဌပနာကာရဝုတ္တိတာယ ပဝတ္တကာနိ ရူပါရူပဇီဝိတိန္ဒြိယာနိ ယသ္မာ န ကေဝလံ နေသံ ခဏဋ္ဌိတိယာ ဧဝ ကာရဏဘာဝေန အနုပါလကာနိ, အထ ခေါ ယာဝ ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒါ အနုပဗန္ဓဿ အဝိစ္ဆေဒဟေတုဘာဝေနာပိ, တသ္မာ အာယုဟေတုကတ္တာ ကာရဏူပစာရေန အာယု, ဥက္ကံသပရိစ္ဆေဒဝသေန ပရမာယူတိ စ ဝုစ္စတိ။ တံ ပန ဒေဝါနံ နေရယိကာနံ ဥတ္တရကုရုကာနဉ္စ နိယတပရိစ္ဆေဒံ, ဥတ္တရကုရုကာနံ ပန ဧကန္တနိယတပရိစ္ဆေဒမေဝ, အဝသိဋ္ဌမနုဿပေတတိရစ္ဆာနာနံ ပန စိရဋ္ဌိတိသံဝတ္တနိကကမ္မဗဟုလေ ကာလေ တံကမ္မသဟိတသန္တာနဇနိတသုက္ကသောဏိတပစ္စယာနံ တံမူလကာနဉ္စ စန္ဒသူရိယသမဝိသမပရိဝတ္တနာဒိဇနိတဥတုအာဟာရာဒိသမဝိသမပစ္စယာနံ ဝသေန စိရာစိရကာလတော အနိယတပရိစ္ဆေဒံ, တဿ စ ယထာ ပုရိမသိဒ္ဓဘဝပတ္ထနာဝသေန တံတံဂတိနိကာယာဒီသု ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝိသေသနိယမော သိဒ္ဓော ဒဿနာနုဿုတဒီဟိ, တထာ အာဒိတော ဂဟဏသိဒ္ဓိယာ။ ဧဝံ တာသု တာသု ဥပပတ္တီသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ ယေဘုယျေန သမပ္ပမာဏဋ္ဌိတိကာလံ ဒဿနာနုဿဝေဟိ လဘိတွာ တံ ပရမတံ အဇ္ဈောသာယ ပဝတ္တိတဘဝပတ္ထနာဝသေန အာဒိတော ပရိစ္ဆေဒနိယမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ ပန ကမ္မံ တာသု တာသု ဥပပတ္တီသု ယထာ တံတံဥပပတ္တိနိယတဝဏ္ဏာဒိနိဗ္ဗတ္တနေ သမတ္ထံ, ဧဝံ နိယတာယုပရိစ္ဆေဒာသု ဥပပတ္တီသု ပရိစ္ဆေဒါတိက္ကမေန ဝိပါကနိဗ္ဗတ္တနေ သမတ္ထံ န ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **‘‘အာယုပ္ပမာဏေနေဝ စဝန္တီ’’**တိ။ ယသ္မာ ပန ဥပတ္ထမ္ဘကသဟာယေဟိ အနုပါလကပစ္စယေဟိ ဥပါဒိန္နကက္ခန္ဓာနံ ပဝတ္တေတဗ္ဗာကာရော အတ္ထတော ပရမာယု, တဿ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒအနတိက္ကမနတော သတိပိ ကမ္မာဝသေသေ ဌာနံ န သမ္ဘဝတိ, တေန ဝုတ္တံ **‘‘အတ္တနော ပုညဗ**

လေနေဝ ဌာတုံ န သက္ကောတီ”တိ။ **ကပ္ပံ တ** တိ အသင်္ခေယျကပ္ပံ တ တဿ ဥပမံ တ ဥပမုကပ္ပတော ဦနမ
ဓိကံ တတိ ဝိကပ္ပနတ္ထော **တ**-သဒ္ဒော။

၄၁. **အနဘိရတီ**တိ ဧကဝိဟာရေန အနဘိရတိ။ သာ ပန ယသ္မာ အညေဟိ သမာဂမိစ္ဆာ ဟောတိ, တေန ဝုတ္တံ **“အပ
ရဿာပိ သတ္တဿ အာဂမနပတ္ထနာ”**တိ။ ပိယဝတ္ထုဝိရဟေန ပိယဝတ္ထုအလာဘေန တ စိတ္တဝိဃာတော **ဥက္ကဏ္ဍ
ဌိတာ,** သာ အတ္ထတော ဒောမနဿစိတ္တုပ္ပာဒော ယေတတိ အာဟ **“ပဋိဃသမ္ပယုတ္တာ”** တိ။ ဒီဃရတ္တံ ဈာနရတိ
ယာ ရမမာနဿ ဝုတ္တပ္ပကာရံ အနဘိရတိနိမိတ္တံ ဥပ္ပန္နာ “မမ”န္တိ စ “အဟ”န္တိ စ ဂဟဏဿ ကာရဏဘူတာ
တဏှာဟာဒိဋ္ဌိယော ဣဓ **ပရိတဿနာ။** တာ ပန စိတ္တဿ ပုရိမာဝတ္ထာယ စလနံ ကမ္ပနန္တိ အာဟ **“ဥဗ္ဗိဇ္ဇနာ ဖန္ဒ
ဒနာ”**တိ။ တေနေတဟ **“တဏှာပရိတဿနာပိ ဒိဋ္ဌိပရိတဿနာပိ ဝဋ္ဋတီ”** တိ။ ယံ ပန အတ္ထုဒ္ဓါရေ “အဟော ဝတ အ
ညေပိ သတ္တာ ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆေယျုန္တိ အယံ တဏှာပရိတဿနာ နာမာ”တိ ဝုတ္တံ, တံ ဒိဋ္ဌိပရိတဿနာယ ဝိ
သုံ ဥဒာဟရဏံ ဒဿေန္တေန တဏှာပရိတဿနံယေဝ တတော နိဒ္ဓါရေတွာ ဝုတ္တံ, န ပန တတ္ထ ဒိဋ္ဌိပရိတဿနာယ
အဘာဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တာသတဿနာ** စိတ္တုတြာသော။ **ဘယာနက**န္တိ ဘေရဝာရမ္မဏနိမိတ္တံ ဗလဝဘယံ။
တေန သရီရဿ ထဒ္ဓဘာဝေ **ဆမ္ဘိတတ္တံ ဘယံ သံဝေဂ** န္တိ တွေ **ဘယ**န္တိ ဘဂ္ဂါနုပဿနာယ စိဏ္ဏာန္တေ
သဗ္ဗသင်္ခါရတော ဘာယနဝသေန ဥပ္ပန္နံ ဘယဉာဏံ။ **သံဝေဂ**န္တိ သဟောတ္တပ္ပဉာဏံ, ဩတ္တပ္ပမေဝ တ။ **သန္တာသ**န္တိ
အာဒီနဝနိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဟိ သင်္ခါရေဟိ သန္တသ္သနဉာဏံ။ သဟ ဗျာယတိ ပဝတ္တတိ, ဒေသံ တ ဆာဒေတီတိ သ
ဟဗျော, သဟာယော, တဿ ဘာဝံ **သဟဗျတံ။**

၄၂. **အဘိဘဝိတွာ ဌိတော** ဣမေ သတ္တေတိ အဓိပ္ပာယော။ ယသ္မာ ပန သော ဟသံသဘာဝေန ဥတ္တမဘာဝေန စ
“တေ သတ္တေ အဘိဘဝိတွာ ဌိတော”တိ အတ္တာနံ မညတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဇေဋ္ဌကောဟမသ္မီ”** တိ။ **အညဒတ္ထု
ဒသော**တိ ဒဿနေ အန္တရာယာဘာဝဝစနေန, ဉေယျဝိသေသပရိဂ္ဂဟိကဘာဝေန စ အနာဝရဏဒဿာဝိတံ ပဋိဇာ
နာတီတိ အာဟ **“သဗ္ဗံ ပဿာမီတိ အတ္ထော”** တိ။ **ဘူတဘဗျာန** န္တိ အဟေသုန္တိ ဘူတာ, ဘဝန္တိ ဘဝိဿန္တီ
တိ ဘဗျာ, အဋ္ဌကထာယံ ပန ဝတ္တမာနကာလဝသေနေဝ ဘဗျ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဒဿိတော။ **ပဌမစိတ္တက္ခ
ဏော**တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တက္ခဏော။ ကိဥ္စာပိ သော ဗြဟ္မာ အနဝဋ္ဌိတဒဿနတ္တာ ပုထုဇ္ဇနဿ ပုရိမတရဇာတိပရိစိတ
မ္ပိ ကမ္မဿကတဉာဏံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိဝသေန စိတ္တုပ္ပတ္တိမတ္တပဋိဗဒ္ဓေန သတ္တနိမ္မာနေန ဝိပလ္လ
ဌော “အဟံ ဣဿရော ကတ္တာ နိမ္မာတာ”တိအာဒိနာ ဣဿရကုတ္တဒဿနံ ပက္ခန္ဒမာနော အဘိနိဝိသနဝသေနေ
ဝ ပတိဋ္ဌိတော, န ပတိဋ္ဌာပနဝသေန “တဿ ဧဝံ ဟောတီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ, ပတိဋ္ဌာပနက္ကမေနေဝ ပန တဿ
သော အဘိနိဝေသော ဇာတောတိ ဒဿနတ္ထံ **“ကာရဏတော သာဓေတုကာမော”**တိ, **“ပဋိညံ ကတွာ”**တိ စ ဝုတ္တံ။
တေနာဟ ဘဂဝတ “တံ ကိဿ ဟေတု”တိအာဒိ။ တတ္ထ **မနောပဏိဓီ**တိ မနသာ ဧဝ ပတ္ထနာ, တထာ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ
မတ္တမေတတိ အတ္ထော, **ဣတ္ထဘာဝ** န္တိ ဣဒပ္ပကာရတံ။ ယသ္မာ ပန ဣတ္ထန္တိ ဗြဟ္မတ္တဘာတေ ဣဓာဓိပ္ပေ
တော, တသ္မာ **“ဗြဟ္မဘာဝန္တိ အတ္ထော”** တိ ဝုတ္တံ။ နနု စ ဒေတနံ ဥပပတ္တိသမနန္တရံ “ဣမိဿာ နာမ ဂတိ
ယာ စဝိတွာ ဣမိနာ နာမ ကမ္မုနာ ဣဓူပပန္နာ”တိ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဟောတီတိ? သစ္စံ ဟောတိ, သာ ပန ပုရိမဇာတိသု
ကမ္မဿကတဉာဏေ သမ္မဒေဝ နိဝိဋ္ဌဇ္ဈာသယာနံ။ ဣမေ ပန သတ္တာ ပုရိမာသုပိ ဇာတိသု ဣဿရကုတ္တဒဿ
သနဝသေန ဝိနိဗန္ဓာဘိနိဝေသာ အဟေသုန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဣမိနာ မယ”**န္တိအာဒိ။

၄၃. ဣဿတီတိ ဣဿော, အဘိဘူတိ အတ္ထော။ မဟာ ဣဿော မဟေသော, သုပ္ပတိဋ္ဌမဟေသတာယ ပန ပရေ
ဟိ “မဟေသော”တိ အက္ခာတဗ္ဗတာယ မဟေသက္ခော, အတိသယေန မဟေသက္ခော **မဟေသက္ခတရော** တိ ဝစနတ္ထ
ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယသ္မာ ပန သော မဟေသက္ခဘာဝေ အာဓိပတေယျပရိဝါရသမ္ပတ္တိယာ ဝိညာယတိ, တသ္မာ **“ဣ
ဿရိယပရိဝါရဝသေန မဟာယသတရော”**တိ ဝုတ္တံ။

၄၄. **ဣဓေ အာဂစ္ဆတီ** တိ ဣမသ္မိံ မနုဿလောကေ ဧဝ ပဋိသန္ဓိဝသေန အာဂစ္ဆတိ။ **ယံ အညတရော သတ္တ
တော**တိ တွေ **ယ**န္တိ နိပါတမတ္တံ, ကရဏေ တ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသော, ယေန ဌာနေနာတိ အတ္ထော, ကိရိယာပရာမ
သနံ တ။ **ဣတ္ထတ္တံ အာဂစ္ဆတီ** တိ တွေ ယဒေတံ ဣတ္ထတ္တဿ အာဂမနံ, တေံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။
ဧသ နယော **“ပဗ္ဗဇတိ, စေတောသမာဓိံ ဖုသတိ, ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရတီ”** တိ ဧတေသုပိ ပဒေသု။ “ဌာနံ ခော ပနေ

တံ ဘိက္ခဝေ ဝိဇ္ဇတိ, ယံ အညတရော သတ္တော’’တိ ဣမဥ္ဟိ ပဒံ ‘‘ပဗ္ဗဇတိ’’တိအာဒီဟိ ပဒေဟိ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ။

၄၅. ခိဍ္ဍာယ ပဒုဿန္တီတိ ခိဍ္ဍာပဒောသိနော, ခိဍ္ဍာပဒောသိနော ဧဝ **ခိဍ္ဍာပဒောသိကာ,** ခိဍ္ဍာပဒောသော ဝါ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ခိဍ္ဍာပဒောသိကာ။** အတိက္ကန္တဝေလံ **အတိဝေလံ,** အာဟာရူပဘောဂကာလံ အတိက္ကမိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ မေထုနသမ္ပယောဂေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခံ **ကေဠိဟဿသုခံ ရတိဓမ္မော** ရတိသဘာဝေါ။ **အာဟာရန္တိ** ဧတ္ထ ကော ဒေဝါနံ အာဟာရော, ကာ အာဟာရဝေလာတိ? သဗ္ဗေသမ္ပိ ကာမာဝစရဒေဝါနံ သုဓာ အာဟာရော, သာ ဟေဋ္ဌိမေဟိ ဥပရိမာနံ ပဏီတတမာ ဟောတိ, တံ ယထာသကံ ဒိဝသဝသေန ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဘုဉ္ဇန္တိ။ ကေစိ ပန ‘‘ဗိဠာရပဒပ္ပမာဏံ သုဓာဟာရံ ဘုဉ္ဇန္တိ, သော ဇိဝှာယ ဌပိတမတ္တော ယာဝ ကေသဂ္ဂနခဂ္ဂ ကာယံ ဖရတိ, တေသံယေဝ ဒိဝသဝသေန သတ္တဒိဝသေ ယာပနသမတ္ထော စ ဟောတိ’’တိ ဝဒန္တိ။ **‘‘နိရန္တရံ ခါဒန္တာ ပိဝန္တာ’’** တိ ဣဒံ ပရိကပ္ပနဝသေန ဝုတ္တံ။ **ကမ္မဇတေဇဿ ဗလဝဘာဝေါ** ဥဠာရပုညနိဗ္ဗတ္တတ္တာ, ဥဠာရဂရုသိနိဒ္ဓသုဓာဟာရဇီရဏတော စ။ **ကရဇကာယဿ မန္ဒဘာဝေါ** မုဒုသုခုမာလဘာဝတော။ တေနေဝ ဟိ ဘဂဝါ ဣန္ဒသာလဂုဟာယံ ပကတိပထဝိယံ သဏ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တံ သက္ကံ ဒေဝရာဇာနံ ‘‘ဩဠာရိကံ ကာယံ အဓိဋ္ဌေဟီ’’တိ အာဟ။ **တေသန္တိ** မနုဿာနံ။ **ဝတ္ထုန္တိ** ကရဇကာယံ။ **ကေစီတိ** အဘယဂိရိဝါသိနော။

၄၇. **မနေနာ**တိ ဣဿာပကတတ္တာ ပဒုဋ္ဌေန မနသာ။ ဥဿူယာဝသေန မနသောဝ ပဒောသော မနောပဒောသော, သော ဧတေသံ အတ္ထိ ဝိနာသဟေတုဘူတောတိ **မနောပဒောသိကာ**တိ ဧဝံ ဝါ ဧတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အကုဒ္ဓော ရက္ခတီ**တိ ကုဒ္ဓဿ သော ကောဓော ဣတရသ္မိံ အကုဇ္ဈန္တေ အနုပါဒါနော ဧကတရမေဝ ဥပ္ပတ္တိယာ အနာသေဝနော စာဝေတုံ န သက္ကောတိ ဥဒကန္တံ ပတ္ဝာ အဂ္ဂိ ဝိယ နိဗ္ဗာယတိ, တသ္မာ အကုဒ္ဓော တံ စဝနတော ရက္ခတိ, ဥဘောသု ပန ကုဒ္ဓေသု ဘိယျော ဘိယျော အညမညမ္ဟိ ပရိဝဍ္ဎနဝသေန တိခိဏသမုဒာစာရော နိဿယဒဟနရသော ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဟဒယဝတ္ထုံ နိဒဟန္တော အစ္စန္တသုခုမာလကရဇကာယံ ဝိနာသေတိ, တတော သကလောပိ အတ္တဘာဝေါ အန္တရဓာယတိ။ တေနာဟ **‘‘ဥဘောသု ပနာ’’**တိအာဒိ ။ တထာ စာဟ ဘဂဝါ ‘‘အညမညံ ပဒုဋ္ဌစိတ္တာ ကိလန္တကာယာ။ပေ.။ စဝန္တီ’’တိ။ **ဓမ္မတာ**တိ ဓမ္မနိယာမော။ သော စ တေသံ ကရဇကာယဿ မန္ဒတာယ, တထာဥပ္ပဇ္ဇနကကောဓဿ စ ဗလဝတာယ ဌာနသော စဝနံ, တေသံ ရူပာရူပဓမ္မာနံ သဘာဝေါတိ အဓိပ္ပာယော။

၄၉. **စက္ခာဒီနံ ဘေဒံ ပဿတီ** တိ ဝိရောဓိပစ္စယသန္နိပါတေ ဝိကာရာပတ္တိဒဿနတော, အန္တေ စ အဒဿနူပဂမနတော ဝိနာသံ ပဿတိ ဩဠာရိကတ္တာ ရူပဓမ္မဘေဒဿ။ **ပစ္စယံ ဒတွာ** တိ အနန္တရပစ္စယာဒိဝသေန ပစ္စယော ဟုတွာ။ **‘‘ဗလဝတရ’’**န္တိ စိတ္တဿ လဟုတရံ ဘေဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဧကသ္မိံ ရူပေ ဓရန္တေယေဝ သောဠသ စိတ္တာနိ ဘိဇ္ဇန္တိ။ **ဘေဒံ န ပဿတီ** တိ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇန္တမ္ပိ စိတ္တံ ပရဿ အနန္တရပစ္စယဘာဝေနေဝ ဘိဇ္ဇတီတိ ပုရိမစိတ္တဿ အဘာဝံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဝိယ ပစ္ဆိမစိတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိတော ဘာဝပက္ခော ဗလဝတရော ဟောတိ, န အဘာဝပက္ခောတိ စိတ္တဿ ဝိနာသံ န ပဿတိ, အယဉ္စ အတ္ထော အလာတစက္ကဒဿနေန သုပာကဋော ဝိညာယတိ။ ယသ္မာ ပန တက္ကီတဒိ နာနတ္တနယဿ ဒူရတရတာယ ဧကတ္တနယဿပိ မိစ္ဆာဂဟိတတ္တာ ‘‘ယဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သဗ္ဗအပိ ဧကရူပေန ပဝတ္တတိ, အယမေဝ အတ္တာ နိစ္စော’’တိအာဒိနာ အဘိနိဝေသံ ဇနေတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **‘‘သော တံ အပဿန္တော’’** တိအာဒိ။

အန္တာနန္တတဒဝဏ္ဏနာ

၅၃. **အန္တာနန္တိကာ** တိ ဧတ္ထ အမတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ သဘာဝေါ ဩသာနန္တိ အန္တော, မရိယာဒာ။ တပ္ပဋိသေဓေန အနန္တော, အန္တော စ အနန္တော စ အန္တာနန္တော စ နေဝန္တာနာနန္တော စ အန္တာနန္တာ သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသေန ဝါ ‘‘နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတန’’န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၇၆; သံ. နိ. ၂.၁; ဥဒါ. ၁) ဝိယ။ ကဿ ပန အန္တာနန္တောတိ? လောကီယတိ သံသာရနိဿရဏတ္ထိကေဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ, လောကီယန္တိ ဝါ ဧတ္ထ တေဟိ ပုညာပုညံ တဗ္ဗိပါကော စာတိ လောကောတိ သင်္ခံ ဂတဿ အတ္တနော။ တေနာဟ ဘဂဝါ ‘‘အန္တာနန္တံ လောကဿ ပညပေန္တီ’’တိ။ ကော ပန ဧသော အတ္တာတိ? ဈာနဝိသယဘူတကသိဏနိမိတ္တံ။ တတ္ထ ဟိ အယံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော လောကသညီ။ တထာ စ ဝုတ္တံ ‘‘တံ လောကောတိ ဂဟေတွာ’’တိ။ ကေစိ ပန ‘‘ဈာနံ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ ဣဓ

‘အတ္တာ , လောကော’တိ စ ဂဟိတာ’’တိ ဝဒန္တိ။ အန္တာနန္တသဟစရိတတအေ အန္တာနန္တော, ယထာ ‘‘ကုန္တာ ပ စရန္တိ’’တိ အန္တာနန္တသန္နိဿယော တ ယထာ ‘‘မဉ္စာ ဃောသန္တိ’’တိ။ သော တေသံ အတ္ထီတိ **အန္တာနန္တိကာ။** တေ ပန ယသ္မာ ယထာဝုတ္တနယေန အန္တာနန္တော တအေ ဒိဋ္ဌိ တေသန္တိ **‘‘အန္တာနန္တတအာ’’** တိ ဝုစ္စန္တိ။ တသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ ‘‘အန္တာနန္တတအာ’’တိ ဝတ္ဂတ ‘‘အန္တံ တ’’တိအာဒိနာ အတ္ထော ဝိဘတ္တော။

တ္တောဟ – ယုတ္တံ တာဝ ပုရိမာနံ တိဏ္ဏံ တဒီနံ အန္တတ္တဥ္စ အနန္တတ္တဥ္စ အန္တာနန္တတ္တဥ္စ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတဒတ္တာ အန္တာနန္တိကတ္တံ, ပစ္ဆိမဿ ပန တဒုဘယပဋိသေဓနဝသေန ပဝတ္တတဒတ္တာ ကထ အန္တာနန္တိကတ္တန္တိ? တဒုဘယပဋိသေဓနဝသေန ပဝတ္တတဒတ္တာ ဧဝ။ ယသ္မာ အန္တာနန္တပဋိသေဓတအေပိ အန္တာနန္တဝိသယော ဧဝ တံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ။ တေဒတ္တံယေဝ ဟိ သန္ဓာယ အဋ္ဌကထာယံ ‘‘အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတအာ’’တိ ဝုတ္တံ။ အထ တ ယထာ တတိယတဒေ ဒေသဘေဒဝသေန ဧကဿေဝ အန္တဝန္တတာ အနန္တတာ စ သမ္ဘဝတိ, ဧဝံ တက္ကီတဒေပိ ကာလဘေဒဝသေန ဥဘယသမ္ဘဝတော အညမညပဋိသေဓေ ဥဘယညေဝ ဝုစ္စတိ။ ကထံ? အန္တဝန္တတာပဋိသေဓေန ဟိ အနန္တတာ ဝုစ္စတိ, အနန္တတာပဋိသေဓေန စ အန္တဝန္တတာ, အန္တာနန္တာနဥ္စ န တတိယတဒဘာဝေ ကာလဘေဒဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ကွဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မာ အယံ လောကသညိတော အတ္တာ အဓိဂတဝိသေသေဟိ မဟေသီဟိ အနန္တော ကအစိ သက္ခိဒိဋ္ဌောတိ အနုသုယ္ယတိ, တသ္မာ နေဝန္တဝာ။ ယသ္မာ ပန တေဟိယေဝ ကအစိ အန္တဝာ သက္ခိဒိဋ္ဌောတိ အနုသုယ္ယတိ, တသ္မာ န ပန အနန္တောတိ။ ယထာ စ အနုဿုတိတက္ကီဝသေန, ဧဝံ ဇာတိဿရတက္ကီ အာဒီနဥ္စ ဝသေန ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အယဥ္ဟိ တက္ကိကော အဝဓိတဘာဝပုဗ္ဗကတ္တာ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာနံ ဝဓိတဘာဝဿ ဝဓိတကာလဝသေန အပ္ပစ္စက္ခကာရိတာယ အနုဿုတိမတ္တေ ဌတွာ ‘‘နေဝန္တဝာ’’တိ ပဋိက္ခိပတိ။ အဝဓိတကာလဝသေန ပန ‘‘န ပနာနန္တော’’တိ, န ပန အန္တဝာနန္တာနံ အစ္စန္တမဘာဝေန ယထာ တံ ‘‘နေဝသညီနာသညီ’’တိ။ ပုရိမတဒတ္တယပဋိက္ခေပေဟ စ အတ္တနာ ယထာဓိပ္ပေတပ္ပကာရဝိလက္ခဏတာယ တေသံ, အဝဿန္တေတံ ဧဝံ ဝိညာတဗ္ဗံ, အညထာ ဝိက္ခေပပက္ခံယေဝ ဘဇေယျ စတုတ္ထတအော။ န ဟိ အန္တတာအနန္တတာတဒုဘယဝိနိမုတ္တော အတ္တနော ပကာရော အတ္ထိ, တက္ကီတဒီ စ ယုတ္တိမဂ္ဂကော, ကာလဘေဒဝသေန စ တဒုဘယံ ဧကသ္မိမ္ပိ န န ယုဇ္ဇတီတိ။

ကေစိ ပန ယဒိ ပနာယံ အတ္တာ အန္တဝာ သိယာ, ဒူရဒေသေ ဥပပဇ္ဇနာနုဿရဏာဒိ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိ န သိယာ။ အထ အနန္တော, ဣဓ ဌိတဿ ဒေဝလောကနိရယာဒီသု သုခဒုက္ခာနုဘဝနမ္ပိ သိယာ။ သစေ ပန အန္တဝာ စ အနန္တော စ, တဒုဘယအေသသမာယောဂေ။ တသ္မာ ‘‘အန္တဝါ, အနန္တော’’တိ စ အဗ္ယာကရဏီယော အတ္တာတိ ဧဝံ တက္ကနဝသေန စတုတ္ထတဒပ္ပဝတ္တိံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ဧဝမ္ပိ ယုတ္တံ တာဝ ပစ္ဆိမတဒီဒွယဿ အန္တာနန္တိကတ္တံ အန္တာနန္တာနံ ဝသေန ဥဘယဝိသယတ္တာ တေသံ တဒဿ။ ပုရိမတဒီဒွယဿ ပန ကထံ ဝိသုံ အန္တာနန္တိကတ္တန္တိ? ဥပစာရဝုတ္တိယာ။ သမုဒိတေသု ဟိ အန္တာနန္တတဒီသု ပဝတ္တမာနော အန္တာနန္တိက-သဒ္ဒော တတ္ထ နိရုဠှတာယ ပစ္စေကမ္ပိ အန္တာနန္တိကတဒီသု ပဝတ္တတိ, ယထာ အရူပဇ္ဈာနေသု ပစ္စေကံ အဋ္ဌဝိမောက္ခပရိယာယော, ယထာ စ လောကေ သတ္တာသယောတိ။ အထ တ အဘိနိဝေသတော ပုရိမကာလပ္ပဝတ္တိဝသေန အယံ တတ္ထ တေဟာရော ကတော။ တေသဥ္ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ တထာရူပစေတောသမာဓိသမဓိဂမတော ပုဗ္ဗကာလံ ‘‘အန္တဝါ နု အယံ လောကော, အနန္တော နူ’’တိ ဥဘယာကာရာဝလမ္ဗိနော ပရိဝိတက္ကဿ ဝသေန နိရုဠှော အန္တာနန္တိကဘာဝေ ဝိသေသလာဘေန တတ္ထ ဥပ္ပန္နေပိ ဧကံသဂ္ဂဟေ ပုရိမသိဒ္ဓရုဠှိယာ တေဟာရီယတီတိ။

၅၄-၆၀. ဝုတ္တနယေနာ တိ ‘‘တက္ကယတီတိ တက္ကီ’’တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၄) သဒ္ဒတော, ‘‘စတုဗ္ဗိဓော တက္ကီ’’တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၄) အတ္ထတော စ သဿတတဒေ ဝုတ္တဝိဓိနာ။ **ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနုသာရေနာ** တိ ဒဿနဘူတေန ဝိညာဏေန ဥပလဒ္ဓပုဗ္ဗဿ အန္တဝန္တာဒိနော အနုဿရဏေန။ ဧဝဥ္စ ကတွာ အနုဿုတိတက္ကီသုဒ္ဓတက္ကီနမ္ပိ ဣဓ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓော ဟောတိ။ အထ တ ဒိဋ္ဌဂ္ဂဟဏေနေဝ ‘‘နစ္စဂီတတဒိတဝိသူကဒဿနာ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁၀, ၁၉၄) ဝိယ သုတာဒီနမ္ပိ ဂဟိတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ‘‘အန္တဝါ’’တိအာဒိနာ ဣစ္ဆိတဿ အတ္တနော သဗ္ဗအာဘာဝပရာမသနဝသေနေဝ ဣမေသံ တအနံ ပဝတ္တနတော သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ‘‘သေသာ သဿတဒိဋ္ဌိယော’’တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၉၇-၉၈)။

အမရာဝိက္ခေပတဒဝဏ္ဏနာ

၆၁. **န မရတီ**တိ န ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ။ “ဧဝမ္ပိ မေ နော”တိအာဒိနာ **ဝိဝိဓော** နာနပ္ပကာရော **ခေပေါ** ပရေန ပရတာဒီနံ ခိပနံ **ဝိက္ခေပေါ**။ အမရာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝါစာယ စ ဝိက္ခိပန္တီတိ ဝါ အမရာဝိက္ခေပိနော။ အမရာဝိက္ခေပိနော ဧဝ **အမရာဝိက္ခေပိကာ**။ **ဣတော စိတော စ သန္ဓာဝတိ** ကေနစိ သဘာဝေ အနဝဋ္ဌာနတော။ အမရာ ဝိယ ဝိက္ခိပန္တီတိ ဝါ ပုရိမနယေ နေဝ သဒ္ဒတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၆၂. ဝိက္ခေပတာဒိနော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ, အကုသလဓမ္မေပိ သဘာဝဘေဒဝသေနေဝ ဉာတုံ ဉာဏဗလံ နတ္ထီတိ ကုသလာကုသလပဒါနံ ကုသလာကုသလကမ္မပထဝသေနေဝ အတ္ထော။ ပဉ္စမနယဝသေနေဝ အပရိယန္တဝိက္ခေပတာယ အမရာဝိက္ခေပံ ဝိဘာဝေတုံ **“ဧဝန္တိပိ မေ နောတိ အနိယမိတဝိက္ခေပေါ”**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အနိယမိတဝိက္ခေပေါ**တိ သဿတာဒီသု ဧကသ္မိမ္ပိ ပက္ခေ အဋ္ဌတွာ ဝိက္ခေပကရဏံ, ပရတာဒိနာ ယသ္မိံ ကိသ္မိဉ္စိ ပုစ္ဆိတေ ပက္ခေ တဿ ပဋိက္ခေပေါတိ အတ္ထော။ ဒုတိယနယဝသေန အမရာသဒိသာယ အမရာယ ဝိက္ခေပံ ဒဿေတုံ **“ဣဒံ ကုသလန္တိ ဝါ ပုဋ္ဌော”**တိအာဒိမာဟ။ အထ ဝါ “ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိအာဒိနာ အနိယမတော ဝ သဿတေကစ္စသဿတုစ္ဆေဒတက္ကိတဝါဒါနံ ပဋိသေဓနေန တံ တံ ဝါဒံ ပဋိက္ခိပတော ဝ အပရိယန္တဝိက္ခေပတာဒဿနာ အမရာဝိက္ခေပိနော။ အတ္တနာ ပန အနဝဋ္ဌိတတာဒဿနာ န ကိသ္မိဉ္စိ ပက္ခေ အဝတိဋ္ဌတီတိ အာဟ **“သယံ ပန။ပေ။ ဗျာကရောတီ”**တိ။ ဣဒါနိ ကုသလာဒီနံ အဗျာကရဏေန ဝါ မေဝ အနဝဋ္ဌာနံ ဝိဘာဝေတိ “ဣဒံ ကုသလန္တိ ဝါ ပုဋ္ဌော”တိအာဒိနာ။ တေနေဝါဟ **“ကိသ္မိမ္ပိ ပက္ခေ န တိဋ္ဌတီ”**တိ။

၆၃. ကုသလာကုသလံ ယထာဘူတံ အပ္ပဇာနန္တောပိ ယေသမဟံ သမယေန ကုသလမေဝ “ကုသလ”န္တိ, အကုသလမေဝ စ “အကုသလ”န္တိ ဗျာကရေယျံ, တေသု တထာ ဗျာကရဏဟေတု “အဟော ဝတ ရေ ပဏ္ဍိတော”တိ သက္ကာရသမ္မာနံ ကရောန္တေသု မမ ဆန္ဒော ဝါ ရာဂေါ ဝါ အဿာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ **ဒေါသော ဝါ ပဋိဃော ဝါ**တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန အတ္တနော ပဏ္ဍိတဘာဝဝိသယာနံ ရာဂါဒီနံ ဝသေန ယောဇနာ ကတာ။ **“ဆန္ဒရာဂဒွယံ ဥပါဒါန”**န္တိ အဘိဓမ္မနယေန ဝုတ္တံ။ အဘိဓမ္မေ ဟိ တဏှာဒိဋ္ဌိယောဝ “ဥပါဒါန”န္တိ အာဂတာ, သုတ္တန္တေ ပန ဒေါသောပိ “ဥပါဒါန”န္တိ ဝုတ္တော “ကောဓုပါဒါနဝိနိဗန္ဓာ ဝိဃာတံ အာပဇ္ဇန္တီ”တိအာဒီသု။ တေန ဝုတ္တံ **“ဥဘယမ္ပိ ဝါ ဒဠှဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပါဒါန”**န္တိ။ **ဒဠှဂ္ဂဟဏံ** အမုဉ္စနံ။ ပဋိဃောပိ ဟိ ဥပနာဟာဒိဝသေန ပဝတ္တော အာရမ္မဏံ န မုဉ္စတိ။ **ဝိဟာနနံ** ဟိံသနံ ဝိဗာဓနံ။ ရာဂေါပိ ဟိ ပရိဠာဟဝသေန သာရဒ္ဓဝုတ္တိတာယ နိဿယံ ဝိဗာဓတီတိ။ ဝိနာသေတုကာမတာယ အာရမ္မဏံ ဂဏှာတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၆၄. **ပဏ္ဍိတစ္စေဝ**တိ ပညာယ။ ယေန ဟိ ဓမ္မေန ယုတ္တော “ပဏ္ဍိတော”တိ ဝုစ္စတိ, သော ဓမ္မော ပဏ္ဍိစ္စံ, တေန သုတစိန္တာမယံ ပညံ ဒဿေတိ, န ဟာကတိကကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ သဘာဝိကပညံ။ ကတ-သဒ္ဒဿ ကိရိယာသာမညဝစကတ္တာ “ကတဝိဇ္ဇော”တိအာဒီသု ဝိယ ကတ-သဒ္ဒေါ ဉာဏာနုယုတ္တတံ ဝဒတီတိ အာဟ **“ဝိညာတပရပ္ပဝါဒါ”**တိ။ သတ္တဓာ ဘိန္နဿ ဝါလဂ္ဂဿ အံသုကောဋိဝေဓကော **“ဝါလဝေဓီ”**တိ အဓိပ္ပေတော။

၆၅-၆. ဝေတ္ထ စ ကိဉ္စာပိ ပုရိမာနမ္ပိ တိဏ္ဏံ ကုသလာဒိဓမ္မသဘာဝါနဝဗောဓတော အတ္ထေဝ မန္ဒဘာဝေါ, ဝေသံ ပန အတ္တနော ကုသလာဒိဓမ္မာနဝဗောဓဿ အဝဗောဓဝိသေသော အတ္ထိ, တဒဘာဝတော ပစ္ဆိမောယေဝ မန္ဒမောမူဟဘာဝေန ဝုတ္တော။ နနု စ ပစ္ဆိမဿာပိ “အတ္ထိ ပရောလောကော’တိ ဣတိ စေ မေ အဿ, ‘အတ္ထိ ပရောလောကော’တိ ဣတိ တေ နံ ဗျာကရေယျံ, ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၆၅) ဝစနတော အတ္တနော ဓမ္မာနဝဗောဓဿ အဝဗောဓော အတ္ထိယေဝါတိ? ကိဉ္စာပိ အတ္ထိ, န ဝါဿ ပုရိမာနံ ဝိယ အပရိညာတဓမ္မဗျာကရဏနိဗန္ဓနမုသာဝါဒါဒိဘယပရိဇိဂုစ္ဆနကာရော အတ္ထိ, အထ ခေါ မဟာမူဠှော ဟောယေဝ။ အထ ဝါ “ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိအာဒိနာ ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပကရဏတ္ထံ “အတ္ထိ ပရောလောကော’တိ ဣတိ စေ မံ ပုစ္ဆသီ”တိ ပုစ္ဆာဋ္ဌပနမေဝ တေန ဒဿိယတိ, န အတ္တနော ဓမ္မာနဝဗောဓောတိ အယမေဝ ဝိသေသေန “မန္ဒော စေဝ မောမူဟော စာ”တိ ဝုတ္တော။ တေနေဝ ဟိ တထာ ဝါဒိနံ သဉ္စယံ ဗေလဋ္ဌပုတ္တံ အာရဗ္ဘ “အယံ စ ဣမေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သဗ္ဗမန္ဒော သဗ္ဗမူဠှော”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၈၁) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ “အတ္ထိ ပရောလောကော”တိ သဿတဒဿနဝသေန သမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေန ဝါ ပုစ္ဆာ။ “နတ္ထိ ပရောလောကော”တိ နတ္ထိကဒဿနဝသေန သမ္မာဒဿနဝသေန ဝါ ပုစ္ဆာ။ “အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ ပရောလောကော”တိ ဥစ္ဆေဒဒဿနဝသေန သမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေန ဧဝ ဝါ ပုစ္ဆာ။ “နေဝ အတ္ထိ န နတ္ထိ ပရောလောကော”တိ ဝုတ္တပ္ပကာရတ္တယ ပဋိက္ခေပေ သတိ ပကာရန္တရဿ အသမ္ဘဝတော အတ္ထိတာနတ္ထိတာဟိ နဝတ္တဗ္ဗာကာရော ပရောလောကောတိ ဝိ

က္ခေပဿေဝ ပုရေက္ခာရေန သမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေန တ ပုစ္ဆာ။ သေသစတုက္ကတ္တယေပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုညသင်္ခါရတ္တိကော ဝိယ ဟိ ကာယသင်္ခါရတ္တိကေန ပုရိမစတုက္ကသင်္ဂဟိတော ဧဝ အတ္ထော။ သေသစတုက္ကတ္တယေန အတ္တပရာမာသပုညာဒိ ဖလတာစေတနာနယေန သင်္ဂဟိတောတိ။

အမရာဝိက္ခေပိကော သဿတာဒီနံ အတ္တနော အရုစ္စနတာယ သဗ္ဗတ္ထ "ဧဝန္တိပိ မေ နော"တိအာဒိနာ ဝိက္ခေပဿေဝ ကရောတိ။ တတ္ထ "ဧဝန္တိပိ မေ နော"တိအာဒိ တတ္ထ တတ္ထ ပုစ္ဆိတာကာရပဋိသေဓနဝသေန ဝိက္ခိပနာကာရဒဿနံ။ နနု စ ဝိက္ခေပဝါဒိနော ဝိက္ခေပပက္ခဿ အနုဇာနနံ ဝိက္ခေပပက္ခေ အဝဋ္ဌာနံ ယုတ္တရူပန္တိ? န, တတ္ထာပိ တဿ သမ္မူဠှတ္တာ, ပဋိက္ခေပဝသေနေဝ စ ဝိက္ခေပဝါဒဿ ပဝတ္တနတော။ တထာ ဟိ သဉ္စယော ဗေလဋ္ဌပုတ္တော ရညာ အဇာတသတ္တုနာ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပုဋ္ဌော ပရလောကတ္တိကာဒီနံ ပဋိသေဓနမုခေန ဝိက္ခေပံ ဗျာကာသိ။

ဧတ္ထာဟ – နနု စာယံ သဗ္ဗောပိ အမရာဝိက္ခေပိကော ကုသလာဒယော ဓမ္မေ, ပရလောကတ္တိကာဒီနိ စ ယထာဘူတံ အနဝဗုဇ္ဈမာနော တတ္ထ တတ္ထ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပနမတ္တံ အာပဇ္ဇတိ, တဿ ကထံ ဒိဋ္ဌိဂတိကဘာဝေါ။ န ဟိ အဝတ္တုကာမဿ ဝိယ ပုစ္ဆိတမတ္ထမဇာနန္တဿ ဝိက္ခေပကရဏမတ္တေန ဒိဋ္ဌိဂတိကတာ ယုတ္တာတိ? ဝုစ္စတေ – န ဟေဝ ခေါ ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပကရဏမတ္တေန တဿ ဒိဋ္ဌိဂတိကတာ, အထ ခေါ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဝသေန။ သဿတာဘိနိဝေသဝသေန မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌောယေဝ ဟိ ပုဂ္ဂလော မန္ဒဗုဒ္ဓိတာယ ကုသလာဒိဓမ္မေ ပရလောကတ္တိကာဒီနိ စ ယာထာဝတော အပ္ပဋိပဇ္ဇမာနော အတ္တနာ အဝိညာတဿ အတ္ထဿ ပရံ ဝိညာပေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ မုသာဝါဒါဒိဘယေန စ ဝိက္ခေပံ အာပဇ္ဇတီတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "ယာသံ သတ္တေဝ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော, သေသာ သဿတဒိဋ္ဌိယော"တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၉၇-၉၈) အထ ဝါ ပုညပါပါနံ တဗ္ဗိပါကာနဉ္စ အနဝဗောဓေန အသဒ္ဒဟနေန စ တဗ္ဗိသယာယ ပုစ္ဆာယ ဝိက္ခေပကရဏံယေဝ သုန္ဒရန္တိ ခန္တိံ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ အဘိနိဝိသန္တဿ ဥပ္ပန္နာ ဝိသုံ ယေဝေသာ ဧကာ ဒိဋ္ဌိ သတ္တဘင်္ဂဒိဋ္ဌိ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ စ ဝုတ္တံ "ပရိယန္တရဟိတာ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဒိဋ္ဌိ စေဝ တဏှာ စာ"တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၆၁)။ ကထံ ပနဿာ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော? ဥစ္ဆေဒဝသေန အနဘိနိဝေသတော။ နတ္ထိ ကောစိ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတဝေဒီ ဝိဝါဒဗဟုလတ္တာ လောကဿ, "ဧဝမေဝ"န္တိ ပန သဒ္ဒန္တရေန "ဓမ္မနိဇ္ဈာနနာ အနာဒိကာလိကာ လောကေ"တိ ကဟာဝသေန သဿတလေသောပေတ္ထ လဗ္ဘတိယေဝ။

အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဝါဒဝဏ္ဏနာ

၆၇. အဓိစ္စ ယဒိစ္ဆကံ ယံ ကိဉ္စိ ကာရဏံ, ကဿစိ ဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗံ ဝိနာ သမုပ္ပန္နောတိ အတ္တလောကသညိတာနံ ခန္ဓာနံ အဓိစ္စုပ္ပတ္တိအာကာရာရမ္မဏံ ဒဿနံ တဒာကာရသန္နိဿယေန ပဝတ္တိတော, တဒာကာရသဟစရိတတာယ စ "အဓိစ္စသမုပ္ပန္န"န္တိ ဝုစ္စတိ ယထာ "မဉ္စာ ဃောသန္တိ, ကုန္တာ ပစရန္တီ"တိ စ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ **"အဓိစ္စသမုပ္ပန္နော အတ္တာ စ လောကော စာတိ ဒဿနံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္န"** န္တိ။

၆၈-၇၃. **ဒေသနာသီသ**န္တိ ဒေသနာယ ဇေဋ္ဌကဘာဝေန ဂဟဏံ, တေန သညံယေဝ ဓုရံ ကတွာ ဘဂဝတာ အယံ ဒေသနာ ကတာ, န ပန တတ္ထ အညေသံ အရူပဓမ္မာနံ အတ္ထိဘာဝတောတိ ဒဿေတိ။ တေနေဝါဟ **"အစိတ္တုပ္ပါဒါ"**တိအာဒိ။ ဘဂဝါ ဟိ ယထာ လောကုတ္တရဓမ္မံ ဒေသေန္တော သမာဓိံ ပညံ ဝါ ဓုရံ ကရောတိ, ဧဝံ လောကိယဓမ္မံ ဒေသေန္တော စိတ္တံ သညံ ဝါ ဓုရံ ကရောတိ။ တတ္ထ "ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ (ဓ. သ. ၂၇၇) ပဉ္စင်္ဂိကော သမ္မာသမာဓိ [ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅ (ခ)] ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓိ, [ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅ (ဓ); ဝိဘ. ၂.၈၀၄] ပညာယ စဿ ဒိသွာ အာသဝါ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တီ"တိ (မ. နိ. ၁.၂၇၁) တထာ "ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, (ဓ. သ. ၁) ကိံစိတ္တော တွံ ဘိက္ခု (ပါရာ. ၁၄၆, ၁၈၀) မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, (ဓ. ပ. ၁, ၂; နေတ္တိ. ၉၀; ပေဋက. ၈၃) သန္တိ ဘိက္ခဝေ သတ္တာ နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော, (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၂, ၃၄၂, ၃၅၇; အ. နိ. ၉.၂၄; စူဠနိ. ၈၃) န နေဝသညာနာသညာယတန"န္တိအာဒီနိ သုတ္တာနိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၈) ဧတဿ အတ္ထဿ သာဓကာနိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ **တိတ္ထာယတနေ**တိ အညတိတ္ထိယသမယေ။ တိတ္ထိယာ ဟိ ဥပပတ္တိဝိသေသေ ဝိမုတ္တိသညိနော, သညာဝိရာဂဝိရာဂေသု အာဒီနဝါနိသံသဒဿိနော ဝါ ဟုတွာ အသညသမာပတ္တိံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အက္ခဏဘူမိယံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န သာသနိကာ။ **ဝါယောကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတွာ**တိ ဝါယောကသိဏေ ပဌမာဒီနိ တီဏိ ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တတိယဇ္ဈာ

နေ စိတ္တဝသီ ဟုတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနာဒိဂမာယ ပရိကမ္မံ ကတွာ။ တေနေတဟ **“စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ”**တိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ တယောကသိဏေယေဝ ပရိကမ္မံ ဝုတ္တန္တိ? ဝုစ္စတေ – ယထေဝ ဟိ ရူပပဋိဘာဂဘူတေသု ကသိဏဝိသေသေသု ရူပဝိဘာဝနေန ရူပဝိရာဂဘာဝနာသင်္ခါတော အရူပသမာပတ္တိဝိသေသော သစ္ဆိကရီယတိ, ဧဝံ အပရိဗ္ယုတ္တဝိဂ္ဂဟတာယ အရူပပဋိဘာဂဘူတေ ကသိဏဝိသေသေ အရူပဝိဘာဝနေန အရူပဝိရာဂဘာဝနာသင်္ခါတော ရူပသမာပတ္တိဝိသေသော အဓိဂမီယတီတိ ဧတ္ထ “သညာ ရောဂေ သညာ ဂဏ္ဍော”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၄) “ဓိ စိတ္တံ, ဓိဗ္ဗတေ တံ စိတ္တ”န္တိအာဒိနာ စ နယေန အရူပပ္ပဝတ္တိယာ အာဒီနဝဒဿနေန, တဒဘာဝေ စ သန္တပဏီတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနေန ရူပသမာပတ္တိယာ အဘိသင်္ခရဏံ, ရူပဝိရာဂဘာဝနာ ပန သဒ္ဒိံ ဥပစာရေန အရူပသမာပတ္တိယော, တတ္ထာပိ ဝိသေသေန ပဌမာရုပ္ပဇ္ဈာနံ။ ယဒိ ဧဝံ “ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏေပီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တဿာပိ ဟိ အရူပပဋိဘာဂတာ လဗ္ဘတီတိ? ကာမံ လဗ္ဘတိ, န ပန ဘူတကသိဏံ ...

ကသ္မာ ပနေတ္ထ တယောကသိဏေယေဝ ပရိကမ္မံ ဝုတ္တန္တိ? ဝုစ္စတေ – ယထေဝ ဟိ ရူပပဋိဘာဂဘူတေသု ကသိဏဝိသေသေသု ရူပဝိဘာဝနေန ရူပဝိရာဂဘာဝနာသင်္ခါတော အရူပသမာပတ္တိဝိသေသော သစ္ဆိကရီယတိ, ဧဝံ အပရိဗ္ယုတ္တဝိဂ္ဂဟတာယ အရူပပဋိဘာဂဘူတေ ကသိဏဝိသေသေ အရူပဝိဘာဝနေန အရူပဝိရာဂဘာဝနာသင်္ခါတော ရူပသမာပတ္တိဝိသေသော အဓိဂမီယတီတိ

သေန ဧကောဝ ဒသ္သိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ ဝါ သသ္သတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟတော အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကဝါဒဿ သသ္သတ
ဝါဒေ အာဂတော သဗ္ဗော ဒေသနာနယော ယထာသမ္ဘဝံ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကဝါဒေပိ ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဣမဿ ဝိသေ
သဿ ဒဿနတ္ထံ ဘဂဝတာ လာဘီအဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကဝါဒေ အဝိဘဇိတွာ ဝါ ဒေသိတော။ အဝဿဉ္စ သသ္သတဒိ
ဋ္ဌိသင်္ဂဟော အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကဝါဒဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော သံကိလေသပက္ခေ သတ္တာနံ အဇ္ဈာသယဿ ဒုဝိဓတ္တ
တာ။ ဝုတ္တဉှိ ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထာယံ “သသ္သတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စာ”တိ။ ဝုတ္တဉ္စ ဝဂ္ဂေတိ “ယာသံ သတ္တေဝ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ
ယော, သေသာ သသ္သတဒိဋ္ဌိယော”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၉၇-၉၈)။

နနု စ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကဝါဒဿ သသ္သတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော န ယုတ္တော။ “အဟဉှိ ပုဗ္ဗေ နာဟောသိ”န္တိ
အာဒိဝသေန ပဝတ္တနတော, အပုဗ္ဗသတ္တပါတုဘာဝဂ္ဂါဟတ္တာ, အတ္တနော လောကဿ စ သဒါဘာဝဂါဟိနီ စ သ
သ္သတဒိဋ္ဌိ “အတ္ထိတွေဝ သသ္သတိသမ”န္တိ ပဝတ္တနတော? နော န ယုတ္တော အနာဂတေ ကောဋ္ဌိအဒဿန
တော။ ယဒိပိ ဟိ အယံ ဝါဒေ “သောမှိ ဧတရဟိ အဟုတွာ သန္တတာယ ပရိဏတော”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၆၈) အတ္တနော
လောကဿ စ အတီတကောဋ္ဌိပရာမသနဝသေန ပဝတ္တော, တထာပိ ဝတ္တမာနကာလတော ပဋ္ဌာယ န ဧဝံ ကတ္ထ
စိ အနာဂတေ ပရိယန္တံ ပဿတိ, ဝိသေသေန စ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတကာလေသု ပရိယန္တာဒဿနပဘာဝိတော သသ္သ
တဝါဒေ။ ယထာဟ “သသ္သတိသမံ တထေဝ ဌဿတီ”တိ။ ယဒိ ဧဝံ ဣမဿ ဝါဒဿ, သသ္သတဝါဒအာဒီနဉ္စ ပုဗ္ဗ
န္တကပ္ပိကေသု သင်္ဂဟော န ယုတ္တော အနာဂတကာလပရာမသနဝသေန ပဝတ္တတ္တာတိ? န, သမုဒါဂမဿ အတီ
တကောဋ္ဌာသိကတ္တာ။ ဝုတ္တာ ဟိ နေသံ သမုပ္ပတ္တိ အတီတံသပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေဟိ, ဝပ္ပဋ္ဌိရူပကာနုဿတိဒိပ္ပဘာ
ဝိတတက္ကနေဟိ စ သင်္ဂဟိတာတိ, ဝုတ္တာ စေဝ သံဝဏ္ဏိတံ။ အထ ဝါ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏေန ဝါဒိဝရေန ဓမ္မဿ
သာမိနာ နိရဝသေသတော အဂတိဉ္စ ဂတိဉ္စ ယထာဘူတံ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာ ဧတာ ဒိဋ္ဌိယော, ဝါ
သ္မာ ယာဝတိကာ ဒိဋ္ဌိယော ဘဂဝတာ ဒေသိတာ, ယထာ စ ဒေသိတာ, တထာ တထာဝ သန္နိဋ္ဌာနတော သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္
ဗာ, န ဧတ္ထ ယုတ္တိဝိစာရဏာ ကာတဗ္ဗာ ဗုဒ္ဓဝိသယတ္တာ။ အစိန္တေယျော ဟိ ဗုဒ္ဓဝိသယောတိ။

ဒုတိယဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အပရန္တကပ္ပိကဝါဒဝဏ္ဏနာ

၇၄. “အပရန္တေ ဉာဏံ, အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိနော”တိအာဒီသု ဝိယ **အပရ**-သဒ္ဒော ဣဓ အနာဂတကာလဝါစကောတိ
အာဟ **“အနာဂတကောဋ္ဌာသသင်္ခါတ”** န္တိ။ **အပရန္တံ ကပ္ပေတွာ** တိအာဒီသု “ပုဗ္ဗန္တံ ကပ္ပေတွာ”တိအာဒီသု ဝု
တ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝက္ခာမ။

သညီဝါဒဝဏ္ဏနာ

၇၅. ဥဒ္ဓမာဃာတနာတိ ပဝတ္တော ဝါဒေ ဥဒ္ဓမာဃာတနော, သော ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ဥဒ္ဓမာဃာတနိကာ။** ယ
သ္မာ ပန တေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ “ဥဒ္ဓံ မရဏာ အတ္တာ နိဗ္ဗိကာရော”တိ ဝဒန္တိ, တသ္မာ **“ဥဒ္ဓမာဃာတနာ အတ္တာနံ ဝ
ဒန္တီတိ ဥဒ္ဓမာဃာတနိကာ”**တိ ဝုတ္တံ။ သညီဝါဒေ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **သညီဝါဒါ** “ဗုဒ္ဓံ အဿ အတ္ထီတိ
ဗုဒ္ဓေါ”တိ ယထာ။ အထ ဝါ သညီတိ ပဝတ္တော ဝါဒေ သညီ သဟစရဏနယေန, သညီ ဝါဒေ ဧတေသန္တိ **သညီဝါဒါ။**

၇၆-၇၇. **ရူပီ အတ္တာ** တိ ဧတ္ထ နနု ရူပဝိနိမုတ္တေန အတ္တနာ ဘဝိတဗ္ဗံ သညာယ ဝိယ ရူပဿပိ အတ္တနိယတ္တာ။
န ဟိ “သညီ အတ္တာ”တိ ဧတ္ထ သညာ အတ္တာ။ တေနေဝ ဟိ **“တတ္ထ ပဝတ္တသညဉ္စဿ သညာတိ ဂဟေတွာ
တ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သတိ ကသ္မာ ကသိဏရူပံ “အတ္တာ”တိ ဂဟေတွာ ဝုတ္တန္တိ? န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ “ရူပံ
အဿ အတ္ထီတိ ရူပီ”တိ, အထ ခော “ရူပနသီလော ရူပီ”တိ။ ရူပနဉ္စေတ္ထ ရူပသရိက္ခတာယ ကသိဏရူပဿ ဝ
မ္ဘိတာဝမ္ဘိတကာလဝသေန ဝိသေသာပတ္တိ, သာ စ “နတ္ထီ”တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ ပရိတ္တဝိပုလတာဒိဝိသေသသမ္
ဘာဝတော။ ယဒိ ဧဝံ ဣမဿ ဝါဒဿ သသ္သတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော န ယုဇ္ဇတီတိ? နော န ယုဇ္ဇတိ ကာယဘေဒတော ဥ
ဒ္ဓံ အတ္တနော နိဗ္ဗိကာရတာယ ဧဝေန အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဝုတ္တာ ဟိ ဝုတ္တံ **“အရောဂေါ ပရံ မရဏာ”**တိ။ အထ ဝါ “ရူပံ
အဿ အတ္ထီတိ ရူပီ”တိ ဝုစ္စမာနေပိ န ဒေါသော။ ကပ္ပနာသိဒ္ဓေနပိ ဟိ ဘေဒေန အဘေဒဿာပိ နိဒ္ဒေသဒဿန
တော, ယထာ “သိလာပုတ္တကဿ သရီရ”န္တိ။ ရူပ္ပနံ ဝါ ရူပသဘာဝေ ရူပံ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ရူပီ,** အတ္တာ

“ရူပိနော ဓမ္မာ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၁၁) ဝိယ။ ဧတ္ထ ကတွာ ရူပသဘာဝတ္တာ အတ္တနော “ရူပီ အတ္တာ”တိ ဝစနံ ဉာယာဂတမေဝါတိ **“ကသိဏရူပံ ‘အတ္တာ’တိ ဂဟေတွာ”** တိ ဝုတ္တံ။ နိယတဝါဒိတာယ ကမ္မဖလပဋိက္ခေပတော နတ္ထိ အာဇီဝကေသု စျာနသမာပတ္တိလာဘောတိ အာဟ **“အာဇီဝကာဒယော ဝိယ ဝါ တက္ကမတ္တေနေဝ ဝါ ရူပီ အတ္တာ”**တိ။ တထာ ဟိ ကဏှာဘိဇာတိအာဒီသု ဆဠာဘိဇာတီသု အညတရံ အတ္တာနံ ဧကစ္စေ အာဇီဝကာ ပဋိဇာနန္တိ။ နတ္ထိ ဧတဿ ရောဂေါ ဘင်္ဂေါတိ **အရောဂေါ**တိ အရောဂ-သဒ္ဒဿ နိစ္စပရိယာယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ရောဂရဟိတတာသီသေန ဝါ နိဗ္ဗိကာရတာယ နိစ္စတံ ပဋိဇာနာတိ ဒိဋ္ဌိဂတိကောတိ အာဟ **“အရောဂေါတိ နိစ္စော”** တိ။

ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသပဌမာရုပ္ပဝိညာဏနတ္ထိဘာဝအာကိဉ္စညာယတနာနိ **အရူပသမာပတ္တိနိမိတ္တံ** နိမ္ဗပဏ္ဏော တိတ္တကရသော ဝိယ သရီရပရိမာဏော အရူပီ အတ္တာ တတ္ထ တိဋ္ဌတီတိ နိဂဏ္ဌာတိ အာဟ **“နိဂဏ္ဌာဒယော ဝိယာ”**တိ။ **မိဿကဂ္ဂဟဏဝသေနာ** တိ ရူပါရူပသမာပတ္တီနံ နိမိတ္တာနိ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ “ဧကော အတ္တာ”တိ, တတ္ထ ပဝတ္တသညဉ္စဿ “သညာ”တိ ဂဟဏဝသေန။ အယဉှိ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ရူပါရူပသမာပတ္တိလာဘိတာယ တန္နိမိတ္တံ ရူပဘာဝေန အရူပဘာဝေန စ အတ္တာ ဥပတိဋ္ဌတိ, တသ္မာ “ရူပီ စ အရူပီ စာ”တိ အဘိနိဝေသံ ဇနေသိ အဇ္ဈတ္တဝါဒိနော ဝိယ, တက္ကမတ္တေနေဝ ဝါ ရူပါရူပဓမ္မာနံ မိဿကဂ္ဂဟဏဝသေန “ရူပီ အရူပီ စ အတ္တာ ဟောတီ”တိ။

တက္ကကဟေနေဝါ တိ သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တဓမ္မော ဝိယ အစ္စန္တသုခုမဘာဝပ္ပတ္တိယာ သကိစ္စသာဓနာသမတ္ထတာယ ထမ္ဘကုဋ္ဋဟတ္ထပါဒါဒိသင်္ဃာတော ဝိယ နေဝ ရူပီ, ရူပသဘာဝါနတိဝတ္တနတော န အရူပီတိ ဧဝံ ပဝတ္တတက္ကကဟေန။ အထ ဝါ အန္တာနန္တိကစတုက္ကဝါဒေ ဝိယ အညမညပဋိက္ခေပဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေဝလံ ပန တတ္ထ ဒေသကာလဘေဒဝသေန တတိယစတုတ္ထဝါဒါ ဒဿိတာ, ဣဓ ကာလဝတ္ထုဘေဒဝသေနာတိ အယမေဝ ဝိသေသောတိ။ ကာလဘေဒဝသေန စေတ္ထ တတိယဝါဒဿ ပဝတ္တိ ရူပါရူပနိမိတ္တာနံ သဟ အနုပဋ္ဌာနတော။ စတုတ္ထဝါဒဿ ပန ဝတ္ထုဘေဒဝသေန ပဝတ္တိ ရူပါရူပဓမ္မာနံ သမူဟတော “ဧကော အတ္တာ”တိ တက္ကနဝသေနာတိ တတ္ထ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒုတိယစတုက္ကေ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ “အမတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ ဘာတေ ဩသာန”န္တိအာဒိနာ အန္တာနန္တိကဝါဒေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယဒိပိ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဝသေန သမာပတ္တိဘေဒေန သညာဘေဒသမ္ဘဝတော “နာနတ္တသညီ အတ္တာ”တိ အယမ္ပိ ဝါဒော သမာပန္နကဝသေန လဗ္ဘတိ။ တထာပိ သမာပတ္တိယံ ဧကရူပေနေဝ သညာယ ဥပဋ္ဌာနတော သမာပန္နကဝသေန **“ဧကတ္တသညီ”** တိ အာဟ။ တေနေဝေတ္ထ သမာပန္နကဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ ဧကသမာပတ္တိလာဘိနော ဧဝ ဝါ ဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမာပတ္တိဘေဒေန သညာဘေဒသမ္ဘဝေပိ ဗဟိဒ္ဓါ ပုထုတ္တာရမ္မဏေ သညာနာနတ္တေန ဩဠာရိကေန နာနတ္တသညိတံ ဒဿေတုံ **“အသမာပန္နကဝသေန နာနတ္တသညီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **“ပရိတ္တကသိဏဝသေန ပရိတ္တသညီ”** တိ ဣမိနာ သတိပိ သညာဝိနိမုတ္တေ ဓမ္မေ “သညာယေဝ အတ္တာ”တိ ဝဒတီတိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ကသိဏဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ သညာယ ဝိသယဒဿနံ, ဧဝံ **ဝိပုလကသိဏဝသေနာ** တိ ဧတ္ထာပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ ကတွာ အန္တာနန္တိကဝါဒေ, ဣဓ စ အန္တာနန္တိကစတုက္ကေ ပဌမဒုတိယဝါဒေဟိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဝါဒါနံ ဝိသေသော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ, အညထာ ဝုတ္တပ္ပကာရေသု ဝါဒေသု ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပနဘေဒေန သတိပိ ကေဟိစိ ဝိသေသေ ကေဟိစိ နတ္ထိ ယေဝါတိ။ အထ ဝါ “အင်္ဂုဋ္ဌပ္ပမာဏော အတ္တာ, ယဝပ္ပမာဏော, အဏုမတ္တော ဝါ အတ္တာ”တိ အာဒိဒဿနဝသေန ပရိတ္တော သညီ စာတိ **ပရိတ္တသညီ,** ကပိလကဏာဒယော ဝိယ အတ္တနော သဗ္ဗဂတဘာဝပဋိဇာနနဝသေန အပ္ပမာဏော သညီ စာတိ **အပ္ပမာဏသညီ**တိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဒိဗ္ဗစက္ခုပရိဘဏ္ဍတာယ ယထာကမ္မူပဂဉာဏဿ ဒိဗ္ဗစက္ခုပဘာဝဇနိတေန ယထာကမ္မူပဂဉာဏေန ဒိဿမာနာပိ သတ္တာနံ သုခါဒိသမင်္ဂိတာ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာဝ ဒိဋ္ဌာ ဟောတီတိ အာဟ **“ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ”** တိအာဒိ။ နနု စ “ဧကန္တသုခီ အတ္တာ”တိအာဒိဝါဒါနံ အပရန္တဒိဋ္ဌိဘာဝတော “နိဗ္ဗတ္တမာနံ ဒိသွာ”တိ ဝစနံ အနုပပန္နန္တိ? နာနုပပန္နံ, အနာဂတဿ ဧကန္တသုခိဘာဝါဒိကဿ ပကပ္ပနံ ပစ္စုပ္ပန္နာယ နိဗ္ဗတ္တိယာ ဒဿနေန အဓိပ္ပေတန္တိ။ တေနေဝါဟ “နိဗ္ဗတ္တမာနံ ဒိသွာ ‘ဧကန္တသုခီ’တိ ဂဏှာတီ”တိ။ ဧတ္ထ စ တဿံ တဿံ ဘူမိယံ ဗဟုလံ သုခါဒိသဟိတဓမ္မပ္ပဝတ္တိဒ

သ္သနေန တေသံ ''ဧေန္တသုခီ''တိ ကဟော ဒဠှဗ္ဗော။ အထ တ ဟတ္ထိဒသ္သကအန္ဓာ ဝိယ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ယံ ယဒေဝ ပ သ္သန္တိ, တံ တဒေဝ အဘိနိဝိသ္သ တေဟရန္တီတိ န ဧတ္ထ ယုတ္တိ မဂ္ဂိတဗ္ဗာ။

အသညီ နေဝသညီနာသညီတဒဝဏ္ဏနာ

၇၈-၈၃. အသညီတဒေ အသညဘဝေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တဝသေန ပဌမတအော, ''သညံ အတ္တတော သမနုပသ္သတီ''တိ ဧ တ္ထ ဝုတ္တနယေန သညံယေဝ ''အတ္တာ''တိ ဂဟေတွာ တသ္သ ကိဉ္စနဘာဝေန ဌိတာယ အညာယ သညာယ အ ဘာဝတော ''အသညီ''တိ ပဝတ္တော ဒုတိယတအော, တထာ သညာယ သဟ ရူပဓမ္မေ, သဗ္ဗေ ဧဝ တ ရူပာရူပဓမ္မေ ''အ တ္တာ''တိ ဂဟေတွာ ပဝတ္တော တတိယတအော, တက္ကကဟဝသေနေဝ စတုတ္ထတအော ပဝတ္တော။ တသ္သ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒုတိယစတုက္ကေပိ ကသိဏရူပသ္သ အသဥ္ဇနနသဘာဝတာယ အသညီတိ ကတွာ အန္တာနန္တိကတဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ စတ္တာရောပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ နေဝသညီနာသညီတဒေပိ နေဝသညီ နာသညီဘဝေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တသ္သေဝ စုတိပဋိသန္ဓိသု, သဗ္ဗတ္ထ တ ပဋ္ဋုသညာကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထာယ သုခု မာယ သညာယ အတ္ထိဘာဝပဋိဇာနနဝသေန ပဌမတအော, အသညီတဒေ ဝုတ္တနယေန သုခုမာယ သညာယ ဝသေန, သဥ္ ဇာနနသဘာဝတာပဋိဇာနနေန စ ဒုတိယတအာဒယော ပဝတ္တာတိ ဧဝံ ဧကေန ပကာရေန သတိပိ ကာရဏပရိယေသနသ္သ သမ္ဘဝေ ဒိဋ္ဌိဂတိကတအန့် အနာဒရဏီယဘာဝဒသ္သနတ္တံ **''တတ္ထ န ဧကန္တေန ကာရဏံ ပရိယေသိတဗ္ဗ''** န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဠှဗ္ဗံ။ ဧတေသဥ္စ သညီအသညီနေဝသညီနာသညီတအန့် ''အရောဂေ ပရံ မရဏာ''တိ ဝစနတော သသ္သ တဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော ဟာကဗ္ဗောယေဝ။

ဥစ္ဆေဒတဒဝဏ္ဏနာ

၈၄. အသတော ဝိနာသာသမ္ဘဝတော အတ္ထိဘာဝနိဗန္ဓနော ဥစ္ဆေဒအောတိ ဝုတ္တံ **''သတော''**တိ။ ယထာ ဟေတု ဖလဘာဝေန ပဝတ္တမာနာနံ သဘာဝဓမ္မာနံ သတိပိ ဧကသန္တာနပရိယာပန္နာနံ ဘိန္နသန္တတိပတိတေဟိ ဝိသေသေ ဟေ တုဖလာနံ ပရမတ္ထတော ဘိန္နသဘာဝတ္တာ ဘိန္နသန္တာနပတိတာနံ ဝိယ အစ္စန္တဘေဒသန္နိဋ္ဌာနေန နာနတ္တနယသ္ သ မိစ္ဆာဂဟဏံ ဥစ္ဆေဒအဘိနိဝေသသ္သ ကာရဏံ, ဧဝံ ဟေတုဖလဘူတာနံ ဓမ္မာနံ ဝိဇ္ဇမာနေပိ သဘာဝဘေဒေ ဧကသန္ တတိပရိယာပန္နတာယ ဧကတ္တနယေန အစ္စန္တမဘေဒဂ္ဂဟဏမ္ပိ ကာရဏံ တေတိ ဒသ္သေတုံ ''သတ္တသ္သာ''တိ ဝုတ္တံ ဟဋ္ဌိယံ။ သန္တာနဝသေန ဟိ ဝတ္တမာနေသု ခန္ဓေသု ဃနဝိနိဗ္ဘောဂဘာဝေန သတ္တဂဟော, သတ္တသ္သ စ အတ္ထိဘာဝဂဟနိဗန္ဓနော ဥစ္ဆေဒဂဟော ယာတတယံ အတ္တာ န ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ, တာတတယံ ဝိဇ္ဇတိယေဝတိ ဂဟဏ တော, နိရုဒယဝိနာသော တ ဣဓ ဥစ္ဆေဒအောတိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **''ဥပစ္ဆေဒ''** န္တိ။ ဝိသေသေန နာသော **ဝိနာ သော,** အဘာဝေါ။ သော ပန မံသစက္ခုပညာစက္ခုန့် ဒဿနပထာတိက္ကမောယေဝ ဟောတီတိ အာဟ **''အဒဿန''** န္ တိ။ အဒဿနေ ဟိ နာသ-သဒ္ဒော လောကေ နိရုဠှော္ဟာတိ။ **ဘာဝဝိဂမန္တိ** သဘာတပဂမံ။ ယော ဟိ နိရုဒယဝိနာသဝသေ န ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ, န သော အတ္တနော သဘာဝေန တိဋ္ဌတီတိ။ **လာဘီ**တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုညဏလာဘီ။ **စုတိမတ္တမေဝ**တိ သေကွာပု ထုဇ္ဇနာနမ္ပိ စုတိမတ္တမေဝ။ **န ဥပပာတန္တိ** ပုဗ္ဗယောကဘာဝေန, ပရိကမ္မာကရဏေန တ ဥပပာတံ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကောတိ။ **''အလာဘီ စ ကော ပရလောကံ န ဇာနာတီ''**တိ နတ္ထိကတဒဝသေန, မဟာမူဠှော္ဟာဘာဝေနေဝ တ ''ဣတော အညော ပရ လောကော အတ္ထိ''တိ အနဝဗောမောဟာ။ တွေကောယေဝ ဝိသယော, ယော ယံ ဣန္ဒြိယကေစရောတိ။ အတ္တနော ဓီတု ယာ ဟတ္ထဂဏှာပနကရာဇာဒိ ဝိယ **ကာမသုခဂိဒ္ဓတာယ** တ။ **''န ပုန ဝိရုဟန္တီ''** တိ ပတိတပဏ္ဏာနံ ဝဏ္ဏေန အပ္ပဋိသန္ဓိ ကဘာဝမာဟ။ **ဧဝမေဝ သတ္တာ** တိ ယထာ ပဏ္ဏုပလာသော ဗန္ဓနာ ပဝုတ္တော န ပဋိသန္ဓိယတိ, ဧဝံ သဗ္ဗေ သတ္တာ အပ္ပဋိသန္ဓိကမရဏမေဝ နိဂစ္ဆန္တီတိ။ ဇလပုဗ္ဗုဠူကူပမာ ဟိ သတ္တာတိ တသ္သ လဒ္ဓိ။ **တထာ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ လာဘိနောပိ စုတိတော ဥဒ္ဓံ အဒဿနေနေဝ ဣမာ ဒိဋ္ဌိယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အာဟ **''ဝိကပ္ပေတွာ တ''** တိ။

ဧတ္ထာဟ – ယထာ အမရာဝိက္ခေပိကတအာ ဧကန္တအလာဘီဝသေနေဝ ဒဿိတာ, ယထာ စ ဥဒ္ဓမာဃာတနိကသညီ တဒစတုက္ကော ဧကန္တလာဘီဝသေနေဝ, န ဧဝမယံ။ အယံ ပန သဿတေကစ္စသဿတတအာဒယော ဝိယ လာဘီအလာ ဘီဝသေန ပဝတ္တော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **''တတ္ထ ဒွေဝ ဇနာ''** တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ သဿတတအာဒိဒေသနာဟိ ဣမံ အညထာ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ? ဝုစ္စတေ – ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တိတော။ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တာ ဟိ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္ တော, တေ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဝိဝိဓေနာကာရေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ, အညထာ ဣဓာပိ စ ဧဝံ ဘဂဝတ ဒေသေယျ

“ကြာမ ဘိက္ခဝေ ဧကစ္စော သမဏော တ ဗ္ရာဟ္မဏော တ အာတပ္ပမန္ဝာယ။ပေ.။ ယထာသမာဟိတေ စိတ္တေ သတ္တာနံ စုတူပပာတဉာဏာယ စိတ္တံ အဘိနိန္နာမေတိ, သော ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန အရဟာတော စုတိစိတ္တံ ပဿတိ, ပုထူနံ တ ပရသတ္တာနံ, န ဟေဝ ခော တဒုဒ္ဓံ ဥပပတ္တိံ, သော ဧဝမာဟ ‘ယထာ ခော ဘော အယံ အတ္တာ’’’ တိအာဒိနာ ဝိသေသလာဘိနော, တက္ကိနော စ ဝိသုံ ကတ္တ, တသ္မာ ဒေသနာဝိလာသေန ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယာနုရူပံ သဿတတအာဒိဒေသနာဟိ အညထာယံ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အထ တ ဧကစ္စသဿတတအာဒီသု ဝိယ န ကြာမ တက္ကီတဒိတော ဝိသေသလာဘီတအော ဘိန္နာကာရော, အထ ခော သမာနဘေဒတာယ သမာနာကာရောယေတတိ ကြာမဿ ဝိသေသဿ ပကာသနတ္ထံ ဘဂဝတာ အယမုစ္ဆေဒတအော ပုရိမတဒေဟိ ဝိသိဋ္ဌာကာရော ဒေသိတော။ သမ္ဘဝတိ ဟိ တက္ကိနောပိ အနုဿတဒိဝသေန အဓိဂမဝတော ဝိယ ကြာမ အဘိနိဝေသော။ အထ တ န ကြာမာ ဒိဋ္ဌိယော ဘဂဝတာ အနာဂတေ ဇံ ဘာဝီဝသေန ဒေသိတာ, နာပိ ပရိကပ္ပဝသေန, အထ ခော ယထာ ယထာ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ “ကြာဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည”န္တိ ပညတ္တာ, တထာ တထာ ယထာဘုစ္စံ သဗ္ဗညုတညာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တတ ပကာသိတာ။ ယေဟိ ဂမ္ဘီရာဒိပ္ပကာရာ အပုထုဇ္ဇနကေစရာ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ပကာသန္တိ, ယေသဥ္စ ပရိကိတ္တနေန တထာဂတာ သမ္မဒေဝ ထောမိတာ ဟောန္တိ။ ဥစ္ဆေဒတဒီဟိ စ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ယထာ ဥတ္တရုတ္တရဘာဝဒဿီဟိ အပရာဘာဝဒဿီနံ တေသံ တဒပဋ္ဌိသေဓဝသေန သကသကတအာ ပတိဋ္ဌာပိတာ, တထာယံ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ ပုရိမဒေသနာဟိ ကြာမိဿာ ဒေသနာယ ပဝတ္တိဘေအော န စောဒေတဗ္ဗော။ ဧဝဥ္စ ကတ္တတ အရူပဘဝဘေဒဝသေန ဝိယ ကာမရူပဘဝဘေဒဝသေနာပိ ဥစ္ဆေဒတအော ဝိဘဇိတ္တတ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ တ ပစ္စေကံ ကာမရူပဘဝဘေဒဝသေန ဝိယ အရူပဘဝဝသေနာပိ န ဝိဘဇိတ္တတ ဝတ္တဗ္ဗော, ဧဝဥ္စ သတိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တသတ္တကတော ဗဟုတရဘေအော, အပ္ပတရဘေအော တ ဥစ္ဆေဒတအော အာပဇ္ဇတိတိ ဇံ ပကာရာပိ စောဒနာ အနဝကာသာတတိ။

တ္တောဟ – ယုတ္တံ တာဝ ပုရိမေသု တီသု တဒေသု “ကာယဿ ဘေအ”တိ ဝုတ္တံ ပဉ္စတေကာရဘဝပရိယာပန္နံ အတ္တဘာဝံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ တေသံ တအနံ, စတုတေကာရဘဝပရိယာပန္နံ ပန အတ္တဘာဝံ နိဿာယ ပဝတ္တေသု စတုတ္ထာဒီသု စတူသု တဒေသု ကသ္မာ “ကာယဿ ဘေအ”တိ ဝုတ္တံ ။ န ဟိ အရူပီနံ ကာယော ဝိဇ္ဇတီတိ? သစ္စမေတံ, ရူပတ္တဘာဝေ ပဝတ္တတေဟာရေနေဝ ပန ဒိဋ္ဌိဂတိကော အရူပတ္တဘာဝေပိ ကာယတေဟာရံ အာရောပေတ္တတ အာဟ “ကာယဿ ဘေအ”တိ။ ယထာ စ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ဒိဋ္ဌိယော ပညာပေန္တိ, တထာ စ ဘဂဝတ ဒဿေတိတိ, အရူပကာယဘာဝတော တ ဖဿာဒိဓမ္မသမူဟဘူတေ အရူပတ္တဘာဝေ ကာယနိဒ္ဒေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တ္တေ စ ကာမဒေဝတ္တဘာတဒိနိရဝသေသဝိဘဝပတိဋ္ဌာပကာနံ ဒုတိယတအဒီနံ ယုတ္တော အပရန္တကပ္ပိကဘာတေ အနာဂတဒ္ဓဝိသယတ္တာ တေသံ တအနံ, န ပန ဒိဋ္ဌိဂတိကပစ္စက္ခဘူတမနုဿတ္တဘာဝသမုစ္ဆေဒပတိဋ္ဌာပကဿ ပဌမတဒဿ ပစ္စုပ္ပန္နဝိသယတ္တာ။ ဒုတိယတအဒီနဥ္စဟိ ပုရိမပုရိမတဒသင်္ဂဟိတသ္သေဝ အတ္တနော တဒုတ္တရုတ္တရိဘာတေပပန္နဿ သမုစ္ဆေဒတော ယုဇ္ဇတိ အပရန္တကပ္ပိကတာ, တထာ စ “နော စ ခော ဘော အယံ အတ္တာ တ္တောဝတာ သမ္မာ သမုစ္ဆိန္နော ဟောတီ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ယံ ပန တတ္ထ ဝုတ္တံ “အတ္ထိ ခော ဘော အညော အတ္တာ”တိ, တံ မနုဿကာယဝိသေသာပေက္ခာယ ဝုတ္တံ, န သဗ္ဗထာ အညဘာဝတောတိ? နော န ယုတ္တော, ကြာမလောကပရိယာပန္နတ္တေပိ စ ပဌမတဒဝိသယဿ အနာဂတကာလသ္သေဝ တဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ပဌမတဒိနောပိ အပရန္တကပ္ပိကတာယ န ကောစိ ဝိရောဓောတိ။

ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတဒဝဏ္ဏနာ

၉၃. ဒိဋ္ဌဓမ္မော တိ ဒဿနဘူတေန ဉာဏေန ဥပလဒ္ဓဓမ္မော။ တတ္ထ ယော အနိန္ဒြိယဝိသယော, သောပိ သုဟာကဋ္ဌဘာဝေန ကြာန္ဒြိယဝိသယော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **“ဒိဋ္ဌဓမ္မောတိ ပစ္စက္ခဓမ္မော ဝုစ္စတီ”** တိ။ တေနေဝ စ **“တတ္ထ တတ္ထ ပဋ္ဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝဿေတံ အဓိဝစန”**န္တိ ဝုတ္တံ။

၉၅. အန္တောနိဇ္ဈာယနလက္ခဏော တိ ဉာတိဘောဂရောဂသီလဒိဋ္ဌိဗ္ယသနေဟိ ဖုဋ္ဌဿ စေတသော အန္တော အဗ္ဘန္တရံ နိဇ္ဈာယနံ သောစနံ အန္တောနိဇ္ဈာယနံ, တံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ အန္တောနိဇ္ဈာယနလက္ခဏော။ **တန္နိဿိတလာလပ္ပနလက္ခဏော**တိ တံ သောကံ သမုဋ္ဌာနဟေတုံ နိဿိတံ တန္နိဿိတံ, ဘုသံ ဝိလာပနံ လာလပ္ပနံ, တန္နိဿိတဉ္စ လာလပ္ပနဉ္စ တန္နိဿိတလာလပ္ပနံ, တံ လက္ခဏံ ဧတဿာတိ တန္နိဿိတလာလပ္ပနလက္ခ

ဏော။ ဉာတိဗျသနာဒိနာ ဖုဋ္ဌဿ ပရိဒေဝနေနာပိ အသက္ကုဏန္တဿ အန္တောဂတသောကသမုဋ္ဌိတော ဘုသော အာယာသော **ဥပါယာသော။** သော ပန ယသ္မာ စေတသော အပ္ပသန္နာကာရော ဟောတိ, တသ္မာ **“ဝိသာဒလက္ခဏော”**တိ ဝုတ္တော။

၉၆. ဝိတက္ကနံ **ဝိတက္ကိတံ,** တံ ပန အဘိနိရောပနသဘာဝေ ဝိတက္ကော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဝိစာရော။ ဝိစာရေန္တော ဝိတက္ကော ... **“အဘိ။ပေ။ ဝိတက္ကော”**တိ။ သေ နယော **ဝိစာရိတန္တိ** ဧတ္ထာပိ။ ခေါဘကရသဘာဝတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ တံသဟိတံ စျာနံ သဥဗ္ဗိလနံ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“သကဏ္ဍကံ ဝိယ ခာယတီ”**တိ။

၉၇. ယာယ ဥဗ္ဗိလာပနပီတိယာ ဥပ္ပန္နာယ စိတ္တံ “ဥဗ္ဗိလာဝိတ”န္တိ ဝုစ္စတိ, သာ ပီတိ **ဥဗ္ဗိလာဝိတတ္တံ** ယသ္မာ ပန စိတ္တဿ ဥဗ္ဗိလဘာဝေ တဿာ ပီတိယာ သတိ ဟောတိ, နာသတိ, တသ္မာ သာ **“ဥဗ္ဗိလဘာဝကာရဏ”** န္တိ ဝုတ္တာ။

၉၈. **အာဘောဂေ**တိ တ စိတ္တဿ အာဘုဂ္ဂဘာဝေ, အာရမ္မဏေ ဩဏတဘာဝေတိ အတ္ထော။ သုခေန ဟိ စိတ္တံ အာရမ္မဏေ အဘိနတံ ဟောတိ, န ဒုက္ခေန ဝိယ အပနတံ, နာပိ အဒုက္ခမသုခေန ဝိယ အနဘိနတံ အနပနတဥ္စ။ တတ္ထ “ခုပ္ပိပါသာဒိအဘိဘူတဿ ဝိယ မနုညဘောဇနာဒီသု ကာမေဟိ ဝိဝေစိယမာနဿပြာအရမ္မဏပတ္တနာ ဝိသေသတော အဘိဝဍုတိ, ဥဋ္ဌာရဿ ပန ကာမရသဿ ယာဝဒတ္ထံ တိတ္တဿ မနုညရသဘောဇနံ ဘုတ္တာဝိနော ဝိယ သုဟိတဿ ဘောတ္တုကာမတာ ကာမေသု ဟတဗ္ဗတာ န ဟောတိ, ဝိသယဿာဂိဒ္ဓတာယ ဝိသယေဟိ ဒုမ္မော စိယေဟိပိ ဇလူကာ ဝိယ သယမေဝ မုဥ္စတီ”တိ စ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇိတ္ေတ ကာမဂုဏသန္တပ္ပိတတာယ သံသာရဒုက္ ခဝူပသမံ ဗျာကာသိ ပဌမတဒိ။ ကာမာဒီနံ အာဒီနဝဒဿိတာယ, ပဌမာဒိဈာနသုခဿ သန္တဘာဝဒဿိတာယ စ ပဌ မာဒိဈာနသုခတိတ္တိယာ သံသာရဒုက္ခုပစ္ဆေဒံ ဗျာကံသု ဒုတိယာဒိတဒိနော, ဣဏာပိ ဥစ္ဆေဒတဒေ ဝုတ္တပ္ပကာ ရော ဝိစာရော ယထာသမ္ဘဝံ အာနေတ္ဗ ဝတ္တဗ္ဗော။ အယံ ပနေတ္ထ ဝိသေသော – ကေသ္မိဥ္စိ အတ္တဘာဝေ ပဥ္စ တ အာ လဗ္ဘန္တိ။ တေနေဝ ဟိ ဟာဋ္ဌိယံ “အညော အတ္တာ”တိ အညဂ္ဂဟဏံ န ကတံ။ ကထံ ပနေတ္ထ အစ္စန္တနိဗ္ဗာန ပညာပကဿ အတ္တနော ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတဒဿ သဿတဒိဋ္ဌိယာ သင်္ဂဟော, န ပန ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာတိ? တံတံသုခ ဝိသေသသမင်္ဂိတာပဋိလဒ္ဓေန ဇန္တဝိမောက္ခေန သုဒ္ဓဿ အတ္တနော သကရူပေ အဝဋ္ဌာနဒီပနတော။

သေသာတိ သေသာ ပဥ္စပညာသ ဒိဋ္ဌိယော။ တာသု အန္တာနန္တိကတအာဒီနံ သဿတဒိဋ္ဌိဘာဝေ တတ္ထ တတ္ထ ပကာသိတောယေဝ။

၁၀၁-၃. ကိံ ပန ကာရဏံ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တာ ဧဝ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဿ ဝိသယဘာဝေန ဒဿိတာ, န ပန တဒုဘယမေ ကဒေသန္တိ? အသမ္ဘဝတော။ န ဟိ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေသု ဝိယ တဒုဘယဝိနိမုတ္တေ မဇ္ဈန္တေ ဒိဋ္ဌိကပ္ပနာ သမ္ဘဝတိ ဣတ္တရကာလတ္တာ, အထ ပန ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝေ တဒုဘယဝေမဇ္ဈံ, ဧဝံ သတိ ဒိဋ္ဌိကပ္ပနကမ္မော တဿ ဥဘယသ ဘာဝေ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေသုယေဝ အန္တောဂဓောတိ ကထမဒဿိတံ။ အထ တ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဝတ္ထုတာယ “ပုဗ္ဗန္ တာပရန္တော”တိ မဇ္ဈန္တော ဝုစ္စတိ , သော စ “ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကာ တ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တာနုဒိဋ္ဌိနော”တိ ဝဒန္ တေန ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေဟိ ဝိသုံ ကတွာ ဝုတ္တောယေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဋ္ဌကထာယမ္ပိ “သဗ္ဗေပိ တေ အပရန္တ ကပ္ပိကေ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကေ”တိ ဧတေန သာမညနိဒ္ဒေသေန, ဧကသေသေန တ သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, အညထာ သင်္ကမိတ္ေတ ဝုတ္တဝစနဿ အနတ္ထကတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ။ ကေ ပန တေ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပိကာ? ယေ အန္ တာနန္တိကာ ဟုတ္ေတ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတအာတိ ဧဝံ ပကာရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧတ္ထ စ “သဗ္ဗေ တေ ဣမေဟေဝ ဒ္ေတသဋ္ဌိယာ ဝတ္ထူဟိ, ဧတေသံ တ အညတရေန, နတ္ထိ ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ”တိ ဝစနတော, ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာဒိတ္တယဝိနိမုတ္တဿ စ ကဿစိ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ အဘာဝတော ယာနိ တာနိ သာမညဖ လာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၆) သုတ္တန္တရေသု ဝုတ္တပ္ပကာရာနိ အကိရိယာဟေတုကနတ္ထိကတအာဒီနိ, ယာနိ စ ဣဿရပဇာပတိပု ရိသကာလသဘာဝနိယတိယဒိစ္ဆာတအာဒိပ္ပဘေဒအာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၆၃; ဝိဘ. အနုဋီ. ၁၈၉ ပဋိသိတဗ္ဗံ) ဗ ဟိဒ္ဓါပိ ဒိဿမာနာနိ, တေသံ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟော, အန္တောဂဓော စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ? အကိရိယတအော တာဝ “ဝ ဥ္ဈော ကူဋဋ္ဌော”တိအာဒိနာ ကိရိယာဘာဝဒီပနတော သဿတတဒေ အန္တောဂဓော, တထာ “သတ္တိမေ ကာယာ”တိ

အာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၄) နယပ္ပဝတ္တော ပကုဓတေအေ, ''နတ္ထိ ဟေတု နတ္ထိ ပစ္စယော သတ္တာနံ သံကိလေသာယာ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈) ဝစနတော အဟေတုကတအေ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကတဒေ အန္တောဂဓော။ ''နတ္ထိ ပရော လောကော''တိ အာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁) ဝစနတော နတ္ထိကတအေ ဥစ္ဆေဒတဒေ အန္တောဂဓော။ တထာ ဟိ တတ္ထ ''ကာယဿ ဘေအာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၈၆) ဝုတ္တံ။ ပဌမေန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန နိဂဏ္ဌတအာဒယော သင်္ဂဟိတာ။

ယဒိပိ ဟဋ္ဌိယံ နာဋ္ဌပုတ္တတဒ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၈) ဘာဝေန စာတုယာမသံဝရော အာဂတော, တထာပိ သတ္တဝတာတိက္က မေန ဝိက္ခေပတဒိတာယ နာဋ္ဌပုတ္တတအေပိ သဥ္စယတအေ ဝိယ အမရာဝိက္ခေပတဒေသု အန္တောဂဓော။ ''တံ ဇီဝံ တံ သရီရံ, အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၇၇; မ. နိ. ၂.၁၂၂; သံ. နိ. ၂.၃၅) ဇဝံ ပကာရာ တအ ''ရူပီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေ ပရံ မရဏာ''တိအာဒိတဒေသု သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, ''ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ, ''အတ္ထိ သတ္တာ ဩပပာတိကာ''တိ ဇဝံ ပကာရာ သဿတတအေ။ ''န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ, နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပာတိကာ''တိ ဇဝံ ပကာရာ ဥစ္ဆေဒတဒေန သင်္ဂဟိတာ။ ''ဟောတိ စ န ဟောတိ စ တထာဂတော ပရံ မရဏာ, အတ္ထိ စ နတ္ထိ စ သတ္တာ ဩပပာတိကာ''တိ ဇဝံ ပကာရာ ဧကစ္စသဿတတဒေ အန္တောဂဓာ။ ''နေဝ ဟောတိ န န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ, နေဝတ္ထိ န နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပာတိကာ''တိ စ ဇဝံ ပကာရာ အမရာဝိက္ခေပတဒေ အန္တောဂဓာ။ ဣဿရပဇာပတိပုရိသကာလတအ ဧကစ္စသဿတတဒေ အန္တောဂဓာ, တထာ ကဏာဒတအေ။ သဘာဝနိယတိယဒိစ္ဆာတအ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကတဒေန သင်္ဂဟိတာ။ ဣမိနာ နယေန သုတ္တန္တရေသု, ဗဟိဒ္ဓါ စ ဒိဿမာနာနံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဣမာသု ဒွတသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌီသု အန္တောဂဓတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အဇ္ဈာသယ န္တိ ဒိဋ္ဌိဇ္ဈာသယံ။ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဝသေန ဟိ သတ္တာနံ သံကိလေသပက္ခေ ဒုဝိဓော အဇ္ဈာ သယော, တဥ္စ ဘဂဝတ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ အပရိမာဏော ဇဝ ဉေယျဝိသေသေ ဥ ပ္ပဇ္ဇနဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နာနမ္ပိ ''စတ္တာရော ဇနာ သဿတတအ''တိအာဒိနာ ဒွတသဋ္ဌိယာ ပဘေဒဟိ သင် ဂဏှနဝသေန သဗ္ဗညုတညာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တ ဒဿေန္တော ပမာဏဘူတာယ တုလာယ ဓာရယမာနော ဝိယ ဟော တီတိ အာဟ **''တုလာယ တုလယန္တော ဝိယာ''** တိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''အန္တော ဇာလီကတာ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၄၆)။ **''သိနေရုပာဒတော တလုကံ ဥဒ္ဓရန္တော ဝိယာ''** တိ ဇတေန သဗ္ဗညုတညာဏတော အညဿ ဣမိဿာ ဒေသနာယ အ သက္ကုဏေယျတံ ဒဿေတိ။

အနုသန္ဓာနံ အနုသန္ဓိ, ပုစ္ဆာယ ကတော အနုသန္ဓိ **ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ**။ အထ တ အနုသန္ဓယတီတိ အနုသန္ဓိ, ပုစ္ဆာ အနုသန္ဓိ ဇတ ဿာတိ **ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ**။ ပုစ္ဆာယ အနုသန္ဓိယတီတိ တ **ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ**။ **အဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိ** မ္ပဟိပိ ဧသေဝ နယော။ **ယထာနုသန္ဓီ** တိ ဇတ္ထ ပန အနုသန္ဓိယတီတိ အနုသန္ဓိ, ယာ ယာ အနုသန္ဓိ ယထာနုသန္ဓိ, အနုသန္ဓိအနုရူပံ တ **ယထာနုသန္ဓီ** တိ သဒ္ဒတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, သော ''ယေန ပန ဓမ္မေန အာဒိမှိ ဒေသနာ ဥဋ္ဌိတာ, တဿ ဓမ္မဿ အနုရူပဓမ္မဝသေန တ ပဋိပက္ခဝ သေန တ ယေသု သုတ္တေသု ဥပရိ ဒေသနာ အာဂစ္ဆတိ, တေသံ ဝသေန ယထာနုသန္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေယျထိဒံ? အာ ကင်္ခေယျသုတ္တေ (မ. နိ. ၁.၆၄-၆၉) ဟေဋ္ဌာ သီလေန ဒေသနာ ဥဋ္ဌိတာ, ဥပရိ ဆ အဘိညာ အာဂတာ။ပေ.။ ကကစူပ မေ (မ. နိ. ၁.၂၂၂) ဟေဋ္ဌာ အက္ခန္တိယာ ဥဋ္ဌိတာ, ဥပရိ ကကစူပမာ အာဂတာ''တိအာဒိနာ အဋ္ဌကထာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၀-၁၀၄) ဝုတ္တော။

ဣတိ ကိရာတိ ဘဂဝတော ယထာဒေသိတာယ အတ္တသုညတာယ အတ္တနော အရုစ္စနဘာဝဒီပနံ။ **ဘောတိ** ဓမ္မာလပနံ။ **အနတ္တကတာနီ**တိ အတ္တနာ န ကတာနိ, အနတ္တကေဟိ တ ခန္ဓေဟိ ကတာနိ။ **ကမတ္တာနံ ဖုသိဿန္တီ** တိ အသတိ အတ္တနိ ခန္ဓာနဥ္စ ခဏိကတ္တာ ကမ္မာနိ ကံ အတ္တာနံ အတ္တနော ဖလေန ဖုသိဿန္တိ, ကော ကမ္မဖလံ ပဋိသံဝေဒေတီတိ အတ္ ထော။ **အဝိဒ္ဒတ**တိ သုတာဒိဝိရဟေန အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒတာယ န ဝိဒ္ဒတ။ **အဝိဇ္ဇာဂတော**တိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပဂတော, အရိယဓမ္မေ အဝိနီတတာယ အပ္ပဟီနာဝိဇ္ဇောတိ အတ္ထော။ **တဏှာဓိပတေယျေန စေတသာ** တိ ''ယဒိ အဟံ နာမ ကောစိ နတ္ထိ , မယာ ကတဿ ကမ္မဿ ကော ဖလံ ပဋိသံဝေဒေတိ, သတိ ပန တသ္မိံ သိယာ ဖလူပဘောဂေ''တိ တဏှ ဟာဓိပတိတော **အာဂတော တဏှာဓိပတေယျော,** တေန။ အတ္တတဒုပာအနသဟဂတ **စေတသာ။ အတိဓာဝိတဗ္ဗ** န္တိ ခဏိကတ္တေပိ သင်္ခါရာနံ ယသ္မိံ သန္တာနေ ကမ္မံ ကတံ, တတ္ထေဝ ဖလုပ္ပတ္တိတော ဓမ္မပုဥ္စမတ္တဿေဝ စ သိ ဒ္ဓေ ကမ္မဖလသမ္ဗန္ဓေ ဧကတ္တနယံ မိစ္ဆာ ဂဟေတွာ ဧကေန ကာရကဝေဒကဘူတေန ဘဝိတဗ္ဗံ, အညထာ ''ကမ္မဖလာ

နံ သမ္ဗန္ဓော န သိယာ''တိ အတ္တတ္တနိယသုညတာပကာသနံ သတ္တုသာသနံ အတိက္ကမိတဗ္ဗံ မညေယျာတိ အတ္ထော။

''ဥပရိ ဆ အဘိညာ အာဂတာ''တိ အနုရူပဓမ္မဝသေန ယထာနုသန္ဓိံ ဒဿေတိ, ဉာတရေဟိ ပဋိပက္ခဝသေန။ **ကိလေသေနာ**တိ ''လောဘော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော''တိအာဒိနာ ကိလေသဝသေန။ **ဉာမသိမ္မိ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန ယထာဝုတ္တသုတ္တာဒီသု ပဋိပက္ခဝသေန ယထာနုသန္ဓိံ, ဇဝံ ဉာမသိမ္မိ သုတ္တေတိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ နိစ္စသာရာဒိပညာပကာနံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဝသေန ဥဋ္ဌိတာ အယံ ဒေသနာ နိစ္စသာရာဒိသုညတာပကာသနေန နိဋ္ဌာပိတာတိ။

ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတတရဝဏ္ဏနာ

၁၀၅-၁၁၇. မရိယာဒဝိဘာဂဒဿနတ္တ န္တိ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိဒဿနဿ သမ္မာဒဿနေန သင်္ကရာဘာဝဝိဘာဝနတ္တံ။ တဒပိ ဝေဒယိတန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အဇာနတံ အပဿတ** န္တိ ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ''ဉာဒံ ဒိဋ္ဌိဌာနံ ဇဝံဂဟိကံ ဇဝံပရာမဋ္ဌံ ဇဝံဂဟိတံ ဟောတိ ဇဝံအဘိသမ္ပရာယ''န္တိ ယထာဘူတံ အဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနံ။ တထာ ယသ္မိံ ဝေဒယိတေ အဝီတတဏှာတာယ ဇဝံ ဒိဋ္ဌိဂတံ ဥပာဒိယန္တိ, တံ ဝေဒယိတံ သမုဒယာဒိတော ယထာဘူတံ အဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနံ, တေနေ အနာဝရဏဉာဏသမန္တစက္ခုဟိ ယထာ တထာဂတာနံ ယထာဘူတမေတ္ထ ဉာဏဒဿနံ, န ဇဝံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ, အထ ခော တဏှာဒိဋ္ဌိပရာမာသောယေတတိ ဒဿေတိ။ တေနေဝ စာယံ ဒေသနာ မရိယာဒဝိဘာဂဒဿနတ္တာ ဇာတာ။ အဌကထာယံ ပန ''ယထာဘူတံ ဓမ္မာနံ သဘာဝံ အဇာနန္တာနံ အပဿန္တာန''န္တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ န ဟိ သဋ္ဌတဓမ္မသဘာဝံ အဇာနနမတ္တေန မိစ္ဆာ အဘိနိဝိသန္တီတိ။ သာမညဇောတနာ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတီတိ အယံ ဝိသေသယောဇနာ ကတာ။ **ဝေဒယိတ**န္တိ ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ဒိဋ္ဌိပညာပနဝသေန ပဝတ္တံ ဒိဋ္ဌိယာ အနုဘူတံ အနုဘဝနံ။ **တဏှာဂတာန**န္တိ တဏှာယ ဂတာနံ ဥပဂတာနံ, ပဝတ္တာနံ တ။ **တဋ္ဌ ခော ပနေတ** န္တိ စ ယထာဝုတ္တံ ဝေဒယိတံ ပစ္စာမသတိ။ တညှိ ဝဋ္ဌာမိသဘူတံ ဒိဋ္ဌိတဏှာသလ္လာနုဝိဒ္ဓတာယ သဥဗ္ဗိလတ္တာ စဋ္ဌလံ, န မဂ္ဂဖလသုခံ ဝိယ ဧကရူပေန အဝတိဋ္ဌတီတိ။ တေနေတဟ **''ပရိတဿိတေနာ''** တိအာဒိ။

အထ တ ဇဝံ ဝိသေသကာရဏာတော ဒုတသင်္ဂ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဝိဘဇိတ္တ ဉာအာနိ အဝိသေသကာရဏာတော တာနိ ဒဿေတုံ **''တတ္ရ ဘိက္ခဝေ''** တိအာဒိကာ ဒေသနာ အာရဒ္ဓာ။ သဗ္ဗေသညှိ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ဝေဒနာ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ စ အဝိသိဋ္ဌကာရဏန္တိ။ တတ္ထ **တဒပီ**တိ ''သဿတံ အတ္တာနဋ္ဌ လောကဋ္ဌ ပညပေန္တိ''တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ပညာပနံ, တဒပိ။ သုခာဒိဘေဒံ တိဝိဓဝေဒယိတံ ယထာက္ကမံ ဒုက္ခသလ္လာနိစ္စတော, အဝိသေသေန သမုဒယတ္တင်္ဂမဿာဒီနဝနိဿရဏာတော တ ယထာဘူတံ အဇာနန္တာနံ အပဿန္တာနံ, တတော ဇဝ စ သုခာဒိပတ္တနာသမ္ဘဝတော တဏှာယ ဥပဂတတ္တာ တဏှာဂတာနံ တဏှာပရိတဿိတေန ဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝ ဒိဋ္ဌိစလနမေဝ, ''အသတိ အတ္တနိ ကော ဝေဒနံ အနုဘဝတီ''တိ ကာယဝစီဒွာရေသု ဒိဋ္ဌိယာ စောပနပ္ပတ္တိမတ္တမေဝ တ, န ပန ဒိဋ္ဌိယာ ပညာပေတဗ္ဗော သဿတော ကောစိ ဓမ္မော အတ္ထီတိ အတ္ထော။ ဧကစ္စသဿတတာဒီသု ပိ ဇသေဝ နယော။

ဖဿပစ္စယတရဝဏ္ဏနာ

၁၁၈. ယေန တဏှာပရိတဿိတေန တောနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ပဝတ္တန္တိ, တဿ ဝေဒယိတံ ပစ္စယော, ဝေဒယိတဿာပိ ဖဿော ပစ္စယောတိ ဒေသနာ ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယပရမ္ပရနိဒ္ဒေသရဏန္တိ အာဟ **''ပရမ္ပရပစ္စယဒဿနတ္တ''** န္တိ, တေန ယထာ ပညာပနဓမ္မော ဒိဋ္ဌိ, တပ္ပစ္စယဓမ္မာ စ ယထာသကံ ပစ္စယဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န ပစ္စယေဟိ ဝိနာ, ဇဝံ ပညာပေတဗ္ဗာ ဓမ္မာပိ ရူပဝေဒနာဒယော, န ဧတ္ထ ကောစိ အတ္တာ တ လောကော တ သဿတောတိ အယမတ္ထော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

နေတံဌာနံဝိဇ္ဇတိတရဝဏ္ဏနာ

၁၃၁. **တသ္မာ ပစ္စယသ္မာ** တိ ဖသ္သပစ္စယသ္မာ **ဒိဋ္ဌိဝေဒယိတေ** တိ ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယဘူတေ ဝေဒယိတေ, ဖသ္သပဓာနေဟိ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေတိ အတ္ထော။ ဝိနာပိ စက္ခာဒိဝတ္ထူဟိ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ စ ကေဟိစိ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ပန ကအစိ ဖသ္သေန ဝိနာတိ ဖသ္သော ဝေဒနာယ ဗလဝကာရဏန္တိ အာဟ **"ဗလဝဘာဝ ဒဿနတ္ထ"**န္တိ။ သန္နိဟိတောပိ ဟိ ဝိသယော သစေ ဖုသနာကာရရဟိတော ဟောတိ စိတ္တုပ္ပာဒော, န တဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတီတိ ဖသ္သောဝ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဝိသေသပစ္စယော။ တထာ ဟိ ဘဂဝတာ စိတ္တုပ္ပာဒံ ဝိဘဇန္တေန ဖသ္သောယေဝ ပဌမံ ဥဒ္ဓဋော, ဝေဒနာယ ပန အဓိဋ္ဌာနမေဝ။

ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနဝဋ္ဋကထာဝဏ္ဏနာ

၁၄၄. **ဟေဋ္ဌာ** တီသုပိ တရေသု အဓိကတတ္တာ, ဥပရိ စ "ပဋိသံဝေဒေန္တီ"တိ ဝက္ခမာနတ္တာ ဝေဒယိတမေတ္ထ ပဓာနန္တိ အာဟ **"သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဝေဒယိတာနိ သမ္ပိဏ္ဍေတီ"** တိ။ **သမ္ပိဏ္ဍေတီ** တိ စ "ယေပိ တေ"တိ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတဿ ပိ-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတိ။ ဝေဒယိတဿ ဖဿေ ပက္ခိပနံ ဖဿပစ္စယတာဒဿနမေဝ "ဆဟိ အဇ္ဈတ္တိကာယတနေဟိ ဆဋ္ဌာရမ္မဏပဋိသံဝေဒနံ ဧကန္တတော ဆဖဿဟေတုကမေဝ"တိ။ သဠာယတန္တိ စ္စော္တာတိ အဓိကရဏတ္တော သဠာတိ-သဒ္ဒောတိ အာဟ **"သဠာတိဋ္ဌာနေ"** တိ။ ဧဝံ သမောသရဏသဒ္ဒောပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အာယတတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယ, အာယဘူတံ တ အတ္တနော ဖလံ တနောတိ ပဝတ္တေတီတိ **အာယတနံ,** ကာရဏံ။ ရက္ခဂ္ဂဠသမူဟေ အရညဝေဟာရော အရညမေဝ အရညာယတနန္တိ အာဟ **"ပဏ္ဏတ္တိမတ္တေ"** တိ။ **အတ္ထတ္တယေပီ**တိ ပိ-သဒ္ဒေန အဝုတ္တတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တေန အာကာရနိတသာဓိဋ္ဌာနတ္တေ သင်္ဂဏှာတိ။ ဟိ ရညာယတနံ သုဝဏ္ဏာယတနံ, တသုဒေတယတနံ ကမ္မာယတနန္တိ အာဒီသု အာကရနိတသာဓိဋ္ဌာနေသု အာယတနသဒ္ဒော။ စက္ခာဒီသု စ ဖဿာဒယော အာကိဏ္ဏာ, တာနိ စ နေသံ နိတသော, အဓိဋ္ဌာနဉ္စ နိဿယပစ္စယဘာဝတောတိ။ တိဏ္ဏမ္ပိ ဝိသယိန္ဒြိယဝိညာဏာနံ သင်္ဂတိဘာဝေန ဂဟေတဗ္ဗော ဖဿောတိ **"သင်္ဂတီ"** တိ ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ သော "သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနော"တိ ဝုစ္စတိ။ **ဣမိနာ နယေနာ**တိ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ အညေသု သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ယထာ "စက္ခုဉ္စ။ပေ.။ ဖဿော"တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄; မ. နိ. ၃.၄၂၁, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃-၄၅; သံ. နိ. ၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅) တေသမ္ပိ သုတ္တေ ဝေဒနာယ ပဓာနကာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ ဖဿသီသေန ဒေသနာ ကတာ, ဧဝမိဓာပိ ဗ္ရဟ္မဇာလေ "ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ"တိအာဒိနာ ဖဿံ အာဒိံ ကတ္ဝာ အပရန္တပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဒီပနေန ပစ္စယပရမ္ပရံ ဒဿေတုံ "ဖဿာယတနေဟိ ဖုဿ ဖုဿာ"တိ ဖဿမုခေန ဝုတ္တံ။

ဖဿော အရူပဓမ္မောပိ သမာနော ဧကဒေသေန အာရမ္မဏေ အနလ္လီယမာနောပိ ဖုသနာကာရေန ပဝတ္တတိ ဖုသန္တော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **"ဖဿောဝ တံ တံ အာရမ္မဏံ ဖုသတီ"** တိ, ယေန သော "ဖုသနလက္ခဏော, သင်္ဃဋ္ဋနရသော"တိ စ ဝုစ္စတိ။ "ဖဿာယတနေဟိ ဖုဿ ဖုဿာ"တိ အဖုသနကိစ္စာနိပိ အာယတနာနိ "မဉ္စာ ဃောသန္တီ"တိအာဒီသု ဝိယ နိဿိတဝေဟာရေန ဖုသနကိစ္စာနိ ကတ္ဝာ ဒဿိတာနီတိ အာဟ **"ဖဿေ ဥပနိက္ခိပိတ္ဝာ"**တိ, ဖဿဂတိကာနိ ကတ္ဝာ ဖဿူပစာရံ အာရောပေတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ဥပစာရော ဟိ နာမ ဝေဟာရမတ္တံ, န တေန အတ္ထသိဒ္ဓိ ဟောတီတိ အာဟ **"တသ္မာ"** တိအာဒိ။

အတ္တနော ပစ္စယဘူတာနံ ဆန္နံ ဖဿာနံ ဝသေန စက္ခုသမ္ဖဿဇာ ယာဝ မနောသမ္ဖဿဇာတိ သင်္ခေပတော ဆဗ္ဗိဓာ ဝေဒနာ, ဝိတ္ထာရတော ပန အဋ္ဌသတပရိယာယေန အဋ္ဌသတဘေဒအ။ **ရူပတဏှာဟာဒိဘေဒအယာ**တိ ရူပတဏှာ ယာဝ ဓမ္မတဏှာတိ သင်္ခေပတော ဆပ္ပဘေဒအယ, ဝိတ္ထာရတော အဋ္ဌသတဘေဒအယ။ **ဥပနိဿယကောဋိယာ** တိ ဥပနိဿယသီသေန။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဥပနိဿယပစ္စယောဝ ဥဒ္ဓဋော, နနု သုခါ ဝေဒနာ, အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ စ တဏှာယ အာရမ္မဏမတ္တအာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿယပကတူပနိဿယဝသေန စတုဓာ ပစ္စယော, ဒုက္ခာ စ အာရမ္မဏမတ္တပကတူပနိဿယဝသေန ဒ္ဝိဓာတိ? သစ္စမေတံ, ဥပနိဿယေ ဧဝ ပန တံ သဗ္ဗံ အန္တောဂဓံ။ ယုတ္တံ တာဝ အာရမ္မဏူပနိဿယဿ ဥပနိဿယသာမညတော ဥပနိဿယေန သင်္ဂဟော, အာရမ္မဏမတ္တအာရမ္မဏာဓိပတီနံ ပန ကထန္တိ? တေသမ္ပိ အာရမ္မဏသာမညတော အာရမ္မဏူပနိဿယေန သင်္ဂဟောဝ ကတော, န ပကတူပနိဿယေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေဒတ္ထမေဝေတ္ထ **"ဥပနိဿယကောဋိယာ"** တိ ဝုတ္တံ, န "ဥပနိဿယေနာ"တိ။

စတုဗ္ဗိဓေသွာ တိ ကာမုပာဒါနံ ယာဝ အတ္တဝါဒုပါဒါနန္တိ စတုဗ္ဗိဓေသွာ။ နနု စ တဏှာပါဝ ကာမုပါဒါနန္တိ? သစ္စမေတံ။ တတ္ထ ဒုဗ္ဗလာ တဏှာ တဏှာပါဝ, ဗလဝတီ တဏှာ ကာမုပါဒါနံ။ အထ ဝါ အပ္ပတ္တဝိသယပတ္ထနာ တဏှာ တမသိ စောရာနံ ကရပသာရဏံ ဝိယ။ သမ္ပတ္တဝိသယဂ္ဂဟဏံ ဥပါဒါနံ, စောရာနံ ကရပ္ပတ္တဓနဂ္ဂဟဏံ ဝိယ။ အပ္ပိစ္ဆတာပဋိပက္ခာ တဏှာ, သန္တောသပဋိပက္ခာ ဥပါဒါနံ။ ပရိယေသနဒုက္ခမူလံ တဏှာ, အာရက္ခဒုက္ခမူလံ ဥပါဒါနန္တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ **ဥပါဒါနသွာ** တိ အသဟဇာတသွာ ဥပါဒါနသွာ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ, ဣတရသွာ သဟဇာတကောဋ္ဌိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ အနန္တရသွာ အနန္တရသမနန္တရအနန္တရူပနိဿယနတ္ထိဝိဂတာသေဝနပစ္စယေဟိ, အနာနန္တရသွာ ဥပနိဿယေန, အာရမ္မဏဘူတာ ပန အာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿယေဟိ, အာရမ္မဏမတ္တေနေဝ ဝါတိ တံ သဗ္ဗံ ဥပနိဿယေနေဝ ဂဟေတွာ **"ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ"** တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ စ တဏှာယ ရူပါဒီနိ အဿာဒေတွာ ကာမေသု ပါတဗျတံ အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တဏှာ ကာမုပါဒါနဿ ဥပနိဿယော။ တထာ ရူပါဒိဘေဒေ သမ္မူဠှော "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁; မ. နိ. ၁.၄၄၅; မ. နိ. ၂.၉၄, ၉၅, ၂၂၅; မ. နိ. ၃.၉၁, ၁၁၆, ၁၃၆; သံ. နိ. ၃.၂၁၀; ဓ. သ. ၁၂၂၁; ဝိဘ. ၉၃၈) မိစ္ဆာဒဿနံ, သံသာရတော မုစ္စိတုကာမော အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမသနံ, ခန္ဓေသု အတ္တတ္တနိယကဂါဟဘူတံ သက္ကာယဒဿနံ ဂဏှာတိ, တသ္မာ ဣတရေသမ္ပိ တဏှာ ဥပနိဿယောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သဟဇာတသွာ ပန သဟဇာတအညမညနိဿယသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဟေတုဝသေန တဏှာ ပစ္စယော ဟောတိ။ တံ သဗ္ဗံ သန္ဓာယ **"သဟဇာတကောဋ္ဌိယာ"**တိ ဝုတ္တံ။

တထာတိ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ စေဝ သဟဇာတကောဋ္ဌိယာ စာတိ အတ္ထော။ **ဘဝသွာ** တိ ကမ္မဘဝသွာ စေဝ ဥပပတ္တိဘဝသွာ စ။ တတ္ထ စေတနာဒိသင်္ခါတံ သဗ္ဗံ ဘဝဂါမိကမ္မံ ကမ္မဘဝေ, ကာမဘဝါဒိကော နဝဝိဓော ဥပပတ္တိဘဝေ, တေသံ ဥပပတ္တိဘဝသွာ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဥပါဒါနံ ဥပပတ္တိဘဝကာရဏကမ္မဘဝကာရဏဘာဝတော, တသ္သ စ သဟာယဘာဝူပဂမနတော ပကတူပနိဿယဝသေန ပစ္စယော ဟောတိ။ ကမ္မာရမ္မဏကရဏကာလေ ပန ကမ္မသဟဇာတကာမုပါဒါနံ ဥပပတ္တိဘဝသွာ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။ ကမ္မဘဝသွာ ပန သဟဇာတသွာ သဟဇာတံ ဥပါဒါနံ သဟဇာတအညမညနိဿယသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန စေဝ ဟေတုမဂ္ဂဝသေန စ အနေကဓာ ပစ္စယော ဟောတိ, အသဟဇာတသွာ အနန္တရသမနန္တရအနန္တရူပနိဿယနတ္ထိဝိဂတာသေဝနဝသေန, ဣတရသွ ပကတူပနိဿယဝသေန, သမ္မသနာဒိကာလေသု အာရမ္မဏဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတိ။ တတ္ထ အနန္တရာဒိကေ ဥပနိဿယပစ္စယေ, သဟဇာတာဒိကေ သဟဇာတပစ္စယေ ပက္ခိပိတွာ ဝုတ္တံ **"ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ စေဝ သဟဇာတကောဋ္ဌိယာ စာ"**တိ။

ဘဝေါ ဇာတိယာတိ ဧတ္ထ **ဘဝေါ**တိ ကမ္မဘဝေါ အဓိပ္ပေတော။ သော ဟိ ဇာတိယာ ပစ္စယော, န ဥပပတ္တိဘဝေါ။ ဥပပတ္တိဘဝေါ ဟိ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓာ ဇာတိယေဝ။ တေန ဝုတ္တံ "ဇာတီတိ ပနေတ္ထ သဝိကာရာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ"တိ။ **သဝိကာရာ**တိ စ နိဗ္ဗတ္တိဝိကာရေန သဝိကာရာ, တေ စ အတ္ထတော ဥပပတ္တိဘဝေါယေဝ။ န ဟိ တဒေဝ တသ္သ ကာရဏံ ဘဝိတုံ ယုတ္တန္တိ။ ကမ္မဘဝေါ စ ဥပပတ္တိဘဝသွာ ကမ္မပစ္စယေန စေဝ ဥပနိဿယပစ္စယေန စ ပစ္စယော ဟောတီတိ အာဟ "ဘဝေါ ဇာတိယာ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိယာ ပစ္စယော"တိ။

ယသ္မာ စ သတိ ဇာတိယာ ဇရာမရဏံ, ဇရာမရဏာဒိနာ ဖုဋ္ဌသွာ ဗာလသွာ သောကာဒယော စ သမ္ဘဝန္တိ, နာသတိ, တသ္မာ **"ဇာတိ။ပေ။ ပစ္စယော ဟောတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ သဟဇာတူပနိဿယသီသေန ပစ္စယဝိစာရဏာယ ဒဿိတတ္တာ, အင်္ဂဝိစာရဏာယ စ အနာမဋ္ဌတ္တာ အာဟ **"အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ"** တိ။ မဟာဝိသယတ္တာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိစာရဏာယ သာ နိရဝသေသာ ကုတော လဒ္ဓဗ္ဗာတိ အာဟ **"ဝိတ္ထာရတော"**တိအာဒိ။ ဓေဒေသေန စေတ္ထ ကထိတသွာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒသွာ တထာ ကထနေ သဒ္ဒိံ ဥဒါဟရဏေန ကာရဏံ ဒဿေန္တော **"ဘဂဝတာ ဟီ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကောဋိ န ပညာယတီ**တိ အသုကသွာ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသွာ, စက္ကဝတ္တိနော ဝါ ကာလေ အဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပန္နာ, န တတော ပုဗ္ဗေတိ အဝိဇ္ဇာယ အာဒိမရိယာဒါ အပ္ပဋိဟတသွာ မမ သဗ္ဗညုတညာဏဿာပိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာယေဝါတိ အတ္ထော။ အယံ ပစ္စယော ဣဒပ္ပစ္စယော, တသ္မာ **ဣဒပ္ပစ္စယာ,** ဣမသ္မာ ကာရဏာ အာသဝပစ္စယာတိ အတ္ထော။ **ဘဝတဏှာယာ**တိ ဘဝသံယောဇနဘူတာယ တဏှာယ။ **ဘဝဒိဋ္ဌိယာ** တိ သဿတဒိဋ္ဌိယာ။ **"ဣတော ဧတ္ထ ဧတ္တော ဣဓာ"** တိ အပရိယန္တံ အပရာပရုပ္ပတ္တိံ ဒဿေတိ။

ဝိဝဋ္ဋကထာဒိဝဏ္ဏနာ

၁၄၅. ''ဝေဒနာနံ သမုဒယ''န္တိအာဒိဟဠိ **ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **တ**န္တိ ''ဖဿသမုဒယာ ဖဿနိရောဓာ''တိ ဝုတ္တဖဿဋ္ဌာနံ။ **အာဟာရော**တိ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ဟိ ''ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ၄၂၉) ဝစနတော ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယော ဟောတိယေဝ။ ယဒိပိ သောတာပန္နာဒယော ယထာဘူတံ ပဇာနန္တိ, ဥက္ကံသဂတိဝိဇာနန ဝသေန ပန ဒေသနာ အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေန နိဋ္ဌာပိတာ။ တ္တေ့ စ ''ယတော ခော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုု။ပေ.။ ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ''တိ ဧတေန ဓမ္မဿ နိယျာနိကဘာဝေန သဒ္ဓိံ သဋ္ဌဿ သုပ္ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတိ။ တေနေဝ ဟိ အဋ္ဌကထာယမေတ္တ ''ကော ဧဝံ ဇာနာတီတိ? ခီဏာသဝေ ဇာနာတိ, ယာဝ အာရဒ္ဓဝိပဿကော ဇာနာတီ''တိ ပရိပုဏ္ဏံ ကတ္ဝာ ဘိက္ခုသဒ္ဒော ဒဿိတော, တေန ယံ ဝုတ္တံ ''ဘိက္ခုသဋ္ဌဝသေနပိ ဒီပေတုံ ဝဋ္ဋတီ''တိ, (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၈) တံ ယထာရုတဝသေနေဝ ဒီပိတံ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၄၆. အန္တော ဇာလဿာတိ အန္တောဇာလံ, အန္တောဇာလေ ကတာတိ **အန္တောဇာလီကတာ။** အဟယျုပပတ္တိဝသေန အဓော ဩသီဒနံ, သမ္ပတ္တိဘဝဝသေန ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂမနံ။ တထာ ပရိတ္တာဘူမိမဟဂ္ဂတဘူမိဝသေန, ဩလီနတာ'တိဓာဝနဝသေန, ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိအပရန္တာနုဒိဋ္ဌိဝသေန စ ယထာက္ကမံ အဓော ဩသီဒနံ ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂမနံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **''ဒသသဟဿိလောကဓာတူ''**တိ ဇာတိခေတ္တံ သန္ဓာယာဟ။

၁၄၇. **အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝ** န္တိ ဓရမာနကပဏ္ဏတ္တိယာ အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ။ အတီတဘာဝေန ပန တထာ ပဏ္ဏတ္တိ ယာဝ သာသနန္တရဓာနာ, တတော ဥဒ္ဓမ္ပိ အညဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေသု ဝတ္တတိ ဧဝ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''တေဟာရမတ္တမေဝ ဘဝိဿတီ''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၇)။ **ကာယော**တိ အတ္တဘာဝေ, ယော ရူပာရူပဓမ္မသမူဟော။ ဧဝံ ဟိဿ အမ္ဗရုက္ခသဒိသတာ, တဒဝယတနဥ္စ ရူပက္ခန္ဓစက္ခာဒီနံ အမ္ဗပက္ကသဒိသတာ ယုဇ္ဇတီတိ။ တ္တေ့ စ ဝဏ္ဍူဇ္ဈေဒေ ဝဏ္ဍူပနိဗန္ဓာနံ အမ္ဗပက္ကာနံ အမ္ဗရုက္ခတော ဝိစ္ဆေဒော ဝိယ ဘဝနေတ္တိဆေဒေ တဒုပနိဗန္ဓာနံ ရူပက္ခန္ဓာဒီနံ သန္တာနတော ဝိစ္ဆေဒောတိ တ္တောဝတာ ဩပမ္မံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၄၈. **ဓမ္မပရိယာယေ**တိ ဟဠိယံ။ **ဣဓတ္ထော** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဟိတံ။ **ပရတ္ထော** တိ သမ္ပရာယဟိတံ။ သင်္ဂာမံ ဝိဇိနာတိ ဧတေနာတိ **သင်္ဂါမဝိဇယော။** အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ **အတ္ထဇာလံ။** ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ, သီလာဒိအနဝဇ္ဇဓမ္မနိဒ္ဒေသတော စ **ဓမ္မဇာလံ။** သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဗြဟ္မဘူတာနံ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနံ ဝိဘတ္တတ္တာ **ဗြဟ္မဇာလံ။** ဒိဋ္ဌိဝိဝေစနမုခေန သုညတာပကာသနေန သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝိဘာဝိတတ္တာ **ဒိဋ္ဌိဇာလံ။** တိတ္ထိယတဒနိမ္မဒ္ဒနူပာယတ္တာ **အနုတ္တရော သင်္ဂါမဝိဇယော**တိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၄၉. **အတ္တမနာ**တိ ပီတိယာ ဂဟိတစိတ္တာ။ တေနေတဟ **''ဗုဒ္ဓဂတာယာ''**တိအာဒိ။ ယထာ ပန အနတ္တမနာ အတ္တနော အနတ္ထစရတာယ ပရမနာ ဝေရိမနာ နာမ ဟောန္တိ။ ယထာဟ ''ဒိသော ဒိသ''န္တိ (ဓ. ပ. ၄၂; ဥဒ. ၃၃) ကထာ, န ဧဝံ အတ္တမနာ။ ဣမေ ပန အတ္တနော အတ္ထစရတာယ သကမနာ ဟောန္တီတိ အာဟ **''အတ္တမနာတိ သကမနာ''**တိ။ အထ တ **အတ္တမနာ**တိ သမတ္တမနာ, ဣမာယ ဒေသနာယ ပရိပုဏ္ဏမနသင်္ကပ္ပာတိ အတ္ထော။ **အဘိနန္ဒုတီ** တိ တဏှာယတီတိ အတ္ထောတိ အာဟ **''တဏှာယမ္ပိ အာဂတော''** တိ။ အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ **အဘိနန္ဒန္တီ** တိ ဥပဂစ္ဆန္တီ သေဝန္တီတိ အတ္ထောတိ အာဟ **''ဥပဂမနေပိ အာဂတော''**တိ။ တထာ **အဘိနန္ဒန္တီ** တိ သမ္ပဋိစ္ဆန္တီတိ အတ္ထောတိ အာဟ **''သမ္ပဋိစ္ဆနေပိ အာဂတော''** တိ။ **''အဘိနန္ဒိတ္ဝာ''** တိ ဣမိနာ ပဒေန ဝုတ္တောယေဝ အတ္ထော **''အနုမောဒိတ္ဝာ''**တိ ဣမိနာ ပကာသီယတီတိ အဘိနန္ဒနသဒ္ဒော ဣဓ အနုမောဒနသဒ္ဒတ္ထောတိ အာဟ **''အနုမောဒနေပိ အာဂတော''**တိ။ ''ကတမဥ္စ တံ ဘိက္ခဝေ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၇) တတ္ထ တတ္ထ ပဝတ္တာယ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာယ ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ဣဒံ သုတ္တံ **ဝေယျာကရဏံ** ဟောတိ။ ယသ္မာ ပန ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တမ္ပိ သကထကံ သုတ္တံ ဂေယျံ နာမ ဟောတိ, နိဂ္ဂါထကတ္တမေဝ ပန အင်္ဂန္တိ ကထာရဟိတံ ဝေယျာကရဏံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''နိဂ္ဂါထကတ္တာ ဟိ ဣဒံ ဝေယျာကရဏန္တိ ဝုတ္တ''** န္တိ။

အပရေသုပီတိ တ္တေ့ **ပိ**သဒ္ဒေန ဟာရမိပရိစယမ္ပိ သင်္ဂဏှာတိ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ ဗုဒ္ဓဝံသေ –

''ဣမေ ဓမ္မေ သမ္မသတော၊ သဘာဝသရသလက္ခဏေ။

ဓမ္မတောဇေန ဝသုဓာ၊ ဒသသဟဿီ ပကမ္ပထာ''တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၁၆၆)။

ဝီရိယဗလေနာတိ မဟာဘိနိက္ခမနေ စက္ကဝတ္တိသိရိပရိစ္စာဂဟေတုဘူတဝီရိယပ္ပဘာဝေန, **ဗောဓိမဏ္ဍူပသင်္ကမနေ** ''ကာမံ တစော စ နှာရု စ, အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတူ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၂.၁၈၄; သံ. နိ. ၂.၂၂; မဟာနိ. ၁၉၆) ဝုတ္တ တစတုရင်္ဂသမန္နာဂတဝီရိယာနုဘာဝေန။ **အစ္ဆရိယဝေကောဘိဟတာ** တိ ဝိမှယာဝဟကိရိယာနုဘာဝဃဋ္ဋိတာ ။ **ပံသုကူလဓောဝနေ** ကေစိ ''ပုညတေဇေနာ''တိ ဝဒန္တိ , အစ္ဆရိယဝေကောဘိဟတာတိ ယုတ္တံ ဝိယ ဒိဿတိ, **ဝေဿန္တရဇာတကေ** ဟာရမိပရိပူရဏပုညတေဇေန အနေကက္ခတ္တုံ ကမ္ပိတတ္တာ **''အကာလကမ္ပနေနာ''** တိ ဝုတ္တံ။ **သာခုကာရဒာနဝသေန အကမ္ပိတ္ထ** ယထာ တံ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃; ပဋိ. မ. ၂.၃၀)။ သင်္ဂီတိကာလာဒီသုပိ သာခုကာရဒာနဝသေန အကမ္ပိတ္ထာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ တာဝေတ္ထ အဋ္ဌကထာယ လီနတ္ထဝဏ္ဏနာ။

ပကရဏနယဝဏ္ဏနာ

အယံ ပန ပကရဏနယေန ဟဒ္ဒယော အတ္ထဝဏ္ဏနာ – သာ ပနာယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ယသ္မာ ဒေသနာယ သမုဋ္ဌာနပ္ပယောဇနဘာဇနေသု ပိဏ္ဍတ္ထေသု စ နိဒ္ဒိရိတေသု သုကရာ ဟောတိ သုဝိညေယျာ စ, တသ္မာ သုတ္တဒေသနာယ သမုဋ္ဌာနာဒီနိ ပဌမံ နိဒ္ဒရယိဿာမ။ တတ္ထ **သမုဋ္ဌာနံ** တာဝ ဝုတ္တံ ''ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏဘဏန''န္တိ။ အပိစ နိန္နာပသံသာသု ဝိနေယျာဃာတာနန္ဒာဒိဘာဝတနာပတ္တိ, တတ္ထ စ အာဒီနဝဒဿနံ **သမုဋ္ဌာနံ။** တထာ နိန္နာပသံသာသု ပဋိပဇ္ဇနက္ကမဿ, ပသံသာဝိသယဿ ခုဒ္ဒကာဒိဝသေန အနေကဝိဓဿ သီလဿ, သဗ္ဗညုတညာဏဿ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနေသု တတုတ္တရိ စ အပ္ပဋိဟတစာရတာယ, တထာဂတဿ စ ကတ္ထစိ အပရိယာပန္နတာယ အနဝဗောဓော **သမုဋ္ဌာနံ။**

ဝုတ္တဝိပရိယာယေန **ပယောဇနံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိနေယျာဃာတာနန္ဒာဒိဘာဝတပတ္တိ အာဒိကဥ္ဟိ ကြမံ ဒေသနံ ပယောဇေတီတိ။ တထာ ကုဟနလပနာဒိနာနာဝိဓမိစ္ဆာဇီဝဝိဒ္ဓံသနံ, ဒွတသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဇာလဝိနိဝေဌနံ, ဒိဋ္ဌိသီသေန ပစ္စယာကာရဝိဘာဝနံ, ဆဖဿာယတနဝသေန စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသော, သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတာနံ အနဝသေသပရိယာဒာနံ, အတ္တနော အနုပာဒာပရိနိဗ္ဗာနဒီပနဉ္စ **ပယောဇနာနိ။**

ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏနိမိတ္တံ အနုရောဓဝိရောဓဝဇ္ဇစိတ္တာ ကုဟနာဒိဝိဝိဓမိစ္ဆာဇီဝနိရတာ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိပင်္ကံ နိမုဂ္ဂ, သီလက္ခန္ဓာဒီသု အပရိပူရကာရိတာယ အနဝဗုဒ္ဓဂုဏဝိသေသညာဏာ ဝိနေယျာ ကြမိဿာ ဓမ္မဒေသနာယ **ဘာဇနံ။**

ပိဏ္ဍတ္ထာ ပန အာဃာတာဒီနံ အကရဏီယတာဝစနေန ပဋိညာနုရူပံ သမဏသညာယ နိယောဇနံ, ခန္တိသောရစ္စာနုဋ္ဌာနံ, ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာနုယောဂေ, သဒ္ဓာပညာသမာယောဂေ, သတိသမ္ပဇညာဓိဋ္ဌာနံ, ပဋိသင်္ခါနဘာဝနာဗလသိဒ္ဓိ, ပရိယုဋ္ဌာနာနုသယပ္ပဟာနံ, ဥဘယဟိတပဋိပတ္တိ, လောကဓမ္မေဟိ အနုပလေပေ စ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ တထာ ဟဏာတိဟတာဒီဟိ ပဋိဝိရတိဝစနေန သီလဝိသုဒ္ဓိ ဒဿိတာ, တာယ စ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပတ္တိ, မေတ္တာကရုဏာသမင်္ဂိတာ , ဝီတိက္ကမပ္ပဟာနံ, တဒင်္ဂပဟာနံ, ဒုစ္စရိတသံကိလေသပ္ပဟာနံ, ဝိရတိတ္တယသိဒ္ဓိ, ပိယမနာပဂရုဘာဝနိယတာနိပ္ဖတ္တိ, လာဘသက္ကာရသိလောကသမုအဂမော, သမထဝိပဿနာနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေ, အကုသလမူလတနုကရဏံ, ကုသလမူလရောပနံ, ဥဘယာနတ္ထဒူရီကရဏံ, ပရိသာသု ဝိသာရဒတာ, အပ္ပမာဒဝိဟာရော,ပရေဟိ ဒုပ္ပဓံသိယတာ, အဝိပ္ပဋိသာရာဒိသမင်္ဂိတာ စ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။

''ဂမ္ဘီရာ'' တိအာဒိဝစနေဟိ ဂမ္ဘီရဓမ္မဝိဘာဝနံ, အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌတာ, ကပ္ပာနံ အသင်္ချေယျေနာပိ ဒုလ္လဘဟတုဘာဝတာ, သုခုမေနပိ ဉာဏေန ပစ္စက္ခတော ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ အသက္ကုဏေယျတာ, ဓမ္မန္ဝယသင်္ခါတေန အနုမာနညာဏေနာပိ ဒုရဓိဂမနီယတာ, ပဿဒ္ဓသဗ္ဗဒရထတာ, သန္တဓမ္မဝိဘာဝနံ, သောဘနပရိယောသာနတာ, အတိတ္တိကရဘာဝေ, ပဓာနဘာဝပ္ပတ္တိ, ယထာဘူတညာဏကေစရတာ, သုခုမသဘာဝတာ, မဟာပညာဝိဘာဝနာ စ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ ဒိဋ္ဌိဒီပကပဒေဟိ သမာသတော သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော ပကာသိတာတိ ဩလီနတာတိဓာဝနဝိဘာဝနံ, ဥဘယဝိနိဗဒ္ဓနိဒ္ဒေသော, မိစ္ဆာဘိနိဝေသကိတ္တနံ, ကုမ္မဂ္ဂပဋိပတ္တိယာ ပကာသနာ, ဝိပရိယေသဂ္ဂဟပညာပနံ, ပရာမာသပရိဂ္ဂဟော, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တာနုဒိဋ္ဌိပတိဋ္ဌာပနံ, ဘဝဝိဘဝဒိဋ္ဌိဝိဘာဂေ, တဏှာဟာဝိဇ္ဇာပဝတ္တိ, အန္တဝါနန္တဝါဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသော, အန္တဒွယဝါဝတာရဏံ, အာသဝောဃယောဂကိလေသဂန္ထသံယောဇနူပာဒာနဝိသေသဝိဘဇ္ဇနဉ္စ ဒဿိ

တာနိ ဟောန္တိ။ တထာ **“ဝေဒနာနံ သမုဒယ”**န္တိအာဒိဝစနေဟိ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အနုဗောဓပဋိဝေဓေသိဒ္ဓိ, ဝိကပ္ပေန သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ , တဏှာဟာဝိဇ္ဇာဝိဂမော, သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိနိမိတ္တပရိဂ္ဂဟော, အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိ, ဥဘယဟိတပဋိပတ္တိ, တိဝိဓပညာပရိဂ္ဂဟော, သတိသမ္ပဇညာနုဋ္ဌာနံ, သဒ္ဓါပညာသမာယောဂေ, သမ္မာဝီရိယသမထာနုယောဇနံ, သမထဝိပဿနာနိပ္ဖတ္တိ စ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။

“အဇာနတံ အပဿတ” န္တိ အဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိ, **“တဏှာဂတာနံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတ** န္တိ တဏှာသိဒ္ဓိ, တဒုဘယေန စ နီဝရဏသံယောဇနဒ္ဒယသိဒ္ဓိ, အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋာနုစ္ဆေဒော, ပုဗ္ဗန္တာဟရဏအပရန္တပဋိသန္ဓာနာနိ, အတီတပစ္စုပ္ပန္နကာလဝသေန ဟေတုဝိဘာဂေ, အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ အညမညာနတိဝတ္တနဥပ္ပေန အညမညူပကာရိတာ, ပညာဝိမုတ္တိစေတောဝိမုတ္တီနံ ပဋိပက္ခနိဒ္ဒေသော စ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ **“တဒပိ ဖဿပစ္စယာ”** တိ သဿတာဒိပညာပနဿ ပစ္စယာဓီနဝုတ္တိတာကထနေန ဓမ္မာနံ နိစ္စတာပဋိသေဓော, အနိစ္စတာပတိဋ္ဌာပနံ, ပရမတ္ထတော ကာရကာဒိပဋိက္ခေပော, ဧဝံဓမ္မတာဒိနိဒ္ဒေသော, သုညတာပကာသနံ, သမတ္တနိယာမပစ္စယလက္ခဏဝိဘာဝနဥ္စ ဒဿိတာနိ ဟောန္တိ။

“ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော” တိအာဒိနာ ဘဂဝတော ပဟာနသမ္ပတ္တိ, ဝိဇ္ဇာဓိမုတ္တိ, ဝသီဘာတော, သိက္ခတ္တယနိပ္ဖတ္တိ, နိဗ္ဗာနဓာတုဒ္ဒယဝိဘာဂေ, စတုရဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏံ, ဘဝယောနိအာဒီသု အပရိယာပန္နတာ စ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ သကလေန ပန သုတ္တပဒေန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု ဘဂဝတော တာဒိဘာဝေ, တတ္ထ စ ပရေသံ ပတိဋ္ဌာပနံ, ကုသလဓမ္မာနံ အာဒိဘူတဓမ္မဒ္ဒယဿ နိဒ္ဒေသော, သိက္ခတ္တယူပဒေသော, အတ္တန္တပာဒိပုဂ္ဂလစတုက္ကသိဒ္ဓိ, ကဏှာကဏှာဝိပာကာဒိကမ္မစတုက္ကဝိဘာဂေ, စတုရပ္ပမညာဝိသယနိဒ္ဒေသော, သမုဒယာဒိပဉ္စကဿ ယထာဘူတာဝဗောဓော, ဆသာရဏီယဓမ္မဝိဘာဝနာ , ဒသနာထကရဓမ္မပတိဋ္ဌာပန္တိ ဧဝမာဒယော နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗာ။

သောဠသဟာရဝဏ္ဏနာ

ဒေသနာဟာရဝဏ္ဏနာ

တတ္ထ ‘‘အတ္တာ, လောကော’’တိ စ ဒိဋ္ဌိယာ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန, ဝေဒနာဖဿာယတနာဒိမုခေန စ ဂဟိတေသု ပဉ္စသု ဥပာဒာနက္ခန္ဓေသု တဏှာဝဇ္ဇာ ပဉ္စုပာဒာနက္ခန္ဓာ **ဒုက္ခသစ္စံ**။ တဏှာ **သမုဒယသစ္စံ**။ သာ ပန ပရိတဿနာဂ္ဂဟဏေန ‘‘တဏှာဂတာန’’န္တိ, ‘‘ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ’’တိ စ သရူပေနေဝ သမုဒယဂ္ဂဟဏေန, ဘဝနေတ္တိဂ္ဂဟဏေန စ ဟဋ္ဌိယံ ဂဟိတာဝ။ အယံ တာဝ သုတ္တန္တနယော။ အဘိဓမ္မနယေန ပန အာဃာတာနန္ဒာဒိဝစနေဟိ, အာတပ္ပာဒိပဒေဟိ, စိတ္တပ္ပဒောသဝစနေန, သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဒီပကပဒေဟိ, ကုသလာကုသလဂ္ဂဟဏေန, ဘဝဂ္ဂဟဏေန, သောကာဒိဂ္ဂဟဏေန, တတ္ထ တတ္ထ သမုဒယဂ္ဂဟဏေန စာတိ သင်္ခေပတော သဗ္ဗလောကိယကုသလာကုသလဓမ္မဝိဘာဝနပဒေဟိ ဂဟိတာ ကမ္မကိလေသာ **သမုဒယသစ္စံ**။ ဥဘိန္နံ အပ္ပဝတ္တိ **နိရောဓသစ္စံ**။ တဿ တတ္ထ တတ္ထ ဝေဒနာနံ အတ္ထင်္ဂမနိဿရဏပရိယာယေဟိ, ပစ္စတ္တံ နိဗ္ဗုတိဝစနေန, အနုပာဒါဝိမုတ္တိဝစနေန စ ဟဋ္ဌိယံ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နိရောဓပဇာနနာ ပဋိပဒါ **မဂ္ဂသစ္စံ**။ တဿာပိ တတ္ထ တတ္ထ ဝေဒနာနံ သမုဒယာဒိယထာဘူတဝေဒနာပဒေသေန, ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယာဒိယထာဘူတပဇာနနပရိယာယေန, ဘဝနေတ္တိယာ ဥစ္ဆေဒပရိယာယေန စ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ သမုဒယေန **အဿာဒော,** ဒုက္ခေန **အာဒီနဝေါ,** မဂ္ဂနိရောဓေဟိ **နိဿရဏ** န္တိ ဧဝံ စတုသစ္စဝသေန, ယာနိ **ဟဋ္ဌိယံ** (နေတ္တိ. ၉) သရူပေနေဝ အာဂတာနိ အဿာဒါဒီနဝနိဿရဏာနိ, တေသဥ္စ ဝသေန ဣဓ အဿာဒာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိနေယျာနန္တာဒိဘာတပတ္တိအာဒိကံ ယထာဝုတ္တဝိဘာဂံ ပယောဇနမေဝ **ဖလံ**။ အာဃာတာဒီနံ အကရဏီယတာ, အာဃာတာဒိဖလဿ စ အနညသန္တာနဘာဝိတာ, နိဿ္ဒပသံသာသု ယထာသဘာဝပဋိဇာနနနိဗ္ဗေဌနာတိ ဧဝံ တံတံ ပယောဇနာဓိဂမဟေတု **ဥပါယော**။ အာဃာတာဒီနံ ကရဏပဋိသေဓနာဒိအပဒေသေန ဓမ္မရာဇဿ **အာဏတ္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အယံ **ဒေသနာဟာရော**။

ဝိစယဟာရဝဏ္ဏနာ

ကပ္ပနာဘာဝေပိ တေဟာရဝသေန, အနုတဒဝသေန စ ‘‘မမ’’န္တိ ဝုတ္တံ, နိယမာဘာဝတော ဝိကပ္ပနတ္ထံ တဂ္ဂဟဏံ ကတံ, ဂုဏသမင်္ဂိတာယ, အဘိမုခီကရဏာယ စ **“ဘိက္ခဝေ”** တိ အာမန္တနံ။ အညဘာဝတော, ပဋိဝိရုဒ္ဓဘာဝတော စ

"**ပရေ**"တိ ဝုတ္တံ, ဝဏ္ဏပဋိပက္ခတော, အဝဏ္ဏနီယတော စ "အဝဏ္ဏ"န္တိ ဝုတ္တံ။ ဗုဒ္ဓိဝသေန, ဝိတ္ထာရဝသေန စ "ဘာသေယျု"န္တိ ဝုတ္တံ, ဓာရဏဘာဝတော, အဓမ္မပဋိပက္ခတော စ "ဓမ္မဿာ"တိ ဝုတ္တံ, ဒိဋ္ဌိသီလေဟိ သံဟတဘာဝတော, ကိလေသာနံ သင်္ဃာတကရဏတော စ "သင်္ဃဿာ"တိ ဝုတ္တံ။ ဝုတ္တပဋိနိဒ္ဒေသတော, ဝစနုပဋ္ဌာသနတော စ "တတြာ"တိ ဝုတ္တံ, သမ္မုခဘာဝတော, ပုထုဘာဝတော စ "တုမှေဟီ"တိ ဝုတ္တံ။ စိတ္တဿ ဟနနတော, အာရမ္မဏာဘိဃာတတော စ "အာဃာတော"တိ ဝုတ္တံ, အာရမ္မဏေ သင်္ကောစဝုတ္တိယာ, အတုဋ္ဌာကာရတာယ စ "အပစ္စယော"တိ ဝုတ္တံ, အာရမ္မဏစိန္တနတော, နိဿယတော စ "စေတသော"တိ ဝုတ္တံ, အတ္တာသာဓနတော, အနု အနု "အနတ္တသာဓနတော" စ "အနဘိရဒ္ဓီ"တိ ဝုတ္တံ, ကာရဏာနုရူပတ္တာ, သတ္ထုသာသနေ ဌိတေဟိ ကာတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ စ "န ကရဏီယာ"တိ ဝုတ္တန္တိ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပဒေသု ဝိနိစ္ဆယော ကာတဗ္ဗော။ ဣတိ အနုပဒဝိစယတော **ဝိစယော ဟာရော** အတိဝိတ္ထာရဘယေန, သက္ကာ စ အဋ္ဌကထံ တဿာ လီနတ္ထဝဏ္ဏနဉ္စ အနုဂန္တွာ အယမတ္ထော ဝိညုနာ ဝိဘာဝေတုန္တိ န ဝိတ္ထာရယိမှာ။

ယုတ္တိဟာရဝဏ္ဏနာ

သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အာဃာတာဒီနံ အကရဏံ တာဒိဘာဝတာယ သံဝတ္တတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု သမပ္ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော။ ယသ္မိံ သန္တာနေ အာဃာတာဒယော ဥပ္ပန္နာ, တန္နိမိတ္တကော အန္တရာယော တဿေဝ သမ္ပတ္တိဝိဗန္ဓာယ သံဝတ္တတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? သန္တာနန္တရေသု အသင်္ကမနတော။ စိတ္တံ အဘိဘဝိတွာ ဥပ္ပန္နာ အာဃာတာဒယော သုဘာသိတာဒိသလ္လက္ခဏေပိ အသမတ္ထတာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ သကောဓလောဘာနံ အန္ဓတမသဗ္ဘာဝတော။ ပါဏာတိပါတာဒိဒုဿီလျတော ဝေရမဏိ သဗ္ဗသတ္တာနံ ပါမောဇ္ဇပါသံသဘာဝတာယ သံဝတ္တတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ သီလသမ္ပတ္တိယာ ဟိ မဟတော ကိတ္တိသဒ္ဒဿ အဗ္ဘုဂ္ဂမော ဟောတီတိ။ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တေန ဂုဏေန တထာဂတဿ ဝဏ္ဏနာ ဧကဒေသဘူတာပိ သကလသဗ္ဗညုဂုဏဂ္ဂဟဏာယ သံဝတ္တတီတိ ယုဇ္ဇတိ အနညသာဓာရဏတ္တာ။ တဏှာအယောနိသောမနသိကာရပရိက္ခတာနိ အဓိဂမတက္ကနာနိ သဿတာဒိအဘိနိဝေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ကပ္ပနာဇာလဿ အသမုဂ္ဃာဋိတတ္တာ။ ဝေဒနာဒီနတနုဝဗောဓေန ဝေဒနာယ တဏှာ ပဝဍ္ဎတီတိ ယုဇ္ဇတိ အဿာဒါနုပဿနာသဗ္ဘာဝတော။ သတိ စ ဝေဒယိတရာဂေ တတ္ထ အတ္တတ္တနိယဂါဟော, သဿတာဒိဂါဟော စ ဝိပရိဖန္ဒတီတိ ယုဇ္ဇတိ ကာရဏဿ သန္နိဟိတတ္တာ။ တဏှာပစ္စယာ ဟိ ဥပါဒါနံ သဿတာဒိတဒေ ပညပေန္တာနံ, တဒနုစ္ဆဝိကံ တ ဝေဒနံ ဝေဒယန္တာနံ ဖဿော ဟောတူတိ ယုဇ္ဇတိ ဝိသယိန္ဒြိယဝိညာဏသင်္ဂတိယာ ဝိနာ တဒဘာဝတော။ ဆဖဿာယတနနိမိတ္တဝဋ္ဋဿ အနုပစ္ဆေဒေတိ ယုဇ္ဇတိ တတ္ထ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ အပ္ပဟီနတ္တာ။ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယာဒိပဇာနနာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတိကသညံ အတိစ္စ တိဋ္ဌတီတိ ယုဇ္ဇတိ စတုသစ္စပဋိဝေဓဘာဝတော။ ဣမာဟေဝ ဒွါသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိဟိ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတာနံ အန္တောဇာလီကတဘာဝတေတိ ယုဇ္ဇတိ အကိရိယတာဒီနံ ဣဿရတာဒီနဉ္စ တဒန္တောဂဓတ္တာ။ တထာ စေဝ သံဝဏ္ဏိတံ။ ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော တထာဂတဿ ကာယောတိ ယုဇ္ဇတိ, ယသ္မာ ဘဂဝတ အဘိနီဟာရသမ္ပတ္တိယာ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂေ ယထာဘူတံ ဘာဝေသိ။ ကာယဿ ဘေဒါ ပရိနိဗ္ဗုတံ န ဒက္ခန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယံ ရူပါဒီသု ကဿစိပိ အနဝသေသတောတိ အယံ **ယုတ္တိဟာရော**။

ပဒဋ္ဌာနဟာရဝဏ္ဏနာ

အဝဏ္ဏာရဟအဝဏ္ဏာနုရူပသမ္ပတ္တာနာဒေယျဝစနတာဒိဝိပတ္တီနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝဏ္ဏာရဟဝဏ္ဏာနုရူပသမ္ပတ္တသဒ္ဒေယျဝစနတာဒိသမ္ပတ္တီနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ တထာ အာဃာတာဒယော နိရယာဒိဒုက္ခဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ အာဃာတာဒီနံ အကရဏံ သဂ္ဂသမ္ပတ္တိအာဒိသဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ပဋိဝိရတိ အရိယဿ သီလက္ခန္ဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ အရိယော သီလက္ခန္ဓော အရိယဿ သမာဓိက္ခန္ဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ အရိယော သမာဓိက္ခန္ဓော အရိယဿ ပညာက္ခန္ဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တံ ဘဂဝတော ပဋိဝေဓပ္ပကာရဉာဏံ ဒေသနာဉာဏဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဒေသနာဉာဏံ ဝိနေယျာနံ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သဗ္ဗာပိ ဒိဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌုပါဒါနန္တိ သာ ယထာရဟံ နဝဝိဓဿာပိ ဘဝဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဘဝေါ ဇာတိယာ, ဇာတိ ဇရာမရဏဿ, သောကာဒီနဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝေဒနာနံ သမုဒယာဒိယထာဘူတဝေဒနံ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ အနုဗောဓပဋိဝေဓော။ တတ္ထ အနုဗောဓော ပဋိဝေဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ, ပဋိဝေဓော စတုဗ္ဗိဓဿ သာမညဖလဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ "အဇာနတံ အပဿတ"န္တိ အဝိဇ္ဇာဂဟဏံ, တတ္ထ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပဒဋ္ဌ

ဌာန္တိ ယာဝ ဝေဒနာ တဏှာယ ပဒဋ္ဌာနန္တိ နေတဗ္ဗံ။ ''တဏှာဂတာနံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတ''န္တိ ဧတ္ထ တဏှာ ဥပာဒါနဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ''တိ ဧတ္ထ သဿတာဒိပညာပနံ ပရေသံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဿ ပဒဋ္ဌာနံ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသော သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပဿယယောနိသောမနသိကာရဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တီဟိ ဝိမုခတာယ, အသဒ္ဓမ္မဿဝနာဒီနဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ, ''အညတြ ဖဿာ''တိအာဒီသု ဖဿော ဝေဒနာယ ပဒဋ္ဌာနံ, ဆ ဖဿာယတနာနိ ဖဿဿ, သကလဝဋ္ဋဒုက္ခဿ စ ပဒဋ္ဌာနံ, ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယာဒိယထာဘူတပ္ပဇာနနံ နိဗ္ဗိဒာယ ပဒဋ္ဌာနံ, နိဗ္ဗိဒာ ဝိရာဂဿာတိ ယာဝ အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗာနံ နေတဗ္ဗံ။ ဘဂဝတော ဘဝနေတ္တိသမုစ္ဆေဒော သဗ္ဗညုတာယ ပဒဋ္ဌာနံ။ တထာ အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗာနဿာတိ အယံ **ပဒဋ္ဌာနဟာရော။**

လက္ခဏဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒိဂ္ဂဟဏေန ကောဓုပနာဟမက္ခပလာသဣဿာမစ္ဆရိယသာရမ္ဘပရဝမ္ဘနာဒီနံ သင်္ဂဟော ပဋိဃစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နတာယ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ အာနန္ဒာဒိဂ္ဂဟဏေန အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘမာနာတိမာနမဒပ္ပမာဒာဒီနံ သင်္ဂဟော လောဘစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နတာယ သမာနလက္ခဏတ္တာ။ တထာ အာဃာတဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌဂန္ထနီဝရဏာနံ သင်္ဂဟော ကာယဂန္ထနီဝရဏလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ အာနန္ဒဂ္ဂဟဏေန ဖဿာဒီနံ သင်္ဂဟော သင်္ခါရက္ခန္ဓလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ သီလဂ္ဂဟဏေန အဓိစိတ္တအဓိပညာသိက္ခာနမ္ပိ သင်္ဂဟော သိက္ခာလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ဣမေ ပန သီလဿေဝ ဣန္ဒြိယသံဝရာဒိကဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌဥပါဒါနာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဥပါဒါနလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ''ဝေဒနာန''န္တိ ဧတ္ထ ဝေဒနာဂ္ဂဟဏေန အဝသိဋ္ဌဥပါဒါနက္ခန္ဓာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ခန္ဓလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ တထာ ဝေဒနာယ ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတုပရိယာပန္နတ္တာ သမ္မသနူပဂာနံ သဗ္ဗေသံ အာယတနာနံ ဓာတူနဉ္စ သင်္ဂဟော အာယတနလက္ခဏေန, ဓာတုလက္ခဏေန စ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ''အဇာနတံ အပဿတ''န္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေန ဟေတုအာသဝောဃယောဂနီဝရဏာဒိသင်္ဂဟော ဟေတာဒိလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ အဝိဇ္ဇာယ, တထာ ''တဏှာဂတာနံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတ''န္တိ ဧတ္ထ တဏှာဂ္ဂဟဏေနာပိ။ ''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ''တိ ဧတ္ထ ဖဿဂ္ဂဟဏေန သညာသင်္ခါရဝိညာဏာနံ သင်္ဂဟော ဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝေန, ခန္ဓလက္ခဏေန စ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ဆဖဿာယတနဂ္ဂဟဏေန ခန္ဓိန္ဒြိယဓာတာဒီနံ သင်္ဂဟော ဖဿုပ္ပတ္တိနိမိတ္တတာယ, သမ္မသနသဘာဝေန စ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ဘဝနေတ္တိဂ္ဂဟဏေန အဝိဇ္ဇာဒီနမ္ပိ သံကိလေသဓမ္မာနံ သင်္ဂဟော ဝဋ္ဋဟေတုဘာဝေန ဧကလက္ခဏတ္တာတိ အယံ **လက္ခဏဟာရော။**

စတုဗျူဟဟာရဝဏ္ဏနာ

နိဗ္ဗာပသံသာဟိ သမ္မာကမ္မိတစေတသာ မိစ္ဆာဇီဝတော အနောရတာ သဿတာဒိမိစ္ဆာဘိနိဝေသိနော သီလာဒိဓမ္မက္ခန္ဓေသု အပ္ပတိဋ္ဌိတတာယ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏရသဿာဒဝိမုခာ ဝေနေယျာ ဣမဿာ ဒေသနာယ **နိဒာနံ။** တေ ယထာ ဝုတ္တဒေသဝိနိမုတ္တာ ကထံ နု ခော သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဥဘယဟိတပရာ ဘဝေယျုန္တိ အယမေတ္ထ ဘဂဝတော **အဓိပ္ပာယော။** ပဒနိဗ္ဗစနံ **နိရုတ္တံ။** တံ ''ဧဝ''န္တိအာဒိနိဒါနပဒါနံ, ''မမ''န္တိအာဒိပါဠိပဒါနဉ္စ အဋ္ဌကထာဝသေန သုဝိညေယျတ္တာ အတိဝိတ္ထာရဘယေန န ဝိတ္ထာရယိမှ။ ပဒပဒတ္ထနိဒ္ဒေသနိက္ခေပသုတ္တဒေသနာသန္ဓိဝသေန ဆဗ္ဗိဓာ **သန္ဓိ။** တတ္ထ ပဒဿ ပဒန္တရေန သမ္ဗန္ဓော **ပဒသန္ဓိ။** တထာ ပဒတ္ထဿ ပဒတ္ထန္တရေန သမ္ဗန္ဓော **ပဒတ္ထသန္ဓိ** ။ နာနာနုသန္ဓိကဿ သုတ္တဿ တံတံအနုသန္ဓီဟိ သမ္ဗန္ဓော, ဧကာနုသန္ဓိကဿ စ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓော **နိဒ္ဒေသသန္ဓိ** , ယာ အဋ္ဌကထာယံ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိအဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိယထာနုသန္ဓိဝသေန တိဝိဓာ ဝိဘတ္တာ, တာ ပနေတာ တိဿောပိ သန္ဓိယော အဋ္ဌကထာယံ ဝိဓာရိတာ ဧဝ။ **သုတ္တသန္ဓိ** စ ပဌမံ နိက္ခေပဝသေန အမ္ဗေဟိ ပုဗ္ဗေ ဒဿိတာယေဝ။ ဧကိဿာ ဒေသနာယ ဒေသနာန္တရေန သဒ္ဓိံ သံသန္ဒနံ **ဒေသနာသန္ဓိ,** သာ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ''မမံ တ ဘိက္ခဝေ။ပေ။ န စေတသော အနဘိရဒ္ဓိ ကရဏီယာ''တိ အယံ ဒေသနာ ''ဥဘတောဒဏ္ဍကေန စေပိ ဘိက္ခဝေ ကကစေန စောရာ ဩစရကာ အင်္ဂမင်္ဂါနိ ဩက္ကန္တေယျုံ, တတြာပိ ယော မနော ပဒူသေယျ, န မေ သော တေန သာသနကရော''တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၂) ဣမာယ ဒေသနာယ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒတိ။ ''တုမှံ ယေဝဿ တေန အန္တရာယော''တိ ''ကမ္မဿကာ မာဏဝ သတ္တာ။ပေ။ အယာအာ ဘဝိဿန္တီ''တိ (အ. နိ. ၁၀.၂၁၆) ဣမာယ ဒေသနာယ သံသန္ဒတိ။ ''အပိ တုမှေ။ပေ။ အာ

ဇာနေယျာထာ''တိ ''ကုဒ္ဓေါ အတ္ထံ။ပေ။ သဟတေ နရ''န္တိ (အ. နိ. ၇.၆၄; မဟာနိ. ၅, ၁၅၆, ၁၉၅) ဣမာယ ဒေသနာယ သံသန္ဒတိ။

''မမံ ဝါ ဘိက္ခဝေ ပရေ ဝဏ္ဏံ။ပေ။ န စေတသော ဥဗ္ဗိလ္လာဝိတတ္တံ ကရဏီယ''န္တိ ''မမ္မာပိ ဝေ ဘိက္ခဝေ ပဟာတဗ္ဗာ, ပဂေဝ အဓမ္မာ (မ. နိ. ၁.၂၄၀)။ ကုလ္လူပမံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ, နိတ္ထရဏတ္ထာယ, နော ဂဟဏတ္ထာယာ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀) ဣမာယ ဒေသနာယ သံသန္ဒတိ။ ''တတြ စေ တုမှေဟပိ။ပေ။ ဥဗ္ဗိလာဝိတာ, တုမှံ ယေဝဿ တေန အန္တရာယော''တိ ''လုဒ္ဓေါအတ္ထံ။ပေ။ သဟတေ နရ''န္တိ (ဣတိဝု. ၈၈; မဟာနိ. ၅.၁၅၆, ၁၉၅; စူဠနိ. ၁၂၈) ''ကာမန္ဓာ ဇာလသဉ္ဆန္နာ, တဏှာဆဒနဆာဒိတာ''တိ (ဥဒါ. ၆၄; နေတ္တိ. ၂၇, ၉၀; ပေဋကော. ၁၄) ဣမာယပိ ဒေသနာယပိ သံသန္ဒတိ။

''အပ္ပမတ္တကံ။ပေ။ သီလမတ္တက''န္တိ ''ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ အယံ ခေါ ဗြာဟ္မဏ ယညော ပုရိမေဟိ ယညေဟိ အပ္ပဋ္ဌတရော စ အပ္ပသမာရမ္ဘတရော စ မဟပ္ဖလတရော စ မဟာနိသံသတရော စာ''တိအာဒိကာယ (ဒီ. နိ. ၁.၃၅၃) ဒေသနာယ သံသန္ဒတိ, ပဌမဇ္ဈာနဿ သီလတော မဟပ္ဖလမဟာနိသံသတရဘာဝဝစနေန ဈာနတော သီလဿ အပ္ပဘာဝဒီပနတော။

''ဟဏာတိပာတံ ပဟာယာ''တိအာဒိ ''သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော သီလဝါ။ပေ။ ကုသလသီလေန သမန္နာဂတော''တိအာဒိကာယပိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၀၄) ဒေသနာယပိ သံသန္ဒတိ။

''အတ္ထိ ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ''တိအာဒိ ''အဓိဂတော ခေါ မျာယံ ဓမ္မော ဂမ္ဘီရော''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၆၇; မ. နိ. ၁.၂၈၁; ၂.၃၃၇; သံ. နိ. ၁.၁၇၂; မဟာဝ. ၇, ၈) ဟဒိယာ သံသန္ဒတိ။ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တဓမ္မပဋိဝေဓေန ဟိ ဉာဏဿ ဂမ္ဘီရာဒိဘာဝေါ ဝိညာယတီတိ။

''သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ''တိအာဒိ ''သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ။ပေ။ အဘိဝဒန္တိ, သဿတော အတ္တာ စ လောကော စ, ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမညန္တိ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တိ, အသဿတော, သဿတော စ အသဿတော စ, နေဝ သဿတော စ နာသဿတော စ, အန္တဝါ, အနန္တဝါ, အန္တဝါ စ အနန္တဝါ စ, နေဝန္တဝါ နာနန္တဝါ စ အတ္တာ စ လောကော စ ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမညန္တိ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တီ''တိအာဒိကာယပိ (မ. နိ. ၃.၂၇) ဒေသနာယပိ သံသန္ဒတိ။

''သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ အပရန္တကပ္ပိကာ''တိအာဒိ ''သန္တိ ဘိက္ခဝေ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ အပရန္တကပ္ပိကာ။ပေ။ အဘိဝဒန္တိ, သညီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ။ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တိ အသညီ, နေဝသညီနာသညီ စ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ။ ဣတ္ထေကေ အဘိဝဒန္တိ သတော ဝါ ပန သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘဝံ ပညပေန္တိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ ဝါ ပနေကေ အဘိဝဒန္တီ''တိအာဒိကာယပိ (မ. နိ. ၃.၂၁) ဒေသနာယပိ သံသန္ဒတိ။ ''ဝေဒနာနံ။ပေ။ တထာဂတော''တိ ''တယိဒံ သင်္ခတံ ဩဠာရိကံ, အတ္ထိ ခေါ ပန သင်္ခါရာနံ နိရောဓော, အတ္ထေတန္တိ ဣတိ ဝိဒိတွာ တဿ နိဿရဏဒဿာဝီ တထာဂတော တဒုပာတိဝတ္တော''တိအာဒိကာယပိ (မ. နိ. ၃.၂၈) ဒေသနာယပိ သံသန္ဒတိ။

''တဒပိ တေသံ။ပေ။ ဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝါ''တိ ဣဒံ ''တေသံ ဘဝတံ အညတြေဝ ဆန္ဒာယ အညတြ ရုစိယာ အညတြ အနုဿဝါ အညတြ အာကာရပရိဝိတက္ကာ အညတြ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ ပစ္စတ္တံယေဝ ဉာဏံ ဘဝိဿတိ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိယောဒာတန္တိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ ပစ္စတ္တံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဉာဏေ အသတိ ပရိသုဒ္ဓေ ပရိယောဒာတေ ယဒပိ တေ ဘောန္တော သမဏဗြာဟ္မဏာ တတ္ထ ဉာဏဘာဂမတ္တမေဝ ပရိယောဒပေန္တိ, တဒပိ တေသံ ဘဝတံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပါဒါနမက္ခာယတီ''တိအာဒိကာယပိ (မ. နိ. ၃.၂၉) ဒေသနာယပိ သံသန္ဒတိ။

''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ''တိ ဣဒဉ္စ ''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ, တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါန''န္တိ, (သံ. နိ. ၂.၄၄) ''ဆန္ဒမူလကာ ဣမေ

အာဝုသော ဓမ္မာ မနသိကာရသမုဋ္ဌာနာ ဖဿသမောဓာနာ ဝေဒနာသမောသရဏာ''တိ (အ. နိ. ၈.၈၃) စ အာဒိကာဟိ ဒေသနာဟိ သံသန္ဒတိ။

''ယတော ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဆန္နံ ဖဿာယတနာန''န္တိအာဒိ ''ယတော ခေါ အာနန္ဒ ဘိက္ခု နေဝ ဝေဒနံ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ, န သညံ, န သင်္ခါရေ, န ဝိညာဏံ အတ္တာနံ သမနုပဿတိ, သော ဧဝံ အသမနုပဿန္တော န ကိဉ္စိ လောကေ ဥပာဒိယတိ, အနုပာဒိယံ န ပရိတဿတိ, အပရိတဿံ ပစ္စတ္တံယေဝ ပရိနိဗ္ဗာယတီ''တိအာဒိကာဟိ ဒေသနာဟိ သံသန္ဒတိ။

''သဗ္ဗေ တေ ကြမေဟော ဒ္ဒုတသင်္ဃာ ဝတ္ထုပုဟိ အန္တောဇာလီကတာ''တိအာဒိ ''ယေ ဟိ ကေစိ ဘိက္ခဝေ။ပေ။ အဘိဝဒန္တိ, သဗ္ဗေ တေ ကြမာနေဝ ပဉ္စ ကာယာနိ အဘိဝဒန္တိ ဧတေသံ တ အညတရ''န္တိအာဒိကာဟိ (မ. နိ. ၃.၂၆) ဒေသနာဟိ သံသန္ဒတိ။ **''ကာယဿ ဘေဒာ။ပေ။ ဒေဝမနုဿာ''တိ** –

''အစ္စိ ယထာ တတဝေဂေန ခိတ္တာ၊ (ဥပသိဝာတိ ဘဂဝါ)
အတ္ထံ ပလေတိ န ဥပေတိ သင်္ခံ။
ဧဝံ မုနီ နာမကာယာ ဝိမုတ္တော၊
အတ္ထံ ပလေတိ န ဥပေတိ သင်္ခ''န္တိ။ (သု. နိ. ၁၀၈၀; စူဠနိ. ၄၃)။

အာဒိကာဟိ ဒေသနာဟိ သံသန္ဒတီတိ အယံ **စတုဗျူဟော ဟာရော။**

အာဝတ္တဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒီနံ အကရဏီယတာဝစနေန ခန္တိသောရစ္စာနုဋ္ဌာနံ။ တတ္ထ ခန္တိယာ သဒ္ဓါပညာပရာပကာရဒုက္ခသဟဂတာနံ သင်္ဂဟော, သောရစ္စေန သီလဿ။ သဒ္ဓါဒိဂ္ဂဟဏေန စ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိသကလဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ အာဝတ္တန္တိ။ သီလဂ္ဂဟဏေန အဝိပ္ပဋိသာရာဒယော သဗ္ဗေပိ သီလာနိသံသဓမ္မာ အာဝတ္တန္တိ။ ဟဏာတိဟတာဒီဟိ ပဋိဝိရတိဝစနေန အပ္ပမာဒဝိဟာရော, တေန သကလံ သာသနဗြဟ္မစရိယံ အာဝတ္တတိ။ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တဓမ္မဂ္ဂဟဏေန မဟာဗောဓိပကိတ္တနံ။ အနာဝရဏဉာဏပဒဋ္ဌာနဉှိ အာသဝက္ခယဉာဏံ, အာသဝက္ခယဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ အနာဝရဏဉာဏံ မဟာဗောဓိ, တေန ဒသဗလာဒယော သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ အာဝတ္တန္တိ။ သဿတာဒိဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန တဏှာဝိဇ္ဇာယ သင်္ဂဟော, တာဟိ အနမတဂ္ဂသံသာရဝဋ္ဋံ အာဝတ္တတိ။ ဝေဒနာနံ သမုဒယာဒိယထာဘူတဝေဒနေန ဘဂဝတော ပရိညာတ္တယဝိသုဒ္ဓိ, တာယ ပညာဟရမိမုခေန သဗ္ဗဟရမိယော အာဝတ္တန္တိ။ ''အဇာနတံ အပဿတ''န္တိ အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေန အယောနိသောမနသိကာရပရိဂ္ဂဟော, တေန စ အယောနိသောမနသိကာရမူလကာ ဓမ္မာ အာဝတ္တန္တိ။ ''တဏှာဂတာနံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတ''န္တိ တဏှာဂ္ဂဟဏေန နဝ တဏှာမူလကာ ဓမ္မာ အာဝတ္တန္တိ, ''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ''တိအာဒိ သဿတာဒိပညာပနဿ ပစ္စယာဓီနဝုတ္တိဒဿနံ, တေန အနိစ္စတာဒိလက္ခဏတ္တယံ အာဝတ္တတိ။ ဆန္နံ ဖဿာယတနာနံ ယထာဘူတံ ပဇာနနေန ဝိမုတ္တိသမ္ပဒါကိတ္တနံ, တေန သတ္တပိ ဝိသုဒ္ဓိယော အာဝတ္တန္တိ။ ''ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော တထာဂတဿ ကာယော''တိ တဏှာပဟာနံ, တေန ဘဂဝတော သကလသံကိလေသပ္ပဟာနံ အာဝတ္တတီတိ အယံ **အာဝတ္တော ဟာရော။**

ဝိဘတ္တိဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာနန္ဒာဒယော အကုသလာ ဓမ္မာ, တေသံ အယောနိသောမနသိကာရာဒိ ပဒဋ္ဌာနံ။ ယေဟိ ပန ဓမ္မေဟိ အာဃာတာနန္ဒာဒီနံ အကရဏံ အပ္ပဝတ္တိ, တေ အဗျာပာဒယော ကုသလာ ဓမ္မာ, တေသံ ယောနိသောမနသိကာရာဒိ ပဒဋ္ဌာနံ။ တေသု အာဃာတာဒယော ကာမာဝစရာဝ, အဗျာပာဒယော စတုဘူမကာ။ တထာ ဟဏာတိဟတာဒီဟိ ပဋိဝိရတိ ကုသလာ တ အဗျာကတာ တ, တဿာ ဟိရောတ္တပ္ပာဒယော ဓမ္မာ ပဒဋ္ဌာနံ။ တတ္ထ ကုသလာ သိယာ ကာမာဝစရာ, သိယာ လောကုတ္တရာ, အဗျာကတာ လောကုတ္တရာဝ။ ''အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အညေဝ ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ''တိ ဝုတ္တဓမ္မာ သိယာ ကုသလာ, သိယာ အဗျာကတာ, တတ္ထ ကုသလာနံ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ ပဒဋ္ဌာနံ။ အဗျာကတာနံ မဂ္ဂဓမ္မာ, ဝိပဿနာ, အာဝဇ္ဇနာ တ ပဒဋ္ဌာနံ။ တေသု ကုသလာ လောကုတ္တရာ, အဗျာကတာ သိယာ ကာမာဝစရာ, သိယာ

လောကုတ္တရာ, သဗ္ဗာပိ ဒိဋ္ဌိယော အကုသလာဝ ကာမာဝစရာဝ, တာသံ အဝိသေသေန မိစ္ဆာဘိနိဝေသေ အယောနိသောမန သိကာရော ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝိသေသတော ပန သန္တတိဃနဝိနိဗ္ဘောဂဘာဝတော ဧကတ္တနယဿ မိစ္ဆာဂဟော အတီတ ဇာတိအနုဿရဏတက္ကသဟိတော သဿတဒိဋ္ဌိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဟေတုဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓဘာဝဿ အဂ္ဂဟဏတော နာနတ္တနယဿ မိစ္ဆာဂဟော တဇ္ဇာသမန္နာဟာရသဟိတော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဧဝံ သေသဒိဋ္ဌီနမ္ပိ ယထာသ မ္ဘဝံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ''ဝေဒနာန''န္တိ ဧတ္ထ ဝေဒနာ သိယာ ကုသလာ, သိယာ အဗျာကတာ, သိယာ ကာမာဝစရာ, သိယာ ရူ ပာဝစရာ, သိယာ အရူပာဝစရာ, ဖဿော တာသံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဝေဒနာနံ သမုဒယာဒိယထာဘူတဝေဒနံ မဂ္ဂဉာဏံ, အနုပဒအ ဝိမုတ္တိ ဖလံ , တေသံ ''အညေဝ ဓမ္မာ ဂမ္ဘီရာ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဓမ္မာဒိဝိဘာဂေ နေတဗ္ဗော။ ''အဇာနတံ အပ ဿတ''န္တိအာဒီသု အဝိဇ္ဇာ တဏှာ အကုသလာ ကာမာဝစရာ, တာသု အဝိဇ္ဇာယ အာသဝ, အယောနိသောမနသိကာ ရော ဧဝ တ ပဒဋ္ဌာနံ။ တဏှာယ သံယောဇနိယေသု ဓမ္မေသု အဿာဒဒဿနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ ''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ''တိ ဧတ္ထ ဖဿဿ ဝေဒနာယ ဝိယ ဓမ္မာဒိဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိနာ နယေန ဖဿာယတနာဒီနမ္ပိ ယထာရဟံ ဓမ္မာဒိဝိဘာဂေ နေတဗ္ဗောတိ အယံ **ဝိဘတ္တိဟာရော။**

ပရိဝတ္တဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒီနံ အကရဏံ ခန္တိသောရစ္စာနိ အနုဗ္ရူဟေတ္ဝာ ပဋိသင်္ခါနဘာဝနာဗလသိဒ္ဓိယာ ဥဘယဟိတပဋိပတ္တိ အာဝဟတိ။ အာဃာတာဒယော ပန ပဝတ္တိယမာနာ ဒုဗ္ဗဏ္ဏတံ ဒုက္ခသေယျံ ဘောဂဟာနိံ အကိတ္တိံ ပရေဟိ ဒုရုပသ င်္ကမနတဉ္စ နိပ္ဖာဒေန္တော နိရယာဒီသု မဟာဒုက္ခံ အာဝဟန္တိ။ ဟဏ္ဏာတိဟတာဒီဟိ ပဋိဝိရတိ အဝိပ္ပဋိသာရာဒိကလ္ယာဏံ ပရမ္ပရံ အာဝဟတိ။ ဟဏ္ဏာတိဟတာဒိ ပန ဝိပ္ပဋိသာရာဒိအကလျာဏံ ပရမ္ပရံ, ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တံ ဉာဏံ ဝိနေယျာနံ ယထာရဟံ ဝိဇ္ဇာဘိညာဒိဂုဏဝိသေသံ အာဝဟတိ သဗ္ဗညုဿ ယထာသဘာဝတဝဗောဓတော။ တထာ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသရဟိတံ ပန ဉာဏံ ဥဒ္ဒေယျေသု သာဝရဏတော ယထာဝုတ္တဂုဏဝိသေသံ နာဝဟတိ။ သဗ္ဗာပိ စေတာ ဒိဋ္ဌိယော ယထာရဟံ သဿတုစ္ဆေဒဘာဝတော အန္တဒွယဘူတာ သက္ကာယတီရံ နာတိဝတ္တန္တိ အနိယျာနိက သဘာဝတ္တာ။ နိယျာနိကသဘာဝတ္တာ ပန သမ္မာဒိဋ္ဌိ သပရိက္ခာရာ မဇ္ဈိမပဋိပဒာဘူတာ အတိက္ကမ္မ သက္ကာယတီရံ ဟာရံ အာဂစ္ဆတိ။ ဝေဒနာနံ သမုဒယာဒိယထာဘူတဝေဒနံ အနုပဒအဝိမုတ္တိံ အာဝဟတိ မဂ္ဂဘာဝတော။ ဝေဒနာနံ သမုဒ ယာဒိအသမ္ပဋိဝေဓော သံသာရစာရကာဝရောဓံ အာဝဟတိ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဘာဝတော။ ဝေဒယိတသဘာဝပဋိစ္ဆာဒ ကော သမ္မောဟော တဒဘိနန္ဒနံ အာဝဟတိ ။ ယထာဘူတာဝဗောဓော ပန တတ္ထ နိဗ္ဗေဒံ ဝိရာဂဉ္စ အာဝဟတိ။ မိစ္ဆာဘိ နိဝေသေ အယောနိသောမနသိကာရသဟိတာ တဏှာ အနေကဝိဟိတံ ဒိဋ္ဌိဇာလံ ပသာရေတိ။ ယထာဝုတ္တတဏှာသ မုစ္ဆေဒော ပဠမမဂ္ဂေ တံ ဒိဋ္ဌိဇာလံ သင်္ကောစေတိ။ သဿတတာဒိပညာပနဿ ဖဿော ပစ္စယော ဟောတိ အ သတိ ဖဿေ တဒဘာဝတော။ ဒိဋ္ဌိဗန္ဓနဗန္ဓာနံ ဖဿာယတနာဒီနံ အနိရောဓေန ဖဿာဒိအနိရောဓော သံသာရဒုက္ခ ဿ အနိဝတ္တိယေဝ, ယာထာဝတော ဖဿာယတနာဒိပရိညာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဒဿနာနိ အတိဝတ္တတိ, ဖဿာယတနာဒိ အပရိညာ တံဒိဋ္ဌိဂဟနံ နာတိဝတ္တတိ, ဘဝနေတ္တိသမုစ္ဆေဒော အာယတိံ အတ္တဘာဝဿ အနိဗ္ဗတ္တိယာ သံဝတ္တ တိ, အသမုစ္ဆိန္နာယ ဘဝနေတ္တိယာ အနာဂတေ ဘဝပ္ပဗန္ဓော ပရိဝတ္တတိယေဝါတိ အယံ **ပရိဝတ္တော ဟာရော။**

ဝေဝစနဟာရဝဏ္ဏနာ

''မမ မယ့်ဟံ မေ''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''ဘိက္ခဝေ သမဏာ တပဿိနော''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''ပရေ အညေ ပဋိဝိရုဒ္ဓါ''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''အဝဏ္ဏံ အကိတ္တိံ နိန္ဒ''န္တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''ဘာသေယျုံ ဘဏေယျုံ ကရေယျု''န္တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''ဓမ္မဿ ဝိနယဿ သတ္ထုသာသနဿာ''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''သင်္ဃဿ သမူဟဿ ဂဏဿ''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''တတြ တတ္ထ တေသု''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''တုမှေဟိ တေ ဘဝန္တေဟီ''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''အာဃာတော ဒေါသော ဗျာပါဒော''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''အပ္ပစ္စယော ဒေါမနဿံ စေတသိကဒုက္ခ''န္တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''စေတသော အနဘိရဒ္ဓိ စိတ္တဿ ဗျာပတ္တိ မနောပဒေါသော''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ''န ကရဏီယာ န ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ န ပဝတ္တေတဗ္ဗာ''တိ ပရိယာယဝစနံ။ ဣတိ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပဒေသု ဝေဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အယံ **ဝေဝစ နော ဟာရော။**

ပညတ္တိဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတော ဝတ္ထုဝသေန ဒသဝိဓေန ဧကူနဝီသတိဝိဓေန တ ပညတ္တော။ အပ္ပစ္စယော ဥပဝိစာရဝသေန ဆဓာ ပညတ္တော။ အာနန္ဒောပီတိအာဒိဝသေန နဝဓာ ပညတ္တော။ ပီတိ သာမညတော ခုဒ္ဒိကာဒိဝသေန ပဉ္စဓာ ပညတ္တာ။ သောမနဿံ ဥပဝိစာရဝသေန ဆဓာ ပညတ္တံ။ သီလံ တရိတ္တစာရိတ္တာဒိဝသေန အနေကဓာ ပညတ္တံ။ ဂမ္ဘီရတာဒိဝိသေသယုတ္တံ ဉာဏံ စိတ္တုပ္ပာဒဝသေန စတုဓာ, ဒ္ဝါဒသဝိဓေန တ, ဝိသယဘေဒတော အနေကဓာ စ ပညတ္တံ။ ဒိဋ္ဌိ သဿတာဒိဝသေန ဒ္ဝါသဋ္ဌိယာ ဘေဒေဟိ, တဒန္တောဂဓဝိဘာဂေန အနေကဓာ စ ပညတ္တာ။ ဝေဒနာ ဆဓာ အဋ္ဌသတဓာ အနေကဓာ စ ပညတ္တာ။ တဿာ သမုဒယော ပဉ္စဓာ ပညတ္တော, တထာ အတ္ထင်္ဂမော။ အဿာဒော ဒုဝိဓေန ပညတ္တော။ အာဒီနဝေါ တိဝိဓေန ပညတ္တော။ နိဿရဏံ ဧကဓာ စတုဓာ စ ပညတ္တံ။ပေ.။ အနုပါဒါဝိမုတ္တိ ဒုဝိဓေန ပညတ္တာ။

“အဇာနတံ အပဿတ”န္တိ ဝုတ္တာ အဝိဇ္ဇာ ဝိသယဘေဒေန စတုဓာ အဋ္ဌဓာ စ ပညတ္တာ။ “တဏှာဂတာန”န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တာ တဏှာ ဆဓာ အဋ္ဌသတဓာ အနေကဓာ စ ပညတ္တာ။ ဖဿော နိဿယဝသေန ဆဓာ ပညတ္တော။ ဥပါဒါနံ စတုဓာ ပညတ္တံ။ ဘဝေါ ဒွိဓာ အနေကဓာ စ ပညတ္တော။ ဇာတိ ဝေဝစနဝသေန ဆဓာ ပညတ္တာ။ တထာ ဇရာ သတ္တဓာ ပညတ္တာ။ မရဏံ အဋ္ဌဓာ နဝဓာ စ ပညတ္တံ။ သောကော ပဉ္စဓာ ပညတ္တော။ ပရိဒေဝေါ ဆဓာ ပညတ္တော။ ဒုက္ခံ စတုဓာ ပညတ္တံ, တထာ ဒေါမနဿံ။ ဥပါယာသော စတုဓာ ပညတ္တော။ “သမုဒယော ဟောတီ”တိ ပဘဝပညတ္တိ, “ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိ ဒုက္ခဿ ပရိညာပညတ္တိ, သမုဒယဿ ပဟာနပညတ္တိ, နိရောဓဿ သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တိ, မဂ္ဂဿ ဘာဝနာပညတ္တိ။

“အန္တောဇာလီကတာ”တိအာဒိ သဗ္ဗဒိဋ္ဌီနံ သင်္ဂဟပညတ္တိ။ “ဥစ္ဆိန္နဘဝနေတ္တိကော”တိအာဒိ ဒုဝိဓေန ပရိနိဗ္ဗာနပညတ္တိ။ ဧဝံ အာဃာတာဒီနံ အကုသလကုသလာဒိဓမ္မာနံ ယထာပဘဝပညတ္တိအာဒိဝသေန, တထာ “အာဃာတော”တိ ဗျာပါဒဿ ဝေဝစနပညတ္တိ, “အပ္ပစ္စယော”တိ ဒေါမနဿဿ ဝေဝစနပညတ္တီတိအာဒိနာ နယေန ပညတ္တိဘေဒေါ ဝိဘဇိတဗ္ဗောတိ အယံ **ပညတ္တိဟာရော**။

ဩတရဏဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတဂ္ဂဟဏေန သင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟော, တထာ အနဘိရဒ္ဓိဂ္ဂဟဏေန။ အပ္ပစ္စယဂ္ဂဟဏေန ဝေဒနာက္ခန္ဓသင်္ဂဟောတိ ဣဒံ **ခန္ဓမုခေန ဩတရဏံ**။ တထာ အာဃာတာဒိဂ္ဂဟဏေန ဓမ္မာယတနံ ဓမ္မဓာတု ဒုက္ခသစ္စံ သမုဒယသစ္စံ စ ဂဟိတန္တိ ဣဒံ **အာယတနမုခေန ဓာတုမုခေန သစ္စမုခေန စ ဩတရဏံ**။ တထာ အာဃာတာဒီနံ သဟဇာတာ အဝိဇ္ဇာ ဟေတုသဟဇာတအညမညနိဿယသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတပစ္စယေဟိ ပစ္စယော ဟောတိ, အသဟဇာတာ ပန အနန္တရသမနန္တရအနန္တရူပနိဿယနတ္ထိဝိဂတာသေဝနပစ္စယေဟိ ပစ္စယော ဟောတိ, အနန္တရာ ဥပနိဿယဝသေနေဝ ပစ္စယော ဟောတိ ။ တဏှာဥပါဒါနာဒီနံ, ဖဿာဒီနမ္ပိ တေသံ သဟဇာတာနံ အသဟဇာတာနဉ္စ ယထာရဟံ ပစ္စယဘာဝေါ ဝတ္တဗ္ဗော။ ကောစိ ပနေတ္ထ အဓိပတိဝသေန, ကောစိ ကမ္မဝသေန, ကောစိ အာဟာရဝသေန, ကောစိ ဣန္ဒြိယဝသေန, ကောစိ ဈာနဝသေန, ကောစိ မဂ္ဂဝသေနပိ ပစ္စယော ဟောတီတိ။ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဣဒံ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမုခေန ဩတရဏံ**။ အာနန္ဒာဒီနမ္ပိ ဣမိနာဝ နယေန ခန္ဓာဒိမုခေန ဩတရဏံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ။

တထာ သီလံ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဝိရတိစေတနာ, အဗျာပါဒါဒိစေတသိကဓမ္မာ စ, ပါဏာတိပါတာဒယော စေတနာဝ, တေသံ တဒုပကာရကဓမ္မာနဉ္စ လဇ္ဇာဒယာဒီနံ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာယတနာဒိသင်္ဂဟော, ပုရိမနယေနေဝ ခန္ဓာဒိမုခေန စ ဩတရဏံ ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ။ ဧသ နယော ဉာဏဒိဋ္ဌိဝေဒနာအဝိဇ္ဇာတဏှာဒိဂ္ဂဟဏေသု။ နိဿရဏအနုပါဒါဝိမုတ္တိဂ္ဂဟဏေသု အသင်္ခတဓာတုဝသေနပိ **ဓာတုမုခေန ဩတရဏံ** ဝိဘာဝေတဗ္ဗံ။ တထာ “ဝေဒနာနံ။ပေ.။ အနုပါဒါဝိမုတ္တော”တိ ဧတေန ဘဂဝတော သီလာဒယော ပဉ္စ ဓမ္မက္ခန္ဓာ, သတိပဋ္ဌာနာဒယော စ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ ပကာသိတာ ဟောန္တီတိ တံ မုခေနပိ ဩတရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “တဒပိ ဖဿပစ္စယာ”တိ ဒိဋ္ဌိပညာပနဿ ပစ္စယာဓီနဝုတ္တိတာဒီပနေန **အနိစ္စတာမုခေန ဩတရဏံ**, တထာ ဧဝံဓမ္မတာယ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမုခေန ဩတရဏံ**, အနိစ္စဿ ဒုက္ခာနတ္တဘာဝတော **အပ္ပဏိဟိတမုခေန သုညတာမုခေန စ ဩတရဏံ**။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယောတိ အယံ **ဩတရဏော ဟာရော**။

သောဓနဟာရဝဏ္ဏနာ

“မမံ ဝါ။ပေ။ ဘာသေယျုံ”န္တိ **အာရမ္ဘော။** “ဓမ္မသ္သ။ပေ။ သင္ဃသ္သ။ပေ။ ဘာသေယျုံ”န္တိ **ပဒသုဒ္ဓိ, နော အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ။** “တတ္ရ တုမ္ဟေဟိ။ပေ။ ကရဏီယာ”တိ **ပဒသုဒ္ဓိ စေဝ အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ စ။** ဒုတိယနယာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော ။ တထာ “အပ္ပမတ္တကံ ခေါ ပနေတ”န္တိအာဒိ **အာရမ္ဘော။** “ကတမ”န္တိအာဒိ **ပုစ္ဆာ။** “ပါဏာတိပါတံ ပဟာယာ”တိအာဒိ **ပဒသုဒ္ဓိ, နော အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ, နော စ ပုစ္ဆာသုဒ္ဓိ။** “ဣဒံ ခေါ”တိအာဒိ **ပုစ္ဆာသုဒ္ဓိ စေဝ ပဒသုဒ္ဓိ စ အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ စ။**

တထာ “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိ **အာရမ္ဘော။** “ကတမေ စ တေ”တိအာဒိ **ပုစ္ဆာ။** “သန္တိ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိ **အာရမ္ဘော။ “ကိ”** န္တိအာဒိ **အာရမ္ဘ ပုစ္ဆာ။** “ယထာသမာဟိတေ”တိအာဒိ **ပဒသုဒ္ဓိ, နော အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ နော စ ပုစ္ဆာသုဒ္ဓိ။** “ဣမေ ခေါ တေ”တိအာဒိ **ပဒသုဒ္ဓိ စေဝ ပုစ္ဆာသုဒ္ဓိ စ အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ စ။** ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗတ္ထ အာရမ္ဘာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။ အယံ **သောဓနော ဟာရော။**

အဓိဋ္ဌာနဟာရဝဏ္ဏနာ

“အဝဏ္ဏ”န္တိ **သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ တံ,** အဝိကပ္ပေတွာ **ဝိသေသဝစနံ** “မမံ ဝါ ဓမ္မသ္သ ဝါ သင္ဃသ္သ ဝါ”တိ။ သုက္ကပက္ခေပိ ဧသေဝ နယော။

တထာ “သီလ”န္တိ **သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ,** တံ အဝိကပ္ပေတွာ **ဝိသေသဝစနံ** “ပါဏာတိပါတာ ပဋိဝိရတော”တိအာဒိ။

“အညေဝ ဓမ္မာ”တိအာဒိ **သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ,** တံ အဝိကပ္ပေတွာ **ဝိသေသဝစနံ** “တယိဒံ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော ပဇာနာတီ”တိအာဒိ။

တထာ “ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာ”တိအာဒိ **သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ,** တံ အဝိကပ္ပေတွာ **ဝိသေသဝစနံ** “သသ္သတဝါဒါ”တိအာဒိ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗတ္ထ သာမညဝိသေသော နိဒ္ဓါရေတဗ္ဗောတိ အယံ **အဓိဋ္ဌာနော ဟာရော။**

ပရိက္ခာရဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒီနံ “အနတ္ထံ မေ အစရီ”တိအာဒီနိ (ဓ. သ. ၁၂၃၇; ဝိဘ. ၉၀၉) စ ဧကူနဝီသတိ အာဃာတဝတ္ထူနိ **ဟေတု။** အာနန္ဒာဒီနံ အာရမ္မဏေ အဘိသိနေဟော **ဟေတု။** သီလသ္သ ဟိရိဩတ္တပ္ပံ အပ္ပိစ္ဆတာဒယော စ **ဟေတု။** “ဂမ္ဘီရာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တဓမ္မသ္သ သဗ္ဗာပိ ပါရမိယော **ဟေတု,** ဝိသေသေန ပညာပါရမီ။ ဒိဋ္ဌီနံ အသပ္ပုရိသူပသ္သယော, အသဒ္ဓမ္မသ္သဝနံ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသေန အယောနိသောမနသိကာရော စ အဝိသေသေန **ဟေတု,** ဝိသေသေန ပန သသ္သတဝါဒါဒီနံ အတီတဇာတိအနုသ္သရဏာဒိ **ဟေတု။** ဝေဒနာနံ အဝိဇ္ဇာတဏ္ဟာကမ္မာနိ ဖသ္သော စ **ဟေတု။** အနုပါဒါဝိမုတ္တိယာ အရိယမဂ္ဂော **ဟေတု။** ပညာပနသ္သ အယောနိသောမနသိကာရော **ဟေတု။** တဏ္ဟာယ သံယောဇနိယေသု အသ္သာဒါနုပသ္သနာ **ဟေတု။** ဖသ္သသ္သ ဆဋ္ဌာယတနာနိ, ဆဋ္ဌာယတနသ္သ နာမရူပံ **ဟေတု။** ဘဝနေတ္တိသမုစ္ဆေဒသ္သ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာ **ဟေတူ**တိ အယံ **ပရိက္ခာရော ဟာရော။**

သမာရောပနဟာရဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒီနံ အကရဏီယတာဝစနေန ခန္တိသမ္ပဒါ ဒသ္သိတာ ဟောတိ။ “အပ္ပမတ္တကံ ခေါ ပနေတ”န္တိအာဒိနာ သောရစ္စသမ္ပဒါ, “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ”တိအာဒိနာ ဉာဏသမ္ပဒါ, “အပရာမသတော စသ္သ ပစ္စတ္တညေဝ နိဗ္ဗုတိ ဝိဒိတာ”တိ, “ဝေဒနာနံ။ပေ။ ယထာဘူတံ ဝိဒိတွာ အနုပါဒါဝိမုတ္တော”တိ စေတေဟိ သမာဓိသမ္ပဒါယ သဒ္ဓိံ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိဝသီဘာဝသမ္ပဒါ ဒသ္သိတာ ဟောတိ။ တတ္ထ ခန္တိသမ္ပဒါ ပဋိသင္ခါနဖလသိဒ္ဓိတော သောရစ္စသမ္ပဒါယ **ပဒဋ္ဌာနံ။** သောရစ္စသမ္ပဒါ ပန အတ္ထတော သီလမေဝ, တထာ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ပဋိဝိရတိဝစနံ သီလသ္သ ပရိယာယဝိဘာဂဒ

သ္သနတ္ထံ။ တတ္ထ သီလံ သမာဓိဿ **ပဒဋ္ဌာနံ,** သမာဓိ ပညာယ **ပဒဋ္ဌာနံ။** တေသု သီလေန **ဝီတိက္ကမပ္ပဟာနံ ဒုစ္စ
ရိတသံကိလေသပ္ပဟာနဉ္စ** သိဇ္ဈတိ, သမာဓိနာ **ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနံ, ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ, တဏှာသံကိလေသပ္ပ
ဟာနဉ္စ** သိဇ္ဈတိ။ ပညာယ **ဒိဋ္ဌိသံကိလေသပ္ပဟာနံ, သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ, အနုသယပ္ပဟာနဉ္စ** သိဇ္ဈတီတိ သီလာဒီ
ဟိ တီဟိ ဓမ္မက္ခန္ဓေဟိ သမထဝိပဿနာဘာဝနာပာရိပူရိ, ပဟာနတ္တယသိဒ္ဓိ စာတိ အယံ **သမာရောပနော ဟာရော။**

သောဠသဟာရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စဝိဓနယဝဏ္ဏနာ

နန္ဒိယာဝဋ္ဋနယဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒီနံ အကရဏဝစနေန တဏှာဝိဇ္ဇာသင်္ကေစော ဒဿိတော ဟောတိ။ သတိ ဟိ အတ္တတ္တနိယဝတ္
ထုသု သိနေဟေ သမ္ဘာသေ စ “အနတ္ထံ မေ အစရီ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၃၇, ဝိဘ. ၉၀၉) အာဃာတော ဇာယတီတိ,
တထာ “ဟဏ္ဏာတိဟတာ ပဋိဝိရတော”တိအာဒိဝစနေဟိ , “ပစ္စတ္တညေဝ နိဗ္ဗုတိ ဝိဒိတာ, အနုပာဒါဝိမုတ္တော, ဆန္နံ
ဖဿာယတနာနံ။ပေ.။ ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိအာဒီဟိ ဝစနေဟိ စ တဏှာဝိဇ္ဇာနံ အစ္စန္တပ္ပဟာနံ ဒဿိတံ ဟော
တိ။ တာသံ ပန ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကာဒိပဒေဟိ “အဇာနတံ အပဿတ”န္တိအာဒိပဒေဟိ စ သရူပတော ဒဿိတာနံ တဏှာ
ဝိဇ္ဇာနံ ရူပဓမ္မာ အရူပဓမ္မာ စ **အဓိဋ္ဌာနံ။** ယထာက္ကမံ သမထော စ ဝိပဿနာ စ **ပဋိပက္ခော။** တေသံ စေတောဝိမုတ္တိ
ပညာဝိမုတ္တိ စ **ဖလံ။** တတ္ထ တဏှာ, တဏှာဝိဇ္ဇာ တ သမုဒယသစ္စံ, တဒဓိဋ္ဌာနဘူတာ ရူပာရူပဓမ္မာ ဒုက္ခသစ္စံ, တေ
သံ အပ္ပဝတ္တိ နိရောဓသစ္စံ, နိရောဓပဇာနနာ သမထဝိပဿနာ မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝံ စတုသစ္စယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တ
ဏှာဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ မာယာသာဌေယျမာနာတိမာနမဒပ္ပမာဒပာပိစ္ဆတာပာပမိတ္တတာအဟိရိကာနောတ္တပ္
ပာဒိဝသေန သဗ္ဗော အကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော။ တထာ အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေန ဝိပရီတမနသိကာရကောဓုပနာဟမက္ခ
ပလာသဣဿာမစ္ဆရိယသာရမ္ဘအေဝစဿတာ- ဘဝဒိဋ္ဌိဝိဘဝဒိဋ္ဌာဒိဝသေန အကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော။ ဝုတ္
တဝိပရိယာယေန အမာယာအသာဌေယျာဒိအဝိပရီတမနသိကာရာဒိဝသေန, တထာ သမထပက္ခိယာနံ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီနံ,
ဝိပဿနာပက္ခိယာနဉ္စ အနိစ္စသညာဒီနံ ဝသေန ကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗောတိ။ အယံ **နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ နယဿ ဘူ
မိ။**

တိပုက္ခလနယဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာဒီနံ အကရဏဝစနေန အဒေါသသိဒ္ဓိ, တထာ ဟဏ္ဏာတိဟတဖရုသတစာဟိ ပဋိဝိရတိဝစနေန။ အာနန္ဒာဒီနံ
အကရဏဝစနေန အလောဘသိဒ္ဓိ, တထာ အဗ္ရဟ္မစရိယတော ပဋိဝိရတိဝစနေန။ အဒိန္နာအနာဒီဟိ ပန ပဋိဝိရတိဝစနေန
ဥဘယသိဒ္ဓိ။ “တယိဒံ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော ပဇာနာတီ”တိအာဒိနာ အမောဟသိဒ္ဓိ။ ဣတိ တီဟိ အကုသလမူလေဟိ ဂဟိ
တေဟိ တပ္ပဋိပက္ခတော, အာဃာတာဒိအကရဏဝစနေန စ တီဏိ ကုသလမူလာနိ သိဒ္ဓါနိယေဝ ဟောန္တိ။ တတ္ထ တီဟိ
အကုသလမူလေဟိ တိဝိဓဒုစ္စရိတသံကိလေသမလဝိသမာကုသလသညာဝိတက္ကာသဒ္ဓမ္မာဒိဝသေန သဗ္ဗော
အကုသလပက္ခော ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။ တထာ တီဟိ ကုသလမူလေဟိ တိဝိဓသုစရိတတေအနသမကုသလသညာဝိတက္က
ပညာသဒ္ဓမ္မသမာဓိ- ဝိမောက္ခမုခဝိမောက္ခာဒိဝသေန သဗ္ဗော ကုသလပက္ခော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ ဧတ္ထာပိ စ သစ္စ
ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ? လောဘော သဗ္ဗာနိ တ ကုသလာကုသလမူလာနိ သမုဒယသစ္စံ, တေဟိ ပန နိဗ္ဗတ္တာ
တေသံ အဓိဋ္ဌာနဂေစရဘူတာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စန္တိအာဒိနာ နယေန သစ္စယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အယံ **တိပု
က္ခလဿ နယဿ ဘူမိ။**

သီဟဝိက္ကီဠိတနယဝဝဏ္ဏနာ

အာဃာတာနန္ဒနာဒီနံ အကရဏဝစနေန သတိသိဒ္ဓိ။ သတိယာ ဟိ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေ, တတ္ထ စ အာဒီနဝတနိဿရဏေ သ
လ္လက္ခေတွတ သာဝဇ္ဇံ ပဟာယ အနဝဇ္ဇံ သမာဒါယ ဝတ္တတီတိ။ တထာ မိစ္ဆာဇီဝါ ပဋိဝိရတိဝစနေန ဝီရိယသိဒ္ဓိ။ ဝီရိ
ယေန ဟိ ကာမဗျာပါဒဝိဟိံသာဝိတက္ကေ ဝိနောဒေတိ, ဝီရိယသာဓနဉ္စ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလန္တိ။ ဟဏ္ဏာတိဟတာဒီ
ဟိ ပဋိဝိရတိဝစနေန သတိသိဒ္ဓိ။ သတိယာ ဟိ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇေ, တတ္ထ စ အာဒီနဝတနိဿရဏေ သလ္လက္ခေတွတ သာဝဇ

ဇံ ပဟာယ အနုဝဇ္ဇံ သမာဒာယ ဝတ္တတိ။ တထာ ဟိ သာ “ဝိသယာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ”တိ စ ဝုစ္စတိ။ “တယိဒံ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော ပဇာနာတီ”တိအာဒိနာ သမာဓိပညာသိဒ္ဓိ။ ပညာယ ဟိ ယထာဘူတာဝဗောဓော, သမာဟိတော စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတီတိ။ တထာ “နိစ္စော ဓုဝေ”တိအာဒိနာ အနိစ္စေ “နိစ္စ”န္တိ ဝိပလ္လာသော, “အရောဂေ ပရံ မရဏာ, ဧကန္တသုခီ အတ္တာ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော”တိ စ ဧဝမာဒီဟိ အသုခေ “သုခ”န္တိ ဝိပလ္လာသော, “ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော”တိအာဒိနာ အသုဘေ “သုဘ”န္တိ ဝိပလ္လာသော, သဗ္ဗေဟေဝ စ ဒိဋ္ဌိဒီပကပဒေဟိ အနတ္တနိ “အတ္တာ”တိ ဝိပလ္လာသောတိ ဧဝမေတ္ထ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ သိဒ္ဓါ ဟောန္တိ, တေသံ ပဋိပက္ခတော စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိ သိဒ္ဓါနေဝ ဟောန္တိ။ တတ္ထ စတူဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။

ကထံ? ဒုဝိဓော ဟိ တဏှာစရိတော မုဒိန္ဒြိယော စ တိက္ခိန္ဒြိယော စာတိ, တထာ ဒိဋ္ဌိစရိတော။ တေသု ပဌမော အသုဘေ “သုဘ”န္တိ ဝိပလ္လတ္ထဒိဋ္ဌိ သတိဗလေန ယထာဘူတံ ကာယသဘာဝံ သလ္လက္ခေတွာ သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတိ။ ဒုတိယော အသုခေ “သုခ”န္တိ ဝိပလ္လတ္ထဒိဋ္ဌိ “ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝာသေတီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၆; အ. နိ. ၄.၁၄; ၆.၅၈) ဝုတ္တေန ဝီရိယသံဝရသင်္ခါတေန ဝီရိယဗလေန တံ ဝိပလ္လာသံ ဝိဓမတိ။ တတိယော အနိစ္စေ “နိစ္စ”န္တိ အယာထာဝကဟိ သမထဗလေန သမာဟိတဘာဝတော သင်္ခါရာနံ ခဏိကဘာဝံ ယထာဘူတံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ စတုတ္ထော သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏဃနဝိစိတ္တတ္တာ ဖဿာဒိဓမ္မပုဉ္ဇမတ္တေ အနတ္တနိ “အတ္တာ”တိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသီ စတုကောဋိကသုညတာမနသိကာရေန တံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ ဝိဒ္ဓံသေတိ။ စတူဟိ စေတ္ထ ဝိပလ္လာသေဟိ စတုရာသဝေဃယောဂကာယဂန္ထအဂတိတဏှုပ္ပာဒုပာဒါနသတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိအပရိညာဒိဝသေန သဗ္ဗော အကုသလပက္ခော နေတဗ္ဗော။ တထာ စတူဟိ သတိပဋ္ဌာနေဟိ စတုဗ္ဗိဓဈာနဝိဟာရာဓိဋ္ဌာနသုခဘာဂိယဓမ္မအပ္ပမညာသမ္ပဓာနက္ကဒ္ဓိဟအဒိဝသေန သဗ္ဗော တေအနုပက္ခော နေတဗ္ဗောတိ အယံ **သီဟဝိက္ကီဠိတဿ နယဿ ဘူမိ။** ဣဓာပိ သုဘသညာသုခသညာဟိ, စတူဟိပိ ဝါ ဝိပလ္လာသေဟိ သမုဒယသစ္စံ , တေသံ အဓိဋ္ဌာနာရမ္မဏဘူတာ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စန္တိအာဒိနာ သစ္စယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဒိသာလောစနအင်္ကုသနယဒွယဝဏ္ဏနာ

ဣတိ တိဏ္ဏံ အတ္ထနယာနံ သိဒ္ဓိယာ ဝေဟာရနယဒွယမ္ပိ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ တထာ ဟိ အတ္ထနယဒိသာဘူတဓမ္မာနံ သမာလောစနံ **ဒိသာလောစနံ,** တေသံ သမာနယနံ **အင်္ကုသော** တိ နိယုတ္တာ ပဉ္စ နယာ။

ပဉ္စဝိဓနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာသနပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ

ဣဒံ သုတ္တံ သောဠသဝိဓေ သုတ္တန္တပဋ္ဌာနေ သံကိလေသတသနာသေက္ခဘာဂိယံ, သံကိလေသနိဗ္ဗေဓာသေက္ခဘာဂိယမေဝ တ။ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓေ ပန သုတ္တန္တပဋ္ဌာနေ လောကိယလောကုတ္တရံ သတ္တဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ ဉာဏဉေယျဒဿနဘာဝနံ သကဝစနပရဝစနံ ဝိဿဇ္ဇနီယာဝိဿဇ္ဇနီယံ ကုသလာကုသလံ အနုညာတပဋိက္ခိတ္တဉ္စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပကရဏနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဗြဟ္မဇာလသုတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. သာမညဖလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ရာဇာမစ္စကထာဝဏ္ဏနာ

၁၅၀. ရာဇဂဟေတိ ဧတ္ထ ဒုဂ္ဂဇနပဒဋ္ဌာနဝိသေသသမ္ပဒါဒိယောဂတော ပဓာနဘာဝေန ရာဇူဟိ ဂဟိတန္တိ **ရာဇဂဟ**န္တိ အာဟ **"မန္ဓာတု။ပေ.။** ဝုစ္စတီ"တိ။ တတ္ထ မဟာဂေါဝိန္ဒေန မဟာသတ္တေန ပရိဂ္ဂဟိတံ ရေဏုအာဒီဟိ ရာဇူဟိ ပရိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတီတိ မဟာဂေါဝိန္ဒဂ္ဂဟဏံ။ **မဟာဂေါဝိန္ဒော**တိ မဟာနုဘာဝေ ဧကော ပုရာတနော ရာဇာတိ ကေစိ။ **ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ**တိ ရာဇဓာနီဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ။ **ပကာရေ**တိ နဂရမာပနေန ရညာ ကာရိတသဗ္ဗဂေဟတ္တာ **ရာဇဂဟံ,** ဂိဇ္ဈကူဋာဒီဟိ ပရိက္ခိတ္တတ္တာ ပဗ္ဗတရာဇေဟိ ပရိက္ခိတ္တဂေဟသဒိသန္တိပိ **ရာဇဂဟံ,** သမ္ပန္နဘဝနတာယ ရာဇမာနံ ဂေဟန္တိပိ **ရာဇဂဟံ,** သံဝိဟိတာရက္ခတာယ အနတ္ထာဝဟဘာဝေန ဥပဂတာနံ ပဋိရာဇူနံ ဂဟံ ဂေဟဘူတန္တိပိ **ရာဇဂဟံ,** ရာဇူဟိ ဒိသွာ သမ္မာ ပတိဋ္ဌာပိတတ္တာ တေသံ ဂဟံ ဂေဟဘူတန္တိပိ **ရာဇဂဟံ,** အာရာမရာမဏေယျကာဒီဟိ ရာဇတေ, နိဝါသသုခတာဒိနာ သတ္တေဟိ မမတ္တဝသေန ဂယှတိ, ပရိဂ္ဂယှတီတိ ဝါ **ရာဇဂဟ**န္တိ ဧဒိသေ ပကာရေ သော ပဒေသော ဌာနဝိသေသဘာဝေန ဥဠာရသတ္တပရိဘောဂေကေတိ အာဟ **"တံ ပနေတ"**န္တိအာဒိ။ **တေသ**န္တိ ယက္ခာနံ။ **ဝသနဝန**န္တိ အာဟာနဘူမိဘူတံ ဥပဝနံ။

အဝိသေသေနာတိ "ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတိ" (မ. နိ. ၁.၆၉; ၃.၇၅; ဝိဘ. ၅၀၈), "ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; သံ. နိ. ၂.၁၅၂; အ. နိ. ၄.၁၂၃; ပါရာ. ၁၁) "မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ", (ဒီ. နိ. ၁.၅၅၆; ၃.၃၀၈; မ. နိ. ၁.၇၇, ၄၅၉, ၅၀၉; ၂.၃၀၉, ၃၁၅, ၄၅၁, ၄၇၁; ၃.၂၃၀; ဝိဘ. ၆၄၂) "သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ အမနသိကာရာ အနိမိတ္တံ စေတောသမာဓိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝိဟရတီ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၅၉) ဝိယ သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနသိဒ္ဓေန ဝိသေသပရာမသနေန ဝိနာ။ ဣရိယာယ ကာယိကကိရိယာယ ပဝတ္တနူပါယဘာဝတော ပထောတိ **ဣရိယာပထော။** ဌာနာဒီနဉ္ဟိ ဂတိနိဝတ္တိ အာဒိအဝတ္ထာဟိ ဝိနာ န ကဉ္စိ ကာယိကကိရိယံ ပဝတ္တေတုံ သက္ကာ။ ဝိဟရတီတိ ပဝတ္တတီတိ ဧတေန, ဝိဟရဏဉ္စာတိ ဝိဟာရော, ဒိဗ္ဗဘာဝါဝဟော ဝိဟာရော **ဒိဗ္ဗဝိဟာရော,** မဟဂ္ဂတဇ္ဈာနာနိ။ **နေတ္တိယံ** ပန "စတဿော အာရုပ္ပသမာပတ္တိယော အာနေဉ္ဇာ ဝိဟာရာ"တိ ဝုတ္တံ ။ တံ တာသံ မေတ္တာဈာနာဒီနံ ဗြဟ္မဝိဟာရတာ ဝိယ ဘာဝနာဝိသေသဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အဋ္ဌကထာသု** ပန ဒိဗ္ဗဘာဝါဝဟသာမညတော တာပိ "ဒိဗ္ဗဝိဟာရာ" တွေဝ ဝုတ္တာ။ ဟိတူပသံဟာရာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ ဗြဟ္မဘူတာ သေဋ္ဌဘူတာ ဝိဟာရာတိ **ဗြဟ္မဝိဟာရာ,** မေတ္တာဈာနာဒိကာ။ အနညသာဓာရဏတ္တာ အရိယာနံ ဝိဟာရာတိ **အရိယဝိဟာရာ,** စတဿောပိ ဖလသမာပတ္တိယော။ **သမင်္ဂီပရိဒီပန**န္တိ သမင်္ဂိဘာဝပရိဒီပနံ။ **ဣရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနံ** ဣတရဝိဟာရသမာယောဂပရိဒီပနဿ ဝိသေသဝစနဿ အဘာဝတော, ဣရိယာပထသမာယောဂပရိဒီပနဿ စ အတ္ထသိဒ္ဓတ္တာ။ **ဝိဟရတီ**တိ ဧတ္ထ **ဝိ**-သဒ္ဒော ဝိစ္ဆေဒတ္ထဇောတနော, **ဟရတီ**တိ နေတိ, ပဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ကဿ ကေန ဝိစ္ဆိန္ဒနံ, ကထံ ကဿ ပဝတ္တနန္တိ အန္တောလီနံ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"သော ဟိ"**တိအာဒိ။

ဂေါစရဂါမဒဿနတ္ထံ "ရာဇဂဟေ"တိ ဝတွာ ဗုဒ္ဓါနံ အနုရူပနိဝါသနဋ္ဌာနဒဿနတ္ထံ "အမ္ဗဝနေ"တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဣဒမဿာ"** တိအာဒိ။ **တေ**န္တိ တေံ "ရာဇဂဟေ"တိ **ဘုမ္မဝစနံ သမီပတ္ထေ** "ဂင်္ဂါယ ဂါဝေါ စရန္တိ, ကူပေ ဂဂ္ဂကုလ"န္တိ စ ယထာ။ ကုမာရေန ဘတောတိ ကုမာရဘတော, သော ဧဝ **ကောမာရဘစ္စော** ယထာ ဘိသက္ကမေဝ ဘေသဇ္ဇံ။ **ဒေါသာဘိသန္န**န္တိ ဝါတပိတ္တာဒိဝသေန ဥဿန္နဒေါသံ။ **ဝိရေစေတွာ**တိ ဒေါသပကောပတော ဝိဝေစေတွာ။

အဍ္ဎတေဠသဟီ တိ အဍ္ဎေန တေရသဟိ အဍ္ဎတေရသဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ။ တာနိ ပန ပညာသာယ ဦနာနိ တေရသ ဘိက္ခုသတာနိ ဟောန္တီတိ အာဟ **"အဍ္ဎသတေနာ"** တိအာဒိ။

ရာဇတီတိ ဒိဗ္ဗတိ, သောဘတီတိ အတ္ထော။ **ရဉ္ဇေတီ** တိ ရမေတိ။ **ရညော**တိ ပိတု ဗိမ္ဗိသာရရညော။ သာသနဋ္ဌေန ဟိံသနဋ္ဌေန **သတ္တု။**

ဘာရိယေတိ ဂရုကေ အညေသံ အသက္ကုဏေယျေ တ။ **သုဝဏ္ဏသတ္တကေနာ** တိ သုဝဏ္ဏမယေန သတ္တကေန။ အယောမယဉ္စာတိ ရညော သရီရံ ဥပနေတုံ အယုတ္တန္တိ ဝဒတိ။ **သုဝဏ္ဏသတ္တကေနာ** တိ တ သုဝဏ္ဏပရိက္ခတေန သတ္ထကေန **ဗာဟုံ ဖာလာပေတွာတ**တိ သိရာဝေဓဝေသေန ဗာဟုံ ဖလာပေတွာ **ဥဒကေန သမ္မိဒ္ဒိတွာ ဟာယေသိ** ကေဝလသ္သ လောဟိတဿ ဂဗ္ဘိနိတ္ထိယာ ဒုဇ္ဇိရဘာဝတော။ **ခုရာတ**ိ ခုရဘူတာ, ဂဏဿ , ဓောရယ္ယှာတိ အတ္ထော။ **ခုရံ နိဟရာမီ**တိ ဂဏခုရံ ဂဏဗန္ဓိယံ နိဗ္ဗတ္တေမိ။ **"ပုဗ္ဗေ ဓော"** တိအာဒိ ခန္ဓကဟဋ္ဌိ ဧဝ။

ပေတ္တနိယ န္တိ ဆုရိကံ, ယံ "နခရ"န္တိပိ [ပေထနိကန္တိ ဆုရိကံ, ယံ ခရန္တိပိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၃.၃၃၉) ပေတ္ထ နိကန္တိ ဆုရိကံ, ခရန္တိပိ (ဝိ. ဝိ. ဋီ. ၂.စူဠဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ ၃၃၉)] ဝုစ္စတိ။ **ဒိတ ဒိဝဿာ** တိ ဒိဝဿပိ ဒိတ, မဇ္ဈန္ဟိကဝေလာယန္တိ အတ္ထော။

တဿာ သရီရံ လေဟိတွာ ယာပေတိ အတ္တုပက္ကမေန မရဏံ န ယုတ္တန္တိ။ န ဟိ အရိယသာဝကာ အတ္တာနံ ဝိနိပာတေန္တိတိ။ **မဂ္ဂဖလသုခေနာ** တိ မဂ္ဂဖလသုခာဝဟေန သောတာပတ္တိမဂ္ဂဖလသုခူပသဉ္စာတိတေန **စင်္ကမေန ယာပေတိ။ စေတိယင်္ဂဏေ** တိ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒိဟိ ပူဇနတ္ထာနဘူတေ စေတိယင်္ဂဏေ ။ **နိသဇ္ဇနတ္ထာယာ** တိ ဘိက္ခုသင်္ဃနိသီဒနတ္ထာယ။ **စာတုမဟာရာဇိကဒေဝလောကေ။ပေ။ ယက္ခော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ** တတ္ထ ဗဟုလံ နိဗ္ဗတ္တပုဗ္ဗတာယ စိရပရိစိတနိကန္တိဝသေန။

ခေဘဗေတွာတိ ပုတ္တသိနေဟဿ ဗလဝဘာဝတော, သဟဇာတပီတိဝေဂဿ စ သဝိပ္ဖာရတာယ တံသမုဋ္ဌာန ရူပဓမ္မေဟိ ဖရဏဝသေန သကလသရီရံ အာလောဠေတွာ။ တေနာဟ **"အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ အာဟစ္စ အဋ္ဌာသိ"** တိ။ **ပိတုဂုဏာနု** တိ ပိတု အတ္တနိ သိနေဟဂုဏံ။ **မုဋ္ဌာပေတွာ** တိ တ္တေ **က္လတိ**-သဒ္ဒေ ပကာရတ္ထော, တေန "အဘိမာရကပုရိသပေသနာဒိပ္ပကာရေရနာ"တိ ဝုတ္တေ ဧဝ ပကာရေ ပစ္စာမသတိ။ **ဝိတ္ထာရကထာနယော**တိ အဇာတသတ္တုပသာဒနာဒိဝသေန ဝိတ္ထာရတော ဝတ္တဗ္ဗာယ ကထာယ နယမတ္တံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဝိတ္ထာရနယာ ကထာ န ဝုတ္တာတိ အာဟ **"အာဂတ တ္တာ ပန သဗ္ဗံ န ဝုတ္တ"**န္တိ။

ကောသလရညောတိ မဟာကောသလရညော။ **ပဏ္ဏိတာခိဝစန** န္တိ ပဏ္ဏိတဝေဝစနံ။ **ဝိဒန္တိ** တိ ဇာနန္တိ။ **ဝေဒေန** ဉာဏေန ကရဏဘူတေန **ဉ္ညဟတိ** ပဝတ္တတီတိ **ဝေဒေဟိ။**

တ္တောတိ တေသမ္ပိ ဒိဝသေ။ **အနုသနေန တတိ တ**-သဒ္ဒော အနိယမတ္တော, တေန ဧကစ္စမနောဒုစ္စရိတဒုဿီလျာဒီနိ သင်္ဂဏှာတိ။ တထာ ဟိ ကေဟလကူပေသထော အဘိဇ္ဈာသဟဂတစိတ္တဿ ဝသေန ဝုတ္တော, နိဂဏ္ဌုပေါသထော မောသဝဇ္ဇာဒိဝသေန။ ယထာဟ "သော တေန အဘိဇ္ဈာသဟဂတေန စေတသာ ဒိဝသံ အတိနာမေတိ"တိ (အ. နိ. ၁.၇၁), "ဣတိ ယသ္မိံ သမယေ သစ္စေ သမာဒပေတဗ္ဗာ, မုသာတဒေ တသ္မိံ သမယေ သမာဒပေန္တိ"တိ (အ. နိ. ၁.၇၁) စ အာဒိ။ **တ္တော** တိ ဥပေါသထသဒ္ဒေ။ **အတ္ထုဒ္ဓာရော** တိ ဝတ္တဗ္ဗအတ္ထာနံ ဥဒ္ဓာရဏံ။

နနု စ အတ္ထမတ္တံ ပတိ သဒ္ဒာ အဘိနိဝိသန္တိတိ န ဧကေန သဒ္ဒေန အနေကေ အတ္ထာ အဘိဓီယန္တိတိ? သစ္စမေတံ သဒ္ဒဝိသေသေ အပေက္ခိတေ, တေသံ ပန အတ္ထာနံ ဥပေါသထသဒ္ဒဝစနီယတာ သာမညံ ဥပာဒာယ ဝုစ္စမာနော အယံ ဝိစာရော ဥပေါသထသဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓာရောတိ ဝုတ္တော။ ဟောဋ္ဌာ "ဧဝံ မေ သုတ"န္တိအာဒီသု အာဂတေ အ တ္ထုဒ္ဓာရေပိ ဧသေဝ နယော။ ကာမဥ္စ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသာဒိဝိသယောပိ ဥပေါသထသဒ္ဒော သာမညရူပေ ဧဝ ဝိသေသသဒ္ဒဿ အတစကဘာဝတော, တာဒိသံ ပန သာမညံ အနာဒိယိတွာ အယမတ္ထော ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သီလသုဒ္ဓိဝသေန ဥပေတေဟိ သမဂ္ဂေဟိ ဝသီယတိ အနုဋ္ဌိယတီတိ **ဥပေါသထော,** ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသော။ သမာအနဝသေန အဓိဋ္ဌာနဝသေန တ ဥပေစ္စ အရိယတသာဒိအတ္ထံ ဝသိတဗ္ဗတော **ဥပေါသထော,** သီလံ။ အနသနာဒိဝသေန ဥ ပေစ္စ ဝသိတဗ္ဗတော အနုဝသိတဗ္ဗတော **ဥပေါသထော။ ဥပတသော**တိ သမာအနံ။ ဥပေါသထကုလဘူတတာယ နဝမ ဟတ္ထိနိကာယပရိယာပန္နေ ဟတ္ထိနာဂေ ကိဋ္ဌိ ကိရိယံ အနပေက္ခိတွာ ရူဋ္ဌဟိဝသေန သမညာမတ္တံ ဥပေါသထော တိ အာဟ **"ဥပေါသထော နာဂရာဇာတိအာဒီသု ပညတ္တိ"** တိ။ ဒိဝသေ ပန ဥပေါသထသဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာ ဧဝ။ **သုဒ္ဓဿ ဝေ သဒာ ဖဂ္ဂု** တိ တ္တေ ပန **သုဒ္ဓဿာ** တိ သဗ္ဗသော ကိလေသမလာဘာဝေန သုဒ္ဓဿ။ **ဝေတိ** နိပါတမတ္တံ။ **ဝေတိ** တ ဗျတ္တန္တိ အတ္ထော။ **သဒာ ဖဂ္ဂု** တိ နိစ္စကာလမ္ပိ ဖဂ္ဂုဏနက္ခတ္တမေဝ။ ယဿ ဟိ ဖဂ္ဂု

ဂုဏမာသေ ဥတ္တရဖဂ္ဂုဏဒိဝသေ တိတ္ထန္ဟာနံ ကရောန္တဿ သံဝစ္ဆရိကပါပပဝါဟနံ ဟောတီတိ လဒ္ဓိ, တံ တတော ဝိဝေစေတုံ ဣဒံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ **သုဒ္ဓဿုပေါသထော သဒါ** တိ ယထာဝုတ္တသုဒ္ဓိယာ သုဒ္ဓဿ ဥပေါသထင်္ဂါနိ ဝတသမာဒါနာနိ စ အသမာဒိယတောပိ နိစ္စံ ဥပေါသထော, ဥပေါသထဝတသော တေတိ အတ္ထော။ ပဉ္စဒသန္နံ တိထီနံ ပူရဏဝသေန **ပန္နရသော**။

ဗဟုသော , အတိသယတော ဝါ ကုမုဒာနိ ဧတ္ထ သန္တီတိ ကုမုဒဝတီ, တိဿံ **ကုမုဒဝတိယာ**။ စတုန္နံ မာသာနံ ပါရိပူရိဘူတာတိ **စာတုမာသီ**။ သာ ဧဝ ပါဠိယံ စာတုမာသိနီတိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"ကြစ ပန စာတုမာသိနီတိ ဝုစ္စတီ"** တိ။ တဒါ ကတ္တိကမာသဿ ပုဏ္ဏတာယ **မာသပုဏ္ဏတာ**။ ဝဿာနဿ ဥတုနော ပုဏ္ဏတာယ **ဥတုပုဏ္ဏတာ**။ ကတ္တိကမာသလက္ခိတဿ သံဝစ္ဆရဿ ပုဏ္ဏတာယ **သံဝစ္ဆရပုဏ္ဏတာ**။ **"မာ" ကြတိ စန္ဒော ဝုစ္စတိ** တဿ ဂတိယာ ဒိဝသဿ မိနိတဗ္ဗတော။ **ဧတ္ထ ပုဏ္ဏော** တိ ဧတိဿာ ရတ္တိယာ သဗ္ဗကလာပါရိပူရိယာ ပုဏ္ဏော။ တဒါ ဟိ စန္ဒော သဗ္ဗသော ပရိပုဏ္ဏော ဟုတွာ ဒိဿတိ။ ဧတ္ထ စ "တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ"တိ ပဒါနိ ဒိဝသဝသေန ဝုတ္တာနိ, "ကောမုဒိယာ"တိအာဒီနိ ရတ္တိဝသေန။

ရာဇာမစ္စပရိဝုတော တိ ရာဇကုလသမုဒာဂတေဟိ အမစ္စေဟိ ပရိဝုတော။ အထ ဝါ အနုယုတ္တကရာဇူဟိ စေဝ အမစ္စေဟိ စ ပရိဝုတော။ **စတုရူပက္ကိလေသာ** တိ အဗ္ဘာ မဟိကာ ဓူမရဇော ရာဟူတိ ဣမေဟိ စတူဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ။ **သန္နိဋ္ဌာနံ ကတံ** အဋ္ဌကထာယံ။

ပီတိဝစနန္တိ ပီတိသမုဋ္ဌာနံ ဝစနံ။ ယဉှိ ဝစနံ ပဋိဂ္ဂါဟကနိရပေက္ခံ ကေဝလံ ဥဒ္ဒာရာယ ပီတိယာ ဝသေန သရသတော သဟသာဝ မုခတော နိစ္ဆရတိ, တံ ဣဓ "ဥဒါန"န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တေနာဟ **"ယံ ပီတိဝစနံ ဟဒယံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတီ"**တိအာဒိ။

အဝသေဟိ ဣတော ဂတော အပဂတာတိ **အဝသိနာ** တ-ကာရဿ န-ကာရံ ကတွာ ယထာ "ကိလေသေ ဇိတော ဝိဇိတာဝီတိ ဇိနော"တိ။ **အနီယ-**သဒ္ဒော ကတ္တုအတ္ထေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **"မနံ ရမယတီ"တိ "ရမဏီယာ"**တိ ယထာ "နိယျာနိကာ ဓမ္မာ"တိ။ ဗဟုလဝသေန ရတ္တိယာ သုရူပတာတိ အာဟ **"ဝုတ္တဒေါသဝိမုတ္တာယာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ အဗ္ဘာဒယော ဝုတ္တဒေါသာ, တဗ္ဗိဂမေနေဝ စဿာ **ဒဿနီယတာ,** တေန, ဥတုသမ္ပတ္တိယာ စ **ဟာသာဒိကတာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **လက္ခဏံ ဘဝိတုံ ယုတ္တာ** တိ ဧတိဿာ ရတ္တိယာ ယုတ္တော ဒိဝသော မာသော ဥတု သံဝစ္ဆရောတိ ဧဝံ ဒိဝသမာသဥတုသံဝစ္ဆရာနံ သလ္လက္ခဏံ ဘဝိတုံ ယုတ္တာ **လက္ခညာ,** လက္ခဏီယာတိ အတ္ထော။

"ယံ နော ပယိရုပါသတော စိတ္တံ ပသီဒေယျာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ "သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ"တိ ဧတ္ထ ပရမတ္ထသမဏော စ ပရမတ္ထဗြာဟ္မဏော စ အဓိပ္ပေတော, န ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တသမဏော, န ဇာတိမတ္တဗြာဟ္မဏော စာတိ အာဟ **"သမိတပါပတာယ သမဏံ။ ဗာဟိတပါပတာယ ဗြာဟ္မဏ"** န္တိ။ ဗဟုဝစနေ ဝတ္တဗ္ဗေ ဧကဝစနံ, ဧကဝစနေ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗေ ဗဟုဝစနံ **ဝစနဗျတ္တယော**။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ဧကဝစနဝသေနေဝ ဗျတ္တယော ဒဿိတော။ အတ္တနိ, ဂရုဋ္ဌာနိယေ စ ဧကသ္မိမ္ပိ ဗဟုဝစနပ္ပယောဂေါ နိရူဠှောတိ။ **သဗ္ဗေနပိ** တိ "ရမဏီယာ ဝတာ"တိအာဒိနာ သဗ္ဗေန ဝစနေန။ **ဩဘာသနိမိတ္တကမ္မ** န္တိ ဩဘာသဘူတနိမိတ္တကမ္မံ ပရိယတ္တံ နိမိတ္တကရဏန္တိ အတ္ထော။ **ဒေဝဒတ္တော စာ**တိ။ **စ-**သဒ္ဒော အတ္တူပနယနေ, တေန ယထာ ရာဇာ အဇာတသတ္တု အတ္တနော ပိတု အရိယသာဝကဿ သတ္ထုဥပဋ္ဌာကဿ ဃာတနေန မဟာပရာဓော , ဧဝံ ဘဂဝတော မဟာအနတ္ထကရဿ ဒေဝဒတ္တဿ အဝဿယဘာဝေနာပီတိ ဣမမတ္ထံ ဥပနေတိ။ **တဿ ပိဋ္ဌိဆာယာယာ** တိ တဿ ဇီဝကဿ ပိဋ္ဌိအပဿယေန, တံ ပမုခံ ကတွာ တံ အပဿာယာတိ အတ္ထော။ **ဝိက္ခေပပစ္ဆေဒနတ္ထ** န္တိ ဘာဝိနိယာ အတ္တနော ကထာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိက္ခေပနဿ ပစ္ဆိန္ဒနတ္ထံ, အနုပ္ပတ္တိအတ္ထန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"တဿံ ဟိ"** တိအာဒိ။

၁၅၁. **"သော ကိရာ"**တိအာဒိ ပောရာဏဋ္ဌကထာယ အာဂတနယော။ ဧသေဝ နယော ပရတော မက္ခလိပဒနိဗ္ဗစနေပိ ။ **ဥပသင်္ကမန္တီ** တိ ဥပဂတာ။ **တဒေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇံ အဂ္ဂဟေသီ** တိ တဒေဝ နဂ္ဂရူပံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ကတွာ ဂဏှိ။

ပဗ္ဗဇိတသမူဟသင်္ခာတော သင်္ဃော တိ ပဗ္ဗဇိတသမူဟတာမတ္တေန သင်္ဃော, န နိယျာနိကဒိဋ္ဌိသုဝိသုဒ္ဓသီလသာမညဝသေန သံဟတတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဿ အတ္ထီ** တိ အဿ သတ္ထုပဋိညဿ ပရိတရာဘူတော

အတ္ထို။ **သေ့ဝတ**တိ ပဗ္ဗဇိတသမူဟသင်္ခါတောဝ။ ကေစိ ပန "ပဗ္ဗဇိတသမူဟဝသေန **သင့္ဃို,** ဂဟဋ္ဌသမူဟဝသေန **ဂဏီ**"တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ ဂဏော ဧဝ လောကေ သင်္ဃ-သဒ္ဒဿ နိရူဠှတ္တာ။ **အာစာရသိက္ခာပနဝသေ နာ**တိ အစေလက ဝတစရိယာဒိအာစာရသိက္ခာပနဝသေန။ **ဟာကမ္ဗော**တိ သင်္ဃီအာဒိဘာဝေန ပကာသိတော။ "အပ္ပိစ္ဆော"တိ ဝတ္တ တတ္ထ လဗ္ဘမာနံ အပ္ပိစ္ဆတ္တံ ဒဿေတုံ **"အပ္ပိစ္ဆတာယ ဝတ္ထမ္ပိ န နိဝတသေတိ"** တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ တဿိ သာသနိကေ ဝိယ သန္တဂုဏနိဂူဟဏလက္ခဏာ အပ္ပိစ္ဆတာ လဗ္ဘတီတိ။ **ယသော**တိ ကိတ္တိသဒ္ဒေါ။ "တရန္တိ ဧတေန သံသာရောဃ"န္တိ ဧဝံ သမ္မတတ္တာ **တိတ္ထံ** ဝုစ္စတိ လဒ္ဓီတိ အာဟ **"တိတ္ထကရောတိ လဒ္ဓိက ရော"**တိ။ **သာဓုသမ္မတော** တိ "သာဓူ"တိ သမ္မတော, န သာဓူဟိ သမ္မတောတိ အာဟ **"အယံ သာဓူ"**တိအာဒိ။ "ဣမာနိ မေ ဝတသမာဒာနာနိ ဧတ္တကံ ကာလံ သုစိဏ္ဏာနီ"တိ **ပဗ္ဗဇိတတော ပဋ္ဌာယ အတိက္ကန္တာ ဗဟူ ရတ္တိယော ဇာနာ တီ**တိ **ရတ္တညူ**။ တာ ပနဿ ရတ္တိယော စိရကာလဘူတာတိ ကတ္တ **စိရံ ပဗ္ဗဇိတဿ အဿာတိ စိရပဗ္ဗဇိတော**။ တတ္ထ စိရပဗ္ဗဇိတတာဂဟဏေန ဗုဒ္ဓိသီလတံ ဒဿေတိ, ရတ္တညုတာဂဟဏေန တတ္ထ သမ္ပဇာနတံ။ **အဒ္ဓါန** န္တိ ဒီဃကာလံ။ ကိတ္တကော ပန သောတိ အာဟ **"ဒွေဝ တယော ရာဇပရိဝဋ္ဋေ"** တိ, ဒွိန္နံ တိဏ္ဏံ ရာဇူနံ ရဇ္ဇံ အနုသာသနပဋိပာဋိယောတိ အတ္ထော။ **"အဒ္ဓဂတော"** တိ ဝတ္တ ကတံ ဝယောဂဟဏံ ဩသာနဝယာပေက္ခန္တိ အာဟ **"ပစ္ဆိမဝယံ အနုပ္ပတ္တော"** တိ။ **ဥဘယန္တိ** "အဒ္ဓဂတော, ဝယောအနုပ္ပတ္တော"တိ ပဒဒ္ဓယံ။

ပုဗ္ဗေ ပိတရာ သဒ္ဓိံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ ဒေသနာယ သုတပုဗ္ဗတံ သန္ဓာယာဟ **"ဈာနာဘိညာဒိ။ပေ။ သော တုကာမော"**တိ။ **ဒဿနေနာ** တိ န ဒဿနမတ္တံ, ဒိသွာ ပန တေန သဒ္ဓိံ အာလာပသလ္လာပံ ကတွာ တတော အကိရိယတဒံ သုတွာ တေသံ အနတ္တမနော အဟောသိ။ **ဂုဏကထာယာ**တိ အဘူတဂုဏကထာယ။ တေနာဟ **"သုဠုတရံ အနတ္တမနော ဟုတွာ"**တိ။ ယဒိ အနတ္တမနော, ကသ္မာ တုဏှီ အဟောသီတိ အာဟ **"အနတ္တမနော သမာနောပီ"**တိအာဒိ။

၁၅၂. **ကေသာလာယာ**တိ ဧဝံ နာမကေ ကမ္ဗေ။ ဝဿာနကာလေ ဂုန္နံ တိဋ္ဌနသာလာတိ ဧကေ။

၁၅၃. **ပဋိကိဋ္ဌတရ** န္တိ နိဟီနတရံ။ **တဏ္ဍာဝုတာနီ** တိ တဏ္ဍေ ပသာရေတွာ ဝိတာနိ။ **"သီတေ သီတော"**တိအာဒိနာ ဆဟာကာရေဟိ တဿ နိဟီနဿ နိဟီနတရတံ ဒဿေတိ။

၁၅၄. **ဝစ္စံ ကတွာပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာပိ ကေနစိ အသုစိနာ မက္ခိတော ပီတိ ဣမမတ္ထံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ **တလိကထူပံ ကတွာ**တိ ဝတ္ထဝသေန တလိကာယ ထူပံ ကတွာ။

၁၅၆. **ပလိဗုဒ္ဓနကိလေသော**တိ သံသာရေ ပလိဗုဒ္ဓနကိစ္စော ရာဂါဒိကိလေသော ခေတ္တဝတ္ထုပုတ္တအာရာဒိဝိသယော။

ကောမာရဘစ္စဇီဝကကထာဝဏ္ဏနာ

၁၅၇. န ယထာဓိပ္ပာယံ ဝတ္တတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"အနတ္တော ဝတ မေ"** တိ။ ဇီဝကဿ တုဏှီဘာဝေ မမ အဓိပ္ပာယဿ မဒ္ဒနသဒိသော, တသ္မာ တံ ပုစ္ဆိတွာ ကထာပနေန မမ အဓိပ္ပာယော ပူရေတဗ္ဗောတိ အယမေတ္ထ ရညော အဇ္ဈာသယောတိ ဒဿေန္တော **"ဟတ္ထိမ္ဘတိ နု ခော ပနာ"** တိအာဒိမာဟ။ **ကိံ တုဏှီ**တိ ကိံ ကာရဏာ တုဏှီ, ကိံ တံ ကာရဏံ, ယေန တုဝံ တုဏှီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ **"ကေန ကာရဏေန တုဏှီ"**တိ။

ကာမံ သဗ္ဗာပိ တထာဂတဿ ပဋိပတ္တိ အနညသာဓာရဏာ အစ္ဆရိယအဗ္ဘုတရူပာ စ, တထာပိ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိ- အဘိဇာတိအဘိနိက္ခမနအဘိသမ္ဗောဓိဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တန- ယမကပဋိဟာရိယဒေဝေါရောဟဏာနိ သဒေဝကေ လောကေ အတိဝိယ သုပာကဋာနိ, န သက္ကာ ကေနစိ ပဋိဗာဟိတုန္တိ တာနိ ယေဝေတ္ထ ဥဒ္ဓဋာနိ။ **ဣတ္ထမ္ဘူတာခ္ယာ နတ္ထေ**တိ ဣတ္ထံ ဧဝံ ပကာရော ဘူတော ဇာတောတိ ဧဝံ ကထနတ္ထေ။ **ဥပယောဂဝစနန္တိ**။ "အဗ္ဘုဂ္ဂတော"တိ ဧတ္ထ အဘီတိ ဥပသဂ္ဂေ ဣတ္ထမ္ဘူတာခ္ယာနတ္ထဇောတကေ, တေန ယောဂတော "တံ ခော ပန ဘဂဝန္တ"န္တိ ဣဒံ သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ, တေနာဟ **"တဿ ခော ပန ဘဂဝတောတိ အတ္ထော"** တိ။ **ကလျာဏဂုဏသမန္နာဂတော**တိ ကလျာဏေဟိ ဂုဏေဟိ ယုတ္တော, တံ နိဿိတော တဗ္ဗိသယတာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သေဋ္ဌော** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ကိတ္တေတဗ္ဗတော ကိတ္တိ, သာ ဧဝ သဒ္ဒနီယတော **သဒ္ဒေါ** တိ အာဟ **"ကိတ္တိသဒ္ဒေါတိ ကိတ္တိ**

ယေဝါ''တိ။ အဘိတ္ထဝနဝသေန ပဝတ္တော သဒ္ဒော **ထုတိဃောသော**။ အနညသာဓာရဏဂုဏေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ သဒေဝကံ လောကံ **အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ** အဘိဘဝိတွာ **ဥဂ္ဂတော**။

သော ဘဂဝါတိ ယော သော သမတိံသ ပါရမိယော ပူရေတွာ သဗ္ဗကိလေသေ ဘဉ္ဇိတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော ဒေဝတာနံ အတိဒေဝေါ သက္ကာနံ အတိသက္ကော ဗြဟ္မာနံ အတိဗြဟ္မာ လောကနာထော ဘာဂျဝန္တတာဒီဟိ ကာရဏေဟိ သဒေဝကေ လောကေ ''ဘဂဝါ''တိ သဗ္ဗတ္ထ ပတ္ထဋကိတ္တိသဒ္ဒော, သော ဘဂဝါ။ **''ဘဂဝါ''**တိ စ ဣဒံ သတ္ထု နာမကိတ္တနံ။ တေနာဟ အာယသ္မာ ဓမ္မသေနာပတိ ''ဘဂဝါတိ နေတံ နာမံ မာတရာ ကတ''န္တိ အာဒိ (မဟာနိ. ၈၄)။ ပရတော ပန **ဘဂဝါ**တိ ဂုဏကိတ္တနံ။

ယထာ ကမ္မဋ္ဌာနိကေန ''အရဟ''န္တိအာဒီသု နဝဋ္ဌာနေသု ပစ္စေကံ ဣတိ-သဒ္ဒံ ယောဇေတွာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ, ဧဝံ ဗုဒ္ဓဂုဏသင်္ကိတ္တကေနာပီတိ ဒဿေန္တော **''ဣတိပိ အရဟံ, ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ပေ။ ဣတိပိ ဘဂဝါ''**တိ အာဟ။ ''ဣတိပေတံ အဘူတံ, ဣတိပေတံ အတစ္ဆ''န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၅) ဝိယ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာကာရပစ္စက္ခကရဏတ္ထော, **ပိ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, တေန စ တေသံ ဂုဏာနံ ဗဟုဘာဝံ ဒီပေတိ။ တာနိ စ သင်္ကိတ္တေန္တေန ဝိညုနာ စိတ္တဿ သမ္မုခီဘူတာနေဝ ကတွာ သင်္ကိတ္တေတဗ္ဗာနီတိ ဒဿေန္တော **''ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတီ''**တိ အာဟ။ ဧဝဉှိ နိဒ္ဓါရေတွာ ကိတ္တေန္တေ ယဿ သင်္ကိတ္တေတိ, တဿ ဘဂဝတိ အတိဝိယ အဘိပ္ပသာဒော ဟောတိ။ **အာရကတ္တာ**တိ သုဝိဒူရတ္တာ။ **အရီနန္တိ** ကိလေသာရီနံ။ **အရာနန္တိ** သံသာရစက္ကဿ အရာနံ။ **ဟတတ္တာ**တိ ဝိဟတတ္တာ။ **ပစ္စယာဒီနန္တိ** စီဝရာဒိပစ္စယာနဉ္စေဝ ပူဇာဝိသေသာနဉ္စ။ **တတော**တိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတော။ ယထာ စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတော, ဧဝံ တံသံဝဏ္ဏနတောပိ နေသံ ဝိတ္ထာရော ဂဟေတဗ္ဗော။

ယသ္မာ ဇီဝကော ဗဟုသော သတ္ထုသန္တိကေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ သုတွာ ဌိတော, ဒိဋ္ဌသစ္စတာယ စ သတ္ထုသာသနေ ဝိဂတကထံကထော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော, တသ္မာ အာဟ **''ဇီဝကော ပနာ''**တိအာဒိ။ **ပဉ္စဝဏ္ဏာယ** တိ ခုဒ္ဒိကာဒိဝသေန ပဉ္စပ္ပကာရာယ။ **နိရန္တရံ ဖုဋ္ဌံ အဟောသိ** ကတာဓိကာရဘာဝတော။ ကမ္မန္တရာယဝသေန ဟိဿ ရညော ဂုဏသရီရံ ခတုပဟတံ အဟောသိ။

၁၅၈. ''ဥတ္တမ''န္တိ ဝတွာ န ကေဝလံ သေဋ္ဌဘာဝေ ဧဝေတ္ထ ကာရဏံ, အထ ခေါ အပ္ပသဒ္ဒတာပိ ကာရဏန္တိ ဒဿေတုံ **''အဿယာနရထယာနာနီ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဟတ္ထိယာနေသု နိဗ္ဗိသေဝနမေဝ ဂဏှာပေန္တော ဟတ္ထိနိယောဝ ကပ္ပာပေသိ။ ရညော အာသင်္ကာနိဝတ္တနတ္ထံ အာသန္နစာရီဘာဝေန တတ္ထ ဣတ္ထိယောဝ နိသဇ္ဇာပိတာ။ ရညော ပရေသံ ဒုရုပသင်္ကမနဘာဝဒဿနတ္ထံ တာ **ပုရိသဝေသံ ဂါဟာပေတွာ** အာဝုဓဟတ္ထာ ကာရိတာ။ **ပဋိဝေဒေသီ**တိ ဉာပေသိ။ **တဒေဝါ**တိ ဂမနံ, အဂမနမေဝ ဝါ။

၁၅၉. မဟစ္စာ တိ ကရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **''မဟတာ''**တိ။ **မဟစ္စာ** တိ မဟတိယာ , လိင်္ဂဝိပလ္လာသဝသေန ဝုတ္တံ, မဟန္တေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ **''ရာဇာနုဘာဝေနာ''**တိ **''ဒွိန္နံ မဟာရဇ္ဇာနံ ဣဿရိယသိရီ''**တိ အင်္ဂမဂဓရဇ္ဇာနံ အာဓိပစ္စမာဟ။ **အာသတ္တခဂ္ဂါနီ** တိ အံသေ ဩလမ္ဗနဝသေန သန္နဒ္ဓအသီနိ။ ကုလဘောဂဣဿရိယာဒိဝသေန မဟတီ မတ္တာ ဧတေသန္တိ **မဟာမတ္တာ,** မဟာနုဘာဝါ ရာဇပုရိသာ။ **ဝိဇ္ဇာဓရတရုဏာ ဝိယာ**တိ ဝိဇ္ဇာဓရကုမာရာ ဝိယ။ **ရဋ္ဌိယပုတ္တာ** တိ ဘောဇပုတ္တာ။ **ဟတ္ထိဃဋာ** တိ ဟတ္ထိသမူဟာ။ **အညမညသင်္ဃဋ္ဋနာ**တိ အဝိစ္ဆေဒဝသေန ဂမနေန အညမညသမ္ဗန္ဓာ။

စိတ္တုတြာသော သယံ ဘာယနဋ္ဌေန **ဘယံ** ယထာ တထာ ဘာယတီတိ ကတွာ။ **ဉာဏံ** ဘာယိတဗ္ဗေ ဧဝ ဝတ္ထုသ္မိံ ဘယတော ဥပဋ္ဌိတေ ''ဘာယိတဗ္ဗမိဒ''န္တိ ဘယတော တီရဏတော **ဘယံ**။ တေနေဝါဟ ''ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏံ ပန ဘာယတိ န ဘာယတီတိ? န ဘာယတိ။ တဉှိ အတီတာ သင်္ခါရာ နိရုဒ္ဓါ, ပစ္စုပ္ပန္နာ နိရုဇ္ဈန္တိ, အနာဂတာ နိရုဇ္ဈိဿန္တီတိ တီရဏမတ္တမေဝ ဟောတီ''တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၅၁)။ **အာရမ္မဏံ** ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ **ဘယံ။ ဩတ္တပ္ပံ** ပါပတော ဘာယတိ ဧတေနာတိ **ဘယံ။ ဘယာနက**န္တိ ဘယာနကာကာရော။ **ဘယ**န္တိ ဉာဏဘယံ။ **သံဝေဂ**န္တိ သဟောတ္တပ္ပဉာဏံ **သန္တာသ**န္တိ သဗ္ဗသော ဥဗ္ဗိဇ္ဇနံ။ ဘာယိတဗ္ဗဋ္ဌေန ဘယံ ဘီမဘာဝေန ဘေရဝန္တိ **ဘယဘေရဝံ,** ဘီတဗ္ဗဝတ္ထု။ တေနာဟ **''အာဂစ္ဆတီ''** တိ။

ဘီရုံ ပသံသန္တိ တိ ဟပတော ဘာယနတော ဥတ္တာသနတော ဘီရုံ ပသံသန္တိ ပဏ္ဍိတာ။ **န ဟိ တတ္ထ သူရ** န္တိ တသ္မိံ ဟပကရဏေ သူရံ ပဂဗ္ဘံ့ခံသိနံ န ဟိ ပသံသန္တိ။ တေနာဟ **"ဘယာ ဟိ သန္တော န ကရောန္တိ ဟပ"** န္တိ။ တတ္ထ **ဘယာ**တိ ဟပုတ္တာသတော, ဩတ္တပ္ပဟေတူတိ အတ္ထော။ **သရီရစလန**န္တိ ဘယဝသေနသရီရသံကမ္ပော။ **ဧကေ**တိ ဥတ္တရဝိဟာရဝါသိနော။ **"ရာဇဂဟေ"**တိအာဒိ တေသံ အဓိပ္ပာယဝိဝရဏံ။ ကာမံ ဝယတုလ္လော "ဝယသ္သော"တိ ဝုစ္စတိ, ရူပ္ပဟိရေသော, ယော ကောစိ ပန သဟာယော ဝယသ္သော, တသ္မာ **ဝယဿာဘိလာဟေ** တိ သဟာယာဘိလာဟော။ **န ဝိပ္ပလမ္ဘေသိ** တိ န ဝိသံတဒေသိ။ **ဝိနဿေယ္ယာ** တိ စိတ္တဝိဃာတေန ဝိဟညေယ္ယ။

သာမညဖလပုစ္ဆာဝဏ္ဏနာ

၁၆ဝ. **ဘဂဝတော တေဇေနာ**တိ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေ။ **ရညော သရီရံ ဖရိ** ယထာ တံ သောဏဒဏ္ဍဿ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဂစ္ဆန္တဿ အန္တောဝနသဏ္ဍဂတဿ။ **ဧကေ**တိ ဥတ္တရဝိဟာရဝါသိနော။

၁၆၁. **ယေန, တေနာ**တိ စ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနန္တိ အာဟ **"ယတ္ထ ဘဂဝါ, တတ္ထ ဂတော"** တိ။ တအာ တသ္မိံ ဘိက္ခုသင်္ဃေ တုဏှီဘာဝဿ အနဝသေသတော ဗျာပိဘာဝံ ဒဿေတုံ "တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတ"န္တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ယတော ယတော။ပေ.။ မေတတိ အတ္ထော"** တိ။ ဟတ္ထဿ ကုကတတ္တာ အသံယမော အသမ္ဗဇည ကိရိယာ **ဟတ္ထကုက္ကုစ္စ** န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တ**-သဒ္ဒော အဝုတ္တဝိကပ္ပတ္ထော, တေန တဒညော အသံယမဘာဝေ ဝိဘာဝိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ ပန စက္ခုအသံယမော သဗ္ဗပဌမော, ဒုန္နိတရော စာတိ တဒဘာဝံ ဒဿေတုံ **"သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကာယိကတစသိကေန ဥပသမေန လဒ္ဓေန ဉာတရောပိ အနုမာနတော လဒ္ဓော ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ **"မာနသိကေန စာ"**တိ။ **ဥပသမ**န္တိ သံယမံ, အာစာရသမ္ပတ္တိန္တိ အတ္ထော။ **ပဉ္စပရိဝဋ္ဋေ** တိ ပဉ္စပုရိသပရိဝဋ္ဋေ။ **ပဉ္စဟာကာရေဟီ**တိ "ဉာဒ္ဒာနိဋ္ဌေ တာဒီ"တိ (မဟာနိ. ၃၈, ၁၉၂) ဧဝံ အာဒိနာ အာဂတေဟိ, ပဉ္စဝိဓေရိယိဒ္ဓိသိဒ္ဓေဟိ စ ပဉ္စဟိ ပကာရေဟိ။ **တာဒိလက္ခဏေ** တိ တာဒိဘာဝေ။

၁၆၂. **န မေ ပဉ္စဟာဝိသ္သဇ္ဇနေ ဘာရော အတ္ထိ** တိ သတ္ထု သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရတာဒဿနံ။ **ယအာကင်္ခသီတိ န ဝဒန္တိ,** ကထံ ပန ဝဒန္တီတိ အာဟ **"သုတွာ ဝေဒိဿာမာ"** တိ ပဒေသဉာဏေ ဌိတတ္တာ။ ဗုဒ္ဓါ ပန သဗ္ဗညုပတာရဏံ ပဝာရေန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **"ယက္ခနရိန္ဒဒေဝသမဏဗ္ရာဟ္မဏပရိဗ္ဗာဇကာန"** န္တိ ဣဒံ "ပုစ္ဆာဝုသော ယအာကင်္ခသီ"တိအာဒီနိ (သံ. နိ. ၁.၂၃၇, ၂၄၆; သု. နိ. အာဠဝကသုတ္တေ) သုတ္တပဒါနိ ပုစ္ဆန္တာနံ ယေသံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝသေန အာဂတာနိ, တံ ဒဿနတ္ထံ။ **"ပုစ္ဆာဝုသော ယအာကင်္ခသီ"** တိ ဣဒံ အာဠဝကဿ ယက္ခဿ ဩကာသကရဏံ, သေသာနိ နရိန္ဒာဒီနံ။ **မနသိစ္ဆသီ** တိ မနသာ ဣစ္ဆသိ။ **ပုစ္ဆဝှော, ယံ ကိဉ္စိ မနသိစ္ဆထာ** တိ ဗာဝရိဿ သံသယံ မနသာ ပုစ္ဆဝှော။ တုမှာကံ ပန သဗ္ဗေသံ ယံ ကိဉ္စိ သဗ္ဗသံသယံ မနသာ, အညထာ စ, ယထာ ဣစ္ဆထ, တထာ ပုစ္ဆဝှောတိ အဓိပ္ပာယော။

သာဓုရူပာတိ သာဓုသဘာဝါ။ **ဓမ္မော** တိ ပဝေဏီဓမ္မော။ **ဝုဒ္ဓ** န္တိ သီလာဒီဟိ ဗုဒ္ဓိပ္ပတ္တံ, ဂရုန္တိ အတ္ထော။ **ဧသ ဘာရော**တိ ဧသ သံသယူပစ္ဆေဒနသင်္ခါတော ဘာရော, အာဂတော ဘာရော အဝဿံ အာဝဟိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥတ္တဝ သယ**န္တိ ပစ္စုပဒေသေန ဝိနာ သယမေဝ ဥတ္တဝ။

သုစိရတေနာတိ ဧဝံ နာမကေန ဗ္ရာဟ္မဏေန။ **တဏ္ဍာ** တိ ကေဝံသေန။ **ယထာပိ ကုသလော တထာ**တိ ယထာ သဗ္ဗဓမ္မကုသလော သဗ္ဗဝိဒူ ဇာနာတိ ကထေတိ, တထာ အဟမက္ခိဿံ။ **ရာဇာ စ ခော တံ ယဒိ ကာဟတိ တ န တ**တိ ယော တံ ဉာဓ ပုစ္ဆိတုံ ပေသေသိ, သော ရာဇာနံ တယာ ပုစ္ဆိတံ ကရောတု တ မာ တ, အဟံ ပန တေ အက္ခိဿံ အက္ခိဿာမိ, အာစိက္ခိဿာမီတိ အတ္ထော။

၁၆၃. သိပ္ပနဋ္ဌေန သိက္ခိတဗ္ဗတာယ စ သိပ္ပမေဝ **သိပ္ပာယတနံ** ဇီဝိကာယ ကာရဏဘာဝတော ။ **သေယျထိဒ** န္တိ နိပါတော, တဿ တေ ကတမေတိ အတ္ထော။ ပုထု သိပ္ပာယတနာနီတိ ဟိ သာဓာရဏတော သိပ္ပာနိ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဥပရိ တံတံသိပ္ပူပဇီဝိနော နိဒ္ဒိဌာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနကထာယ ပပဉ္စံ့ ပရိဟရိတုံ။ အညထာ ယထာဓိပ္ပေတာနိ တာဝ သိပ္ပာယတနာနိ ဒဿေတွာ ပုန တံတံသိပ္ပူပဇီဝီသု ဒဿိယမာနေသု ပပဉ္စော သိယာတိ။ တေနာဟ **"ဟတ္ထာရောဟာ"** တိ အာဒိ။

ဟတ္ထိံ အာရောဟန္တိ, အာရောဟာပယန္တိ စာတိ **ဟတ္ထာရောဟာ။** ယေဟိ ပယောဂေဟိ ပုရိသော ဟတ္ထိနော အာရောဟနယောဂ္ဂေါ ဟောတိ, ဟတ္ထိဿ တံ ပယောဂံ ဝိဓာယတံ သဗ္ဗေသံ ပေတေသံ ဂဟဏံ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗေပိ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဟတ္ထာစရိယာ** နာမ ယေ ဟတ္ထိနော ဟတ္ထာရောဟကာနဉ္စ သိက္ခာပကာ။ **ဟတ္ထိဝေဇ္ဇာ** နာမ ဟတ္ထိဘိသက္ကာ။ **ဟတ္ထိမေဏ္ဍာ** နာမ ဟတ္ထီနံ ပါဒရက္ခကာ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဟတ္ထီနံ ယဝသဒါယကာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **အဿာရောဟာ ရထိကာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ရထေ နိယုတ္တာ **ရထိကာ။ ရထရက္ခာ** နာမ ရထဿ အာဏိရက္ခကာ။ ဓနုံ ဂဏှန္တိ, ဂဏှာပေန္တိ စာတိ **ဓနုဂ္ဂဟာ,** ဣဿာသာ ဓနုသိပ္ပဿ သိက္ခာပကာ စ။ တေနာဟ **“ဓနုအာစရိယာ ဣဿာသာ”** တိ။ စေလေန စေလပဋာကာယ ယုဒ္ဓေ အကန္တိ ဂစ္ဆန္တီတိ **စေလကာ**တိ အာဟ **“ယေ ယုဒ္ဓေ ဇယဓဇံ ဂဟေတွာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တိ”** တိ။ ယထာ တထာ ဌိတေ သေနိကေ ဗျူဟကရဏဝသေန တတော စလယန္တိ ဥစ္စာလေန္တီတိ **စလကာ။** သကုဏဂ္ဃိအာဒယော ဝိယ မံသပိဏ္ဍံ ပရသေနာသမူဟံ သာဟသိကမဟာယောဓတာယ ဆေတွာ ဆေတွာ ဒယန္တိ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ ဂစ္ဆန္တီတိ **ပိဏ္ဍဒါယကာ။** ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပိဏ္ဍေ ဒယန္တိ ဇနသမ္မဒ္ဒေ ဥပ္ပတန္တာ ဝိယ ဂစ္ဆန္တီတိ ပိဏ္ဍဒါယကာတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဥဂ္ဂတုဂ္ဂတာ**တိ ထာမဇဝပရက္ကမာဒိဝသေန အတိဝိယ ဥဂ္ဂတာ ဥဂ္ဂါတိ အတ္ထော။ **ပက္ခန္ဒန္တီ** တိ အတ္တနော ဝီရသူရဘာဝေန အသဇ္ဇမာနာ ပရသေနံ အနုပဝိသန္တီတိ အတ္ထော။ ထာမဇဝဗလပရက္ကမာဒိသမ္ပတ္တိယာ **မဟာနာဂါ ဝိယ မဟာနာဂါ။ ဧကန္တသူရာ**တိ ဧကာကိသူရာ အတ္တနော သူရဘာဝေနေဝ ဧကာကိနော ဟုတွာ ယုဇ္ဈနကာ။ **သဇာလိကာ**တိ သဝမ္မိကာ။ **သရပရိတ္တာဏစမ္မ** န္တိ စမ္မပရိသိဗ္ဗိတံ ခေဋကံ, စမ္မမယံ ဝါ ဖလကံ။ **ဃရဒါသယောဓာ**တိ အန္တောဇာတယောဓာ။

အာဠာရံ ဝုစ္စတိ မဟာနသံ, တတ္ထ နိယုတ္တာတိ **အာဠာရိကာ,** ဘတ္တကာရာ။ **ပူဝိကာ**တိ ပူဝသမ္ပာဒကာ, ယေ ပူဝမေဝ နာနပ္ပကာရတော သမ္ပာဒေတွာ ဝိက္ကိဏန္တာ ဇီဝန္တိ။ ကေသနခလိခနာဒိဝသေန မနုဿာနံ အလင်္ကာရဝိဓိံ ကပ္ပေန္တိ သံဝိဒဟန္တီတိ **ကပ္ပကာ။ နှာပကာ** တိ စုဏ္ဏဝိလေပနာဒီဟိ မလဟရဏဝဏ္ဏသမ္ပာဒနဝိဓိနာ နှာပေန္တီတိ နှာပကာ။ နဝန္တာဒိဝိဓိနာ ပဝတ္တော ဂဏနဂန္ထော အန္တရာ ဆိဒ္ဒာဘာဝေန အစ္ဆိဒ္ဒကောတိ ဝုစ္စတိ, တံ ဂဏနံ ဥပနိဿာယ ဇီဝန္တာ **အစ္ဆိဒ္ဒကပါဌကာ။** ဟတ္ထေန အဓိပ္ပာယဝိညာပနံ ဟတ္ထမုဒ္ဒါ **ဟတ္ထ** -သဒ္ဒေါ စေတ္ထ တဒေကဒေသေသု အင်္ဂုလီသု ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ “န ဘုဉ္ဇမာနော သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ မုခေ ပက္ခိပိဿာမိ”တိအာဒီသု ဝိယ, တသ္မာ အင်္ဂုလိသင်္ကောစနာဒိနာ ဂဏနာ **ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ဂဏနာ။ စိတ္တကာရာဒီနိ** တိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဘမကာရကောဋ္ဋကလေခကဝိလီဝကာရာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ** တိ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ။ **သန္ဒိဋ္ဌိကမေတ** တိ အသမ္ပရာယိကတာယ သာမံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, သယံ အနုဘဝိတဗ္ဗံ အတ္တပစ္စက္ခံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကန္တိ အတ္ထော။ **သုခိတ**န္တိ သုခပ္ပတ္တံ။ **ဥပရီ**တိ ဒေဝလောကေ။ သော ဟိ မနုဿလောကတော ဥပရိမော။ ကမ္မဿ ကတတ္တာ နိဗ္ဗတ္တနတော တဿ ဖလံ တဿ အဂ္ဂိသိခါ ဝိယ ဟောတိ, တဉ္စ ဥဒ္ဓံ ဒေဝလောကေတိ အာဟ **“ဥဒ္ဓံ အဂ္ဂံ အဿာ အတ္ထီတိ ဥဒ္ဓဂ္ဂိကာ”**တိ။ **သဂ္ဂံ အရဟတီ** တိ အတ္တနော ဖလဘူတံ သဂ္ဂံ အရဟတိ, တတ္ထ သာ နိဗ္ဗတ္တနာရဟောတိ အတ္ထော။ **သုခဝိပါကာ**တိ ဣဋ္ဌဝိပါကဝိပစ္စနီကာ။ **သုဋ္ဌု အဂ္ဂေ** တိ အတိဝိယ ဥတ္တမေ ဥဠာရေ။ ဒက္ခန္တိ ဝဍ္ဎန္တိ ဧတာယာတိ **ဒက္ခိဏာ,** ပရိစ္စာဂမယံ ပုညန္တိ အာဟ **“ဒက္ခိဏံ ဒါန”** န္တိ။

မဂ္ဂေ သာမညံ သမိတပါပသမဏဘာဝေတိ ကတွာ။ ယသ္မာ အယံ ရာဇာ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဒါသကဿကာဒီနံ လောကတော အဘိဝါဒနာဒိလာဘော သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလန္တိ စိန္တေတွာ “အတ္ထိ နု ခော ကောစိ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဤဒိသမတ္ထံ ဇာနန္တော”တိ ဝီမံသန္တော ပူရဏာဒိကေ ပုစ္ဆိတွာ တေသံ ကထာယ အနာရာဓိတစိတ္တော ဘဂဝန္တမ္ပိ တမတ္ထံ ပုစ္ဆိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဥပရိ အာဂတံ ပန ဒါသကဿကောပမံ သန္ဓာယ ပုစ္ဆတီ”** တိ။

ကဏှပက္ခန္တိ ယထာပုစ္ဆိတေ အတ္ထေ လဗ္ဘမာနံ ဒိဋ္ဌိဂတူပသဉ္ဟိတံ သံကိလေသပက္ခံ။ **သုက္ကပက္ခ** န္တိ တဗ္ဗိဓုရံ ဥပရိသုတ္တာဂတံ ဝေါဒါနပက္ခံ။ **သမဏကောလာဟလ**န္တိ သမဏကောတူဟလံ တံတံသမဏဝါဒါနံ အညမညဝိရောဓံ။ **သမဏဘဏ္ဍန** န္တိ တေနေဝ ဝိရောဓေန “ဇံဝါဒီနံ တေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ အယံ ဒေါသော, ဇံဝါဒီနံ အယံ ဒေါသော”တိ ဇံ တံတံဝါဒဿ ပရိဘာသနံ။ **ရညော ဘာရံ ကရောန္တော** အတ္တနော ဒေသနာကောသလ္လေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

၁၆၄. ပဏ္ဍိတပတိရူပကာနန္တိ အာမံ ဝိယ ပက္ကာနံ ပဏ္ဍိတာဘာသာနံ။

ပူရဏကဿပတဒဝဏ္ဏနာ

၁၆၅. ဧကံ ကလာအဟန္တိ ဧကောဟံ။ **ကလ**-သဒ္ဒော စေတ္ထ နိပါတမတ္တံ, ဧကောဟံ သမယံ တိစ္စေဝ အတ္ထော။ **သရိ တဗ္ဗယုတ္တန္တိ** အနုဿရဏာနုစ္ဆဝိကံ။

၁၆၆. သဟတ္ထာ ကရောန္တဿာ တိ သဟတ္ထေနေဝ ကရောန္တဿ။ နိဿဂ္ဂိယထာဝရာဒယောပိ ဣဓ သ ဟတ္ထကရဏေနေဝ သင်္ဂဟိတာ။ **ဟတ္ထာဒီနီ** တိ ဟတ္ထပာဒကဏ္ဏနာသာဒီနိ။ **ပစနံ** ဒဟနံ ဝိဗာဓနန္တိ အာဟ **"ဒဏ္ဍေန ဥပ္ပီဠေန္တဿာ"**တိ။ **ပပဉ္စသူဒနိယံ** "တဇ္ဇေန္တဿ တ"တိ အတ္ထော ဝုတ္တော, ဣဓ ပန တဇ္ဇနံ ပရိဘာသ နံ ဒဏ္ဍေနေဝ သင်္ဂဟေတွာ "ဒဏ္ဍေန ဥပ္ပီဠေန္တဿ" ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **သောကံ သယံ ကရောန္တဿာ** တိ ပရဿ သောကကာရဏံ သယံ ကရောန္တဿ, သောကံ တ ဥပ္ပာဒေန္တဿ။ **ပရေဟီ**တိ အတ္တနော ဝစနကရေဟိ။ **သယမ္ပိ ဖန္ဒတော**တိ ပရဿ ဝိဗာဓနပယောဂေန သယမ္ပိ ဖန္ဒတော။ **"အတိပါတာပယတော"**တိ ပဒံ သုဒ္ဓကတ္တုအတ္ထေ ဟေတုကတ္တုအတ္ထေ စ ဝတ္တတီတိ အာဟ **"ဟနန္တဿာပိ ဟနာပေန္တဿာပီ"** တိ။ **ကာရဏဝသေနာ**တိ ကာရာပနဝသေန။

ဃရဿ ဘိတ္တိ အန္တော ဗဟိ စ သန္ဓိတာ ဟုတွာ ဌိတာ **ဃရသန္ဓိ။** ကိဉ္စိပိ အသေသေတွာ နိရဝသေသော လော ပေ **နိလ္လောပော။** ဧကာဂါရေ နိယုတ္တော ဝိလောပေ **ဧကာဂါရိကော။** ပရိတော သဗ္ဗသော ပန္ထေ ဟနနံ **ပရိပန္ထော။** **ဟာပံ န ကရီယတိ** ပုဗ္ဗေ အသညတော ဥပ္ပာဒေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ, တသ္မာ **နတ္ထိ ဟာပံ။** ယဒိ ဧဝံ ကထံ သတ္တာ ဟာပေ ပဋိပဇ္ဇန္တီတိ အာဟ **"သတ္တာ ပန ဟာပံ ကရောမာတိ ဧဝံ သညိနော ဟောန္တီ"** တိ။ ဧဝံ ကိရဿ ဟောတိ – ဣမေသဉ္စ ဟိ သတ္တာနံ ဟိံသာဒိကိရိယာ န အတ္တာနံ ဖုသတိ တဿ နိစ္စတာယ နိဗ္ဗိကာရတ္တာ သရီရံ ပန အစေတနံ ကဋ္ဌကလိင်္ဂရူပမံ, တသ္မိံ ဝိကောပိတေပိ န ကိဉ္စိ ဟာပန္တိ။ **ခုရနေမိနာ**တိ နိသိတခုရမယနေမိနာ။

ဂင်္ဂါယ ဒက္ခိဏာ ဒိသာ အပ္ပတိရူပဒေသော, ဥတ္တရာ ဒိသာ ပတိရူပဒေသောတိ အဓိပ္ပာယေန"ဒက္ခိဏဉ္စ"တိ အာဒိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ဒက္ခိဏတီရေ မနုဿာ ကက္ခဠာ"** တိအာဒိ။ **မဟာယာဂန္တိ** မဟာဝိဇိတယညသဒိသံ မဟာယာ ဂံ။ **ဥပေါသထကမ္မေန တ** တိ ဥပေါသထကမ္မေန စ။ **ဒမ**-သဒ္ဒော ဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရဿ ဥပေါသထသီလဿ စ တ စကော ဣဓာဓိပ္ပေတော။ ကေစိ ပန **"ဥပေါသထကမ္မေနာ** တိ ဣဒံ ဣန္ဒြိယဒမနဿ ဝိသေသနံ, တသ္မာ 'ဥပေါသထ ကမ္မဘူတေန ဣန္ဒြိယဒမနေနာ"တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ ။ **သီလသံယမေနာ**တိ ကာယိကဝာစသိကသံဝရေန ။ **သစ္စဝဇ္ဇေနာ** တိ သစ္စတဓာယ, တဿာ ဝိသုံ ဝစနံ လောကေ ဂရုတရပုညသမ္မတဘာဝတော။ ယထာ ဟိ ဟာပဓမ္မေသု မုသာဝါဒော ဂရု, ဧဝံ ပုညဓမ္မေသု သစ္စဝါစာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "ဧကံ ဓမ္မံ အတီတဿာ"တိအာဒိ။ **ပဝတ္တီ** တိ ယော "ကရောတီ"တိ ဝုစ္စတိ, တဿ သန္တာနေ ဖလုပ္ပတ္တိပစ္စယဘာဝေန ဥပ္ပတ္တိ။ **သဗ္ဗထာ**တိ "ကရောတော"တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန သဗ္ဗ ပ္ပကာရေန။ **ကိရိယမေဝ ပဋိက္ခိပတိ,** န ရညာ ပုဋ္ဌံ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ဗျာကရောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဣဒံ အဝ ဓာရဏံ ဝိပာကပဋိက္ခေပနိဝတ္တနတ္ထံ။ ယော ဟိ ကမ္မံ ပဋိက္ခိပတိ, တေန အတ္ထတော ဝိပာကောပိ ပဋိက္ခိတ္တော ဧဝ နာမ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "ကမ္မံ ပဋိဗာဟန္တေနာပီ"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၇၀-၁၇၂)။

ပဋိရာဇူဟိ အနဘိဘဝနီယဘာဝေန ဝိသေသတော ဇိတန္တိ **ဝိဇိတံ,** အာဏာပဝတ္တိဒေသော။ "မာ မယှံ ဝိဇိတေ ဝ သထာ"တိ အပသာဒနာ ပဗ္ဗဇိတဿ ဝိဟေဌနာ ပဗ္ဗာဇနာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **"အပသာဒေတဗ္ဗန္တိ ဝိဟေဌေတဗ္ဗ ဗ"**န္တိ။ ဥဂ္ဂဏှာဟနံ တေန ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ "ဧဝမေတ"န္တိ ဥပဓာရဏံ သလ္လက္ခဏံ, နိကုဇ္ဇနံ တဿ အဒ္ဓ ဓနိယဘာဝတာပာဒနဝသေန စိတ္တေန သန္ဓာရဏံ။ တဒုဘယံ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ **"အနုဂ္ဂဏှာဟန္တော အနိကုဇ္ဇန္တ တော"**တိ။ တေနာဟ **"သာရဝသေန အဂ္ဂဏှာဟန္တော"** တိအာဒိ။

မက္ခလိဂေါသာလဝါဒဝဏ္ဏနာ

၁၆၈. ဥဘယေနာတိ ဟေတုပစ္စယပဋိသေဓနေဝစနေန။ **သံကိလေသပစ္စယန္တိ** သံကိလိဿနဿ မလီနဘာဝဿ ကာရဏံ။ **ဝိသုဒ္ဓိပစ္စယ** န္တိ သင်္ကိလေသတော ဝိသုဒ္ဓိယာ ဝေါဒါနဿ ကာရဏံ။ **အတ္တကာရော**တိ တေန တေန သ တ္တေန အတ္တနာ ကာတဗ္ဗကမ္မံ အတ္တနာ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗပယောဂေါ။ **ပရကာရန္တိ** ပရဿ တဟသာ ဣဓဗျနကပယော ဇနံ။ တေနာဟ **"ယေနာ"**တိအာဒိ။ **မဟာသတ္တန္တိ** အန္တိမဘဝိကံ မဟာဗောဓိသတ္တံ, ပစ္စေကဗောဓိသတ္တဿပိ ဧတ္ထ

ထေဝ သင္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **မနုဿသောဘဂ္ဂတ** န္တိ မနုဿေသု သုဘဂဘာဝံ။ **ဝေ**တ္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ ကမ္မတဒသ္သ ကိရိယတဒသ္သ ပဋိက္ခိပနေန "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဟဝိပာက"န္တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၂၃၂) နယပ္ပဝတ္တေ **ဇိနစက္ကေ ပဟာရံ ဒေတိ နာမ။ နတ္ထိ ပုရိသကာရေ** တိ ယထာဝုတ္တအတ္တကာရပရကာရာဘာဝတော ဧဝ သတ္တာနံ ပစ္စတ္တပုရိသကာရော နာမ ကောစိ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ယေနာ"**တိအာဒိ။ **နတ္ထိ ဗလ** န္တိ သတ္တာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကနိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိအာဝဟံ ဗလံ နာမ ကိဉ္စိ နတ္ထိ။ တေနာဟ **"ယမ္ဟိ"**တိအာဒိ။ နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ, သံကိလေသိကမ္ပိ စာယံ ဗလံ ပဋိက္ခိပတေဝ။ ယဒိ ဝီရိယာဒိနိ ပုရိသကာရဝေဝစနာနိ, ကသ္မာ ဝိသုံ ဂဟဏန္တိ အာဟ **"ဣဒံ နော ဝီရိယေနာ"**တိအာဒိ။ သဒ္ဒတ္ထတော ပန တသ္သာ တသ္သာ ကိရိယာယ ဥဿဟနဋ္ဌေန **ဗလံ။** သူရဝီရဘာဝဟဋ္ဌေန **ဝီရိယံ။** တဒေဝ ဒဠှဘာဝတော, ပောရိသဓုရံ ဝဟန္တေန ပဝတ္တေတဗ္ဗတော စ **ပုရိသထာမော။** ပရံ ပရံ ဌာနံ အက္ကမနပ္ပဝတ္တိယာ **ပုရိသပရက္ကမော** တိ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သတ္တယောဂတော ရူပာဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ **သတ္တာ။** ပာဏနတော အဿသနပဿသနဝသေန ပဝတ္တိယာ **ပါဏာ။** တေ ပန သော ဧကိန္ဒြိယာဒိဝသေန ဝိဘဇိတ္ဝာ ဝဒတီတိ အာဟ **"ဧကိန္ဒြိယော"** တိအာဒိ။ အဏ္ဍကောသာဒီသု ဘဝနတော **"ဘူတာ"**တိ ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ **"အဏ္ဍကောသ။ပေ။ ဝဒတိ"** တိ ။ ဇီဝနတော ပာဏံ ဓာရေန္တာ ဝိယ ဝဍ္ဍနတော **ဇီဝါ။** တေနာဟ **"သာလိယဝ"**တိအာဒိ။ နတ္ထိ ဧတေသံ သံကိလေသဝိသုဒ္ဓီသု ဝသောတိ **အဝသာ။** နတ္ထိ နေသံ ဗလံ ဝီရိယံ စာတိ **အဗလာ အဝီရိယာ။ နိယတာ**တိ အစ္ဆေဒ္ဓသုတ္တာဝုတာဘေဒ္ဓမဏိနော ဝိယ နိယတပ္ပဝတ္တိတာယ ဂတိဇာတိဗန္ဓာပဝဂ္ဂဝသေန နိယာမော။ **တတ္ထ တတ္ထ ဂမန** န္တိ ဆန္နံ အဘိဇာတီနံ တာသု တာသု ဂတီသု ဥပဂမနံ သမတယေန သမာဂမော။ **သဘာဝေနေဝ**တိ ယထာ ကဏ္ဍကဿ တိခိဏတာ, ကပိတ္ထဖလာနံ ပရိမဏ္ဍလတာ, မိဂပက္ခီနံ ဝိစိတ္တာကာရတာ, ဧဝံ သဗ္ဗဿာပိ လောကဿ ဟေတုပစ္စယေန ဝိနာ တထာ တထာ ပရိဏာမော အယံ သဘာဝေ ဧဝ အကိတ္တိမောယေဝ။ တေနာဟ **"ယေန ဟိ"**တိအာဒိ။ ဆသွာဘိဇာတီယော ပရတော ဝိတ္ထာရိယန္တိ။ **"သုခဉ္စ ဒုက္ခဉ္စ ပဋိသံဝေဒေန္တီ"**တိ ဝဒန္တော အဒုက္ခမသုခဘူမိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ န ဇာနာတီတိ ဥလ္လိင်္ဂန္တော **"အညာ အဒုက္ခမသုခဘူမိ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ"**တိ အာဟ။

ပမုခယောနီနန္တိ မနုဿတိရစ္ဆာနာဒီသု ခတ္တိယဗြာဟ္မဏာဒိသီဟဗျဂ္ဃာဒိဝသေန ပဓာနယောနီနံ။ **သဋ္ဌိ သတာနီ**တိ ဆသဟဿာနိ။ "ပဉ္စ စ ကမ္မုနော သတာနီ"တိ ပဒဿ အတ္ထဒဿနံ **"ပဉ္စကမ္မသတာနိ စာ"**တိ။ **"ဧသေဝ နယော"**တိ က္ကမိနာ "ကေဝလံ တက္ကမတ္တကေန နိရတ္ထကံ ဒိဋ္ဌိံ ဒီပေတိ"တိ က္ကမမေဝတ္ထံ အတိဒိသတိ။ တတ္ထ စ **"တက္ကမတ္တကေနာ"**တိ က္ကမိနာ ယသ္မာ တက္ကိကာ နိရင္ကုသတာယ ပရိကပ္ပနဿ ယံ ကိဉ္စိ အတ္တနော ပရိကပ္ပိတံ သာရတော မညမာနာ တထေဝ အဘိနိဝိဿ တက္ကဒိဋ္ဌိကဟံ ဂဏှန္တိ, တသ္မာ န တေသံ ဒိဋ္ဌိဝတ္ထုသ္မိံ ဝိညူဟိ ဝိစာရဏာ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ **ကေစီ**တိ ဥတ္တရဝိဟာရဝါသိနော။ တေ ဟိ "ပဉ္စ ကမ္မာနီတိ စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယာ က္ကမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ 'ပဉ္စ ကမ္မာနီ'တိ ပညာပေန္တိ"တိ ဝဒန္တိ။ **ကမ္မန္တိ လဒ္ဓိ** တိ ဩဠာရိကဘာဝတော ပရိပုဏ္ဏကမ္မန္တိ လဒ္ဓိ။ **မနောကမ္မံ** အနောဠာရိကတ္တာ **ဥပမုကမ္မ** န္တိ လဒ္ဓီတိ ယောဇနာ။ **ဒ္ဝဋ္ဌိပဋိပဒာ** တိ "ဒွာသဋ္ဌိ ပဋိပဒာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ သဘာဝနိရုတ္တိံ အဇာနန္တော "ဒွဝဋ္ဌိပဋိပဒာ"တိ ဝဒတိ။ **ကေသဉ္စိ ကပ္ပေ** တိ ဧကသ္မိံ မဟာကပ္ပေ, တတ္ထာပိ စ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီသညိတေ ဧကသ္မိံ အသင်္ခေယျေယေဝကပ္ပေ။

ဥရဗ္ဘေ ဟနန္တီတိ **ဩရဗ္ဘိကာ။** ဧဝံ **သူကရိကာ**ဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **လုဒ္ဒာ** တိ အညေပိ ယေ ကေစိ မာဂဝိကနေသာဒာ။ တေ ဟိ ပါပကမ္မပသုတတာယ **"ကဏှာဘိဇာတီတိ ဝဒတိ။ ဘိက္ခူ"** တိ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဘိက္ခူ။ **တေ ကိရ** "သဆန္ဒရာက ပရိဘုဉ္ဇန္တိ"တိ အဓိပ္ပာယေန **"စတူသု ပစ္စယေသု ကဏ္ဍကေ ပက္ခိပိတွာ ခာဒန္တိ"** တိ ဝဒတိ။ ကသ္မာတိ စေ? ယသ္မာ "တေ ပဏီတပဏီတေ ပစ္စယေ ပဋိသေဝန္တိ"တိ တဿ မိစ္ဆာကပော, တသ္မာ ဉာယလဒ္ဓေပိ ပစ္စယေ ဘုဉ္ဇမာနာ အာဇီဝကသမယဿ ဝိလောမကဟိတာယ ပစ္စယေသု ကဏ္ဍကေ ပက္ခိပိတွာ ခာဒန္တိ နာမာတိ ဝဒတီတိ အပရေ။ **ဧကေ ပဗ္ဗဇိတာ,** ယေ သဝိသေသံ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ အနုယုတ္တာ။ တထာ ဟိ တေ ကဏ္ဍကေ ဝတ္တန္တာ ဝိယ ဟောန္တီတိ **"ကဏ္ဍကဝုတ္တိကာ"** တိ ဝုတ္တာ။ ဌတွာ ဘုဉ္ဇနနဟာနပဋိက္ခေပာဒိဝတသမာယောဂေန **ပဏ္ဍုရတရာ ။ "အစေလကသာဝကာ"**တိ အာဇီဝကသာဝကေ ဝဒတိ။ **တေ ကိရ** အာဇီဝကလဒ္ဓိယာ ဝိသုဒ္ဓစိတ္တတာယ နိဂဏ္ဌေဟိပိ **ပဏ္ဍုရတရာ။** နန္ဒာဒယော ဟိ တထာရူပံ အာဇီဝကပဋိပတ္တိံ ဥက္ကံသံ ပာပေတွာ ဌိတာ။ တသ္မာ နိဂဏ္ဌေဟိ အာဇီဝကသာဝကေဟိ စ ပဏ္ဍုရတရာ ပရမသုက္ကာဘိဇာတီတိ အယံ တဿ လဒ္ဓိ။

ပုရိသဘူမိယောတိ ပဓာနပုဂ္ဂလေန နိဒ္ဒေသော။ ဣတ္ထိနိမ္ပိ တာ ဘူမိယော ဣစ္ဆန္တေဝ။ **“ဘိက္ခု စ ပန္န ကော”**တိအာဒိ တေသံ ဟဋ္ဌိယေဝ။ တတ္ထ **ပန္နကော** တိ ဘိက္ခာယ ဝိစရဏကော, တေသံ တ ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပန္န ကော။ **ဖိနော**တိ ဖိဏ္ဏော ဇရာဝသေန ဟီနဓာတုကော, အတ္တနော တ ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပန်္န ဖိနိတ္ဝာ ဌိတော။ သော ကိရ တထာဘူတော ဓမ္မံပိ ကဿစိ န ကထေသိ။ တေနာဟ **“န ကိဉ္စိ အာဟာ”** တိ။ ဩဋ္ဌဝဒနာဒိဝိပ္ပကာရေ ကတေပိ ခမန ဝသေန န ကိဉ္စိ ဝဒတီတိပိ ဝဒန္တိ။ **အလာဘိ**န္တိ ‘‘သော န ကုမ္ဘိမုခာ ပဋိဂ္ဂဏှာတီ’’တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၃၉၄) နယေ န ဝုတ္တအလာဘဟေတုသမာယောဂေန အလာဘိံ, တတောယေဝ ဇိဃစ္ဆာဒုဗ္ဗလပရေတတာယ သယနပရာယနံ **“သမ ဏံ ပန္နဘူမီ”**တိ ဝဒတိ။

အာဇီဝဝုတ္တိသတာနီ တိ သတ္တာနံ အာဇီဝဘူတာနိ ဇီဝိကာဝုတ္တိသတာနိ။ **ပသုဂ္ဂဟဏေန** ဧဠကဇာတိ ဂဟိတာ, မိဂဂ္ဂဟဏေန ရုရုဂဝယာဒိသဗ္ဗမိဂဇာတိ။ **ဗဟူ ဒေဝ**တိ စာတုမဟာရာဇိကာဒိဗ္ရဟ္မကာယိကာဒိဝသေန, တေသံ အန္တရ ဘေဒဝသေန ဗဟူ ဒေဝ။ တတ္ထ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဧကစ္စဘေဒေ မဟာသမယသုတ္တဝသေန (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၁) ဒီပေ တဗ္ဗော။ **မနုဿာပိ အနန္တာ** တိ ဒီပဒေသကုလဝံသာဇီဝဒိဝိဘာဂဝသေန မနုဿာပိ အနန္တဘေဒာ။ ပိသာစာ ဧဝ **ပေသာ စာ**။ တေ အပရပေတာဒယော **မဟန္တမဟန္တာ**။ ဆဒ္ဒန္တဒ္ဒဟမန္ဒာကိနိယော ကုတဋ္ဋိယမုစလိန္ဒနာမေန ဝဒတိ။

ပဝုဋ္ဌာတိ ပဗ္ဗဂဏ္ဌိကာ။ **ပဏ္ဍိတောပိ ။ပေ။ ဥဒ္ဒံ န ဂစ္ဆတိ,** ကသ္မာ? သတ္တာနံ သံသရဏကာလဿ နိယတ ဘာဝတော။ **အပရိပက္ကံ** သံသရဏနိမိတ္တံ သီလာဒိနာ **ပရိဟာစေတိ နာမ** သီဃံယေဝ ဝိသုဒ္ဓိပ္ပတ္တိယာ။ **ပရိပက္ကံ** က မ္မံ **ဖုဿ ဖုဿ** ပတ္တ ပတ္တ ကာလေန ပရိပက္ကဘာတနာပာဟဒနေန **ဗျန္တိံ ကရောတိ နာမ**။

သုတ္တဂုဠေ တိ သုတ္တဝဋ္ဋိယံ။ **“နိဗ္ဗေဌိယမာနမေဝ ပလေတီ”** တိ ဥပမာယ သတ္တာနံ သံသာရော အနုက္ကမေန ခီယတေဝ, န တဿ ဝဍ္ဍတီတိ ဒဿေတိ ပရိစ္ဆိန္နရူပတ္တာ။

အဇိတကေသကမ္ဗလဝါဒဝဏ္ဏနာ

၁၇၁. **ဒိန္န** န္တိ ဒေယျဓမ္မသီသေန အနံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဒိန္နဿ ဖလာဘာဝံ ဝဒတီ”** တိ, ဒိန္နံ ပန အန္နာဒိဝတ္ထုံ ကထံ ပဋိက္ခိပတိ။ ဧသေဝ နယော **ယိဋ္ဌံ ဟုတ** န္တိ ဧတ္ထာပိ။ **မဟာယာဂေ**တိ သဗ္ဗသာဓာရဏံ မဟာအနံ။ **ဟဟုန ကသက္ကာရော**တိ ဟဟုနဘာဝေန ကာတဗ္ဗသက္ကာရော။ **ဖလ**န္တိ အာနိသံသဖလံ, နိဿန္ဒဖလဉ္စ။ **ဝိပာကော**တိ သ ဒိသဖလံ။ **ပရလောကေ ဌိတဿ အယံ လောကော နတ္ထီ** တိ ပရလောကေ ဌိတဿ ကမ္မုနာ လဒ္ဓဗ္ဗော အယံ လော ကော န ဟောတိ။ **ဣဓလောကေ ဌိတဿာပိ ပရလောကော နတ္ထီ** တိ ဣဓလောကေ ဌိတဿ ကမ္မုနာ လဒ္ဓဗ္ဗော ပရ လောကော န ဟောတိ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“သဗ္ဗေ တတ္ထ တတ္ထေဝ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တီ”** တိ။ ဣမေ သတ္တာ ယတ္ထ ယတ္ထ ဘဝေ, ယောနိအာဒီသု စ ဌိတာ တတ္ထ တတ္ထေဝ ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တိ နိရုဒယဝိနာသဝသေန ဝိနဿန္တိ။ **ဖလာဘာဝ ဝသေနာ**တိ မာတာပိတူသု သမ္မာပဋိပတ္တိမိစ္ဆာပဋိပတ္တီနံ ဖလဿ အဘာဝဝသေန ‘‘နတ္ထိ မာတာ, နတ္ထိ ပိတာ’’တိ ဝဒတိ, န မာတာပိတူနံ, နာပိ တေသု ဣဓအနိ ကယိရမာနသက္ကာရာသက္ကာရာနံ အဘာဝဝသေန တေသံ လောကပစ္စက္ခတ္တာ။ ပု ဗ္ဗုဠဋ္ဌကဿ ဝိယ ဣမေသံ သတ္တာနံ ဥပ္ပာဒေ နာမ ကေဝလော, န စဝိတွာ အာဂမနပုဗ္ဗကောတိ ဒဿနတ္ထံ ‘‘နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပာတိကာ’’တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“စဝိတ္ဝာ ဥပပဇ္ဇနကသတ္တာ နာမ နတ္ထီတိ ဝဒတီ”** တိ။ သမဏေန နာမ ယာထာဝတော ဇာနန္တေန ကဿစိ ကိဉ္စိ အကထေတွာ သညတေန ဘဝိတဗ္ဗံ, အညထာ အာဟောပုရိသိကာ နာမ သိယာ။ ကိဉှိ ပရော ပရဿ ကရိဿတိ? တထာ စ အတ္တနော သမ္ပာဒနဿ ကဿစိ အဝဿယော ဧဝ န သိယာ တတ္ထ တတ္ထေဝ ဥစ္ဆိဇ္ဇနတောတိ အာဟ **“ယေ ဣမဉ္စ။ပေ။ ပဝေဒေန္တီ”** တိ။

စတူသု မဟာဘူတေသု နိယုတ္တောတိ **စာတုမဟာဘူတိကော**။ ယထာ ပန မတ္တိကာယ နိဗ္ဗတ္တံ ဘာဇနံ မတ္တိ ကာမယံ, ဧဝံ အယံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ နိဗ္ဗတ္တောတိ အာဟ **“စတုမဟာဘူတမယော”**တိ။ **အဇ္ဈတ္တိကပထဝီဓာ တူ**တိ သတ္တသန္တာနဂတာ ပထဝီဓာတု။ **ဗာဟိရပထဝီဓာတု**န္တိ ဗဟိဒ္ဓာ မဟာပထဝိံ။ **ဥပဂစ္ဆတီ** တိ ဗာဟိရပထဝိကာယ တော တဒေကဒေသဘူတာ ပထဝီ အာဂန္တွာ အဇ္ဈတ္တိကဘာဝပ္ပတ္တိယာ သတ္တဘာဝေန သဏ္ဌိတာ ဣဓအနိ ဃဋ္ဋာဒိဂ တပထဝီ ဝိယ တမေဝ ဗာဟိရပထဝိကာယံ ဥပေတိ ဥပဂစ္ဆတိ သဗ္ဗသော တေန နိဗ္ဗိသေသတံ ဧကီဘာဝမေဝ ဂစ္ဆတိ။ **အာပာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော**တိ ဧတ္ထ ပဇ္ဇုန္နေန မဟာသမုဒ္ဒတော ဂဟိတအာပေ ဝိယ ဝဿောဒကဘာဝေန ပုနပိ

မဟာသမုဒ္ဒမေဝ, သူရိယရသ္မိတော ဂဟိတံ ဣန္ဒဂ္ဂိသင်္ခါတတေဇော ဝိယ ပုန သူရိယရသ္မိံ, မဟာတယုခန္ဓတော နိဂ္ဂတမဟာတတော ဝိယ တမေဝ တယုခန္ဓံ ဥပေတိ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ အဓိပ္ပာယော။ **မနစ္ဆဋ္ဌာနိ ဣန္ဒြိယာနိ အာကာသံ ပက္ခန္ဒန္တိ** တေသံ ဝိသယာဘာဝတော ဝဒန္တိ။ ဝိသယိဂဟဏေန ဟိ ဝိသယာပိ ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ။ **ဂုဏာဂုဏပဒါနီ**တိ ဂုဏဒေါသကောဋ္ဌာသာ။ **သရီရမေဝ ပဒါနီတိ အဓိပ္ပေတံ** သရီရေန တံတံကိရိယာယ ပဇ္ဇိတဗ္ဗတော။ ဒဗ္ဗန္တိ မုယှန္တီတိ ဒတ္တူ, မူဠှပုဂ္ဂလာ။ တေဟိ **ဒတ္တူဟိ** ဗာလမနုဿေဟိ။ “ပရလောကော အတ္ထီ”တိ မတိ ယေသံ, တေ အတ္ထိကာ, တေသံ ဝါဒေါတိ အတ္ထိကဝါဒေါ, တံ **အတ္ထိကဝါဒံ**။

ကမ္မံ ပဋိဗာဟတိ အကိရိယတာဒိဘာဝတော။ **ဝိပါကံ ပဋိဗာဟတိ** သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အာယတိံ ဥပပတ္တိယာ ပဋိက္ခိပနတော။ **ဥဘယံ ပဋိဗာဟတိ** သဗ္ဗသော ဟေတုပဋိဗာဟနေနေဝ ဖလဿပိ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ။ ဥဘယန္တိ ဟိ ကမ္မံ ဝိပါကဉ္စာတိ ဥဘယံ။ သော ဟိ “အဟေတူ အပ္ပစ္စယာ သတ္တာ သံကိလိဿန္တိ, ဝိသုဇ္ဈန္တိ စာ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈; မ. နိ. ၂.၁၀၀, ၂၂၇; သံ. နိ. ၃.၂၁၂) ဝဒန္တော ကမ္မဿ ဝိယ ဝိပါကဿာပိ သံကိလေသဝိသုဒ္ဓီနံ ပစ္စယတ္တာဘာဝဝစနတော တဒုဘယံ ပဋိဗာဟတိ နာမ။ **ဝိပါကော ပဋိဗာဟိတော ဟောတိ** အသတိ ကမ္မေ ဝိပါကာဘာဝတော။ **ကမ္မံ ပဋိဗာဟိတံ ဟောတိ** အသတိ ဝိပါကေ ကမ္မဿ နိရတ္ထကဘာဝါပတ္တိတော။ **အတ္ထတော** တိ သရူပေန။ **ဥဘယပ္ပဋိဗာဟကာ**တိ ဝိသုံ ဝိသုံ တံတံဒိဋ္ဌိဒီပကဘာဝေန ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာပိ ပစ္စေကံ တိဝိဓဒိဋ္ဌိကာ ဧဝ ဥဘယပဋိဗာဟကတ္တာ။ ဥဘယပ္ပဋိဗာဟကာတိ ဟိ ဟေတုဝစနံ။ **“အဟေတုကဝါဒါ စေတေ”**တိအာဒိ ပဋိညာဝစနံ။ ယော ဟိ ဝိပါကပဋိဗာဟနေန နတ္ထိကဒိဋ္ဌိကော ဥစ္ဆေဒဝါဒီ, သော အတ္ထတော ကမ္မပဋိဗာဟနေန အကိရိယဒိဋ္ဌိကော, ဥဘယပဋိဗာဟနေန အဟေတုကဒိဋ္ဌိကော စ ဟောတိ။ သေသဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။

သဇ္ဈာယန္တီ တိ တံ ဒိဋ္ဌိဒီပကံ ဂန္ထံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ပဌန္တိ။ **ဝီမံသန္တီ** တိ တဿ အတ္ထံ ဝိစာရေန္တိ။ **“တေသ”**န္တိအာဒိ ဝီမံသနာကာရဒဿနံ။ **တသ္မိံ အာရမ္မဏေ** တိ ယထာပရိကပ္ပိတကမ္မဖလာဘာဝါဒိကေ “ကရောတော န ကရီယတိ ပါပ”န္တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တာယ လဒ္ဓိယာ အာရမ္မဏေ။ **မိစ္ဆာသတိ သန္တိဋ္ဌတီ** တိ “ကရောတော န ကရီယတိ ပါပ”န္တိအာဒိဝသေန အနုဿဝူပလဒ္ဓေ အတ္ထေ တဒာကာရပရိဝိတက္ကနေဟိ သဝိဂ္ဂဟေ ဝိယ သရူပတော စိတ္တဿ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ စိရကာလပရိစယေန ဧဝမေတန္တိ နိဇ္ဈာနက္ခမဘာဝူပဂမနေန နိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ တထာဂဟိတေ ပုနပ္ပုနံ တထေဝ အာသေဝန္တဿ ဗဟုလီကရောန္တဿ မိစ္ဆာဝိတက္ကေန သမာဒိယမာနာ မိစ္ဆာဝါယာမုပတ္ထမ္ဘိတာ အတံသဘာဝံ “တံသဘာဝ”န္တိ ဂဏှန္တီ မိစ္ဆာသတီတိ လဒ္ဓနာမာ တံလဒ္ဓိသဟဂတာ တဏှာ သန္တိဋ္ဌတိ။ **စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတီ** တိ ယထာသကံ ဝိတက္ကာဒိပစ္စယလာဘေန တသ္မိံ အာရမ္မဏေ အဝဋ္ဌိတတာယ အနေကဂ္ဂတံ ပဟာယ ဧကဂ္ဂံ အပ္ပိတံ ဝိယ ဟောတိ။ စိတ္တသီသေန မိစ္ဆာသမာဓိ ဧဝ ဝုတ္တော။ သောပိ ဟိ ပစ္စယဝိသေသေဟိ လဒ္ဓဘာဝနာဗလော ဤဒိသေ ဌာနေ သမာဓာနပတိရူပကိစ္စကရောယေဝ, ဝါဠဝိဇ္ဈနာဒီသု ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဇဝနာနိ ဇဝန္တီ**တိ အနေကက္ခတ္တုံ တေနာကာရေန ပုဗ္ဗဘာဂိယေသု ဇဝနဝါရေသု ပဝတ္တေသု သဗ္ဗပစ္ဆိမေ ဇဝနဝါရေ သတ္တ ဇဝနာနိ ဇဝန္တိ။ **ပဌမေ ဇဝနေ သတေကိစ္ဆာ ဟောန္တိ။ တထာ ဒုတိယာဒီသူ** တိ ဓမ္မသဘာဝဒဿနမတ္တမေတံ, န ပန တသ္မိံ ခဏေ တေသံ တိကိစ္ဆာ ကေနစိ သက္ကာ ကာတုံ။

တတ္ထာ တိ တေသု တီသု မိစ္ဆာဒဿနေသု။ **ကောစိ ဧကံ ဒဿနံ ဩက္ကမတီ** တိ ယဿ ဧကသ္မိံယေဝ အဘိနိဝေသော အာသေဝနာ စ ပဝတ္တာ, သော ဧကမေဝ ဒဿနံ ဩက္ကမတိ။ ယဿ ပန ဒွီသု တီသုပိ ဝါ အဘိနိဝေသော အာသေဝနာ စ ပဝတ္တာ, သော ဒွေ တီဏိပိ ဩက္ကမတိ, ဧတေန ယာ ပုဗ္ဗေ ဥဘယပဋိဗာဟကတာမုခေန ဒီပိတာ အတ္ထသိဒ္ဓါ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိကတာ, သာ ပုဗ္ဗဘာဂိယာ။ ယာ ပန မိစ္ဆတ္တနိယာမောက္ကန္တိဘူတာ, သာ ယထာသကံ ပစ္စယသမုဒာဂမသိဒ္ဓိတော ဘိန္နာရမ္မဏာနံ ဝိယ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ဧကဇ္ဈံ အနုပ္ပတ္တိယာ အသင်္ကိဏ္ဏာ ဧဝါတိ ဒဿေတိ။ **“ဧကသ္မိံ ဩက္ကန္တေပီ”** တိအာဒိနာ တိဿန္နမ္ပိ ဒိဋ္ဌီနံ သမာနဗလတံ သမာနဖလတဉ္စ ဒဿေတိ။ တသ္မာ တိဿောပိ စေတာ ဧကဿေဝ ဥပ္ပန္နာ အဗ္ဗောကိဏ္ဏာ ဧဝ, ဧကာယ ဝိပါကေ ဒိန္နေ ဣတရာ အနုဗလပ္ပဒါယိကာယော ဟောန္တိ။ **“ဝဋ္ဋခါဏု နာမေသော”** တိ ဣဒံ ဝစနံ နေယျတ္ထံ, န နီတတ္ထံ။ တထာ ဟိ **ပပဉ္စသူဒနိယံ** “ကိံ ပနေသ ဧကသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ နိယတော ဟောတိ, ဥဒါဟု အညသ္မိံပီတိ? ဧကသ္မိံယေဝ နိယတော, အာသေဝနဝသေန ပန ဘဝန္တရေပိ တံ တံ ဒိဋ္ဌိံ ရောစေတိယေဝါ”တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၂၉) ဝုတ္တံ။ အကုသလဉှိ နာမေတံ အဗလံ ဒုဗ္ဗလံ, န ကုသလံ ဝိယ သဗလံ မဟာဗလံ။ တသ္မာ “ဧကသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ နိယတော”တိ ဝုတ္တံ။ အညထာ သမ္မတ္တနိယာမော ဝိယ မိစ္ဆတ္တနိယာမောပိ အစ္စန္တိကော သိယာ, န စ အစ္စန္တိကော။ ယဒိ ဧဝံ ဝဋ္ဋခါဏုဇောတနာ ကထန္တိ အာဟ

‘‘အာသေဝနဝသေန ပနာ’’တိအာဒိ။ တသ္မာ ယထာ ‘‘သကိံ နိမုဂ္ဂောပိ နိမုဂ္ဂော ဧဝ ဗာလော’’တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ ဝဍ္ဎနာဏု ဇောတနာ။ ယာဒိသေ ဟိ ပစ္စယေ ပဋိစ္စ အယံ တံ တံ ဒဿနံ ဩက္ကန္တော ပုန ကအာစိ တပ္ပဋိပက္ခေ ပစ္စယေ ပဋိစ္စ တတော သီသုက္ခိပနမဿ န ဟောတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗံ, တသ္မာ **‘‘ယေဘုယျေန ဟိ ဧဝရူပဿ ဘဝတော ဝုဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထီ’’**တိ ဝုတ္တံ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ ဧဝံ သံသာရခာဏုဘာဝဿပိ ပစ္စယော အပဏ္ဏကဇာတော, တသ္မာ။ **ဘူတိကာမော**တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထာနံ ဝသေန အတ္တနော ဂုဏေဟိ ဝမိုကာမော။

ပကုဓကစ္စာယနတဒဝဏ္ဏနာ

၁၇၄. **အကဋာ**တိ သမေန ဝိသမေန တ ကေနစိ ဟေတုနာ န ကတာ န ဝိဟိတာ။ ကတဝိဓော ကရဏဝိဓိ နတ္ထိ ဧတေသန္တိ **အကဋဝိဓာနာ** ။ ပဒဒ္ဒယေနာပိ လောကေ ကေနစိ ဟေတုပစ္စယေန နေသံ အနိဗ္ဗတ္တနဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ဣဒ္ဓိယာပိ န နိမ္မိတာ**တိ ကဿစိ ဣဒ္ဓိမတော စေတောဝသိပ္ပတ္တဿ ဒေဝဿ , ဣဿရာဒိနော တ ဣဒ္ဓိယာပိ န နိမ္မိတာ။ **အနိမ္မာပိတာ** ကဿစိ အနိမ္မာပိတာ။ **ဝုတ္တတ္ထမေဝ** တိ ဗြဟ္မဇာလဝဏ္ဏနာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀) ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **ဝဇ္ဈာ** တိ ဝဇ္ဈပသုဝဇ္ဈတာလာဒယော ဝိယ အဖလာ, ကဿစိ အဇနကာတိ အတ္ထော, ဧတေန ပထဝိကာယာဒီနံ ရူပာဒိဇနကဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။ ရူပသဒ္ဒာဒယော ဟိ ပထဝိကာယာဒီဟိ အပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိကာတိ တဿ လဒ္ဓိ။ ပဗ္ဗတကူဋံ ဝိယ ဌိတာတိ **ကူဋဋ္ဌာ,** ယထာ ပဗ္ဗတကူဋံ ကေနစိ အနိဗ္ဗတ္တိတံ, ကဿစိ စ အနိဗ္ဗတ္တကံ, ဧဝမေတေ ပီတိ အဓိပ္ပာယော။ ယမိဒံ ‘‘ဗီဇတော အင်္ကုရာဒိ ဇာယတီ’’တိ ဝုစ္စတိ, တံ ဝိဇ္ဇမာနမေဝ တတော နိက္ခမတိ, န အဝိဇ္ဇမာနံ, အညထာ အညတောပိ အညဿ ဥပလဒ္ဓိ သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဌိတတ္တာ** တိ နိဗ္ဗိကာရဘာဝေန ဌိတတ္တာ။ **န စလန္တီ**တိ ဝိကာရံ နာပဇ္ဇန္တိ။ ဝိကာရာဘာဝတော ဟိ တေသံ သတ္တန္နံ ကာယာနံ ဧသိကဋ္ဌာယိဋ္ဌိတတာ။ အနိဉ္ဇနဉ္စ အတ္တနော ပကတိယာ အဝဋ္ဌာနမေဝ။ တေနာဟ **‘‘န ဝိပရိဏာမန္တီ’’** တိ။ အဝိပရိဏာမဓမ္မတ္တာ ဧဝ ဟိ တေ အညမညံ န ဗျာဗာဓေန္တိ။ သတိ ဟိ ဝိကာရံ အာပာဒေတဗ္ဗတာယ ဗျာဗာဓကတာပိ သိယာ, တထာ အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗတာယ အနုဂ္ဂဟကတာတိ တဒဘာဝံ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ **နာလန္တိ**အာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပထဝီ ဧဝ** ကာယေကဒေသတ္တာ **ပထဝိကာယော။** ဇီဝသတ္တမာနံ ကာယာနံ နိစ္စတာယ နိဗ္ဗိကာရဘာဝတော န ဟန္တဗ္ဗတာ, န ဃာတေတဗ္ဗတာ စာတိ နေဝ ကောစိ ဟန္တာ တ ဃာတေတာ တ, တေနေတဟ **‘‘သတ္တန္နံ တွေဝ ကာယာန’’** န္တိအာဒိ။ ယဒိ ကောစိ ဟန္တာ နတ္ထိ, ကထံ သတ္ထပ္ပဟာရောတိ အာဟ **‘‘ယထာ မုဂ္ဂရာသိ အာဒီသူ’’** တိအာဒိ။ **ကေဝလံ သညာမတ္တမေဝ ဟောတိ။** ဟနနဃာတနာဒိ ပန ပရမတ္ထတော နတ္ထေဝ ကာယာနံ အဝိကောပနီယဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တတဒဝဏ္ဏနာ

၁၇၇. စတ္တာရော ယာမာ ဘာဂ စတုယာမာ, စတုယာမာ ဧဝ စာတုယာမာ, ဘာဂတ္ထော ဟိ ဣဓ ယာမ-သဒ္ဒော ယထာ ‘‘ရတ္တိယာ ပဌမော ယာမော’’တိ ။ သော ပနေတ္ထ ဘာဂေ သံဝရလက္ခဏောတိ အာဟ **‘‘စာတုယာမသံဝုတော တိ စတုကောဋ္ဌာသေန သံဝရေန သံဝုတော’’**တိ။ **ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတောဒကော** တိ ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတောဒကပရိဘောဂေ။ **သဗ္ဗေန ဟပတရဏေန ယုတ္တော** တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန သံဝရလက္ခဏေန သမန္နာဂတော။ **ဓုတဟဟော**တိ သဗ္ဗေန နိဇ္ဇရလက္ခဏေန ဟပတရဏေန ဝိဓုတဟဟော။ **ဖုဋ္ဌော** တိ အဋ္ဌန္နမ္ပိ ကမ္မာနံ ခေပနေန မောက္ခပ္ပတ္တိယာ ကမ္မက္ခယလက္ခဏေန သဗ္ဗေန ဟပတရဏေန ဖုဋ္ဌော တံ ပတ္တွာ ဌိတော။ **ကောဋိပ္ပတ္တစိတ္တော** တိ မောက္ခာဓိဂမေနေဝ ဥတ္တမမရိယာဒပ္ပတ္တစိတ္တော။ **ယတတ္တော** တိ ကာယာဒီသု ဣန္ဒြိယေသု သံယမေတဗ္ဗဿ အဘာဝတော **သံယတစိတ္တော။ သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော** တိ နိဋ္ဌိတဿတော သုဋ္ဌု ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော။ **သာသနာနုလောမံ** နာမ ဟပတရဏေန ယုတ္တတာ။ တေနာဟ ‘‘ဓုတဟဟော’’တိအာဒိ။ **အသုဒ္ဓလဒ္ဓိတာယ** တိ ‘‘အတ္ထိ ဇီဝေ, သော စ သိယာ နိစ္စော, သိယာ အနိစ္စော’’တိ ဧဝမာဒိအသုဒ္ဓလဒ္ဓိတာယ ။ **သဗ္ဗာ** တိ ကမ္မပကတိဝိဘာဂါဒိဝိသယာ သဗ္ဗာ နိဇ္ဈာနက္ခန္တိယော။ **ဒိဋ္ဌိယော တ** တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော ဧဝ ဇာတာ။

သဉ္စယဗေလဋ္ဌပုတ္တတဒဝဏ္ဏနာ

၁၇၉-၁၈၁. အမရာဝိက္ခေပေ ဝုတ္တနယော တေ တိ ဗြဟ္မဇာလေ အမရာဝိက္ခေပဝါဒသံဝဏ္ဏနာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၆၁-၆၃) ဝုတ္တနယော ဧဝ ဝိက္ခေပဗျာကရဏဘာဝတော, တထေဝ စေတ္ထ ဝိက္ခေပဝါဒဿ အာဂတတ္တာ။

ပဌမသန္ဒိဋ္ဌိကသာမညဖလဝဏ္ဏနာ

၁၈၃. ယထာ တေ ရုစ္စေယျာ တိ ဣဓာပိ မယာ ပုဋ္ဌိယမာနော အတ္ထော ယထာ တဝ စိတ္တေ ရောစေယျ။ ဃရဒာသိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ ဇာတော **အန္တောဇာတော။** ဓနေန ကီတော **ဓနက္ကီတော။** ဗန္ဓဂ္ဂါဟဂဟိတော **ကရမရာနီ တော။ သာမန္တိ** သယမေဝ။ **အာသဇ္ဇ** န္တိ အာသဘာဝံ။ ကောစိ အာသောပိ သမာနော အလသော ကမ္မံ အကရောန္တော ''ကမ္မကာရော''တိ န ဝုစ္စတီတိ အာဟ **''အနလသော ကမ္မကရဏသီလောယေတ''**တိ။ **ပဌမမေဝ**တိ အာသန္နတရဋ္ဌာနူပသင်္ကမနတော ပဂေဝ ပုရေတရမေဝ။ **ပစ္ဆာ** တိ သာမိကဿ နိပဇ္ဇာယ ပစ္ဆာ။ **သယနတော အဝုဋ္ဌိတေ** တိ ရတ္တိယာ ဝိဘာယနဝေလာယ သေယျတော အဝုဋ္ဌိတေ။ **ပစ္စူသကာလတော ပဋ္ဌာယ** တိ အတီတာယ ရတ္တိယာ ပစ္စူသကာလတော ပဋ္ဌာယ။ **ယာဝ သာမိနော ရတ္တိံ နိဒ္ဒောက္ကမန** န္တိ အပရာယ ပဒေါသဝေလာယံ ယာဝ နိဒ္ဒောက္ကမနံ။ **ကိံ ကာရ**န္တိ ကိံ ကရဏီယံ, ကိံကာရဘာဝတော ပုစ္ဆိတ္ဗတ ကာတဗ္ဗဝေယျာဝစ္စန္တိ အတ္ထော။

ဒေဝေါ ဝိယာတိ အာဓိပစ္စပရိဝါရာဒိသမ္ပတ္တိသမန္နာဂတော ပဓာနဒေဝေါ ဝိယ။ **သော ဝတဿာဟ** န္တိ သော ဝတ အဿံ အဟံ။ သော ရာဇာ ဝိယ အဟမ္ပိ ဘဝေယျံ, ကထံ ပုညာနိ ကရေယျံ, ယဒိ ပုညာနိ ဥဠာရာနိ ကရေယျန္တိ ယောဇနာ။ **''သော ဝတဿ’ဿ''** န္တိ ဟဒ္ဓေ သော ရာဇာ အဿ အဟံ အဿံ ဝတ, ယဒိ ပုညာနိ ကရေယျန္တိ ယောဇနာ။ တေနာဟ **''အယမေဝတ္ထော''** တိ။ **အဿ** န္တိ ဥတ္တမပုရိသပ္ပယောဂေ **အဟံ**-သဒ္ဒေါ အပ္ပယုတ္တောပိ ပယုတ္တော ဧဝ ဟောတိ။ **ယာဝဇီဝံ န သက္ခိဿာမိ အတု** န္တိ ယာဝဇီဝံ အနတ္တာယ ဥဿာဟံ ကရောန္တောပိ ယံ ရာဇာ ဧကံ ဒိဝသံ ဒေတိ , တတော သတဘာဂမ္ပိ အတုံ န သက္ခိဿာမိ။ တသ္မာ ပဗ္ဗဇိဿာမီတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယံ ဥဿာဟံ ကတ္တတိ ယောဇနာ။

ကာယေန သံဝုတောတိ ကာယေန သံဝရိတဗ္ဗံ ကာယဒ္ဒတရေန ပဝတ္တနကံ ဟာပဓမ္မံ သံဝရိတ္တ ဝိဟရေယျာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **''ကာယေန ပိဟိတော ဟုတွတ''**တိအာဒိ။ **ဃာသစ္ဆာဒနေန ပရမတာယ** တိ ဃာသစ္ဆာဒနပရိယေသနေ သလ္လေခဝသေန ပရမတာယ, ဥက္ကဋ္ဌဘာဝေ သဏ္ဌိတော ဃာသစ္ဆာဒနမေဝ တ ပရမံ ပရာ ကောဋိ တေသ္သ, န တတော ပရံ ကိဉ္စိ အာမိသဇာတံ ပရိယေသတိ ပစ္စာသိသတိ စာတိ ဃာသစ္ဆာဒနပရမော, တဗ္ဘာဝေါ ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာ, တဿာ **ဃာသစ္ဆာဒနပရမတာယ။ ဝိဝေကဋ္ဌကာယာန** န္တိ ဂဏသင်္ဂဏိကတော ပဝိဝိတ္တေ ဌိတကာယာနံ။ **နေက္ခမ္မာဘိရတာန** န္တိ ဈာနာဘိရတာနံ။ တာယ ဧဝ ဈာနာဘိရတိယာ ပရမံ ဥတ္တမံ ဝေအနံ ဝိသုဒ္ဓိံ ပတ္တတတာယ **ပရမဝေအနပ္ပတ္တာနံ။** ကိလေသူပဓိအဘိသင်္ခာရူပဓီနံ အစ္စန္တဝိဂမေန **နိရုပဓီနံ။ ဝိသင်္ခါရဂတာန** န္တိ အဓိဂတနိဗ္ဗာနာနံ။ တွေ စ ပဌမော ဝိဝေကော ဣတရေဟိ ဒ္ဝီဟိ ဝိဝေကေဟိ သဟာပိ ပတ္တဗ္ဗော ဝိနာပိ, တထာ ဒုတိယော။ တတိယော ပန ဣတရေဟိ ဒ္ဝီဟိ သဟေဝ ပတ္တဗ္ဗော, န ဝိနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဂဏော ဇနသမာဂမေ သန္နိပတနံ **ဂဏသင်္ဂဏိကာ,** တံ **ပဟာယ ဧကော ဝိဟရတိ** စရတိ ပုဂ္ဂလဝသေန အသဟာယတ္တာ။ စိတ္တေ ကိလေသာနံ သန္နိပတနံ **စိတ္တကိလေသသင်္ဂဏိကာ,** တံ **ပဟာယ ဧကော ဝိဟရတိ** ကိလေသဝသေန အသဟာယတ္တာ။ မဂ္ဂဿ ဧကစိတ္တက္ခဏိကတ္တာ, ဧကေတ္ထဘုအာဒီနဉ္စ အာရမ္မဏမတ္တတ္တာ န တေသံ ဝသေန သာတိသယာ နိဗ္ဗုတိသုခသမ္ဘူသနာ, ဖလသမာပတ္တိနိရောဓသမာပတ္တိဝသေန သာတိသယာတိ အာဟ **''ဖလသမာပတ္တိံ တ နိရောဓသမာပတ္တိံ တ ပဝိသိတွတ''**တိ။ ဖလပရိယောသာနော ဟိ နိရောဓောတိ။

၁၈၄. အဘိဟရိတွတတိ အဘိမုခီဘာဝေန နေတွတ။ ''အဟံ စီဝရာဒီဟိ ပယောဇနံ သာဓေဿာမီ''တိ ဝစနသေသော။ **သပ္ပာယ** န္တိ သဗ္ဗဂေလညပဟရဏဝသေန ဥပကာရာဝဟံ။ ဘာဝိနာ အနတ္ထတော ပရိပာလနဝသေန ကေပနာ **ရက္ခာဂုတ္တိံ။** ပစ္စုပ္ပန္နဿ နိသေဓဝသေန **အာဝရဏဂုတ္တိံ။**

ဒုတိယသန္ဒိဋ္ဌိကသာမညဖလဝဏ္ဏနာ

၁၈၆. ကသတီတိ ကသိံ ကရောတိ။ **ဂဟပတိကော**တိ တွေ က-သဒ္ဒေါ အပ္ပတ္တောတိ အာဟ **''ဧကဂေဟမတ္တေ ဇေဋ္ဌကော''**တိ, တေန အနေကကုလဇေဋ္ဌကဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။ **ကရံ ကရောတီ**တိ ကရံ သမ္ပာဒေတိ။ **ဝဍ္ဎေတီ** တိ

ဥပရူပရိ သမ္ဘာဒနေန ဝဓေတိ။ ဇဝံ အပ္ပမ္ပိ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတုံ ဒုက္ကရန္တိ အယမတ္ထော လဠုကိကောပမသုတ္တေန (မ. နိ. ၂.၁၅၁, ၁၅၂) ဒီပေတဗ္ဗော။ တေနာဟ ''သေယ္ယထာပိ, ဥဒာယိ, ပုရိသော ဒလိဒ္ဒေါ အဿကော အနာဠှိယော, တဿဿ ဧကံ အကရကံ ဩလုဂ္ဂဝိလုဂ္ဂံ ကာကာတိဒာယိံ နပရမရူပ''န္တိ ဝိတ္ထာရေါ။ ယဒိ အပ္ပမ္ပိ ဘောဂံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတုံ ဒုက္ကရံ, ကသ္မာ အာသတရေ ဘောဂဂ္ဂဟဏံ န ကတန္တိ အာဟ **''အာသတရေ ပနာ''**တိအာဒိ။ ယထာ စ အာသဿ ဘောကပိ အဘောက ပရာယတ္တဘာဝတော, ဇဝံ ဉာတယော ပီတိ အာသတရေ ဉာတိပရိဝဋ္ဋဂ္ဂဟဏမ္ပိ န ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဏီတတရသာမညဖလဝဏ္ဏနာ

၁၈၇. ဝေရူပဟီတိ ယထာဝုတ္တအာသကဿကူပမာသဒိသာဟိ ဥပမာဟိ သာမညဖလံ ဒီပေတုံ ပဟောတိ ဘဂဝတ သကလမ္ပိ ရတ္တိန္ဒိဝံ တတော ဘိယျောပိ အနန္တပဋိဘာနတာယ ဝိစိတ္တနယဒေသနဘာဝတော။ **တထာပီ**တိ သတိပိ ဒေသနာယ ဥတ္တရုတ္တရာဓိကနာနာနယဝိစိတ္တဘာဝေ။

ဧကေတ္ထမေတံ ပဒံ သာခုသဒ္ဒဿဝ က-ကာရေန ဝမိုတ္တ ဝုတ္တတ္တာ, တေနေဝ **သာခုက**-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝဒန္တေန အတ္ထုဒ္ဒရဝသေန **သာခု**-သဒ္ဒေါ ဥဒာဟဋ္ဌော။ **အာယာစနေ**တိ အဘိမုခယာစနေ, အဘိပတ္တနာယန္တိ အတ္ထော ။ **သမ္ပဋိစ္ဆနေ** တိ ပဋိဂ္ဂဏှနေ ။ **သမ္ပဟံသနေ** တိ သံဝိဇ္ဇမာနဂုဏဝသေန ဟံသနေ တောသနေ, ဥဒဂ္ဂတာကရဏေတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မရုစီ**တိ ပုညကာမော။ **ပညာဏတ**တိ ပညတ။ **အဒ္ဒုဗ္ဘော** တိ အဒူသကော, အနုပဃာတကောတိ အတ္ထော။ **ဣဓာပီ**တိ ဣမသ္မိံ သာမညဖလေပိ။ **အယံ** သာခု-သဒ္ဒေါ။ **ဒဋ္ဌဟီကမ္မေ** တိ သက္ကစ္စ ကိရိယာယံ။ **အာဏတ္တိယ** န္တိ အာဏာပနေ။ ''သုဏောဟိ သာခုကံ မနသိ ကရောဟီ''တိ ဟိ ဝုတ္တေ သာခုက-သဒ္ဒေန သဝနမနသိကာရာနံ သက္ကစ္စကိရိယာ ဝိယ တအာဏာပနမ္ပိ ဇောတိတံ ဟောတိ, အာယာစနတ္ထတာ ဝိယ စဿ အာဏာပနတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သုန္ဒရေပီ** တိ သုန္ဒရတ္ထေပိ။ ဣအနိ ယထာဝုတ္တေန သာခုက-သဒ္ဒဿ အတ္ထတ္တယေန ပကာသိတံ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ **''ဒဋ္ဌဟီကမ္မတ္ထေန ဟိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

မနသိ ကရောဟီတိ ဧတ္ထ မနသိကာရော န အာရမ္မဏပဋိပာဒနလက္ခဏော, အထ ခေါ ဝီထိပဋိပာဒနဇဝနပဋိပာဒန မနသိကာရပုဗ္ဗကံ စိတ္တေ ဌပနလက္ခဏောတိ ဒဿေန္တော **''အာဝဇ္ဇ''** တိအာဒိမာဟ။ **သောတိန္ဒြိယဝိက္ခေပဝါရဏံ** သဝနေ နိယောဇနဝသေန ကိရိယန္တရပဋိသေဓနဘာဝတော, သောတံ ဩဒဟာတိ အတ္ထော။ **မနိန္ဒြိယဝိက္ခေပဝါရဏံ** အညစိန္တာပဋိသေဓနတော။ **ဗျဉ္ဇနဝိပလ္လာသဂ္ဂါဟဝါရဏံ** ''သာခုက''န္တိ ဝိသေသေတ္ဝာ ဝုတ္တတ္တာ။ ပစ္ဆိမဿ အတ္ထဝိပလ္လာသဂ္ဂါဟဝါရဏေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဓာရဏူပပရိက္ခာဒီသူ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တုလနတီရဏာဒိကေ, ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဓေ စ သင်္ဂဏှာတိ။ **သဗျဉ္ဇနော** တိ ဧတ္ထ ယထာဓိပ္ပေတမတ္ထံ ဗျဉ္ဇယတီတိ ဗျဉ္ဇနံ, သဘာဝနိရုတ္တိ။ သဟ ဗျဉ္ဇနေနာတိ သဗျဉ္ဇနော, ဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နောတိ အတ္ထော။ **သာတ္ထော** တိ အရဏီယတော ဥပဂန္တဗ္ဗတော အနုဓာတဗ္ဗတော အတ္ထော, စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလာဒိကော ။ တေန သဟ အတ္ထေနာတိ သာတ္ထော, အတ္ထသမ္ပန္နောတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မဂမ္ဘီရော** တိအာဒီသု **ဓမ္မော** နာမ တန္တိ။ **ဒေသနာ** နာမ တဿာ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ တန္တိယာ ဒေသနာ။ **အတ္ထော** နာမ တန္တိယာ အတ္ထော။ **ပဋိဝေဓော** နာမ တန္တိယာ, တန္တိအတ္ထဿ စ ယထာဘူတာဝဗောဓော။ ယသ္မာ စေတေ ဓမ္မဒေသနာ အတ္ထပ္ပဋိဝေဓာ သသာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေါ မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ ဒုက္ခောကာဟာ, အလဗ္ဘနေယ္ယပတိဋ္ဌာ စ, တသ္မာ ဂမ္ဘီရာ။ တေန ဝုတ္တံ **''ယသ္မာ အယံ ဓမ္မော။ပေ။ သာခုကံ မနသိ ကရောဟီ''**တိ။ ဧတ္ထ စ ပဋိဝေဓဿ ဒုက္ကရဘာဝတော ဓမ္မတ္ထာနံ, ဒေသနာဉာဏဿ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒေသနာယ ဒုက္ခောကာဟတာ, ပဋိဝေဓဿ ပန ဥပ္ပာဒေတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတာယ, ဉာဏုပ္ပတ္တိယာ စ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒုက္ခောကာဟတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဒေသနံ** နာမ ဥဒ္ဒိသနံ, တဿ နိဒ္ဒိသနံ **ဘာသန**န္တိ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **''ဝိတ္ထာရတော ဘာသိဿာမီ''** တိ။ ပရိယတ္တံ ကထနဥ္ဟိ ဘာသနံ, တေနာဟ **''ဒေသေဿာမီတိ။ပေ။ ဝိတ္ထာရဒီပန''**န္တိ။

ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သုတ္တပဒေန သမတ္ထေတုံ **''တေနာဟာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သာဠိကာယိဝ နိဂ္ဃောသော** တိ သာဠိကာယ အာလာပော ဝိယ မဓုရော ကဏ္ဏသုခေါ ပေမနီယော။ **ပဋိဘာန**န္တိ သဒ္ဒေါ။ **ဥဒီရယီ**တိ ဥစ္စာရီယတိ, ဝုစ္စတိ တာ။

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဉဿာဟဇာတော တိ ဧဝံ ''သုဏောဟိ သာဓုကံ မနသိ ကရောဟိ ဘာသိဿာမီ''တိ ဝုတ္တေ ''န ကိရ ဘဂဝတ သင္ခေပေနေဝ ဒေသေဿတိ, ဝိတ္ထာရေနပိ ဘာသိဿတီ''တိ သဉ္ဇာတုဿာဟော ဟုတွာတိ အတ္ထော။

၁၉၀. **''ဣဓာ''**တိ ဣမိနာ ဝုစ္စမာနံ အဓိကရဏံ တထာဂတဿ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **''ဒေသာပဒေသေ နိပါတော''**တိ။ **''သွတာယ''**န္တိ သာမညတော ဣဓသဒ္ဒမတ္တံ ဂဏှာတိ, န ယထာဝိသေသိတဖ္ဖံ ဣဓ-သဒ္ဒံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''ကတ္ထစိ ပဒပူရဏမတ္တမေဝါ''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၉၀)။ **လောကံ ဥပါဒာယ ဝုစ္စတိ** လောက-သဒ္ဒေန သမာနာဓိကရဏဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ ။ သေသပဒဒွယေ ပန ပဒန္တရသန္နိဓာနမတ္တေန တံ တံ ဥပါဒာယ ဝုတ္တတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဣဓ တထာဂတော လောကေ**တိ ဟိ ဇာတိခေတ္တံ, တတ္ထာပိ အယံ စက္ကဝါဠော ''လောကော''တိ အဓိပ္ပေတော။ **သမဏော**တိ သောတာပန္နော။ **ဒုတိယော သမဏော**တိ သကဒါဂါမီ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ''ကတမော စ ဘိက္ခဝေ သမဏော? ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သောတာပန္နော ဟောတီ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၂၄၁)။ ''ကတမော စ ဘိက္ခဝေ ဒုတိယော သမဏော? ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ ရာဂ ဒောသမောဟာနံ တနုတ္တာ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၂၄၁)။ ဩကာသန္တိ ကဋ္ဌိ ပဒေသံ။ **ဣဓေဝ တိဋ္ဌမာနဿာ** တိ ဣမိသ္မိံ ဧဝ ဣန္ဒသာလဂုဟာယံ တိဋ္ဌမာနဿ။

ပဒပူရဏမတ္တမေဝ ဩကာသာပဒိသနဿာပိ အသမ္ဘဝတော အတ္ထန္တရဿ အဗောဓနတော။ အရဟန္တိ အာဒယော သဒ္ဒာ ဝိတ္ထာရိတာတိ ယောဇနာ။ အတ္ထတော ဝိတ္ထာရဏံ သဒ္ဒမုခေနေဝ ဟောတီတိ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။ ယသ္မာ။ ''အပရေဟိပိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝတ တထာဂတော''တိအာဒိနာ ဥဒအနဋ္ဌကထာဒီသု, (ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၁၈; ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၃၈) အရဟန္တိ အာဒယော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဋ္ဌီကာယံ အပရေဟိ ပကာရေဟိ ဝိတ္ထာရိတာ , တသ္မာတေသု ဝုတ္တာန ယေနပိ သော (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၁၂၉, ၁၃၀) အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာဂတဿ သတ္တနိကာယန္တောဂဓတောယ ''ဣဓ ပန သတ္တလောကော အဓိပ္ပေတော''တိ ဝတွာ တတ္ထာယံ ယသ္မိံ သတ္တနိကာယေ ယသ္မိဉ္စ ဩကာသေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ဒဿေတုံ **''သတ္တလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ စာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **''တထာဂတော န ဒေဝလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''** တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော အာဂမိဿတိ။ **သာရပ္ပတ္တာ** တိ ကုလဘောဂိဿရိယာဒိဝသေန သာရဘူတာ။ **ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ**တိ ဗြဟ္မာယုပေက္ခရသာတိအာဒိဗြာဟ္မဏာ စေဝ အနာထပိဏ္ဍိကာဒိဂဟပတိကာ စ။

''သုဇာတာယာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တေသု စတူသု ဝိကပ္ပေသု ပဌမော ဗုဒ္ဓဘာဝါယ အာသန္နတရပဋိပတ္တိ ဒဿနဝသေန ဝုတ္တော။ အာသန္နတရာယ ဟိ ပဋိပတ္တိယာ ဌိတော ''ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ'' ဝုစ္စတိ ဥပ္ပါဒဿ ဧကန္တိကတ္တာ, ပဂေဝ ပဋိပတ္တိယာ မတ္ထကေ ဌိတော။ ဒုတိယော ဗုဒ္ဓဘာဝါဝဟပဗ္ဗဇ္ဇတော ပဋ္ဌာယ အာသန္နပဋိပတ္တိဒဿနဝသေန, တတိယော ဗုဒ္ဓကရဓမ္မ ဟာရိပူရိတော ပဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓဘာဝါယ ပဋိပတ္တိဒဿနဝသေန။ န ဟိ မဟာသတ္တာနံ ဥပ္ပတ္တိဘဝူပပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏံ နာမ အတ္ထိ။ စတုတ္ထော ဗုဒ္ဓကရဓမ္မသမာရမ္ဘတော ပဋ္ဌာယ။ ဗောဓိယာ နိယတဘာဝပ္ပတ္တိတော ပဘုတိ ဟိ ဝိညူဟိ ''ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ ဝတ္တုံ သက္ကာ ဥပ္ပါဒဿ ဧကန္တိကတ္တာ။ ယထာ ပန သန္တန္တိ နဒီယောတိ သန္ဒနကိရိယာယ အဝိစ္ဆေဒမုပါဒါယ ဝတ္တမာနပ္ပယောဂေ, ဧဝံ ဥပ္ပါဒတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇနကိရိယာယ အဝိစ္ဆေဒမုပါဒါယ စတူသု ဝိကပ္ပေသု ''ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမာ''တိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗပဌမံ ဥပ္ပန္နဘာဝ**န္တိ စတူသု ဝိကပ္ပေသု သဗ္ဗပဌမံ ဝုတ္တံ တထာဂတဿ ဥပ္ပန္နတာသင်္ခါတံ အတ္ထိဘာဝံ။ တေနာဟ **''ဥပ္ပန္နော ဟောတီတိ အယမေဟေတ္ထ အတ္ထော''**တိ။

သော ဘဂဝါတိ ယော ''တထာဂတော အရဟ''န္တိအာဒိနာ ကိတ္တိတဂုဏော, သော ဘဂဝါ။ ''ဣမံ လောက''န္တိ နယိဒံ မဟာဇနဿ သမ္မုခမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အထ ခေါ အနဝသေသံ ပရိယာဒါယာတိ ဒဿေတုံ ''သဒေဝက''န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တေနာဟ **''ဣမံ လောကန္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ နိဒ္ဒိဿတီ''** တိ။ **ပဇာတတ္တာ** တိ ယထာသကံ ကမ္မကိလေသေဟိ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ။ **ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ** ပါရိသေသညာယေန ဣတရေသံ ပဒန္တရေဟိ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ သဒေဝကန္တိ စ အဝယဝေန ဝိဂ္ဂဟော သမုဒါယော သမာသတ္ထော။ **ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ** ပစ္စာသတ္တိညာယေန။ တတ္ထ ဟိ သော ဇာတော, တံနိဝါသီ စ။ **ဗြဟ္မကာယိကာဒိဗြဟ္မဂ္ဂဟဏ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ပစ္စတ္ထိက** ။ပေ.။ **သမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏ**န္တိ နိဒဿနမတ္တမေတံ အပစ္စတ္ထိကာနံ, အသမိတာဗာဟိတပါပါနဉ္စ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သဿမဏဗြာဟ္မဏီဝစနေန ဂဟိတတ္တာ။ ကာမံ ''သဒေဝက''န္တိအာဒိ ဝိသေသနာနံ ဝသေန သတ္တဝိသယော လောကသဒ္ဒေါတိ ဝိညာယတိ တုလျယောဂဝိသယတ္တာ တေသံ, ''သလောမကော သပက္ခကော''တိအာဒီသု ပန အတု

လ္လယောဂေပိ အယံ သမာသော လဗ္ဘတီတိ ဗျတိစာရဒဿနတော ပဇာဂဟဏန္တိ အာဟ **“ပဇာဝစနေန သတ္တလော ကဂ္ဂဟဏ”**န္တိ။

အရူပိနော သတ္တာ အတ္တနော အာနေဉ္ဇဝိဟာရေန ဝိဟရန္တာ ဒိဗ္ဗန္တီတိ ဒေဝါတိ ဣမံ နိဗ္ဗစနံ လဘန္တီတိ အာဟ **“သဒေဝကဂ္ဂဟဏေန အရူပာဝစရလောကော ဂဟိတော”** တိ။ တေနာဟ “အာကာသာနဉ္စာယတနူပကာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတ”န္တိ (အ. နိ. ၃.၁၁၇)။ **သမာရကဂ္ဂဟဏေန ဆကာမာဝစရဒေဝလောကော ဂဟိတော** တဿ သဝိသေသံ မာရဿ ဝသေ ဝတ္တနတော။ **ရူပီ ဗြဟ္မလောကော ဂဟိတော** အရူပီဗြဟ္မလောကဿ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ။ **စတုပရိ သဝသေနာ**တိ ခတ္တိယာဒိစတုပရိသဝသေန, ဣတရာ ပန စတဿော ပရိသာ သမာရကာဒိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ ဧဝါတိ။ **အဝသေသသဗ္ဗသတ္တလောကော** နာဂဂရုဠာဒိဘေဒေါ။

ဧတ္တာဝတာ စ ဘာဂသော လောကံ ဂဟေတွာ ယောဇနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တေန တေန ဝိသေသေန အဘာဂ သော လောကံ ဂဟေတွာ ယောဇနံ ဒဿေတုံ **“အပိ စေတ္ထာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတော**တိ ဥက္ကံ သဂတိဝိဇာနနေန။ ပဉ္စသု ဟိ ဂတီသု ဒေဝဂတိပရိယာပန္နာဝ သေဋ္ဌာ, တတ္ထာပိ အရူပိနော ဒူရသမုဿာရိတကိလေသ ဒုက္ခတာယ, သန္တပဏီတအာနေဉ္ဇဝိဟာရသမင်္ဂိတာယ, အတိဒီဃာယုကတာယာတိ ဧဝမာဒီဟိ ဝိသေသေဟိ အတိဝိယ ဥ က္ကဋ္ဌာ။ **“ဗြဟ္မာ မဟာနုဘာဝေါ”** တိအာဒိ ဒသသဟဿိယံ မဟာဗြဟ္မုနော ဝသေန ဝဒတိ။ “ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒ တော”တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **အနုတ္တရ** န္တိ သေဋ္ဌံ နဝ လောကုတ္တရံ။ **ဘာဝါနုက္ကမော** တိ ဘာဝဝသေန ပရေသံ အဇ္ဈာသ ယဝသေန “သဒေဝက”န္တိအာဒီနံ ပဒါနံ အနုက္ကမော။

တီဟာကာရေဟီတိ ဒေဝမာရဗြဟ္မသဟိတတာသင်္ခါတေဟိ တီဟိ ပကာရေဟိ။ **တီသု ပဒေသူ**တိ “သဒေဝက”န္တိ တိအာဒီသု တီသု ပဒေသု။ **တေန တေနာကာရေနာ**တိ သဒေဝကတ္တာဒိနာ တေန တေန ပကာရေန။ တေဓာတုကမေဝ ပရိယာ ဒိန္နန္တိ ပောရာဏာ ပနာဟူတိ ယောဇနာ။

အဘိညာတိ ယ-ကာရလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော, အဘိဇာနိတွာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **“အဘိညာ ယ အဓိကေန ဉာဏေန ဉတွာ”**တိ။ **အနုမာနာဒိပဋိက္ခေပေါ** တိ အနုမာနဥပမာနအတ္ထာပတ္တိအာဒိပဋိက္ခေပေါ ဧကပ္ပ ပမာဏတ္တာ။ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရတာယ ဟိ သဗ္ဗပစ္စက္ခာ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော။

အနုတ္တရံ **ဝိဝေကသုခ**န္တိ ဖလသမာပတ္တိသုခံ, တေန ဌိတိမိဿာပိ [ဝီထိမိဿာပိ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ဝေရဉ္ဇ ကဏ္ဍဝဏ္ဏနာယံ) ဓိတိမိဿာပိ (က)] ကဒာစိ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာ ဟောတီတိ **ဟိတွာပီ**တိ ပိ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။ ဘဂဝါ ဟိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ယသ္မိံ ခဏေ ပရိသာ သာဓုကာရံ ဝါ ဒေတိ, ယထာသုတံ ဝါ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခတိ, တံ ခဏံ ပုဗ္ဗဘာ ဂေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, ယထာပရိစ္ဆေဒဉ္စ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဌိတဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာ ယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ ဝသေန **အပ္ပံ ဝါ** ဝိပဉ္စိတညုဿ, နေယျဿ ဝါ ဝသေန **ဗဟုံ ဝါ ဒေသေန္တော**။ ဓမ္မဿ ကလ္လာဏတာ နိယျာနိကတာယ, နိယျာနိကတာ စ သဗ္ဗသော အနဝဇ္ဇဘာဝေနေဝါတိ အာဟ **“အန ဝဇ္ဇမေဝ ကတွာ”**တိ။ ဒေသကာယတ္တေန အာဏာဒိဝိဓိနာ အဘိသဇ္ဇနံ ပဗောဓနံ ဒေသနာတိ သာ ပရိယတ္တိဓမ္မဝသေ န ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ **“ဒေသနာယ တာဝ စတုပ္ပဒိကာယပိ ဂါထာယ”** တိအာဒိ။ နိဒါနနိဂမနာနိပိ သတ္ထုနော ဒေသနာ ယ အနုဝိဓာနတော တဒန္တောဂဓာနိ ဧဝါတိ အာဟ **“နိဒါနမာဒိ, ဣဒံ ဝေါစာတိ ပရိယောသာန”**န္တိ။

သာသိတဗ္ဗပုဂ္ဂလဂတေန ယထာပရာဓာဒိသာသိတဗ္ဗဘာဝေန အနုသာသနံ တဒင်္ဂဝိနယာဒိဝသေန ဝိနယနံ သာသန န္တိ တံ ပဋိပတ္တိဓမ္မဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“သီလသမာဓိဝိပဿနာ”** တိအာဒိ။ **ကုသလာနံ ဓမ္မာန** န္တိ အနဝဇ္ဇ ဓမ္မာနံ သီလဿ, သမထဝိပဿနာနဉ္စ သီလဒိဋ္ဌီနံ အာဒိဘာဝေါ တံ မူလကတ္တာ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနံ။ အရိယမဂ္ဂ ဿ အန္တဒွယဝိဂမေန မဇ္ဈိမပဋိပဒါဘာဝေါ ဝိယ, သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အာရဗ္ဘနိပ္ဖတ္တီနံ ဝေမဇ္ဈတ္တာပိ မဇ္ဈ ဘာဝေါတိ ဝုတ္တံ။ **“အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ။ပေ။ မဇ္ဈံ နာမာ”** တိ။ **ဖလံ ပရိယောသာနံ နာမ** သဥပာဒိသေသတာဝသေန, **နိဗ္ဗာနံ ပရိယောသာနံ နာမ** အနုပာဒိသေသတာဝသေန။ ဣဒါနိ တေသံ ဒွိန္နမ္ပိ သာသနဿ ပရိယောသာနတံ အာဂမေန ဒ ဿေတုံ **“ဧတဒတ္ထမိဒ”** န္တိအာဒိ အာဟ။ **ဣဓ ဒေသနာယ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ အဓိပ္ပေတံ** “သဗ္ဗဉ္စန”န္တိ အာဒိ ဝစနတော။ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ ကထာဝဓိသဒ္ဒပ္ပဗန္ဓော ဂါထာဝသေန, သုတ္တဝသေန စ ဝဝတ္ထိတော ပရိ

ယတ္တိဓမ္မော, ယော ဣမံ ''ဒေသနာ''တိ ဝုတ္တော, တဿ ပန အတ္ထော ဝိသေသတော သီလာဒိ တေတိ အာဟ **''ဘဂဝတ ဟိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော။ပေ။ ဒဿေတီ''**တိ။ တတ္ထ **သီလံ ဒဿေတွာတ** တိ **သီလဂ္ဂဟဏေန** သသမ္ဘာရံ သီလံ ဂဟိတံ, တထာ **မဂ္ဂ** ဂ္ဂဟဏေန သသမ္ဘာရော မဂ္ဂေါတိ တဒုဘယဝသေန အနဝသေသတော ပရိယတ္တိ အတ္ထံ ပရိယာဒိယတိ။ **တေနာ**တိ သီလာဒိဒဿနေန။ အတ္ထဝသေန ဟိ ဣမံ ဒေသနာယ အာဒိကလျာဏာဒိဘာဝတော အဓိပ္ပေတော။ **ကထိကသဏ္ဌိတီ** တိ ကထိကဿ သဏ္ဌာနံ ကထနဝသေန သမဝဋ္ဌာနံ။

န သော သာတ္ထံ ဒေသေတိ နိယျာနတ္ထဝိရဟတော တဿာ ဒေသနာယ။ **ဧကဗျဉ္ဇနာဒိယုတ္တာ တ** တိ သိထိလာဒိဘေဒေသု ဗျဉ္ဇနေသု ဧကပ္ပကာရေနေဝ, ဒွိပကာရေနေဝ တ ဗျဉ္ဇနေန ယုတ္တာ တ ဒမိဠဘာသာ ဝိယ ။ ဝိဝဋ္ဋကရဏတာယ ဩဋ္ဌေ အဖုသာပေတွာ ဥစ္စာရေတဗ္ဗတော **သဗ္ဗနိရောဋ္ဌဗျဉ္ဇနာ တ** ကိရာတဘာသာ ဝိယ။ သဗ္ဗသ္သေဝ [သဗ္ဗတ္ထေဝ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာယံ ၁)] ဝိဿဇ္ဇနီယယုတ္တတာယ **သဗ္ဗဝိဿဋ္ဌဗျဉ္ဇနာ တ** သဝရဘာသာ [ယဝနဘာသာ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာယံ)] ဝိယ။ သဗ္ဗဿေဝ [သဗ္ဗတ္ထေဝ (သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာယံ)] သာနုသာရတာယ **သဗ္ဗနိဂ္ဂဟိတဗျဉ္ဇနာ တ** ပာရသိကာဒိမိလက္ခုဘာသာ ဝိယ။ သဗ္ဗာပေသာ ဗျဉ္ဇနေကဒေသဝသေန ပဝတ္တိယာ အပရိပုဏ္ဏဗျဉ္ဇနာတိ ကတွာ **''အဗျဉ္ဇနာ''** တိ ဝုတ္တာ။

ဌာနကရဏာနိ သိထိလာနိ ကတွာ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ အက္ခရံ ပဉ္စသု ဝဂ္ဂေသု ပဌမတတိယန္တိ ဧဝမာဒိ **သိထိလံ**။ တာနိ အသိထိလာနိ ကတွာ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ အက္ခရံ ဝဂ္ဂေသု ဒုတိယစတုတ္ထန္တိ ဧဝမာဒိ **ဓနိတံ**။ ဒွိမတ္တကာလံ **ဒီဃံ**။ ဧကမတ္တကာလံ **ရဿံ** တဒေဝ **လဟုကံ**။ လဟုကမေဝ သံယောဂပရံ, ဒီဃဉ္စ **ဂရုကံ**။ ဌာနကရဏာနိ နိဂ္ဂဟေတွာ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ **နိဂ္ဂဟိတံ**။ ပရေန သမ္ဗန္ဓံ ကတွာ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ **သမ္ဗန္ဓံ**။ တထာ နသမ္ဗန္ဓံ **ဝဝတ္ထိတံ**။ ဌာနကရဏာနိ နိဿဋ္ဌာနိ ကတွာ ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ **ဝိမုတ္တံ**။ **ဒသဓာ** တိ ဧဝံ သိထိလာဒိဝသေန ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ အက္ခရုပ္ပာဒကစိတ္တဿ သဗ္ဗာကာရေန **ပဘေဒေါ**။ သဗ္ဗာနိ ဟိ အက္ခရာနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ယထာဓိပ္ပေတတ္ထံ ဗျဉ္ဇနတော ဗျဉ္ဇနာနိ စာတိ။

အမက္ခေတွာတ တိ အမိလေစ္ဆေတွာ, အဝိနာသေတွာ, အဟာပေတွာတိ တ အတ္ထော။ ဘဂဝတ ယမတ္ထံ ဉာပေတုံ ဧကံ ကထံ, ဧကံ တက္ကံ တ ဒေသေတိ, တမတ္ထံ တာယ ဒေသနာယ ပရိမဏ္ဍလပဒဗျဉ္ဇနာယ ဧဝ ဒေသေတီတိ အာဟ **''ပရိပုဏ္ဏဗျဉ္ဇနမေဝ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတီ''** တိ။ ဣမံ **ဧဝလ**သဒ္ဒော အနဝသေသတစကော, န အတေမိဿကာဒိတစကောတိ အာဟ **''သကလာဓိဝစန''**န္တိ။ **ပရိပုဏ္ဏ** န္တိ သဗ္ဗသော ပုဏ္ဏံ, တံ ပန ဧကနစိ ဦနံ, အဓိကံ တ န ဟောတီတိ **''အနူနာဓိကဝစန''**န္တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယဒတ္ထံ ဒေသိတော, တဿ သာဓကတ္တာ အနူနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တဗ္ဗိဓုရဿ ပန အသာဓကတ္တာ အနဓိကတာ။ သကလန္တိ သဗ္ဗဘာဂဝန္တံ။ ပရိပုဏ္ဏန္တိ သဗ္ဗသော ပရိပုဏ္ဏမေဝ, တေနာဟ **''ဧကဒေသနာပိ အပရိပုဏ္ဏာ နတ္ထီ''** တိ။ **အပရိသုဒ္ဓါ ဒေသနာ ဟောတိ** တဏှာယ သံကိလိဋ္ဌတ္တာ။ လောကာမိသံ စီဝရာဒယော ပစ္စယာ တတ္ထ အဂဓိတစိတ္တတာယ **လောကာမိသနိရပေက္ခော**။ **ဟိတဖရဏေနာ** တိ ဟိတူပသံဟာရေန။ **မေတ္တာဘာဝနာယ** ကရုဏာဘူတာယ **မုဒုဟဒယော**။ **ဥလ္လုမ္ပနသဘာဝသဏ္ဌိတေနာ** တိ သကလသံကိလေသတော, ဝဋ္ဋဒုက္ခတော စ ဥဒ္ဓရဏာကာရာဝဋ္ဌိတေန စိတ္တေန, ကာရုဏာဓိပ္ပာယေနာတိ အတ္ထော။

''ဣတော ပဋ္ဌာယ ဒဿာမေဝ, ဧတ္တ ဒဿာမီ''တိ သမာဒာတဗ္ဗဋ္ဌေန **ဝတံ**။ ပဏ္ဍိတပညတ္တတာယ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဗြဟ္မံ ဗြဟ္မာနံ တ စရိယန္တိ **ဗြဟ္မစရိယံ** အနံ။ မဇ္ဈိမလောဘာဒိနိဂ္ဂဏှနေန **သုစိဏ္ဏဿ။ ဣဒ္ဓီ** တိ ဒေဝိဒ္ဓိ။ **ဇုတီ**တိ ပဘာ, အာနုဘာဝေ တ။ **ဗလဝီရိယူပပတ္တီ** တိ ဧဝံ မဟတာ ဗလေန စ ဝီရိယေန စ သမန္နာဂမော။ **ပုညန္တိ** ပုညဖလံ။ **ဝေယျာဝစ္စံ ဗြဟ္မစရိယံ** သေဋ္ဌာ စရိယာတိ ကတွာ။ သေ နယော သေသေပိ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟံ သကလံ သာသနံ ဣမံ ''ဗြဟ္မစရိယ''န္တိ အဓိပ္ပေတံ တသ္မာ။ ''ဗြဟ္မစရိယ''န္တိ ဣမိနာ သမာနာဓိကရဏာနိ သဗ္ဗပဒါနိ ယောဇေတွာ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **''သော ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ပေ။ ပကာသေတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော''**တိ အာဟ။

၁၉၁. ဝုတ္တပ္ပကာရသမ္ပဒ န္တိ ယထာဝုတ္တံ အာဒိကလျာဏတာဒိဂုဏသမ္ပဒံ, ဒူရသမုဿာရိတမာနဿေဝ သာသနေ သမ္မာပဋိပတ္တိ သမ္ဘဝတိ, န မာနဇာတိကဿာတိ အာဟ **''နိဟတမာနတ္တာ''** တိ။ **ဥဿန္နတ္တာ** တိ ဗဟုလဘာဝတော။ ဘောဂကရောဇ္ဇာဒိဝတ္ထုကာ မဒာ သုပ္ပဟေယျာ ဟောန္တိ နိမိတ္တဿ အနဝတ္ထာနတော, န တထာ

ကုလဝိဇ္ဇာမအာ, တသ္မာ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏကုလာနံ ပဗ္ဗဇိတာနမ္ပိ ဇာတိဝိဇ္ဇာ နိဿာယ မာနဇပ္ပနံ ဒုပ္ပဇဟန္တိ အာဟ **“ယေဘုယျေန ဟိ။ပေ။ မာနံ ကရောန္တိ”** တိ။ **ဝိဇာတိတာယာ**တိ နိဟီနဇာတိတာယ။ **ပတိဋ္ဌာတုံ န သက္ကောန္တီ**တိ သုဝိသုဒ္ဓံ ကတွာ သီလံ ရက္ခိတုံ န သက္ကောန္တိ။ သီလဝသေန ဟိ သာသနေ ပတိဋ္ဌာ, **ပတိဋ္ဌာတု** န္တိ တ သစ္စပဋိဝေဓေန လောကုတ္တရာယ ပတိဋ္ဌာယ ပတိဋ္ဌာတုံ။ သာ ဟိ နိပ္ပရိယာယတော သာသနေ ပတိဋ္ဌာ နာမ, ယေဘုယျေန စ ဥပနိဿယသမ္ပန္နာ သုဇာတာ ဧဝ ဟောန္တိ, န ဒုဇ္ဇာတာ။

ပရိသုဒ္ဓ န္တိ ရာဂါဒီနံ အစ္စန္တမေဝ ပဟာနဒီပနတော နိရုပက္ကိလေသတာယ သဗ္ဗသော ပရိသုဒ္ဓံ။ **သဒ္ဓံ ပဋိလဘတီ**တိ ပောထုဇ္ဇနိကသဒ္ဓာဝသေန သဒ္ဒဟတိ။ ဝိညူဇာတိကာနဥဟိ ဓမ္မသမ္ပတ္တိဂ္ဂဟဏပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဓာ သိဒ္ဓိ ဓမ္မပ္ပမာဏဓမ္မပ္ပသန္နဘာဝတော။ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝတ သော ဘဂဝါ, ယော ဧဝံ သွာက္ခာတဓမ္မော”တိ သဒ္ဓံ ပဋိလဘတိ။ **ဇာယမ္ပတိကာ** တိ ဃရဏီပတိကာ။ ကာမံ “ဇာယမ္ပတိကာ”တိ ဝုတ္တေ ဃရသာမိကဃရသာမိနီဝသေန ဒွိန္နံယေဝ ဂဟဏံ ဝိညာယတိ။ ယဿ ပန ပုရိသဿ အနေကာ ပဇာပတိယော, တတ္ထ ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ, ကောယာပိ သံတသော သမ္ဗာဓောတိ ဒဿနတ္ထံ **“ဒွေဝ”**တိ ဝုတ္တံ။ ရာဂါဒိနာ သကိဉ္စနဋ္ဌေန, ခေတ္တဝတ္ထု အာဒိနာ သပလိဗောဓဋ္ဌေန ရာဂရဇာဒီနံ အာဂမနပထတာပိ ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနတာ တေတိ ဒွေဝပိ ဝဏ္ဏနာ ဧကတ္ထာ, ဗ္ယဥ္ဇနမေဝ နာနံ။ **အလဂ္ဂနဋ္ဌေနာ** တိ အဿ ဇ္ဇနဋ္ဌေန အပ္ပဋိဗဒ္ဓဘာဝေန။ ဧဝံ အကုသလကုသလပ္ပဝတ္တီနံ ဌာနဘာဝေန ဃရာဝါသပဗ္ဗဇ္ဇာနံ သမ္ဗာဓဗ္ဘောကာသတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ကုသလပ္ပဝတ္တိယာ ဧဝ အဋ္ဌာနဋ္ဌာနဘာဝေန တေသံ တံ ဒဿေတုံ **“အပိစ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သင်္ခေပကထာ တိ ဝိသုံ ဝိသုံ ပဒုဒ္ဓာရံ အကတွာ သမာသတော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ **ဧကမ္ပိ ဒိဝသ** န္တိ ဧကဒိဝသမတ္တမ္ပိ။ **အခဏ္ဍံ ကတွာ** တိ ဒုက္ကဋမတ္တဿပိ အနာပဇ္ဇနေန အခဏ္ဍိတံ ကတွာ။ **ကိလေသမလေန အမလီနန္တိ** တဏှာသံကိလေသာဒိနာ အသံကိလိဋ္ဌံ ကတွာ။ ပရိယောဒာတဋ္ဌေန နိမ္မလဘာဝေန သင်္ခံ ဝိယ လိခိတံ ဓောတန္တိ **သင်္ခလိခိတ** န္တိ အာဟ **“ဓောတသင်္ခသပ္ပဋိဘာဂ”** န္တိ။ “အဇ္ဈာဝသတာ”တိ ပဒပ္ပယောဂေန “အကာရ”န္တိ ဘုမ္မေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **“အကာရမဇ္ဈေ”** တိ။ ကသာယေန ရတ္တာနိ ဝတ္ထာနိ **ကာသာယာနီ**တိ အာဟ **“ကသာယရသပီတတာယာ”**တိ။ **ပရိဒဟိတွာ**တိ နိဝါသေတွာ စေဝ ပာရုပိတွာ စ။ အကာရတော အကာရံ ဥတ္တရပဒလောပေန, တဿ ဝဓိအာဝဟံ **အကာရဿ ဟိတံ**။

၁၉၂. ဘောဂက္ခန္ဓော တိ ဘောဂသမုဒာယော။ **အာဗန္ဓနဋ္ဌေနာ** တိ “ပုတ္တော နတ္တာ”တိအာဒိနာ ပေမဝသေန သပရိစ္ဆေဒံ ဗန္ဓနဋ္ဌေန။ “အမှာကမေတေ”တိ ဉာယန္တီတိ **ဉာတီ**။ ပိတာမဟပိတုပုတ္တာဒိဝသေန ပရိဝတ္တနဋ္ဌေန **ပရိဝဋ္ဋော**။

၁၉၃. ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော တိ ပာတိမောက္ခသံဝရေန ပိဟိတကာယဝစီဒွါရော, တထာဘူတော စ ယသ္မာ တေန သံဝရေန ဥပေတော နာမ ဟောတိ , တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ပာတိမောက္ခသံဝရေန သမန္နာဂတော”** တိ။ **“အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော”**တိအာဒိ တဿေဝ ပာတိမောက္ခသံဝရသမန္နာဂမဿ ပစ္စယဒဿနံ။ **အပ္ပမတ္တကေသူ**တိ အသဥ္စိစ္စ အာပန္နအနုခုဒ္ဒကေသု စေဝ သဟသာ ဥပ္ပန္နအကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေသု စ။ **ဘယဒဿာဝီ** တိ ဘယဒဿနသီလော။ **သမ္မာ အာဒိယိတွာ**တိ သက္ကစ္စံ ယာဝဇီဝံ အဝီတိက္ကမဝသေန အာဒိယိတွာ။ **တံ တံ သိက္ခာပဒ**န္တိ တံ တံ သိက္ခာကောဋ္ဌာသံ။ **တတ္ထာ** တိ ဧတသ္မိံ “ပာတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော”တိ ဟဒ္ဒေ။ **သင်္ခေပော** တိ သင်္ခေပဝဏ္ဏနာ။ **ဝိတ္ထာရော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄) **ဝုတ္တော,** တသ္မာ သော တတ္ထ, တံသံဝဏ္ဏနာယ (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၁၄) စ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာစာရဂေါစရဂ္ဂဟဏေနေဝ တိ “အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော”တိ ဝစနေနေဝ။ တေနာဟ **“ကုသလေ ကာယကမ္မဝစီကမ္မေ ဂဟိတေပီ”**တိ။ အဓိကဝစနံ အညမတ္ထံ ဗောဓေတီတိ ကတွာ **တဿ** အာဇီဝပရိသုဒ္ဓိသီလဿ ဥပ္ပတ္တိဒွါရဒဿနတ္ထံ။ပေ။ **ကုသလေနာတိ ဝုတ္တံ,** သဗ္ဗသော အနေသနပ္ပဟာနေန အနဝဇ္ဇေနာတိ အတ္ထော။ ယဿ မာ “ကတမေ စ ထပတိ ကုသလာ သီလာ ကုသလံ ကာယကမ္မံ ကုသလံ ဝစီကမ္မ”န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၆၅) သီလဿ ကုသလ ကာယဝစီဘာဝံ ဒဿေတွာ “အာဇီဝပရိသုဒ္ဓမ္ပိ ခေါ အဟံ ထပတိ သီလသ္မိံ ဝဒါမီ”တိ (မ. နိ. ၂.၂၆၅) ဧဝံ ပဝတ္တာ ယ မုဏ္ဍိကသုတ္တဒေသနာယ “ကာယကမ္မဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော ကုသလေန, ပရိသုဒ္ဓာဇီဝေါ”တိ အယံ ဒေသနာ

ကောသင္ဂဟာ အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ သမေတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"မုဏ္ဍိကသုတ္တဝသေန တ ဇေံ ဝုတ္တ"** န္တိ။ **သီလသ္မိံ ဝအာမိ** တိ "သီလ"န္တိ ဝအာမိ, "သီလသ္မိံ အန္တောဂဓံ ပရိယာပန္န"န္တိ ဝအာမီတိ တ အတ္ထော။ **ပရိယာ အနတ္ထ**န္တိ ပရိဂ္ဂဟတ္ထံ။

တိဝိဓေန သီလေနာတိ စူဠသီလံ မဇ္ဈိမသီလံ မဟာသီလန္တိ ဇေံ တိဝိဓေန သီလေန။ **မနုစ္ဆင္ဒေသု ကုန္ဒိရိယေသု,** န ကာယပဋ္ဌမေသု။ ယထာလာဘယထာဗလယထာသာရုပ္ပပ္ပကာရဝသေန **တိဝိဓေန သန္တောသေန။**

စူဠမဇ္ဈိမမဟာသီလဝဏ္ဏနာ

၁၉၄-၂၁၁. "သီလသ္မိ"န္တိ ကုဒံ နိဒ္ဒေသဘေဏာ ဘုမ္မန္တိ အာဟ **"ကေံ သီလံ ဟောတီတိ အတ္ထော"** တိ။ **အယမေဝ အတ္ထော**တိ ပစ္စတ္တဝစနတ္ထော ဇေဝ။ **ဗ္ရဟ္မဇာလေ** တိ ဗ္ရဟ္မဇာလဝဏ္ဏနာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇)။

၂၁၂. အတ္တာနုတဒပရာနုတဒဏ္ဍဘယာဒီနိ **အသံဝရမူလကာနိ။ သီလသ္သာသံဝရတော** တိ သီလသ္သ အသံဝရဏ တော, သီလသံဝရာဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **ဘဝေယျာ** တိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ **ယထာဝိဓာနဝိဟိတေနာ**တိ ယထာဝိဓာနသ မ္ပာဒိတေန။ အဝိပ္ပဋိသာရာဒိနိမိတ္တံ ဥပ္ပန္နစေတသိကသုခသမုဋ္ဌာနေဟိ ပဏီတရူပေဟိ ဖုဋ္ဌသရီရသ္သ ဥဋ္ဌာရံ ကာ ယိကံ သုခံ ဘဝတီတိ အာဟ **"အဝိပ္ပဋိသာရ။ပေ။ ပဋိသံဝေဒေတီ"** တိ။

ဣန္ဒြိယသံဝရကထာဝဏ္ဏနာ

၂၁၃. ဝိသေသော ကမ္မတ္တာပေက္ခတာယ သာမညသ္သ န တေဟိ ပရိစတ္တောတိ အာဟ **"စက္ခု-သဒ္ဒော ကတ္ထစိ ဗုဒ္ဓစက္ခုမ္ဟိ ဝတ္တတီ"**တိ။ ဝိဇ္ဇမာနမေဝ ဟိ အဘိဓေယျေ ဝိသေသတ္ထံ ဝိသေသန္တရနိဝတ္တနဝသေန ဝိသေသသဒ္ဒော ဝိဘာဝေတိ, န အဝိဇ္ဇမာနံ။ သေသပဒေသုပိ ဇေသေဝ နယော။ အညေဟိ အသာဓာရဏံ ဗုဒ္ဓာနံယေဝ စက္ခုဒ သ္သနန္တိ **ဗုဒ္ဓစက္ခု,** အာသယာနုသယဉာဏံ, ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏဉ္စ။ သမန္တတော သဗ္ဗသော ဒဿနဋ္ဌေန **သမန္တစက္ခု,** သဗ္ဗညုတညာဏံ။ **အရိယမဂ္ဂတ္တယပညာ** တိ ဟေဋ္ဌိမေ အရိယမဂ္ဂတ္တယေ ပညာ။ **ဣဓာ**တိ "စက္ခုနာ ရူပ"န္တိ ဣမသ္မိံ ဟဒ္ဒေ။ **အယံ** စက္ခု-သဒ္ဒော **ပသာဒ။ပေ။ ဝတ္တတိ** နိသ္သယဝေါဟာရေန နိသ္သိတသ္သ ဝတ္တဗ္ဗတော ယထာ။ "မဉ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီ"တိ။ **အသမ္ပိဿ** န္တိ ကိလေသဒုက္ခေန အတေမိဿံ။ တေနာဟ **"ပရိသုဒ္ဓ"**န္တိ ။ သတိ ဟိ သုဝိသုဒ္ဓေ ဣန္ဒြိယသံဝရေ, ပဓာနဘူတဟပမ္မဝိဂမေန အဓိစိတ္တာနုယောဂေ ဟတ္ထဂတော ဇေဝ ဟောတီတိ အာဟ **"အဓိစိတ္တသုခံ ပဋိသံဝေဒေတီ"** တိ။

သတိသမ္ပဇညကထာဝဏ္ဏနာ

၂၁၄. သမန္တတော, ပကာရေဟိ ဝါ သဝိသေသံ ဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော, သမ္ပဇာနသ္သ ဘာဝေါ သမ္ပဇညံ, တထာပ ဝတ္တဉာဏံ။ တသ္သ ဝိဘဇနံ သမ္ပဇညဘာဇနီယံ, တသ္မိံ **သမ္ပဇညဘာဇနီယမ္ဟိ။** အဘိက္ကမနံ **အဘိက္ကန္တ** န္တိ အာဟ **"အဘိက္ကန္တံ ဝုစ္စတိ ဂမန"** န္တိ။ တထာ ပဋိက္ကမနံ **ပဋိက္ကန္တ** န္တိ အာဟ **"ပဋိက္ကန္တံ နိဝတ္တန"** န္တိ။ **နိဝတ္တန** န္တိ စ နိဝတ္တိမတ္တံ။ နိဝတ္တိတ္တတ ပန ဂမနံ ဂမနမေဝ။ **အဘိဟရန္တော** တိ ဂမနဝသေန ကာယံ ဥပနေန္တော။ ဌာနနိသဇ္ဇာသယနေသု ယော ဂမနဝိဓုရော ကာယသ္သ ပုရတော အဘိဟာရော, သော **အဘိက္ကမော,** ပစ္ဆတော အပဟာရဏံ **ပဋိက္ကမော** တိ ဒဿေန္တော **"ဌာနေပီ"**တိအာဒိမာဟ။ **အာသနသ္သာ** တိ ပီဌကာဒိအာသနသ္သ။ **ပုရိမအင္ဂ ကာဘိမုခော**တိ အဋ္ဋနိကာဒိပုရိမာဝယဝာဘိမုခော။ **သံသရန္တော** တိ သံသပ္ပန္တော။ **ပစ္စာသံသရန္တော** တိ ပဋိအာသပ္ပန္တော။ **"ဇေသေဝ နယော"**တိ ဣမိနာ နိပန္နဿေဝ အဘိမုခသံသပ္ပနပဋိအာသပ္ပနာနိ နိဒဿေတိ။

သမ္မာ ပဇာနနံ သမ္ပဇာနံ, တေန အတ္တနာ ကာတဗ္ဗကိစ္စသ္သ ကရဏသီလော **သမ္ပဇာနကာရီ** တိ အာဟ **"သမ္ပဇညေန သဗ္ဗကိစ္စကာရီ"**တိ။ သမ္ပဇာနသဒ္ဒသ္သ သမ္ပဇညပရိယာယတာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာ ဇေဝ။ **သမ္ပဇညံ ကရောတေဝ** တိ အဘိက္ကန္တာဒီသု အသမ္မောဟံ ဥပ္ပာဒေတိ ဇေဝ။ သမ္ပဇညသ္သ တ ကာရော ဇေတသ္သ အတ္ထီတိ **သမ္ပဇာနကာရီ။** ဓမ္မတော ဝဍ္ဎိသင္ခာတေန သဟ အတ္ထေန ဝတ္တတီတိ သာတ္ထကံ, အဘိက္ကန္တာဒိ။ သာတ္ထကသ္သ သမ္ပဇာနနံ **သာတ္ထကသမ္ပဇညံ။** သပ္ပာယသ္သ အတ္တနော ဟိတသ္သ သမ္ပဇာနနံ **သပ္ပာယသမ္ပဇညံ။** အဘိက္ကမာဒီသု ဘိက္ခု

ခာစာရကေစရေ, အညတ္တာပိ စ ပဝတ္တေသု အဝိဇဟိတေ ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတေ ကေစရေ သမ္ပဇည့် **ကေစရသမ္ပဇ ည့်။** အဘိက္ကမာဒီသု အသမ္မုယှနမေဝ သမ္ပဇည့် **အသမ္မောဟသမ္ပဇည့်။ ပရိဂ္ဂဟေတွာ** တိ တုလေတွာ တီရေတွာ ပဋိသင်္ခါယာတိ, အတ္ထော။ သင်္ဃဒသ္သနေနေဝ ဥပေသထပတရဏာဒိအတ္တံ ဂမနံ သင်္ဂဟိတံ။ **အသုဘာဒသ္သနာဒီတိ အာဒိ-**သဒ္ဒေန ကသိဏပရိကမ္မာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ။ သင်္ဃေပတော ဝုတ္တမတ္တံ ဝိဝရိတုံ **"စေတိယံ တ ဗောဓိံ တ ဒိသွတပိ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အရဟတ္တံ ဟပုဏာတိ** တိ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသော ဧသော။ သမထဝိပဿနုပ္ပာဒနမ္ပိ ဟိ ဘိက္ခုနော ဝမိုယေဝ။ **ကေစီ**တိ အဘယဂိရိတသိနော။

တသ္မိံ ပနာ တိ သာတ္ထကသမ္ပဇညဝသေန ပရိဂ္ဂဟိတအတ္ထေ။ "အတ္ထောတိ ဓမ္မတော ဝမိ"တိ ယံ သာတ္ထကန္တိ အဓိပ္ပေတံ, တံ သပ္ပာယံ တေတိ သိယာ ကဿစိ အာသင်္ကာတိ တန္နိဝတ္တနတ္တံ **"စေတိယဒဿနံ တာတ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **စိတ္တကမ္မရူပကာနိ ဝိယာ** တိ စိတ္တကမ္မကတာ ပဋိမာယော ဝိယ, ယန္တပယောဂေန တ ဝိစိတ္တကမ္မာ ပဋိမာယော ဝိယ။ **အသမပေက္ခနံ** ဂေဟဿိတ အညာဏုပေက္ခာဝသေန အာရမ္မဏဿ အယောနိသော ဂဟဏံ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ "စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပေက္ခာ ဗာလဿ မူဠ္ဟဿ ပုထုဇ္ဇနဿာ"တိအာဒိ (မ. နိ. ၃.၃၀၈)။ ဟတ္ထိအာဒိသမ္မဒ္ဒေန **ဇီဝိတန္တရာယော။** ဝိသဘာဂရူပဒဿနာဒိနာ **ဗြဟ္မစရိယန္တရာယော။**

ပဗ္ဗဇိတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဘိက္ခူနံ အနုဝတ္တနကထာ အာစိဏ္ဏာ, အနနုဝတ္တနကထာ ပန တဿာ ဒုတိယာ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"ဒွေဝ ကထာ နာမ န ကထိတပုဗ္ဗာ"** တိ။ **ဝေဠ္ဌိ** "သစေ ပနာ"တိအာဒိကံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝုတ္တာကာရံ ပစ္စာမသတိ, န "ပုရိသဿ မာတုကမာသုဘာ"န္တိအာဒိကံ ဝုစ္စမာနံ။

ယောဂကမ္မဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတာယ ဘာဝနာယ အာရမ္မဏံ "ကမ္မဋ္ဌာန"န္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတံ ကေစရ"**န္တိ။ **ဥဂ္ဂဟေတွာ** တိ ယထာ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လဿ သမ္ပာဒနဝသေန ဥဂ္ဂဟေတွာ ။

ဟရတီတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပဝတ္တေတိ, ယာဝ ပိဏ္ဍပာတပဋိက္ကမာ အနုယုဉ္ဇတီတိ အတ္ထော။ **န ပစ္စာဟရတီ** တိ အာဟာရူပယောဂတော ယာဝ ဒိဝါဋ္ဌာနုပသင်္ကမနာ ကမ္မဋ္ဌာနံ န ပဋိနေတိ။ **သရီရပရိကမ္မ**န္တိ မုခဓောဝနာဒိသရီရပဋိဇဂ္ဂနံ။ **ဒွေဝ တယော ပလ္လင်္ကေ** တိ ဒွေဝ တယော နိသဇ္ဇာဝါရေ ဒွေဝ တီဏိ ဥဏှာသနာနိ။ တေနာဟ **"ဥသုမံ ကဟာပေန္တော"**တိ။ **ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနေဝ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနမုခေနေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိဇဟန္တော ဧဝ, တေန "ပတ္တောပိ အစေတနော"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၁၄) ဝက္ခမာနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ, ယထာပရိဟရိယမာနံ တ အဝိဇဟိတွာတိ ဒဿေတိ။ **တထေတ**တိ တိက္ခတ္တုမေဝ။ ပရိဘောဂစေတိယတော သာရီရိကစေတိယံ ဂရုတရန္တိ ကတွာ **"စေတိယံ ဝန္ဒိတွာ"**တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာယ ဝသေန ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ အဋ္ဌကထာယံ "စေတိယံ ဗာဓယမာနာ ဗောဓိသာခာ ဟရိတဗ္ဗာ"တိ ဝုတ္တာ။ ဗုဒ္ဓဂုဏာနုဿရဏဝသေနေဝ ဗောဓိယံ ပဏိပာတကရဏန္တိ အာဟ **"ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သမ္မုခာ ဝိယ နိပစ္စကာရံ ဒဿေတွာ"**တိ။ **ကမသမီပေ**တိ ကမဿ ဥပစာရဋ္ဌာနေ။ **ဇနသင်္ဂဟတ္ထ** န္တိ "မယိ အကထေန္တေ ဧတေသံ ကော ကထေဿတီ"တိ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန ဇနသင်္ဂဟတ္ထံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ "ဓမ္မကထာ နာမ ကထေတဗ္ဗာ ဧဝ"တိ အဋ္ဌကထာစရိယာ ဝဒန္တိ, ယသ္မာ စ ဓမ္မကထာ ကမ္မဋ္ဌာနဝိနိမုတ္တာ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ။ **ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနေဝ**တိ အတ္တနာ ပရိဟရိယမာနံ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိဇဟန္တော တဒနုဂုဏံယေဝ ဓမ္မကထံ ကထေတွာ။ **အနုမောဒနံ ဝတွာ**တိ ဧတ္ထာပိ "ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနေဝ"တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

သမ္ပတ္တပရိစ္ဆေဒနေဝ တိ "ပရိစိတော အပရိစိတော"တိအာဒိ ဝိဘာဂံ အကတွာ သမ္ပတ္တကောဋ္ဌိယာ ဧဝ, သမာဂမမတ္တေနေဝတိ အတ္ထော။ **ဘယေ**တိ ပရစက္ကာဒိဘယေ။

"ကမ္မဇတေဇော"တိ ဂဟဏီ သန္ဓာယာဟ။ **ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝီထိံ နာရောဟတိ** ခုဒာပရိဿမေန ကိလန္တကာယတ္တာ သမာဓာနာဘာဝတော။ **အဝသေသဋ္ဌာနေ** တိ ယာဂုယာ အဂ္ဂဟိတဋ္ဌာနေ။ **ဟေတ္ခာနုဟေတ္ခ** န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနုပဋ္ဌာနဿ အဝိစ္ဆေဒဒဿနမေတံ, ယထာ ဟေတ္ခာနုဟေတ္ခံ ပဝတ္တာယ သရပဋိဟတိယာ အနဝိစ္ဆေဒော, ဧဝမေတဿ ပီတိ။

နိက္ခိတ္တစုရော ဘာဝနာနုယောဂေ။ ဝတ္တပဋိပတ္တိယာ အပူရဏေန **သမ္ဗဝတ္တာနိ ဘိန္ဒိတ္ဝာ။** ''ကာမေသု အဝီတရာဂေ ဟောတိ, ကာယေ အဝီတရာဂေ, ရူပေ အဝီတရာဂေ, ယာဝဒတ္ထံ ဥဒရာဝဒေဟကံ ဘုဉ္ဇိတွာ သေယျသုခံ ပဿသုခံ မိဒ္ဓသုခံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတိ, အညတရံ ဒေဝနိကာယံ ပဏိဓာယ ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၀; မ. နိ. ၁.၁၈၆) ဧဝံ ဝုတ္တပဉ္စဝိဓစေတောဝိနိဗန္ဓဝသေနာ **စရိတ္ဝာ** တိ ပဝတ္တိတွာ။

ဂတပစ္စာဂတိကဝတ္တဝသေနာ တိ ဘာဝနာသဟိတံယေဝ ဘိက္ခာယ ဂတပစ္စာဂတံ ဂမနပစ္စာဂမနံ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဂတပစ္စာဂတိကံ, တဒေဝ ဝတ္တံ, တဿ ဝသေန။ **အတ္တကာမာ**တိ အတ္တနော ဟိတသုခံ ကာမေန္တာ, ဓမ္မစ္ဆန္ဒဝန္တောတိ အတ္ထော။ ဓမ္မော ဟိ ဟိတံ တန္နိမိတ္တကဉ္စ သုခန္တိ။ အထ ဝါ ဝိညူနံ နိဗ္ဗိသေသတ္တာ, အတ္တဘာဝပရိယာပန္နတ္တာ စ အတ္တာ နာမ ဓမ္မော, တံ ကာမေန္တိ ကာမေန္တီတိ **အတ္တကာမာ။**

ဥသဘံ နာမ ဝီသတိ ယဋ္ဌိယော။ **တာယ သညာယာ**တိ တာယ ဟသာဏသညာယ, တွေကံ ဌာနံ အာဂတာတိ ဇာနန္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သောယေဝ နယော**တိ ''အယံ ဘိက္ခု''တိအာဒိကော ယော ဌာနေ ဝုတ္တော, သော ဧဝ နိသဇ္ဇာယပိ နယော။ ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တာနံ ဆိန္နဘတ္တဘာဝဘယေနပိ ယောနိသောမနသိကာရံ ပရိစ္စဇိုဟောတိ။ **မဒ္ဒန္တာ** တိ ခေလကရဏဌာနေ သာလိသီသာနိ မဒ္ဒန္တာ။

မဟာပဓာနံ ပူဇေဿာမိ တိ အမ္ဟာကံ အတ္ထာယ လောကနာထေန ဆဝဿာနိ ကတံ ဒုက္ကရစရိယမေတဟံ ယထာသတ္တိ ပူဇေဿာမီတိ။ ပဋိပတ္တိပူဇာ ဟိ သတ္ထုပူဇာ, န အာမိသပူဇာတိ။ **''ဌာနစင်္ကမမေဝ''** တိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗဣရိယာပထဝသေန ဝုတ္တံ, န ဘောဇနာဒိကာလေသု အဝဿံ ကတ္တဗ္ဗနိသဇ္ဇာယ ပဋိက္ခေပဝသေန။

ဝီထိံ ဩတရိတွာ ဣတော စိတော စ အနောလောကေတွာ ပဌမမေဝ ဝီထိယော သလ္လက္ခေတဗ္ဗာတိ အာဟ **''ဝီထိယော သလ္လက္ခေတွာ''** တိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုစ္စတိ ''ဟသာဒိကေန အဘိက္ကန္တေနာ''တိ, တံ ဒဿေတုံ ''တတ္ထ စာ''တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **''အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညံ ဥပဋ္ဌပေတွာ''** တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော အာဂမိဿတိ။ **အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတ** န္တိ ''ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၅၈; မဟာနိ. ၂၀၆) ဝုတ္တေဟိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ ကတွာ။ **''နေဝ ဒဝါယာ''**တိအာဒိ ပဋိက္ခေပဒဿနံ။

ပစ္စေကဗောဓိံ သစ္ဆိကရောတိ, ယဒိ ဥပနိဿယသမ္ပန္နော ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ဣတော ပရေသုပိ။ တတ္ထ ပစ္စေကဗောဓိယာ ဥပနိဿယသမ္ပဒာ ကပ္ပာနံ ဒွေ အသင်္ချေယျာနိ, သတသဟဿဉ္စ တဒနုဗာပုညညာဏသမ္ဘရဏံ။ သာဝကဗောဓိယာ အဂ္ဂသာဝကာနံ အသင်္ချေယျံ, ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ, မဟာသာဝကာနံ (ထေရက. အဋ္ဌ. ၂.၁၂၈၈) သတသဟဿမေဝ တဒနုဗာပုညညာဏသမ္ဘရဏံ။ ဣတရေသံ အတီတာသု ဇာတီသု ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဝသေန နိဗ္ဗတ္တိတံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ ကုသလံ။ **ဗာဟိယော အာရုစိရိယော**တိ ဗာဟိယဝိသယေ သဉ္ဇာတသံဝဍ္ဎတာယ ဗာဟိယော, အာရုစိရပရိဟရဏေန အာရုစိရိယောတိ စ သမညာတော။ သော ဟိ အာယသ္မာ ''တသ္မာတိဟ တေ, ဗာဟိယ, ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ 'ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ, သုတေ, မုတေ, ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတီ'တိ, ဧဝဉ္ဟိ တေ ဗာဟိယ သိက္ခိတဗ္ဗံ။ ယတော ခော တေ ဗာဟိယ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ, သုတေ, မုတေ, ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ, တတော တွံ, ဗာဟိယ, န တေန။ ယတော တွံ, ဗာဟိယ, န တေန, တတော တွံ, ဗာဟိယ, န တတ္ထ။ ယတော တွံ, ဗာဟိယ, န တတ္ထ, တတော တွံ, ဗာဟိယ, နေဝိဓ န ဟုရံ န ဥဘယမန္တရေန။ ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ''တိ (ဥဒာ. ၁၀) ဧတ္တကာယ ဒေသနာယ အရဟတ္တံ သစ္ဆာကာသိ။ ဧဝံ သာရိပုတ္တတ္ထေရာဒီနံ မဟာပညတာဒိဒီပနာနိ သုတ္တပဒာနိ ဝိတ္ထာရေတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

တန္တိ အသမ္မုယှဟနံ **ဧဝန္တိ** ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနမာကာရေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **''အတ္တာ အဘိက္ကမတီ''** တိ ဣမိနာ အန္ဓပုထုဇ္ဇနဿ ဒိဋ္ဌိကဟဝသေန အဘိက္ကမေ သမ္မုယှဟနံ ဒဿေတိ, **''အဟံ အဘိက္ကမာမီ''** တိ ပန ဣမိနာ မာနကဟာဝသေန။ တဒုဘယံ ပန တဏှာဟာယ ဝိနာ န ဟောတီတိ တဏှာဟကဟဝသေနပိ သမ္မုယှဟနံ ဒဿိတမေဝ ဟောတိ။ ''တထာ အသမ္မုယှဟန္တော''တိ ဝတွာ တံ အသမ္မုယှဟနံ ယေန ဃနဝိနိဗ္ဘောဂေန ဟောတိ, တံ ဒဿေန္တော **''အဘိက္ကမာမီ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ယသ္မာ တယောဓာတုယာ အနုဂတာ တေဇောဓာတု ဥဒ္ဒရဏဿ ပစ္စယော။ ဥဒ္ဒရဏဂတိကာ ဟိ တေဇောဓာတူတိ။ ဥဒ္ဒရဏေ တယောဓာတုယာ တဿာ အနုဂတဘာတေ, တသ္မာ ဣမာသံ ဒွိန္နမေတ္

ထ သာမတ္ထိယတော အဓိမတ္တတာ, ဣတရာသဥ္စ သြမတ္တတာတိ ဒဿေန္တော **“ဧကေကဟဒုဒ္ဓရဏေ။ပေ။ ဗလဝတိ ယောတိ** အာဟ။ ယသ္မာ ပန တေဇောဓာတုယာ အနုဂတာ တယောဓာတု အတိဟရဏဝီတိဟရဏာနံ ပစ္စယော။ တိရိယ ဂတိကာယ ဟိ တယောဓာတုယာ အတိဟရဏဝီတိဟရဏေသု သာတိသယော ဗျာပါရောတိ။ တေဇောဓာတုယာ တဿာ အနုဂတဘာဝေ, တသ္မာ ဣမာသံ ဒ္ဝိန္နမေတ္ထ သာမတ္ထိယတော အဓိမတ္တတာ, ဣတရာသဥ္စ သြမတ္တတာတိ ဒဿေ န္တော **“တထာ အတိဟရဏဝီတိဟရဏေသူ”**တိ အာဟ။ သတိပိ အနုဂမကအနုဂန္တဗ္ဗတာဝိသေသေ တေဇောဓာတုတ ယောဓာတုဘာဝမတ္တံ သန္ဓာယ **တထာ**-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ,။ တတ္ထ အက္ကန္တဌာနတော ဟာဒဿ ဥက္ခိပနံ **ဥဒ္ဓရဏံ**။ ဌိတဌာနံ အတိက္ကမိတ္ဝာ ပုရတော ဟရဏံ **အတိဟရဏံ,** ခါဏုအာဒိပရိဟရဏတ္ထံ, ပတိဋ္ဌိတပါဒဃဋ္ဋနပရိဟရဏ တ္ထံ တ ပဿေန ဟရဏံ **ဝီတိဟရဏံ**။ ယာဝ ပတိဋ္ဌိတပါဒော, တာဝ အာဟရဏံ **အတိဟရဏံ,** တတော ပရံ ဟရဏံ **ဝီ တိဟရဏ**န္တိ အယံ တ ဧတေသံ ဝိသေသော။

ယသ္မာ ပထဝီဓာတုယာ အနုဂတာ အာပေါဓာတု တေဿဇ္ဇနဿ ပစ္စယော။ ဂရုတရသဘာဝတ ဟိ အာပေါဓာတု တိ။ တေဿဇ္ဇနေ ပထဝီဓာတုယာ တဿာ အနုဂတဘာဝေ, တသ္မာ တာသံ ဒ္ဝိန္နမေတ္ထ သာမတ္ထိယတော အဓိ မတ္တတာ, ဣတရာသဥ္စ သြမတ္တတာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“တေဿဇ္ဇနေ။ပေ။ ဗလဝတိယော”** တိ။ ယသ္မာ ပန အာပေါဓာတုယာ အနုဂတာ ပထဝီဓာတု သန္နိက္ခေပနဿ ပစ္စယော, ပတိဋ္ဌာဘာဝေ ဝိယ ပတိဋ္ဌာပနေပိ တဿာ သာတိသယကိစ္စတ္တာ အာပေါဓာတုယာ တဿာ အနုဂတဘာဝေ, တထာ ဃဋ္ဋနကိရိယာယ ပထဝီဓာတုယာ ဝသေန သန္နိရုဇ္ဈနဿ သိဇ္ဈနတော တတ္ထာပိ ပထဝီဓာတုယာ အာပေါဓာတုအနုဂတဘာဝေ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“တထာ သန္နိက္ခေပနသန္နိရုဇ္ဈနေသူ”**တိ။

တတ္ထာ တိ တသ္မိံ အဘိက္ကမနေ, တေသု တ ဝုတ္တေသု ဥဒ္ဒရဏာဒီသု ကောဋ္ဌာသေသု။ **ဥဒ္ဓရဏေ** တိ ဥဒ္ဓရ ဏက္ခဏေ။ **ရူပါရူပဓမ္မာ** တိ ဥဒ္ဓရဏာကာရေန ပဝတ္တာ ရူပဓမ္မာ, တံသမုဋ္ဌာပကာ အရူပဓမ္မာ စ။ **အတိဟရဏံ န ပာပုဏန္တိ** ခဏမတ္တာဝဋ္ဌာနတော။ **တတ္ထ တတ္ထေဝ** တိ ယတ္ထ ယတ္ထ ဥပ္ပန္နာ, တတ္ထ တတ္ထေဝ။ န ဟိ ဓ မ္မာနံ ဒေသန္တရသင်္ကမနံ အတ္ထိ။ **“ပဗ္ဗံ ပဗ္ဗ”** တိအာဒိ ဥဒ္ဓရဏာဒိကောဋ္ဌာသေ သန္ဓာယ သဘာဂသန္တတိဝသေန ဝု တ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အတိက္ကတ္တရော ဟိ ရူပဓမ္မာနမ္ပိ ပဝတ္တိက္ခဏော, ဂမနဿာဒီနံ, ဒေဝပုတ္တာနံ ဟေဋ္ဌုပရိ ယေန ပဋိမုခံ ဓာဝန္တာနံ သိရသိ ပါဒေ စ ဗန္ဓခုရဓာရာ သမာဂမတောပိ သီဃတရော။ ယထာ တိလာနံ ဘဇ္ဇိယမာနာနံ ပဋ ပဋာယနေန ဘေဒေ လက္ခိယတိ, ဧဝံ သင်္ခတဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒေနာတိ ဒဿနတ္ထံ **“ပဋပဋာယန္တာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဥပ္ပန္န နာ ဟိ ဧကန္တတော ဘိဇ္ဇန္တိတိ။ **“သဒ္ဓိံ ရူပေနာ”** တိ ဣဒံ တဿ တဿ စိတ္တဿ နိရောဓေန သဒ္ဓိံ နိရုဇ္ဈနကရူပ ဓမ္မာနံ ဝသေန ဝုတ္တံ, ယံ တတော သတ္တရသမစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ။ အညထာ ယဒိ ရူပါရူပဓမ္မာ သမာ နက္ခဏာ သိယုံ, ‘‘ရူပံ ဂရုပရိဏာမံ ဒန္ဓနိရောဓ’’န္တိအာဒိဝစနေဟိ ဝိရောဓော သိယာ, တထာ ‘‘နာဟံ ဘိက္ခဝေ အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ သမနုပဿာမိ, ယံ ဧဝံ လဟုပရိဝတ္တံ, ယထယိဒံ စိတ္တ’’န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၈) ဧဝံ အာဒိဟဋ္ဌိယာ။ စိတ္တစေ တသိကာ ဟိ သာရမ္မဏသဘာဝတ ယထာဗလံ အတ္တနော အာရမ္မဏပစ္စယဘူတမတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ တေသံ တံသဘာဝနိပ္ဖတ္တိအနန္တရံ နိရောဓော။ ရူပဓမ္မာ ပန အနာရမ္မဏာ ပကာသေတဗ္ဗာ, ဧဝံ တေသံ ပကာသေတဗ္ဗ ဘာဝနိပ္ဖတ္တိ သောဠသဟိ စိတ္တေဟိ ဟောတီတိ တင်္ခဏာယုကတာ တေသံ ဣစ္ဆိတာ, လဟုဝိညာဏဝိသယသင်္ဂတိ မတ္တပ္ပစ္စယတာယ တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ, ဝိသယသင်္ဂတိမတ္တတာယ စ ဝိညာဏဿ လဟုပရိဝတ္တိတာ, ဒန္ဓမဟာဘူတပ္ပ ပစ္စယတာယ ရူပဓမ္မာနံ ဒန္ဓပရိဝတ္တိတာ။ နာနာဓာတုယာ ယထာဘူတညာဏံ ခော ပန တထာဂတဿေဝ, တေန စ ပုရေ ဇာတပစ္စယော ရူပဓမ္မောဝ ဝုတ္တော, ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော စ တထေဝါတိ ရူပါရူပဓမ္မာနံ သမာနက္ခဏတာ န ယုဇ္ဇ တေဝ။ တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အညံ ဥပ္ပဇ္ဇတေ စိတ္တံ, အညံ စိတ္တံ နိရုဇ္ဈတီ တိ ယံ ပုရိမုပ္ပန္နံ စိတ္တံ, တံ အညံ, တံ ပန နိရုဇ္ဈန္တံ အပရဿ သ အနန္တရာဒိပစ္စယဘာဝေနေဝ နိရုဇ္ဈတီတိ တထာလဒ္ဓပစ္စယံ အညံ ဥပ္ပဇ္ဇတေ စိတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ တေသံ အန္တရော လဗ္ဘေယျာတိ? နောတိ အာဟ **“အဝီစိ မနုပ္ပဗန္ဓော”** တိ, ယထာ ဝီစိ အန္တရော န လဗ္ဘတိ, ‘‘တဒေဝေတ’’န္တိ အ ဝိသေသဝိဒူ မညန္တိ, ဧဝံ အနု အနု ပဗန္ဓေ စိတ္တသန္တာနော ရူပသန္တာနော စ **နဒီသောတောဝ** နဒိယံ ဥဒကပ္ပဝတ္တဟော ဝိယ **ဝတ္တတိ**။

အဘိမုခံ လောကိတံ အာလောကိတန္တိ အာဟ **“ပုရတော ပေက္ခန”** န္တိ။ ယသ္မာ ယံဒိသာဘိမုခော ဂစ္ဆတိ, တိဋ္ဌတိ, နိသီဒတိ တ တဒဘိမုခံ ပေက္ခနံ အာလောကိတံ, တသ္မာ တဒနုဂတဝိဒိသာလောကနံ ဝိလောကိတန္တိ အာဟ **“ဝိလောကိတံ နာမ အနုဒိသာပေက္ခန”**န္တိ။ သမ္မဇ္ဇနပရိဘဏ္ဍာဒိကရဏေ ဩလောကိတဿ, ဥလ္လောကဟရဏာဒီသု ဥလ္လောကိတဿ, ပစ္ဆတော အာဂစ္ဆန္တပရိဿယဿ ပရိဝဇ္ဇနာဒီသု အပလောကိတဿ သိယာ သမ္ဘတေတိ အာဟ **“ဣမိနာ တ မုခေန သဗ္ဗာနိပိ တာနိ ဂဟိတာနေတ”** တိ။

ကာယသက္ခိ န္တိ ကာယေန သစ္ဆိကတဝန္တံ, ပစ္စက္ခကာရိန္တိ အတ္ထော။ သော ဟိ အာယသ္မာ ဝိပဿနာကာလေ “ယမေတဟံ ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒ္ဒွါရတံ နိဿာယ သာသနေ အနဘိရတိအာဒိဝိပ္ပကာရံ ပတ္တော, တမေဝ သုဋ္ဌု နိဂ္ဂဟေဿာမိ”တိ ဥဿာဟဇာတော ဗလဝဟိရောတ္တပ္ပော, တတ္ထ စ ကတာဓိကာရတ္တာ ဣန္ဒြိယသံဝရေ ဥက္ကံသပာရမိပ္ပတ္တော, တေနေဝ နံ သတ္ထာ “ဧတဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဒွါရာနံ, ယဒိဒံ နန္ဒော”တိ (အ. နိ. ၁.၂၃၅) ဧတဒဂ္ဂေ ဌပေသိ။

သာတ္ထကတာ စ သပ္ပာယတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ အာလောကိတဝိလောကိတဿာတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ **တသ္မာ**တိ ကမ္မဋ္ဌာနာဝိဇဟနဿေဝ ဂောစရသမ္ပဇညဘာဝတောတိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဟေတုဘာဝေန ပစ္စာမသတိ။ **အတ္တနော ကမ္မဋ္ဌာနဝသေနေဝ အာလောကနဝိလောကနံ ကာတဗ္ဗံ,** ခန္ဓာဒိကမ္မဋ္ဌာနာ အညော ဥပာယော န ဂဝေသိတဗ္ဗော တိ အဓိပ္ပာယော။ အာလောကိတာဒိသမညာပိ ယသ္မာ ဓမ္မမတ္တဿေဝ ပဝတ္တိဝိသေသော, တသ္မာ တဿ ယာထာဝတော ပဇာနနံ အသမ္မောဟသမ္ပဇညန္တိ ဒဿေတုံ **“အဗ္ဘန္တရေ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **စိတ္တကိရိယဝါယောဓာတုဝိပ္ဖာရဝသေနာ**တိ ကိရိယမယစိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ ဝါယောဓာတုယာ စလနာကာရပ္ပဝတ္တိဝသေန။ **အဓော သီဒတီ**တိ အဓော ဂစ္ဆတိ။ **ဥဒ္ဓံ လင္ဃေတီ**တိ လင္ဃံ ဝိယ ဥပရိ ဂစ္ဆတိ။

အင်္ဂုလိကာ ဧကဒေသေ သယေမာန န္တိ ပဓာနဘူတအင်္ဂုလိကာ နိပ္ဖာဒေန္တံ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ **“ပဌမဇဝနေပိ။ပေ.။ န ဟောတီ”**တိ ဣဒံ ပဉ္စဒွါရဝီထိယံ “ဣတ္ထီ ပုရိသော”တိ ရဇ္ဇနာဒီနံ အဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိ အာဝဇ္ဇနဝေါဋ္ဌဗ္ဗနာနံ အယောနိသော အာဝဇ္ဇနဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝသေန ဣဋ္ဌေ ဣတ္ထိရူပာဒိမှိ လောဘသဟဂတံ, အနိဋ္ဌေ စ ပဋိဃသဟဂတံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, မနောဒွါရေ ပန “ဣတ္ထီ ပုရိသော”တိ ရဇ္ဇနာဒိ ဟောတိ။ တဿ ပဉ္စဒွါရဇဝနံ မူလံ, ယထာဝုတ္တံ ဝါ သဗ္ဗံ ဘဝင်္ဂါဒိ။ ဧဝံ မနောဒွါရဇဝနဿ မူလဝသေန မူလပရိညာ ဝုတ္တာ။ အာဂန္တုကတာဝကာလိကတာ ပန ပဉ္စဒွါရဇဝနဿေဝ အပုဗ္ဗဘာဝဝသေန, ဣတ္တရဘာဝဝသေန စ ဝုတ္တာ။ **“ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေန ဘိဇ္ဇိတွာ ပတိတေသူ”**တိ ဟေဋ္ဌိမဿ ဥပရိမဿ စ အပရာပရံ ဘင်္ဂပ္ပတ္တိမာဟ။

တန္တိ ဇဝနံ, တဿ အယုတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အာဂန္တုကော** အဗ္ဘာဂတော။

ဥဒယဗ္ဗယပရိစ္ဆိန္နော တာဝတကော ကာလော ဧတေသန္တိ **တာဝကာလိကာနိ။**

ဧတံ အသမ္မောဟသမ္ပဇညံ။ **သမတယေ**တိ သာမဂ္ဂိယံ ။ **တတ္ထာ** တိ ပဉ္စက္ခန္ဓဝသေန အာလောကနဝိလောကနေ ပညာယမာနေ တဗ္ဗိနိမုတ္တော **ကော ဧကော အာလောကေတိ, ကော ဝိလောကေတိ။**

“ဥပနိဿယပစ္စယော” တိ ဣဒံ သုတ္တန္တနယေန ပရိယာယတော ဝုတ္တံ။ **သဟဇာတပစ္စယော** တိ နိဒဿနမတ္တမေတံ အညမညသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတာဒိပစ္စယာနမ္ပိ လဗ္ဘနတော။

ကာလေ သမ္မိဉ္ဇိတုံ ယုတ္တကာလေ **သမိဉ္ဇန္တဿ။** တထာ **ပသာရေန္တဿာ** တိ ဧတ္ထာပိ။ **မဏိသပ္ပော** နာမ ဧကော သပ္ပဇာတီတိ ဝဒန္တိ။ **လဋ္ဌန္တိ** ကမ္ပနံ, လိင်္ဂါကရဏံ တ။

ဥဏှာဘိဘူတော ပရိဠာဟဗဟုလကာယော။ သီလဝိဒူသနေန အဟိတာဝဟတ္တာ **မိစ္ဆာဇီဝဝသေန ဥပ္ပန္နံ အသပ္ပာယံ။** **“စီဝရမ္ပိ အစေတန”**န္တိအာဒိနာ စီဝရဿ ဝိယ ကာယောပိ အစေတနောတိ ကာယဿ အတ္တသုညတာဝိဘာဝနေန “အဗ္ဘန္တရေ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပရိဒီပေန္တော ဣတရီတရသန္တောသဿ ကာရဏံ ဒဿေတိ, တေနာဟ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ။

စတုပဋ္ဋဂဏ္ဍိကာဟတော တိ အာဟတစတုပဋ္ဋဂဏ္ဍိကော, စတုပဋ္ဋဂဏ္ဍိကာဟိ တ အာဟတော တထာ။

အဋ္ဌိဓောပိ အတ္တော တိ အဋ္ဌိဓောပိ ပယောဇနဝိသေသော မဟာသိဝတ္ထေရတဒဝသေန “ကြမသ္သ ကာယသ္
သ ငှိတိယာ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃, ၄၂၂; မ. နိ. ၂.၃၈၇; အ. နိ. ၂.၃၄၁; ၈.၉; ခ. သ. ၁၃၅၅; ဝိဘ. ၅၁၈; မဟာနိ. ၂၀၆) န
ယေန ဝုတ္တော ဒဠှဗ္ဗော။ ကြမသိမ္ပိ ပက္ခေ **“နေဝ ဒဝါယာတိအာဒိနာ** (မ. နိ. ၁.၂၃, ၄၂၂; မ. နိ. ၂.၃၈၇; အ. နိ. ၈.၉; ခ.
သ. ၁၃၅၅; ဝိဘ. ၅၁၈; မဟာနိ. ၂၀၆) **နယေနာ”**တိ ပန ပဋိက္ခေပဂ္ဂဒဿနမုခေန ဒေသနာယ အာဂတတ္တာ ဝုတ္တန္
တိ ဒဠှဗ္ဗံ။

ပထဝိသန္ဓာရကဇလသ္သ တံသန္ဓာရကတယုနာ ဝိယ ပရိဘုတ္တသ္သ အာဟာရသ္သ တယောဓာတုယာဝ အာသ
ယေ အဝဋ္ဌာနန္တိ အာဟ **“တယောဓာတုဝသေနေဝ တိဋ္ဌတီ”** တိ။ **အတိဟရတီ**တိ ယာဝ မုခာ အဘိဟရတိ။ **ဝီတိဟရတီ**
တိ တတော ကုစ္ဆိယံ ဝီမိသ္သံ ကရောန္တော ဟရတိ။ **အတိဟရတီ**တိ တ မုခဒွာရံ အတိက္ကာမေန္တော ဟရတိ။ **ဝီတိဟ
ရတီ**တိ ကုစ္ဆိဂတံ ပဿတော ဟရတိ, **ပရိဝတ္တေတီ** တိ အပရာပရံ စာရေတိ။ တွေ့ စ အာဟာရသ္သ ဓာရဏပရိဝတ္တန
သဏ္ဍုဏ္ဏနဝိသောသနာနိ ပထဝီဓာတုသဟိတာ ဧဝ တယောဓာတု ကရောတိ, န ကေဝလာတိ တာနိ ပထဝီဓာတုယာပိ ကိစ္စ
ဘာဝေန ဝုတ္တာနိ။ **အလ္လတ္တဉ္စ အနုပာလေတီ** တိ ယထာ တယောဓာတု အာဒီဟိ အညေဟိ ဝိသောသနံ န ဟောတိ,
တထာ အလ္လတ္တဉ္စ အနုပာလေတိ။ **တေဇောဓာတူ**တိ ဂဟဏိသင်္ခါတာ တေဇောဓာတု။ သာ ဟိ အန္တောပဝိဋ္ဌံ အာ
ဟာရံ ပရိပါစေတိ။ **အဥ္စသော ဟောတီ** တိ အာဟာရသ္သ ပဝေသနာဒီနံ မဂ္ဂေ ဟောတိ။ **အာဘုဇတီ**တိ ပရိယေသနဝသေ
န, အဇ္ဈောဟရဏဇိဏ္ဏာဇိဏ္ဏတာဒိပဋိသံဝေဒနဝသေန စ အာဝဇ္ဇေတိ, ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။ တံတံဝိဇာနနသ္သ
ပစ္စယဘူတောယေဝ ဟိ ပယောဂေ “သမ္မာပယောဂေ”တိ ဝုတ္တော။ ယေန ဟိ ပယောဂေန ပရိယေသနာဒိ နိပ္ဖဇ္ဇတိ,
သော တဗ္ဗိသယဝိဇာနနမ္ပိ နိပ္ဖာဒေတိ နာမ တဒဝိနာဘာဝတော။ အထ တ **သမ္မာပယောဂံ** သမ္မာပဋိပတ္တိ **မန္ဂတာယ** အာဂ
မ္မ **အာဘုဇတိ** သမန္နာဟရတိ။ အာဘောဂပုဗ္ဗကော ဟိ သဗ္ဗောပိ ဝိညာဏဗျာပါရောတိ တထာ ဝုတ္တံ။

ဂမနတောတိ ဘိက္ခာစာရဝသေန ဂေစရကမံ ဥဒ္ဒိသ္သ ဂမနတော။ **ပရိယေသနတော**တိ ဂေစရဂါမေ ဘိက္ခတ္ထံ
အာဟိဏ္ဍနတော။ **ပရိဘောဂတော**တိ အာဟာရသ္သ ပရိဘုဉ္ဇနတော။ **အာသယတော**တိ ပိတ္တာဒိအာသယတော။ အာသ
ယတိ တွေ့ ဧကဇ္ဈံ ပဝတ္တမာနောပိ ကမ္မဖလဝဝတ္ထိတော ဟုတွာ မရိယာဒဝသေန အညမညံ အသင်္ကရတော သ
ယတိ တိဋ္ဌတိ ပဝတ္တတီတိ **အာသယော** , အာမာသယသ္သ ဥပရိ တိဋ္ဌနကော ပိတ္တာဒိကော။ မရိယာဒတ္ထော ဟိ အ
ယမာကာရော။ **နိဓာနန္တိ** ယထာဘုတ္တော အာဟာရော နိစိတော ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ တွော်တိ နိဓာနံ, အာမာသယော။ တ
တော **နိဓာနတော။ အပရိပက္ကတော** တိ ဂဟဏိသင်္ခါတေန ကမ္မဇတေဇေန အဝိပက္ကတော။ **ပရိပက္ကတော** တိ ယထာ
ဘုတ္တသ္သ အာဟာရသ ဝိပက္ကဘာဝတော။ **ဖလတော**တိ နိပ္ဖတ္တိတော။ **နိဿန္ဒတော** တိ ကြတော စိတော စ နိသ္
သန္ဒနတော။ **သမ္မက္ခနတော** တိ သဗ္ဗသော မက္ခနတော။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံ
ဝဏ္ဏနာယ (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၂၉၄) ဂဟေတဗ္ဗော။

သရီရတော သေအာ မုစ္စန္တီ တိ ဝေဂသံဓာရဏေန ဥပ္ပန္နပရိဠာဟတော သရီရတော သေအာ မုစ္စန္တိ။ **အညေ စ
ရောက** ကဏ္ဏသူလဘဂန္ဒရာဒယော။ **အဋ္ဌာနေ** တိ မနုဿာမနုဿပရိဂ္ဂဟိတေ အယုတ္တဋ္ဌာနေ ခေတ္တဒေဝတာယတ
နာဒိကေ။ ကုဒ္ဓာ ဟိ အမနုဿာ, မနုဿာပိ တ ဇီဝိတက္ခယံ ပာပေန္တိ။ နိဿဋ္ဌတ္တာ **နေဝ အတ္တနော,** ကဿစိ အ
နိဿဇ္ဇိတတ္တာ, ဇိဂုစ္ဆနီယတ္တာ စ **န ပရဿ။ ဥဒကတုမ္ဗတော** တိ ဝေဠုနာဠိအာဒိဥဒကဘာဇနတော။ **တန္တိ** ဆဍ္ဍု
ဍ္ဍိတဥဒကံ။

အဒ္ဓာနက္ကရိယာပထာ စိရတရပ္ပဝတ္တိကာ ဒီဃကာလိကာ ကြရိယာပထာ။ **မဇ္ဈိမာ** ဘိက္ခာစရဏာဒိဝသေန ပဝတ္
တာ။ **စုဏ္ဏိယက္ကရိယာပထာ** ဝိဟာရေ, အညတ္ထာပိ ကြတော စိတော စ ပရိဝတ္တနာဒိဝသေန ပဝတ္တာတိ ဝဒန္တိ။ “ဂ
တေတိ ဂမနေ”တိ ပုဗ္ဗေ အဘိက္ကမပဋိက္ကမဂ္ဂဟဏေန ဂမနေနပိ ပုရတော ပစ္ဆတော စ ကာယသ္သ အဘိဟရဏံ ဝု
တ္တန္တိ ကြမ ဂမနမေဝ ဂဟိတန္တိ ဂေစိ။

ယသ္မာ မဟာသိဝတ္ထေရတဒေ အနန္တရေ အနန္တရေ ကြရိယာပထေ ပဝတ္တရူပဟရူပမ္မောနံ တတ္ထ တတ္ထေဝ နိ
ရောဓဒဿနဝသေန သမ္ပဇာနကာရိတာ ဂဟိတာတိ တံ သမ္ပဇညဝိပဿနာစာရဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေန ဝုတ္တံ **“တ**

ယိဒံ မဟာသိဝတ္ထေရေန ဝုတ္တံ အသမ္မောဟခုရံ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ အဓိပ္ပေတ”န္တိ။ ကြမသို ပန သာမညဖလေ သဗ္ဗမ္ပိ စတုဗ္ဗိဓံ သမ္ပဇည လဗ္ဘတိ ယာဝဒေဝ သာမညဖလဝိသေသဒဿနပရတ္တာ ကြမိဿာ ဒေသနာယ။ **“သတိသမ္ပယုတ္တဿေဝတ”** တိ ကြဒံ ယထာ သမ္ပဇညဿ ကိစ္စတော ပဓာနတာ ဂဟိတာ, ဧဝံ သတိယာ ပီတိ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ, န သတိယာ သဗ္ဘာဝမတ္တဒဿနတ္ထံ။ န ဟိ ကအစိ သတိရဟိတာ ဉာဏပ္ပဝတ္တိ အတ္ထိ။
“ဧတဿ ဟိ ပဒဿ အယံ ဝိတ္ထာရော” တိ ကြမိနာ သတိယာ ဉာဏေန သမဓုရတာယော ဝိဘာဝေတိ။ **တောနိ ပအနီတိ** “အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ”တိအာဒီနိ ပအနိ။ **ဝိဘတ္တာနေတ** တိ ဝိသံ ကတ္ဝာ ဝိဘတ္ တာနိယေဝ, ကြမိနာပိ သမ္ပဇညဿ ဝိယ သတိယာပေတ္ထ ပဓာနတမေဝ ဝိဘာဝေတိ။

မဇ္ဈိမဘာဏကာ ပန ဘဏန္တိ – ဧကော ဘိက္ခု ဂစ္ဆန္တော အညံ စိန္တေန္တော အညံ ဝိတက္ကေန္တော ဂစ္ဆတိ, ဧကော ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိဿဇ္ဇေတွာဝ ဂစ္ဆတိ။ တထာ ဧကော တိဋ္ဌန္တော။ပေ.။ နိသီဒန္တော။ပေ.။ သယန္တော အညံ စိန္တေန္တော အညံ ဝိတက္ကေန္တော သယတိ, ဧကော ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိဿဇ္ဇေတွာဝ သယတိ, တွေ့ကေန ပန န ဟကဋ္ဌံ ဟောတီတိ စင်္ကမနေန ဒီပေန္တိ။ ယော ဟိ ဘိက္ခု စင်္ကမံ ဩတရိတွာ စ စင်္ကမနကောဋိယံ ဌိတော ပရိဂ္ဂဏှာတိ “ဟာစီနစင်္ကမနကောဋိယံ ပဝတ္တာ ရူပာရူပဓမ္မာ ပစ္ဆိမစင်္ကမနကောဋိံ အပ္ပတွာ ဧတ္ထေဝ နိရုဒ္ဓါ, ပစ္ဆိမစင် ကမနကောဋိယံ ပဝတ္တာပိ ဟာစီနစင်္ကမနကောဋိံ အပ္ပတွာ ဧတ္ထေဝ နိရုဒ္ဓါ, စင်္ကမနမဇ္ဈေ ပဝတ္တာ ဥဘော ကောဋိယော အပ္ပတွာ ဧတ္ထေဝ နိရုဒ္ဓါ, စင်္ကမနေ ပဝတ္တာ ရူပာရူပဓမ္မာ ဌာနံ အပ္ပတွာ ဧတ္ထေဝ နိရုဒ္ဓါ, ဌာနေ ပဝတ္တာ နိသဇ္ဇံ အပ္ပတွာ ဧတ္ထေဝ နိရုဒ္ဓါ, နိသဇ္ဇာယ ပဝတ္တာ သယနံ အပ္ပတွာ ဧတ္ထေဝ နိရုဒ္ဓါ”တိ ဧဝံ ပရိဂ္ဂဏှန္တော ပရိဂ္ဂဏှန္တောယေဝ ဘဝင်္ဂံ ဩတရတိ။ ဥဋ္ဌဟန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာဝ ဥဋ္ဌဟတိ, အယံ ဘိက္ခု ဂတာဒီသု သမ္ပဇာနကာရီ နာမ ဟောတီတိ ။ ဧဝမ္ပိ န သောတ္တေ ကမ္မဋ္ဌာနံ အဝိဘူတံ ဟောတိ, တသ္မာ ဘိက္ခု ယာဝ သက္ကောတိ, တာဝ စင်္ကမိတွာ ဌတွာ နိသီဒိတွာ သယမာနော ဧဝံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ သယတိ “ကာယော အစေတနော, မဉ္စော အစေတနော, ကာယော န ဇာနာတိ ‘အဟံ မဉ္စေ သယိတော’တိ, မဉ္စော န ဇာနာတိ ‘မယိ ကာယော သယိတော’တိ, အစေတနော ကာယော အစေတနေ မဉ္စေ သယိတော”တိ ဧဝံ ပရိဂ္ဂဏှန္တော ဧဝ စိတ္တံ ဘဝင်္ဂေ ဩတာရေတိ။ ပဗုဇ္ဈန္တော ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာဝ ပဗုဇ္ဈတိ, အယံ သောတ္တေ သမ္ပဇာနကာရီ နာမ ဟောတိ။ ကာယာဒိ ကိရိယာနိဗ္ဗတ္တနေန တမ္မယတ္တာ, အာဝဇ္ဇနကိရိယာ သမုဋ္ဌိတတ္တာ စ ဇဝနံ သဗ္ဗမ္ပိ တ ဆဒ္ဒွာရပ္ပဝတ္တံ ကိရိ ယမယပဝတ္တံ နာမ။ တသ္မိံ သတိ ဇာဂရိတံ နာမ ဟောတီတိ ပရိဂ္ဂဏှန္တော ဇာဂရိတေ သမ္ပဇာနကာရီ နာမ။ အပိ စ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဆ ကောဋ္ဌာသေ ကတ္ဝာ ပဉ္စ ကောဋ္ဌာသေ ဇဂ္ဂန္တောပိ ဇာဂရိတေ သမ္ပဇာနကာရီ နာမ ဟောတိ။ ဝိမုတ္ တာယတနသီသေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တောပိ ဗတ္တိံသတိရစ္ဆာနကထံ ပဟာယ ဒသကထာဝတ္ထုနိဿိတသပ္ပာယကထံ က ထေန္တောပိ ဘာသိတေ သမ္ပဇာနကာရီ နာမ။ အဋ္ဌတိံသာယ အာရမ္မဏေသု စိတ္တရုစိယံ မနသိကာရံ ပဝတ္တေန္တော ပိ ဒုတိယံ ဈာနံ သမာပန္နောပိ တုဏှီဘာဝေ သမ္ပဇာနကာရီ နာမ။ ဒုတိယဉှိ ဈာနံ ဝစီသင်္ခါရဝိရဟတော ဝိသေသ တော တုဏှီဘာဝေ နာမာတိ။ **ဧဝန္တိ** ဝုတ္တပ္ပကာရေန, သတ္တသုပိ ဌာနေသု စတုဓာတိ အတ္ထော။

သန္တောသကထာဝဏ္ဏနာ

၂၁၅. ယဿ သန္တောသဿ အတ္တနိ အတ္ထိတာယ ဘိက္ခု “သန္တုဋ္ဌော”တိ ဝုစ္စတိ, တံ ဒဿေန္တော **“ဣ တရီတရပစ္စယသန္တောသေန သမန္နာဂတော”**တိ အာဟ။ စီဝရာဒိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ပစ္စယေ သန္တုဿနေန သမင်္ဂီ ဘူတောတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **ဣတရံ** ဝုစ္စတိ ဟီနံ ပဏီတတော အညတ္တာ, တထာ ပဏီတံ **ဣတရံ** ဟီနတော အညတ္ တာ။ အပေက္ခာသိဒ္ဓါ ဟိ ဣတရတာတိ။ ဣတိ ယေန ဓမ္မေန ဟီနေန ဝါ ပဏီတေန ဝါ စီဝရာဒိပစ္စယေန သန္တုဿ သတိ, သော တထာ ပဝတ္တော အလောဘော **ဣတရီတရပစ္စယသန္တောသော,** တေန **သမန္နာဂတော။** ယထာလာဘံ အတ္တနော လာဘာနုရူပံ သန္တောသော **ယထာလာဘသန္တောသော။** သေသဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ လဗ္ဘတီတိ ဝါ လာဘော, ယော ယော လာဘော ယထာလာဘံ, တေန သန္တောသော **ယထာလာဘသန္တောသော။** ဗလန္တိ ကာယဗလံ။ **သာရုပ္ပ** န္တိ ပကတိဒုဗ္ဗလာဒီနံ အနုစ္ဆဝိကတာ။

ယထာလဒ္ဓတော အညဿ အပတ္ထနာ နာမ သိယာ အပ္ပိစ္ဆတာယပိ ပဝတ္တိအာကာရောတိ တတော ဝိနိဝတ္တိတ မေဝ သန္တောသဿ သရူပံ ဒဿေန္တော **“လဘန္တောပိ န ဂဏှာတီ”** တိ အာဟ။ **တံ ပရိဝတ္တေတွာ** တိ ပကတိ ဒုဗ္ဗလာဒီနံ ဂရုစီဝရံ န ဖာသုဘာဝဝဟံ, သရီရခေဒာဝဟဉ္စ ဟောတီတိ ပယောဇနဝသေန, န အတြိစ္ဆတာဒိဝသေန တံ ပ

ရိဝတ္တေတ္တ။ လဟုကစိဝရပရိဘောဂေ န သန္တောသဝိရောဓီတိ အာဟ **“လဟုကေန ယာပေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတီ”**တိ။ မဟဂ္ဃံ စီဝရံ ဗဟူနိ ဝါ စီဝရာနိ လဘိတ္ဝာပိ တာနိ ဝိဿဇ္ဇေတ္ဝာ တဒညဿ ဂဟဏံ ယထာသာရုပ္ပန ယေ ဌိတတ္တာ န သန္တောသဝိရောဓီတိ အာဟ **“တေသံ။ပေ။ ဓာရေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတီ”** တိ။ ဇဝံ သေသပ စ္စယေပိ ယထာဗလယထာသာရုပ္ပနိဒ္ဒေသေသု အပိ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏေ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

မုတ္တဟရီတကန္တိ ဂေါမုတ္တပရိဘာဝိတံ, ပူတိဘာဝေန ဝါ ဆဍ္ဍိတံ ဟရီတကံ။ **ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဝဏ္ဏိတ** န္တိ “ပူတိမုတ္တ ဘေသဇ္ဇံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၇၃, ၁၂၈) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ပသတ္ထံ။ အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိသု ဘိက္ခု နိယောဇေန္တော **ပရမသန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ** ပရမေန ဥက္ကံသဂတေန သန္တောသေန သမန္နာဂတတ္တာ။

ကာယံ ပရိဟရန္တိ ပေါသေန္တီတိ **ကာယပရိဟာရိကာ**။ တထာ **ကုစ္ဆိပရိဟာရိကာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကတာ စ အဇ္ဈောဟရဏေန သရီရဿ ဌိတိယာ ဥပကာရကတာဝသေန ဣစ္ဆိတာတိ ဗဟိဒ္ဓါဝ ကာယဿ ဥပကာရကတာဝ သေန ကာယပရိဟာရိကတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ပရိက္ခာရမတ္တာ တိ ပရိက္ခာရဂ္ဂဟဏံ။ **တတ္ထဋ္ဌကပစ္စတ္ထရဏ** န္တိ အတ္တနာ အနဓိဋ္ဌဟိတ္ဝာ တတ္ထေဝ ဝိဟာ ရေ ဌပိတပစ္စတ္ထရဏံ ။ ပစ္စတ္ထရဏာဒီနဉ္စေတ္ထ နဝမာဒိဘာဝေ ယထာဝုတ္တပဋိပတ္တိယာ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, န တေသံ တထာ ပတိနိယတဘာဝတော။ ကသ္မာ? တထာ နဓာရဏတော။ ဒုပ္ပေါသဘာဝေန မဟာဂဇာ ဝိယာတိ **မဟာဂဇာ**။ ယဒိ ဧတ္တကေပိ အပ္ပိစ္ဆတာဒိသဘာဝတ, ကိံ တေသမ္ပိ ဝသေန အယံ ဒေသနာ ဣစ္ဆိတာတိ? နောတိ အာဟ **“ဘဂဝတ ပနာ”**တိအာဒိ။ ကာယပရိဟာရော ပယောဇနံ ဧတေနာတိ ကာယပရိဟာရိကံ။ တေနာဟ **“ကာယံ ပရိဟရဏမတ္တကေနာ”**တိ။

စတူသု ဒိသာသု သုခဝိဟာရတာယ သုခဝိဟာရဋ္ဌာနဘူတာ စတဿော ဒိသာ ဧတဿာတိ စတုဒ္ဒိသော စတုဒ္ဒိ သော ဧဝ **စာတုဒ္ဒိသော**။ တာသု ဧဝ ကတ္ထစိ သတ္တေ ဝါ သင်္ခါရေ ဝါ ဘယေန န ပဋိဟနတိ, သယံ ဝါ တေန န ပဋိဟ ညတီတိ **အပ္ပဋိဃော**။ **သန္တုဿမာနော ဣတရီတရေနာ** တိ ဥစ္စာဝစေန ပစ္စယေန သဂေန, သန္တေန, သမမေဝ စ တု ဿနကော။ ပရိစ္စ သယန္တိ, ကာယစိတ္တာနိ ပရိသယန္တီ အဘိဘဝန္တီတိ **ပရိဿယာ,** သီဟဗျဂ္ဃာဒယော, ကာ မစ္ဆန္ဒာဒယော စ, တေ ပရိဿယေ အဓိဝါသနခန္တိယာ ဝိနယာတီတိ စ **သဟိတာ** ခန္တာ, အဘိဘဝိတာ စ။ ထဒ္ဓဘာဝ ကရာဘယာဘာဝေန **အဆမ္ဘီ။ ဧကော စရေ** တိ ဧကာကီ ဟုတွာ စရိတုံ သက္ကုဏေယျ။ **ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော** တိ တာယ ဧဝ ဧကဝိဟာရိတာယ ခဂ္ဂမိဂသိင်္ဂသမော။

အသဥ္ဆာတတတာဘိဃာတေဟိ သိယာ သကုဏော အပက္ခကောတိ **“ပက္ခီ သကုဏော”** တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တော။

နီဝရဏပ္ပဟာနကထာဝဏ္ဏနာ

၂၁၆. ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတီ တိ “အသုကဿ ဘိက္ခုနော အရညေ တိရစ္ဆာနဂတာနံ ဝိယ, ဝနစရကာနံ ဝိယ စ နိ တသမတ္တမေဝ, န ပန အရညတာနုစ္ဆဝိကာ ကာစိ သမ္မာပဋိပတ္တီ”တိ အပဝာဒဝသေန ဝတ္တဗ္ဗတံ, အာရညကေဟိ တ တိရစ္ဆာနဂတေဟိ, ဝနစရဝိသဘာဂဇနေဟိ တ သဒ္ဓိံ ဝိပ္ပဋိပတ္တိဝသေန ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ။ ကာဠကသဒိသ တ္တာ **ကာဠကံ,** ထုလ္လဝဇ္ဇံ။ တိလကသဒိသတ္တာ **တိလကံ,** အဏုမတ္တဝဇ္ဇံ။

ဝိဝိတ္တ န္တိ ဇနဝိဝိတ္တံ။ တေနာဟ **“သုည”**န္တိ။ တံ ပန ဇနသဒ္ဒယောသာဘာဝေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ သဒ္ဒကဏ္ဍက တ္တာ ဈာနဿာတိ အာဟ **“အပ္ပသဒ္ဒံ အပ္ပနိဂ္ဃောသန္တိ အတ္ထော”** တိ။ **ဧတဒေဝ**တိ နိဿဒ္ဒတံယေဝ။ **ဝိဟာ ရော** ဟကာရပရိစ္ဆိန္နော သကလော အာဝါသော။ **အမုယောဂေ** တိ ဒီဃဟသာအေ, “ဂရုဋ္ဌသဏ္ဌာနဟသာအေ”တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဟသာအေ**တိ စတုရဿဟသာအေ။ **ဟမ္မိယံ** မုဏ္ဍစ္ဆဒနဟသာအေ ။ **အဋ္ဋော** ပဋိရာဇူနံ ပဋိဗာဟနယောဂ္ဂေ စတုပဉ္စဘူမကော ပတိဿယဝိသေသော။ **မာဠော** ဧကကူဋ္ဋသင်္ဂဟိတော အနေကကောဏဝန္တော ပတိဿယဝိ သေသော။ အပရော နယော **ဝိဟာရော** နာမ ဒီဃမုခဟသာအေ။ **အမုယောဂေ** ဧကပဿစ္ဆဒနကသေနာသနံ။ တဿ ကိရ ဧကပဿေ ဘိတ္တိ ဥစ္စတရာ ဟောတိ, ဣတရပဿေ နီစာ, တေန တံ ဧကပဿဆဒနကံ ဟောတိ။ **ဟသာအေ**

နာမ အာယတစတုရဿပာသာဒေါ။ **ဟမ္မိယံ** မုဏ္ဍစ္ဆဒနကံ စန္ဒိကင်္ဂဏယုတ္တံ။ **ဂုဟာ** နာမ ကေဝလာ ပဗ္ဗတဂုဟာ။ **လေဏံ** ဒွါရဗဒ္ဓံ ပဗ္ဘာရံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ **မဏ္ဍပေ** တိ သာခါမဏ္ဍပေ။

ဝိဟာရသေနာသနန္တိ ပတိဿယဘူတံ သေနာသနံ။ **မဉ္စပီဌသေနာသန** န္တိ မဉ္စပီဌဉ္စေဝ မဉ္စပီဌသမ္ဗန္ဓသေနာသနဉ္စ။ စိမိလိကာဒိ သန္ထရိတဗ္ဗတော **သန္ထတသေနာသနံ။** အဘိသင်္ခရဏာဘာဝတော သယနဿ နိသဇ္ဇာယ စ ကေဝလံ ဩကာသဘူတံ သေနာသနံ။ “ဝိဝိတ္တံ သေနာသန”န္တိ ဣမိနာ **သေနာသနဂ္ဂဟဏေန သင်္ဂဟိတမေဝ** သာမညဇောတနာဘာဝတော။

ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ “အရည”န္တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဣမ ပနာ”**တိအာဒိ။ **“ဘိက္ခုနီနံ ဝသေန အာဂတ”**န္တိ ဣဒံ ဝိနယေ တထာ အာဂတတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အဘိဓမ္မေပိ ပန “အရညန္တိ နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဣန္ဒခီလာ, သဗ္ဗမေတံ အရည”န္တိ (ဝိဘ. ၅၂၉) အာဂတမေဝ။ တတ္ထ ဟိ ယံ န ကမပဒေသန္တောဂဓံ, တံ “အရည”န္တိ နိပ္ပရိယာယဝသေန တထာ ဝုတ္တံ။ ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၁) ယံ ဝုတ္တံ, တံ ယုတ္တံ,တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ရုက္ခမူလ**န္တိ ရုက္ခသမီပံ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ “ယာဝတာ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ သမန္တာ ဆာယာ ဖရတိ, နိဝါတေ ပဏ္ဏာနိ နိပတန္တိ, ဧတ္တာဝတာ ရုက္ခမူလ”န္တိ။ **သေလ**-သဒ္ဒေါ အဝိသေသတော ပဗ္ဗတပရိယာယောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **“ပဗ္ဗတန္တိ သေလ”** န္တိ, န သိလာမယမေဝ, ပံသုမယာဒိကော တိဝိဓောပိ ပဗ္ဗတော ဧတတိ။ **ဝိဝရ**န္တိ ဒွိန္နံ ပဗ္ဗတာနံ မိထော အာသန္နတရေ ဌိတာနံ ဩဝရကာဒိသဒိသံ ဝိဝရံ, ဧကသ္မိံယေဝ ဝါ ပဗ္ဗတေ။ **ဥမင်္ဂသဒိသ** န္တိ သုရုင်္ဂကသဒိသံ။ **မနုဿာနံ အနုပစာရဋ္ဌာန** န္တိ ပကတိသဉ္စာရဝသေန မနုဿေဟိ န သဉ္စရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန “ဝနပတ္ထန္တိ ဝနသဏ္ဍာနမေတံ သေနာသနာနံ အဓိဝစနံ, ဝနပတ္ထန္တိ ဘီသနကာနမေတံ, ဝနပတ္ထန္တိ သလောမဟံသာနမေတံ, ဝနပတ္ထန္တိ ပရိယန္တာနမေတံ, ဝနပတ္ထန္တိ န မနုဿူပစာရာနမေတံ, ဝနပတ္ထန္တိ ဒုရဘိသမ္ဘဝါနမေတံ သေနာသနာနံ အဓိဝစန”န္တိ (ဝိဘ. ၅၃၁) ဣမံ ပာဠိသေသံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အစ္ဆန္န** န္တိ ကေနစိ ဆဒနေန အန္တမသော ရုက္ခသာခါယပိ န ဆာဒိတံ။ **နိက္ခမိတွာ** တိ နီဟရိတွာ။ **ပဗ္ဘာရလေဏသဒိသေ** တိ ပဗ္ဘာရသဒိသေ လေဏသဒိသေ စ။

ပိဏ္ဍပာတပရိယေသနံ ပိဏ္ဍပာတော ဥတ္တရပဒလောပေနာတိ အာဟ **“ပိဏ္ဍပာတပရိယေသနတော ပဋိက္ကန္တော”**တိ ။ **ပလ္လင်္က** န္တိ ဧတ္ထ **ပရိ**သဒ္ဒေါ “သမန္တတော”တိ ဧတဿ အတ္ထေ, တသ္မာ တမောရုဗဒ္ဓ ဒက္ခိဏောရုဗဒ္ဓ သမံ ဌပေတွာ ဥဘော ဟဒေ အညမညံ သမ္ဗန္ဓိတွာ နိသဇ္ဇာ ပလ္လင်္ကန္တိ အာဟ **“သမန္တတော ဦရုဗဒ္ဓါသန”**န္တိ။ ဦရူနံ ဗန္ဓနဝသေန နိသဇ္ဇာ **ပလ္လင်္ကံ။ အာဘုဇိတွာ** တိ စ ယထာ ပလ္လင်္ကဝသေန နိသဇ္ဇာ ဟောတိ, ဧဝံ ဥဘော ဟဒေ အာဘုဂ္ဂေ ဘဉ္ဇိတေ ကတွာ, တံ ပန ဥဘိန္နံ ဟာအနံ တထာ သမ္ဗန္ဓတာကရဏန္တိ အာဟ **“ဗန္ဓိတွာ”**တိ။

ဟေဋ္ဌိမကာယဿ စ အနုဇုကံ ဌပနံ နိသဇ္ဇာဝစနေနေဝ ဗောဓိတန္တိ “ဥဇုံ ကာယ”န္တိ ဧတ္ထ ကာယ-သဒ္ဒေါ ဥပရိမကာယဝိသယောတိ အာဟ **“ဥပရိမံ သရီရံ ဥဇုံ ဌပေတွာ”**တိ။ တံ ပန ဥဇုကဋ္ဌပနံ သရူပတော, ပယောဇနတော စ ဒဿေတုံ **“အဋ္ဌာရသာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **န ပဏမန္တိ** တိ န ဩနမန္တိ။ **န ပရိပတတီ**တိ န ဝိဂစ္ဆတိ ဝီထိံ န လင်္ဃေတိ။ တတော ဧဝ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသပ္ပတ္တိယာ ကမ္မဋ္ဌာနံ **ဝုဍ္ဎိံ ဖာတိံ ဝေပုလ္လံ ဥပဂစ္ဆတိ** ။ **ပရိမုခ**န္တိ ဧတ္ထ **ပရိ**သဒ္ဒေါ အဘိ-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထောတိ အာဟ **“ကမ္မဋ္ဌာနာဘိမုခ”** န္တိ, ဗဟိဒ္ဓါ ပုထုတ္တာရမ္မဏတော နိဝါရေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနံယေဝ ပုရက္ခတွာတိ အတ္ထော။ သမီပတ္ထော ဝါ **ပရိ**သဒ္ဒေါတိ ဒဿေန္တော **“မုခသမီပေ ဝါ ကတွာ”**တိ အာဟ။ ဧတ္ထ စ ယထာ “ဝိဝိတ္တံ သေနာသနံ ဘဇတိ”တိအာဒိနာ ဘာဝနာနုရူပံ သေနာသနံ ဒဿိတံ, ဧဝံ “နိသီဒတီ”တိ ဣမိနာ အလီနာနုဒ္ဓစ္စပက္ခိယော သန္တော ဣရိယာပထော ဒဿိတော။ “ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ”တိ ဣမိနာ နိသဇ္ဇာယ ဒဠှဘာဝေါ, “ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ”တိ ဣမိနာ အာရမ္မဏပရိဂ္ဂဟူပာယော။ **ပရီတိ ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌော** “ပရိဏာယိကာ”တိအာဒီသု ဝိယ။ **မုခန္တိ နိယျာနဋ္ဌော** “သုညတဝိမောက္ခမုခ”န္တိအာဒီသု ဝိယ။ ပဋိပက္ခတော နိဂ္ဂမနဋ္ဌော ဟိ နိယျာနဋ္ဌော, တသ္မာ ပရိဂ္ဂဟိတနိယျာနန္တိ သဗ္ဗထာ ဂဟိတာသမ္မောသံ ပရိစတ္တသမ္မောသံ **သတိံ ကတွာ,** ပရမံ သတိနေပက္ကံ ဥပဋ္ဌပေတွာတိ အတ္ထော။

၂၁၇. အဘိဇ္ဈာယတိ ဂိဇ္ဈတိ အဘိကင်္ခတိ ဓောယာတိ **အဘိဇ္ဈာ,** လောဘော။ **လုဒ္ဓနဋ္ဌေနာ** တိ ဘိဇ္ဇနဋ္ဌေန, ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ **ဝိက္ခမ္ဘနဝသေနာ** တိ ဧတ္ထ **ဝိက္ခမ္ဘနံ** အနုပ္ပာဒနံ အပ္ပဝတ္တနံ, န ပဋိပ က္ခာနံ သုပ္ပဟီနတာ။ **"ပဟီနတ္တာ"** တိ စ ပဟီနသဒိသတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ဧျာနသ္သ အနဓိဂတတ္တာ။ တထာပိ နယိဒံ စက္ခုဝိညာဏံ ဝိယ သဘာဝတော ဝိဂတာဘိဇ္ဈံ, အထ ခော ဘာဝနာဝသေန, တေနာဟ **"န စက္ခုဝိညာဏသဒိသေနာ"**တိ။ **ဧ သေဝ နယောတိ** ယထာ ဣမဿ စိတ္တဿ ဘာဝနာယ ပရိဘာဝိတတ္တာ ဝိဂတာဘိဇ္ဈတာ, ဧဝံ အဗျာပန္နံ ဝိဂတထိ နမိဒ္ဓံ အနုဒ္ဓတံ နိဗ္ဗိစိကိစ္ဆန္တိ အတ္ထော။ **ပုရိမပကတိန္တိ** ပရိသုဒ္ဓပဏ္ဍရသဘာဝံ။ "ယာ စိတ္တဿ အကလ္လ ယတာတိ"အာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၁၆၂; ဝိဘ. ၅၄၆) ထိနဿ, "ယာ ကာယဿ အကလ္လတာ"တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၁၆၃; ဝိဘ. ၅၄၆) စ မိဒ္ဓဿ အဘိဓမ္မေ နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ ဝုတ္တံ **"ထိနံ စိတ္တဂေလညံ, မိဒ္ဓံ စေတသိကဂေလည"** န္တိ။ သတိ ပိ အညမညံ အဝိပ္ပယောဂေ စိတ္တကာယလဟုတာဒီနံ ဝိယ စိတ္တစေတသိကာနံ ယထာကမံ တံ တံ ဝိသေသသ္သ ယာ တေသံ အကလ္လတာဒီနံ ဝိသေသပစ္စယတာ, အယမေတေသံ သဘာဝေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အာလောကသညီ**တိ ဧတ္ထ အတိ သယတ္ထဝိသိဋ္ဌအတ္ထိ အတ္ထာဝဗောဓကော အယမီကာရောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ရတ္တိမ္ပိ။ပေ.။ သမန္နာဂ တော"**တိ။ **ဣဒံ ဥဘယန္တိ** သတိသမ္ပဇညမာဟ။ **အတိက္ကမိတွာ** ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပဇဟိတွာ။ "ကထမိဒ"န္တိ ပဝတ္တိယာ ကထင်္ကထာ, ဝိစိကိစ္ဆာ။ သာ ဧတဿ အတ္ထီတိ ကထင်္ကထီ, န ကထင်္ကထီတိ **အကထံကထီ,** နိဗ္ဗိစိကိစ္ဆော။ **လက္ခဏာဒိဘေဒတော**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပစ္စယပဟာနပဟာယကာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေပိ ဟိ ဘေဒတော ဝတ္တဗ္ဗာတိ။

၂၁၈. **တေသန္တိ** ဣဏာဝသေန ဂဟိတဓနာနံ။ **ပရိယန္တော** တိ အတဗ္ဗသေသော။ **သော ဗလဝပာမောဇ္ဇံ လဘတိ** "ဣဏပလိဗောဓတော မုတ္တောမှီ"တိ။ **သောမနဿံ အဓိဂစ္ဆတိ** "ဇီဝိကာနိမိတ္တံ အတ္ထီ"တိ။

၂၁၉. **ဝိသဘာဂဝေဒနုပ္ပတ္တိယာ** တိ ဒုက္ခဝေဒနုပ္ပတ္တိယာ။ ဒုက္ခဝေဒနာ ဟိ သုခဝေဒနာယ ကုသလဝိပာကသန္တာန ဿ ဝိရောဓိတာယ ဝိသဘာဂါ။ **စတုဣရိယာပထံ ဆိန္ဒန္တော** တိ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဣရိယာပထပ္ပဝတ္တိံ ပစ္ဆိန္ဒန္တော။ ဗ္ယာဓိကော ဟိ ယထာ ဌာနဂမနေသု အသမတ္ထော, ဧဝံ နိသဇ္ဇာဒီသုပိ အသမတ္ထော ဟောတိ။ **အာဗာဓေတီ**တိ ပီဠေတိ။ တတာဒီနံ ဝိကာရော ဝိသမာဝတ္တာ ဗ္ယာဓီတိ အာဟ **"တံသမုဋ္ဌာနေန ဒုက္ခေန ဒုက္ခိတော"** တိ။ ဒုက္ခဝေဒနာယ ပန ဗ္ယာဓိဘာဝေ မူလဗ္ယာဓိနာ **အာဗာဓိကော** အာဒိတော ဗာဓတီတိ ကတွာ။ အနုဗန္ဓဗ္ယာဓိနာ **ဒုက္ခိတော** အပရာပရံ သဥ္ဇာတဒုက္ခောတိ ကတွာ။ **ဂိလာနော**တိ ဓာတုသင်္ခယေန ပရိက္ခီဏသရီရော။ အပ္ပမတ္တကံ တ ဗလံ **ဗလမတ္တာ။ တဒု ဘယန္တိ** ပာမောဇ္ဇံ, သောမနဿဥ္စ။ တတ္ထ **လဘေထ ပာမောဇ္ဇံ** "ရောဂတော မုတ္တောမှီ"တိ။ **အဓိဂစ္ဆေယျ သောမနဿံ** "အတ္ထိ မေ ကာယေ ဗလ"န္တိ။

၂၂၀. **သေသန္တိ** "တဿ ဟိ 'ဗန္ဓနာ မုတ္တောမှီ'တိ အာဝဇ္ဇယတော တဒုဘယံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တ"န္တိ ဧဝမာဒိ။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ ပဌမဒုတိယပဒေသု ဝုတ္တနယေနေဝ။ **သဗ္ဗပဒေသူ**တိ အဝသိဋ္ဌပဒေသု တတိယာဒီသု ကောဋ္ဌာသေသု။

၂၂၁-၂၂၂. **န အတ္တနိ အဓီနော**တိ န အတ္တာယတ္တော။ **ပရာဓီနော**တိ ပရာယတ္တော။ အပရာဓီနတာယ ဘုဇော ဝိယ အတ္တနော ကိစ္စေ ဧသိတဗ္ဗောတိ **ဘုဇိဿော။** သဝသောတိ အာဟ **"အတ္တနော သန္တကော"** တိ။ အနုဒကတာယ ကံ ဟ နီယံ တာရေန္တိ ဧတ္ထာတိ **ကန္တာရော** တိ အာဟ **"နိရုဒကံ ဒီဃမဂ္ဂ"** န္တိ။

၂၂၃. **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ ဒဿနေ။ **အယန္တိ** ဣဏာဒိ ဝုစ္စမာနာ **သဒိသတာ။** ယေန ဣဏာဒီနံ ဥပမာဘာဝေ, ကာမ စ္ဆန္ဒာဒီနဉ္စ ဥပမေယျဘာဝေ ဟောတိ, သော နေသံ ဥပမောပမေယျသမ္ဗန္ဓော သဒိသတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ယော ယမှိ ကာမစ္ဆန္ဒေန ရဇ္ဇတီ**တိ ယော ပုဂ္ဂလော ယမှိ ကာမရာဂဿ ဝတ္ထုဘူတေ ပုဂ္ဂလေ ကာမစ္ဆန္ဒဝသေန ရတ္တော ဟောတိ။ **တံ ဝတ္ထုံ ဂဏှာတီ** တိ တံ တဏှာဝတ္ထုံ "မမေတ"န္တိ ဂဏှာတိ။

ဥပဒ္ဒဝေထာ တိ ဥပဒ္ဒဝံ ကရောထ။

နက္ခတ္တဿာ တိ မဟဿ။ **မုတ္တော** တိ ဗန္ဓနတော မုတ္တော။

ဝိနယေ အပကတညုနာတိ ဝိနယက္ကမေ အကုသလေန။ သော ဟိ ကပ္ပိယာကပ္ပိယံ ယာထာဝတော န ဇာနာတိ။ တေနာဟ **“ကိသ္မိဉ္စိဒေတ”** တိအာဒိ။

ဂစ္ဆတိပိ တိ ထောကံ ထောကံ ဂစ္ဆတိပိ။ ဂစ္ဆန္တော ပန တာယ ဧဝ ဥဿင်္ကိတပရိသင်္ကိတတာယ တတ္ထ တတ္ထ **တိဋ္ဌတိပိ။** ဤဒိသေ ကန္တာရေ ဂတော “ကော ဇာနာတိ ကိံ ဘဝိဿတီ”တိ **နိဝတ္တတိပိ,** တသ္မာ **ဂတဋ္ဌာနတော အဂတဋ္ဌာနမေဝ ဗဟုတရံ ဟောတိ။ သန္ဒာယ ဂဏှိတုံ** သန္ဒေယျံ ဝတ္ထုံ “ဣဒမေဝ”န္တိ သန္ဒဟိတုံ **န သက္ကောတိ။ အတ္ထိ နတ္ထီ**တိ “အတ္ထိ နု ခော, နတ္ထိ နု ခော”တိ။ အရညံ ပဝိဋ္ဌဿ အာဒိမှိ ဧဝ သပ္ပနံ **အာသပ္ပနံ။** ပရိ ပရိတော, ဥပရူပရိ တ သပ္ပနံ **ပရိသပ္ပနံ။** ဥဘယေနပိ တတ္ထေဝ ပရိဗ္ဘမနံ ဝဒတိ။ တေနာဟ **“အပရိယောဂာဟန”**န္တိ။ **ဆမ္ဘိတတ္တ** န္တိ အရညသညာယ ဥပ္ပန္နံ ဆမ္ဘိတဘာဝံ, ဥတ္တာသန္တိ အတ္ထော။

၂၂၄. **တတ္ရာယံ သဒိသတာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန သဒိသတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော ဣဏာဒိသဒိသာ, တဒဂ္ဂေန တေသံ ပဟာနံ အာဏဏျာဒိသဒိသံ အဘာဝေတိ ကတွာ။ **ဆ ဓမ္မေ** တိ အသုဘနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော, အသုဘဘာဝနာနုယောဂေ, ကေန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ, ဘောဇနေ မတ္တညုတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယကထာတိ ဣမေ ဆ ဓမ္မေ။ **ဘာဝေတွာ**တိ ဗြူဟေတွာ။ **မဟာသတိပဋ္ဌာနေ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၂-၃၇၄) **ဝဏ္ဏယိဿာမ** တတ္ထဿ အနုပ္ပန္နာနုပ္ပာဒနဥပ္ပန္နပဟာနာဒိဝိဘာဝနဝသေန သဝိသေသံ ဟဋ္ဌိယာ အာဂတတ္တာ။ သေ နယော ဗျာပာဒါဒိပ္ပဟာနကဘာဝေပိ။ **ပရဝတ္ထုမ္ဟိ** တိ အာရမ္မဏဘူတေ ပရသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ။

အနတ္ထကရော တိ အတ္တနော ပရဿ စ အနတ္ထာဝဟော။ **ဆ ဓမ္မေ** တိ မေတ္တာနိမိတ္တဿ ဥဂ္ဂဟော, မေတ္တာဘာဝနာနုယောဂေ , ကမ္မဿကတာ, ပဋိသင်္ခါနဗဟုလတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယကထာတိ ဣမေ ဆ ဓမ္မေ။ **တတ္ထေဝ** တိ မဟာသတိပဋ္ဌာနေယေဝ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၂-၃၇၄)။ စာရိတ္တသီလံ ဥဒ္ဒိဿ ပညတ္တသိက္ခာပဒံ **အာစာရပဏ္ဏတ္တိ**။

ဗန္ဓနာကရံ ပဝေသိတတ္တာ အလဒ္ဓနက္ခတ္တာနုဘဝေ ပုရိသော **“နက္ခတ္တဒိဝသေ ဗန္ဓနာကရံ ပဝေသိတော ပုရိသော”**တိ ဝုတ္တော, နက္ခတ္တဒိဝသေ ဧဝ တ တဒနနုဘဝနတ္ထံ တထာ ကတော။ **မဟာအနတ္ထကရ** န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအတ္ထဟာပနမုခေန မဟတော အနတ္ထဿ ကာရကံ။ **ဆ ဓမ္မေ** တိ အတိဘောဇနေ နနိမိတ္တဂ္ဂဟော, ဣရိယာပထသမ္ပရိဝတ္တနတာ, အာလောကသညာမနသိကာရော, အဗ္ဘောကာသတသော, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယကထာတိ ဣမေ ဆ ဓမ္မေ။

ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စေ **မဟာအနတ္ထကရ** န္တိ ပရာယတ္တတာဟာဒနတော ဝုတ္တနယေန မဟတော အနတ္ထဿ ကာရကန္တိ။ အတ္ထော **ဆ ဓမ္မေ** တိ ဗဟုဿုတတာ, ပရိပုစ္ဆကတာ, ဝိနယေ ပကတညုတာ, ဝုဍ္ဎသေဝိတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယကထာတိ ဣမေ ဆ ဓမ္မေ။

ဗလဝာတိ ပစ္စတ္ထိကဝိဓမနသမတ္ထေန ဗလေန ဗလဝါ။ **သဇ္ဈာဝုဓော** တိ သန္နဒ္ဓဓနုအာဒိအာဝုဓော။ သူရဝီရသေဝကဇနဝသေန **သပရိဝါရော။ တ**န္တိ ယထာဝုတ္တံ ပုရိသံ။ ဗလဝန္တတာယ, သဇ္ဈာဝုဓတာယ, သပရိဝါရတာယ စ **စောရာ ဒူရတောဝ ဒိသွာ ပလာယေယျုံ။ အနတ္ထကာရိကာ**တိ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဝိဗန္ဓကရဏတော ဝုတ္တနယေန အနတ္ထကာရိကာ။ **ဆ ဓမ္မေ** တိ ဗဟုဿုတတာ, ပရိပုစ္ဆကတာ, ဝိနယေ ပကတညုတာ, အဓိမောက္ခဗဟုလတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ, သပ္ပာယကထာတိ ဣမေ ဆ ဓမ္မေ။ ယထာ ဗာဟုသစ္စာဒီနိ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ ပဟာနာယ သံဝတ္တန္တိ, ဧဝံ ဝိစိကိစ္ဆာယ ပီတိ ဣဓာပိ ဗဟုဿုတတာဒယော ဂဟိတာ။ ကလျာဏမိတ္တတာ သပ္ပာယကထာ ဝိယ ပဉ္စန္နံ, တသ္မာ တဿ တဿ အနုစ္ဆဝိကသေဝနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အပ္ပဋိပတ္တိနိမိတ္တတာမုခေန ဝိစိကိစ္ဆာ မိစ္ဆာပဋိပတ္တိမေဝ ပရိဗြူဟေတီတိ တဿာ ပဟာနံ ဒုစ္စရိတဝိဓူနနူပာယောတိ အာဟ **“ဒုစ္စရိတကန္တာရံ နိတ္ထရိတွာ”**တိအာဒိ။

၂၂၅. **ပာမောဇ္ဇံ** နာမ တရုဏပီတိ, သာ ကထဉ္စိပိ တုဋ္ဌာဝတ္ထာတိ အာဟ **“ပာမောဇ္ဇံ ဇာယတီတိ တုဋ္ဌာကာရော ဇာယတီ”**တိ။ **တုဋ္ဌဿာ** တိ ဩက္ကန္တိကဘာဝပ္ပတ္တာယ ပီတိယာ ဝသေန တုဋ္ဌဿ။ အတ္တနော သဝိပ္ဖာရိကတာယ, အတ္တသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပပ္ပတ္တိယာ စ **သကလသရီရံ ခောဘယမာနာ** ဖရဏလက္ခဏာ **ပီတိ ဇာယတိ။** ပီတိသဟိ

တံ ပီတိ ဥတ္တရပဒလောပေန, ကိံ ပန တံ ? မနော။ ပီတိ မနော ဧတဿာတိ ပီတိမနော, တဿ **ပီတိမနဿ။** တယိဒံ အတ္ထမတ္တမေဝ ဒဿေန္တော **“ပီတိသမ္ပယုတ္တစိတ္တဿာ”** တိ အာဟ။ **ကာယောတိ** ဣဓ အရူပကလာပော အဓိပ္ပေတော, န ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယမေဝါတိ အာဟ **“နာမကာယော ပဿမ္ဘတီ”** တိ, ပဿဒ္ဓိဒ္ဝယဿ ပီတိဝသေနေတ္ထ ပဿမ္ဘနံ အဓိပ္ပေတံ။ **ဝိဂတဒရထောတိ** ပဟီနဥဒ္ဓစ္စာဒိကိလေသဒရထော။ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာယ ဝသေန စေတသိကသုခံ ပဋိသံဝေဒေန္တောယေဝ တံသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပဖုဋ္ဌသရီရတာယ ကာယိကမ္ပိ သုခံ ဝေဒေတီတိ အာဟ **“ကာယိကမ္ပိ စေတသိကမ္ပိ သုခံ ဝေဒယတီ”** တိ။ **ဣမိနာတိ** “သုခံ ပဋိသံဝေဒေတီ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တေန။ သံကိလေသပက္ခတော နိက္ခန္တတ္တာ, ပဌမဇ္ဈာနပက္ခိကတ္တာ စ **နေက္ခမ္မသုခေန။ သုခိတဿာ** တိ သုခိနော။

ပဌမဇ္ဈာနကထာဝဏ္ဏနာ

၂၂၆. “စိတ္တံ သမာဓိယတီ”တိ ဧတေန ဥပစာရဝသေနပိ အပ္ပနာဝသေနပိ စိတ္တဿ သမာဓာနံ ကထိတံ။ ဧဝံ သန္တေ “သော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ”တိအာဒိကာ ဒေသနာ ကိမတ္ထိယာတိ အာဟ **“သော ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ဝုတ္တ”** န္တိ။ တတ္ထ **ဥပရိဝိသေသဒဿနတ္ထ** န္တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဥပရိဝိတ္တဗ္ဗဝိသေသဒဿနတ္ထံ။ န ဟိ ဥပစာရသမာဓိသမဓိဂမေန ဝိနာ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝိသေသော သမဓိဂန္တုံ သက္ကာ။ ဟမောဇ္ဈုပ္ပာဒာဒီဟိ ကာရဏာပရမ္ပရာ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိသမဓိဂမေပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာဝ ပဋိပဒာဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဝိယ ဒုတိယမဂ္ဂာဒိသမဓိဂမေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တဿ သမာဓိနော**တိ “သုခိနော စိတ္တံ သမာဓိယတီ”တိ ဧဝံ သာဓာရဏဝသေန ဝုတ္တော ယော အပ္ပနာလက္ခဏော, တဿ သမာဓိနော။ **ပဘေဒဒဿနတ္ထ** န္တိ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိဝိဘာဂဿ စေဝ အဘိညာဒိဝိဘာဂဿ စ ပဘေဒဒဿနတ္ထံ။ ကရဇော ဝုစ္စတိ ပုပ္ဖသမ္ဘဝံ ဂဗ္ဘာသယေ ကရီယတီတိ ကတ္တတ, ကရတော ဇာတော ကာယော ကရဇကာယော, တဒုပသနိဿ ယော စတုသန္တတိရူပသမုဒာယော။ ကာမံ နာမကာယောပိ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန တထာလဒ္ဓုပကာရော, “အဘိသန္ဒေတီ”တိအာဒိဝစနတော ပန ရူပကာယော ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“ဣမံ ကရဇကာယ”** န္တိ။ **အဘိသန္ဒေတီ** တိ အဘိသန္ဒနံ ကရောတိ။ တံ ပန စျာနမယေန ပီတိသုခေန ကရဇကာယဿ တိန္တဘာဝါပာဒနံ, သဗ္ဗတ္တကမေဝ လူခဘာဝါပနယနန္တိ အာဟ **“တေမေတီ”**တိအာဒိ, တယိဒံ အဘိသန္ဒနံ အတ္ထတော ယထာဝုတ္တပီတိသုခသမုဋ္ဌာနေဟိ ပဏီတရူပေဟိ ကာယဿ ပရိပ္ဖရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **“ပရိသန္ဒေတီ”** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ သဗ္ဗံ ဧတဿ အတ္ထီတိ သဗ္ဗဝါ, တဿ **သဗ္ဗာဝတော။** အဝယဝာဝယဝိသမ္ဗန္ဓေ အဝယဝိနိ သာမိဝစနန္တိ အဝယဝီဝိသယော **သဗ္ဗ-**သဒ္ဒော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“သဗ္ဗကောဋ္ဌာသဝတော”**တိ။ **အဖုဋံ နာမ န ဟောတိ** ယတ္ထ ယတ္ထ ကမ္မဇရူပံ, တတ္ထ တတ္ထ စိတ္တဇရူပဿ အဘိဗျာပနတော။ တေနာဟ **“ဥပါဒိန္နကသန္တတီ”** တိအာဒိ။

၂၂၇. **ဆေကောတိ** ကုသလော။ တံ ပနဿ ကောသလ္လံ နှာနီယစုဏ္ဏာနံ သန္နေ ပိဏ္ဍိကရဏေ စ သမတ္ထတာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ပဋိဗလော”**တိအာဒိ။ **ကံသ-**သဒ္ဒော “မဟတိယာ ကံသပာတိယာ”တိအာဒီသု သုဝဏ္ဏေ အာဂတော။

“ကံသော ဥပဟတော ယထာ”တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၃၄) ကိတ္တိမလောဟေ, ကတ္ထစိ ပဏ္ဏတ္တိမတ္တေ “ဥပကံသော နာမ ရာဇာပိ မဟာကံသဿ အတ္ရဇော”တိအာဒိ, [ဇာ. အဋ္ဌ. ၄.၁၀ ဃဋပဏ္ဍိတဇာတကဝဏ္ဏနာယံ (အတ္ထတော သမာနံ)] ဣဓ ပန ယတ္ထ ကတ္ထစိ လောဟေတိ အာဟ **“ယေန ကေနစိ လောဟေန ကတဘာဇနေ”**တိ။ **သ္နေဟာနုဂတာတိ ဥဒကသိနေဟေန** အနုပဝိသနဝသေန ဂတာ ဥပဂတာ။ **သ္နေဟပရေတာ** တိ ဥဒကသိနေဟေန ပရိတော ဂတာ သမန္တတော ဖုဋ္ဌာ, တတော ဧဝ **သန္တရဗာဟိရာ** ဖုဋ္ဌာ သိနေဟေန, ဧတေန သဗ္ဗသော ဥဒကေန တေမိတဘာဝမာဟ။ **“န စ ပဃရဏီ”**တိ ဧတေန တိန္တဿပိ တဿ ဃနထဒ္ဓဘာဝံ ဝဒတိ။ တေနာဟ **“န စ ဗိန္ဒုံ ဗိန္ဒု”** န္တိအာဒိ။

ဒုတိယဇ္ဈာနကထာဝဏ္ဏနာ

၂၂၈. တာဟိ တာဟိ ဥဒကသိရာဟိ ဥဗ္ဘိဇ္ဇတီတိ ဥဗ္ဘိဒံ, ဥဗ္ဘိဒံ ဥဒကံ ဧတဿာတိ **ဥဗ္ဘိဒေါဒကော။ ဥဗ္ဘိန္နဥဒကောတိ** နဒီတီရေ ခတကူပကော ဝိယ ဥဗ္ဘိဇ္ဇနကဥဒကော။ **ဥဂ္ဂစ္ဆနကဥဒကော** တိ ဓာရာဝသေန ဥဋ္ဌဟနဥဒကော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဥဗ္ဘိဒေါဒကောဝ ရဟဒေါ ဂဟိတော, န ဣတရောတိ အာဟ **“ဟေဋ္ဌာ ဥဂ္ဂစ္ဆနဥဒကဉှိ”** တိအာဒိ။ **ဓာရာနိပါတပုဗ္ဗုဠကေဟီ** တိ ဓာရာနိပါတေဟိ ဥဒကပုဗ္ဗုဠကေဟိ စ, “ဖေဏပဋလေဟိ စာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **သန္နိ**

သိန္နမေတတိ အပရိက္ခေါဘတာယ နိစ္စလမေဝ, သုပ္ပသန္နမေတတိ အဓိပ္ပာယော။ **သေသ**န္တိ ''အဘိသန္နေတီ''တိ အာဒိကံ။

တတိယဈာနကထာဝဏ္ဏနာ

၂၃၁. **ဥပ္ပလာနီ** တိ ဥပ္ပလဂစ္ဆာနိ။ **သေတရတ္တနီလေသူ** တိ ဥပ္ပလေသု, သေတုပ္ပလရတ္တုပ္ပလနီလုပ္ပလေသူတိ အတ္ထော။ **ယံ ကိဉ္စိ ဥပ္ပလံ ဥပ္ပလမေဝ** သာမညဂဟဏတော ။ **သတပတ္တ** န္တိ ဧတ္ထ **သတ**-သဒ္ဒော ဗဟုပရိယာယော ''သတဂ္ဃီ''တိအာဒီသု ဝိယ, တေန အနေကသတပတ္တဿပိ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ လောကေ ပန ''ရတ္တံ ပဒုမံ, သေတံ ပုဏ္ဍရီက''န္တိပိ ဝုစ္စတိ။ ယာဝ အဂ္ဂာ, ယာဝ စ မူလာ ဥဒကေန အဘိသန္ဒနာဒိသမ္ဘဝဒဿနတ္ထံ **ဥဒကာနုဂ္ဂတဂ္ဂဟဏံ။** ဣဓ ဥပ္ပလာဒီနိ ဝိယ ကရဇကာယော, ဥဒကံ ဝိယ တတိယဇ္ဈာနသုခံ။

စတုတ္ထဇ္ဈာနကထာဝဏ္ဏနာ

၂၃၃. ယသ္မာ ''ပရိသုဒ္ဓေန စေတသာ''တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တမာဟ, တဉ္စ ရာဂါဒိဥပက္ကိလေသာပဂမနတော နိရုပက္ကိလေသံ နိမ္မလံ, တသ္မာ အာဟ **''နိရုပက္ကိလေသဋ္ဌေန ပရိသုဒ္ဓ''** န္တိ။ ယသ္မာ ပန ဟာရိသုဒ္ဓိယာ ဧဝ ပစ္စယ ဝိသေသေန ပဝတ္တိဝိသေသော ပရိယောဒာတတာ သုဝဏ္ဏဿ နိဃံသနေန ပဘဿရတာ ဝိယ, တသ္မာ အာဟ **''ပဘဿရဋ္ဌေန ပရိယောဒာတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗ''**န္တိ။ **ဣဒ**န္တိ ဩဒါတဝစနံ။ **ဥတုဖရဏတ္ထ** န္တိ ဥဏှဟာဥတုနော ဖရဏဒဿနတ္ထံ။ **ဥတုဖရဏံ န ဟောတိ** သဝိသေသန္တိ အဓိပ္ပာယော, တေနာဟ **''တင္ခဏာ။ပေ.။ ဗလဝံ ဟောတီ''** တိ။ **ဝတ္ထံ ဝိယ ကရဇကာယော**တိ ယောဂိနော ကရဇကာယော ဝတ္ထံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဥတုဖရဏသဒိသေန စတုတ္ထဇ္ဈာနသုခေန ဖရိတဗ္ဗတ္တာ။ ပုရိသဿ သရီရံ ဝိယ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဥတုဖရဏဋ္ဌာနိယဿ သုခဿ နိဿယဘာဝတော, တေနာဟ **''တသ္မာ''** တိအာဒိ။ ဧတ္ထ စ ''ပရိသုဒ္ဓေန စေတသာ''တိ စေတော ဂဟဏေန ဈာနသုခံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တေနာဟ **''ဥတုဖရဏံ ဝိယ စတုတ္ထဇ္ဈာနသုခ''** န္တိ။ နနု စ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ သုခမေဝ နတ္ထီတိ? သစ္စံ နတ္ထိ သာတလက္ခဏသန္တသဘာဝတ္တာ ပနေတ္ထ ဥပေက္ခာ ''သုခ''န္တိ အဓိပ္ပေတာ။ တေန ဝုတ္တံ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** ''ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ, သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ''တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၃၂; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၄၄; ပဋိ. မ. ၁၀၅, မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၂၇)

န အရူပဇ္ဈာနလာဘီတိ န ဝေဒိတဗ္ဗော အဝိနာဘာဝတော, တေနာဟ **''န ဟိ''**တိအာဒိ။ တတ္ထ **စုဒ္ဒသဟာကာရေ ဟီ**တိ ကသိဏာနုလောမတော, ကသိဏပဋိလောမတော, ကသိဏာနုလောမပဋိလောမတော, ဈာနာနုလောမတော, ဈာန ပဋိလောမတော, ဈာနာနုလောမပဋိလောမတော, ဈာနုက္ကန္တိကတော, ကသိဏုက္ကန္တိကတော, ဈာနကသိဏုက္ကန္တိ ကတော, အင်္ဂသင်္ကန္တိတော, အာရမ္မဏသင်္ကန္တိတော, အင်္ဂါရမ္မဏသင်္ကန္တိတော, အင်္ဂဝဝတ္ထာနတော , အာရမ္မဏဝဝတ္ထာနတောတိ ဣမေဟိ စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ။ သတိပိ ဈာနေသု အာဝဇ္ဇနာဒိဝသီဘာဝေ အယံ ဝသီဘာ တေ အဘိညာနိဗ္ဗတ္တနေ ကေန္ဒေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''န ဟိ။ပေ.။ ဟောတီ''**တိ။ သုတယံ န ယော အရူပသမာပတ္တီဟိ ဝိနာ န ဣဇ္ဈတီတိ တာယပေတ္ထ အဝိနာဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဟာဠိယံ န အာရုပ္ပဇ္ဈာနာနိ အာဂတာနီတိ? ဝိသေသတော စ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနပာဒကတ္တာ သဗ္ဗာဘိညာနံ တဒန္တောဂဓာ က တွာ တာယ ဒေသိတာ, န အရူပာဝစရဇ္ဈာနာနံ ဣဓ အနုပယောဂတော, တေနာဟ **''အရူပဇ္ဈာနာနိ အာဟရိတွာ ကထေ တဗ္ဗာနီ''**တိ။

ဝိပဿနာဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၂၃၄. **သေသ**န္တိ ''ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ''တိအာဒီသု ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဉေယျံ ဇာနာတီတိ ဉာဏံ, တံ ပန ဉေယျံ ပ စ္စက္ခံ ကတွာ ပဿတီတိ ဒဿနံ, ဉာဏမေဝ ဒဿနန္တိ ဉာဏဒဿနံ။ တယိဒံ ဉာဏဒဿနပဒံ သာသနေ အည တ္ထ ဉာဏဝိသေသေ နိရူဠှံ, တံ သဗ္ဗံ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန ဒဿေန္တော **''ဉာဏဒဿနန္တိ မဂ္ဂဉာဏမ္ပိ ဝုစ္စ တီ''**တိအာဒိမာဟ။ ယသ္မာ ဝိပဿနာဉာဏံ တေဘူမကသင်္ခါရေ အနိစ္စာဒိတော ဇာနာတိ, ဘင်္ဂါနုပဿနတော ပဋ္ဌာ ယ ပစ္စက္ခတော စ တေ ပဿတိ တသ္မာ အာဟ **''ဣဓ ပန။ပေ.။ ဉာဏဒဿနန္တိ ဝုတ္တ''** န္တိ။

အဘိနီဟရတီတိ ဝုတ္တနယေန အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတေ တသ္မိံ စိတ္တေ ဝိပဿနာက္ကမေန ဇာတေ ဝိပဿနာဘိ မုခံ ပေသေတိ, တေနာဟ **"ဝိပဿနာ။ပေ။ ကရောတီ"** တိ။ တဒဘိမုခဘာဝေ ဧဝ ဟိဿ တန္နိန္နတာဒိကရဏာ။ **ဝုတ္တ တောယေဝ** ဗုဟ္မဇာလေ။ ဩဒနကုမ္မာသေဟိ ဥပစီယတီတိ **ဩဒနကုမ္မာသူပစယော။ အနိစ္စဓမ္မော** တိ ပဘင်္ဂုတာယ အဒ္ဓုဝသဘာဝေါ။ **ဒုဂ္ဂန္ဓဝိဃာတတ္ထာယာ** တိ သရီရေ ဒုဂ္ဂန္ဓဿ ဝိဂမာယ။ **ဥစ္ဆာဒနဓမ္မော** တိ ဥစ္ဆာဒေတဗ္ဗတာ သဘာဝေါ။ ဥစ္ဆာဒနေန ဟိ သရီရေ သေဒဂူထပိတ္တသေမှဟာဒိဓာတုက္ခောဘဂရုဘာဝဒုဂ္ဂန္ဓာနံ အပဂမော ဟောတိ။ မဟာသမ္ဗာဟနံ မလ္လာဒီနံ ဗာဟုဝမုနာဒိအတ္ထံ ဟောတီတိ **"ခုဒ္ဒကသမ္ဗာဟနေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **ပရိမဒ္ဒနဓမ္မော** တိ ပ ရိမဒ္ဒိတဗ္ဗတာသဘာဝေါ။ **ဘိဇ္ဇတိ စေဝ ဝိကိရတိ စာ** တိ အနိစ္စတာဝသေန ဘိဇ္ဇတိ စ ဘိန္နဥ္စ ကိဥ္စိ ပယောဇနံ အသာ ဓေန္တံ ဝိပ္ပကိဏ္ဏဥ္စ ဟောတိ။ **ရူပီ**တိ အတ္တနော ပစ္စယဘူတေန ဥတုအာဟာရလက္ခဏေန ရူပတတိ အယမေတ္ထ အ တ္ထော ဣစ္ဆိတောတိ အာဟ **"ဆဟိ ပဒေဟိ သမုဒယော ကထိတော"**တိ။ သံသဂ္ဂေ ဟိ အယမီကာရော။ **သဏ္ဌာနသ မ္ပာဒနမ္ပိ** တထာရူပရူပုပ္ပာဒနေနေဝ ဟောတီတိ ဥစ္ဆာဒနပရိမဒ္ဒနပဒေဟိပိ သမုဒယော ကထိတောတိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ နဝ ဟိ ယထာရဟံ ကာယေ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿိတာ ဒဿိတာ။ **နိဿိတဥ္စ** ဆဋ္ဌဝတ္ထုနိဿိတတ္တာ ဝိပဿနာဉာ ဏဿ။ **ပဋိဗဒ္ဓဥ္စ** တေန ဝိနာ အပ္ပဝတ္တနတော, ကာယသညိတာနံ ရူပဓမ္မာနံ အာရမ္မဏကရဏတော စ။

၂၃၅. သုဒ္ဓါ ဘာတိ ဩဘာသတီတိ **သုဘော,** ပဘာသမ္ပတ္တိယာပိ မဏိနော ဘဒ္ဒတာတိ အာဟ **"သုဘောတိ သုန္ဒ ရော"**တိ။ ကုရုဝိန္ဒဇာတိ အာဒိဇာတိဝိသေသောပိ မဏိနော အာကရပရိသုဒ္ဓိမူလကော တေတိ အာဟ **"ပရိသုဒ္ဓါကရသမု ဋ္ဌိတော"**တိ ဒေသသနီဟရဏဝသေန ပရိကမ္မနိပ္ဖတ္တီတိ အာဟ **"သုဋ္ဌု ကတပရိကမ္မော အပနီတပာသာဏသက္ခ ရော"**တိ။ ဆဝိယာ သဏှဘာဝေနဿ အစ္ဆတာ, န သင်္ဃာတဿာတိ အာဟ **"အစ္ဆောတိ တနုစ္ဆဝီ"** တိ, တေနာ ဟ **"ဝိပ္ပသန္နော"** တိ။ **ဓောဝနဝေဓနာဒီဟီ**တိ စတူသု ပာသာဏေသု ဓောဝနေန ဧဝ ကာဠကာဒိအပဟရဏတ္ထာယ သု တ္တေန အာဝုနနတ္ထာယ စ ဝိဇ္ဈနေန။ တာပသဏှကရဏာဒီနံ သင်္ဂဟော **အာဒိ-**သဒ္ဒေန။ **ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိ**န္တိ သုတ္တဿ သ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိံ။ **မဏိ ဝိယ ကရဇကာယော** ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗတော။ **အာဝုတသုတ္တံ ဝိယ ဝိပဿနာဉာဏံ** အနုပဝိ သိတွာ ဌိတတ္တာ။ **စက္ခုမာ ပုရိသော ဝိယ ဝိပဿနာလာဘီ ဘိက္ခု** သမ္မဒေဝ ဒဿနတော။ **တဒာရမ္မဏာန** န္တိ ရူပဓ မ္မာရမ္မဏာနံ။ ဖဿပဥ္စမကစိတ္တစေတသိကဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတဓမ္မာပိ ဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နာ တေတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိ တေသံ ဝိပဿနာဉာဏဂတိကတ္တာ ''အာဝုတသုတ္တံ ဝိယ ဝိပဿနာဉာဏ''န္တိ ဝစနံ အဝိရောဓိတံ ဟောတိ။ ကိံ ပနေတေ ဉာဏဿ အာဝိ ဘဝန္တိ, ဥဒာဟု ပုဂ္ဂလဿာတိ? ဉာဏဿ။ တဿ ပန အာဝိဘာဝတ္တာ ပု ဂ္ဂလဿ အာဝိဘူတာ နာမ ဟောန္တိ။ **ဉာဏဿာ** တိ စ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏဿ။

မဂ္ဂဉာဏဿ အနန္တရံ, တဿ္မာ လောကိယာဘိညာနံ ပရတော ဆဋ္ဌာဘိညာယ ပုရတော ဝတ္တဗ္ဗံ ဝိပဿနာဉာ ဏံ။ **ဧဝံ သန္တေပိ** တိ ယဒိဟယံ ဉာဏာနုပုဗ္ဗီ, ဧဝံ သန္တေပိ။ **တေဿ အန္တရာတရော နတ္ထီ** တိ ပဉ္စသု လောကိယာဘိ ညာသု ကထိတာသု အာကင်္ခေယျသုတ္တာဒီသု (မ. နိ. ၁.၆၅) ဝိယ ဆဋ္ဌာဘိညာ ကထေတဗ္ဗာတိ တေဿ အနဘိညာ လက္ခဏဿ ဝိပဿနာဉာဏဿ တာသံ အန္တရာတရော န ဟောတိ။ **တသ္မာ** တတ္ထ အဝသရာဘာဝတော **ဣဓေဝ** ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနာနန္တရမေဝ **ဒဿိတံ** ဝိပဿနာဉာဏံ။ **ယသ္မာ စာ** တိ **စ-**သဒ္ဒော သမုစ္စယတ္ထော, တေန န ကေဝလံ တဒေဝ, အထ ခော ဣဒမ္ပိ ကာရဏံ ဝိပဿနာဉာဏဿ ဣဓေဝ ဒဿနေတိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ။ **ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဘေရဝမ္ပိ ရူပံ ပဿတော**တိ ဧတ္ထ ''ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏေန ဘေရဝံ ရူပံ နိမ္မိနိတွာ စက္ခုနာ ပဿတော''တိပိ ဝ တ္တဗ္ဗံ, ဧဝမ္ပိ အဘိညာလာဘိနော အပရိညာတဝတ္ထုကဿ ဘယံ သန္တာသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥစ္စာတလိကတသိ မဟာနာ ဂတ္ထေရဿ ဝိယ။ **ဟဋ္ဌိယေက္ကံ သန္ဒိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ။** တေနာဟ ဘဂဝါ –

''ယတော ယတော သမ္မသတိ, ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
လဘတီ ပီတိပါမောဇ္ဇံ, အမတံ တံ ဝိဇာနတ''န္တိအာဒိ။ (ဓ. ပ. ၃၇၄)။

မနောမယိဒ္ဓိဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၂၃၆-၇. **မနေန နိဗ္ဗတ္တိတ** န္တိ အဘိညာမနေန နိဗ္ဗတ္တိတံ။ ဟတ္ထဟအာဒိ **အင်္ဂေဟိ စ** ကပ္ပရဇဏ္ဏုအာဒိ **ပစ္စ င်္ဂေဟိ စ။ သဏ္ဌာနဝသေနာ**တိ ကမလဒလာဒိသဒိသသဏ္ဌာနမတ္တဝသေန, န ရူပာဘိဃာတရဟဘူတပ္ပသာဒိက္ကန္ဒ္ရိ ယဝသေန။ **သဗ္ဗာကာရေဟီ** တိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနအဝယဝဝိသေသာဒိသဗ္ဗာကာရေဟိ။ **တေန** ဣဒ္ဓိမတာ။ **သဒိသဘာဝဒဿ**

သနတ္ထမေတတိ သဏ္ဌာနတောပိ ဝဏ္ဏတောပိ အဝယဝဝိသေသတောပိ သဒိသဘာဝဒဿနတ္ထမေဝ။ **သဇာတိယံ ဌိတော,** န နာဂိဒ္ဓိယာ အညဇာတိရူပေဟ။

ကူဒ္ဓိဝိဉာဏာဒိကကထာဝဏ္ဏနာ

၂၃၉. **သုပရိကမ္မကတမတ္တိကာဒယော ဝိယ ကူဒ္ဓိဝိဉာဏံ** ဝိကုဗ္ဗနကိရိယာယ နိဿယဘာဝတော။

၂၄၁. **သုခန္တိ** အကိစ္ဆေန, အကသိရေနာတိ အတ္ထော။

၂၄၃. မန္တော ဥတ္တာနသေယ္ယကအရကောပိ "ဒဟရော"တိ ဝုစ္စတီတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ **"ယုဝါ"**တိ ဝုတ္တံ။ ယုဝါပိ ကောစိ အနိစ္ဆနကော အမဏ္ဍနဇာတိကော ဟောတီတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ **"မဏ္ဍနကဇာတိကော"** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ, တေနာဟ **"ယုဝါပီတိ"**အာဒိ။ ကာဠတိလပ္ပမာဏာ ဗိန္ဒုတော **ကာဠတိလကာနိ ကာဠာ** တ ကမ္မာသာ, တိလပ္ပမာဏာ ဗိန္ဒုတော **တိလကာနိ။ ဝင်္ဂံ** နာမ ဝိယင်္ဂံ။ ယောဗ္ဗနပီဠကာဒယော **မုခဒူသိပီဠကာ**။ မုခဂတော အောသော **မုခအောသော,** လက္ခဏဝစနမေတံ မုခေ အဒောသဿာပိ ဟာကဋဘာဝဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ယထာ တ မုခေ အောသော, ဇာံ မုခေ အဒောသောပိ မုခအောသော သရလောပေန။ မုခအောသော စ မုခအောသော စ **မုခအောသော**တိ ဧကသေသနယေနပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝဉ္ဟိ "ပရေသံ သောဠသဝိဓံ စိတ္တံ ဟာကဋံ ဟောတီ"တိ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။

၂၄၅. **ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏူပမာယ** န္တိ ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏဿ ဒဿိတဥပမာယံ။ တံ ဒိဝသံ ကတကိရိယာ နာမ ဟာကတိကသတ္တဿပိ ယေဘုယ္ယေန ဟာကဋာ ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ **တံဒိဝသ-**ဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **တံဒိဝသဂတကမတ္တယ-**ဂ္ဂဟဏေနေဝ မဟာဘိနီဟာရေဟိ အညေသမ္ပိ ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏလာဘီနံ တီသု ဘဝေသု ကတကိရိယာ ယေဘုယ္ယေန ဟာကဋာ ဟောတီတိ ဒီပိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂၄၇. **အပရာပရံ သဉ္စရန္တေ** တိ တံတံကိစ္စဝသေန ဣတော စိတော စ သဉ္စရန္တေ။ ယထာဝုတ္တ **ဟာသာအောဝိယဘိက္ခုနော ကရဇကာယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော** တတ္ထ ပတိဋ္ဌိတဿ ဒဋ္ဌဗ္ဗဒဿနသိဒ္ဓိတော။ စက္ခုမတော ဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုသမဓိဂမော။ ယထာဟ "မံသစက္ခုဿ ဥပ္ပာဒော, မဂ္ဂော ဒိဗ္ဗဿ စက္ခုနော"တိ (ဣတိဝု. ၆၁)။ **စက္ခုမာ ပုရိသော ဝိယ အယမေဝ ဒိဗ္ဗစက္ခုံ ပတ္တော ဌိတော ဘိက္ခု** ဒဋ္ဌဗ္ဗဿ ဒဿနတော။ **ဂေဟံ ပဝိသန္တာ ဝိယ** ဇာံ အတ္တဘာဝဂေဟံ ဩက္ကမန္တာ, ဥပပဇ္ဇန္တာတိ အတ္ထော။ **ဂေဟာ နိက္ခမန္တာ ဝိယ** တေသ္မာ အတ္တဘာဝဂေဟတော ပက္ကန္တာ, စဝန္တာတိ အတ္ထော။ ဇာံ တ ထ္တေ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အပရာပရံ သဉ္စရဏကသတ္တာ** တိ ပန ပုနပ္ပုနံ သံသာရေ ပရိဗ္ဘမန္တာ သတ္တာ။ **"တတ္ထ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာ"** တိ ပန ဣမိနာ တသ္မိံ ဘဝေ ဇာတသံဝဍ္ဎေ သတ္တေ ဝဒတိ။ နနု စာယံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏကထာ, ထ္တေ ကသ္မာ "တီသု ဘဝေသူ"တိ စတုဝေကာရဘဝဿာပိ သင်္ဂဟော ကတောတိ အာဟ **"ဣဒဉ္စ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဣဒန္တိ** "တီသု ဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာန"န္တိ ဣဒံ ဝစနံ။ **ဒေသနာသုခတ္ထမေဝ**တိ ကေဝလံ ဒေသနာသုခတ္ထံ, န စတုဝေကာရဘဝေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုနော အာပါဘာဝသမ္ဘာဝတော။ န ဟိ "ဌပေတွာ အရူပဘဝ"န္တိ တ "ဒွီသု ဘဝေသူ"တိ တ ဝုစ္စမာနေ ဒေသနာ သုခာဝဗောဓာ စ ဟောတီတိ။

အာသဝက္ခယဉာဏကထာဝဏ္ဏနာ

၂၄၈. **ဝိပဿနာပာဒက** န္တိ ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ။ ဝိပဿနာ စ တိဝိဓာ ဝိပဿကပုဂ္ဂလဘေဒေန။ မဟာဗောဓိသတ္တာနဉှိ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တာနဉ္စ ဝိပဿနာ စိန္တာမယဉာဏသံဝဍ္ဎိတာ သယမ္ဘုဉာဏဘူတာ, ဣတရေသံ သုတမယဉာဏသံဝဍ္ဎိတာ ပရောပဒေသသမ္ဘူတာ နာမ။ သာ "ဌပေတွာ နေဝသညာနာသညာယတနံ အဝသေသရူပါရူပဓမ္မာနံ အညတရတော ဝုဋ္ဌာယာ"တိအာဒိနာ အနေကဓာ, အရူပမုခဝသေန စတုဓာတုဝဝတ္ထာနေ ဝုတ္တာနံ တေသံ တေသံ ဓာတုပရိဂ္ဂဟမုခာနဉ္စ အညတရမုခဝသေန အနေကဓာ စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ နာနာနယတော ဝိဘာဝိတာ။ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ ပန စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿမုခေန ပဘေဒဂမနတော နာနာနယံ သဗ္ဗညုတဉာဏသန္နိဿယဿ အရိယမဂ္ဂဉာဏဿ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ ပုဗ္ဗဘာဂဉာဏဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေန္တံ ပရိဏတံ ဂစ္ဆန္တံ ပရမဂမ္ဘီရံ သဏှသုခုမတရံ အနညသာဓာရဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ ဟောတိ, ယံ အဋ္ဌကထာသု "မဟာဝဇိရဉာဏ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယဿ စ ပဝတ္တိဝိဘာဂေန စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿပ္ပဘေဒဿ ဟဒကဘာဝေန သမာပဇ္ဇိယမာနာ စတုဝီသတိကောဋိသတသ

ဟာသ္သသဏ္ဌာ ဒေဝသိကံ သတ္တု ဝဋ္ဋဒ္ဓနကသမာပတ္တိယော ဝုစ္စန္တိ, သွတယံ ဗုဒ္ဓါနံ ဝိပဿနာစာရော **ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာယံ** ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၂၁၆) ဥဒ္ဒေသတော ဒဿိတော။ အတ္ထိကေဟိ တတော ဂဟေတဗ္ဗော, ဣဓ ပန သာဝကာနံ ဝိပဿနာ အဓိပ္ပေတာ။

အာသတနံ ခယဉာဏာယာတိ အာသတနံ ခေပနတော သမုစ္ဆိန္ဒနတော အာသဝက္ခယော, အရိယမဂ္ဂေါ, တတ္ထ ဉာဏံ အာသတနံ ခယဉာဏံ, တဒတ္ထံ တေနာဟ **“အာသတနံ ခယဉာဏနိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယာ”** တိ။ အာသတ ဧတ္ထ ခီယန္တီတိ **အာသတနံ ခယော** နိဗ္ဗာနံ။ ခေပေတိ ဟာပဓမ္မေတိ **ခယော,** မဂ္ဂေါ။ သော ပန ဟာပက္ခယော အာသဝက္ခယေန ဝိနာ နတ္ထီတိ “ခယေ ဉာဏ”န္တိ ဧတ္ထ ခယဂ္ဂဟဏေန အာသဝက္ခယော ဝုတ္တောတိ အာဟ **“ခယေ ဉာဏ”**န္တိ အာဒိ။ သမိတပာပေ သမဏောတိ ကတွာ အာသတနံ ခီဏတ္တာ သမဏော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“အာသတနံ ခယာ သမဏော ဟောတီတိ ဧတ္ထ ဖလ”**န္တိ။ အာသဝဝိမုိယာ သဋ္ဌာရေ ဝမေန္တော ဝိသဋ္ဌာရတော သုဝိဒူရဝိဒူရောတိ “အာရာ သော အာသဝက္ခယာ”တိ ဧတ္ထ အာသဝက္ခယပဒံ ဝိသဋ္ဌာရာဓိဝစနန္တိ အာဟ **“အာသဝက္ခယာတိ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနံ ဝုတ္တ”**န္တိ။ **ဘင္ဂေ** တိ အာသတနံ ခဏနိရောဓေ “အာသတနံ ခယော”တိ ဝုတ္တောတိ ယောဇနာ။

“ဣဒံ ဒုက္ခ”န္တိ ဒုက္ခဿ အရိယသစ္စဿ တအ ဘိက္ခုနော ပစ္စက္ခတော ဂဟိတဘာဝဒဿနံ။ **“ဧတ္တကံ ဒုက္ခ”**န္တိ တဿ ပရိစ္ဆိဇ္ဇဂ္ဂဟိတဘာဝဒဿနံ။ **“န ဣတော ဘိယျော”** တိ တဿ အနဝသေသေတွာ ဂဟိတဘာဝဒဿနံ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခသစ္စ”** န္တိအာဒိ။ **သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေနာ** တိ သဘာဝသဋ္ဌာတဿ လက္ခဏဿ အသမ္မောဟတော ပဋိဝိဇ္ဈနေန, အသမ္မောဟပဋိဝေဓောတိ စ။ ယထာ တသ္မိံ ဉာဏေ ပဝတ္တေ ပစ္ဆာ ဒုက္ခသစ္စဿ သရူပာဒိပရိစ္ဆေဒေ သမ္မောဟော န ဟောတိ, တထာ ပဝတ္တိ, တေနာဟ **“ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”**တိ။ ဒုက္ခံ သမုဒေတိ ဧတသ္မာတိ ဒုက္ခသမုဒယော, တဏှာတိ အာဟ **“တဿ စာ”** တိအာဒိ။ **ယံ ဌာနံ ပတွာတ**ိ ယံ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏပစ္စယဋ္ဌေန ကာရဏဘူတံ အာဂမ္မ, “ပတွာ”တိ စ တဒုဘယဝတော ပုဂ္ဂလဿ ပတ္တိ တဒုဘယဿ ပတ္တိ ဝိယာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ပတွာတ**ိ တ ဟာပုဏနဟေတု။ **အပ္ပဝတ္တီ** တိ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ, တေ တ နပ္ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထာတိ **အပ္ပဝတ္တိ,** နိဗ္ဗာနံ။ **တဿာ** တိ ဒုက္ခနိရောဓဿ။ **သမ္ပာပက** န္တိ သစ္ဆိကရဏဝသေန သမ္ပာဒကံ ဟာပကံ။

ကိလေသဝသေနာတိ အာသဝသဋ္ဌာတကိလေသဝသေန။ ယသ္မာ အာသတနံ ဒုက္ခသစ္စပရိယာယော တပ္ပရိယာယပန္နတ္တာ, သေသသစ္စာနဉ္စ တံသမုဒယာဒိပရိယာယော အတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ပရိယာယတော”**တိ။ ဒဿေန္တော သစ္စာနီတိ ယောဇနာ။ အာသတနံယေဝ စေတ္ထ ဂဟဏံ “အာသတနံ ခယဉာဏာယာ”တိ အာရဒ္ဓတ္တာ။ တထာ ဟိ “ကာမာသတာပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၈; မ. နိ. ၁.၄၃၃; မ. နိ. ၃.၁၉) အာသဝဝိမုတ္တိသီသေနေဝ သဗ္ဗကိလေသဝိမုတ္တိ ဝုတ္တာ။ “ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိအာဒိနာ မိဿကမဂ္ဂေါ ဣဓ ကထိတောတိ **“သဟ ဝိပဿနာယ ကောဋိပ္ပတ္တံ မဂ္ဂံ ကထေသီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **“ဇာနတော ပဿတော”** တိ ဣမိနာ ပရိညာသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာ ဘိသမယာ ဝုတ္တာ။ “ဝိမုစ္စတီ”တိ ဣမိနာ ပဟာနာဘိသမယော ဝုတ္တောတိ အာဟ **“ဣမိနာ မဂ္ဂက္ခဏံ ဒဿေ တီ”**တိ။ **“ဇာနတော ပဿတော”** တိ တ ဟေတုနိဒ္ဒေသောယံ။ ဇာနနဟေတု ဒဿနဟေတု ကာမာသတာပိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စတီတိ ယောဇနာ။ ဓမ္မာနဉ္စဟိ သမာနကာလိကာနမ္ပိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နတာ သဟဇာတကောဋိယာ လဗ္ဘတီတိ။ ဘတသဝဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ဘဝရာဂဿ ဝိယ ဘဝဒိဋ္ဌိယာပိ သမဝရောဓောတိ ဒိဋ္ဌာသဝဿာပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ခီဏာ ဇာတီတိအာဒီဟိ** ပဒေဟိ။ **တဿာ** တိ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏဿ။ **ဘူမိ**န္တိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ။

ယေနာဓိပ္ပာယေန “ကတမာ ပနဿာ”တိအာဒိနာ စောဒနာ ကတာ, တံ ဝိဝရန္တော **“န တာဝဿာ”** တိအာဒိမာဟ ။ တတ္ထ **န တာဝဿ အတီတာ ဇာတိ ခီဏာ** မဂ္ဂဘာဝနာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ပုဗ္ဗေဝ ခီဏတ္တာ”**တိ။ န အနာဂတာ အဿ ဇာတိ ခီဏာတိ ယောဇနာ။ **န အနာဂတာ**တိ စ အနာဂတဘာဝသာမညံ ဂဟေတွာ လေသေန စောဒေတိ, တေနာဟ **“အနာဂတေ တယာမာဘာဝတော”**တိ။ အနာဂတဝိသေသော ပနေတ္ထ အဓိပ္ပေတော, တဿ စ ခေပနေ တယာမောပိ လဗ္ဘတေဝ, တေနာဟ **“ယာ ပန မဂ္ဂဿာ”** တိအာဒိ။ **ဧကစတုပဉ္စဝေါကာရဘဝေသူ** တိ ဘဝတ္တယဂ္ဂဟဏံ ဝုတ္တနယေန အနဝသေသတော ဇာတိယာ ခီဏဘာဝဒဿနတ္ထံ။ **တန္တိ** ယထာဝုတ္တံ ဇာတိံ။ **သော**တိ ခီဏာသဝေ ဘိက္ခု။

ဗ္ရဟ္မစရိယတသော နာမ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယဿ နိဗ္ဗတ္တနံ ဧတတိ အာဟ **“ပရိဝုတ္ထ”** န္တိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ စတူသု သစ္စေသု ပရိညာဒိကိစ္စသာဓနဝသေန ပဝတ္တမာနာယ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒီနမ္ပိ ဒုက္ခသစ္စေ ပရိညာဘိသမယာနုဂုဏာ ပဝတ္တိ, ဣတရသစ္စေသု စ နေသံ ပဟာနာဘိသမယာဒိပဝတ္တိ ဟာကဋ္ဌာ ဧဝ, တေန ဝုတ္တံ **“စတူသု သစ္စေသု စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာဝသေနာ”**တိ။ ဒုက္ခနိရောဓမဂ္ဂေသု ပရိညာသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာ ယာဝဒေဝ သမုဒယပ္ပဟာနတ္ထာယာတိ အာဟ **“တေန တေန မဂ္ဂေန ပဟာတဗ္ဗကိလေသာ ပဟီနာ”** တိ။ **ဣတ္ထတ္တာယာ**တိ ဣမေ ပကာရာ ဣတ္ထံ, တဗ္ဘာဝေါ ဣတ္ထတ္တံ, တဒတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေ ပန ပကာရာ အရိယမဂ္ဂဗျာပာရဘူတာ ပရိညာဒယော ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **“ဧဝံ သောဠသကိစ္စဘာဝါယာ”**တိ။ တေ ဟိ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခတော မဂ္ဂါနုဘာဝေန ပာကဋ္ဌာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ပရိညာဒီသု စ ပဟာနမေဝ ပဓာနံ တဒတ္ထတ္တာ ဣတရေသန္တိ အာဟ **“ကိလေသက္ခယဘာဝါယ ဝါ”** တိ။ ပဟီနကိလေသပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ဝါ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ **ဣတ္ထတ္တာယာ** တိ နိဿက္ကေ သမ္ပဒာနဝစနန္တိ အာဟ **“ဣတ္ထဘာဝတော”** တိ။ **အပရန္တိ** အနာဂတံ။ **ဣမေ ပန** စရိမကတ္တဘာဝသင်္ခါတာ **ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိညာတာ တိဋ္ဌန္တိ,** ဧတေန တေသံ အပ္ပတိဋ္ဌတံ ဒဿေတိ။ အပရိညာမူလိကာ ဟိ ပတိဋ္ဌာ။ ယထာဟ “ကဗဠီကာရေ စေ ဘိက္ခဝေ အာဟာရေ အတ္ထိ ရာဂေါ အတ္ထိ နန္ဒီ အတ္ထိ တဏှာ, ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ ဝိရူဠှ”န္တိအာဒိ။ (သံ. နိ. ၂.၆၄; ကထာ. ၂၉၆; မဟာနိ. ၇) တေနေတာဟ **“ဆိန္နမူလကာ ရုက္ခာ ဝိယာ”**တိအာဒိ။

၂၄၉. **ပဗ္ဗတမတ္ထကေ** တိ ပဗ္ဗတသိခရေ။ တဉှိ ယေဘုယ္ယေန သဋ္ဌိတ္တံ သင်္ကုစိတံ ဟောတီတိ ဟဋ္ဌိယံ “ပဗ္ဗတသင်္ခေပေ”တိ ဝုတ္တံ။ ပဗ္ဗတပရိယာပန္နော တ ပဒေသော **ပဗ္ဗတသင်္ခေပေ** ။ **အနာဝိလော**တိ အကာလုသိယော, သာ စဿ အနာဝိလတာ ကဒ္ဒမာဘာဝေန ဟောတီတိ အာဟ **“နိက္ကဒ္ဒမော”** တိ။ **သိပ္ပိယော**တိ သုတ္တိယော။ **သမ္ဗုကာ** တိ သင်္ခလိကာ။ **ဌိတာသုပိ နိသိန္နာသုပိ** ကဝိသု။ **ဝိဇ္ဇမာနာသူ** တိ လဗ္ဘမာနာသု, ဣတရာ ဌိတာပိ နိသိန္နာပိ “စရန္တီ”တိ ဝုစ္စန္တိ သဟစရဏနယေန။ **တိဋ္ဌန္တမေဝ,** န ပန ကဒါစိပိ စရန္တံ။ **ဒွဝယန္တိ** သိပ္ပိသမ္ဗုကံ, မစ္ဆဂုမ္ဗန္တိ ဣဒံ ဥဘယံ။ **တိဋ္ဌန္တမ္ပိ ဝုတ္တံ** စရန္တံ ပီတိ အဓိပ္ပာယော။ **“ဣတရဉ္စ ဒွဝယ”** န္တိ စ ယထာဝုတ္တမေဝ သိပ္ပိသမ္ဗုကာဒိဒွဝယံ ဝဒတိ။ တဉှိ စရတီတိ။ ကိံ တ ဣမာယ သဟစရိယာယ, ယထာလာဘဂ္ဂဟဏံ ပနေတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သက္ခရကထလဿ ဟိ ဝသေန တိဋ္ဌန္တိ။ သိပ္ပိသမ္ဗုကဿ မစ္ဆဂုမ္ဗဿ စ ဝသေန တိဋ္ဌန္တမ္ပိ စရန္တံ ပီတိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

တေသံ ဒဿနံ ဉာဏာနံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ အာရမ္မဏဝိဘာဂေ, တေသု တ ဉာဏေသု။ ဘူမိဘေဒတော, ကာလဘေဒတော, သန္တာနဘေဒတော စာတိ **သတ္တဝိဓာရမ္မဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ။ “ရူပာယတနမတ္တမေဝ”** တိ ဣဒံ တဿ ဉာဏဿ အဘိနိဝေသမ္ပိ ယမာနေ မနောမယေ ကာယေ ရူပာယတနမေဝ ရဗ္ဘာ ပဝတ္တနတော ဝုတ္တံ, န တတ္ထ ဂန္ဓာယတနံ အာဒီနံ အဘာဝတော။ န ဟိ ရူပကလာပေ ဂန္ဓာယတနံ အာဒိရဟိတော အတ္ထိ။ ပရိနိပ္ဖန္နမေဝ နိမ္မိတရူပံ, တေနာဟ **“ပရိတ္တပစ္စုပ္ပန္နဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏ”**န္တိ။ အာသဝက္ခယဉာဏံ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏမေဝ သမာနံ ပရိတ္တတ္တိကဝသေန အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ, အဇ္ဈတ္တတ္တိကဝသေန ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ, အတီတတ္တိကဝသေန နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏဉ္စ ဟောတီတိ အာဟ **“အပ္ပမာဏဗဟိဒ္ဓာနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏ”** န္တိ။ ကူဋ္ဌော ဝိယ ကူဋ္ဌာကရဿ ဘဂဝတော ဒေသနာယ အရဟတ္တံ ဥတ္တမင်္ဂဘူတန္တိ အာဟ **“အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေနာ”** တိ။ **ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသီ** တိ တိတ္ထကရမတဟရဝိဘာဝိနိံ နာနာဝိဓကုဟနလပနာဒိမိစ္ဆာဇီဝဝိဒ္ဓံသိနိံ တိဝိဓသီလာလင်္ကတံ ပရမသလ္လေခပဋိပတ္တိဒီပနိံ ဈာနာဘိညာဒိဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝိဘူသိတံ စုဒ္ဒသဝိဓမဟာသာမညဖလပဋိမဏ္ဍိတံ အနညသာဓာရဏံ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

အဇာတသတ္တုဥပာသကတ္တပဋိဝေဒနာကထာဝဏ္ဏနာ

၂၅၀. **အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာန** န္တိ အာဒိဉ္စ မဇ္ဈဉ္စ ပရိယောသာနဉ္စ။ **သက္ကစ္စံ** သကရဝံ။ **အာရဒ္ဓံ** ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ။

အဘိက္ကန္တာ ဝိဂတာတိ အတ္ထောတိ အာဟ **“ခယေ ဒိဿတီ”** တိ။ တထာ ဟိ “နိက္ခန္တော ပဌမော ယာမော”တိ ဥပရိ ဝုတ္တံ။ **အဘိက္ကန္တတရော** တိ အတိဝိယ ကန္တတရော မနောရမော, တာဒိသော စ သုန္ဒရော ဘဒ္ဒကော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“သုန္ဒရေ ဒိဿတီ”** တိ။ **ကော**တိ ဒေဝနာဂယက္ခဂန္ဓဗ္ဗာဒီသု ကော ကတမော။ **မေ**တိ

မမ။ **ဟာအနီ**တိ ဟာဒေ။ **ဣန္ဒိယာ** တိ ဣမာယ ဇေရူပာယ ဒေဝိန္ဒိယာ။ **ယသသာ**တိ ဣမိနာ ဒိုသေန ပရိတာရေန, ပရိဇနေန စ။ **ဇလန္တိ** ဝိဇ္ဇောတမာနော။ **အဘိက္ကန္တေနာ** တိ အတိဝိယ ကန္တေန ကမနီယေန အဘိရူပေန။ **ဝဏ္ဏေနာ** တိ ဆဝိဝဏ္ဏေန သရီရဝဏ္ဏနိဘာယ ။ **သဗ္ဗာ ဩဘာသယံ ဒိသာ** တိ ဒသပိ ဒိသာ ပဘာသေန္တော စန္ဒော ဝိယ, သူရိယော ဝိယ စ ဧကောဘာသံ ဧကာလောကံ ကရောန္တောတိ ကထာယ အတ္ထော။ **အဘိရူပေ**တိ ဥဠာရရူပေ သမ္ပန္နရူပေ။

"စောရော စောရော, သပ္ပော သပ္ပော"တိအာဒီသု **ဘယေ အာမေဍိတံ,** "ဝိဇ္ဈ ဝိဇ္ဈ, ပဟရ ပဟရာ"တိအာဒီသု **ကောဓေ,** "သာဓု သာဓူတိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၂၇; သံ. နိ. ၂.၁၂၇; ၃.၃၅; ၅.၁၀၀၅) **ပသံသာယံ,** "ဂစ္ဆ ဂစ္ဆ, လုနာဟိ လုနာဟီ"တိအာဒီသု **တုရိတေ,** "အာဂစ္ဆ အာဂစ္ဆာ"တိအာဒီသု **ကောတူဟလေ,** "ဗုဒ္ဓော ဗုဒ္ဓောတိ စိန္တေန္တော"တိအာဒီသု (ဗု. ဝံ. ၄၄) **အစ္ဆရေ** , "အဘိက္ကမထာယသ္မန္တော အဘိက္ကမထာယသ္မန္တော"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၂၀; အ. နိ. ၉.၁၁) **ဟာသေ,** "ကဟံ ဧကပုတ္တက ကဟံ ဧကပုတ္တကာ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၆၃) **သောကေ,** "အဟော သုခံ အဟော သုခ"န္တိအာဒီသု (ဥဒါ. ၂၀; ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅; စူဠဝ. ၃၃၂) **ပသာဒေ။ စ**-သဒ္ဒော အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထော, တေန ဂရဟာအသမ္မာနာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ထ "ဟပေ ဟပေ"တိအာဒီသု **ဂရဟာယံ,** "အဘိရူပက အဘိရူပကာ"တိအာဒီသု **အသမ္မာနေ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

နယိဒံ အာမေဍိတဝသေန ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တံ, အထ ခော အတ္ထဒွယဝသေနာတိ ဒဿေန္တော **"အထ ဝာ"**တိ အာဒိမာဟ "အဘိက္ကန္တ"န္တိ ဝစနံ အပေက္ခိတ္ဝာ နပုံသကလိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ။ တံ ပန ဘဂဝတော ဝစနံ ဓမ္မဿ ဒေသနာတိ ကတွာ တထာ ဝုတ္တံ။ အတ္ထမတ္တဒဿနံ ဝါ ဧတံ, တသ္မာ အတ္ထဝသေနေတ္ထ လိင်္ဂဝိဘတ္တိပရိဏာမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒုတိယပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဒေါသနာသနတော**တိ ရာဂါဒိကိလေသဝိဓမနတော။ **ဂုဏာဓိဂမနတော**တိ သီလာဒိဂုဏာနံ သမ္ပာဒနတော။ ယေ ဂုဏေ ဒေသနာ အဓိဂမေတိ, တေသု ပဓာနဘူတာ ဒဿေတဗ္ဗာတိ တေ ပဓာနဘူတေ တာဝ ဒဿေတုံ **"သဒ္ဓာဇနနတော ပညာဇနနတော"** တိ ဝုတ္တံ။ သဒ္ဓါပမုခာ ဟိ လောကိယာ ဂုဏာ ပညာပမုခာ လောကုတ္တရာ။ သီလာဒိအတ္ထသမ္ပတ္တိယာ **သာတ္ထတော။** သဘာဝနိရုတ္တိသမ္ပတ္တိယာ **သဗျဥ္ဇနတော။** သုဝိညေယျသဒ္ဒပယောဂတာယ **ဥတ္တာနပဒတော။** သဏှသုခုမဘာဝေန ဒုဗ္ဗိညေယျတ္တတာယ **ဂမ္ဘီရတ္ထတော။** သိနိဒ္ဓမုဒုမဓုရသဒ္ဒပယောဂတာယ **ကဏ္ဏသုခတော။** ဝိပုလဝိသုဒ္ဓပေမနီယတ္ထတာယ **ဟဒယင်္ဂမတော။** မာနာတိမာနဝိဓမနေန **အနတ္တုက္ကံသနတော။** ထမ္ဘသာရမ္ဘနိမ္မဒ္ဒနေန **အပရဝမ္ဘနတော။** ဟိတာဓိပ္ပာယပ္ပဝတ္တိယာ, ပရေသံ ရာဂပရိဠာဟာဒိဝူပသမနေန စ **ကရုဏာသီတလတော။** ကိလေသန္ဓကာရဝိဓမနေန **ပညာဝဒာတတော။** ကရဝီကရုတမဉ္ဇုတာယ **အာပာထရမဏီယတော။** ပုဗ္ဗာပရာဝိရုဒ္ဓသုဝိသုဒ္ဓတာယ **ဝိမဒ္ဒက္ခမတော။** အာပာထရမဏီယတာယ ဧဝ **သုယ္ယမာနသုခတော။** ဝိမဒ္ဒက္ခမတာယ, ဟိတဇ္ဈာသယပ္ပဝတ္တိတာယ စ **ဝီမံသိယမာနဟိတတော။ ဧဝမာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သံသာရစက္ကနိဝတ္တနတော သဒ္ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနတော, မိစ္ဆာဝါဒဝိဓမ္ဘနတော သမ္မာဝါဒပတိဋ္ဌာပနတော, အကုသလမူလသမုဒ္ဓရဏတော ကုသလမူလသံရောပနတော, အပါယဒွါရပိဓာနတော သဂ္ဂမဂ္ဂဒွါရဝိဝရဏတော, ပရိယုဋ္ဌာနဝူပသမနတော အနုသယသမုဂ္ဃာတနတောတိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဓောမုခဋ္ဌပိတ န္တိ ကေနစိ အဓောမုခံ ဌပိတံ။ **ဟေဋ္ဌာမုခဇာတ** န္တိ သဘာဝေနေဝ ဟေဋ္ဌာမုခံ ဇာတံ။ **ဥဂ္ဃာဋေယျာ**တိ ဝိဝဋံ ကရေယျ။ **ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ** "ပုရတ္ထာဘိမုခေါ, ဥတ္တရာဘိမုခေါ ဝါ ဂစ္ဆာ"တိအာဒီနိ အဝတွာ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ နိဿန္ဒေဟံ ကတွာ။ "ဧသ မဂ္ဂေါ, ဧဝံ ဂစ္ဆာ"တိ ဒဿေယျ။ **ကာဠပက္ခစာတုဒ္ဒသီ** တိ ကာဠပက္ခေ စာတုဒ္ဒသီ။ **နိက္ကုဇ္ဇိတံ** အာဓေယျဿ အနာဓာရဘူတံ ဘာဇနံ အာဓာရဘာဝါပါဒနဝသေန **ဥက္ကုဇ္ဇေယျ။** အညာဏဿ အဘိမုခတ္တာ ဟေဋ္ဌာမုခဇာတတာယ **သဒ္ဓမ္မဝိမုခံ** အဓောမုခဋ္ဌပိတတာယ **အသဒ္ဓမ္မေ ပတိတ** န္တိ ဧဝံ ပဒဒွယံ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ, န ယထာသင်္ချံ။ ကာမံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော ပဋိစ္ဆာဒကာ နီဝရဏဘာဝတော, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပန သဝိသေသံ ပဋိစ္ဆာဒိကာ သတ္တေ မိစ္ဆာဘိနိဝေသနဝသေနာတိ အာဟ **"မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဂဟနပဋိစ္ဆန္န"** န္တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာဟံ ဘိက္ခဝေ ဝဇ္ဇံ ဝဒာမီ"တိ။ သဗ္ဗော အပါယဂါမိမဂ္ဂေါ **ကုမ္မဂ္ဂေါ** ကုစ္ဆိတော မဂ္ဂေါတိ ကတွာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ ဥဇုပဋိပက္ခတာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒယော အဋ္ဌ မိစ္ဆတ္တဓမ္မာ မိစ္ဆာမဂ္ဂါ။ တေနေဝ ဟိ တဒုဘယပဋိပက္ခတံ သန္ဓာယ **"သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂံ အာဝိကရောန္တေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ သပ္ပိအာဒိသန္နိဿယော ပဒီပေ န တထာ ဥဇ္ဇလော, ယထာ တေလသန္နိဿယောတိ **တေလပဇ္ဇောတ** -ဂ္ဂဟဏံ။ **ဧတေဟိ ပရိယာယေဟီ**တိ ဧတေဟိ နိက္ကုဇ္ဇိတုက္ကုဇ္ဇနပဋိစ္ဆန္နဝိဝရဏာဒိဥပမောပမိတဗ္ဗပ္ပကာရေဟိ, ဧတေဟိ ဝါ ယထာဝုတ္တေဟိ နာနာဝိဓကုဟနလပနာဒိမိစ္ဆာဇီဝဝိဓမနာဒိဝိဘာဝနပရိယာယေဟိ။ တေနာဟ **"အနေကပရိယာယေန ဓမ္မော ပကာသိတော"** တိ။

ပသန္နကာရန္တိ ပသန္နေဟိ ကာတဗ္ဗံ သက္ကာရံ။ **သရဏ**န္တိ ပဋိသရဏံ, တေနာဟ **“ပရာယဏ”**န္တိ။ ပရာယဏဘာဝေါ စ အနတ္ထနိသေဓနေန, အတ္ထသမ္ပဋိပါဒနေန စ ဟောတီတိ အာဟ **“အဃဿ တာတာ, ဟိတဿ စ ဝိဓာတာ”**တိ။ **အဃဿာ**တိ ဒုက္ခတောတိ ဝဒန္တိ, ပာပတောတိ ပန အတ္ထော ယုတ္တော, နိဿက္ကေ စေတံ သာမိဝစနံ။ ဧတ္ထ စ နာယံ ဂမု-သဒ္ဒော နီ-သဒ္ဒာဒယော ဝိယ ဒွိကမ္မကော, တသ္မာ ယထာ “အဇံ ဂါမံ နေတီ”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ “ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမီ”တိ ဝတ္တုံ န သက္ကာ, “သရဏန္တိ ဂစ္ဆာမီ”တိ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဣတိ-သဒ္ဒော စေတ္ထ လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော။ တဿ စာယမတ္ထော။ ဂမနဉ္စ တဒဓိပ္ပာယေန ဘဇနံ ဇာနနံ ဝါတိ ဒဿေန္တော **“ဣတိမိနာ အဓိပ္ပာယေနာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **“ဘဇာမီ”**တိအာဒီသု ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ အတ္ထဝစနံ, **ဘဇနံ** ဝါ သရဏာဓိပ္ပာယေန ဥပသင်္ကမနံ, **သေဝနံ** သန္တိကာဝစရတာ, **ပယိရုပါသနံ** ဝတ္တပဋိဝတ္တကရဏေန ဥပဋ္ဌာနန္တိ ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ အနညသရဏတံယေဝ ဒီပေတိ။ **“ဂစ္ဆာမီ”**တိ ပဒဿ ဗုဇ္ဈာမီတိ အယမတ္ထော ကထံ လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“ယေသဉ္ဟိ”**တိအာဒိ။

“အဓိဂတမဂ္ဂေ သစ္ဆိကတနိရောဓေ”တိ ပဒဒွယေနာပိ ဖလဋ္ဌာ ဧဝ ဒဿိတာ, န မဂ္ဂဋ္ဌာတိ တေ ဒဿေန္တော **“ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ စာ”**တိအာဒိမာဟ။ နနု စ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနောပိ “ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇတီ”တိ ဝုစ္စတီတိ? ကိဉ္စာပိ ဝုစ္စတိ, နိပ္ပရိယာယေန ပန မဂ္ဂဋ္ဌာ ဧဝ တထာ ဝတ္တဗ္ဗာ, န ဣတရော နိယာမောက္ကမနာဘာဝတော။ တထာ ဟိ တေ ဧဝ ဝုတ္တာ **“အပာယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီ”**တိ။ သမ္မတ္တနိယာမောက္ကမနေန ဟိ အပာယဝိနိမုတ္တသမ္ဘဝေါ။ **အက္ခာယတီ**တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော ဝါ, တေန “ယာဝတာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ အဂ္ဂံ အက္ခာယတီ”တိ (ဣတိဝု. ၉၀; အ. နိ. ၄.၃၄) သုတ္တပဒံ သင်္ဂဏှာတိ, **“ဝိတ္ထာရော”**တိ ဝါ ဣမိနာ။ ဧတ္ထ စ **အရိယမဂ္ဂေါ** နိယျာနိကတာယ, **နိဗ္ဗာနံ** တဿ တဒတ္ထသိဒ္ဓိဟေတုတာယာတိ ဥဘယမေဝ နိပ္ပရိယာယေန “ဓမ္မော”တိ ဝုတ္တော။ နိဗ္ဗာနဉှိ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတံ လဘိတွာ အရိယမဂ္ဂဿ တဒတ္ထသိဒ္ဓိ။ တထာပိ ယသ္မာ အရိယဖလာနံ “တာယ သဒ္ဓါယ အဝူပသန္တာယာ”တိအာဒိ ဝစနတော မဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္နာနံ ကိလေသာနံ ပဋိပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနကိစ္စတာယ, နိယျာနာနုဂုဏတာယ, နိယျာနပရိယောသာနတာယ စ, ပရိယတ္တိဓမ္မဿ ပန “နိယျာနဓမ္မဿ သမဓိဂမနဟေတုတာယာ”တိ ဣမိနာ ပရိယာယေန ဝုတ္တနယေန ဓမ္မဘာဝေါ လဗ္ဘတိ ဧဝ။ သွာယမတ္ထော ပါဠာရုဠှောယေဝါတိ ဒဿေန္တော **“န ကေဝလ”**န္တိအာဒိမာဟ။

“ကာမရာဂေါ ဘဝရာဂေါ”တိ ဧဝမာဒိဘေဒေါ သဗ္ဗောပိ ရာဂေါ ဝိရဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ **ရာဂဝိရာဂေါတိ မဂ္ဂေါ ကထိတော။** ဧဇာသင်္ခါတာယ တဏှာယ, အန္တောနိဇ္ဈာနလက္ခဏဿ သောကဿ စ တဒုပ္ပတ္တိယံ သဗ္ဗသော ပရိက္ခီဏတ္တာ **အနေဇံ အသောကန္တိ ဖလံ ကထိတံ။ အပ္ပဋိကူလ**န္တိ အဝိရောဓဒီပနတော ကေနစိ အဝိရုဒ္ဓံ, ဣဋ္ဌံ ပဏီတန္တိ ဝါ အတ္ထော။ ပဂုဏရူပေန ပဝတ္တိတတ္တာ, ပကဋ္ဌဂုဏဝိဘာဝနတော ဝါ **ပဂုဏံ။** ယထာဟ “ဝိဟိံသသညီ ပဂုဏံ န ဘာသိံ, ဓမ္မံ ပဏီတံ မနုဇေသု ဗ္ရဟ္မေ”တိ။ (မ. နိ. ၁.၂၈၃; မ. နိ. ၂.၃၃၉; မဟာဝ. ၉) သဗ္ဗဓမ္မက္ခန္ဓာ ကထိတာတိ ယောဇနာ။

ဒိဋ္ဌိသီလသံဃာတေနာတိ “ယာယံ ဒိဋ္ဌိ အရိယာ နိယျာနိကာ နိယျာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ, တထာရူပါယ ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိသာမညဂတော ဝိဟရတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၄; မ. နိ. ၄.၉၂; ၃.၅၄) ဧဝံ ဝုတ္တာယ ဒိဋ္ဌိယာ, “ယာနိ တာနိ သီလာနိ အခဏ္ဍာနိ အစ္ဆိဒ္ဒါနိ အသဗလာနိ အကမ္မာသာနိ ဘုဇိဿာနိ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ , တထာရူပေဟိ သီလေဟိ သီလသာမညဂတော ဝိဟရတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၃; မ. နိ. ၁.၄၉၂; ၃.၅၄; အ. နိ. ၆.၁၁; ပရိ. ၂၇၄) ဧဝံ ဝုတ္တာနံ သီလာနဉ္စ သံဟတဘာဝေန, ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေနာတိ အတ္ထော။ **သံဟတော**တိ ဃဋိတော, သမေတောတိ အတ္ထော။ အရိယပုဂ္ဂလာ ဟိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဒူရေ ဌိတာပိ အတ္တနော ဂုဏသာမဂ္ဂိယာ သံဟတာ ဧဝ ။ **အဋ္ဌ စ ပုဂ္ဂလဓမ္မဒသာ တေ**တိ တေ ပုရိသယုဂဝသေန စတ္တာရောပိ ပုဂ္ဂလဝသေန အဋ္ဌေဝ အရိယဓမ္မဿ ပစ္စက္ခဒဿာဝိတာယ ဓမ္မဒသာ။ တီဏိ ဝတ္ထူနိ “သရဏ”န္တိ ဂမနေန, တိက္ခတ္တုံ ဂမနေန စ **တီဏိ သရဏဂမနာနိ။ ပဋိဝေဒေသီ**တိ အတ္တနော ဟဒယဂတံ ဝါစာယ ပဝေဒေသိ။

သရဏဂမနကထာဝဏ္ဏနာ

သရဏာဂမနဿ ဝိသယပ္ပဘေဒဖလသံကိလေသဘေဒအနံ ဝိယ ကတ္တု စ ဝိဘာဝနာ တတ္ထ ကောသလ္လာယ ဟောတီတိ **"သရဏာဂမနေသု ကောသလ္လတ္ထံ သရဏံ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗော"** တိ ဝုတ္တံ တေန ဝိနာ သရဏာဂမနဿေဝ အသမ္ဘဝတော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ တေအနံ န ဂဟိတံ, နနု တေအနဝိဘာဝနာပိ တတ္ထ ကောသလ္လာဝဟာတိ? သစ္စ မေတံ, တံ ပန သံကိလေသဂ္ဂဟဏေနေဝ အတ္ထတော ဒီပိတံ ဟောတီတိ န ဂဟိတံ။ ယာနိ ဟိ နေသံ သံကိလေသကာရဏာနိ အညာဏာဒီနိ, တေသံ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အနုပ္ပန္နာနံ အနုပ္ပာဒနေန, ဥပ္ပန္နာနဉ္စ ပဟာနေန တေအနံ ဟောတီတိ။ ဟိံသတ္ထဿ သရ-သဒ္ဒဿ ဝသေနေတံ ပဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ "ဟိံသတီတိ သရဏ"န္တိ ဝတ္ဝာ တံ ပန ဟိံသနံ ကေသံ ကထံ ကဿ တတိ စောဒနံ သောဓေန္တော **"သရဏာဂတာန"**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဘယ**န္တိ ဝဋ္ဋဘယံ။ **သန္တာသ**န္တိ စိတ္တုတ္ရာသံ တေနေဝ စေတသိကဒုက္ခဿ ဂဟိတတ္တာ။ **ဒုက္ခ**န္တိ ကာယိကဒုက္ခံ။ **ဒုဂ္ဂတိပရိကိလေသ**န္တိ ဒုဂ္ဂတိပရိယာပန္နံ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခံ, တယိဒံ သဗ္ဗံ ပရတော ဖလကထာယံ အာဝိဘဝိဿတိ။ **တေ**န္တိ "သရဏ"န္တိ ပဒံ။

ဧဝံ အဝိသေသတော သရဏ-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိသေသတော ဒဿေတုံ **"အထ ဝာ"**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဟိတေ ပဝတ္တနေနာ** တိ "သမ္ပန္နသီလာ ဘိက္ခဝေ ဝိဟရထာ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၆၄, ၆၉) အတ္ထေ နိယောဇနေန။ **အဟိတာ စ နိဝတ္တနေနာ** တိ။ "ပါဏာတိပာတဿ ခော ပာပကော ဝိပါကော, ပာပကံ အဘိသမ္ပရာယ"န္တိအာဒိနာ အာဒီနဝဒဿနာဒိမုခေန အနတ္ထတော နိဝတ္တနေန။ **ဘယံ ဟိံသတီ**တိ ဟိတာဟိတေသု အပ္ပဝတ္တိပဝတ္တိ ဟေတုကံ ဗျသနံ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန ဝိနာသေတိ။ ဘဝကန္တာရာ ဥတ္တာရဏေန မဂ္ဂသင်္ခါတော ဓမ္မော, ဣတရော အဿာသဒာနေန သတ္တာနံ ဘယံ ဟိံသတီတိ ယောဇနာ။ **ကာရာန**န္တိ အနပ္ပဝသေန ပူဇာဝသေန စ ဥပနီတာနံ သက္ကာရာနံ။ ဝိပုလဖလပဋိလာဘကရဏေန သတ္တာနံ ဘယံ ဟိံသတီတိ ယောဇနာ, အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဣမိနာပိ ပရိယာယေနာ**တိ ဣမိနာပိ ဝိဘဇိတွာ ဝုတ္တေန ကာရဏေန။

"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဘဂဝတိ, သွာက္ခာတော ဓမ္မော, သုပ္ပဋိပန္နော သံဃော"တိ ဧဝံ ပဝတ္တော တတ္ထ ရတနတ္တယေ ပသာဒော တပ္ပသာဒော, တဒေဝ ရတနတ္တယံ ဂရု ဧတဿာတိ တဂ္ဂရု တဗ္ဘာဝေါ တဂ္ဂရုတာ, တပ္ပသာဒော စ တဂ္ဂရုတာ စ တပ္ပသာဒတဂ္ဂရုတာ, တာဟိ **တပ္ပသာဒတဂ္ဂရုတာဟိ။** ဝိဓူတဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသမ္မောဟအဿဒ္ဓိယာဒိတာယ **ဝိဟတကိလေသော။** တဒေဝ ရတနတ္တယံ ပရာယဏံ ပရာဂတိ တာဏံ လေဏန္တိ ဧဝံ ပဝတ္တိယာ **တပ္ပရာယဏတာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒော သရဏာဂမနံ** သရဏံ ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ။ **တံသမင်္ဂီ** တိ တေန ယထာဝုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒေန သမန္နာဂတော။ **ဧဝံ ဥပေတီ**တိ ဘဇတိ သေဝတိ ပယိရုပါသတိ, ဧဝံ ဝါ ဇာနာတိ ဗုဇ္ဈတီတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ **ပသာဒ**-ဂ္ဂဟဏေန လောကိယသရဏာဂမနမာဟ။ တဉှိ ပသာဒပ္ပဓာနံ။ **ဂရုတာ**ဂဟဏေန လောကုတ္တရံ။ အရိယာ ဟိ ရတနတ္တယံ ဂုဏာဘိညတာယ ပါသာဏစ္ဆတ္တံ ဝိယ ဂရုံ ကတွာ ပဿန္တိ။ တသ္မာ တပ္ပသာဒေန ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝိဂတကိလေသော, တဂ္ဂရုတာယ သမုစ္ဆေဒဝသေနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ အကရဏကရဏာဟေတူနံ သမုစ္ဆိန္နတော။ တပ္ပရာယဏတာ ပနေတ္ထ တဂ္ဂတိကတာတိ တာယ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဝက္ခမာနံ သရဏာဂမနံ ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဝိသေသေန တ ပသာဒဂရုတာ ဇောတိတာတိ **ပသာဒ**ဂ္ဂဟဏေန အဝေစ္စပ္ပသာဒဿ ဣတရဿ စ ဂဟဏံ, တထာ **ဂရုတာ**ဂဟဏေနာတိ ဥဘယေနာပိ ဥဘယံ သရဏာဂမနံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

မဂ္ဂက္ခဏေ ဣဇ္ဈတီတိ ယောဇနာ။ **"နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ ဟုတွာ"** တိ ဧတေန အတ္ထတော စတုသစ္စာဓိဂမော ဧဝ လောကုတ္တရသရဏာဂမနန္တိ ဒဿေတိ။ တတ္ထ ဟိ နိဗ္ဗာနဓမ္မော သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန, မဂ္ဂဓမ္မော ဘာဝနာဘိသမယဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈိယမာနောယေဝ သရဏာဂမနတ္ထံ သာဓေတိ။ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ပန သာဝကဂေါစရဘူတာ ပရိညာ ဘိသမယဝသေန, တထာ အရိယသံဃဂုဏာ, တေနာဟ **"ကိစ္စတော သကလေပိ ရတနတ္တယေ ဣဇ္ဈတီ"** တိ။ ဣဇ္ဈန္တဉ္စ သဟေဝ ဣဇ္ဈတိ, န လောကိယံ ဝိယ ပတိပာဋိယာ အသမ္မောဟပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယေ ပန ဝဒန္တိ "န သရဏာဂမနံ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ။ မဂ္ဂဿ အဓိဂတတ္တာ ပန အဓိဂတမေဝ ဟောတိ ဧကစ္စာနံ တေဝိဇ္ဇာဒီနံ လောကိယဝိဇ္ဇာဒယော ဝိယာ"တိ, တေသံ လောကိယမေဝ သရဏာဂမနံ သိယာ, န လောကုတ္တရံ, တဉ္စ အယုတ္တံ ဒုဝိဓဿာပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။

တတ္ထ လောကိယံ သရဏာဂမနံ။ **သဒ္ဓါပဋိလာဘော** "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ"တိအာဒိနာ။ **သဒ္ဓါမူလိကာ** တိ ယထာဝုတ္တသဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမာ သမ္မာဒိဋ္ဌိတိ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတံ, ဓမ္မသုဓမ္မတံ, သံဃသုပ္ပဋိပတ္တိဉ္စ လောကိယာဝဗောဓဝသေနေဝ သမ္မာ ဉာယေန ဒဿနတော။ **"သဒ္ဓါမူလိကာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ"** တိ ဧတေန သဒ္ဓါပနိဿယာ ယထာဝုတ္တလက္ခဏာ ပညာ

လောကိယသရဏဂမနန္တိ ဒဿေတိ, တေနာဟ **"ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မန္တိ ဝုစ္စတီ"** တိ။ ဒိဋ္ဌိ ဧဝ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ဥဇု က ရီယတီတိ ကတွာ ဒိဋ္ဌိ တ ဥဇု ကရီယတိ တေနာတိ **ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ,** တထာ ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒေါ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ "တပ္ပရာယဏတာကာရပ္ပဝတ္တော စိတ္တုပ္ပာဒေါ"တိ ဣဒံ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမသမ္မာဒိဋ္ဌိဂ္ဂ ဟဏံ ပန စိတ္တုပ္ပာဒဿ တပ္ပဓာနတာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **"သဒ္ဓါပဋိလာဘော"** တိ ဣမိနာ မာတာဒီဟိ ဉဿာဟိတအာ ရက္ခာဒီနံ ဝိယ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ သရဏဂမနံ ဒဿေတိ, **"သမ္မာဒိဋ္ဌိ"** တိ ဣမိနာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ သရဏဂမနံ။ **တယိ ဒံ** လောကိယံ သရဏဂမနံ။ အတ္တာ သန္နိယျာတီယတိ အပ္ပီယတိ ပရိစ္စဇီယတိ တေနာတိ **အတ္တသန္နိယျာတနံ,** ယ ထာဝုတ္တံ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ။ တံ ရတနတ္တယံ ပရာယဏံ ပဋိသရဏံ ဧတဿာတိ တပ္ပရာယဏော, ပုဂ္ဂလော, စိတ္တုပ္ပာ ဒေါ ဝါ။ တဿ ဘာဝေါ **တပ္ပရာယဏတာ,** ယထာဝုတ္တံ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မမေဝ။ "သရဏ"န္တိ အဓိပ္ပာယေန သိဿဘာဝံ အန္တေဝါသိကဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ တေနာတိ **သိဿဘာဝူပဂမနံ။** သရဏဂမနာဓိပ္ပာယေနေဝ ပဏိပတတိ တေနာတိ **ပဏိပါတော။** သဗ္ဗတ္ထ ယထာဝုတ္တဒိဋ္ဌိဇုကမ္မဝသေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အတ္တပရိစ္စဇန န္တိ သံသာရဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထံ အတ္တနော အတ္တဘာဝဿ ပရိစ္စဇနံ။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။ **ဗုဒ္ဓါဒီနံ ယေဝ** တိ အဝဓာရဏံ အတ္တသန္နိယျာတနာဒီသုပိ တတ္ထ တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိ တဒညနိဝတ္တနံ ကတံ ဟောတိ။

ဇဝံ အတ္တသန္နိယျာတနာဒီနိ ဧကေန ပကာရေန ဒဿေတွာ ဣဒာနိ အပရေဟိပိ ပကာရေဟိ ဒဿေတုံ **"အပိ စာ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ, တေန ပရိယာယန္တရေဟိပိ အတ္တသန္နိယျာတနာဒိ ကတမေဝ ဟောတိ အတ္ထဿ အဘိန္နတ္တာ တာတိ ဒဿေတိ။ **အာဠဝကာဒီနန္တိ** **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သာတာဂိရဟေမဝတာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နနု စေတေ အာဠ ဝကာဒယော မဂ္ဂေနေဝ အာဂတသရဏဂမနာ, ကထံ တေသံ တပ္ပရာယဏတာသရဏဂမနံ ဝုတ္တန္တိ? မဂ္ဂေနာဂတသရ ဏဂမနေဟိပိ။ "သော အဟံ ဝိစရိဿာမိ။ပေ။ သုဓမ္မတံ" (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. ၁၉၄) "တေ မယံ ဝိစရိဿာမ , ကမာ ကမံ နက နဂံ။ပေ။ သုဓမ္မတ"န္တိ, (သု. နိ. ၁၈၂) တေဟိ တပ္ပရာယဏတာကာရဿ ပဝေဒိတတ္တာ တထာ ဝုတ္တံ။

သော ပနေသ ဉာတိ။ပေ။ ဝသေနာ တိ ဧတ္ထ ဉာတိဝသေန, ဘယဝသေန, အာစရိယဝသေန, ဒက္ခိဏေယျဝသေနာ တိ ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **ဉာတိဝသေနာ** တိ ဉာတိဘာဝဝသေန။ ဇဝံ သေသေသုပိ။ **ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတေ နာ** တိ ဒက္ခိဏေယျတာဟေတုကေန ပဏိပါတေန။ **ဣတရေဟီ** တိ ဉာတိဘာဝါဒိဝသပ္ပဝတ္တေဟိ တီဟိ ပဏိပါတေ ဟိ။ "ဣတရေဟီ"တိအာဒိနာ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **"တသ္မာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝန္ဒတီ** တိ ပဏိပါတဿ လက္ခဏဝစနံ။ **ဧဝရူပန္တိ** ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ သမ္ပရာယိကဉှိ နိယျာနိကံ တ အနုသာသ နိံ ပစ္စာသိသန္တော ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတမေဝ ကရောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

သရဏဂမနပ္ပဘေဒေါ တိ သရဏဂမနဝိဘာဂေါ။

အရိယမဂ္ဂေါ ဧဝ လောကုတ္တရံ သရဏဂမနန္တိ **"စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ ဝိပါကဖလ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗဒုက္ခ ခက္ခယော** တိ သကလဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အနုပ္ပာဒနိရောဓော။ **ဧတန္တိ** "စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ, သမ္မပ္ပညာယ ပ ဿတီ"တိ ဇဝံ ဝုတ္တံ အရိယသစ္စဒဿနံ။

နိစ္စာဒိတော အနုပဂမနာဒိဝသေနာ တိ "နိစ္စ"န္တိ အဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန။ **အဋ္ဌာန** န္တိ ဟေတုပဋိက္ခေပေါ။ **အနဝ ကာသော** တိ ပစ္စယပဋိက္ခေပေါ။ ဥဘယေနာပိ ကာရဏမေဝ ပဋိက္ခိပတိ။ **ယန္တိ** ယေန ကာရဏေန။ **ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော** တိ မဂ္ဂဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော သောတာပန္နော။ **ကဉ္စိ သင်္ခါရ** န္တိ စတုဘူမကေသု သင်္ခတသင်္ခါရေသု ဧကသင်္ခါရမ္ပိ။ **နိစ္စတော ဥပဂစ္ဆေယျာ** တိ "နိစ္စော"တိ ဂဏှေယျ။ **"သုခတော ဥပဂစ္ဆေယျာ"** တိ။ "ဧကန္တသုခီ အတ္တာ ဟောတိ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၇၆) ဇဝံ အတ္တဒိဋ္ဌိဝသေန သုခတော ဂါဟံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပ ယုတ္တစိတ္တေန ပန အရိယသာဝကော ပရိဠာဟာဘိဘူတော ပရိဠာဟဝူပသမတ္ထံ မတ္တဟတ္ထိပရိတ္တာသိတော ဝိယ စောက္ခဗြာဟ္မ ဏော ဥက္ကာရဘူမိံ **ကဉ္စိ သင်္ခါရံ သုခတော ဥပဂစ္ဆတိ။** အတ္တဝါရေ ကသိဏာဒိပဏ္ဏတ္တိသင်္ဂဟတ္ထံ "သင်္ခါရ"န္ တိ အဝတွာ **"ကဉ္စိ ဓမ္မ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣမေသုပိ ဝါရေသု စတုဘူမကဝသေနေဝ ပရိစ္ဆေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော, တေဘူ

မကာဝသေနေဝ တ။ ယံ ယဉ္စဟိ ပုထုဇ္ဇနော ကဟာဝသေန ဂဏှာတိ, တတော တတော အရိယသာဝကော ကဟံ ဝိနိဝေဌေ တိ။

“မာတရ”န္တိအာဒီသု ဇနိကာ **မာတာ,** ဇနကော **ပိတာ,** မနုဿဘူတော ခီဏာသဝေါ **အရဟာ**တိ အဓိပ္ပေတော။ ကိံ ပန အရိယသာဝကော အညံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာတိ? ဧတမ္ပိ အဋ္ဌာနံ, ပုထုဇ္ဇနဘာဝဿ ပန မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒ ဿနတ္ထံ, အရိယသာဝကဿ စ ဖလဒဿနတ္ထံ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **ဒုဋ္ဌစိတ္တော** တိ ဝဓကစိတ္တေန ပဒုဋ္ဌစိတ္တော။ **လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယျာ** တိ ဇီဝမာနကသရီရေ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာယ ပိဝနမတ္တမ္ပိ လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယျ။ **သင်္ဃံ ဘိန္ဒေယျာ**တိ သမာနသံဝါသကံ သမာနသီမာယံ ဌိတံ သင်္ဃံ။ ‘‘ကမ္မေန, ဥဒ္ဒေသေန, ဝေါဟရန္တော, အနုဿာဝ နေန, သလာကဂ္ဂါဟေနာ’’တိ (ပရိ. ၄၅၈) ဧဝံ ဝုတ္တေဟိ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ ဘိန္ဒေယျ။ **အညံ သတ္ထာရ** န္တိ အညံ တိတ္ထကရံ ‘‘အယံ မေ သတ္ထာ’’တိ ဧဝံ ဂဏှေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ **န တေ ဂမိဿန္တိ အပာယ ဘူမိ**န္တိ တေ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာ တံနိမိတ္တံ အပာယံ န ဂမိဿန္တိ, ဒေဝကာယံ ပန ပရိပူရေဿန္တီတိ အတ္ထော။

ဒသဟိ ဌာနေဟီတိ ဒသဟိ ကာရဏေဟိ။ **အဓိဂဏှာတီ**တိ အဘိဘဝတိ။ **ဝေလာမသုတ္တာဒိဝသေနာပီ** တိ ဧတ္ထ ကရီသဿ စတုတ္ထဘာဂပ္ပမာဏာနံ စတုရာသီတိသဟဿသင်္ချာနံ သုဝဏ္ဏဟတိရူပိယဟတိကံသဟာတီနံ ယထာက္ကမံ ရူပိယသုဝဏ္ဏဟိရညပူရာနံ, သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာနံ စတုရာသီတိယာ ဟတ္ထိသဟဿာနံ, စတုရာသီတိယာ အဿသဟဿာနံ, စတုရာသီတိယာ ရထသဟဿာနံ, စတုရာသီတိယာ ဓေနုသဟဿာနံ, စတုရာသီတိယာ ကညာသ ဟဿာနံ, စတုရာသီတိယာ ပလ္လင်္ကသဟဿာနံ, စတုရာသီတိယာ ဝတ္ထကောဋိသဟဿာနံ, အပရိမာဏဿ စ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇာဒိဘေဒဿ အာဟာရဿ ပရိစ္စဇနဝသေန သတ္တမာသာဓိကာနိ သတ္တသံဝစ္ဆရာနိ နိရန္တရံ ပဝတ္တဝေ လာမမဟာဒာနတော ဧကဿ သောတာပန္နဿ ဒိန္နဒာနံ မဟပ္ဖလတရံ, တတော သတံ သောတာပန္နာနံ ဒိန္နဒာနတော ဧကဿ သကဒာဂါမိနော, တတော ဧကဿ အနာဂါမိနော, တတော ဧကဿ အရဟတော, တတော ဧကဿ ပစ္စေ ကဗုဒ္ဓဿ, တတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ, တတော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ ဒိန္နဒာနံ မဟပ္ဖလတရံ, တတော စာတုဒ္ဒိ သသင်္ဃံ ဥဒ္ဒိဿ ဝိဟာရကရဏံ, တတော သရဏဂမနံ မဟပ္ဖလတရန္တိ ပကာသေန္တဿ ဝေလာမသု တ္တဿ (အ. နိ. ၉.၂၀) ဝသေန။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ ‘‘ယံ ဂဟပတိ ဝေလာမော ဗြာဟ္မဏော အဒါနံ အဒာသိ မဟာဒါနံ, ယော စေကံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နံ ဘောဇေယျ, ဣဒံ တတော မဟပ္ဖလတရ’’န္တိအာဒိ (အ. နိ. ၉.၂၀)။ **ဝေလာမသုတ္တာဒီ** တိ **အာဒိ** သဒ္ဒေန အဂ္ဂပ္ပသာဒသုတ္တာဒီနံ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀) သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အညာဏံ ဝတ္ထုတ္တယဿ ဂုဏာနံ အဇာနနံ, တတ္ထ သမ္မောဟော။ ‘‘ဗုဒ္ဓေါ နု ခော, န နု ခော’’တိအာဒိနာ ဝိစိကိစ္ဆာ **သံသယော။ မိစ္ဆာဉာဏံ** တဿ ဂုဏာနံ အဂုဏဘာဝပရိကပ္ပနေန ဝိပရီတဂ္ဂါဟော။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အနာဒရာ ကရတာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **န မဟာဇုတိက**န္တိ န ဥဇ္ဇလံ, အပရိသုဒ္ဓံ အပရိယောဒာတန္တိ အတ္ထော။ **န မဟာဝိပ္ဖာရ** န္တိ အနုဠာရံ။ **သာဝဇ္ဇော** တိ တဏှာဒိဋ္ဌာဒိဝသေန သဒောသော, လောကိယသရဏဂမနံ သိက္ခာသမာဒါနံ ဝိယ အဂ္ဂဟိ တကာလပရိစ္ဆေဒံ ဇီဝိတပရိယန္တမေဝ ဟောတိ, တသ္မာ တဿ ခန္ဓဘေဒေန ဘေဒေါတိ အာဟ **‘‘အနဝဇ္ဇော ကာလကိရိယာယာ’’**တိ။ သောတိ အနဝဇ္ဇော သရဏဂမနဘေဒေါ။ သတိပိ အနဝဇ္ဇတ္တေ ဣဋ္ဌဖလောပိ န ဟောတီတိ အာဟ **‘‘အဖလော’’**တိ။ ကသ္မာ? **အဝိပာကတ္တာ။** န ဟိ တံ အကုသလန္တိ။

ကော ဥပာသကောတိ သရူပပုစ္ဆာ, ကိံလက္ခဏော ဥပာသကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကသ္မာ** တိ ဟေတုပုစ္ဆာ, ကေန ပဝတ္တိနိမိတ္တေန ဥပာသက-သဒ္ဒေါ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ နိရူဠှောတိ ဒဿေတိ, တေနာဟ **‘‘ကသ္မာ ဥပာသကော တိ ဝုစ္စတီ’’**တိ။ သဒ္ဒဿ အဘိဓေယျေ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ တဒတ္ထဿ တဗ္ဘာဝကာရဏံ။ **ကိမဿ သီလ** န္တိ ကီဒိသံ အဿ ဥပါသကဿ သီလံ, ကိတ္တကေန သီလေနာယံ သီလသမ္ပန္နော နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ကော အာဇီ ဝေါ**တိ ကော အဿ သမ္မာအာဇီဝေါ, သော ပန မိစ္ဆာဇီဝဿ ပရိဝဇ္ဇနေန ဟောတီတိ သောပိ ဝိဘာဇီယတိ။ **ကာ ဝိပတ္တီ** တိ ကာ အဿ သီလဿ, အာဇီဝဿ ဝါ ဝိပတ္တိ။ အနန္တရဿ ဟိ ဝိဓိ ဝါ ပဋိသေဓော ဝါ။ **သမ္ပတ္တီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

ယော ကောစီတိ ခတ္တိယာဒီသု ယော ကောစိ, တေန သရဏဂမနံ ဧဝံ ကာရဏံ, န ဇာတိ အာဒိဝိသေသောတိ ဒဿေ တိ။

ဥပါသနတောတိ တေနေဝ သရဏဂမနေန, တတ္ထ စ သက္ကစ္စကိရိယာယ အာဒရ ဂါရဝဗဟုမာနာဒိယောဂေန ပယိရုပါသနတော။

ဝေရမဏိယောတိ ဝေရံ ဝုစ္စတိ ပါဏာတိပါတာဒိဒုဿီလျံ, တဿ မဏနတော ဟနနတော ဝိနာသနတော ဝေရမဏိယော, ပဉ္စ ဝိရတိယော ဝိရတိပဓာနတ္တာ တဿ သီလဿ, တေနေတဟ **"ပဋိဝိရတော ဟောတီ"**တိ။

မိစ္ဆာဝဏိဇ္ဇာတိ န သမ္မာဝဏိဇ္ဇာ အယုတ္တဝဏိဇ္ဇာ အသာရုပ္ပဝဏိဇ္ဇာ။ **ပဟာယာ**တိ အကရဏေနေဝ ပဇဟိတွာ။ **ဓမ္မေနာ**တိ ဓမ္မတော အနပေတေန, တေန အညမ္ပိ အဓမ္မိကံ ဇီဝိကံ ပဋိက္ခိပတိ။ **သမေနာ**တိ အဝိသမေန, တေန ကာယဝိသံ အာဒိဒုစ္စရိတံ ဝဇ္ဇေတွာ ကာယသမာဒိနာ သုစရိတေန ဇီဝိကံ ဒဿေတိ။ **သတ္ထဝဏိဇ္ဇာ**တိ အာဝုဓဘဏ္ဍံ ကတွာ ဝါ ကာရေတွာ ဝါ ယထာကတံ ဝါ ပဋိလဘိတွာ တဿ ဝိက္ကယော။ **သတ္တဝဏိဇ္ဇာ**တိ မနုဿဝိက္ကယော။ **မံသဝဏိဇ္ဇာ**တိ သူနကာရာဒယော ဝိယ မိဂသူကရာဒိကေ ပောသေတွာ မံသံ သမ္ပာဒေတွာ ဝိက္ကယော။ **မဇ္ဇဝဏိဇ္ဇာ**တိ ယံ ကိဉ္စိ မဇ္ဇံ ယောဇေတွာ တဿ ဝိက္ကယော။ **ဝိသဝဏိဇ္ဇာ**တိ ဝိသံ ယောဇေတွာ ဝါ ဝိသံ ဂဟေတွာ ဝါ တဿ ဝိက္ကယော။ တတ္ထ သတ္ထဝဏိဇ္ဇာ ပရောပရောဓနိမိတ္တတာယ အကရဏီယာ ဝုတ္တာ, သတ္တဝဏိဇ္ဇာ အဘုဇိဿဘာဝကရဏတော, မံသဝဏိဇ္ဇာ ဝဓဟေတုတော, မဇ္ဇဝဏိဇ္ဇာ ပမာဒဋ္ဌာနတော။

တဿေဝတိ ပဉ္စဝေရမဏိလက္ခဏဿ **သီလဿ စေဝ** ပဉ္စမိစ္ဆာဝဏိဇ္ဇာလက္ခဏဿ **အာဇီဝဿ စ။ ဝိပတ္တီ**တိ ဘေဒော, ပကောပေါ စ။ **ယာယာ**တိ ယာယ ပဋိပတ္တိယာ။ **စဏ္ဍာလော**တိ ဥပါသကစဏ္ဍာလော။ **မလန္တိ** ဥပါသကမလံ။ **ပဋိကိဋ္ဌော**တိ ဥပါသကနိဟီနော။ ဗုဒ္ဓါဒီသု ကမ္မကမ္မဖလေသု စ သဒ္ဓါဝိပရိယာယော အဿဒ္ဓိယံ မိစ္ဆာဓိမောက္ခော, ယထာဝုတ္တေန အဿဒ္ဓိယေန သမန္နာဂတော **အဿဒ္ဓေါ။** ယထာဝုတ္တသီလဝိပတ္တိအာဇီဝဝိပတ္တိဝသေန **ဒုဿီလော။** "ဣမိနာ ဒိဋ္ဌာဒိနာ ဣဒံ နာမ မင်္ဂလံ ဟောတီ"တိ ဧဝံ ဗာလဇနပရိကပ္ပိတကောတူဟလသင်္ခါတေန ဒိဋ္ဌသုတမုတမင်္ဂလေန သမန္နာဂတော **ကောတူဟလမင်္ဂလိကော။ မင်္ဂလံ ပစ္စေတီ**တိ ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာဒိဘေဒံ မင်္ဂလမေဝ ပတ္တိယာယတိ။ **နော ကမ္မန္တိ** ကမ္မဿကတံ နော ပတ္တိယာယတိ။ **ဣတော စ ဗဟိဒ္ဓါ**တိ ဣတော သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓသာသနတော ဗဟိဒ္ဓါ ဗာဟိရကသမယေ။ **ဒက္ခိဏေယျံ ပရိယေသတီ**တိ ဒုပ္ပဋိပန္နံ ဒက္ခိဏာရဟသညီ ဂဝေသတိ။ **ပုဗ္ဗကာရံ ကရောတီ**တိ အနမာနံ အာဒိကံ ကုသလကိရိယံ ပဌမတရံ ကရောတိ။ တတ္ထ စ ဒက္ခိဏေယျပရိယေသနပုဗ္ဗကာရေ ဧကံ ကတွာ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဝိပတ္တိယံ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန **သမ္ပတ္တိ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယံ ပန ဝိသေသော – စတုန္နမ္ပိ ပရိသာနံ ရတိဇနနဋ္ဌေန ဥပါသကောဝ ရတနံ **ဥပါသကရတနံ။** ဂုဏသောဘာကိတ္တိသဒ္ဒသုဂန္ဓတာယ ဥပါသကောဝ ပဒုမံ **ဥပါသကပဒုမံ။** တထာ **ဥပါသကပုဏ္ဍရီကံ။**

အာဒိမှီတိ အာဒိအတ္ထေ။ **ကောဋိယန္တိ** ပရိယန္တကောဋိယံ။ **ဝိဟာရဂ္ဂေနာ**တိ ဩဝရကကောဋ္ဌာသေန, "ဣမသ္မိံ ဂဗ္ဘေ ဝသန္တာနမိဒံ နာမ ပနသဖလံ ပါပုဏာတီ"တိအာဒိနာ တံ တံ ဝသနဋ္ဌာနကောဋ္ဌာသေနာတိ အတ္ထော။ အဇ္ဇတဂ္ဂန္တိ ဝါ အဇ္ဇဒဂ္ဂန္တိ ဝါ အဇ္ဇ ဣစ္စေဝ အတ္ထော။

"ပါဏေဟိ ဥပေတ"န္တိ ဣမိနာ တဿ သရဏဂမနဿ အာပါဏကောဋိကတံ ဒဿေန္တော "ယာဝ မေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတီ"တိအာဒိနိ ဝတွာ ပုန ဇီဝိတေနာပိ တံ ဝတ္ထုတ္တယံ ပဋိပူဇေန္တော "သရဏဂမနံ ရက္ခာမီ"တိ ဥပ္ပန္နံ တဿ ရညော အဓိပ္ပာယံ ဝိဘာဝေန္တော **"အဟဥ္ဟီ"**တိအာဒိမာဟ။ **ပါဏေဟိ ဥပေတ**န္တိ ဟိ ယာဝ မေ ပါဏာ ဓရန္တိ, တာဝ သရဏံ ဥပေတံ, ဥပေန္တော စ န ဝါစာမတ္တေန, န ဧကဝါရံ စိတ္တုပ္ပာဒမတ္တေန, အထ ခေါ ပါဏာနံ ပရိစ္စဇနဝသေန ယာဝဇီဝံ ဥပေတန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အစ္စယန္တိ သာဓုမရိယာဒံ မဒ္ဒိတွာ ဝီတိက္ကမနံ **အစ္စယော**တိ အာဟ **"အပရာဓော"**တိ။ အစ္စေတိ အတိက္ကမတိ ဧတေနာတိ ဝါ **အစ္စယော,** ဝီတိက္ကမဿ ပဝတ္တနကော အကုသလဓမ္မော။ သော ဧဝ အပရဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ **အပရာဓော။** သော ဟိ အပရဇ္ဈန္တံ ပုရိသံ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တတိ, တေနာဟ **"အတိက္ကမ္မ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တော"**တိ။ **စရတီ**တိ အာစရတိ ကရောတိ။ **ဓမ္မေနေဝါ**တိ ဓမ္မတော အနပေတေန ပယောဂေန။ **ပဋိဂ္ဂဏှာတူ**တိ အဓိဝါသနဝသေန သမ္ပဋိစ္ဆတူတိ အတ္ထောတိ အာဟ **"ခမတူ"**တိ။

၂၅၁. သဒေ၀ကေန လောကေန ''သရဏ''န္တိ အရဏီယတော **အရိယော,** တထာဂတောတိ အာဟ **"အရိယဿ ၀ိနယေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သာသနေ"**တိ။ **ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနံ ကရောန္တော** တိ ကာမံ ''၀ုဒ္ဓိ ဟေသာ''တိ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဝသေန တက္ကံ အာရဒ္ဓံ, တထာပိ ဒေသနံ ပန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနံ ကရောန္တော သံ၀ရံ အာပဇ္ဇတီတိ အာဟာတိ ယောဇနာ။

၂၅၃. ဣမသ္မိံယေ၀ အတ္တဘာဝေ နိပ္ပဇ္ဇနကာနံ အတ္တနော ကုသလမူလာနံ ခဏနေန **ခတော,** တေသံယေ၀ ဥပဟနနေန **ဥပဟတော။** ဥဘယေနာပိ တဿ ကမ္မာပရာဓမေ၀ ဝဒတိ။ ပတိဋ္ဌာတိ သမ္မတ္တနိယာမောက္ကမနံ တောယာတိ ပတိဋ္ဌာ, တဿ ဥပနိဿယသမ္ပဒာ။ သာ ကိရိယာပရာဓေန ဘိန္နာ ၀ိနာသိတာ ဧတေနာတိ **ဘိန္နပတိဋ္ဌော,** တေနာဟ **"တထာ"**တိအာဒိ။ **ဓမ္မေသု စက္ခု** န္တိ စတုသစ္စဓမ္မေသု တေသံ ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု။ **အညေသု ဌာနေသူ**တိ အညေသု သုတ္တပဒေသု။ **မုစ္စိဿတီ** တိ သင်္ဃ ၀ဿသဟဿာနိ ပစ္စိတွာ လောဟကုမ္ဘိ နရကတော မုစ္စိဿတိ။

ယဒိ အနန္တရေ အတ္တဘာဝေ နရကေ ပစ္စတိ, ကထံ ပန သုတ္တံ သုတွာ ရညော ကော အာနိသံသော လဒ္ဓေါတိ အာဟ **"မဟာနိသံသော"**တိအာဒိ။ သော ပန အာနိသံသော နိဒ္ဒါလာဘသီသေန ဝုတ္တော တအ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခာပဂမော, တိဏ္ဏံ ရတနာနံ မဟာသက္ကာရကိရိယာ, သာတိသယော ဟေထုဇ္ဇနိကသဒ္ဓါပဋိလာဘောတိ ဧ၀ံပကာရော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော, သမ္ပရာယိကော ပန အပရာပရေသုပိ ဘဝေသု အပရိမာဏော ယေတတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတ္ထာဟ – ယဒိ ရညော ကမ္မန္တရာယာဘာဝေ တသ္မိံယေ၀ အာသနေ ဓမ္မစက္ခု ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, ကထံ အနာဂတေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ။ အထ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ, ကထံ တအ ဓမ္မစက္ခုံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, နနု ဣမေ သာဝကဗောဓိပစ္စေကဗောဓိဥပနိဿယာ ဘိန္နနိဿယာတိ? နာယံ ဝိရောဓော ဣတော ပရတော ဧဝဿ ပစ္စေကဗောဓိသမ္ဘာရာနံ သမ္ဘရဏီယတော။ သာဝကဗောဓိယာ ဗုဇ္ဈနကသတ္တာပိ ဟိ အသတိ တသ္သာ သမတယေ ကာလန္တရေ ပစ္စေကဗောဓိယာ ဗုဇ္ဈိဿန္တိ ကတာဘိနီဟာရသမ္ဘဝတော။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ ''ပစ္စေကဗောဓိယာ ယေတယံ ကတာဘိနီဟာရော။ ကတာဘိနီဟာရပိ ဟိ တတ္ထ နိယတိ အပ္ပတ္တာ တဿ ဉာဏဿ ပရိပာကံ အနုပဂတတ္တာ သတ္တု သမ္မုခီဘာဝေ သာဝကဗောဓိ ဟပုဏိဿန္တီတိ ဘဂဝတ 'သစာယံ ဘိက္ခဝေ ရာဇာ'တိအာဒိမာဟ။ မဟာဗောဓိသတ္တာနမေ၀ စ အာနန္တရိယပရိမုတ္တိ, န ဣတရဗောဓိသတ္တာနံ။ တထာ ဟိ ပစ္စေကဗောဓိယံ နိယတော သမာနော ဒေဝဒတ္တော စိရကာလသမ္ဘူတေန လောကနာထေ အာဃာတေန ဂရုတရာနိ အာနန္တရိယာနိ ပသဝိ, တသ္မာ ကမ္မန္တရာယေနာယံ ဣအနိ အသမဝေတဒဿနာဘိသမယော ရာဇာ ပစ္စေကဗောဓိနိယာမေန အနာဂတေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ''တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သာမညဖလသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၃. အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာ

အဒ္ဓါနဂမနဝဏ္ဏနာ

၂၅၄. **အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ**တိ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဝသေန ဟေဋ္ဌာ အဂ္ဂဟိတတာယ အပုဗ္ဗဿ ပဒဿ ဝဏ္ဏနာ အတ္ထဝိဘာဝနာ။ “ဟိတွာ ပုနပ္ပုနာဂတမတ္ထ”န္တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) ဟိ ဝုတ္တံ။ **ဇနပဒိနော**တိ ဇနပဒဝန္တော, ဇနပဒဿ ဝါ ဣဿရာ **ရာဇကုမာရာ ဂေါတ္တဝသေန ကောသလာ နာမ**။ ယဒိ ဧဝံ ဇနပဒေ, ကထံ ဗဟုဝစနန္တိ အာဟ **“ရုဠှီသဒ္ဒေနာ”** တိ။ အက္ခရစိန္တကာ ဟိ ဤဒိသေသု ဌာနေသု ယုတ္တေ ဝိယ ဤဒိသလိင်္ဂဝစနာနိ ဣစ္ဆန္တိ, အယမေတ္ထ ရုဠှီ ယထာ အညတ္ထာပိ “ကုရူသု ဝိဟရတိ, အင်္ဂေသု ဝိဟရတီ”တိ စ။ တဗ္ဗိသေသနေပိ **ဇနပဒ**-သဒ္ဒေ ဇာတိ-သဒ္ဒေ ဧကဝစနမေဝ။ **ဟေရညကာ ပနာ**တိ **ပန**-သဒ္ဒော ဝိသေသတ္ထဇောတနော, တေန ပုထုအတ္ထဝိသယတာယ ဧဝေတံ ပုထုဝစနန္တိ ဝက္ခမာနဝိသေသံ ဇောတေတိ။ ဗဟုပ္ပဘေဒေါ ဟိ သော ပဒေသော တိယောဇနသတပရိမာဏတာယ။ **နင်္ဂလာနိပိ ဆဍ္ဍေတွာ** တိ ကမ္မပ္ပဟာနဝသေန နင်္ဂလာနိပိ ပဟာယ, နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ။ န ကေဝလံ ကဿကာ ဧဝ, အထ ခေါ အညေပိ မနုဿာ အတ္တနော အတ္တနော ကိစ္စံ ပဟာယ တတ္ထ သန္နိပတိံသု။ **“သော ပဒေသော”**တိ ပဒေသသာမညတော ဝုတ္တံ, ဝစနဝိပလ္လာသေန ဝါ, တေ ပဒေသာတိ အတ္ထော။ **ကောသလာတိ ဝုစ္စတီ**တိ ကုသလာ ဧဝ ကောသလာတိ ကတွာ။

စာရိကန္တိ စရဏံ, စရဏံ ဝါ စာရော, သော ဧဝ စာရိကာ။ တယိဒံ မဂ္ဂဂမနံ ဣဓာဓိပ္ပေတံ, န စုဏ္ဏိကဂမနမတ္တန္တိ အာဟ **“အဒ္ဓါနဂမနံ ဂစ္ဆန္တော”** တိ။ တံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **“စာရိကာ စ နာမေသာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဒူရေပီ**တိ နာတိဒူရေပိ။ **သဟသာ ဂမန**န္တိ သီဃဂမနံ။ မဟာကဿပပစ္စုဂ္ဂမနာဒိံ ဧကဒေသေန ဝတွာ ဝနဝါသီတိဿ သာမဏေရဿ ဝတ္ထုံ ဝိတ္ထာရေတွာ ဇနပဒစာရိကံ ကထေတုံ **“ဘဂဝါ ဟိ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ အာကာသဂါမီဟိ ဧဝ သဒ္ဓိံ ဂန္တုကာမော **“ဆဠဘိညာနံ အာရောစေဟီ”**တိ အာဟ။

သင်္ဃကမ္မဝသေန သိဇ္ဈမာနာပိ ဥပသမ္ပဒါ သတ္ထု အာဏာဝသေနေဝ သိဇ္ဈနတော **“ဗုဒ္ဓအာယတ္တံ တေ ဒဿာမီ”**တိ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပန အပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝဿဿေဝ တဿ ဥပသမ္ပဒံ အနုဇာနန္တော **“ဒဿာမီ”**တိ အဝေါစာတိ ဝဒန္တိ။ **ဥပသမ္ပာဒေတွာ** တိ ဓမ္မသေနာပတိနာ ဥပဇ္ဈာယေန ဥပသမ္ပာဒေတွာ။

နဝယောဇနသတိကမ္ပိ ဌာနံ မဇ္ဈိမဒေသပရိယာပန္နမေဝ, တတော ပရံ နာဓိပ္ပေတံ တုရိတစာရိကာဝသေန အဂမနတော။ **သမန္တာ** တိ ဂတဂတဋ္ဌာနဿ စတူသု ပဿေသု သမန္တတော။ **အညေနပိ ကာရဏေနာ**တိ ဘိက္ခူနံ သမထဝိပဿနာတရုဏဘာဝတော အညေနပိ **မဇ္ဈိမမဏ္ဍလေ** ဝေနေယျာနံ ဉာဏပရိပါကာဒိကာရဏေန မဇ္ဈိမမဏ္ဍလံ **ဩသရတိ**။ **“သတ္တဟိ ဝါ”**တိအာဒိ “ဧကမာသံ ဝါ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တာနုက္ကမေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

သရီရဖာသုကတ္ထာယာ တိ ဧကသ္မိံယေဝ ဌာနေ နိဗဒ္ဓဝါသဝသေန ဥဿန္နဓာတုကဿ သရီရဿ ဝိစရဏေန ဖာသုကတ္ထာယ။ **အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကာလာဘိကင်္ခနတ္ထာယာ** တိ **အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ္တ** (အ. နိ. ၇.၇၂) **မဃဒေဝဇာတကာ**ဒိ (ဇာ. ၁.၁.၉) ဒေသနာနံ ဝိယ ဓမ္မဒေသနာယ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကာလံ အာကင်္ခမာနေန။ သုရာပါနသိက္ခာပဒပညာပနေ (ပါစိ. ၃၂၈) ဝိယ **သိက္ခာပဒပညာပနတ္ထာယ။ ဗောဓနေယျသတ္တေ** အင်္ဂုလိမာလာဒိကေ (မ. နိ. ၂.၃၄၇) **ဗောဓနတ္ထာယ။** ကဉ္စိ, ကတိပယေ ဝါ ပုဂ္ဂလေ ဥဒ္ဒိဿ စာရိကာ **နိဗဒ္ဓစာရိကာ။** တဒညာ **အနိဗဒ္ဓစာရိကာ။**

ဒသသဟဿိ လောကဓာတုယာ တိ ဇာတိခေတ္တဘူတေ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠေ။ တတ္ထ ဟိ သတ္တေ ပရိပက္ကိန္ဒြိယေ ပဿိတုံ ဗုဒ္ဓဉာဏံ အဘိနီဟရိတွာ ဌိတော ဘဂဝါ ဉာဏဇာလံ ပတ္ထရတီတိ ဝုစ္စတိ။ **သဗ္ဗညုတဉာဏဇာလဿ အန္တော ပဝိဋ္ဌော**တိ တဿ ဉာဏဿ ဂောစရဘာဝံ ဥပဂတော။ ဘဂဝါ ကိရ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ “ယေ သတ္တာ ဘဗ္ဗာ ပရိပါကဉာဏာ အဇ္ဇ မယာ ဝိနေတဗ္ဗာ, တေ မယှံ ဉာဏဿ ဥပဋ္ဌဟန္တူ”တိ စိတ္တံ အဓိဋ္ဌာယ သမန္နာဟရတိ။ တဿ သဟ သမန္နာဟာရာ ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ ဗဟူ ဝါ တအာ ဝိနယူပကာ ဝေနေယျာ ဉာဏဿ အာပါထမာဂစ္ဆန္တိ အယမေတ္ထ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝတော။ ဧဝမ္ပိ အာပါထမာဂတာနံ ပန နေသံ ဥပနိဿယံ ပုဗ္ဗစရိယံ ပုဗ္ဗဟေတုံ သမ္ပတိ ဝတ္တမာနဉ္စ ပဋိပတ္တိံ ဩလောကေတိ, တေနာဟ **“အထ ဘဂဝါ”**တိအာဒိ။

တဒပဋ္ဌိတဒံ ကတ္ဝတတိ ''ဝေံ နု တေ အမ္ဗဋ္ဌာ''တိအာဒိနာ မယာ ဝုတ္တာဝစနဿ ''ယေ စ ခော တေ ဘော ကေတမ မုဏ္ဍကာ သမဏကာ''တိအာဒိနာ ပဋိဝစနံ ကတ္ဝတ တိက္ခတ္တုံ ဣဗ္ဘတာဒနိပာတနဝသေန **နာနပ္ပကာရံ အသမ္ဘိတက္ကယံ** သာခုသဘာတယ တစာယ ဝတ္တုံ အယုတ္တာဝစနံ **ဝက္ခတိ။ နိဗ္ဗိသေဝန** တ္တိ ဝိဂတတုဒနံ, မာနဒဗ္ဗဝသေန အပဂတပရိပ္ဖန္ဒနန္တိ အတ္ထော။

အဝသရိတဗ္ဗ န္တိ ဥပဂန္တဗ္ဗံ။ **ဣဏ္ဍာနဂ္ဂလေ** တိ ဣဒံ တအ ဘဂဝတော ကေစရကမနိဒဿနံ သမီပတ္ထေ ဘုမ္မန္တိ ကတ္ဝတ။ **''ဣဏ္ဍာနဂ္ဂလဝနသဏ္ဍေ''** တိ နိတသနဋ္ဌာနဒဿနံ အဓိကရဏေ ဘုမ္မန္တိ။ တဒုဘယံ ဝိဝရန္တော **''ဣဏ္ဍာနဂ္ဂလံ ဥပနိဿာယာ''** တိအာဒိမာဟ။ ဓမ္မရာဇဿ ဘဂဝတော သဗ္ဗသော အဓမ္မနိဂ္ဂဏှနပရာ ပဋိပတ္တိ, သာ စ သီလသမာဓိပညာဝသေနာတိ တံ ဒဿေတုံ **''သီလခန္ဓာတရ''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယထာဘိရုစိတေနာ**တိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရာဒီသု ယေန ယေန အတ္တနော အဘိရုစိတေန ဝိဟာရေန။

ပောက္ခရသာတိဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၂၅၅. **မန္တေ** တိ ဣရုဗ္ဗေအဒိမန္တသတ္ထေ။ ပောက္ခရေ ကမလေ သယမာနော နိသီဒီတိ **ပောက္ခရသာတီ။** သာတိ ဝုစ္စတိ သမသဏ္ဌာနံ, ပောက္ခရေ သဏ္ဌာနာဝယဝေ ဇာတောတိ **''ပောက္ခရသာတီ''** တိပိ ဝုစ္စတိ။ **သေတပောက္ခရသဒိသော**တိ သေတပဒုမဝဏ္ဏော။ **သုဝဏ္ဏိတာ** တိ ဝဏ္ဏဘာဝဿ ယုတ္တဋ္ဌာနေ သုဌု ဝဏ္ဏလာ။ ကာဋ္ဌဝဂ္ဂတိလကာဒီနံ အဘာဝေန **သုပရိသုဒ္ဓါ။**

ဣမဿ ဗ္ရာဟ္မဏဿ ကီဒိသော ပုဗ္ဗယောဂေ, ယေန နံ ဘဂဝတ အနုဂ္ဂဏှိတုံ တံ ဌာနံ ဥပဂတောတိ အာဟ **''အယံ ပနာ''**တိအာဒိ။ **ပဒုမဂဗ္ဘေ နိဗ္ဗတ္တိ** တေနာယံ သံသေဒဇော ဇာတော။ **န ပုပ္ဖတိ** တိ န ဝိကသတိ။ **ရဇတဗိမ္ဗက** န္တိ ရူပိယမယံ ရူပကံ။

အဇ္ဈာဝသတီ တိ ဧတ္ထ **အဓိ-**သဒ္ဒော ဣဿရိယတ္ထဒီပနော, **အာ**သဒ္ဒော မရိယာဒတ္ထောတိ ဒဿေန္တော **''အဘိဘဝိတ္ဝတ''**တိအာဒိမာဟ။ တေဟိ ယုတ္တတ္တာ ဟိ **ဥက္ကဋ္ဌ**န္တိ ဥပယောဂဝစနံ, တေနာဟ **''ဥပသဂ္ဂဝသေနာ''** တိအာဒိ။ **ယာဝ မရိယာအာယာ**တိ **ယာဝ အဝတ္ထာယ။ နဂရဿ ဝတ္ထုံ** န္တိ ''အယံ ခဏော, သုမုဟုတ္တံ မာ အတိက္ကမီ''တိ ရတ္တိဝိဘာယနံ အနုရက္ခန္တာ ရတ္တိယံ ဥက္ကာ ဌပေတ္ဝတ ဥက္ကာသု ဇလမာနာသု နဂရဿ ဝတ္ထုံ အဂ္ဂဟေသုံ, တသ္မာ ဥက္ကာသု ဌိတာတိ **ဥက္ကဋ္ဌာ,** ဥက္ကာသု ဝိဇ္ဇောတယန္တီသု ဌိတာ ပတိဋ္ဌိတာတိ မူလဝိဘုဇာဒိပက္ခေပေန သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, နိရုတ္တိနယေန တ ဥက္ကာသု ဌိတာသု ဌိတာ အာသီတိ **ဥက္ကဋ္ဌာ။** အပရေ ပန ဘဏန္တိ ''ဘူမိဘာဂသမ္ပတ္တိယာ, ဥပကရဏသမ္ပတ္တိယာ, မနုဿသမ္ပတ္တိယာ စ တံ နဂရံ ဥက္ကဋ္ဌဂုဏယောဂတော **ဥက္ကဋ္ဌာ** တိ နာမံ လဘီ''တိ ။ **တဿာ** တိ ''ဥက္ကဋ္ဌ''န္တိ ဥပယောဂဝသေန ဝုတ္တပဒဿ။ **အနုပယောဂတ္တာ** တိ ဝိသေသနဘာဝေန အနုပယုတ္တတ္ဝတာ။ **သေသပဒေသူ**တိ ''သတ္တုဿဒ''န္တိအာဒိပဒေသု။ ယထာဝိဓိ ဟိ အနုပယောဂေ ပုရိမသ္မိံ။ **တတ္ထာ** တိ ''ဥပသဂ္ဂဝသေနာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တဝိစာရေ။ **''သဒ္ဒသတ္ထတော ပရိယေသိတဗ္ဗ''** န္တိ ဧတေန သဒ္ဒလက္ခဏာနုဂတော တယံ သဒ္ဒပ္ပယောဂေတိ ဒဿေတိ။ ဥပအနုအဓိအာဣတိဝေံပုဗ္ဗကေ ဝသနကိရိယာဋ္ဌာနေ ဥပယောဂဝစနမေဝ ဟပုဏာတိ တိ သဒ္ဒဝိဒူ ဣစ္ဆန္တိ။

ဥဿဒတာ နာမေတ္ထ ဗဟုလတာတိ, တံ ဗဟုလတံ ဒဿေတုံ **''ဗဟုဇနေ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဂဟေတ္ဝတ ဟေသေတဗ္ဗံ **ဟေသာဝနိယံ။ အာဝိဇ္ဈိတ္ဝတ** တိ ပရိက္ခိပိတ္ဝတ။

ရညာ ဝိယ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ တ **ရာဇဘောဂ္ဂံ။ ရညော အယဘူတ** န္တိ ကုလပရမ္ပရာယ ယောဂ္ဂဘာဝေန ရာဇတော လဒ္ဓအယဘူတံ။ တေနာဟ **''အယဇ္ဇန္တိ အတ္ထော''** တိ။ ရာဇနီဟာရေန ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတော ဥဒ္ဓံ ပရိဘောဂလာဘဿ သေဋ္ဌဒေယျတာ နာမ နတ္ထီတိ အာဟ **''ဆတ္တံ ဥဿာပေတ္ဝတ ရာဇသင်္ခေပေန ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗ''** န္တိ။ **''သဗ္ဗံ ဆေဇ္ဇဘေဇ္ဇ''**န္တိ သရီရဒဏ္ဍနေဒဏ္ဍာဒိ ဘေဒံ သဗ္ဗံ ဒဏ္ဍမာဟ။ **နဒီတိတ္ထပဗ္ဗတာဒီသူ** တိ နဒီတိတ္ထပဗ္ဗတဟ ဒကမဒ္ဒတရအဋ္ဌဝိမုခာဒီသု။ ''ရာဇအယ''န္တိ ဣမိနာဝ ရညော ဒိန္နဘာဝေ သိဒ္ဓေ **''ရညာ ပသေနဒိနာ ကောသလေန ဒိန္န''**န္တိ ဝစနံ ကိမတ္ထိယန္တိ အာဟ **''အယကရာဇဒီပနတ္ထ''** န္တိအာဒိ ။ **နိဿဋ္ဌပရိစ္စတ္တ** န္တိ မုတ္တစာဂဝသေန ပရိစ္စတ္တံ ကတ္ဝတ။ ဧဝဥ္ဟိ တံ သေဋ္ဌဒေယျံ ဥတ္တမဒေယျံ ဇာတံ။

ဥပလဘီတိ သဝနဝသေန ဥပလဘီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **“သောတဒွါရ။ပေ။ အညာသီ”**တိ အာဟ။ အဝဓာရဏဖလတ္တာ သဗ္ဗမ္ပိ တက္ကံ အန္တောဂဓာဝဓာရဏန္တိ အာဟ **“ပဒပူရဏမတ္တေ နိပါတော”** တိ။ **“အဝဓာရဏတ္ထေ”**တိ ပန ဣမိနာ ဣဋ္ဌတောဝဓာရဏတ္ထံ **ခော**-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏန္တိ ဒဿေတိ ။ **“အဿောသိ”** တိ ပဒံ ခော-သဒ္ဒေ ဂဟိတေ တေန ဖုလ္လိတမဏ္ဍိတံ ဝိယ ဟောန္တံ ပူရိတံ နာမ ဟောတိ, တေန စ ပုရိမပစ္ဆိမပဒါနိ သိလိဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ, န တသ္မိံ အဂ္ဂဟိတေတိ အာဟ **“ပဒပူရဏေန ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌတာမတ္တမေဝ”** တိ။ **မတ္တ**-သဒ္ဒော ဝိသေသနိဝတ္တိအတ္ထော, တေနဿ အနတ္ထန္တရဒီပနတာ ဒဿိတာ ဟောတိ, **ဧဝ**-သဒ္ဒေန ပန ဗျဥ္ဇနသိလိဋ္ဌတာယ ဧကန္တိကတာ။

သမိတပါပတ္တာတိ အစ္စန္တံ အနဝသေသတော သဝါသနံ သမိတပါပတ္တာ။ ဧဝဥှိ ဗာဟိရကဝီတရာဂသေက္ခာသေက္ခပါပသမနတော ဘဂဝတော ပါပသမနံ ဝိသေသိတံ ဟောတိ, တေနာဟ **ဝုတ္တဥှေတံ** န္တိအာဒိ။ အနေကတ္ထတ္တာ နိပါတာနံ ဣဓ အနုဿဝတ္ထော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“ခလူတိ အနုဿဝတ္ထေ နိပါတော”** တိ။ **အာလပနမတ္တ**န္တိ ပိယာလာပဝစနမတ္တံ။ ပိယသမုဒါဟာရာ ဟေတေ “ဘော”တိ ဝါ “အာဝုသော”တိ ဝါ “ဒေဝါနံ ပိယာ”တိ ဝါ။ **ဂေါတ္တဝသေနာ**တိ ဧတ္ထ ဂံ တာယတီတိ ဂေါတ္တံ။ ဂေါတမောတိ ဟိ ပဝတ္တမာနံ ဝစနံ, ဗုဒ္ဓိဉ္စ တာယတိ ဧကံသိကဝိသယတာယ ရက္ခတီတိ ဂေါတ္တံ။ ယထာ ဟိ ဗုဒ္ဓိ အာရမ္မဏဘူတေန အတ္ထေန ဝိနာ န ဝတ္တတိ, ဧဝံ အဘိဓာနံ အဘိဓေယျဘူတေန, တသ္မာ သော ဂေါတ္တသင်္ခါတော အတ္ထော တာနိ တာယတိ ရက္ခတီတိ ဝုစ္စတိ။ ကော ပန သောတိ? အညကုလပရမ္ပရာသာဓာရဏံ တဿ ကုလဿ အာဒိပုရိသသမုဒါဂတံ တံကုလပရိယာပန္နသာဓာရဏံ သာမညရူပန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ စ **“သမဏော”**တိ ဣမိနာ သရိက္ခကဇနေဟိ ဘဂဝတော ဗဟုမတဘာဝေါ ဒဿိတော သမိတပါပတာကိတ္တနတော။ **“ဂေါတမော”**တိ ဣမိနာ လောကိယဇနေဟိ ဥဠာရကုလသမ္ဘူတတာဒီပနတော။

ဥစ္စာကုလပရိဒီပနံ ဥဒိတောဒိတဝိပုလခတ္တိယကုလဝိဘာဝနတော။ သဗ္ဗခတ္တိယာနဥှိ အာဒိဘူတမဟာသမ္မတမဟာရာဇတော ပဋ္ဌာယ အသမ္ဘိန္နံ ဥဠာရတမံ သက္ယရာဇကုလံ။ **ကေနစိ ပါရိဇုညေနာ**တိ ဉာတိပါရိဇုညဘောဂပါရိဇုညာဒိနာ ကေနစိ ပါရိဇုညေန ပါရိဟာနိယာ။ **အနဘိဘူတော** အနဇ္ဈောတ္ထတော။ တထာ ဟိ တဿ ကုလဿ န ကိဉ္စိ ပါရိဇုညံ လောကနာထဿ အဘိဇာတိယံ, အထ ခေါ ဝဍ္ဎိယေဝ။ အဘိနိက္ခမနေ စ တတောပိ သမိဒ္ဓတမဘာဝေါ လောကေ ပါကဋော ပညာတော။ ဣတိ **“သက္ယကုလာ ပဗ္ဗဇိတော”** တိ ဣဒံ ဝစနံ ဘဂဝတော သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဘာဝဒီပနံ ဝုတ္တံ မဟန္တံ ဉာတိပရိဝဋ္ဋံ, မဟန္တဉ္စ ဘောဂက္ခန္ဓံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတဘာဝသိဒ္ဓိတော။ **သုန္ဒရ** န္တိ ဘဒ္ဒကံ။ ဘဒ္ဒကတာ စ ပဿန္တဿ ဟိတသုခါဝဟဘာဝေန ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ **အတ္ထာဝဟံ သုခါဝဟ** န္တိ။ တတ္ထ **အတ္ထာဝဟ** န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထသံဟိတဟိတာဝဟံ။ **သုခါဝဟ**န္တိ ယထာဝုတ္တတိဝိဓသုခါဝဟံ။ **တထာရူပါန**န္တိ တာဒိသာနံ။ ယာဒိသေဟိ ပန ဂုဏေဟိ ဘဂဝါ သမန္နာဂတော, တေဟိ စတုပ္ပမာဏိကဿ လောကဿ သဗ္ဗထာပိ အစ္စန္တာယ သဒ္ဓါယ ပသာဒနီယော တေသံ ယထာဘူတသဘာဝတ္တာတိ ဒဿေန္တော **ယထာရူပေ**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယထာဘူတံ။ပေ။ အရဟတ**န္တိ ဣမိနာ ဓမ္မပ္ပမာဏာနံ, လူခပ္ပမာဏာနဉ္စ သတ္တာနံ ဘဂဝတော ပသာဒါဝဟတံ ဒဿေတိ။ တံ ဒဿနေနေဝ စ ဣတရေသမ္ပိ အတ္ထတော ပသာဒါဝဟတာ ဒဿိတာ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ တဒဝိနာဘာဝတော။ **ဒဿနမတ္တမ္ပိ သာဓု ဟောတီ** တိ ဧတ္ထ ကောသိယသကုဏဝတ္ထု (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၄၄; ခု. ပါ. အဋ္ဌ. ၄. ၁၀) ကထေတဗ္ဗံ။

အမ္ဗဋ္ဌမာဏဝကထာဝဏ္ဏနာ

၂၅၆. **မန္တေ ပရိဝတ္တေတီ** တိ ဝေဒေ သဇ္ဈာယတိ, ပရိယာပုဏာတီတိ အတ္ထော။ **မန္တေ ဓာရေတီ** တိ ယထာအဓီတေ မန္တေ အသမ္မုဋ္ဌေ ကတွာ ဟဒယေ ဌပေတိ ဩဋ္ဌပဟတကရဏဝသေန, န အတ္ထဝိဘာဝနဝသေန။

သနိဃဏ္ဍုကေဋုဘာန န္တိ ဧတ္ထ ဝစနီယဝါစကဘာဝေန အတ္ထံ သဒ္ဒဉ္စ နိခဍတိ ဘိန္ဒတိ ဝိဘဇ္ဇ ဒဿေတီတိ နိခဏ္ဍု, သော ဧဝ ဣမဿ ခ-ကာရဿ ဃ-ကာရံ ကတွာ “နိဃဏ္ဍူ”တိ ဝုတ္တော။ ကိဋ္ဌယတိ ဂမေတိ ဉာပေတိ ကိရိယာဒိဝိဘာဂံ, တံ ဝါ အနဝသေသပရိယာဒါနတော ဂမေန္တော ပူရေတီတိ ကေဋုဘံ။ **ဝေဝစနပ္ပကာသက** န္တိ ပရိယာယသဒ္ဒဒီပကံ, ဧကေကဿ အတ္ထဿ အနေကပရိယာယဝစနဝိဘာဝကန္တိ အတ္ထော။ နိဒဿနမတ္တဥ္စေတံ အနေကေသမ္ပိ အတ္ထာနံ ဧကသဒ္ဒဝစနီယတာဝိဘာဝနဝသေနပိ တဿ ဂန္ထဿ ပဝတ္တတ္တာ။ ဝစီဘေဒာဒိလက္ခဏာ

ကိရိယာ ကပ္ပိယတိ ဧတေနာတိ **ကိရိယာကပ္ပော,** သော ပန ဝဏ္ဏပဒသမ္ဗန္ဓပဒတ္ထာဒိဝိဘာဂတော ဗဟုဝိကပ္ပောတိ အာဟ **"ကိရိယာကပ္ပဝိကပ္ပော"** တိ။ ဣဒဉ္စ မူလကိရိယာကပ္ပဂန္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ သတသဟဿပရိမာဏော နယစရိယာဒိပကရဏံ။ ဌာနကရဏာဒိဝိဘာဂတော , နိဗ္ဗစနဝိဘာဂတော စ အက္ခရာ ပဘေဒီယန္တိ ဧတေဟီတိ **အက္ခရပ္ပဘေဒာ,** သိက္ခာနိရုတ္တိယော။ **ဧတေသန္တိ** ဝေဒာနံ။

တေ ဧဝ ဝေဒေ ပဒသော ကာယတီတိ **ပဒကော။** တံ တံ သဒ္ဒံ တဒတ္ထဉ္စ ဗျာကရောတိ ဗျာစိက္ခတိ ဧတေနာတိ **ဗျာကရဏံ,** သဒ္ဒသတ္ထံ။ အာယတိံ ဟိတံ တေန လောကော န ယတတိ န ဤဟတီတိ **လောကာယတံ။** တဉှိ ဂန္ထံ နိဿာယ သတ္တာ ပုညကိရိယာယ စိတ္တမ္ပိ န ဥပ္ပာဒေန္တိ။

ဝယတီတိ **ဝယော,** အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု ကတ္ထစိ အပရိကိလမန္တော အဝိတ္ထာယန္တော တေ ဂန္ထေ သန္ဓာရေတိ ပူရေတီတိ အတ္ထော။ ဒွေဝ ပဋိသေဓာ ပကတိံ ဂမေန္တီတိ ဒဿေန္တော ''အဝယော န ဟောတီ''တိ ဝတွာ တတ္ထ အဝယံ ဒဿေတုံ **"အဝယော နာမ။ပေ။ န သက္ကောတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ **"အနုညာတော"**တိ ပဒဿ ကမ္မသာဓနေ ဝသေန, ''ပဋိညာတော''တိ ပန ပဒဿ ကတ္တုသာဓနေဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **"အာစရိယေနာ"**တိအာဒိမာဟ။ အာစရိယပရမ္ပရာဘတံ **အာစရိယကံ။ ဂရူ**တိ ဘာရိယံ အတ္တာနံ တတော မောစေတွာ ဂမနံ ဒုက္ကရံ ဟောတိ။ **အနတ္ထောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ** နိန္ဒာဗျာရောသဥပာရမ္ဘာဒိ။

၂၅၇. ''အဗ္ဘုဂ္ဂတော''တိ ဧတ္ထ အဘိသဒ္ဒယောဂေန **ဣတ္ထမ္ဘူတာချာနတ္ထဝသေနေဝ ဥပယောဂဝစနံ။**

၂၅၈. **လက္ခဏာနီ**တိ လက္ခဏဒီပနာနိ မန္တပဒာနိ။ **အန္တရဓာယန္တိ** တိ န ကေဝလံ လက္ခဏမန္တာနိယေဝ, အထခော အညာနိပိ ဗြာဟ္မဏာနံ ဉာဏဗလာဘာဝေန အနုက္ကမေန အန္တရဓာယန္တိ။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ ''ကေသတံ အဒ္ဓရိယံ သာခာ သဟဿဝတ္တကော သာမာ''တိအာဒိ။ **ပဏိဓိ ။ပေ။ မဟတော**တိ ဧတ္ထ ပဏိဓိမဟတော သမာဒာနမဟတောတိ အာဒိနာ ပစ္စေကံ မဟန္တ-သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော။ ပဏိဓိမဟန္တတာဒိ စဿ ဗုဒ္ဓဝံသစရိယာပိဋကဝဏ္ဏနာဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **နိဋ္ဌာ** တိ နိပ္ဖတ္တိယော။ **ဘဝဘေဒေ**တိ ဘဝဝိသေသေ။ ဣတော စ ဧတ္တော စ ဗျာပေတွာ ဌိတတာ **ဝိသဋဘာဝေါ။**

ဇာတိသာမညတောတိ လက္ခဏဇာတိယာ လက္ခဏဘာဝမတ္တေန သမာနဘာဝတော။ ယထာ ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ လက္ခဏာနိ သုဝိသဒါနိ, သုပရိဗျတ္တာနိ, ပရိပုဏ္ဏာနိ စ ဟောန္တိ, န ဧဝံ စက္ကဝတ္တီနံ, တေနာဟ **"န တေဟေဝ ဗုဒ္ဓေါ ဟောတီ"**တိ။ အဘိရူပတာ, ဒီဃာယုကတာ, အပ္ပာတင်္ကတာ, ဗြာဟ္မဏာဒီနံ ပိယမနာပတာတိ ဣမေဟိ **စတူဟိ** အစ္ဆရိယဘာဝေဟိ။ အနံ, ပိယဝစနံ, အတ္ထစရိယာ, သမာနတ္တတာတိ ဣမေဟိ **စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ။ ရဉ္ဇနတော** တိ ပီတိဇနနတော။ စက္ကံ စက္ကရတနံ ဝတ္တေတိ ပဝတ္တေတီတိ **စက္ကဝတ္တီ။** သမ္ပတ္တိစက္ကေဟိ သယံ ဝတ္တတိ, တေဟိ စ ပရံ သတ္တနိကာယံ ဝတ္တေတိ ပဝတ္တေတီတိ **စက္ကဝတ္တီ။** ပရဟိတာဝဟော ဣရိယာပထစက္ကာနံ ဝတ္တော ဝတ္တနံ တေသ္မ, ဧတ္ထာတိ တ **စက္ကဝတ္တီ။** အပ္ပဋိဟတံ တ အာဏာသင်္ခါတံ စက္ကံ ဝတ္တေတီတိ **စက္ကဝတ္တီ။** ခတ္တိယမဏ္ဍလာဒိသညိတံ စက္ကံ သမူဟံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတီတိ **စက္ကဝတ္တီ** စက္ကဝတ္တိဝတ္တသင်္ခါတံ ဓမ္မံ စရတိ, စက္ကဝတ္တိဝတ္တသင်္ခါတော ဓမ္မော တေသမိံ အတ္ထီတိ တ **ဓမ္မိကော။** ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မေ ရဉ္ဇနဋ္ဌေန ရာဇာတိ **ဓမ္မရာဇာ။** ''ရာဇာ ဟောတိ စက္ကဝတ္တီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ **"စာတုရန္တော"** တိ ပဒံ စတုဒီပိဿရတံ ဝိဘာဝေတီတိ အာဟ **"စတုသမုဒ္ဒအန္တာယာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ ''စတုဒ္ဒီပဝိဘူသိတာယာ''တိ အဝတွာ ''စတုဗ္ဗိဓာ''တိ **ဝိဓဂ္ဂဟဏံ** တံတံပရိတ္တဒီပါနမ္ပိ သင်္ဂဟတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကောပာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကာမမောဟမာနမဒါဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဝိဇိတာဝီ**တိ ဝိဇိတဝါ။ ကေနစိ အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဇနပဒေ ထာဝရိယပ္ပတ္တော, ဒဠှဘာဝတ္တော တိဘာဝတော တ, ဇနပဒေ ထာဝရိယံ ပတ္တော ဧတ္တာတိ **ဇနပဒတ္ထာဝရိယပ္ပတ္တော။**

စိတ္တီကတဘာဝါဒိနာပိ (ခု. ပာ. အဋ္ဌ. ၃; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၃; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၂၆; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၅၀) စက္ကာဒီသု ရတနဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေ နယော သေသေသုပိ။ ရတိနိမိတ္တတာယ တ စိတ္တီကတာဒိဘာဝဿ ရတိဇနနဋ္ဌေန ကေသင်္ဂဟတာယ ဝိသုံ အဂ္ဂဟဏံ။ ဣမေဟိ ပန ရတနေဟိ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ ယံ ယမတ္ထံ ပစ္စနုဘောတိ, တံ တံ ဒဿေတုံ **"ဣမေသု ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဇိတံ ဇိနာတိ** မဟေသက္ခတာသံဝတ္တနိယကမ္မနိဿန္ဒဘာဝတော။ ဝိဇိ

တေ ယထာသုခံ အနုဝိစရတိ ဟတ္ထိရတနံ အဿရတနဉ္စ အဘိရုဟိတွာ တေသံ အာနုဘာဝေန အန္တောပါတရာသေယေဝ သမုဒ္ဒပရိယန္တံ ပထဝိံ အနုသံယာယိတွာ ရာဇဓာနိမေဝ ပစ္စာဂမနတော။ **ပရိဏာယကရတနေန ဝိဇိတမနုရက္ခတိ** တေန တတ္ထ တတ္ထ ကာတဗ္ဗကိစ္စဿ သံဝိဓာနတော။ **အဝသေသေဟီ**တိ မဏိရတနဣတ္ထိရတနဂဟပတိရတနေဟိ။ တတ္ထ မဏိရတနေန ယောဇနပ္ပမာဏေ ပဒေသေ အန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ အာလောကဒဿနာဒိနာ သုခမနုဘဝတိ, ဣတ္ထိရတနေန အတိက္ကန္တမာနုသကရူပသမ္ပတ္တိဒဿနာဒိဝသေန, ဂဟပတိရတနေန ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတမဏိကနကရဇတာဒိဓနပဋိလာဘဝသေန။

ဥဿာဟသတ္တိယောဂေ တေန ကေနစိ အပ္ပဋိဟတာဏာစက္ကဘာဝသိဒ္ဓိတော **ပစ္ဆိမေနာ** တိ ပရိဏာယကရတနေန။ တဉှိ သဗ္ဗရာဇကိစ္စေသု ကုသလံ အဝိရဇ္ဈနယောဂံ, တေနာဟ **"မန္တသတ္တိယောဂေ"** တိ ။ ဟတ္ထိအဿရတနာနံ မဟာနုဘာဝတာယ ကောသသမ္ပတ္တိယာပိ ပဘာဝသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိတော **"ဟတ္ထိ။ပေ။ ယောဂေ"** တိ ဝုတ္တံ။ (ကောသောဟိ နာမ သတိ ဥဿာဟသမ္ပတ္တိယံ ဒုဂ္ဂံ တေဇံ ကုသုမောရံ ပရက္ကမံ ပဗ္ဗတောမုခံ အမောသပဟာရဏံ) တိဝိဓသတ္တိယောဂဖလံ ပရိပုဏ္ဏံ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သေသေဟီ**တိ သေသေဟိ ပဉ္စဟိ ရတနေဟိ။

အဒေသကုသလမူလဇနိတကမ္မာနုဘာဝေနာ တိ အဒေသသင်္ခါတေန ကုသလမူလေန သဟဇာတာဒိပစ္စယဝသေန ဥပ္ပါဒိတကမ္မဿ အာနုဘာဝေန **သမ္ပဇ္ဇန္တိ** သောမ္မတရရတနဇာတိကတ္တာ။ **မဇ္ဈိမာနိ** မဏိဣတ္ထိဂဟပတိရတနာနိ။ **အလောဘ။ပေ။ ကမ္မာနုဘာဝေန** သမ္ပဇ္ဇန္တိ **ဥဠာရဿ ဓနဿ,** ဥဠာရဓနပဋိလာဘကာရဏဿ စ ပရိစ္စာဂသမ္ပဒါဟေတုကတ္တာ။ **ပစ္ဆိမန္တိ** ပရိဏာယကရတနံ။ တဉှိ **အမောဟ။ပေ။ ကမ္မာနုဘာဝေန သမ္ပဇ္ဇတိ** မဟာပညေနေဝ စက္ကဝတ္တိရာဇကိစ္စဿ ပရိဏေတဗ္ဗတ္တာ။ **ဥပဒေသော** နာမ သဝိသေသံ သတ္တန္နံ ရတနာနံ ဝိစာရဏဝသေန ပဝတ္တော ကထာဗန္ဓော။

သရဏတော ပဋိပက္ခဝိဓမနတော **သူရာ,** တေနာဟ **"အဘီရုကဇာတိကာ"**တိ။ အသုရေ ဝိဇိနိတွာ ဌိတတ္တာ ဝီရော, သက္ကော ဒေဝါနံ ဣန္ဒော။ တဿ အင်္ဂံ ဒေဝပုတ္တော သေနင်္ဂဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ **"ဝီရင်္ဂရူပါတိ ဒေဝပုတ္တသဒိသကာယာ"**တိ။ **"ဧကေ"**တိ သာရသမာသာစရိယမာဟ။ **သဘာဝေ**တိ သဘာဝဘူတော အတ္ထော။ **ဝီရကာရဏန္တိ** ဝီရဘာဝကာရဏံ။ **ဝီရိယမယသရီရာ ဝိယာ**တိ သဝိဂ္ဂဟဝီရိယသဒိသာ, သဝိဂ္ဂဟံ စေ ဝီရိယံ သိယာ တံသဒိသာတိ အတ္ထော။ နနု ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ပဋိသေနာ နာမ နတ္ထိ, ယ'မဿ ပုတ္တာ ပမဒ္ဒေယျုံ, အထ ကသ္မာ ပရသေနပ္ပမဒ္ဒနာတိ ဝုတ္တန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **သစေ**တိအာဒိ, တေန ပရသေနာ ဟောတု ဝါ မာ ဝါ တေ ပန ဧဝံ မဟာနုဘာဝါတိ ဒဿေတိ။ **ဓမ္မေနာ** တိ ကတုပစိတေန အတ္တနော ပုညဓမ္မေန။ တေန ဟိ သဉ္စောဒိတာ ပထဝိယံ သဗ္ဗရာဇာနော ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ "သွာဂတံ တေ မဟာရာဇာ"တိ အာဒိံ ဝတွာ အတ္တနော ရဇ္ဇံ ရညော စက္ကဝတ္တိဿ နိယျာတေန္တိ, တေန ဝုတ္တံ "သော ဣမံ။ပေ။ အဇ္ဈာဝသတီ"တိ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန တဿ ယထာဝုတ္တဿ ဓမ္မဿ စိရတရံ ဝိပစ္စိတုံ ပစ္စယဘူတံ စက္ကဝတ္တိဝတ္တသမုဒါဂတံ ပယောဂသမ္ပတ္တိသင်္ခါတံ ဓမ္မံ ဒဿေတုံ **"ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော တိအာဒိနာ ပဉ္စသီလဓမ္မေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝဉှိ "အဒဏ္ဍေန အသတ္ထေနာ"တိ ဣဒံ ဝစနံ သုဋ္ဌုတရံ သမတ္ထိတံ ဟောတီတိ။ ယသ္မာ ရာဂါဒယော ပါပဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သတ္တသန္တာနံ ဆာဒေတွာ ပရိယောနန္ဓိတွာ တိဋ္ဌန္တိ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ နိဝါရေန္တိ, တသ္မာ တေ "ဆဒနာ, ဆဒါ"တိ စ ဝုတ္တာ။ **ဝိဝဋ္ဋေတွာ**တိ ဝိဂမေတွာ။ **ပူဇာရဟတာ ဝုတ္တာ** "အရဟတီတိ အရဟ"န္တိ။ **တဿာ** ပူဇာရဟတာယ။ **ယသ္မာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော,** တသ္မာ အရဟန္တိ။ **ဗုဒ္ဓတ္တဟေတုဘူတာ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒတာ ဝုတ္တာ** သဝါသနသဗ္ဗကိလေသပ္ပဟာနပုဗ္ဗကတ္တာ ဗုဒ္ဓဘာဝဿ။

အရဟံ ဝဋ္ဋာဘာဝေနာ တိ ဖလေန ဟေတုအနုမာနဒဿနံ။ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဆဒနာဘာဝေနာ** တိ ဟေတုနာ ဖလာနုမာနဒဿနံ။ **ဟေတုဒွယံ ဝုတ္တံ** "ဝိဝဋ္ဋော ဝိစ္ဆဒော စာ"တိ။ **ဒုတိယေန ဝေသာရဇ္ဇေနာ** တိ "ခီဏာသဝဿ တေ ပဋိဇာနတော"တိအာဒိနာ ဝုတ္တေန ဝေသာရဇ္ဇေန။ **ပုရိမသိဒ္ဓိ** တိ ပုရိမဿ ပဒဿ အတ္ထသိဒ္ဓိတိ အတ္ထော။ **ပဌမေနာ**တိ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ ပဋိဇာနတော"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၅၀; အ. နိ. ၄.၈) ဝုတ္တေန ဝေသာရဇ္ဇေန။ **ဒုတိယသိဒ္ဓီ**တိ ဒုတိယဿ ပဒဿ အတ္ထသိဒ္ဓိ, ဗုဒ္ဓတ္တသိဒ္ဓီတိ အတ္ထော။ **တတိယစတုတ္ထေဟီ** တိ "ယေ ခော ပန တေ အန္တရာယိကာ ဓမ္မာ"တိအာဒိနာ, (မ. နိ. ၁.၁၅၀; အ. နိ. ၄.၈) "ယဿ ခော ပန တေ အတ္ထာယာ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၅၀; အ. နိ. ၄.၈) စ ဝုတ္တေဟိ တတိယစတုတ္ထေဟိ ဝေသာရဇ္ဇေဟိ။ **တတိယသိဒ္ဓီ** တိ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒနတာသိဒ္ဓိ ယာထာဝတော အန္တရာယိကနိယျာနိကဓမ္မာပဒေသေန ဟိ သတ္ထု ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒနဘာဝေ လောကေ ပါကဋော အဟော

သိ။ **ပုရိမံ ဓမ္မစက္ကန္တိ** ပုရိမပဒံ ဘဂဝတော ဓမ္မစက္ကံ၊ **သာဓေတိ** ကိလေသာရိနံ, သံသာရစက္ကဿ စ အရာနံ ဟတဘာဝံ ဒီပနတော။ **ဒုတိယံ ပဒံ ဗုဒ္ဓစက္ကံ၊ သာဓေတိ** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿေဝ တံသဗ္ဘာဝတော။ **တတိယံ ပဒံ သမန္တစက္ကံ၊ သာဓေတိ** သတသနသဗ္ဗကိလေသပ္ပဟာနဒီပနတော။ ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ''တိ ဟိ ဝတ္တေ ''ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒေ''တိ ဝစနံ ဗုဒ္ဓဘာဝတဝဟမေဝ သဗ္ဗကိလေသပ္ပဟာနံ ဝိဘာဝေတိ။ **''သူရဘာဝ''**န္တိ လက္ခဏဝိဘာဝနေ ဝိသဒဉာဏတံ။

၂၅၉. **ဇဝံ ဘောတိ** တွေ ဓဝေန္တိ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနေ နိပါတော။ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနဥ္စေတ္ထ ''တထာ မယံ တံ ဘဝန္တံ ကေတမံ ဝေဒိဿာမ, တ္ဝံ မန္တာနံ ပဋိဂ္ဂဟေတာ''တိ စ ဇဝံ ပဝတ္တဿ ပေက္ခရသာတိနော ဝစနဿ သမ္ပဋိဂ္ဂဟောတိ အာဟ။ **''သောပိ တာယာ''**တိအာဒိ။ တတ္ထ **တာယာ**တိ တာယ ယထာဝုတ္တာယ သမုတ္တေဇနာယ။ **အယာနဘူမိန္တိ** ယာနဿ အဘူမိံ။ **ဒိတပဓာနိကာ**တိ ဒိတပဓာနာနုယုဥ္ဇနကာ။

၂၆၀. ယဒိပိ ပုဗ္ဗေ အမ္ဗဋ္ဌကုလံ အပ္ပညာတံ, တအာ ပန ပညာယတီတိ အာဟ **''တအာ ကိရာ''**တိအာဒိ။ **အတုရိတော**တိ အဝေကာယန္တော။

၂၆၁. **ယထာ ခမနီယာဒီနိ ပုစ္ဆန္တော** တိ ယထာ ဘဂဝတ ''ကစ္စိ တေ မာဏဝ ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယ''န္တိအာဒိနာ ခမနီယာဒီနိ ပုစ္ဆန္တော တေဟိ မာဏဝေဟိ သဒ္ဓိံ ပဌမံ ပဝတ္တမောဒအော အဟောသိ ပုဗ္ဗဘာသိတာယ တဒနုကရဏေန ဇဝံ တေပိ မာဏဝ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ သမပ္ပဝတ္တမောအာ အဟေသုန္တိ ယောဇနာ။ တံ ပန သမပ္ပဝတ္တမောဒတံ ဥပမာယ ဒဿေတုံ **''သီတောဒကံ ဝိယာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သမ္မောဒိတ** န္တိ သံသန္ဒိတံ။ **ဧကီဘာဝ**န္တိ သမ္မောဒနကိရိယာယ သမာနတံ ။ **ခမနီယန္တိ** ''ဣဒံ စတုစက္ကံ နဝဒ္ဝါရံ သရီရယန္တံ ဒုက္ခဗဟုလတာယ သဘာဝတော ဒုဿဟံ ကစ္စိ ခမိတုံ သက္ကုဏေယျ''န္တိ ပုစ္ဆတိ, **ယာပနီယန္တိ** အာဟာရာဒိပစ္စယပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိကံ စိရပ္ပဗန္ဓသင်္ခာတာယ ယာပနာယ ကစ္စိ ယာပေတုံ သက္ကုဏေယျံ။ သီသရောကာဒိအာဗာဓာဘာဝေန **ကစ္စိ အပ္ပာဗာဓံ,** ဒုက္ခဇီဝိကာဘာဝေန **ကစ္စိ အပ္ပာတင်္ကံ,** တံတံကိစ္စကရဏေ ဥဋ္ဌာနသုခတာယ **ကစ္စိ လဟုဋ္ဌာနံ,** တဒနုရူပဗလယောဂတော **ကစ္စိ ဗလံ,** သုခဝိဟာရသဗ္ဘာဝေန **ကစ္စိ ဖာသုဝိဟာရော** အတ္ထီတိ သဗ္ဗတ္ထ ကစ္စိ-သဒ္ဒံ ယောဇေတ္ဝာ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဗလပ္ပတ္တာ ပီတိ **ပီတိယေဝ**။ တရုဏပီတိ **ဟာမောဇ္ဇံ**။ သမ္မောဒနံ ဇနေတိ ကရောတီတိ သမ္မောဒနိကံ တဒေဝ **သမ္မောဒနီယံ**။ သမ္မောဒိတဗ္ဗတော **သမ္မောဒနီယ** န္တိ ဣဒံ ပန အတ္ထံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ **''သမ္မောဒိတုံ ယုတ္တဘာဝတော''**တိ။ သရိတဗ္ဗဘာဝတော အနုဿရိတဗ္ဗဘာဝတော ''သရဏီယ''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **''သာရဏီယ''**န္တိ ဒီဃံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ **''သုယျမာနသုခတော''** တိ အာဟာထမဓုရတမာဟ, **''အနုဿရိယမာနသုခတော''** တိ ဝိမဒ္ဒရမဏီယတံ။ **''ဗျဉ္ဇနပရိသုဒ္ဓတာယာ''** တိ သဘာဝနိရုတ္တိဘာဝေန တဿာ ကထာယ ဝစနစာတုရိယမာဟ, **''အတ္ထပရိသုဒ္ဓတာယာ''**တိ အတ္ထဿ နိရုပက္ကိလေသတံ။ **အနေကေဟိ ပရိယာယေဟီ**တိ အနေကေဟိ ကာရဏေဟိ။

အပသာဒေဿာမီ တိ မင်္ကုံ ကရိဿာမိ။ **ကဏ္ဍေ သြလမ္ဗေတ္ဝာ** တိ ဥဘောသု ခန္ဓေသု သာဋကံ အာသဇ္ဇေတ္ဝာ ကဏ္ဍေ သြလမ္ဗိတ္ဝာ။ **ဒုဿကဏ္ဏံ ဂဟေတ္ဝာ** တိ နိဝတ္ထသာဋကဿ ဒသာကောဋိံ ဧကေန ဟတ္ထေန ဂဟေတ္ဝာ။ **စင်္ကမံ အဘိရုဟိတ္ဝာ** တိ စင်္ကမိတုံ အာရဘိတ္ဝာ။ **ဓာတုသမတာ**တိ ရသာဒိဓာတူနံ သမာဝတ္ထတာ, အရောဂတာတိ အတ္ထော။ **အနာစာရဘာဝသာရဏီယန္တိ** အနာစာရဘာဝေန သရဏီယံ။ ''အနာစာရော ဝတာယ''န္တိ သရိတဗ္ဗံ။

၂၆၂. **''ဘဝဂ္ဂံ ဂဟေတုကာမော ဝိယာ''** တိအာဒိ အသက္ကုဏေယျတ္တာ ဒုက္ကရံ ကိစ္စံ အာရဘတီတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ အသက္ကုဏေယျဥ္စေဟတံ သဒေဝကေနာပိ လောကေန, ယဒိဒံ ဘဂဝတော အပသာဒနံ, တေနာဟ **''အဋ္ဌာနေ တယမတီ''**တိ။ အယံ ဗာလော ''မယိ ကိဉ္စိ အကထေန္တေ မယာ သဒ္ဓိံ ကထေတုမ္ပိ န ဝိသဟတီ''တိ မာနမေဝ ပဂ္ဂဏှိဿတိ, ကထေန္တေ ပန ကထာပသင်္ဂေနေဿ ဇာတိကေတ္တော ဝိဘာဝိတေ မာနနိဂ္ဂဟော ဘဝိဿတီတိ ဘဂဝတ ''ဇဝံ နု တေ''တိအာဒိမာဟ။ တေန ဝုတ္တံ ''အထ ခော ဘဂဝတ''တိအာဒိ။ အာစာရသမာစာရသိက္ခာပနေန အာစရိယာ, တေသံ ပန အာစရိယာနံ ပကဋ္ဌာ အာစရိယာတိ ဟာစရိယာ ယထာ ပပိတာမဟောတိ, တေနာဟ **''အာစရိယေဟိ စ တေသံ ဟာစရိယေဟိ စာ''**တိ။

၂၆၃. **တီသု ဣရိယာပထေသူ**တိ ဌာနဂမနနိသဇ္ဇာသု။ **ကထာပဋ္ဌာသန္တိ** ကထာဝသေန ယုဂဂ္ဂာဟံ။ သယာနေန အာစရိယေန သဒ္ဓိံ သယာနဿ ကထာ နာမ အာစာရော န ဟောတိ, တံ ဣတရေဟိ သဒိသံ ကတ္တ ကထနံ ဣဓ ကထာပဋ္ဌာသော။

တဿ ပန ယံ အနာစာရဘာဝဝိဘာဝနံ သတ္ထာရာ အမ္ဗဋ္ဌေန သဒ္ဓိံ ကထေန္တေန ကတံ, တံ သင်္ဂီတိအနာရုဠ္ဟံ ပရမ္ပရာဘတန္တိ ဥပရိ ဟဋ္ဌိယာ သမ္ဗန္ဓဘာဝေန ဒဿေန္တော **"တတော ကိရာ"**တိအာဒိမာဟ။ **မုဏ္ဍကာ သမဏကာ** တိ စ ဂရဟာယံ **က**-သဒ္ဒော, တေနာဟ **"ဟီဠေန္တော"** တိ။ ဣဘဿ ပယောဂေ ဣဘော ဥတ္တရပဒလောပေန, တံ ဣဘံ အရဟန္တီတိ **ဣဗ္ဘာ။** ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယထာ ဣဘော ဟတ္ထိတဟနဘူတော ပရဿ ဝသေန ဝတ္တတိ, န အတ္တနော, ဧဝံ ဧတေပိ ဗ္ရာဟ္မဏာနံ သုဿုသကာ သုဒ္ဒာ ပရဿ ဝသေန ဝတ္တန္တိ, န အတ္တနော, တသ္မာ ဣဘသဒိသပယောဂတာယ ဣဗ္ဘာတိ။ တေ ပန ကုဋုမ္ဗိကတာယ ဃရတသိနော ဃရဿာမိကာ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ဂဟပတိကာ"**တိ။ **ကဏှာ**တိ ကဏှာဇာတိကာ။ ဒိဇာ ဧဝ ဟိ သုဒ္ဓဇာတိကာ, န ဣတရေတိ တဿ အဓိပ္ပာယော, တေနာဟ **"ကာဠကာ"**တိ။ **မုခတော နိက္ခန္တာ** တိ ဗြာဟ္မဏာနံ ပုဗ္ဗပုရိသာ ဗြဟ္မုနော မုခတော နိက္ခန္တာ, အယံ တေသံ ပဌမုပ္ပတ္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **"သမဏာ ပိဋ္ဌိပာဒတော"** တိ ဣဒံ ပနဿ "မုခတော နိက္ခန္တာ"တိအာဒိဝစနတောပိ အတိဝိယ အသမဝေက္ခိတဝစနံ စတုဝဏ္ဏပရိယာပန္နဿေဝ သမဏဘာဝသမ္ဘဝတော။ **အနိယမေတ္တတ**တိ အဝိသေသေတ္တတ, အနုဒ္ဒေသိကဘာဝေနာတိ အတ္ထော။

မာနုဿယဝသေန ကထေတိ တိ မာနုဿယံ အဝဿာယ အတ္တာနံ ဥက္ကံသေန္တော, ပရေ စ ဝမ္ဘေန္တော "မုဏ္ဍကာ"တိ အာဒိံ ကထေတိ။ **ဇာနာပေမီ**တိ ဇာတိကေတ္တဿ ပမာဏံ ယာထာဝတော ဝိဘာဝနေန ပမာဏံ ဇာနာပေမီတိ။ **အတ္ထော တေဿ အတ္ထီတိ အတ္ထိကံ** ဒဏ္ဍိကညာယေန။

"ယာယေဝ ခော ပနတ္ထာယ" တိ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ, တံ ပရတော "ပုရိသလိင်္ဂဝသေနေတ"တိ ဝက္ခမာနတ္တာ ယုတ္တံ။ **ယာယ အတ္ထာယ** တိ တ ပုလ္လိင်္ဂဝသေနေဝ တဒတ္ထေ သမ္ပဒာနဝစနံ, ယဿ အတ္ထဿ အတ္ထာယာတိ အတ္ထော။ **အဿာ** တိ အမ္ဗဋ္ဌဿ ဒဿေတ္တတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အဉ္ဇေသန္တိ** အဉ္ဇေသံ သာဓုရူပါနံ။ **သန္တိကံ အာဂတာန** န္တိ ဂုရုဋ္ဌာနိယာနံ သန္တိကံ ဥပဂတာနံ။ **ဝတ္တ** န္တိ တေဟိ စရိတဗ္ဗအာစာရံ။ **အသိက္ခိတော**တိ အာစာရံ အသိက္ခိတော။ တတော ဧဝ **အပ္ပဿုတော။** ဗာဟုသစ္စဉ္ဟိ နာမ ယာဝဒေဝ ဥပသမတ္ထံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, တဒဘာဝတော အမ္ဗဋ္ဌော အပ္ပဿုတော အသိက္ခိတော "အဝုသိတော"တိ ဝိညာယတိ, တေနာဟ **"တေဿ ဟီ"**တိအာဒိ။

၂၆၄. ကောဓဝသစိတ္တတာယ **အသကမနော။ မာနနိမ္မဒနတ္ထ** န္တိ မာနဿ နိမ္မဒနတ္ထံ။ **ဥဂ္ဂိလေတ္တတ** တိ သိနေဟပာနေန ကိလိန္နံ ဥဗ္ဗမနံ ကတ္တတ။ **ကေတ္တေန ကေတ္တ** န္တိ တေန ဝုတ္တေန ပုရာတနကေတ္တေန ဣအနိ တံ တံ အနဝဇ္ဇသညိတံ ကေတ္တံ သာဝဇ္ဇတော ဥဋ္ဌာပေတ္တတ ဥဒ္ဓရိတ္တတ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ **ကေတ္တံ** အာဒိပုရိသဝသေန, **ကုလာပဒေသော,** တဒန္တဝယေ ဥပ္ပန္နအဘိညာတပုရိသဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော ယထာ "အာဒိစ္စော, မဃဒေတော"တိ။ ကေတ္တမူလဿ ကရယ္ဟတာယ အမာနဝတ္ထုဘာဝပဝေဒနတော **"မာနဒ္ဓဇံ မူလေ ဆေတ္တတ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဃဋ္ဋေန္တော** တိ ဩမသန္တော။

ယသ္မိံ မာနုဿယကောဓုဿယာ အညမညူပတ္ထဒ္ဓာ, သော "စဏ္ဍော"တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"စဏ္ဍာတိ မာနနိဿိတကောဓယုတ္တာ"**တိ။ **ခရာ**တိ စိတ္တေန, တစာယ စ ကက္ခဠာ။ **လဟုကာ**တိ တရုဏာ။ **ဘဿာ** တိ "သာဟသိကာ"တိ ကေစိ ဝဒန္တိ, "သာရမ္ဘကာ"တိ အပရေ။ **သမာနာ**တိ ဟောန္တာ, ဘဝမာနာတိ အတ္ထောတိ အာဟ **"သန္တာတိ ပုရိမပဒဿေဝ ဝေဝစန"**န္တိ။ **န သက္ကရောန္တီ** တိ သက္ကာရံ န ကရောန္တိ။ **အပစိတိကမ္မ**န္တိ ပဏိပာတကမ္မံ **နာနုလောမ**န္တိ အတ္တနော ဇာတိယာ န အနုစ္ဆဝိကန္တိ အတ္ထော။

ဒုတိယကဏ္ဍတဒဝဏ္ဏနာ

၂၆၅. ကာမံ သက္ယရာဇကုလေ ယော သဗ္ဗေသံ ဗုဒ္ဓတရော သမတ္ထော စ, သော ဧဝ အဘိသေကံ လဘတိ, ကေစ္စော ပန အဘိသိတ္တော သမာနော "ဣဒံ ရဇ္ဇံ နာမ ဗဟုကိစ္စံ ဗဟုဗျာဟရ"န္တိ တတော နိဗ္ဗိဇ္ဇ ရဇ္ဇံ ဝယသာ အနန္တ

ရသ္သ နိယ္ယာတေတိ, ကအစိ သောပိ အညသ္သာတိ တာဒိသေ သန္ဓာယာဟ **“သက္ယာတိ အဘိသိတ္တရာဇာ နော”**တိ။ **ကုလဝံသံ ဇာနန္တိ** တိ ကဏှာယနတော ပဋ္ဌာယ ပရမ္ပရာဂတံ အနုသ္သဝဝသေန ဇာနန္တိ။ ကုလာဘိမာနိ နော ဟိ ယေဘုယ္ယေန ပရေသံ ဥစ္စာဝစံ ကုလံ တထာ တထာ ဥဒ္ဒဟရန္တိ, အတ္တနော စ ကုလဝံသံ ဇာနန္တိ, ဝေံ အမ္ဗဋ္ဌော ပိ။ တထာ ဟိ သော ပရတော ဘဂဝတာ ပုစ္ဆိတော ဝဇိရပာဏိဘယေန ယာထာဝတော ကထေသိ။

တတိယဣဗ္ဘဝါဒဝဏ္ဏနာ

၂၆၆. **ခေတ္တလေဍ္ဍုန** န္တိ ခေတ္တေ ကသနဝသေန နင်္ဂလေန ဥဒ္ဓာပိတလေဍ္ဍုနံ။ ‘‘လဋ္ဋကိကာ’’ ဣစ္စေဝ ပညာတာ **ခုဒ္ဒကသကုဏိကာ လဋ္ဋုကိကောပမဝဏ္ဏနာယံ** ‘‘စာတကသကုဏိကာ’’တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၅၀) ဝုတ္တာ။ **ကာမဝသေန လဂ္ဂိတုန္တိ** ဥပနယ္ဟိတုံ, အာဃာတံ ဗန္ဓိတုန္တိ အတ္ထော။ **“အမ္ဗဋ္ဌ ဟံသကောဉ္စမောရသမေ ကရောတီ”**တိ ဣမိနာ ‘‘န တံ ကောစိ ဟံသော တ’’တိအာဒိဝစနံ သင်္ဂိတိ အနာရုဠှံ တဒါ ဘဂဝတာ ဝုတ္တမေတတိ ဒဿေတိ။ ‘‘ဝေံ န တေ’’တိအာဒိဝစနံ, ‘‘အဝုသိတတာယေတ’’တိအာဒိဝစနဉ္စ မာနဝသေန သမဏေန ကေတမေန ဝုတ္တန္တိ မညတီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“နိမ္မာနော အနိ ဇာတောတိ မညမာနော”** တိ။

အဿိပုတ္တဝါဒဝဏ္ဏနာ

၂၆၇. **နိမ္မာဒေတီ** တိ အ-ကာရဿ အာ-ကာရံ ကတ္ဝာ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **“နိမ္မဒေတီ”** တိ။ ကာမံ ကေတ္တံ နာမေတံ ပိတိတော လဒ္ဓဗ္ဗံ, န မာတိတော န ဟိ ဗ္ရာဟ္မဏာနံ သကေတ္တာယ အာတဟဝိတဟော ဣစ္ဆိတော, ကေတ္တနာမံ ပန ယသ္မာ ဇာတိသိဒ္ဓံ, န ကိတ္တိမံ, ဇာတိ စ ဥဘယသမ္ဗန္ဓိနီ, တသ္မာ **“မာတာပေတ္တိကန္တိ မာတာပိတူနံ သန္တက”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **နာမကေတ္တ** န္တိ ကေတ္တနာမံ, န ကိတ္တိမနာမံ, န ဂုဏနာမံ တ။ တတ္ထ ‘‘ကဏှာယနော’’တိ နိရုဠှာ ယာ နာမပဏ္ဏတ္တိ, တံ သန္ဓာယာဟ **“ပဏ္ဏတ္တိဝသေန နာမ** န္တိ။ တံ ပန ကဏှာယဣသိတော ပဋ္ဌာယ တသ္မိံ ကုလပရမ္ပရာဝသေန အာဂတံ, န တေသ္မိံယေဝ နိရုဠှံ, တေန ဝုတ္တံ **“ပဝေဏိဝသေန ကေတ္တ”** န္တိ။ **ကေတ္တ** -ပဒဿ ပန အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။ **အနုဿရတော** တိ ဧတ္ထ န ကေဝလံ အနုဿရဏံ အဓိပ္ပေတံ, အထ ခော ကုလသုဒ္ဓိဝီမံသနဝသေနာတိ အာဟ **“ကုလကောဋိံ သောဓေန္တဿာ”** တိ။ **အယျပုတ္တာ** တိ အယျိကပုတ္တာတိ အာဟ **“သာမိနော ပုတ္တာ”** တိ။ ဒိသာ ဩက္ကာကရညော အန္တောဇာတာ အဿီတိ အာဟ **“ဃရဒါသိယာ ပုတ္တော”**တိ။ ဧတ္ထ စ ယသ္မာ အမ္ဗဋ္ဌော ဇာတိံ နိဿာယ မာနတ္ထဒ္ဓေ, န စဿ ယာထာဝတော ဇာတိယာ အဝိဘာဝိတာယ မာနနိဂ္ဂဟော ဟောတိ, မာနနိဂ္ဂဟေ စ ကတေ အပရဘာဂေ ရတနတ္တယေ ပသီဒိဿတိ , န ‘‘အဿီ’’တိ တစာ ဖရုသတစာ နာမ ဟောတိ စိတ္တဿ သဏှဘာဝတော။ **အဘယသုတ္တ** ဉ္စေတ္ထ (မ. နိ. ၂.၈၃; အ. နိ. ၄.၁၈၄) နိဒဿနံ။ ကေစိ စ သတ္တာ အဂ္ဂိနာ ဝိယ လောဟာဒယော ကက္ခဠေဿာယ မုဒုဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ ဘဂဝတ အမ္ဗဋ္ဌံ နိဗ္ဗိသေဝနံ ကာတုကာမော ‘‘အယျပုတ္တာ သက္ယာ ဘဝန္တိ, အဿိပုတ္တော တ္ဝမသိ သက္ယာန’’န္တိ အဘာဓေ။

ဌပေန္တိ တိ ပညပေန္တိ, တေနာဟ **“ဩက္ကာကော”** တိအာဒိ။ **ပဘာ နိစ္ဆရတိ** ဒန္တာနံ အတိဝိယ ပဘဿရဘာဝတော။

ပဌမကပ္ပိကာနန္တိ ပဌမကပ္ပဿ အာဒိကာလေ နိဗ္ဗတ္တာနံ။ **ကိရ**-သဒ္ဒော အနုဿဝတ္ထော, တေန ယော ဝုစ္စမာနာယ ရာဇပရမ္ပရာယ ကေသဉ္စိ မတိဘေဒော, တံ ဥလ္လိင်္ဂေတိ။ **မဟာသမ္မတဿာတိ** ‘‘အယံ နော ရာဇာ’’တိ မဟာဇနေန သမ္မန္နိတ္ဝာ ဌပိတတ္တာ ‘‘မဟာသမ္မတော’’တိ ဧဝံ သမ္မတဿ။ ယံ သန္ဓာယ ဝဒန္တိ –

‘‘အာဒိစ္စကုလသမ္ဘူတော၊ သုဝိသုဒ္ဓဂုဏာကရော။
မဟာနုဘာဝေ ရာဇာသိ၊ မဟာသမ္မတနာမကော။

ယော စက္ခုဘူတော လောကဿ၊ ဂုဏရံသိသမုဇ္ဇလော။
တမောနုဒော ဝိရောစိတ္ထ၊ ဒုတိယော ဝိယ ဘာဏုမာ။

ဌပိတာ ယေန မရိယာဒါ၊ လောကေ လောကဟိတေသိနာ။

ဝဝတ္ထိတာ သက္ကုဏန္တိ န ဝိလင္ဃယိတုံ ဇနာ။

ယသဿိနံ တေဇဿိနံ၊ လောကသီမာနုရက္ခကံ။
အာဒိဘူတံ မဟာဝီရံ၊ ကထယန္တိ 'မနူ'တိ ယ''န္တိ။

တဿ စ ပုတ္တပပုတ္တပရမ္ပရံ သန္ဓာယ –

''တဿ ပုတ္တော မဟာတေဇော၊ ရောဇော နာမ မဟီပတိ။
တဿ ပုတ္တော ဝရရောဇော၊ ပဝရော ရာဇမဏ္ဍလေ။

တဿာသိ ကလျာဏဂုဏော၊ ကလျာဏော နာမ အတြဇော။
ရာဇာ တဿာသိ တနယော၊ ဝရကလျာဏနာမကော။

တဿ ပုတ္တော မဟာဝီရော၊ မန္ဓာတာ ကာမဘောဂိနံ။
အဂ္ဂဘူတော မဟိန္ဒေန၊ အမုရဇ္ဇေန ပူဇိတော။

တဿ သူနု မဟာတေဇော၊ ဝရမန္ဓာတုနာမကော။
'ဥပေါသထော'တိ နာမေန၊ တဿ ပုတ္တော မဟာယသော။

ဝရော နာမ မဟာတေဇော၊ တဿ ပုတ္တော မဟာဝရော။
တဿာသိ ဥပဝရောတိ၊ ပုတ္တော ရာဇာ မဟာဗလော။

တဿ ပုတ္တော မဃဒေဝေါ၊ ဒေဝတုလျော မဟီပတိ။
စတုရာသီတိသဟဿာနိ၊ တဿ ပုတ္တပရမ္ပရာ။

တေသံ ပစ္ဆိမကော ရာဇာ၊ 'ဩက္ကာကော' ဣတိ ဝိဿုတော။
မဟာယသော မဟာတေဇော၊ အခုဒ္ဒေ ရာဇမဏ္ဍလေ''တိ။

အာဒိ **တေသံ ပစ္ဆတော** တိ တေသံ မဃဒေဝ ပရမ္ပရဘူတာနံ ကဋ္ဌာရဇနကပရိယောသာနာနံ အနေကသတသဟဿာနံ ရာဇူနံ အပရဘာဂေ ဩက္ကာကော နာမ ရာဇာ အဟောသိ, တဿ ပရမ္ပရာဘူတာနံ အနေကသတသဟဿာနံ ရာဇူနံ အပရဘာဂေ အပရော ဩက္ကာကော နာမ ရာဇာ အဟောသိ, တဿ ပရမ္ပရာဘူတာနံ အနေကသတသဟဿာနံ ရာဇူနံ အပရဘာဂေ ပုနာပရော ဩက္ကာကော နာမ ရာဇာ အဟောသိ, တံ သန္ဓာယာဟ **''တယော ဩက္ကာကဝံသာ အဟေသုံ။ တေသု တတိယဩက္ကာကဿာ''**တိအာဒိ။

သဟာသာ ဝရံ အအာသိန္တိ ပုတ္တဒဿနေန သောမနဿပ္ပတ္တော သဟာသာ အဝိမံသိတွာ တုဋ္ဌိယာ ဝသေန ဝရံ အအာသိ, ''ယံ ဣစ္ဆသိ, တံ ဂဏှာဟာ''တိ။ **ရဇ္ဇံ ပရိဏာမေတုံ ဣစ္ဆတီ** တိ သာ ဇန္တုကုမာရဿ မာတာ မမ တံ ဝရ အာနံ အန္တံရံ ကတွာ ဣမံ ရဇ္ဇံ ပရိဏာမေတုံ ဣစ္ဆတီတိ။

နပ္ပသဟေယျာ တိ န ပရိယတ္တော ဘဝေယျ။

နိက္ခမ္မာ တိ ဃရာတသတော, ကာမေဟိ စ နိက္ခမိတွာ။ **ဟေဋ္ဌာ စာ** တိ စ-သဒ္ဒေန ''အသီတိဟတ္တေ''တိ ဣဒံ အနုကမုတိ။ **တေဟီ**တိ မိဂသူကရေဟိ, မဏ္ဍူကမူသိကေဟိ စ။ **တေ**တိ သီဟဗျဂ္ဃာဒယော, သပ္ပဗိဋ္ဌာရာ စ။

အဝသေသာဟိ အတ္တနော အတ္တနော ကနိဋ္ဌာဟိ။

ဝဓုမာနာန န္တိ အနာဒရေ သာမိဝစနံ။ **ကုဋ္ဌရောဂေ** နာမ သာသမသူရိရောဂ ဝိယ ယေဘုယ္ယေန သင္ကမနသဘာဝေတိ ဝုတ္တံ **“အယံ ရောဂေ သင္ကမတီတိ စိန္တေတွာ”** တိ။

မိဂသူကရာဒီနန္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝနစရသောဏာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။

တသ္မိံ နိသိန္နေတိ သမ္ဗန္ဓော။ ခတ္တိယမာယာရောစနေန **အတ္တနော ခတ္တိယဘာဝံ ဇာနာပေတွာ။**

နဂရံ မာပေဟီတိ သာဟာရံ နဂရံ မာပေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။

ကောသဂ္ဂဟဏ န္တိ ကောသဝေဏိဗန္ဓနံ။ **ဒုဿဂ္ဂဟဏ** န္တိ ဝတ္ထဿ နိတသနာကာရော။

၂၆၈. **အတ္တနော ဥပာရမ္ဘမောစနတ္ထာယာ** တိ အာစရိယေန အမ္ဗဋ္ဌေန စ အတ္တနော အတ္တနော ဥပရိ ပာပေတဗ္ဗဥပတဒဿ အပနယနတ္ထံ။ **အသ္မိံ ဝစနေ** တိ “စတ္တာရောမေ ဘော ဂောတမ ဝဏ္ဏာ”တိအာဒိနာ အတ္တနာ ဝုတ္တေ, ဘောတာ စ ဂောတမေန ဝုတ္တေ “ဇာတိတဒေ”တိ ဣမသ္မိံ ယထာဓိဂတေ ဝစနေ။ တတ္ထ ပန ယသ္မာ ဝေဒေ ဝုတ္တဝိဓိနာဝ တေန ပဋိမန္တေတဗ္ဗံ ဟောတိ , တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဝေဒတ္တယဝစနေ”** တိ, **“တေသ္မိံ တ အာသိပုတ္တဝစနေ”**တိ စ။

၂၇၀. **ဓမ္မော** နာမ ကာရဏံ “ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ”တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၁၈) ဝိယ, သဟ ဓမ္မေနာတိ သဟဓမ္မော, သဟဓမ္မော ဧဝ **သဟဓမ္မိကော** တိ အာဟ **“သဟေတုကော”**တိ။

၂၇၁. **တသ္မာ** တအာ ပဋိညာတတ္တာ။ **တာသေတွာ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇာပေဿာမီတိ အာဂတော** ယထာ တံ သစ္စကသမာဂမေ။ “ဘဂဝတ စေဝ ပဿတိ အမ္ဗဋ္ဌော စာ”တိ ဧတ္ထ ဣတရေသံ အဒဿနေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **“ယဒိဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာတာပေတွာတ**တိ မန္တပဒေန အာနေတွာ။ **တသ္သာ** တိ အမ္ဗဋ္ဌဿ။ **တဒသင္ဃင္ဃော** တိ တစာသင္ဃင္ဃော။

၂၇၂. **တာဏန္တိ ဂဝေသမာနော** တိ, “အယမေဝ သမဏော ဂောတမော ဣတော ဘယတော မမ တာယကော”တိ ဘဂဝန္တံယေဝ “တာဏ”န္တိ ပရိယေသန္တော ဥပဂစ္ဆန္တော။ သေသပဒဒ္ဓဝယေပိ ဧသေဝ နယော။ **တာယတီ**တိ ယထာဥပဋ္ဌိတဘယတော ပာလေတိ, တေနာဟ **“ရက္ခတီ”** တိ, ဧတေန တာဏ-သဒ္ဒဿ ကတ္တုသာဓနတမာဟ။ ယထုပဋ္ဌိတေန ဘယေန ဥပဒ္ဒုတော နိလီယတိ ဧတ္ထာတိ **လေဏံ,** ဥပလယနံ, ဧတေန လေဏ-သဒ္ဒဿ အဓိကရဏသာဓနတမာဟ။ **“သရတီ”**တိ ဧတေန သရဏ-သဒ္ဒဿ ကတ္တုသာဓနတမာဟ။

အမ္ဗဋ္ဌဝံသကထာဝဏ္ဏနာ

၂၇၄. **ဂင်္ဂာယ ဒက္ခိဏတော** တိ ဂင်္ဂာယ နဒိယာ ဒက္ခိဏဒိသာယ။ **အာဝုဓံ န ပရိဝတ္တတီ** တိ သရံ တသတ္တိအာဒိံ တ ပရဿ ဥပရိ ခိပိတုကာမဿ ဟတ္ထံ န ပရိဝတ္တတိ, ဟတ္ထေ ပန အပရိဝတ္တေန္တေ ကုတော အာဝုဓပရိဝတ္တနန္တိ အာဟ **“အာဝုဓံ န ပရိဝတ္တတီ”** တိ။ သော ကိရ “ကထံ နာမာဟံ ဒိသာယ အသိယာ ကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တော”တိ တံ ဟီနံ ဇာတိံ ဇိဂုစ္ဆန္တော “ဟန္ဒာဟံ ယထာ တထာ ဣမံ ဇာတိံ သောဓေဿာမီ”တိ နိဂ္ဂတော, တေနာဟ **“ဣအာနိ မေ မနောရထံ ပူရေဿာမီ”**တိအာဒိ။ ဝိဇ္ဇာဗလေန ရာဇာနံ တာသေတွာ တဿ ဓီတုယာ လဒ္ဓကာလတော ပဋ္ဌာယ မှာယံ ဇာတိသောဓိတာ ဘဝိဿတီတိ တဿ အဓိပ္ပာယော။ **အမ္ဗဋ္ဌံ နာမ ဝိဇ္ဇ** န္တိ သတ္တာနံ သရီရေ အဗ္ဘင်္ဂံ ဌပေတီတိ အမ္ဗဋ္ဌာတိ ဧဝံ လဒ္ဓနာမံ ဝိဇ္ဇံ, မန္တန္တိ အတ္ထော။ ယတော အမ္ဗဋ္ဌာ ဧတသ္မိံ အတ္ထီတိ အမ္ဗဋ္ဌောတိ ကဏှော ဣသိ ပညာယိတ္ထ, တံဗံသဇာတတာယ အယံ မာဏဝေ “အမ္ဗဋ္ဌော”တိ ဝေဟာရီယတိ။

သေဋ္ဌမန္တေ ဝေဒမန္တေတိ အဓိပ္ပာယော။ မန္တာနုဘာဝေန ရညော ဗာဟုက္ခမ္ဘမတ္တံ ဇာတံ တေန ပနဿ ဗာဟုက္ခမ္ဘေန ရာဇာ, “ကော ဇာနာတိ, ကိံ ဘဝိဿတီ”တိ ဘီတော ဥဿင်္ကီ ဥတ္တာသော အဟောသိ, တေနာဟ

“ဘယေန ဝေမာနော အဌာသီ” တိ။ **သောတ္တိ ဘဒ္ဒန္တေတိ အာဒိဝစနံ အတေစုံ။** ‘‘အယံ မဟာနုဘာဝေ ဣာသီ’’တိ မညမာနာ။

ဥန္ဒိယိသ္သတီ တိ ဝိပ္ပကိရိယိသ္သတိ, တေနာဟ **“ဘိဇ္ဇိသ္သတီ”** တိ။ မန္တေ ပရိဝတ္တိတေတိ ဗာဟုက္ခမ္ဘကမန္တသ္သ ပဋိပ္ပသ္သမ္ဘကဝိဇ္ဇာသင္ခာတေ မန္တေ **“သရော ဩတရတူ”**တိ ပရိဝတ္တိတေ။ ဓေရူပာနဉ္ဟိ မန္တာနံ ဓော်သေနေဝ ပဋိပ္ပသ္သမ္ဘကဝိဇ္ဇာ ဟောန္တိယေဝ ယထာ တံ ကုသုမာရကဝိဇ္ဇာနံ။ အတ္တနော ဓိတု အပတာဒမောစနတ္ထံ တသ္သ ဘုဇိသ္သကရဏံ။ တသ္သာနုရူပေ ဣာသ္သရိယေ ဌပနတ္ထံ **ဥဋ္ဌာရေစ နံ ဌာနေ ဌပေသိ။**

ခတ္တိယသေဌဘာဝဝဏ္ဏနာ

၂၇၅. သမဿာသနတ္ထမာဟ ကရုဏာယန္တော, န ကုလီနဘာဝဒဿနတ္ထံ, တေနာဟ **“အထ ခေါ ဘဂဝါ”**တိ အာဒိ။ **ဗြာဟ္မဏေသု** တိ ဗြာဟ္မဏာနံ သမီပေ, တတော ဗြာဟ္မဏေဟိ လဒ္ဓဗ္ဗံ အာသနာဒိံ သန္ဓာယ **“ဗြာဟ္မဏာနံ အန္တရေ”**တိ ဝုတ္တံ။ ကေဝလံ သဒ္ဓာယ ကာတဗ္ဗံ **သဒ္ဓံ,** ပရလောကဂတေ သန္ဓာယ န တတော ကိဉ္စိ အပတ္ထေန္တေန ကာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော, တေနာဟ **“မတကေ ဥဒ္ဒိသ္သ ကတဘတ္တေ”** တိ။ **မင်္ဂလာဒိဘတ္တေ** တိ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ဥဿဝဒေဝတာရာဓနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ယညဘတ္တေ** တိ ဟပသညမာဒိဝသေန ကတဘတ္တေ။ **ပဟုနကာနန္တိ** အတိထီနံ။ **ခတ္တိယဘာဝံ အပ္ပတ္တော** ဥဘတော သုဇာတတာဘာဝတော, တေနာဟ **“အပရိသုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော”** တိ။

၂၇၆. **ဣတ္ထိံ ကရိတွာ** တိ ဧတ္ထ ကရဏံ ကိရိယာသာမညဝိသယန္တိ အာဟ **“ဣတ္ထိံ ပရိယေသိတွာ”** တိ။ ဗြာဟ္မဏကညံ ဣတ္ထိံ ခတ္တိယကုမာရသ္သ ဘရိယာဘူတံ ဂဟေတွာပိ ခတ္တိယာဝ သေဌာ, ဟီနာ ဗြာဟ္မဏာတိ ယောဇနာ။ **ပုရိသေန ဝါ ပုရိသံ ကရိတွာတိ** ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ပကရဏေတိ** ရာကဒိဝသေန ပဒုဋ္ဌေ ပကဉ္စလိတေ ကာရဏေ, တေနာဟ **“ဒေါသေ”**တိ။ ဘသ္သတိ နိရတ္ထကဘာဝေန ခိပီယတီတိ **ဘသ္သံ,** ဆာရိကာ။

၂၇၇. **ဇနိတသ္မိံ** န္တိ ကမ္မကိလေသေဟိ နိဗ္ဗတ္တေ။ ဇနေ ဧတသ္မိံန္တိ ဝါ **ဇနေတသ္မိံ,** မနုဿေသူတိ အတ္ထော, တေနာဟ **“ကေတ္တပဋိသာရိနော”** တိ။ **သံသန္ဒိတွာ** တိ ဃဋ္ဋေတွာ, အဝိရုဒ္ဓံ ကတွာတိ အတ္ထော။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝိဇ္ဇာစရဏကထာဝဏ္ဏနာ

၂၇၈. **ဣာဒံ ဝဋ္ဋတီ** တိ ဣာဒံ အဓ္ဓေနာဒိ ကတ္တုံ လဗ္ဘတိ။ **ဇာတိဝါဒဝိနိဗဒ္ဓါ** တိ ဇာတိသန္နိဿိတတာဒေ ဝိနိဗဒ္ဓါ။ ဗြာဟ္မဏသ္သေဝ အဓ္ဓေနဇ္ဇာပနယဇနယာဇနာဒယောတိ ဧဝံ ယေ အတ္တုက္ကံသနပရဝမ္ဘနဝသေန ပဝတ္တာ, တတော ဧဝ တေ **မာနတ္ထဒ္ဓပဋိဗဒ္ဓါ** စ ဟောန္တိ။ ယေ ပန **အာဝါဟဝိဝါဟဝိနိဗဒ္ဓါ,** တေ ဧဝ သမ္ဗန္ဓတ္တယဝသေန ‘‘အရဟာသိ ဝါ မံ တွံ, န ဝါ မံ တွံ အရဟာသီ’’တိ ဧဝံ ပဝတ္တနကာ။

ယတ္ထာ တိ ယဿံ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပတ္တိယံ။ **လဂ္ဂိသ္သာမာ** တိ ဩလဂ္ဂ အန္တောဂဓာ ဘဝိဿာမာတိ **စိန္တယိမ္ဗုဟာ။** ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇာစရဏာနိယေဝ ‘‘ဝိဇ္ဇာစရဏာနီ’’တိ ဂဟေတွာ ဌိတော ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇာစရဏေသု ဝိဘာဗိယမာနေသု သော တတော ဒူရတော အပနီတော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“ဒူရမေဝ အဝက္ခိပီ”** တိ။ **သမုဒာဂမတော ပဘုတီ** တိအာဒိသမုဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ။

၂၇၉. **တိဝိဓံ သီလန္တိ** ခုဒ္ဒကာဒိဘေဒံ တိဝိဓံ သီလံ။ **သီလဝသေနေတတိ** သီလပရိယာယေနေဝ။ **ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ** တိ အပ္ပိံသနာဒိယမနိယမလက္ခဏံ ကိဉ္စိ ကိဉ္စိ **သီလံ အတ္ထိ။ တတ္ထ တတ္ထေဝ လဂ္ဂေယျာ** တိ တသ္မိံ တသ္မိံယေဝ ဗ္ဗရာဟ္မဏသမယသိဒ္ဓေ သီလမတ္တေ ‘‘စရဏ’’န္တိ လဂ္ဂေယျ။ **အဌပိ သမာပတ္တိယော စရဏန္တိ နိယျာတိတာ ဟောန္တိ** ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနနိဒ္ဒေသေနေဝ အရူပဇ္ဈာနာနမ္ပိ နိဒ္ဒိဋ္ဌဘာဝတပတ္တိတော နိယျာတိတာ နိဒ္ဒသ္သိတာ။

စတုအဟာယမုခကထာဝဏ္ဏနာ

၂၈၀. **အသမ္ဘာပုဏန္တော** တိ အာရဘိတွာ သမ္ဘတ္တုံ အသက္ကောန္တော။ **အဝိသဟမာနော**တိ အာရဘိတုမေဝ အသက္ကောန္တော။ **ခါရိန္တိ** ပရိက္ခာရံ။ တံ ပန ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **"အရဏီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အရဏီ**တိ အဂ္ဂိမေနကံ အရဏီဒွယံ။ **သုဇာ**တိ ဒဗ္ဗိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တိဒဏ္ဍတိဃဋိကာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ **ခါရိဘရိတန္တိ** ခါရီဟိ ပုဏ္ဏံ။ နနု ဥပသမ္ပန္နဿ ဘိက္ခုနော သာသနိကောပိ ယော ကောစိ အနုပသမ္ပန္နော အတ္ထတော ပရိစာရကောဝ, ကိံ အင်္ဂ ပန ဗာဟိရကပဗ္ဗဇိတောတိ တတ္ထ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ **"ကာမဉ္စာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ "ကပ္ပိယကရဏ။ပေ။ ဝတ္တကရဏဝသေနာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တေန နယေန။ **ပရိစာရကော ဟောတိ** ဥပသမ္ပန္နဘာဝဿ ဝိသိဋ္ဌဘာဝတော။ "နဝကောဋိသဟဿာနီ"တိအာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၀; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၃၇) ဝုတ္တပ္ပဘေဒအနံ အနေကသဟဿာနံ သံဝရဝိနယာနံ သမာဒိယိတွာ ဝတ္တနေန ဥပရိဘူတာ အဂ္ဂဘူတာ သမ္ပဒာတိ ဟိ "ဥပသမ္ပဒာ"တိ ဝုစ္စတီတိ။ **ဂုဏာခိကောပီ**တိ ဂုဏေဟိ ဥက္ကဋ္ဌောပိ။ **အယံ ပနာ**တိ ဝုတ္တလက္ခဏော တာပသော။

တာပသာ နာမ ကမ္မတဒိကိရိယာတဒိနော, န သာသနဿ ပဋ္ဌာဏိဘူတာ, ယတော နေသံ ပဗ္ဗဇိတုံ အာဂတာနံ တိတ္ထိယပရိတသေန ဝိနာဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာ အနုညာတာတိ ကတွာ **"ကသ္မာ ပနာ"** တိ စောဒနံ သမုဋ္ဌပေတိ စောဒကော။ အာစရိ ယော **"ယသ္မာ"** တိအာဒိနာ စောဒနံ ပရိဟရတိ။ "ဩသက္ကိဿတီ"တိ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **"ဣမသ္မိဉှိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ခုရဓာရူပမန္တိ** ခုရဓာရာနံ မတ္ထကေနေဝ အက္ကမိတွာ ဂမနူပမံ။ **အညေ**တိ အညေ ဘိက္ခူ။ **အဂ္ဂိသာလ** န္တိ အဂ္ဂိဟုတ္တသာလံ။ **နာနာအရူပဟိ**တိ ပလာသဒဏ္ဍာဒိနာနာဝိဓသမိဓာအရူပဟိ။

ဣဒန္တိ "စတုဒ္ဒတရံ အာကရံ ကတွာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ။ **အဿာ** တိ အဿ စတုတ္ထဿ ပုဂ္ဂလဿ။ **ပဋိပ တ္တိမုခန္တိ** ကောဟညပဋိပတ္တိယာ မုခမတ္တံ။ သော ဟိ နာနာဝိဓေန ကောဟညေန လောကံ ဝိမ္ဟာပေန္တော တတ္ထ အစ္ဆတိ, တေနာဟ **"ဣမိနာ ဟိ မုခေန သော ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇတီ"** တိ။

ခလာဒီသု မနုဿာနံ သန္တိကေ ဥပတိဋ္ဌိတွာ ဝီဟိမုဂ္ဂတိလမာသာဒီနိ ဘိက္ခာစရိယာနိယာမေန သင်္ကမိတွာ ဥဉ္ဆနံ ဥဉ္ဆာ, သာ ဧဝ စရိယာ ဝုတ္တိ ဧတေသန္တိ **ဥဉ္ဆာစရိယာ။** အဂ္ဂိပက္ကေန ဇီဝန္တီတိ အဂ္ဂိပက္ကိကာ, န အဂ္ဂိပက္ကိကာ **အနဂ္ဂိပက္ကိကာ** ။ ဥဉ္ဆာစရိယာ ဟိ ခလေသု ဂန္တွာ ခလဂ္ဂံ နာမ မနုဿေဟိ ဒိယ္ယမာနံ ဓညံ ဂဏှာန္တိ, တံ ဣမေ န ဂဏှန္တီတိ အနဂ္ဂိပက္ကိကာ နာမ ဇာတာ။ **အသာမပါကာ**တိ အသယံပါကာ။ အသ္မမုဋ္ဌိနာ မုဋ္ဌိဟ သာဏေန ဝတ္တန္တီတိ **အသ္မမုဋ္ဌိကာ။** ဒန္တေန ဥပ္ပာဋိတံ ဝက္ကလံ ရုက္ခတ္တစော ဒန္တဝက္ကလံ, တေန ဝတ္တန္တီတိ **ဒန္တဝက္ကလိကာ။** ပဝတ္တံ ရုက္ခာဒိတော ပတိတံ ဖလံ ဘုဉ္ဇန္တီတိ **ပဝတ္တဖလဘောဇိနော။** ဖိဏ္ဍုပက္က တာယ ပဏ္ဍုဘူတံ ပလာသံ, တံသဒိသဥ္စ ပဏ္ဍုပလာသံ, တေန ဝတ္တန္တီတိ **ပဏ္ဍုပလာသိကာ,** သယံပတိတပုပ္ဖဖလ ပတ္တဘောဇိနော။

ဣအာနိ တေ အဋ္ဌဝိဓေပိ သရူပတော ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သင်္ကမိတွာ** တိ ဘိက္ခာစရိယာဝသေန လဒ္ဓဓညံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ။

ပရိယေဋ္ဌိ နာမ ဒုက္ခာ တိ ပရေသံ ဂေဟတော ဂေဟံ ဂန္တွာ ပရိယေဋ္ဌိ နာမ ဒီနဝုတ္တိဘာဝေန ဒုက္ခာ။ ဟသာဏ ဿ ပရိဂ္ဂဟော ဒုက္ခော ပဗ္ဗဇိတဿာတိ တ ဒန္တေဟေဝ ဥပ္ပာဋေတွာ ခာဒန္တိ။

ဣမာဟိ စတူဟိယေတတိ "ခါရိဝိဓံ အာဒါယာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တာဟိ စတူဟိ ဧဝ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇာဟီတိ။

၂၈၂. အဟာယေ ဝိနာသေ နိယုတ္တော **အာဟာယိကော။** တဏှာဝံ ပရိပူရေတုံ အသက္ကောန္တော တေန အပရိပုဏ္ဏ ဏော **အပရိပူရမာနော** , ကရဏေ စေတံ ပစ္စတ္တဝစနံ, တေနာဟ **"အာဟာယိကေနာပိ အပရိပူရမာနေနာ"**တိ။

ပုဗ္ဗကမ္မသိဘာတနုယောဂဝဏ္ဏနာ

၂၈၃. ဒီယတီတိ ဒတ္တိ, ဒတ္တိယေ၀ **ဒတ္တိက** န္တိ အာဟ **“ဒိန္နက”** န္တိ။ ယဒိ ဗ္ရာဟ္မဏာသ္သ သမ္မုခီဘာတေ ရ
ဇ္ဇော န အာတဗ္ဗော, ကသ္မာသ္သ ဥပသင်္ကမနံ န ပဋိက္ခိတ္တန္တိ အာဟ **“ယသ္မာ ပနာ”** တိအာဒိ။ **ခေတ္တဝိဇ္ဇာယာ**တိ
နီတိသတ္ထေ။ **ပယာတ**န္တိ သဒ္ဓံ, သဒ္ဒတိကံ တ, တေနာဟ **“အဘိဟရိတ္ဗတ ဒိန္န”** န္တိ။ ကသ္မာ ဘဂဝတ “ရဇ္ဇော ပ
သေနဒိသ္သ ကောသလသ္သ ဒတ္တိကံ ဘုဥ္ဇတီ”တိအာဒိနာ ဗ္ရာဟ္မဏာသ္သ မမ္မဝစနံ အတေစာတိ တတ္ထ ကာရဏံ ဒ
သ္သေတုံ **“ဣဒံ ပန ကာရဏ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၂၈၄. **ရထူပတ္ထရေ** တိ ရထသ္သ ဥပရိ အတ္ထရိတပဒေသေ။ **ဟာကဋ္ဌမန္တန** န္တိ ပကာသဘူတံ မန္တနံ။ တဥ္ဟိ သု
ဒ္ဒာဒီဟိ ဥာယတီတိ န ရဟာသ္သမန္တနံ။ **ဘဏတီ**တိ အပိ နု ဘဏတိ။

၂၈၅. **ပ၀တ္တာရော** တိ ဟာဝစနဘာဝေန ဝတ္တာရော, ယသ္မာ တေ တေသံ မန္တာနံ ပဝတ္တကာ, တသ္မာ အာဟ
“ပဝတ္တယိတာရော” တိ။ သုဒ္ဓေ ဗဟိ ကတ္ဗတ ရဟော ဘာသိတဗ္ဗဋ္ဌေန မန္တာ ဧဝ, တံတံအတ္ထပဋိပတ္တိဟေတု
တာယ ပဒန္တိ **မန္တပဒံ,** အနုပနီတာသာဓာရဏတာယ တ ရဟာသ္သဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗံ ဟိတကိရိယာယ အဓိဂမုပာယံ။ **သ
ဇ္ဈာယိတ**န္တိ ကယနဝသေန သဇ္ဈာယိတံ, တံ ပန ဥဒတ္တာနုဒတ္တာဒီနံ သရာနံ သမ္ပာဒနဝသေနေ၀ ဣစ္ဆိတန္တိ
အာဟ **“သရသမ္ပတ္တိဝသေနာ”**တိ။ **အညေသံ ဝုတ္တ** န္တိ ဟာဝစနဘာဝေန အညေသံ ဝုတ္တံ။ **သမုပဗ္ယူဋ္ဌဟ** န္တိ သင်္ဂ
ဟေတ္ဗတ ဥပရူပရိ သညူဠှဟံ။ **ရာသိကတ**န္တိ ဣရုဝေဒယဇုဝေဒသာမဝေဒအာဒိဝသေန , တတ္ထာပိ ပစ္စေကံ မန္တဗ္ရဟ္မာ
ဒိဝသေန, အဇ္ဈာယာနုတကာဒိဝသေန စ ရာသိကတံ။

တေသန္တိ မန္တာနံ ကတ္တူနံ။ **ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဩလောကေတ္ဗတ** တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုပရိဘဏ္ဍေန ယထာကမ္မူပဂဉာဏေ
န သတ္တာနံ ကမ္မသ္သကတာဒိံ ပစ္စက္ခတော ဒသ္သနဋ္ဌေန ဒိဗ္ဗစက္ခုသဒိသေန ပုဗ္ဗေနိတသဉာဏေန အတီတကပ္ပေ ဗ္
ရာဟ္မဏာနံ မန္တဇ္ဈေနဝိဓိဥ္စ ဩလောကေတ္ဗတ။ **ဟာဝစနေန သဟ သံသန္ဒိတ္ဗတ** တိ ကသ္သပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသ္သ ယံ ဝ
စနံ ဝဋ္ဋသန္နိသ္သိတံ, တေန သဟ အဝိရုဒ္ဓံ ကတ္ဗတ။ န ဟိ တေသံ ဝိဝဋ္ဋသန္နိသ္သိတော အတ္ထော ပစ္စက္ခော ဟော
တိ။ **အပရာပရေ ပနာ**တိ အဋ္ဌကာဒီဟိ အပရာ ပရေ ပစ္ဆိမာ ဩက္ကာကရာဇကာလာဒီသု ဥပ္ပန္နာ။ **ပက္ခိပိတ္ဗတ** တိ အဋ္ဌ
ဋ္ဌကာဒီဟိ ဂန္ထိတမန္တပဒေသု ကိလေသသန္နိသ္သိတပဒာနံ တတ္ထ တတ္ထ ပဒေ ပက္ခိပနံ ကတ္ဗတ။ **ဝိရုဒ္ဓေ အကံသု**
တိ ဗ္ရာဟ္မဏဓမ္မိကသုတ္တာဒီသု အာဂတနယေန သံကိလေသိကတ္ထဒီပနတော ပစ္စနီကဘူတေ အကံသု။ **ဣဓာ**တိ
“တ္ယာဟံ မန္တေ အဓီယာမီ”တိ တေသ္မိံ ဌာနေ။ **ပဋိညံ အဂ္ဂဟေတ္ဗတ** တိ “တံ ကိံ မညသိ”တိ ဧဝံ ပဋိညံ အဂ္ဂဟေတ္ဗ
တာဝ။

၂၈၆. **နိရာမဂန္ဓာ** တိ ကိလေသာသုစိဝသေန ဝိသ္သဂန္ဓရဟိတာ။ **အနိတ္ထိဂန္ဓာ** တိ ဣတ္ထီနံ ဂန္ဓမတ္တသ္သပိ အဝိ
သဟနေန ဣတ္ထိဂန္ဓရဟိတာ။ တ္တေ စ **“နိရာမဂန္ဓာ”** တိ ဧတေန တေသံ ဟောရာဏာနံ ဗ္ရာဟ္မဏာနံ ဝိက္ခမ္ဘိတကိ
လေသတံ ဒသ္သေတိ, **“အနိတ္ထိဂန္ဓာ ဗ္ရဟ္မစာရိနော”** တိ ဧတေန ကေဝိဟာရိတံ, **“ရဇောဇလ္လဓရာ”** တိ ဧတေန မ
ဏ္ဍနဝိဘူသနာနုယောကဘာဝံ, **“အရညာယတနေ ပဗ္ဗတဟာဒေသု ဝသိံသူ”** တိ ဧတေန မနုသ္သူပစာရံ ပဟာယ ဝိဝိတ္တ
တသံ, **“ဝနမူလဖလာဟာရာ ဝသိံသူ”**တိ ဧတေန သာလိမံသောဒနာဒိပဏီတာဟာရပဋိက္ခေပံ, **“ယအာ”**တိအာဒိနာ ယာနတ
ဟနပဋိက္ခေပံ, **“သဗ္ဗဒိသာသု”**တိအာဒိနာ ရက္ခာဝရဏပဋိက္ခေပံ, ဧဝဥ္စ ဝဒန္တော မိစ္ဆာပဋိပဒာပက္ခိကံ သာစရိယသ္သ
အမ္ဗဋ္ဌသ္သ ဝုတ္တိံ ဥပဟအာယ သမ္မာပဋိပဒာပက္ခိကာပိ တေသံ ဗ္ရာဟ္မဏာနံ ဝုတ္တိ အရိယဝိနယေ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဥ
ဟအာယ မိစ္ဆာပဋိပအာယေ၀။ ကုတသ္သ သလ္လေခပဋိပတ္တိယုတ္တတာတိ။ “ဧဝံ သုတေ”တိအာဒိနာ ဘဂဝတ အမ္ဗဋ္ဌံ သ
န္တဇ္ဇေန္တော နိဂ္ဂဏှာတီတိ ဒသ္သေတိ။

ဝေဌကေဟီတိ ဝေဌကပဋ္ဋကာဟိ။ **သမန္တာနဂရ** န္တိ နဂရသ္သ သမန္တတော။ **ကတသုဓာကမ္မံ** ဟကာရသ္သ အ
ဓောဘာဂေ ဌာနံ ဝုစ္စတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဒွေဝလက္ခဏဒသ္သနဝဏ္ဏနာ

၂၈၇. **န သက္ကောတိ** သင်္ကုစိတေ ဣရိယာပထေ အနဝသေသတော တေသံ ဒုဗ္ဗိဘာဝနတော။ **ဂဝေသီ**တိ ဉာဏေန
ပရိယေသနမကာသိ။ **သမာနယီ**တိ ဉာဏေန သင်္ကလေန္တော သမ္မာ အာနယိ သမာဟရိ။ **“ကင်္ခတီ”** တိ ပဒသ္သ အာကင်္
ခတီတိ အယမတ္ထောတိ အာဟ **“အဟော ဝတ ပသ္သေယျန္တိ ပတ္ထနံ ဥပ္ပာဒေတီ”** တိ။ **ကိစ္ဆတီ** တိ ကိလမတိ။

“ကင်္ခတီ” တိ ပဒဿ ပုဗ္ဗေ အာသိသနတ္ထတံ ဝတွာ ဣဒါနိဿ သံသယတ္ထတမေဝ ဝိကပ္ပန္တရဝသေန ဒဿေန္တော **“ကင်္ခါယ တ ဒုဗ္ဗလာ ဝိမတိ ဝုတ္တာ”** တိ အာဟ။ **တီဟိ ဓမ္မေဟိ** တိ တိပ္ပကာရေဟိ သံသယဓမ္မေဟိ။ **ကာလုသိယဘာဝေါ**တိ အပ္ပသန္နတာယ ဟေတုဘူတော အာဝိလဘာဝေါ။

ယသ္မာ ဘဂဝတော ကောသောဟိတံ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာဝေဏိကံ အညေဟိ အသာဓာရဏံ ဝတ္ထဂုယှံ သုဝိသုဒ္ဓကဥ္စနမဏ္ဍလသန္နိကာသံ, အတ္တနော သဏ္ဌာနသန္နိဝေသသုန္ဒရတာယ အာဇာနေယျဂန္ဓဟတ္ထိနော ဝရင်္ဂပရမစာရုဘာဝံ, ဝိကသမာနတပနိယာရဝိန္ဒသမုဇ္ဇလကေသရာဝတ္တဝိလာသံ, သဥ္ဈာပဘာနုရဉ္ဇိတဇလဝနန္တရာဘိလက္ခိတသမ္ပုဏ္ဏစန္ဒမဏ္ဍလသောဘဥ္စ အတ္တနော သိရိယာ အဘိဘုယျ ဝိရာဇတိ, ယံ ဗာဟိရဗ္ဘန္တရမလေဟိ အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ, စိရကာလံ သုပရိစိတဗြဟ္မစရိယာဓိကာရတာယ, သုသဏ္ဌိတသဏ္ဌာနသမ္ပတ္တိယာ စ , ကောပီနမ္ပိ သန္တံ အကောပီနမေဝ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဘဂဝတော ဟိ”**တိအာဒိ။ **ပဟူတဘာဝ**န္တိ ပုထုလဘာဝံ။ ဧတ္ထေဝ ဟိ တဿ သံသယော, တနုမုဒုသုကုမာရတာဒိသု ပနဿ ဂုဏေသု ဝိစာရဏာ ဧဝ နာဟောသိ။

၂၈၈. **ဟိရိကရဏောကာသ**န္တိ ဟိရိယိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ။ **ဆာယ**န္တိ ပဋိဗိမ္ဗံ။ ကထံ ကီဒိသန္တိ အာဟ **“ဣဒ္ဓိယာ”** တိ အာဒိ။ **ဆာယာရူပကမတ္တ**န္တိ ဘဂဝတော ပဋိဗိမ္ဗရူပံ။ တဥ္စ ခော ဗုဒ္ဓသန္တာနတော ဝိနိမုတ္တတ္တာ ရူပကမတ္တံ ဘဂဝတော သရီရဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဝယဝံ ဣဒ္ဓိမယံ ဗိမ္ဗကမတ္တံ။ တံ ပန ရူပကမတ္တံ ဒဿေန္တော ဘဂဝတ ယထာ အတ္တနော ဗုဒ္ဓရူပံ န ဒိဿတိ, တထာ ကတွာ ဒဿေတိ။ **နိန္နေတွာ** တိ နီဟရိတွာ။ **ကလ္လောသိ** တိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနေ ကုသလော ဆေကော အသိ။ **တထာကရဏေနာ**တိ ကထိနသူစိ ဝိယ ကရဏေန။ **ဧတ္ထာ** တိ ပဟူတဇိဝှာယ။ **မုဒုဘာဝေါ ပကာသိတော** အမုဒုနော ဃနသုခုမဘာဝတဟာဒနတ္ထံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ **ဒီဃဘာဝေါ, တနုဘာဝေါ** စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂၉၁. **“အတ္ထစရကေနာ”** တိ ဣမိနာ ဗျတိရေကမုခေန အနတ္ထစရကတံယေဝ ဝိဘာဝေတိ။ **န အညတြာ** တိ န အညသ္မိံ သုဂတိယန္တိ အတ္ထော။ **ဥပနေတွာ ဥပနေတွာ**တိ တံ တံ ဒေသံ ဥပနေတွာ ဥပနေတွာ, တေနာဟ **“သုဋ္ဌုအာသာဒိဘာဝံ အာရောပေတွာ”**တိ။ **ဟတေသီ**တိ ပဝဍ္ဎနဝသေန ဟတေသီ။

ပေါက္ခရသာတိဗုဒ္ဓုပသင်္ကမနဝဏ္ဏနာ

၂၉၃-၆. **အာဂမာ နူ**တိ အာဂတော နု။ **ခော**တိ နိပါတမတ္တံ။ **ဣဓာ**တိ ဧတ္ထ, တုမှာကံ သန္တိကန္တိ အတ္ထော။ **အဓိဝါသေတူ**တိ သာဒိယတု, တံ ပန သာဒိယနံ မနသာ သမ္ပဋိဂ္ဂဟော ဟောတီတိ အာဟ **“သမ္ပဋိစ္ဆတူ”** တိ။

၂၉၇. **ယာဝဒတ္ထ**န္တိ ယာဝ အတ္ထော, တာဝ ဘောဇနေန တအ ကတန္တိ အတ္ထော။ **ဩဏိတ္တ**န္တိ အာမိသာပနယနေန သုစိကတံ, တေနာဟ **“ဟတ္ထေ စ ပတ္တဥ္စ ဓောဝိတွာ”** တိ။

၂၉၈. **အနုပုဗ္ဗိံ ကထ**န္တိ အနုပုဗ္ဗံ ကထေတဗ္ဗကထံ, တေနာဟ **“အနုပဋိပါဋိကထ”**န္တိ။ ကာ ပန သာ? ဒါနာဒိကထာတိ အာဟ **“ဒါနာနန္တရံ သီလ”** န္တိအာဒိ။ တေန ဒါနကထာ တာဝ ပစုရဇနေသုပိ ပဝတ္တိယာ သဗ္ဗသာဓာရဏတ္တာ, သုကရတ္တာ, သီလေ ပတိဋ္ဌာနဿ ဥပါယဘာဝတော စ အာဒိတော ကထေတဗ္ဗာ။ ပရိစ္စာဂသီလော ဟိ ပုဂ္ဂလော ပရိဂ္ဂဟိတဝတ္ထူသု နိဿင်္ဂဘာဝတော သုခေနေဝ သီလာနိ သမာဒိယတိ, တတ္ထ စ သုပ္ပတိဋ္ဌိတော ဟောတိ။ သီလေန ဒါယကပဋိဂ္ဂဟကသုဒ္ဓိတော ပရာနုဂ္ဂဟံ ဝတွာ ပရပီဠာနိဝတ္တိဝစနတော, ကိရိယဓမ္မံ ဝတွာ အကိရိယဓမ္မဝစနတော, ဘောဂသမ္ပတ္တိဟေတုံ ဝတွာ ဘဝသမ္ပတ္တိဟေတုဝစနတော စ **ဒါနကထာနန္တရံ သီလကထာ** ကထေတဗ္ဗာ, တဥ္စေ ဒါနသီလံ ဝဋ္ဋနိဿိတံ, အယံ ဘဝသမ္ပတ္တိ တဿ ဖလန္တိ ဒဿနတ္ထံ ဣမေဟိ စ ဒါနသီလမယေဟိ ပဏီတပဏီတတရာဒိဘေဒဘိန္နေဟိ ပုညကိရိယဝတ္ထူဟိ ဧတာ စာတုမဟာရာဇိကာဒိသု ပဏီတပဏီတတရာဒိဘေဒဘိန္နာ အပရိမေယျာ ဒိဗ္ဗဘောဂသမ္ပတ္တိယော လဒ္ဓဗ္ဗာတိ ဒဿနတ္ထံ တဒနန္တရံ သဂ္ဂကထာ။ သွာယံ သဂ္ဂေါ ရာဂါဒီဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌော, သဗ္ဗထာနုပက္ကိလိဋ္ဌော အရိယမဂ္ဂေါတိ ဒဿနတ္ထံ **သဂ္ဂါနန္တရံ မဂ္ဂေါ** ကထေတဗ္ဗော။ မဂ္ဂဉ္စ ကထေန္တေန တဒဓိဂမုပါယသန္ဒဿနတ္ထံ သဂ္ဂပရိယာပန္နာပိ, ပဂေဝ ဣတရေ သဗ္ဗေပိ ကာမာ နာမ ဗဟွာဒီနဝါ အနိစ္စာ အဒ္ဓုဝါ ဝိပရိဏာမဓမ္မာတိ **ကာမာနံ အာဒီနဝေါ,** ဟီနာ ဂမ္မာ ပေါထုဇ္ဇနိကာ အနရိယာ အနတ္ထသဉှိတာတိ တေသံ **ဩကာရော** လာမကဘာဝေါ, သဗ္ဗေပိ ဘဝါ ကိလေသာနံ ဝတ္ထုဘူတာတိ **တတ္ထ သံကိလေသော,** သဗ္ဗသံကိလေသဝိပ္ပမု

တ္တံ နိဗ္ဗာနန္တိ **နေက္ခမ္မေ အာနိသံသော** စ ကထေတဗ္ဗောတိ အယမေတ္ထ ဗောဓိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **မဂ္ဂေ**တိ စေတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒေန အာဒိအတ္ထဒီပနတော "ကာမာနံ အာဒီနဝေ"တိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟောတိ ဧဝမယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ "တဿ ဥပ္ပတ္တိအာကာရဒဿနတ္ထ"န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု မဂ္ဂဉာဏံ အသင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏံ, န သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"တဉှိ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပဋိဝိဇ္ဈန္တော**န္တိ အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈန္တံ, တေနာဟ **"ကိစ္စဝသေနာ"**တိ။

ဟေက္ခရသာတိဥဟာသကတ္တပဋိဝေဒနာကထာဝဏ္ဏနာ

၂၉၉. ဧတ္ထ စ **"ဒိဋ္ဌဓမ္မော"**တိအာဒိ ဟဋ္ဌိယံ ဒဿနံ နာမ ဉာဏဒဿနတော အညမ္ပိ အတ္ထိ, တန္နိဝတ္တနတ္ထံ "ပတ္တဓမ္မော"တိ ဝုတ္တံ။ ပတ္တိ စ ဉာဏသမ္ပတ္တိတော အညမ္ပိ ဝိဇ္ဇတီတိ တတော ဝိသေသဒဿနတ္ထံ "ဝိဒိတဓမ္မော"တိ ဝုတ္တံ။ သာ ပနေသာ ဝိဒိတဓမ္မတာ ဧကဒေသတောပိ ဟောတီတိ နိပ္ပဒေသတော ဝိဒိတဘာဝံ ဒဿေတုံ "ပရိယောဂါဠ္ဟဓမ္မော"တိ ဝုတ္တံ။ တေနဿ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓံယေဝ ဒီပေတိ။ မဂ္ဂဉာဏဉှိ ဧကာဘိသမယဝသေန ပရိညာဒိကိစ္စံ သာဓေန္တံ နိပ္ပဒေသေန စတုသစ္စဓမ္မံ သမန္တတော ဩဂါဠ္ဟံ နာမ ဟောတိ, တေနာဟ **"ဒိဋ္ဌော အရိယသစ္စဓမ္မော ဧတေနာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မော"**တိ။ **တိဏ္ဏာ ဝိစိကိစ္ဆာ**တိ သပ္ပဋိဘယကန္တာရသဒိသာ သောဠသဝတ္ထုကာ, အဋ္ဌဝတ္ထုကာ စ တိဏ္ဏာ ဝိတိဏ္ဏာ ဝိစိကိစ္ဆာ။ **ဝိဂတာ ကထံကထာ**တိ ပဝတ္တိအာဒီသု "ဧဝံ နု ခေါ, န နု ခေါ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တိကာ ဝိဂတာ သမုစ္ဆိန္နာ ကထံကထာ။ **ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော**တိ သာရဇ္ဇကရာနံ ပါပဓမ္မာနံ ပဟီနတ္တာ, တပ္ပဋိပက္ခေသု စ သီလာဒိဂုဏေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတတ္တာ ဝေသာရဇ္ဇံ ဝိသာရဒဘာဝံ ဝေယျတ္တိယံ ပတ္တော အဓိဂတော။ သာ ယံ ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝတောတိ ကတွာ အာဟ **"သတ္ထုသာသနေ"**တိ။ အတ္တနာ ပစ္စက္ခတော ဒိဋ္ဌတ္တာ အဓိဂတတ္တာ န ပရံ ပစ္စေတိ, န တဿ ပရော ပစ္စေတဗ္ဗော အတ္ထီတိ **အပရပ္ပစ္စယော။** ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ အဝုတ္တံ, တံ ပရတော အာဂမိဿတိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၄. သောဏဒဏ္ဍသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၀၀. သုန္ဒရဘာဝေန သာတိသယာနိ အင်္ဂါနိ ဧတေသံ အတ္ထီတိ အင်္ဂါ, ရာဇကုမာရာတိ အာဟ **“အင်္ဂါ နာမ အင်္ဂဟသာဒိကတာယာ”**တိအာဒိ။ **ဣဓာပိ အဓိပ္ပေတာ,** န အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေ ဝိယ။ **အာဂန္တွာ န ဒဿန္တိ** တိ အာဂမနေ အာဒီနဝံ ဒဿေတွာ ပဋိက္ခိပနဝသေန အာဂန္တွာ န ဒဿန္တိ, နာနုဇာနိဿန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ နီလာသောကကဏိကာရကောဝိဠာရကုန္ဒရာဇရုက္ခေဟိ သမ္မိဿတာယ တံ စမ္ပကဝနံ **“နီလာဒိပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမပဋိမဏ္ဍိတ”** န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န စမ္ပကရုက္ခာနံယေဝ နီလာဒိပဉ္စကုသုမတာယာတိ ဝဒန္တိ။ **“ဘဂဝတ ကုသုမဂန္ဓသုဂန္ဓေ စမ္ပကဝနေ ဝိဟရတီ”** တိ ဣမိနာ န မာပနကာလေ ဧဝ တသ္မိံ နဂရေ စမ္ပကရုက္ခာ ဥဿန္နာ, အထ ခော အပရဘာဂေ ပီတိ ဒဿေတိ။ မာပနကာလေ ဟိ စမ္ပကာနံ ဥဿန္နတာယ သာ နဂရီ “စမ္ပာ”တိ နာမံ လဘိ။ **ဣဿရတ္တာ** တိ အဓိပတိဘာဝတော။ သေနာ ဧတဿ အတ္ထီတိ သေနိကော, သေနိကော ဧဝ **သေနိယော,** အတ္ထိတာ စေတ္ထ ဗဟုဘာဝဝိသိဋ္ဌာတိ ဝုတ္တံ **“မဟတိယာ သေနာယ သမန္နာဂတတ္တာ”**တိ။

၃၀၁-၂. **သံဟတာ**တိ သန္နိပတိတာ, “သင်္ဃိနော”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **“သင်္ဃီ”** တိ ပုထုတ္တေ ဧကဝစနံ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာနံ အဓိပ္ပေတတ္တာ, တေနာဟ **“ဧတေသ”**န္တိ။ ရာဇရာဇညာဒီနံ ဘဏ္ဍာဂါရေ ပုရိသာ ခတ္တာ, နေသံ တာယနတော **ခတ္တာ။** သော ဟိ ယေဟိ ယတ္ထ ပေသိတော, တတ္ထ တေသံ အောသံ ပရိဟရန္တော ယုတ္တပတ္တဝသေန ပုစ္ဆိတမတ္ထံ ကထေတိ, တေနာဟ **“ပုစ္ဆိတပဉှေ ဗျာကရဏသမတ္ထော”** တိ။ ကုလာပဒေသာဒိနာ မဟတီ မတ္တာ ဧတဿာတိ **မဟာမတ္တော။**

သောဏဒဏ္ဍဂုဏကထာဝဏ္ဏနာ

၃၀၃. ဝိသိဋ္ဌံ ရဇ္ဇံ ဝိရဇ္ဇံ, ဝိရဇ္ဇမေဝ ဝေရဇ္ဇံ ယထာ “ဝေကတံ ဝေသယ”န္တိ, နာနာဝိဓံ ဝေရဇ္ဇံ **နာနာဝေရဇ္ဇံ,** တတ္ထ ဇာတာတိအာဒိနာ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဥတ္တမဗြာဟ္မဏော** တိ အဘိဇနသမ္ပတ္တိယာ ဝိတ္တသမ္ပတ္တိယာ ဝိဇ္ဇာသမ္ပတ္တိယာ ဥဂ္ဂတတရော, ဥဋ္ဌာရော တ ဗြာဟ္မဏော။ **အသန္နိဟတော** တိ လာဘမစ္ဆရေန နိပ္ပီဠိတတာယ အသန္နိဟတော ဝိယ ဘဝိဿတိ။

“အင်္ဂေတိ ဂမေတိ ဉာပေတီတိ **အင်္ဂံ,** ဟေတူတိ အာဟ **“ဣမိနာပိ ကာရဏေနာ”**တိ။ “ဥဘတော သုဇာတော”တိ ဧတ္တကေ ဝုတ္တေ ယေဟိ ကေဟိစိ ဒွီဟိ ဘာဂေဟိ သုဇာတတာ ဝိညာယေယျ။ သုဇာတ-သဒ္ဒော စ “သုဇာတော စာရုဒဿနော”တိအာဒီသု (ထေရဂါ. ၈၁၈) အာရောဟသမ္ပတ္တိပရိယာယောတိ ဇာတိဝသေနေဝ သုဇာတတံ ဝိဘာဝေတုံ **“မာတိတော စ ပိတိတော စာ”**တိ ဝုတ္တံ။ အနောရသပုတ္တဝသေနာပိ လောကေ မာတုပိတုသမညာ ဒိဿတိ, ဣဓ ပနဿ ဩရသပုတ္တဝသေနေဝ ဣစ္ဆိတာတိ ဒဿေတုံ **“သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော”** တိ ဝုတ္တံ။ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာတိ ဓာရေတီတိ **ဂဟဏီ,** ဂဗ္ဘာသယသညိတော မာတုကုစ္ဆိပ္ပဒေသော။ ယထာဘုတ္တဿ အာဟာရဿ ဝိပာစနဝသေန ဂဏှနတော အဆဍ္ဎနတော **ဂဟဏီ,** ကမ္မဇတေဇောဓာတု။

ပိတာ စ မာတာ စ ပိတရော, ပိတူနံ ပိတရော ပိတာမဟာ, တေသံ ယုဂေ ဒွန္ဒော **ပိတာမဟယုဂေ,** တသ္မာ, ယာဝ သတ္တမာ ပိတာမဟယုဂ ပိတာမဟဒွန္ဒာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝဉှိ ပိတာမဟဂ္ဂဟဏေနေဝ မာတာမဟောပိ ဂဟိတောတိ။ သော အဋ္ဌကထာယံ ဝိသုံ န ဥဒ္ဓဋော။ ယုဂ-သဒ္ဒော စေတ္ထ ဧကသေသနယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော “ယုဂေ စ ယုဂေ စ ယုဂ”တိ။ ဧဝဉှိ တတ္ထ တတ္ထ ဒွန္ဒံ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ, တေနာဟ **“တတော ဥဒ္ဓံ သဗ္ဗေပိ ပုဗ္ဗပုရိသာ ပိတာမဟဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ”**တိ။ ပုရိသဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိ “မာတိတော”တိ ပာဠိဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ **အက္ခိတ္တော** တိ အပ္ပတ္တခေပေါ။ **အနဝက္ခိတ္တော** တိ သဒ္ဓထာလိပာကာဒီသု န အဝက္ခိတ္တော န ဆဍ္ဍိတော။ **ဇာတိဝါဒေနာ**တိ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနန္တိ ဒဿေတုံ **“ကေန ကာရဏေနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ စ **“ဥဘတော။ပေ။ ပိတာမဟယုဂ”**တိ ဧတေန ဗြာဟ္မဏဿ ယောနိဒေါသာဘာဝေ ဒဿိတော သံသုဒ္ဓဂဟဏိကဘာဝကိတ္တနတော, **“အက္ခိတ္တော”** တိ ဣမိနာ ကိရိယာပရာဓာဘာဝေ။ ကိရိယာပရာဓေန ဟိ သတ္တာ ခေပံ ပာပုဏန္တိ။ **“အနုပက္ကုဋ္ဌော”** တိ ဣမိနာ အယုတ္တသံသဂ္ဂါဘာဝေ။ အယုတ္တသံသဂ္ဂမ္ပိ ဟိ ပဋိစ္စ သတ္တာ အက္ကောသံ လဘန္တိ။

ဣသ္သရော တိ အာဓိပတေယျသံဝတ္တနိယကမ္မဗလေန ဉာသနသီလော, သာ ပနဿ ဣဿရတာ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိ ပစ္စယာ ဟာကဋ္ဌာ ဇာတာတိ အမုတာပရိယာယဘာဝေနေဝ ဝဒန္တော **"အမောတိ ဣဿရော"** တိ အာဟ။ မဟန္တံ ဓနံ အဿ ဘူမိဂတဉ္စေဝ ဝေဟာသဋ္ဌဉ္စာတိ **မဟဒ္ဓနော။ တဿာ** တိ တဿ တဿ ။ **ဝဒန္တိ** "အန္နဝယတော, ဖွတိ ရေကတော စ အနုပသင်္ကမနကာရဏံ ကိတ္တေမာ"တိ။

အဓိကရူပောတိ ဝိသိဋ္ဌရူပေ ဥတ္တမသရီရော။ ဒဿနံ အရဟတီတိ **ဒဿနီယော,** တေနာဟ **"ဒဿနယောဂ္ဂေ"**တိ။ ပသာဒံ အာဝဟတီတိ **ဟာသာဒိကော,** တေနာဟ **"စိတ္တပ္ပသာဒဇနနတော"** တိ။ **ဝဏ္ဏဿာ** တိ ဝဏ္ဏဓာတု ယာ။ **သရီရန္တိ** သန္နိဝေသဝိသိဋ္ဌံ ကရစရဏဂီဝါသီသာဒိအဝယဝသမုဒာယံ, သော စ သဏ္ဌာနမုခေန ဂယှတီတိ **"ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယာတိ။ပေ။ သမ္ပတ္တိယာ စာ"**တိ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗဝဏ္ဏေသု သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောဝ ဥတ္တမောတိ ဝုတ္တံ **"သေဋ္ဌေန သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏေန သမန္နာဂတော"** တိ။ တထာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ, စက္ကဝတ္တိနော စ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာဝ ဟောန္တိ။ **ဗြဟ္မဝစ္ဆသီ** တိ ဥတ္တမသရီရာဘော, သုဝဏ္ဏာဘော ဣစ္စေဝ အတ္ထော။ ဣမမေဝ ဟိ အတ္ထံ သန္ဓာယ **"မဟာဗြဟ္မုနော သရီရသဒိသေနေဝ သရီရေန သမန္နာဂတော"**တိ ဝုတ္တံ, န ဗြဟ္မုဇုဂတ္တတံ။ **အခုဒ္ဒါဝကာသော ဒဿနာယာ**တိ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပတ္တိယာ, အဝယဝပာရိပူရိယာ စ ဒဿနာယ ဩကာသော န ခုဒ္ဒကော, တေနာဟ **"သဗ္ဗာနေဝ"**တိအာဒိ။

ယမနိယမလက္ခဏံ **သီလမဿ အတ္ထီတိ သီလဝါ။** တံ ပနဿ ရတ္တညုတာယ **ဝုဒ္ဓံ ဝမိုတံ အတ္ထီတိ ဝုဒ္ဓသီလီ။** တေန စ သဗ္ဗအာ သမ္မာယောဂတော **ဝုဒ္ဓသီလေန သမန္နာဂတော။ သဗ္ဗမေတံ ပဉ္စသီလမတ္တမေဝ သန္ဓာယ ဝဒန္တိ** တိ တတော ပရံ သီလဿ တတ္ထ အဘာဝတော, တေသဉ္စ အဇာနနတော။

ဉာနကရဏသမ္ပတ္တိယာ, သိက္ခာသမ္ပတ္တိယာ စ ကတ္ထစိပိ အနူနတာယ ပရိမဏ္ဍလပဒါနိ ဗျဉ္ဇနာနိ အက္ခရာနိ ဧတိဿ သာတိ **ပရိမဏ္ဍလပဒဗျဉ္ဇနာ။** အထ တ ပဇ္ဇတိ အတ္တော ဧတေနာတိ ပဒံ, နာမာဒိ။ ယထာဓိပ္ပေတမတ္ထံ ဗျဉ္ဇေတီတိ ဗျဉ္ဇနံ, တကျံ။ တေသံ ပရိပုဏ္ဏတာယ **ပရိမဏ္ဍလပဒဗျဉ္ဇနာ။** အတ္ထဉာပနေ သာဓနတာယ တစာဝ ကရဏန္တိ **တက္ကရဏံ,** ဥဒာဟာရဃောသော။ **ဂုဏပရိပုဏ္ဏဘာဝေန** တဿ ဗြာဟ္မဏဿ, တေန တ ဘာသိတဗ္ဗအတ္ထဿ။ **ပူရေ ပုဏ္ဏဘာဝေ။** **ပူရေတိ** စ ပုရိမသ္မိံ အတ္ထေ အာဓာရေ ဘုမ္မံ, ဒုတိယသ္မိံ ဝိသယေ။ **"သုခုမာလတ္တနေနာ"**တိ ဣမိနာ တဿာ တစာယ မုဒုသဏှဟာဘာဝမာဟ။ **အပလိဗုဒ္ဓါယ** ပိတ္တသေမှာဒီဟိ။ **သန္ဒိဋ္ဌံ** သဗ္ဗံ ဒဿေတုတ ဝိယ ဧကဒေသံ ကထနံ။ **ဝိလမ္ဗိတံ** သဏိကံ စိရာယိတွာ ကထနံ။ "သန္ဒိဒ္ဓဝိလမ္ဗိတာဒီ"တိ တ ဟဒ္ဓေ။ တတ္ထ **သန္ဒိဒ္ဓံ** သန္ဒေဟဇနကံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဒုက္ခလိတာနုကမ္ပိတာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **"အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ပာကဋံ ကတွာ"**တိ ဣမိနာ တဿာ တစာယ အတ္ထပါရိပူရိံ ဝဒန္တိ။

"ဇိဏ္ဏော" တိအာဒီနိ ပဒါနိ သုဝိညေယျာနိ, ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထာနိ စ။ ဒုတိယနယေ ပန **ဇိဏ္ဏော** တိ နာယံ ဇိဏ္ဏတာ ဝယောမတ္တေန, အထ ခော ကုလပရိဝဋ္ဋေန ပုရာဏတာတိ အာဟ **"ဇိဏ္ဏောတိ ပောရာဏော"** တိအာဒိ, တေန တဿ ဗြာဟ္မဏဿ ကုလဝသေန ဥဒိတောဒိတဘာဝမာဟ။ ဇာတိဝုဒ္ဓိယာ "ဝယောအနုပ္ပတ္တော"တိ ဝက္ခမာနတ္တာ, ဂုဏဝုဒ္ဓိယာ တတော သာတိသယတ္တာ စ **"ဝုဒ္ဓောတိ သီလာစာရာဒိဂုဏဝုဒ္ဓိယာ ယုတ္တော"** တိ အာဟ။ တထာ ဇာတိမဟလ္လကတာယ ဝက္ခမာနတ္တာ **"မဟလ္လကော"** တိ ပဒေန ဝိဘဝမဟတ္တတာ ယောဇိတာ။ **မဂ္ဂပဋိပန္နော**တိ ဗြာဟ္မဏာနံ ပဋိပတ္တိဝီထိံ ဥပဂတော တံ အတေက္ကမ္မ စရဏတော။ **အန္တိမဝယန္တိ** ပစ္ဆိမဝယံ။

ဗုဒ္ဓဂုဏကထာဝဏ္ဏနာ

၃၀၄. တာဒိသေဟိ မဟာနုဘာဝေဟိ သဒ္ဓိံ ယုဂဂ္ဂဟဝသေနပိ ဒဟာနံ န မာဒိသာနံ အနုစ္ဆဝိကံ, ကုတော ပန ဥက္ကံ သနန္တိ ဣဒံ ဗြာဟ္မဏဿ န ယုတ္တရူပန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ **"န ခော ပန မေတံ ယုတ္တ"** န္တိအာဒိ။ **သဒိသာ** တိ ဧကဒေသေန သဒိသာ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ ဂုဏေဟိ သဗ္ဗထာ သဒိသာ ကေစိပိ ဂုဏာ အညေသု လဗ္ဘန္တိ။ **ဣတရေ**တိ အတ္တနော ဂုဏေဟိ အသဒိသဂုဏေ။ **ဣဒန္တိ** ဣဒံ အတ္ထဇာတံ။ **ကေပဒကန္တိ** ကဝိယာ ပဒေ ဋ္ဌိတဥဒကံ။

သဋ္ဌိကုလသတသဟဿ န္တိ သဋ္ဌိသဟဿာဓိကံ ကုလသတသဟဿံ **ကုလပရိယာယေနာ**တိ သုဒ္ဓောဒန မဟာရာဇဿ ကုလာနုက္ကမေန **အာဂတံ။ တေသုပီ**တိ တေသုပိ စတူသု နိဓီသု။ **ဂဟိတဂဟိတန္တိ** ဂဟိတံ ဂဟိတံ ဌာနံ ပူ

ရတိယေဝ ခနေန ပဋိဟာကတိကမေဝ ဟောတိ။ **အပရိမာဏောယေတ**တိ ''တွေကော ဧသော''တိ ကေနစိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ အပရိစ္ဆိန္နော ဧဝ။

တတ္ထာ တိ မဇ္ဈေကော။ **သီဟသေယျံ ကပ္ပေသီ** တိ ယထာ ရာဟု အသုရိန္ဒော အာယာမတော, ဝိတ္ထာရတော ဥဗ္ဗေဓတော စ ဘဂဝတော ရူပကာယဿ ပရိစ္ဆေဒံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, တထာ ရူပံ ဣန္ဒာဘိသင္ခါရံ အဘိသင္ခရော န္တော သီဟသေယျံ ကပ္ပေသိ။

ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌေန **အရိယ**န္တိ အာဟ **''အရိယံ ဥတ္တမံ ပရိသုဒ္ဓ''** န္တိ။ **အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန ကုသလံ,** န သုခဝိပာကဋ္ဌေန။ ကတ္ထစိ **စတုရာသီတိပာဏသဟဿာနိ,** ကတ္ထစိ **အပရိမာဏာပိ ဒေဝမနုဿာ** ယသ္မာ စတုဝီသတိယာ ဌာနေသု အသင်္ချေယျာ အပရိမေယျာ ဒေဝမနုဿာ **မဂ္ဂဖလာမတံ** ပိဝိံသု, ကောဋိသတသဟဿ သာဒိပရိမာဏေနပိ ဗဟူ ဧဝ, **တသ္မာ** အနုတ္တရာစာရသိက္ခာပနဝသေန ဘဂဝတ **ဗဟူနံ အာစရိယော။ တေ**တိ ကာမရာဂ တော အညေ ဘဂဝတော ပဟီနကိလေသေ။ **ကေဋ္ဌနာ**တိ ကေဌာယနာ ခနာယနာ။

အဟပပုရေက္ခာရော တိ အဟပေ ပုရေ ကရောတိ, န တ ဟပံ ပုရတော ကရောတီတိပိ အဟပပုရေက္ခာရောတိ ဣမ မတ္ထံ ဒဿေတုံ **''အဟပေ နဝလောကုတ္တရဓမ္မေ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဟပေ**တိ ဟပပဋိပက္ခေ, ဟပရဟိ တေ စ။ ဗ္ရဟ္မနိ သေဋ္ဌေ ဗုဒ္ဓေ ဘဂဝတိ ဘတ တဿ ဓမ္မဒေသနာဝသေန အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတတ္တာ, ဗ္ရဟ္မု နော တ ဘဂဝတော ဟိတာ ဂရုကရဏာဒိနာ, ယထာနုသိဋ္ဌပဋိပတ္တိယာ စ, ဗ္ရဟ္မံ တ သေဋ္ဌံ အရိယမဂ္ဂံ ဇာနာတီတိ ဗ္ရ **ရဟ္မညာ,** အရိယသာဝကသင်္ဃာတာ ပဇာ, တေနာဟ **''သာရိပုတ္တာ''** တိအာဒိ။ ပကတိဗ္ရာဟ္မဏဇာတိဝသေနာပိ ''ဗ္ရ ဟ္မညာယ ပဇာယာ''တိ ပဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ **''အပိစာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တိရောရဋ္ဌာ တိရောဇနပဒာတိ တွေ့ ရဋ္ဌံ **ရဋ္ဌံ,** ရာဇန္တိ ရာဇာနော ဧတေနာတိ, တဒေကဒေသဘူတာ ပဒေသာ ပန **ဇနပဒေ,**ဇနာ ပဇ္ဇန္တိ တွေ့ သုခဇီဝိကံ ဟပုဏန္တီတိ။ ပုစ္ဆာယ တ အေသံ သလ္လက္ခေတွတတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အသမတ္ထတ**န္တိ အတ္တနော အသမတ္ထတံ။ **ဘဂဝတ ဝိသ္သဇ္ဇေတိ** တေသံ ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိံ, ဉာဏပရိပာကံ, စိတ္တာစာရဥ္စ ဥတ္တတိ အဓိပ္ပာယော။

''ဟေ သုတဂတတဒီ''တိ ဣမိနာ သုခသမ္ဘာသပုဗ္ဗကံ ပိယတဒိတံ ဒဿေတိ, **''သခိလော''**တိ ဣမိနာ သဏှဟတစ တံ, **''သမ္မောဒကော''** တိ ဣမိနာ ပဋိသန္ထာရကုသလတံ, **''အဘာကုဋိကော''**တိ ဣမိနာ သဗ္ဗတ္ထေဝ ဝိပ္ပသန္နမုခတံ, **''ဥတ္တာနမုခေ''** တိ ဣမိနာ သုခါလာပတံ, **''ပုဗ္ဗဘာသီ''**တိ ဣမိနာ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟဿ ဩကာသကရဏတော ဟိတဇ္ဈာ သယတံ ဘဂဝတော ဝိဘာဝေတိ။

ယတ္ထ ကိရာ တိ **ကိရ**-သဒ္ဒော အရုစိသူစနတ္ထော, တေန ဘဂဝတာ အဓိဝုတ္ထပဒေသေ န ဒေဝတာနုဘာဝေန မနုဿာနံ အနုပဒ္ဒဝတာ, အထ ခေါ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေနာတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ ''အပိစာ''တိအာဒိ။

အနုသာသိတဗ္ဗော တိ ဝိနေယျဇနသမူဟော ဂယှတီတိ နိဗ္ဗတ္တိတံ အရိယသင်္ဃမေဝ ဒဿေတုံ **''သယံ တ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, အနန္တရဿ ဝိဓိ ပဋိသေဓေ တတိ ကတွတ။ **''တာဒိသောတ''**တိ ဣမိနာ ''သယံ တ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တဝိကပ္ပော ဧဝ ပစ္စာမဋ္ဌောတိ။ ''ပုရိမပဒဿေဝ တ''တိ ဝိကပ္ပန္တရဂ္ဂဟဏံ။ **ဗဟူနံ တိတ္ထကရာန** န္တိ ပူရဏာ ဒီနံ အနေကေသံ တိတ္ထကရာနံ, နိဒ္ဓါရဏေ စေတံ သာမိဝစနံ။ **ကာရဏေနာ**တိ အပ္ပိစ္ဆသန္တုဋ္ဌတာဒိသမာရောပနလက္ခဏေန ကာရဏေန။ **အာဂန္တုကာ နဝကာ**တိ အဘိနဝ အာဂန္တုကာ အဗ္ဘာဂတာ။ **ပရိယာပုဏာမီ**တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ ဇာနာ မိ သက္ကောမိ, တေနာဟ **''ဇာနာမီ''**တိ။ **''ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော''** တိ အဘူတပရိကပ္ပနဝစနမေတံ တထာ ဘာသမာနဿ အဘာဝတော။

၃၀၅. အလံ-သဒ္ဒေါ အရဟတ္ထောပိ ဟောတိ ''အလမေဝ နိဗ္ဗိန္ဒိတု''န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၂၄) ဝိယာတိ အာဟ **''အလမေတတိ ယုတ္တမေတ''** တိ။ ပုဋ္ဌေန နေတွတ အသိတဗ္ဗတော ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတော **ပုဋ္ဌောသံ ဝုစ္စတိ ဟထေယျံ။ ပုဋ္ဌံသေန** ပုရိသေန။

သောဏဒဏ္ဍပရိဝိတက္ကဝဏ္ဏနာ

၁၀၇. ဥဘတောပက္ခိကာ တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမ္မာဒိဋ္ဌီနံ ဝသေန ဥဘယပက္ခိကာ။ **ကေရာဋိကာ**တိ သဌာ။

ဗြာဟ္မဏပညတ္တိဝဏ္ဏနာ

၁၀၉. ဝိဃာတန္တိ စိတ္တဒုက္ခံ။

၁၁၁-၃. သုဇန္တိ ဟောမဒဗ္ဗိံ **ပဂ္ဂဏှဟန္တေသု** တိ ဇုဟနတ္ထံ ဂဏှန္တေသု, က္ရိယာဖ္ဖေ့သူတိ အတ္ထော။ **ပဌမော တ**တိ တတ္ထ သန္နိပတိတေသု ယဇနကိရိယာယံ သဗ္ဗပဌမော တ။ **ဒုတိယော တ**တိ တဒနန္တရော တ။ **"သုဇ"**န္တိ ကရဏေ ဇေတံ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **"သုဇာယာ"**တိ။ အဂ္ဂိဟုတ္တပမုခတာယ ယညဿ ယညေ ဒိယျမာနံ သုဇာ မုခေန ဒီယတီတိ အာဟ **"သုဇာယ ဒိယျမာန"** န္တိ။ **ဟေရာဏိကာ**တိ အဌကထာစရိယာ။ **ဝိသေသတော**တိ ဝိဇ္ဇာစရဏ ဝိသေသတော, န ဗြာဟ္မဏေဟိ ဣစ္ဆိတဝိဇ္ဇာစရဏမတ္တတော။ **ဥတ္တမဗြာဟ္မဏဿာ** တိ အနုတ္တရဒက္ခိဏေယ္ယ ယတာယ ဥက္ကဋ္ဌဗြာဟ္မဏဿ။ **ဗြာဟ္မဏသမယ** န္တိ ဗြာဟ္မဏသိဒ္ဓန္တံ။ **မာ ဘိန္ဒိ** မာ ဝိနာသေသိ။

၁၁၆. သမသမောတိ သမောယေဝ ဟုတွာ သမော။ ဟီနောပမဝသေနပိ သမတာ ဝုစ္စတီတိ တံ နိဝတ္တေန္တော **"ဌပေတွာ ဧကဒေသသမတ္တ"**န္တိအာဒိမာဟ။ **ကုလကောဋိပရိဒီပန**န္တိ ကုလအာဒိပရိဒီပနံ **အထာပိ သိယာ**တိ အထာပိ တုမှာကံ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကော သိယာ။ **ဗြာဟ္မဏဘာဝံ သာဓေတိ** ဝဏ္ဏော။ **မန္တဇာတီသု** ပိ ဧသေဝ နယော။ **သီလမေဝ သာဓေဿတိ** ဗြာဟ္မဏဘာဝံ။ ကသ္မာတိ စေ? အာဟ **"တသ္မိံဥဟိဿာ"** တိအာဒိ။ **သမ္မောဟမတ္တံ ဝဏ္ဏာဒယော** တိ ဝဏ္ဏမန္တဇာတိယော ဟိ ဗြာဟ္မဏဘာဝဿ အင်္ဂန္တိ သမ္မောဟမတ္တမေတံ အသမဝေက္ခိတာဘိမာနဘာဝတော။

သီလပညာကထာဝဏ္ဏနာ

၁၁၇. ကထိတော ဗြာဟ္မဏေန ပဉ္ဟော တိ "သီလဝါ စ ဟောတီ"တိအာဒိနာ ဒွိန္နမေဝ အင်္ဂါနံ ဝသေန ယထာပုစ္ဆိတော ပဉ္ဟော ယာထာဝတော ဝိဿဇ္ဇိတော **ဧတ္ထ** တိ ဧတသ္မိံ ယထာဝိဿဇ္ဇိတေ အတ္ထေ။ **တဿာ** တိ သောဏဒဏ္ဍဿ။ **သီလပရိသုဒ္ဓါ** တိ သီလသမ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗသော သုဒ္ဓါ အနုပက္ကိလိဋ္ဌာ။ **ကုတော ဒုဿီလေ ပညာ** အသမာဟိတတ္တာ တဿ။ **ဇဠေ ဠေမူဂေ ကုတော သီလ**န္တိ ဇဠေ ဠေမူဂေ ဒုပ္ပညေ ကုတော သီလံ သီလဝိဘာဂဿ, သီလပရိသောဓနူပါယဿ စ အဇာနနတော။ ပကဋ္ဌံ ဥက္ကဋ္ဌံ ဉာဏံ ပညာဏန္တိ, ဟာကတိကံ ဉာဏံ နိဝတ္တေတုံ "ပညာဏ"န္တိ ဝုတ္တန္တိ တယိဒံ ပကာရေဟိ ဇာနနတော **ပညာဏ**တိ အာဟ **"ပညာဏန္တိ ပညာ ယေဝ"** တိ။

သီလေန ဓောတာတိ သမာဓိပဒဋ္ဌာနေန သီလေန သကလသံကိလေသမလဝိသုဒ္ဓိယာ ဓောတာ ဝိသုဒ္ဓါ, တေနာဟ **"ကထံ ပနာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဓောဝတီ**တိ သုဇ္ဈတိ။ **မဟာသဋ္ဌိဝဿတ္ထေရော ဝိယာ** တိ သဋ္ဌိဝဿမဟာထေရော ဝိယ။ **ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟမတ္တမ္ပိ** တိ ဧတ္ထ **ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟော** နာမ ယထာဥပ္ပန္နံ ဝေဒနံ သဘာဝရသတော ဥပဓာရေတွာ "အယံ ဝေဒနာ ဖဿံ ပဋိစ္စ, သော ဖဿော အနိစ္စော ဒုက္ခော ဝိပရိဏာမဓမ္မော"တိ လက္ခဏတ္တယံ အာရောပေတွာ ပဝတ္တိတဝိပဿနာ။ ဧဝံ ဝိပဿန္တေန "သုခေန သက္ကာ သာ ဝေဒနာ အဓိဝါသေတုံ "ဝေဒနာ ဧဝ ဝေဒိယတီ"တိ။ **ဝေဒနံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ** တိ ယထာဥပ္ပန္နံ ဒုက္ခံ ဝေဒနံ အနနုဝတ္တိတွာ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ဝီထိံ ပဋိပန္နာယ ဝိပဿနာယ တံ ဝိနောဒေတွာ။ **သံသုမာရပတိတေနာ**တိ ကုမ္ဘီလေန ဝိယ ဘူမိယံ ဥရေန နိပဇ္ဇနေန။ **ပညာယ သီလံ ဓောဝိတွာ**တိ အခဏ္ဍာဒိဘာဝါပါဒနေန သီလံ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု ပညာယ သုဝိသောဓိတံ ကတွာ။

၁၁၈. "ကသ္မာ အာဟာ" တိ ဥပရိဒေသနာယ ကာရဏံ ပုစ္ဆတိ။ **လဇ္ဇာ** နာမ "သီလဿ ဇာတိယာ စ ဂုဏာဒေသပကာသနေန သမဏေန ကေတမေန ပုစ္ဆိတပဉ္ဟံ ဝိဿဇ္ဇေသိ"တိ ပရိသာယ ပညာတတာ။ **တတော ကပရမာ** တိ ဧတ္တကာ ဥက္ကဋ္ဌံသကောဋိကာ ပဉ္စ သီလာနိ, ဝေဒတ္တယဝိဘာဝနံ ပညဉ္စ လက္ခဏာဒိတော နိဒ္ဒါရေတွာ ဇာနနံ နတ္ထိ, ကေဝလံ တတ္ထ ဝစီပရမာ မယန္တိ ဒဿေတီတိ အာဟ **"သီလပညာဏန္တိ ဝစနမေဝ ပရမံ အမှာက"** န္တိ။ **"အယံ ပန ဝိသေသော"**တိ ဣဒံ နိယျာတနာပေက္ခံ သီလနိဒ္ဒေသေ, တေနာဟ **"သီလမိစ္စေဝ နိယျာတိတ"** န္တိ။ သာမညဖလေ ပန

"သာမညဖလ" မိစ္စေဝ နိယ္ယာတိတံ, ပညာနိဒ္ဒေသေ ပန ဈာနပညံ အဓိဋ္ဌာနံ ကတွာ ဝိပဿနာပညာဝသေနေဝ ပညာ နိယ္ယာတနံ ကတံ, တေနာဟ **"ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ"** တိ။

သောဏဒဏ္ဍဥပာသကတ္တပဋိဝေဒနာကထာဝဏ္ဏနာ

၃၂၁-၂. နတ္တာ တိ ပုတ္တပုတ္တော။ အကရဝံ နာမ နတ္ထိ, န စာယံ ဘဂဝတိ အကရဝေန "အဟဉ္စေဝ ခေါ ပနာ"တိ အာဒိမာဟ, အထ ခေါ အတ္တလာဘပရိဟာနိဘယေန။ အယဉှိ ယထာ တထာ အတ္တနော မဟာဇနဿ သမ္ဘာဝနံ ဥပ္ပာဒေတွာ ကောဟညေန ပရေ ဝိမှာပေတွာ လာဘုပ္ပာဒံ နိဇိဂိသန္တော ဝိစရတိ, တသ္မာ တထာ အတောစ, တေနာဟ **"ဣမိနာ ကိရာ"**တိအာဒိ။

တဋ္ဌဏာနုရူပာယာ တိ ယာဒိသီ တဒာ တဿ အဇ္ဈာသယပ္ပဝတ္တိ, တဒနုရူပာယာတိ အတ္ထော။ တဿ တဒာ တာဒိသဿ ဝိဝဋ္ဋသန္နိဿိတဿ ဉာဏဿ ပရိပာကဿ အဘာဝတော ကေဝလံ အဗ္ဘုဒယနိဿိတော ဧဝ အတ္ထော ဒဿိတောတိ အာဟ **"ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကမတ္ထံ သန္ဒဿေတွာ"** တိ, ပစ္စက္ခတော ဝိဘာဝေတွာတိ အတ္ထော။ **ကုသလေ ဓမ္မေ** တိ တေဘူမကေ ကုသလေ ဓမ္မေ, "စတုဘူမကေ"တိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ, တေနေတဟ "အာယတိံ နိဗ္ဗာနတ္ထာယ တသနာဘာဂိယာ တ"တိ။ **တတ္ထ** တိ ကုသလဓမ္မေ ယထာ သမာဒပိတော။ **နန္တိ ဗြာဟ္မဏံ** **သမုတ္တေဇေတွာ** တိ သမ္မဒေဝ ဥပရူပရိ နိသာနေတွာ ပုညကိရိယာယ တိက္ခဝိသဒဘာဝံ အာပာဒေတွာ။ တံ ပန အတ္ထတော တတ္ထ ဥဿာဟဇနနံ ဟောတီတိ အာဟ **"သဥဿာဟံ ကတွာ"** တိ ။ ဧဝံ ပုညကိရိယာယ သဥဿာဟတာ, ဧဝရူပံ ဂုဏသမင်္ဂိတာ စ နိယမတော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ အတ္ထသမ္ပာဒနီတိ ဧဝံ **သဥဿာဟတာယ, အညေဟိ စ** တဿိံ **ဝိဇ္ဇမာနဂုဏေဟိ သမ္ပဟံသေတွာ** သမ္မဒေဝ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌဘာဝံ အာပာဒေတွာ။

ယဒိ ဘဂဝတ ဓမ္မရတနဝဿံ ဝဿိ, အထ ကသ္မာ သော ဝိသေသံ နာဓိဂစ္ဆတီတိ အာဟ **"ဗြာဟ္မဏော ပနာ"** တိ အာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဘဂဝတ တဿ တထာ ဓမ္မရတနဝဿံ ဝဿီတိ အာဟ **"ကေဝလမဿာ"** တိအာဒိ။ န ဟိ ဘဂဝတော နိရတ္ထကာ ဒေသနာ ဟောတီတိ။

သောဏဒဏ္ဍသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၅. ကူဋဒန္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၂၃. **ပုရိမသုတ္တဒ္ဝယေ** တိ အမ္ဗဋ္ဌသောဏဒဏ္ဍသုတ္တဒ္ဝယေ။ **ဝုတ္တနယမေဝ** တိ ယံ တတ္ထ အာဂတသဒိသံ ဣဓာဂတံ တံ အတ္ထဝဏ္ဏနတော ဝုတ္တနယမေဝ, တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ''တရုဏော အမ္ဗရုက္ခော အမ္ဗလဋ္ဌိကာ''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂) ဗြဟ္မဇာလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''အမ္ဗလဋ္ဌိကာ ဗြဟ္မဇာလေ ဝုတ္တသဒိသာဝ''**တိ။

ယညာတဋ္ဌံ သမ္ပာဒေတုံ မဟာယညံ ဥဒ္ဒိဿ သဝိညာဏကာနိ, အဝိညာဏကာနိ စ ယညူပကရဏာနိ ဥပဋ္ဌပိတာနီတိ ဝုတ္တံ ဟဋ္ဌိယံ ''မဟာယညော ဥပက္ခဋော''တိ, တံ ဥပက္ခရဏံ တေသံ တထာသဇ္ဇနန္တိ အာဟ **''ဥပက္ခဋောတိ သဇ္ဇိတော''**တိ။ **ဝစ္ဆတရသတာနီ** တိ ယုဝဘာဝပ္ပတ္တာနိ ဗလဝဝစ္ဆသတာနိ, တေ ပန ဝစ္ဆာ ဧဝ ဟောန္တိ, န ဒမ္မာ ဗလိဗဒ္ဒာ စာတိ အာဟ **''ဝစ္ဆသတာနီ''** တိ။ **ဧတေ**တိ ဥသဘာဒယော ဥရဗ္ဘပရိယောသာနာ။ **အနေကေသ**န္တိ အနေကဇာတိကានံ။ သဏ္ဍာဝသေန အနေကတာ သတ္တသတဂ္ဂဟဏေနေဝ ပရိစ္ဆိန္နာ။ **မိဂပက္ခီန** န္တိ မဟိံသရုရုပသဒကုရုင္ဂကောကဏ္ဏမိကနဉ္စေဝ မောရကပိဉ္ဇရတိတ္တိရကပောတာဒိပက္ခီနဉ္စ။

၃၂၈. ယညသဏ္ဍာတဿ ပုညဿ ယော သံကိလေသော, တဿ နိတရဏတော နိသေဓနတော **ဝိဓာ** ဝုစ္စန္တိ ဝိပ္ပဋိသာရဝိနောဒနာ။ တတော ဧဝ တာ တံ ပုညာဘိသန္ဒံ အဝိစ္ဆိန္ဒိတုံ ဌပေန္တီတိ **''ဌပနာ''**တိ ဝုတ္တာ။ တာသံ ပန ယညဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေန တီသု ကာလေသု ပဝတ္တိယာ ယညော တိဋ္ဌပနောတိ အာဟ **''တိဋ္ဌပနန္တိ အတ္ထော''**တိ။ ပရိက္ခရောန္တိ အဘိသင်္ခရောန္တီတိ **ပရိက္ခာရာ,** ပရိဝါရာတိ ဝုတ္တံ။ **''သောဠသပရိက္ခာရန္တိ သောဠသပရိဝါရ''**န္တိ။

မဟာဝိဇိတရာဇယညကထာဝဏ္ဏနာ

၃၃၆. **ပုဗ္ဗစရိတ**န္တိ အတ္တနော ပုရိမဇာတိသမ္ဘူတံ ဗောဓိသမ္ဘာရဘူတံ ပုညစရိယံ။ တထာ ဟိဿ အနုကမ္ပိနော ဝ နိမိဿ ထာဝရော နိမိ နိဒဿိတော။ အမုတာ နာမ ဝိဘဝသမ္ပန္နတာ, သာ တံ တံ ဥပဘောဂယုပဘောဂ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **''ယော ကောစိ အတ္တနော သန္တကေန ဝိဘဝေန အဍ္ဍော ဟောတီ''** တိ ။ တထာ မဟဒ္ဓနတာပီတိ တံ ဥက္ကံသဂတံ ဒဿေတုံ **''မဟတာ အပရိမာဏသင်္ချေန ဓနေန သမန္နာဂတော''** တိ ဝုတ္တံ။ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတော ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတော ဝိသေသတော ကာမာ **ဘောဂေ** နာမာတိ အာဟ **''ပဉ္စကာမဂုဏဝသေနာ''**တိ။ **ပိဏ္ဍပိဏ္ဍဝသေနာ** တိ ဘာဇနာလင်္ကာရာဒိဝိဘာဂံ အဟုတွာ ကေဝလံ ခဏ္ဍခဏ္ဍဝသေန။

မာသကာဒီတိ အာဒိ-သဒ္ဒေန ထာလကာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဘာဇနာဒီတိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝတ္ထသေယျာဝသထာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမုတ္တာဝေဠုရိယဝဇိရပဝါဠာနိ **''သတ္တရတနာနီ''**တိ ဝဒန္တိ။ သာလိဝီဟိအာဒိ **ပုဗ္ဗဏ္ဏံ** ပုရက္ခတံသဿဖလန္တိ ကတွာ။ တဗ္ဗိပရိယာယတော မုဂ္ဂမာသာဒိ **အပရဏ္ဏံ။ ဒေဝသိကံ။ပေ။ ဝသေနာ** တိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗအတဗ္ဗဝမေတဗ္ဗာဒိဝိဓိနာ ပရိဝတ္တနကဓနဓညဝသေန။

ကောဋ္ဌံ ဝုစ္စတိ ဓညဿ အာဌပနဋ္ဌာနံ, ကောဋ္ဌဘူတံ အဂါရံ **ကောဋ္ဌာဂါရံ** တေနာဟ **''ဓညေန။ပေ။ ကရောဓာ''**တိ။ ဧဝံ သာရဂဗ္ဘံ ''ကောသော''တိ, ဓညဿ အာဌပနဋ္ဌာနဉ္စ ''ကောဋ္ဌာဂါရ''န္တိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတော အညထာ တံ ဒဿေတုံ **''အထ ဝါ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယထာ အသိနော တိက္ခဘာဝပရိဟာရတော ပရိစ္ဆဒေ ''ကောသော''တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ရညော တိက္ခဘာဝပရိဟာရဏတ္တာ စတုရင်္ဂိနီ သေနာ ''ကောသော''တိ အာဟ **''စတုဗ္ဗိဓော ကောသော ဟတ္ထီ အဿာ ရထာ ပတ္တီ''**တိ။ **''ဝတ္ထကောဋ္ဌာဂါရဂ္ဂဟဏေနေဝ** သဗ္ဗဿာပိ ဘဏ္ဍဋ္ဌပနဋ္ဌာနဿ ဂဟိတတ္တာ တိဝိဓံ ကောဋ္ဌာဂါရန္တိ ဝုတ္တံ။ **''ဣဒံ ဧဝံ ဗဟု''**န္တိအာဒိ ရာဇာ တမတ္ထံ ဇာနန္တောဝ ဘဏ္ဍာဂါရိကေန ကထာပေတွာ ပရိသာယ နိဿဒ္ဒဘာဝတဟာဒနတ္ထဉ္စ အာဟ ဧဝံ မေ ပကတိက္ခောဘော နဘဝိဿတီတိ။

၃၃၇-၈. **ဗြာဟ္မဏော စိန္တေသိ** ဇနပဒဿ အနုပဒ္ဒဝတ္ထာယေဝ ယညဿ စ စိရာနုပဝတ္တနတ္ထဥ္စ, တေနာဟ **"အယံ ရာဇာ"**တိအာဒိ။

သတ္တာနံ ဟိတဿ သုခဿ စ ဝိဒူသနတော အဟိတဿ ဒုက္ခဿ စ အာဝဟနတော စောရာ ဧဝ ကဏ္ဋကာ, တေဟိ **စောရကဏ္ဋကေဟိ။** ယထာ ကမတသီနံ ဃာတာ ကမဃာတာ, ဧဝံ ပန္ထိကာနံ ဒုဟနာ ဝိဗာဓနာ **ပန္ထဒုဟနာ။ အဓမ္မကာရီ**တိ ဓမ္မတော အပေတဿ အယုတ္တဿ ကရဏသီလော, အတ္တနော ဝိဇိတေ ဇနပဒါဒီနံ တတော အနတ္ထတော တာယနေန ခတ္တိယော ယော ခတ္တဓမ္မော, တဿ တ အကရဏသီလောတိ အတ္ထော။ ဒဿုတေ ဧဝ ခီလသဒိသတ္တာ **ဒဿုခီလံ။** ယထာ ဟိ ခေတ္တေ ခီလံ ကသနာဒီနံ သုခပ္ပဝတ္တိံ , မူလသန္တာနေန သဿဿ ဗုဒ္ဓိဥ္စ ဝိဗန္ဓတိ, ဧဝံ ဒဿုတေ ရဋ္ဌေ ရာဇာဏာယ သုခပ္ပဝတ္တိံ, မူလဝိရုဠှိယာ ဇနပဒာနံ ပရိဗုဒ္ဓိဥ္စ ဝိဗန္ဓန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ ''ဒဿုတေ ဧဝ ခီလသဒိသတ္တာ ဒဿုခီလ''န္တိ။ **ဝဓ**-သဒ္ဒော ဟိံသနတ္ထောပိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"မာရဏေန တကောဋ္ဋနေန တ"**တိ။ **အဒ္ဒုဗန္ဓနာဒိနာ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ရဇ္ဇုဗန္ဓနသင္ခလိကဗန္ဓနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဇာနိယာ**တိ ဓနဇာနိယာ, တေနာဟ **"သတံ ဂဏှတာ"**တိအာဒိ။ **ပဉ္စသိခမုဏ္ဍကရဏ** န္တိ ကာကပက္ခကရဏံ။ **ဂောမယသိဉ္စန** န္တိ သီသေ ဆကဏောဒကာဝသေစနံ။ **ကုဒဏ္ဍကဗန္ဓန** န္တိ ဂဒ္ဒုလဗန္ဓနံ။ **ဧဝမာဒီနီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ခုရမုဏ္ဍံ ကရိတွာ ဘသ္မပုဋ္ဌဟေတနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဥဟနိဿာမီ** တိ ဥဒ္ဓရိဿာမိ, အပနေဿာမီတိ အတ္ထော။ **ဥဿဟန္တိ** တိ ပုဗ္ဗေ တတ္ထ ကတပရိစယတာယ ဥဿာဟံ ကာတုံ သက္ကောန္တိ။ **အနုပ္ပဒေတု** တိ အနု အနု ပဒေတု, တေနာဟ **"ဒိန္နေ အပ္ပဟောန္တေ"**တိအာဒိ။ သကိုဒ္ဓကရဏပဏ္ဏာရောပနာနိ ဝဓိယာ သဟ တ ဝိနာ တ ပုန ဂဟေတုကာမဿ, ဣဓ ပန တံ နတ္ထီတိ အာဟ **"သကိုံ အကတွာ"** တိအာဒိ, တေနာဟ **"မူလစ္ဆေဇ္ဇဝသေနာ"** တိ။ ပကာရတော ဘဏ္ဍာနိ အာဘရတိ သမ္ဘရတိ ပရိစယတိ ဧတေနာတိ **ဟာဘတံ,** ဘဏ္ဍမူလံ။

ဒိဝသေ ဒိဝသေ အာတဗ္ဗဘတ္တံ **ဒေဝသိကဘတ္တံ။** ''အနုမာသံ, အနုပေသထ''န္တိအာဒိနာ အာတဗ္ဗံ ဝေတနံ **မာသိကာဒိပရိဗ္ဗယံ။** တဿ တဿ ကုလာနုရူပေန ကမ္မာနုရူပေန သူရဘာတနုရူပေနာတိ ပစ္စေကံ အနုရူပ-သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော။ သေနာပစ္စာဒိ **ဌာနန္တရံ။** သကကမ္မပသုတတ္တာ , အနုပဒ္ဒဝတ္တာ စ **ဓနဓညာနံ ရာသိကော** ရာသိကာရဘူတော။ **ခေမေန ဋ္ဌိတာ**တိ အနုပဒ္ဒဝေန ပဝတ္တာ, တေနာဟ **"အဘယာ"**တိ, ကုတောစိပိ ဘယရဟိတာတိ အတ္ထော။

စတုပရိက္ခာရဝဏ္ဏနာ

၃၃၉. တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ အနုယန္တိ အနုဝတ္တန္တီတိ အနုယန္တာ, အနုယန္တာ ဧဝ **အာနုယန္တာ** ယထာ ''အနုဘာတေ ဧဝ အာနုဘာတေ''တိ။ **အဿာ** တိ ရညော။ **တေ**တိ အာနုယန္တခတ္တိယာဒယော။ **အတ္တမနာ န ဘဝိဿန္တိ** ''အမှေဟ ဗှေ ဗဟိ ကရောတီ''တိ။ နိဗန္ဓဝိပုလာဂမော ကမော **နိဂမော,** ဝိဝဓိတမဟာအာယော မဟာကမောတိ အတ္ထော။ **ဇနပဒ**-သဒ္ဒော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထော ဧဝ။ ဆန္ဒံ ပကတီနံ ဝသေန ရညော ဟိတသုခာဘိဗုဒ္ဓိ, တဒေကဒေသာ စ အာနုယန္တာဒယောတိ ဝုတ္တံ **"ယံ တုမှာကံ အနုဇာနနံ မမ ဘဝေယျ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယာ"** တိ။

အမာ သဟ ဘဝန္တိ ကိစ္စေသူတိ **အမစ္စာ,** ရဇ္ဇကိစ္စတေသာသနကာ။ တေ ပန ရညော ပိယာ, သဟပဝတ္တနကာ စ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ပိယသဟာယကာ"**တိ။ ရညော ပရိသတိ ဘတတိ **ဟရိသဇ္ဇာ** , တေ ပန ကေတိ အာဟ **"သေသာ အာဏတ္တိကရာ"**တိ, ယထာဝုတ္တအာနုယန္တခတ္တိယာဒိံ ဟိ အဝသေသာ ရညော အာဏာကရာတိ အတ္ထော။ သတိပိ ဒေယျဓမ္မေ အာနုဘာဝသမ္ပတ္တိယာ, ပရိတရသမ္ပတ္တိယာ စ အဘာဝေ တာဒိသံ အတုံ န သက္ကာ, ဝုမုကာလေ စ တာဒိသာနမ္ပိ ရာဇူနံ တဒုဘယံ ဟာယတေတတိ အာဟ **"မဟလ္လကကာလေ။ပေ။ န သက္ကာ"** တိ။ **အနုမတိယာ**တိ အနုဇာနနေန, **ပက္ခာ** တိ သပက္ခာ ယညဿ အင်္ဂဘူတာ။ ပရိက္ခရောန္တီတိ **ပရိက္ခာရာ,** သမ္ဘာရာ။ ဣမေ တဿ ယညဿ အင်္ဂဘူတာ ပရိတရာ ဝိယ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ပရိတရာ ဘဝန္တီ"** တိ။

အဋ္ဌပရိက္ခာရဝဏ္ဏနာ

၃၄၀. **ယသသာ**တိ အာနုဘာဝေန, တေနာဟ **"အာဏာဌပနသမတ္ထတာယာ"** တိ။ **သဒ္ဒဟတီ** တိ ''အတ္ထ အနဿ ဖလံ ပစ္စနုဘောတီ''တိ ပတ္တိယာယတိ။ အနေ သူရောတိ **အနသူရော** ဒေယျဓမ္မေ ဤသကမ္ပိ သင်္ဂံ အကတွာ မုတ္တ

စာကေ။ သ္ပတယမတ္တော ကမ္မသ္သကတညာဏသ္သ တိက္ခဝိသဒဘာဝေန ဝေဒိတဗ္ဗော, တေနာဟ **“န သဒ္ဓာမတ္တကေနေတ”**တိအာဒိ။ ယသ္သ ဟိ ကမ္မသ္သကတာ ပစ္စက္ခတော ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ, သော ဧဝံ ဝုတ္တော။ **ယံ အနံ ဒေတီ**တိ ယံ ဒေယျဓမ္မံ ပရဿ ဒေတိ။ **တဿ ပတိ ဟုတွာ** တိ တဗ္ဗိသယံ လောဘံ သုဋ္ဌု အဘိဘဝန္တော တဿ အဓိပတိ ဟုတွာ ဒေတိ အနဓိဘဝနီယတ္တာ။ “န အသော, န သဟာယော”တိ ဝတွာ တဒုဘယံ အန္ဝယတော, ဗျတိရေကတော စ ဒဿေတုံ **“ယော ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အသော ဟုတွာ ဒေတီ** တဏှာဟာယ အနဿ အသဗျတံ ဥပဂတတ္တာ။ **သဟာယော ဟုတွာ ဒေတီ** တဿ ပိယဘာဝနိဿဇ္ဇနတော။ **သာမီ ဟုတွာ ဒေတီ** တတ္ထ တဏှာဟာအသဗျတော အတ္တာနံ မောစေတွာ အဘိဘုယျ ပဝတ္တနတော။ သာမိပရိဘောဂသဒိသာ ဟေတဿာယံ ပဝတ္တတီတိ။

သမိတပာပ သမဏာ, ဗာဟိတပာပ ဗြာဟ္မဏာ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန, ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တသမဏာ ဇာတိမတ္တဗြာဟ္မဏာ ပန **ကပဏာဒိဂ္ဂဟဏေနေဝေတ္ထ ဂဟိတာ** တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒုဂ္ဂတာ** တိ ဒုက္ကရဇီဝိကံ ဥပဂတာ ကသိရဝုတ္တိကာ, တေနာဟ **“ဒလိဒ္ဒမနုဿာ”** တိ။ **အဒ္ဓိကာ** တိ အဒ္ဓာနမဂ္ဂကမိနော။ **ဝဏိဗ္ဗကာ** တိ အာယကာနံ ဂုဏကိတ္တနဝသေန, ကမ္မဖလကိတ္တနမုခေန စ ယာစနကာ သေယျထာပိ နဂ္ဂစရိယာဒယော, တေနာဟ **“ဣဋ္ဌံ ဒိန္န”** န္တိအာဒိ။ **“ပသတမတ္တ”**န္တိ ဝီဟိတဏ္ဍုလာဒိဝသေန ဝုတ္တံ, **“သရာဝမတ္တ”**န္တိ ယာဂုဘတ္တာဒိဝသေန။ ဩပာနံ ဝုစ္စတိ ဩက ဟေတွာ ပာတဗ္ဗတော နဒီတဠာကာဒီနံ သဗ္ဗသာဓာရဏတိတ္ထံ ဩပာနံ ဝိယ ဘူတောတိ **ဩပာနဘူတော,** တေနာဟ **“ဥဒပါနဘူတော”**တိအာဒိ။ **သုတမေဝ သုတဇာတ**န္တိ **ဇာတ**-သဒ္ဒဿ အနတ္ထန္တရတာ ယထာ “ကောသဇာတ”န္တိ။

အတီတာဒိအတ္ထစိန္တနသမတ္ထတာ နာမဿ ရညော အနုမာနဝသေန, ဣတိကတ္တဗ္ဗတာဝသေန စ ဝေဒိတဗ္ဗာ , န ဗုဒ္ဓါနံ ဝိယ တတ္ထ ပစ္စက္ခဒဿိတာယာတိ ဒဿေတုံ **“အတီတေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အမုတာဒယော တာဝ ယညဿ ပရိက္ခာရာ ဟောန္တု တေဟိ ဝိနာ တဿ အသိဇ္ဈနတော, သုဇာတတာ သုရူပတာ ပန ကထန္တိ အာဟ **“ဧတေဟိ ကိရာ”**တိအာဒိ။ တွေ စ ကေစိ “ယထာ အမုတာဒယော ယညဿ ဧက်သတော အင်္ဂါနိ, န ဧဝမဘိဇာတတာ, အဘိရူပတာ စာတိ ဒဿေတုံ **ကိရ**သဒ္ဒဂ္ဂဟဏ”န္တိ ဝဒန္တိ “အယံ ဒုဇ္ဇာတော”တိအာဒိ ဝစနဿ အနေကန္တိကတံ မညမာနာ, တယိဒံ အသာရံ, သဗ္ဗသာဓာရဏဝသေန ဟေသ ယညာရမ္ဘော တတ္ထ သိယာ ကေသဉ္စိ တထာပရိဝိတက္ကော တိ တဿာပိ အဝကာသာဘာဝဒဿနတ္ထံ တထာ ဝုတ္တတ္တာ။ **ကိရ**-သဒ္ဒေါ ပန တအ ဗြာဟ္မဏေန စိန္တိတာ ကာရသူစနတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဧဝမာဒီနီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန “အယံ ဝိရူပေ ဒလိဒ္ဒေါ အပ္ပေသက္ခော အဿဒ္ဓေါ အ ပ္ပဿုတော အနတ္ထညူ န မေဓာဝီ”တိ ဧဝေသံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

စတုပရိက္ခာရာဒိဝဏ္ဏနာ

၃၄၁. **“သုဇံ ပဂ္ဂဏှန္တာန”** န္တိ ပုရောဟိတဿ သယမေဝ ကဋ္ဌစ္ဆုဂ္ဂဟဏဒေဘတနေန ဧဝံ သဟတ္ထာ, သ က္ကစ္စဥ္စ အနေ ယုတ္တတာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ ။ **ဧဝံ ဒုဇ္ဇာတဿာ** တိ တွောပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃၄၂. **တိဏ္ဏံ ဌာနာန** န္တိ အနဿ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဘူတာသု တီသု ဘူမိသု, အဝတ္ထာသူတိ အတ္တော။ **စလန္တီ**တိ ကမ္ပန္တိ ပုရိမာကာရေန န တိဋ္ဌန္တိ။ **ကရဏတ္တေ** တိ တတိယာဝိဘတ္တိအတ္ထေ။ ကတ္တရိ ဟေတံ သာမိ ဝစနံ ကရဏီယသဒ္ဒာပေက္ခာယ။ “ပစ္စာနုတာပေ န ကတ္တဗ္ဗော”တိ ဝတွာ တဿ အကရဏူပာယံ ဒဿေတုံ **“ပုဗ္ဗစေတနာ ပန အစလာ ပတိဋ္ဌပေတဗ္ဗာ”** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အစလာ**တိ ဒဠှာ ကေနစိ အသံဟီရာ။ **ပတိဋ္ဌပေတဗ္ဗာ**တိ သုပတိဋ္ဌိတာ ကာတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ကရဏေန ဟိ ယထာ တံ အနံ သမ္မတိ ယထာဓိပ္ပာယံ နိပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ အာယတိမ္ပိ ဝိပုလဖလတာယာတိ အာဟ **“ဧဝဉှိ အနံ မဟပ္ဖလံ ဟောတီတိ ဒဿေတီ”** တိ, ဝိပ္ပဋိသာရေန အနုပက္ကိလိဋ္ဌဘာဝ တော။ **မုဥ္စစေတနာ** တိ ပရိစ္စာဂစေတနာ။ တဿာ နိစ္စလဘာဝေ နာမ မုတ္တစာဂတာ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန ဥဠာရဘာ ဝေ, သမနုဿရဏစေတနာယ ပန နိစ္စလဘာဝေ “အဟော မယာ အနံ ဒိန္နံ သာဓု သုဋ္ဌု”တိ တဿ သက္ကစ္စံ ပစ္စ ဝေက္ခဏာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တထာ အကရောန္တဿာ** တိ မုဥ္စစေတနံ, တတ္ထ ပစ္စာသမနုဿရဏစေတနဥ္စ ဝု တ္တနယေန နိစ္စလံ အကရောန္တဿ ဝိပ္ပဋိသာရံ ဥပ္ပာဒေန္တဿ။ ခေတ္တဝိသေသေ ပရိစ္စာဂဿ ကတတ္တာ လဒ္ဓ

ဝေသုပိ ဥဋ္ဌာရေသု ဘောဂေသု စိတ္တံ နာပိ နမတိ။ ယထာ ကထန္တိ အာဟ **“မဟာရောရုဝံ ဥပပန္နဿ သေဋ္ဌိဂဟပတိနော ဝိယာ”**တိ။

သော ကိရ တဂရသိခိံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ အတ္တနော ဂေဟဒ္ဝါရေ ပိဏ္ဍာယ ဌိတံ ဒိသွာ “ဣမဿ သမဏဿ ပိဏ္ဍပာတံ ဒေဟီ”တိ ဘရိယံ အာဏာပေတွာ ရာဇုပဋ္ဌာနတ္ထံ ပက္ကာမိ။ သေဋ္ဌိဘရိယာ သပ္ပညဇာတိကာ, သာ စိန္တေသိ “မယာ ဧတ္တကေန ကာလေန ‘ဣမဿ ဒေထာ’တိ ဝစနမတ္တံ ပိဿ န သုတပုဗ္ဗံ, အယဉ္စ မယေ အဟောသိ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓေ, ယထာ တထာ အဒတွာ ပဏီတံ ပိဏ္ဍပာတံ ဒဿာမီ”တိ ဥပဂန္တွာ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ ပတ္တံ အာဒာယ အန္တောနိဝေသနေ ပညတ္တာသနေ နိသီဒာပေတွာ ပရိသုဒ္ဓေဟိ သာလိတဏ္ဍုလေဟိ ဘတ္တံ သမ္ပာဒေတွာ တဒနုရူပံ ခါဒနီယံ, ဗျဉ္ဇနံ, သူပေယျဉ္စ အဘိသင်္ခရိတွာ ဗဟိ ဂန္ဓေဟိ အလင်္ကရိတွာ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟတ္ထေသု ပတိဋ္ဌပေတွာ ဝန္ဒိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓော “အညေသမ္ပိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ သင်္ဂဟံ ကရိဿာမီ”တိ အပရိဘုဥ္ဇိတွာဝ အနုမောဒနံ ကတွာ ပက္ကာမိ။ သောပိ ခေါ သေဋ္ဌိ ရာဇုပဋ္ဌာနံ ကတွာ အာဂစ္ဆန္တော ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသွာ အဟံ “တုမှာကံ ပိဏ္ဍပာတံ ဒေထာ”တိ ဝတွာ ပက္ကန္တော, အပိ ဝေါ လဒ္ဓေါ ပိဏ္ဍပာတောတိ။ အာမ သေဋ္ဌိ လဒ္ဓေါတိ။ “ပဿာမာ”တိ ဂီဝံ ဥက္ခိပိတွာ ဩလောကေသိ။ အထဿ ပိဏ္ဍပာတဂန္ဓော ဥဋ္ဌဟိတွာ နာသပုဋံ ပူရေသိ။ သော “မဟာ ဝတ မေ ဓနဗ္ဗယော ဇာတော”တိ စိတ္တံ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော ပစ္ဆာ ဝိပ္ပဋိသာရီ အဟောသိ။ ဝိပ္ပဋိသာရဿ ပန ဥပ္ပန္နာကာရော “ဝရမေတ”န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၁.၁၃၁) ဟဋ္ဌိယံ အာဂတောယေဝ။ ဘာတု ပနာယံ ဇေဋ္ဌံ ပုတ္တကံ သာပတေယျကာရဏာ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေသိ, တေန မဟာရောရုဝံ ဥပပန္နော။ ပိဏ္ဍပာတဒါနေန ပနေသ သတ္တက္ခတ္တုံ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပန္နော, သတ္တက္ခတ္တုမေဝ စ သေဋ္ဌိကုလေ နိဗ္ဗတ္တော, န စာဿ ဥဋ္ဌာရေသု ဘောဂေသု စိတ္တံ နမိ, တေန ဝုတ္တံ “နာပိ ဥဋ္ဌာရေသု ဘောဂေသု စိတ္တံ နမတီ”တိ။

၃၄၃. အာကရောတိ အတ္တနော အနုရူပတာယ သမရိယာဒံ သပရိစ္ဆေဒံ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ **အာကာရော,** ကာရဏန္တိ အာဟ **“ဒသဟိ အာကာရေဟီတိ ဒသဟိ ကာရဏေဟီ”**တိ။ **ပဋိဂ္ဂဟကတော တ** တိ ဗလဝတရော ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ပဋိဂ္ဂဟကတောဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဣတရော ပန ဒေယျဓမ္မတော, ပရိတရဇနတောပိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျေဝ။ **ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ ယုတ္တန္တိ** ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟံ။ **တေသံယေဝ** ဟဏာတိဟာတီနံ။ ယဇနံ နာမေတ္ထ အနံ အဓိပ္ပေတံ, န အဂ္ဂိဇုဟနန္တိ အာဟ **“ယဇတံ ဘဝန္တိ ဒေတု ဘဝ”**န္တိ။ **ဝိဿဇ္ဇတူ** တိ မုတ္တစာဂဝသေန ဝိဿဇ္ဇတု။ **အဗ္ဘုန္တရ** န္တိ အဗ္ဘုတ္တံ, သကသန္တာနေတိ အတ္ထော။

၃၄၄. ဟေဋ္ဌာ သောဠသ ပရိက္ခာရာ ဝုတ္တာ ယညဿ တေ ဝတ္ထုံ ကတွာ, ဣဓ ပန သန္ဒဿနာဒိဝသေန အနုမောဒနာယ အာရဒ္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ **“သောဠသဟိ အာကာရေဟီ”**တိ။ **ဒဿေတွာတ** အတ္တနော ဒေသနာနုဘာဝေန ပစ္စက္ခတော ဝိယ ဖလံ ဒဿေတွာ, အနေကတာရံ ပန ကထနတော စ အာမေဍိတဝစနံ။ **တမတ္ထ** န္တိ ယထာဝုတ္တံ အနဖလဝသေန ကမ္မဖလသမ္ဗန္ဓံ။ **သမာဒပေတွာတ**တိ သုတမတ္တမေဝ အကတွာ ယထာ ရာဇာ တမတ္ထံ သမ္မဒေဝ အာဒိယတိ စိတ္တေ ကရောန္တော သုဂ္ဂဟိတံ ကတွာ ဂဏှာတိ, တထာ သက္ကစ္စံ အာအာပေတွာ။ အာမေဍိတကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

“ဝိပ္ပဋိသာရဝိနောဒနေနာ” တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ လောဘဒေါသမောဟဣဿာမစ္ဆရိယမာနာဒယောပိ ဟိ အနစိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ, တေသံ ဝိနောဒနေနပိ တံ သမုတ္တေဇိတံ နာမ ဟောတိ တိက္ခဝိသဒဘာဝပ္ပတ္တိတော။ အာသန္နတရဘာဝတော တ ဝိပ္ပဋိသာရဿ တဗ္ဗိနောဒနမေဝ ဂဟိတံ, ပဝတ္တိတောပိ ဟိ အနေ တဿ သမ္ဘဝတော။ ယာထာဝတော ဝိဇ္ဇမာနေဟိ ဂုဏေဟိ တုဋ္ဌပဟဋ္ဌဘာဝတဟာဒနံ သမ္ပဟံသနန္တိ အာဟ **“သုန္ဒရံ တော။ပေ။ ထုတိံ ကတွာ ကထေသီ”**တိ။ **ဓမ္မတောတိ** သစ္စတော။ သစ္စဥှိ ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မံ, ဥပသမစရိယာဘာဝတော သမံ, ယုတ္တဘာဝေန ကာရဏန္တိ စ ဝုစ္စတီတိ။

၃၄၅. တသ္မိံ ယညေ ရုက္ခတိဏစ္ဆေဒေါပိ နာမ နာဟောသိ, ကုတော ဟဏဝဓေတိ ဟဏဝဓာဘာဝဿေဝ ဒဋ္ဌဟီကရဏတ္ထံ သဗ္ဗသော ဝိပရီတကဟာဝိဒူသိတဉ္စဿ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ “နေဝ ဂါဝေါ ဟညိံသု”တိ အာဒိံ ဝတွာပိ “န ရုက္ခာ ဆိဇ္ဇိံသု”တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တေနာဟ **“ကိံ ပန ဂါဝေ”**တိအာဒိ။ **ဗရိဟိသတ္ထာယာ** တိ ပရိစ္ဆေဒနတ္ထာယ။ **ဝန**

မာလာသင္ဓေပေနာတိ ဝနပုပ္ဖေဟိ ဂန္ထိတမာလာနိယာမေန။ **ဘူမိယံ တ ပတ္ထရန္တီ** တိ ဝေဒိဘူမိံ ပရိက္ခိပန္တာ တတ္ထ ပန္ထရန္တိ။ **အန္တောဂေဟေအသာဒယော** တိ အန္တောဇာတခနေက္ကိတကရမရာနီတသယံအသာ။ **ပုဗ္ဗမေတ**တိ ဘတိကရဏတော ပဂေဝ။ **ဂဟေတွ်တ ကရောန္တီ** တိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဂဟေတွ်တ ကရောန္တိ။ **တဇ္ဇိတာ** တိ ဂဇ္ဇိတာ။ **ပိယသမုအာစာရေနေတ**တိ ဣဋ္ဌဝစနေနေဝ။ **ဖာဏိတေန စေတ**တိ တွေ **စ**-သဒ္ဒေ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထော, တေန ပဏီတပဏီတာနံ နာနပ္ပကာရာနံ ခာဒနိယဘောဇနိယာဒီနၙ္ဓေ ဝတ္ထမာလာဂန္ဓဝိလေပနယာနသေယ္ယာဒီနဉ္စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တေနာဟ **"ပဏီတေဟိ သပ္ပိတေလာဒိသမ္မိသ္သေဟေတ"** တိအာဒိ။

၃၄၆. သံ နာမ ဓနံ, တဿ ပတီတိ သပတိ, ဓနတ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကဟိတာဝဟတ္တာ တဿ ဟိတန္တိ **သာပတေယ္ယံ,** တဒေဝ ဓနံ။ တေနာဟ **"ပဟူတံ သာပတေယ္ယံ အာအယာတိ ဗဟုံ ဓနံ ဂဟေတွ်တ"** တိ။ **ကမဘာဂေနာ**တိ သင်္ကိတ္တနဝသေန ကမေ တ ဂဟေတဗ္ဗဘာဂေန။

၃၄၇. **"ယာဂုံ ပိဝိတွ်တ"**တိ ယာဂုသီသေန ဟတရာသဘောဇနမာဟ။ **ပုရတ္ထိမေန ယညတင္မသ္သာ** တိ ရညော အနသာလာယ နာတိဒူရေ ပုရတ္ထိမဒိသာဘာဂေတိ အတ္ထော, ယတော တတ္ထ ဟတရာသံ ဘုဥ္ဇိတွ်တ အကိလန္တရူပာယေဝ သာယန္ဟေ သာလံ ဟပုဏန္တိ **"ဒက္ခိဏေန ယညတင္မသ္သာ"** တိ အာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၃၄၈. **ပရိဟာရေနာ**တိ ဘဂဝန္တံ ဂရုံ ကတွ်တ အကရဝပရိဟာရေန။

နိစ္စအနအနုကုလယညဝဏ္ဏနာ

၃၄၉. **ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယာ** တိ အနေ ဥဋ္ဌာနဝီရိယံ သက္ကစ္စံ ကတွ်တ။ **အပ္ပသမ္ဘာရတရော**တိ အတိဝိယ ပရိတ္တသမ္ဘာရော။ သမာရဘီယတိ ယညော ဧတေဟီတိ သမာရမ္ဘာ, သမ္ဘာရသမ္ဘရဏဝသေန ပဝတ္တသတ္တပီဠာ။ **အပ္ပဋ္ဌတရော**တိ ပန အတိဝိယ အပ္ပကိစ္စောတိ အတ္ထော။ ဝိပာကသညိတံ အတိသယေန မဟန္တံ သဒိသဖလံ ဧတဿာတိ **မဟပ္ပဖလတရော။** ဥဒယသညိတံ အတိသယေန မဟန္တံ နိဿန္ဒာဒိဖလံ ဧတဿာတိ **မဟာနိသံသတရော။** **ဓုဝဒာနာနီ**တိ ဓုတနိ ထိရာနိ အစ္ဆိန္နာနိ ကတွ်တ အာတဗ္ဗအနာနိ။ **အနုကုလယညာနီ**တိ အနုကုလံ ကုလာနုက္ကမံ ဥပာအာယ အာတဗ္ဗအနာနိ, တေနာဟ **"အမ္ဟာက"**န္တိအာဒိ။ **နိဗဒ္ဓအနာနီ** တိ နိဗန္ဓေတွ်တ နိယမေတွ်တ ပဝေဏီဝသေန ပဝတ္တိတအနာနိ။

ဟတ္ထိဒန္တေန ပဝတ္တိတာ **ဒန္တမယသလာကာ,** ယတ္ထ အယကာနံ နာမံ အင်္ကေန္တိ။ **ရညော**တိ သေတတဟနရညော။

အာဒီနီတိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''သေနော ဝိယ မံသပေသိံ ကသ္မာ ဩက္ခန္ဒိတွ်တ ဂဏှာသီ''တိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော။ ပုဗ္ဗစေတနာမုဥ္စစေတနာအပရစေတနာသမ္ပတ္တိယာ အယကဿ ဝသေန တီဏိ အင်္ဂါနိ, ဝီတရာဂတာဝီတဒေါသတာဝီတမောဟတာပဋိပတ္တိယာ ဒက္ခိဏေယ္ယဿ ဝသေန တီဏီတိ ဧဝံ **ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတာယ ဒက္ခိဏာယ။** အပရာပရံ ဥပ္ပဇ္ဇနကစေတနာဝသေန မဟာနဒီ ဝိယ, မဟောဃော ဝိယ စ ကုတော စိတော စ အဘိသန္ဒိတွ်တ ဩက္ခန္ဒိတွ်တ ပဝတ္တိယာ ပုညမေဝ **ပုညာဘိသန္ဒော။**

၃၅၀. **ကိစ္စပရိယောသာနံ နတ္ထိ** ဒိဝသေ ဒိဝသေ အယကဿ ဗျာပာရာပဇ္ဇနတော, တေနာဟ **"ဧကေနာ"**တိအာဒိ။ **ကိစ္စပရိယောသာနံ အတ္ထိ** ယထာရဒ္ဓဿ အာတဿ ကတိပယေနာပိ ကာလေန ပရိသမာပေတဗ္ဗတော, တေနာဟ **"ပဏ္ဏသာလ"** န္တိအာဒိ။ **သုတ္တန္တပရိယာယေနာ** တိ သုတ္တန္တဟဒ္ဒိနယေန။ (မ. နိ. ၁.၁၂, ၁၃; အ. နိ. ၂.၅၈) **နဝ အာနိသံသာ**တိ သီတပဋိဃာတာဒယော ပဋိသလ္လာနာရာမပရိယောသာနာ နဝ ဥဒယာ။ အပ္ပမတ္တတာယ စေတေ ဝုတ္တာ။

ယသ္မာ အာတသံ ဒေန္တေန နာမ သဗ္ဗမ္ပိ ပစ္စယဇာတံ ဒိန္နမေဝ ဟောတိ။ ဒွေ တယော ကမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွ်တ ကိဉ္စိ အလဒ္ဓာ အာဂတဿပိ ဆာယူဒကသမ္ပန္နံ အာရာမံ ပဝိသိတွ်တ နှာယိတွ်တ ပတိဿယေ မုဟုတ္တံ နိပဇ္ဇိတွ်တ ဝုဋ္ဌာယ နိသိန္နဿ ကာယေ ဗလံ အာဟရိတွ်တ ပက္ခိတ္တံ ဝိယ ဟောတိ ။ ဗဟိ ဝိစရန္တဿ စ ကာယေ ဝဏ္ဏဓာတု တတာတပေဟိ ကိလမတိ, ပတိဿယံ ပဝိသိတွ်တ ဒွတရံ ပိဓာယ မုဟုတ္တံ နိပန္နဿ ဝိသဘာဂသန္တတိ ဝူပသမ္မတိ, သဘာဂသန္တတိ ပတိဋ္ဌာတိ, ဝဏ္ဏဓာတု အာဟရိတွ်တ ပက္ခိတ္တာ ဝိယ ဟောတိ။ ဗဟိ ဝိစရန္တဿ စ ဟာဒေ ကဏ္ဍ

ကော ဝိဇ္ဈတိ, ခါဏု ပဟရတိ, သရီသပါဒိပရိဿယာ စေဝ စောရာဘယဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပတိဿယံ ပဝိသိတွာ ဒွါရံ ပိဓာယ နိပန္နဿ သဗ္ဗေ တေ ပရိဿယာ န ဟောန္တိ, သဇ္ဈာယန္တဿ ဓမ္မပီတိသုခံ, ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရောန္တဿ ဥပသမသုခဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဗဟိဒ္ဓါ ဝိက္ခေပါဘာဝတော။ ဗဟိ ဝိစရန္တဿ စ ကာယေ သေဒါ မုစ္စန္တိ, အက္ခီနိ ဖန္ဒန္တိ, သေနာသနံ ပဝိသနက္ခဏေ မဉ္စပီဌာဒီနိ န ပညာယန္တိ, မုဟုတ္တံ နိသိန္နဿ ပန အက္ခီနံ ပသာဒေါ အာဟရိတွာ ပက္ခိတ္တော ဝိယ ဟောတိ, ဒွါရဝါတပါနမဉ္စပီဌာဒီနိ ပညာယန္တိ။ ဧတသ္မိဉ္စ အာဝါသေ ဝသန္တံ ဒိသွာ မနုဿာ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ “အာဝါသံ ဒေန္တေန နာမ သဗ္ဗမ္ပိ ပစ္စယဇာတံ ဒိန္နမေဝ ဟောတီ”တိ, တသ္မာ ဧတေ ယထာဝုတ္တာ သဗ္ဗေပိ အာနိသံသာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေန ဝုတ္တံ “အပ္ပမတ္တတာယ စေတေ ဝုတ္တာ”တိ။

သီတန္တိ အဇ္ဈတ္တံ ဓာတုက္ခောဘဝသေန ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဥတုဝိပရိဏာမဝသေန ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇနကသီတံ။ **ဥဏှ**န္တိ အဂ္ဂိသန္တာပံ, တဿ ဝနဒါဟာဒီသု (ဝနဒါဟာဒီသု ဝါ သာရတ္ထ. ဋီ. စူဠဝဂ္ဂ ၃.၂၉၅) သမ္ဘဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဋိဟန္တီ**တိ ပဋိဗာဟတိ, ယထာ တဒုဘယဝသေန ကာယစိတ္တာနံ ဗာဓနံ န ဟောတိ, ဧဝံ ကရောတိ။ သီတုဏှဗ္ဗာဟတေ ဟိ သရီရေ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဘိက္ခု ယောနိသော ပဒဟိတုံ န သက္ကောတိ။ **ဝါဠမိဂါနီ**တိ သီဟဗျဂ္ဃာဒိစဏ္ဍမိဂေ။ ဂုတ္တသေနာသနဉှိ အာရညကမ္ပိ ပဝိသိတွာ ဒွါရံ ပိဓာယ နိသိန္နဿ တေ ပရိဿယာ န ဟောန္တီတိ။ **သရီသပေ**တိ ယေ ကေစိ သရန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ဒီဃဇာတိကေ သပ္ပါဒိကေ။ **မကသေ**တိ နိဒဿနမတ္တမေတံ, ဍံသာဒီနမ္ပိ ဧတေသွေဝ (ဧတေနေဝ သာရတ္ထ. ဋီ. စူဠဝဂ္ဂ ၃.၂၉၅) သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သိသိရေ**တိ သိသိရကာလဝသေန, သတ္တာဟဝဒ္ဒလိကာဒိဝသေန စ ဥပ္ပန္နေ သိသိရသမ္ဖဿေ။ **ဝုဋ္ဌိယော**တိ ယဒါ တဒါ ဥပ္ပန္နာ ဝဿဝုဋ္ဌိယော ပဋိဟနတီတိ ယောဇနာ။

ဝါတာတပေါ ဃောရောတိ ရုက္ခဂစ္ဆာဒီနံ ဥမ္မူလဘဉ္ဇနာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ ဃောရော သရဇအရဇာဒိဘေဒေါ ဝါတော စေဝ ဂိမှပရိဠာဟသမယေသု ဥပ္ပတ္တိယာ ဃောရော သူရိယာတပေါ စ။ **ပဋိဟညတီ**တိ ပဋိဗာဟီယတိ။ **လေဏတ္ထ**န္တိ နာနာရမ္မဏတော စိတ္တံ နိဝတ္တေတွာ ပဋိသလ္လာနာရာမတ္ထံ။ **သုခတ္ထ**န္တိ ဝုတ္တပရိဿယာဘာဝေန ဖာသုဝိဟာရတ္ထံ။ **ဈာယိတု**န္တိ အဋ္ဌတိံသာယ အာရမ္မဏေသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓိတွာ ဥပနိဇ္ဈာယိတုံ။ **ဝိပဿိတု**န္တိ အနိစ္စာဒိတော သင်္ခါရေ သမ္မသိတုံ။

ဝိဟာရေတိ ပတိဿယေ။ **ကာရယေ**တိ ကာရာပေယျ။ **ရမ္မေ**တိ မနောရမေ နိဝါသသုခေ။ **ဝါသယေတ္ထ ဗဟုဿုတေ**တိ ကာရေတွာ ပန ဧတ္ထ ဝိဟာရေသု ဗဟုဿုတေ သီလဝန္တေ ကလျာဏဓမ္မေ နိဝါသေယျ, တေ နိဝါသေန္တော ပန တေသံ ဗဟုဿုတာနံ ယထာ ပစ္စယေဟိ ကိလမထော န ဟောတိ, ဧဝံ **အန္နဉ္စ ပါနဉ္စ ဝတ္ထသေနာသနာနိ စ ဒဒေယျ ဥဇုဘူတေသု** အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နေသု ကမ္မကမ္မဖလာနံ, ရတနတ္တယဂုဏာနဉ္စ သဒ္ဒဟနေန **ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ**။

ဣဒါနိ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ အညမညူပကာရိတံ ဒဿေတုံ **“တေ တဿာ”**တိ ဂါထမာဟ။ တတ္ထ **တေ**တိ ဗဟုဿုတာ။ **တဿာ**တိ ဥပါသကဿ။ **ဓမ္မံ ဒေသေန္တီ**တိ သကလဝဋ္ဋဒုက္ခပနူဒနံ သဒ္ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ။ **ယံ သော ဓမ္မံ ဣဓညာယာ**တိ သော ဥပါသကော ယံ သဒ္ဓမ္မံ ဣမသ္မိံ သာသနေ သမ္မာပဋိပဇ္ဇနေန ဇာနိတွာ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမေန **အနာသဝေါ** ဟုတွာ **ပရိနိဗ္ဗာတိ** ဧကာဒသဂ္ဂိဝူပသမေန သီတိ ဘဝတိ။

သီတပဋိဃာတာဒယော ဝိပဿနာဝသာနာ တေရသ, အန္နာဒိလာဘော, ဓမ္မဿဝနံ, ဓမ္မာဝဗောဓော, ပရိနိဗ္ဗာနန္တိ ဧဝံ **သတ္တရသ**။

၃၅၁. **အတ္တနော သန္တကာ**တိ အတ္တနိယာ။ **ဒုပ္ပရိစ္စဇနံ** လောဘံ နိဂ္ဂဏှိတုံ အသက္ကောန္တဿ။ သင်္ဃဿ ဝါ ဂဏဿ ဝါ သန္တိကေတိ ယောဇနာ။ **တတ္ထာ**တိ ယထာဂဟိတေ သရဏေ။ **နတ္ထိ ပုနပ္ပုနံ ကတ္တဗ္ဗတာ**တိ ဝိညူဇာတိကဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **“ဇီဝိတပရိစ္စာဂမယံ ပုည”**န္တိ “သစေ တွံ န ယထာဂဟိတံ သရဏံ ဘိန္ဒိဿတိ, ဧဝံ တံ မာရေမီ”တိ ယဒိပိ ကောစိ တိဏှေန သတ္ထေန ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ, တထာပိ “နေဝါဟံ ဗုဒ္ဓံ န ဗုဒ္ဓောတိ, ဓမ္မံ န ဓမ္မောတိ, သင်္ဃံ န သင်္ဃောတိ ဝဒါမီ”တိ ဒဠှတရံ ကတွာ ဂဟိတသရဏဿ ဝသေန ဝုတ္တံ။

၃၅၂. သရဏံ ဥပဂတေန ကာယဝါစာစိတ္တေဟိ သက္ကစ္စံ ဝတ္ထုတ္တယပူဇာ ကာတဗ္ဗာ, တတ္ထ စ သံကိလေသော ပရိဟရိတဗ္ဗော, သိက္ခာပဒါနိ ပန သမာဒာနမတ္တံ, သမ္ပတ္တဝတ္ထုတော ဝိရမဏမတ္တဉ္စာတိ သရဏဂမနတော သီလဿ အပ္ပဋ္ဌတရတာ, အပ္ပသမာရမ္ဘတရတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဗ္ဗေသံ သတ္တာနံ ဇီဝိတဒါနာဒိနာ ဒဏ္ဍနိဓာနတော, သကလလောကိယလောကုတ္တရဂုဏာဓိဋ္ဌာနတော စဿ မဟပ္ဖလမဟာနိသံသတရတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဝက္ခမာနနယေန စ ဝေရဟေတုတာယ ဝေရံ ဝုစ္စတိ ပာဏာတိပာတာဒိပာပဓမ္မော, တံ မဏတိ "မယိ ဣဓ ဌိတာယ ကထံ အာဂစ္ဆသီ"တိ တဇ္ဇေန္တီ ဝိယ နီဟရတီတိ **ဝေရမဏီ,** တတော ဝါ ပာပဓမ္မတော ဝိရမတိ ဧတာယာတိ "ဝိရမဏီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန ဣကာရဿ ဧကာရံ ကတွာ **"ဝေရမဏီ"**တိ ဝုတ္တာ။ အသမာဒိန္နသီလဿ သမ္ပတ္တတော ယထာဥပဋ္ဌိတဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုတော ဝိရတိ **သမ္ပတ္တဝိရတိ။** သမာဒာနဝသေန ဥပ္ပန္နာ ဝိရတိ **သမာဒာနဝိရတိ။** သေတု ဝုစ္စတိ အရိယမဂ္ဂေါ, တပ္ပရိယာပန္နာ ဟုတွာ ပာပဓမ္မာနံ သမုစ္ဆေဒဝသေန ဃာတနဝိရတိ **သေတုဃာတဝိရတိ။** ဣဓာနိ တိဿော ဝိရတိယော သရူပတော ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပရိဟရတီ**တိ အဝီတိက္ကမဝသေန ပရိဝဇ္ဇေတိ။ **န ဟနာမီ**တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ အာဒိအတ္ထော, တေန "အဒိန္နံ နာဒိယာမီ"တိ ဧဝံ အာဒီနံ သင်္ဂဟော, **ဝါ**-သဒ္ဒေန ဝါ, တေနာဟ **"သိက္ခာပဒါနိ ဂဏှန္တဿာ"** တိ။

မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာဒိမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ။ ဣဒါနိ တာသံ ဝိရတီနံ အာရမ္မဏတော ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပုရိမာ ဒွေ**တိ သမ္ပတ္တသမာဒာနဝိရတိယော။ **ပစ္ဆိမာ** တိ သေတုဃာတဝိရတိ။ **သဗ္ဗာနိပိ ဘိန္နာနိ ဟောန္တိ** ဧကဇ္ဈံ သမာဒိန္နတ္တာ။ **တဒေဝ ဘိဇ္ဇတိ** ဝိသုံ ဝိသုံ သမာဒိန္နတ္တာ ။ ဂဟဏဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ **ဘေဒေါ နာမ နတ္ထိ** ပဋိပက္ခသမုစ္ဆိန္ဒနေန အကုပ္ပသဘာဝတ္တာ, တေနာဟ **"ဘဝန္တရေပီ"** တိ။ **ယောနိသိဒ္ဓန္တိ** မနုဿတိရစ္ဆာနာနံ ဥဒ္ဓံ တိရိယမေဝ ဒီဃတာ ဝိယ ဇာတိသိဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ ဗောဓိသတ္တေ ကုစ္ဆိဂတေ ဗောဓိသတ္တမာတုသီလံ ဝိယ ဓမ္မတာယ သဘာဝေနေဝ သိဒ္ဓံ **ဓမ္မတာသိဒ္ဓံ,** မဂ္ဂဓမ္မတာယ ဝါ အရိယမဂ္ဂါနုဘာဝေန သိဒ္ဓံ **ဓမ္မတာသိဒ္ဓံ။ ဒိဋ္ဌိဥဇုကရဏံ** **နာမ ဘာရိယံ** ဒုက္ခံ, တသ္မာ သရဏဂမနံ သိက္ခာပဒသမာဒာနတော မဟဋ္ဌတရမေဝ, န အပ္ပဋ္ဌတရန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ယထာ တထာ ဝါ ဂဏှန္တဿာပီ** တိ အာဒရကရဏံ အကတွာ သမာဒိယန္တဿာပိ။ **သာခုကံ ဂဏှန္တဿာပီ** တိ သက္ကစ္စံ သီလာနိ သမာဒိယန္တဿာပိ, န ဒိဂုဏံ, တိဂုဏံ ဝါ ဥဿာဟော ကရဏီယော။

အဘယဒါနတာယ သီလဿ အနဘာဝေ, အနဝသေသံ ဝါ သတ္တနိကာယံ ဒယတိ တေန ရက္ခတီတိ **အနံ,** သီလံ။ "အဂ္ဂါနီ"တိ ဉာတတ္တာ **အဂ္ဂညာနိ။** စိရရတ္တတာယ ဉာတတ္တာ **ရတ္တညာနိ။** "အရိယာနံ သာဓူနံ ဝံသာနီ"တိ ဉာတတ္တာ **ဝံသညာနိ။** **"ပေါရာဏာနီ"**တိအာဒီသု ပုရိမာနံ ဧတာနိ **ပေါရာဏာနိ။** သဗ္ဗသော ကေနစိပိ ပကာရေန သာဓူဟိ န ကိဏ္ဏာနိ န ခိတ္တာနိ န ဆဍ္ဍိတာနီတိ **အသင်္ကိဏ္ဏာနိ။** အယဉ္စ နယော နေသံ ယထာ အတီတေ, ဧဝံ ဧတရဟိ, အနာဂတေ စာတိ အာဟ **"အသင်္ကိဏ္ဏပုဗ္ဗာနိ န သင်္ကိယန္တိ န သင်္ကိယိဿန္တီ"** တိ။ တတော ဧဝ **အပ္ပဋိကုဋ္ဌာနိ** န ပဋိက္ခိတ္တာနိ။ န ဟိ ကဒါစိပိ ဝိညူ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဟိံသာဒိပာပဓမ္မံ အနုဇာနန္တိ။ **အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ အဘယံ ဒေတီ**တိ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဟိတဒဏ္ဍတ္တာ သကလဿပိ သတ္တနိကာယဿ ဘယာဘာဝံ ဒေတိ။ န ဟိ အရိယသာဝကတော ကဿစိ ဘယံ ဟောတိ။ **အဝေရန္တိ** ဝေရာဘာဝံ။ **အဗျာပဇ္ဈ**န္တိ နိဒ္ဒုက္ခတံ။

နနု စ ပဉ္စသီလံ သဗ္ဗကာလိကံ, န စ ဧကန္တတော ဝိမုတ္တာယတနံ, သရဏဂမနံ ပန ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဟေတုကံ, ဧကန္တဝိမုတ္တာယတနဉ္စ, တတ္ထ ကထံ သရဏဂမနတော ပဉ္စသီလဿ မဟပ္ဖလတာတိ အာဟ **"ကိဉ္စာပီ"** တိအာဒိ။ **ဇေဋ္ဌက**န္တိ ဥတ္တမံ။ **"သရဏဂမနေယေဝ ပတိဋ္ဌာယာ"** တိ ဣမိနာ တဿ သီလဿ သရဏဂမနေန အဘိသင်္ခတတမာဟ။

၃၅၃. **ဤဒိသမေဝ**တိ ဧဝံ သံကိလေသံ ပဋိပက္ခမေဝ ဟုတွာ။ **ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေဟိ ဂုဏေဟိ** တိ ဧတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဂုဏာ နာမ သရဏဂမနံ, သီလသမ္ပဒါ, ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွာရတာတိ ဧဝံ အာဒယော။ ပဌမဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေန္တော န ကိလမတီတိ ယောဇနာ။ **တာနီ**တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ။ **"ပဌမဇ္ဈာန"** န္တိ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသော အယန္တိ အာဟ **"ဧကံ ကပ္ပ"**န္တိ, ဧကံ မဟာကပ္ပန္တိ အတ္ထော။ ဟီနံ ပန ပဌမဇ္ဈာနံ, မဇ္ဈိမဉ္စ အသင်္ချေယျကပ္ပဿ တတိယံ ဘာဂံ, ဥပဍ္ဎကပ္ပဉ္စ **အာယုံ ဒေတိ။ "ဒုတိယံ အဋ္ဌကပ္ပေ"** တိ အာဒီသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, မဟာကပ္ပဝသေနေဝ စ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယသ္မာ ဝါ ပဏီတာနိယေဝေတ္ထ ဈာနာနိ အဓိပ္ပေတာနိ မဟပ္ဖလတရဘာဝဒဿနပရတ္တာ

ဒေသနာယ, တသ္မာ **“ပဌမဇ္ဈာနံ ဧကံ ကပ္ပံ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တဒေတ**တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ အာရုပ္ပတာတိ အာဟ **“အာကာသာနဉ္စာယတနာဒီ”** တိအာဒိ။

သမ္မဒေဝ နိစ္စသညာဒိပဋိပက္ခဝိဓမနဝသေန ပဝတ္တမာနာ ပုဗ္ဗဘာဂိယေ ဧဝ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ သမ္မာနေန္တီ ဝိပဿနာ ဝိပဿကဿ အနပ္ပကံ ပီတိသောမနဿံ သမာဝဟတီတိ အာဟ **“ဝိပဿနာ။ပေ။ အဘာတ”** တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

“ယတော ယတော သမ္မသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
လဘတိ ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇာနတ”န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၇၄)။

ယသ္မာ အယံ ဒေသနာ ကမ္မိနာ အနုက္ကမေန ကမ္မာနိ ဉာဏာနိ နိဗ္ဗတ္တေန္တဿ ဝသေန ပဝတ္တိတာ, တသ္မာ **“ဝိပဿနာဉာဏေ ပတိဋ္ဌာယ နိဗ္ဗတ္တေန္တော”**တိ ဟေဋ္ဌိမံ ဟေဋ္ဌိမံ ဥပရိမဿ ဥပရိမဿ ပတိဋ္ဌာဘူတံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ သမာနရူပနိမ္မာနံ နာမ မနောမယိဒ္ဓိယာ အညေဟိ အသာဓာရဏကိစ္စန္တိ အာဟ **“အတ္တနော။ပေ။ မဟပ္ဖလာ”**တိ။ **ဝိကုဗ္ဗနဒဿနသမတ္ထတာယာ** တိ ဟတ္ထိအဿာဒိဝိဝိဓရူပကရဏံ ဝိကုဗ္ဗနံ, တဿ ဒဿနသမတ္ထဘာဝေန။ **ကုစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ** နာမ ပုရိမဇာတီသု ကုစ္ဆိတိစ္ဆိတော ခန္ဓပ္ပဒေသော။ **သမာပေန္တော** တိ ပရိယောသာပေန္တော။

ကူဋဒန္တဉပါသကတ္တပဋိဝေဒနာကထာဝဏ္ဏနာ

၃၅၄-၈. သဗ္ဗေ တေ ဟဏယောတိ “သတ္တ စ ဥသဘသတာနီ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တေ သဗ္ဗေ ဟဏိနော။ **အာကုလဘာဝေ**တိ ဘဂဝတော သန္တိကေ ဓမ္မဿ သုတတ္တာ ဟဏီသု အနုဒ္ဒယံ ဥပဋ္ဌပေတွာ ဌိတဿ “ကထဉှိ နာမ မယာ တာဝ ဗဟူ ဟဏိနော မာရဏတ္တာယ ဗန္ဓာပိတာ”တိ စိတ္တေ ပရိဗ္ဗာကုလဘာဝေ **ဥဒပာဒိ။ သုတွာ**တိ “ဗန္ဓနတော မောစိတာ”တိ သုတွာ။ ကာမစ္ဆန္ဒဝိဂမေန ကလ္လစိတ္တတာ အရောဂစိတ္တတာ, ဗျာပါဒဝိဂမေန မေတ္တာဝသေန မုဒုစိတ္တတာ အကထိနစိတ္တတာ, ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပ္ပဟာနေန ဝိက္ခေပဝိဂမနတော ဝိနီဝရဏစိတ္တတာ တေဟိ န ပိဟိတစိတ္တတာ, ထိနမိဒ္ဓဝိဂမေန ဥဒဂ္ဂစိတ္တတာ သံပဂ္ဂဏှနဝသေန အလီနစိတ္တတာ, ဝိစိကိစ္ဆာဝိဂမေန သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အဓိမုတ္တတာယ ပသန္နစိတ္တတာ စ ဟောတီတိ အာဟ **“ကလ္လစိတ္တန္တိအာဒိ အနုပုဗ္ဗိကထာနုဘာဝေန ဝိက္ခမ္ဘိတနီဝရဏတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ”**န္တိ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ကူဋဒန္တသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၆. မဟာလိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဗ္ရာဟ္မဏဒူတဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၃၅၉. ပုနပ္ပုနံ ဝိသာလီဘာဝူပဂမနတောတိ ပုဗ္ဗေ ကိရ ပုတ္တဓီတုဝသေန ဒွေ ဒွေ ဟုတွာ သောဠသက္ခတ္တုံ ဇာတာနံ လိစ္ဆဝိရာဇကုမာရာနံ သပရိဝါရာနံ အနုက္ကမေနေဝ ဝဍ္ဎန္တာနံ နိဝါသနဋ္ဌာနာရာမုယျာနပေါက္ခရဏီအာဒီနံ ပတိဋ္ဌာနဿ အပ္ပဟောနကတာယ နဂရံ တိက္ခတ္တုံ ဂါဝုတန္တရေန ဂါဝုတန္တရေန ပရိက္ခိပိံသု, တေနဿ ပုနပ္ပုနံ ဝိသာလီဘာဝံ ဂတတ္တာ "ဝေသာလီ" တွေဝ နာမံ ဇာတံ, တေန ဝုတ္တံ **"ပုနပ္ပုနံ ဝိသာလီဘာဝူပဂမနတော ဝေသာလီတိ လဒ္ဓနာမကေ နဂရေ"**တိ။ **သယံဇာတန္တိ** သယမေဝ ဇာတံ အရောပိမံ။ **မဟန္တဘာဝေနေဝ** တိ ရုက္ခဂစ္ဆာနံ, ဌိတောကာသဿ စ မဟန္တဘာဝေန, တေနာဟ **"ဟိမဝန္တေန သဒ္ဓိံ ဧကာဗဒ္ဓံ ဟုတွာ"** တိ။ **ကူဋာဂါရသာလာသင်္ခေပေနာ**တိ ဟံသဝဋ္ဋကစ္ဆန္နေန ကူဋာဂါရသာလာနိယာမေန။ ကောသလေသု ဇာတာ, ဘဝါ ဝါ, တံ ဝါ ရဋ္ဌံ နိဝါသော ဧတေသန္တိ **ကောသလကာ။** ဧဝံ **မာဂဓကာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယဿ အကရဏေ ပုဂ္ဂလော မဟာဇာနိယော ဟောတိ, တံ ကရဏံ အရဟတီတိ ကရဏီယံ တေန **ကရဏီယေန,** တေနာဟ **"အဝဿံ ကတ္တဗ္ဗကမ္မေနာ"** တိ။ **တံ ကိစ္စန္တိ ဝုစ္စတိ** သတိ သမတ္ထိယေ ကာတဗ္ဗတော။

၃၆၀. ယာ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ နာနတ္တသညာ, တာသံ ဝသေန **နာနာရမ္မဏစာရတော။** သမ္ပဝတ္တနေဝ ပဋိသေဓော။ **ပဋိက္ကမ္မာ** တိ နိဝတ္တိတွာ တတော စိတ္တံ အနုပဟာဒေတွာ။ **သလ္လီနော** တိ ဈာနသမာပတ္တိယာ ဧကတ္တာရမ္မဏံ အလ္လီနော။

ဩဋ္ဌဒ္ဓလိစ္ဆဝိဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၃၆၁. အဒ္ဓောဋ္ဌတာယာ တိ တဿ ကိရ ဥတ္တရောဋ္ဌံ အပ္ပကတာယ တိရိယံ ဖာလေတွာ အပနီတဒ္ဓံ ဝိယ ခါယတိ စတ္တာရော ဒန္တေ, ဒွေ စ ဒါဌာ န ဆာဒေတိ, တေန နံ **"ဩဋ္ဌဒ္ဓော"** တိ ဝေါဟရန္တိ။ အယံ ကိရ ဥပါသကော သဒ္ဓော ပသန္နော ဒါယကော ဒါနပတိ ဗုဒ္ဓမာမကော ဓမ္မမာမကော သင်္ဃမာမကော, တေနာဟ **ပုရေဘတ္တ** န္တိအာဒိ။

၃၆၂. သာသနေ ယုတ္တပယုတ္တော တိ ဘာဝနံ အနုယုတ္တော။ သဗ္ဗတ္ထ သီဟသမာနဝုတ္တိနောပိ ဘဂဝတော ပရိသာယ မဟန္တေ သတိ တဒဇ္ဈာသယာနုရူပံ ပဝတ္တိယမာနာယ ဓမ္မဒေသနာယ ဝိသေသော ဟောတီတိ အာဟ **"မဟန္တေန ဥဿာဟေန ဓမ္မံ ဒေသေဿတီ"**တိ။

"ဝိဿာသိကော" တိ ဝတွာ တမဿ ဝိဿာသိကဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **"အယဉှိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ထေရဿ ခီဏာသဝဿ သတော အာလသိယဘာဝတော "အပ္ပဟီနော"တိ န ဝတ္တဗ္ဗော, ဝါသနာလေသံ ပန ဥပါဒါယာဟ **"ဤသကံ အပ္ပဟီနော ဝိယ ဟောတီ"**တိ။ န ဟိ သာဝကာနံ သဝါသနာ ကိလေသာ ပဟီယန္တိ။

၃၆၃. ဝိနေယျဇနာနုရောဓေန ဗုဒ္ဓါနံ ပါဋိဟာရိယဝိဇမ္ဘနံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"အထ ခေါ ဘဂဝါ"**တိအာဒိ, တေနာဟ **"သံသူစိတနိက္ခမနော"**တိ။ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမနဝေလာယဉှိ ဆဗ္ဗဏ္ဏာ ဗုဒ္ဓရသ္မိယော အာဝေဠာဝေဠာယမလာယမလာ ဟုတွာ သဝိသေသာ ပဘဿရာ ဝိနိစ္ဆရိံသု။

၃၆၄. တတော ပရန္တိ "ဟိယျော"တိ ဝုတ္တဒိဝသတော အနန္တရံ ပရံ **ပုရိမတရံ** အတိသယေန ပုရိမတ္တာ။ ဣတိ ဣမေသု ဒွီသု ဝဝတ္ထိတော ယထာက္ကမံ ပုရိမပုရိမတရဘာဝေါ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယဒေတ္ထ "ပုရိမတရ"န္တိ ဝုတ္တံ, တတော ပဘုတိ ယံ ယံ ဩရံ, တံ တံ ပုရိမံ, ယံ ယံ ပရံ, တံ တံ ပုရိမတရံ, ဩရပါရဘာဝဿ ဝိယ ပုရိမပုရိမတရဘာဝဿ စ အပေက္ခာသိဒ္ဓိတော, တေနာဟ **"တတော ပဋ္ဌာယာ"** တိအာဒိ။ **မူလဒိဝသတော ပဋ္ဌာယာ** တိအာဒိဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ။ **အဂ္ဂ** န္တိ ပဌမံ။ တံ ပနေတ္ထ ပရာ အတီတာ ကောဋိ ဟောတီတိ အာဟ **"ပရကောဋိံ ကတွာ"**တိ။ **ယံ**-သဒ္ဒယောဂေန စာယံ "ဝိဟရာမီ"တိ ဝတ္တမာနပ္ပယောဂေ, အတ္ထော ပန အတီတကာလဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော, တေနာဟ **"ဝိဟာ**

သိဋ္ဌိ ဝုတ္တံ ဟောတီ”တိ။ ပဌမဝိကပ္ပေ “ဝိဟရာမီ”တိ ပဒဿ “ယဒဂ္ဂေ”တိ ဣမိနာ ဥဇုကံ သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန “တီဏိ ဝဿာနိ”တိ ဣမိနာပိ။

ပိယဇာတိကာနီတိ ဣဋ္ဌသဘာဝါနိ။ **သာတဇာတိကာနီ**တိ မဓုရသဘာဝါနိ။ မဓုရံ ဝိယာတိ ဟိ “မဓုရ”န္တိ ဝုစ္စတိ မနောရမံ ယံ ကိဉ္စိ။ **ကာမူပသဉ္ဟိတာနီ**တိ အာရမ္မဏံ ကရောန္တေန ကာမေန ဥပသံဟိတာနိ, ကာမနီယာနီတိ အတ္ထော, တေနာဟ **“ကာမဿာဒယုတ္တာနီ”** တိ, ကာမဿာဒဿ ယုတ္တာနိ ယောဂ္ဂါနီတိ အတ္ထော။ **သရီရသဏ္ဌာနေ** တိ သရီရဗိမ္ဗေ, အာဓာရေ စေတံ ဘုမ္မံ။ တသ္မာ **သဒ္ဒေနာ** တိ တံ နိဿာယ တတော ဥပ္ပန္နေန သဒ္ဒေနာတိ အတ္ထော။ **မဓုရေနာ**တိ ဣဋ္ဌေန။ **တ္တောဝတာ** တိ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏဿ ပရိကမ္မာကထနမတ္တေန။ “အတ္တနာ ဉာတမ္ပိ န ကထေတိ, ကိမဿ သာသနေ အဓိဋ္ဌာနေနာ”တိ ကုဇ္ဈန္တော **အာဃာတံ ဗန္ဓိတ္ဝာ** သဟ ကုဇ္ဈနေနေဝ ဈာနာဘိညာဟိ ပရိဟာယိ။ **စိန္တေသီ** တိ “ကသ္မာ နု ခေါ မယှံ တံ ပရိကမ္မံ န ကထေသီ”တိ ပရိဝိတက္ကေန္တော အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇနဝသေန စိန္တေသိ။ **အနုက္ကမေနာ** တိ ဟထိကသုတ္တေ အာဂတနယေန တံ တံ အယုတ္တမေဝ စိန္တေန္တော, ဘာသန္တော, ကရောန္တော စ အနုက္ကမေန။ ဘဂဝတိ ဗဒ္ဓာဃာတတာယ သာသနေ ပတိဋ္ဌံ အလဘန္တော **ဂိဟိဘာဝံ ပတ္တော**။

ဧကံသဘာဝိတသမာဓိဝဏ္ဏနာ

၃၆၆-၃၇၁. **ဧကံသာယာ**တိ တဒတ္ထေယေဝ စတုတ္ထီ, တသ္မာ ဧကံသတ္ထန္တိ အတ္ထော။ **အံသ**-သဒ္ဒေါ စေတ္ထ ကောဋ္ဌာသပရိယာယော, သော စ အဓိကာရတော ဒိဗ္ဗရူပဒဿနဒိဗ္ဗသဒ္ဒဿဝနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **“ဧကကောဋ္ဌာသာယာ”** တိအာဒိ။ **အနုဒိသာယာ**တိ ပုရတ္ထိမဒက္ခိဏာဒိဘေဒာယ စတုဗ္ဗိဓာယ အနုဒိသာယ။ **ဥဘယကောဋ္ဌာသာယာ**တိ ဒိဗ္ဗရူပဒဿနတ္ထာယ, ဒိဗ္ဗသဒ္ဒဿဝနတ္ထာယ စ။ **ဘာဝိတော**တိ ယထာ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ, ဒိဗ္ဗသောတဉာဏဉ္စ သမဓိဂတံ ဟောတိ, ဧဝံ ဘာဝိတော။ တယိဒံ ဝိသုံ ဝိသုံ ပရိကမ္မကရဏေန ဣဇ္ဈန္တီသု ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ, ဧကဇ္ဈံ ဣဇ္ဈန္တီသုပိ ကမေနေဝ ကိစ္စသိဒ္ဓိ ဧကဇ္ဈံ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ အသမ္ဘဝတော။ ဟဋ္ဌိယမ္ပိ ဧကဿ ဥဘယသမတ္ထတာသန္ဒဿနတ္ထမေဝ “ဒိဗ္ဗာနဉ္စ ရူပာနံ ဒဿနာယ, ဒိဗ္ဗာနဉ္စ သဒ္ဒာနံ သဝနာယာ”တိ ဝုတ္တံ, န ဧကဇ္ဈံ ကိစ္စသိဒ္ဓိသမ္ဘဝတော။ **“ဧကံသဘာဝိတော သမာဓိဟေတူ”**တိ ဣမိနာ သုနက္ခတ္တော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏာယ ဧဝ ပရိကမ္မဿ ကတတ္တာ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဒိဗ္ဗသဒ္ဒံ နာဿောသီတိ ဒဿေတိ။ **အပဏ္ဏက** န္တိ အဝိရဇ္ဈနကံ, အနဝဇ္ဇန္တိ အတ္ထော။

၃၇၂. “သမာဓိ ဧဝ” ဘာဝေတဗ္ဗဋ္ဌေန **သမာဓိဘာဝနာ**။ “ဒိဗ္ဗသောတဉာဏံ သေဋ္ဌ”န္တိ မညမာနေနာပိ မဟာလိနာ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏမ္ပိ တေန သဟ ဂဟေတွာ “တာသံ နူန ဘန္တေ”တိအာဒိနာ ပုစ္ဆိတန္တိ **“ဥဘယံသဘာဝိတာနံ သမာဓီနန္တိ အတ္ထော”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဗာဟိရာ တော သမာဓိဘာဝနာ** အနိယျာနိကတ္တာ။ တာ ဟိ ဣတော ဗာဟိရကာနမ္ပိ ဣဇ္ဈန္တိ။ **န အဇ္ဈတ္တိကာ** ဘဂဝတော သာမုက္ကံသိကဘာဝေန အပ္ပဝေဒိတတ္တာ။ **ယဒတ္ထ** န္တိ ယေသံ အတ္ထာယ။ **တေ**တိ တေ အရိယဖလဓမ္မေ။ တေ ဟိ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာတိ။

စတုအရိယဖလဝဏ္ဏနာ

၃၇၃. **တသ္မာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခေ သံယောဇနတော။ **“မဂ္ဂသောတံ အာပန္နော”** တိ ဖလဋ္ဌဿ ဝသေန ဝုတ္တံ။ မဂ္ဂဋ္ဌော ဟိ မဂ္ဂသောတံ အာပဇ္ဇတိ။ တေနေတဟ “သောတာပန္နေ”တိ, “သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နေ”တိ (မ. နိ. ၃.၃၇၉) စ။ **အပတနဓမ္မော** တိ အနုပ္ပဇ္ဇနဓမ္မော (မ. နိ. ၃.၃၇၉) သဘာဝေါ။ **ဓမ္မနိယာမေနာ**တိ မဂ္ဂဓမ္မနိယာမေန။ ဟေဋ္ဌိမန္တတော သတ္တမဘဝတော ဥပရိ အနုပ္ပဇ္ဇနဓမ္မတာယ တ နိယတော။ **ပရံ အယနံ** ပရာဂတိ။

တနုတ္တံ နာမ ပဝတ္တိယာ မန္ဒတာ, ဝိရဠတာ စာတိ အာဟ **“တနုတ္တာ”** တိအာဒိ။ **ဟေဋ္ဌာဘာဂိယာန** န္တိ ဟေဋ္ဌာဘာဂဿ ကာမဘဝဿ ပစ္စယဘာဝေန ဟိတာနံ။ **ဩပပာတိကော**တိ ဥပပာတိကော ဥပပတနေ သာဓုကာရီတိ ကတ္ဝာ။ ဝိမုစ္စတီတိ ဝိမုတ္တိ, စိတ္တမေဝ ဝိမုတ္တိ **စေတောဝိမုတ္တိ** တိ အာဟ **“သဗ္ဗကိလေသ။ပေ။ အဓိဝစန”**န္တိ။ စိတ္တသီသေန စေတ္ထ သမာဓိ ဂဟိတော “စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယ”န္တိ အာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၃; ပေဋကော. ၂၂; မိ. ပ. ၂.၉) ဝိယ။ **ပညာ**

ဝိမုတ္တီတိ ဧတ္တောပိ ဧသေဝ နယော, တေနာဟ **“ပညာဝ ပညာဝိမုတ္တီ”** တိ။ **သာမန္တိ** အတ္တနာဝ, အပရပ္ပစ္စယေနာတိ အတ္ထော။ **အဘိညာ**တိ ယ-ကာရလောပေန နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **“အဘိဇာနိတ္ဝာ”**တိ။

အရိယအဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၇၄-၅. အရိယသာဝကော နိဗ္ဗာနံ, အရိယဖလဉ္စ ပဋိပဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ ပဋိပဒါ, သာ စ တဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဧတေ တိ ကတွာ **“ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယာ”**တိ အရိယမဂ္ဂမာဟ။ ‘‘အဋ္ဌ အင်္ဂါနိ အဿာ’’တိ အညပဒတ္ထသမာသံ အကတွာ အ ဋ္ဌင်္ဂါနိ အဿ သန္တီတိ **အဋ္ဌင်္ဂိကော** တိ ပဒသိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သမ္မာ အဝိပရီတံ ယာထာဝတော စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ပစ္စက္ခတော ဒဿနသဘာဝတ **သမ္မာ ဒဿနလက္ခဏာ။** သမ္မဒေဝ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနသဘာဝတေ **သမ္မာ အဘိနိရောပနလက္ခဏော။** စတုရင်္ဂသမန္နာဂတာ တစာ ဇနံ သင်္ဂဏှာတီတိ တဗ္ဗိပက္ခဝိရတိသဘာဝတ သမ္မာတစာ ဘေဒကရမိစ္ဆာတစာပဟာနေန ဇနေ သမ္ပယုတ္တေ စ ပရိဂ္ဂဏှာနကိစ္စဝတီ ဟောတီတိ **သမ္မာ ပရိဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ။** ယထာ စီဝရကမ္မာဒိကော ကမ္မန္တော ဧကံ ကာတဗ္ဗံ သမုဋ္ဌာပေတိ, တံ တံ ကိရိယာနိပ္ဖာဒကော တ စေတနာသင်္ခါတော ကမ္မန္တော ဟတ္ထဟာဒစလနာဒိကံ ကိရိယံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ဧဝံ သာဝဇ္ဇကတ္တဗ္ဗကိရိယာသမုဋ္ဌာပကမိစ္ဆာကမ္မန္တပ္ပဟာနေန သမ္မာကမ္မန္တော နိရဝဇ္ဇသမုဋ္ဌာပန ကိစ္စတ ဟောတိ, သမ္ပယုတ္တေ စ သမုဋ္ဌာပေန္တော ဧဝ ပဝတ္တတီတိ **သမ္မာ သမုဋ္ဌာပနလက္ခဏော သမ္မာကမ္မန္တော။** ကာယတစာနံ, ခန္ဓသန္တာနဿ စ သံကိလေသဘူတမိစ္ဆာဇီဝပ္ပဟာနေန **သမ္မာ ဝေဒာပနလက္ခဏော သမ္မာအာဇီဝေ။** ကောသဇ္ဇပက္ခတော ပတိတုံ အဒတွာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ပဂ္ဂဏှနသဘာဝတေတိ **သမ္မာ ပဂ္ဂဟလက္ခဏော သမ္မာဝာယာမော။** သမ္မဒေဝ ဥပဋ္ဌာနသဘာဝတတိ **သမ္မာ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ သမ္မာသတိ။** ဝိက္ခေပဝိဒ္ဓံသနေန သမ္မဒေဝ စိတ္တဿ သမာဒဟနသဘာဝတေတိ **သမ္မာ သမာဓာနလက္ခဏော သမ္မာသမာဓိ။**

အတ္တနော ပစ္စနီကကိလေသာ ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌာ အဝိဇ္ဇာဒယော။ **ပဿတီ** တိ ပကာသေတိ ကိစ္စပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈတိ, တေနာဟ **“တပ္ပဋိစ္ဆာဒက။ပေ။ အသမ္မောဟတော”** တိ။ တေနေဝ ဟိ သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ခာတေန အင်္ဂေန တတ္ထ ပစ္စဝေက္ခဏာ ပဝတ္တတီတိ **တထေဝတ**တိ အတ္တနော ပစ္စနီကကိလေသေဟိ သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။

ကိစ္စတောတိ ပုဗ္ဗဘာဂေဟိ ဒုက္ခာဒိဉာဏေဟိ ကာတဗ္ဗဿ ကိစ္စဿ ကတ္တ သာတိသယံ နိပ္ဖတ္တိတော ကတ္တ ဧဝ တ ဉာဏဿ ဒုက္ခာဒိပ္ပကာသနကိစ္စတော။ **စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ** စတူသု သစ္စေသု ကာတဗ္ဗကိစ္စနိပ္ဖတ္တိတော။ **တီဏိ နာမာနိ လဘတိ** ကာမသင်္ကပ္ပာဒိပ္ပဟာနကိစ္စနိပ္ဖတ္တိတော။ **သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၇၀၃) ‘‘ဝိရတိ စေတနာ, သဗ္ဗေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ သိက္ခာပဒါနီ’’တိ ဝုစ္စန္တီတိ တတ္ထ ပဓာနာနံ ဝိရတိစေတနာနံ ဝသေန **“ဝိရတိ ယောပိ ဟောန္တိ စေတနာယောပီ”** တိ အာဟ။ မုသာဝါဒာဒီဟိ ဝိရမဏကာလေ တ ဝိရတိယော, သုဘာသိတာဒိဝါစာဘာသ နာဒိကာလေ စ စေတနာယော ယောဇေတဗ္ဗာ။ **မဂ္ဂက္ခဏေ ဝိရတိယောဝ** စေတနာနံ အမဂ္ဂင်္ဂတ္တာ ဧကဿ ဉာဏ ဿ ဒုက္ခာဒိဉာဏတာ ဝိယ, ဧကာယ ဝိရတိယာ မုသာဝါဒါဒိဝိရတိဘာဝေ ဝိယ စ ဧကာယ စေတနာယ သမ္မာဝါစာဒိကိ စ္စတ္တယသာဓနသဘာဝတဘာဝတ သမ္မာဝါစာဒိဘာဝတသိဒ္ဓိတော, တံသိဒ္ဓိယဉ္စ အင်္ဂတ္တယတ္တာသိဒ္ဓိတော စ။ **သမ္မပ္ပ ဓာနသတိပဋ္ဌာနဝသေနာ**တိ စတုသမ္မပ္ပဓာနစတုသတိပဋ္ဌာနဘာဝဝသေန။

ပုဗ္ဗဘာဂေပိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ သမ္မာသမာဓိယေဝ တိ။ ယဒိပိ သမာဓိဥပကာရကာနံ အဘိနိရောပနာနုမဇ္ဇနသမ္ပိယာ ယနဗ္ရူဟနသန္တသုခာနံ ဝိတက္ကာဒီနံ ဝသေန စတူဟိ ဈာနေဟိ သမ္မာသမာဓိ ဝိဘတ္တော, တထာပိ ဝါယာမော ဝိယ အနု ပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပာဒနာဒိစတုဝါယာမကိစ္စံ, သတိ ဝိယ စ အသုဘာသုခါနိစ္စာနတ္တေသု ကာယာဒီသု သုဘာဒိသညာပ ဟာနစတုသတိကိစ္စံ ဧကော သမာဓိ စတုက္ကဇ္ဈာနသမာဓိကိစ္စံ န သာဓေတီတိ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ ဧဝ မဂ္ဂက္ခဏေပိ, တထာ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိ ဧဝ မဂ္ဂက္ခဏေပီတိ အတ္ထော။

တသ္မာ တိ ပညာပဇ္ဇောတတ္တာ **အဝိဇ္ဇန္ဓကာရံ ဝိဓမိတွာ** ပညာသတ္ထတ္တာ **ကိလေသစောရေ ဃာတေန္တော။ ဗဟုကာရတ္တာ**တိ ယွာယံ အနာဒိမတိ သံသာရေ ဣမိနာ ကအာစိပိ အသမုပ္ပန္နပုဗ္ဗော ကိလေသဂဏော တ

ဿ သမုဋ္ဌာနကော အရိယမဂ္ဂေါ ။ တတ္ထ စာယံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဟောတီတိ ဗဟုကာရာ, တသ္မာ ဗဟုကာရတ္တာ။

တဿာ တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ။ “ဗဟုကာရော”တိ ဝုတ္တံ တံ ဗဟုကာရတံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ “ယထာ ဟီ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ “အယံ” တမ္ဗကံသာဒိမယတ္တာ **ကူဋော။** အယံ သမသာရတာယ မဟာသာရတာယ **ဆေကော။ ဧဝန္တိ** ယထာ ဟေရညိကဿ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ ကဟာပဏဝိဘာဂဇာနနေ ကရဏဘူတံ ဗဟုကာရံ ယဒိဒံ ဟတ္ထော, ဧဝံ ယောဂါဝစရဿ ပညာယ ဩလောကေတွာ ဓမ္မဝိဘာဂဇာနနေ ဓမ္မဘူတံ ဗဟုကာရံ ယဒိဒံ ဝိတက္ကော ဝိတက္ကေတွာ တဒဝဗောဓတော, တသ္မာ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဗဟုကာရောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဒုတိယဥပမာယံ **ဧဝန္တိ** ယထာ တစ္ဆကော ပရေန ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ဒိန္နံ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရံ တသိယာ တစ္ဆေတွာ ဂေဟကရဏကမ္မေ ဥပနေတိ, ဧဝံ ယောဂါဝစရော ဝိတက္ကေန လက္ခဏာဒိတော ဝိတက္ကေတွာ ဒိန္နဓမ္မေ ယာထာဝတော ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ပရိညာဘိသမယာဒိကမ္မေ ဥပနေတီတိ ယောဇနာ။ ဝစီဘေဒဿ ဥပကာရကော ဝိတက္ကော သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဝစီဘေဒနိဝတ္တနပဝတ္တနကရာယ သမ္မာဝါစာယပိ ဥပကာရကော ဧဝါတိ **“သွာယ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဝစီဘေဒဿ နိယာမိကာ **ဝါစာ** ကာယိကကိရိယာနိယာမကဿ **ကမ္မန္တဿ ဥပကာရိကာ။ တဒုဘယာနန္တရ**န္တိ ဒုစ္စရိတဒွယပဟာယကဿ သုစရိတဒွယဟရိပူရိဟေတုဘူတဿ သမ္မာဝါစာသမ္မာကမ္မန္တဒွယဿ အနန္တရံ။ **ဣဒံ ဝီရိယ**န္တိ စတုဗ္ဗိဓံ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယံ။ ဣန္ဒြိယသမတာဒယော သမာဓိဿ ဥပကာရဓမ္မာ။ တဗ္ဗိပရိယာယတော အပကာရဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဂတိယော**တိ နိပ္ဖတ္တိယော, ကိစ္စာဒိသဘာဝေ တ။ **သမန္နေသိတွာ** တိ ဥပဓာရေတွာ။

ဒွေဝပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၃၇၆-၇. **“ကသ္မာ အာရဒ္ဓ”** န္တိ အနုသန္ဓိကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာ တံ ဝိဘာဝေတုံ **“အယံ ကိရာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တေန အဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိဝသေန ဥပရိ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ ဒဿေတိ။ **တေနာ**တိ တထာလဒ္ဓိကတ္တာ။ **အဿာ** တိ လိစ္ဆဝိရညော။ **ဒေသနာယာ**တိ သဏှသုခုမာယံ သုညတပဋိသံယုတ္တာယံ ယထာဒေသိတဒေသနာယံ။ **နာဓိမုစ္စတီ** တိ န သဒ္ဒဟတိ န ပသီဒတိ။ **တန္တိဓမ္မံ နာမ ကထေန္တော** တိ ယေသံ အတ္ထာယ ဓမ္မော ကထီယတိ, တေသံ အသတိပိ မဂ္ဂပဋိဝေဓေ ကေဝလံ သာသနေ တန္တိဓမ္မံ ကတွာ ကထေန္တော။ **ဧဝရူပဿာ** တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ အဝိပရီတဓမ္မဒေသနတာယ ဧဝံပကာရဓမ္မကာယဿ **သတ္ထု။ ယုတ္တံ** **နု ခေါ ဧတံ အဿာ** တိ အဿ ပဉ္စမဇ္ဈာနာဒိသမဓိဂမေန သမာဟိတစိတ္တဿ ကုလပုတ္တဿ ဧတံ “တံ ဇီဝ”န္တိအာဒိနာ ဥစ္ဆေဒါဒိကဟာဂဟဏံ အပိ နု ယုတ္တန္တိ ပုစ္ဆတိ။ လဒ္ဓိယာ ပန ဈာနာဓိဂမတ္တေန န တာဝ ဝိဝေစိတတ္တာ **“တေဟိ ယုတ္တ”** န္တိ ဝုတ္တံ **တံ တဒံ ပဋိက္ခိပိတွာ** တိ ဈာနလာဘိနောပိ တံ ဂဟဏံ “အယုတ္တမေတ”တိ တံ ဥစ္ဆေဒတဒံ သဿတတဒံ တ ပဋိက္ခိပိတွာ။ **အတ္တမနာ အဟေသု**န္တိ ယသ္မာ ခီဏာသဝေ ဝိဂတသမ္မောဟော တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော, “တသ္မာ တဿ တထာ ဝတ္တုံ န ယုတ္တ”န္တိ ဥပ္ပန္နနိစ္ဆယတာယ တံ **မမ ဝစနံ သုတွာ** အတ္တမနာ အဟေသုန္တိ အတ္တော။ **သောပိ** လိစ္ဆဝီ ရာဇာ တေ ဝိယ သဥ ဇာတနိစ္ဆယတ္တာ **အတ္တမနော အဟောသိ။** ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

မဟာလိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၇. ဇာလိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဒွေပဗ္ဗဇိတဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၃၇၈. ''ဃောသိတေန သေဋ္ဌိနာ ကတေ အာရာမေ''တိ ဝတ္တွာ တတ္ထ ကောယံ ဃောသိတသေဋ္ဌိ နာမ, ကထဥ္စ နေန အာရာမော ကာရိတော, ကထံ တ တတ္ထ ဘဂဝတ ဝိဟာသီတိ တံ သဗ္ဗံ သမုဒာဂမတော ပဋ္ဌာယ သင္ခေပတောဝ ဒဿေတုံ **''ပုဗ္ဗေ ကိရာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တတောတိ** အလ္လကပ္ပရဋ္ဌတော။ **တဒါတိ** တေသံ တံ ကမံ ပဝိဋ္ဌဒိဝသေ။ **ဗလဝပါယာသန္တိ** ဂရုတရံ ဗဟုပါယာသံ။ **အသန္နိဟိတေ** တိ ဂေဟတော ဗဟိ ဂတေ။ **ဘုဉ္ဇိတွာ** တိ ရဝတိ။ **ဃောသက ဒေဝပုတ္တောတွေဝ နာမံ အဟောသိ** သရဃောသသမ္ပတ္တိယာ။ **ဝေယျတ္တိယေနာ** တိ ပညာဝေယျတ္တိယေန။ **ဃောသိတသေဋ္ဌိ နာမ ဇာတော** တာယ ဧဝ စဿ သရသမ္ပတ္တိယာ ဃောသိတနာမတာ။

သရီရသန္တပ္ပနတ္ထ န္တိ ဟိမဝန္တေ ဖလမူလာဟာရတာယ ကိလန္တသရီရာ လောဏမ္ဗိလသေဝနေန တဿ သန္တပ္ပနတ္ထံ ပီနနတ္ထံ။ **တသိတာ**တိ ပိပာသိတာ။ **ကိလန္တာ** တိ ပရိဿန္တကာယာ။ တေ ကိရ တံ ဝဋရုက္ခံ ပတ္တွာ တဿ သောဘာသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ မဟာနုဘာဝ မညေ ဧတ္ထ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ, ''သာဓု ဝတာယံ ဒေဝတာ အမှာကံ အဒ္ဓာနပရိဿမံ ဝိနောဒေယျာ''တိ စိန္တေသုံ, တေန ဝုတ္တံ **''တတ္ထ အဓိဝတ္ထာ။ပေ။ နိသီဒိံသူ''** တိ။ **သောတိ** အနာထပိဏ္ဍိကော ဂဟပတိ။ **ဘတကာနန္တိ** ဘတိယာ ဝေယျာဝစ္စံ ကရောန္တာနံ အသပေသကမ္မကရာနံ။ **ပကတိဘတ္တဝေတနန္တိ** ပကတိယာ အတဗ္ဗဘတ္တဝေတနံ, တအ ဥပေါသထိကတ္တာ ကမ္မံ အကရောန္တာနမ္ပိ ကမ္မကရဏဒိဝသေန အတဗ္ဗဘတ္တဝေတနမေတတိ အတ္ထော။ **ကဥ္စိ** တိ ကဥ္စိပိ ဘတကံ။

ဥပေစ္စ ပရဿ တစာယ အာရမ္ဘနံ ဗာဓနံ **ဥပာရမ္ဘော,** အေသဒဿနဝသေန ဃဋ္ဋနန္တိ အတ္ထော, တေနာဟ **''ဥပာရမ္ဘာဓိပ္ပါယေန တဒံ အာရောပေတုကာမာ ဟုတွာ''** တိ။ ဝဒန္တိ နိန္ဒနဝသေန ကထေန္တိ ဧတေနာတိ ဟိ တ အေ, အေသော။ တံ အာရောပေတုကာမာ, ပတိဋ္ဌာပေတုကာမာ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ **''တံ ဇီဝံ တံ သရီရ''**န္တိ, ဣဓ ယံ ဝတ္ထုံ ဇီဝသညိတံ, တဒေဝ သရီရသညိတန္တိ ''ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ''တိ တဒံ ဂဟေတွာ ဝဒန္တိ။ ရူပဥ္စ အတ္တ တာနဥ္စ အဒ္ဒွယံ ကတွာ သမနုပဿနဝသေန ''သတ္တော''တိ တ ဗာဟိရကပရိကပ္ပိတံ အတ္တာနံ သန္ဓာယ ဝဒန္တိ။ **ဘိဇ္ဇတိ** တိ နိရုဒယဝိနာသဝသေန ဝိနဿတိ။ **တေန** ဇီဝသရီရာနံ အနညတ္တာနုဇာနနတော, သရီရဿ စ ဘေဒဒဿနတော။ န ဟေတ္ထ ယထာ ဘေဒဝတာ သရီရတော အနညတ္တာ အဒိဋ္ဌောပိ ဇီဝဿ ဘေဒေ ဝုတ္တော, ဧဝံ အဒိဋ္ဌဘေဒတော အနညတ္တာ သရီရဿာပိ အဘေဒေတိ သက္ကာ ဝိညာတုံ တဿ ဘေဒဿ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတ္တာ, ဘူတုပာဒာယ ရူပဝိနိမုတ္တဿ စ သရီရဿ အဘာဝတောတိ အာဟ **''ဥစ္ဆေဒတအေ ဟောတီ''** တိ။

''အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရ''န္တိ အညဒေဝ ဝတ္ထုံ ဇီဝသညိတံ, အညံ ဝတ္ထုံ သရီရသညိတန္တိ ''ရူပဝန္တံ အတ္တာနံ သမနုပဿတီ''တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တံ တဒံ ဂဟေတွာ ဝဒန္တိ။ ရူပေ ဘေဒဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ, အတ္တနိ စ တဒဘာဝတော အတ္တာ နိစ္စောတိ အာပန္နမေတတိ အာဟ **''တုမှာကံ။ပေ။ အာပဇ္ဇတီ''** တိ။

၃၇၉-၃၈၀. တယိဒံ နေသံ ဝဉ္ဈာသုတဿ ဒီဃရဿတာပရိကပ္ပနသဒိသန္တိ ကတွာ ဌပနီယောယံ ပဉှောတိ တတ္ထ ရာဇနိမီလနံ ကတွာ သတ္ထာ ဥပရိ နေသံ ''တေန ဟာဝုသော သုဏာထာ''တိအာဒိနာ ဓမ္မဒေသနံ အာရဘီတိ အာဟ **''အထ ဘဂဝါ''**တိအာဒိ။ **တဿာ ယေတ** တိ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပဒာယ။

သဒ္ဓာပဗ္ဗဇိတဿာ တိ သဒ္ဓာယ ပဗ္ဗဇိတဿ ''ဧဝမဟံ ဣတော ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဿရိဿာမီ''တိ ဧဝံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတဿ တဒနုရူပဥ္စ သီလံ ပူရေတွာ ပဌမဇ္ဈာနေန သမာဟိတစိတ္တဿ။ **တော် ဝတ္တု** န္တိ တေံ ကိလေသဝဋ္ဋပရိဗုဒ္ဓိဒီပနံ ''တံ ဇီဝံ တံ သရီရ''န္တိအာဒိကံ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသနိဿိတံ ဝစနံ ဝတ္တုန္တိ အတ္ထော။ **နိဗ္ဗိစိကိစ္ဆော န ဟောတီ**တိ ဓမ္မေသု တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော န ဟောတိ, တတ္ထ တတ္ထ အာသပ္ပနပရိသပ္ပနဝသေန ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။

တမေဝံ ဇာနာမီတိ ယေန သော ဘိက္ခု ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ဧတံ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မံ စိတ္တန္တိ ဧဝံ ဇာနာမိ။ **နော စ ဧဝံ ဝဒာမီ**တိ ယထာ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ တံ ဓမ္မဇာတံ သနိဿယံ အဘေဒတော ဂဏှန္တာ “တံ ဇီဝံ တံ သရီရ”န္တိ တ တဒုဘယံ ဘေဒတော ဂဏှန္တာ “အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရ”န္တိ တ အတ္တနော မိစ္ဆာဂါဟံ ပဝေဒေန္တိ, အဟံ ပန န ဧဝံ ဝဒာမိ တဿ ဓမ္မဿ သုပရိညာတတ္တာ, တေနာဟ “**အထ ခော**”တိအာဒိ ။ ဗာဟိရကာ ယေဘုယျေန ကသိဏဇ္ဈာနာနိ ဧဝ နိဗ္ဗတ္တေန္တီတိ အာဟ “**ကသိဏပရိကမ္မံ ဘာဝေန္တဿ**” တိ။ ယသ္မာ ဘာဝနာနုဘာဝေန ဈာနာဓိဂမော, ဘာဝနာ စ ပထဝီကသိဏာဒိသညာနုမုခေန ဟောတီတိ သညာသီသေန နိဒ္ဒိသီယတိ, တသ္မာ အာဟ “**သညာဗလေန ဥပ္ပန္န**”န္တိ။ တေနာဟ – “ပထဝီကသိဏမေကော သဉ္ဇာနာတီ”တိအာဒိ။ “**န ကလ္လံ တဿေတ**” န္တိ ကထံ ယသ္မာ ဘဂဝတာ တတ္ထ တတ္ထ “အထ စ ပနာဟံ န ဝဒာမီ”တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ န ဝတ္တဗ္ဗံ ကိရေတံ ကေဝလိနာ ဥတ္တမပုရိသေနာတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ, တေန ဝုတ္တံ “**မညမာနာ ဝဒန္တီ**” တိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ သုဝိညေယျမေဝ။

ဇာလိယသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၈. မဟာသီဟနာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

အစေလကဿပဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၃၈၁. ယသ္မိံ ရဇ္ဇေ တံ နဂရံ, တဿ ရဇ္ဇဿပိ ယသ္မိံ နဂရေ တဒါ ဘဂဝါ ဝိဟာသိ, တဿ နဂရဿပိ ဧတဒေဝ နာမံ, တသ္မာ **ဥရုညာယ**န္တိ ဥရုညာဇနပဒေ ဥရုညာသင်္ခာတေ နဂရေတိ အတ္ထော။ **ရမဏီယော**တိ မနောဟရဘူမိဘာဂတာယ ဆာယူဒကသမ္ပတ္တိယာ, ဇနဝိဝိတ္တတာယ စ မနောရမော။ **နာမ**န္တိ ဂေါတ္တနာမံ။ တပနံ သန္တပနံ ကာယဿ ခေဒနံ တပေါ, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ တပဿီ, တံ **တပဿိံ**။ ယသ္မာ တထာဘူတော တပံ နိဿိတော, တပေ ဝါ တံ နိဿိတော, တသ္မာ အာဟ **"တပနိဿိတက"**န္တိ။ လူခံ ဝါ ဖရုသံ သာဓုသမ္မတာစာရဝိရဟိတော နပသာဒနီယံ အာဇီဝတိ ဝတ္တတီတိ လူခါဇီဝီ, တံ **လူခါဇီဝိံ။ မုတ္တာစာရာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပရတော ဟဋ္ဌိယံ (ဒီ. နိ. ၁.၃၉၇) အာဂတာ ဟတ္ထာပလေခနာဒယော သင်္ဂဟိတာ။ **ဥပက္ကောသတီ**တိ ဥပဟသနဝသေန ပရိဘာသတိ။ **ဥပဝဒတီ**တိ အဝညာပုဗ္ဗကံ အပဝဒတိ, တေနာဟ **"ဟီဠေတိ ဝမ္ဘေတီ"**တိ။ **ဓမ္မဿ စ အနုဓမ္မံ**တိ ဧတ္ထ **ဓမ္မော** နာမ ဟေတု "ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၂၀) ဝိယာတိ အာဟ **"ကာရဏဿ အနုကာရဏ"**န္တိ။ **ကာရဏ**န္တိ စေတ္ထ တထာပဝတ္တဿ သဒ္ဒဿ အတ္ထော အဓိပ္ပေတော တဿ ပဝတ္တိဟေတုဘာဝတော။ အတ္ထပ္ပယုတ္တော ဟိ သဒ္ဒပ္ပယောဂေါ။ အနုကာရဏန္တိ စ သော ဧဝ ပရေဟိ တထာ ဝုစ္စမာနော။ **ပရေဟီ**တိ "ယေ တေ"တိ ဝုတ္တသတ္တေဟိ ပရေဟိ။ **ဝုတ္တကာရဏေနာ**တိ ယထာ တေဟိ ဝုတ္တံ, တထာ စေ တုမှေဟိ န ဝုတ္တံ, ဧဝံ သတိ တေဟိ ဝုတ္တကာရဏေန သကာရဏော ဟုတွာ တုမှာကံ ဝါဒော ဝါ တတော ပရံ တဿ အနုဝါဒော ကောစိ အပ္ပမတ္တကောပိ ဝိညူဟိ ဂရဟိတဗ္ဗံ ဌာနံ ကာရဏံ နာဂစ္ဆေယျ, ကိမေဝံ နာဂစ္ဆတီတိ ယောဇနာ။ **"ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတီ"**တိအာဒိနာ တမေဝတ္ထံ သင်္ခေပတော ဒဿေတိ။

၃၈၂. ဣဓာနိ ယံ ဝိဘဇ္ဇဝါဒံ သန္ဓာယ ဘဂဝတာ "န မေ တေ ဝုတ္တဝါဒိနော"တိ သင်္ခေပတော ဝတွာ တံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ "ဣဓာဟံ ကဿပ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တံ ဝိဘာဂေန ဒဿေန္တော **"ဣဓေကစ္စော"**တိအာဒိမာဟ ။ ဘဂဝါ ဟိ နိရတ္ထကံ အနုပသမသံဝတ္တနိကံ ကာယကိလမထံ "အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ ဒုက္ခော အနရိယော အနတ္ထသံဟိတော"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဂရဟတိ။ သာတ္ထကံ ပန ဥပသမသံဝတ္တနိကံ "အာရညိကော ဟောတိ, ပံသုကူလိကော ဟောတီ"တိအာဒိနာ ဝဏ္ဏေတိ။ **အပ္ပပုညတာယာ**တိ အပုညတာယ။ **တီဏိ ဒုစ္စရိတာနိ ပူရေတွာ**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘာဝတော ကမ္မဖလံ ပဋိက္ခိပန္တော "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁; မ. နိ. ၁.၄၄၅; ၂.၉၄, ၉၅, ၂၂၅; ၃.၉၁, ၁၁၅; သံ. နိ. ၃.၂၁၀; ဓ. သ. ၁၂၂၁; ဝိဘ. ၉၃၈) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပုရက္ခတွာ တထာ တထာ တီဏိ ဒုစ္စရိတာနိ ပူရေတွာ။ **အနေသနဝသေနာ**တိ ကောဟညေ ဌတွာ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနိစ္ဆာယ မိစ္ဆာဇီဝဝသေန။ **ဣမေ ဒွေ**တိ "အပ္ပပုညော ပုညဝါ"တိ စ ဝုတ္တေ ဒုစ္စရိတကာရိနော ဒွေ ပုဂ္ဂလေ သန္ဓာယ။

"ဣမေ ဒွေ သန္ဓာယာ"တိ ဧတ္ထ ပန ဒုတိယနယေ "အပ္ပပုညော, ပုညဝါ"တိ စ ဝုတ္တေ သုစရိတကာရိနောတိ အာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကမ္မကိရိယဝါဒိနော ဟိ ဣမေ ဒွေ ပုဂ္ဂလာ။ ဣတိ ပဌမဒုတိယနယေသု ဝုတ္တနယေနေဝ တတိယစတုတ္ထနယေသု ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဗာဟိရကာစာရယုတ္တောတိ တိတ္ထိယာစာရယုတ္တော, န ဝိမုတ္တာစာရော။ **အတ္တာနံ သုခေတွာ**တိ အဓမ္မိကေန သုခေန အတ္တာနံ သုခေတွာ, တေနာဟ **"ဒုစ္စရိတာနိ ပူရေတွာ"**တိ။ **"န အနိ မယာ သဒိသော အတ္ထိ"**တိအာဒိနာ တိဿန္နံ မညနာနံ ဝသေန ဒုစ္စရိတပူရဏမာဟ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေနာ**တိ "နတ္ထိ ကာမေသု ဒောသော"တိ ဧဝံ ပဝတ္တမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန။ **ပရိဗ္ဗာဇိကာယာ**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတာယ တာပသဒါရိကာယ။ **ဒဟရာယာ**တိ တရုဏာယ။ **မုဒုကာယာ**တိ သုခုမာလာယ။ **လောမသာယာ**တိ တနုတမ္ဗလောမတာယ အပ္ပလောမာယ။ **ကာမေသူ**တိ ဝတ္ထုကာမေသု။ **ပါတဗျတ**န္တိ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ, **ပါတဗျတ**န္တိ ပရိဘုဉ္ဇနကတံ။ **အာပဇ္ဇန္တော**တိ ဥပဂစ္ဆန္တော။ ပရိဘောဂတ္ထော ဟိ အယံ **ပါ**-သဒ္ဒော, ကတ္တုသာဓနော စ **တဗျ**-သဒ္ဒော, ယထာရုစိ ပရိဘုဉ္ဇန္တောတိ အတ္ထော။ ကိလေသကာမောပိ ဟိ အဿာဒိယမာနော ဝတ္ထုကာမန္တောဂဓောယေဝ။

ဣဒန္တိ ယထာဝုတ္တံ အတ္ထပ္ပဘေဒံ ဝိဘဇ္ဇနံ။ **တိတ္ထိယဝသေန အာဂတံ** အဋ္ဌကထာယံ တထာ ဝိဘတ္တတ္တာ။ **သာသနေပီ**တိ ဣမသ္မိံ သာသနေပိ။

အရဟတ္တံ တ အတ္တနိ အသန္တံ ''အတ္ထိ''တိ ဝိပ္ပဋိဇာနိတ္ဝာ။ သာမန္တဇပ္ပနံ, ပစ္စယပဋိသေဝနံ, ဣရိယာပထနိ ဿိတန္တိ ဣမာနိ **တီဏိ တ ကုဟနဝတ္ထူနိ။ တာဒိသော တ**တိ ဓာတင္ဂ- (မိ. ပ. ၄.၂; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၂) သမာဒာနဝသေန လူ ခါဇိဝီ ဇဝ။ **ဒုလ္လဘာသုခော ဘဝိဿာမိ** ဒုဂ္ဂတီသု ဥပပတ္တိယာတိ အဓိပ္ပာယော။

၃၈၃. အသုကဋ္ဌာနတော တိ အသုကဘဝတော။ **အာဂတာ**တိ နိဗ္ဗတ္တနဝသေန ဣဓာဂတာ။ **ဣဓာနိ ဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာန** န္တိ အာယတိံ နိဗ္ဗတ္တနဋ္ဌာနံ။ **ပုန ဥပပတ္တိ** န္တိ အာယတိံ အနန္တရဘဝတော တတိယံ ဥပပတ္တိံ, **ပုန ဥပပတ္တိ** တိ ပုန ပ္ပုနံ နိဗ္ဗတ္တိံ။ **ကေန ကာရဏေနာ**တိ ယထာဘူတံ အဇာနန္တော ဟိ ဣစ္ဆာဒောသဝသေန ယံ ကိဉ္စိ ဂရဟေယျ, အပာံ ပန ယထာဘူတံ ဇာနန္တော သဗ္ဗံ တံ ကေန ကာရဏေန ဂရဟိဿာမိ, တံ ကာရဏံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော, တေ နာဟ **''ဂရဟိတဗ္ဗမေတ''** တိအာဒိ။ **တမတ္ထ** န္တိ ဂရဟိတဗ္ဗဿေဝ ဂရဟဏံ, ပသံသိတဗ္ဗဿ စ ပသံသနံ။

န ကောစိ ''န သာဓူ''တိ ဝဒတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဿ, သမ္ပရာယိကဿ စ အတ္ထဿ သာဓနဝသေနေဝ ပဝတ္တိယာ ဘဒ္ဒကတ္တာ။ **ပဋ္ဌဝိခံ ဝေရန္တိ** ဟဏ္ဏာတိဟတာဒိပဋ္ဌဝိခံ ဝေရံ။ တဉှိ ပဋ္ဌဝိဓဿ သီလဿ ပဋိသတ္တုဘာဝတော, သတ္တာနံ ဝေရဟေတုတာယ စ ''ဝေရ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ တတော ဇဝ **တံ န ကောစိ ''သာဓူ''တိ ဝဒတိ,** တထာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအတ္ထာနံ အသာဓနတော, သတ္တာနံ သာဓုဘာဝဿ စ ဒူသနတော။ **န နိရုန္ဓိတဗ္ဗ** န္တိ ရူပဂ္ဂဟဏေ န နိဝာရေတဗ္ဗံ။ ဒဿနီယ ဒဿနတော ဟိ စက္ခုပဋိလာဘောတိ တေသံ အဓိပ္ပာယော။ ယဒဂ္ဂေန တေသံ ပဋ္ဌဒွာရေ အသံဝရော သာဓု , တဒဂ္ ဂေန တတ္ထ သံဝရော န သာဓူတိ အာဟ **''ပုန ယံ တေ ကေစ္စန္တိ ပဋ္ဌဒွာရေ သံဝရ''** န္တိ။

အထ တ **ယံ တေ ကေစ္စံ ဝဒန္တိ ''သာဓူ''တိ** တေ ''ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ''တိ ဝုတ္တာ တိတ္ထိယာ ယံ အတ္တကိ လမထာနုယောဂါဒိံ ''သာဓူ''တိ ဝဒန္တိ, မယံ တံ န ''သာဓူ''တိ ဝဒာမ။ **ယံ တေ ကေစ္စံ ဝဒန္တိ ''န သာဓူ''တိ** ယံ ပန တေ အနဝဇ္ဇပစ္စယပရိဘောဂံ, သုနိဝတ္ထသုပာရုပနာဒိသမ္မာပဋိပတ္တိဉ္စ ''န သာဓူ''တိ ဝဒန္တိ, တံ မယံ ''သာဓူ''တိ ဝဒာမာ တိ ဇဝံ ပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဇဝံ ယံ ပရတဒမူလကံ စတုက္ကံ ဒဿိတံ, တဒေဝ ပုန သကတဒမူလကံ ကတွာ ဒဿိတန္တိ ပကာသေန္တော **''ဇဝ''**န္တိအာဒိမာဟ။ ယဉှိ ကိဉ္စိ ကေနစိ သမာနံ, တေနပိ တံ သမာနမေဝ, တထာ အသမာနံ ပီတိ။ **သမာနာသမာနတ** န္တိ သမာနာသမာနတာမတ္တံ။ အနဝသေသတော ဟိ ပဟာတဗ္ဗာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနံ သကတဒေ ဒိဿတိ, န ပရတဒေ။ တထာ ပရိပုဏ္ဏမေဝ စ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပာဒနံ သကတဒေ, န ပရတဒေ။ တေန ဝုတ္တံ ''ဣတော''န္ တိအာဒိ။

သမနုယုဥ္စာပနကထာဝဏ္ဏနာ

၃၈၅. လဒ္ဓိံ ပုစ္ဆန္တော တိ ''ကိံ သမဏော ဂေါတမော သံကိလေသဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္တတိ, ဥဒာဟု ပရေ ဂဏာစရိယာ။ ဧတ္ထ တာဝ အတ္တနော လဒ္ဓိံ ဝဒ''တိ လဒ္ဓိံ ပုစ္ဆန္တော။ **ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော** တိ ''သမဏော ဂေ တမော သံကိလေသဓမ္မေ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္တတီ''တိ ဝုတ္တေ ''ကေန ကာရဏေန ဧဝမတ္တံ ကထယာ''တိ ကာရဏံ ပုစ္ဆန္တော။ **ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တော** တိ ''ဣဒံ နာမေတ္ထ ကာရဏ''န္တိ ကာရဏံ ဝတွာ ပဋိညာတေ အတ္ထေ သာဓိယမာနေ အနွယတော, ဗျတိရေကတော စ ကာရဏံ သမတ္ထေတုံ သဒိသာသဒိသဘေဒံ ဥပမောဒာဟရဏဒွယံ ပု စ္ဆန္တော, **ဥဘယံ ပုစ္ဆန္တော** ကာရဏဿ စ တိလက္ခဏသမ္ပတ္တိယာ ယထာပဋိညာတေ အတ္ထေ သာဓိတေ သမ္မ ဒေဝ အနုပစ္ဆာ ဘာသန္တော နိဂမေန္တော **သမနုဘာသတိ နာမ။ ဥပသံဟရိတ္ဝာ**တိ ဥပနေတွာ။ **''ကိံ တေ''**တိအာဒိ ဥ ပသံဟရဏာကာရဒဿနံ။ **ဒုတိယပဒေ**တိ ''သင္ဃေန တ သင္ဃ''န္တိ ဣမသ္မိံ ပဒေ။

တမတ္ထ န္တိ တံ ပဟာတဗ္ဗဓမ္မာနံ အနဝသေသံ ပဟာယ ဝတ္တနသင်္ခာတဉ္စ သမာဒာတဗ္ဗဓမ္မာနံ အနဝသေသံ သမာဒာယ ဝတ္တနသင်္ခာတဉ္စ အတ္ထံ။ **ယောဇေတွ**တိ အကုသလာဒိပဒေဟိ ယောဇေတွာ။ အကောသလ္လသမ္ဘူ တဋ္ဌေန **အကုသလာ စေဝ** တတောယေဝ **အကုသလာတိ စ** သင်္ခံ ဂတာတိ **သင်္ခာတာ** တတ္ထ ပုရိမပဒေန ကေဿကု

သလေ ဝဒတိ, ဒုတိယပဒေန တံသဟဂတေ, တံပက္ခိယေ စ, တေနာဟ **"ကောဋ္ဌာသံ တ ကတ္ဝာ ဌပိတာ"** တိ, အကုသလပက္ခိယဘာဝေန ဝဝတ္ထာပိတာတိ အတ္ထော။ အဝဇ္ဇတ္တာ အေသဝဇ္ဇော ကရဟပာပရိယာယတ္တာတိ အာဟ **"သာဝဇ္ဇာတိ သဒေသာ"**တိ။ **အရိယာ** နာမ နိဒ္ဒေါသာ, ဣမေ ပန ကတ္ထစိပိ နိဒ္ဒေါသာ န ဟောန္တီတိ **နိဒ္ဒေါသဋ္ဌေန အရိယာ ဘဝိတုံ နာလံ အသမတ္ထာ။**

၃၈၆-၃၉၂. ယန္တိ ကာရဏေ ဇော် ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **"ယေန ဝိညူ"**တိ။ **ယံ တ ပနာ**တိ "ယံ ပန ကိဉ္စိ"တိ အသမ္ဘာဝနဝစနမေတန္တိ အာဟ **"ယံ တ တံ တ အပ္ပမတ္တက"**န္တိ။ **ဂဏာစရိယာ** ပူရဏာဒယော။ သတ္တုပ္ပဘဝတ္တာ သင္ဃသ္သ သင္ဃသမ္ပတ္တိယာပိ သတ္ထုသမ္ပတ္တိ ဝိဘာဝီယတီတိ အာဟ **"သင္ဃပသံသာယပိ သတ္ထုယေဝ ပသံသာသိဒ္ဓိတော"**တိ။ သာ ပန ပသံသာ ပသာဒဟေတုကာတိ ပသာဒမုခေန တံ ဒဿေတုံ **"ပသီဒမာနာပိ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပိ**-သဒ္ဒေန ယထာ အန္ဝယတော ပသံသာ သမုစ္စီယတိ, ဧဝံ သတ္ထုဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ သာဝကေသု, သာဝကဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ စ သတ္ထရိ အပ္ပသာဒေ သမုစ္စီယတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သရီရသမ္ပတ္တိ**န္တိ ရူပသမ္ပတ္တိံ, ရူပကာယပာရိပူရိန္တိ အတ္ထော။ **ဘဝန္တိ ဝတ္တာရော** ရူပပ္ပမာဏာ , ဃောသမ္မပ္ပမာဏာ စ။ ပုန **ဘဝန္တိ ဝတ္တာရော** တိ ဓမ္မပ္ပမာဏဝ သေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ယာ သင္ဃဿ ပသံသာတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။

တတ္ထ ယာ ဗုဒ္ဓာနံ, ဗုဒ္ဓသာဝကာနံယေဝ စ ဟသံသတာ, အညေသဉ္စ တဒဘာဝတော ဇောတိတော, တံ ဝိရတိပ္ပဟာန သံဝရဒ္ဒေသဝသေန နီဟရိတွာ ဒဿေတုံ **"အယမဓိပ္ပာယော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သေတုဃာတဝိရတိ** နာမ အရိယမဂ္ဂဝိရတိ။ **ဝိပဿနာမတ္တဝသေနာ** တိ "အနိစ္စ"န္တိ တ "ဒုက္ခ"န္တိ တ ဝိဝိဓံ ဒဿနမတ္တဝသေန, န ပန နာမရူပဝဝတ္ထာနပစ္စယပရိဂ္ဂဏှာနပုဗ္ဗကံ လက္ခဏတ္တယံ အာရောပေတွာ သင္ခါရာနံ သမ္မသနဝသေန။ **ဣတရာနီ**တိ သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနိဿရဏပ္ပဟာနာနိ။ **"သေသ"**န္တိ ပဉ္စသီလတော အညော သဗ္ဗော သီလသံဝရော, "ခမော ဟောတီ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၄; ၃.၁၅၉; အ. နိ. ၄.၁၁၄) ဝုတ္တော သုပရိသုဒ္ဓေါ ခန္တိသံဝရော, "ပညာယေတေ ပိဓိယ္ယရေ"တိ (သု. နိ. ၁၀၄၁; စူဠနိ. ၆၀) ဧဝံ ဝုတ္တော ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒကော မဂ္ဂဉာဏသင်္ခါတော ဉာဏသံဝရော, မနစ္ဆဋ္ဌာနံ ဣန္ဒြိယာနံ ပိဒဟနဝသေန ပဝတ္တော ပရိသုဒ္ဓေါ ဣန္ဒြိယသံဝရော, "အနုပ္ပန္နာနံ ဟပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒာယ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၂; မ. နိ. ၁.၁၃၅; သံ. နိ. ၅.၈; ဝိဘ. ၂၀၅) ဝုတ္တော သမ္မပ္ပဓာနသင်္ခါတော ဝီရိယသံဝရောတိ ဣမံ သံဝရပဉ္စကံ သန္ဓာယာဟ။ **ပဉ္စ ခော ပနိမေ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသာ** တိအာဒိ သာသနေ သီလဿ ဗဟုဘာဝံ ဒဿေတွာ တဒေကဒေသေ ဧဝ ပရေသံ အဝဋ္ဌာနဒဿနတ္ထံ ယထာဝုတ္တသီလသံဝရဿေဝ ပုန ဂဟဏံ။

အရိယအဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၉၃. သီဟနာဒန္တိ သေဋ္ဌနာဒံ, အဘီတနာဒံ ကေနစိ အပ္ပဋိဝတ္တိယနာဒန္တိ အတ္ထော။ "အယံ ယထာဝုတ္တော မမ တဒေ အဝိပရီတော, တဿ အဝိပရီတဘာဝေ ဣမံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ အပရပ္ပစ္စယတော ဇာနိတဗ္ဗော"တိ ဧဝံ **အဝိပရီတဘာဝတာဝဗောဓနတ္ထံ။ "အတ္ထိ ကဿပ"**တိအာဒိသု ယံ မဂ္ဂံ ပဋိပန္နော သမဏော ဂေါတမော ဝဒန္တော ယုတ္တပတ္တကာလေ, တထဘာဝတော ဘူတံ, ဇော်သတော ဟိတာဝဟဘာဝေန အတ္ထံ, ဓမ္မတော အနပေတတ္တာ ဓမ္မံ, ဝိနယယောဂတော ပရေသံ ဝိနယနတော စ ဝိနယံ ဝဒတီတိ သာမံယေဝ အတ္တပစ္စက္ခတော ဇာနိဿတိ, သော မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတော သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိဿရဏဘူတော အတ္ထိ ကဿပ မဂ္ဂေ, တဿ စ အဓိဂမူပါယဘူတာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာတိ အယမေတ္ထ ယောဇနာ။ တေန "သမဏော ဂေါတမော ဣမေ ဓမ္မေ"တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တော တဒေ ကေနစိ အသံကမ္ပိယော ယထာဘူတသီဟနာဒောတိ ဒဿေတိ။

"ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတီ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၁၃၄) ဝိယ **မဂ္ဂဉ္စ ပဋိပဒဉ္စ ဧကတော ကတွာ ဒဿေန္တော။ "အယမေဝ"**တိ ဝစနံ မဂ္ဂဿ ပုထုဘာဝပဋိက္ခေပနတ္ထံ, သဗ္ဗအရိယသာဓာရဏဘာဝဒဿနတ္ထံ, သာသနေ ဟာကဋဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စ။ တေနာဟ "ဧကာယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေ"တိ, (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. ၁.၁၀၆; သံ. နိ. ၅.၃၆၇, ၃၈၄, ၄၀၉)"ဧသေဝ မဂ္ဂေ နတ္ထညော ဒဿနဿ ဝိသုဒ္ဓိယာ"တိ (ဓ. ပ. ၂၇၄),

"ဧကာယနံ ဇာတိခယန္တဒဿီ၊

မဂ္ဂံ ပဇာနာတိ ဟိတာနုကမ္ပီ။
တေေန မဂ္ဂေန တရိံသု ပုဗ္ဗေ၊
တရိဿန္တိ ယေ စ တရန္တိ ဩဃ”န္တိ။ (သံ. နိ. ၅.၃၈၄၊ ၄၀၉; မဟာနိ. ၁၉၁; စူဠနိ. ၁၀၇၊ ၁၂၁; နေတ္တိ. ၁၇၀)။

သဗ္ဗေသု သုတ္တပဒေသေသု အဘိဓမ္မပဒေသေသု စ ကောတယံ မဂ္ဂေ ဟာကဗ္ဗော ပညာတော အာဂတော ဓာတိ။

တပေပက္ကမကထာဝဏ္ဏနာ

၃၉၄. တပေယေဝ ဥပက္ကမိတဗ္ဗတော အာရဘိတဗ္ဗတော တပေပက္ကမောတိ အာဟ **“တပာရမ္ဘာ”** တိ။ အာရမ္ဘနဋ္ဌေတ္ထ ကရဏမေတတိ အာဟ **“တပေကမ္မာနီတိ အတ္ထော”** တိ။ **သမဏကမ္မသင္ခာတာ** တိ သမဏေဟိ ကတ္တဗ္ဗကမ္မသညိတာ။ **နိစ္စေလော** တိ နိဿဋ္ဌစေလော သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ပဋိက္ခိတ္တစေလော။ နဂ္ဂိယဝတသမာအနေန **နဂ္ဂေ**။ **“ဌိတကော ဥစ္စာရံ ကရောတီ”** တိအာဒိ နိဒဿနမတ္တံ, ဝမိတ္ဆ မုခဝိက္ခာလနာဒိအာစာရဿပိ တေနဝိဿဇ္ဇတ္တာ။ **ဇိဝ္ဟာယ ဟတ္ထံ အပလိခတိ** အပလိဟတိ ဥဒကေန အဓောဝနတော။ ဒုတိယဝိကပ္ပေပိ ဧသေဝ နယော။ “ဧဟိ ဘဒ္ဒန္တေ”တိ ဝုတ္တေ ဥပဂမနသင္ခာတော ဝိဓိ ဧဟိဘဒ္ဒန္တော, တံ စရတီတိ ဧဟိဘဒ္ဒန္တိကော, တပ္ပဋိက္ခေပေန **န ဧဟိဘဒ္ဒန္တိကော**။ **န ကရောတိ** သမဏေန နာမ ပရဿ ဝစနကရေန န ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယေန။ **ပုရေတရန္တိ** တံ ဌာနံ အတ္တနော ဥပဂမနတော ပုရေတရံ။ တံ ကိရ သော “ဘိက္ခုနာ နာမ ယာဒိစ္ဆကီ ဧဝ ဘိက္ခာ ဂဟေတဗ္ဗာ”တိ အဓိပ္ပာယေန န ဂဏှာတိ။ **ဥဒ္ဒိဿကတံ** “မမ နိမိတ္တဘာဝေန ဗဟူ ခုဒ္ဒကာ ပါဏာ သင်္ဃာတံ အာပါဒိတာ”တိ န ဂဏှာတိ။ **နိမန္တနံ န သာဒိယတိ** “ဧဝံ တေသံ ဝစနံ ကတံ ဘဝိဿတီ”တိ။ ကုမ္ဘီအာဒီသုပိ သော သတ္တသညီတိ အာဟ **“ကုမ္ဘီကဋောပိယော”** တိအာဒိ။

ကဗဠန္တရာယော တိ ကဗဠဿ အန္တရာယော **ဟောတီတိ**။ ကမသဘာကဒိဝသေန သင်္ဂမ္မ ကိတ္တေန္တိ ဧတိဿာတိ **သင်္ကိတ္တိ**, တထာ သံဟဋ္ဌတဏ္ဍုလာဒိသဥ္စယော။ **မနုဿာ** တိ ဝေယျာဝစ္စကရမနုဿာ။

သုရာပာနမေဝါတိ မဇ္ဇလက္ခဏပ္ပတ္တာယ သုရာယ ပာနမေဝ သုရာဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ မေရယမ္ပိ သင်္ဂဟိတံ။ ဧကာကရမေဝ ဥဉ္ဆတီတိ **ဧကာကရိကော**။ ဧကာလောပေနေဝ ဝတ္တတီတိ **ဧကာလောပိကော**။ ဒီယတိ တောယာတိ **ဒတ္တိ**, ဒ္ဝတ္တိအာလောပမတ္တကဟိ ခုဒ္ဒကံ ဘိက္ခာအနုဘာဇနံ, တေနာဟ **“ခုဒ္ဒကပာတီ”** တိ။ အဘုဥ္ဇနဝသေန ဧကော အဟော ဧတဿ အတ္ထီတိ ဧကာဟိကော, အာဟာရော။ တံ **ဧကာဟိကံ**, သော ပန အတ္ထတော ဧကဒိဝသလင္ဃကောတိ အာဟ **“ဧကဒိဝသန္တရိက”**န္တိ။ **“ဒ္ဝီဟိက”**န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧကာဟံ အဘုဥ္ဇိတွာ ဧကာဟံ ဘုဥ္ဇနံ **ဧကာဟတာရော**, တံ ဧကာဟိကမေဝ အတ္ထတော။ ဒွီဟံ အဘုဥ္ဇိတွာ ဒွီဟံ ဘုဥ္ဇနံ **ဒွီဟတာရော**။ သေသဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ ဥက္ကဋ္ဌော ပန ပရိယာယဘတ္တဘောဇနိကော ဒွီဟံ အဘုဥ္ဇိတွာ ဧကာဟမေဝ ဘုဥ္ဇတိ။ သေသဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။

၃၉၅. **ကုဏ္ဍက** န္တိ တနုတရံ တဏ္ဍုလသကလံ။

၃၉၆. သဏေဟိ သဏတကေဟိ နိဗ္ဗတ္တဝတ္ထာနိ **သာဏာနိ**။ မိဿသာဏာနိ **မသာဏာနိ**, န ဘင်္ဂါနိ။ **ဧရကတိဏာဒီနီတိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန အက္ကမကစိကဒလီတကာဒီနံ သင်္ဂဟော။ ဧရကာဒီဟိ ကတာနိ ဟိ ဆတနိ လာမကာနိ ဒုဿာနီတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘန္တိ။

မိစ္ဆာတယာမဝသေနေဝ ဥက္ကုဋိကဝတာနုယောဂေတိ အာဟ **“ဥက္ကုဋိကဝီရိယံ အနုယုတ္တော”** တိ။ ထဏ္ဍိလန္တိ တ သမာ ပကတိဘူမိ ဝုစ္စတိ “ပတ္တဏ္ဍိလေ ဟတုရဟောသီ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၄.၁၀) ဝိယ, တသ္မာ **ထဏ္ဍိလသေယျန္တိ** အနန္တရဟိတာယ ပကတိဘူမိယံ သေယျန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **လဒ္ဒံ အာသန** န္တိ နိသီဒိတုံ ယထာလဒ္ဒံ အာသနံ။ **အကောပေတွာတိ** အညတ္ထ အနုပဂန္တွာ, တေနာဟ **“တတ္ထေဝ နိသီဒနသီလော”** တိ။ သော ဟိ တံ အဆဍ္ဍ ဒေတ္တော အပရိစ္စဇန္တော အကောပေန္တော နာမ ဟောတိ။ **ဝိကဋ္ဋန္တိ ဂူထံ ဝုစ္စတိ** အာသယဝသေန ဝိရူပံ ဇာတန္တိ ကတွာ။

ဏ္ဍော စ ‘‘အစေလကော ဟောတီ’’တိအာဒီနိ ဝတပဒါနိ ယာဝ ‘‘န ထုသောဒကံ ပိဝတီ’’တိ တောနိ ဧကတရာနိ။ ‘‘ဧကာကရိကော တ’’တိအာဒီနိ နာနာတရာနိ, နာနာကာလိကာနိ တ။ တထာ ‘‘သာကဘက္ခော တ’’တိအာဒီနိ, ‘‘သာဏာနိပိ ဓာရေတီ’’တိအာဒီနိ စ။ တထာ ဟေတ္ထ တ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ, ပိ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏဉ္စ ကတံ။ ပိ-သဒ္ဒေပိ ဝိကပ္ပတ္ထော ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပုရိမေသု ပန န ကတံ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ‘‘အစေလကော ဟောတီ’’တိ ဝတွာ ‘‘သာဏာနိပိ ဓာရေတီ’’တိအာဒိ ဝစနသ္သ, ‘‘ရဇောဇလ္လဓရော ဟောတီ’’တိ ဝတွာ ‘‘ဥဒကောရောဟနာနုယောဂံ အနုယုတ္တော’’တိ ဝစနသ္သ စ အဝိရောဓော သိဒ္ဓော ဟောတိ။ အထ တ ကိမေတ္ထ အဝိရောဓစိန္တာယ။ ဥမ္မတ္တကပစ္ဆိသဒိသော ဟိ တိတ္ထိယတအော။ အထ တ ‘‘အစေလကော ဟောတီ’’တိ အာရဘိတွာ တပ္ပသင်္ဂေန သဗ္ဗမ္ပိ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ ဒဿေန္တေန ‘‘သာဏာနိပိ ဓာရေတီ’’တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တပောပက္ကမနိရတ္ထကထာဝဏ္ဏနာ

၃၉၇. **သီလသမ္ပဒါဒီဟိ ဝိနာ** တိ သီလသမ္ပဒါ, သမာဓိသမ္ပဒါ, ပညာသမ္ပဒါတိ ဣမာဟိ လောကုတ္တရာဟိ သမ္ပဒါဟိ ဝိနာ န ကဒာစိ သာမညံ တ ဗြဟ္မညံ တ သမ္ဘဝတိ, ယသ္မာ စ တဒေဝံ, တသ္မာ တေသံ တပောပက္ကမာနံ နိရတ္ထကတံ ဒဿေန္တောတိ ယောဇနာ။ **‘‘အေသဝေရဝိရဟိတ’’**န္တိ ဣဒံ အေသသ္သ မေတ္တာယ ဥဇုပဋိပက္ခတာယ ဝုတ္တံ။ **အေသ-**ဂ္ဂဟဏေန တ သဗ္ဗေပိ ဈာနပဋိပက္ခာ သံကိလေသဓမ္မာ ဂဟိတာ, **ဝေရ-**ဂ္ဂဟဏေန ပစ္စတ္ထိကဘူတာ သတ္တာ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ အေသရဟိတံ, တဒဂ္ဂေန ဝေရရဟိတန္တိ။

၃၉၈. ဟာကဋ္ဌဘာဝေန ကာယတိ ဂမေတီတိ **ပကတိ,** လောကသိဒ္ဓတအော, တေနာဟ **‘‘ပကတိ ခော သောတိ ပကတိ ကထာ သော’’**တိ။ **မတ္တာယာ** တိ **မတ္တာ** -သဒ္ဒေ ‘‘မတ္တာ သုခပရိစ္စာဂါ’’တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၂၉၀) ဝိယ အပ္ပတ္ထံ အန္တောနီတံ ကတွာ ပမာဏတစကောတိ အာဟ **‘‘ဣမိနာ ပမာဏေန ဧဝံ ပရိတ္တကေနာ’’** တိ။ တေန ပန ပမာဏေန ပဟာတဗ္ဗော ပကရဏပ္ပတ္တော ပဋိပတ္တိက္ကမောတိ အာဟ **‘‘ပဋိပတ္တိက္ကမေနာ’’** တိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗတရေသု။

၃၉၉. **အညထာ ဝဒထာ**တိ ယဒိ အစေလကဘာတဒိနာ သာမညံ တ ဗြဟ္မညံ တ အဘဝိဿ, သုဝိဇာနော၀ သမဏော သုဝိဇာနော ဗြာဟ္မဏော။ ယသ္မာ ပန တုမ္ဟေဟ ဣတော အညထာ၀ သာမညံ ဗြဟ္မညဉ္စ ဝဒထ, တသ္မာ ဒုဇ္ဇာနော၀ သမဏော ဒုဇ္ဇာနော ဗြာဟ္မဏော, တေနာဟ **‘‘ဣဒံ သန္ဓာယာဟာ’’** တိ။ **တံ ပကတိတဒံ ပဋိက္ခိပိတွာ** တိ ပုဗ္ဗေ ယံ ဟာကတိကံ သာမညံ ဗြဟ္မညဉ္စ ဟာဒယေ ဌပေတွာ တေန ‘‘ဒုက္ကရ’’န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တမေဝ သန္ဓာယ ဘဂဝတာပိ ‘‘ပကတိ ခော သော’’တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန **တံ ပကတိတဒံ** ဟာကတိကသမဏဗြာဟ္မဏဝိသယံ ကထံ ပဋိက္ခိပိတွာ ပဋိသံဟရိတွာ **သဘာဝတောဝ** ပရမတ္ထတောဝ သမဏသ္သ ဗြာဟ္မဏသ္သ စ **ဒုဇ္ဇာနဘာဝံ အာဝိကရောန္တော** ပကာသေန္တော။ **တတ္ရာပီ** တိ သမဏဗြာဟ္မဏတဒေပိ **ဝုတ္တနယေနေဝ**။

သီလသမာဓိပညာသမ္ပဒါဝဏ္ဏနာ

၄၀၀-၁. **ပဏ္ဍိတော** တိ ဟေတုသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓေန ပဏ္ဍိစ္စေန သမန္နာဂတော, **ကထံ ဥဂ္ဂဟေသိ** ပရိပက္ကဉာဏတ္တာ ဃဋ္ဋေ ပဒီပေန ဝိယ အဇ္ဈတ္တရေ သမုဇ္ဇလန္တေန ပညာဝေယျတ္တိယေန တတ္ထ တတ္ထ ဘဂဝတာ ဒေသိတမတ္ထံ ပရိဂ္ဂဏှန္တော တမ္ပိ ဒေသနံ ဥပဓာရေသိ။ **တဿ စာ** တိ ယော အစေလကော ဟောတိ ယာဝ ဥဒကောရောဟနာနုယောဂံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတိ, တဿ စ။ **တာ သမ္ပတ္တိယော ပုစ္ဆာမိ,** ယာဟိ သမဏော စ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သီလသမ္ပဒာယာ** တိ **ဣတိ-**သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, တေန ‘‘စိတ္တသမ္ပဒာယ ပညာသမ္ပဒာယာ’’တိ ပဒဒွယံ သင်္ဂဏှာတိ အသေက္ခသီလာဒိခန္ဓတ္တယသင်္ဂဟိတဥဘ်ဟိ အရဟတ္တံ, တေနာဟ **‘‘အရဟတ္တဖလမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တ’’**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဣဒ**န္တိ ဣဒံ ဝစနံ။

သီဟနာဒကထာဝဏ္ဏနာ

၄၀၂. အနညသာဓာရဏတာယ , အနညသာဓာရဏတ္တဝိသယတာယ စ **အနုတ္တရံ ဗုဒ္ဓသီဟနာဒံ နဒန္တော။** အတိဝိယ အစ္စန္တဝိသုဒ္ဓတာယ **ပရမဝိသုဒ္ဓံ။ ပရမ** န္တိ ဥက္ကဋ္ဌံ, တေနာဟ **‘‘ဥတ္တမ’’**န္တိ။ **သီလမေဝ** လောကိယသီလတ္

တာ။ ယထာ အနညသာဓာရဏံ ဘဂဝတော လောကုတ္တရသီလံ သတသန် ပဋိပက္ခဝိဒ္ဓံသနတော, ဧဝံ လောကိယသီလမ္ပိ တသ္သ အနုစ္ဆဝိကဘာဝေန သမ္ဘူတတ္တာ, သမေန သမန္တိ **သမသမန္တိ** အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **“မမ သီလသမေန သီလေန မယာ သမ”**န္တိ။ **“ယဒိဒံ အဓိသီလ”**န္တိ လောကိယံ, လောကုတ္တရဉ္စာတိ ဒုဝိဓမ္ပိ ဗုဒ္ဓသီလံ ဧက ဇ္ဈံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ “သီလေပီ”တိ။ **ဣတိ ဣမန္တိ** ဧဝံ ဣမံ သီလဝိသယံ။ ပဌမံ ပဝတ္တတ္တာ **ပဌမံ။**

တပတီတိ သန္တပ္ပတိ, ဝိဓမတီတိ အတ္ထော။ **ဇိဂုစ္ဆတီ**တိ ဟီဠေတိ လာမကတော ဌပေတိ။ **နိဒ္ဒေသတ္တာ အရိယာ** အာရကာ ကိလေသေဟီတိ။ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာ ဝီရိယသင်္ခာတာ တပောဇိဂုစ္ဆာတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ **ပရမာ နာမ** သဗ္ဗုက္ကဋ္ဌဘာဝတော။ ယထာ ယုဝိနော ဘာဝေ ယောဗ္ဗနံ, ဧဝံ ဇိဂုစ္ဆိနော ဘာဝေ **ဇေဂုစ္ဆံ။** ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္ဒနပဋိပ္ပဿမ္ဘနာနိ **သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိယော။ နိဿရဏဝိမုတ္တိ** နိဗ္ဗာနံ။ အထ တ သမ္မာတစာဒီနံ အဓိသီလဂ္ဂဟဏေန, သမ္မာတယာမဿ အဓိဇေဂုစ္ဆဂ္ဂဟဏေန, သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ အဓိပညာဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန သမ္မာသင်္ကပ္ပသတိသမာဓယော မဂ္ဂဖလပရိယာပန္နာ **သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ဝိမုတ္တိယော** ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **နိဿရဏဝိမုတ္တိ** ပန နိဗ္ဗာနမေဝ။

၄၀၃. ယံ ကိဉ္စိ ဇနဝိဝိတ္တံ ဌာနံ ဣဓ **“သုညာဂါရ”**န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တတ္ထ နဒန္တေန ဝိနာ နာအေ နတ္ထီတိ အာဟ **“ဧကတော ိ နိသီဒိတွာ”**တိ။ **အဋ္ဌသု ပရိသာသု** တိ ခတ္တိယပရိသာ, ဗြာဟ္မဏပရိသာ, ဂဟပတိပရိသာ, သမဏပ ရိသာ, စာတုမဟာရာဇိကပရိသာ, တာဝတိံသပရိသာ, မာရပရိသာ, ဗ္ရဟ္မပရိသာတိ ဣမာသု အဋ္ဌသု ပရိသာသု။

ဝေသာရဇ္ဇာနီ တိ ဝိသာရဒဘာဝ ဉာဏပ္ပဟာနသမ္ပအနိမိတ္တံ ကုတောစိ အသန္တဿနဘာဝ နိဗ္ဘယဘာဝ တိ အတ္ထော။ **အာသဘံ ဌာန**န္တိ သေဋ္ဌံ ဌာနံ, ဥတ္တမံ ဌာနန္တိ အတ္ထော။ **အာသဘာ** တ ပုဗ္ဗဗုဒ္ဓာ, တေသံ ဌာနန္တိ အတ္ထော။

အပိစ ဥသဘဿ ဣဒန္တိ အာသဘံ, အာသဘံ ဝိယာတိ အာသဘံ။ ယထာ ဟိ နိသဘသင်္ခာတော ဥသဘော အတ္တ နော ဥသဘဗလေန စတူဟိ ပာဒေဟိ ပထဝိံ ဥပ္ပီဠေတွာ အစလဋ္ဌာနေန တိဋ္ဌတိ, ဧဝံ တထာဂတောပိ ဒသဟိ တထာဂတ ဗလေဟိ သမန္နာဂတော စတူဟိ ဝေသာရဇ္ဇပာဒေဟိ အဋ္ဌပရိသာပထဝိံ ဥပ္ပီဠေတွာ သဒေဝကေ လောကေ ကေနစိ ပစ္စ စတ္ထိကေန အကမ္ပိယော အစလေန ဌာနေန တိဋ္ဌတိ။ ဧဝံ တိဋ္ဌမာနောဝ တံ အာသဘံ ဌာနံ ပဋိဇာနာတိ ဥပဂစ္ဆတိ န ပ စ္စက္ခာတိ အတ္တနိ အာရောပေတိ။ တေန ဝုတ္တံ “အာသဘံ ဌာနံ ပဋိဇာနာတီ”တိ။

သီဟနာဒံ နဒတီတိ ယထာ မိဂရာဇာ ပရိဿယာနံ သဟနတော, ဝနမဟိံသမတ္တတရဏာဒီနံ ဟနနတော စ “သီ ဟော”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ တထာဂတော လောကဓမ္မာနံ သဟနတော, ပရပ္ပဝါဒာနံ ဟနနတော စ “သီဟော”တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တဿ သီဟဿ နာဒံ သီဟနာဒံ။ တတ္ထ ယထာ သီဟော သီဟဗလေန သမန္နာဂတော သဗ္ဗတ္ထ ဝိသာရဒေါ ဝိဂ တလောမဟံသော သီဟနာဒံ နဒတိ, ဧဝံ တထာဂတသီဟောပိ ဒသဟိ တထာဂတဗလေဟိ သမန္နာဂတော အဋ္ဌသု ပရိသာ သု ဝိသာရဒေါ ဝိဂတလောမဟံသော “ဣတိ ရူပ”န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၃.၇၈; အ. နိ. ၈.၂) နယေန နာနာဝိလာသသမ္ပန္နံ သီဟနာဒံ နဒတိ။

ပဉ္ဟံ အဘိသင်္ခရိတွာ တိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတမတ္ထံ အတ္တနော ဉာဏဗလာနုရူပံ အဘိရစိတွာ **တင်္ခဏံယေဝ** တိ ပုစ္ဆိတက္ခဏေယေဝ ဌာနုပ္ပတ္တိကပဋိဘာနေန **ဝိဿဇ္ဇေတိ။ စိတ္တံ ပရိတောသေတိယေဝ** အဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဝိဿ ဇ္ဇနတော။ **သောတဗ္ဗဥ္စဿ မညန္တိ** အဋ္ဌက္ခဏဝဇ္ဇိတေန နဝမေန ခဏေန လဗ္ဘမာနတ္တာ။ “ယံ နော သတ္တာ ဘာသတိ, တံ နော သောဿာမာ”တိ အာဒရကရဝဇာတာ **မဟန္တေန ဥဿာဟေန သောတဗ္ဗံ** သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ **မည န္တိ။ သုပ္ပသန္နာ** ပသာဒအဘိဗုဒ္ဓိယာ ဝိဂတုပက္ကိလေသတာယ **ကလ္လစိတ္တာ မုဒုစိတ္တာ ဟောန္တိ။ ပသန္နကာရ**န္ တိ ပသန္နေဟိ ကာတဗ္ဗသက္ကာရံ, ဓမ္မာမိသပူဇန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ အာမိသပူဇံ ဒဿေန္တော **“ပဏီတာနီ”**တိ အာဒိမာဟ။ ဓမ္မပူဇာ ပန **“တထတ္တာယာ”** တိ ဣမိနာ ဒဿိတာ။ **တထာဘာဝာယ**ာတိ ယထတ္တာယ ယဿ ဝဋ္ဋဒုက္ခ နိဿရဏတ္တာယ ဓမ္မော ဒေသိတော, တထာဘာဝာယ, တေနာဟ **“ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိပူရဏတ္တာယာ”** တိ။ သာ စ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ ယာယ အနုပုဗ္ဗိယာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ, ပဋိပဇ္ဇန္တာနဉ္စ သတိ အဇ္ဈတ္တိကင်္ဂသမတာယ ဧကံသိ ကာ တဿာ ဟာရိပူရီတိ တံ အနုပုဗ္ဗိ ဒဿေတုံ **“ကေစိ သရဏေသု”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဣမသ္မိံ **ပနောကာသေ ဌတ္ဂတတိ** ''ပဋိပန္နာ စ အာရာဓေန္တိ''တိ ဧတသ္မိံ သီဟနာဒကိစ္စဟရိပူရိဒီပနေ ဟဋ္ဌပဒေ သေ ဌတ္ဂတ။ **သမောဓာနေတဗ္ဗာ** တိ သင်္ကလိတဗ္ဗာ။ **ဧကော သီဟနာဒေ** အသာဓာရဏော အဇ္ဈေဟိ အပ္ပဋိဝတ္တိယော သေဋ္ဌနာဒေ အဘီတနာဒေတိ ကတ္ဂတ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **ပုရိမာနံ ဒသန္န** န္တိအာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ''ဝိမုတ္တိယာ မယ္ဟံ သဒိသော နတ္ထိ''တိ ဧတေသံ ပုရိမာနံ ဒသန္နံ သီဟနာဒာနံ, နိဒ္ဒာရဏေ စေတ္ထ သာမိဝစနံ, တေနာ ဟ **''ဧကေကဿာ''** တိ။ **''ပရိသာသု စ နဒတီ''**တိ **အာဒယော ပရိတရာ** ''ဧကစ္စံ တပဿိံ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တံ ပဿာမိ''တိ သီဟနာဒံ နဒန္တော ဘဂဝတ ပရိသာယံ နဒတိ ဝိသာရဒေ နဒတိ ယာဝ ''ပဋိပန္နာ အာရာဓေန္တိ''တိ အတ္ထ ယောဇနာယ သမ္ဘဝတော ။ တထာ သေသေသုပိ နဝသု။

''ဧဝ''န္တိအာဒိ ယထာဝုတ္တာနံ ဧတေသံ သင်္ကလေတ္ဂတ ဒဿနံ။ **တေ ဒသာ**တိ တေ ''ပရိသာသု စ နဒတီ''တိ အာဒယော သီဟနာဒာ။ **ပုရိမာနံ ဒသန္န** န္တိ ယထာဝုတ္တာနံ ပုရိမာနံ ဒသန္နံ။ **ပရိတရဝသေနာ**တိ ပစ္စေကံ ပရိတရဝသေန ယောဇိယမာနာ **သတံ** သီဟနာဒာ။ **ပုရိမာ စ ဒသာ**တိ တထာ အယောဇိယမာနာ ပုရိမာ စ ဒသာတိ ဧဝံ **ဒသာဓိကံ သီဟနာ ဒသတံ ဟောတိ။ ဧဝံ တဒီနံ တဒန္တိ** ဧဝံ ပဝတ္တတအနံ တိတ္ထိယာနံ တဒံ။ **ပဋိသေဓေတ္ဂတ**တိ တထာဘာတဘာဝဒဿ နေန ပဋိက္ခိပိတ္ဂတ။ ယံ ဘဂဝတ **ဥဒုမ္ဗရိကသုတ္တေ** ''ဣဓ နိဂြောဓ တပဿီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃) ဥပက္ကိလေသ ဝိဘာဂံ, ဟရိသုဒ္ဓိဝိဘာဂဉ္စ ဒဿေန္တော သပရိသဿ နိဂြောဓဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ပုရတော သီဟနာဒံ နဒိ, တံ ဒ ဿေတုံ **''ဣအနိ ပရိသတိ နဒိတပုဗ္ဗံ သီဟနာဒံ ဒဿေန္တော''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တိတ္ထိယပရိတာသကထာဝဏ္ဏနာ

၄၀၄. **ဣဒန္တိ** ''ရာဇဂဟေ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ ဝိဟရန္တံ မံ။ပေ။ ပဉှံ ပုစ္ဆိ''တိ ဣဒံ ဝစနံ။ ကာမံ ယဒာ နိဂြော ဓော ပဉှံ ပုစ္ဆိ, ဘဂဝတ စဿ ဝိဿဇ္ဇေသိ, န တဒာ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ ဝိဟရတိ, ရာဇဂဟသမီပေ ပန ဝိဟရတီတိ ကတ္ဂတ **''ရာဇဂဟေ ဂိဇ္ဈကူဋေ ပဗ္ဗတေ ဝိဟရန္တံ မ''** န္တိ ဝုတ္တံ, ဂိဇ္ဈကူဋေ ဝိဟရဏာဥ္ဆဿ တဒာ အဝိစ္ဆိန္နတ္တ တိ, တေနာဟ **''ယံ တံ ဘဂဝတ''**တိအာဒိ။ **ယောဂေ**တိ နယေ, ဒုက္ခနိဿရဏူပာယေတိ အတ္ထော။

၄၀၅. ယံ ပရိတသံ သာမဏေရဘူမိယံ ဌိတော ပရိဝသတီတိ ယောဇနာ။ ယသ္မာ သာမဏေရဘူမိယံ ဌိတေန ပရိဝသိ တဗ္ဗံ, န ဂိဟိဘူတေန, တသ္မာ **အပရိဝသိတ္ဂတယေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇံ လဘတိ။ အာကင်္ခတိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ, အာကင်္ခတိ ဥပသမ္ပဒ** န္တိ ဧတ္ထ ပန **ပဗ္ဗဇ္ဇာ** -ဂ္ဂဟဏံ ဝစနသိလိဋ္ဌတာဝသေနေဝ ''ဒိရတ္တတိရတ္တံ သဟသေယျ''န္တိ (ဟစိ. ၅၀) ဧတ္ထ ဒိရတ္တဂ္ဂဟဏံ ဝိယ။ **ကမပ္ပဝေသနာဒီနီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝေသိယာဝိဓဝထုလ္လကုမာရိပဏ္ဍကဘိက္ခုနိဂေစရ တာ, သဗြဟ္မစာရီနံ ဥစ္စာဝစေသု ကိံကရဏီယေသု ဒက္ခာနလသာဒိတာ, ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဒီသု တိဗ္ဗဆန္ဒတာ, ယဿ တိ တ္ထာယတနတော ဣဓာဂတော, တဿ အဝဏ္ဏေ, ရတနတ္တယဿ စ ဝဏ္ဏေ အနတ္တမနတာ, တဒုဘယံ ယထာက္က ကမံ ဝဏ္ဏေ စ အဝဏ္ဏေ စ အတ္တမနတာတိ ဣမေသံ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော, တေနာဟ **''အဋ္ဌ ဝတ္တာနိ ပူရေန္တ တေနာ''**တိ။ **ဃံသိတ္ဂတ ကောဋ္ဋေတ္ဂတ** တိ အဇ္ဈာသယဿ ဝီမံသနဝသေန သုဝဏ္ဏံ ဝိယ ဃံသိတ္ဂတ ကောဋ္ဋေတ္ဂတ။

ဂဏမဇ္ဈေ နိသီဒိတ္ဂတ တိ ဥပသမ္ပဒာကမ္မဿ ဂဏပ္ပဟောနကာနံ ဘိက္ခူနံ မဇ္ဈေ သင်္ဃတ္ထေရော ဝိယ တ ဿ အနုဂ္ဂဟတ္တံ နိသီဒိတ္ဂတ။ **ဝူပကဌော** တိ ဝိဝိတ္တော။ တာဒိသဿ သီလဝိသောဓနေ အပ္ပမာဒေ အဝုတ္တသိဒ္ဓ ဓောတိ အာဟ **''ကမ္မဋ္ဌာနေ သတိံ အဝိဇဟန္တော''** တိ။ **ပေသိတစိတ္တော** တိ နိဗ္ဗာနံ ပတိ ပေသိတစိတ္တော တံနိန္န္ နော တပ္ပောဏော တပ္ပဗ္ဘာရော။ ဇာတိကုလပုတ္တာပိ အာစာရသမ္ပန္နာ ဧဝ အရဟတ္တာဓိဂမာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာပေက္ခာ ဟောန္တီတိ တေပိ တေဟိ ဧကသင်္ဂဟေ ကရောန္တော အာဟ **''ကုလပုတ္တာတိ အာစာရကုလပုတ္တာ''** တိ, တေနာဟ **''သမ္မဒေတတိ ဟေတုနာဝ ကာရဏေနေတ''** တိ။ ''ဩတိဏ္ဏောမှိ ဇာတိယာ''တိအာဒိနာ နယေန ဟိ သံဝေဂပုဗ္ဗိကံ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ သန္ဓာယ ဣဓ ''သမ္မဒေတ''တိ ဝုတ္တံ။ **ဟေတုနာ**တိ ဉာယေန။ **ဟပုဏိတ္ဂတ**တိ ပတ္ဂတ အဓိဂန္တ္ တ္ဂတ။ **သမ္မာဒေတ္ဂတ** တိ အသေက္ခာ သီလသမာဓိပညာ နိဖ္ဖာဒေတ္ဂတ, ပရိပူရေတ္ဂတ တတိ အတ္ထော။

နိဋ္ဌာပေတု န္တိ နိဂမနဝသေန ပရိယောသာပေတုံ။ ''ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ။ပေ။ ဝိဟာသီ''တိ ဣမိနာ ဧဝ ဟိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနာ ပရိယောသာပိတာ။ တံ ပန နိဂမေန္တော **''အညတရော ခေ ပနာ။ပေ။ အဟောသီ''**တိ ဝု တ္တံ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

မဟာသီဟနာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၉. ဟေဋ္ဌဟာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဟေဋ္ဌဟာဒပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၄၀၆. **သာဝတ္ထိယ**န္တိ သမီပတ္ထေ ဘုမ္မန္တိ အာဟ **“သာဝတ္ထိံ ဥပနိဿာယာ”**တိ။ **ဇေတဿ ကုမာရဿ ဝနေ**တိ ဇေတေန နာမ ရာဇကုမာရေန ရောပိတေ ဥပဝနေ။ နိတသဖာသုတာဒိနာ ပဗ္ဗဇိတာ အာရမန္တိ ဧတ္ထာတိ **အာရာမော,** ဝိဟာရော။ ဖေဋ္ဌော ဟဒေသု ဇာတောတိ **ဟေဋ္ဌဟာဒော။** ဝတ္ထစ္ဆာယာဆာဒနပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတတ္တာ **ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကော။ ဗြာဟ္မဏမဟာသာလော**တိ မဟာဝိဘဝတာယ မဟာသာရတာပတ္တော ဗြာဟ္မဏော။ **သမယ**န္တိ သာမညနိဒ္ဒေသော, တံ တံ သမယန္တိ အတ္ထော။ **ပဝဒန္တိ**တိ ပကာရတော ဝဒန္တိ, အတ္တနာ အတ္တနာ ဥဂ္ဂဟိတနိယာမေန ယထာ တထာ သမယံ ဝဒန္တီတိ အတ္ထော။ **“ပဘုတယော”**တိ ဣမိနာ တောဒေယျဇာဏုသောဏိသောဏဒဏ္ဍာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ, **ပရိဗ္ဗာဇကာဒယော**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကာဒိကေ။ တိန္ဒုကာစီရမေတ္ထ အတ္ထီတိ တိန္ဒုကာစီရော, အာရာမော။ တထာ ဧကော သာလာ ဧတ္ထာတိ ဧကသာလကော, တသ္မိံ **တိန္ဒုကာစီရေ ဧကသာလကေ။**

အနေကာကာရာနဝသေသဉေယျတ္ထဝိဘာဝနတော, အပရာပရုပ္ပတ္တိတော စ ဘဂဝတော ဉာဏံ တတ္ထ ပတ္ထဋံ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“သဗ္ဗညုတညာဏံ ပတ္ထရိတွာ”**တိ, ယတော တဿ ဉာဏဇာလတာ ဝုစ္စတိ, ဝေနေယျာနံ တဒန္တောဂဓတာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာယေဝ။ ဝေနေယျသတ္တပရိဂ္ဂဏှနတ္ထံ သမန္နာဟာရေ ကတေ ပဋ္ဌမံ နေသံ ဝေနေယျဘာဝေနေဝ ဥပဋ္ဌာနံ ဟောတိ, အထ သရဏဂမနာဒိဝသေန ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိ ဝီမံသီယတီတိ အာဟ **“ကိံ နု ခော ဘဝိဿတီတိ ဥပပရိက္ခန္တော”**တိ ။ **နိရောဓ**န္တိ သညာနိရောဓံ။ **နိရောဓာ ဝုဋ္ဌာန**န္တိ တတော နိရောဓတော ဝုဋ္ဌာနံ သညုပ္ပတ္တိံ။ **သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ဉာဏေန သံသန္ဒိတွာ**တိ ယထာ တေ နိရောဓံ, နိရောဓတော ဝုဋ္ဌာနဉ္စ ဗျာကရိံသု, ဗျာကရိဿန္တိ စ, တထာ ဗျာကရဏဝသေန သံသန္ဒိတွာ။ **ဟတ္ထိသာရိပုတ္တော**တိ ဟတ္ထိသာရိနော ပုတ္တော။ **“ယုဂနန္ဓရပဗ္ဗတံ ပရိက္ခိပိတွာ”**တိ ဣဒံ ပရိကပ္ပဝစနံ “တာဒိသံ အတ္ထိ စေ, တံ ဝိယာ”တိ။ **မေဃဝဏ္ဏ**န္တိ ရတ္တမေဃဝဏ္ဏံ, သဉ္ဈာပ္ပဘာနုရဉ္ဇိတမေဃသင်္ကာသန္တိ အတ္ထော။ **ပစ္စင်္ဂ**န္တိ အဘိနဝံ အာဒိတော တထာလဒ္ဓတေဟာရေန , အနညပရိဘောဂတာယ , တထာ တ သတ္တုံ အဓိဋ္ဌာနေန သော ပတ္တော သဗ္ဗကာလံ **“ပစ္စဂ္ဃံ”** တေ့ဝဝ ဝုစ္စတိ, သိလာဒိဝုတ္တရတနလက္ခဏူပပတ္တိယာ တ သော ပတ္တော **“ပစ္စင်္ဃ”**န္တိ ဝုစ္စတိ။

၄၀၇. **အတ္တနော ရုစိဝသေန** သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိဖျာသယဝသေန, န ပရေန ဉဿာဟိတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **“အတိပ္ပဂေါ ဘာဝမေဝ ဒိသွာ”**တိ ဣဒံ ဘူတကထနံ န တာဝ ဘိက္ခာစာရဝေလာ သမ္ပတ္တာတိ ဒဿနတ္ထံ။ ဘဂဝတ ဟိ တအာ ကာလဿေဝ ဝိဟာရတော နိက္ခန္တော “တသနာဘာဂိယာယ ဓမ္မဒေသနာယ ဟေဋ္ဌဟာဒံ အနုဂ္ဂဏှိဿာမီ”တိ။ **ယန္နူနာဟ**န္တိ အညတ္ထ သံသယပရိဒီပနော, ဣဓ ပန သံသယပရိဒီပနော ဝိယ။ ကသ္မာတိ အာဟ **“ဗုဒ္ဓါန”**န္တိအာဒိ။ **သံသယော နာမ နတ္ထိ** ဗောဓိမူလေ ဧဝ သမုဂ္ဃာဋိတတ္တာ။ **ပရိဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂကေ**တိ အဓိပ္ပေတကိစ္စဿ ပုဗ္ဗဘာဂပရိဝိတက္ကော ဧဝ။ **ဗုဒ္ဓါနံ လဗ္ဘတီ**တိ “ကရိဿာမ, န ကရိဿာမာ”တိအာဒိကော ဧသ စိတ္တစာရော ဗုဒ္ဓါနံ လဗ္ဘတိ သမ္ဘဝတိ ဝိစာရဏဝသေန ပဝတ္တနတော, န ပန သံသယဝသေန။ **တေနာဟာ**တိ ယေန ဗုဒ္ဓါနမ္ပိ လဗ္ဘတိ, တေနေတဟ ဘဂဝတ **“ယန္နူနာဟ”**န္တိ။ ပရိကပ္ပနေ တယံ နိပါတော။ “ဥပသင်္ကမေယျ”န္တိ ကိရိယာပဒေန ဝုစ္စမာနော ဧဝ ဟိ အတ္ထော “ယန္နူန”တိ နိပါတပဒေန ဇောတီယတိ။ အဟံ ယန္နူန ဥပသင်္ကမေယျန္တိ ယောဇနာ။ **ယဒိ ပနာ**တိ ဣဒမ္ပိ တေန သမာနတ္ထန္တိ အာဟ **“ယဒိ ပနာဟန္တိ အတ္ထော”**တိ။

၄၀၈. ယထာ ဥန္နတပ္ပယော သဒ္ဒော ဥန္နာဒော, ဧဝံ ဝိပုလဘာဝေန ဥပရူပရိ ပဝတ္တောပိ ဥန္နာဒောတိ တဒုဘယံ ကေဖွံ ကတွာ **ဟဋ္ဌီယံ** “ဥန္နာဒိနိယာ”တိ ဝတွာ ပုန ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ “ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒာယာ”တိ ဝုတ္တံ့တိ တမတ္ထံ ဝိဝရန္တော **“ဥစ္စံ နဒမာနာယာ”** တိအာဒိမာဟ။ **အဿာ** တိ ပရိသာယ။ **ဥဒ္ဓံဂမနဝသေနာ** တိ ဥန္နတဗဟုလတာယ ဥဂ္ဂန္တွာ ဥဂ္ဂန္တွာ ပဝတ္တနဝသေန။ **ဒိသာသု ပတ္ထဋဝသေနာ** တိ ဝိပုလဘာဝေန ဘူတပရမ္ပရာယ သဗ္ဗဒိသာသု ပတ္ထရဏဝသေန။ ဣဒါနိ ပရိဗ္ဗာဇကပရိသာယ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒတာယ ကာရဏံ, တဿ စ ပဝတ္တိအာကာရံ ဒဿေန္တော **“တေသဥ္ဟိ”**တိအာဒိမာဟ။ **ကာမဿာဒော** နာမ ကာမဂုဏဿာဒော။ ကာမဘာတဒိဂတော အဿာဒော **ဘဝဿာဒော။**

၄၀၉. **သဏ္ဌပေယီ** တိ သံယမနဝသေန သမ္မဒေဝ ဌပေယိ, သဏ္ဌပနဥ္စေတ္ထ တိရစ္ဆာနကထာယ အညမညသ္မိံ အကာရဝသ္သ ဇဟာပနဝသေန အာစာရဿ သိက္ခာပနံ, ယထာဝုတ္တဒေါသဿ နိဂ္ဂဟာနဉ္စ ဟောတီတိ အာဟ **“သိက္ခာပေယီ”**တိအာဒိ။ **အပ္ပသဒ္ဒ** န္တိ နိဿဒ္ဒံ, ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒာဘာဝန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **နပ္ပမဇ္ဇန္တိ** တိ န အကာရဝံ ကရောန္တိ။

၄၁၀. **နော အာဂတေ အာနန္ဒော** တိ ဘဂဝတိ အာဂတေ နော အမှာကံ အာနန္ဒော ပီတိ **ဟောတိ။ ပိယသမုဒာစာရာ** တိ ပိယာလာပာ။ “ပစ္စုဂ္ဂမနံ အကာသီ”တိ ဝုတ္တ န ကေဝလမယမေဝ, အထ ခေါ အညေပိ ပဗ္ဗဇိတာ ယေဘုယျေန ဘဂဝတော အပစိတိံ ကရောန္တေတတိ ဒဿေတုံ “ဘဂဝန္တဥ္စဟိ”တိအာဒိံ ဝုတ္တ, တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ဥစ္စာကုလီနတာယာ”**တိ, တေန သာသနေ အပ္ပသန္နာပိ ကုလကရဝေန ဘဂဝတိ အပစိတိံ ကရောန္တေ တတိ ဒဿေတိ။ **တေသံ့ အန္တရေ ကာ နာမ ကထာ** တိ တေသံ့ ယထာဝုတ္တပရိစ္ဆေဒဘာ့န္တရေ ကထာ ကာ နာမ။ **ဝိပ္ပကတာ** အာရဒ္ဓာ ဟုတွာ အပရိယောသိတာ။ “ကာ ကထာ ဝိပ္ပကတာ”တိ ဝဒန္တော အတ္ထတော တဿာ ပရိယောသာပနံ ပဋိဇာနာတိ နာမ။ “ကာ ကထာ”တိ စ အဝိသေသစောဒနာတိ ယဿာ တဿာ သဗ္ဗဿာပိ ကထာယ ပရိယောသာပနံ ပဋိညာတဥ္စ ဟောတိ, တဥ္စ ပရေသံ အသဗ္ဗညူနံ အဝိသယန္တိ အာဟ **“ပရိယန္တံ နေတွာ ဒေမီတိ သဗ္ဗညုပတရဏံ ပတရေသီ”** တိ။

အဘိသညာနိရောဓကထာဝဏ္ဏနာ

၄၁၁. **သုကာရဏ**န္တိ သုန္ဒရံ အတ္ထာဝဟံ ဟိတာဝဟံ ကာရဏံ။ နာနာတိတ္ထေသု နာနာလဒ္ဓိသု နိယုတ္တာတိ နာနာတိတ္ထိကာ, တေ ဧဝ **နာနာတိတ္ထိယာ** က-ကာရဿ ယ-ကာရံ ကတွာ။ ကုတူဟလမေတ္ထ အတ္ထီတိ ကောတူဟလာ, သာ ဧဝ သာလာတိ **ကောတူဟလသာလာ,** တေနာဟ **“ကောတူဟလုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတော”** တိ။ **သညာနိရောဓေ**တိ သညာသီသေနာယံ ဒေသနာ, တသ္မာ သညာသဟဂတာ သဗ္ဗေပိ ဓမ္မာ သင်္ဂယှန္တိ, တတ္ထ ပန စိတ္တံ ပဓာနန္တိ အာဟ **“စိတ္တနိရောဓေ”** တိ။ အစ္စန္တနိရောဓဿ ပန တေဟိ အနဓိပ္ပေတတ္တာ, အဝိသယတ္တာ စ **“ခဏိကနိရောဓေ”**တိ အာဟ။ ကာမံ သောပိ တေသံ အဝိသယောဝ, အတ္ထတော ပန နိရောဓကထာ ဝုစ္စမာနာ တတ္ထေဝ တိဋ္ဌတီတိ တထာ ဝုတ္တံ။ **ကိတ္တိဃောသော**တိ “အဟော ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေ ဘဂဝန္တရပဋိစ္ဆန္နံ ကာရဏံ ဧဝံ ဟတ္ထာမလကံ ဝိယ ပစ္စက္ခတော ဒဿေတိ, သာဝကေ စ ဒေဝေ သံဝရသမာအနေ ပတိဋ္ဌာပေတီ”တိ ထုတိဃောသော ယာဝ ဘဝဂ္ဂ ပတ္ထရတိ။ **ပဋိဘာဂကိရိယ**န္တိ ပဋ္ဌာသဝသေန ပဋိဘာဂဘူတံ ပယောဂံ ကရောန္တော။ **ဘဝန္တရသမယ** န္တိ တတ္ထ တတ္ထ ဝုဋ္ဌနသမယံ အဘူတပရိကပ္ပိတံ ကိဉ္စိ ဥပ္ပာဒိယံ ဝတ္တုံ အတ္တနော သမယံ ကတွာ။ **ကိဉ္စိဒေဝ သိက္ခာပဒ** န္တိ “လေမူဂေန ဘဝိတဗ္ဗံ , တွေကံ, ဝေလံ ကေသမ်ိယေဝ ဌာနေ နိသီဒိတဗ္ဗ”န္တိ ဧဝမာဒိကံ ကိဉ္စိဒေဝ ကာရဏံ သိက္ခာကောဋ္ဌာသံ ကတွာ **ပညပေန္တိ။ နိရောဓကေထ**န္တိ နိရောဓသမာပတ္တိကထံ။

တေသူတိ ကောတူဟလသာလာယံ သန္နိပတိတေသု တိတ္ထိယသမဏဗြာဟ္မဏေသု။ **ကေစ္စေ** တိ ဧကေ။ **ပုရိမော**တိ “အဟေတူ အပ္ပစ္စယာ”တိ ဧဝံတဒီ။ ယွတယံ ဣဓ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ယောဇနာ။ **သမာပတ္တိ** န္တိ အသညဘာဝတဝဟံ သမာပတ္တိံ။ **နိရောဓေ**တိ သညာနိရောဓေ။ **ဟေတုံ အပဿန္တော** တိ ယေန ဟေတုနာ အသညဘဝေ သညာယ နိရောဓော သဗ္ဗသော အနုပ္ပာဒော, ယေန စ တတော စုတဿ ဣဓ ပဥ္စဝေကာရဘဝေ တဿာ ဥပ္ပာဒော, တံ အဝိသယတာယ အပဿန္တော။

နန္တိ ပဌမတဒိံ။ **နိသေဓေတွ**တိ “န ခေါ နာမေတံ ဘော ဧဝံ ဘဝိဿတီ”တိ ဧဝံ ပဋိက္ခိပိတွာ။ **အသညိကဘာဝ** န္တိ မုဉ္စာပတ္တိယာ ကိရိယမယသညာဝသေန ဝိဂတသညိဘာဝံ။ ဝက္ခတိ ဟိ “ဝိသညီ ဟုတွာ”တိ။ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ကိလေသာနံ သန္တာပနေန **အတ္တန္တပော။ ဃောရတပော** တိ ဒုက္ကရတာယ ဘီမတပော။ **ပရိမာရိတိန္ဒြိယော** တိ နိဗ္ဗိသေဝနဘာတပာဒနေန သဗ္ဗသော မိလာပိတစက္ခာဒိန္ဒြိယော။ **ဘဂ္ဂော** တိ ဘဉ္ဇိတကုသလဇ္ဈာသယော။ **ဝေမာဟာ**တိ “ဧဝံ သညာ ဟိ ဘော ပုရိသဿ အတ္တာ”တိအာဒိအာကာရေန သညာနိရောဓမာဟ။ ဣမိနာ နယေန ဣတော ပရေသု ဒွီသု ဌာနေသု ယထာရဟံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အာထဗ္ဗဏပယောဂန္တိ အာထဗ္ဗဏဝေဒဝိဟိတံ အာထဗ္ဗဏိကာနံ ဝိသညိဘာတပာဒနပယောဂံ။ **အာထဗ္ဗဏံ ပယောဇေတွာ**တိ အာထဗ္ဗဏဝေဒေ အာဂတအဂ္ဂိဇုဟနပုဗ္ဗကံ မန္တဇပ္ပနံ ပယောဇေတွာ သီသစ္ဆိန္နတာဒိဒဿနေန သညာ

နိရောဓမာဟ။ **တသ္သာ** တိ ယသ္သ သီသစ္စိန္နေတာဒိ ဒသ္သိတံ, တဿ။

ယက္ခအသီန န္တိ ဒေဝအသီနံ, ယာ ''ဒေဝတာဘတိယောတိပိ'' ဝုစ္စန္တိ။ **မဒနိဒ္ဒ** န္တိ သုရာမဒနိမိတ္တကံ သုပနံ **ဒေဝတူပဟာရ**န္တိ နစ္စနကဃနာဒိနာ ဒေဝတာနံ ပူဇံ။ **သုရာဟာတိ**န္တိ ဟတိပုဏ္ဏံ သုရံ။ **ဒိ**တတိ အတိဒိတ ဉဿူရေ။

လေမ္ပုဂကထာ ဝိယာတိ ဣမေသံ ပဏ္ဍိတမာနီနံ ကထာ အနုဗာလကထာသဒိသီ။ **စတ္တာရော နိရောဓေ** တိ အညမညပိ ခုရေ စတ္တာရော နိရောဓေ **ဧတေ ပညပေန္တိ။** န စ အညမညဝိရုဒ္ဓနာနာသဘာဝေန တေန ဘဝိတဗ္ဗံ, အထ ခော ဧက သဘာဝေန, တေနာဟ **''ဣမိနာ စာ''**တိအာဒိ။ **အညေနေတ**တိ ဣမေဟိ ဝုတ္တာကာရတော အညာကာရေနေဝ **ဘဝိတဗ္ဗံ။** **''အယံ နိရောဓော, အယံ နိရောဓော''**တိ အာမေဍိတဝစနံ သတ္တာ အတ္တနော ဒေသနာဝိလာသေန အနေကာကာရတော ကာရံ နိရောဓံ ဝိဘာဝေဿတီတိ ဒဿနတ္ထံ ကတံ **အဟော နူနာ**တိ ဧတ္ထ **အဟော**တိ အစ္ဆရိယေ, **နူနာ**တိ အနုဿ ရဏေ နိပာတော။ တသ္မာ အဟော နူန ဘဂဝတ အနုညာသာဓာရဏဒေသနတ္တာ နိရောဓမ္ပိ အဟော အစ္ဆရိယံ ကတ္ တ က ထေယျ မညေတိ အဓိပ္ပာယော။ **''အဟော နူန သုဂတော''**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ အစ္ဆရိယဝိဘာဝနတော ဧဝ စေတ္ထ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ ဝစနံ, အစ္ဆရိယတ္ထောပိ စေတ္ထ **အဟော**-သဒ္ဒော။ သော ယသ္မာ အနုဿရဏမုခေနေဝ တေန ဂဟိတော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''အဟော နူနာတိ အနုဿရဏတ္ထေ''** တိ။ ကာလပုဂ္ဂလာဒိဝိဘာဂေန ဗဟုဘေဒတ္တာ **ဣမေသံ နိရောဓဓမ္မာန** န္တိ ဗဟုဝစနံ, ကုသလ-သဒ္ဒယောဂေန သာမိဝစနံ ဘုမ္မတ္ထေ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **စိဏ္ဏဝသိ တာယာ**တိ နိရောဓသမာပတ္တိယံ ဝသီဘာဝဿ စိဏ္ဏတ္တာ။ **သဘာဝံ ဇာနာတီ**တိ နိရောဓဿ သဘာဝံ ယာထာဝ တော ဇာနာတိ။

အဟေတုကသညုပ္ပာဒနိရောဓကထာဝဏ္ဏနာ

၄၁၂. ဃရမဇ္ဈေယေဝ ပက္ခလိတာတိ ဃရတော ဗဟိ ဂန္တုကာမာ ပုရိသာ မဂ္ဂံ အနောတရိတ္ တ ဃရာဇိရေန သမတလေ ဝိဝဋ္ဋင်္ဂဏေ ဧဝ ပက္ခလနံ ပတ္တာ, ဧဝံ သမ္ပဒမိဒန္တိ အတ္ထော။ အသာဓာရဏော **ဟေတု,** သာဓာရဏော **ပစ္စ ယော**တိ ဧဝမာဒိ ဝိဘာဂေန ဣဓ ပယောဇနံ နတ္ထိ သညာယ အကာရဏဘာဝပဋိက္ခေပတ္တာ စောဒနာယာတိ ဝုတ္တံ **''ကာရ ဏဿေဝ နာမ''**န္တိ။

ဟဋ္ဌိယံ ''ဥပ္ပဇ္ဇန္တိပိ နိရုဇ္ဈန္တိပီ''တိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ''သဟေတူ သပ္ပစ္စယာ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ ပန နိရုဇ္ဈန္တိယေဝ, န တိဋ္ဌန္တီ''တိ ဒဿနတ္ထံ ''နိရုဇ္ဈန္တီ''တိ ဝစနံ, န နိရောဓဿ သဟေတုသပ္ပစ္စယဘာဝဒဿ နတ္ထံ။ ဥပ္ပာဒော ဟိ သဟေတုကော, န နိရောဓော။ ယဒိ ဟိ နိရောဓောပိ သဟေတုကော သိယာ, တဿ နိရောဓနောပိ ဘဝိတဗ္ဗံ အဂ္ဂုရာဒီနံ ဝိယ, န စ တဿ နိရောဓော အတ္ထိ။ တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယဥ္စ နယော ခဏနိရောဓဝသေန ဝုတ္တော။ ယော ပန ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဝသေန သဗ္ဗသော ဝ အနုပ္ပာဒနိရောဓော, သော ''သဟေတုကော''တိ ဝေဒိတဗ္ဗော တထာရူပဿ ပဋိပတ္တိယာ ဝိနာ အဘာဝတော။ တေနာဟ ဘဂဝတ ''သိက္ခာ ဧကာ သညာ နိရုဇ္ဈတီ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၁.၄၁၂) တတော ဧဝ စ ဣဓာပိ ဝုတ္တံ ''သညာယ သဟေတုကံ ဥပ္ပာဒနိရော ဓံ ဒီပေတု''န္တိ။

သိက္ခာ ဧကာတိ ဧတ္ထ **သိက္ခာ**တိ ကရဏေ ပစ္စတ္တဝစနံ, ဧက-သဒ္ဒော အညပရိယာယော ''ဣတ္ထေကေ အဘိဝ ဒန္တိ သတော တ ပန သတ္တဿာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၈၅ အာဒယော; မ. နိ. ၃.၂၁) ဝိယ, န သင်္ချာတစီတိ အာဟ **''သိက္ခာ ဧကာ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ** တိ **သိက္ခာယ ဧကစ္စာ သညာ ဇာယန္တီ''** တိ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။

၄၁၃. တတ္ထာ တိ တဿံ ဥပရိဒေသနာယံ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပဝသေန ပရိယာပန္နတ္တာ အာဂတာ** တိ သဘာဝတော ဥပကာရတော စ ပညာက္ခန္ဓေ ပရိယာပန္နတ္တာ သင်္ဂဟိတတ္တာ **တတိယာ** အဓိပညာသိက္ခာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဝသေန အာဂတာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''ယာ စာဝုသော ဝိသာခ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, ယော စ သမ္မာသင်္ကပ္ပော, ဣမေ ဓမ္မာ ပညာက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၂) ကာမဉ္စေတ္ထ ဝုတ္တနယေန တိဿောပိ သိက္ခာ အာဂတာ ဧဝ, တထာပိ အဓိစိတ္တသိက္ခာယ ဧဝ အဘိသညာနိရောဓော ဒဿိတော, ဣတရာ တဿ သမ္ဘာရဘာဝေန အာနီတာ။

ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂေတိ ပဉ္စကာမကောဋ္ဌာသေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနကရာဂေ။ **အသမုပ္ပန္နကာမစာရော** တိ ဝတ္
တမာနုပ္ပန္နတာဝသေန အသမုပ္ပန္နော ယော ကောစိ ကာမစာရော ယာ ကာစိ လောဘုပ္ပတ္တိ။ ပုရိမော ဝိသယဝသေန နိ
ယမိတတ္တာ ကာမဂုဏာရမ္မဏော ဝ လောဘော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဣတရော ပန ဈာနနိကန္တိဘဝရာဂါဒိပ္ပဘေဒေါ သဗ္ဗောပိ
လောဘစာရော ကာမနဋ္ဌေန ကာမေသု ပဝတ္တနတော။ သဗ္ဗေပိ ဟိ တေဘူမကာ ဓမ္မာ ကာမနီယဋ္ဌေန ကာမာတိ။ ဥဘ
ယေသမ္ပိ ကာမသညာတိနာမတာ သဟစရဏဉာယေနာတိ "ကာမသညာ"တိ ပဒုဒ္ဓာရံ ကတွာ တဒုဘယံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။

"တတ္ထာ" တိအာဒိ အသမုပ္ပန္နကာမစာရတော ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂဿ ဝိသေသဒဿနံ။ ကာမံ ပဉ္စကာမဂုဏိ
ကရာဂေပိ အသမုပ္ပန္နော ဧဝ မဂ္ဂေန သမုဂ္ဃာဋီယတိ, တသ္မိံ ပန သမုဂ္ဃာဋိတေပိ န သဗ္ဗော ရာဂေ သမုဂ္ဃာဋံ ဂ
စ္ဆတိ, တသ္မာ ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂဂ္ဂဟဏေန န ဣတရဿ သဗ္ဗဿ ရာဂဿ ဂဟဏံ ဟောတီတိ ဥဘယသာဓာရ
ဏေန ပရိယာယေန ဥဘယံ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ ကာမသညာဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ တဒုဘယံ သရူပတော
ဝိသေသတော စ ဒဿေတွာ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဘာဝတော **"အသမုပ္ပန္နကာမစာရော ပန ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝဋ္ဋတီ"** တိ
ဝုတ္တံ။

သဒိသတ္တာ တိ ကာမသညာဒိဘာဝေန သမာနတ္တာ, ဧတေန ဟဋ္ဌိယံ "ပုရိမာ"တိ သဒိသကပ္ပနာဝသေန ဝုတ္တန္
တိ ဒဿေတိ။ အနာဂတာ ဟိ ဣဓ "နိရုဇ္ဈတီ"တိ ဝုတ္တာ အနုပ္ပာဒဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ, တေနာဟ **"အနုပ္ပန္နာဝ
နုပ္ပဇ္ဇတီ"**တိ။

နီဝရဏဝိဝေကတော ဇာတတ္တာ ဝိဝေကဇေဟိ ပဌမဇ္ဈာနပီတိသုခေဟိ သဟ အက္ခာတဗ္ဗာ, တံကောဋ္ဌာသိကာ
တတိ **ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခသင်္ခာတာ။** နာနတ္တသညာပဋိဃသညာဟိ နိပုဏတာယ သုခုမဘူတတာယ **သုခုမသညာ ဘူတာ**
သုခုမဘာဝေန, ပရမတ္ထဘာဝေန အဝိပရီတသဘာဝတ။ ဈာနံ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဘာဝနာသိဒ္ဓာ သဏှသုခုမတာ နီ
ဝရဏဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝိညာယတီတိ အာဟ **"ကာမစ္ဆန္ဒာဒိဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနဝသေန သုခုမာ"** တိ။ **ဘူတတာယာ**
တိ ဝိဇ္ဇမာနတာယ။ **သစ္စတ္ထာ** တိ သစ္စတရေသု။

သမာပဇ္ဇနာဓိဋ္ဌာနာနိ ဝိယ ဝုဋ္ဌာနံ ဈာနေ ပရိယာပန္နမ္ပိ ဟောတိ ယထာ တံ ဓမ္မာနံ ဘင်္ဂက္ခဏော ဓမ္မေသု, န
အာဝဇ္ဇနပစ္စဝေက္ခဏာနီတိ **"ပဌမဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇန္တော အဓိဋ္ဌဟန္တော ဝုဋ္ဌဟန္တော စ သိက္ခတီ"**တိ ဝုတ္တံ,
န "အာဝဇ္ဇန္တော ပစ္စဝေက္ခန္တော"တိ။ **တန္တိ** ပဌမဇ္ဈာနံ။ **တေနာ**တိ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနံ, တသ္မာ ပဌမဇ္ဈာနေ
န ဟေတုဘူတေနာတိ အတ္ထော။ ဟေတုဘာဝေ စေတ္ထ ဈာနဿ ယထာဝုတ္တသညာယ ဥပ္ပတ္တိယာ သဟဇာတာဒိ
ပစ္စယဘာဝေ ကာမသညာယ နိရောဓဿ ဥပနိဿယတာဝ, တဉ္စ ခော သုတ္တန္တပရိယာယေန။ တထာ စေဝ သံဝဏ္ဏိ
တံ "တထာရူပာယ ပဋိပတ္တိယာ ဝိနာ အဘာဝတော"တိ။ **ဧတေနုပာယေနာ**တိ ယွာယံ ပဌမဇ္ဈာနတပ္ပဋိပက္ခသညာဝ
သေန "သိက္ခာ ဧကာ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သိက္ခာ ဧကာ သညာ နိရုဇ္ဈတီ"တိ ဧတ္ထ အတ္ထော ဝုတ္တော, ဧတေန နယေန။
သစ္စတ္ထာ တိ သစ္စတရေသု။

၄၁၄. ယသ္မာ ပနေတ္ထ သမာပတ္တိဝသေန တံတံသညာနံ ဥပ္ပာဒနိရောဓေ ဝုစ္စမာနေ အင်္ဂဝသေန သော ဝုတ္
တောတိ အာဟ **"ယသ္မာ ပနာ"** တိအာဒိ။ **"အင်္ဂတော သမ္မသန"** န္တိ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာယ လက္ခဏဝစနံ။ အနုပဒ
ဓမ္မဝိပဿနဉ္ဟိ ကရောန္တော သမာပတ္တိံ ပတွာ အင်္ဂတော သမ္မသနံ ကရောတိ, န စ သညာ သမာပတ္တိယာ ကိဉ္စိ
အင်္ဂံ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္စ **"ဣဒဉ္စ သညာ သညာတိ ဧဝံ အင်္ဂတော သမ္မသနံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌ"** န္တိ။ **အင်္ဂတော** တိ တ အဝယဝ
တောတိ အတ္ထော, အနုပဒဓမ္မတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တဒေတ**တိ အာကိဉ္စညာယတနမေဝ။

ယတော ခေါတိ ပစ္စတ္တေ နိဿက္ကဝစနန္တိ အာဟ **"ယော နာမာ"**တိ ယထာ "အာဒိမှိ"တိ ဧတသ္မိံ အတ္
ထေ "အာဒိတော"တိ ဝုစ္စတိ ဣတရဝိဘတ္တိတောပိ တော-သဒ္ဒဿ လဗ္ဘနတော။ သကသ္မိံ အတ္တနော အဓိဂတေ
သညာ သကသညာ, သာ ဧတဿ အတ္ထီတိ **သကသညီ,** တေနာဟ **"အတ္တနော ပဌမဇ္ဈာနသညာယ သညတ"** တိ။ **သ
ကသညီ**တိ စေတ္ထ ဥပရိ ဝုစ္စမာနနိရောဓဟေဒကတာယ သာတိသယာယ ဈာနသညာယ အတ္ထိဘာဝဇောတကော ဤ-
ကာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, တေနေတဟ **"အနုပုဗ္ဗေန သညဂ္ဂံ ဖုသတီ"** တိအာဒိ။ တသ္မာ တတ္ထ တတ္ထ သကသညိတာဂ္ဂ
ဟဏေန တသ္မိံ တသ္မိံ ဈာနေ သဗ္ဗသော သုစိဏ္ဏဝသီဘာဝတာ ဒီပိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

လောကိယာနန္တိ နိဒ္ဒါရဏေ သာမိဝစနံ, သာမိအတ္တေ ဝေ တ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ တံ တေသု သေဋ္ဌံ, တဒဂ္ဂေန တေသမ္ပိ သေဋ္ဌန္တိ။ ''လောကိယာန''န္တိ ဝိသေသနံ လောကုတ္တရသမာပတ္တီဟိ တဿ အသေဋ္ဌဘာဝတော။ **''ကိစ္စကာရကသမာပတ္တီန''**န္တိ ဝိသေသနံ အကိစ္စကာရကသမာပတ္တိတော တဿ အသေဋ္ဌဘာဝတော။ အကိစ္စကာရကတာ စဿာ ပဥ္စသညာကိစ္စာဘာဝဝစနတော ဝိညာယတိ။ ယထေဝ ဟိ တတ္ထ သညာ, ဧဝံ ဖဿာဒယော ပီတိ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ တတ္ထ သင်္ခာရာဝသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တိယာ ပကတိဝိပဿကာနံ သမ္မသိတုံ အသက္ကုဏေယျရူပေန ဌိတာ, တဒဂ္ဂေန ပဟဋ္ဌိမသမာပတ္တိမ္ပိ ဝိယ ပဥ္စကိစ္စကရဏသမတ္ထာပိ န ဟောန္တီတိ။ သ္ပတယမတ္တော ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာယံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ** အာရုပ္ပကထာယံ (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၂၈၆) သဝိသေသံ ဝုတ္တော, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေစိ ပန ''ယထာ ပဟဋ္ဌိမာ ပဟဋ္ဌိမာ သမာပတ္တိယော ဉပရိမာနံ ဉပရိမာနံ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ သာဓေန္တိ, န ဧဝံ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိ ကဿစိပိ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စံ သာဓေတိ, တသ္မာ သာ အကိစ္စကာရိကာ, ဣတရာ ကိစ္စကာရိကာ ဝုတ္တာ''တိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တံ တဿာပိ ဝိပဿနာစိတ္တပရိဒမနာဒီနံ အဓိဋ္ဌာနကိစ္စသာဓနတော။ တသ္မာ ပုရိမောယေဝ အတ္တော ယုတ္တော။

ပကပ္ပေတီ တိ သံဝိဒဟတိ။ ဈာနံ သမာပဇ္ဇန္တော ဟိ ဈာနသုခံ အတ္တနိ သံဝိဒဟတိ နာမ။ **အဘိသင်္ခရောတီ** တိ အာယူဟတိ, သမ္ပိဏ္ဍေတီတိ အတ္တော။ သမ္ပိဏ္ဍနတ္တော ဟိ သမုဒယတ္ထော။ ယသ္မာ နိကန္တိဝသေန စေတနာကိစ္စသ္သ မတ္တကပ္ပတ္တံ, တသ္မာ ဖလူပစာရေန ကာရဏံ ဒဿေန္တော **''နိကန္တိ ကုရုမာနော အဘိသင်္ခရောတိ နာမာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ဣမာ** ဣဒါနိ မေ လဒ္ဓမာနာ **အာကိဉ္စညာယတနသညာ နိရုဇ္ဈေယျုံ** တံသမတိက္ကမေနေဝ ဥပရိဈာနတ္ထာယ စေတနာဘိသင်္ခရဏသမ္ဘဝတော။ **အညာ**တိ အာကိဉ္စညာယတနသညာဟိ အညာ။ တတော ထူလတရာဘဝတော **ဩဠာရိကာ**။ ကာ ပန တာတိ အာဟ **''ဘဝင်္ဂသညာ''** တိ။ အာကိဉ္စညာယတနတော ဝုဋ္ဌာယ ဧဝ ဟိ ဥပရိဈာနတ္ထာယ စေတနာဘိသင်္ခရဏာနိ ဘဝေယျုံ, ဝုဋ္ဌာနဉ္စ ဘဝင်္ဂဝသေန ဟောတိ။ ယာဝ စ ဥပရိ ဈာနသမာပဇ္ဇနံ, တာဝ အန္တရန္တရာ ဘဝင်္ဂုပ္ပတ္တီတိ အာဟ **''ဘဝင်္ဂသညာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ''** န္တိ။

စေတေန္တောတ တိ နေဝသညာနာသညာယတနဈာနံ ဧကံ ဒွေ စိတ္တဝါရေ သမာပဇ္ဇန္တော ဧဝ။ **န စေတေတိ** တထာ ပဟဋ္ဌိမဈာနေသု ဝိယ တ ပုဗ္ဗာဘောဂဘာဝတော ပုဗ္ဗာဘောဂဝသေန ဟိ ဈာနံ ပကပ္ပေန္တော ဣဓ ''စေတေတီ''တိ ဝုတ္တော။ ယသ္မာ ''အဟမေတံ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေမိ ဥပသမ္ပာဒေမိ သမာပဇ္ဇာမီ''တိ ဧဝံ အဘိသင်္ခရဏံ တတ္ထ သာလယဿေဝ ဟောတိ, န အနာလယဿ, တသ္မာ ဧကံ စိတ္တက္ခဏိကမ္ပိ ဈာနံ ပဝတ္တေန္တော တတ္ထ အပ္ပဟီနနိကန္တိကတာယ **အဘိသင်္ခရောန္တော ဧဝ** တိ အတ္တော။ ယသ္မာ ပနဿ တထာ ပဟဋ္ဌိမဈာနေသု ဝိယ တတ္ထ ပုဗ္ဗာဘောဂေ နတ္ထိ, တသ္မာ **''န အဘိသင်္ခရောတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **''ဣမဿ ဘိက္ခုနော''** တိအာဒိ ဝုတ္တာသ္သ သေဝတ္ထဿ ဝိဝရဏံ။ **''သ္ပတယမတ္တော''** တိအာဒိနာ တမေဝတ္တံ ဥပမာယ ပဋိပာဒေတိ။

ပဋ္ဌာဘာဂေ တိ ပိတုဃရဿ ပဋ္ဌာဘာဂေ။ **တတော** ပုတ္တဃရတော။ **လဒ္ဓဃရမေဝ** တိ ယတော အနေန ဘိက္ခာ လဒ္ဓါ, တမေဝ ဃရံ ပုတ္တဂေဟမေဝ။ **အာသနသာလာ ဝိယ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိ** တတော ပိတုဃရပုတ္တဃရဋ္ဌာနိယာနံ နေဝသညာနာသညာယတနနိရောဓသမာပတ္တီနံ ဥပဂန္တဗ္ဗတော။ **ပိတုဃရံ အမနသိကရိတ္ဝာတ**တိ ပဝိသိတွ်ာ သမတိက္ကန္တမ္ပိ ပိတုဃရံ န မနသိ ကတွာ။ ပုတ္တဃရဿေဝ အာစိက္ခနံ ဝိယ ဧကံ ဒွေ စိတ္တဝါရေ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗမ္ပိ နေဝသညာနာသညာယတနံ န မနသိ ကတွာ ပရတော နိရောဓသမာပတ္တိအတ္ထာယ ဧဝ မနသိကာရော။ ဧဝံ အမနသိကာရသာမညေန, မနသိကာရသာမညေန စ ဥပမုပမေယျတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ အာစိက္ခနေနပိ မနသိကာရဿေဝ ဇောတိတတ္တာ။ န ဟိ မနသိကာရေန ဝိနာ အာစိက္ခနံ သမ္ဘဝတိ။

တာ ဈာနသညာတိ တာ ဧကံ ဒွေ စိတ္တဝါရေ ပဝတ္တာ နေဝသညာနာသညာယတနသညာ။ **နိရုဇ္ဈန္တိ** တိ ပဒေသေနေဝ နိရုဇ္ဈန္တိ, ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန ပန ဥပရိ အနုပ္ပာဒော။ ယထာ စ ဈာနသညာနံ, ဧဝံ ဣတရသညာနံ ပီတိ အာဟ **''အညာ စ ဩဠာရိကာ ဘဝင်္ဂသညာ နုပ္ပဇ္ဇန္တီ''** တိ, ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **သော ဧဝံ ပဋိပန္နော ဘိက္ခူ**တိ သော ဧဝံ ယထာဝုတ္တော သညာဂ္ဂေ ဌိတော အရဟတ္တော, အနာဂါမိဖလေ ဝာ ပတိဋ္ဌိတော ဘိက္ခု ဒွီဟိ ဖလေဟိ သမန္နာဂမော, တိဏ္ဏံ သင်္ခာရာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ, သောဠသဝိဓာ ဉာဏစရိယာ, နဝဝိဓာ သမာဓိစရိယာတိ ဣမေသံ ဝသေန နိရောဓပဋိပါဒနပဋိပတ္တိံ ပဋိပန္နော။ **ဖုသတီ**တိ ဧတ္ထ **ဖုသနံ** နာမ ဝိန္ဒနံ ပဋိလဒ္ဓီတိ အာဟ **''ဝိန္ဒတိ ပဋိလဘတီ''**တိ။ အတ္ထတော ပန ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလံ စိတ္တစေတသိကာနံ သဗ္ဗသော အပ္ပဝတ္တိ ဧဝ။

အဘီတိ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ နိရတ္ထကံ, တသ္မာ ''သညာ'' ဣစ္စေဝ အတ္ထော။ နိရောဓပဒေန အနန္တရိကံ ကတွာ သမာပတ္တိပဒေ ဝတ္တဗ္ဗေ တေသံ ဒွိန္နံ အန္တရေ သမ္ပဇာနပဒံ ဌပိတန္တိ အာဟ **''နိရောဓပဒေန အနန္တရိကံ ကတွာ ဝုတ္တ''**န္တိ, တေနာဟ **''အနုပရိ။ပေ။ အတ္ထော''** တိ။ **တတ္ရာပီ** တိ တသ္မိမ္ပိ တထာ ပဒာနုပုဗ္ဗိဌပနေပိ အယံ ဝိသေသတ္တောတိ ယောဇနာ။ **သမ္ပဇာနန္တဿာ** တိ တံ တံ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ တတ္ထ တတ္ထ သင်္ခါရာနံ သမ္မသနဝသေန ပဇာနန္တဿ။ **အန္တေ** တိ ယထာဝုတ္တာယ နိရောဓပဋိပတ္တိယာ ပရိယောသာနေ။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ **သမ္ပဇာနန္တဿာ** တိ သမ္ပဇာနကာရိနောတိ အတ္ထော, တေန နိရောဓသမာပဇ္ဇနကဿ ဘိက္ခုနော အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗပရိဟာရိကပညာယ သဒ္ဓိံ အတ္ထသာဓိကာ ပညာ ကိစ္စတော ဒဿိတာ ဟောတိ, တေနာဟ **''ပဏ္ဍိတဿ ဘိက္ခုနော''**တိ။

သဗ္ဗာကာရေနာ တိ ''သမာပတ္တိယာ သရူပဝိသေသော, သမာပဇ္ဇနကော, သမာပဇ္ဇနဿ ဌာနံ, ကာရဏံ, သမာပဇ္ဇနာကာရော''တိ ဧဝမာဒိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန။ **တတ္ထာ** တိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၈၆၇) **ကထိတတောတ**တိ ကထိတဋ္ဌာနတော ဧဝ **ဂဟေတဗ္ဗာ,** န ဣဓ တံ ဝဒာမ ပုနရုတ္တိဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

ဧဝံ ခော အဟန္တိ ဧတ္ထ အာကာရတ္ထော **ဧဝံ**-သဒ္ဒေါ ဥဂ္ဂဟိတာကာရဒဿနန္တိ ကတွာ။ **ဧဝံ ဟေဋ္ဌာ** တိ ဧတ္ထ ပန သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, တေနာဟ **''သုဥဂ္ဂဟိတံ တယာတိ အနုဇာနန္တော''** တိ။

၄၁၅. သညာ အဂ္ဂံ ဧတ္ထာတိ **သညဂ္ဂံ,** အာကိဉ္စညာယတနံ။ **အဋ္ဌသု** သမာပတ္တီသုပိ **သညဂ္ဂံ အတ္ထိ ဥပလဗ္ဘတီတိ စိန္တေတွာ**။ ''ပုထူ''တိ ဟဋ္ဌိယံ လိင်္ဂဝိပလ္လာသံ ဒဿေန္တော အာဟ ''ဗဟူနိပီ''တိ။ **''ယထာ''**တိ ဣမိနာ ပကာရဝိသေသော ကရဏပ္ပကာရော ဂဟိတော, န ပကာရသာမညန္တိ အာဟ **''ယေန ယေန ကသိဏေနာ''**တိ, **ပထဝီကသိဏေန ကရဏဘူတေနာ''**တိ စ။ ဈာနံ တာဝ ယုတ္တော ကရဏဘာတေ သညာနိရောဓဖုသနဿ သာဓကတမဘာဝတော, ကထံ ကသိဏာနန္တိ? တေသမ္ပိ သော ယုတ္တော ဧဝ။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ ဈာနာနံ နိရောဓဖုသနဿ သာဓကတံ အဘာတေ, တဒဂ္ဂေန ကသိဏာနမ္ပိ တဒဝိနာဘာဝတော။ အနေကကရဏာပိ ကိရိယာ ဟောတိယေဝ ယထာ ''အဿေန ယာနေန ဒီပိကာယ ဂစ္ဆတီ''တိ။

ကေတရန္တိ သကိံ။ **ပုရိမသညာနိရောဓ**န္တိ ကာမသညာဒိပုရိမသညာယ နိရောဓံ, န နိရောဓသမာပတ္တိသညိတံ သညာနိရောဓံ။ **ကေံ သညဂ္ဂ**န္တိ ကေံ သညာဘူတံ အဂ္ဂံ သေဋ္ဌန္တိ အတ္ထော ဟေဋ္ဌိမသညာယ ဥက္ကဋ္ဌဘာဝတော။ သညာ စ သာ အဂ္ဂဉ္စာတိ သညဂ္ဂံ, န သညာသု အဂ္ဂန္တိ။ **ဒွေဝ တရေ**တိ ဒွိက္ခတ္တုံ။ **သေသကသိဏေသူ**တိ ကသိဏာနံယေဝ ဂဟဏံ နိရောဓကထာယ အဓိကတတ္တာ။ တတော ဧဝ စေတ္ထ ဈာနဂ္ဂဟဏေန ကသိဏဇ္ဈာနာနိ ဧဝ ဂဟိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **''ပဌမဇ္ဈာနေန ကရဏဘူတေနာ''** တိ အာရမ္မဏံ အနာမသိတွာ ဝဒတိ ယထာ ''ယေန ယေန ကသိဏေနာ''တိ ဧတ္ထ ဈာနံ အနာမသိတွာ ဝုတ္တံ။ **''ကတီ''**တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သင်္ဂဟေတွာ နိဂမနဝသေန ဝဒတိ။ **သဗ္ဗမ္ပီ** တိ သဗ္ဗံ ကေတရံ သမာပန္နဈာနံ။ **သင်္ဂဟေတွာ** တိ သဉ္ဇာနနလက္ခဏေန တံသဘာဝတဝိသေသတော ဧကဇ္ဈံ သင်္ဂဟေတွာ။ **အပရာပရ**န္တိ ပုနပ္ပုနံ။

၄၁၆. ဈာနပဒဋ္ဌာနံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေန္တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဝသေန သညာဉာဏာနိ ဒဿိတာနိ ပဌမနယေ ။ ဒုတိယနယေ ပန ယသ္မာ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ မဂ္ဂေန ဃဋေန္တဿ မဂ္ဂဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဝိပဿနာမဂ္ဂဝသေန သညာဉာဏာနိ ဒဿိတာနိ။ ယသ္မာ ပန ပဌမနယော လောကိယတ္တာ ဩဠာရိကော, ဒုတိယနယော မိဿကော တသ္မာ တဒုဘယံ အသမ္ဘာဝေတွာ အစ္စန္တသုခုမံ သုဘံ ထိရံ နိဗ္ဗတ္တိတလောကုတ္တရမေဝ ဒဿေတုံ မဂ္ဂဖလဝသေန သညာဉာဏာနိ ဒဿိတာနိ တတိယနယေ။ တယောပေတေ နယာ မဂ္ဂသောဓနဝသေန ဒဿိတာ။

''အယံ ပနေတ္ထ သာရော''တိ ဝိဘာဝေတုံ တိပိဋကမဟာသိဝတ္ထေရဝါဒော အာဘတော။ နိရောဓံ ပုစ္ဆိတွာ တသ္မိံ ကထိတေ တဒနန္တရံ သညာဉာဏုပ္ပတ္တိံ ပုစ္ဆန္တော အတ္ထတော နိရောဓတော ဝုဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆတိ နာမ, နိရောဓတော စ ဝုဋ္ဌာနံ အရဟတ္တဖလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ သိယာ အနာဂါမိဖလုပ္ပတ္တိယာ ဝါ, တတ္ထ သညာ ပဌမာ, တဒနန္တရဉ္စ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏန္တိ တဒုဘယံ နိဒ္ဒိသန္တော ထေရော **''ကိံ ဣမေ ဘိက္ခူ ဘဏန္တီ''** တိအာဒိမာဟ ။ တတ္ထ

“ကိံ ကမ္မေ ဘိက္ခူ ဘဏန္တိ” တိ တအာ ဒီဃနိကာယတ္တိ ပရိဝတ္တန္တေ ကမ္မံ ဌာနံ ပတ္တတ ယထာဝုတ္တေန ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိ ယာ တယော နယေ ကထေန္တေ ဘိက္ခူ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

ယသ္သ ယထာ မဂ္ဂဝီထိယံ မဂ္ဂဖလဉာဏေသု ဥပ္ပန္နေသု နိယမတော မဂ္ဂဖလပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနိ ဟောန္တိ, ဧဝံ ဖလသမာပတ္တိယံ ဖလပစ္စဝေက္ခဏဉာဏန္တိ အာဟ **“ပဏ္ဍာ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ”** န္တိ။ **“ကုဒံ အရဟတ္တဖလ”**န္တိ ကုဒံ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏသ္သ ပဝတ္တိအာကာရဒဿနံ။ **ဖလသမာဓိသညာပစ္စယာ**တိ ဖလသမာဓိသဟဂတသညာပစ္စယာ။ **ကိရ**-သဒ္ဒော အနုဿဝတ္ထော။ ယထာဓိဂတဓမ္မာနုဿရဏပက္ခိယာ ဟိ ပစ္စဝေက္ခဏာ။ သမာဓိသီသေန စေတ္ထ သဗ္ဗံ အရဟတ္တဖလံ ဂဟိတံ သဟစရဏဉာယေန, တသ္မိံ အသတိ ပစ္စဝေက္ခဏာယ အသမ္ဘဝတော ဧတတိ အာဟ **“ကုဒပ္ပစ္စယာ”** တိ။

သညာအတ္တကထာဝဏ္ဏနာ

၄၁၇. ဒေသနာယ သဏှဟဘာဝေန သာရမ္ဘမက္ခိဿာဒိမလဝိသောဓနတော သုတမယဉာဏံ နှဟာပိတံ ဝိယ, သုခုမဘာဝေန တနုလေပနဝိလိတ္တံ ဝိယ, တိလက္ခဏဗ္ဗာဟတတာယ ကုဏ္ဍလာဒိအလင်္ကာရဝိဘူသိတံ ဝိယ စ ဟောတိ, တဒနုပသေဝတော ဉာဏသ္သ စ တထာဘာဝတော တံသမင်္ဂိနော ပုဂ္ဂလသ္သ တထာဘာဝပတ္တိ, နိရောဓကထာယ နိဝေသနဥဿ သိရိသယနပ္ပဝေသနသဒိသန္တိ အာဟ **“သဏှဟသုခုမ။ပေ။ အာရောပိတောပိ”**တိ။ **တတ္ထာ** တိ တဿံ နိရောဓကထာယံ။ **သုခံ အဝိန္ဒန္တော** မန္ဒဗုဒ္ဓိတာယ အလဘန္တော။ မလဝိဒူသိတတာယ **ဂူထဌာနသဒိသံ။ အတ္တနော လဒ္ဓိံ** အတ္တဒိဋ္ဌိံ။ **အနုမတိံ ဂဟေတွတ**တိ အနုညံ ဂဟေတွတ “ဧဒိသော မေ အတ္တာ”တိ အနုဇာနာပေတွတ, အတ္တနော လဒ္ဓိယံ ပတိဋ္ဌပေတွတတိ အတ္ထော။ **ကံ ပနာ**တိ ဩဠာရိကော, မနောမယော, အရူပီတိ တိဏ္ဏံ အတ္တတအနံ ဝသေန တိဝိဓေသု ကတမန္တိ အတ္ထော။ **ပရိဟရန္တော** တိ ဝိဒ္ဓံသနတော ပရိဟရန္တော, နိဂူဟန္တောတိ အဓိပ္ပာယော။ ယသ္မာ စတုသန္တတိရူပပ္ပဗန္ဓံ ဧကတ္တဝသေန ဂဟေတွတ ရူပီဘာဝတော “ဩဠာရိကော အတ္တာ”တိ ပစ္စေတိ အတ္တတဒိ, အန္နဟနော ပဓာနတာယ ပရိကပ္ပေတွတ “သဿတော”တိ မညတိ, ရူပီဘာဝတော ဧဝ စ သညာယ အညတ္တံ ဉာယာဂတမေဝ, ယံ ဝေဒတဒိနော “အန္နမယော, ဟနမယော”တိ စ ဒ္ဒဝိဓာ ဝေဟရန္တိ, တသ္မာ ပရိဗ္ဗာဇကော တံ သန္ဓာယာ **“ဩဠာရိကံ ခေါ”**တိ အာဟ။

တတ္ထ ယဒိ အတ္တာ ရူပီ, န သညီ, သညာယ အရူပဘာဝတ္တာ, ရူပဓမ္မာနဉ္စ အသညာနနသဘာဝတ္တာ, ရူပီ စ သမာနော ယဒိ တဝ မတေန နိစ္စော, သညာ အပရာပရံ ပဝတ္တနတော တတ္ထ တတ္ထ ဘိဇ္ဇတီတိ ဘေဒသဗ္ဘာဝတော အနိစ္စာ, ဧဝမ္ပိ “အညာ သညာ, အညော အတ္တာ”တိ သညာယ အဘာဝတော အစေတနောတိ န ကမ္မဿ ကာရကော, ဖလဿ စ န ဥပဘုဉ္ဇကောတိ အာပန္နမေဝ, တေနာဟ **“ဩဠာရိကော စ ဟိ တေ”**တိအာဒိ။ **ပစ္စာဂစ္ဆတော** တိ ပစ္စာဂစ္ဆန္တဿ, ဇာနတောတိ အတ္ထော။ “အညာ စ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, အညာ စ သညာ နိရုဇ္ဈန္တီ”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ဥပ္ပာဒပုဗ္ဗကော နိရောဓော, န စ ဥပ္ပန္နံ အနိရုဇ္ဈကံ နာမ အတ္ထီတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“စတုန္နဉ္စ ခန္ဓာန”** န္တိအာဒိ။

၄၁၈-၄၂၀. **မနောမယန္တိ** ဈာနမနသော ဝသေန မနောမယံ။ ယော ဟိ ဗာဟိရပစ္စယနိရပေက္ခော, သော မနသာဝ နိဗ္ဗတ္တောတိ မနောမယော။ ရူပလောကေ နိဗ္ဗတ္တသရီရံ သန္ဓာယ ဝဒတိ, ယံ ဝေဒတဒိနော အာနန္ဒမယော, ဝိညာဏမယောတိ စ ဒ္ဒဝိဓာ ဝေဟရန္တိ။ **တတ္ရာပီ** တိ “မနောမယော အတ္တာ”တိ ကုမသ္မိမ္ပိ ပက္ခေ။ **အေသေ ဒိန္နေ** တိ “အညာဝ သညာ ဘဝိဿတီ”တိအာဒိနာ အေသေ ဒိန္နေ။ ကုဏာပိ ပုရိမတဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ အေသဒဿနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ယဒိ အတ္တာ မနောမယော, သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂီ, အဟီနိန္ဒြိယော စ ဘဝေယျ, ဧဝံ သတိ “ရူပံ အတ္တာ သိယာ, န စ သညီ”တိ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တေနာဟ – “မနောမယော စ ဟိ တေ”တိအာဒိ။ ကသ္မာ ပနာယံ ပရိဗ္ဗာဇကော ပဌမံ ဩဠာရိကံ အတ္တာနံ ပဋိဇာနိတွတ တံ လဒ္ဓိံ ဝိဿဇ္ဇေတွတ ပုန မနောမယံ အတ္တာနံ ပဋိဇာနာတိ, တဉ္စ ဝိဿဇ္ဇေတွတ အရူပိံ အတ္တာနံ ပဋိဇာနာတီတိ? ကာမဉ္စေတ္ထ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ, တထာပိ ကုမေ တိတ္ထိယာ နာမ အနဝဋ္ဌိတစိတ္တာ ထုသရာသိမှိ နိခာတခာဏုကော ဝိယ စဉ္စလာတိ ဒဿေတုံ **“ယထာ နာမ ဥမ္မတ္တကော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သညာယာ**တိ ပကတိသညာယ။ **ဥပ္ပာဒနိရောဓံ ကုစ္ဆတိ** အပရာပရံ ပဝတ္တာယ သညာ

ယ ဥဒယဝယဒဿနတော။ တထာပိ ‘‘သညာ သညာ’’တိ ပဝတ္တသမညံ ‘‘အတ္တာ’’တိ ဂဟေတွာ တဿ စ အဝိစ္စ ဆေဒံ ပရိကပ္ပေန္တော သဿတံ မညတိ, တေနာဟ **‘‘အတ္တာနံ ပန သဿတံ မညတီ’’** တိ။

တထေတတိ ယထာ ‘‘ရူပီ အတ္တာ’’တိ, ‘‘မနောမယော အတ္တာ’’တိ စ တဒုဘယေ သညာယ အတ္တတော အညတာ, တထာ စဿ အစေတနတာဒိဒေါသပ္ပသင်္ဂေ ဒုန္နိတရော , တထေဝ ဣမသ္မိံ တဒေ ဒေါသော။ တေနာဟ **‘‘တထေဝ ဿ ဒေါသံ ဒဿေန္တော’’**တိ။ **မိစ္ဆာဒဿနေနာ** တိ အတ္တဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန မိစ္ဆာဘိနိဝေသေန။ **အဘိဘူတတ္တာ** တိ အနာဒိကာလဘာဝိတဘာဝေန အဇ္ဈောတ္ထဋတ္တာ နိတရိတဉာဏစာရတ္တာ။ **တံ နာနတ္တံ အဇာနန္တော** တိ ယေန သန္တတိဃနေန, သမူဟဃနေန စ ဝဉ္စိတော ဗာလော ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တမာနံ ဓမ္မသမူဟံ မိစ္ဆာကဟဝသေန ‘‘အတ္တာ’’တိ, ‘‘နိစ္စော’’တိ စ အဘိနိဝိဿ တေဟရတိ, တံ ဧကတ္တသညိတံ ဃနဂ္ဂဟဏံ ဝိနိဘုဇ္ဇ ယာထာဝတော ဇာနနံ ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေ, သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ တိတ္ထိယာနံ သော နတ္ထီတိ အယမ္ပိ ပရိဗ္ဗာဇကော တာဒိသဿ ဉာဏဿ ပရိဟကဿ အဘာဝတော ဝုစ္စမာနမ္ပိ နာညာသိ။ တေန ဝုတ္တံ **‘‘ဘဂဝတာ ဝုစ္စမာနမ္ပိ တံ နာနတ္တံ အဇာနန္တော’’** တိ။ သညာ နာမာယံ နာနာရမ္မဏာ နာနာက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဝေတိ စာတိ **သညာယ ဥပ္ပာဒနိရောဓံ ပဿန္တောပိ သညာမယံ** သညာဘူတံ **အတ္တာနံ** ပရိကပ္ပေတွာ ယထာဝုတ္တဃနဝိနိဗ္ဗောကဘာဝတော **နိစ္စမေဝ** ကတွာ **မညတိ** ဒိဋ္ဌိမညနာယ။ တထာဘူတဿ စ တဿ သဏှသုခုမပရမဂမ္ဘီရဓမ္မတာ န ဉာယတေတာတိ ဝုတ္တံ **‘‘ဒုဇ္ဇာနံ ခေါ’’** တိအာဒိ။

ဒိဋ္ဌိအာဒီသု ‘‘ဧဝမေတ’’န္တိ ဒဿနံ အဘိနိဝိသနံ **ဒိဋ္ဌိ**။ တဿာ ဧဝ ပုဗ္ဗဘာဂဘူတံ ‘‘ဧဝမေတ’’န္တိ နိဇ္ဈာနဝသေန ခမနံ **ခန္တိ** ။ တထာ ရောစနံ **ရုစိ**။ **‘‘အညထာ’’**တိအာဒိ တေသံ ဒိဋ္ဌိအာဒီနံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿနံ။ တတ္ထ **အညထာ**တိ ယထာ အရိယဝိနယေ အန္တဒွယံ အနုပဂ္ဂမ္မ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒာဝသေန ဒဿနံ ဟောတိ, တတော အညထာယေဝ။ **အညဒေဝ**တိ ယံ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇတိ ခန္ဓာယတနာဒိ, တဿ စ အနိစ္စတာဒိ, တတော အညဒေဝ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနံ အတ္တာနံ သဿတာဒိ **တေ ခမတိ စေဝ ရုစ္စတိ စ**။ အာယုဉ္ဇနံ အနုယုဉ္ဇနံ **အာယောဂေါ,** တေနာဟ **‘‘ယုတ္တပယုတ္တတာ’’**တိ။ **ပဋိပတ္တိယာ** တိ ပရမတ္ထစိန္တနာဒိပရိဗ္ဗာဇကပဋိပတ္တိယာ ။ **ဒုဇ္ဇာနမေတံ** ဓမ္မတံ တွံ ‘‘အယံ ပရမတ္ထော, အယံ သမ္မုတီ’’တိ ဣမဿ ဝိဘာဂဿ ဒုဗ္ဗိဘာဂတ္တာ။ ‘‘ယဒိ ဧတံ ဒုဇ္ဇာနံ, တံ တာဝ တိဋ္ဌတု, ဣမံ ပနတ္ထံ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိဿာမီ’’တိ စိန္တေတွာ ယထာ ပဋိပဇ္ဇိ, တံ ဒဿေတုံ **‘‘အထ ပရိဗ္ဗာဇကော’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အညော တ သညတော**တိ သညာသဘာဝတော အညော သဘာဝေ တ အတ္တာ ဟောတူတိ အတ္ထော။ **အဿာ** တိ အတ္တနော။

လောကီယတိ ဒိဿတိ ဧတ္ထ ပုညပာပံ, တဗ္ဗိပာကော စာတိ **လောကော,** အတ္တာ။ သော ဟိဿ ကာရကော, ဝေဒကော စာတိ ဣစ္ဆိတော။ **ဒိဋ္ဌိဂတ** န္တိ ‘‘သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ’’တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၁; ဥဒာ. ၅၅) နယပ္ပဝတ္တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ။ န ဟေသ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအတ္ထနိဿိတော တဒသံဝတ္တနတော။ ယော ဟိ တအာဝဟော, သော တံနိဿိတောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘေယျ ယထာ တံ ပုညဉာဏသမ္ဘာရော။ ဧတေနေဝ တဿ န ဓမ္မနိဿိတတာပိ သံဝဏ္ဏိတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယဿာတိ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယံ, တဒေဝ **အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယကံ** ယထာ ‘‘ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကော’’တိ, (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂၁) တေနာဟ **‘‘သိက္ခတ္တယသင်္ခါတဿာ’’** တိအာဒိ။ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဿ သံသာရဝဋ္ဋေ နိဗ္ဗိဒါဝိရာဂနိရောဓုပသမာသံဝတ္တနံ ဝဋ္ဋန္တောဂဓတ္တာ, တဿ ဝဋ္ဋသမ္ဗန္ဓနတော စ။ တထာ အဘိညာသမ္ဗောဓနိဗ္ဗာနာသံဝတ္တနဉ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဘိဇာနနာယာ**တိ ဉာတပရိညာဝသေန အဘိဇာနနတ္ထာယ။ **သမ္ဗုဇ္ဈနတ္ထာယာ** တိ တီရဏပဟာနပရိညာဝသေန သမ္ဗောဓနတ္ထာယာတိ ဝဒန္တိ။ **အဘိဇာနနာယာ**တိ အဘိညာပညာဝသေန ဇာနနာယ, တံ ပန ဝဋ္ဋဿ ပစ္စက္ခကရဏမေဝ ဟောတီတိ အာဟ **‘‘ပစ္စက္ခကိရိယာယာ’’**တိ။ **သမ္ဗုဇ္ဈနတ္ထာယာ**တိ ပရိညာဘိသမယဝသေန ပဋိဝေဓာယ။

ကာမံ တဏှာပိ ဒုက္ခသဘာဝ, တဿာ ပန သမုဒယဘာဝေန ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ **‘‘တဏှံ ဌပေတွာ’’**တိ ဝုတ္တံ။ **ပဘာဝနတော** ဥပ္ပာဒနတော။ ဒုက္ခံ ပဘာဝေန္တီပိ တဏှာ အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယန္တရသဟိတာ ဧဝ ပဘာဝေတိ, န ကေဝလာတိ အာဟ **‘‘သပ္ပစ္စယာ’’** တိ။ **ဥဘိန္နံ အပ္ပဝတ္တိ** တိ ဥဘိန္နံ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ, နပ္ပဝတ္တန္တိ ဧတ္ထ ဒုက္ခသမုဒယာ ဧတသ္မိံ တ အဓိဂတေတိ အပ္ပဝတ္တိ။ ဒုက္ခနိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ အဓိဂစ္ဆတိ, တဒတ္ထံ ပဋိပဒာ စာတိ **ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒာ။ မဂ္ဂဟာတုဘာဝတေ**တိ အဂ္ဂမဂ္ဂသမုပ္ပာဒေါ။ **ဖလသစ္ဆိကိရိယာ** တိ အသေက္ခဖလာဓိဂမော။ **အာကာရန္တိ** တံ ဂမနလိင်္ဂံ။

၄၂၁. သမန္တတော နိဂ္ဂဏှာဟနဝသေန တောဒနံ ဝိဇ္ဈနံ **သန္နိတောဒကံ, တစာယာ** တိ စ ပစ္စတ္တေ ကရဏဝစနန္တိ အာဟ **"ဝစနပတောဒေနာ"**တိ။ **သဇ္ဈုဏ္ဏရိတ** န္တိ သမန္တတော ဘုသံ အရိတံ **အကံသူ**တိ သတမတ္တေဟိ တုတ္တကေဟိ ဝိယ တိသသတမတ္တာ ပရိဗ္ဗာဇကာ တစာပတောဒနေဟိ တုဒိံသု **သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာန** န္တိ ပရမတ္ထသဘာဝတော ဥပလဗ္ဘမာနံ, နပကတိအာဒိ ဝိယ အနုပလဗ္ဘမာနံ။ **တစ္ဆ** န္တိ သစ္စံ။ **တထ**န္တိ အဝိပရီတံ **လောကုတ္တရဓမ္မေ သူ**တိ ဝိသယေ ဘုမ္မံ တေ ဓမ္မေ ဝိသယံ ကတွာ။ **ဌိတသဘာဝ**န္တိ အဝဋ္ဌိတသဘာဝံ, တဒုပ္ပာဒကန္တိ အတ္ထော။ **လောကုတ္တရဓမ္မနိယာမတ** န္တိ လောကုတ္တရဓမ္မသမ္ပာပနနိယာမေန နိယတံ, တေနာဟ **"ဗုဒ္ဓါနုဌဟီ"**တိအာဒိ။ **ဒေသာ** တိ "ဓမ္မဋ္ဌိတတ"န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရာ။

စိတ္တဟတ္ထိသာရိပုတ္တပောဋ္ဌပါဒဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၄၂၂. **သုခုမေသု အတ္ထန္တရေသူ** တိ ခန္ဓာယတနာဒီသု သုခုမဉာဏဂေါစရေသု ဓမ္မေသု။ **ကုသလော**တိ ပုဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓသာသနေ ကတပရိစယတာယ ဆေကော **အဟောသိ။ ဂိဟိဘာဝေ အာနိသံသကထာယ ကထိတတ္တာ** သီလဝန္တဿ ဘိက္ခုနော တထာ ကထနေန ဝိဗ္ဘမနေ နိယောဇိတတ္တာ ဣအနိ သယမ္ပိ သီလတ ဧဝ ဟုတွာ ဆ တရေ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၃၇; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၆၉) ဝိဗ္ဗမိ။ ကမ္မသရိက္ခကေန ဟိ ဖလေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ **မဟာသာဝကဿ ကထိတေ** တိ မဟာသာဝကဿ မဟာကောဋ္ဌိကတ္ထေရဿ အပသာဒနကထိတနိမိတ္တံ။ **ပတိဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော** တိ သာသနေ ပတိဋ္ဌာတုံ လဒ္ဓုံ အသက္ကောန္တော။

၄၂၃. **ပညာစက္ခုနော နတ္ထိတာယာ**တိ သုဝုတ္တဒုရုတ္တသမဝိသမဒဿနသမတ္ထပညာစက္ခုနော အဘာဝေန ။ **စက္ခုမာ**တိ ဧတ္ထ ယာဒိသေန စက္ခုနာ ပုရိသော "စက္ခုမာ"တိ ဝုတ္တော, တံ ဒဿေတုံ **"သုဘာသိတာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧကေကောဋ္ဌာသာ**တိ ဧကန္တိကာ, နိဗ္ဗာနာဝဟဘာဝေန နိစ္ဆိတာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဌပိတာ**တိ ဝဝတ္ထာပိတာ။ **န ဧကကောဋ္ဌာသာ** န ဧကန္တိကာ, န နိဗ္ဗာနာဝဟဘာဝေန နိစ္ဆိတာ ဝဋ္ဋန္တောဂဓဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။

ဧကံသိကဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၄၂၅. "ကသ္မာ အာရဘီ"တိ ကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာ **"အနိယ္ယာနိကဘာဝဒဿနတ္ထ"** န္တိ ပယောဇနံ ဝိဿဇ္ဇိတံ။ သတိ ဟိ ဖလသိဒ္ဓိယံ ဟေတုသိဒ္ဓေယေဝ ဟောတီတိ။ **ပညာပိတနိဋ္ဌာယာ** တိ ပဝေဒိတဝိမုတ္တိမဂ္ဂဿ, ဝဋ္ဋဒုက္ခပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိ ဧတာယာတိ "နိဋ္ဌာ"တိ ဝိမုတ္တိ ဝုတ္တာ။ နိဋ္ဌာမဂ္ဂေ ဟိ ဣဓ ဥတ္တရပဒလောပေန "နိဋ္ဌာ"တိ ဝုတ္တော။ တဿ ဟိ အနိယ္ယာနိကတာ, နိယ္ယာနိကတာ စ ဝုစ္စတိ, န နိဋ္ဌာယ။ နိယ္ယာနံ တ နိဂ္ဂမနံ နိဿရဏံ, ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ဝူပသမောတိ အတ္တော။ နိယ္ယာနမေဝ နိယ္ယာနိကံ, န နိယ္ယာနိကံ အနိယ္ယာနိကံ, သော ဧဝ ဘာဝေ အနိယ္ယာနိကဘာဝေ, တဿ ဒဿနတ္ထန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **"ဧဝ"**န္တိ "နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာန"န္တိ ဝစနမတ္တသာမညံ ဂဟေတွာ ဝဒတိ, န ပန ပရမတ္ထတော တေသံ သမယေ နိဗ္ဗာနပညာပနဿ လဗ္ဘနတော, တေန ဝုတ္တံ **"သာ စ န နိယ္ယာနိကာ"**တိအာဒိ။ **လောကထူပိကာဒိဝသေနာ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန "အညော ပုရိသော, အညာ ပကတီ"တိ ပကတိပုရိသန္တရာဝဗောဓော မောက္ခော, ဗုဒ္ဓိအာဒိဂုဏဝိနိမုတ္တဿ အတ္တနော သကတ္တနိ အဝဋ္ဌာနံ မောက္ခော, ကာယပဝတ္တိဂတိဇာတိဗန္ဓာနံ အပ္ပမဇ္ဇနဝသေန အပ္ပဝတ္တော မောက္ခော, ယညေဟိ ဇုတေန ပရေန ပုရိသေန သလောကတာ မောက္ခော, သမီပတာ မောက္ခော, သဟယောဂေ မောက္ခောတိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ယထာပညတ္တာ** တိ ပညတ္တပ္ပကာရာ **ဟုတွာ န နိယ္ယာတိ,** ယေနာကာရေန "နိဋ္ဌာ ဟပုဏီယတီ"တိ တေဟိ ပဝေဒိတာ, တေနာကာရေန တသ္မာ အပ္ပတ္တဗ္ဗတော န နိယ္ယာတိ။ **ပဏ္ဍိတေဟိ ပဋိက္ခိတ္တာ** တိ "နာယံ နိဋ္ဌာ ပဋိပဒါ ဝဋ္ဋဿ အနတိက္ကမနတော"တိ ဗုဒ္ဓာဒီဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ ပဋိက္ခိတ္တာ။ **နိဝတ္တတီ** တိ ပဋိက္ခေပဿ ကာရဏဝစနံ, တသ္မာ တေဟိ ပညတ္တာ နိဋ္ဌာ ပဋိပဒါ န နိယ္ယာတိ, အညဒတ္ထု တံသမင်္ဂိနံ ပုဂ္ဂလံ သံသာရေ ဧဝ ပရိဗ္ဗမာပေန္တီ နိဝတ္တတိ။

ပဓာနံ ဇာနနံ နာမ ပစ္စက္ခတော ဇာနနံ တဿ ပမာဏဇေဋ္ဌဘာဝတော, ဣတရဿ သံသယာနုဗဒ္ဓတ္တာတိ ဝုတ္တံ **"ဇာနံ ပဿ"** န္တိ။ တေနေတ္ထ ဒဿနေန ဇာနနံ ဝိသေသေတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – တုမှာကံ ဧကန္တသုခေ လောကေ ပစ္စက္ခတော ဉာဏဒဿနံ အတ္ထီတိ။ **ဇာန**န္တိ တ တဿ လောကဿ အနုမာနဝိသယတံ ပုစ္ဆတိ, **ပဿ** န္တိ

ပစ္စက္ခတော ကေစရတံ။ အယဥ္စေဟတ္ထ အတ္ထော – အပိ တုမှ္ဟာကံ လောကော ပစ္စက္ခတော ဉာတော, ဥဒာဟု အနုမာန တောတိ။

ယသ္မာ လောကေ ပစ္စက္ခဘူတော အတ္ထော ဣန္ဒြိယဂေစရဘာဝေန ဟာကဗ္ဗော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနီ”** တိ အာဒိ။ **ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာနီ** တိ ဒိဋ္ဌတ, ဒဿနဘူတေန, တဒနုဂတေန စ ဉာဏေန ဂဟိတပုဗ္ဗာနီတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ ကတ္တ **“သရီရသဏ္ဌာနာဒီနီ”** တိ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ **“အပ္ပာဋိဟီရက တ”** န္တိ အနုနာသိကလောပံ ကတ္တ နိဒ္ဒေ သောတိ အာဟ **“အပ္ပာဋိဟီရကံ တ”** န္တိ “အပ္ပာဋိဟီရံ ကတ”န္တိ ဧဝမေတ္ထ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ပဋိပက္ခဟရဏတော ပဋိ ဟာရိယံ, တဒေဝ ဟာဋိဟာရိယံ, ဥတ္တရဝိရဟိတံ ဝစနံ။ ဟာဋိဟာရိယမေဝေတ္ထ “ဟာဋိဟီရက”န္တိ တ ဝုတ္တံ။ န ဟာဋိဟီရ ကံ အပ္ပာဋိဟီရကံ ပရေဟိ ဝုစ္စမာနဥတ္တရေဟိ သဥတ္တရတ္တာ, တေနာဟ **“ပဋိဟရဏဝိရဟိတ”**န္တိ။ သဥတ္တရဥ ဟိ ဝစနံ တေန ဥတ္တရေန ပဋိဟာရီယတိ အတိဝိပရိဝတ္တီယတိ။ တတော ဧဝ နိယျာနဿ ပဋိဟရဏမဂ္ဂဿ အ ဘာဝတော **“အနိယျာနိက”** န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။

၄၂၆. **ဝိလာသော** လီဠာ။ **အာကပ္ပော** ကေသဗန္ဓဝတ္ထဂ္ဂဟဏာ အာဒိအာကာရဝိသေသော, ဝေသသံဝိဓာနံ တ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဘာတဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **“ဘာတေ”**တိ စ စာတုရိယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တယောအတ္တပဋိလာဘဝဏ္ဏနာ

၄၂၈. အာဟိတော အဟံ မာနော ဧတ္ထာတိ **အတ္တာ,** အတ္တဘာတေတိ အာဟ **“အတ္တပဋိလာဘောတိ အတ္တဘာဝပဋိ လာဘော”**တိ။ **ကာမဘဝံ ဒဿေတိ** တဿ ဩဠာရိကတ္တာ။ **ရူပဘဝံ ဒဿေတိ** ဈာနမနေ န နိဗ္ဗတ္တံ ဟုတ္တ ရူပီဘာဝေန ဥပလဗ္ဘနတော။ **သံကိလေသိကာ ဓမ္မာ နာမ ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒာ** တဒ ဘာဝေ ကဿစိ သံကိလေသဿာပိ အသမ္ဘဝတော။ **ဝေါဒါနိယာ ဓမ္မာ နာမ သမထဝိပဿနာ** တာသံ ဝသေန သဗ္ဗ သော စိတ္တဝေါဒါနဿ သိဇ္ဈနတော။

၄၂၉. ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ အသမုစ္ဆေဒေ ပန န ကအာစိပိ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ ဟာရိပူရီ, ဝေပုလ္လံ တ သမ္ဘဝတိ, သမုစ္ဆေ ဒေ ပန သတိ ဧဝ သမ္ဘဝတီတိ **မဂ္ဂပညာဖလပညာ** -ဂ္ဂဟဏံ။ တာ ဟိ သကိံ ပရိပုဏ္ဏာ ပရိပုဏ္ဏာ ဧဝ အပရိဟာနဓမ္မ တ္တာ။ **တရုဏပီတီ**တိ ဥပ္ပန္နမတ္တာ အလဒ္ဓာသေဝနာ ဒုဗ္ဗလာ ပီတိ။ **ဗလဝတုဋ္ဌီ** တိ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိယာ လဒ္ဓာ သေဝနာ ဥပရိဝိသေသာဓိဂမဿ ပစ္စယဘူတာ ထိရတရာ ပီတိ။ **“ယံ အဝေတစုမှ္ဟာ”**တိအာဒီသု အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယံ ဝေဟာရံ “သံကိလေသိကဝေါဒါနိယဓမ္မာနံ ပဟာနာဘိဝုဒ္ဓိနိဒ္ဒံ ပညာယ ဟာရိပူရိဝေပုလ္လဘူတံ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ အပရပ္ပစ္စယေန ဉာဏေန ပစ္စက္ခတော သမ္ပာဒေတွ္တ ဝိဟရိဿတိ”တိ ကထယိမှ္ဟ။ **တတ္ထ** တသ္မိံ ဝိဟာရေ **တဿ** မမ ဩဝာဒကရဿ ဘိက္ခုနော **ဧဝံ** ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဝိဟရဏနိမိတ္တံ ပမောဒပ္ပဘာဝိတာ **ပီတိ စ ဘာဝိဿတိ,** တဿာ စ ပစ္စယဘူတံ ပဿဒ္ဓိဒွယံ သမ္မဒေဝ ဥပဋ္ဌိတာ **သတိ စ** ဥက္ကံသဂတံ ဉာဏဉ္စ တထာဘူ တော စ သော ဝိဟာရော။ သန္တပဏီတတာယ အတပ္ပကော အနညသာဓာရဏော သုခဝိဟာရောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟ တီတိ။

ပဌမဇ္ဈာနေ ပဋိလဒ္ဓမတ္တေ ဟီနဘာဝတော ပီတိ ဒုဗ္ဗလာ ဟာမောဇ္ဇပက္ခိကာ, သုဝိဘာဝိတေ ပန တသ္မိံ ပဂုဏေ သာ ပဏီတာ ဗလဝဘာဝတော ပရိပုဏ္ဏကိစ္စာ ပီတီတိ ဝုတ္တံ **“ပဌမဇ္ဈာနေ ဟာမောဇ္ဇာဒယော ဆပိ ဓမ္မာ လဗ္ဘန္တီ”**တိ။ **“သုခေါ ဝိဟာရော”**တိ ဣမိနာ သမာဓိ ဂဟိတော။ သုခံ ဂဟိတန္တိ အပရေ, တေသံ မတေန သန္တသုခတာယ ဥပေက္ခာ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ “သုခ”န္တိ ဣစ္ဆိတာ, တေနာဟ **“တထာ စတုတ္ထေ”** တိအာဒိ။ **ဟာမောဇ္ဇံ နိဝတ္တတီ** တိ ဒု ဗ္ဗလပီတိသင်္ခါတံ ဟာမောဇ္ဇံ ဆသု ဓမ္မေသု နိဝတ္တတိ ဟာယတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန ဒုတိယဇ္ဈာနေ သဗ္ဗ ဇအာ ပီတိ ဗလဝတီ ဧဝ ဟောတိ, န ပဌမဇ္ဈာနေ ဝိယ ကအာစိ ဒုဗ္ဗလာ။ **သုဒ္ဓဝိပဿနာ ဟာဒကဇ္ဈာနမေတ** တိ ဥပရိ မဂ္ဂံ အကထေတွ္တ ကေဝလံ ဝိပဿနာဟာဒကဇ္ဈာနံ **ကထိတံ။ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိပဿနာ ကထိတာ** တိ ဝိပဿနာ ယ ဟာဒကဘာဝေန ဈာနာနိ ကထေတွ္တ တတော ပရံ ဝိပဿနာပုဗ္ဗက စတ္တာရောပိ မဂ္ဂ ကထိတာတိ အတ္ထော။ **စ တုတ္ထဇ္ဈာနိကဖလသမာပတ္တိ ကထိတာ**တိ ပဌမဇ္ဈာနိကာဒိကာ ဖလသမာပတ္တိယော အကထေတွ္တ စတုတ္ထဇ္ဈာ နိကာ ဧဝ ဖလသမာပတ္တိ ကထိတာ။ **ပီတိဝေဝစနမေဝ ကတ္တ**တိ ဒွိဝိန္နံ ပီတီနံ ဧကသ္မိံ စိတ္တုပ္ပာဒေ အနုပ္ပဇ္ဇန

တော ဟာမောဇ္ဇံ ပီတိဝေဝေစနမေဝ ကတ္တ။ ပီတိသုခါနံ အပရိစ္စတ္တတ္တာ, **"သုခော စ ဝိဟာရော"**တိ သာတိသယသ္သ သ သုခဝိဟာရဿ္သ ဂဟိတတ္တာ စ **ဒုတိယဇ္ဈာနိကဖလသမာပတ္တိ နာမ ကထိတာ။** ကာမံ ပဌမဇ္ဈာနေပိ ပီတိသုခါနိ လဗ္ဘန္တိ, တာနိ ပန ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန န သန္တပဏီတာနိ, သန္တပဏီတာနိ စ ဣဓာဓိပ္ပေတာနိ။

၄၃၂-၄၃၇. **ဝိဘာဝနတ္တော** တိ ပကာသနတ္တော သရူပတော နိရူပနတ္တော, တေနာဟ **"အယံ သော"**တိအာဒိ။ **နန္တိ** ဩဠာရိကံ အတ္တပဋိလာဘံ။ **သပ္ပဋိဟရဏ** န္တိ ပရေန စောဒိတဝစနေန သပရိဟာရံ သဥတ္တရံ။ **တုဏှော** တိ မုသာ အဘူတော။ **သစ္စဝတ** တိ သော ဧဝ အတ္တပဋိလာဘော။ **တသ္မိံ သမယေ ဟောတီ** တိ တသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နသမယေ ဝိဇ္ဇမာနော ဟောတိ။ **အတ္တပဋိလာဘောတွေဝဝ နိယ္ယာတေသိ,** န နံ သရူပတော နီဟရိတ္ဘာ ဒဿေသိ။ **ရူပာဒယော စေတ္ထ ဓမ္မာ** တိ ရူပဝေဒနာဒယော ဧဝ ဧတ္ထ လောကေ သဘာဝဓမ္မာ။ **အတ္တပဋိလာဘော**တိ ပန တေ ရူပာဒိကေ ပဉ္စက္ခန္ဓေ ဥပာဒါယ ပညတ္တိ, တေနာဟ **"နာမမတ္တမေတ"**န္တိ။ **နာမပဏ္ဏတ္တိဝသေနာ** တိ နာမဘူတပညတ္တိမတ္တတာဝသေန။

၄၃၈. **ဧဝဉ္စ** ပန **ဝတ္ဝာ**တိ "အတ္တပဋိလာဘောတိ ရူပာဒိကေ ဥပာဒါယ ပညတ္တိမတ္တ"န္တိ ဣမမတ္ထံ "ယသ္မိံ စိတ္တ သမယေ"တိအာဒိနာ ဝတွာ။ **ပဋိပုစ္ဆိတွာ ဝိနယနတ္ထ** န္တိ ယထာ ပရေ ပုစ္ဆေယျံ, တေနာကာရေန ကာလဝိဘာဂတော ပဋိပုအနိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ တဿ အတ္ထဿ ဉာပနဝသေန ဝိနယနတ္ထံ။ **တသ္မိံ သမယေ သစ္စော အဟောသီ** တိ တသ္မိံ အတီတသမယေ ဥပာဒါနဿ ဝိဇ္ဇမာနတာယ သစ္စဘူတော ဝိဇ္ဇမာနော ဝိယ ဝတ္တဗ္ဗော အဟောသိ, န ပန **အနာဂတော** ဣအနိ **ပစ္စုပ္ပန္နော** တ **အတ္တပဋိလာဘော** တဒုပာဒါနဿ တဒါ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ **ယေ တေ အတီတာ ဓမ္မာ** အတီတသမယေ အတီတတ္တပဋိလာဘဿ ဥပာဒါနဘူတာ ရူပာဒယော။ **တေ တေရဟိ နတ္ထိ** နိရုဒ္ဓတ္တာ။ တတော ဧဝ **အဟေသုန္တိ သင်္ချံ ဂတာ။ တသ္မာ** တိ တသ္မိံယေဝ သမယေ လဗ္ဘနတော။ **သောပိ** တဒုပာဒါနော **မေ အတ္တပဋိလာဘော တသ္မိံယေဝ** အတီတ**သမယေ သစ္စော** ဘူတော ဝိဇ္ဇမာနော ဝိယ **အဟောသိ။ အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာန** န္တိ အနာဂတာနဉ္စေဝ ပစ္စုပ္ပန္နာနဉ္စ ရူပဓမ္မာနံ ဥပာဒါနဘူတာနံ **တဒါ** တသ္မိံ အတီတသမယေ **အဘာဝတ** တဒုပာဒါနော **အနာဂတော ပစ္စုပ္ပန္နော** စ အတ္တပဋိလာဘော **တသ္မိံ** အတီတ**သမယေ မောဃော** တုစ္ဆော မုသာ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **နာမမတ္တမေတ**တိ သမညာမတ္တမေဝ။ **အတ္တပဋိလာဘံ ပဋိဇာနာတိ** ပရမတ္ထတော အနုပလဗ္ဘမာနတ္တာ။

"ဧသေဝ နယော"တိ ဣမိနာ ယေ တေ အနာဂတာ ဓမ္မာ, တေ တေရဟိ နတ္ထိ, "ဘဝိဿန္တီ"တိ ပန သင်္ချံ ဂမိဿန္တိ, တသ္မာ သောပိ မေ အတ္တပဋိလာဘော တသ္မိံယေဝ သမယေ သစ္စော ဘဝိဿတိ။ အတီတပစ္စုပ္ပန္နာနံ ပန ဓမ္မာနံ တဒါ အဘာဝတ တသ္မိံ သမယေ မောဃော အတီတော မောဃော ပစ္စုပ္ပန္နော။ ယေ ဣမေ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ, တေ တေရဟိ အတ္ထိ, တသ္မာ ယောယံ မေ အတ္တပဋိလာဘော, သော ဣအနိ သစ္စော။ အတီတာနာဂတာနံ ပန ဓမ္မာနံ ဣအနိ အဘာဝတ တသ္မိံ သမယေ မောဃော အတီတော မောဃော အနာဂတောတိ ဧဝံ အတ္ထတော နာမမတ္တမေဝ အတ္တပဋိလာဘံ ပဋိဇာနာတီတိ ဣမမတ္ထံ အတိဒိသတိ။

၄၃၉-၄၄၃. **သံသန္ဒိတု** န္တိ သမာနေတုံ။ **ယသ္မိံ သမယေ ခီရံ ဟောတီ** တိ ယသ္မိံ ကာလေ ဘူတုပာဒါယသညိတံ ဥပာဒါနဝိသေသံ ဥပာဒါယ ခီရပညတ္တိ ဟောတိ။ **န တသ္မိံ။ပေ။ ဂစ္ဆတီ** တိ ခီရပညတ္တိဥပာဒါနဿ ဒဓိအာဒိပညတ္တိယာ အနုပာဒါနတော။ ပဋိနိယတဝတ္ထုကာ ဟိ ဧကာ လောကသမညာ, တေနာဟ **"ယေ ဓမ္မေ ဥပာဒါယာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ သင္ခာယတိ တောယာတိ **သင်္ခါ,** ပညတ္တိ။ နိဒ္ဒါရေတွာ ဝစန္တိ ဝဒန္တိ တောယာတိ **နိရုတ္တိ။** နမန္တိ ဧတေနာတိ **နာမံ။** ဝေဟာရန္တိ ဧတေနာတိ **ဝေဟာရော,** ပညတ္တိယေဝ။ **ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထာ** တိ "ယသ္မိံ သမယေ"တိအာဒိနာ ခီရေ ဝုတ္တနယံ ဒဓိအာဒီသု အတိဒိသတိ။

သမနုဇာနနမတ္တကာနီတိ "ဣဒံ ခီရံ, ဣဒံ ဒဓိ"တိအာဒိနာ တာဒိသေ ဘူတုပာဒါယရူပဝိသေသေ လောကေ ပရမ္ပရာဘတံ ပညတ္တိံ အပ္ပဋိက္ခိပိတွာ သမနုဇာနနံ ဝိယ ပစ္စယဝိသေသဝိသိဋ္ဌံ ရူပာဒိခန္ဓသမူဟံ ဥပာဒါယ "ဩဠာရိကော အတ္တပဋိလာဘော"တိ စ "မနောမယော အတ္တပဋိလာဘော"တိ စ "အရူပေ အတ္တပဋိလာဘော"တိ စ တထာ တထာ သမနုဇာနနမတ္တကာနိ, န စ တဗ္ဗိနိမုတ္တော ဥပာဒါနတော အညော ကောစိ အတ္ထော အတ္ထီတိ အတ္ထော။ **နိရုတ္တိမတ္တကာနီ**တိ သဒ္ဒနိရုတ္တိယာ ဂဟဏမုခမတ္တကာနိ။ "သတ္တော ဖဿော"တိ ဟိ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏုတ္တရကာလံ တဒနုဝိဒ္ဓပဏ္ဏတ္တိဂ္ဂဟဏမုခေနေဝ တဒတ္ထာဝဗောဓော။ **ဝစနပထမတ္တကာနီ**တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **ဝေဟာရမတ္တကာနီ**တိ တထာ တထာ ဝေဟာရမတ္တကာနိ။ **နာမပဏ္ဏတ္တိမတ္တကာနီ** တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ, တံတံနာမပညာပနမတ္တကာနိ။ **သဗ္ဗ**

မေတန္တိ “အတ္တပဋိလာဘော”တိ တ “သတ္တော”တိ တ “ပေါသော”တိ တ သဗ္ဗမေတံ **ဝေါဟာရမတ္တကံ** ပရမတ္ထတော အနုပလဗ္ဘနတော, တေနာဟ **“ယသ္မာ ပရမတ္ထတော သတ္တော နာမ နတ္ထိ”** တိအာဒိ။

ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ တံ ဗုဒ္ဓေဟိပိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဗုဒ္ဓာနံ ပန ဒွေ ဝ ကထာ”**တိအာဒိ။ သမ္မုတိယာ ဝေါဟာရသ္သ ကထနံ **သမ္မုတိကထာ။** ပရမတ္ထသ္သ သဘာဝဓမ္မသ္သ ကထနံ **ပရမတ္ထကထာ။** အနိစ္စာဒိကထာပိ ပရမတ္ထသန္နိသ္သိတကထာ ပရမတ္ထကထာတိ ကတွာ **ပရမတ္ထကထာ။** ပရမတ္ထဓမ္မော ဟိ “အနိစ္စော, ဒုက္ခော, အနတ္တာ”တိ စ ဝုစ္စတိ , န သမ္မုတိဓမ္မော။ ကသ္မာ ပနေဝံ ဒုဝိဓာ ဗုဒ္ဓာနံ ကထာပဝတ္တီတိ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“တတ္ထ ယော”**တိအာဒိနာ။ ယသ္မာ ပရမတ္ထကထာယ သစ္စသမ္ပဋိဝေဓော, အရိယသစ္စကထာ စ သိခါပ္ပတ္တာ ဒေသနာ, တသ္မာ ဝိနေယျပုဂ္ဂလဝသေန သမ္မုတိကထံ ကထေန္တောပိ ဘဂဝါ ပရမတ္ထကထံယေဝ ကထေတီတိ အာဟ **“တသ္သ ဘဂဝါ အာဒိတော ဝ။ပေ။ ကထေတီ”**တိ, တေနာဟ **“တထာ”**တိအာဒိ, တေနသ္သ ကတ္ထစိ သမ္မုတိကထာပုဗ္ဗိကာ ပရမတ္ထကထာ ဟောတိ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန, ကတ္ထစိ ပရမတ္ထကထာပုဗ္ဗိကာ သမ္မုတိကထာ။ ဣတိ ဝိနေယျဒမနကုသလသ္သ သတ္ထု ဝိနေယျဇ္ဈာသယဝသေန တထာ တထာ ဒေသနာပဝတ္တီတိ ဒသ္သေတိ။ သဗ္ဗတ္ထ ပန ဘဂဝါ ဓမ္မတံ အဝိဇဟန္တော ဧဝ သမ္မုတိံ အနုဝတ္တတိ, သမ္မုတိံ အပရိစ္စဇန္တောယေဝ ဓမ္မတံ ဝိဘာဝေတိ, န တတ္ထ အဘိနိဝေသာတိဓာဝနာနိ။ ဝုတ္တဉှေတံ “ဇနပဒနိရုတ္တိံ နာဘိနိဝိသေယျ, သမညံ နာတိဓာဝေယျာ”တိ။

ပဌမံ သမ္မုတိံ ကတွာ ကထနံ ပန ဝေနေယျဝသေန ယေဘုယျေန ဗုဒ္ဓာနံ အာစိဏ္ဏန္တိ တံ ကာရဏေန သဒ္ဓိံ ဒသ္သေန္တော **“ပကတိယာ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ နနု စ သမ္မုတိ နာမ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ အဘူတာ, တံ ကထံ ဗုဒ္ဓာ ကထေန္တီတိ အာဟ **“သမ္မုတိကထံ ကထေန္တာပိ”** တိအာဒိ။ **သစ္စမေဝ** တိ တထမေဝ။ **သဘာဝမေဝ**တိ သမ္မုတိဘာဝေန တံသဘာဝမေဝ, တေနာဟ **“အမုသာဝ”**တိ။ ပရမတ္ထသ္သ ပန သစ္စာဒိဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။

ဣမေသံ ပန သမ္မုတိပရမတ္ထာနံ ကော ဝိသေသော? ယသ္မိံ ဘိန္နေ, ဗုဒ္ဓိယာ ဝါ အဝယဝဝိနိဗ္ဘောဂေ ကတေ န တံ သညာ, သော ဃဋပဋာဒိပ္ပဘေဒော သမ္မုတိ, တဗ္ဗိပရိယာယတော ပရမတ္ထော။ န ဟိ ကက္ခဠဖုသနာဒိသဘာဝေ အယံ နယော လဗ္ဘတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ဝုတ္တနယေန သမ္မုတိပိ သစ္စသဘာဝါ ဧဝါတိ အာဟ **“ဒုဝေ သစ္စာနိ အက္ခာသီ”** တိ အာဒိ။

ဣဒါနိ နေသံ သစ္စသဘာဝံ ကာရဏေန ဒသ္သေန္တော **“သင်္ကေတဝစနံ သစ္စ”** န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **သင်္ကေတဝစနံ သစ္စံ** ဝိသံဝါဒနာဘာဝတော။ တတ္ထ ဟေတုမာဟ **“လောကသမ္မုတိကာရဏ”** န္တိ။ လောကသိဒ္ဓါ ဟိ သမ္မုတိ သင်္ကေတဝစနသ္သ အဝိသံဝါဒနတာယ ကာရဏံ။ ပရမော ဥတ္တမော အတ္ထော **ပရမတ္ထော,** ဓမ္မာနံ ယထာဘူတသဘာဝေါ။ တသ္သ **ဝစနံ သစ္စံ** ယာထာဝတော အဝိသံဝါဒနဝသေန ပဝတ္တနတော။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ဓမ္မာနံ ဘူတလက္ခဏ”**န္တိ, သဘာဝဓမ္မာနံ ယော ဘူတော အဝိပရီတော သဘာဝေါ, တသ္သ လက္ခဏံ အင်္ဂနံ ဉာပနန္တိ ကတွာ။

ယဒိ တထာဂတော ပရမတ္ထသစ္စံ သမ္မဒေဝ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ ဌိတောပိ လောကသမညံ ဂဟေတွာဝ ဝဒတိ, ကော ဧတ္ထ လောကိယမဟာဇနေဟိ ဝိသေသောတိ အာဟ။ **“ယာဟိ တထာဂတော ဝေါဟရတိ အပရာမသ”**န္တိအာဒိ။ လောကိယမဟာဇနော အပ္ပဟီနပရာမာသတ္တာ “ဧတံ မမာ”တိအာဒိနာ ပရာမသန္တော ဝေါဟရတိ, တထာဂတော ပန သဗ္ဗသော ပဟီနပရာမာသတ္တာ အပရာမသန္တော ယသ္မာ လောကသမညာဟိ ဝိနာ လောကိယော အတ္ထော လောကေ ကေနစိ ဒုဝိညေယျော, တသ္မာ တာဟိ တံ ဝေါဟရတိ။ တထာ ဝေါဟရန္တော ဧဝ စ အတ္တနော ဒေသနာဝိလာသေန ဝေနေယျသတ္တေ ပရမတ္ထသစ္စေ ပတိဋ္ဌပေတိ။ **ဒေသနံ ဝိနိဝဋ္ဋေတွာ** တိ ဟေဋ္ဌာ ပဝတ္တိတကထာယ ဝိနိဝဋ္ဋေတွာ ဝိဝေစေတွာ ဒေသနံ “အပရာမသ”န္တိ တဏှာမာနပရာမာသပ္ပဟာနကိတ္တနေန **အရဟတ္တနိကူဋေန နိဋ္ဌာပေသိ။** ယံ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

ပေါဋ္ဌပါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၁၀. သုဘသုတ္တဝဏ္ဏနာ

သုဘမာဏဝကဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၄၄၄. **“အစိရပရိနိဗ္ဗုတေ”** တိ သတ္ထု ပရိနိဗ္ဗုတဘာဝဿ စိရကာလတာပဋိက္ခေပေန အာသန္နတာ ဒဿိတာ, ကာလပရိစ္ဆေဒော န ဒဿိတောတိ တံ ပရိစ္ဆေဒတော ဒဿေတုံ **“ပရိနိဗ္ဗာနတော ဥဒ္ဓံ မာသမတ္တေ ကာလေ”** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **မတ္တ**-ဂ္ဂဟဏေန ကာလဿ အသမ္ပုဏ္ဏတံ ဇောတေတိ။ တုဒိသညိတော ကမော နိတသော တေဿာ တိ **တောဒေယျော**။ တံ ပနေသ ယသ္မာ သောဏဒဏ္ဍော ဝိယ စမ္ပံ, ကူဋဒန္တော ဝိယ စ ခာဏုမတံ အဇ္ဈာဝသတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“တဿ အဓိပတိတ္တာ”** တိ ဣဿရဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **သမာဟာရန္တိ** သန္နိစယံ။ **ပဏ္ဍိတော ဃရမာဝသေ**တိ ယသ္မာ အပ္ပတရပ္ပတရေပိ ဝယမာနေ ဘောဂက ခိယန္တိ, အပ္ပတရပ္ပတရေပိ သဥ္စိယမာနေ ဝဍ္ဎန္တိ, တသ္မာ ဝိညုဇာတိကော ကိဥ္စိ ဝယံ အကတွာ အာယမေဝ ဥပ္ပာဒေန္တော ဃရာဝာသံ အနုတိဋ္ဌေယျာတိ လောဘာဒေ သိတံ ပဋိပတ္တိံ ဥပဒိသတိ။

အအာနမေဝ သိက္ခာပေတွာ လောဘာဘိဘူတတာယ **တသ္မိံယေဝ ဃရေ သုနခော ဟုတွာ** နိဗ္ဗတ္တိ။ လောဘဝသိကဿ ဟိ ဒုဂ္ဂတိ ဟဋ္ဌိကဋ္ဌာ။ **အတိဝိယ ပိယာယတိ** ပုဗ္ဗပရိစယေန။ **ပိဏ္ဍာယ ဟာဝိသိ** သုဘံ မာဏဝံ အနုဂ္ဂဏှိတု ကာမော။ **နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိဿသိ** ကတောကာသဿ ကမ္မဿ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ကုဏေယျဘာဝတော။

ဗြာဟ္မဏစာရိတ္တဿ ဘာဝိတတံ သန္ဓာယ, တထာ ပိတရံ ဥက္ကံသေန္တော စ **“ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော”**တိ အာဟ။ **တံ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိ** တိ သုတမေတံ မယာ “မယှံ ပိတာ သုနခော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော”တိ တုမှေဟိ ဝုတ္တံ, ကိမိဒံ သစ္စန္တိ ပုစ္ဆိ။ **တထေဝ ဝတွာ**တိ ယထာ ပုဗ္ဗေ သုနခဿ ဝုတ္တံ, တထေဝ ဝတွာ။ **အဝိသံဝါဒနတ္ထန္တိ** သစ္စာပနတ္ထံ “တောဒေယျဗြာဟ္မဏော သုနခော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော”တိ အတ္တနော ဝစနဿ အဝိသံဝါဒန တ္ထံ အဝိသံဝါဒဘာဝဿ ဒဿနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗံ ဒဿေသိ** တိ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန သော သုနခော တံ သဗ္ဗံ နေတွာ ဒဿေသိ, န ဇာတိဿရတာယ။ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ဘုက္ကရဏံ ပန ပုရိမဇာတိသိဒ္ဓတသနာဝသေန။ **စုဒ္ဒသ ပဥှေ ပုစ္ဆိတွာ**တိ “ဒိဿန္တိ ဟိ ဘော ဂေါတမ မနုဿာ အပ္ပာယုကာ, ဒိဿန္တိ ဒီဃာယုကာ။ ဒိဿန္တိ ဗဝှာဗာဓာ, ဒိဿန္တိ အပ္ပာဗာဓာ။ ဒိဿန္တိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာ, ဒိဿန္တိ ဝဏ္ဏဝန္တော။ ဒိဿန္တိ အပ္ပေသက္ခာ, ဒိဿန္တိ မဟေသက္ခာ။ ဒိဿန္တိ အပ္ပဘောဂါ, ဒိဿန္တိ မဟာဘောဂါ။ ဒိဿန္တိ နီစကုလီနာ, ဒိဿန္တိ ဥစ္စာကုလီနာ။ ဒိဿန္တိ ဒုပ္ပညာ, ဒိဿန္တိ ပညာဝန္တော”တိ (မ. နိ. ၃.၂၈၉)။ ဣမေ စုဒ္ဒသ ပဥှေ ပုစ္ဆိတွာ, အင်္ဂသုဘ တာယ ကိရေသ **“သုဘော”**တိ နာမံ လဘိ။

၄၄၅. **“ကော စ မေ ကင်္ခာ အတ္ထီ”** တိ ဣမိနာ ဥပရိ ပုစ္ဆိယမာနဿ ပဥှဿ ပဂေဝ တေန အဘိသင်္ခတဘာ ဝံ ဒဿေတိ။ **ဝိသဘာဂဝေဒနာ**တိ ဒုက္ခဝေဒနာ။ သာ ဟိ ကုသလကမ္မနိဗ္ဗတ္တေ အတ္တဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခဝေဒနာ ပဋိပက္ခဘာဝတော “ဝိသဘာဂဝေဒနာ”တိ။ ကာယံ ကဠ္ဍဟာ ဟုတွာ ဗာဓတိ ပီဠေတီတိ “အာဗာဓော”တိ စ ဝုစ္စတိ။ **ဧကဒေသေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ**တိ သရီရဿ ဧကဒေသေ ဥဋ္ဌိတာပိ **အယပဋ္ဋေန အာဗန္ဓိတွာ ဝိယ ဂဏှာတိ** အပရိဝတ္တဘာဝကရဏတော, ဧတေန ဗလဝရောဂေ အာဗာဓော နာမာတိ ဒဿေတိ။ **ကိစ္ဆဇီဝိတကရော** တိ အသုခဇီဝိတာဝဟော, ဧတေန ဒုဗ္ဗလော အပ္ပမတ္တကော ရောဂေ အာတင်္ကောတိ ဒဿေတိ။ **ဥဋ္ဌာန** န္တိ သယနနိသဇ္ဇာဒိတော ဥဋ္ဌဟနံ, တေန ယထာ တထာ အပရာပရံ သရီရဿ ပရိဝတ္တနံ ဝဒတိ။ **ဂရုကန္တိ** ဘာရိယံ ကိစ္ဆသိဒ္ဓိကံ ။ **ကာယေ ဗလံ န ဟောတီ**တိ ဧတ္တာပိ “ဂိလာနဿေဝ”တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဟေဋ္ဌာ စတူဟိ ပဒေဟိ အဖာသုဝိဟာရာဘာဝံ ပု စ္ဆိတွာ ဣမိနာ ဖာသုဝိဟာရသဗ္ဘာဝံ ပုစ္ဆတိ, ဧတေန သဝိသေသော ဖာသုဝိဟာရော ပုစ္ဆိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, အသတိ ပိ အတိသယတ္ထဇောတနေ သဒ္ဒေ အတိသယတ္ထဿ လဗ္ဘနတော ယထာ “အဘိရူပာယ ဒေယျံ အာတဗ္ဗ”န္တိ။

၄၄၇. **ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပာဒါယာ** တိ။ ဧတ္ထ **ကာလော** နာမ ဥပသင်္ကမနဿ ယုတ္တပတ္တကာလော။ **သမယော** နာမ တဿေဝ ပစ္စယသာမဂ္ဂီ, အတ္ထတော တဒနုရူပသရီရဗလဉ္စေဝ တပ္ပစ္စယပရိဿယာဘာဝေါ စ။ **ဥပာဒါနံ** နာမ ဉာဏေန တေသံ ဂဟဏံ သလ္လက္ခဏန္တိ ဒဿေတုံ **“ကာလဉ္စ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဖရိဿတီ** တိ ဝဓိဿတိ။

၄၄၈. **စေတိယရဋ္ဌေ** တိ စေတိရဋ္ဌေ။ ယ-ကာရေန ဟိ ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဝုတ္တံ။ စေတိရဋ္ဌတော အညံ ဝိသုံယေဝေကံ ရဋ္ဌန္တိ စ ဝဒန္တိ။ **မရဏပဋိသံယုတ္တာ** န္တိ မရဏံ နာမ တာဒိသာနံ ရောဂ ဝသေနေဝ ဟောတီတိ ယေန ရောဂေန တံ ဇာတံ, တဿ သရူပပုစ္ဆာ, ကာရဏပုစ္ဆာ, မရဏဟေတုကစိတ္တသန္တာပပုစ္ဆာ, တဿ စ သန္တာပဿ သဗ္ဗလောကသာဓာရဏတာ, တထာ မရဏဿ စ အပ္ပတိကာရတာတိ ဧဝံ အာဒိနာ မရဏပဋိသံယုတ္တံ သမ္မောဒနီယံ ကထံ ကထေသီတိ ဒဿေတုံ **"ဘော အာနန္ဒာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **န ရန္ဓဂဝေသီ** မာရော ဝိယ, **န ဝိမံသနာဓိပ္ပာယော** ဥတ္တရမာဏဝေ ဝိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ယေသု ဓမ္မေသု** တိ ဝိမောက္ခုပာယေသု နိယျာနဓမ္မေသု။ **ဓရန္တီ** တိ တိဋ္ဌန္တိ, ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။

၄၄၉. အတ္တုပ္ပယုတ္တတာယ သဒ္ဒပယောဂဿ သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓလက္ခဏာနိ တီဏိ ပိဋကာနိ တဒတ္ထဘူတေဟိ သီလာဒီဟိ ဓမ္မက္ခန္ဓေဟိ သင်္ဂယှန္တီတိ ဝုတ္တံ **"တီဏိ ပိဋကာနိ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟေတွာ"** တိ။ **သင်္ခိတ္တေန ကထိတန္တိ** "တိဏ္ဏံ ခန္ဓာန"န္တိ ဧဝံ ဂဟဏတော သာမညတော စာတိ သင်္ခေပေနေဝ ကထိတံ။ **"ကတမေသံ တိဏ္ဏ"**န္တိ အယံ အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ, န ကထေတုကမျတာ ပုစ္ဆာတိ ဝုတ္တံ **"ဝိတ္ထာရတော ပုစ္ဆိဿာမီ 'တိ စိန္တေတွာ 'ကတမေသံ တိဏ္ဏ'န္တိ အာဟာ"**တိ။ ကထေတုကမျတာဘာဝေ ပနဿ ထေရဿ ဝစနတာ သိယာ။

သီလက္ခန္ဓဝဏ္ဏနာ

၄၅၀-၄၅၃. **သီလက္ခန္ဓဿာ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော ဝါ, တေန "အရိယဿ သမာဓိက္ခန္ဓဿ။ပေ။ ပတိဋ္ဌာပေသီ"တိ အယံ ဧတ္တကော ပာဌော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ တေနာဟ **"တေသု ဒသ သိတေသူ"**တိ, ဥဒ္ဒေသဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဘဂဝတာ ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ သာမညဖလဒေသနာဒီသု ဘဂဝတာ ဒေသိတနယေနေဝ, တေနဿ သုတ္တဿ သတ္ထုဘာသိတဘာဝံ ဇိနဝစနဘာဝံ ဒဿေတိ။ **သာသနေ န သီလမေဝ သာရော**တိ အရိယမဂ္ဂသာရေ ဘဂဝတော သာသနေ ယထာ ဒဿိတံ သီလံ သာရော ဧဝ န ဟောတိ သာရဝတော မဟတော ရုက္ခဿ ပပဋိကဋ္ဌာနိယတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဣဓ ဂဟိတန္တိ အာဟ **"ကေဝလဥေဟုတံ ပတိဋ္ဌာမတ္တကမေဝ"**တိ။ ဈာနာဒိဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ အဓိဂန္တုကာမဿ အဓိဋ္ဌာနမတ္တံ တတ္ထ အပ္ပတိဋ္ဌိတဿ တေသံ အသမ္ဘဝတော။ အထ ဝါ **န သီလမေဝ သာရော**တိ ကာမဉ္စေတ္ထ သာသနေ "မဂ္ဂသီလံ, ဖလသီလ"န္တိ ဣဒံ လောကုတ္တရ သီလမ္ပိ သာရမေဝ, တထာပိ န သီလက္ခန္ဓော ဧဝ သာရော အထ ခော သမာဓိက္ခန္ဓောပိ ပညာက္ခန္ဓောပိ သာရော ဧဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုရိမော ဧဝ သာရော, တေနာဟ **"ဣတော ဥတ္တရိ"** တိအာဒိ။

သမာဓိက္ခန္ဓဝဏ္ဏနာ

၄၅၄. ကသ္မာ ပနေတ္ထ ထေရော သမာဓိက္ခန္ဓံ ပုဋ္ဌော ဣန္ဒြိယသံဝရာဒိကေ ဝိဿဇ္ဇေသိ, နနု ဧဝံ သန္တေ အညံ ပုဋ္ဌော အညံ ဗျာကရောန္တော အမ္ဗံ ပုဋ္ဌော လဗုဇံ ဗျာကရောန္တော ဝိယ ဟောတီတိ ဤဒိသီ စောဒနာ ဣဓ အနောကာသာတိ ဒဿေန္တော **"ကထဉ္စ မာဏဝ ဘိက္ခု။ပေ။ သမာဓိက္ခန္ဓံ ဒဿေတုကာမော အာရဘီ"**တိ အာဟ, တေနေတ္ထ ဣန္ဒြိယသံဝရာဒယောပိ သမာဓိဥပကာရတံ ဥပာဒါယ သမာဓိက္ခန္ဓပက္ခိကာနိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနီတိ ဒဿေတိ **ရူပဈာနာနေဝ အာဂတာနိ, န အရူပဈာနာနိ** ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနဒေသနာနန္တရံ အဘိညာဒေသနာယ အဝသရော တိ ကတွာ။ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနပာဒိကာ ဟိ သပရိဘဏ္ဍာ ဆပိ အဘိညာယော။ လောကိယာ အဘိညာ ပန သိဇ္ဈမာနာ ယသ္မာ အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စုဒ္ဒသဟိ အာကာရေဟိ စိတ္တပရိဒမနေန ဝိနာ န ဣဇ္ဈန္တိ, တသ္မာ အဘိညာသု ဒေသိယမာနာသု အရူပဈာနာနိပိ ဒေသိတာနေဝ ဟောန္တိ နာနန္တရိယဘာဝတော, တေနာဟ **"အာနေတွာ ပန ဒီပေတဗ္ဗာနီ"** တိ။ ဝုတ္တနယေန ဒေသိတာနေဝ ကတွာ သံဝဏ္ဏကေဟိ ပကာသေတဗ္ဗာနီတိ အတ္ထော။ အဋ္ဌကထာယံ ပန "စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ"တိ ဣမိနာဝ အရူပဇ္ဈာနမ္ပိ သင်္ဂဟိတန္တိ ဒဿေတုံ **"စတုတ္ထဇ္ဈာနေန ဟီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနဉှိ ရူပဝိရာဂဘာဝနာဝသေန ပဝတ္တံ "အရူပဇ္ဈာန"န္တိ ဝုစ္စတီတိ။

၄၇၁-၄၈၀. **န စိတ္တေကဂ္ဂတာမတ္တကေနေဝ** တိ ဧတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ လောကိယဿ သမာဓိက္ခန္ဓဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ **"န စိတ္တေ။ပေ။ အတ္ထီ"** တိ ဝုတ္တံ။ အရိယ-သဒ္ဒော စေတ္ထ သုဒ္ဓပရိယာယော, န လောကုတ္တရပရိယာယော။ တထာ ဟေဋ္ဌာပိ လောကိယာဘိညာပဋိသမ္ဘိဒာဟိ ဝိနာဝ အရဟ

တ္တေ အဓိဂတေ နတ္ထေဝ ဥတ္တရိံကရဏီယန္တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ၊ ယဒတ္ထံ ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုသ္သတိ, တသ္သ သိဒ္ဓတ္တာ။ ဣမေ ပန လောကိယာဘိညာပိ အာဂတာ ဧဝ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

သုဘသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၁၁. ကေဝဋ္ဋသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ကေဝဋ္ဋဂဟပတိပုတ္တဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၄၈၁. ပါဝါရိကမ္ဗဝနေ တိ ပါဝါရိကသေဋ္ဌိနော အမ္ဗဗဟုလေ ဥပဝနေ။ တံ ကိရ သော သေဋ္ဌိ ဘဂဝတော အနုစ္ဆဝိကံ ဂန္ဓကုဋိံ, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနကုဋိမဏ္ဍပါဒီနိ သမ္ပါဒေတွာ ပါကာရပရိက္ခိတ္တံ ဒွါရကောဋ္ဌကသမ္ပန္နံ ကတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ နိယျာတေသိ, ပုရိမဝေါဟာရေန ပန "ပါဝါရိကမ္ဗဝန"န္တွေဝ ဝုစ္စတိ, တသ္မိံ ပါဝါရိကမ္ဗဝနေ။ **ကေဝဋ္ဋောတိ ဣဒံ တဿ နာမံ** ကေဝဋ္ဋေဟိ သံရက္ခိတတ္တာ, တေသံ ဝါ သန္တိကေ သံဝဍ္ဎိတတ္တာတိ ကေစိ။ "ဂဟပတိပုတ္တဿာ"တိ ဧတ္ထ ကာမံ တဒါ သော ဂဟပတိဋ္ဌာနေ ဌိတော, ပိတု ပန အဿ အစိရကာလင်္ကတတာယ ပုရိမသမညာယ "ဂဟပတိပုတ္တော" တွေဝ ဝေါဟရီယတိ, တေနာဟ **"ဂဟပတိ မဟာသာလော"**တိ။ မဟာဝိဘဝတာယ မဟာသာရော, ဂဟပတီတိ အတ္ထော ရ-ကာရဿ လ-ကာရံ ကတွာ "မဟာသာလော သုခုမာလော အဟု"န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၃၉) ဝိယ။ **သဒ္ဓါသမ္ပန္နော** တိ ပေါထုဇ္ဇနိကာယ သဒ္ဓါယ ဝသေန သဒ္ဓါသမန္နာဂတော။

သမိဒ္ဓါ တိ သမ္မဒေဝ ဣဒ္ဓါ, ဣဒ္ဓိယာ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိယာ ဝေပုလ္လပ္ပတ္တာတိ အတ္ထော။ "ဧဟိ တွံ ဘိက္ခု အနွဒ္ဓမာသံ, အနုမာသံ, အနုသံဝစ္ဆရံ ဝါ မနုဿာနံ ပသာဒါယ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယံ ကရောဟီ"တိ ဧဝံ ဘိက္ခုနော အာဏာပနံ တသ္မိံ ဌာနေ ဌပနံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"ဌာနန္တရေ ဌပေတူ"** တိ။ **ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဓမ္မတော** တိ ဥတ္တရိမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓါဒီနံ အဓိဂမဓမ္မတော။ နိဒ္ဓါရဏေ စေတံ နိဿက္ကံ။ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယဉှိ တတော နိဒ္ဓါရေတိ။ **မနုဿဓမ္မတော ဥတ္တရိ** တိ ပကတိမနုဿဓမ္မတော ဥပရိ။ **ပဇ္ဇလိတပဒီပေါ** တိ ပဇ္ဇလန္တော ပဒီပေါ။

၄၈၂. န ဓံသေမီတိ ဂုဏသမ္ပတ္တိတော န စာဝေမိ, တေနာဟ **"သီလဘေဒ"**န္တိအာဒိ။ **ဝိဿာသံ ဝဍ္ဎေတွာ** ဘဂဝ တိ အတ္တနော ဝိဿတ္ထဘာဝံ ဗြူဟေတွာ ဝိဘူတံ ပါကဋံ ကတွာ။

ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယဝဏ္ဏနာ

၄၈၃-၄. အာဒီနဝန္တိ ဒေါသံ။ **ဂန္ဓာရီ** တိ **စူဠဂန္ဓာရီ,** မဟာဂန္ဓာရီတိ ဒွေ ဂန္ဓာရိဝိဇ္ဇာ။ တတ္ထ **စူဠဂန္ဓာရီ** နာမ တိဝဿတော ဩရံ မတာနံ သတ္တာနံ ဥပပန္နဋ္ဌာနဇာနနဝိဇ္ဇာ။ **မဟာဂန္ဓာရီ** တမ္ပိ ဇာနာတိ တတော ဥတ္တရိပိ ဣဒ္ဓိဝိဉာဏကပ္ပံ ယေဘုယျေန ဣဒ္ဓိဝိကောဗ္ဗံ သာဓေတိ။ တဿာ ကိရ ဝိဇ္ဇာယ သာဓကော ပုဂ္ဂလော တာဒိသေ ဒေသကာလေ မန္တံ ပရိဇပ္ပိတွာ ဗဟုဓာပိ အတ္တာနံ ဒဿေတိ, ဟတ္ထိအာဒီနိပိ ဒဿေတိ, ဒဿနီယောပိ ဟောတိ, အဂ္ဂိထမ္ဘမ္ပိ ကရောတိ, ဇလထမ္ဘမ္ပိ ကရောတိ, အာကာသေပိ အတ္တာနံ ဒဿေတိ။ သဗ္ဗံ ဣန္ဒဇာလသဒိသံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဋ္ဋော**တိ ဒုက္ခိတော ဗာဓိတော, တေနာဟ **"ပီဠိတော"**တိ။

အာဒေသနာပါဋိဟာရိယဝဏ္ဏနာ

၄၈၅. ကာမံ **"စေတသိက"**န္တိ ပဒံ ယေ စေတသိ နိယုတ္တာ စိတ္တေန သမ္ပယုတ္တာ, တေသံ သာဓာရဏဝစနံ, သာဓာရဏေ ပန ဂဟိတေ စိတ္တဝိသေသော ဂဟိတောဝ ဟောတိ, သာမညဇောတနာ စ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတီတိ စေတသိကဂ္ဂဟဏဿ အဓိပ္ပာယံ ဝိဝရန္တော **"သောမနဿဒောမနဿံ အဓိပ္ပေတ"** န္တိ အာဟ။ သောမနဿဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ တဒေကဋ္ဌာ ရာဂါဒယော, သဒ္ဓါဒယော စ ဒဿိတာ ဟောန္တိ, ဒောမနဿဂ္ဂဟဏေန ဒောသာဒယော။ ဝိတက္ကဝိစာရာ ပန သရူပေနေဝ ဒဿိတာ။ **ဧဝံ တဝ မနော**တိ ဣမိနာ အာကာရေန တဝ မနော ပဝတ္တောတိ အတ္ထော ။ ကေန ပကာရေန ပဝတ္တောတိ အာဟ **"သောမနဿိတော တ"** တိအာဒိ။ **"ဧဝံ တဝ မနော"**တိ ဣဒံ ပန သောမနဿိတတာဒိမတ္တဒဿနံ, န ပန ယေန ယေန သောမနဿိတော တ ဒောမနဿိတော တ, တံ တံ ဒဿနံ။ **ဒုတိယ**န္တိ "ဣတ္ထမ္ပိ တေ မနော"တိ ဣဒံ။ **ဣတိပီ**တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော နိဒဿနတ္ထော "အတ္ထီတိ ခော, ကစ္စာန, အယမေကော အန္တော"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁၅; ၃.၉၀) ဝိယ, တေနာဟ **"ဣမဉ္စ ဣမဉ္စ အတ္ထံ စိန္တယမာန"** န္တိ။ **ပိ**-သဒ္ဒော ဝုတ္တတ္ထသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ ပရဿ စိတ္တံ မနတိ ဇာနာတိ ဧတေနာတိ **စိန္တာမဏိ**။ တဿာ ကိရ ဝိဇ္ဇာယ

သာဓကော ပုဂ္ဂလော တာဒိသေ ဒေသကာလေ မန္တံ ပရိဇပ္ပိတွာ ယဿ စိတ္တံ ဇာနိတုကာမော, တဿ ဒိဋ္ဌသုတာဒိဝိသေသသဉ္ဇာနနမုခေန စိတ္တာစာရံ အနုမိနန္တော ကထေတီတိ ကေစိ။ အပရေ “တစံ နိစ္ဆာရာပေတွာ တတ္ထ အက္ခရသလ္လက္ခဏဝသေနာ”တိ ဝဒန္တိ။

အနုသာသနီပါဋိဟာရိယဝဏ္ဏနာ

၄၈၆. ပဝတ္တေန္တာတိ ပဝတ္တနကာ ဟုတွာ, ပဝတ္တနဝသေနာတိ အတ္ထော။ **“ဧဝ”**န္တိ ဟိ ပဒံ ယထာနုသိဋ္ဌာယ အနုသာသနိယာ ဝိဓိဝသေန, ပဋိသေဓဝသေန စ ပဝတ္တိအာကာရပရာမသနံ, သာ စ သမ္မာဝိတက္ကာနံ မိစ္ဆာဝိတက္ကာနဉ္စ ပဝတ္တိအာကာရဒဿနဝသေန ပဝတ္တတိ တတ္ထ အာနိသံသဿ အာဒီနဝဿ စ ဝိဘာဝနတ္ထံ။ **အနိစ္စသညမေဝ** န နိစ္စသညန္တိ အတ္ထော။ ပဋိယောဂီနိဝတ္တနတ္ထဉှိ **ဧဝ**-ကာရဂ္ဂဟဏံ။ ဣဓာပိ **ဧဝံ** သဒ္ဒဂ္ဂဟဏဿ အတ္ထော, ပယောဇနဉ္စ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဣဒံ**ဂ္ဂဟဏေပိ ဧသေဝ နယော။ **ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂ**န္တိ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တဒညရာဂဿ, ဒောသာဒီနဉ္စ ပဟာနဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ, တပ္ပဟာနဿ စ တဒညရာကဒိခေပနဿ ဥပါယဘာဝတော တထာ ဝုတ္တံ ဒုဋ္ဌလောဟိတဝိမောစနဿ ပုဗ္ဗဒုဋ္ဌမံသခေပနူပါယတာ ဝိယ။ **လောကုတ္တရဓမ္မမေဝ**တိ အဝဓာရဏံ ပဋိပက္ခဘာဝတော သာဝဇ္ဇဓမ္မနိဝတ္တနပရံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ တဿာဓိဂမူပါယာနိသံသဘူတာနံ တဒညေသံ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ နာနန္တရိယဘာဝတော။ **ဣဒ္ဓိဝိဓံ ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယန္တိ ဒဿေတိ** ဣဒ္ဓိဒဿနေန ပရသန္တာနေ ပသာဒါဒီနံ ပဋိပက္ခဿ ဟရဏတော။ ဣမိနာ နယေန သေသပဒဒွယေပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သတတံ ဓမ္မဒေသနာ**တိ သဗ္ဗကာလံ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဒေသနာ။

ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယေနာတိ သဟယောဂေ ကရဏဝစနံ, ဣဒ္ဓိပါဋိဟာရိယေန သဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။ **အာဒေသနာပါဋိဟာရိယေနာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဓမ္မဒေသနာပတိဋ္ဌာ အာစိဏ္ဏန္တိ ယောဇနာ။ **“စိတ္တာစာရံ ဉတွာ”**တိ ဣမိနာ အာဒေသနာပါဋိဟာရိယံ ဒဿေတိ။ **“ဓမ္မံ ဒေသေသီ”**တိ ဣမိနာ အနုသာသနီပါဋိဟာရိယံ **“ဗုဒ္ဓါနံ သတတံ ဓမ္မဒေသနာ”**တိ အနုသာသနီပါဋိဟာရိယဿ တတ္ထ သာတိသယတာယ ဝုတ္တံ။ **သဥပါရမ္ဘာနိ** ပတိရူပေန ဥပါရမ္ဘိတဗ္ဗတော။ **သဒောသာနိ** ဒောသသမုစ္ဆိန္ဒနဿ အနုပါယဘာဝတော။ သဒောသတ္တာ ဧဝ **အဒ္ဓါနံ န တိဋ္ဌန္တိ** စိရကာလဋ္ဌာယီနိ န ဟောန္တိ။ **အဒ္ဓါနံ အတိဋ္ဌနတော န နိယျန္တိ**တိ ဖလေန ဟေတုနော အနုမာနံ။ အနိယျာနိကတာယ ဟိ တာနိ အနဒ္ဓနိယာနိ။ **အနုသာသနီပါဋိဟာရိယံ အနုပါရမ္ဘံ** ဝိသုဒ္ဓိပ္ပဘာဝတော, ဝိသုဒ္ဓိနိဿယတော စ။ တတော ဧဝ **နိဒ္ဒောသံ။** န ဟိ တတ္ထ ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓာဒိဒောသသမ္ဘဝေါ။ နိဒ္ဒောသတ္တာ ဧဝ **အဒ္ဓါနံ တိဋ္ဌတိ** ပရတာဒတတေဟိ, ကိလေသတတေဟိ စ အနုပဟန္တဗ္ဗတော။ **တသ္မာ**တိ ယထာဝုတ္တကာရဏတော, တေန သဥပါရမ္ဘာဒီ, အနုပါရမ္ဘာဒီ စာတိ ဥဘယံ ဥဘယတ္ထ ယထာက္ကမံ ကရယှဟဟာသံသဘာတနံ ဟေတုဘာဝေန ပစ္စာမသတိ။

ဘူတနိရောဓေသကဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၄၈၇. အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ ယသ္မာ မဟာဘူတပရိယေသကော ဘိက္ခု ပုရိမေသု ဒွီသု ပါဋိဟာရိယေသု ဝသိပ္ပတ္တော ကုသလောပိ သမာနော မဟာဘူတာနံ အပရိသေသနိရောဓသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ နာဝဗုဇ္ဈိ, တသ္မာ တာနိ နိယျာနာဝဟတာဘာဝတော အနိယျာနိကာနီတိ တေသံ အနိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ။ တတိယံ ပန တက္ကရဿ ဧကန္တတော နိယျာနာဝဟန္တိ တဿေဝ **နိယျာနိကဘာဝဒဿနတ္ထံ။**

ဧဝမေတိဿာ ဒေသနာယ မူလုပ္ပယောဇနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အနုသန္ဓိက္ကမံ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **မဟာဘူတေ ပရိယေသန္တော**တိ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈနဝသေန မဟာဘူတေ ဂဝေသန္တော, တေသံ အနဝသေသနိရောဓံ ဝီမံသန္တောတိ အတ္ထော။ **ဝိစရိတွာ**တိ ဓမ္မတာယ စောဒိယမာနော ဝိစရိတွာ။ ဓမ္မတာသိဒ္ဓံ ကိရေတံ, ယဒိဒံ တဿ ဘိက္ခုနော တထာ ဝိစရဏံ, ယထာ အဘိဇာတိယံ မဟာပထဝိကမ္ပာဒိ။ **မဟန္တဘာဝပ္ပကာသနတ္ထ**န္တိ သဒေဝကေ လောကေ အနညသာဓာရဏဿ ဗုဒ္ဓါနံ မဟန္တဘာဝဿ မဟာနုဘာဝတာယ ဒီပနတ္ထံ။ **ဣဒဉ္စ ကာရဏ**န္တိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနေ ဤဒိသော ဧကော ဘိက္ခု တဒနုဘာဝပ္ပကာသနော ဟောတီတိ ဣဒမ္ပိ ကာရဏံ ဒဿေန္တော။

ကတ္တာ တိ နိမိတ္တေ ဘုမ္မံ, တသ္မာ **ကတ္တာ** တိ ကိသ္မိံ ဌာနေ ကာရဏဘူတေ။ **ကိံ အာဂမ္မာ** တိ ကိံ အာရမ္မဏံ ပစ္စယဘူတံ အဓိဂန္တွာ, တေနာဟ **"ကိံ ပတ္တဿာ"** တိ။ **တေတိ** မဟာဘူတာ။ **အပ္ပဝတ္တိံသေနာ** တိ အနုပ္ပဇ္ဇနဝသေန။ **သဗ္ဗာကာရေနာ** တိ ဝစနတ္ထလက္ခဏာဒိသမုဋ္ဌာနကလာပစုဏ္ဏနာနတ္တေကတ္တဝိနိဗ္ဘောဂဝိနိဗ္ဘောဂ-သဘာဂဝိသဘာဂအဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရသင်္ဂဟပစ္စယသမန္နာဟာရပစ္စယဝိဘာဂကကာရတော, သသမ္ဘာရသင်္ခေပသသမ္ဘာရဝိဘတ္တိသလက္ခဏသင်္ခေပသလက္ခဏဝိဘတ္တိအာကာရတော စာတိ သဗ္ဗေန အာကာရေန။

၄၈၈. ဒိဗ္ဗန္တိ တေ့ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမင်္ဂီဘူတာ ဟုတွာ ဝိစရန္တိ, ကီဠန္တိ, ဇောတန္တိ စာတိ ဒေဝေ, ဒေဝလောကော။ တံ ယန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တိ တေနာတိ **ဒေဝယာနိယော။ ဝသံ ဝတ္တေန္တော** တိ တေ့ **ဝသဝတ္တနံ** နာမ ယထိစ္ဆိတဋ္ဌာနဂမနံ။ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော တေသံ ဣဿရာတိ **စာတုမဟာရာဇိကာ** ယာ ဒေဝတာ မဂ္ဂဖလလာဘိနော တာ တမတ္ထံ ဧကဒေသေန ဇာနေယျုံ ဗုဒ္ဓဝိသယော ပနာယံ ပဥှောတိ စိန္တေတွာ ''န ဇာနာမာ''တိ အာဟံသု, တေနာဟ **"ဗုဒ္ဓဝိသယေ"**တိအာဒိ။ အဇ္ဈောတ္ထရဏံ နာမေတ္ထ နိပ္ပီဠနန္တိ အာဟ **"ပုနပ္ပုနံ ပုစ္ဆတီ"** တိ။ **အဘိက္ကန္တတရာ**တိ ရူပသမ္ပတ္တိယာ စေဝ ပညာပဋိဘာနာဒိဂုဏေဟိ စ အမှေဟ အဘိဘုယျ ပရေသံ ကာမနီယတရာ။ **ပဏီတတရာ**တိ ဥဠာရတရာ, တေနာဟ **"ဥတ္တမတရာ"**တိ။

၄၈၁-၃. ဒေဝယာနိယသဒိသော ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿေဝ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ **"ဒေဝယာနိယမဂ္ဂေတိ တ ။ပေ။ သဗ္ဗမေတံ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿေဝ နာမ"**န္တိ ဣဒံ ဟဋ္ဌိယံ အဋ္ဌကထာသု စ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတရုဠှိဝသေန ဝုတ္တံ။

၄၉၄. **အာဂမနပုဗ္ဗဘာဂေ နိမိတ္တ**န္တိ ဗုဟုမုနော အာဂမနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇနနိမိတ္တံ။ **ဟတုရဟောသီ**တိ အာဝိ ဘဝိ။ **ဟာကဗ္ဗော အဟောသီ**တိ ပကာသော အဟောသိ။

၄၉၇. **ပဒေသေနာ**တိ ဧကဒေသေန, ဥပာဒိန္နကဝသေန, သတ္တသန္တာနပရိယာပန္နေနာတိ အတ္ထော။ **အနုပာဒိန္နကေ ပီ**တိ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓေပိ။ **နိပ္ပဒေသတော** အနဝသေသတော။ **ပုစ္ဆာမူဠှဿာ** တိ ပုစ္ဆိတုံ အဇာနန္တဿ။ **ပုစ္ဆာယ အဒေသံ ဒဿေတွာ**တိ တေန ကတပုစ္ဆာယ ပုစ္ဆိတာကာရေ ဒေသံ ဝိဘာဝေတွာ။ ယသ္မာ ဝိသုဇ္ဇနံ နာမ ပုစ္ဆာနုရူပံ ပုစ္ဆာသဘာဂေန ဝိသဇ္ဇေတဗ္ဗတော, န စ တထာဂတာ ဝိရဇ္ဈိတွာ ကတပုစ္ဆာနုရူပံ ဝိသဇ္ဇေန္တိ, အတ္ထသဘာဂတာယ စ ဝိသဇ္ဇနဿ ပုစ္ဆကာ တဒတ္ထံ အနဝဗုဇ္ဈန္တာ သမ္မုယှေယျုန္တိ, တသ္မာ ပုစ္ဆာယ သိက္ခာပနံ ဗုဒ္ဓာစိဏ္ဏံ, တေနာဟ **"ပုစ္ဆံ သိက္ခာပေတွာ"** တိအာဒိ။

၄၉၈. **အပ္ပတိဋ္ဌာ** တိ အပ္ပစ္စယာ, သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နကာရဏာတိ အတ္ထော။ **ဥပာဒိန္နံ ယေဝ** တိ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓမေဝ။ ယသ္မာ ဧကဒိသာဘိမုခံ သန္တာနဝသေန သဏ္ဌိတေ ရူပပ္ပဗန္ဓေ ဒီဃသမညာ တံ ဥပာဒာယ တတော အပ္ပကေ ရဿသမညာ တဒုဘယဥ္စ ဝိသေသတော ရူပဂ္ဂဟဏမုခေန ဂယှတိ, တသ္မာ အာဟ **"ဒီဃဥ္စ ရဿဥ္စာတိ သဏ္ဌာနဝသေန ဥပာဒာရူပံ ဝုတ္တ"**န္တိ။ အပ္ပပရိမာဏေ ရူပသင်္ဃာတေ အဏုသမညာ, တံ ဥပာဒာယ တတော မဟတိ ထူလသမညာ။ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ ဝိသေသတော ရူပဂ္ဂဟဏမုခေန ဂယှတိ, တေနာဟ **"ဣမိနာပီ"**တိအာဒိ။ ပိ-သဒ္ဒေန စေတ္ထ ''သဏ္ဌာနဝသေန ဥပာဒာရူပံ ဝုတ္တ''န္တိ တေ့ပိ ဝဏ္ဏမတ္တမေဝ ကထိတန္တိ ဣမမတ္ထံ သမုစ္စိနောတိတိ ဝဒန္တိ။ **သုဘာသုဘ**န္တိ သုန္ဒရံ, ဣဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။ **အသုဘ**န္တိ အသုန္ဒရံ, အနိဋ္ဌန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနေတဟ **"ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ ပနေဝံ ကထိတ"**န္တိ။ ဒီဃံ ရဿံ, အဏုံ ထူလံ, သုဘာသုဘန္တိ တီသု ဌာနေသု ဥပာဒာရူပဿေဝ ဂဟဏံ, ဘူတရူပဟနံ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ။ **နာမ**န္တိ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓစတုက္ကံ တဉ္ဟိ အာရမ္မဏာဘိမုခံ နမနတော, နာမကရဏတော စ ''နာမ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဟေဋ္ဌာ ''ဒီဃံ ရဿ''န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝ ဣဓ ရူပန္တေန ''ရူပ''န္တိ ဂဟိတန္တိ အာဟ **"ဒီဃာဒိဘေဒံ ရူပဥ္စာ"** တိ။ **ဒီဃာဒီ**တိ စ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာဟဒိနဉ္စ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယသ္မာ တ ဒီဃာဒိသမညာ န ရူပာယတနဝတ္တုကာ၀, အထ ခော ဘူတရူပဝတ္တုကာပိ။ တထာ ဟိ သဏ္ဌာနံ ဖုသနမုခေနပိ ဂယှတိ, တသ္မာ ဒီဃရဿာဒိဂ္ဂဟဏေန ဘူတရူပမ္ပိ ဂယှတေတတိ ''ဒီဃာဒိဘေဒံ ရူပ''မိစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **ကိံ အာဂမ္မာ** တိ ကိံ အဓိဂန္တွာ ကိဿ အဓိဂမဟေတု။ **"ဥပရုဇ္ဈတီ"** တိ ဣဒံ အနုပ္ပာဒနိရောဓံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ခဏနိရောဓန္တိ အာဟ **"အသေသမေတံ နပ္ပဝတ္တတီ"**တိ။

၄၉၉. ဝိညာတဗ္ဗန္တိ ဝိသိဋ္ဌေန ဉာတဗ္ဗံ, ဉာဏုတ္တမေန အရိယမဂ္ဂဉာဏေန ပစ္စက္ခတော ဇာနိတဗ္ဗန္တိ အတ္
ထော, တေနာဟ **“နိဗ္ဗာနဿေတံ နာမ”**န္တိ။ နိဒိဿတီတိ နိဒဿနံ, စက္ခုဝိညေယျံ။ န နိဒဿနံ **အနိဒဿနံ,** အ
စက္ခုဝိညေယျန္တိ ဧတမတ္ထံ ဝဒန္တိ။ နိဒဿနံ ဝါ ဥပမာ, တံ ဧတဿ နတ္ထီတိ **အနိဒဿနံ။** န ဟိ နိဗ္ဗာနဿ နိ
စ္စဿ ကေဿ အစ္စန္တသန္တပဏီတသဘာဝဿ သဒိသံ နိဒဿနံ ကုတောစိ လဗ္ဘတီတိ။ ယံ အဟုတွာ သမ္
ဘောတိ, ဟုတွာ ပဋိဝေတိ တံ သင်္ခတံ ဥဒယဝယန္တေဟိ သအန္တံ, အသင်္ခတဿ ပန နိဗ္ဗာနဿ နိစ္စဿ တေ ဥ
ဘောပိ အန္တာ န သန္တိ, တတော ဧဝ နဝဘာဝပဂမသင်္ခါတော ဇရန္တောပိ တဿ နတ္ထီတိ အာဟ **“ဥပ္ပာဒန္
တော။ပေ။ အနန္တ”**န္တိ။ ‘‘တိတ္ထဿ နာမ’’န္တိ ဝတွာ တတ္ထ နိဗ္ဗစနံ ဒဿေတုံ **“ပပန္တိ ဧတ္ထာတိ ပပ”**န္တိ ဝု
တ္တံ။ ဧတ္ထ ဟိ ပပန္တိ ဟနတီတိတ္ထံ။ **ဘ-ကာရော ကတော** နိရုတ္တိနယေန။ ဝိသုဒ္ဓဋ္ဌေန တ **သဗ္ဗတောပဘံ,** ကေနစိ
အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ သမန္တတော ပဘာသုရန္တိ အတ္ထော ။ ယေန နိဗ္ဗာနံ အဓိဂတံ, တံ သန္တတိပရိယာပန္နာနံ
ယေဝ ဣဓ အနုပ္ပာဒနိရောဓော အဓိပ္ပေတောတိ ဝုတ္တံ **“ဥပာဒိန္နကဓမ္မဇာတံ နိရုဇ္ဈတိ အပ္ပဝတ္တံ ဟောတီ”**တိ။

တတ္ထာတိ ‘‘ဝိညာဏဿ နိရောဓေနာ’’တိ ယံ ပဒံ ဝုတ္တံ, တသ္မိံ။ **“ဝိညာဏ”**န္တိ ဝိညာဏံ ဥဒ္ဒရတိ ဝိဘတ္တဗ္
ဗတ္တာ **ဧတ္ထတံ ဥပရုဇ္ဈတီ**တိ တေသ္မိံ နိဗ္ဗာနေ တံ နာမရူပံ စရိမကဝိညာဏနိရောဓေန အနုပ္ပာဒဝသေန နိရုဇ္ဈတိ
အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ, တေနာဟ **“ဝိဇ္ဈာတဒီပသိခာ ဝိယ အပဏ္ဏတ္တိကဘာဝံ ယာတီ”**တိ။ ‘‘စရိမက
ဝိညာဏ’’န္တိ ဟိ အရဟတော စုတိစိတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ **“အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿာပီ”**တိအာဒိနာပိ သဥပာဒိသေသနိဗ္
ဗာနမုခေန အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနမေဝ ဝဒတိ နာမရူပဿ အနဝသေသတော ဥပရုဇ္ဈနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ, တေနာ
ဟ **“အနုပ္ပာဒဝသေန ဥပရုဇ္ဈတီ”**တိ။ **သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏေနာ**တိ ကတ္တရိ, ကရဏေ တ ကရဏဝစနံ။ **နိရော
ဓေနာ**တိ ပန ဟေတုမှိ။ **ဧတ္ထာ**တိ တေသ္မိံ နိဗ္ဗာနေ။ သေသမေတ္ထ ယံ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယျ
မေဝ။

ကေဝဋ္ဋသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၁၂. လောဟိစ္စသုတ္တဝဏ္ဏနာ

လောဟိစ္စဗြာဟ္မဏဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၅၀၁. သာလဝတိကာတိ ဣတ္ထိလိင္ဂဝသေန **တဿ ဂာမဿ နာမံ။** ဂာမဏိကာဘာဝေနာတိ ဂေဟဿ။ လောဟိတော နာမ တဿ ကုလေ ပုဗ္ဗပုရိသော, တဿ ဝသေန **လောဟိစ္စောတိ တဿ ဗြာဟ္မဏဿ** ဂေတ္တတော အာဂတံ **နာမံ။**

၅၀၂. ''ဒိဋ္ဌိဂတ''န္တိ လဒ္ဓိမတ္တံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **''န ပန ဥစ္ဆေဒသဿတာနံ အညတရ''** န္တိ။ န ဟိ ဥစ္ဆေဒသဿတကဟာဝိနိမုတ္တော ကောစိ ဒိဋ္ဌိကဟော အတ္ထိ။ **''ဘာသတိ ယေတ''**တိ တဿာ လဒ္ဓိယာ လောကေ ပာကဋ္ဌဘာဝံ ဒဿေတိ။ အတ္တတော အညော ပရောတိ ယထာ အနုသာသကတော အနုသာသိတဗ္ဗော ပရော, ဧဝံ အနုသာသိတဗ္ဗတောပိ အနုသာသကော ပရောတိ ဝုတ္တံ **''ပရော ပရဿာတိ ပရော ယော''** တိအာဒိ။ **ကိံ**-သဒ္ဒာပေက္ခာယ စေတ္ထ **''ကရိဿတီ''** တိ အနာဂတကာလဝစနံ, အနာဂတေပိ တ တေန တဿ ကာတဗ္ဗံ နတ္ထီတိ ဒဿနတ္ထံ။ **ကုသလံ ဓမ္မန္တိ** အနဝဇ္ဇဓမ္မံ နိက္ကိလေသဓမ္မံ ဝိမောက္ခဓမ္မန္တိ အတ္ထော။ ''ပရေသံ ဓမ္မံ ကထေဿာမီ''တိ တေဟိ အတ္တာနံ ပရိတရာပေတ္ွတ ဝိစရဏံ ကိံ အတ္ထိယံ အာသယဗုဒ္ဓဿာပိ အနုရောဓေနေ ဝိနာ တံ န ဟောတီတိ တဿာ **အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓံ။ပေ.။ ဝိဟာတဗ္ဗန္တိ ဝဒတိ။** တေနာဟ ''ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ဟာပကံ လောဘဓမ္မံ ဝဒာမီ''တိ။

၅၀၄. သောတိ လောဟိစ္စော ဗြာဟ္မဏော။

၅၀၈. ကထာဖာသုကတ္ထ န္တိ ကထာသုခတ္ထံ, သုခေန ကထံ ကထေတုဉ္စေဝ သောတုဉ္စာတိ အတ္ထော။ **အပ္ပေဝ နာမ သိယာတိ** ဧတ္ထ ပီတိဝသေန အာမေဍိတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ တံ ''ဗုဒ္ဓဂဇ္ဇိတ''န္တိ ဝုစ္စတိ ။ ဘဂဝတ ဟိ ဤဒိသေသု ဌာနေသု ဝိသေသတော ပီတိသောမနဿဇာတော ဟောတိ။ တေနာဟ **''အယံ ကိရေတ္ထ အဓိပ္ပာယော''** တိအာဒိ။

လောဟိစ္စဗြာဟ္မဏာနုယောဂဝဏ္ဏနာ

၅၀၉. သမုဒယသဉ္ဇာတီ တိ အာယုပ္ပာဒော။ အနုပ္ပေဗ္ဗော ကမ္မိ-သဒ္ဒော အာကင္ခနတ္တော ဟောတီတိ **''ဣစ္ဆတီတိ အတ္ထော''**တိ ဝုတ္တံ။ သာတိသယေန တ ဟိတေန အနုကမ္ပကော အနုဂ္ဂဏ္ွဟနကော **ဟိတာနုကမ္ပီ။ သမ္ပဇ္ဇတီ** တိ အာသေဝနလာဘေန နိပ္ပဇ္ဇတိ ဗလဝတီ ဟောတိ, အဝဂ္ဂဟာတိ အတ္ထော, တေနာဟ **''နိယတာ ဟောတီ''**တိ။ **နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ** မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော။

၅၁၀-၁၁. ဒုတိယံ ဥပပတ္တိ န္တိ ''နနု ရာဇာ ပသေနဒီ ကောသလော''တိအာဒိနာ ဒုတိယံ ဥပပတ္တိံ သာနေယုတ္တိံ။ ကာရဏဥ္ပတ္တိ ဘဂဝတ ဥပမာမုခေန ဒဿေတိ။ **ယေ စိမေတိ** ယေ စ ဣမေ ကုလပုတ္တာ ဒိဗ္ဗာ ဂဗ္ဘာ ပရိပာစေန္တီတိ ယောဇနာ။ **အသက္ကုဏန္တာ** ဥပနိဿယသမ္ပတ္တိယာ, ဉာဏပရိပာကဿ တ အဘာဝေန။ ယေ ပန ''ပရိပစ္စန္တီ''တိ ပဌန္တိ, တေသံ ''ဒိဗ္ဗေ ဂဗ္ဘေ''တိ ဝစနဝိပလ္လာသေန ပယောဇနံ နတ္ထိ။ အတ္ထော စ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဟိတာနုကမ္ပိတာ စ တံသမင်္ဂိသတ္တဝသေန။ ဒိဝိ ဘဝတိ **ဒိဗ္ဗာ။** ဂဗ္ဘေန္တိ ပရိပစ္စနဝသေန သန္တာနံ ပဗန္ဓေန္တီတိ **ဂဗ္ဘာ။ ''ဆန္နံ ဒေဝလောကာန''** န္တိ နိဒဿနဝစနမေတံ။ ဗြဟ္မလောကဿာပိ ဟိ ဒိဗ္ဗဂဗ္ဘဘာဝေ လဗ္ဘတေဝ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဟေတုကတ္တာ။ ဧဝဉ္စ ကတ္ွတ ''ဘာဝနံ ဘာဝယမာနာ''တိ ဣဒမ္ပိ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ဘာဝန္တိ ဧတ္ထ ယထာရုစိ သုခသမပ္ပိတာတိ ဘဝ, ဝိမာနာနိ။ ဒေဝဘာဝဝဟတ္တာ **ဒိဗ္ဗာ။** ဝုတ္တနယေနေဝ **ဂဗ္ဘာ။ အနာဒယော** ဒေဝလောကသံဝတ္တနိယ **ပုညဝိသေသာ။ ဒိဗ္ဗာ ဘဝ** တိ ဒေဝလောကပရိယာပန္နာ ဥပပတ္တိဘဝ။ တအာဝဟော ဟိ ကမ္မဘဝေ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတော။

တယောစောဒနာရဟဝဏ္ဏနာ

၅၁၃. အနိယမိတေနေတတိ အနိယမေနေဝ "တ္ဝံ ဝေံဒိဋ္ဌိကော ဝေံ သတ္တာနံ အနတ္ထသ္သ ကာရကော"တိ ဧဝံ အနုဒ္ဒေသိကေနေဝ ။ **မာနန္တိ** "အဟမေတံ ဇာနာမိ, အဟမေတံ ပဿာမီ"တိ ဧဝံ ပဏ္ဏတ္တိတမာနံ။ **ဘိန္ဒိတ္ဝတ** တိ ဝိဓမေတ္ဝာ, ဇဟာပေတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **တယော သတ္တာရေ** တိ အသမ္ဗာဒိတအတ္တဟိတော အနောတဒကရသာဝကော, အသမ္ဗာဒိတအတ္တဟိတော ဩတဒကရသာဝကော, သမ္ပာဒိတအတ္တဟိတော အနောတဒကရသာဝကောတိ ဣမေ တယော သတ္ထာရေ။ စတုတ္ထော ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ န စောဒနာရဟော ဟောတီတိ "တေန ပုစ္ဆိတေ ဓေ ကထေဿာမီ"တိ စောဒနာရဟေ တယော သတ္ထာရေ ပဌမံ ဒဿေသိ , ပစ္ဆာ စတုတ္ထံသတ္ထာရံ။ ကာမဉ္စေတ္ထ စတုတ္ထော သတ္ထာ ဧကော အဒုတိယော အနညသာဓာရဏော, တထာပိ သော ယေသံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာနံ ဝသေန "ဓမ္မမယော ကာယော"တိ ဝုစ္စတိ, တေသံ သမုဒာယဘူတောပိ တေ ဂုဏာဝယဝေ သတ္ထုဋ္ဌာနိယေ ကတွာ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ "အယမ္ပိ ခေါ, လောဟိစ္စ, သတ္ထာ"တိ အဘာသိ။

အညာတိ ယ-ကာရလောပေန နိဒ္ဒေသော "သယံ အဘိညာ"တိ အာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၈, ၃၇, ၅၂; မ. နိ. ၁.၂၈၄; ၂.၃၄၁; အ. နိ. ၂.၅; ၁၀.၁၁; မဟာဝ. ၁၁; ခ. ပ. ၃၅၃; ကထာ. ၄၀၅) ဝိယ။ **အညာယာ**တိ စ တဒတ္ထိယေ သမ္ပဒာနဝစနန္တိ အာဟ **"အာဇာနနတ္ထာယာ"** တိ။ သာဝကတ္တံ ပဋိဇာနိတွာ ဌိတတ္တာ ဧကဒေသေနသ္သ သာသနံ ကရောန္တီတိ အာဟ **"နိရန္တရံ တသ္သ သာသနံ အကတွာ"**တိ။ **ဥက္ကမိတွာ ဝတ္တန္တီ** တိ ယထိစ္ဆိတံ ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ **ပဋိက္ကမန္တီယာ**တိ အနဘိရတိယာ အကရဝေန အပဂစ္ဆန္တိယာ, တေနာဟ **"အနိစ္ဆန္တိယာ"** တိအာဒိ။ **ကောယာ**တိ ကောယ ဣတ္ထိယာ။ **ဧကော ဣစ္ဆေယျာ** တိ ဧကော ပုရိသော တာယ အနိစ္ဆန္တိယာ သမ္ပယောဂံ ကာမေယျ။ ဩသက္ကနာဒိမုခေန ဣတ္ထိပုရိသသမ္ဗန္ဓနိဒဿနံ ဂေဟသိတအပေက္ခာဝသေန တဿ သတ္ထုနော သာဝကေသု ပဋိပတ္တီတိ ဒဿေတိ။ အတိဝိယ ဝိရတ္တဘာဝတော **ဒဠှမ္ပိ အနိစ္ဆမာနံ။ လောဘေနာ** တိ ပရိတရဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကလာဘသက္ကာရလောဘေန။ **တတ္ထ သမ္ပာဒေဟီ** တိ တသ္မိံ ပဋိပတ္တိဓမ္မေ ပတိဋ္ဌိတံ ကတွာ သမ္ပာဒေဟိ။ **ဥဇုံ ကရောဟိ** ကာယဝင်္ကာဒိဝိဂမေန။

၅၁၅. ဧဝံ စောဒနံ အရဟတီတိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန သာဝကေသု အပ္ပဋိသ္သုက္ကဘာဝဟာပနေ နိယောဇနဝသေန စောဒနံ အရဟတိ, န ပဌမော ဝိယ "ဝေရူပေ တဝ လောဘဓမ္မော"တိအာဒိနာ, န စ ဒုတိယော ဝိယ "အတ္တာနမေဝ တာဝ တတ္ထ သမ္ပာဒေဟီ"တိအာဒိနာ။ ကသ္မာ? သမ္ပာဒိတအတ္တဟိတတာယ တတိယသ္သ။

နစောဒနာရဟသတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၅၁၆. "န စောဒနာရဟော"တိ ဧတ္ထ ယသ္မာ စောဒနာရဟတာ နာမ သတ္ထုဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ တ သာဝကဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ တ ဥဘယဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ တ, တယိဒံ သဗ္ဗမ္ပိ ဣမသ္မိံ သတ္ထရိ နတ္ထိ, တသ္မာ န စောဒနာရဟောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"အယဥ္ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၅၁၇. မယာ ဂဟိတာယ ဒိဋ္ဌိယာ တိ သဗ္ဗသော အနဝဇ္ဇေ သမ္မာပဋိပန္နေ ပရေသံ သမ္မဒေဝ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒေသေန္တေ သတ္ထရိ အဘူတဒေါသာရောပနဝသေန မိစ္ဆာဂဟိတာယ နိရယကမိနိယာ ဟပဒိဋ္ဌိယာ ။ **နရကပပာတန္တိ** နရကသင်္ခါတံ မဟာပပာတံ။ ပပတန္တိ တတ္ထာတိ ဟိ ပပာတော။ **သဂ္ဂမဂ္ဂထလေ** တိ သဂ္ဂကမိမဂ္ဂဘူတေ ပုညဓမ္မထလေ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

လောဟိစ္စသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၁၃. တေဝိဇ္ဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၁၈. ဥတ္တရေနာ တိ ဧတ္ထ **နေ**-သဒ္ဒေါ ဒိသာတစီသဒ္ဒတော ပဉ္စမီအန္တတော အဒူရတ္ထော ကွစိတော, တသ္မာ ဥတ္တရေန-သဒ္ဒေန အဒူရတ္ထဇောတနံ ဒဿေန္တော **"အဒူရေ ဥတ္တရပဿေ"** တိ အာဟ။ အက္ခရစိန္တကာ ပန နေ-သဒ္ဒယောဂေ အဝဓိတစိနိ ပဒေ ဥပယောဂဝစနံ ကြစ္ဆန္တိ။ အတ္တော ပန သာမိဝသေနေဝ ကွစိတောတိ ကြခ သာမိဝစနဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။

၅၁၉. ကုလစာရိတ္တာဒီ တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မန္တဇ္ဈေနာဘိရူပတာဒိသမ္ပတ္တိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **မန္တသဇ္ဈာယကရဏတ္ထန္တိ** အာထဗ္ဗဏမန္တာနံ သဇ္ဈာယကရဏတ္ထံ, တေနာဟ **"အညေသံ ဗဟူနံ ပဝေသနံ နိတရေတ္တတ"**တိ။

မဂ္ဂါမဂ္ဂကထာဝဏ္ဏနာ

၅၂၀. "ဇင်္ဃစာရ" န္တိ စင်္ကမတော ကြတော စိတော စ စရဏမာဟ။ သော ဟိ ဇင်္ဃာသု ကိလမထဝိနောဒနတ္တော စာရောတိ တထာ ဝုတ္တော။ တေနာဟ "အနုစင်္ကမန္တာနံ အနုဝိစရန္တာန"န္တိ။ **တေနာ**တိ ဥဘောသုပိ အနုစင်္ကမနာနုဝိ စာရဏာနံ လဗ္ဘနတော။ သဟာယာ ဟိ တေ အညမည သဘာဂဝုတ္တိကာ။ "မဂ္ဂေ"တိ ကြစိတဗ္ဗာနံ ဥဇုကံ မဂ္ဂတိ ဥပဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ မဂ္ဂေ, ဥဇုမဂ္ဂေ။ တဒညော အမဂ္ဂေ, တသ္မိံ **မဂ္ဂေ စ အမဂ္ဂေ စ။ ပဋိပဒ** န္တိ ဗြဟ္မလောကကမိမဂ္ဂသ္သ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ။

နိယ္ယာတီတိ နိယ္ယာနီယော, သော ဧဝ **"နိယ္ယာနိကော"** တိ ဝုတ္တောတိ အာဟ **"နိယ္ယာယန္တော"** တိ။ ယသ္မာ နိယ္ယာတပုဂ္ဂလဝသေနသ္သ နိယ္ယာနိကဘာဝေ, တသ္မာ "နိယ္ယာယန္တော"တိ ပုဂ္ဂလသ္သ ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇ နဝသေန နိယ္ယာယန္တော မဂ္ဂေ **"နိယ္ယာတီ"** တိ ဝုတ္တော။ **ကရောတီ**တိ အတ္တနော သန္တာနေ ဥပ္ပာဒေတိ။ ဥပ္ပာဒေန္တော ယေဝ ဟိ တတ္ထ **ပဋိပဇ္ဇတိ** နာမ။ သဟ ဗ္ဗေတိ ဝတ္တတီတိ သဟဗ္ဗော, သဟဝတ္တနကော ။ တဿ ဘာဝေ **သဟဗ္ဗတာ** တိ အာဟ **"သဟဘာဝတာယာ"**တိအာဒိ။ သဟဘာဝေတိ စ သလောကတာ, သမီပတာ တ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တေနာဟ **"ဧကဋ္ဌာနေ ဟတုဘာဝတာယာ"** တိ။ **သကမေဝ အာစရိယဝါဒန္တိ** အတ္တနော အာစရိယေန ဟေက္ခရသာတိနာ ကထိတမေဝ အာစရိယဝါဒံ။ **ထောမေတ္တတ ပဂ္ဂဏှတိတ္တတ** "အယမေဝ ဥဇုမဂ္ဂေ အယမဉ္ဇသာယနော"တိ ပသံသိတ္တ တ ဥက္ကံသိတ္တတ။ **ဘာရဒ္ဒွတဇောပိ သကမေဝ**တိ ဘာရဒ္ဒွတဇောပိ မာဏဝတေ အတ္တနော အာစရိယေန တာရုက္ခေန ကထိ တမေဝ အာစရိယဝါဒံ ထောမေတ္တတ ပဂ္ဂဏှတိတ္တတ ဝိစရတီတိ ယောဇနာ။ **တေန ဝုတ္တ** န္တိ တေန ယထာ တထာ တ အဘိနိဝိဋ္ဌဘာဝေန ဝုတ္တံ ဟဋ္ဌယံ။

၅၂၁-၂. အနိယ္ယာနိကာ တ တိ အပ္ပဋိဟာရိယာဝ အညမညသ္သ တဒေ အေသံ ဒဿေတ္တတ အဝိပရီတတ္ထဒသ္သ သနတ္တံ ဥတ္တရရဟိတာ ဧဝ။ အညမညသ္သ တဒသ္သ အာဒိတော ဝိရုဒ္ဓဂ္ဂဟဏံ **ဝိဂ္ဂဟော,** သေ့ဝ ဝိဒနဝသေန အပ ရာပရံ ဥပ္ပန္နော **ဝိတအေ**တိ အာဟ **"ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိကော ဝိဂ္ဂဟော အပရဘာဂေ ဝိတအေ"** တိ။ **ဒုဝိဓောပိ သော** ဝိဂ္ဂဟော, ဝိတအေတိ ဒွိဓာ ဝုတ္တောပိ ဝိရောဓော။ **နာနာအာစရိယာနံ တဒတော**တိ နာနာရုစိကာနံ အာစရိယာနံ တဒဘာဝ တော။ **နာနာတအေ** နာနာဝိဓော တအေတိ ကတ္တတ။

၅၂၃. ဧကဿာပီ တိ တုမှေဟသု ဒွီသု ဧကဿာပိ။ **ဧကသ္မိ** န္တိ သကတဒပရတဒေသု ဧကသ္မိမ္ပိ။ **သံသယော နတ္ထီ**တိ "မဂ္ဂေ နု ခေါ, န မဂ္ဂေ နု ခေါ"တိ သံသယော ဝိစိကိစ္ဆာ နတ္ထိ။ အဉ္ဇသာယနဘာဝေ ပန သံသယော။ တေနာ ဟ "သေ ကိရာ"တိအာဒိ။ ဘဂတ ပန ယဒိ သဗ္ဗတ္ထ မဂ္ဂသညိနော, **ဧဝံ သတိ "ကိသ္မိံ တေ ဝိဂ္ဂဟော"တိ ပုစ္ဆတိ** ။

၅၂၄. "ကြစိတဗ္ဗာနံ ဥဇုကံ မဂ္ဂတိ ဥပဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ မဂ္ဂေ, ဥဇုမဂ္ဂေ။ တဒညော အမဂ္ဂေ"တိ ဝုတ္တ တော တယမတ္တော။ **သဗ္ဗေ တေ** တိ သဗ္ဗေပိ တေ နာနာအာစရိယေဟိ ဝုတ္တမဂ္ဂ။

ယေ ဟဋ္ဌယံ "အဒ္ဓရိယာ ဗြာဟ္မဏာ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တာ။ အဒ္ဓရော နာမ ယညဝိသေသော, တဒုပယောဂိဘာဝ တော "အဒ္ဓရိယာ" တေ့ဝ ဝုစ္စန္တိ ယဇုနိ, တာနိ သဇ္ဈာယန္တီတိ **အဒ္ဓရိယာ,** ယဇုဗ္ဗေဒိနော။ ယေ စ တိတ္တိရိကြသိ

နာ ကတေ မန္တေ သဇ္ဈာယန္တိ, တေ **တိတ္တိရိယာ,** ယဇုဗ္ဗေဒိနော ဝေ။ ယဇုဗ္ဗေဒသာခာ ဟေသာ, ယဒိဒံ တိတ္တိရံ။ ဆန္ဒော ဝုစ္စတိ ဝိသေသတော သာမဝေဒော, တံ သရေန ကာယန္တီတိ **ဆန္ဒောကာ,** သာမဝေဒိနော။ **"ဆန္ဒောက"** တိပိ ပဌန္တိ, သော ဧဝတ္ထော။ ဗဟုဓာ ဣရယော ဧတ္ထာတိ ဗဝှာရိ, ဣရုဗ္ဗေဒော။ တံ အဓီယန္တီတိ **ဗဝှာရိဇ္ဈာ။**

"ဗဟူနီ"တိ ဧတ္ထာယံ ဥပမာသံသန္ဒနာ – ယထာ တေ နာနာမဂ္ဂာ ဧကံသတော တဿ ကမဿ တ နိဂမဿ တ ပဝေသာယ ဟောန္တိ, ဧဝံ ဗြာဟ္မဏေဟိ ပညာပိယမာနာပိ နာနာမဂ္ဂာ ဗြဟ္မလောကူပဂမနာယ ဗြဟ္မုနာ သဟဗျတာယ ဧကံသေနေဝ ဟောန္တီတိ။

၅၂၇-၅၂၉. ဝ-ကာရော အာဂမသန္ဓိမတ္တန္တိ အနတ္ထကော ဝ-ကာရော, တေန ဝဏ္ဏာဂမေန ပဒန္တရသန္ဓိမတ္တံ ကတန္တိ အတ္ထော။ **အန္ဓပဝေဏီ**တိ အန္ဓပန္တိ။ **"ပညာသသဋ္ဌိ အန္ဓာ"** တိ ဣဒံ တဿာ အန္ဓပဝေဏိယာ မဟတော ဂစ္ဆဂုမ္ဗဿ အနုပရိဂမနယောဂျတာဒဿနံ။ ဝေဠုဟိ တေ "သုစိရံ ဝေလံ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆာမာ"တိ ဧဝံ သညိနော ဟောန္တိ။ **နာမကံယေဝာ**တိ အတ္ထာဘာဝတော နာမမတ္တံယေဝ, တံ ပန ဘာသိတံ တေဟိ သာရသညိတမ္ပိ နာမမတ္တတာယ အသာရဘာဝတော နိဟီနမေဝါတိ အာဟ **"လာမကံယေဝာ"**တိ။

၅၃၀. ယတောတိ ဘုမ္မတ္ထေ နိဿက္ကဝစနံ, သာမညဇောတနာ စ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတီတိ အာဟ **"ယသ္မိံ ကာလေ"**တိ။ **အာယာစန္တိ** တိ ပတ္ထေန္တိ။ ဥဂ္ဂမနံ လောကဿ ဗဟုကာရဘာဝတော တထာ ထောမနာတိ။ အယံ ကိရ ဗြာဟ္မဏာနံ လဒ္ဓိ "ဗြာဟ္မဏာနံ အာယာစနာယ စန္ဒိမသူရိယာ ဂန္တွာ လောကေ ဩဘာသံ ကရောန္တီ"တိ။

၅၃၂. ဣဓ ပန ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ န္တိ ဣမသ္မိံ ပန အပစ္စက္ခဘူတဿ ဗြဟ္မုနော သဟဗျတာယ မဂ္ဂဒေသနေ တေ ဝိဇ္ဇာနံ ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထိ, ယေ ပစ္စက္ခဘူတာနမ္ပိ စန္ဒိမသူရိယာနံ သဟဗျတာယ မဂ္ဂံ ဒေသေတုံ န သက္ကောန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ **"ယတ္ထာ"** တိ "ဣဓ ပနာ"တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပစ္စာမသတိ။

အစိရဝတီနဒီဥပမာကထာဝဏ္ဏနာ

၅၄၂. သမဘရိတာတိ သမ္ပုဏ္ဏာ။ တတော ဧဝ **ကာကပေယျာ။ ဟရာ** တိ ပရတီရံ။ **အဟာရန္တိ** ဩရိမတီရံ။ **ဧဟီ** တိ အာဂစ္ဆ။

၅၄၄. ပဉ္စသီလ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ ယမနိယမာဒိဗြာဟ္မဏဓမ္မာနံ တဒန္တောဂဓဘာဝတော။ **တဗ္ဗိပရီတာ** တိ ပဉ္စသီလာဒိဝိပရီတာ ပဉ္စ ဝေရာဒယော။ "ပုနပီ"တိ ဝတွာ **"အပရမ္ပိ"** တိ ဝစနံ ဣတရာယပိ နဒီ ဥပမာယ သင်္ဂဏှနတ္ထံ။

၅၄၆. ကာမယိတဗ္ဗဋ္ဌေနာ တိ ကာမနီယဘာဝေန။ **ဗန္ဓနဋ္ဌေနာ** တိ တေနေဝ ကာမေတဗ္ဗဘာဝေန သတ္တာနံ စိတ္တဿ အာဗန္ဓနဘာဝေန။ ကာမဉ္စာယံ **ဂုဏ-သဒ္ဒေါ** အတ္ထန္တရေသုပိ ဒိဋ္ဌပ္ပယောဂေါ, တေသံ ပနေတ္ထ အသမ္ဘဝတော ဟရိသေသညာယေန ဗန္ဓနဋ္ဌေယေဝ ယုတ္တောတိ ဒဿေတုံ **"အနုဇာနာမိ"**တိအာဒိနာ အတ္ထုဒ္ဓါရော အာရဒ္ဓေါ, **ဧသေဝ**တိ ဗန္ဓနဋ္ဌော ဧဝ။ န ဟိ ရူပာဒီနံ ကာမေတဗ္ဗဘာဝေ ဝုစ္စမာနေ ပဋလဋ္ဌော ယုဇ္ဇတိ တထာ ကာမေ တဗ္ဗတာယ အနဓိပ္ပေတတ္တာ။ ရာသဋ္ဌအာနိသံသဋ္ဌေသုပိ ဧသေဝ နယော တထာပိ ကာမေတဗ္ဗတာယ အနဓိပ္ပေတ တ္တာ။ ဟရိသေသတော ပန ဗန္ဓနဋ္ဌော ဂဟိတော။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ နေသံ ကာမေတဗ္ဗတာ, တဒဂ္ဂေန ဗန္ဓနဘာဝေ စာ တိ။

ကောဋ္ဌာသဋ္ဌောပိ တေသု ယုဇ္ဇတေဝ စက္ခုဝိညေယျာဒိကောဋ္ဌာသဘာဝေန နေသံ ကာမေတဗ္ဗတော။ ကောဋ္ဌာ သေ စ ဂုဏ-သဒ္ဒေါ ဒိဿတိ "ဒိဂုဏံ ဝဍ္ဍေတဗ္ဗ"န္တိအာဒီသု, သမ္ပဒာနဋ္ဌောပိ –

"အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ၊ သဂုဏေန မဟေသိနော။
ဂုဏေန နာမမုဒ္ဒေယျံ၊ အပိ နာမသဟဿတော"တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၃၁၃; ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၅၃; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၇၆)။

အာဒိသု သောပိ ဣဓ န ယုဇ္ဇတီတိ အနုဒ္ဓဋော။

စက္ခုဝိညေယျာတိ စက္ခုဝိညာဏေန ဝိဇာနိတဗ္ဗာ, တေန ပန ဝိဇာနနံ ဒဿနမေဝါတိ အာဟ **“ပဿိတဗ္ဗာ”**တိ။ “သောတဝိညာဏေန သောတဗ္ဗာ”တိ ဧဝမာဒိ **ဧတေနုပါယေနာ**တိ အတိဒိသတိ။ ဂဝေသိတမ္ပိ “ဣဋ္ဌ”န္တိ ဝုစ္စတိ, တံ ဣဓ နာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“ပရိယိဋ္ဌာ ဝါ ဟောန္တု မာ ဝါ”**တိ။ **ဣဋ္ဌာရမ္မဏဘူတာ**တိ သုခါရမ္မဏဘူတာ။ **ကာမနီယာ**တိ ကာမေတဗ္ဗာ။ ဣဋ္ဌဘာဝေန မနံ အပ္ပာယန္တီတိ **မနာပါ**။ **ပိယဇာတိကာ**တိ ပိယသဘာဝါ။

ဂေဓေနာတိ လောဘေန အဘိဘူတာ ဟုတွာ ပဉ္စကာမဂုဏေ ပရိဘုဉ္ဇန္တီတိ ယောဇနာ။ **မုစ္ဆာကာရ**န္တိ မောဟနာကာရံ။ **အဓိဩသန္နာ**တိ အဓိဂ္ဂယှ ဟ အဇ္ဈောသာယ အဝသန္နာ, တေနာဟ **“ဩကဍ္ဎဟာ”**တိ။ **ပရိနိဋ္ဌာနပ္ပတ္တာ**တိ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌာပနဝသေန ပရိနိဋ္ဌာနံ ဥပဂတာ။ **အာဒီနဝ**န္တိ ကာမပရိဘောဂေ သမ္ပတိ, အာယတိဉ္စ ဒေါသံ။ **အပဿန္တာ**။ ဃာသစ္ဆာဒနာဒိသမ္ဘောဂနိမိတ္တသံကိလေသတော နိဿရန္တိ အပဂစ္ဆန္တိ ဧတေနာတိ နိဿရဏံ, ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခိတွာ တေသံ ပရိဘောဂပညာ။ တဒဘာဝတော **အနိဿရဏပညာ**တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ဣဒမေတ္ထာ”**တိအာဒိမာဟ။

၅၄၈-၉. **အာဝရန္တီ**တိ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ အာဒိတော ဝ နိတရေန္တိ။ **နိတရေန္တီ**တိ နိရဝသေသတော တရယန္တိ။ **ဩနန္ဓန္တီ**တိ ဩကဟန္တာ ဝိယ ဆာဒေန္တိ။ **ပရိယောနန္ဓန္တီ**တိ သဗ္ဗသော ဆာဒေန္တိ။ **အာဝရဏာဒီနံ ဝသေနာ**တိ အာဝရဏာဒိအတ္ထာနံ ဝသေန။ တေ ဟိ အာသေဝနဗလဝတာယ ပုရိမပုရိမေဟိ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမာ ဒဠှတရတမာဒိဘာဝပ္ပတ္တာ ဝုတ္တာ။

သံသန္ဒနကထာဝဏ္ဏနာ

၅၅၀. ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေ သတိ ပုရိသဿ ပဉ္စကာမဂုဏပရိဂ္ဂဟော ပရိပုဏ္ဏော ဧဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“သပရိဂ္ဂဟောတိ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန သပရိဂ္ဂဟော”**တိ။ **“ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေန အပရိဂ္ဂဟော”**တိ စ ဣဒံ တေဝိဇ္ဇဗြာဟ္မဏေသု ဒိဿမာနပရိဂ္ဂဟာနံ ဒုဠ္ဟုလ္လတမပရိဂ္ဂဟာဘာဝဒဿနံ။ ဧဝံဘူတာနံ တေဝိဇ္ဇာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ ကာ ဗြဟ္မုနာ သံသန္ဒနာ, ဗြဟ္မာ ပန သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အပရိဂ္ဂဟောတိ။ **ဝေရစိတ္တေန အဝေရော,** ကုတော တဿ ဝေရပ္ပယောဂေါတိ အဓိပ္ပာယော။ **စိတ္တဂေလညသင်္ခါတေနာ**တိ စိတ္တုပ္ပာဒဂေလညသညိတေန, တေနဿ သဗ္ဗရူပကာယဂေလညာဘာဝေါ ဝုတ္တော ဟောတိ။ **ဗျာပဇ္ဇေနာ**တိ ဒုက္ခေန။ **ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တဒေကဋ္ဌာ သံကိလေသဓမ္မာ သင်္ဂယှန္တိ။ အပ္ပဋိပတ္တိဟေတုဘူတာယ ဝိစိကိစ္ဆာယ သတိ န ကဒါစိ စိတ္တံ ပုရိသဿ ဝသေ ဝတ္တတိ, ပဟီနာယ ပန သိယာ ဝသဝတ္တနန္တိ အာဟ **“ဝိစိကိစ္ဆာယ အဘာဝတော စိတ္တံ ဝသေ ဝတ္တေတီ”**တိ။ **စိတ္တဂတိကာ**တိ စိတ္တဝသိကာ, တေနာဟ **“စိတ္တဿ ဝသေ ဝတ္တန္တီ”**တိ။ **န တာဒိသော**တိ ဗြာဟ္မဏာ ဝိယ စိတ္တဝသိကော န ဟောတိ, အထ ခေါ ဝသီဘူတဇ္ဈာနာဘိညတာယ စိတ္တံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တေတီတိ **ဝသဝတ္တီ**။

၅၅၂. **ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂေ**တိ ဗြဟ္မလောကဂါမိမဂ္ဂေ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗေ, ပညပေတဗ္ဗေ ဝါ, တံ ပညပေန္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥပဂန္တွာ**တိ အမဂ္ဂမေဝ “မဂ္ဂေါ”တိ မိစ္ဆာပဋိပဇ္ဇနေန ဥပဂန္တွာ, ပဋိဇာနိတွာ ဝါ။ **ပင်္ကံ ဩတိဏ္ဏာ ဝိယာ**တိ မတ္တကေ ဧကင်္ဂုလံ ဝါ ဥပမုင်္ဂုလံ(?) ဝါ သုက္ခတာယ “သမတလ”န္တိ သညာယ အနေကပေါရိသံ မဟာပင်္ကံ ဩတိဏ္ဏာ ဝိယ။ **အနုပ္ပဝိသန္တီ**တိ အပါယမဂ္ဂံ ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂသညာယ ဩကဟယန္တိ။ တတော ဧဝ **သံသီဒိတွာ ဝိသာဒံ ပါပုဏန္တိ**။ ဧဝန္တိ “သမတလ”န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တနယေန။ **သံသီဒိတွာ**တိ နိမုဇ္ဇိတွာ။ **သုက္ခတရဏံ မညေ တရန္တီ**တိ သုက္ခနဒိတရဏံ တရန္တိ မညေ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ တေဝိဇ္ဇာ အမဂ္ဂမေဝ “မဂ္ဂေါ”တိ ဥပဂန္တွာ သံသီဒန္တိ, တသ္မာ။ **ယထာ တေ**တိ ယထာ တေ “သမတလ”န္တိ သညာယ ပင်္ကံ ဩတိဏ္ဏာ။ **ဣဓေဝ စာ**တိ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္တဘာဝေ။ **သုခံ ဝါ သာတံ ဝါ န လဘန္တီ**တိ ဈာနသုခံ ဝါ ဝိပဿနာသာတံ ဝါ န လဘန္တိ, ကုတော မဂ္ဂသုခံ ဝါ နိဗ္ဗာနသာတံ ဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ **မဂ္ဂဒီပက**န္တိ မဂ္ဂဒီပကာဘိမတံ။ **“ဣရိဏ”**န္တိ အရညာနိယာ ဣဒံ အဓိဝစနန္တိ အာဟ **“အဂါမကံ မဟာရည”**န္တိ ။ မိဂရုရုအာဒီနမ္ပိ **အနုပဘောဂရုက္ခေဟိ။ ပရိဝတ္တိတုမ္ပိ န သက္ကာ ဟော**န္တိ မဟာကဏ္ဍကတာယ။ ဉာတီနံ ဗျသနံ ဝိနာသော **ဉာတိဗျသနံ**။ ဧဝံ **ဘောဂသီလဗျသနာနိ** ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ရောဂေါ ဧဝ ဗျသတိ ဝိဗာဓတီတိ **ရောဂဗျသနံ**။ ဧဝံ **ဒိဋ္ဌိဗျသန**မ္ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၅၅၄. ဇာတသံဝေဂ်ာ တိ ဇာတော ဟုတွာ သံဝိဂ္ဂေါ။ **န သဗ္ဗသော ပစ္စက္ခာ ဟောန္တိ** ပရိစယာဘာဝတော။ **စိရနိက္ခန္တော**တိ နိက္ခန္တော ဟုတွာ စိရကာလော။ **ဒန္ဓာယိတတ္တံ** န္တိ ဝိသုဇ္ဇနေ မန္ဒတ္တံ သဏိကဝုတ္တိ, တံ ပန သံသယဝသေန စိရာယနံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"ကင်္ခါဝသေန စိရာယိတတ္တံ"** န္တိ။ **ဝိတ္ထာယိတတ္တံ** န္တိ သာရဇ္ဇိတတ္တံ။ အဌကထာယံ ပန ဝိတ္ထာယိတတ္တံ နာမ ဆမ္ဘိတတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယေန **"ထဒ္ဓဘာဝဂ္ဂဟဏ"** န္တိ ဝုတ္တံ။

၅၅၅. ဥ-ကာတိ ဥပသဂ္ဂယောဂေ **လုမ္ပ** -သဒ္ဒော ဥဒ္ဓရဏတ္ထော ဟောတီတိ **"ဥလ္လုမ္ပတု"** တိ ပဒဿ **ဥဒ္ဓရတူ** တိ အတ္ထမာဟ။ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဟိ ဓာတု-သဒ္ဒာ အတ္ထဝိသေသဝုတ္တိနော ဟောန္တိ ယထာ ''ဥဒ္ဓရတူ''တိ။

ဗြဟ္မလောကမဂ္ဂဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၅၅၆. ယဿ အတိသယေန ဗလံ အတ္ထိ, သော **"ဗလဝါ"**တိ ဝုတ္တောတိ အာဟ **"ဗလသမ္ပန္နော"** တိ။ သင်္ခံ ဓမယတီတိ **သင်္ခဓမကော,** တံ ဓမယိတုံ တတော သဒ္ဒပဝတ္တကော။ **အပ္ပကသိရေနာ**တိ ပဋိပက္ခာတော သမ္မဒေဝ စေတသော ဝိမုတ္တိဘာဝတော။

ပမာဏကတံ ကမ္မံ နာမ ကာမာဝစရံ ပမာဏကရာနံ သံကိလေသဓမ္မာနံ အဝိက္ခမ္ဘနတော။ တထာ ဟိ တံ ဗြဟ္မဝိဟာရပုဗ္ဗဘာဂဘူတံ ပမာဏံ အတိက္ကမိတွာ ဩဒိဿကအနောဒိဿကဒိသာဖရဏဝသေန ဝဍ္ဍေတုံ န သက္ကာ။ ဝုတ္တဝိပရိယာယတော ပန **အပ္ပမာဏကတံ ကမ္မံ နာမ ရူပာရူပာဝစရံ,** တေနာဟ **"တဉှိ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ အရူပါဝစရေ ဩဒိဿကာနောဒိဿကဝသေန ဖရဏံ န လဗ္ဘတိ, တထာ ဒိသာဖရဏံ။

ကေစိ ပန တံ အာဂမနဝသေန လဗ္ဘတီတိ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တံ။ န ဟိ ဗြဟ္မဝိဟာရနိဿန္ဒော အာရုပ္ပံ, အထ ခေါ ကသိဏနိဿန္ဒော, တဿာ ယံ သုဝိဘာဝိတံ ဝသီဘာဝံ ဟပိတံ အာရုပ္ပံ, တံ **"အပ္ပမာဏကတ"**န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဠှဗ္ဗံ။ ယံ တ သာတိသယံ ဗြဟ္မဝိဟာရဘာဝနာယ အဘိသင်္ခတေန သန္တာနေန နိဗ္ဗတ္တိတံ, ယဥ္စ ဗြဟ္မဝိဟာရသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ သမာပန္နံ အရူပါဝစရဇ္ဈာနံ, တံ ကမိနာ ပရိယာယေန ဖရဏပ္ပမာဏဝသေန **အပ္ပမာဏကတ**န္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီတိ အပရေ။ ဝီမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ရူပာဝစရာရူပါဝစရကမ္မေ တိ ရူပါဝစရကမ္မေ, အရူပါဝစရကမ္မေ စ သတိ။ **န ဩဟီယတိ န တိဋ္ဌတိ** တိ ကတူပစိတမ္ပိ ကာမာဝစရကမ္မံ ယထာဓိဂတေ မဟဂ္ဂတဇ္ဈာနေ အပရိဟီနေ တံ အဘိဘဝိတွာ ပဋိဗာဟိတွာ သယံ ဩဟီယကံ ဟုတွာ ပဋိသန္ဓိံ အဒတွာ သမတ္ထဘာဝေ န တိဋ္ဌတိ။ **လဂ္ဂိတု** န္တိ အာဝရိတုံ နိသေဓေတုံ။ **ဌာတု**န္တိ ပဋိဗလော ဟုတွာ ဌာတုံ။ **ဖရိတွာ**တိ ပဋိပ္ဖရိတွာ။ **ပရိယာဒိယိတွာ**တိ တဿ သာမတ္ထိယံ ခေပေတွာ။ ကမ္မဿ ပရိယာဒိယနံ နာမ တဿ ဝိပာကုပ္ပာဒနံ နိသေဓေတွာ အတ္တနော ဝိပာကုပ္ပာဒနန္တိ အာဟ **"တဿ ဝိပာကံ ပဋိဗာဟိတွာ"** တိအာဒိ။ **ဧဝံ မေတ္တာဒိဝိဟာရီ**တိ ဧဝံ ဝုတ္တာနံ မေတ္တာဒီနံ ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ ဝသေန မေတ္တာဒိဝိဟာရီ။

၅၅၉. အဂ္ဂညသုတ္တေ။ပေ။ အလတ္ထ န္တိ အဂ္ဂညသုတ္တေ အာဂတနယေန ဥပသမ္ပဒဉ္စေဝ အရဟတ္တဉ္စ အလတ္ထံ ပဋိလဘိံသု။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

တေဝိဇ္ဇသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

နိဋ္ဌိတာ စ တေရသသုတ္တပဋိမဏ္ဍိတဿ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာယ

လီနတ္ထပ္ပကာသနာတိ။

သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ နိဋ္ဌိတာ။